IJA # 3590

ספר זבחי צדק ח"א

Sefer Zivḥe Tsedeḳ Ḥeleḳ Alef

Somekh, Abdallah ben Abraham

Baghdad, 5664 (1903 or 1904)

ספר זבחי צדק ח"א

על יורה דעה

א' סעי' א' הכל שוחטין לכתחי' אפי' כשים ועבדים וכו' . הגה וי"א שאין להניח כשים לשחוט וכו' . הגה מעיקר הדין הנשים כשרות לשחוט אבל נהגו שאין הנשים שוחטות וכן השכימו רוב האחרונים ויש מקומות שהנשים שוחטות . פר"ח ס"ק ג' . וכהרא"ש ופשטיה . הגאון בהכ"י אות ד' . ומנהגינו פה בגדולד יע"א שאין הנשים שוחטות ולא שמענו מעולם שהשחטו הנשים בעילכו ובכל אופיה :

ב' ואם אירע שהשחטה בילה לבין עלמה במקום שהשוחטין בלא קבלה לריכה בדיקת אם היא מומחה ואומרת בריא לי שלא נתעלפתי ואז שחיטתה כשרה אבל אי ליתה קמן שחיטתה פסולה כיון דאיכא ריעותא לפניכו שהתה מן המנהג לא שכיכן אבוד מלון . שמ"ח אות י"ג :

ג' אם וכל אדם אפי' אין מכיכן אותו וכו' וגם אין יודעים בו שהוא מומחה וכו' מוהר ליתן לו לכתחי' לשחוט וכו' שבוד הרגילין לשחוט הם בחזקת מומחין וכו' בד"א שאינו לפניכו וכו' אבל אם הוא לפניכו לריך לבדקו אם הוא מומחה וכו' . כל מה שכתב מכן ז"ל בזה לא שייך בזמן הזה לדידן משום דאין מוהגים שאין השוחט יכול לשחוט בלא קבלה וכתבנו לקמן אות י"ג דבמקומות שאין שוחטין בלא קבלה אעפ"י שהוא מומחה ובדקוהו ומלא בקי שחיטתו אסורה ע"ש וא"כ אם אין לו קבלה לא מבעיא שאין מותנים לו לשחוט לכתחי' אלא אפי' אם שחט בדיעבד וגם בדקוהו ומלא מומחה אפ"ה שחיטתו אסורה וא"כ כל הסעי' הזה לא שייך לדידן :

ד' הגה ויש אומרים וכו' ולכן מוהגים שאין אדם שוחט אא"כ נטל קבלה לפני חכם וכו' ולא סגי לינטל קבלה מן השוחט לחוד רק מהחכם בלאו הכי ג"כ כי יודע לנקותו היטב ואותם הנוטלים קבלה מן השוחטים שאינם חכמים בלאו הכי לא יפה הם עושים . מ"ז ס"ק ד' כריתי ס"ק מ' מולה חדשה אות ו' בקופו חכמת אדם כלל א' אות ב' זבח תודה ס"ק י"ב לחה"פ ס"ק ו' בלא"י ס"ק ד' זבחים שלמים אות ג' מנחת הזבח בעשרון ס"ק ה' . ומ"מ יש הוא שלא ליתן קבלה על שיחת שוחט לפני שוחטים דומתא והרב יכשיהו ואז יולאים לכו"ע . ומשבלות זהב ס"ק ד' . ואם השוחט הוא חכם המורה הוראות בגי ואינו לריך רב העיר עשרון שם :

ה' שם בהגה ואין החכם נותן לו קבלה עד שידע בו שהוא יודע הלכות שחיטה ובקי ב"ל וכו' . ובאמל כאן הנהגות החכם עם הבא ליטול רשות על השחיטה ראשית חכמה יחקור עליו אם דרכיו מתוקנים וירא"ת ה' על פניו וגם לריך שיהיה יודע ספר דהיינו לקרות מעלמו ולהבין בקלת גמרא עם פיר"ש ז"ל שאז יש לו לב מבין להזהר ואח"ך יבדוק אותו אם יודע ה' שחיטה ודיני בדיקת הסכין ושאר הלכות הסכיחים וקלת לא שכיחי ואח"ך יבחיכו החכם בבדיקת הסכין אם יש לו הרגשה עובה וידיעה מיושבת כי הרבה לריך יסוד הדעת לזה . הגאון שמ"ח אות ו' . אומנם המנהג פה העיר הא לא לדקדק בעת שמוכת התלמיד כי אם שידע דיני בדיקה ושחיטה לבד . הרב מהר"ר הייס דוד חזן בספרו תורת זבח סי' ה' אות ג' . ואם יש עליו ריכון יש לומר דלא מהרוב ולריך לבדוק היטב ולחקור ולדרוש אחר הריכון . דעת קדושים סי' א' ס"ק ג' :

ו' והא דלא בעינן שידע כל הלכות טרפיות אלא דיני שחיטה ובדיקה היינו דוקא במקום שיש רב בעיר אבל בכפרים ועיירות קטנות שאין להם רב כי אם השוחט לבד ועל פיו יהיה כל ריב וכל נגע ואין שם לוי שישאל והוא המורה איסור והיתר הא ודאי לריך מדינא שיהא השוחט חכם ומבין מדעתו דאם לא ידע ואשם מאכיל עריפות לישראל . שלחן גבוה

כ"ו מ"ר ק"ק י"ל תו"ז סס אות ג' .

ז' ואח"ך יסמוך לפני החכם ג' שחיטות כשיות ואם יעיון מ' מהם לריך לסמוך אח"ך ג' אחרות בכשרות כדי שיתחזק בהלופים שהוא אומן יד . שו"ת סס חכמת אדם כלל מ' אות מ' :

ח' המנהג להתחיל לסמוך ג' תרנגולים ובתוכן יהיה תרנגול זכר ומפני שהשחיטה קשה בו . ש"ך ק"ק ו' כנה"ג הגב"י אות כו' שו"ת סס חכמת אדם סס זב"ת ק"ק י"א :

ט' ואפילו מי שהוא בקי לסמוך תרנגולים אינו יכול לסמוך עופות קטנים כגון לפורים והולים ובני יומה אלא מי שסמך אותם כבר ואתמהי ומזמן הב כי קשה בהם השחיטה ואפי' המובהק לא יסמוך כי אם אחר או שני לפרים ומחשם ברכה לבעלה דבכים להתבגל . ש"ך סס כנה"ג סס אות כ"ז שו"ת פר"ח ק"ק מ' הכ"א סס בפתי דעת ק"ק ו' ומה"ז בקונץ אות מ' :

י' יש אומרים שאין לרב ליעול שכר על זה . ש"ך סס ומס רש"ל כנה"ג הגב"י אות כ"ח הכ"א סס . אומנם יש לומר זכות מאי דכתיבי שהרב יש לו שכר קלוב ומאותו שכועל ומנו קבלה דאינו מחשב בשביל הנאה מועטת להכשיל רבים לעולם וגם את עלמו דהרי אפשר שגם הרב אוכל משחיטתו א"ח . אבן יזהר שלא לעלות בדמי דמוי לגזל כיון שלא יתן לו קבלה בלאו הכי הרי הוא מוכרח ליתן לו . שו"ת אות י"ב שפ"ד סס ועין סס מ"ש על רבני זמנינו :

י"א וכל זה מייבי דווקא ברב העיר שלא ליעול לסוחט כלל אלא שנותן לו רשות וקבלה מידו לעד ולרחים איך הוא סוחט ובודק שיכול כל אדם לאכול משחיטתו ולכך אסור ליקח ממנו שכר דהוי כאלו מועל שכר על עבודתו שמעיד עליו אבל המלמד לאדם דעת לידע בהרגשות הסכין והשחזת הסכין ואימון ידים לשחיטה שלא יכבל בידו וכן בבדיקה הריאה בכל חקותיה פשיטה דמותר ליעול שכר אעפ"י שנותן לו רשות וקבלה דלא מחזי כאלו מועל שכר על עבודתו דכו"ע ידעי שזהו שכר טרחו שטרח עמו יומים אין מספר עד שנעשה בקי ומומחה באימון שחיטה ובדיקה וכן כתבו בכל המקומות שהשוחטים המלמדים לאחר לסמוך ולבדוק ונותן לו רשות בכתב קבלה שמועל שכרו ומלס שו"ג ק"ק יו"ד :

י"ב יכול האב לסמוך את בנו לכתחי' . שו"ג ק"ק יו"ד מהודשים מ' ברכ"י אות ה' ומס כמה אחרונים . ומיהו ראוי ליזהר ולאוש ליקח שמכה מאחר . ברכ"י סס זב"ת ק"ק יו"ח תו"ז סס אות ו' ועי' הגאון יד אפרים קעי' מ' זב"ש סס אות ז' קונץ אות ה' . וכ"ש באר קרובים יכולים לסמוך וכן עשיו מעשה פה בגדאד יע"א שקרוב מ' כמך את קרובו בלויות באר שוחטים :

י"ג בנדיכות אלו שאין שוחטים בלא קבלה אם עבר מ' ושחט בלא קבלה אעפ"י שהוא מומחה ומוחזק ובדקיהו ומולא בקי שחיטתו אסורה . שו"ת אות כ"ד בל"י ק"ק ג' ברכ"י אות ו' הו"ז סס אות מ' וכ"ס דהבשר והכלים אסורים וכן עשו מעשה עפ"י מנו' הרבנים ורוב ה"ח קונץ אות ג' . ואפי' בעומדים על גביו שחיטתו אסורה . תבואת שור ק"ק מ' מה"ז ק"ק ג' קונץ סס . וכל זה כשרולה ליהיות שוחט ובודק בקביעות בפני עלמו אבל כל זמן שעומד ומשמש אצל רבו שלומד הלכות שחיטה המנהג שהתלמיד שוחט אף בלי ענ"ג אם ראוי לכך ויודע הי שחיטה ואין מוחה בזה . קונץ סס . וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

י"ד והוא הדין אם בטל קבלה משחיטה ולא בטל סמיכה ובדיקה ג"כ מני דינא הכי תו"ז סס :

כ"ו סס בהגה ובמקלת מקומות נוהגים להחמיר עוד להמקבל טוען כתב ומהחכם לראיה שכתן לו קבלה וכו' . במקומות שנהגו ליעול כתב ומהחכם אם אין לו כתב ריע חזקתו ולריך בדיקה אחריו . שו"ת קוף אות ו' . והלילנא נהגו בכל המקומות שכותבים כתב ראיה לסוחט הנכנס וכן נוהגים בגדיכתינו ואם אין לו כתב ראיה אין אוכלין משחיטתו דאם איתא דהוא מומחה לוס לא כתבו לו כתב הלא דבר הוא . וכראה לענ"ד דגם אם בדקו אותו ומולא בקי אפ"ה יש בו חשש כיון דלא כתבו לו כתב הס יודעים דאינו ראוי לסחוט ואם עוונן שכתבו לו כתב ואבד ועמו לריך להתייצב בדבר אם נאמן על עלמו והכל לפי מה שהוא אדם ולפי ראות עיני המורה :

כ"ז ראיתי מני שיש רעה חולה ורבה היא על האדם שמלאכת שמים נקלה בעיניהם ומלאכת הדיוטות

הדיוטות שמדרך הפועל עובד את רבו ג' או ד' שנים עד שילא שלם במלאכתו ונזה ראיתי שערוריה שכמה שוחטים נערים בעיר שבתולא ידם בג' או ד' חודשים וכו' ומתרלוי לעשות ק"ו במלאכת שמים וכו' וזה האומנות כמו כל אומנות שבעולם שזה יודע יותר ומביאו עוד יותר או מפני שלומד הרבה או שתחכם מעלמו ויגע למולא כן הדבר הזה המעמיק יותר ימלא מים חיים בכל פרטיה בפרטי בדקיאות הלבה למעשה ולידע כל הדיכים על בריין וכו' וחזרתי על כל הלדדין לידע סיבת מהיות התלעדות זאת ואמרתי שאין זה אלא מפאת יגר המון ומישהו הנאה להמלמד באיחור הזמן וכו' כי אומנות זו זולת הסכירות אין בדבר הידים שום תועלת רק לעזר הטרחא ולא להרבות שכר וכו' אוי לה לאותה בושה וכו' וזאת עלתי אמונה כל הבא ליקרב לאת המלאכה וכו' יפזר ממונו להרבות זמנו אבל רבו וכו' ומאן דליה ליה בכל מסך המועט שלו לא יתן מרגוע לנפשו יומם ולילה לא ימוש מאוהל רבו לראות כל דבר ודבר תמוגע לנפשו הן בהעמדת הסכינים או שחיטה והעיקר ללמד את עלמו להעמיד סכיני שחיטה בכל יום ויום לרוב להראות לרבו ולהבין מה יעבה על כל מ' ומ' ומהו סכין פסול ומיזהו כשר ומיזהו מובחר עלה"מ ולהשים את כל זאת בלבו אלא שכחם . ואח"ך לידע שבה הגורם לכל מ' מהעמדת הכ"ל ומפני מה זה כן וזה כן ואם לא יבין סמיכעה הגורם ומעלמו ישאל מרבו כי לא הביישן למד וכו' ולעולם יהיה הסכין מקור בידו והוא יומשל בו להעמידו כחפלו ורלונו . וכל זה תלוי בבוזכת לבו ולאחר הטחזת הסכין ד' או ה' פעמים ומקחו היבב ונתן ומגרע לנפשו ואח"ך לראותו על כל לדדיו ועד שידע כל זה לא יזיז ידו ורגלו ומעמוד עוד לפני רבו וכו' וכן באומנות השחיטה עלמה יראה ויבין איך לתפוס הבשחט ולידע מקל הנחת הסכין על לואמו מיסים בכח גבוה מכ"ש וכו' ולא בדוחק מ"ו שלא יבא לדכום וכו' אהובי וריעי על כל זה פקח עיניך וראה בעינא פקיחא בכל דבר ודבר להיות מתון ומתון כי זה כל העיקר וכל המרבה בחקירה הי"ז ומשובח ומוב לו בזה ובבא ומזכה רבים בשחיטתו . הגאון מהר"ז בהקדמה :

י"ז ראוי וכהון לכל מ"ב לעשות לו גדר וסייג שלא למהר ליתן כתב הודעה לסוס שוחט הבא לפניו אם לא שיכיר מיבו ומהותו או לידע מכ"פ את המעידים עליו שהוא אדם כשר ואינו קל במעשיו ח"ו . ומה"ז בקונץ אות ו' . ואין לנו לסמנים ולליית בזה לסוס אדם יהיה מה שיהיה ולא להכנים עלמו עם הנלמד לפנים ומסורת הדין שאין זה ראוים כ"א אמזריות וק"ו ב"ג של ק"ו שלא ליתן תחלה עין רעה על גמור הכסף המוצא בידו לומטר את נפשו להיות חוטא ומחטיא את הרבים שאין מקפיקין בידו לעשות תשובה ובפרט אם מכיר באותו חיים שהוא מהמוזרים לשתות יין שרף שזהו עיקר ויסוד הקלות וכו' ולהפך אם רואה בו שהוא חיים יפר חולך אל יאמר מה לי ולגרה הזאת להכנים עלמי לכל זה ואין הדבר בהכשר גדול וכו' הא"ר הכ"ז בעשרון שקי' :

י"ח הסוחט שלא שחט מעולם אל יסמוך לבתחילה ביו"ט . שו"ת שבו"י מ"ח ס"י כ"ו פה"ת ק"ק מ' ומשו' :

י"ט סס וכל שוחט וכו' יראה שיחזור לפרקים ה"ש שיהיו שגורים בפיו וכו' . אע"פ דבשאר הוראות מ"ל שידע המורה בעל פה כל ההוראות מ"מ בשחיטה המסורה לכל החמירו . מ"ז ק"ק כריתי ק"ק וקיים ובעו"ה בני אדם שאינן בעלי תורה אם אינם שגורים בפיהם לעולם נקל הטעות :

כ' הסו"ב ראוי שיחזור על לעודו תמיד בכלי שלא יבא לידי שכחה לפי מה שהוא אדם וראוי נבלות ועריפות ליסראל ושגגתו עולה זדון ועוכבו מפורש שמתגלגל בבלב ומבא הרבים תלוי בו ואין מקפיקין בידו לעשות תשובה . שו"ת אות ז' חכ"א סס . ועי' בבלה"ג הגב"י אות ל"ה מזכר גדול על תשוחטים :

כ"א ומהגים בבתוב כן בקבלה שלהם שיחזור על לעודו כל מ' יום . כנס"ג סס אות כ"ד שו"ת סס . וכן מנהגינו לכתוב בן בשטר הסמכה :

כ"ב סס ויש לב"ד לחקור ולדרוש אחר הבודקים וכו' . גם לריך להשגיח על השוחטים דהרבה פעמים נבדקים ולא ידעו כמה ואף שמודע שהיו אצל חכם ונעלו קבלה מ"ב יש בידם

כתב

כתב על זה הנה פוסעים הם שלא חשבו לחזור עליהם שלא יהיו נשכחים ומהם ב"ח אות ח' ע"ז קוף שק"ה כנה"ג שם אות כ"ה ש"ו"ב אות ב' תו"ז סי' ה' אות ז' שו"מ אות ז' וכ"ש ואם יעלה החכם שהשותו ילא מזה הגדר יסיר אדרתו מעליו ויאסור שתיעתו עד שב ויפשה לו :

כ"ג גם החיוב מוטל על רבני הדור לשלוח להביא לכל השוחטים היושבים בכפרים ועיירות דסמיכי לעתה לבודקים או לשלוח גברא מהימנא מומחה לבודקם . תו"ז שם :

כ"ד על שלא עתה באתי לעורר לבות החרדים אל דבר הי' כי ראינו כמעט חזר הדבר ליושבו בפרוץ הדבר אם מפאת כותבי הקבלה שיבא אי' מן הכוח מאחרי הלאן ואינו יודע מוס ספר רק שמכוין בשאלות השחיטות אף לא כלס ושוחט ג' עופות ולפעמים אף מקלקל אי' מהם ושוחט אחרת בעקומה והרב עושה עמו לפנים משורת הדין ואם מפאת המקבלים כי יש שאינם חוזרים על לעולם תמיד להיות בקיאים גם מומחים לשחוט בלי בדיקת הסכין יפה יפה ובלי כוונת הלב ואין דורש ואין מבקש להשגיח עליהם . הביטו נא וראו מה שאירע מעשה לרש"ל ז"ל וכו' והכה בקל יוכל לפגוע באיסור חמור ומבואר בזוהר שמעמא כפשו ואין לו חלק בקדושה . לכן כ"ל שכל אשר נגע ירמת אלהים בלבו שלא יאכל בשר כ"א בא' מג' פנים . או שבקי בשוחט ההוא ונתברר לו שיש בו כל המדות שבתבאר . או שיודע שראשי העיר ירא'ים ושלמים ומדקדקים בעולות שבודאי לא הקימו הבלתי ראוי או שעכ"פ יבדוק הסכין של אותו שוחט ששחט בשר זה בעצמו ערש יאכל . גם ישאל לבני מתא אם אינו רגיל בשכרות או שאר רוע מעללים שמ"ח אות ח' :

כ"ה שם בהג"ה ואם בדקו אינה ש"ב וכו' אין מעריפין למפרע וכו' . הגר"ז שקי"ו ופר"ח שקי"ט חלקו על רמ"א בזה ואסרו למפרע כל מה ששחט . גם רבני האחרונים ז"ל עשו כמה חלוקים בזה ואנחנו מנהגינו כש"ס רמ"א ז"ל דלא אסרינן למפרע . אבל כל מה ששחט ובדק באיתה שחיטה עצמה או אותה בדיקה עצמה שנמצא בה אינו יודע מעריפין הכל . וכן מנהגינו :

כ"ו שם אבל אם לא נעל קבלה וכו' גם כל הכלים לריכים הכשר . יש לענין כלים שאינם בני יומן יש להקל אבל מאכל שתבשל בכלים שהיה אז עדיין בתוך מעת לעת אסור . כריתי אות ע"ז פליתי אות מ' מכ"א כלל ב' אות ג' ער"ה אות ו' זב"ש ומשם זב"ר אות ע"ו . וי"א שאפילו כלים שאינם ב"י אסורים . מהריב"ל מ"ג סי' ק"ג פר"ח בדיני ש"ש כלל מ' שפ"ד בדיני ש"ש אות יש"ע ומש"ז בש"י זה שקי"ו בד"ה עוד כתב התב"ש וכו' ע"ש חק"ל מ"ד סי' י"ד וכ"ש החק"ל שם שאסורים גם בהפ"מ ויש להחמיר . ועי' לקמן סי' ק"י בדבריו בדיני ש"ש אות ק"ע :

כ"ז שוחט שחלה וקש ונחליו ובדקוהו ואינו יודע ה"ש ודאי יש לתלות בחולי וכל מה ששחט קודם לכן שרי כיון שידוע שקודם החולי היה בקי לכן תליכן שמחמת החולי נתבלבל . ומ"מ ונזמן החולי ואילך יש לאסור כי החולי גורם השכחה . כנה"ג הגב"י אות מ"ג ומשם ומהר"י בירב שפ"ד שק"ח אות ו' כריתי שקי"ג ז"ת שקי"ח בל"י שקי"ט מכ"א שם אות מ' שו"ג שקי"ג ומה"ו ד' ז"ש אות י"ב :

כ"ח מי שיש לו שוס פקפוק על השוחט דנראה בעיניו דאסור לאכול משחיטתו כי הוא בחזקת שאינו בדוק יכול להחמיר על עצמו שלא לאכול בשר ואין עליו שום תרעומת . קול אליהו מ"ד סי' מ' ש"ב אות ו' תו"ז סי"ה אות ט' :

כ"ט שו"ב שבידו כתב ממורה לדק ומלא שהמורה אינו לדק ונותן עצור ממון כתב לשאינם בני סמכה להעיד עליהם אולי בכך מגרע הש"ב מאלו לא היה בידו כתב מזה יצא מהרוב מלוין אלל שחיטה . דע"ק שק"ה . ובעוה"ר מלוים הרבה כזה בכפרים קטנים שבאים שם שוחטים לעצמם שאינם יודעים בין יומינם לשמאלם ומותנים סמכה לכל מי שרולה אוי להם שהם מוטאים ומחטיאים ועל כן אי אפשר לשום אדם שיסמוך על אלו השמוכות של השלוחים :

ל' סעי' ב' אל שידע וכו' עד שיאמר על אסור מותר . ואם בא מעשה לידו והתיר האסור מעבירין אותו ותקנתו שיחזור ויעמוד הדינים ויהיה בקי ואז יחזור לאומנותו כמ"ש ומן ז"ל לקמן סי' קי"ט קע' י"ח ע"ש . ב"ד מ"ד סי' ב' שו"ג שקי"ד ולא כמהר"י פאקי ז"ל שכתב שאינו נפסל בכך ע"ש בשו"ג :

ל"א שם עד שיאמר על אסור מותר . והה"ה אם אומר על מותר אסור אף שאומר על האסור אסור

אסור ואינו אומר על אסור מותר יש להעבירו . בס"ט שק"ב ומש"ב ומשם בית יעקב שמ"ת אות נ' ומש"ז שק"ז פת"ת שק"ז חכ"א כלל א' אות ג' להה"פ שק"ב . אח"ך ראיתי שכ"כ הריב"ש סי' תל"ח ב"ד מ"ד סי' ב' בלו"י שק"ב :

ל"ב שאל החכם לשוחט דין א' של שחיטה ואמר שחיטה בשרה וטדין הוא שהיא עריפה אם אמר בני לי שלא קרא לי מקרה זה מעולם הרי השוחט בחזקת כשרות , וכ"ש אם הערפות ההוא אינו מלוי בכנה"ג הגב"י אות ע"ל ומש מהר"י בירב כ"י סי' ב' :

ל"ג סעי' ג' מי שיודעין בו שאינו יודע ה"ש וכו' . יראה דלאו דוקא ד' או ה' פעמים אלא אפילו שחט פעמים רבות אין לסמוך על שחיטתו . כנה"ג הגה"ע אות כ"ז ומש ל"ח ודמש"א מ"ח אות י"ע ובתב"ש שקכ"ז :

ל"ד ואפילו שחט בפניכו כמה פעמים וגם שחט בפניכו אותה הבהמה בעצמה סי' א' והיה כהוגן ואח"ך שחט בינו לבין עצמו והשליש השחיטה בסי' הב' אפ"ה שחיטתו פסולה גם באותה שחיטה עצמה דכיון דאינו יודע הא' שחיטה אינו יודע ממה להזהר ומעא שזה או דרש בסימן הב' . ש"ך שקי"ד מ"ח בס ובתב"ש שקכ"ח ומשם כמה גדולים לחס"ב שקי"ז קונן אות נ' :

ל"ה שם ושחט אח"ך בינו לבין עצמו שחי' פסולה . ולפ"ז נראה אפי' בדיעבד שבתערבה באחרות אוסרת הכל וכדין נבלה שבתערבה . ב"ח אות ה' בקופו כנה"ג הגה"ע אות כ"ח שפ"ד אות י"א וסיים דאין להתיר אפילו בהפ"מ :

ל"ו שם ואפילו אמר בני לי שחטתי יפה וכו' . פי' אפי' אמר בני לי שעשיתי כל מה שאתם שואלים מ"מ מאחר שבשעת שחיטה לא ידע לאו אדעתיה וסובר שעשה מה שצואלים . ש"ך שקי"ב פר"ח שקי"ב . א"ל כגון שתכף ומיד למדוהו הא' שחיטה . ואפילו אחר שלמד אומר בני לי שחטתי יפה כמו שלמדתי עתה ג"כ שחיטתו פסולה . ב"ח אות ו' ע"ז שקי"ח ש"ך שם פר"ח שם כנה"ג שם אות כ"ע שמ"ח אות י"ע שפ"ד אות י"ב ומחב"ר אות נ' :

ל"ז שם הג"ה ומי שדרכו להתעלף וכו' ושחט ואמר בני לי שלא נתעלפתי כאמן וכו' ואי ליתה קנן למשאלים עריפה . שמ"ח אות כ"ג קונן אות י"ד :

ל"ח י"א ה"ה אפי' שותק ואינו אומר כלום שחיטתו כשרה דמאחר שהוא יודע הא' שחיטה ודאי אנו שהה אז דרך לא היה שותק ולא היה מאכילה לנו והיה אומר שעשה אז דרך . ש"ך שקי"ג פר"ח שקי"ג כנה"ג שם אות ל"ב זב"ת שקכ"ח כריתי שקי"א בכלל א' אות ג' . וי"א דוקא אם אמר בני לי שלא נתעלפתי אבל בשתק אסור . הרב אורח מישור בהגהותיו על ד"מ תב"ש ס"ק ט"ל ומה"ר הביאו הגאון מחב"ר . ויש להחמיר היינו דהשפ"ד שקי"ג הביא ב' הסברות ולא הכריע והרי מחב"ר אות י"ד ג"כ הביא ב' הסברות וקברת האוסרים הביא באחרונה . קונן שם וסיים דבהפ"מ יש להקל לכאלי הם העתיקים לקמן עליהם בהפ"מ ע"ש בעמרון ס"ק כ"א :

ט"ל שם מי שיודעים בו שאינו יודע הא' שחיטה ומתחילת השחיטה אפילו ראה שחט סי' א' יפה לא אמרינן כיון שחט ז' הסי' הסכי ג"כ יפה אלא מיסינן שמא שהה או דרש בסי' הסכי ש"ך שקי"ד פר"ח שקי"ד פר"ת שקי"ו כריתי שקי"ח חכ"א שם ז"ת שקי"ל :

מ' אם ראה רוב שיש בבהמה ורוב א' בע"ף אף לאכן מחמירין במינוט בתרא מ"מ לענין זה מועיל ומכשירין . כנה"ג הגה"ע אות ל' ומשם מהרש"י כריתי שם שפ"ד שקי"ד ובאר שה"ש כן כותבו ז"ש אות י"ע :

מ"א שם יכולים ליתן לו לשחוט אם אחר עש"ג וכו' פי' דהיינו מומחה עומד על גבו . שמ"ח אות כ' . ואפי' קרוב המומחה או אביו יכול לעמוד על גבו ואין קפידה בכך . דע"ק שקי"א :

מ"ב שם הג"ה ויש מחמירין ואוסרין וכו' . ומיהו לכ"ע על השתא שאינו ידוע אם יודע הא' שחיטה אם לאו מותר ליתן לו לכתחילה לשחוט כשאחרים עש"ג . ש"ך שקנ"ו פר"ח שקנ"ו שפ"ד שקנ"ו כריתי שקכ"ט ז"ת שקכ"ט שמ"ח אות כ' חכ"א שם להה"פ שקי"ח קונן אות נ' :

מ"ג סעי' ד' אם אבדו גדיו וכו' . ומיירי באופן דלית בהו מנוס בשר שנתעלם מן העין וכגון דמכירם בגדיעות העין שהם שלו או שיש לו סי' בהם . ג"ז שקי"ד

ש"ך

ש"ך סק"ד פר"ח סקנ"ז פר"ת סק"ז שו"ת אות כ"ו כריתי סקכ"א זב"ת סקל"א זב"ש אות כ' לחה"פ סקכ"ג בלי' סק"ח :

מ"ד אם בעקום שרוב ישראל עלויים וכו' אפי' רוב העיר והשוק נכריים . וכן אם רוב נכריים ועלויים שם אפי' רוב העיר והשוק ישראל אסור להכל תלוי בעלויים . ואם נכריים וישראל עלויים שוים אזלינן בתר רוב השוק שמעלה שם . ואם שוים בשוק אזלינן בתר רוב העיר ואם שוים בעיר אסור . ש"ך סק"ז פר"ח סק"ח פר"ת סק"ט זב"ת סקל"ב כנה"ג הגב"י אות כ"ו כריתי סקכ"ג שפ"ד סק"ז ער"ה אות י"ד לחה"פ סק"ח בלי' סק"ט :

מ"ה הפוסקים כתבו לאזלינן בתר רוב עבה ישראל ואפי' בעקום רוב נכריים עלויים אם רוב העבהים שם ישראל עותר . ש"ך סק"ח וכן עוכח בשש פר"ת סק"ט . וכל זה דוקא בעקום לגוים כמו עמונין שוחטים אבל בעקומות לכל הגוים כלם שוחטים הו"ל רוב גוים ואכול . פר"ת שם :

מ"ו בעיר שלנו בגדאד י"ח רוב העיר גוים ואפילו ברוב שכונת ישראל . ויהו בליל ערב יו"ך שסוחטים הכפרות ומעלה בשכונת ישראל שם בלילה עוף מושלך ואית ליה קיימא בגוים עותר דבלילה אין עובדים גוים לשם אלא דווקא הדרכים מליאה ישראל כדי לשחוט הכפרות ופשוט . וקלת מחכמי הסיבה אמרו דיתכן דגם בשאר יעות השנה יש להתיר בשכונת ישראל יען דאע"ג דרובא גוים מ"מ הגוים בעירנו אין דרכם לאכול עופות והגם דשכיחי קלת גוים דאוכלים עופות הם מיעוטא דמיעוטא לגבי ישראל עכ"ד כר"ו :

מ"ז אם בין שמלאן בשוק וכו' גם לדעת הפוסקים ז"ל ומר"ן ז"ל דפסקו דבשוק מותרים מראה דלא כל השווקים שוים דליכא שוק דמשליכין בו בני אדם נבלותיהן ובודאי בשווקים כאלו חשיבי כאשפה ואקורים . פר"ת סק"ק י"א בפופו וכן מראה מלשון שו"ת אר"ת כ"ו וסיים בתב"ש סק"ק מ"ד דהכל לפי הזמן והמקום . ו"ל"ך בעירנו זאת דמנהג להשליך הנבלות בדרכים ובשוק אם מעלה אם אקורים אפילו יש בהם קיום דהוי אשפה בשוק :

מ"ח אם אבל מלאן באשפה בשוק אקורים . אפי' אם האשפה אינה עמוקה גי' טפחים ג"כ אקורה דלא כהב"ח מ"ז סק"ק י"א ש"ך סק"ק כ"ח כנה"ג הגה"ט אות כ"ז ומש דומ"ל פר"ח סק"ק כ"ח פר"ת סק"ק י"א בפופו שפ"ד סק"ק כ"ח זב"ת סק"ק כ"ד בלי' סק"ק כ"ג :

מ"ט ראובן היה הולך ומצא תרנגולת שחוטה כראוי ובא לביתו ומוצא שכנו נאבדה לו תרנגולת אחת אינו יכול לסמוך על זה והתרנגולת אקורה ואפ"י אם יש לו קיום ובעיות עין אקור דעכשיו בזמן הזה בעקומות הללו אין עיר שרובה ישראל אלא כולם רובם נכריים הם . שת"ת בני חיי חי"ד ק' ח' שורי ברכה אות יו"ד :

נ' סעי' ה' חכם שאינו שומע ואינו מדבר וכו' אפי' מקולם היה פקיח ואח"כ נתחרש ונעשה אינו שומע ואינו מדבר ג"כ דינא הכי . ב"ח ש"ך סק"ק כ"ב כנה"ג הגה"ט אות ל"א פר"ח סק"ק כ"ב שו"ת אות כ"א שפ"ד סק"ק כ"ב זב"ת סק"ק ל"ו כריתי סק"ק כ"ז בלי סק"ק ל"ד זב"ש אות כ"א לחה"פ סק"ק כ"ה :

נ"א אם שוטה וכו' אין הכוונה שבפעם אחת שעשה אחת מאלו מקרי שוטה אלא שדרכו בכך ורולה לומר אף דקא עביד דרך שטות כיון דאין דרכו בכך לא מקרי שוטה : בי' ח"מ ס"י ל"ה פרישה אם ש"ך סק"ק כ"ג כנה"ג הגב"י אות כ"ז פר"ח סק"ק סק"ק כ"ח הגאון חיד"א בפתח עינים חגיגה ד' ג' לחה"פ סק"ק כ"ו והגם דהרב תבואת שור סק"ק מ"ו חלק בזה וכן הר' שפ"ד סק"ק כ"ג כתב ונכון להחמיר מ"מ כל הנה רבוותא רבים וגדולים כיבו ומר"ן ז"ל מכללם וגם רבינו חיד"א ז"ל הכי קבירא להו ולאי דהכי נקטינן ומ"מ אי עביד להו תרי זמני נכון להחמיר וכן משמע מלשון הגאון שפ"ד אם :

נ"ב אם שהוא יולא יחידי בלילה . ולא בעינן שיולא יחידי אלא בעקום ישוב אלא אפי' אם יולא יחידי בלילה בעקום ישוב מקרי שוטה ומשום דעביד להו דרך שטות ובגיל בכך . הגאון חיד"א בפתח עינים אם ולא כה"ר עזרי אבן ומזה בכאן בעחב"ר אות ע"ו :

נ"ג אם אי מאבד מה שנותנים לו . לא בעינן שמשליך בידיו מה שנותנין לו אלא כיון שמניחו בעקום שיפול לאיבוד ואין דרך אחר בני אדם להניח כך והוא עביד דרך שטות

ר"ה לום לילה ודאי ולאוונו ערב ר"ה
בתי יקדר יקדם א מגרב :
ב א שלתין יברך שהחיינו כל קדוש ותאני לילי אא
ענדו מיווא מא דשנהא אם חאגה גדידי יחצרהא
וקת א שהחיינו מא א קדוש ואדא לם חצל ענדו הם
יבירך שהחיינו :
ג קבל א קדוש יקרא במוגב הל צפא :

ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו
כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו :

פְּתַח אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לְטוֹב וְאָמַר רִבּוֹן
עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא חַד וְלָא בְּחֶשְׁבָּן ' אַנְתְּ
הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין ' סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין
לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל ' אַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּקְתָּ
עֶשֶׂר תִּקּוּנִין וְקָרֵינָן לוֹן עֶשֶׂר סְפִירָן דְּאַנְהָגָא
בְּהוֹן עָלְמִין סְתִימִין דְּרָא אִתְגַּלְיָן וְעָלְמִין
דְּאִתְגַּלְיָן ' וּבְהוֹן אִתְכַּסְיָאת מִבְּנֵי נָשָׁא ' וְאַנְתְּ
הוּא דְּקָשִׁיר לוֹן וּמְיַחֵד לוֹן ' וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִקְּדָמָא
כָּל מָאן דְּאַפְרִישׁ חַד מִן הַבְרֵיהּ מֵאִלֵּין עֶשֶׂר
אִתְחַשִּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרִישׁ כָּךְ ' וְאִלֵּין עֶשֶׂר
סְפִירָן אִינּוּן אַזְלִין כְּסִדְרָן חַד אָרִיךְ וְחַד קָצֵר
וְחַד בֵּינוֹנִי וְאַנְתְּ הוּא דְּאַנְהִיג לוֹן ' וְלֵית מָאן

fragment/insert found with book

قطعة شظية وُجدت مع مادة مفردة

דאנהיג לך לא לעיבא ולא לרבו
סטרא ' לכושין תקנת לון דלא זופ
לבני נשא ' וכמה גופין תקנת לון דאינקור אי
גופא לנכי לכושין דמכסיין עליהון ואתקריאו
בתקונא דא ' חסד דרועא ימינא ' גבורה דרועא
שמאלא ' תפארת גופא נצח והוד תרין שוקין :
יסוד סיומא דגופא אות ברית קודש ' מלכות
פה תורה שבעל פה קרינן לה ' חכמה מוחא
איהי מחשבה מגנאו ' בינה לבא ובה חיב מכין '
ועל אלין תרין כתיב הנסתרות ליהוה אלהינו '
כתר עליון איהו כתר מלכות ' ועליה אתמר
מגיד מראשית אחרית ' ואיהו קרקפתא דתפילי
מלגאו איהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו אורח
אצילות דאיהו שקיו דאילנא בדרועוי וענפוי.
כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו :
רבון עלמין אנת הוא עצת העדות וסבת הסבות
דאשקי לאילנא בההוא נביעו ' וההוא
נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא
ובך לית דמיון ולית דיוקנא דגופא מכל מה
דלגאו ולבר ' ובראת שמיא וארעא ' ואפקת
מנהון שמשא וסיהרא וכוכביא ומזלי ' ובארעא
אילנין ודשאין וגנתא דעדן ועשבין והיון ועופין

יאכד קרע ויקול

[illegible] אלהינו ואלהי אבותינו
שיקרע רוע גזר דינינו ויקראו לפניך
זכיותינו : יאכד רמאן חלו ויקול
יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו שנהיה מלאים מצות כרמון :

יאכד תפאח בשכר ויקול

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו שתתחדש עלינו שנה טובה
ומתוקה : (כדבש)

יאכד ראס פאגה ויקול

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו שנהיה לראש ולא לזנב וזה
זכר לאילו של יצחק אבינו עליו השלום
בן אברהם אבינו עליו השלום :

קידוש ליום ר"ה

בשבת יקרא

מזמור לדוד יהוה רועי לא אחסר : בנאות דשא
ירביצני על מי מנוחות ינהלני : נפשי
ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו : גם כי

אֵרֶךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִי[illegible] [illegible]
שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַ[illegible] [illegible]
שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה
אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית
יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים : אוֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ
וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי :

אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ
לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְיָ מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ
מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר : אָז תִּתְעַנַּג עַל יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ
עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְיָ דִּבֵּר
וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרוֹתָם
בְּרִית עוֹלָם : בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ :

עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ קִדּוּשָׁא רַבָּא
וְהָכִי

ונתיל ידי מן סון

וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי
חָדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל
עוֹלוֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם
לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :
סַבְּרִי מָרָנָן : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן :

fragment/insert found with book

قطعة شظية وُجدت مع مادة مفردة

שעות שועה ומקלי . הגאון תב"ש ק"ק מ"ה ולא כפרישה :

נ"ד אם אפי' בא' מאלו אם עשה אותם דרך שעות אפי' עביד כלהו לא מחזקינן ליה בשועה . ש"ך ק"ק כ"ד פר"ח ק"ק כ"ד שמ"ח אות כ"ח שפ"ל ק"ק כ"ד זב"ת ק"ק ל"ז להח"פ ק"ק כ"ז בלו"י ק"ק כ"ה :

נ"ה הנה ד' דברים לאו דוקא אלא הוא הדין לעושה דבר אחר בדרך ערוף ושבוש דעת בכלל שוטים יחשב . ורש"ן ב"י ומש הרמב"ם ב"ח אות יו"ד ושכ"כ מהרש"ל : פרישה . כנה"ג הגב"י אות כ"ח זב"ת שם . שמ"ח אות כ"ע וסיים שם דלא נקטו חז"ל להכי קיימים כי אם לדוגמא דלא תימא דוקא הולך ערום בשוק וזורק אבנים זהו שוטה קמ"ל דאפי' לא בשתבש כל כך חזקתו שוטה :

נ"ו וכן הפתאים ביותר מתולדתם או משתגעים ביותר והנכפים בעת כפייתם כולם בכלל שוטים הם כמ"ש בש"ע ח"מ סי' ל"ח . שמ"ח אות כ"ע :

נ"ז שם אפי' אם רוצים להאכיל לכלבים . והוא הדין גדול שאינו יודע ה"ש לא ישמוע בינו לבין עצמו להאכיל לכלבים אבל אם אחרים ענ"ג מותר לכתחי' לשמוע להאכיל לכלבים . ש"ך ק"ק כ"ו שמ"ח אות כ"א כריתי ק"ק כ"ע להח"פ ק"ק כ"ח בלו"י ק"ק כ"ו :

נ"ח ואם צריך לו לכלבים וכדומה כילד יעשה אם אפשר לשוחטה בבשרות על ידי בקי הנה מה טוב . ואם לאו יבחיכה או יעקור סימנים כדי שיהא נראה לכל שבילה היא וזה עדיף עפי . ומשיחטינה בבכין פגום או בשאר פסולי שחיטה . שמ"ח שם :

נ"ט אין לשחוט בבכין פגום לגויים וכ"ש אם אותה בהמה לריכים לה היהודים ואם היתה נשחטת בבשרות היו הם אוכלים ממנה . הרשב"ם חי"ד סי' ו' כנה"ג הגה"ע אות מ"ב זב"ש אות כ' . וכל זה מייבי בבהמת גוי שאומר לשוחט ישראל שישחטינה בבכינו לכך לא ישחטינה בבכין פגום שמא יראה אותו ישראל אחר משחטה שוחט כשר ויבדוק הריאה או הוא או אחר ויאכל ממנה וכ"ש בעוף שאין לריך בדיקה אבל כשהבהמה היא של ישראל והולה לעוכרה לגויים ולאי שאסור לשחוט בבכין פגום דעושה אותה נבילה ואסור לעשות בה קחורה כדלקמן סי' קי"ז . שו"ע ס"ק ל"ב :

ס' אם ואם הקטן יודע לאחן ידיו וכו' הג"ה אבל אם שחט בינו לבין עצמו שחיטתו פסולה . וכן נוהגים שאין הקטן שוחט בינו לבין עצמו ושחיטתו פסולה כ"ם מור"ם ז"ל :

ס"א כבר פשט המנהג שקולחים עופות על ידי קטנים וקטנות לשוחט לשחוט ואין למחות בידיהם . שמ"ח אות ל"ה מש"ז ס"ק מ"ו ער"ה אות מ"ז מש רש"ל והרדב"ז וש"ך בספר האחרון . שלחנו של אברהם אות מ' מכתב הזהב בקונץ אות י"ב . והיינו דוקא בקטן בר דעת שיודע להיזהר ואינו מוחזק בדבר ומעללים דחייקינן שיקח הוא שכר השחיטה ויבדלה בעצמו . שמ"ח שם וסיים שם בתב"ש ק"ק ס"ב דמעשה שהיה שלחו מ"י נער המנוער ויבדלה בעצמו להחזיק הפרוטות על כן יש ליזהר עכ"ל התב"ש . וכן המנהג פה בגדולי ישראל לשלוח התרנגולים מ"י קטנים לשחוט . וכן ג"כ נעשה מעשה בעירנו שלחו מ"י נער אחד רע ומעללים לשחוט ויבדלה בעצמו והרגישו בזה שחטה מן העורף . ומשו"ה יש ליזהר לשלוח מ"י קטן לטיב :

ס"ב אין לשלוח עופות ביד גוי או גוייה לשחוט אלא שוחט ישראל . ב"ח מ"ז ס"ק מ"ו לחה"פ ס"ק כ"ע בלו"י ס"ק כ"ז . ופשוט הוא . ובעוס"ר שמעתו שבערי הודו יש"א יש להם עבדים ושפחות ככרים ומשרתים ככרים וקולחים על ידם עופות לשוחטן אלא השוחט וקיפרו לו אנשים נאמנים שהרבה פעמים עשו ומעשה שחטו את העוף בידם ולקחו שכר השחיטה . ועל כן אחינו אחינו אנשי גאולתינו אתם שבערי הודו לריכים ליזהר בזה ולא תשלחו אלא השוחט אלא דוקא על ידי ישראל :

ס"ג אבל אם נותן לו כתב השוחט לסימן שהוא שחטו וגם בעל הבית מכיר את העוף שלו בעבישות עין יכול לשלוח מ"י גוי והמחמיר בזה תע"ב . מ"ז ס"ק מ"ו זב"ת ס"ק מ"ל ער"ה אות מ"ז מש ש"ך בספר האחרון מכ"א כלל מ' אות ו' ומ"מ אותן שכותבים לס' תיבת כשר יש לחוש שמא הגוי לייל תיבה זו אחריו כאשר הוא מלוי אלא לריך שיכתוב סי' אחר שאינו מלוי כ"כ לזייפו מ"ז שם בלו"י ס"ק כ"ז :

fragment/insert found with book

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب

ס"ד שם בהג"ה ועקרי קנן וכו' ויש מחמירין שלא ליתן קבלה לגוי שהוא פחות ומבן י"ח שנה וכו'. והכל לפוש חורפיה וידיעתו של הגער שאם רואים אותו שהוא חריף והוא בעל תורה והרב גילאה הי' ובקי וחריז באמונן ידים וכח גברא אז רגילים בעלי הזרקה להרפותו ולהחזיקו באמונתה אף בפחות ומבן י"ח. ע"ז ס"ק ע"ז ס"ד ס"ק כ"ח ומשם רש"ל פר"ח ס"ק ל' שמ"ח אות ל' בקופו שו"ג ס"ק ל"ה. וכן מהגיס פה עירינו בגדולה יע"א שאין קומכין לפחות ומבן י"ח ואם הוא חריף ובעל תורה וירא שמים קומכין:

ס"ה גם אין ליתן קבלה כתובה על קלף לאחד גבב הקבלה ומחק שמו של השומע וכתב שמו שם. ומש"ז ס"ק ע"ז ומשם בלו"י ס"ק מ' להה"ף ס"ק ל':

ס"ו זקן בן שמונים שנה לא ישחוט. באר היטב ס"ק כ"ז ומשם בית יעקב ס"ק ל"ב שמ"ח אות ל"ו בקופו והאילנה בדורות הללו שנחלשו הכוחות רחוי וכמן לכל אשר בידו למחות להקן למגדר מלתא שעכ"פ ומשבעים שנה ואילך לא ישחוט אף שמרגיש עדיין. פתחי תשובה ס"ק יו"ד ועיין תב"ש ס"ק ס"ד בשם מאיר נתיבים ואם הוא תש כח לא ישחוט אפי' ומבן מומשים שנה. ב"ח ומנה"ז בקומן אות יו"ד:

ס"ז סעי' ו' הרש המדבר ואינו שומע לא ישחוט וכו' ואם שחט וכו' שחיטתו כשרה: ומשום דברכות אינן ומעכבות. ס"ד ס"ק כ"ט פר"ח ס"ק ל"א כריתי ס"ק ל"ג שפ"ד ס"ק כ"ט זב"ת ס"ק מ"ו שמ"ח אות ל"ב:

ס"ח סעי' ז' שומע ואינו מדבר וכו' אפי' לכתחי' אם אחר מברך ומוציא שהאחר שוחט ג"כ עוף אחר אז יברך האחר ויכוין להוציא גם את זה. ס"ד ס"ק ל"ב פר"ח ס"ק ל"ג פר"ת ס"ק י"ג שמ"ח אות ל"ב ואות ל"ד כריתי ס"ק ל"ד הכ"ח כלל מ' אות ד' זב"ת ס"ק מ"ז ער"ה אות כ' זבחים שלמים אות כ"ג להח"פ ס"ק ל"ב בלו"י ס"ק כ"ט:

ס"ט אפי' הרש המדבר ואינו שומע כלל הוי כפקח. ער"ה אות י"ט ומשם הרי' בני יעקב דלא כדרישה:

ע' ואין חלוק בן הרש דבידי אדם לבין הרש דבידי שמים. ער"ה אות י"ט שם דלא כה"ר בן המלך:

ע"א הא דאמרינן דהרש שאינו שומע והאלם ששחטו בינן לבין עלמם דכשרה היינו דוקא שיודעים ומכירים אותם שהם בדעת שליטה וכוכוה כי לפעמים חולי האלמות והחרשות גורם להם עיכוף הדעת ואם לא עמדנו על דעתם אסורה שחיטתם. שמ"ח אות ל"ג:

ע"ב סעי' ח שכיר שהגיע לשש"ל וכו' דינו כקטנה. היינו דלכתחלה לא ישחוט אפי' אחרים עע"ג ובדיעבד שחיטתו כשרה. ס"ד ס"ק ל"ג פר"ח ס"ק ל"ד זב"ת ס"ק מ"ח:

ע"ג הגיע לשש"ל דהיינו שעושה ואינו יודע מה הוא עושה. שמ"ח אות ל"ו ומשם ש"ע ח"מ סי' רל"ה:

ע"ד ואם לא הגיע לשש"ל שוחט לכתחי'. וכראה לי דאין לסמוך עליו בבדיקת הסכין דפשיטא דמחבדת הרגשתו ומלד בלבול דעתו קלת אבל אם הסכין בדוקה שוחט אפי' לכתחי' אפי' בינו לבין עלמו. פר"ת ס"ק ט"ו שו"ג ס"ק מ"ג והאריך הרבה ע"ש:

ע"ה והוא הדין מי שאחזתו רוח רעה דינו כקטנה. הרמב"ם פ"ב מ"ה שחיטה כהה"ג הגה"י אות ע"ו פר"ח ס"ק ל"ד:

ע"ו הגה"ה וי"א שסכור לא ישחוט וכו' לידי דרסה. ומעשה שאירע כבידים עליו מחמת רבוי יין שתה וכן רחוי לנהוג כל מינו חזק עליו אפי' לא הגיע לשש"ל. ע"ז ס"ק י"ח ולכתחי' לא ישחוט ובדיעבד לכ"ע כשרה פר"ח ס"ק ל"ה שמ"ח אות ל"ו הכ"ח שם אות ד' זב"ת ס"ק כ"ח:

ע"ז שם בהג"ה מפני שהגיל לעשות דרסה: ולגבי בדיקת הריאה הרואה מחוד יותר כי אי אפשר ע"פ הרוב שלא יהיה לה הוראה ואסורה הטוראה מן התורה עי' שתית רביעית יין ועי' שתית מאר ומקה ומכר כשהגיע הימוס. דעת קדושים ס"ק י"ד:

ע"ח ונראה דהכל לפי מה שהוא הסכור כי יש סכור דהיינו ליה אפי' לא הגיע לשש"ל כגון אם הוא גם בחומר שלו ומתבלבל דעתו בכל דהו יש להליך דאחרים רואים אותו פר"ת ס"ק ע"ז:

ע"ט ובלבד שיתבונן בו היטב קודם ובריא שלא הגיעו לשש"ל אבל אם הדבר קשה שחיטתו אסורה בדיעבד. בית הלל. שמ"ח אות ל"ו:

פ' ואם רגיל להשתכר אעפ"י שאינו מגיע לשש"ל יש להעבירו עד שיקבל עליו בחרמות ושונאים שלא ישתכר דמי יחקור עליו תמיד וכל שכן שהוא בעלמו אי אפשר לו להתבונן תמיד. בה"י שם שמ"ח שם ומש"ז ס"ק י"ח דאין למנותו על הצבור ובשפ"ד ס"ק כ"ד ומכ"ז בקומן אות י"ג

פ"א שוחט שהיה הולך שתוי בבית המעבחים ושוחט בעודו שתוי ונשבע שלא לשתות עוד כאמן בשבועה ויש להכשירו. קול אליהו סי' ג' שי"ב אות י"ב כסא אליהו אות ו':

פ"ב סעי' ט' קוראן לא ישחוט וכו' אא"כ אחרים רואים אותו. אין חלוק בין היה פקח ונשתנה לקוראן ומעיקרו שלא ראה מאורות מיניו. ד"מ אות כ' ס"ק ס"ק ל"ו כנה"ג הגה"ט אות כ"ג בקופו פר"ח ס"ק ל"ו תב"ש ס"ק ס"ו שפ"ד ס"ק ל"ו כריתי ס"ק ל"ו ער"ה אות כ"ג זב"ת ס"ק כ"ב:

פ"ג קוראן שחשו ובדיעבד בודקים בסימנים אם נשחטו כהוגן שחיטתו כשרה. הגה"ג הגה"ט אות כ"ב שמ"ח אות ל"ז ער"ה שם. ואם לא בדק בסימנים אחר ש חיטה שחיטתו אסורה. שמ"ח שם שפ"ד ס"ק ל"ה:

פ"ד ואם בדק הקוראן עצמו בסימנים בעצמם היל לא מבעייא אם הרגיש בשמנוד שנשחטו כל הסימנים אלא אפי' רק רובם כשרה ובלבד שיהיה שיש הוב גמור ואין לסמוך בזה כי אם סמובהק בדעת וירא' הי' ולוקא בהפ"מ. שמ"ח שם כנה"ג הגה"ט שם שפ"ד שם:

פ"ה מי שאינו קוראן לגמרי אלא עיניו כהות ותשות ואינו יכול לראות ולהבחין בין שחיטת רוב סימן לבין שחיטת מיעוט הרי זה קוראן יחשב לענין זה. מהריק"ש. זב"ת ס"ק כ"ג שו"ג ס"ק מ"ג אות ו':

פ"ו סעי' י' עכום לא ישחוט לכתחלה מפני שאינו יכול לברך. וכאן לא מהני אחר מברך כמו הרש הסימנא ואינו מדבר דאפי' אם אחר מברך בהפיכת פיהם ומכוין להוציא את העכום לא מהני. מ"ז ס"ק י"ט ס"ד ס"ק ל"ז כנה"ג הגה"ט אות כ"ח פר"ת ס"ק ל"ח מ"ז ס"ק ל"ח ומש"ז ס"ק י"ט ער"ה אות כ"ד זב"ת ס"ק כ"ד אות כ"ו:

פ"ז והעעם היא משום דעכום אינו יכול לכוין הברכה ואע"ג דאמרינן דעכום יכול להרהר בדע"ת הכא לא הוי הרהור אלא שמנע כעוכה דהיינו שתשא שמיעתו כדבור וכוי בקורא ומנם ולא כהרהור. שמ"ח שם ומש"ז שם ושפ"ד ס"ק ל"ז ער"ה שם זב"ת שם ולא כה"ר פר"ת ס"ק י"ח:

פ"ח ולאו דוקא עכום אלא אפי' אינו חגור שאין הפסק בין לבו לעכום אסיל גם אם ראהו מגולה וכדומה אסור. שמ"ח שם ומש"ז שם זב"ת שם לחה"פ ס"ק כ"ב בלו"י ס"ק ל"ג זב"ת ס"ק כ"ו:

פ"ט סעי' י"א אם הטילו הקהל וכו' ושחט אחר י"א ששחיטתו אסורה. ויש להקל בדין זה בהפ"מ דכתי דאסור לעבור על מרס אינו אסור לאותו דבר ומזהר הוא בכל איסורי שחיטה. פר"ת ס"ק ל"ח שמ"ח סי' ב' אות כ"ב שפ"ד ס"ק ל"ח זב"ת ס"ק כ"ו שו"ג קוף ס"ק מ"ז:

צ' ואם מגג אחד שלא ידע מן התקנה והחרם ושחט שחיטתו כשרה אפי' בלא הפ"מ. מ"ז ס"ק כ' שמ"ח שם ומש"ז ס"ק כ' כריתי ס"ק ל"ח זב"ת ס"ק כ"ה מכ"א שם אות ו' בלו"י ס"ק ל"ד:

צ"א והיינו דוקא אסור לאיתה העיר אבל לעיר אחרת מותר. פר"ת ס"ק ל"ט:

צ"ב ואם תקנו הקהל שלא ישחטו אלא שיחט ידוע ואם שחט אחר שחיטתו פסולה אפי' אם לא הטילו הרש דבריהם קיימים דיש רשות לאסור המותר. ס"ד ס"ק ל"ח

שו"ת שם שפ"ד אות ל"ח מכ"ח שם קיומן כלל מ' אות ע"ו . ואם פסלו הקהל שחיטת אחר כמ"ל אף אם שחט בשוגג אסור . ומ"ז שם ובשפ"ד שם קיומן שם :

צ"ג שם בהג"ה ואם כתבעלה התקנה וכו' בחזקת כשרות . אעפ"י שלא כתבעלה אותה הסכמה בידים אלא מעילא שלא החזיקו בה לקיימה הגם שמכוער הדבר לשחוט שאר שוחטים כל זמן שהסכמה קיימת אפ"ה אם שחט בחזקת כשר הוא שלא עבר על התקנה כיון שלא החזיקו לקיימה דסייגו להתרות על שאר שוחטים כפעם בפעם שלא ישחטו ש"ג אות מ"ח ושכן משמע בפסקים וכתבים ס"י קע"ז ועי' עשרון שם ס"ק ל"ה :

צ"ד שם בהג"ה ואם כתבעלה התקנה וכו' בחזקת כשרות וכו' . שוחט שנשבע שלא ישחוט על שישחוטו הנכבדים ואח"כ הרשוהו פתאום לשחוט בלי התרה אין כאן בית מיחוש דלא נשבע זה כי אם על תנאי שישחוטו והרי הרשוהו ונעקרה השבועה לגמרי . כנה"ג הגב"י אות ע"ט ומשם תשובת מ"י ש"ג מהו י' :

צ"ה כשם שאסור לשחוט זה שנשבע בלתי רשות הנכבדים כך אסור לבדיק שכין וליתן לאחר שישחוט בפניו ויבדקנו אחר שחיטה כנה"ג שם אות פ' בשם תשובת הגז"ל בית לחם יהודה ס"ק ל"ד זב"ש אות כ"ח ש"ג שם :

צ"ו שוחט שנשבע שלא להכשיר בהמה בנפיחה ועשה נפיחה אסור לאכול מבדיקתו ושחיטתו דכיון דהשוד לעבור שבועה חשוד מני להאכיל נבלות וטרפות דכיון שנשבע שלא לעשות נפיחה ועשה מקרי חשוד לאותו דבר . ש"ג מחודשים מ' בש"ק מ"ז ומשם הר' בני חיי ז"ל בס"י זה :

צ"ז וכ"ל דה"ה מי שנשבע שלא לשחוט ימילי אלא א"כ הראה שכיחו לחבירו ועבר ושחט בלא הראת השכין שחיטתו פסולה דהוי חשוד לאותו דבר . ש"ג שם וכן כתב הר' בית דוד ח"ד ס"י מ' דהגם דבתחלת דבריו רצה להכשיר שוחט שעבר על שבועתו מ"מ כתב בסוף דבריו דלענין מעשה אין לסמוך על טעמים הנ"ל לאכול ושחיטתו אסורה ע"ש :

צ"ח ולענין הכלים שבשלו בהם י"ח דהכלים לריכים הכשר . הר' בני חיי שם . וי"ח דאין אסור אלא האכילה משחיטתו אבל הכלים אינם לריכים הכשר . הר' ב"ד שם :

צ"ט ונראה דומכאן ולהבא יש להכשיר בקבלת דברי חברות ר"ל שקבל בפני ג' חברים שיהא זהיר מכאן ולהבא כיון שלא עבר אלא פעם מ' וגם אין בו חמור מעון כגון שנועל פרס מן הקהל . ב"ד שם :

ק' אנשים חכמים שהמציאו שלא לאכול מקלת שוחטי הקהל לסיבה ידועה להם אין לחוש לגיעולי כלים להלריכם הגעלה שזהו חומרא יתירה ואתייא למחלוקת ושלאת חנם וחלול ה' בר מכן ומי שהוא רולה להחמיר יבבד ויקב בביתו ש"ת הרדב"ז דפוס ליורנו ס' רל"ו להה"פ ס"ק מ' עשרון ס"ק ל"ו בל"י ס"ק ל"ד :

ק"א סעי' י"ב השוחט בפני עדים בהמה לגוי וכו' כי לא שחטתים אינו נאמן וכו' . הא דאינו נאמן היינו כשעומד בדבורו ואומר שלא שחטה כלל וכגון שחזרו ומלאו אותו שכוותו ששחטה בקלקול והוא עומד בדבורו ואומר שלא שחטה כלל שמלטין זה משום שלא שחטה כלל אפ' בקלקול אבל אם לא אמר אלא לא שחטתים נאמן שכיכל לתרץ דבריו דמשום ששחטה שחיטה מקולקלת כגון שסכה או דרס לה לא נשחטה והבהמה אסורה . ש"ך ס"ק ט"ל פר"ח ס"ק ט"ל מ"מ אות ט"ל ובתב"ש ס"ק ט"ד שפ"ד ס"ק ט"ל חכ"א שם אות י"ד . והגם שנראה מדברי הרב ט"ז דבעינן דהוא יתרץ דבריו כן ומשו"ה אסורה אבל אם הוא לא תירץ דיבורו כן הבהמה מותרת מ"מ יש להחמיר בס' הש"ך ובבוותא דעיניה ולהם שוטים וכמו שכתב השפ"ד דכן ראוי להורות :

ק"ב ואפ' אם נתלה ונאמר דאומר כן כדי שלא יקפידו הבעלים על קלקולו ויקניטו הגוי אפ"ה העדים נאמנים והבהמה מותרת . כן משמע מדברי הרשב"א ז"ל הביאו ב"י ז"ל ואע"ג דה"ר תב"ש ס"ק ע"ה דחס דברי הרשב"א ז"ל ומדברי התו' יבמות ד' פ"ח ד"ה ומה וכו' והסכים עמו המש"ז ס"ק כ"א . מ"מ כ' הגאון פת"ת ס"ק י"ד דסכי' בית אברהם י"ד ס"י י"ג הסיג על התב"ש והעלה דאין להחמיר בזה . וס' בית אברהם ז"ל איכו

מלוי

מלוי אלגלו והדין עמו כי לא דמי הא לכידון התי' ז"ל . דהתם אם הבחיש העדים ואומר לא אכלתי אפ' מזיד לא נפיק מכיס חובבא אבל הכא אם אומר לא שחטתי כלל ומכחיש העדים נפיק מכיס חובבא דיאמינו לעדים ויאכלו הבהמה ואפ' אם הוא יודע הדין וסובר בדעתו דיאמינו לו מ"מ העדים עצמם יאכלו הבהמה כיון שראו שהשחטה ואם בשביל שלא יקניטו הגוי הא אית לה תקנה שיאמר כן לישראלים הקונים בינו לבין עצמו ויאמר להם לא תשמיעו לגוי ובוודאי בדין זה גם התו' מודים ודו"ק :

ק"ג שם מיהו לדידיה אסורה וכו' מתיכא דאיסורא . והש"ה איבכא אם העדים היו אומרים שלא שחטה והוא היה אומר שהשחטה אסורה על העדים דשייא אנפשייהו מתיכא דאיסורא . כנה"ג הגב"י אות פ"ג . וגם לכל הענינים אסורה כיון שיש בו עדים שאומרים שלא שחטה אין דבריו שלו מ' בעקום שניס . כן העלה הש"ג ס"ק ג' . ויתכן שגם הכנה"ג מודה לזה . ועי' לקמן אות ק"ו :

ק"ד ואם חזר בו מדבריו והודה אח"כ לעדים שהוא שחטה אפ' הכי אסרה עליו . שפ"ד ס"ק ע"ל בדין הסכי . וכתב דאע"ג דהר' מש"ל ז"ל בפ' ע' מ' אישות ה' ע"ו . כתב דמהכי חזרה מ"מ חזר ונתר דברי עצמו המש"ל ז"ל בהה' יבוס וחלילה פ"ג ה' ו' וחזר מדבריו וכתב דלא מהכי חזרה ע"ש וק' על הר' ערה"ש אות ע"ו שהביא דברי הר' המש"ל הראשונים דה' אישות ולא זכר דחזר מדבריו בה' יבוס וחלילה ואשתמיט ליה . והר' חכ"א שם אות י"ד זכר דברי המש"ל הראשונים והאחרונים והביאה בע"ע . איך שיהיה הגאון שפ"ד הסכים שחזר מדבריו המש"ל וש"ל דלא הוי חזרה . וכן הגאון חק"ל ז"ל מיד ס"י ה' דף חז ע"ד כתב דהעיקר כדברי המש"ל האחרונים דלא מהכי חזרה . והביא ראיה גדולה מתשובת הרשד"ש אה"ע ס"י ע' ע"ש ומכי נקטינן . והגם דהגאון בבור שור ד' קי"ז ע"ד הסכים דלא מהכי חזרה וכתב דנשאר באיסורו ולא יאכל אפ' בידו לבין עצמו כי אם לאיזה לורך גדול עכ"ל . והביאו הר' ערה"ה שם ומשמע דמתיר לו לצורך גדול שאני התם דאיכא אמתלא גרועה כמ"ש הוא אבל חזרה בלא אמתלא כלל לא היה מתיר אפ' לצורך גדול :

ק"ח מיהו אם חזר מדבריו הראשונים והודה לעדים שהוא שחטה ונתן אמתלא לדבריו נאמן ומותר לאכול ממנה . כן משמע מדברי הרשד"ש אה"ע ס"י ע' . דאם חזר בו ונתן אמתלא לדבריו מהכי וכן הביא ראיה מדבריו הגאון חק"ל שם . ועי' לקמן בדבריהו אות ק"י :

ק"ו שיש שהעידו על דבר מ' שאסור הוא ויש מ' שיודע בבור שהוא מותר ושקר העידו . הכא מן הדין הגמור אדם נאמן על עצמו אף להקל באיסור תורה כגד ב' עדים כשרים וכן הסכימו רוב הפוסקים ז"ל ויכול לאכול ביהו לבין עצמו . ומיהו ראוי להחמיר בדברי תורה ולחוש לדברי המולקים ז"ל . ומ"מ להאכיל לאחרים לכ"ע אסור וגם לאכול בפני אחרים אסור . כן העלה הגאון חק"ל ז"ל ס"י ד' ד' דף ז' ע"א ע"ש . וכן כתב הגאון בבור שור ד' קי"ז שם . שאין להתיר כי אם לצורך גדול וכן כתב משמו הר' ערה"ה אות כ"ו :

ק"ז סעי' י"ג נבח שעשה ס"י בראש הכבש וכו' כיון שכתן אמתלא לדבריו נאמן . הגאון מ"ז ס"ק כ"ב והרפ"ח ס"ק מ' פקפקו בדין זה והחמירו ואכן בדידן אין לנו אלא דברי מרן ז"ל והבשר כשר וכן הסכימו רוב האחרונים ז"ל . בש"ך ס"ק מ' בנקודת הכסף והרב"ח והרפ"ת ס"ק כ"א מ"מ אות מ' מש"ז ס"ק כ"ב ועוד אחרונים . ומ"מ לכתחלה לא יעשה השוחט כן ויביא לעולם לפקפק עליו וכן הסיגנו בנבחי עירבו ח"ו שלא לעשות כן :

ק"ח מיהו אם אינו עושה ס"י בו וגם אינו אומר שהוא אסור אלא אומר שזה הכבש יש בו קפק ולריך לראות בפוסקים בהתירו ועושה כן מפני לוחק הבשר ואח"כ אומר להם שעיינו בו והוא כשר ולוקח ממנו בשר זהו מותר לעשות כן לכ"ע ואין בו פקפוק . ואפ' בדין זה בעלו נבחי עירבו ונהג זה עשוה לזות שפתים :

ק"ט והיינו דוקא דנאמין לשוחט אם בשעה שהחזיקה בערפה היה מקום אמתלא כגון שיש לוחק בבשר ולשוחט לריך לו בשר או שהבהמה של גוי והשוחט אינו מפויים עמו

אבל

אבל אם בשעת אמירתו ומעשה שלו לא היה אומתלא כמו שאמר והוחזקה בעיני הכל לערפה ולאות לא כל כמיניה להשומט להכשירה אלא בראייה בורה ואעפ"י בלא עדיית מעשה רק באמירה שאמר ערפה היא ולא היה מקום אומתלא והוחזקה בערפה ולאות בהחלט יש להחמיר שלא להאמינו . שמ"ח אות מ' :

קי"ר אומתלא מהני אף לאחר כדי דבור . כן משמע בהדיא בש"ע אה"ע סי' מ"ז סעי' ד' וכן כתב הרי דרך המלך הי' נדרים ד' מ"ו ע"ג באורך וכן כתב הרי בית יצחק הי' גרושין ד' כ"ו ע"ג שכן פי' כל הפוסקים ע"ש ומן התימה על הרי פר"ח בלקוטיו ל"ד סי' א' שכתב וז"ל כיון שנתן אומתלא לדבריו עיין במהר"ש ח"א סי' קנ"ז וקנ"ט ומהר"י הלוי סי' ל"ג דכתבו דאומתלא דווקא תוך כדי דבור ומהני עכ"ל הרי פר"ח שם . ולע"ג ואדרבא **בתשובת** מהר"ש ח"א שם . סי' קנ"ח שהיא מן הרב בן ליון ומהר"י קדוואל כתבו שם דאומתלא **מהני** לפי' אחר כדי דבור הפך דברי הרפ"ח . ומהר"ש שם בסי' קנ"ט שהסכים לדבריהם לא **דבר** בענין אומתלא כלל גם הרי ומהר"י הלוי ז"ל מוכח מדבריו דמהני אומתלא אחר כדי דבור **והכל** מהיא דכתובות ד' כ"ב בהתיא דאמרה מקודשת אני ואח"כ עמדה וקדשה עצמה וכתבה **אומתלא** והאמינוה וכן מוכח מן הגמ' בהדיא שאמרו ליומים עמדה וקידשה עצמה ומשמע **שאחר** זמן הרבה ולא תכ"ד ופסקה מכן ז"ל בש"ע שהזכרנו לעיל וזו היא שהביאו הרבנים הכ"ז **ואיך** נביא הרפ"ח ז"ל ומדבריהם בהיפך ומוכרח לומר שיש ע"ש בדברי הרפ"ח ז"ל . וכן יש **לתמוה** על הרי יד דוד הגב"י אות ע"ג דכתב ומשם הרבנים הכ"ז דאומתלא דווקא ומהני תכ"ד עיי"ש **ותמיהא** כפלאה על הרי בכל זה הסי' ועל הרי זב"ת ס"ק כ"ט שהעתיקו דברי הרפ"ח המזכרים ולא הרגישו בכל זה ולע"כ :

קי"א נבח שוכר בשר ומה שהיה שומט ובודק לעצמו ואח"כ מלא הקורה בחלי הפנים סירכא בלעות והראה לנבח ואמר מה מכרת לי והשיב הנבח שבשעה שהוא קולב **הבקר** היה ג"כ בשר ערפה לפנו למכור לגויים ונתחלפה בשר הכשר בערפה בטעות וניתן **הערף** לישראל והכשר לגוי ונשבע על ככה שלא בערב עשה . אפי' שאינו הגין שאי' יבדוק **לעצמן** מפני החשד וגם אין אדם רואה חובה לעצמו מ"מ אין לפקול השומט ההוא . כנה"ג הגב"י אות פ"ו ומשם רש"ל :

קי"ב שחט בהמה אחת ואמר לבודק בדוק זאת הבהמה שאני הולך למלאכתי ובדק הבודק הבהמה וילתה כשרה אין השומט נאמן לומר שהיא נבלה . כנה"ג שם אות פ"ז ומשם מהריב"ש ח"ד סי' י"ג :

קי"ג שומט שמנהג העיר היה בזמן שיבוא לידם סירכא שאינה מערפת יתתוך אותה להסיר המכשול והפקפוק ושחט בהמות הרבה ואח"כ מצא בחת ומשם חתיכת **ריאה** דבוקה בסירכא גדולה אל אחת הבלעות רובה דבוקה אל העלם ומעומעם אל הבשר **ושאלוהו** אם מתך בוס סירכא ואמר שלא התך ועלתה הכמותם והשומט בעצמו מכלם להעריף **אותה** דבוקה בסירכא מן האומה היתה ואם נכרכה לדופן ערפה בכל מקום ואחר שעה **אמר** השומט בעצמו שזכר לעפרע שהתך סירכא אחת וזו היא והביאו הסירכא הכ"ז לפני **החכם** ס"ז וראה שמעט מן המעט היה דבוק ובובו ככולו היה דבוק בצלע וציד ראה **החכם** שהדבוק היה בצלעות התחתונות לא בצלעות העליונות שהם כנגד האומות אלא כאותם **שהם** כנגד האומה הבהמה הכז' אקורה ומעומעת שכיון שהגיד והעיד על עצמו שלא מתך בוס **סירכא** בוב איבו בוב ומגיד ואומר שמתך ושכח ולכבא לומר הכא הפה שאבר הוא הפה **שהתיר** בהרי בלא איקורו הייבו איקרין אותם דהא איכא ריעותא קמן והו לא מעירין פשהש"ש **היכא** שמתפך את דבריו ועוד ואחר בב מו עליה ואקרוה נעשית אפומייהו מתיכא דאיקרא ואין **אחרים** רשאין להתיר עוד יש מעם אחר כיון שמקום הדיבוק הוא בצלעות שבנגד האום אסירה **ממה** נפבך אם היתה הסירכא יולאת ומגדה הרי היא מהאום ומריפה בכל גווה ואף אם **היתה** יולאת שלא כנגדה מהאומה בחלבסין ג"כ מריפה מ"ש לקמן בש"ע סי' נ"ל ועוד יש **מעמים** אחרים ומש"ה הבהמה אקורה . ומ"מ אין להעביר השומט ההוא ולא להכריז על שאר **הבשר** בשמט שאין הדבר יולא מידי ספק הרדב"ז ז"ל ח"א סי' קי"ו . והביאו הרי הכנה"ג הגב"י

הגב"י אות כ' בקלור . [וזהו למנהגם דאית להו בסי' הרומב"ם ז"ל . דאף אם נסרכה רובה לעלם בסרה . אבל לדידן דבעינן רוב בבשר בלאו הכי מריפה :]

קי"ד כתבו לעיל שוחט שבתחלה אומר מריפה ואח"כ אומר כשרה ונתן אומתלא לדבריו שנאמן . ה"ה אם מתחלה אומר כשרה ואח"כ אומר מריפה נאמן אם נתן אומתלא לדבריו . עו"ת דבר שמואל סי' קכ"ג . וכן הביאו הבאה"ע סי' י"ח ס"ק כ"ג . פתחי תשובה ס"ק י"ז ומשם הכ"ל . ומשם שבות יעקב ח"א סי' מ"ד :

קט"ו שוחט שהוליא ידו מריאה של גדי ואומר מריפה ואחר זה בא אם מומחה גדול והכשיר אותה ועתה נתגלל הראשון שמה שאומר מריפה הוא ומשום שאירע לו ספק בשחיטה אין להעביר השוחט הזה . פתחי תשובה ס"ק מ"ז . ומשם מאיר נתיבים סי' ל"ז :

קט"ז מאל לריך ליזהר שלא להוליא ופיו ליומר מריפה על בעלי חיים כשרה ואף בבדיקת פנים בבהמה אם הוא ספק לא יחליט ליומר מריפה דשמא בהולאת הריאה לחוץ ואחר הכפיחה תהיה כשרה וכל שכן שיש ליזהר מלומר כשר אחר בדיקת פנים לחוד דשמא שיב תיערף אחר הולאתה לחוץ . קומץ אות מ"ז :

קי"ז נבח שלפעמים הוא אומר מריפה ואח"כ אומר כשרה והתרו בו הב"ד שלא יעשה עוד כך פעם אחרת והשומט שיהה בדבריהם ראוי לקונסו ולהעביבו . לחה"פ ס"ק מ"ב ומשם הרי פנים חדשות בלאי ס"ק ל"ו ומשם מהריב"ש ח"ב ח"ד סי' י"ג :

קי"ח יש להאמין לשוחט שהוא מוחזק בכשרות שטוען בריא שבשעת שחיטה ראה שהיה קרוב לודאי שסחט רוב סנים אע"פ שהעדים מעידים שסם היו ומחמת קנוח הדם לא יכלו לראות אם סחט רוב ומגם הוא לא יוכל לראות עכ"ז השומט נאמן . לחה"פ שם ומשם לחם רב סי' כ"ט בלאי שם . ויהו אם העידו העדים שבקנוח כזה לא יוכל לראות אפי' מי שהוא קרוב שם אפי' באפשרות רחוק אין הבודק נאמן אפילו מישבע . בלאי שם :

קי"ט סעי' י"ד שוחט שהביד עליו על א' וכו' והוא מכחישו עד א' בהכחשה לאו כלום הוא וכו' . הנה לענין פסול השוחט פשיטה דהשוחט אינו נפסל בזה ומשום דעד א' בהכחשה לאו כלום הוא וכן הסכימו כל האחרונים כסי' מרי"ן ז"ל רש"ל פ"ק דחולין סי' נ' . מהריב"ל ח"א סי' כ"ג . מנ"ח סי' ב' אית כ"א . וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל והכי נקטינן :

ק"כ מיהו הבהמה עצמה אקורה ולא כמרן ז"ל ב"ח רש"ל שם . מהריב"ל שם ע"ז ס"ק כ"ג פ"ח ס"ק מ"א . מנ"ח אות מ"א . וכן העלה הגאון מק"ל י"ד סי' קל"ג דיש להחמיר ע"ש באורך . וכן העלה הסו"ג ס"ק כ"ד :

קכ"א מיהו אם עד א' אומר שבפסול שחט והשומט שותק נאמן לפוסלו . כן משמע מדברי מרן ז"ל . דדוקא משום דמכחישו לאו כלום היא . וכן העלה הגאון מק"ל שם ע"ש באורך :

קכ"ב ואם שני עדים מעידים ששחט שלא כהוגן פשיטא דפסיל השוחט ההוא ואפי' מכחישם לגבי שני עדים אינו חשוב כשנים . ולא כדמשמע מדברי דמש"א הביאו הכנה"ג הגב"י אות ל"ד . וכבר הגאון מק"ל שם בסי' קל"ד ד' רס"ט ע"א ועי"ב תמה על הדמש"א והרי דבר ומה י"ד סי' ב' יסב דברי הדמש"א בדוחק ע"ש :

קכ"ג גם כיון שעד א' נאמן באסורין ולהעביר השוחט מדי לאיסור הוי וכדין איסור דייכינן ליה לא בעינן שיעיד העד לפני בעל דבר אלא יכולין לקבל עדות שלא בפניו ומעבירין אותו כן העלה הגאון מק"ל שם בסי' קל"ג וכתב שכן דעת כל האחרונים והאחרונים וכן כתב הרשב"א סי' תקמ"ה . והרימ"ט סי' פ"ב . ומהריב"ל ח"ב סי' ח' ע"ש . וסיים החק"ל בסי' קל"ו ד' רע"ד ע"ד . וז"ל כבר נתבאר דסריקו ורק"ל והריב"ל והשע"ב ומהרח"ש וכל רבני האחרונים חלוקים על זה וק"ל דפסול שוחט מדי דאיסורא הוי ע"ש . ותמה על הרא"ש ח"ב סי' כ"ד דבעי ק"ע בפניו וקיים דתשובה זו איכא מתורת הרא"ש ולאו הרא"ש חתים עלה ע"ש :

ותמיהא גדולה על הרב בנו מהר"ר מיים דוד חזן ז"ל . בספרו כדיב לב ח"ב חלק ח"מ

ר"מ סי' מ' שחוטה מ' בעירבו בגדולה פקלנו אותו על ידי כמה עדים כשריס שהעידו עליו כמה עדיות ונשוס כבה קבלנו עדות שלא בפניו ועברנו אותו והשוחט הכ"ז שלא שאלה להרי הכ"ז לעיר יזוקליס הובא"ב והכשיר אותו . וכתב וז"ל כשתוומנו על המראה איך עלה בדעתס לפקול את השוחט על פי עדות הזה אחר דהלכה ונקובלת בידינו דאין ונקבלין עדות שלא בפני בע"ד . וכמ"ש בטור ח"מ סי' כ"ח וכו' ע"ש . וחשב זה כדיני ממונות דאין ונקבלין עדות שלא בפני בע"ד . והוא הפך דברי הגאון מר אביו ז"ל בחק"ל . כמ"ש דבריו לעיל גם הפך כל הפוסקים שזכר הגאון חק"ל ואיך אשתמיע מניה דברי הגאון מר אביו ז"ל דבאיסור ונקבלין שלא בפני בע"ד . גם כל הראיות שהביא מבו"ת רש"ל סי' ג"ל . וכו' הם בעלים ומבוטלים דרש"ל כתב על ענין לאסור אשה לבעלה ע"ש . ודין לאסור אשה על בעלה הוי כדיני ממונות לכברת כמה חכמים ז"ל כמ"ש שם הגאון חק"ל שם . וגם כדיני נפשות דבעינן דרישה וחקירה וא"כ מ"ש הרב ז"ל דנשתוס על המראה דאי אחמו לומר דהרבה נשתוומנו על הראה היאך שכח דברי מר אביו ז"ל . וגדולה מזה כתב החק"ל שם דו רש"ח ע"ב . דבפסול שוחט לא בעינן עדות גמור כממון אלא בקול לבד ובאומדנא בעלמא וחשד ואמתלא פסלינן לשחט וכן כתב הרב חק"ל סי' קל"ג דו רש"ה ע"א . דכשתלה עדותו באחר הרי עקר עדותו על פי הענד שהגיד לו וכיון דאכמיסיה אין בדבריו כלום כיון שלא העיד כי אם מפיו ע"ש ואי"כ כל דברי הרב ז"ל בטלין ומבוטלין מעיקרן ואסור לסמוך עליהם והשוחט ההוא הוא פסול ואסור לאכול משחיטתו . אחר זמן בא לידינו ספר זבחים שלמים הכ"מ והביא מעשה הרדב"ז ושו"ת הרמ"ז סי' י"א דשוחט ונקבלין עדות שלא"ב ע"ש סי' ב' אות י"ג ועי' להרב רא"ש אפרים ח"ג סי' ל"ד דאין לקבל עדות שלא בפניו . והרב דע"ק סי' מ' סעי' מ"ח אות ע"ז . דלגבי השוחט לא ונקבלין שלא בפניו אח"כ ראינו להרי לק"י דו חו שיעה י"ז בד"ה ולענין קב"ע שלא בפניו וכו' שהביא מכמה ראשונים ואחרונים שונקבלין עדות שלא בפני השו"ב ע"ש . ודלא כהרי בית אפרים ז"ל . ועי' שו"ת שאלת שלום ח"ב סי' ק"ב דהביא מכמה פוסי' שונקבלין שלא בפני השו"ב ע"ש :

קכ"ד בענין אותה הבהמה עצמה ששחט השוחט ובא עד מ' והכחיש איתו כתבנו לעיל באות ק"כ ומס האחרונים ז"ל דהבהמה אסורה ודלא כסי' מרן ז"ל ע"ש . והיינו דוקא אם לפי דברי המכחיש השחיטה אסורה אבל אם גם לפי דברי המכחיש היתה שלא כהוגן ומשום מומרו כגון שהיה פחות ומכשיור או בעיטור בתרא וכדומה לזה השוחט נאמן וכ"כ הש"ג ס"ק כ"ג . עוד יש להלק אם זה מכחישו אומר שהשחטה שלא כהוגן א"כ הוא מעיד על הבהמה זו שלא נשחטה כדת על כן יש להחמיר . אבל אם השוחט אומר בשעה פלונית שחטתי בהמה זו ועד מ' מכחישו ואומר לא שחטת בהמה זו כי כל שעה פלונית לא זזה ידי מתוך ידך . השוחט נאמן והבהמה כשרה כי על גוף השחיטה לא הוכחש ומנא שחטה אחר או הוא בשעה אחרת . דגול מרבבה בזה הסי' . פתחי תשובה ומס דגול מרבבה ס"ק י"ח יל אפרים ומנו :

קכ"ה אשה אחת שאמרה שהשוחט שחט לה עוף והשוחט מכחישה אם העוף של האשה אין השוחט נאמן להכחישה והעוף כשר . אבל אם העוף של אחר אע"ג דהאשה באתה תחילה ואמרה שנשחט בפשרות מ"מ יש לשוחט מגו שהיה יכול לומר שלא שחט הרוב והיה נאמן ומשום שהאשה שאמרה שהוא מכר לה בחזקת כשר אינו כי אם על פיו ולכן גם עתה נאמן ויש להחמיר ולאסור . יל אפרים ומס תפארת לבי סי' ע"ב . ואף אם העוף של האשה הוא אסור למי שמאמין בלבו להשוחט יותר מן האשה . יל אפרים שם :

סימן ב

א' סעי' א' שחיטת נכרי נבלה וכו' ו אבל מותרת בהנאה . ב"י פר"ח ס"ק ב' פר"ת ס"ק ב' . סמ"ח אות מ' . מס"ז ס"ק מ' . זב"ת ס"ק מ' . זבחים שלמים אות מ' . בלו"י ס"ק מ' :

ב' אם ואפי' קטן וכו' . ואפי' יודע לאמן ידיו והוא מוומחה הוי נבלה ש"ך ס"ק מ' פר"ח ס"ק ג' . זב"ת ס"ק ב' :

ג' אם אפי' גר שמל ולא עבל כראוי שחיטתו נבלה . סמ"ח אות מ' :

ד' סעי' ב' מוומר וכו' . לתאבון וכו' . פירוש שהעידו עליו עדים שאכל נבלה במזיד ואפי' פעם אחת ולא מבעייא היכא דראוהו מחזר אכסרה ולא מלא ואכל נבלה פשיטא דזהו לתאבון מקרי אלא אפי' ראוהו אוכל נבלה שתמא במזיד מ"מ תליכן דלתאבון עשה שלא מלא כשרה ותאב הוא לאכול בשר והי"ה אם שכיח הנבלה בזול יותר מדהיתר והם על מזונו ואכל נבלה תליכן אלו הוה שכיח ליה התירא כמו איסורא לא היה שביק ת"ר ואכיל איסורא ולתאבון מקרי . סמ"ח אות ב' :

ה' אם ישראל בודק שכין ומותן לו וכו' . לענין אם לריך לבדוק השכין אחר השחיטה יש פלוגתא בזה ואם השכין לפניו לריך לבדוק השכין גם לבקוף אחר השחיטה אבל אם אין השכין לפניו או בדיעבד לא בדק השכין אחר שחיטה כשרה . מ"ז ס"ק ב' ש"ך ס"ק ד' כלה"ג הגב"י אות מ' . סמ"ח אות ה' שפ"ד ס"ק ד' :

ו' ואם ישראל לא בדק לו שכין ויש בשר כשר לפניו ועוד יש זה הבשר שחטו זה המומר והמומר הכ"ז הוא קונה מזה הבשר שחטו הוא אין ראיה לומר דלא שביק התירא ואכיל איסורא אלא אסור לאכול ממנו . שפ"ד ס"ק ה' . מחב"ר אות ג' :

ז' אם ומותר לאכול משחיטתו וכו' . ואין לריך שיאכל המומר ממנה תחילה ומשום דלא עבר אלפני עור . עור . ש"ך ס"ק ה' . פר"ח ס"ק ה' . סמ"ח אות ה' :

ח' ואפי' אם שוחט בחכם בלי מומחה הנאה אין להתיר בלא בדיקת שכין תחילה . כריתי ס"ק ה' ער"ה אות ג' :

ט' אם ואם לא בדק וכו' שכין תחילה אסור לאכול משחיטתו על שיבדקנו בשוף . והיינו דוקא אם בגמר שחיטה בא ומלא שכין זו בידו או שהיה לפניו שנים ושלשה בהמות שחוטות ועדין הוא שוחט והולך לכיון שהוא מתעסק עדין בשחיטה ושכיבו בידו אומרין אבזו שחט הכל אבל כשהיה לו פנאי יוסף או יומים אין סומכין עליו בזה וגם יש להחמיר אף בשעה אחת ובשתים . ב"י מהרשב"א . ש"ך ס"ק ז' . סמ"ח אות ח' . שפ"ד ס"ק ז' :

י' אף יש לו משחזת לזה המומר איכו נאמן ואסיר לאכול משחיטתו . ער"ה אות ה' . ומשם כמה פוסקים ראשונים . ולא כהרדב"ז :

י"א אם ואין ליתן לו לכתחילה לשחוט וכו' . בלי שיבדוק לו וכו' . דמיישינן שמא יאבד הרואים שאין ראכו לריכים לבדיקתו ויעכבו לו ולא יבדקו אחריו ועל כן אין לו לבדוק השכין בליבעא ואפי' בדק השכין בידו לבדין עצמו לריך לחזור ולבדקו בפני הרואים או שיאמר לפני הרואים שבדקתי שכין זה . ש"ך ס"ק ח' ב"א . סמ"ח אות ד' . כריתי ס"ק ח' . שפ"ד ס"ק ח' :

י"ב כתבנו לעיל מומר לתיאבון ישראל בודק שכין ומותן לו . ושוחט אפי' כמה בהמות אחר בדיקה אחת . סמ"ח אות ב' . מס הרשב"א . זב"ת ס"ק ט' :

י"ג אם ישראל בדק שכין ונתן לו מותר . ואין לריך לבדוק הריאה אחר בדיקת המומר דמוקמינן לה בחזקת כשרה . בית דוד סי' ט . ער"ה אות ד' :

י"ד אם והוא שיודעין בו שיודע ה"ש . ולא מהני מה דקי"ל רוב מלויין אצל שחיטה מומחים הן . ואפי' כתב קבלה שטותכין הראיכא לא מהני דלא ערה לחזור על ליעודו . סמ"ח אות ג' :

ט"ו הא שכתבנו דאוכל נבילה תליכן דלתאבון אבל היכא שכתבנה בשחיטה אבל בהמה שמתה

שמתה וכפשו כל אדם קלה בה ואין דרך לאכלה לתאבון וכ"ש אוכל שקלים ורמשים שהם דברים המאוסים וכהאי גוונא תליגן מקתמא אוכל להכעיס . ואפי' אוכל נבלה שבשעה אם אוכל אותה ומשום טרחא מועטת להלוך אחר הכשרה לא הו"ל מוער לתאבון . שמ"ח אות י"א :

י"ן יש מי שאומר שבזמן הזה החשוד לאכיל נבלות לתאבון בכלל מוער יאסר לכל מילי ואין אוכלין ממנו שום מאכל כל חשש איסור וכ"ש שאין אוכלין משחיטתו אחר בדיקת סכין . בה"י ס"ק ב' . והגם שכל הפוסקין אחרונים לא כתבו וזה כלום מ"מ ראוי לחוש לדבריו וידון המורה בזה לפי ענין המוער הסיא ולפי פרלת הגדר . חכ"א כלל א' אית ז' בל"י ס"ק ג' . זב"ש אות ב' . שמ"ח אות ה' . וכ"ש בדור הזה שרבו המתפלים ויתכן שבדור זה אין לנו דין מוער לתאבון :

י"ז הג"ה מי שחטו והוציא מרפה פעם אחת מתחת ידו וכו' מותר לאכיל אח"כ ומשחיטתו וכו' . ומשמע דבפעם אחת אין מעבירין אותו ואין הדין כן אלא אפי' בפעם אחת אם יצאה מרפה מתחת ידו מעבירין אותו ש"ך ס"ק י"א . מ"ז בסי' קי"ט . פר"ח ס"ק י"א פר"ת בסי' קי"ט . זב"ת ס"ק יו"ד . שפ"ד ס"ק י"א . כריתי ס"ק יו"ד . ועיל אחרונים ועיקר דין זה הוא בסי' קי"ט . ואם יעזור השם שם נבאר וכתבנו לקמן סי' קי"ט אות ע"ה דאפי' ליכא מוד ממון ג"כ מעבירין אותו ע"ש באורך . זב"ש אות ד' ומשם מצא רמז :

י"ח סעי' ג' מוער לתאבון וכו' אפי' בשבע וכו' אינו נאמן . וגם אם ראינו שאכל נבלות אלי שיעור יש להאמיר ואין להאמינו בשביעה . שפ"ד י"ב מחב"ר אות ו"ו . ער"ה אית ה' . דעת קדושים ס"ק א' :

י"ט סעי' ד' מוער לתאבון וכו' ואומר שביפה שחט לאמן וכו' . היינו בשידעינן שאלו הבכיים היו עמו בשעת השחיטה אז הוא נאמן לומר שביפה שחט אבל אם אחר שחיטה מצאו אלו הבכיים אצלו אינו נאמן . ש"ך ס"ק י"ג . פר"ח ס"ק י"ג . כנה"ג הגה"ט אות י"א . זב"ת ס"ק י"ב וי"ג . כריתי ס"ק י"ב . מש"ז ס"ק ז' להה"פ ס"ק ה' :

כ' יש אומרים שאם אומר כתם שבבכין יפה שחט אינו נאמן אלא ל"ל בזו היפה שחטתי דומק אליעזר הביאו הכנה"ג הגה"ט אות יו"ד . שמ"ח אות ט' . ובתב"ש ס"ק י"ג מש"ז ס"ק ז' . ויש להחמיר כדבריהם :

כ"א שם ואפי' אם מצא בשר בידו וכו' נאמן לומר מומחה שחט לי . דוקא באומר מומחה פלוני שחט לי דומקתפי דלמא נתפס כגנב . מ"ז ס"ק ז' . ש"ך ס"ק ט"ו . כנה"ג הגה"ט אות ח"י . בריח ס"ק ט"ו . פר"ת ס"ק ז' . זב"ת ס"ק ט"ו . שמ"ח אות יו"ד . כריתי ס"ק י"ד . שפ"ד ס"ק ט"ו . מחב"ר אות ז' . ער"ה אות יו"ד . שלחנו של אברהם אות ג' להה"פ ס"ק ו' . בל"י ס"ק ו' . ט"ג ס"ק יו"ד :

כ"ב ואפי' בעוף ג"כ ומהני אם אומר פלוני שחט לי . ש"ך ס"ק י"ד . פר"ח ס"ק י"ד כנה"ג הגה"ט אות י"ג . שמ"ח שם . זב"ת ס"ק י"ד . כריתי ס"ק י"ד :

כ"ג וזאת הדין אם יש מקולין קבועים ואומר מכשרה קניתי נאמן ואפי' מקולי ישראל רחוקים קלת בהליכה טורח כל דהו הוי וכגון שמלויים כשרות בזול כמו הערפות . ש"ך ס"ק י"ד . פר"ת ס"ק ז' . שמ"ח אות יו"ד . שפ"ד אות י"ד . זב"ת ס"ק ט"ו :

כ"ד ואם אומר מקולין פלוני קניתי אף אם בשר שחוטה ביוקר מפי יש להתיר . פר"ח ס"ק י"ד . זב"ת ס"ק ט"ו :

כ"ה סעי' ה' מוער להכעיס אפי' לדבר אי וכו' אפי' בפעם אחת . ש"ך ס"ק ט"ז . שמ"ח אות י"ג . להה"פ ס"ק ז' . בל"י ס"ק אי :

כ"ו אפי' לדבר אי בין מלות לא תעשה בין מלות עשה . כגון שלפניו לובש ומתרוג ואינו רולה ליטול ומראה כוונתו שלא לקיים אז אינו מאמין הרי הוא כגוי . שמ"ח שם :

כ"ז שם . אי מוער לע"ז אפי' בלבעא ואפי' בפעם אחת . ש"ך ס"ק י"ז . שמ"ח אות ט"ז שפ"ד ס"ק י"ז . ער"ה אות י"ב . זב"ת ס"ק י"ז . להה"פ ס"ק אי . בל"י שם :

כ"ח שם . אי לאכל שבת בפרהסיא וכו' אפי' בפעם אחת . ש"ך שם . שמ"ח שם

שפ"ד שם . שמ"ח אות ו' :

כ"ט פרהסיא היינו עשרה מישראל . בית הלל . שמ"ח שם . שפ"ד שם . שמ"ח שם פתחי תשובה ס"ק ו' :

ל' כתבנו בסמוך דפרהסיא היינו עשרה מישראל והמוער עלמו ג"כ בכלל עשרה דהיינו יש תשעה ישראל והמוער . פת"ת שם וצי' קו"ת דבר שמואל סי' ס"ג . זרע אמת יו"ד סי' כ"ב :

ל"א יש להתפקק אם חלל שבת בפני עשרה נשים אי מוקמי פרהסיא הגאון פת"ת שם דבר שמואל שם :

ל"ב מוער בפרהסיא לחלל שבת דוקא כגון שחלל בדאורייתא אבל באיסור דרבנן לא הוי מוער . פר"ח בקונטרים אחרון דלא כבה"י . שמ"ח אות ט"ז . שפ"ד שם . ער"ה אות י"ג . שמ"ח אות ז' . זב"ת ס"ק כ' . פת"ת שם ומשם ומשם חכמים . להה"פ ס"ק ח' בל"י ס"ק ח' . וכן מוער לע"ז דוקא בדאורייתא . שמ"ח שם . ער"ה שם . חכ"א כלל א' אות ח' . יד שאול הכ"מ :

ל"ג יום הכפורים כשבת לענין זה . ער"ה ומשם אחרונים שם . שמ"ח שם :

ל"ד שם אי שהוא מוער לכל התורה אפי' מון ומשתים אלו וכו' . ואיך נודע שהוא מוער לכל התורה היינו כשראינו עובר במזיד על שלשה עבירות ומפורסמות שהעולם מסתרים בהם כגון אכל נבילה ולבש שעטנז דאורייתא והקיף פאת ראשו הוי חזקה לכלהו והוי מוער לכל התורה . ויהו אם ראינו שלא פרק ומינו אלא אותם שפקר בהם ונזהר בשאר מלות אז הזר דינו כמוער לדבר אי . אבל אם ראינו עובר עבירות הרבה עד שבראה ותוך עניינו שפרק עול רוב המלות ומעל לזאתו לתאוותו אמרינן רובו ככולו ואפי' אם ראוהו מזהר במקלת מלות אפי' הכי הרי הוא כגוי . שמ"ח אות ט"ו . שפ"ד שם :

ל"ה שם הרי הוא כגוי . ואפי' בדקו לו שכין וראוהו שחטו יפה . בית יוסף . שמ"ח אות י"ג . מ"ז ס"ק אי :

ל"ו הג"ה שם ומי שאינו חושש בשחיטה וכו' בלא תאבון וכו' שאינו עושה להכעיס דינו כמוער להכעיס . יש מהאחרונים דס"ל דמי שאינו לתאבון ולא להכעיס בדיעבד שחיטתו כשרה ודלא כרמ"א ז"ל . פ"ח ס"ק י"ט . מחב"ר אות אי מש הרמ"ע ומהריק"ש . אמנם כבר כתבנו לעיל באות י"ו שבזמן הזה יש להחמיר וכן כתב שפ"ד שם אות י"ז :

ל"ז סעי' ו' מוער לאי ומשאר עבירות אל"ל לבדוק וכו' . ולהרמב"ם לריך . מע"ג דמרן ז"ל כתם דאל"ל מ"מ יש לחוש לכ' הרמב"ם שכתב שלריך לבדוק לו שכין . וכן פסק שפ"ד ס"ק י"ח . וגם מרן חש לה דהראיה דבסי' שאחר זה כתב מוער לעבלות דינו כמוער לעבירה אי . וכתב כן בכתם וזה לא שייך אלא דוקא לכ' הרמב"ם לכ' ראשונה אף מוער לעבירה אי כשר לגמרי כשאר ישראל וכן תירץ הכנה"ג הגב"י אות כ"ד ע"ש . וכן כתב מש"ז ס"ק יוד דמרן דעתו כהרמב"ם ומכח הוכחה זו וכ"ש דבזה הזמן יש להחמיר :

ל"ח ואפי' בדיעבד ומעכב שאם לא בדקו לו הסכין לא בתחי' ולא בקוף שחיטתו אסורה . ש"ך ס"ק י"ח . פר"ח ס"ק כ' . ער"ה אות ט"ו . ולא כהרי בית יעקב . שמ"ח אות ט' . זב"ת ס"ק כ"ג . להה"פ ס"ק ט' . בל"י ס"ק ט' :

ט"ל ומומה לרבים לשחיטה ובדיקה והוחזק לרבים שהוא גונב בשר ומולא בידו בפרהסיא אפי' עשה תשובה גמורה אין לך חלול הי גדול מזה ולכן לא יאכלו ברבים ואם יבלה לשחוט בבית שום יחיד הרשות בידו . מחב"ר אות ט' ומש הרמב"ם ז"ל בס' פאר הדור . קול אליהו סי' ב' . ער"ה ס"ק ט' :

מ' שם ודוקא במוער לעבירה וכו' פסול לעדות וכו' אל"ל וכו' אפי' להרמב"ם היינו שהוא מוער לעבור על המלות ופרק עולה מעל צואריו . ופסול לעדות היינו שלא עבר אלא פעם אחת . ש"ך ס"ק י"ט . פר"ח ס"ק כ"א . זב"ת ס"ק כ"ד כ"ה . שפ"ד ס"ק י"ט . להה"פ ס"ק יו"ד

מ"א שם הג"ה ומיהו אם הוא פסול וכו' . שאכל נבילות וכו' . דינו כעוור וכו' . העיקר כדברי עורש"ם ז"ל ולא כהש"ך . פר"ח ק"ק כ"ב . זב"ת ק"ק כ"ו :

מ"ב אפילו חבוד לאכול נבילות חלי שיעור הוי כעוור . שפ"ד ק"ק כ' . זב"ש אות ע"ז :

מ"ג סעי' ז' עוור לעולות וכו' ואם אינו עדל אלא ונפני עמתו וכו' הרי הוא כשאר ישראל כשר . והיינו דשגם עכשיו שהוא גדול אינו ענים לעוד מיראתו פן יומת גם הוא כאחיו אבל אם אין שם יראה ואפ"ה אינו מל הו"ל עוור לעולות . בית יוסף . ש"ך ק"ק כ"א . פר"ח ק"ק כ"ג . זב"ת ק"ק כ"ח . שמ"ח אות כ"ג . שפ"ד ק"ק כ"א לחש"ף ק"ק י"א . בלו"י ק"ק יו"ד :

מ"ד כל שעתה אחיו ואחות מילה אפי' מקצתם לגדולים ג"כ מרתת ומפחד ולא הוי עוור . פר"ת ק"ק יו"ד . ער"ה אות י"ז . ולא כהרי ע"ז ק"ק יו"ד :

מ"ה ופשוט דעוורים דשאילנא לדתי נכרים ומוטעים ביניהם הם פוקרים ביותר וכולנים כל ענייני עוורים שבשיגון זה . שמ"ח אות ע"ז :

מ"ו סעי' ח' כותי דשאילנא דינו ככהני . ומ"מ מדרבנן אסורה לא מן התורה . מש"ז ק"ק י"א :

מ"ז סעי' ט' לדוקי ובייתוקי וכו' לא האריכו בדין זה שהקראים של האילנא אין להם דין לדוק ובייתוק . אלא הקראים שבזמנינו אפי' בדקו הכהן ונתנו לו ואפי' ישראל עש"ג מתחי' ועל קוף שחיטתו פסולה . ש"ך ק"ק כ"ד ומש שו"ת רבינו בצלאל . כנה"ג הגב"י אות ל"ד . פר"ח ק"ק כ"ו ומש מבי"ט . בלו"י ק"ק י"א . שמ"ח אות כ"ה . חכ"א כלל מ' אות מ' . מש"ז ק"ק י"ב . שפ"ד ק"ק כ"ד . ברכי יוסף אות ד' וקיים והכי נקטינן ולא כהרי פר"ת ז"ל :

מ"ח הג"ה עקור וכו' ויש מכשירים . העיקר כמ' המכשירין כי כן פסק מרן ז"ל לקמן סי' קי"ט סעי' יוד . ש"כ ק"ק כ"ו ומש רש"ל . כליתי ק"ק כ"ג . פר"ח בקו"א . חכ"א שם אות נ' :

מ"ט אפיקורוסים המזכרים בפ' חלק שאין להם חלק לעוה"ב כגון מזזה ת"ח או מגלה פניה בתורה ודומיהן מ"מ כשרה שחיטתן ואין לריך לבדוק להם סכין ומשום שגלאה איסור זה קל בעיניהם ומורים בו התירא ומשא"כ איסור שחיטה שמפורסם . שמ"ח אות י"ז ומש מהרי"ל סי' קל"ד . כנה"ג הגה"ט אות כ"א :

נ' ויש לעוור ומזה שהוא הדין לשאר עבירות הקלות בעיני ההמון עד שלא נחשב להם לאיסור ומחמרון ידיעה דכשרה שחיטתן בלא בדיקת סכין . שמ"ח שם :

נ"א כל מה שכתבנו בזה הסי' דעוור לתיאבון יש לאכול ומשחיטתו וכיולא הייבו דוקא לאכול ומשחיטתו דרך ערלי ובאקראי אבל לינוקתו שיחנו קבוע בבתים ולאי לאכול ולא מן המס הוא זה וכיון דאסור לשום איסור אף דמרי ודינא להכשירו לבתים אינו כאוי · חקרי לב יו"ד סי' קמ"ו דו רל"ד עיש"ב :

נ"ב סעי' י' וסעי' י"א התחיל פסול לשחוט וכו' · לא כתבנו על זה כלום דלא שייך דין זה אצלינו דאין פוקרים שהיה אפי' כל שהוא ואף דכתב המ"ך ק"ק כ"ע דומכחת לה לדידן היכא דתפס הקנה לבדו וכו' ע"ש אבל לא בקיאים בזה :

נ"ג שם הג"ה שחיטת קוף פסולה ואפי' אחרים רואים אותו ששחט כהלכתו בלי שום פסול פסולה . שו"ג ק"ק כ"ה :

סימן ג

א' סעי' א' שחיטת חולין אינה צריכה כוונה וכו' אז זרק סכין לנועלה בכותל וכו' . אפי' הזורק משו"ר כשרה . שמ"ח אות א' . מש"ז בסוף הסי' . מחב"ר אות ד' זב"ש אות א' :

ב' זרק סכין ותכה בכותל ומכח ההכאה חזרה לאחוריה ושחטה בחזירתה כשר . כנה"ג הגה"ט אות א' ומש מהרשד"ש . פר"ח ק"ק א' . שמ"ח אות ג' . מחב"ר אות ה' פר"ת ק"ק א' . זב"ת ק"ק כ' . זב"ש אות ב' :

ג' זרק אבן והכה בסכין והלכה הסכין ושחטה פסולה מספק . שמ"ח אות ב' מחב"ר אות ו' . זב"ש שם :

ד' שם אבל אם נפלה מעצמה פסולה וכן אם היה סכין מונח בחיקו או בידו וכו' ופסולה . ואפי' תפס סכין בידו ופתח ידו ונפלה הסכין ושחטה או אפי' פתח ידו בכוונה שתלך ותשחוט לא מהני ופסולה . שמ"ח אות א' . מש"ז ק"ק א' . קומץ כלל ב' :

ה' ואם זרק סכין לנועלה והלכה לצדדים ושחטה כשרה שמ"ח אות ג' :

ו' אבל אם זרק סכין לנועלה ואחר שעלתה לנועלה ירדה לנועה ושחטה פסולה . שמ"ח שם :

ז' אם נכשלה רגלו בסכין ונתזה הסכין ושחטה פסולה . פר"ת ק"ק א' . שמ"ח אות ד' מחב"ר אות ז' ולא כהפר"ח ק"ק ב' . זב"ש אות ב' :

ח' והוא הדין אם בשינה דחף הסכין והלכה ושחטה או בחקין בלא כוונה כלל מני פסולה . שמ"ח שם :

ט' ואם אם לחפו ישראל חבירו על הסכין והלכה ושחטה יש להחמיר ואפי' נתכוון להפיל חבירו על הסכין שתשחוט יש להחמיר . תב"ש ק"ק א' . שמ"ח שם :

י' ודוקא שנפלה סכין ונאנית שלא עשה אדם ונעשה כל עיקר אבל אם עשה אפי' כיוצ קלת בנפילתה כגון שהתחיל להפילה ונפלה ונעלמה מ"מ בנפלה ונעלמה אלא שהוא שייב קלת הגם דגם זולת כיוצ דידיה מופלת היתה אפ"ה ונקרי בה גברא וכשרה . פר"ת ק"ק א' :

י"א אפי' בעת שזרק הסכין לא היתה שם בהמה ואחר זריקה נזדמנה שם ונשחטה מני כשרה להא ונעשה עביד . פר"ת שם :

י"ב ואם נפלה ונעלמה ולאה סכין בנפילתה אפי' שנתכוון שתלך ותשחוט הא מני פסולה דאיהו לא עביד ונעשה . פר"ת שם :

י"ג ואם כוון להדיא שלא לשחוט אותה שחיטה המכשרת אלא לעשות בהמה או עקור וכיולא שחיטתו פסולה . רש"ל בי"ש פ' השוחט סי' י"ג . כנה"ג הגה"ט אות ה' . שמ"ח אות ה' . שפ"ד אות א' . מחב"ר אות ב' אות ב' שש"א אות ב' . יד אפרים . זב"ש אות א' קומץ שם . ולא סגי מה שמחשב בלבו אלא בעינן שמוציא בשפתיו . שפ"ד שם :

י"ד אם זרק סכין לנועלה בכותל ושחטה בהמה בשחטה אומה או בנה היום שחיטתו כשרה . והא"ה אם זרק סכין בשבת והלכה ושחטה כשרה . הגאון פת"ת ק"ק א' . ולא מזכרון ילחק קיומן ל"ו :

ט"ו ונעשה שהיה בעיבו בגדאד יע"א שהשוחט היה בידו תרנגול לשחוט ותכיה הסכין על לואר התרנגול לשחוט ובא א' ולקח אותו בהליכתו בלא כוונה ונשחט התרנגול בדחיפה זו בנידון זה יש להסתפק לכתבנו לעיל באות ט' דאם ישראל חברו והלכה ושחטה דיש להחמיר והכא מני לא שנא או דלמא שאני הכא כיון דהשוחט הזמין הסכין לשחוט ותכיה אותה על הלואר הוי כמעייב קלת וכתבנו באות יוד דאם מייב קלת כשרה ולא יפעלו לפשוט זה הספק ואקרנו העוף מן הספק :

ט"ז וכל זה הספק היינו ונעשה לחברו לא נתכוון לשחיטה אבל אם חברו נתכוון לדחפו בדי לשחוט התרנגול אין ספק דזה מותר דזה הוי כאלו אחד תפס הסכין לשחוט ובא חברו והוליך יד השוחט בדי לשחוט ושחט זהו ודאי דהשחיטה כשרה :

סימן ד

א' סעי' א' המומר לעכו"ם אפי' לא חטא וכו' אע"פ שמחטא בעלמא שחוטא בעת המרדו שומר לעו"ז נאסרת ולא בעינן דוקא דיבור גמור להוליא בפה . שו"ת אות מ' . כריתי ס"ק ב' . שש"א אות מ' :

ב' והו"ה אם אמר שמומר לשיתוף אם שניים ודבר אחר כמי שומר לעו"ז מקרי . שו"ת אות מ' . ובתב"ש ס"ק מ' :

ג' אפי' לא שחט בה אלא קיומן מ' לאם עו"ז אסורה . כנה"ג הגה"ט אות ב' ומאם ל"ת . זב"ש אות מ' :

ד' לאו דוקא קיומן מ' אלא אפי' שחט כל דהו מן הסי' לעו"ז ג"כ אסורה עו"ז ולא מבעיא כל דהו בושט דעושה אותה נבלה אלא אפי' שחט כל דהו מן הקנה דאינו עושה אותה נבלה ג"כ אסורה כסי' הש"ך בנקה"ך סוף סי' ב' עי"ש . אבל בזריעת הבולות לאם עו"ז אין חשש ומ"מ אפי' בזריעת הבולות אין זה ל"מ . דעת קדושים ס"ק מ' , וגדולי הקדש ס"ק מ' :

ה' אם אנא שחשב בשעת שחיטה לזרוק דמה או להקטיר חלבה וכו' . והו"ה להקטיר ובשרה לעו"ז דהיינו כזית בשר . ע"ז ס"ק מ' , פרישה שו"ת אות ב' , פר"ת ס"ק מ' :

ו' אבל אם חישב בשחיטה לקבל דמה לאם עו"ז או להולך דמה לאם עו"ז ואנא להקטיר לפניו לא מתקרא . שו"ת אות ב' . פר"ת ס"ק מ' :

ז' סעי' ב' שחט קתם ואח"ך חישב לזרוק דמה וכו' . הע"ז קפק . העיקר כדברי מר"ן ב"י ז"ל ואסורה בהנאה אפי' אם לא זרק וכ"ש אם זרק אסורה בהנאה . פר"ת ס"ק ב' וס"ק ג' שו"ת אות ג' זב"ת ס"ק ב' ומש"ז ס"ק מ' :

ח' לא בעינן שיחשב לזרוק דמה וכו' בתוך כדי דבור של שחיטה אלא כל זמן שהדם או החלב קיים בידו והוא אומר שדעתו לזורקו או להקטירו לעו"ז מיירינן למעבר על השחיטה שו"ת אות ג' שפ"ד סוף ס"ק מ' :

ט' אם השוחט לא חישב כלום ואנא אחר וזרק דמה או הקטיר חלבה לעו"ז לא נאסרה הבהמה . שו"ת אם ע"ז ס"ק ב' ומכן כתב רש"ל :

י' ואם בשעת שחיטה שמענו כלום ואחר השחיטה יותר ונכדי דבור אומר שהשחיטה תהיה לאם עו"ז נאסרה הבהמה דאין מחשבה לאפרע . שו"ת אות ד' ותב"ש ס"ק מ' :

י"א ואם בשעת שחיטה שמענו שאומר בפירוש שחוטו לאם ונלות שחיטה או אומר שחוטו לגלגלו אלא לאם כוונה כלל באופן שאין לפרש דבורו לעו"ז הרי זו נאסרה ואפי' אם זרק או הקטיר אחר השחיטה לעו"ז לא פליל דמוכחא מילתא דהשתא הוא דאיתרעי וחזקת כל ישראל כשרים . ש"ך ס"ק ב' ומש רש"ל פר"ח ס"ק ג' , שו"ת אות ג' ועיין בתב"ש ס"ק ז' שפ"ד ס"ק מ' זב"ת ס"ק ב' :

י"ב סעי' ג' ישראל שחט בהמתו של גוי וכו' . היינו דוקא דעבד אבל לכתחלה אסור לישראל לשחוט בהמה לגוי אם יודע שהגוי רולה לחשוב בשחיטה זו לעו"ז ומשום שנראה כמחזיק בידו , פר"ת ס"ק ג' שו"ת אות ו' וכ"ש אם יודע שולחי שהגוי רולה לזרוק או להקטיר ומנה לעו"ז שאסור לסייעו . שו"ת אם ע"ה אות ב' . אבל מן הדתם כיון דלא מחזקינן בגוי בדתם שחושב לעו"ז מותר אפי' לכתחלה דדתם גויים אין מחשבתם לעו"ז . פר"ת אם שו"ת אם :

י"ג אם אפי' חישב הגוי לעו"ז כשרה . וכשרה אפי' בדיעבד . ש"ך ס"ק ג' כנה"ג הגה"ט ומש דומ"ש ומש ומהרש"ל אות ה' . שו"ת אות ה' פר"ת ס"ק ה' פר"ת ס"ק ד :

י"ד ואפי' שמע השוחט שהגוי חשב לעו"ז אינו כלום דזה מחשב וזה עובד לא אמרינן . ב"י בשם הרשב"א . ש"ך שם . פר"ת שם . זב"ת ס"ק ג' :

ט"ו אם ואם ישראל חישב שיזרוק הגוי לעו"ז פסולה . הגו"ה ואסורה בהנאה . העיקר הוא שאסורה בהנאה . פר"ת ס"ק ה' ודלא כהפר"ח . בכו"י אות מ' ובייס דהכי נקטינן :

ט"ז אם חשב השוחט על מנת שיזרוק ישראל הבינו מהדם לעו"ז אז אבדם לעו"ג דהישראל בודאי לא ישמע לו ואין דבר זה בידו מ"מ אסורה בהנאה מטום דבידו לעשות כן בעלמו . שו"ת אות מ' :

י"ז סעי' ד' ישראל שחט בהמת חבירו לעו"ז לא אסרה ומותר אף באכילה . דרכי משה . פר"ח ס"ק ז' . שו"ת אות מ' . זב"ת ס"ק ו' :

י"ח אם . ואם יש לו שותפות בה יש לאסור וכו' . ואם הוא אומר שחטה בשוגג לעו"ז מ"מ מותר דיעתון בעל בהמה איני מאמינך דסיס בשוגג רק במזיד ולעבודה קמכוין . כריתי אות ז' :

י"ט ראובן נתן בהמה לשמעון לשחטה ושחטה שמעון ואחר שחטה שמעון אמר לראובן דע שבהמה זו אסורה שאני שחטתיה לאם ע"ז אפי' שראובן ושמעון שותפין הבהמה מסרה ומותרת באכילה אפי' לדעת הרמב"ם ומשום דבשעת שחיטה לא אמר כלום לא מיאמינן ליה . שיורי ברכה אות ג' ומאם כנה"ג . אמ"כ ראיתי להגאון מש"ז בסי' ה' בשופו מהביא זה הדין של כנה"ג ומשתחות שבשוף קול בן לוי וכתב המש"ז שקול בן לוי כתב אמ"כ רש"י חולין מ' ד"ה הבולה ועייתי שם ואין אומר ואין דבריס שם עכ"ל המש"ז ובאלף מחילות מכבוד רבנותו שאגב חורפיה לא דק שהוא הבין שמביא ראיה מרש"י על זה הדין והוא פלא שאין הדבר כן אלא הרב קב"ל מגיין שלשון רש"י פירש איתו שם בזאת התשובה של כנה"ג וכן פירש לשון הרמב"ם וכן פירש עוד שאר לשונות כמו שיעיין שם אבל אין כוונתו שמביא ראיה לזה הדין ופשוט :

כ' אם מכר בהמות חבירו לגליא והשליח חשב שהיא שלו ושחטה לע"ז לכו"ע אסורה . כריתי ס"ק מ' ומש התוס' והרשב"א :

כ"א סעי' ה' השוחט לאם הרים וכו' אין לו דין תקרובת ע"ז לאסרה וכו' שחיטתו פסולה אעפ"י שלא נתכוון לעובדה וכו' . אבל נתכוון לעובדה אסורה בהנאה . ע"ז ס"ק ז' . ש"ך ס"ק ז' בשופו . פר"ח ס"ק י"א . שו"ת אות מ' . זב"ת ס"ק י"ב ער"ה אות מ' :

כ"ב ודוקא שחיטתו אסורה בשוחט לאם הר אבל מותר לשחוט על הדר . דרכי משה אות ב' . ע"ז ס"ק ז' . שו"ת אות ע"ז . מש"ז ס"ק ז' :

כ"ג סעי' ו' השוחט לאם הר של הר או לאם הר אחד ומשאר הדברים וכו' . דהיינו לאם הנה וכיולא דהנה ולבנה יש להם ג"כ ערים . ש"ך ס"ק ע' פר"ח ס"ק י"ב . שו"ת אות י"ג . כריתי ס"ק י"א . שפ"ד ס"ק ע' :

כ"ד אם הרי זה זבחי מתים ואסורה בהנאה . ואפי' לא נתכוון לעובדה אלא לרפואה אסורה בהנאה . ש"ך ס"ק יו"ד . פר"ח ס"ק י"ג , שו"ת אם כריתי ס"ק י"ב . שפ"ד ס"ק י' :

כ"ה אם ישראל שחט בהמת חבירו לאם אחד ואלו לרפואה לא אסרה דבהא דמי אמרינן לעורים קמכוון ואפי' אי אית ליה שותפות בגווה לא אסרה . שו"ת אות י"ד :

כ"ו אדם שאירע לו איזה סבה ב"מ כגון איזה פגע רע רחל שלפעמים הוא נכפה אבל הוא בריא אולם ובא גוי אמר לו שילך ליער ויקח עמו תרנגול שחור ויחטוט אותו קודם הלות ויאמר בשעת שחיטה ויכוין מה שאומר לו הגוי ואח"ך יבשל אותו ויאכל ממנו אסור לעשות כן ומכמה טעמים . בלו"י ס"ק ד' . זב"ש אות מ' . וכן מה שנהגו איזה נשים לשחוט עופות בתקומות מיוחדות לרפואת איזה חולה ויש שלוקחים קנה ועניים אחרים ומפזרים באיזה מקומות הון לעיר מקום שאין דריכת הרגל כל כך ויש מהם שיולאים בלילה אחר שהכל ישנים ויולאים לחוץ במחשך ומעשיהם לשפוך מנן באיזה מקום מיוחד כל זה אסור כיון שאלו עיקר כוונתם לשחוט ולהקטיר לשדים . ובקף אחר פ"ב הי' י"ד :

כ"ז סעי' ז' שמעאלים שאין מניחים וכו' לאלקבלא וכו' ראוי לבטל מנהגם . ובזמנינו אין

אין לאוסר כלל לזה שאינן מקפידים בזה · פתחי תשובה ועשה הרלב"ז הלכות סי' קס"ג רעזו ברכ"י אות ג' :

כ"ח אם ומע"ע רחוי לבטל המנהג התוא וכו' . וכן יש ליזהר לכתחלה שלא לשחוט בגד מקוש שיש בו שתי וערב או איזה דעות ומע"ז הנעבד · דעת קדושים ס"ק ג' :

כ"ט עה שנוהגים הגויים ליער על השחיטה בחשש אלאה וכבר · עיין לקמן סי' י"ט אות כ"א וכ"ב ע"ש :

סימן ה

א' סעי' א' השוחט לשם קדשים וכו' אפ"ו היא בעלת מום וכו' · אבל אם היו מומים גדולים ומיכרים כגון חתיכת יד או רגל אין מושמין וכשרה · ש"ש פ"ב דחולין סי' כ"ד שפ"ד אות א' ערו"ה אות א' ומשם הרשב"ץ ולא כשמו"ח אות י"א · פרו"ת ס"ק ב' · זב"ש אות א' :

ב' שם כילד השוחט לשם עולה וכו' לשם תודה וכו' והו"ה השוחט לשם מזיר אעפ"י שלא נדר להיות מזיר · ש"ך ס"ק ב' · פרו"ח ס"ק ג' · כריתי ס"ק ג' · מע"ח אות ז' · שפ"ד ס"ק ב' · זב"ת ס"ק ה' :

ג' אם אומר לשם מזיר אפ"ו ידעינן בה דאינו מזיר שחיטתו פסולה ואפ"ו רואים שעותה יין כל היום ומעמא לעתים ומגלח בכל יום אפ"ה פסולה · מע"ח אות ז' ובתב"ש ס"ק י"ח ומשם הרמב"ם · שפ"ד ס"ק ד' :

ד' שם שחיטתו פסולה . ואקורה באכילה ומותרת בהנאה . מע"ח אות ב' . ותב"ש ס"ק ג' . ודלא כהרפ"ח . ומש"ז סוף ס"ק א' . ערו"ה אות ב' :

ה' שם ואם ידע שעבר עבירה וכו' ואומר זו לחטאתי וכו' . ואם הוא בפניו ואומר שמחוייב חטאת הולאת בעל דין כמאה עדים דעי ופסולה אפ"ו לאחרים . רש"ל בי"ש סי' הסוחט מע"ח אות א' . כריתי ס"ק ו' . שפ"ד ס"ק ה' . ובמש"ז ס"ק ג'

ו' והו"ה בהמת שותפות דאסור גם חלק חבירו . שפ"ד שם :

ז' שם זו לחטאתי או לאשמי פסולה . והו"ה אם אמר לשם חטאתי או לחטאתי או זו חטאתי וכן בהשם רק שאומר ביו"ד לבקוף ואפ"ו אומר הרי זו חטאתי ומ"מ פסולה . מ"ז ס"ק ד' . פרו"ח ס"ק ז' . פרו"ת ס"ק ד' . כריתי ס"ק ז' מע"ח אות ה' :

ח' אבל אם אומר זו לחטאת בלא יו"ד כשרה . מ"ז שם . ש"ך ס"ק ו' . פרו"ח שם . פרו"ת שם . מע"ח אות ג' . זב"ת ס"ק י"א :

ט' הא דאמרינן לשם תמורה כשרה היינו מעשה דלא חיישינן דיש לו זבח בתוך ביתו ואומר ג"כ לשם תמורת זבחי פסולה . ש"ך ס"ק ג' . פרו"ח ס"ק ד' . מע"ח אות ב' . כריתי ס"ק ד' . שפ"ד ס"ק ג' . זב"ת ס"ק ח' :

י' השוחט לשם קרבן יולדת שחיטתו כשרה ואפ"ו יש לו אשה דלא חיישינן שמא ילדה אשתו או הפילה דל"ש הו"ל קלא . אבל אם נודע שילדה אשתו או הפילה ואומר בשעת שחיטה לקרבן אשתו פסולה . פרו"ח ס"ק י"ד . פרו"ת ס"ק ז' . מע"ח אות י"ד . זב"ת ס"ק י"ד . ערו"ה אות ב' :

י"א ודוקא שילדה בקרוב אבל הרחיקה לידתה ואומר בשעת שחיטה לקרבן אשתו כשרה · מע"ח שם . ובתב"ש ס"ק כ' :

י"ב השוחט לשם קרבן תמיד או שאר קרבנות לבור יש להחמיר · מע"ח שם . ובתב"ש ס"ק כ"א :

י"ג סעי' ב' שחט תרנגולים וחוזים וכו' והו"ה לתורים קטנים ובני יונה גדולים . אבל תורים גדולים ובני יונה קטנים פסולים . ש"ך ס"ק ח' . פרו"ח ס"ק י"ד פרו"ת ס"ק ז' כריתי ס"ק נ' :

י"ד אבל השוחט נקבה לעולה או תורים ובן יונה לנשא או לנזירים שחיטתו פסולה דכיון דעין זבח הוא הרואה יעשה ואסורים . מע"ח אות י"א . תב"ש ס"ק כ"ג . שפ"ד ס"ק ח' . וכ"ש בהמה זקנה לשם עולה וכיולא שחיטתו פסולה . תב"ש ס"ק כ"ד :

ט"ו מי שחט בהמתו לשם קרבן על אדם אחר המחויב אותו קרבן כגון שילדה אשת האובן ושחט שמעון לשם קרבן יולדת של אשת האובן שחיטתו פסולה ואפ"ו אם היה האובן מחויב חטאת אבל ושחט שמעון לשם חטאת האובן ג"כ פסולה דאמרינן כתלה האובן והו"ל השלחתו השלחה ועלייא . מע"ח אות י"ב :

ט"ז האובן השוחט בהמת שמעון ואומר שמעון בשעת שחיטה שחיטה זו לעולה וכדומה שחיטתו כשרה דליכא מעשה מראית העין דילעי דלא שחטה השוחט לכך . מע"ח אות י"ג :

י"ז סעי' ג' שנים שהחטיאו בין שאוזיה בקרן אי וכו' . ואם האומר כן אינו יכול לשחוט בלא קיום השני והשני יכול בלעדו הו"ל האומר מעייב שאין בו מומ ואינו אוסר . מע"ח אות י"ד :

י"ח שם וכן אם שחטו זא"ז ונתכוון אי ומשם לשום דבר השוקל פסולה . אפ"ו שחט ומיעוט ראשון בקנה פסולה . מע"ח אות ט"ו . דלא כהש"ך ופרו"ח . שפ"ד ס"ק נ' . ערו"ה אות ג' :

י"ט מיהו אם בגומרא השחיטה בהכשר דהיינו שחטו הרוב ואח"כ שחט השקול ומיעוט בתרא בתוכיה זו כשרה . ש"ך ס"ק נ' ומשם מהרש"ל . פרו"ח ס"ק י"א . מע"ח שם . שפ"ד שם . ערו"ה שם . זב"ת ס"ק י"ט . קו"ג ס"ק י"ב :

סימן ו

א' סעי' א' בכל דבר התלוש שוחטין בין בסכין וכו' י"א ראשון ראשון קודם בכין קודם לצור ולור לזכוכית וזכוכית לקנה בסדר שנשנו בברייתא . ב"ח אות א' בהה"ע אות א' ומשמו ומשם דמש"א . בלי' ס"ק א' . ולכתחי' אין לשחוט אלא בסכין מתכת ב"ח שם . ויש חולקים בכל זה וק"ל דאין סדר לנשנה ובכל מאי דבעי שחיט לכתחי' . פרו"ח ס"ק א' . פרו"ת ס"ק א' . זב"ש ס"ק ב' . תב"ש ס"ק א' . והעיקר הוא דיש לחוש לפ' הב"ח דבשאר דברים אין הפגימות מיכרות כל כך . כריתי ס"ק א' . חכ"א כלל ג' ס"ק א . שפ"ד ס"ק ב' . מחב"ר אות א' . קו"ג ס"ק ג' . וכן אנחנו נוהגים שם בגדאל יע"א שאין שוחטים אלא בסכין של מתכת :

ב' הגה"ה ואסור לשחוט וכו' או זכוכית וכו' . מעית קופר הוא ולריך להיות לעיל בלשון מרן וכן לריך לגרוס בין בסכין בין בלור בין בזכוכית . מ"ז ס"ק א' . ש"ך ס"ק ב' . פרו"ח ס"ק ג' . תב"ש ס"ק א' . ברכ"י אות ב' . שפ"ד ס"ק ב' וקיים שם ומ"מ הילכא אין לשחוט אלא בסכין עכ"ל וכן אנחנו נוהגים כמ"ש בסמוך :

ג' שם שהקנים נבדלים ומה וכו' ואם בדיעבד שחט בשאר קנים פסולה . מ"ז ס"ק א' פרו"ח ס"ק ד' . מע"ח אות א' . כריתי ס"ק ד' . ערו"ה אות א' . ומיהו הילכא אפ"ו אם שחט בקנה של אגם פסולה דאין אנו בקיאים בדבר . פרו"ת סוף ס"ק ד' תב"ש ס"ק ב' . וכן עיקר דבשום קנה פסולה בדיעבד :

ד' שם סכין שלדו א' ומגל וכו' ואם שחט וכו' ואפ"ו עשה היכר לכל הומגל על ידי דבר מה ואפ"ו בשעת הלחק לא מתני דכיון דכל לורתו כך חיישינן שמא יבא לשחוט בלא היכר ומעמה ושחוט בלד המגל או שלא ישגיח על היכר . מע"ח אות ב' . כנה"ג הגב"י אות י"ד .

ה' ואם הוחלף לד המגל שוחט במקום הנוח אפ"ו לכתחי' ולא גזרינן אטו מגל אחר שלא הוחלף דלא מצו בתכי . מע"ח שם :

ו' והו"ה סכין שיש לה שתי פיות ולד א' בדוק ולד א' אינו בדוק לא ישחוט בלד הבדוק לכתחי' ומשם דאתי לומעי ושחוט בלד שאינו בדוק . פרו"ת ס"ק ב' . והוא מתמיה בזה הסי' והביאו רמ"א לקמן סי' ס' סעי' יוד . מע"ח אות ג' . חכ"א כלל ג' אות ב' :

ז' ואם לא בדק שכיסה ושחט ואינו יודע באיזה לד שחט ונמצא אח"כ פגימה באיזה לד שיהיה טרפה · זב"ת ס"י חו"י ס"ק ל"ד ומש"ל :

ח' שם הג"ה והש"ם בסכין ארוך שיש בו פגימה כו' ואומר בדי לי שלא נגעתי בעוקום פגימה שחיטתו כשרה · ודוקא שידע מתחלה שהיה שם פגימה אלא שמזהר ומנה אבל אם כשביר באין שם פגימה ואחר שסחט מצא פגימה וקאמר בדי לי שלא נגעתי בעוקום הפגימה שחיטתו פסולה ומקום דכל מילתא דלא רגיל עביד ולאו להעתים · ט"ז ס"ק ג' · פר"ח ס"ק ה' כנה"ג הגב"י אות יוד · מו"א אות ג' · כרתי ס"ק ה' · ומש"ז ס"ק ג' · חכ"א שם · זב"ת ס"ק ח' · לח"הף ס"ק ב' :

ט' הא דכתבנו בלומר בדי לי שלא נגעתי בפגימה מותר היינו דוקא באומז הפגימה בידו אבל אם אינו אומז הפגימה בידו אסור . כנה"ג הגב"י אות ז' · ומש"ז ס"ק ג' . ולכתחלה אסור לשחוט אם אומז הפגימה בידו אבל בדיעבד מותר · בל"י ס"ק ד' :

י' שם וביע"ע וכן בהול בשעת הדחק וכו' מותר וכו' אם כורך מעלית על הפגימה והיינו דוקא כשיש בסכין אלא שני לוחות בלא הפגימה אם יוליך ויביא אילך ואילך ע"י כך יתפך המעלית ומקומו ושחט בפגימה · ש"ך ס"ק ה' ומש"ל בו ומביאו ב"י · כנה"ג הגב"י אות ה' · פר"ח ס"ק ו' · מו"א שם · כרתי ס"ק ז' · ספ"ד ס"ק ה' חכ"א שם · זב"ת ס"ק יוד לח"הף ס"ק ד' :

יא' וזה אינו אלא לכתחלה אבל בדיעבד שלא היה כמעלה שני לוחות ולא שלא יתפך המעלית ומקומו כשרה · כר"א ס"ק ו' :

יב' ואם שהו בהולכה או בהובאה לחוד בעינן שני לוחות ומקום המעלית ואילך ולא מהני ומקום הפגימה ואי ליכא שני לוחות ומקום המעלית פסולה בדיעבד ולא בעינן להקל שיתפך המעלית . מו"א שם :

יג' לאו דוקא מעלית עב אלא אפי' מעלית דק או חוטים רק שיהיה ניכר אותו מקום לנגד עיניו · הב"ש ס"ק ה' · ער"ה אות ג' :

יד' ואפי' ליכא שני פגימות ומשאר מקום שחיטה שלא בי לוחות בין הפגימות יכרוך שני מעלות על שני הפגימות ויחשוב בשעת הדחק כמו הפגימה אחת אבל אם בדיעבד שחט בלא כריכה ואומר בדי לי שלא נגעתי בפגימות בעינן בי לוחות בין הפגימות ואפי' שהו בהולכה והובאה ואי ליכא פסולה . מו"א שם :

טו' אבל אין שיש בה פגימה אחת ואומר בדי לי שלא שחטתי בפגימה אפי' אין בה שלא בי לוחות כשרה · ת"ש ס"ק ז' שלחנו של אברהם אות א' :

טז' אותה המנהגים להדביק עץ על מקום הפגם הוא איסור גמור שהעץ נדחה ומקום הפגימה על חוד הסכין ע"י הולכה והובאה · מח"בר אות ה' ומש"ל מפרשא · ופרלא · יד אפרים :

יז' יש מי שכתב דאם הפגם הוא מן הצדדין בל הסכין ולא בחודה של הסכין מותר לקשור מעלית אפי' בחול בשעת הדחק . דמשא . ואין לקיים על זה אלא לא שכא בחוד לא שכא בעוקץ אסור בחול . כמ"הג הגב"י אות ט' :

יח' סכין שיש עוקץ חד בראשו אין לשחוט בו לכתחלה דשמא יעבור הסכין ויעשה חלדה וביע"ע או שעת הדחק הוחבין קיסם בראשו או לפת או לטון להכירא ושחטיה בו . ב"ח ומש ומרדכי פ' בי' ס"ד · מ"ז ס"ק בי' · ש"ך ס"ק ד' · כמ"סג שם אות י"ב · פר"ח ס"ק ו' · מו"א אות ד' ובתב"ש ס"ק ה' . חכ"א שם · זב"ת ס"ק יוד · כרתי ס"ק ו' · ספ"ד ס"ק ד' · ועיקר פשיטא שלא יהיה שם בקוף הסכין כמו בראשו דעת קדושים ס"ק א' :

יט' ולא יתחוב דבר כבד בראש הסכין להכירא לחיישינן שיכביד על הלוחות ויעשה דרסה מו"א שם :

כ' שם לכתחלה יש ליזהר אפי' וכו' בין הקתא לסכין וכו' . ואם בין קתא לסכין אינו חד כלל והוא עב וגם כגב הסכין ליתא לן בה · דבר מעולא מי שכ"א · כרתי ס"ק ה' . חכ"א שם · זב"ת ס"ק יוא · לח"הף ס"ק ד' :

כ"א וגם לד ראש הסכין לריך שלא יהא פגום דשמא יעבור הסכין שם וישחוט בפגימה · מו"א שם · וב"ת ס"ק ט' ומש"ל :

כ"ב סע' ב'

השוחט בדבר המחובר וכו' ובתלוש וכו' ולבסוף הברו לא ישחוט ואם שחטו שחיטתו כשרה · ודוקא בקל מתחלה שהיה שם פגימה אלא שמזהר ומנה אבל אם בדיעבד בעלו כשר בדיעבד ולא בסי' רש"ל והב"ח ודעמייהו · פר"ח ס"ק ח' · פר"ת פ"ק ה' . כרתי ס"ק יוד · זב"ת ס"ק ט"ו · ער"ה אות ד' :

כ"ג

שם והוא שלא יהא נשרש בארץ אחר שבעלו · לאו דוקא בעלו אלא כיון שנשרש אעפ"י שלא בעלו אסור דהשרשתו ומשו ליה ומחובר · ט"ז ס"ק ו' · פר"ח ס"ק ט' · פר"ת ס"ק ו' · מו"א אות ה' · ומש"ז ס"ק ו' · זב"ת ס"ק יוא · לח"הפ ס"ק ז' · בל"י ס"ק ח' :

כ"ד סע' ג'

חתך מן הבהמה לחי וכו' אבל בשן אי הקבוע בלחי וכו' לכתחי' הג"ה והש"ם בלפורן וכו' · אם שחט בלחי שיש בו שני שיני והוא שחט בשן אי מהן שחיטתו פסולה אפי' בדיעבד ולא דמי לשוחט במגל יד דבשר בדיעבד אם שחט בלד הסכין דאתם שאני דאסורו ומשו לד הסני · אבל הכא דאסורו באותו לד עלמו אסור בדיעבד כנה"ג הגב"י אות יוד :

כ"ה

ואם שחט בשן המחובר לבשר המטויים כגון שן המחובר לראש שלא וכ"ש לגוף שלא אע"ג דעת הו"ל מחובר ופסול . מו"א אות ו' . וב"ת ס"ק יוד . ספ"ד ס"ק ז' :

כ"ו סע' ד'

נעץ סכין בכותל וכו' והוא שיהיה לואר הבהמה לועה והסכין לועלה ופו' . בסכין תלושה שלא נעלה בשום דבר אפי' לואר בהמה לועלה מותר בדיעבד ולכתחי' אסור וגם בעוף יש לחוש לכתחי' . ש"ך ס"ק ח' . מו"א אות ח' . כרתי ס"ק יוד . מש"א אות ד' :

כ"ז

אפי' אם הסכין בידו ושוחט ע"י העברת לואר הבהמה עליה דינו כנעץ ופסולה מו"א אות ז' :

כ"ח

אפי' בנעביר הסכין מתחת לואר הבהמה דשרי היינו דוקא שראש הבהמה קשורה לועלה דאז אין לחוש שתכביד על הסכין אבל אם עומדת כדרכה או מונחת יש לאסור דרסה . מו"א שם :

כ"ט

והש"ם היה בכלל בהמה לענין זה . מו"א סי' ז' אות ט' :

סימן ז

א' סע' א'

יכול אדם וכו' בגלגל וכו' . לריך לומר דהוא בתלוש מן הקרקע דאל"כ הו"ל תלוש ולבסוף חברו לאסור לכתחי' · ב"ח אות א' . מ"ז ס"ק א' . מו"ג ס"ק א' :

כנה"ג הגה"מ אות א' . פר"ח ס"ק א' . ומש"ז ס"ק א' . מו"ג ס"ק א' :

ב'

שם יכול אדם לקבוע סכין וכו . לדעת מר"ן ז"ל ומו"א ז"ל ודעמייהו ס"ל לכתחי' יכול לשחוט בגלגל אם מקבבו בידו אבל הב"ח ורש"ל ז"ל ודעמייהו ס"ל דגם אם מקבבו בידו אסור לכתחי' ולדינא דאף אח"ל דפסקינן כמר"ן ז"ל ודעמיה דכשר לכתחי' מ"מ בשומני זמינו דאינן יודעים לאמן ידם כראוי ודאי לאסור לשחוט לכתחי' אף אם קבבו בידו · תב"ש ס"ק ב' . ומש"ז ס"ק ב' . חכי נקעינן :

ג'

שם ומקבב הגלגל בידו או ברגלו וכו' ואפי' אם אחר שהתחיל לגלגל הסיר ידו ועל הרבה קבובים כלום מקרו כה גברא שהכל מכחו בא וכשרה . ב"ח אות ב' . כנה"ג הגה"מ אות ב' . פר"ח ס"ק ב' · מו"א אות א' · ספ"ד ס"ק א' . כסף אחר הכ"מ . פ"ב הלכה י"ג :

ד'

שם ואם סמיים הם מקבבים הגלגל וכו' ואם פער אדם את הסיים וכו' בד"א בקבבה ראשונה וכו' אבל מקבבה שניה ולאחריה פסולה וכו' ומקבבה שניה בכלל הפסול ואפי' בדיעבד

בדעבד ו' ס"ך ס"ק ג' . פר"מ ס"ק ח' . פרישה כלה"ג . הגס"ע אות ט' . ס"מ"ח אות ט' . סס"ד אות ג' :

ה' הא דאמרינן דבסבות דאסון כסרה דוקא שהגלגל שמוך לעיס וכשהסיר הדף המעכב את העיס מיד באו העיס וגלגלו ושחטו אבל אם הגלגל רחוק קלת והדף כבר פסק כח גברא בבא העיס וגלגלו לגלגל ואפי' בשביבה דאסורה השחיטה פסולה . ס"מ"ח אות ה' . סס"ד סס :

ו' ולריך שלא יהיה הגלגל במקום שהרוח נושב דבמקום הרוח מקייע ולא מכח אדם בא אלא מכח הרוח ואסור . פליתי ס"ק ד' . סס"ד ס"ק ג' :

סימן ח

א' סעי' א' כמה הוא אורך הסכין וכו' . כל שהוא וכו' . ובלבד שיוליך ויביא כדלקמן סי' כ"ד סעי' ב' . ס"ך ס"ק א' . פר"מ ס"ק א' . לחה"ף ס"ק א' . בל"י ס"ק א' . ש"ג ס"ק א' :

ב' האידנא נהגו דאף בסכין גדול שלא יהיה עוקץ לראשו . ע"ז ס"ק א' ומס רש"ל . באר הגולה ומס הכמ' . כלה"ג הגב"י אות ב' . ומס"ז ס"ק א' . לחה"ף ס"ק ב' בל"י ס"ק ב' :

ג' סס הג"ה ומי שלא יוכל לשער וכו' כמלא אורך שני לוחיים וכו' . אם שחט ע"י הולכה או הוצאה לאור כמלא ב' לוחיים והתיז כל הראש יש להעריף בבהמה או חיה כיון דהעלם קשה אין בשיעור זה להתוך במקיבה בלא דרסה ויש לאוש דסבל בעשה בדרסה . ס"מ"ח אות ז' :

ד' סס בהגה ומה שם ומחטתם בז"ה מכין יו"ד . אם שחט א' לא ידע הרוח של אורך הסכין יו"ד מה שם ומחטתם בז"ה אין מעבירין אותו ולא כבה"י . פר"מ בקו"ש לחה"ף ס"ק ד' . אמנם התב"ש כ"י א' ס"ק יא' חשש לזה וכתב הסס"ד ס"ק ב' בראוי לקונסו :

ה' ראובן שקנה כיף מהליון גוי שדן בו כפשות ונתנו לאומן לתקנו לסכין של השחיטה מותר לשחוט בו ע"י שיעביל הסכין . למה"ף ס"ק ב' . ובל"י ס"ק ב' כתב שאל עבילה . ויש להגעילו ואם בא בחש אינו לריך . סס"ד ס"ק ב' :

סימן ט

א' סעי' א' השוחט בסכין מלובנת שחיטתו פסולה וכו' . העיקר כסברא דאשונה ומחיטתו פסולה אף בהפש"מ . ב"ח ע"ז ס"ק א' . ס"ך ס"ק ב' . לחה"ף ס"ק ב' . בל"י ס"ק א' וס"ק ג' . ש"ג ס"ק א' . פר"ת ס"ק א' . ס"מ"ח אות א' . כרתי ס"ק ד' . ומס"ז ס"ק א' . ומחב"ר אות ב' . ולא כהפר"ח וער"ה :

ב' אין לחלק בין בהמה לעוף אלא בכלהו ערפה . תב"ש ס"ק א' . כרתי ס"ק ב' . סס"ד ס"ק א' . ומחב"ר אות א' . דלא כהפר"ח :

ג' שיעור הלבון בכדי שהיד סולדת בלבדי הסכין . ס"מ"ח אות א' . וסיימו שקש כשרף עליו כרתי ס"ק ד' . ומחב"ר אות ג' . אע"ג דהשו"ת כ' יד סולדת הייכו שיעורא דקש כשרף כן ומשמע מגיה יוסף אמת סי' תכ"ח . ע"ש ומה שהביא מן המרדכי וכן ומשמע מדברי כ"ז . אמת סי' תכ"ח ס"ק א' . אבל בליר מהכי יש לסמוך על המוקילים . כרתי שם ומחב"ר שם :

ד' מכאן ומשמע שאם בשעת שחיטה ניקב הושט בנגד מה שנשחט קודם גמר הכשיר שחיטה ואסור בכך . כלה"ג הגב"י אות א' ומס הראשונים והתוס' :

ה' ואותן הרושמים שעושים האומנים בסכין שהם רחוקים הרבה מן החוד אין בהם חשש שיעשו טרפות בחלק הנשחט . ע"ז ס"ק א' . ומס רש"ל . כלה"ג הגב"י אות ג' . פר"ת סוף ס"ק א' . ס"מ"ח אות ב' . סס"ד סוף ס"ק א' ואנחנו מנהגינו בסיס רישומים קרוב וסמוך לחוד הסכין אין שומעים בו והייכו מנוס דמלבון הע"ז שכתב שהם רחוקים הרבה

ומשמע דבשמוכיס יש לאוש ועוד דהכב ס"מ"ח אשש לבתחי' בכל רושם וכן הסכיס עמו הסס"ד על כן אנן לפשות כסיהיס סמוך לאוד אין שוחטין בו :

ו' הא דמכשיכן בדשוני הסכין הייכו דוקא בדושם שהוא שקוע אבל רושם שהוא בולט יש לאסור אפי' בדעבד ואפי' רחוק מהאוד דמייקין דקודם שנשחטו רוב הסיומין הוא קרוב ס"מ"ח אות ב' . סס"ד שם . ועי' לקמן סי' ח' אות ב' . וכן מנהגינו שאין שומטים בסכין שיש בה רושם בולט .

ז' וכן ראוי ליזהר ובראות בסכין שלא יהיה בסכין פלעו"ש בל"א דהייכו שמוך אלא חודו יש בבחול של סכין פמין בקעים ונראים כעין הוט שחור וחזו שהבחול שוכב זה ע"ג זה ואינו דבוק (ובלשון ערבי קוראים אותו עבאג) ובקל יבא לידי עקיבה שנוקב בושט ופוסל השחיטה . בל"י ס"ק ב' :

סימן י

א' סעי' א' סכין של ומשמי ע"ז וכו' . לא כתבו כלום בדין זה ומשום דלא שכיח בזמן הזה :

ב' סכין של גויים וכו' ונעלו בקרקע קשה עשרה פעמים וכו' . דוקא עשרה פעמים ולא תשע או בליר ומהכי . בית הלל ס"ק ב' . פר"מ ס"ק ז' בקוטו . ס"מ"ח אות ז' . קומץ אות ג' . וגם בעינן בקרקע קשה ולא רכה וכן שלא תהיה קשה יותר מדאי וגם בעינן שיגעוץ אותה במקומות מחולפים ולא במקום א' וכל פעילה ופעילה תהיה בקרקע קשה . תב"ש ס"ק ע"ז . קומץ שם . כל"הב הגס"ע אות ע"ז :

ג' שם ואם שחט בלא שום הכשר וכו' ואם קלף וכו' הגה ועל כן יש לקלפו . העיקר הוא בכ' ז"ל דבעינן קליפה ולא מהני הדחה . ע"ז ס"ק ו' ומשם רש"ל . ס"ך ס"ק ע' ו' . פר"מ ס"ק א' . פר"ת ס"ק ז' . ס"מ"ח אות א' : זב"ת ס"ק י"ב . כרתי ס"ק ע' . ס"ד ס"ק ע' . ע"ש . ס"מ"ח אות ח' וכן הסכימו כל האחרונים ע"ש . כל"הב הגב"י אות ד' :

ד' זה הדין שנוחנו בסכין שלא נפרים לא שייך אצלינו דלא משכחת כלל סכין של גויים שנוחנו בה ומשום הכי לא האריכו :

ה' סעי' ב' סכין שנשחט בה כשרה וכו' מותר לשחוט בה פעם אחרת וכו' . אפילו בלא הדחה כלל . ע"ז ס"ק יד . ס"ך ס"ק יא' . פר"מ ס"ק יא' . ס"מ"ח אות יא' . כרתי ס"ק יא' . זב"ת ס"ק ע"ו . סס"ד ס"ק יב' . לחה"ספ ס"ק יא' . בל"י ס"ק יא' :

ו' שם אבל אסור לחתוך בו רותח ואפי' לא שחט רק פעם א' אסור לחתוך אח"ך רותח ע"י הדחה . ס"ך ס"ק יא' עשו עשה הפוסקים ורש"ל . פר"מ ס"ק יב' . ס"מ"ח אות ע"ז . זב"ת ס"ק ע"ז . סס"ד ס"ק יב' . לחה"ספ ס"ק יב' . בל"י ס"ק ע"ו :

ז' ואם בדעבד חתך בו רותח בלא הגעלה יסיר מעמו כדי קליפה . ס"ך ס"ק יב' . פר"מ ס"ק יב' . ס"מ"ח אות ע"ז וסיים ובליבא הסכד גדול יש לאליך נעילה מקום ע"ש כרתי ס"ק ע"ו . לחה"ספ שם . בל"י שם :

ח' שם ומותר לחתוך בו לוגן ע"י הדחה וכו' . אפי' שחט בו הרבה פעמים מותר לחתוך לוגן ע"י הדחה . ס"ך ס"ק ע"ו . פר"מ ס"ק יב' . ס"מ"ח אות יא' . כרתי ס"ק יב' . זב"ת ס"ק יא' . לחה"ספ ס"ק ע"ז :

ט' ואפי' אם רולה לחתוך בה דברים חריפים כגון לוגן וכיולא בו אבי בהדחה . פר"מ ס"ק ע"ו . זב"ת שם . כרתי ס"ק ע"ז . ס"מ"ח סוף אות יא' :

י' אבל אסור בנגד קשה או שער הבהמה לא יכמוך . ס"ך ס"ק ע"ז . ס"מ"ח אות ח' . ס"מ"ח אות ח' . וע"ע היכא דלא שכיח ליה להדיחו בקל יכול לקנח היטב בנגד קשה

לו בשיער הבהמה תכף ומיד אחר השחיטה שעדין לא נתיבש הדם על הסכין ואוכל בו לוכן · שו"ת סס · ער"ה אות מ' :

י"א ואם אחר לוכן בלא הדחת הסכין תחלה ודיח אח"כ אותו הלוכן · מ"ז ס"ק י"א שו"ת סס · לח"הפ ס"ק מ"ו בל"י ס"ק מ"ז · אבל אם אחר דברים חריפים בעי קליפה · שו"ת סס :

י"ב הגה ואם רולה להגעילו וכו' ע"י עירוי · אלא דבעינן יד קולדת בו · פר"ת ס"ק מ' · עיין ש"ע א"ח סי' תי"א קטי' ג' :

י"ג סעי' ג' כשן שקחנו בו טרפה אסור וכו' עד שידיחנו בלוכן וכו' וכותגים עתה לקנחה יפה בשער הבהמה וכו' · דוקא שער בהמה לפי שהוא קשה אבל אם נתבל עוף אינו מועיל לקנח בגולת העוף · ב"ח · שו"ת אית י"ב · כנה"ג הגה"ע אות כ"ד · שפ"ד ס"ק ח"י · מא"בר אות א' :

י"ד כתבו האחרונים ז"ל שיש להזהיר לשוחטים שיקנחו אחר שחיטת העוף בבגד בלוי בין עוף לעוף לתע"ג דלא חיישינן משום איסור אמ"ה מ"מ מאחר שרוב העופות הנשחטות מוגלאות טרפות שבר יד או שבר רגל ושאר טרפות ובסיה בהם טרפות ומש"ה צריך לקנח בין עוף לעוף · כנה"ג הגה"ע אות כ"ד · פר"ת ס"ק יוד · מא"בר אות ו' · ע"א אות כ"א · והו דוקא לדידם ומנהג שלהם שאין בודקים העופות אבל במדינתינו בגדאד יע"א וכל אגפיה וכל התלויים עמה יש לנו בקיאות הרבה בבדיקת העופות וכל השוחטים מומחים בזה וכשהעוף עודנו בחיים אנחנו בודקים אותו במשום הידים שמא יש בו שבר בו' האגפים או בקולית או בלומת הגידים וגם רואים במשום הידים שמא נפקקה בוקא לחטמא וכמה פעמים מבילים עופות אלא השוחט ואומר להם זה אסורה ומשום שמלא בה שבריס או פסיקת הגידים דבקיאים בזה הרבה וזה ידוע אפי' לבדקי דני רב שכך המנהג וכאשר יבא א' לעמוד השחיטה ומלמדים אותו בדיקת העופות ואם לא למד בדיקת העופות אין מותכין לו שמכה וא"כ לדידן לא ומכחת לה טרפות בעוף כלל ומש"ה אין מנהגינו לקנח בין עוף לעוף ופשוט :

ט"ו לריך להזהיר לשוחטים שיקנחו בשערות היטב בין שחיטה לשחיטה לא דבך ערלי ותכף אחר השחיטה בעודו לח קנוח יפה שיפער באומד דעתו שנתקנח היטב וסף חלאתו ומנו · שו"ת אות י"א , קומץ אות ה' :

ט"ז ואם רגיל לשחוט בו טרפות תדיר וכו' · כגון שחט ג' בהמות ולא קנח ביניהם ונמלאו כלם טרפות בתלתא הוי חזקה · מ"ז ס"ק י"ז · פר"ת ס"ק י"ב · שו"ת אות י"ג · זב"ת ס"ק כ"ד · קומץ אות ז' :

י"ז ולפי שמקנחין בין כל שחיטה בשער לא נהגו השוחטים לנענע · ב"ח · פר"ח ס"ק כ"א · זב"ת ס"ק כ"ד · שפ"ד ס"ק כ"א · מא"בר אות ז' :

סימן יא

א' סעי' א' לעולם שוחטים בין ביום בין בלילה בד"א בשאבוקה וכו' או ביום בנוקוס אבל לא יבחנו וכו' ואם שחט וכו' שחיטתו כשירה . העיקר הוא דלכל הדיעות בין לפירש"י ובין להרשב"א דלכתחי' לא יבחנו בין בלילה בין בבית אפל ובדיעבד שחיטתו כשרה · מ"ז ס"ק מ' · ש"ך ס"ק מ' פר"ח ס"ק י"א שו"ת אות מ' קומץ אות מ' :

ב' והש"ה ביום בנוקוס אפל ואבוקה כנגדו שרי . תב"ש ס"ק מ' חכ"א כלל ג' אות ב' קומץ שם :

ג' ודוקא כשהכר קומך לו אבל אם היה הכר רחוק לא יבחנו לכתחי' . זב"ת ס"ק מ' :

ד' ואין לריך שיאמר בריא לי שלא דרשתי ולא שאיתי ולא מלאתי אלא מסתמא חזקה שכדין עשה ואין לריך לשאול על זה · תב"ש ס"ק ג' . כרתי ס"ק ה' . קומץ שם . שפ"ד ס"ק מ' :

ה' ואם התחיל לשחוט נגד אבוקה ובאמצע השחיטה כבתה גומר שחיטתו וכשרה . שו"ת אות ב' . תב"ש ס"ק יוד מש"ת בית יעקב סי' ק"ו . כרתי ס"ק ג' . חכ"א

שם . לחה"פ ס"ק ב' . ולא חיישינן שמא מבעית השוחט ויעשה שהייה ולא כהרי שבות יעקב ח"ב סוף סי' מ' דחשש לחכי ובפרט שוחט לעתא שרגיל בכך . בל"י ס"ק ב' ויסו אם אומר שבעת יש לחוש לשהייה . בל"י שם . קומץ בעמרון ס"ק י"ג . וכן שוחט שהתחיל לגמוד השחיטה ואינו רגיל בכך יש לאסור . כן אמרו מבחי עירכו הי"ו שכן מנהגינו :

ו' והש"ה אם התחיל לשחוט בלא אבוקה ונזכר באמצע השחיטה גומר שחיטתו בלא אבוקה ובודק אח"כ לאור מעמ · מא"בר אות ב' . קומץ שם . שפ"ד ס"ו ס"ק ב' :

ז' שם הגה"ה ושני כרות שבובים אבוקה . ובבר ידידי יש להחמיר דאין לשחוט לכתחלה אלא לריך שני כרות · ומהב"ר סוף אות מ' מא"ח אות מ' . שוב ראיתי בס' יד דוד הבדו"מ הגה"ע אות ה' שהביא כמה פוסקים שס"ל דאם הוא קרוב אליו אפי' בבר מ' שני . וכן מנהגנו פה בגדאד יע"א . עוד כתב הרי יד דוד שם אות ו' וז"ל ומה שנהגו לעשות תקון כדי שלא יכבנו הרוח שמוחנין לאור הנר הנקי [פאנוס] ומאור הנר דרך הזכוכית לריך זהירות שיהיה שני פאנוס אא"כ יהיו הפתילות עבות כדי שיאיר . שם חדש בבי' על ס' יריאים ח"ב דף י"ט ע"ב . ונזה נראה דאם יהיו שני כרות של חלב בתוך הפאנוס מותר ופשוט הוא עכ"ל ולכן מנהגינו פה בגדאד אם בתוך הפאנוס נמצא מותר שהיא פתילה עבה ואם כר של חלב או של שמן [קריג] לריך שני כרות או פתילות עבות תוך הנר וכני בהכי :

ח' י"א דשתי כרות דאמרינן דהוו אבוקה בעינן שלא יהיו פרודות ונלעגלה אלא שיהיו פיותיהן סמוכים זה לזה שהשלהבת נוגע להדדי זהו עקרי אבוקה . שו"ת אות ב' קומץ אות ב' . וי"א אפי' אם הם נפרדים ואינם סמוכים אלא כל א' לבדו עקרי אבוקה . כריתי ס"ק ז' :

ט' כרות שלנו כוכין יחד איזה חוטים דקים לעולם עשוים מפשתן או לומר גפן ומעבילין אותו בשעות עד שנתדבק בו עב עב והם הכרות וא"כ אפשר הוי כבר שיש לו פתילות הרבה דינו כאבוקה . ומזה נראה היתר שחוטין בלילה בבר ימידי ואין מוחין בידם ומשום דשתם כרות דידן הוי אבוקה . שו"ג סק"ד . ויש להחמיר לכתחלה שיהיה כרות הרבה לוק בחדר השוחט . כריתי סק"א זב"ש אות א' . וזה ודאי בעבב יוס"כ וכדומה ששוחטים עופות הרבה ראוי וכזון שיהיה כמה אבוקות ואז יולאים כל החשבות . שפ"ד סק"ב :

י' וכן יש ליזהר מלשחוט אפי' ביום בעת שאפל הרבה כגון תכף אחר עמוד השחר או שמוך בלאת הכוכבים בלא אבוקה רק דבדיעבד כשר . קומץ אות ג' . וכן בבית אפל ביום אפי' שיוכל לראות . מא"בר סוף אות ג' :

י"א לאור הלבנה יש להחמיר שאין לשחוט לכתחי' . כנה"ג הגה"הע אות ג' שו"ת אות א' כרתי סק"ד שפ"ד סוף סק"ב ומא"בר אות ב' חכ"א שם בל"י סוף סק"ב ער"ה אות ג' זב"ש שם קומץ אות ג' שו"ג סק"ב :

י"ב אסור לשחוט לאור הכוכבים . שו"ת שם קומץ שם :

י"ג בשעת הדחק שאין לו שני כרות או לאורך חולה מותר לכתחי' לשחוט לאור הלבנה כשאורה ובהיק · שפ"ד סוף סק"ב · בל"י שם · קומץ שם · וכן יכול לכתחי' לשחוט לפני כר א' בשעת הדחק · קומץ שם · זולת כר לאור הכוכבים אף בדיעבד אין להכשיר שחיטתו והוי כמו בלילה דבעינן בדיקה אח"כ · קומץ שם :

י"ד אם בדיעבד שחט בלילה דאמרינן דבעי בדיקה הסימנים מ"מ יכול לבדוק בדיקה זו בסימנים כדי להבחין בעוד אם שחט כהוגן לאור הלבנה ופיר דמי אף לכתחלה · שו"ת אות מ' :

ט"ו סעי' ב' השומט בשבת וכו' שחי' כשרה · וגם שכתבנו לעיל בסי' ב' אות כ"ח דאף בפעם א' נעשה מומר ושחי' נבלה שאני הכא דלא נעשה מומר עד שסיים השחי' ולכן שחי' כשרה ומשם ואילך נעשה מומר ושחי' אסורה ומא"כ אם בסי' ב' דהתם חלל שבת לא בשחיטה אלא בשאר מלאכות ולכן בשחי' בפעם א' אסורה ומא"כ אם בסי' הגב"י אות ג' ע"ש · ודע שזה שחט בשוגג בשבת שאמרו עליו שמותר באכילה אינו נאכל עד מו"ש אבל השומט לחולה בשבת מותר לאכול ממנו מי בשבת אבל מן הצבוטל לחולה בשבת אינו מותר לבריא לאכול ממנו עד מו"ש · יד דוד שם ע"ש · ועיין ש"ע

אינם סי' שיש עניי אי' ובאחרונה קש"ה · ועיי' בדבריהם לקמן סי' קי"ג אות ש"ז לענין אם ביטל גוי לחולה בשבת עי"ש :

ט"ז ואם נתנו בשבת בזמיר ובפרהסיא שחי' אסורה · יל דוד שם אות ט' עי"ש :

י"ז סעי' ג' אין שוחטין לתוך יניס וגהרות וכו' · אבל מותר לשחוט בראש סגר וראש הספינה ולא חיישי' שמא יאמרו שעלה לשחוט לצבא השמים · לבוש שי"ח אות ד' קיצר אות ז' :

י"ח כל בריכות המושכים מים בכלל נהרות הם ואפי' נהרות שנעשו ע"י חפירת בני אדם כיון דמושכין מים נהרות מקרו ואסור לשחוט בתוכם · שי"ח שם שפ"ד שק"ד קיצר אות ה' :

י"ט אבל מים מכונסים ואפי' באגמים ומעינות סגורים אינם בכלל נהרות ומותר לשחוט בתוכם ודוקא שיהיו עכורים גם יהיו מלאים על גדותם כדי שלא יהיו בכלל שוחט לגומא שי"ח שם שפ"ד שם קיצר שם :

כ' שם ולא לתוך הכלים וכו' ואם יש בכלי מים וכו' ואם עכורים מותר וכו' · דוקא בשוחט לתוך כלים מהני עכורים אבל בימים ונהרות אין חלוק לאפי' הם עכורים אסור · מרן בכ"מ פ"ב מה"ש · פרישה · ט"ז שק"ג · ש"ך שק"ד · כש"הג הגה"מ אות י"א · פרי"ח שק"ס · בלו"ש שק"ה · שי"ח שם · כדתי שק"י · מש"ז שק"ג :

כ"א שם וכן אם יש בכלי עפר מותר וכו' · י"א דאם יש בכלי מעט מים או מעט עפר אין לשחוט בתוכו אח"כ מלא מים או מלא עפר אז מותר לשחוט בתוכו · ערש"ה אות ו' מסם הקמ"ג והרשב"ץ והש"ך · וי"א דאפי' אין בכלי אלא מעט מים או מעט עפר מותר לשחוט בתוכו · שי"ח אות ה' ובתב"ש שק"ט מש"ן הרש"ן והרוקח ומרדכי ורוקח ע"ש · ערש"ה שם מש כל הפוסקים הנ"ז ועוד ר"ח מוציא סי' קל"ז · קיצר אות ו' . וע"ש בעטרון שקדיא שהביא ג"כ מש הרשב"א בתו"הק בית א' שער ג' · וכפי הנראה דברי הש' האחרונים רבים ניכרו ומה גם שכתב שם בעטרון דבז"הז דאין עבולתם בכך אף הש"ך מודה :

כ"ב סעי' ד' היה בשפיכה וכו' יכול לשחוט ע"ג כלים וכו' , אבל אין לו לשחוט ע"ג חוגני הכלי והדם יורד לתוכו אע"פ שאינו שוחט לתוכו ומש ג"כ אסור · ש"ך שק"ה · שי"ח אות ז' · שפ"ד שק"ה :

כ"ג גם אין לשחוט לאחורי הכלי שיש לו בית קבול כעין שעושים בבית מושב הכלי אין לו לשחוט לאותו בית קבול אע"ג דאינו עיקר המקבל מבכלי אפ"ה שוחט לתוך הכלי עקרי · שי"ה שם דלא כש"ך :

כ"ד גם אין ליקח כלי ונוקב ולשחוט בתוכו שלא כנגד הנקב והדם שותת דרך הנקב לתוך היס או לתוך כלי אחר ע"מ הו"ל שוחט לתוך כלי ואסור · שי"ח שם :

כ"ה דוקא בשפיכה שני לשחוט ע"ג הכלי והדם שותת לתוך הים אבל בבית אסור ע"ג כלים ואף בשעת הדחק · ונחב"ר אות ו' בשם מהר"ל מפראג :

כ"ו אותם מקומות שיש להם בית מעבחים על הנהר וכדומה אין ראוי לשחוט לתוך המים להדיח אלא שחטו ע"ג קרקע ומש יזוב הדם לנהר · שי"ח אות ו' . שפ"ד סוף ק"סה · קיצר אות ז' :

כ"ז כל האסורים שאמרנו לעיל שאסור לשחוט לנהר או לתוך הכלים וכן איסור גומא שבביי שאחר"ז שאסורים ומש מראית העין מ"מ אסור אף במקום שאין שם דם רואה אותו שמותר · שי"ח אות ח' · קיצר סוף אות ח' :

כ"ח אפי' אם אינו שוחט לאכילה רק שמותר לכלבים או לנכרים או שמותר המרפא ג"כ אסור בכל הנז"ל נהר וכלי וגומא · שי"ח שם :

כ"ט יש מקומות שמוהגים שאחר השחי' מקבלים הדם שילא מן הצואר בכלי ומוכרים לנכרים לריחם שתהיה קבלת הדם ע"י גוי · שי"ח אות ט' · כדתי שק"י , מה"בר סי' י"ב אות ד' · זב"ש אות ה' · קיצר אות ט' · ורוקא כשנמכר הדם בדמים מועטין אבל ליטול עבורו דבר חשוב לא · שי"ח שם · מה"בר שם · קיצר שם :

ל' שם בהגה מקלת שוחטים מזהירים שלא לשחוט שום אוז וכו' אם לא שאוכלים מלבה

וכו' או מן הכבד או מן הרגל · ש"ך שק"ז · או מאיזה אבר שיהיה · ואם הם הרבה ומבטלים מכל האוזות ומועמים המרק · שי"ח אות י' · ואפשר דזה היה בזמנם דהיו מכשפים באוזות אבל בזה"ז אין למוש · כש"ו שק"ד וה' · בכ"י אות ה' · זב"ש אות ו' · ומהגיהו להקפיד בשני חודשים הנז"ל :

ל"א שוחט שעה"י אכילת א' ומבני ביתו של השוחט די וכן הוא המנהג · דע"ק שק"ג :

ל"ב יום א' דר"ח עבת כשחל ר"ח בו' יניס המנהג הוא שאין שוחטים אח"כ לוקחים רגל מן האוז כשאר ימי עבת · שם · ועבחי עירנו נ"כ נוהגים שאין שוחטים אוז ביום א' דר"ח אלא לאכל המשבים אותו על שבע מן הספק :

סימן יב

א' סעי' א' אין שוחטים לתוך הגומא וכו' · ואפי' שאינה נקיה ומעבר אבור · ב"ח שק"א ש"ך שק"א פר"ח שק"א מ"מ אי' ג' בתי שק"ב מש"ז שק"א זב"ת שק"א פר"ח שק"א · ואפי' יש בה מים מ"מ שם עשרון כלל הו' אות י"ב מו"ג סוף שק"א :

ב' אפי' גומא כל שהיא בילון בגומא ואין לשחוט בה שכן נשון בני אדם לקרוא שם גומא לקערורית כל דהו ואם אין הבריות קוראים לכיולא בזה לשון גומא אין חשש בזה אף שמתאבף הדם שם ועומד · דע"ק שק"א :

ג' אם אין גומא בגוף הקרקע רק שסביב ומרולף באבנים ובאמצע חלר הקרקע והוא בגומא הדעת נוטה יותר להיו בגומא בגוף הקרקע ואסור · ויהו אם מרולף בעלים ובאמצע נעשה גומא זהו ל"ע · שם :

ד' מה שעושין כעין גומא בעפר תיחוח לצורך שחיטת העוף שלריך עפר למעט זהו לא מקרי שוחט לתוך הגומא ומותר משום דאינו עומד אלא לפי שעה · דע"ק שק"ג :

ה' ואפי' לשחוט היה ועוף שלריך שהיה לו למעט עפר תיחוח אסור לעשות גומא ולשחוט שם ולא אמרינן דכ"ע ידעי דלכל מלוה מכוין אלא יקח עפר ויניחנו שלא בגומא ושחוט עליו · פר"ח שק"א ומשם האגודה זב"ת שם :

ו' שם שעשה מקום מדרון חוץ לגומא וכו' . כל שעשה מדרון הגם שכיתז הדם מהלואר עלמו אל תוך הגומא כיון שעיקר השחיטה היא במדרון . דע"ק שק"ב :

ז' שם כל שאין הדם נופל מבית השחי' לתוך הגומא לאליא שני ולא בעינן שיהיה מקום השחי' רחוק מהגומא כל כך אלא כל דהו שיעור שלא הדם מבית השחי' ויגיע בארץ קודם שיגיע לגומא שפיר דמי . פר"ת שק"ב . זב"ת שק"ב :

ח' לשחוט ע"ג הכלי ומשם הדם יורד לגומא אין להתיר דלא התירו אלא בשפיכה · כדתי שק"ד . אמנם השמ"מ שם אות א' התיר לשחוט ע"ג כלי ומשם יורד לגומא ע"ש :

ט' שם ובשוק לא יעשה כן וכו' · ואפי' אין שם אדם רואה אותו אסור · ש"ך שק"ג · פר"ח שק"ב · שמ"מ אות א' · שפ"ד שק"ב · זב"ת שק"ג :

י' ואפי' אם בשוק הוא צריך עתה לזה המקום ורוצה שלא לעצבו מ"מ כיון דאין ניכר לכל כמו חלר ובית שכל אדם קפיד שם לעטוף איכא מראית העין ואסור · שמ"ח שם :

י"א בחלר ובית אפי' אפשר לו לעלות משם למקום שאינו חושש לעטוף כגון שיש שם מקום אשפה ואח"כ יכול לשחוט שם אפ"ה מותר לעשות מדרון ומשם יורד להוך הגומא דבהא ליכא מראית העין · שמ"ח שם · כדתי שק"ג :

י"ב במקום שבני העיר מקפידים ומוכנין אם עושים אשפה בשוק ולאי אף בשוק מותר לליכא מראית העין כלל · כדתי שק"ה · וכן בודליתנו עשה המולך חק מחדש שלא להתראות דם ע"פ חוץ ובודאי הגמור דאף בשדה יכול לעשות מקום מדרון :

י"ג סעי' ב' י"א שאם שחט וגו' הגה"ה ובזה"ז אין דרך ענ"ז בכך יש להתיר בדיעבד כן עיקר והה"ה בכל הדינים הנז' בסימנים שלפני זה בשוחט לימים וגהרות

וכלים דיכס כך · מ״ז סק״ג · ס״ך סק״ס · פר״ת סק״ו · מ״מ אות ה׳ בדכ״י אות ב׳ :
ומחב״ר אות ג׳ · בל״י סק״ל :

י״ד וגם בדיעבד אי״ל בדיקה אחריו · מ״מ סס · ומחב״ר אות ב׳ · רק דאי איתיה קמן
יש לסמלו קודם שיאכל ואי טעמא עביד כן · מ״מ סס · קומץ סס :

סימן יג

א׳ סעי׳ א׳ בהמה חיה ועוף וכו׳ · הג״ה ומותר לאכלם מתים וכו׳ · כן עיקר שאפי׳
אם מתו בתוך המים מותר לאכלן ודלא כרשד״ם ז״ל דהוא נמשך אחר כו׳ מרן ז״ל
בב״י ולא הרגיש שהוא מ״ש כמ״ש הכנסת״ג הגב״י אות ז׳ · מו״ג סוף סק״א :

ב׳ אם בהמה חיה וכו׳ דגים וחגבים אין מעמידים שחיטה · הש״ג ומותר לאכלן וכו׳ או לחתוך
ממנה אבר ולאוכלו וכו׳ אבל אסור לאכלם חיים ומשום בל תשקצו וכו׳ ומותר לחתוך ממנה
אבר מן החי ולרוחצו יפה שלא יהיה מאוס שאז אין בו משום שקוץ ולאכלו · גם אי״ל להמתין
עד שיעות הרב שביעל מנהו אבר זה · מ״מ אות א׳ · פר״ת סק״א · זבח סק״ה :

ג׳ ואין להעביר על פיו דג חי ומשום מראית העין שיאמרו קאכיל ליה וקעבר על בל תשקצו
מ״מ אם · והוא ז״ל כתב ג״כ חגב חי וזה לא שייך אצליהו דלית להו חגבים. מרוחים
ומשום דלא בקאינן בהו :

ד׳ סעי׳ ב׳ המוחא את הבהמה וכו׳ עובר בן ח׳ וכו׳ או בן י׳ מת וכו׳ · כל החלוקים
שלאמרו בגמ׳ בין בן ח׳ לבן י׳ ה״ה בדקה שייכים אותם חלוקים בן ד׳
חו׳ לבן חומ לפי שבהמה דקה יולדת לחומ חדשים . ער״ה אות ג׳ ומשם שאלת יעב״ץ
סי׳ כ״ה פ״תם ומשם הכ״ז סק״א מ״מ אות י״א :

ה׳ אם ואין טעון שחי׳ וכו׳ . ומ״מ אסור לאכלו חי ומשום בל תשקצו כמ״ש סעי׳ א׳
רק יניתנו · מ״מ אות ב׳ · ומ״מ יכול ליטול ממנו אבר מן החי ולרחצו יפה · מ״ז
סק״ג מ״מ אות ב׳ · ואין לאכול האבר שחתכו מן החי עד שתמות הבהמה והעובר כמ״ש
סי׳ כ״ז · מ״מ אם ומ״ז סק״ג :

ו׳ כל היכא דאינו טעון שחי׳ אין בו משום אותו ואת בנו ומותר לשחטו ביום שנשחטה
אמו · כן משמע בש״ע לקמן סי׳ י״ו סעי׳ י׳ · ס״ך סק״ג לח״פ סק״ל בלי׳ סק״ד :

ז׳ ומ״מ אע״ג דאין טעון שחי׳ מ״מ יתתוך הסימנים והולידין תכף ומיד כשמוציאין אותו
מבטן אמו בעודו חם כדי שילא כל דמו היטב · מו״ג סק״ד עשרון כלל ו׳ סק״ב :

ח׳ ואפי׳ נולד אחר שחיטת האם ומותר באכילה ואינו טעון שחיטה · מ״מ אות ב׳
קומץ כלל ו׳ אות ב׳ :

ט׳ אם בן חי בין חי בין מת וכו׳ · ואפי׳ הפרים ע״ג קרקע והלך א״ל שחי׳ ואפי׳
ודבריהם · מפ״ל סק״א :

י׳ בן חי חי או בן מ׳ חי ולא הפרים ע״ג קרקע ואחר שהוציאו חי ומבטן אמו מת תכף
ה״ז ומותר באכילה דלא כהרדב״ז שם״ל שאסור באכילה דכל הפוסקים כתבו כיון שלא
הפרים ע״ג קרקע ומותר הפך דבריו . עשרון אם סק״ז אלא שהוא כתב דבעי שחי׳ ואנן לא
ס״ל הכי דכן ומשמע והפוסקים ז״ל וכן הער״ה אות ח׳ הסיג על הרדב״ז :

י״א אם ואם ולא בן מ׳ חי והפרים ע״ג קרקע טעון שחי׳ וכו׳ · ואם לא שחטו אפי׳
בדיעבד אסור · ס״ך בנק״הכ · דלא כמ״ז סק״ל פר״ת סק״ה · מ״מ סק״ג · כתבי
סק״ד · ומ״ז סק״ד · מ״מ אות ב׳ · קומץ אם אות ג׳ :

י״ב הפרים ע״ג קרקע היינו כגון שהלך קלת אבל אם עמד ולא הלך אינו טעון שחיטה ·
מ״מ אות ב׳ ותב״ש סק״ו ומשם הש״י והרמב״ם בפי׳ המשניות וס׳ התרומה ורש״ל
ביש״ש ולבוש ע״ש ער״ה אות ח׳ ומשם הכלבו · מכ״א כלל ד׳ סק״ב · קומץ אם אות ג׳ ·
ויש מחמירין · כתבי סק״ג · בדכ״י אות ג׳ ומנו :

י״ג לאו דוקא הפרים ע״ג קרקע אלא אפילו על גבי דבר אחר · מ״מ אות ג׳ :

י״ד ולריך לבדק על מחיטתו ככל מלית דבבן · פר״ת סק״ה מכן הסכים הרמב״ם :
מ״מ אות ג׳ · כתבי סק״ה · ואין לבדק עליו בפני עצמו רק יבדק על דבר אחר
הצריך שחי׳ ויפטור גם את זה ומשום דלא בקיאין בכלו חדשיו · מ״מ אם · מפ״ל סק״ד
הכ״מ אם · ומ״בר קוף אות ד׳ · קומץ אם :

ט״ו אם אבל אחר טרפות אין אוסר אותו וכו׳ · בין מוכר טרפה בין נטרף אחר לידת ·
מ״מ אות ג׳ · זב״ת קוף סק״י כתבי סק״ח :

ט״ז ודוקא אחר טרפות אחיו ומחות שחי׳ דלא מפרסמא כולי האי אבל טרפות אסור ומחות
שחי׳ כגון שנהה או דכס והחליל והגרים או שחט בסכין פגומה וכיוצא הש״ל כאינו
אמור · ס״ך סק״ה · פר״ת סק״ה · מ״מ אם · כתבי סק״ו · ער״ה אות ז׳ · מפ״ל
סק״ה · הכ״מ אם · לחט״פ סק״ו · מו״ג סק״ה. בלי׳ סק״ו :

י״ן ומ״מ אם אינו כפק בשחיטתו כגון שפק בעור כפגמה וכדומה או חמורות שאינן מעיקר
הדין יש להקל · מ״מ אם · ומ״ז סק״ד :

י״ח אבל אם נעשה בה מעשה נבלה כגון דעשאה נסטרא או ניטל היכך וחלל שלה תו
לא מהניא לה שחי׳ דמתה מקרי ואסורה · מ״מ אם ומ״ז אם :

י״ט וכן מכירת רגל או יתיר דמופרכים יש לאסור · ומ״ז סק״ה · קומץ אות ה׳ · וסיים
דבהפ״מ יש להכשיר :

כ׳ אם ניקב הושבו או נפסק הגרגרת אין לאסור · כתבי סק״ז · ומ״ז סק״ד . זב״ת אות ג׳ :

כ״א אם ואם פרקותיו קלועות וכו׳ · ומפני דלא שכיח דין זה לא הזכרנו :

כ״ב סעי׳ ג׳ ואם לא שחט האם אלא קרעה וכו׳ טעון שחי׳ לעצמו וכו׳ · וכל שאר
טרפות פוקלים בו · ס״ך סק״ה · פר״ת סק״ז · כתבי סק״ג · זב״ת סק״ו :

כ״ג הג״ה ועכשיו אין להתיר אוס ולד וכו׳ אם האם טרפה וכו׳ ; אבל אם האם כשרה
כשר אפי׳ האילדא ואפי׳ הכרים ע״ג קרקע דטעון שחיטה · ס״ך סק״י · פר״ת סק״ט ·
כתבי סק״ו · בלי׳ סק״ט . מפ״ל סק״י ועי״ש · לחט״פ סק״ט :

כ״ד אם בהג״ה ולא מהני ליה שחיטת עצמו דמיירי שמא אינו בן מ׳ · אבל ודאי פשיטא
על תחלת מ׳ יומים לילדתו אפי׳ שיתה אמו טרפה מותר בשחיטת עצמו · פרישה ס״ך
סק״א · פר״ה סק״י · בלי׳ סק״י · דגול מרבבה · לחט״פ סק״י לב״ש לבוש סוף הכפר בהי דיניס
ל״ל אות ג׳ · זב״ת סק״ז · מו״ג סק״י · קומץ כלל ו׳ אות ז׳ · ועי״ש בעטרון סק״י שהביא
עוד כמה פוסקים ודלא כמ״מ שאסר · גם דלא כהרי פליתי סק״ה שאסר ובמח״ך קומיתו
שהסי׳ דמאי קמ״ל דאם כלו חדשיו מותר וכו׳ לק״מ כלל דכבר התב״ש לקמן סי׳ ט״ו פי׳
כונת רמ״א כגון דכלו חדשיו ואף דבילוד מותר הכא כיון דלא נולד דהוי איסורא דאורייתא
אסור עיש״ב ואי״כ אין כאן תמיהות :

כ״ד ואם בהמה זו שנולדה העובר בחמיה היא ספק טרפה כגון קון בחלל הגוף וכדומה
יכול לשחטו נולד בלא שחיה מ׳ יומים דהוי ס״ס שמא אין טרפה ושמא יש לו מ׳
חדשים ולא הוי הקרון ידיעה כיון דהומרא בעלמא הוא ואף דש״מ לא מהני ס״ס שאני הכא
דאין הסתיר עתיד לבא בודאי · מפ״ל סק״א :

כ״ה ואם בן מ׳ חדשים ילא אי אין הטרפה ובהה מ׳ יומים יש להכשיר אותו ע״י שחיטת
עצמו ולא אמרינן דמעשה נכים ניתנו דשהי על הסתא אלא אמרינן דזה הוא בן
מ׳ ואנן הוא דעבינן בהסבנא וגם דהוי ספק דאמוריתא כל כהא לא פליקא הוא ובכי . פר״ת
סק״י זב״ת סק״ז . ולא כהקומץ דס״ל דבעינן דידעינן ודאי דכלו חדשיו :

כ״ו סעי׳ ד״ בן מ׳ אי בטולא בומני שמומה כשרה וכו׳ · דוקא שמולא בומני אבל
בן פקוח שטולא בומני טרפה ובא על בהמה דעלמא והוליד הרי זה כשאר
בהמה דעלמא ויתר בשחיטת עצמו · ס״ך סק״ב · כהה״ג הגה״ע אות יג״ג פר״ת סק״ע ·
זב״ת סק״ח יג״ח · מפ״ל סק״ב · ער״ה אות יג״א מ״מ הרשב״ץ :

כ״ז הג״ה וגדל ובא על בהמה דעלמא וכו׳ · והמ״ה אינה אחר בהמה דעלמא שבא על

בת פקועה והולידה אחין לולד תקנה · ע"ז קק"ט · וכן הביא מהש"ל · ס"ך סק"ב כנה"ג הגה"ט אות י · פר"ח קק"ב · מ"א אות ו · כרתי קק"ז · ז"ת קק"ט . בלו"י קק"א · ס"ד קק"ג :

כ"ח אם ולד זה אין לו תקנה בא אבהמה דעלמא או אבן פקועה הולד מטולד מה ג"כ אין לו תקנה וכן ע"ש כל הדורות דלעולם אין כאן קיימים אליימים דקלת מהם כשחוטים דמו · מ"א אות ו :

כ"ט ולד זה אין לו תקנה גם החלב שבחלב ממנו אסור · ע"ז קק"ט · ס"ך קק"ב · מ"א אות ח · ערה"ה אות יג · לחה"פ קק"א · בלו"י קק"א :

ל' אם וגדל ובא על בהמה דעלמא והוליד אותו הולד אין לו תקנה וכו' · ואם לא נולד אלא ממלא בה כיתר בשחיטת אמו · ב"ח · ע"ז קק"ט · ס"ך קק"ד · כנה"ג הגה"ט אות יא · פר"ח קק"ג · פר"ת קק"ב · מ"א אות ז · ס"ד קק"ג :

ל"א אבל אם הא בהמה דעלמא והא בת פקועה ונשחטה ונמלא ולד בתוכה אותו הולד אין לו תקנה שהרי לא הועיל לו שחיטת אמו דאמו כשחוטה דמי ומעולם ושחיטת עצמו אין לו · ס"ך קק"יד דלא כב"ח וע"ז ופר"ת · פר"ח קק"ג · כנה"ג הגה"ט אות יב מ"א אות ז · כרתי קק"ב · ס"ד קק"יד · ער"ה אות יב · וכתב שכן דעת מהרש"א בחולין דו לט"ט :

ל"ב אם ואם בא על בת פקועה כיולא בו הרי בנו ובן בנו וכו' לריכים שחיטה · פי' אפי' מולדו כדרך המולדים רק שבריהם יבואו ג"כ על בני מינם כיולא בהם שהם פקועות או שמולדו מפקועות · ס"ך קק"טו ומהש"ל · כנה"ג הגב"י אות טו · פר"ח קק"יד מ"א אות טו · ס"ד קק"טו · ב"ג קק"טו :

ל"ג אם לריכים שחי' מדבריהם · פי' אם הפריסו ע"ג קרקע · ס"ך קק"עז · ואם לא הפריסו נתרים בשחיטת אמן · פר"ח קקט"ו · מ"א אם · ס"ד קק"עז :

ל"ד סעי' ה' הקשה את הבהמה ונלא בה דעות עוף וכו' · וכ"ש אם מולד כדעות עוף לאסור · ס"ך קק"יח · כנה"ג הגה"ט אות ט"ז · פר"ח קק"עז · כרתי קק"כב · ז"ת ק"ק כ"ג · לחה"פ ק"ק י"ב :

ל"ה נולא בה דעות בהמה וחגלים כרגלי עוף או שאין לו כנפות חגלים כלל או נולא בו דעות אדם אפי' יש לו פרקות כבהמה או דעות שקץ דגים וחגבים אסור · מ"א אות י"ב · ויעיקו בשעת הדחק או הפ"מ יש להתיר דעות בהמה וחגלים כרגלי עוף או שאין לו כנפות חגלים · מ"א אם . ס"ד קק"יז · אבל עוף ואדם אף שיש להם פרקה אסורים ונספק · ס"ד אם :

ל"ו אם נולא בה דעות חזיר שיש בחגליו פרקה מותר · ומן בבד"ה · מור"ם בד"מ · מ"א אם :

סימן יד

א' סעי' א' המוקדם לילד והוליא וכו' · היינו רוב פדחתו · ע"ז קק"א ס"ך קק"א פר"ח קק"א · ודוקא לחומרא יש"ל כן אבל לקולא לא הוי כילוד אפי' בילאת כל הפדחת עד שיעבר שלא רוב הראש · מ"א אות ב' · ס"ד קק"א וסיים וכ"מ אי בן ט' ומת אסור הוא לילדא כילוד ואי אי אותו שבחון אסור דילדא לאו כילוד ומה שבפנים כיתר ע"י שחיטת עצמו מ"מ עכ"ד · זה הפי' לא שכיח ולא האריכו בו :

ב' סעי' ב' הוליא ידו והחזירה וכו' ומקום חתך מותר · ומהגין בחותכים עד מקום כלות העלם וכן נוהגים בנבבר העלם שאותו אבר אסור שחותכין כל האבר . בה"י בלו"י קק"ח ומהו :

ג' אם הב"ה וכ"ז לא אייבי וכו' אם ילדה הבהמה אח"ך גם האבר וכו' שרי · דוקא אם ילדה קודם שהי' אבל לאח"ש אפי' נולד דרך בית הרחם אסור · ס"ך קק"ו פר"ח קק"ו ס"ד קק"ו כרתי קק"ו :

ד' סעי' ד' הוליא אבר וכו' · ואם חתך כל אבר וכו' אסור · וכן הדין אם יצא כל הראש

הראש מחותך · מ"א אות ז · ער"ה אות ה' · ומה הרי פנים ואחורות פלתי קק"ד :

ה' סעי' ה' עובר שהוליא אבר וכו' ואח"כ נשחטה האם וכו' החלב עלה אסור וכו' . אבל אם נולד קודם שחיטת אמו החלב מותר כמ"ש הסגה לעיל סע"ף ג' · כנה"ג הגב"י אות יא · ס"ד קק"ו · ש"ג קק"ט · יד דוד הגב"י אות ג' :

ו' אם והא כחלב ערפה שנתערבה בחלב כשרה · יא דאם היה אשה בבהמה בבשר וגידים ועצמות כנגד אבר היולא מותר כל החלב ומטעם תערובת שבטל בא' · ב"ח · לבוש · ס"ב קק"יב : פר"ח קק"יב · כ"מ ודמ"א · פר"ת קק"ח . בלו"י קק"ח · ויש אוסרים · ע"ז קק"ז · פת"ש קק"ג אם בני חיי ומש"ל · ע"ב כ"ד · מ"א אות ע' · ס"ד קק"יב . ער"ה קק"ז ובני' כ"ח אות ה' :

ז' עוף שנשבר גפו רחוק רוחב גודל מהגוף דהעוף כשר וילדה בילה אח"כ והרי הגף אבר אסור מ"מ הבילה מותרת : גליון מהרש"א הגסות על ש"ע · ועי' לקמן סי' מ"ג אות ש"ו :

סימן טו

א' סעי' א' אפרוח כ"ז שלא יצא וכו' אסור וכו' זה תלין סוא ספק איסור תורה , ומ"מ שאם יש בו קדירות אי היתר ואי של איסור ונפל אפרוח לא' ואם ולא ידעינן לאי נפל הוי ס"ס דמא לא נפל לאיתר ומא אן התורה מותר ואיסורו עדבבן וכל מדי דבבן אוריכן לתוך איסור נפל ומותר ועכ"כ יש להתיר · ס"ד קק"א :

ב' אם ואחר שילא וכו' מותר ויד · ויהו אין לאכלו על שיגדלו הכנפים דסיינו מלה גדולה שעל גופו שיש לה קנים · ב"ח ומש הגא"ח מא"ז · ס"ך קק"ב · פר"ח קק"ב · מ"א אות א' · ומש"ו ס"ק"א · מחבר אות א' בשם מקום שמואל · בלו"י קק"א · ער"ה אות ב' · פר"ת קק"א · קונן כלל ז' אות א' · ז"ש אות א' · ואם שחט בדיעבד ולא גדלו הגולות הפר"ת אם מתיר והש"מ סוף אות א' והקונן אם אוסרים בדיעבד וע"ש קק"ב ויש להאריך :

ג' הנה ביונים קטנים ראיתי היום שעל שעת גופן גולותיהם הן כעין קטנים ובמה מקומות משעת גופן מבר הגולות ומוסגין לשוחטם ולאכלם ותיינו עלד שהוב כבל הגוף וכיון שהוב הגוף מכוסה בגולות דקנים לכ"ע מותר · דע"ק קק"א :

ד' גם נראה דמ"ש שיש בהם קנים א"ל תנאי זה מ"א על קנים הגדולים כעין הכנפים ולאחוי סוף גופן בידוע ומאא"ב גולות קטני הגידול אף שיש בהם בעופות דעלמא קנים קטנים יולאים גם מלמעלה על שעת גופן מ"מ אין זה בכלל קנים לאחי מלתא וכן ומשעות הלבון גולות הגדולים ואין שום פתחון פה על הנ"ל שם :

ה' סעי' ב' בהמה שילדה וכו' אם ידוע שכלו לו חדשיו וכו' · האידנא אין אנו בקיאין ביניס · הרב מגא"ז ז"ל בא"ח סי' תל"ח קק"ט · מ"א אות ד' · ת"ש קק"יו · כרתי קק"ג · קונן שם אות ב' :

ו' לא בעינן ז' יניס מעשלב אלא כיון שמלאו לו ז' יניס מיום הילדה יפול לשוחטו ד"מ אם מולד ביום א' שעה אקודם ליל בעותה לשוחטו ליל א' הבא תכף אחר הבדלה שהוא ליל ח' שלו אע"ג דלא הוי ז' יניס שלימים מעשלב · מ"א אות ד' וכן נראה מלשון הלבוש · פת"ש קק"ב ומש בית שמואל אחרון ח"ד סי' י"א ומש"ות תשובה מאהבה ח"א סי' קלו וקלז וכ"עק איגר ז"ל · קונן שם אות ב' ועי"ש בעמרון · יד אפרים ; שם"א בא"ה סי' תל"ח אות א' :

ז' שם ואם אין ידוע שכלו לו הדשיו וכו' · ובדיעבד אם שחטו קודם שמוכה אסור לאכלו . מ"א שם · מחבר אות ג' ומש בית יאודה ח"א יו"ד סי' ל"ט · דגול מרבבה על הגליון ;

ח' סעי' ג' אין קוראין על הנכרים בגדים קטנים וכו' · אף אם הנכרי ומש"לת אינו נאמן

כאמן · ש"ך סק"ד · כלה"ג הגב"י לות ד' · זב"ת סק"ס · בלי"ס סק"ס · שפ"ד סק"ד · הכ"מ
כלל ד' לות ג' · ברכ"י לות ג' · קונן שם לות ד' :

ט' אבל ישראל כאמן לומר שהוא בן חי ימים · ומאבר לות ד' בשם תפ"ל · פת"ת סק"ד
ושם הכז' :

י' אין לכתוב על בוס ביי מן הסימנים שכתבו רבני האחרונים ז"ל לידע אם הוא בן חי כי
עבע הזמן כמתכם · פרי"ת סק"ד פת"ת סק"ה ושם מו"ת בית אפרים חי"ד סימן י"ג
הגאון יד אפרים ז"ל · עטרון סק"י :

סימן טז

א' סעי' א' אסור לשחוט אותו ואת בנו ביום א' וכו' : וה"ה אם שניים שוחטים בשעה
א' זה אחר זה הדין אע"ג דלענין מלקות יש לפקפק מ"מ עבדי אליקור
דאורייתא · מ"ש לות מ' · קונץ כלל ח' לות א' :

ב' סעי' ב' איקור לו"ב מוהג וכו' שהדבר קבק אם מוהג בזכרים וכו' · לבתחלה אסור
לשחוט ב"הש זכר ובנו אף דהוי ק"ש · כרתי סק"ב הביא הדבר בקפק ·
ערו"ה לות ג' · ב"ש לות א' · פת"ת ושם זכרון יצחק · אבל בדיעבד אם כבר שחטם
ב"הש מותרים אף לכו' היש מי שאוסר שכתב ומן בשעי' ג' · ז"ב"ש שם :

ג' סעי' ג' עבר ושחט לו"ב ביום א' וכו' מותר וכו' ויש מי שאוסר בו ביום וכו' ·
העיקר הוא כיש מי שאוסר · מ"ש לות ג' · פרי"ת ק"ג · שפ"ד סק"ג ·
מאבר לות ה' · הכ"מ כלל ד' לות ד' · קונן שם לות ו' · ז"ב"ש לות ב' · ש"ג סוף סק"ד :

ד' אפי' אם שחט בשוגג אסור : פרי"ת סק"ג · מ"ש שם · כרתי סק"ג · ברכ"י לות ה' ·
קונן שם · ערו"ה לות ד' :

ה' והיינו דוקא אסור לשחוט עצמו אבל לאחרים מותר · ש"ך סק"ג · פרי"ת שם · שפ"ד
שם · זב"ת סק"ז · והגם דהתב"ש וערו"ה הסכימו כיון דמכן ז"ל ס"ל דלו ג"כ מותר
דיינו שנמחיר בו אבל לאחרים שרי :

ו' ואפי' אם שחט לו"ב ביום א' אסור לאכול בו ביום אותו שנשחט אחרון ואע"ג דהוי
ס"ס ושום דהדבר בספק אם מוהג בזכרים ואי"כ הוי ס"ס מ"מ אינו מוהג בזכרים
מ"מ הי' כבבית האומרים דבעבר ושחט מותר בו ביום לאכלם מ"מ הכא לא אמרינן ס"ס
ומכוס דהוי דש"לנו ובדש"לס לא מהני ס"ס · פת"ת סק"ב ולא כהרי זכרון יצחק הוו ס"ל
שהריב ושום דאין איסורו לכל העולם רק להשוחט עצמו לא הוי דש"לנו וכבר מהרש"ל
ביבמות פ' הערל ס' ל"ד דאם אינו דאגן לא פקקינן כדברי רש"ל סכו' דהא קיל לקונן
ס' ק"ב ס"ד בהג"ה דסנודר ודבר ונקבי דש"לנו והגם דאינו אסור אלא לנודר · וכן הגאון
שפ"ד לקונן כי' ק"ב סוף סק"ח דהם לדברי רש"ל הכ"ז ע"ש :

ז' ואם שחטו שניהם כאחד · אי' האם ואי' הבת אסורים שניהם עד הערב שמ"ש
לות ג' · קונן שם :

ח' ודוקא אם יודעים שהם לו"ב אבל אם שגגו ששכחו שהם לו"ב וכ"ש אלא ידעינו
כלל בהם לו"ב עד אחר השחיטה שניהם אותרים אף לבו ביום לעלמם · קונן שם כלל
ו' עכרון סק"ז תיו יאושע סי' ט"ז סק"ה :

ט' סעי' ד' יום א' וכו' ואם שחט וכו' בב"הש של ליל ה' לא יאכלנו הבו עד ליל ו' .
אבל בב"הש של ליל ו' אינו יכול לשחטו דיוכל לטיות דב"הש של ליל ה'
היה לילה וב"הש של ליל ו' הוא יום ולכן אסור כן ושחטו עלו' ערן ז"ל שכתב עד ליל ו' ועוכה
דבב"הש אסור · כרתי סק"ד זב"ש לות ג' ושם זב"ר :

י' אם שחט הראשונה ביום ד' והש"ב בב"הש שבין ד' לחמישי אע"פ שנכנס לספק איסור
דאורייתא מ"מ מותר לאכול הבו תחלת ליל ה' מ"מ בה"ש יום הוא הרי יום ה' יום
אחר

אחר הוא ואי' ליל הוא לא קעביד איסורא · שמ"ח לות ד' קונן שם לות ז' · והשפ"ד
סק"ד גמגם בדבר והעיקר כהשמ"ח :

י"א סעי' ה' אם הוא כרוך אחריה חזקה אסיא אינו וכו' · וכ"ש שהוא יונק ומנכה
חזקה אסיא אינו · מב"ח כלל ד' לות ג' :

י"ב אם הוא כרוך אחריה אפי' אינו מינה כגון דהאם מן והבת רחל לו איפכא נ"כ
אסור . מ"ח לות ד' :

י"ג מיהו באינו לא מסכי כרוך אחריו אלא דוקא ידעינן בודאי שזה אביו כגון אסיה בחדר
לא עם הפרה לא אסור · שפ"ד סק"ה :

י"ד אם בהג"ה אבל מן הספק אין חושדין · ואפי' הוא דומה ומשם בשואל האם לו
בשאר קיומין שבגופו אין חושדין · ש"ך סק"ו ושם רש"ל פרי"ת סק"ס בלי"ס סק"ה זב"ת
סק"ח שפ"ד סק"ו קונן שם לות ג' ש"ג סק"ח :

ט"ו סעי' ו' שלוקח בהמה וכו' אבל על שמוכר לשחיט לצורך וכו' · אפי' בשאר ימים שלא
בארבעה זמנים · ש"ך סק"ח פרי"ת סק"ח זב"ת סק"יד בלי"ס סק"ס שפ"ד סק"ח :

ט"ז אם לו אם מכרה לאחר לשחטה היום וכו' · וכגון ביודע בודאי שהאחר ישחטנה
היום אז צריך להודיעו שלא יכשל על ידו אבל מקח מעות לא כוי אם לא הודיעו אבל
אם אינו יודע בודאי שהאחר ישחטנה היום אל להודיעו · ש"ך סק"ט פרי"ת סק"ט כרתי
סק"ו זב"ת סק"ו שפ"ד סק"ט :

י"ז אם והם הוא אי' ודי זמנים וכו' צריך להודיעו שמכר היום האם לו הבת וכו' · אף
שאינו יודע שהאחר ישחטנה היום מקמינא בדי זמנים שלו הכל קונים לשחיטה · ש"ך
סק"י ודין זה לא שייך כ"כ על כן לא תאריכנו בו ובזמנינו זה דבגילים לאכול בשר בכל יום
גם בנ"ש הוי כדי זמנים הללו וצריך להודיעו · הכלל העולה דאפי' ביום לו יומים קודם כל
אינו לחוש מיחדנן שמיטתו ביום א' יש לו להודיעו · עי' שמ"ח לות ו' ושאר אחרונים :

י"ח אם אם מכר הא' לאחר והבו לבלה וכו' · אפי' אלמון שכשא אלמנה אחר וכלה עקרו .
כנה"ג הגה"ט לות י"א ושם דמ"ק ברכ"י לות ו' ושם הכ"ז וקיים ופשוט :

י"ט אם שניים שלקחו לו"ב ביום א' וכו' אלא יכול למכור רק זכות שבידו · ויהו מי
שנשבע שלא יאחוז בחמתו רק יחזיקנה לאחרים ומכרה יכול לשחטה הלוקח · מ"ז
סק"ח כנה"ג הגה"ט לות מ"ו בלי"ס ק"ק י"ב שפ"ד סק"ח :

כ' אם אבל אם לקחום ושניים שניהם שוין וכו' : וה"ה אם קנו שניהם מן הגוי דוקא
הכי דהרשות ביד כל א' לשחוט תחלה · שמ"ח לות ט' :

כ"א אם וכל מי שישחוט תחלה זכיו ומשכר · אף אם קנו עולם לא ג"כ זכיו ומשכר והיינו
בשקדם ושחט קודם שעמדו בדין אבל אחר שעמדו בדין אסור להשחיט להקדים · פר"ח
ס"ק"ג שמ"ח לות מ"ו ותב"ש שקכ"ו שפ"ד סק"ט · וה"ה אם התרם בו הראשון לבו אפי'
אם לא עמד בדין אסור להקדים · שמ"ח ותב"ש שם :

כ"ב אם קנו שניהם ובו בני אדם דאין לא קדימה על חברו או אפי' בקנו ועמדם לא
הראשון קודם · אם לא צריך ולא אינו צריך כהתם דאינו צריך הכגון זה כופין על
ידת קדוש · שמ"ח ותב"ש שם שפ"ד שם :

כ"ג סעי' ח' לבי חבא על הבן וכו' אבל הבן חבא על הלבית אסור לשחוט אותה
ואת בנה וכו' · אבל לבי חבא על הבן וילדה מותר לשחוט הלבי והולד
אפי' לכתחי' דלא גזרו חז"ל בבה"ג · שמ"ח לות יא :

כ"ד סעי' ט' אין איסור לו"ב וכו' אבל אם כיבר מותר וכו' · ויהו אם נתבלה בידו
בא' מן הדברים שלמטה ומחוברין בו כגון שסים בעיטור בתלה או שמלאת
סכין פגומה לאחר שחטה לאסרינן לה ועקיקה וכן כל כיולא בזה אסור לשחוט הבו לאחריו .
ב"ח ס"ך סק"ט בשם שמ"ק פר"ח סק"ט בכה"ג הגה"ט לות מ"ו בלי"ס סק"ז זב"ת סק"ז
שמ"ח לות יא כרתי סק"ג שפ"ד סק"ט לחה"ם סק"ט חכ"ל כלל ד' לות ו' קונן שם
לות ח' ש"ג סק"ד :

כ"ה ואפי' היה בו פגם קודם שחי' רק דלא בטל לו שפגע בפגם זה קודם שחיטת הוג שכיס אקור . שו"ת סס :

כ"ו ומהאי טעמא כ"ל דיש למכור לשחוט אפי' אחר שחי' פקולה דהרבה דקדוקים יש המולידים וידי נבילה דאורייתא ורובא דרובא לא בקיאין בהו דלא מיפרשה שפיר בדברי הפוסקים . שו"ת קוף אות י"ד :

כ"ז השוחט את העריפה או שוחט ומעלאת עריפה אסור לשחוט אח"ו . ב"י פר"ח סק"ח שו"ת אות י"ג ע"ה אות ו' חכ"א סס קומץ סס זב"ת סקכ"ז ש"ג סקכ"א :

כ"ח ומ"מ כ"ל דיש למכור לשחוט אחר בוס מומר דדילמא הרהר בתשובה ולוקא שיש קלת רגלים לדבר . שו"ת קוף אות ע"ו כגון אם שחט ורואין כוחו שלא הלה לאכול נבלה משום איסורה יש לחוש להרהר בתשובה . תב"ש סק"מ :

כ"ט השוחט לרפואה כגון שצריך בני מעיה או לאכילת גויים לאכילת כלבים אסור משום אח"ו . כנה"ג הגב"י אות כ"ד משם התוספתא וסמ"ג לאוין קמ"ט פר"ח סס שו"ת סס קומץ סס זב"ת סס :

ל' סס לפיכך השו"ו שהחנו וכו' . ה"ה כשהחנו האם מותר למכור הבן לחש"ו לשחוט בימו לבין עלמו דבר המותר למכור לחס כגון עריפה הביכרת . ב"ח שו"ת אות י"ג שפ"ד סק"ג . ואלא"ל שמותר למוכרו לגוי אע"פ שהגוי ימחיבנו היום . ב"ח ש"ך עק"כ :

ל"א סס בהג"ה ואם אחרים לוקין וכו' אסור וכו' . וכן אסור לשחוט אחר גדול שאינו יודע הי' שחיטה דדילמא אתרמי שחטו שפיר . ע"ז סק"ג כנה"ג הגה"ע אות כ"ד שו"ת אות י"ח מש"ז סק"ג . ויהו אם עבר ושחט אחריו מותר לאוכלו גו ביום אף לפי' האוסרים בו ביום . ע"ז סס כנה"ג סס מש"ז סס :

ל"ב סעי' י' מותר לשחוט וכו' והפרים ע"ג קרקע אין שוחטים אותו ביום אי' וכו' ואם עבר ושחט בזמיד אסור לו אבל מותר להאכיל לאחרים בו ביום שלא' שחט בשבילם ואם שחט בשבילם אם שחט בשוגג מותר אפי' הוא עלמו . שו"ת אות י"ז :

ל"ג סעי' י"א נכרי שוכר וכו' לאחר שוכרם וילאו מתחת ידו וכו' . אבל קודם שוכרם נאמן לאסור . ע"ז סק"ו ש"ך סק"ג פר"ח סק"ב פר"ת סק"א שו"ת אות מ"י כרתי סק"ו זב"ת סק"ד חכ"א סס אות ז' בלי סק"ע עכרון סק"ג . ואם הגוי אומר לאחרים קודם שוכרן לזה שהם אומ"ב וכשוכרם לזה אומר לא כלום וזה קנה אותם ונאו לידו ואח"ך נתודע לו לזה שקנאם שהגוי אומר כן לאחרים בעת שהיו ביד הגוי אע"פ אסור . פר"ת סס :

ל"ד אם אומר כן הגוי בעת שהיו בידו אפי' להשבים ונקחו נאמן כיון שהם בידו ואסור לשחטו . ש"ך סק"ג שו"ח סס תב"ש סק"ד בלי סס לחה"פ סק"ב עכרון סס :

ל"ה אחר שוכרן וילאו מתחת ידו אינו נאמן ומותר לשחטן אפי' אם מוכרם לאדם אי' יכול לשחטן ביום אי' . פר"ת סק"כ :

ל"ו סס ומיהו אי מהימן ליה אסור . ואפי' אם אינו מקל"ת : ש"ך סק"ד פר"ח סק"ג בלי סק"כ זב"ת סק"ה שו"ח סס שפ"ד סק"ד חכ"א סס אם לחה"פ סק"א קומץ סס אות ט' :

ל"ז אם גוי אחר שאינו שלו אומר שהם אח"ב אפי' עדין לא מוכרם לישראל הגוי שהיא שלו אינו נאמן . שו"ח סס . ומיהו אי מהימן ליה אפי' אם סוף גוי אחר שאינן שלו ואפי' אינו מקל"ת אסור . קומץ סס :

ל"ח סעי' י"ב בהמה שנשחטה אמה וכו' ויקח מהם אי' ושחטו . אי' אי' ושחטו : כנה"ג הגה"ע אות כ"ז מש שאינה יכולה בלי סק"ב שו"ח אות י"ט קומץ סס אות י' :

ט"ל סס ובנים הנותרים אסור וכו' . משום דהו"ל מחלה על מחלה . ולפי שאין דין זה שייך לא האריכו :

סימן יז

א' סעי' א' השוחט את הבריאה וכו' אבל המוכנת והוא כל שמעמידין וכו' הגה בגערה או בנוקב וכו' . דוקא בגערה או בנוקב אבל אם עומדת כשמעמידין אותה בידים אע"פ שנשארת עומדת לא מסני והוי מוכנת . ד"מ ע"ז סק"א ש"ך סק"א כנה"ג הגה"ע אות ג' פר"ח סק"א לחה"פ סק"א בלי סק"א שו"ח אות א' זב"ת סק"ב מש"ז ופש"ד סק"א חכ"א כלל ד' אות ה' זב"ש אות א' קומץ כלל ט' אות א' ולא כספר"ת סק"א והכר"ו סק"א שהכשיר כיון דרוב האחרונים המיר אמו אין לנו אלא דברי רבים :

ב' ואם לא עמדה בגערה או בנוקב והעמידוה בידים ואח"ך הלכה ד"א הילוך יפה לא הוי מוכנת ולא כהגאון תב"ש סק"ג שהחמיר בזה לאין השברא מותרת כן וכן עשו מעשה פה בגדאד יע"א דהעמידוה בידים והלכה הילוך יפה ד"א והכשירו . וכן כראה מדברי הפרישה והמש"ז שכתבו דבן מי עומד כשמעמידין אותו בידים וכו' ע"ש ואם היא הולכת הילוך יפה לאו מעשה בן הוא . אח"ך ראיתי שכ"כ הגאון ש"ך ז"ל בדין נפולה פי' כ"ה סק"ו דאם העמידוה אחרים לא מסני אבל אם הלכה אפי' העמידוה אחרים אא"ל בדיקה ע"ש וזה ידוע שכתב הרא"ן ז"ל דנפולה היא חמורה מן המוכנת דמוכנת אם עמדה ע"י גערה או נוקל אבל בנפולה אם עמדה ע"י גערה או נוקל ומסני אבל בנפולה אם עמדה ע"י גערה או נוקל ומסני כמו שהביא דבריו שם בפי' כ"ח הפר"ת בסק"י ואח"כ כיון דבנפולה התיר הש"ך כ"ש במוכנת . והגם דהד"עק בסק"א בזה הפי' הסכים דברי הש"ך לדברי התב"ש . זה אינו דבר דחה דבריו הרי גדולי הקדש שם ע"ש ומוכרח לומר דהש"ך ס"ל דגם במוכנת אם העמידוה אחרים והלכה ומסני והגם דהרי גה"ק שם חזר וישב לדברי התב"ש באופן שהוא ונכנים לדברי הש"ך הרואה יראה שדבריו דחוקים הרבה ע"ש . גם אין לומר דכונת הש"ך שם בנפולה דאם הלכה אא"ל בדיקה אפי' העמידוה אחרים אינו כ"ל העמידוה בידים אלא פי' הוא העמידוה אחרים ע"י גערה ז"א דהש"ך שם מביא ראיה מן הגמ' דזבחים ד' עדי דהיינו מדלא מוקי הש"ס זבחים שנתערבו בנפולה שהעמידוה אחרים ומשמע דאף אם העמידוה בידים ומסני דאכתי תקשי למה לא אמרה הגמ' כגון שהעמידוה בידים והלכה אלא מוכרח דגם העמידוה בידים ממש לא בעי בדיקה וזה פשוט . ועוד דודאי שפיר עשו במדינתנו שסומו דלא כתב"ש ועשו מעשה דהא בעומדה בידים ע"י אחרים איכא פלוגתא כמ"ש לעיל בסמוך דהפר"ת וכו' מכשירים והגם דלא פסקנו בדבריהם מ"מ הא ודאי דאם הלכה ד"א אח"ך כולהו מודו וכן עיקר :

ג' ואם מעמידין אותה בגערה או בנוקל והיא עומדת הוי בריאה ואפי' אינה אוכלת כלל ומותרת אפי' לא פרכסה . שו"ת אות ט' קומץ אות ז' :

ד ואם אינה יכולה לעמוד ע"י שאכלה מאכל הגורם כן והיה מעשה בבהמה שאכלה מלח ונתכנה מקבלה חמיר כמו ע"י חולי כיון דלפי שעה מחמת חולי וכאב אין בה כח לעמוד . דע"ק סק"א :

ה עופות שמציאים אותם מן הדרך וקושרים כנפיהם ורגליהם ולפעמים מחמת הקור הם אינם הולכים ברגליהם ומהם מחים מחמת הקור הרי אלו בחזקת מוכנים ולריכים פרכוס . אבן בדיעבד אף אם נודע ע"י שהוליכום בקור וקשרה בלעומקו איברים ולא תעמוד מאליה זמן מה כיון שלא ראה בה שום ריעותא אין לחוש בזה שאין מוכנת אלא שאינה עומדת מחמת חולי אבל כשידוע שהיא בריאה וע"י ליעוק אברים לפי שעה אינה עומדת ושחטה בדיעבד יש להכשיר אפי' אם לא פירכסה אבל בקשרה ואתחזק מיתה ע"י זה כיון שמתו מהם הרי אלו מוכנת גמורה ולריכים פרכוס . דע"ק שם :

ו' ואם הוחזקה מקודם למוכנת ע"י שסכבה לגמרי ולא יכלה לעמוד מאליה והעמידוה בידים ואח"ך שכבה עוד לארץ ועמדה מאליה מסתברא ודאי דמועיל עמידה הבאה להוליאה מחזקת מוכנת הקודם ודוקא שעמידה הבאה היתה אחר שכיבתה לארץ לגמרי אבל אם היה אחר כריעה לבד לא מהני . שם סק"ג :

ז' ומסוכנת בעומדם ומאליה ומהו אה"כ כמה שעות על שכחתם ולא הבחינו אח"כ אם אפשר בכבד עליהם המולי עד שלא תוכל לעמוד ומאליה יש חשש ולריכה פרכוס . שם :

ח' שם ולריך שיהיה הפרכוס בקוף הקטי' הגה ולמשוך על אחר שחי' . הגה בדין זה דכי רמ"א דבעינן פרכוס אח"ש פליג עליו מהר"מל ז"ל וס"ל דגם אם לא פרכסה אח"ש רק בגמר שחי' שני והקכיס עמו הפר"ח ז"ל בשק"ג . אבל הש"ך שק"ג דחה דברי מהר"מל וכתב להעיקר כדברי רמ"א דבעינן פרכוס אח"ש וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל ב"ח אות ז' כו"ש שפ"ד ומ"ה ו זכ"א וכן הסכים רבינו הברכי' אות א' ז"ת שק"ה . וכן מנהגינו פה בגדלד יע"א דבעינן דוקא פרכוס אחר שחי' ויתד היא בלא העוט :

ט' ופשוט דאש"ש אם כל הפרכוס היה אח"ש דמהני . שו"ת כו' אות א' מכ"א כלל ד' אות מ' :

י' ואם אח"ש לא פרכסה ויד רק לאחר שעברה כמו רביעית שעה התחיל לפרכס יש להסתיר ולאסור דהו"ל כילא באיסור כיון שבהתה כ"כ בלי פרכוס . ז"ש בדין מסוכנת אות ג' קונץ שם אות ב' עטרון שק"ז ומשם הדר"ת דלא כהרי' ביבת אדם בשער או"ח ס' מ' ובקוף שער או"ח והבינו הפת"ת שק"ל :

י"א ואם פרכסה אח"ש לעבר ד' או מ' דקים או קלת יותר מועיל . קונץ שם . עטרון שם . ומכן עשה ועשה והכסיר ע"ש :

י"ב גם אם אחר כל המפרקת עם רוב בשר אב"ש שמעורה עדין ואח"כ פרכסה לא מהני ובפה . מכ"א שם אות מ' :

י"ג ולריך שידע קודם שחי' בהיא מסוכנת כדי שיהן אל לבו קימני המסוכנת להתירה אבל אם לא ידע שהיא מסוכנת אע"פי שאחר אח"כ שראה כל הקימנים הלריכים לסוכנת אינו נאמן . כמ"הג הג"הע אות מ' . שפ"ד אות ג' וכ"כ הרי' אבן העזר ז"ל . ז"ת שק"ה . ז"ש אות ג' . בל"י שק"ב . קונץ שם אות ז' . ומכ' תו"ז ס' ע"ג אות ו' פקפק בדין זה והעלה דאם הודע אליו תכף אח"ש שהיא מסוכנת דיש להאמינו וכתב שכ"ש בשפרו נד"ל י"ד ס' מ' . ואבן בדיקן ס"ל שאין מנהגו כדאים לדחות דברי הכנה"ג ומאחר דבני האחרונים שבדיקו זה הדין מנהגו בלי פקפוק ועיינתי בספרו כד"ל ולא הליקו בו כלי שביעה לדחות דברי הכנה"ג ועל כן יש להתיר כדברי הכנה"ג ז"ל . להי"ד ראיתו בכ"ש הנו"ג שק"א מסוי' ב' :

י"ד הטיהנו בבא לשחוט את המסוכנת אין להכניס עלמו בספק ברכה ושחוטו אחרת עמה . מש"ז שק"ג :

ט"ו מסוכנת שבהנטה והסוהנו לא הבגיה עליה ובא עד מ' והאר אני ראיתיה בפרכסה נאמן ואפי' אשה נאמנת ומותר לאכלה . שו"ת חתם סופר סי' כ' :

ט"ז שם בן שמנה ידה והחזירה וכו' או שבפה דגלה וכו' . כל היכא דבריו ע"י פעיה או כפיפה לא שהיתה כפופה וכפפה קלת יותר או פעמה קלת או פעמה שפעמה יותר או כפפה קלת רק בעינן שהיה פעיה כדרכה וכפפה להיות מרן דל"ת זה מקרי פעמה וכפפה או איפכא מקרי כפופה ופעמה זהו פרכוס להתיר . מ"ת אות ב' קונץ שם אות ד' :

י"ז שם אבל אם פעמה ידה ולא החזירה ה"ז אסורה וכו' . ואם כפפה ידה לבד בזה הדין פליגי הבוותא קמאי ובתראי דאיכא דס"ל שהיא מותרת ואיכא דס"ל שהיא אסורה והגאון הבינו הידו"א ז"ל בש"ב אות א' הביא ב' הסברות ולא הכריע והרי' החמיר פר"ת שק"ד נתפק בדבר וכתב שאין להקל בזה ואבן בדיקן מוכיחין דמי יכנים ראשו בין הריס גדולים ובפרט דהוי קפיקא דאורייתא ומה גם דהאחרונים הסכימו לדעת מרן ז"ל להתיר ואחתו קבלנו עליהו הוראות מרן ז"ל על כן יש להתיר בזה . ואמר מ' כסיס הלוי הי"ו (ז"ל) דבהמת ישראל ותפ"מ ובעת הדחק יש לסמוך על סברת המקילין . עוד אמרו חכמי הישיבה הי"ו שאם מורה המורה להיתר לא מהדרינן עובדא :

י"ח שם ובעיף אפי' לא רפרף אלא בעינו וכו' . ומסוכנת דעוף היינו כל שרוגים בו שהוא חולה ואינו הולך כראוי בריאים לריך פרכוס . מ"ת אות ו' קונץ שם אות מ' עטרון שק"ג ומשם הרש"בא בתו"שק בית ב' בשער ג' :

י"ט לפעמים מוציאים עופות מן הדרך ורגליהם קשורות וכשנושאים אותו ראשו בפוף כמו חולה

חולה ועי"ז הם כמתות הו"ל כמסוכנת ואם שחטה תכף ולא פרכסה אסורה וגם אם לא הסגיח אם פרכסה אם לאו אין להקל על כן יש ליזהר בזה . דע"ק שק"ה :

כ' שם לא רפרף אלא בעינו וכו' . יש גרסאות שגורסים בגו' אפי' לא רפרף אלא בגפו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל דאפי' בעינו מהני אלא דוקא בעינן בגפו אבל אבן בדיקן ס' הלבוש ז"ל פר"ה שק"ה פר"ת שק"ה תו"ז ס' ע"ג אות נ' :

כ"א ופשוט כיון דאבן ס"ל כס' מרן ז"ל דבעינו מהני כ"ש דבגפו מהני וכן דעת כל האחרונים המחמירים ס"ל דגפו בעינן דעינו לא מהני ומרן דס"ל דעינו מהני כ"ש גפו . והזב"ת ז"ל שק"ט מסמע מדבריו דרפרוף בעין עדיף ומשל גפו הפך כל האחרונים ז"ל ומרי ליה מאריה ופשוט :

כ"ב רפרוף בעין אפי' עין א' מהני . תו"ז שם אות ע' :

כ"ג שם ולא כשכש אלא בזנבו וכו' . ולענין כשכוש בזנב בבהמה כל האחרונים ז"ל ס"ל דכשכוש זנב בבהמה מהני אבל מרן ז"ל ס"ל דכשכוש זנב בבהמה לא מהני כמו שמפורש בב"י ז"ל ע"ש והפר"ת שק"ו המחמיר כדברי מרן ז"ל ואבן מיראי הוראה אבן דקבלנו הוראת מרן ז"ל וכ"ש דהכא לאיסורא ועי"כ כשכוש זנב בבהמה לא מהני . וכ"כ הש"ג סוף שק"י תו"ז שם אות יוד :

כ"ד מיהו אמרי חכמי הישיבה הי"ו שאם כפפה ידה לבד שפשקנו לעיל אות י"ז דלא מהני וגם כשכשה בזנבה מי יראה לאם דמהני כיון דכל הפוסקים והאחרונים ז"ל ס"ל בכל א' לבדה דמהני פשוט הוא דאם עשתה את הכיסה יש לסמוך בזה ולהתיר ומה גם דאפשר לומר דגם מרן ז"ל יודה בזה :

כ"ה ומאר פרכוסים כגון כשכשה באזנה או בגופה או לועקת ומתרזת ומזנקת בגרונה וכדומה הגם שהפר"ת שק"ו והפר"ת שק"ו התירו ממ"מ מרן ז"ל בב"י אסר בזה ואנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל . שמ"ח אות ג' קונץ שם אות ה' תו"ז שם דין י"א וקיים ואבן לא נהגינן להתיר בהתירות כאלו וגם בהעלת רעי וקלות חזק שו"ג סוף שק"י :

כ"ו וכן כפפה ראשה ופשטה וגם נענועים הרבה וכפיפות ופשיטות גם בעוף לא מהני . דע"ק שק"ו :

כ"ז כל ספק שיתפק בפרכוס ה"ז ספק נבילה ואסורה . שמ"ח אות ז' ובתב"ש שק"א קונץ שם אות ט' :

כ"ח סעי' ב' השוחט את המסוכנת בלילה וכו' . או ביום במקום אפל . שמ"ח אות ז' בה"י שק"א לח"ש ס"ק :

כ"ט מיהו אם שחט מסוכנת בלילה בנר ירידי ורואה הפרכוס פשוט הוא דמותר בדיעבד הא פשקנו לעיל סי' יא אות ז' דדוקא לכתחי' אין לשחוט בנר ירידי אבל בדיעבד מותר ע"ש ודלא כהבה"י גם עיין לעיל סי' יא בדבריו אות יג . גם עיין לרבינו המש"בר סי' יא שק"א שהביא כמה גדולים דס"ל שמותר בנר ירידי ע"ש :

ל' יש להסתפק בסוא שחט מסוכנת בינו לבין עלמו ואומר שהרגיש שפרכס כדינו אי מכשרינן לה . כנה"ג הגה"ע אות ב' בפ"ד סוף שק"ג . ולפ"מש לעיל אות כ"ז שכל ספק שיתפק בפרכוס אסורה אח"כ הכא נמי אסורה וכ"כ הרי' יעין ומה שהיא פסולה זב"ת שק"א תו"ז סי' ע"ג אות י"ב :

ל"א סעי' ג' גדולי החכמים לא היו אוכלים מבהמה שמוסרים וכו' ה"ז ומובח . יא"ח דבהמת גוי לא מתכשרא עד דקיימא בכרעה מאליה ואזלה ד' אמות בדקה ומלא קומה בגבה . ש"ך שק"א ומה ראבי"ה ומאר גדולים כהנ"ג הגב"י אות יו"ד פר"א שק"א שמ"ח אות מ' . ומיהו בעינכו דאיכא גאבילה ושכל השוחט חשיב כבהמת ישראל ומכשרינן בפרכוס . תו"ז שם אות ד' :

ל"ב כל הנאמר במסוכנת אינו רק אם אין בה חשש סכנה לאוכל ונבטרה על כן בזמנינו זה אין לשחוט בהמה בזאת אם לא על פי הסכמת רופא מומחה המומנה על זה

עפ"י המעשה יר"ש ולשונו יעשה · קונה שם אות נ' :

ל"ג האידנא דנפיקי התולין להקל ומקלו יגיד לו יש לבעל נפש ליזהר אף מעוקצת ירקא אע"פ שאינו נוהג בשאר פרישות וחסידות ואין כאן מעשה יוהרא כלל · שו"ת סו' אות מ' ומחב"ר אות ג' עשרון סוף סק"ל :

ל"ד חולה שהיא קרובה לעוקצת אין בזה אפי' מדת חסידות וכן מוכח בגמ' ויאבל ומעשה שופרי שופרי · תב"ש סק"ל סוף הסי' ומש"בר אות ד' :

סימן רחי

א' סע' א' השוחט בסכין בדוקה ומצאה פגומה וכו' אפי' מן הצד · אין בכלל זה אותן רטיות שעושין האומנין בצדדי הסכין ואין לחוש עליהם כיון שהוא רחוק הרבה מן החוד . ע"ז סק"א וכן הסכימו האחרונים ז"ל :

ב' הא דמכשירין בשאר הסכין היינו דוקא בדשם שהוא שוקע אבל רושם שהוא בולט אסור דחיישינן שמא קודם שנשחטו רוב הסימנין הוא קורע ואפי' הוא רחוק מן החוד · שו"ת בפי' נ' אות ב' וכן הסכים המש"ז פי' נ' סק"א ע"ש · וכן מנהגנו שאין שוחטים בסכין שיש בה לושם בולט · ועיין לעיל פי' נ' אות יח :

ג' שם ואפי' בעוף ובגב ג"כ בעצם המפרקת אפ"ל חיש"ו שמא בעור נפגם ונרפה · ב"מ ז"ל וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל :

ד' סע' ב' שיעור הפגימה כל שהוא ובלבד שתאחוז בה כל שהוא אפי' חוט השערה וכו' · כל האחרונים הסכימו כלעת מרן ז"ל דשיעור הפגימה כל שהוא ואפי' אין נתגר בה הצפורן דהיינו שנאחף בה הצפורן ונתעכב בה אלא כיון שנתגרגר בה הצפורן אסורה וכל פגימה שנתגרגרת בצפורן אפי' קטנה שבקטנים אסורה וכו' הפר"ת ז"ל בסק"ב וכבר יחזו ופשטו כי הבודק הבקי ומגיש בצפורן פחות ומחוט השערה וכו' הכין הלכתא דכל בצפורן ומגיש בו פסולה וה"ה לאותן שמגישין עפי' בכל אופן הבדיקה שיעבו להגיש ביותר בעו למבדק עד מקום שידם מגעת · וק"ל החכ"א כלל ג' אות יא"ל וז"ל בחומת הצלם בדעת יגיש בצפורן אפי' פגימה כחוט השערה ולכן פגימה דקה מן הדקה הכל נקרא תגירת הצפורן ע"ש וכ"כ הגאון כ"ף סק"א וז"ל אלא ברור לענ"ד כאשר הסכימו עמי שוחטים מומחין ומובהקים כי אין לך פגימה בעולם קטן שבקטנים שלא יורגש ע"י צפורן וכו' רק תלוי בהרגשת הבודק ולפי חריפות ועולם הרגשתו כי יש אנשים אפי' פגימה קטנה אינם מרגישים ויש שמרגישים אפי' כחוש"ם ויש שאינם מרגישים כלל והכל לפי הרגשת האדם ועולם בחיכתו וזה ברור וגודע לכל וכו' ענ"ל וכ"כ הר"הג הרשון ז"ל בתו"ז סי' פ"ע אות ה' וז"ל ומלתה הסכמת עילכו וכו' לנהוג בעיר בשיעור הפגימה האחרונה כל שתרגיש שהוא כחוט השערה וכפסק מרן ז"ל דקבלנו הורלותיו וכו' עכ"ל :

ה' המורה מכל האמור למעלה דבענין בדיקת הסכין צריך לה חריפות ובקיאות ועולם הרגשה והכל תלוי בידיעת שמים וכמ"ש מרן ז"ל לקמן סי' נ' וז"ל ויבדוק לאט ובכוחת הלב שלא יפנה לבו לדברים אחרים וכו' וכ"כ לקמן בסי' יז"ז וז"ל והרבה צריך יגיע הדעת ויראת שמים בבדיקת הסכין הלא תראה כי יבדוק אדם פעמים שלש ולא יגיע בפגימה דקה ואח"כ מצאנה כי הכין לבו באחרונה ובחינת חוש המישוש כפי כוונת הלב עכ"ל · וכן עתה בע"הר בדור יתום כזה ראינו גם שמענו שמה ובערוכים תאנים ואניה שכל אשר חפץ למלא את ידו ימים אחת מיהים כיון שתפש לו סכין ומשחזת תער הגלבים נקרא בשם שוחט ואפי' אינו יודע בץ יאינו נמצאנו יוצא לו כמו בו וגו' שבועות ותכף ומיד תולה לו המלאך שער קטן בכ בידו ומוחב לו תחרים ונעשה פקיע ומומחה לגמרי ולמד והולך ומאכיל נבלות וטרפות לישראל אור נעיניים שבא רואות ואזני לאזנים שכך שמועות לא תהא מזאת בישראל והכל מעשה שבכי דקלקל ומאבדים את עולמם בשביל המעות אוי ואבוי אוי לבי מיום הדין אוי

לבו

לבו מיום התוכחה דהרי זה חבר הוא לאיש משחית כיבעשה בן נבט שהוא חוטא ומחטיא וכפי שעה קלה קונה לו כמה עונות הלא תראה ד"מ בהמה אי יהיה בה כמה מאות כזיתית ועל כל כזית וכזית חייב מלקות וא"כ היש קץ לענשו שאפשר ביום אי קונה לו לבורים לבורים של עונות וכמה אלפי אלפים מלקיות ומי ישמע את הדבר ולא יקנא את לבו קנאים קנאים ומי פתי יסור הנה ויאבד את עולמו בשעה אי' ומעידים אנחנו עליו שמים וארץ בראינו כמה שוחטים שהם מופקעים ומומחים בעיניהם ובאים מעיירות גדולות ואינם יודעים כלל ועיקר לא בעיב הסכין ולא בהרגשה ולא בבדיקת הריאה והרבה מהם הודו ולא בוכו ותהו על הראשונות ובוכים ומבכים שאיך אבדו עולמם כמה יומים וכמים והרבה מהם אשר נגע ידאת הי' בלבם כדו גם נעו ומלאכת השחיטה · אומנם חס להו לזרע אברהם יצחק ויעקב עינינו בזאת המבטלה והכל הוא מאלו שהם חכמים בעיניהם ומורים להם התירא · על כן בוא אחי בואו רעי וכל מי שנגע ידאת אלהים בלבבו יחוס לעצמו ולא יאכל דבר בהמה או עוף כי אם משוחט מומחה וידע מעט סיעד גמרא ופי"ש ז"ל גם יהיה ידאת הי' על פניו גם בקי בדיני בשיעה ובדיקת הריאה והעיקר הוא שמים במלאכת השחיטה כל לרבו ולמד מלאכת הבשי' משוחטים ומפורסמים דפקיע שמייהו ויש לו סמכא מהם ואע"פ חובה רמיא על כל איש מישראל לראות את השוחט ההוא אם עודנו מחזיק בתומתו וידאת בלילים תקועה בלבו כי בעת פעמים ראינו בהרבה שוחטים שבאו ונמדו והחזיקו עלמם בתורת בדיקים גמורים וידאת שמים ואחר שסלכו לעירם הפכו עורף ולא פנים · וא"כ חובה רמיא על כל משגיחי עיר ועיר להשגיח על זה ועליהם תבא ברכת טוב · ועיין לעיל סי' א' אות אב"ג ד"ש · גם עיין לקמן אות ב' וקי"א וקי"ב :

ו' כתב הגאון שו"ת אות ב' אם יש בדק בחוד הסכין בעומק קלת יותר מחוט השערה אע"ג דאינו ככנס בו אפי' חו"הש מפני שאין כאן פגם וחסרון והעוקלים ומשם זה אלא זה וגם אין הבשר וסליפוקן נכתבו שם מהאי טעמא מ"מ יש לחוש שבדחיקתו על הסימנים יפתח הבדק קלת ויסתבך בקי' ואסורה אפילו בדיעבד ע"ש וכן הסכים החכמת אדם ז"ל שם ומעתה אחר :

ז' כל חלודה דינה כפגם ובזה ולפעמים אין פגם בסכין ומכח החלודה נראית הפגם כמו שראיתי ובדקתי בעת פעמים ע"כ לריך להעביר החלודה קודם שהיעה · בכה"ג הגב"י אות ב' ומשם דעש"א · ובש"ש אות ב' .

ח' קוד בדיקת הסכין שלא תהיה פגומה לתועלת הנפש ומגולגלת בבהמה ועופות שלא תפסל הבשיטה וידחו עוד שלא תלטערנה · לחם הפנים סק"ע ומשם עבודת הקדש פ"ג :

ט' סע' ג' לריך לבדוק הסכין קודם שחי' וכו' הנה בדין בדיקת הסכין קודם שחיטה · יש ג' מעמים אי' שמא יבכה אח"כ ולא יבדוק · ב' ומשם בל תשחית · ג' ומשם חשש ברכה לבטלה · שו"ת אות א' · ואפי' אם שמע הברכה מאחר דליכא חשש ברכה לבטלה וגם נבלה שם ככשרה דליכא ומשם בל תשחית וסכין מוכנע דאז אינו עקתלי ולא יבדוק אח"כ דליכא איסורא אפ"ה יש ליזהר שלא לשחוט בלי בדיקה תחלה דאפילו הסכין מוכנע מ"מ עלול הוא ליפגם בקל מאליו ואין לסמוך על שמירתו · גם אפי' שהנבלה שם ככשרה אסור לגרוס מרפות ומשם לער בעלי חיים ומה גם ע"ל הסוד דיש לשום לתקן כילולי הקדושה אז הנעבגלים כידוע · מה"בר אות ב' דלא כשפ"ד סק"ה זב"ש אות ד' :

י' ואפי' אם ישמיד אי' אלו ויאמר להזכירו לבדוק אחר השחי' לא מסרי דאף דלענין קריאה לאור הנר בשבת התירו בכה"ג דוקא בקריאה דעלוס התירו · פת"ת סק"ב ומשם הרי זכרון ילסק סי' קי"ג וס' זכרון ילחק אין מלי אלינו · ונעשה של הרי ז"ל יש לדאות דשם גבי שבת כמה מרבותא דאו מעשה דעלוס · ומ"מ הדין דין אמת דאי כתים הגאון ה"ר (ז"ל) כתן מעשה בשבת דשם גבי שבת דאסור הוא ע"י מעשה וכיון שרואה השומר שבת לעשות מעשה לסעות שומר לזכירו אבל הכא האיסור בא בלי מעשה אלא ממילא אם אינו בודק אח"הש מעשה האיסור ואפ"ל אפי' השומר חייבין דלמא ומשתלי עכ"ד · ויש לדחות

חלוק

חלוק זה שכל חי נקיים מצדיקת המנן שכי העני"ז בא"ח סק"י תכ"ח וז"ל וכ"כ שאם אומר לחבירו הצדיקה מותר לו ללמוד כמו שהתירו החכמים ללמוד בגיל שבת אלא הכי וכו' עי"ש וכן פסק הרי כחלת לבי והרי א"כ וא"ז העתיק דבריהם וא"כ שם גבי צדיקת חנן ג"כ ליכא מעשה ואע"פכ יכול לומר לחבירו שיזכירהו ומותר ללמוד ס"כ לא שכא · קו"כ להרי מחוקק יהודה א"ח סי' תכ"ח בא"ד שנחלק על הרבנים המז' וקי"ל דלא מהני גבי צדיקת חנן לומר לחבירו להזכירו מחמת בי' חלוקים · א' חלוק הכז"ל של חי נקיים ועוד עשה חילוק אחר דגבי שבת איסור שבת מועיל על שניהם משא"כ בחנן אין חיוב הצדיקה רמיא על חבירו המזכירו וכו' עי"ש · ולפ"ז בנ"ד נמי הדין דין אמת דאין מועיל מה שאומר לחבירו שיזכירו · ועוד עשה חילוק א' ילחק שומע היו דכאן בהמה בחיים בחזקת איסור עומדת וכיון דמוחזק איסורא אין מועיל אחר וכן גבי צדיקת חנן לכ' הרי מחוקק יהודה המ"ל כי בית בחזקת חנן עומד שאינו בדוק משא"כ גבי שבת דעדין ליכא איסורא רק דחיישינן שמא יעה ויבא לידי איסור לכן מועיל אחר להזכירו · וא' אברהם יהושע הי"ו כתן עוד טעם אחר דשם גבי שבת א"א בעכין אחר ומש"ה התירו בשומר אבל הכא כיון דיכול לבודקה קודם שחיטה משו"ה לא התירו בשומר · ואין לומר כגון דהדבר נחוץ כמו ע"ש וכיולא · ז"א דשם מותר לכתחי' בלא בדיקה תחלה על סמך שיבדקנה בקוף וא"ל שומר וכדאמרינן לקמן בשמוך · ועוד יש טעם אחר דכ' רבינו חיד"א בטח"בר יו"ד סי' כ"ה אות א' דאין לדמות גזירות חכמים זו לזו ע"ש :

י"א בעת הצורך כגון לחולה והדבר נכון או לצורך שבת ויו"ט וכדומה ולא נשאר עת מותר לשחוט על סמך שיבדקנו אח"כ ודוקא בשכין מוצנע אבל בשתם שכין אפי' בכה"ג אסור לכתחי' · קומץ אות ב' · וכן אם היא מסוכנת וירא שתמות יכול לשחוט על סמך שיבדקנה אח"כ :

י"ב כתב הזב"ת שקי"ז מעשה הרי גור אריה דאף השוחט לגויים אסור ג"כ לשחוט בשכין פגומה דהסרוסה שבר ששחטה כראוי והוא יבדקנה · פי' דהיינו אם בהמה היא אפי' אם הרואה שבר בשכין בדוקה מ"מ האיכא בדיקת הריאה לזה קיים והוא יבדקנה פי' דמיישינן דהרואה יודע לבדוק הריאה והוא יבדקנה ויאכל ממנה ואם הוא עוף דלא יש בו בדיקה אתי לומכליה בעיניה :

י"ג סעי' ד' בשין שתבדק בהולכה ולא הרגיש וכו' · ר"ל שמוליך השכין על האלבע · דריסה · ע"ז שקי"ג · ש"ך שקי"ו · פר"ח שקי"ז · והכי משמע מלישנא דשי"ם דקאמר לריכה בדיקה אבישרא וכן לקמן בס"ע סעי' ט' אבל עכשיו נהגו להוליך האלבע על השכין וגם זה נכון · פר"ח שם · לח"הפ שקי"ז · בלי' שקי"ד · וכ"כ הרב מכתב מליהו ז"ל · וכן נוהגין פה בגדלה יע"א דמעיקרא אם בודקים בבדיקת השי"ש שמוליכין השכין על האלבע איכס מרגישין וא"כ אין לסמוך אלא על בדיקת שמוליך האלבע על השכין :

י"ד שם בהגה ולפי שאין אנו בקיאין וכו' יש להעריף הכל והכי נהוג · וכן מנהגינו פה בגדלה יע"א לאין לנו דין מקוכבת אלא כל מקום שתרגיש היד בין בהולכה בין בהובאה היא שקולה יען שיש פיוסים רבים בזה ומחלוקות רבות וכיון שהרב ההגה משם רבותא קמאי כתב דאין לא בקיאינן כ"ש אנן יתמי דיתמי ועל כן המנהג אצלינו להעריף בכל מקוכבת ומי שיקל בזה הרי הוא מאכיל טרפות לישראל וכן השכימו האחרונים ז"ל :

ט"ו סעי' ה' שכין שיש בה פגימות וכו' · כתבנו לעיל דלדידן אפי' בחלא שקולה :

ט"ז סעי' ו' שכין שהוסחזה והרי איכה חלקה אלא מגעה כמגע רחש הסבולת שהוא מתבך באלבע הוחיל ואין בה פגם שוחטין בה וכו' הרי ההגה ע"ז ואין אנו נוהגים לשחוט בה לפי שאין אנחנו בקיאים בדבר ע"כ · ואע"פ שמנן ז"ל מתיר בומעתה כמגע רחש הסבולת מ"מ הרי ההגה אוסר · וכן השכימו מגאון הש"ל ופרישה ולא"ח וכג"הג וקו"ג ז"ל · וכ' הרי החכיל פר"ת ז"ל בשקי"י וז"ל בז"הז אין אנחנו בקיאים בדבר

זה ויבא להתיר נבלה ומה גם ברוב קלי הדעת המונלים קבלה בימים אלו ושוחטים ישתקע הדבר ולא יאמר אפי' אם יהיה בקי בדבר אבל עלמו והמורה בזה לחקל הרי זה גם רוח בהולאה אם הוא חכם · ואם אינו חכם הרי זה שועה רעע שמאכיל נבלות לישראל עכ"ל וכן הסכים עמו הזב"ת שקי"כב וכן הסכים התו"ז סי' פ"ע אות נ' וכ"כ הרי כו"פ בכתבי שקי"ו וז"ל בעו"הר הרבה מקילין ומאורים על הסכין שהיא חיה פגומה רק בלי אסכנה רו"ש והוא מחסרון הרגשתם וידיעתם כי רו"ש הם פגימות קטנים מתרגשים ברוב הסגחה ומי שמחבר בסכין שהוא רו"ש הוא רעע ומאכיל טרפות לישראל בעו"הר ויש להחרים שזה הסם רו"ש לא יזכר ולא יפקד והוא פגימה גמורה עכ"ל והסכים עמו הגאון חכמת אדם כלל ג' אות י"א :

י"ן המורה מכל האמור לכל הגדולים הנז' הסכימו דאין לנהגו בקיאים בדבר בין רבני הספרדים בין רבני האשכנזים להרב החקיר פר"ת ודעמיה הם ספרדים והרי כו"פ ודעמיה הם אשכנזים מלבד הרבים הקדמונים ז"ל שבבאתו מעמם לעיל כולם כאחד הסכימו דאין אנו בקיאין בזה א"כ בודאי הגמור מי שעושה זה ומתיר הרי הוא מאכיל טרפות לישראל :

ולנעמ"י מידע שפה בגדלה יע"א בזמן מורינו הר"הג רבינו ומה חיים ז"ל בשנת התקל"ה קבץ כל השוחטים ובדק אותם ונפתח זה הענין של כפין זו והיה מקלת שוחטים שם שהתירו זה הסכין וקורין אותה בל' ע"רבי כ"שכי או כ"שכויי . אבל רוב השוחטים הבקיאים ווהם חכמים וזקנים שהיו באותו מעמד אמרו זה הסכין שהיא כולה כ"שכי או יש בה קלת כ"שכויי ואמרו שהם כך למדו משוחטים קדמונים הזקנים שהיו זמן זמנם קודם אלו השוחטים המתירים · באותה שעה עמד רבינו הרמ"א ז"ל וכעס על אלו השוחטים המתירים והעביר אותם מאומנותם והכריז על הכלים שהם אסורים והיה אז הוא ז"ל בז"הל בגיור וכל הגאונים הקדמונים כתבו שהם אינם בקיאים כ"ש אנחנו שלא נבוא אפי' בעקב קבקוליהם · ומאותה שעה הכריז שכל שוחט שהוא שוחט בשכין כ"שכי או יש בה קלת כ"שכויי אסור לישראל ולריך להעביר אותו · ומאותה שעה ומעלה הנהיג כן פה עירנו בגדלה יע"א ובכל הכפרים והעיירות אשר סביבותיה וברוך ה' תלי"ת שעשה והצליח וכן הוא עתה בעירנו אין שוחטים אלא בשכין שהיא חדה וחלקה וזו התקנה הולכת ומתוקפת בעירנו שש"ל"ית שהולכים ומתוקפים השוחטים בבקיאים ולכן המקל בזה הוא פוכן גדכן של לאשונים וכו' ועליו נאמר ובמן רשעים תחבל והמזהר בזה עליו נאמר לדיק אוכל לשובע נפשו ועוד נאמר עליו שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו :

י"ח כי הרי מנחת יוסף הכל"מ בס"י כ"ד בלק"י אות ב' וז"ל ופה ע"הק ירושל"מו השוחטים הקודמים היו נוהגים לשחוט בשכין הד והיו בקיאים לבדוק השכין היטב אין בו פגם אע"פ שהוא חד הרבה ועתה מקרוב בזמנינו היה ערעור בשכין חחד שהיו אוכרים שוחטים ובודקים מומחים מהו"ל שיש בו פגם ואינו נבדק מחמת שהוא חד ביותר ולכן נתקבלו כל החכמים עם הש"ב המומחים פה ע"הק והסכימו בהסכמה שלא יהיה שום ש"ב לשחוט בשכין חד ביותר אלא דוקא בשכין חד וחלק דהיינו ביומי כדי שלא יהיה חלק ביותר שהוא שכין רעה ולא חד ביותר שאינו מרגש הפגם לסיבת החידוד כנז"ל וכן נוהגים היום וכתבתי פה שלא ישכח ההסכמה הנז"ל עכ"ל ע"ש :

י"ט נוהגים בעירנו לפעמים כשיולא בשכין פגם אחר שהיה יקח אותה השוחט ומעביר חוד הסכין על כף ידו או על זרועו ומשפשף בה בכח לכאן ולכאן ואם עבר אותו הפגם בזה השפשוף ולא נשאר שום הרגשה אז מכשיר אותה הבהמה או העוף · ואח"ך בא לידינו ס' הגאון חכ"א ז"ל ואינו שם שאבר בזה והרבה החמיר ע"ש כלל ג' אות י"א וכתב שם שכן הסכימו כל שוחטי עירו וגם הגאון בית אהרהם מרבני אשכנז ז"ל ב"ד ס' ו"ס"ב וכן הר"הג מהרל"ח חזק בתו"ז סי' פ"ע אות מ"ג הביא משם בית אברהם מרבני אשכנז ז"ל ב"ד ס' יו"ד שנעה דעתו להחמיר ואשר השפשוף ואכן בדידן כתועדו כל חכמי ושוחטי עירנו הי"ו ומה זמן שאם שכים ולו לבטל השפשוף יען שעשו נסיון ועשו פגימה קטנה ושפשפו בה בכח והלכה ע"י השפשוף · אמנם אח"כ ראו ראינו שזו גזירה שאין הלבור יכולים לעמוד בה קמנו וכתועדנו וכך הסכמנו שאם נמלא בה פגימה אח"הש משפשף בה על ידו או בזרועו בכחת ובמיחון רב ולא בכח

ה"ו ואם הלכה בזה הספק באין מועט ולא נשאר בה אפי' הרגשה אז ונכשרין אותה ואם לא הלכה בזה הספק אין לו רשות לספק אותה בכח והכל תלוי לפי ראות עיני הבודק וצריכות הי' על פניו . וכ"כ הרב מהרד"ח בתו"ז שם דנהגו להכשיר אלא שצריך שיהיה בנמת ולא בכח עיין שם :

כ' ברש מ"ש הרי הכא דאם מקל הפגם בכך ונעשה הרגש דק מכשירין וכו' עי"ש . שמו הכ"ר דמי יוכל להבחין בזה דשמא מקודם היתה כך הרגשה קטנה ומשום שקשה הדש עליה כראית פגועה ואחר שספק בה הלך הדש ונשארת הרגשה מנו ונקודם וא"כ מי יוכל לסקל בזה . ואין בדיין כך מנהגינו מקדם קדמתא אפי' שהיו נוהגים בחכוך היינו דוקא אם הלכה הפגיעה או הרגשה לגמרי ולא נשאר בה שום כדוד ושום הרגש אלא הרי היא בבדאשונה אותה שעה מתירין הבהמה או העוף אבל אם נשאר בה שום הרגשה אפי' דקה מן הדקה אוסרין אותה :

כ"א וכ"ש שאסור לשחוט בסכין שהוא חד ביותר על שאינו יכול לבדוק באלבעו ופכי ירלת החדוד שבו ובשאי יש להעריך אפי' בדיעבד ופכי שיש להוש שיש בו פגיעה דקה והוא אינו יכול לבודקה יפה . קומץ כלל יי אות ז' ועיין בלע"ק שקי"ו :

כ"ב סעי' ז' סכין שפיה חלק וכו' . כתב הפר"ת שקי"ח ועכ"פ יכולה להתוך ע"י דחיקה קלת אבל בלא"ה חייבין לדרסה גם לא יסהה בהולבות והובאות מגבי מיסתוך כל דהו בדרך הולכה ובדרך הובאה וכו' וכ"כ עשנו הזב"ת שקי"כג ומשם אחרונים :

כ"ג הגר"ם ועיי' לקמן סי' כ"ג דסבהעם וכו' לפעמים נרפה , גם אנחנו בבאר זה בסי' כ"ג בש"ך כי שם עקונו :

כ"ד סעי' ח' סכין שהיא עולה ויורדת כנחש וכו' שוחטין בה לכתחי' . הסכימו כל האחרונים ז"ל דאפי' יש בה כוח עליות וירידות שוחטין בה לכתחי' ודלא כב"ח

הגה פי' עולה ויורדת כתב הש"ח אות ד' וז"ל היינו שהיה בסכין פגם גדול והושחז ב' הטוקלין עד שעברו והוחלק ונעשה מקום הפגם נמוך וכו' בה"י אות כ' לכתחי' אסור לשחוט בסכין שיש בו עולה ויורד אם לא בשעת הדחק שאין סכין אחר והוא בדרך או בכפר ע"ש אבל הפת"ת שקי"ג הביא משם הרי' ומתב אליהו ז"ל דאוי להגדיר שלא לשחוט בסכין עולה ויורד כי בע"אר נתועע הרגשה והגואי שיולאין חובתנו על סכין חלק ויש ולא על הר ובקשה לתלו דוה הרגשה דסכין יש לעולה ויורד לכן כשיש פגיעה בסכין לא יחזיק על מקום הפגיעה בגד שאז נעשה עולה ויורד אלא יעביר בהשחזה כל אורך הסכין על שיעור על תיקונו עכ"ל וכ"כ הרי' תיו יאושע אות ט' וכ' שקשה מאד להשחיזו שם שיהא חד וחלק וכו' ע"ש . וכן מנהגנו פה בגדאד יע"א שאין לשחוט כ"א בסכין חלק ויש ומיעיר לא שנעמו ולא ראינו מי שחט בסכין עולה ויורד ואין להקל בזה :

כ"ה סעי' ט' בדיקת הסכין לריכה אבדרא ואטופרא ואתלת רוחתא וכו' . כתב הרי' החסיד פר"ת ז"ל שקי"ג וז"ל מעולם לא ראינו מי שבודק בבדרא ואין אדם מרגיש בה כל עיקר וכו' ואפשר לתת טעם לומנהגם של ישראל וכו' דיש ב' מינים בבדיקת הלפורן הא' כשבודק בעובי הלפורן והב' בחוד מעובי הלפורן ומה שאנו אומרים שאין לך פגיעה שאינה מרגשת היינו כשבודק בחוד דהוי דק כחוט השערה ועוד לו ללד היותו בעל חי שיכנס בפגם וגם שלא יכנס בתוכה יהיה בכל דהו דקה מן הדקה ובבדיקה זו דשיא בבדיקה מובהקת ועלומה הו לא לרבינו אבדרא וכו' עכ"ל וכתב עליו המש"ז בשקי"ב דיפה כתב . ובתב הרי' מהרד"ח ז"ל וז"ל וכ"כ הש"ג ומיהה לא תזוע עכ"ל :

ב"ו ומ"מ הכהן הוא לבדוק ג"כ אבדרא ומשם דאמרו זה בגמי' אע"פ שאינו מרגיש . כן כתבו האחרונים ז"ל וכ"כ הרי' דע"ק ס"ק"ט וכתב הקומץ כלל יי אות ט' מי שאינו בודק אבדרא נקרא עבריין שעובר על תקנת חז"ל ויש שם בעשרון שקי"ב שמי שעוזב בדיקת בדרא עליו נאמר ועוזבי הי' וכו' והמזהר לבדוק אבדרא יזכה לבא בזחילת לדיקים ע"ש :

כ"ז שם דקנינו שמוליכה ומביאה על בשר אלבעו ואקא"ך מוליכה ומביאה על לפרנו וכו' מלשון זה ומזוע שיתה בדיקתם בדיקתם בסהוא בולק מוליך הסכין על האלבע אבל אנחנו

מנהגינו

מנהגינו עכשיו לסוליך הלפורן על הסכין דכן מרגישים יפה כ"כ כל האחרונים ז"ל בסעי' ז' ע"ש ועיין בדע"ק שקי"ח שהאריך בזה :

כ"ח כתב סגאון מהר"ר אות ד' וז"ל אין קפידא לבדוק באיזה אלבע שירצה ויודע בו שהוא מרגיש בו יותר . הרי' דבר שמואל ז"ל סי' ד' וכו' ומנהג העולם כמ"ש הרי' דב"ש וכ"כ הרד"ק בהגהותיו עכ"ל וכ"כ כל האחרונים ז"ל :

כ"ט כתב הרי' זב"ת שקכ"א וז"ל לריך שיהיה הלפורן עשוי ומתיקן עד שעוך לבשר דבזה יהיה מרגיש בו כהוגן כי אם יהיה הלפורן גדול וחוק ומבשר לא ירגיש הרגש כי חוק הוא ומחיות וזה למדתי מתוך דברי הפר"ת ז"ל עכ"ל :

ל' כתב הרי' גן המלך ז"ל דאם שחט שקנה והיתה בסכין פגיעה הנרגשת בבשר דוקא ולא בלפורן כשיהה ומכוש דהקנה כנגד הלפורן וכן אם שחט הושע והיתה פגיעה בסכין הנרגשת בלפורן דוקא ולא בבשר כשר כיון דושע כנגד הבשר עכ"ל . והרי' עוד הבולחן בשקי"ג ובדו"ג שקי"ז וכל האחרונים ז"ל דחו זאת הסברא אלא כיון שיש הרגשה בסכין בריאה בכל אופן שיהיה וכל הנושה כן מאכיל עריפות לישראל וכ"כ הרי' דע"ק שקי' :

ל"א שם ולריך לשנות הלפורן אחר קלת בדיקתה שוא בפגם הלפורן וכו' . וכתב הסר"ב שקי"ש ומנהגינו להחזיר הלפורן בעשחזת כשנעשה בה פגיעה דשוא יעבור פגיעת הסכין בתוך פגיעת הלפורן ואינו מרגיש וכן נכון לעשות וכן אנחנו נוהגים כ"כ הרי' מה"ד"ח בתו"ז סי' פ"ט אות י"א :

ל"ב אם בדק סכין ומלא שיש הרגשה דקה בדי הגילת לפיכן ואח"ך בדק ולא הרגיש הסמיעה עותלת ולא יש חשש בזה כי יכול להיות שהיה מוכח על הזוד כל דהו עפרורית וביולא וצ"ל רוב להילוך בלפורן נשתלק . דע"ק שקי"ב :

ל"ג כתב סי' מכתב אליהו ז"ל שלא יבדוק הסכין בשעת שהיא קר ומלוכן אי חס מאד אי שהיל טיפח הן מחמת מיס אי מקקה אי זיעה ואפי' טופח שלא כ"מ להעפיה כי בדוק ומנשה אשל בכל אלה לא יהגיש . גם יקנה הסכין שלא יהיה בה שום לחלוחית גם בעת שרות מנקבת בעולם לא יעמוד בחוץ לבדוק כי שלוה קשה לזה ע"כ . כ"כ ומנהגו הגאון פת"ת שקי"ה . ואנחנו פה בגדאד יע"א קיימו אותה שחטי עירנו הי"ו ונקבלתם כי עשו כסיון כשיהה קרירות בעולם אין האדם מרגיש גם עשו בסיון כשתהיה היד מלוחלחת אי הסכין אין מרגישין וכשיש רוח בעולם לא תיבדק הסכין ועל כן עשו תקנה פה בגדאד בימות הגשמים כל קצב וקצב לריך להליך אם הרבה ויחמוו ידיהם ומפני בדיקת הסכין גם עשו תקנה כשאי ריחן אין לו רשות לבדוק עד אחר כמה דקים עד שתתנגב ידו לגמרי וכן אין בודקים בעת הרוח ובימות החמה בזהרים מן הזיעה שבידיהם וכל התקנות האלו תקנו אותה מקבלת דידהו ואח"ך ילא לאור הדפוס סי' אשלי הבדבי שיש בו פתחי תשובה והגיע לעירנו ואינו שכל התקנות האלו כתב אותה הגאון הנז' כמ"ש לעיל ושמאנו שחוטי עירנו כוונו אל האמת :

ל"ד כתב מהרי"קש בהגהותיו הנקראים ערך לחם שיש לנאלח הלפורן בזמנו רוק קודם בדיקה כמו שהשיגים הם ולוחלמים וכ"כ הפר"א שקי"ד . אומנם רבני האחרונים ז"ל דחו זאת הסברא ולא הרגישו שום דבר מפני הרוק על כן מיבא הוא שלא ילחלח הלפורן :

ל"ה כתבו האחרונים ומשם ומשמרת הבית שהביא ומשם הרא"ד ז"ל ליש לראות הסכין אחר השמיעה קודם בדיקה שהדם פעמים נקרש בתוך הפגיעה עיי"ש ע"ד שקי"ד פר"ש שקי"ד . והגאון תב"ש עשה חלוק דוקא אם לא בדק תכף ועיד אחר השחיטה אלא כתבבר מעט אבל אם עיד בדק אח"ש אין לחוש לזה והבכיס עוד הומ"ז בשקי"ג אבל כל רבני האחרונים לא עשו חילוק זה . ואומנם אנחנו מנהגינו פה בגדאד יע"א לקנה הסכין אח"ש בשמרטוט דק ובדוק יפה יפה עד שתתקנה היטב ומועיל כמו רחילה לדידהו . ומעם אי אירע מעשה בעירנו שאח"ש ראו פגיעה בסכין ושחטו בה עופות הרבה וכ"כ שפסו בה ולא הבכה הפגיעה ואמר לחם הי' נכיס הלוי הי"ו שתעמו מיס חוין ותרחנו את הסכין וכן עשו ורחנו

את

את הסכין בעיס חמין והלכה הפגימה · ומה יעמוד כל אדם שאם אירע כזה הענין כך יעשה שאפשר שהלך הפגימה בזה הרחילה יען שכמה פעמים יהיה דם קרום ולא ילך הדם על שיראלו אותה בחמין היעב וכ"ש בעקום שיש בו יום יש לחוש שיתיבש הדם אפילו תכף לשחיטה ובהא אפי' הגאון תב"ש ומש"ז יורו בזה ועל כן יעשה ככ"ז :

ל"ז שם הג"ה ולא יבדוק בו לדדי הסכין ביחד וכו' · וכו' לא יבדוק אבישרא ואטופרא כאו' שא"א להרגיש בעוב בדרך זה ואם עשה כן אפי' בבדיקה א' אינה עולה לו ולריך לחזור ולבדוק אבשרא לחוד ואטופרא לחוד · שו"ת אות יז בלי' ק"י :

ל"ח ואם לא בדק אלא חודם ולא הלדדים ונאבד הסכין אם שחט בה בהמות ועופות רבות כשירות · כ"כ הכנה"ג הגב"י אות כ"ד ומש"ש וכתב עליו המש"ז בקק"ח וז"ל ומ"מ כ"ל דאין לסמוך ע"ז גם כל האחרונים לא הביאו עכ"ל ובקק"ו כתב דלמעשה ל"ע עכ"ל וכיון להחמיר :

ל"ח סעי' י' סכין שיש לה פגימה אסור לשחוט וכו' וב"ע כוהגים היתר לכרוך מעלית וכו' · עיי' לעיל בסי' ו' שהארכנו שם וכתבנו כמה חילוקי דינים ע"ש כי שם מקומו :

ט"ל שם ואם הוא שעת הדחק וכו' אפי' בחול מותר וכו' · וכתב הרי תו"ז ז"ל כי' פ"ע אות י"ד וז"ל מה שהתיר מכן ב"ע וכן בשעת הדחק לכרוך מעלית על הפגימה אבן כהגיבן אסור בדבר ולא מתרינן לשחוט בסכין שיש בו פגם בשוס אופן עכ"ל וכן הוא מנהגנו כמו שהעיד הרי' ז"ל אבל בעיר שאין בה מנהג יש לפסוק כסי' מכן ז"ל :

מ' סעי' י"א השוחט בהמות רבות ועופות הרבה לריך לבדוק בין כל א' וא' וכו' הג"ה ומי שירלה להכנים עלמו וכו' · האחרונים כתבו דאפי' מכן ז"ל ק"ל כהרי' ההג"ה דעלה עודה קמ"ל ומי שרולה להכנים עלמו בספק אין איסור בדבר ולא כהב"ח ז"ל :

מ"א כתבו האחרונים ז"ל דלריך י"ב בדיקות בין כל א' וא' אבל הכנה"ג בהגה"ע אות ט"ו י"ב מנהג העולם שאין בודקים בין א' לא' כי אם הולכה והוצאה פעם א' ומעם דעוקמינן סכין אחזקתיה ומיהו אם ידע בודאי דבגע הסכין בעלם המפרקת באופן שאותה נגיעה יכול לפגום הסכין איתרע ליה חזקתיה דסכין ולריך לבודקו י"ב פעמים כבתחילה עכ"ד · שו"ע ס"ק ב :

מ"ב אפי' לא בדק בין שחיטה לשחיטה י"ב פעמים ואח"ך נמלאת פגומה אין מעכירין אלא דוקא האחרונה כיון שבדק בין שחיטה לשחיטה דעוקמינן ליה אחזקתיה . כ"כ הכנה"ג שם שו"ע שם :

מ"ג כתב הרי' החסיד פר"ת ז"ל בס"ק נ"ז דעיקר הבדיקה בין א' לא' דווקא אנופרא ואתלת רוחתא ע"כ וכן אנחנו מנהגינו שבבדוק בין בהמה לבהמה דווקא בלפוכן ובחול ובבי' הלדדין מיהו בעופות אין מנהגינו לבדוק בין א' לא' ובחול שאין הזמן בהול אנחנו בודקים בכל עופות שביד שליח א' ובע"ש שהזמן בהול או ביום ה' וביום ו' בחוכף אין אנחנו בודקים בין כל א' וא' אלא אחר שהוחבו הרבה יבדוק וכ"ש בעי"ת שהזמן בהול הרבה ולא יש פנאי אבל בבהמות אנחנו בודקים בין א' לא' בכל זמן :

מ"ד ומיהו אם אירע שלא בדק בין א' לא' אלא דווקא בחודה של סכין ולא בדק בבי' הלדדין ואח"ך נמלאת פגימה מן הלד יש להחמיר ולאסור כן משמע מדברי האחרונים ז"ל וכן משמע מלשון הרי' ס"ד ס"ק מ"ז ע"ש :

מ"ה אפי' שחט עופות ואח"ך בהמות בסכין א' אין אומרים מסתברא לתלות הפגם בעופות הבהמה ולא בעוד העוף אלא כיון שלא בדק בינתיים הרי כולם בספק ואפי' עוף הראשון ושחיטתו פסולה · כ"כ הגאון מש"ת אות י' וע"ש בתב"ש :

מ"ו שם הרי הכל ספק נבילות וכו' שוחט שהיה לפניו עופות הרבה ושחטם ואח"ך בדק הסכין ונמלאת פגומה והוא שכח ואינו זוכר אם בדק באמלע השחיטה של העופות או לא בדק כלל עד לבסוף והיה שם קנון א' ואח"ל שבדקת אחר עופות של פלוני הקנון נאמן והעופות כשרים · דעת קדושים ס"ק והרי' גדולי הקודש אות ג' כתב עליו שהגאון דע"ק כתב

זה לזוכרת דרשוני דברים ולא בא להחליט זה להלכה רק שלא יסבה מלחקור בו לעת הפנאי · ואח"כ לפ"ז אין לסמוך עליו בזה · ומ"מ כתבנו זה דיש בפקותא בזה דאם יש ספק אחר בסמוך עליו דהוי ס"ס או אם יש עוד לד אחר להקל · ובראה ודאי דאם הסכין נמלא פגום לפניו והשוחט אינו זוכר אם בדקו מקודם תכף אחר שחיטה וקנון מעיד שבדקו השוחט ואומר שהיה יפה אין קומכין בחשש איסור תורה דאין לקנון נאמנות רק בדברבן · גדולי הקידש שם :

מ"ז ואם עבר ולא בדק בנתיים ולבסוף בדק ומלאו פגום ונאסרו כולם אם היו של שני בני אדם א"ל לשלש כלום דיאמר השוחט לכל א' וא' דילמא בשלך נפגם אבל אם היו שניהם של אדם א' ולא בדק בנתיים לריך לשלש בו פגם אז היה מותקנו והבי' היה נשחט בהכשר ומש"ש חייב לשלש לו א' ומ"מ · ש"ת אות י"א ס"ד ס"ק י"ט קונן שם אות ט"ו · ואם הם יותר משנים או הרבה אם על אדם א' היו מלש לו דמי כולם חוץ מדמי היפה שבהם · קונן שם ועיי' בעטרון שם ס"ס כד · ואם הם של שנים אפי' יכתבו הרשאה ז"ל לא מהני ופטור · תב"ש ס"ס כד :

מ"ח ש"ב שוחט כולות ומוקום השחי' ולא דם לנסגו לאסור ומשש נקיבת הושט כדלקמן סי' כ"ג פטור מלשלש דהוי כאנוס לעולם הכולות כדי שלא יעכבו את השחיטה ושלא יהיה משש חלדה או שהיה ע"ז ומה הו"ל למעבד · דע"ק סי' א' ס"ק י"ח :

מ"ט מיהו בשעת הדחק כגון בעיו"הכ השוחטין כפרות הרבה ואין הזמן מספיק לבדוק בין כל א' וא' א"ל לבדוק רק עכ"פ יבדוק אחר כל העופות שביד שליח א' כדי שלא ילך השליח קודם הבדוק ואז אם יש הסכין פגום א"ל לשלש כלום כשנוסג כן כי לא בגי בלא"ה ואפי' שוחט בשכר · ש"ת אות י"ג :

נ' סעי' י"ב אע"פ שבדק הסכין קודם שחי' לריך לחזור ולבדוק אח"ש וכו' אבל אם נאבד אבד אם לא נאבד ויכול להמליאו ע"י ערבא מלרכינן ליה לערוה אחריו לבודקו ואסור לו לאכול ממנה עד דבדק ליה לסכין · כ"כ הפר"ת ס"ס ס"ע וכן הסכים הזב"ת ס"ס :

נ"א שם ואפי' שחט בה הרבה זא"ז וכו' · ומשמע דאפי' שחט הרבה יותר מדאי, ונאבד הסכין שחי' כשרה דלא כהב"ח אות ט"ז דהחמיר בזה דלא הודו לו כל הבאים אחריו · הב"ש ס"ס כז קונן אות י"ו עטרון ס"ס כח · גם דלא כהפר"ת ס"ס כ דנתן קצבה לזה דאם שחט יותר מדי והי' ונאבדה הסכין דיש להעריף המלשון כל הפוסקים לא משמע הכי כמש"ל וכבר הזב"ת ס"ס מה דחה דבריו ע"ש ועל כן לענין דינא אפי' שחט הרבה ביותר ונאבד הסכין שחיטתו כשרה וליכא שיעורא וכן עיקר :

נ"ב שם ואם נגע במפרקת וכו' יש להחמיר וכו' · אפי' אם נגע במפרקת של עוף אסורים כל הנשחטים אח"כ · ש"ת אות י"ד קונן אות י"ו :

נ"ג שם ואם נגע במפרקת של א' מהם יש להחמיר ולאוש לכל אותם שנשחטו אח"כ משמע דאין אסור אלא אותם שנשחטו אח"כ אבל אותה שנגע בה המפרקת מותרת · ומיהו אם נגע באמצע השחיטה במפרקת ונאבד הסכין יש לאסור גם אותה הבהמה · כ"כ הגאון שפ"ד אות כ"א קונן שם ופשוט :

נ"ד אם נגע במפרקת פי' אפי' לא חתך חוד הסכין בעצם המפרקת אלא נגע נגיעה בעלמא חיישינן · פר"ת ס"ס כא וכ' הרב ערך השלחן אות ד' דבנגיעה כל שהו חיישינן ע"ש :

נ"ה ומיהו כתב הער"ה היינו דווקא הכא משום דאזלינן לאומרא אבל מ"ש מכן ז"ל בסעי' א' אם שחט בסכין בדוקה ונמלאת פגומה אפי' נגע במפרקת אין תולין שנפגמה בו וטריפה היינו אפי' נפגם עצם המפרקת ונעשה בו רוטס אפ"ה לא תלינן שנפגם הסכין בה אלא אזלינן לאומרא ואפי' אם נפגם עצם המפרקת דבתרייתא כלן אסורות ע"ש באות ד' :

נ"ו ומה"ע כ"ל דלאחר בדיקת הסכין קודם שחיטה האחרת אין לתוחבו בגדן קשה לשוי כנגע במפרקת ואם תחבו לריך לבדוק שנית קודם שחיטה ואפי' דיעבד אם לא בדקו ונאבד אח"ש יש להחמיר כל שהגדן קשה ושחוד או לדדיו נגע בקשיותו · ש"ת אות י"ל וכן הסכים

הגאון מש"ז בסק"ט :

נ"ז סעי' י"ג שחט בסכין בדוקה ונאבדה קודם שיבדקנה אח"ש ואח"כ נמצאת והיא פגומה שחיטתו כשרה וכו' · הגאון ז"ח והסכ"ח בסק"כב דחו דברי מרן אלו והחמירו ברס כל דברי האחרונים דחו דבריהם וקיימו דברי מרן ז"ל ואנו אין לנו לזוז מדברי מרן הקדוש ז"ל :

נ"ח והיינו דוקא במקום דאיכא חומרא דנוכל לומר שנשחטש בה בדבר קשה אחר שנאבדה אבל היכא דליכא חומרא שנשחטש בה כגון שמצאו במקום מוצנע וכיוצא לא תליגן ושחיטתו פסולה · טו"ג קוף קק"לב · וכן אם הוא דיעה ואשד שנאבדה ואח"כ מצאה במקום מוצנע אין לסמוך על החזקה כלל · זב"ש אות י"ז · ויש מחמירין יותר ואומרים דהא דמכשרינן באבדה קודם בדיקה אחרונה ומצאת והיא פגומה היינו דוקא דיש דבר לתלות פגימתו כגון שבדר עצמות בסכין וקפץ לו אם בזה או באחר או שנעלם מעיניו בבית ויש שם מהמעים בסכינים בדבר קשה ואח"כ מצאו באופן שיש להסתפק שא' ומבני הבית נעלו לעשות מלאכתו בדבר קשה וכיוצא בזה ס"ז מותרת אבל מצאה במקום שכפלה ממנו והיתה במקום זה עד שמצאה ואין מקום לתלות בו הפגם שיודע שלא עשה בו כלום אסורה · שמ"ש אות ע"ו עשרון קק"כו · המורם מכל זה יש פלוגתא בין הדעות לדעה א' משמע דאם לא מצאה במקום מוצנע תליגן וכשרה ואפי' אם מצאה במקום שיש לומר שנכשלן כפלה ממנו והיתה במקום זה עד שמצאה אפ"ש תליגן וכשרה ודוקא אם מצאה במקום מוצנע אבל מצאה מצאה במקום דנוכל לומר שנכשלן כפלה ממנו אפ"ש בי' הגם שלא מצאה במקום מוצנע אבל מצאה במקום שיש לומר שנכשלן כפלה ממנו אפ"ש לא תליגן ואסורה · ולענין דינא הגם דיש להחמיר כסברא בי' מ"מ בהפ"מ יש לסמוך על דעה ראשונה ולהתיר כיון דלשון מרן ז"ל מוכח כוותייהו :

נ"ט אף למי שרולה להחמיר כדעה בי' מ"מ אם אחר השחיטה קנה הסכין בעור הבהמה או בעצר הבהמה כשהוג ונאבדה קודם הבדיקה האחרונה ואח"כ נמצאת והיא פגומה שחיטתו כשרה הגם שלא היה הקנוח בכח מ"מ מכח חזקת היתר הולין בו · דע"ק סק"יב :

ס' סעי' י"ד אם לא בדק הסכין ושחט בו ונאבד אח"ש שחיטתו פסולה וכו' אבל עכשיו שיש לו סכין מיוחד לשחי' וכו' בחזקת בדוק הוא וכו' שחיטתו כשרה . הגם ונאוי לכל עכשיו שיהיה לו וכו' · ומ"מ לכתחי' לא יסמוט בסכין מיוחד עד שיבדוק יש"ב בדיקות ולאחר השחי' פשיטא דצריך יש"ב בדיקות · שפ"ד סק"כד :

ס"א ולענין הלכה אין נראה לסקל אלא אם הסכין משומרת לבל יגע בה זולת השחט וגם בענין שהשחט שומרה כדי שתהיה תמיד בדוקה דאל"תה עדיד דסכה ומשמש בה ונאו אדעתיה גם בענין שלא יהיה זמן ארוך בין בדיקה לשחי' זו כי לפעמים תעלה חלודה ויפגם החוד של סכין · ודע כי אם תהיה חלודה קלת כרגשת הגם דחוד הסכין לא נפגם אותה בגיעה בשחוד הסכין אוסר דכעוקץ הציד ואליתי לומן דסבר דסכין משכחת לה דנפגמת מעלמה ולדעתו איכא למיחש על כן יש לחוש לו בהפסד מועט ומומר נפשו ירחק מכל כי האי · זה לשון הרב החסיד פר"ת ז"ל סק"כד וס"י וכזה ראוי להורות · ועיין לעיל אות ז' :

ס"ב היו לו בי' סכינים א' בדוק וא' אינו בדוק ושחט עוף ואינו יודע באיזה מהם שחט העוף אסור · וכ"כ שש"א ז"ל אות ה' ומשם ראש ז"ל והסכים עמו לענין דינא :

ס"ג סעי' ט"ו שחוטו בסכין בדוק ואח"ש סבר בה עצמות וכו' · כגון שנפל ע"ג קרקע קשה וכו' · אפי' אם לא נשבר העצם רק שהכה עליו בכח אפי' פעם א' מקרי שבר בה עצמות ואם נמצא הסכין פגום כשרה · שמ"ת אות י"ח · וכן נראה מתשו' הרי' זקן אסרן סי' כ"ד ופשוט הוא :

ס"ך וכן שבר בו עץ וכיוצא כשרה · שמ"ח שם :

ס"ה ואפי' שפק אם היה הנגיעה בעץ ומש במקום שמצא הסכין פגומה אפ"ה מותר דכל החוד הו"ל מקום א' וכן משמע מא' הרא"ש ז"ל שכתב אסנפלה בחזק ע"ג קרקע קשה ולא התכה דוקא שנפלה במקום הפגימה · דע"ק סק"כ :

ס"ו אין קולא לתלות פגם אח"ש בגוב שערות שבתש הגדי עשר כי אין בכך יותר ממשרקת

דע"ק שם :

ס"ז לפעמים כשהעוף מעבכש מכה ברגליו בחוד הסכין ונפגם עיי' לבנה"ג אות מ"ז ובתשו' ליו"ד סי' קכ"ט להכל לפי אומד הדעת אם הדבר שבר או הכה קשה תליגן בה וכי' הש"ג מהו' ג' להס"ם וכ"ש בבהמה שפרכסה והכה ברגליו בסכין אפי' בדקה תליגן בה וכשרה כ"כ התו"ז ז"ל בסי' פ"ט אות י"ט :

ס"ח עוף שבשעת שחיטה נשמטו אגפיה והכו בסכין ונמצאת הסכין פגומה יש לאסור דלא תליגן בכנפים אלא מוריגן שבעור נפגמה דכל שהכה בכנפיו בחיזה אופן שיהיה לא יכול בהו דמי יכול לשער אם הכה בעולת הכנפים שהם רכים או בקני הכנפים גם אם העוף קטן שכנפיו רכים או העוף גדול שכנפיו קשים גם אם הכה בכח או בנפיון מי יוכל לשער זה בזמנינו זה לכן לענין מעשה מנקט לחומרא עדיף · כנה"ג בשו"ת בע"ח סי' קל"ט · וכ"כ הש"ג קוף קק"לא דכן ראה ומעשה דאח"ש פרכס כנף העוף והכה בסכין ונמצא פגום ואסורה עיי"ש · אבל אם אחכו ראשי הכנפים מן התרנגול ונשארו העצמות הקשות ומכו בסכין מכל לדדין יש לסכיר מקום דפרכוס התרנגול חזק מאד כסולאת הרי זקן אחרן ז"ל סי' כ"ד הביאו מוחב"ר אות מ' . מיהו אם התרנגול קטן יש להחמיר דאפי' אם אחכו כנפיו ונשארו קוף הכנפים דהיינו הקנים גם הם רכים כמ"ש בבינו הבנה"ג · על כן יש לאסור ומכל לפי ראות עיני המורה ועיי' בבד"ל ס"א חי"ד סי' ד' :

ס"ט מעשה שאח"ש שמחטו בהמה קנה הסוחט הסכין בעור הבהמה הנשחטת כמנהג ובעור שסיה מעבינו בעור וחוד הסכין כלפי הזנב אז מחמת הפרכוס הכה הבהמה בזנבה על הסכין בחליות שבזנב ובדק הסכין ונמצאת פגומה יש להבשיר · תו"ז שם אות כ"א :

ע' אם זאם שבר בו עצם המפרקת אפי' דבר שבירה אין תולין בו מפני שהוא רך · הגה בדין זה שהכה בעצם המפרקת גדולי האחרונים ושם הש"ך והע"ז והכו"ף ופר"ח ועי"ש ודעמייהו דחו דברי מרן ז"ל מהלכה וכ"ל לאפי' שבר בעצם המפרקת מותר · אומנם הרי הסכיר פר"ת ז"ל והגאון מש"ח אות י"ט והגאון מש"ז בסק"יב פשטו בדבר ובתבו דבהפ"מ יש לסקל עיי"ש וכזה יש לסומות :

ע"א ונראה אם יש ספק אם הכה במפרקת הוי ס"ס לאיסור ואין להתיר אפי' בהפ"מ · שפ"ד ס"ק כ"ו :

ע"ב מעשה שנא לפני הגאון כרתי ז"ל סק"כב שהכה הנצה במפרקת ונמצאת הסכין פגומה והיה קשה על הרב להתיר נגד מרן ז"ל ולוה להשאיל את הסכין ולהכותה פעם אחרת בכח במפרקת וכך עשה ונפגם הסכין והכשיר · ואין לסמוך ע"ז לשמא פעם שנית הכה מכה גדולה יותר מן הראשונה ואין בזו כח לדמות ז"א לחות הורלת מרן שקבלנו אותה עליו אפי' נגד אלף פוסקים · ז"ש אות י"ט ומש זבחי רצון וקיים שכן דעתו נוטה :

ע"ג מעשה שהיה שהשוחט אמר שבשעה שהיה שוחט והגיע לעצם המפרקת שמע קול היולא מן הסכין האומר קד"קן בלשון אשכנז שרראש וכיכר ע"ז שמש היא הפגימה אפ"ה יש לאסור · בא"י קוף קק"יד דלא כהשבו"י ס"ב בסי' כ"ג שהכשיר גם בפ"ד בקוף הסי' הנ"ל דין זה בל"ע · קומן אות ב' · ומ"ש אח"ך הקומן וחלק בין קוף הסחי' לאמצע הסחי' אין לסמוך ע"ז דהוי הפך מרן וכבר כתבנו לעיל דבהפ"מ יש להכשיר :

ע"ד ואם נמצאת הסכין אחר הסחי' שבוכ ונחסר ממוד הסכין תחיכה כל דהו יבדוק במפרקת ואם נמצא שם הפחיכה תמוב בו יש להכשיר · הרי' מנחת אהרן שהוא הגהות על ס' אח"ך האריך ומשם לגודה קומן שם אות כ"א

ע"ה שוחט שסזיד ועשה פגימות בסכין אחר השחי' קודם שבדק הסכין שחיטתו כשרה . ומיהו אם רגיל בכך קבעינן ליה ומעבדינן ליה · ביבת אדם שער או"ח אות ג' :

ע"ו סעי' י"ז אם בדק הסכין ואח"ש והלביעו ואח"כ נמצא פגום ליה בה וכו' · דוקא אם בדק הסכין אח"ש אבל אם לא בדק הסכין אח"ש והלביעו ואח"כ מצא בו פגימה אסור · כ"כ כל האחרונים ז"ל :

ע"ז פי' הבודק עצמו ובדרך בדיקה עצמה בזה הוא דהלינן אבל בודק אחר אח"כ הבודק עצמו הרבה

הרבה לבדוק פעם שניה לא מקלינן · פר"ת סק"כט · וכן העתיק הזב"ת בסק"נג :

ע"ח כתב השו"ג סק"מא דכ"ש ב"ז"הז שמלכיעין הסכין בקתא של עור שיש לחוש שיש שם עפר או לכלוכות וכיולא דאין לחוש כלל אם יועלא פגום אפי' תכף שהלביעו כיון שבדקו אח"ש ומעלא יפה עיי"ש והכי נקטינן · תו"ז שם אות כ"ב :

ע"ט שו"ב שידע שאינו נותן סכין השחי' וידו אח"ש לשום מקום עד שבודקה י"ב בדיקות אף אם אינו זוכר אם בדק ואחר כמה שעות מלאה פגומה יש להקל וכ"ש אם יש לתלות בהגעה לסכין בכח לפני בדיקה שבה מעלאת הפגימה · דע"ק סוף סק"כג :

פ' סעי' י"ז עבח שלא הראה סכינו לחכם וכו' והאידנא נהגו למנות אנשים ידועים על השחי' והרבה לריך ישוב הדעת וילאת שנים בבדיקת הסכין וכו' · רש"ל ז"ל פ"ק דחולין סי' ע"ל הרבה לקרות תגר על השוחטים ב"ז"הז שבודקין הסכין בזהירות ובלי כוונת הלב שראוי להזהיר ולהקפיד עליהם בדבר זה וכו' עיי"ש · ש"כ סק"ל והביא כ' רש"ל · כנה"ג הגה"ט סק"לא עיי"ש שפ"ד סק"ל :

פ"א בעקומות החדים על דבר הי' מונים שנים שוחטים וטובים השנים מן הא' ואיש את אחיו יעזרו ויזהירו וכו' · שו"ת אות כ' · גם הר"הג מהרד"ח בספרו תו"ז סי' ו' אות ד' כתב דבעינים יש להם הסכמה שלא ישחוט ויבדוק שוחט א' בהמה כי אם שנים יבדקו הסכין קודם שחי' ואח"ש וכו' עיי"ש וכ"כ ב"ת סק"נח · **ופה** עיינו בגדולי יע"א עשינו מנהג שיביאו כל השוחטים הסכינים שרולים לשחוט בהם בהמות בהשמורת אצל גדול השוחטים ויבדוק אותה כדי שיהיו שנים על הבדיקה ויסמוך עליה ואח"כ לוקח כל א' סכינו וילכו לשחוט בהמות וכל חבורה שוחטים בהמות יש שם ב' שוחטים א' שוחט הבהמה ואחד בודק הסכין ואין רשות לשום אחד לשחוט ולבדוק הסכין השני אלא בעצמו אלא כל בהמה ובהמה מוכרח להיות בודק ושוחט והבודק בודק בין כל שחיטת א' וא' ואחר שבדק כמו שמוכח או עשה אחר ומוליך אותה אצל גדול השוחטים ובודק אותה וכן עז"שד ואחר שהשלימו כל השחי' חוזרים ובאים כל השוחטים ובודקים סכיניהם כולם הם בעצמם ואח"כ בודק אותה גדול השוחטים וכן ראוי להנהיג בכל עיר ועיר :

פ"ב לריך לבדוק את השוחט בהפלגת הימים כי יש בה אדם ומה גם ברוב הימים הולכים ומתמעטים חושיו וחקן עכ"פ לא יבדוק · פר"ת סק"לא · זב"ת סק"כז :

פ"ג כל בן אדם המחזיק קלת בעלוה א' ממלות התורה קיים בן בנויה דלא רמי כפשיה למעבד בדיקה הלריכה לסכין כאשר לוכו הי' ומה גם כי יבאו עליו הזבחים · פר"ת שם · וכן העתיק משמו הזב"ת שם :

פ"ד אדם שיש לו הרבה מלדות ורוב מחשבות אין לומנותו שוחט לגבור ואל"ל אדם מבוהל אשר נבר בו יקוד הרוח דלא מתיישבה רוחה בה כחוד עד על דורדים להרגיש בפגימות הדקות הפוכים לגדלין ועומדות בפה הסכין ודבר זה מונע על גדול העיר · פר"ת שם · זב"ת שם :

פ"ה כתב מהרי' בן חביב ז"ל וז"ל כללו של דבר כל המחיד ומיקל לבדוק הסכין בהסח הדעת שלא בכוונה הוא מקטני אמנה ואינו מחמיר בדבר כזה שהוא חמור הי"ז מין גמור ולא עוד אלא דגורם לו ולאחרים מכשול ותקלה אוכל ומאכיל כבילות לא פעם ולא פעמים לא יום ולא יומים · האמור הזה רוב הימים הכם אוכלים ותכה הוא נחבא אל הכלים · והיה מדי אדם בחדשו ומדי שבת בשבתו כבולנו כך פולנו והמכשלה הזאת תחת ידו ועל קדקודו · ולעת"ל הוא אומנו · והקולר תלוי על לוארו · הנא הרבים תלוי בו · על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו · אבל שאולה ידד ולא יעלה · גיהנם כלה והוא אינו כלה · והנזהר מהנא זה · מחזה שדי יחזה · והמחמיר בבדיקות לעשות כדין וכהלכה · תבא עליו ברכה · כי הבודק ביבוש הדעת ובכוונה ומתן · לא יחסר לחמו ולא יחוש לעמת · וכל היד הערבה לבדוק הרי זו משובחת · עכ"ל הזהב המושך לבו של אדם הביאו הכנה"ג הג"בי אות מ"ן וכן העתיקו הרב תו"ז ז"ל סי' ז' אות ג' · ועיי"ן בשו"ג סק"מה מה שפי' דבריו :

פ"ו כתב הרי' החסיד דבר שמואל ז"ל ברים ספרו וז"ל שחיטה והלגאת הסכין ברוב העולם נכשלים

נכשלים בה הבו כמו הבו המכשולות בזה כי לא כל חי מרגיש בעצמו מהר דקות הנמלא בהרבה פגימות הלא כדע מ"ש מהר"יק ז"ל שהרבה לריך ישוב הדעת לבדיקת הסכין וכו' ועכ"ז הבו המתפרלים בעם ויחי בנקל לכתם אלא א' מן השוחטים המחיתים את עם הי' אשר ביתם פתוח לרוחה ומידם הרשויות נתונות אל כל הבא לנולא ידו לשחוט ולבדוק ואעפ"ש שאינם בקיאין בפרעותיהן ודקדוקיהן ולא בדקו אחריהם אם ילאת הי' על פניהם ולבם נכון עמהם וחוק המשוש כבוד הוא להם לעלות אבשרא ואטופרא תלם כחודה של ומחו אלא מוסרים להם רשאי פרקים בדרכי השחי' ומתיריים לכל ישראל אכילת שחיטתן בלין שם על לב חוורת ומאכלות שחיטות הללו כי הם אינם כשרים כדברי ר"ל ועל כן כזית שיאכל עובר על לאו דנבילה ועריפה ומוקף גם הוא לדאבון נפשנו איסור הכלים שנתבשלו בהם ומאכלות אסורות הללו אשר על כן כלי כליו רעים כי בפעם א' שנאסרו בבשול אסור גורם לאכול איסור כל ימיו עכ"ל לשון הזהב :

פ"ז כתב הרי' ומכתב מאליהו ז"ל וז"ל אחינו שוחטים ובודקים החדלים אל דבר הי' עוררו לבבם ואל תהיה ח"ו קל בעינינם תמו עינינם בזעקה שהביא הר"ן שהיה נבח א' בלפורי והיה מאכיל מרפות לישראל פעם א' עלה לגג ונפל ומת והיו הכלבים לוקקים את דמי ע"ש לכן כל מי שדעתו נקיה יש לו להלטער בחייו על מולו בזמנו ושיתדל למעט אותו מולו ואת והלא מעשים בכל יום שהשוחטים מתים על מעמד בידי שמים · גם זו אינה ראיה ראו מה כתוב בשמ"ח מסס האר"י ז"ל דכל שאינו מהג בעלות הראויות לשוחט עכשו מפורש שמנולגל בכלב · ואת מי ידע כל אלה א"כ למה לו להלטער בחייו · ע"ז הביטו וראו מה כתב בס' חסידים סי' תתסש"ג וז"ל הבשמה רואה מה שעושים לגוף אחר מיתה וכיון שהוא כן ראוי וכהן למו להלטער בכל פעם ופעם ויתבונן אל לבו בעודו בחיים על מולו בזמנו כאלו הוא בחיים ומתוך כך יזעק לחטוא ושב ורפא לו עכ"ל :

פ"ח אין ראוי לנעות ש"ב אלא מי שהוא עניו ביותר לפי שעבוד עבוותיו הוא שואל דעתו לדעות מלתא למלתא · אבל הלובש גלבוש גאוה מלבד שאוי לו אוי לנפשו נוסף גם הוא שלפעמים מרוב גאותו יראה לו שהסכין חשובה והולך ושוחט בה בחשבו כי אליהו הנביא נתנה לו בדוקה כן ובפרט בחיזה מקומות שיש להם שלרה זאת של השחי' יוסף מאבותם וקומכים על דעתם בכל מליאות הבא לידם בין כדין בין שלא כדין ועושים הם שכל החושב עלמו בגדרגה זו ועושה מעשים כאלו וקומך על עלמו בלי ספק שהוא אפיקורוס ומאכיל ערפות לישראל · גם על בני עירו שלא הקילו מנתם לעמוד ולבדקו ולאבד האשרה הזאת ממקומה עתידים הם ליתן את הדין ואינם יכולים לומר ולתלות עלעם כמו שאומרים הזמון שהם אוכלים על דעת המלוך שסמכו לזה ונתן לו שער סמכה בידו והקולר תלוי בלוארו דאין זה כלום דאפשר שאותה שעה שסמכו היה יודע בעיב הדינים ובדיקת הסכין והיה עושה עלמו ילא שמים ועניו ובשביל כך סמכו ואחר שילא מלפניו חזר לסורו הרע ומה יעשה אח"ך זה הסומכו אם לא ידע מעניניו ולפעמים מרחיק כדוד לעיר אחרת בעניין שאינו יכול לחזור ולבודקו · ועוד שאפשר שזה שסמכו הוא ע"ה ובור גמור ולפי שהאיך ימים ושנים באומנות זו חושב בדעתו שהיה לגאון באומנות זו ואין כמוהו בעולם וכל הרולה ליעול סמכה יבוא ויעול ממנו בהרלאת ממון כמו שראינו כמה מקימות בעו"הר · ולפ"ז אלו הידועים שיש מליאות כזה בעילם והם שיתקים וקומכים על הסומכו ואוכלים ממנו ויש בידם יכולת לעיקרו ולא עקרוהו הם נתפסים בעבורו ואם אין בידם יכולת לעוקרו עכ"פ כל מי שנגע ילאת הי' בלבו לא יאכל משחיטתו ואז תבוא עליו ברכת עוב · כסף אחר בפ"א מס"ש הלכה כ"ו :

פ"ט גם מכה רבה ראיתי בכמה מקומות שלפעמים יבוא איזה הכם מעקום אחר ומיא אחדם לדאות בתורה אך בעניני בדיקת הסכין אינו יודע כלום וכשהשוחט מראה לו הסכין מוליא דבה עליו דאין סכינו חשובה ולא הוא זה להוליא השחיטה מהוא מוחה ומחזקתו שהיא עומד כמה שנים על ידו שהוא אינו יודע כלום · כסף אחר שם · ואלהנו באזנינו שמענו באלו השלוחים שבאים מא"י תוב"בא ועושים עלמם שוחטים ובודקים את השוחטים ואומרים עליהם

עליהם שהם מזמחים והם אינם יודעים בין ימינם לשמאלם כמו ששמענו בכמה עיתות שבדקו השלוחים כמ"ל לשוחטים הפסולים ואמרו עליהם שהם כשרים וקרובים יפה ועתידים ליתן את הדין וקורבן תלוי בלוחרם ועליהם נאמר שועלים מחבלים כרמים ודי בזה :

צ' כל המשחיז את הסכין א"א לו לבודקה יפה ומכיבת ערחתו בהשחזתה פעם אחר פעם ויהיו אברין כבדים עליו ואינו יכול לבדוק בטוב ועל כן נהגו ותקנו רבותינו שלא לבדוק הסכין פחות מעשרים שהאי' יהיה משחיז והבי' יבדוק אחריו ותהיה הסכין כמתיתה ומסר קיני · גם אם יהיו שוחטים אחרים יושבים עמהם ילרפו עמהם אחר בבדיקת הסכין ולא יקמצו על דעתם ויתחלו על כבודם כי כבוד אלהים יותר גדול ומכבודם · ככף אחר שם · וכן אנחנו בעינינו בגדלד יע"א כן הנהגנו שיהא אי' משחיז ואי' בודק ואם אירע פעם אי' שהשוחט הוא משחיז לבדו ולא יש אחר עמו כן יעשה שאחר שהשחיז את הסכין וקמך עליה בדעתו שהיא כשרה לא יחוש בה תכף אלא יעתין כמו רבע שעה כדי שיטוח מיגיעתו ואח"כ יחזור ויבדוק אותה היטב ואז יכשיר את הסכין :

צ"א סעי' ח"י הנבח לריך שיטול בכר מן הערפות כמו מן הכשרות וכו' · כל הראשונים והאחרונים קראו תגר על מנהג הרע הזה שלוקחים השוחטים דוקא מן הכשרות ולא מן הערפות ואף שיש כמה אחרונים שלמדו זכות עליהם מ"מ מדי חשדא לא נפיק · ובעינינו מקודם היה המנהג הרע הזה וזה כמו מעשים שבה שתיקן מורנו הרה"ג רבינו משה חיים ז"ל שהשוחטים יקחו שכר קנוב מן הקהל ולא יקחו מן הבהמה כלל ועיקר וגזה שקנה ונתה כל האלן ועוד היום החזקנו אנחנו אחריו בזה המנהג לקחת שכר קנוב מהקהל וכזה ראוי לתקן בכל עיר ועיר :

צ"ב ואולם עוד יש מנהג בעינינו פה בגדלד יע"א שכמה פעמים הבע"הב מודר כבש אי' ושוחט אותו בביתו ומחלקו לבניים והמנהג הוא שאין לוקחים ומינו הקהל הקלבה של הגאבילה שלוקחים ומכל לאן ולאן ומשם דהוא לבניים אבל דוקא השוחט לוקח מינו ארק הזרוע והכתף וא"כ יש לפקפק על המנהג דמלא לוקח שכר מן הכשר ולא מן הערף · ואמנם כל דייקת שפיר זה לא חשיב שלוקח מן הכשרות ולא מן הערפות וליכא חשדא בזה ומשום דמוכרח בע"הב להביא אחר תחתיו כיון דיש עליו כדר א"כ לא איכפת ליה לשוחט אם ילא כשר או טרף דגם אם ילא טרף מוכרח להביא אחר במקומו וליכא חשדא · וכבר כתב כעין זה השו"ג ז"ל בבק"מז ומשם הרב נאמן שמואל ז"ל בסי' ל"ב שאם בני העיר יש להם דבר קנוב ששוחטים כו"כ ליום דרך ומשל שוחטים עשרה ליום דוקא ועליו אין להוסיף ומינו אין לגרוע ליכא חשדא בזה דלעולם יש להם שכרם ולא מפסידים כלל שהרי אם ילא טריפה מוכרחים הם לשחוט במקומם אחרת ואם היתה כשרה לא שוחטים עוד אין בזה חשש כלל ע"ש מה שהאריך וכ"כ הרי זרע אמת ח"ד סי' א' ע"ש הבאתו דבריו לקמן סי' ק"ט אות ובלון דילן עדיפא מדידהו להגם שקבלו עליהם לשחוט כך וכך ליום מ"מ אינו הכרח כ"כ חזק דיתכן כמה פעמים דלא נמאר אללו לאן עוד לשחוט אבל הכא בנ"ד מוכרח לשחוט אחר תחתיו ואין מנוס כיון שיש עליו כדר ואפי' אם לא ימלא בידו היום מוכרח לשחוט אחר תחתיו ומאר וא"כ אין פקפוק במנהג הזה :

צ"ג אין לבניים לקחת מכל הגאבילה ומכומר הדבר שאם אירע איזה ספק בשחיטה אליו ירולו מה דינם על בהמה זו אם טריפה או כשרה · והו"ל כהסיא דא' שאסר את האשה בבדר לא ישאנה ולא מצניע בעיר שאין בה אלא א' שעל פיו יאמנו ועל פיו יקעו אשור אלא אפי' אם יש חכמים הרבה בעיר וכשיארע איזה ספק כולם נקבלים לראות מה דינה של בהמה שנפל הס' עליה אסור לא' מהם ליקח מכת הגאבילה · כנה"ג הגב"י אות ק"ב שפ"ד ק"אלא וסיים השפ"ד ואני מצעתי את עלמי שלא ליסמות כלום כי מכומר הדבר מאד ומשוטעים יוצעם :

צ"ד סעי' י"ט ראובן שאמר לשמעון וכו' מעבירין אותו וכו' · אם כתן אמתלא לדבריו סגי · כנה"ג הגב"י אות ק"ה ומשם דמשמ"א והכל לפי מה שהוא אדם :

צ"ה מנהג שמעון אין להאמינו שהוא מוך על ראובן עלמו שיגמור הבדיקה · לבוש וכ"כ

זב"ת סק"סה · וכתב הרי' לחם חמודות דהכל הוא לפי ראות עיני הדיין שאם שמעון יש ראיה גם הוא בכוונת ראובן שילך וישחט ולא הזהירו שיבדוק בעלמו וא"כ גם לשמעון יש להאמין · כנה"ג הגה"ט אות ק"ו :

צ"ו שוחט שחט בהמה ובדק הסכין והשחיז במשחזת ושחט בו ולא בדקו אחר שהשחיזו במשחזת ועמד שכשהשחיזו במשחזת לא היתה שום פגימה בסכין אלא שלא היה חד ולכן השחיזו אין מעבירין אותי · מהרש"ך ח"מ סי' מ"ח בנה"ג שם אות כ"מ שו"ע סק"מג מחו' הי' תו"ז סי' פ"ט אות כ"ז :

צ"ז מי שבדק הסכין ואמר שהיא פגומה ובא שוחט אחר ושחט בה ואמר שהיתה יפה ושוב אחר עשרה שעות נמלא הסכין פגומה אין לפסול השוחט בעדותו על זה דעד א' בהכחשה לאו כלום הוא · מהרי"בל ח"א כלל נ' סי' כ"ד בנה"ג שם אות כ"ט שו"ע שם מחו' ו' תו"ז שם אות כ"ט · ולענין העופות ששחט בזה הסכין יש לחכוך ולהמתיר משום לחוקי חד לגבי חד והעופות בחזקת איסור עומדין · ואם יש עוד עד אחר ואומר שגם הוא בדק הסכין קודם ששחט השוחט אותן העופות ומלאה יפה העופות ומותרין דהו"ל תרי ואחד ואין דבריו של א' בנוקוס קנים · מהרי"בל שם · והגם דלקי' מכן זו"ל בסי' א' שהעופות מותרים מ"מ כבר פסקנו לעיל בסי' א' אות ק"ב דלא כמכן ז"ל :

צ"ח שוחט שאינו רולה להראות סכינו לפני קונאו הדין עמו שהקונא הוי כמו דיין ודיין אסור לדון לקונאו ומשום דמחמת שהוא בפני קונאו נדמה לו כאריה ואינו יכול לכוון יפה בהרגשת סכינו · תו"ז סי' פ"ט אות כ"ה ומשם הרי' נבעת עולם סי' א' דין ג' :

צ"ט סעי' כ' נבח בבמלאת פגימה בראש הסכין וכו' מעבירין אותו וכו' · נבח בראה בחבירו ששוחט בסכין פגום וסכיחו וסכיח לאכול הבשר ושוב אמר שהיה פגום ונשאר גילה הדבר להיות האוכלים אוביו יש להעבירו · מהרש"דם ח"ד סי' מ"ז הביאו הכנ"הג הגה"בי אות ס"ז וזב"ת סק"סו זב"ת סק"לב :

ק' נבח שאחר שבדק הסכין אחר השחי' נתנה ביד נער א' להוליכה לאדם אחר ואותו אדם מלאו פגום שאם שנער קנן אותם הבהמות ששחט הראשון בחזקת היתר הם ומליה הוא דעות אבל אם אותו הנער היה גדול ואומר בני לי שלא נגעתי בזה הסכין בשום דבר קשה אלא מיד הנכתיו ונתתיו ביד השוחט הב' ומלאו פגום אין להקל ולומר דילמא השליח שיבר בו עלמות ולאו אדעתיה אלא אותן הבהמות ששחט שוחט שראשון אקורות · מהרי"בל ח"א סי' כ"ד · והגם שלדעת מכן בסי' א' סעי' י"ד ס"ל דהכאשה לאו כלום היא והבהמות מותרים מ"מ כבר פסקנו לעיל סי' א' אות ק"ב דלא כמכן ז"ל וכמ"ש בסי' ל"ו :

ק"א שוחט שהוא ירא שמים אם ומרגישים אחר בדיקתו פגימה דקה אסור לאכול ומשחיטתו דומה לנו וליראת שמים שלו כיון דאינו מרגיש ודלא כהרי' בית יעקב שהכשיר · תב"ש סק"ז הבן מקבים הרי' מופת הדור הי"דא ז"ל בשו"ב אות ד' :

סימן י"ט

א סעי' א' השוחט לריך שיבדק וכו' ואם שחט ולא בדק כשרה · אפי' הזיד ולא בדק כשרה אפי' לעלמו · ש"ך סק"א כנה"ג הגה"ט אות ג' ומשם פרישה ובא"ח פה"ח סק"ב מ"א אות א' לחה"פ סק"ג בלי' סק"ג כרתי סק"א · ומיהו היכא דהעם פרוצים שאין מדברים על השחי' או על הכשרי יש לקונסם ולחייבו מלקות וגם יש לו לאסור להם השחי' משום מגדר מילתא אבל אחרים מותרים · לחה"פ שם בלי' שם מ"ח שם ש"כ לקמן סי' כ"ח סק"ג שם"ד סק"א קומן כלל י"א אות א' · ועי' לקמן סי' כ"ח אות ד' וסי' :

ב' אם שכח ושחט ולא בדק קודם השחי' לא יבדק אחר השחי' · ש"כ סק"ג בנה"ג שם פרי"ת סק"ג מ"ח שם כרתי סק"ג ערה"ש אות ב' שפ"ד סק"ב תו"ז סי' ד' אות ב' פת"ח סק"ג בשם תפארת בני חב"א כלל ה' אות א' מו"ג סק"ג · ואפי' תוך כדי דיבור אחר גמר השחי' לא יבדק · מ"ח שם כרתי שם · ערה"ש שם · זב"ש אות א' · ואם יכול לחזור

לחזור אחר בהמה אחרת או עוף אחר ויכוין לפטור גם את זה ה"ז מצוה דבזה יצא ידי כל הדעות · פר"מ קק"ג כרתי סס בל"י סס :

ג' סס בהג"ה ואם שחט דבר לאתיליד בים רעותא וכו' ישחטנו בלא ברכה וכשיעלא כסר ובדך על השחי' ובלבד שיהא קמוך לשחי' וכו' · אף לכתבנו לעיל דאין ובדכין אחר השחיטה הכא שאני מנוס דאא"א לבדך קודם לא אדמי · ש"כ קק"ד שו"מ אות ב' כרתי קק"ג שפ"ד הכא חכ"א סס קומן כלל י"א אות ג' :

ד' והיותר נכון שיסדר אחר בהמה או עוף לשחוט בברכה קודם שישחוט הספק ויכוין לפטור גם את הספק וכן נוהגים · ע"ז קק"ב ש"ך סס פר"מ סוף קק"ג שו"מ סס לחה"פ קק"ד בל"י קק"ד כרתי סס חכ"א סס שפ"ד סס קומן סס :

ה' השוחט את המוככת לא יברך · מש"ז בסי' י"ז קק"ב ועי' בזה הכי' בשפ"ד קק"ב שו"ג קק"ד תו"ז סס אות ג' ומש המו"ג זב"ש אות ג' וכן מנהגנו פה בגדלד יע"א :

ו' אם שוחט להאכיל לפועליו גויס או לכלבים אף שאין דעתו לאכול ממנה מלי לברך דהא חזיא ליה ואם ימלך יאכל ממנה · שער אפרים סי' כ"ז פר"מ בקו"א שו"מ אות א' שפ"ד קק"ב ומ"בר אות ב' לחה"פ קק"ב בל"י קק"ב קומן אות ב' וסיים הקומן אך דאדי שיתאל שיעול ממנה דבר מה לאכול · מכ"א סס · ודוקא שיש בודק אם שיאכל לבדקה אבל אם אין בודק ולא יצא הבשר לידי אכילה לא יברך · לח"הפ סס בל"י סס שו"מ סס שפ"ד סס זב"ת קק"ז ודלא כהרי גן המלך · ועי' לקמן סי' כ"מ אות ק"ו :

ז' מי שמזכרה למקור לשר בשבוע שחל ט"ב בתוכו כל כך בשר כיון דאקיר ליה בזו השבוע לא חזיא ליה ולא יברך ואי מלי למיקב מניה ליומא דשבתא או למיהב לחולה הוא יברך · שבו"י ח"ב סי' ל"ו · מחב"ר אות ב' ומשמו · פת"ת קק"ב · זב"ש סס · תו"ז סס אות ה' :

ח' עגלים רכים שאינם בני חז יניס שמוכרח לשחטם ליקח קיבתם אם שוחטם לבדם לא יברך על השחי' · מחב"ר אות ג' ומשם הרי שאלת יעבץ ח"ב סי' כ"ז תו"ז סס אות ו' :

ט' אם שוחט בשכין שאינו בדוק על קמך שיבדוק אחר השחי' לא יברך · ב"ח סי' ב' אות ג' · זב"ש אות ג' :

י' מי שחשט פעם ראשונה אין לברך שהחיינו · בני מיי יו"ד סי' כ"ב תו"ז סס אות ז' :

י"א סס בהגה ואם שחט בבית המעבחים וכו' יברך ברחוק ד"א וכו' ולא ידבר וכו' · ואם שחט בעוקום שיש לו מחילות ואין שם עוקום בפנים לברחיק מן הטרוף ילך מן לבית בעוקום נקי ויברך אחר המחילה מיד דכיון שמחילה מפסקת מותר לברך אם אין מגיע לו שם ריח רע גם אינו רואה הטרוף ואא"ל לברחיק ד"א · בלי קק"ד · · כרתי קק"ב · שו"מ אות ג' · ודוקא שהמחילות גבוהות עשרה טפחים · שו"מ שם · קומן אות ד' · זב"ש שם :

י"ב סעי' ב' שחט בהמות וחיות ועופות ברכה א' וכו' · לכתחי' לריך לכוין בשעת שחיטה על כל מין ומין ובדיעבד לא חייבינן · פר"ת קק"ו · זב"ש אות ד' :

י"ג סעי' ג' שנים שוחטים שני בע"ח וכו' להוליא חבירו וכו' · ולכתחי' יעשה אחד אחריו ובדיעבד אם שחט ולא עשה ילא ויכול לשחוט הרבה שחיטות על שמך אותה ברכה ששחט · פר"ח קק"ד · זב"ת קק"ע · שו"מ אות ה' · קומן שם אות ו' · והיינו דוקא אם כלם מזומנים לשחוט יחד תוך כדי דבור שלא הברכה יברך א' ויוליא כולם אבל אם אינם מזומנים לשחוט יש להם לכוין שלא לצאת בברכתו שלא זה ויברך כל א' לעצמו ובדיעבד יצאו אפי' בכה"ג · שו"מ שם קומן שם :

י"ד אם ביכך א' והוליא כולם וסבעל חי שלא המברך מצאת עדיפה או כתבלה בשחי' מ"מ יצאו אחרים · פר"ח שם שו"מ שם · וסגם שהשו"מ חילק בין עמו אחר או לא עמו אפ"ה ספק ברכות להקל :

ט"ו והוא שיתכוין לצאת · וגם חבירו יכוין להוליאו · ש"כ קק"ס פר"ח קק"ס שו"מ אות ה' זב"ת קק"י שפ"ד קק"ס חכ"א כלל ה' אות ב' קומן שם :

ט"ז סעי' ד' לריך ליזהר מלדבר בין ברכה לשחי' בדבר שאינו מלכי השחי' וכו' וכל דבר דאית ליה שייכות בענין השחי' ואין בו טורח קלת לאותה שחי' שנשחט

חשיב הספק · פר"ת קק"ח זב"ת קק"יא :

י"ז שם ואם דיבר לריך לברך פעם אחרת · ובדיעבד אם שם אפי' מלה א' בין ברכה לשחי' שלא מלוכך השחי' הוי הספק ולריך לחזור ולברך · שו"ת אות ז' ע"ה א"ה סי' ר"ו אות ג' פר"מ בא"ח בומ"ז בפתיחה לה' ברכות אות י"ד ובסי' ר"ו באש"א קק"ד · והגם דהפר"מ בזה הסי' נסתפק בומ"ז קק"ד וז"ל דלמ"ע לדינא בשח שוכדי דבור מ"מ בא"ח פשיטא ליה דחוזר ומברך וזה ידוע דאלא א"ח חיבנו הרב אחר פר"מ שלא יו"ד שש"א אות ב' · והא דסגאון מ"א בא"ח סי' ר"ו סעי' ג' בעי הספק יותר מכדי דבור · דבריו שם קאי בגון שהספיק בשתיקה אבל אם הספיק בשיחה אפי' פחות מכדי דבור הוי הספק כמו שפי' דבריו הפר"מ באש"א סי' ר"ו קק"ב ע"ש וכן מ' הרב פניס מאירות חי"ב סי' ה' הביאו ברכ"י או"ח סי' קס"ז אות ד' וכן הביאו הרי שערי תשובה בא"ח סי' קס"ז קק"א ע"ש וכן ראיתי בדברי הרא"ש ז"ל בהדיא בסי' תפלין סי' ע"ו שכתב וז"ל ואם הספיק לענות קדושה ואמן וכו' מ"מ איכא איסורא שגורם לברך ברכה שאינה לריכה וכו' הרי בהדיא דבמלת אמן הוי הספק בין תפלין לתפלין ולריך לחזור ולברך · גם הרי עולת תמיד בא"ח סי' ר"ו כתב דפחות מכ"ל הוי הספק ועי"ז להרי א"ר בסי' ר"ו קק"ד וכן מוכח מש"ת דבר שמואל סי' קמ"ב ועי"ז בש"ת זכור ליצחק סי' ג' באופן שלא מלינו מזלק ע"ז · והגם דהקומן אות ה' כתב דבעינן הספקה כדי אהבע מלות שהיא שאלת תלמיד להב מ"מ כתב בסוף דבריו דמותר לברך פעם שנית אפי' בפחות מכ"ל ע"ש ועל כן הכי נקטינן דאפי' בדבור א' לריך לחזור ולברך :

י"ח אבל לורך שחי' כגון תן לי הסכין או תן לי לשחוט וכדומה לא הוי הספק ואפי' לכתחי' אם ביכך ואח"כ הולך לדבר בענין שחי' כמו' או שכח מלבדוק הסכין קודם ברכה ה"ז מדבר ובודק ואפי' מתקן הסכין לא הוי הספק רק שלא יניח דעתו מהשחי' ולא יברכ מקומו · והא"ה באמלע השחי' כגון לגרז להמחזיק בבעל מי הנשחט שיחזיק בעוד ולא יפסה אם לריך לכך דכל זה לורך שחי' הוא · שו"מ אות ז' קומן שם אות ה' :

י"ט ואם לא שח בין ברכה לשחי' רק הפסיק בשתיקה א"ל לחזור ולברך · שו"מ שם ומ"ז קק"ד וסיים המש"ז שם לאפי' שהה כדי הלוך כ"ב אמות בשתיקה אפ"ה בדיעבד אין לריך לחזור ולברך :

כ' כגון שיהיה מריעת הטולות ושערות קודם ברכת השחי' ולא בין ברכה לשחיטה · דע"ק קק"ג · וכן אסור לעמוד הטולות או לבדוק הסכין בשעה שמברך · בית אברהם באלכי זהב קק"ז · וכן יזהר שלא לסחזיק הסכין בפיו בשעה שמברך לכתיב יעולא פי תהלתך · אלכי זהב שם :

כ"א בעקומות שהגויס אינם מניחים לישראל לשחוט אא"כ אומר השוחט קודם השחי' שמוך לשחי' * אלהה ואכבר * יש להשתדל לבטל זה המנהג דלראה כחקות הגויס · פר"ת קק"י שמ"א אות ח' מש"ז שם :

כ"ב ואם א"א לבטל מנהג זה יש להשתדל לאומרם קודם הברכה ואם גם זה א"א ולא יכיחו לשחוט עד שיאמר אלו המלות יכול לאומרם ולא הוי הספק כיון דישראל מכוין בומלות אלו שהשחיטה היא לשם הקב"ה שהוא * אל כביר * שלומו לשחוט ושו"ל ודבר מענין שחי' כיון דא"א בלא"ה אבל לא יאמר מלות אלו ושחוט ויברך בבת אחת דבעינן הברכה עובר לעשייתן · שו"מ שם :

כ"ג אם ביכך לשחוט ושמע קדיש או קדושה אם שומע מהעוכים וכיולא לא יפסיק כלל רק שומע מהם דשומע כעונה ואז לא הוי הספק ואם א"א לשמוע מהעוכים אם הוא בין ברכה לשחיטה לא יפסיק כלל לענות ואם פסק וענה יברך שנית על השחיטה אבל בין שחי' לשחי' יענה ויברך וא"ל לברך שנית על השחי' · שו"מ אות יד קומן אות ט' :

כ"ד סעי' ה' ואם רולה לשחוט הרבה וכו' וי"א דשיהה בין שחיטה לשחיטה לא הוי הספק · הגם דלריך ליזהר שלא ידבר בין שחי' לשחי' מ"מ אם הפסיק בשיהה לא יברך פעם אחרת כמ' י"א דמ' ברכות להקל . ע"ז קק"ע תב"ש קק"ע ומ"ז שקק"ע קומן סוף אות יד זב"ש אות ז' שו"ג קק"ג וסיים וכן נהגו אף על פי שמברכים בין שחי' לשחי' אינם חוזרים ומברכים · וכן מנהגנו פה בגדלד יע"א דאין ומברכין

פעם אחת ומקום הפסק איסור ומקום קפק ברכות המנהג :

כ"ה אם המקומות עוף טעה וצריך במקום ברכת על המחיי ברכת על כסוי הדם בעפר אף אם שהה יותר מכדי דבור מ"מ לא הוי הפסק כי הכסוי הוא ע"י השחיטה כן סוף מסברא . דע"ק סק"ז . פי' להמקומות צריך על כסוי דם בעפר ומזכר תכף אלריך לברך על המחיי וקיים על השחיטה יצא ידי חובתו וא"ל לחזור הברכה ולברך על השחיטה אע"פ שעל כסוי הדם בעפר הם ד' תיבות ויש בהם יותר מכ"ל אפ"ה כיון שהכסוי הוא ענין השחיטה לא הוי הפסק .

כ"ו סעי' ו' המברך על דעת לשחוט וכו' . **סעי' ז'** היו לפניו הרבה לשחוט וכו' ולכתחי' עוד ליזהר להיות דעתו וכו' על כל מה שיציאו לו . כתבו האחרונים ז"ל דשוחט קבוע בעיר לרבים כל זמן שהוא עוסק במלאכת השחי' אע"פ שכבר אין לפניו עוד לשחוט ואפי' בשני מיני א"ל לחזור ולברך ואפי' כל היום כולו . ואחמו מנהגנו פה בגדולי יע"א דשוחט מתא שמברך בבוקר על השחי' ותו אין מברך כל היום כולו דדעתו על כל מה שיציאו לו . וכן גבי כסוי אפי' אם מכסה כמה פעמים אין לברך אלא על כסוי ראשון . ואפי' אם קח ודיבר בין שחי' לשחי' ובין כסוי לכסוי כמה דברים אלא מן הענין לא הוי הפסק כמ"ש לעיל בסמוך . גם אפי' אם הלך מבית לבית או יצא לחוץ בין שחי' לשחי' ובין כסוי לכסוי מנהגנו שלא לחזור ולברך לאע"ג דלכ' מכן ז"ל ודעמיה דהסליכה הוי הפסק כמ"ש בש"ע א"ח סי' מ' סעי' י"ג ולריך לחזור ולברך . מ"מ אנחנו אין מברכין דחוששין לכ' הע"ז שם בקק"יא ודעמיה דס"ל דהסליכה מבית לבית לא הוי הפסק וכמו שהאריך בזה הר' זרע אמת ז"ל בחא"ח סי' ב' ופסק דקפק ברכות להקל והליכה לא הוי הפסק ע"ש . ומ"מ לפעמים השוחט הולך לביתו ואוכל ושותה ושוהה שם הרבה זהו ודאי הוי הפסק ולריך לחזור ולברך שבית כשיבוא למקום השחיטה ויתחיל לשחוט :

כ"ז מי שבא לשחוט עופות או בהמות הרבה וצריך והתחיל לשחוט יכול לומר לחביריו לגמור בשם לא שיהא הוא כמלך בהם שאינו לא היה הביריו שוחט הוא היה גומר אלא שאמר שהוא יגמור ה"ז יגמור וא"ל לברך . הרא"ה ז"ל בבדק הבית בקוף שער ה' מבית א' והוא קוף בית א' ומשם הרמב"ן ז"ל כמ"הג הג"הט אות יוד בל"י קק"ט ר"ג ספקו"ו ומהו א' . ומשמע שאם כמלך השוחט ההוא ולא יכלה לשחוט עוד האחרים ואח"ך חזר וכמלך בו ואמר לחביריו שישחוט הוא האחרים ומשמע שלריך הביריו לברך דוקא דמאחר שכמלך א"כ כתבעלה ברכה שלאשונה ואם חזר ורולה לשחטם אז הוא אז הביריו לריך לברך פעם ב' גם ומשמע מדבריו שלריך שיהא הביריו שם בשעה שביריך השוחט ושמע הברכה דהא דיוה אותה לביעור חמץ וגבי ביעור חמץ לריך שיהיה בני ביתו עומדים אצל הבע"הב בשעת הברכה כמ"ש ומן ז"ל בא"ח סי' תל"ב סעי' ב' ע"ש ופשוט :

כ"ח שוחט שהיה שוחט הרבה עופות וצריך בתחלת השחי' ואח"כ בא איש אחר ולקח מאותן העופות לשחוט לריך אותו אחר לברך . הלכות קטנות ח"א סי' קט"ו להה"פ קק"יב בל"י שם . והיינו מקום דחביריו לא היה בשעת הברכה ומשו"ה לריך לחזור ולברך וכמ"ש בסמוך :

כ"ט סעי' ח' היה שוחט היה וכו' הגה וכן הדין אם שחט היה וכו' ונכסה דם החיה וכו' . והגם דק"ל בסי' כ"ח סעי' כ' דלריך לבדוק הריאה אל היה קודם הכסוי אינו הפסק ומקום הבדיקת הריאה אל החיה הוי לורך מלוה ובשחיטה אריכתא דמיא . פרי"ת קק"יג ולא"ל כמ"כ קק"יג זב"ת קק"לה מ"מ אות י"א בל"י קק"יא כרתי קק"ג הכ"א כלל ה' אות ו' . גם בדיקת ריאה אל בהמה לא הוי הפסק וא"ל לברך עוד אם שוחט אחריה בל"י אם דלא בקונן אות י"א דחסיב לה הפסק דהרואה יראה אם בעכרון קק"יא דאין בדבריו כדי שביעה לדחות דברי הבל"י ותו דס' ברכות להקל :

סימן כ'

א' סעי' א' מקום השחיטה בלואר בקנה לגד הראש ומפרי כובע ולמטה וכו' וחייבו שיר בחטי וכו' הגה ולכתחי' יחמוט למטה ומעבעת הגדולה וכו' . הגה פי' ועכין החטיס הללו אין אנחנו בקיאין בהם כמו שהאריך בזה רביבו הכנס"ג ז"ל בהגה"ט אות ב' ומשם כמה גדולים ע"ש . ולעכין הלכה הגם דכמה גדולים הכסיבו בהם שחט בין מעבעת הגדולה ובין החטי הכסיבו בהפ"מ וכ"ש לגורך גדול מ"מ אין יתמי דיתמי אין לבו אלא דברי החביר הפר"ת ז"ל דכתב כיון דהאידנא לא בקיאי בחטי וגם ח"א לגמלם בהתחלת שפוי הכובע בראש לריך לשחוט בתוך מעבעת הגדולה ולשייר לפחות כחוט השער מעבעת הגדולה לגד הראש בהקף רוב המעבעת ובל מן דין לא שמה שחיטה עכ"ל וכן ראוי להורות . ויהו מ"ש שלריך לשייר כחוט השערה מעבעת הגדולה לגד הראש בהקף רוב המעבעת ביכו הכנס"ג ז"ל לא כתב כן אלא כתב ומשם האגור ועוד גדולים דיבייר מלא החוט בע"הב לגד הראש ע"פ כולה וכו' ע"ש בכנס"ג ומשמע דלא קבי בהקף רוב המעבעת אלא בעיקר הקף כל המעבעת וכן יש לסוכות . וכן אנחנו נוהגים פה עיכנו בגדולי יע"א דאם נא כשאר כלוס מע"הב לגד הראש ע"פ כולה ומעריפין הבהמה . ויהו בהפ"מ וכ"ש לגורך גדול אם כשאר הקף רוב המעבעת ומכשירין אותה :

ב' שוחט שחטה למעלה מע"הב יש להעביבו . פליתי קק"א וכ"כ הכב"א כלל ו' אות מ' שיש להעביבו ולקבלו :

ג' אם ומיעורו למטה עד ראש כנף הא"ינה כשופחין אותה וכו' עד מקום שמגיע ראשה בקנה וכו' . כנף האוכה הסמאלית שיולאה ביותר שה"א דקה מן היעבית שהיא עבה . מכן בב"י ס"כ סק"ב וכו' הפ"ד סק"ב זה הסיעיר הוא לחומרא :

ד' ומראה כי יעבר במקום זה מבלי שימשוך הקנה בכח לגד מעלה כי לגד שהקנה הוא בעבעו נקטע קלת אם ימשוך בכח הקנה הגדול שמגיע שם ראש האוכה ימשך לגד מעלה ויבא להקל . פר"ת סק"ב ז"ת סק"ג :

ה' הגה ובעוף למטה בקנה כמו בוסט . ומהג מקלת שוחטים שאין מלמיכים אי' לאחוז העוף בשעת שחי' אלא הוא אוחז העוף בידו האי' ושוחטו ביד האחת וכילד עומין מעקמין האגפים וכו' וקלת שוחטים מגמגמים על זה דיש לחוש לשמועת הגף וכו' . בכנ"ג סי' כ"ג הג"בי אות כ"ב . ובא"י ומלכים נהוג שהשוחט מעקם האגפים וכו' ושוחט הוא עלמו ואין לחוש לע"כ תשמע הגף . מ"מבר אות א' וכן מנהגנו :

ו' סעי' ב' ובשעה קמעים במקום הסחיטה והחלל של הוטע מתכוין וכו' . פי' שהעור מתקמע בשאר החלל מגולה ואין מתקמע . מ"ז קק"ד וכ"כ כל האחרונים ז"ל :

ז' אם ומיעור תוכבן הוטע שאין ראוי לשחיטה למעלה בבהמה וכו' כדי שיאחוז בשתי אצבעותיו הגה ו"א כדי רוחב ד' אצבעותיו וכו' ובעוף הכל לפי גדלו וקטנו . שיעור המתכוין ומיעור כדי שיאחוז בב' אצבעותיו הוא מקום א' והא דסולבל להשמיעבו אי הסיעורים מקום התוכבן ומקום הכוין ומקום העוף דלא שייך בו אצבעות השמיעבו הא דכוין . פר"ת קק"ל ז"ת קק"ז וכל האחרונים כתבו מיעור ושם בעוף למעלה כגדו אל שפוי כובע בקנה :

ח' כדי שיאחוז בב' אצבעותיו הייבו רוחב אצבע . כ"כ העור והאחרונים ז"ל בשאר מקומות מון מעבי אשכנז אין לאבור כי אם שחטו בתוך רוחב גולל א' ומחבורו בלבי בגשה אבל בדקה אפי' יש אצבע מלומלם שבי . הגאון שמ"א אות ד' וכ"כ הערא"ה ז"ל ומעמו אות ב' דבגי בשיעור אצבע מלומלם . ומנהגינו פה בגדולי יע"א דלא ומעריבן באצבע ולא שמעבו ולא ראינו מיומינו מוס מו"ב שבדק באצבע רק אם ראינוהו במקום השחי' הוא כוין אז מכשיבן ואם לאו מערפינן :

ט' ואם שחט קמוך לתוכבן הוטע והראש שלגד התוכבן אינו כוין וראש הבי' שלגד הגוף הוא כוין הרי בית יעקב סי' קנ"ט אסר . אך מסמ"א אות ד' משמע דסבי בהפ"מ . והרי ברכת יבף ס"ד קק"י הביאו הרי מנחת יוסף בליקוטי יוסף אות כ"ו הביא כמה

ראיות מפוסקים דס"ל דכסר · גם שם בלק"י אות כ"ח הביא משם עו"עד מס"ק סי' כ"ג דהכסיר בהפ"מ ולכן יש להחיר בהפ"מ :

ו' שם עד מקום שיסעיר ויתחיל לראות פרלים פרלים · זהו פי' הגאון והרי"ף והרמ"בם ז"ל אבל רש"י ז"ל פי' שער שגוררין בכרס הפנימי וכו' סמ"ק ואין אכן בקיאין בזה לפיכך כהן לשחוט באמצע הלואר וכו' ודוקא לכתחי' אבל בדיעבד כיון שהגאון והרי"ף והרמ"בם מסכימין לדעת א' הכי נקטינן להלכה · פר"ת סק"ה זב"ת סק"ו :

י"א שם ולמעה עד הזפק · פי' עד גמו של זפק ולא גמו בכלל · כן כתבו כל האחרונים ז"ל :

י"ב סעי' ג' לריך השוחט שישחוט באמצע הלואר ואם שחט מן הלדדין שחיטתו כשרה והוא שהחזיר הסימנים וידע שהתכם קודם שהתך המפרקת וכו' · דעת מרן ז"ל בזה נתחבטו בו כל האחרונים ז"ל דמפשט דבריו משמע דבעינן תרתי בשוחט מן הלדדין החזרת סימנים וידע בודאי שהתכן קודם הא אם חדא מנייהו או החזרת סימנים גרידא ולא הגיע אם מתכן קודם או לא החזיר הסי' אפי' ידע בודאי שהתכן קודם פסולה · וכ"ע תמהו עליו דמנ"ל הא דלא כמולן והש"ך בסק"ח יסב דבריו דאו או קתני והכנה"ג והפר"ת ז"ל יסבו דבריו בענין אחר דבהחזיר קני עי"ש דבריהם · אבל רוב האחרונים והש הנ"ז בסק"ז והפר"ת בסק"ח וכו"ם בפליתי סק"ד וכתי סק"ע והרי חיי אדם ז"ל והלבוש ז"ל ומש"א ז"ל אות כ' ועוד שאר אחרונים כולם כאי הביאו דדעת מרן ז"ל כפשטן דבעי תרתי החזרת סימנין וידע ובא' ומהש פסולה וכי הגאון פר"מג בשפ"ד סק"ח וז"ל לענין דינא יש להחמיר דתרתי בענין החזיר וידע עכ"ל וכן ראוי להורות כפשט דברי מרן ז"ל ואין להסיב ובחדא מנייהו פסולה :

י"ג השוחט מן הלדדין ואירע שהתך הבשר קודם הסימנים יש להכשיר ולא כב"ח לאסר מעשם שיה דשוא בשעה שהתחיל לשחוט בבשר נקב מעט בושט וחזר והתך בבשר קודם שהתך הסימנים והו"ל שיה דלא חיישינן לה ואפי' לדידן שאנחנו מחמירין בכל הטריות אין זה אלא אם מגביה הסכין אפי' קלת דמשבינן אותה שהיה · גם לא דמי כמי לכמולא גמי בושט דפוקלין משום שהיה דהתם לא מעינן עכק השחיטה הוה ואף שם חומרא בעלמא הוא מכא"כ כשעוסק דרך שחיטה אף שחותך בבשר לא הוי שהיה אף לדידן דפוקלין שהיה בכל שהוא · ע"ז סק"ז שמ"א אות ז' מש"ז סק"ז וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל ועי"ל לקמן סי' כ"ג סעי' ד' עיין שם :

י"ד והיינו דוקא אם התך בבשר הלואר אבל אם התך בתפרקת עם הסימנים יש להחמיר משום דחתיכת עלם שוסה עפי מחתיכת הסי' ויש לאוסר לשהיה בסימנים · הגאון שמ"א אות ז' ובתב"ש סק"עז עי"ש :

ט"ו מעשה בא לידינו בשוחט א' שהיה שוחט בהמה כדינו באמצע הגרון ואחר שהתך קלת מן הסימנין כנגד ידו מעט ואחר בשר של הלואר דוקא ותכף ומיד חזר אל הסימנין והסלימם ולא הגביה ידו כלל ועיקר מן השחיטה אלא בעת השחיטה עברה ידו בעת הולכת הסכין ולא חזר מהסימנין ומיד חזר אליהן זה המעשה בא לפנינו ונחועדו חכמי הישיבה הי"ו והתירו אותה בפומבי והביאו ראיות מהסיא דכתבו לעיל משם הע"ז והאחרונים ועוד ראיות אחרות וכן עיקר :

ט"ז שוחט אחר יד ואיתון ידיו לשחוט אינו שוחט באמצע הלואר אמנם רק מן הלדדין דהיינו באלכסון ומ"מ הוא חותך הסימנים ולא נגע בתפרקת מותר ופשיטא דאין להעניבו בשביל זה · שו"ת שבו"י מ"א סי' מ"ח והשתיקו הבא"הטע סק"ו והבאר מים חיים סק"ו יד אפרים לקמן סי' כ"ב :

י"ז שם והמ"ם לשוחט מן העורף . פי' היינו דוקא אם החזיר הסימנין אבל אם לא החזיר אסור אפי' לדעת המכשירין בלדדין בידע לחוד דאכן סהדי דסקא קאמר דידע דא"א לידע כלל כ"כ הגאון פליתי סק"ד וכ"כ בהדיא הפר"ח סק"ע והפר"ת סוף סק"ח עי"ש · והא דהולרכתי לכתוב זה אף דהדברים פשוטים ומשם דראיתי להזב"ת בסק"יו שכתב ומשם דבעורף אם לא החזיר בדיעבד שרי עי"ש · שרי ליה מאחיה דזה לא כיתן ליאמר כלל דהחוש יעיד על זה ותו

דהדבנים ז"ל שהביא משמש כתבו הפך וזה · ואפשר דיש נ"מ בדבריו :

י"ח סעי' ד' עוד ליזהר לשמש בפי' ולתופשם קודם שחיטה וכו' וביוכים מולאים הסימנין בלדדים וכו' · פי' אפי' אם שוחט כנגד הגרון · ע"ז סק"ח ואחרונים :

י"ט ויתן לב לבל יחזיק בתפיסה זו דחיישינן לעיקור הסימנים ולפעמים אם סעוף קטן בכל דהו בדחיקת יד השוחט בסימנין הוא נחנק לגמרי ויש ליזהר עפי' · פר"ת סק"י זב"ת סק"יז · וכפי שרגילים לתפוס הסימנין בדוחק יהיה לפעמים איזה חשש כשאין פרכוס דאולי קודם שחי' נחנק העוף כשתפיסת הסימנין נמשך הרבה קודם שחי' אך מלא שלא ומלאמו להלריך פרכוס רק במסוכנת יש לומר שהיא חשבא רחוקה ועכ"פ בפירכוס כל דהו אין שום חשש ובלי פרכוס ל"ע · דע"ק סק"ח · וכתב הרי' ונחת יוסף שם אות ז' ואם נמשך הרבה התפיסה קודם שחיטה יש להלריך פרכוס אחר שחיטה כדין מסוכנת :

כ' וביוכים לריך לימון ידים וזהירות גדולה ושלא ישחוט על שיראה הסי' דרך עור סדק ואז ודאי יתחוך הסימנין תחלה ואם לא עשה כן קרוב שיבא לידי פשיעה · ונחת יוסף שם :

כ"א גם יזהר שלא יתלוש הגולות בידו בעוקם שחיטה כי ודאי יצא דם מהעור אלא יתלחם ויסלקם לצדדים · ונחת יוסף שם :

סימן כ"א

א' סעי' א' כמה הוא שיעור השחיטה של הקנה והושט וכו' שיחתכו שניהם בין בבהמה בין בעוף וכו' ואם שחט רוב א' בעוף ורוב שניה בבהמה וכו' שחיטתו כשרה · קנה הוא הקרום שבפנים הגרגרת המחבר את הטבעות יחד ומבעות עלמם נקראים גרגרת ורוב בעינן מן הקרום ולמעה ולא סגי בעובי הטבעות · כ"כ ס"ב ז"ל בסק"א ומשם מהר"יו · והקנה עב מלפניו מלד העור דשם יש טבעות וקרום אבל לצד המפרקת הוא דק דשם אין טבעות כי אם קרום וא"כ לענין שחי' בעינן רוב עביו ורוב חללו ואפי' שחט רוב הקנה בעביו ולא בחללו דהיינו שחט מלד העור משם הוא עב לא מקרי רוב א"כ שחט רוב חללו ולא רוב עביו כגון שנתהפך הסי' ושחטו מלד המפרקת לצד העור ג"כ לא מקרי רוב ושחיטתו פסולה אלא בעינן שישחוט רוב עובי הקנה ורוב החלל · שמ"א אות ב' ובתב"ש סק"ג עי"ש וכן הסכימו האחרונים ז"ל והרי' שם"א אות ב' דחה דברי התב"ש ובמח"כ לא כוון יפה בדברי רי' יהוחס דהוא עשה הפרש בין רש"י לרי"ו לנ"ד רוב חללה ואין האמת כן אלא לנ"ד רוב חללה דהלכה כמותו לא יש הפרש לענין דינא בין רש"י לרי"ו ולא יש בין רש"י לרי"ו אלא דוקא לנ"ד ברוב עביה והכי רהיטו דברי הב"א והוא פשוט ועיקר כהתב"ש ומ"מ גם השש"א בסוף דבריו משש לדברי התב"ש והחמיר :

ב' והש"ם בושט אי ליכא רוב חללו אפי' שחט עור החילון דושט כולו וחלי חלל הפנימי לא מיקרי רובא ופסולה · וכ"ש אם ש"ז עור החילון ואתך עור הב' בעובי כל קביביו לרוב עובי ולא הגיע לחלל השני פסולה · שמ"א שם · ובתב"ש סק"ד · ובפר"מ בחלק בפ"ד סק"ב :

ג' שם ואם שחט רוב א' בעוף וכו' · בר אוזות הזכריס ברוב מהם יש כמו ב' קניס דהיינו שלפנים הקנה שלו באמצע יולא כעין קנה אחר אלא שאין עבוי חליות חליות כדרך הקנה וחוזר ומתחבר בקנה וכתבו לקמן סי' כ"ג אות כ"ז דכשריס הם דהיינו רביתייהו עי"ש · והנה אם שחט הבר אוזא למעלה בקנה קודם שמתפללים ושחט הקנה נבדו פשוט הוא דכשרה אלא דאם אירע משחט למעה בעוקם שמתפללים ולא שחט רק קנה א' · הגאון דע"ק סוף סק"ב נסתפק בדבר והניח בצ"ע · ויהו הרב זבח שמואל בחלק הסו"ת סי' יוד פסק דעכשה וכן פסק הגאון עק"מ סי' כ"ג אות כ"א ומשמע מדבריו שם דבעינן רוב שניהם ואם שחט כל הקנה הא' ואלי הקנה הב' לא מהני · גם הקונן כלל י"ח בסופו כתב ומשם שחיטות ובדיקות ומשם עולת יאחק דאם לא שחט ב' הקנים דעכשה .

ד' אם ובלבד כשיגדלו אותו יגלאו שהנשמט הוא רוב וכיון שיגלאו שנשמט יותר מחלי אפי' בחו"הם דיו . כן היא ס' ומן ז"ל דלא בעינן רוב הכיכר לעיכים אלא כיון דבמדילה הוא רוב כשרה וכן הסכימו קצת מרבני האחרונים הפר"ת ומהרש"א בס' עץ חיים בהסמעות ובנימו מיר"א בביו"ב אות מ' ועוד שאר אחרונים וכן הסכים הר"הג בתו"ז סי' פ"ע אות ל"ד . אמנם שאר רבני האחרונים החמירו ובעו רוב הכיכר לעיכים ולא במדילה והם הפר"ח והש"ג ובה"י והער"ה אות ה' ושש"א אות ה' ועוד אחרונים גם הלח"הפ קק"א משם עולת יצחק כתב דמהגים כל השוחטים להטריף אף בהפ"מ וכ"כ הבל"י קק"ב והקונן בעשרון כלל י"ג קק"ג ע"ש . ונראה לאפ"י להתך הפוסקים דקבדי דבוד כל דהו במדילה מ"מ אם לא בדק הסימנים תכף בלי הפסק זמן אחר שחיעה רק הנתין רגע רגעים ומלא רק כדי חוע השעלה ודאי דערפה דכל שהוא כי האי יכול לבא בקל ע"י פרכוס והוא שכיח . הגאון כתבי קק"ד ואכ"א כלל ו' אות ו' :

העורה מכל האמור נעיל דאם נמצא במדילה רוב כחו"הם נחלקו בזה רבני האחרונים מהם אוסרים ומהם מתירים ולענין הלכה אנן בדידן ס"ל דבבדיקה כזו לא בקיאינן לגמרו כחו"הם ואע"כ יש להחמיר ובעינן רוב הכיכר לעיכים ואפי' הפך ס' ומן ז"ל מקום לאנן לא בקיאינן . ומה גם לפ"מש נעיל מהם הגאון כו"פ דע"י הפרכוס מצוי להיות כחו"הם והיא קבלה נכונה ואפי' לפ' ומן ז"ל ומילתא דלא שכיחה היא לבדוק תכף ומיד קודם הפרכוס אלא כל כהאי גוונא בודקים אחר הפרכוס וא"כ בעינן רוב הכיכר לעיכים בהדיא וכן המנהג פה בגדאל יע"א :

ה' בקבידותנו הש"ב בקיאין למדוד על ב' קנים שתוחבין לאורך הושט כידוע ואין שום חשש דנמתח ב' החתוכים בשום ואדרבא יש להעמיד עליו יותר מהקנה . והמדילה בקנה לחוק ב' לריו ז"ש ויוכל להכיר בעוב אך שיהיה רוב אלו והקיפו . וזהמו במדילת הושט אלא ישאר מאומה אף מעט מקומי הושט מנשאריס לפעמים מקבוב דלא כמו שמוגל בפומיהו דהש"ב דזהו מהקרוים המחברים הקנה לושט לריתא דהכל נכלל בכלל סימנים . ונחת יוסף בלק"י סוף אות יוד :

ו' סעי' ב' אם שחט בבהמה חא' כולו וכו' ובעוף ב' חלאין וכו' . גם בדין לכתחלה לא קבי בא' ורוב שנים בבהמה גם אפ' בעוף בעי שנים שלמים לכתחלה ולא קבי בא' ורוב שנים דכל לכתחי' בעי לשחוט שניהם לגמרי . פר"ת קק"ג ואותם השוחטים המלאים הריפות בעלמם משוחט ומיר הוא ואין שוחטים הב' סימנים כ"א רוב שנים בבהמה ורוב א' בעוף וגורם שאין בידו כ"א הדיעבד עתידים ליתן דין וחשבון על זה לכן כל מי שנגע ידאת ה' בלבו ימשוך ידו ומה . קומץ כלל י"ג אות א' ומ"ש בעשרון קק"א שהאריך וז"ל הגאון מש"ז ס' ר"ב סוף קק"ח . ומ"מ אינו יודע מה היתר יש לעבור לכתחי' ולשחוט רק רוב א' בעוף לכאר"מ ז"ל הוי דאורייתא וכו' ע"ש :

ז' סעי' ג' לא שחט רוב הס' בעוקם א' וכו' ובין שניהם רוב כשרה . כל הסעי' הזה וסעי' שאחריו גבי כקולמוס מייבי באופן שלא שחה כלל אפ' שהיה כל דהו . ב"ך קק"ג וכ"כ כל האחרונים ז"ל :

ח' אם לא נבעיא אם שני חתכים בויס בהיקף א' אלא אפ' האחד לגד הראש והב' לגד עצה כשר וכו' . פ' כגון שאינם בגד א' אלא כגון שחט מיעוט הקנה בעזרתו ואח"ך שחט לגד עצה בגפומו של קנה ולא בגד חתך הראשון . אחרונים ז"ל ופשוט :

ט' גם בכאן בשחט לגד הראש והב' לגד עצה כגון דלא שחה כלל ולא הע"ל הסכין ולא הגביהה אלא כגון שנלחצה ידו לגד עצה ושחט כש"ש לעיל :

י' וה"ה אם שחט את הקנה לעצלה ואת הושט לעצה או איפכא שרי כשרה . כ"כ הגב"י אות ע' ומש כמה רבוותא :

י"א הא דשחט בב' וג' מקומות היינו דוקא בדיעבד שכבר שחט אבל לכתחי' אסור לשחוט בב' וג' מקומות אפ' בבת א' ובטבעת א' . כ"כ הג אם אות י"ב ומש הרב דמש"א וכ"כ הגאון שו"ת אות ג' וקיים שם דאם גמר הרוב במקום א' יש להסתיר בדיעבד אבל

אבל אם לא יש רוב במקום א' אלא מכסירין אותה ע"י לרוף אפ' בדיעבד המחמיר הע"ב ואין להתיר בכה"ג ע"י לרוף כי אם לעורך גדול דלא עדיף זה מבהמה שהורה בה חכם ע"ש בשו"ת אות ג' ודי ובתב"ש קק"ו :

י"ב כתב הר' בה"י קק"ג עכשיו בז"ס מהגים כל השוחטים להטריף אם שחט בב' וג' מקומות אפ' אם לא הגביה ידו אפ' בדיעבד מרפה והפר"ח בקו"א דאם דבריו דין זה מלתא דלא שכיחא ובדבר שאינו מצוי לא שייך מנהג אלא דבדיעבד כשר ע"ש וכן הסכימו כל האחרונים כדעת הפר"ח דבדיעבד מותר וכן עיקר אלא דהמחמיר תע"ב כמ"ש לעיל ומש התב"ש ז"ל ומה גם דאנן לא בקיאינן ומנא דשהה מעט בדחיפת ידו ולא הרגיש על כן אין להתיר כ"א בהפ"מ :

י"ג אם שחט בעוף ב' וג' מקומות עי' לקמן סי' כ"ג אות ז' :

י"ד סעי' ד' שחיטה העשיה בקלמוס וכו' . פי' שהיא עשויה באלכסון כמדתן כמו שמתקנים הקלמוס לכתוב . ז"ת קקע"ו ומש הר"ד בראמה ופוסקים וכ"כ הפר"ח קק"ד :

ט"ו ואפ' לכתחי' יכול לשחוט בקלמוס . שמ"ח אות ה' וכ"כ החכ"א כלל ו' אות יוד וכתב הר"הג מהר"דה בתו"ז סי' פ"ע אות ל"ח ז"ל ואנן נהגינן בדקה ובגסה שחי' בקלמוס עכ"ל וכן אנחנו מהגים גם בעוף :

ט"ז אם לו בשני הסדקת בשרה . בשני הסדקת יש בו כמה פירושים ועכשיו אאוי ונכון אלא לשחוט בשני הסדקת כלל והשוחטים בקיאים הם לשחוט שחיטה הגונה . הגאון פר"מ בשפ"ד קק"ד וכ"כ הג' שמ"ח בא"ו ו' דאפשר לבוא לידי מכשול ע"ש וכ"כ הבל"י קק"ג :

י"ז סעי' ה' היה חלי הקנה חתוך וכו' ויודע שלא ניקב הושט וכו' . לא כתבתי על דין זה כלום שאנחנו כיון שראינו עכה כל שהוא אפ' בעוד מעריפין דאין אנחנו בקיאין בבדיקת הושט וכ"כ מהר"דה ז"ל בתו"ז סי' פ"ע ח"ל ולא נעפלתי בו אותו לכתחי' כ"כ הו"ל דין הטוף כדין הבהמה ואפ' אם יעלה א' מי אלף דילגה אותו שלא אבל מ"מ מסיר ממנו הראש וכבר כתב הסגה דאם מסיר הראש ממנו לא מקרי שלא וכמ"ש החכ"א ז"ל וכן הסכימו רבני האחרונים ז"ל :

ב' גם לגבי בשול מנהגנו להסיר הראש ולנקר כל החוטים של הדש שבלוחר וחח"ך מבשלין אותו שלם ובזה אין פקפוק כלל :

ג' מיהו מה שנהגו במדינתנו בכל ישראל שמדיחין הרגול והרגולת שלמים לאורך אותם ומבשלים אותם עם הראש שליים זה המנהג לא יכון לפ' הגאון מו"ח בסעי' א' ומש בתב"ש קק"ה עיש"ב וסיימו ומש דחומש לפ' יחידאה שהביא מרן ז"ל בש"ע ס' ע"ו סעי' ג' ז"ל ויש שהחמירו שלא לאוכלו כולו כמ' בלבי אלא לאחר חתיכת הורידין וכו' ע"ש ומש"ה כתב הגאון מו"ח שלא לעולה ולבשל העוף עם הראש שלם אפ' בעיקור החוטים . אבל אנן בדידן ס"ל בפתם מרן ז"ל שם שכתב קודם זה ז"ל לא ניקב הורידין וכו' ואם ניקר הבשר מחוטי הדם אוכל אפ' בלא מליחה מי אי בלי ואפ' כולו כמ' וכו' ועי"ז נתיישב המנהג ואין לפקפק :

סימן כ"ב

א' סעי' א' בעוף לריך לשחוט הורידין וכו' . בדין שחיעת הורידין קלרתי בה ואין מנהגינו לגלות העוף שלם אלא מנתחין אותו לכתחיל ולולין אותו וא"כ כל דין הש"ע שכתב בעוף לא שייך אצלנו וכמ"ש הרי מיי אדם ז"ל בכלל ו' אות י"ב על מנהגם להסיר הראש דלא שייך גבייהו דיני הורידין וכו' ע"ש וכ"ש לנהגנו דדרכנו לנתח אותו לכתחיל וא"כ הו"ל דין הטוף כדין הבהמה ואפ' אם יעלה א' מי אלף דילגה אותו שלם אבל מ"מ מסיר ממנו הראש וכבר כתב הסגה דאם מסיר הראש ממנו לא מקרי שלם וכמ"ש החכ"א ז"ל וכן הסכימו רבני האחרונים ז"ל :

ב' גם לגבי בשול מנהגנו להסיר הראש ולנקר כל החוטים של הדש שבלוחר וחח"ך מבשלין אותו שלם ובזה אין פקפוק כלל :

ג' מיהו מה שנהגו במדינתנו בכל ישראל שמדיחין הרגול והרגולת שלמים לאורך אותם ומבשלים אותם עם הראש שליים זה המנהג לא יכון לפ' הגאון מו"ח בסעי' א' ומש בתב"ש קק"ה עיש"ב וסיימו ומש דחומש לפ' יחידאה שהביא מרן ז"ל בש"ע ס' ע"ו סעי' ג' ז"ל ויש שהחמירו שלא לאוכלו כולו כמ' בלבי אלא לאחר חתיכת הורידין וכו' ע"ש ומש"ה כתב הגאון מו"ח שלא לעולה ולבשל העוף עם הראש שלם אפ' בעיקור החוטים . אבל אנן בדידן ס"ל בפתם מרן ז"ל שם שכתב קודם זה ז"ל לא ניקב הורידין וכו' ואם ניקר הבשר מחוטי הדם אוכל אפ' בלא מליחה מי אי בלי ואפ' כולו כמ' וכו' ועי"ז נתיישב המנהג ואין לפקפק :

סימן כ"ג

א' סעי' א' כל נדר שאינו יודע וכו' ואלו הן שהיה הנכסה חלדה הגרמה עיקור · ועוד יש ג' דינים אחרים שלריך לידע ושם בדיקת הסכין ובדיקת הסימנים אחר הסחי' כמ"ש הגה לעיל סי' א' סעי' ג' · ש"ך ואחרונים ·

ב' ואפי' אם שולטין אותו אח"ך אם עכית כך וכך ואמר בדי לי ששחטתי יפה שחיטתו פסולה כיון דאינו יודע הלכות שחיטה שמא שהה ולכך ואינו מרגיש כמ"ש מרן ז"ל לעיל סי' א' סעי' ג' :

ג' ואם הנשחט לפניהו באופן שיכולים לבדוק בנקוב שחי' ורואינו שלא הגריס וגם בדקנו ורואינו שלא נעקרו הסימנים גם ידענו שלא החליד כגון שראינו שהמולש והשער התוכים כדאי' בסי' ג' סעי' א' הגם שמלאמוהו לשוחט שאינו יודע אלא דין שהיה ודרשה מותר לאכול ונשחיטתו כי ג' הלכות ושם הגרמה וחלדה ועיקור יש בשם בבדיקה ואם בדקום ומלאום כדגן כשרה וגם בדקנו הסכין והיא יפה אבל אם חסרה לו דין ידיעת דרשה ושהיה עכ"פ אסורה · פרש"ת שק"ב זב"ת שק"ב · אבל הגאון שפ"ד שק"א דחה דברי הפרש"ת וס"ל דגם דיני חלדה לריך לידע ע"ש · וא' כשיש הלוי הי"ו (ז"ל) הסכים לדברי הגאון שפ"ד ונתן טעם שיומלא לפעמים כשאדם שוחט תכנס רא"ש הסכין תחת הטור ויהיה חלדה בנוקלת סימנים וה"א א"א לידקק אחר שחיטה ע"כ דוקא אם אינו יודע דין הגרמה ועיקור ואחר אבל אם דין חלדה אינו יודע אסור לאכול ונשחט' וכן עיקר · אח"כ ראינו שכן הסכים הגי' מכ"מז כלל ע"ו בעשרון שק"ב · ומיהו מ"ש אח"כ דבהגרמה נמי לריך לידע ודחה דברי הש"ד לענ"ד זה אינו דהגרמה יש לידע בעוב כגון שרואין ששחט באמצע הלואר ואאמי הסימנים עדין הם לפנינו באיכותם ולא נגע בהם כלל · ומ"ש עוד מש הרד"ח דשמא יעשו פעם אחרת וכו' אין לנו לגזור גזירות מדעתנו ואין ראיה מדברי הרמב"ם כלל ועיקר · והעיקר כדברי הש"ד דהגרמה א"ל לידע :

ד' אין לשאול מעם על הלכות אלו דכולם הל"מ הם · שמ"א אות א' · והמתחכם לתת מעם על הלכות אלו לאו לאו שפיר עביד דיש לאוש דליפוק מורבא מכיה כי מדמה מלתא למלתא ועי"ז מכשיל את הרבים · תב"ש שק"א חא"א כלל ז' אות א' מש"ז בחלק שפ"ד שק"ב קונן שם אות ג' :

ה' סעי' ב' שהיה כילד הרי שהתחיל לשחוט והגביה ידו קודם שיגמור השחי' וכו' · והש"ה אם לא הגביה ידו אלא העמיד ידו ושהה ונתעכב קודם שיגמור השחיטה פסולה · ש"ך שק"ב וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל :

ו' כתב הדע"ק שק"א ויש בשחיות חומש הדגות · א' הנבחת הסכין לגמרי באמצע זה שהיה לכ"ע · ג' לא הגביה רק שהה בלי הולכה והובאה ג"כ שהיה גמורה לכ"ע . ג' חתך בהפרקת ולא נגע אז בסי' באמצע ע"י העיית הסכין גם זה הו"ל שהיה גמורה לכ"ע ד' החיתוך שבמיעוט בתרא דקנא שהשה בו ומחמירין ומפסק · היינו בשיעור שהיה גמורה לדין כמ"ש בסמוך לקמן אות ל"ג · הו הוליך והביא בלי חיתוך כל דהו פלוגתא ומחמירין בזה עכ"ל :

ז' עוד כתב בדע"ק שק"ג שתלית השערות אינו הכרח לשחי' שאפשר שיפכה את השערות בבי' ידיו לגלדין והשוחט יאחוז בלי חשש וכן כתב המ"א בסי' תכ"ח שאין תלית השערות הכרח עיין שם עכ"ל וכ"כ בתשו' הרשב"א סי' קי"ו עיין שם ועי' מנחת יוסף בלקו' שק"ז ומ"ח אות ב' :

ח' שם ואם בא לשאול אחר שהגביה בכינו כילד יעשה וכו' ואח"כ יהפוך הושט ויבדוק אותו וכו' · אין מנהגו בקיאין בבדיקה זו של הושט · ש"ך שק"ו · ואע"ג שהגאון רש"ל כתב שיש לסקל בהפ"ו בבדיקה זו מ"מ הרבה מהאחרונים לא הסכימו בזה וגם הגאון בכרתי שק"י והגאון מ"א בתב"ש ס"ק כ"ב וכ"ג וכן המיר הגאון מש"ז אות ו' שכתב ולמעשה ל"ע וכ"כ בחכ"א כלל ז' אות ד' ע"ש וכ"ש אין מנהגו בקיאים כלל ומימינו לא ראינו מוס א' שבדק בושט ועל כן אין להקל אפי' בהפ"מ :

ט' שם בהגה והמנהג פשוט בזמיות אלו להטריף כל שסיה אפי' משהו בין בעוף בין בבהמה ואין לשנות וכו' · ואפי' בהפ"מ המנהג להטריף · ש"ך שק"ז וכ"כ כל האחרונים ז"ל וכ"כ הרה"ג מהרד"ח ז"ל בתו"ז סי' ל' אות ו' וז"ל והכי נקטינן גם אנחנו בעירנו לפי שאא"א לשמש הטיעונים הנז' ואין לעקור איסור תורה ביד כל אדם שהוא יפעל ויכשיר לא כל הדעות שוות אלא ראוי להחמיר בכל שהוא וכן המנהג עכ"ל · גם אנחנו בעירנו פה בגדאד יע"א כן מנהגינו לפסול כל שסיה אפי' משהו בכל המינים ואין להסיב :

י' אם כדאף הסכין מעקוס לעקוס כשר אף לדיין כמו שמלינו בשחט בב' וג' מקומות · ב"ז שקע"ב וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל זולת הגאון תב"ש בשק"ב כתב דבעוף פסול וכן פסק בסי' כ"א אות ג' בשמ"ח גבי ב' וג' מקומות בעוף פסול וכל האחרונים פליגי עליה והסכימו דאף בעוף כשרה וכן עיקר · ומה שהקי' התב"ש על הפר"ח ומדידים אדידים לק"מ כאשר יראה הרואה דמשום שהיות מלטרפות נגע בה ולק"מ מיהו כבר כתבנו לעיל בסי' כ"א אות י"ג דאין להכשיר אלא בהפ"מ גבי ב' וג' מקומות והש"ה מי' הכא בכדאף הסכין :

י"א שם הג"ה ואם נמלא לאח"ש גמי או כיולא בו וכו' · לאו דוקא גמי אלא ה"ה עצב אריך ודק שנמלא בקנה או בושט עריפה · ש"ך שק"ח ודלא כב"ח שהכשיר בזה וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל דאפי' בעצב אריך ודק פסולה וכן המנהג :

י"ב אף חוט השערה שנמלא הן בושט הן בקנה יש להטריף · לחה"פ שק"ד ומש עולת יאחק בלי שק"ג וכן ומצא ומו"ת שבו"י מ"ב מי"ד סי' ק"א · והרי קונן בעשרון שק"ח הכשיר בחוט השערה ותמה על הרי' ע"ל ע"ש ב · ומנהגינו פה בגדאד יע"א כשנמלא חוט של מש אז אל לומר גפן או חו"הש בתוך הסימנים אל העוף להטריף :

י"ג והש"ה אם נמלא הגמי מונח בין קנה לושט מבחוץ עריפה · שבו"י מ"ב סי' כ"ד ערו"ה אות ו' תו"ז סי' ל' אות ח' :

י"ד לאו דוקא בעוף אם נמלא גמי אלא ה"ה בבהמה יש להטריף · הגאון ב"ח ז"ל וכן הסכימו קלת רבני האחרונים והגאון תב"ש שק"יג הכשיר בבהמה בהפ"מ וכן הסכים החכ"א כלל ז' אות ב' ועי' מש"ז שק"ח :

ט"ו אם הוא ספק אם הגמי נחתך עם השחיטה או לא אין להטריף וכן הורתי הלכה למעשה כמה פעמים · כנה"ג הגי"בי סוף אות ל"ב וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל :

ט"ז כשנמלא גמי בתוך הקנה או הושט וקלה הגמי הוא בנקוס השחי' ונהגינו הוא לחפש ולראות בלד הב' של נקוס השחוט ד"מ אם קלה הגמי הוא בלד העליון של הנשחט מלד ראשו וכראה בלד הב' של הנשחט אם ראינו שם עוד חתיכת גמי זהו בודאי שהיה הגמי שלם ונחתך בשעת שחי' וזה קלהו הב' ואסור ואם לא נמלא עוד חתיכת גמי בלד הב' אז הוא כשר דודאי לא היה עוד גמי ולא נחתך אלא השחיטה היתה אחר נקיש הגמי . וכן בהפך אם נמלא ראש הגמי בלד הב' של הנשחט מלד הגוף אז נחשב בלד העליון אם נמלא שם חתיכת גמי אסור ואם לא נמלא שם חתיכת גמי מותר . כן מנהגינו פה בגדאד יע"א וכן יעשו כל השוחטים · וכ"כ הרי' ונחת יוסף בלקו' אות ט"ו ומשם הרב עבודת הבשם שאם רואה קש בלד א' לריך לראות בלד הב' דודאי דכמה לריך לברורי בלי טורח לריך לברורי ואם לאו הוי כמעלים עין ואסור עכ"ל ולפ"ז הוי כמנהגינו :

י"ז וכל זה היינו דראה החתך בסמוך לנקוס השחי' אבל אם נמלא נקלת קש לנעלה מנקוס השחי' וקלת לנעה מנקוס שחי' אם הם מתאימות החתוכים והגמי ודאי נחתך ואסור ואם אינם מתאימות הו"ל ספק חתוך וקיל · מנח"י שם :

י"ח ודוקא אם נמלא הגמי חתוך אבל אם לא נחתך הגמי כשר וכן אם הושט נלא שטרין או קודין וכדומה כשר · הגאון ש"מ אות י"ג וכתב הטעם בתב"ש שק"יג כיון דשוחט לא הרגיש עכוב בחתיכתו אמרינן שהסכין עשה נקוס לעלמו ועבר ודלא כהרב לקט הקמח שאסר בושט שיש בו קודין . וכן התיר החכ"א כלל ז' אות ב' שפ"ד שק"ח קונן בעשרון שם וכן ומצא בשאר רבני האחרונים ז"ל :

י"ט פעם א' שחטו עוף ונמלא אח"כ תבן בושט ולא נחתך כלל והכשירו כל בני הישיבה הרב

הרב גור אריה ז"ל הביאו הזב"ת סק"י וכל זה שהקשה עליו הזב"ת הרואה יראה דליכא
קושיא כלל ומגיאים היא על הזב"ת ועמו הש"ך :

כ' אם נמלא דומן וכדומה שהוא דבר קשה מוכח בזעקו רלה הרב בתי כהונה ח"א סי' יוד
להכשיר ומ"מ למעשה לא מלאו לבו להתיר אבל בספק נחתך הדומן או דבר הקשה
התיר בפומבי ' מ"מבר אות ז' :

כ"א כתב הרי מנחת יוסף בלק"י אות כ"ט מסי עו"ט סי' ס"ה בא' שעשה אות ולא
הרגיש בה דבר רק שאח"כ כפל מהלולר חתיכת עץ ולא נודע אם בא מהשעו והתיר
להולין בגלוי ומתוך הוסע כפל וכל שלא ראינו תחוב בו אין לאוס ואפי' בדיקה לא בעי ולא
נקרא ספק בשחיטה כלל כיון דאין כאן ריעותא וגם כיון שילא בהיתר לא מקרי ספק בשחיטה עכ"ל :

כ"ב אם נמלא נמלה התוכה בזעקו הסכמת אחרונים להעריף ועיין לקמן סי' כ"ג מחב"ר אות ה' :

כ"ג כשהחטין עופות פעזמין לפעמים נשאר עדיין בזעקו שלהם האוכל של הפעיות ואכור
לבחוע אז הרו"ל שהיה גמורה לכן צריך להעתיקם בידו בלד מעט ולהשקות אח"כ את
הצוף מיס כדי להוריד האוכל שבזעקו לגמרה שלא יזיקו להסכין ' קומץ כלל ע"ו סוף אות ד'
ומהגיהו פה בגדולד יע"א שאם בשעה שמזמין הסימנים לשחיטה ונלא אוכל בזעקו מוריד אותו
בידם בלד מעה אז לפעמים דוקף אותו לגמלה בלד הראש כדי שלא יעכב בשחיטה ויהיה שהיה :

כ"ד אם בשעת שחיטה חתך באלבע ובשל יש לאוס שהה קלת מחמת ביעותא
ועריפה ' מ"מ אות ו' ושאר אחרונים ' והיינו דוקא בצוף אבל בבהמה אין להחמיר '
תב"ש ס"ק י"ד :

כ"ה אם חביבו היה מחזיק בצוף ובשעת שחיטה חתך גם באלבע חביבו מותר . ער"ה
אות ז' מחב"ר אות ו' ושאר אחרונים :

כ"ו אבל אם חתך באלבע שלא בשעת חתיכת הסימנים כגון לאחר שעבר הסכין בהולכה
או בהוצאה מון לגיאר אז חתך באלבע ואחר כך חזר והוליך הסכין וגמר השחי' ולאי
דשהיה היא ועריפה ' הגאון עה"ג סי' ל"ו ער"ה שם תו"ז סי' ל' אות יוד :

כ"ז ואם לא רלה החתך ולא הרגיש רק אחר השחי' רלה שאלבעו חתוך אין לאוס כל שלא
הסיר הסכין מהסימנים ' מ"מ אות ו' תב"ש כלל ז' אות בי' :

כ"ח אם בדקף רלם הסכין בשעת שחיטה בבותל או בקרקע קשה השחיטה פסולה ' ב"ת
זכרון יוסף יו"ד סי' מ' מחב"ר אות ג' מ"מ שם ושאר אחרונים ' אמנם הרי עקוס
מגוחל סי' כ"ט הכשיר בפומבי ובלבד שיבדוק בסכינו אחר השחיטה ותימלא יפה ע"ש ' ואנחנו
מנהגנו פה בגדולד יע"א להכשיר כמי הרב מק"ש ז"ל :

כ"ט העביר השוחט הודו של סכין על הסימנים ועל העץ ואמר בדי לי שלא שחיתי ולא
חתכתי בעץ כלל רק בגיעה בעלמא יש להכשיר ' זכרון יוסף שם מחב"ר אות ד' :

ל' הרגגולת אי שהיה חוט יולא ופיה ומקבו בו ומאו שחוא חוך הוסע ולא יכלו להוליאו
לאוץ כילד בוחטין אותה יש להבהיג בזה דישהטו הקנה לבדו ואע"ג דלכתחילה צריך
לשחוט אף בצוף בי' סימנים מ"מ כאן הוי כדיעבד דחיישי' דאתי לידי שהיה אם יחתוך הוסע
ואחר שחיטה יהא מהיכן חוט זה בא ואם נמלא שהוא עיקרו בזפק או בקרקבן ולא נמלא
בה ריעותא אהרת מכשירין אותה ' מבו"י ה"ב סי' ס"א פת"ת סק"ג וכן הביא הפת"ת שם
סק"ה ומשם כי' מעודי דיאל כ"י היכא שמתיילא בצוף שמא יולא בוסע דבר מה כגון שאכל
עכביו וכדומה מותר לשחוט כי' אי' לכתחי' דשעת הדחק כדיעבד דמי ' אה"ך בא לידינו כי'
בגל"י ורלינו שם בשוף סק"יב שדחה דברי המבו"י וכתב דאין לשחוט עוף הכז' לכתחילה ונתן
בי' נעמים חדא דכיון דיכול לעכרה לעכרי בלי הפסד אין זה נקרא דיעבד ועוד דהא כתב
הרמב"ם ז"ל הביאו הנ"ז סי' כ"ד סק"י דאע"ג דהכבדו של עוף בסי' אי' מ"מ בעינן שיהיו
בניהם ראוים לשחיטה וכאן אין הוסע ראוי לשחיטה ע"ש ' ולענ"ד אין בדבריו כדאי לדחות
דברי הגאון מבו"י דמי יאמר דמשום דאינו יכול לעכרה לעכרי אין זה נקרא דיעבד דאדרבא
אמרינן דכיון דצריך להוליאה מרשותו ולהפש כדי לעוברה לעכרי זהו הוי דיעבד ומור
דא"כ כל איסורים דנכבריגן דיעבד יעבור לעכרי בלא הפסד ולא יאכל וזה לא שמענו אלא

ודאי

ודאי כיון דצריך ועכירה עקרי דיעבד ואף שיש לדחות דשם שמאכל עוכן ומזומן לפניהו והכא
צריך לעשות הסחיטה ע"ע הסבלא עותנה דזה עקרי דיעבד כהרי שבו"י ז"ל ' וע"ש עוד והביא
עשם הרש"בא והט"ז דבעינן שיהיו בי' הסימנים ראוים לשחי' אין שם ראיה כלל דשם נאמרה
גבי עיקור סימנים דאין הסי' ראוי לשחיטה כלל אבל הכא הסי' מלד עצמו ראוי לשחיטה אלא
דדבר אחר גורם לו דאין שיחטין אותו והוא החוט ואם הולך החוט יהיה ראוי לשחי' ועוד
דאפ"ה יכול לשחטו מן התורה אי אפי' מדרבנן ולא עקרי שהיה אלא מנהג בזה ודאי
עקרי ראוי לשחיטה ופשוט ' ועל כן אין להחמיר כדברי הב"לי בזה ' וכן הרב מנחת יוסף בזה
הסי' בלק"י אות כ"ז דחה דברי הבל"י הנז' ע"ש ' והעיקר כדברי הגאון מבו"י ז"ל וכן
ראינו שהגאון בפת"ת ובית אפרים הביא דברי המבו"י ולא הגיגו :

ל"א לפעמים נמלא בעוף בין סי' לסי' בועות קטנים כמו עגלים אם נחתך אי' מהם עם
הסימנים יש להעריף מחמת שהיא אבל בדברים רבים קביב הסימנים אין לאוס . פת"ת
שם מהם ס' מעודי דיאל . וכן נעשה מעשה בעינינו פעם אי' הרגיש השוחט בשעת השחיטה
שחתך דבר קשה ואח"כ בדקו ונלאו עיכר קשה דבוק בוסע והעריף אותה אי נכנס הלוי מעשה שהיה :

ל"ב סעי' ג' שחט מעט ושהה מעט וכו' ' לדין שאחמו מרגיש לפסול שהיה בשהו
בכל ענין עריפה ומ"ש בהג"ה ועי' לעיל אות ו' וז' :

ל"ג סעי' ד' השוחט בהמה בסכין שאינו חד וכו' בשחיטת מישוט לאחון של סי' ראשון
ה"ז פסולה : אפי' לפי מנהגינו דס"ל דשהיה בשהו הכא בעינן שיעור
הסימנין בעינן דוקא שיעור שהיה אפי' לדין . ש"ך סק"י ולא כב"ח והסכים עמו הש"ח לדין
ה"ל פסולה בכל גווגא ליתא לחלן לא ס"ל הכי לח"כ ליכא למיקס עלה דמילתא לאפילו בסכין
יפה הרי שוהה מעט בשחיטת מישוט בתרא דסי' קמא והו"ל שהיה אלא על כרחך לומר
דבמתעסק בשחיטה לא פסלינן שהיה מועטת וכן הסכים פר"ח בסק"י וכן הסכימו כל האחרונים
ז"ל ' אבל בעוף יש להכשיר ' מיהו ודאי לכתחי' אין לשחוט בו אפי' עוף דהכשרו בבוב סי'
א' כיון דלריך לכתחי' לשחוט בי' סימנים בעוף כמו בבהמה ' אחרונים ' וסיינו דוקא אם הוא
מותך תמיד מעט מעט אבל אם אוא מולך ומביא ולא מתך כלל הוי שהיה בשהו ואסור
בין בעוף בין בבהמה ' מ"מ ושאר אחרונים תיו יאושע אות ע"ו :

ל"ד סעי' ה' אחר שחטו הוג א' בעוף או הוג מנים בבהמה אין בהיה פוסלת וכו'
ויש מי שאומר שכל שלא נגמרה שחיטת כל מני הסימנין פוסלת שהיה וכו'
הגה ואפי' בדיעבד המנהג להעריף וכו' שהה בבהמה או העוף לעות יכנו על ראשו וכו' .
ומהגינו כשיאחר מיעוט מן הסימנים שלא נחטו בוסע או נקנה בבהמה או בעוף מיעוט
אלבעו בין הסי' לסי' לגאר ופוסק אותו באלבעו תכף ומיד בשעת שחיטה כן המנהג פשוט אצלנו
מן השוחטים הקדמונים ' ונהגו כן מנוס לאפי' לכ' הגה שפוסל שהיה בזיעוט בתרא בדיעבד
היינו דוקא אם עשה כן דרך שחיטה מש"אך בעוקר ביד לאו דרך שחיטה כלל וקרי חוא כמנחת
על ראשה כדי שתמות ' כן כתבו האחרונים ומכללם הפר"ח סק"ט מק"טו מנס הרש"בא סי' שס"ז
שהכשיר בבהמי גוונא אפי' לדעת הש"י ז"ל :

ל"ה אם בהגה יכנו על ראשו להמיתו ולא יחזור ושחטו ' אם חזר ושחטו בסכין פגום גם
כן פסולה ולא בשחיטת מהרש"ן ' ש"ך סק"ח יו"ג וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל :

ל"ו ואין לשבור ופרקתה של בהמה כדי שתמות ומשום דמבליע דם באברים ' ש"ך סקי"ג
ואחרונים ז"ל ' ועיין מ"ש לקמן סי' כ"ד אות יו' :

ל"ז אם גור השחיטה אדם אחר פקפק הגאון תב"ש בסק"יא ופשל מקפק ע"ש ' ואם
גור השחיטה על ידי גוי שרי לחתיכת הכבדי לא מקרי דרך שחיטה אבל יש למנוע
שלא לעשות ע"י גוי ' הגאון הנ"ז שם בשמ"א סעי' מ' ע"ש ובתב"ש .

ל"ח בוחטו אי' בשחטו רק הקנה בעוף ובאחר חוצה אל הבית היה עדין חי ומחזירו
העוף לבית השוחטו ושחטו את הוסע השחי' כשרה כיון שכבר יצא מתחת יד השוחט
בהכשר שחיטה ' מבו"י ס"ג סי' כ"ד ער"ה אות ח' מש"א אות ח' לג אריה שעה חולין על

קף כ' ע"ב על התוס' בד"ה החליד במיעוט וכו' עי"ש · אמנם הגאון כו"ב מה"ת בח"ד סי' ב' דמה דברי הסב"י והעריף עי"ש :

ט"ל מעשה שנעשה אצלנו פה בגדול יע"א בשוחט א' שחטו בהמה אחת וכשחייר מיעוט מן סוטה שלא נשחט ואחר שקילק ידו מן השחיטה שחט אחרי זאת ג' בהמות אחרות ואח"ך חש שמתה אותה הבהמה הראשונה שנשאר בה המיעוט וחזר אצל הבהמה הראשונה ואתך בשכין פגומה ומסי לדדי הוטע והביא אותו בידו לראות אם נשחט רוב הסי' אם לאו ואחר שחתך כנז"ל פרכסה הבהמה ונשתפקו בזה שנמצא שחתך את הוטע ושיתה הבהמה עדיין בחיים ונעשה שהיה במיעוט בתוא והשבנו להם שזהו מנהג כדון הסב"י הנ"ז שלפי הסב"י הבהמה כשרה שכבר קילק ידו מן השחיטה ושחט בהמות אחרות וכבר יצא מתחת יד השוחט בהכשר שחיטה ולפי הנו"ב הבהמה אסורה אח"ך כתוועדנו יחד והכשרנו הבהמה ההיא יען דהנו"ב ז"ל כתב בלד מן הלדין וז"ל וא"כ גם מיעוט הסי' לכך נשתפקו בגמרא דאולי לא נשתפקו בגמו' והוי נבלה דאורייתא וכו' עכ"ל · ונמנע מזה הא דמעריף הרב מנוס שנשאר סי' א' לגמרי אבל הכא דלא נשאר אצלא מיעוט מן הוטע גם הנו"ב מודה בזה ואפי' אתי"ל דהנו"ב מלדד לדדים אבל לפי הדין מחמיר אפי' אם נשאר רק מיעוט א' לבדו מ"מ יש בזה ג' ס"ס ספק אם הל' כדברי מרן ז"ל ודעמיה דאינו פוסל שהיה במ"ב ואתי"ל דהל' כמאן דפוסל שהיה במ"ב דלמא הלכה כהר"ן ודעמיה ומה גם דראינו עכשיו דגם הסו"ג ס"ל דאותך המיעוט בשכין פגום עי"ש ואפי' אתי"ל דאין הלכה כהר"ן אלא כש"ך ודעמיה דאפי' אם הסלים בשכין פגומה פסולה מ"מ הל' כהסב"י ודעמיה שכיון דקילק ידו מן השחיטה והסיח דעתו מזאת הסחי' מוחר ולא מקרי שהיה זמן ס"ס · ועוד יש ספק דו' דמ"מ גם הנו"ב מודה בזה משום דלא נשאר רק מיעוט ולא נשאר סי' גמור · עוד יש ספק אחר מהיסי דמ"מ זה הפרכוס לא מחשיב פרכוס ומקרי מתה הבהמה וע"כ הכשרנו :

אח"ך בא לידינו ס' מנ"ה הכד"מ וכתב בכלל נ"ו בעסרון שהגאון כו"ב דעתו לאסור מכל וכל אף כשלא נשאר רק המיעוט ע"ש · ועוד אמרו בני היסיבה ה"ו שדעת הסב"י כדעת מהר"ן והם דעה א' ואין בינהם אלא שמהר"ן מכשיר אף לכתחלה והסב"י דוקא בדעבד וא"כ לא נשאר רק ס"ס ספק אם הל' כמרן ז"ל ואתי"ל דהלכה כהפוסלים שהיה במ"ב מ"מ הל' כמהר"ן וסב"י · מיהו כתב הרב מנ"ה שם בקונטרס אות יוד שכיון דאינו עומד על רגליו הו"ל כמת אף שעודנו מפרכס ע"ש הרי דס"ל דפרכוס אינו חשוב בזה כחי ומקרי מתה הבהמה וכ"ש בנ"ד דיתכן זה הפרכוס לא מחשיב אפילו כזרכוס דעלמא משום דהוי אחר זמן רב דאין זה חיות כלל דהוי כזנב הלטאה כמ"ש בסי' י"ז אות ג' וא"כ יש להכשיר :

מ' סעי' ו' שחט עוף ונהה בו ואינו יודע אם ניקב הושט וכו' · דוקא עוף אית ליה האי תקנתא משום דהכשרו בס' א' אבל בהמה אין לה האי תקנתא · ב"י ס"ך ס"ד ואחרונים :

מ"א שם ואינו יודע אם ניקב הושט וכו' · ואם חפש הקנה לבדו בידו ונתכוון שלא יגע בושט ואמר בדי לי שלא נגעתי בושט מותר ולא בעי בדיקה · ב"ח ס"ך סקנ"ו וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל ואפי' לדידן דפסלינן שהיה במיעוט קמא דקנה דהא דפסלינן במיעוט קמא משום דחיישינן לנקיבת הושט אבל הכא דחפש הקנה ולא נגע בושט לא חיישינן גם לא מקרי שתי שחיטות דהשיא דעבד לה מקודם לא מקרי שחיטה כיון דלא מהניא מדי · תב"ש סקנ"ט :

מ"ב ויכול דחפש הקנה לבדו ונכתפק לו אם שחט מיעוט או רוב ישחוט במקום אחר ורואה במקום הראשון אם הוא רוב או ספק פסול דהוי שהיה במ"ב ואם לא שחט במקום הראשון הרוב אלא מיעוט ובמקום שני שחט הרוב כשרה · הגאון פר"מ במש"ז אות ו' ובשפ"ד אות ט"ו :

מ"ג הגה והמנהג להעריף הכל וכו' · גם אנחנו מנהגנו כך כמ"ש רמ"א ז"ל דאין אנחנו בקיאים בבדיקת הושט .

מ"ד שחט הושט והניחו ושחט הגרגרת ואח"ך גמר את הושט ואחר שעסוק בשחיטה כשרה · דוקא סי' שפ"א ס"ך סק"ז פר"ה סק"ך זב"ת סק"כג · ואפי' לדידן יצייר זה בגון שלא הגביה הסכין כלל אלא נחתה ידו ואתך בקנה ואח"ך גמר הושט ולא שהה כלל מאחר שעוסק בשחי' אין לחוש מה שהפסיק בין קנה לושט · שפ"ד סק"ז :

מ"ה שם ואסור למוכרו לנכרי וכו' · וה"ה שאסור להשהותו בביתו דחיישינן דלמא אתי לידי תקלה · מרדכי בשם תרי"ף · אבל אם אין לריך להשהותו אלא כ"א יום שתתעבר ותלד דערפה אינה יולדת מיתר · ב"ך סק"יט שפ"ד סק"יט :

מ"ו שם ומעשה זה אם חלש הנולות מן הטוף ולא דם וכו' · ואם הוא הפ"מ או ע"ש והשעה דחוקה או לעני יש להכשיר כשלא דם בתלישת הנולות · ב"ח ס"ך סק"ד שמ"ח אות י"ג שפ"ד סק"ד סק"ח כלל ז' אות ה' כרתי סק"יח לח"הפ סק"עו בל"י סק"י קומץ כלל ע"ו אות י"ח שו"ג סק"ז :

מ"ז מעתה מגדולי הדור דאין לחחמיר בתולש נולות ולא דם אח"כ קינח אותה עיפת דם ולא אחרת במקומה אז היא ערפה ונעשה הכז"ל אבל אם לא בא שום עיפת דם אחר שהסיר העיפה הראשונה אינה אלא הדם ממקום אחיכת הנולה והעור אינו ניקב ויש להכשיר בכס"ג ונעשה דמוכח מכל הפוסקים בתולש ולא דם הא מוכרח גדולה להעריף והבו דלא לוקף עלה כ"א בראינו שבא עיפת דם אחר שקינח · אוהל יצחק סי' ג' בזב"ת סק"ד קומץ שם אות ח"י :

מ"ח הא דאסרינן בתולש נולות ולא דם היינו דוקא בעוף אבל במריעות שעות בהמה בין גסה בין דקה אין הפש · דע"ק סק"יג :

מ"ט ודוקא כשלא עיפת דם אבל כי יתאדם הלואר וליכא דם כשר · ע"ז סק"ז שמ"ח אות י"ג ושאר אחרונים .

נ' אם יש על העור של העוף איזה גרר יבש על לדו החיצון ושחט במקום אחר ורואה לגד הפנימי שאין שם רעותא על העור כשר בזה לכל הדעות · ע"ז סק"ח שמ"ח שם ושאר אחרונים · וכ"ש כשנולש כן בבהמה · וכתב הכ"הג מהרד"ח בתו"ז סי' ב"ן אות כ"ע דכן הסכים הרב שפת היס ז"ל :

נ"א וכן אם נקבע מקלת העור בידי אדם בעוף ערפה דלא שייך בעוף לנקבע מקלת · מ"ז סק"ח טו"עוד לף ג' :

נ"ב וכן כשהתנגולים מוכיס זה את זה ולא ניפת דם כנגד מקום הושט יש להות · כדין תלישת הנולות ולא דם דבמקום הפ"מ או לכבוד שבת או לעני יש להקל · כ"הג הג"בי אות י"ט קומץ כלל ע"ו אות י"ט וכתב לכן מאד לריך להשגיח על זה דעת קדושים סק"עו :

נ"ג אם נפשע קרום העליון מעל הביעכים אפי' מעטו ערפה מיהו בנפוח בעלמא קביב הביעכים וליכא שום רעותא אחרת לא חיישינן לנקיבת הושט אלא תולין מחמת דבר אחר וכשרה · כ"הג שם :

סימן כד

א' סעי' א' דרסה כילד כגון שהיה הסכין הסכין על הלואר וכו' · אם בשעה שחיטה לעצע העוף את ראשו באמצע השחי' או אפי' בסוף השחי' נעצע את ראשו ואת גופו · הגאון דע"ק ז"ל בסק"מ הסמיר · בזה מחשש דרסה ככתוב בדברי קדשו ע"ש ומ"מ כתב בסוף דבריו דהסוחטים ובודקים דשם אמרו לית דמש לאה אף בכדכוד באמצע השחי' כשאין שהיה ודאי והוא דבר מלוי ומעולם לא שמענו שחלה על זה עכ"ד · וגם במדינתנו פה בגדול יצ"א לא שמענו שחששו על זה · ומ"מ כתבנו זה שרבכל לפי ראות

עיני השותא שלא היה כדמוד הרצה ובמוזק והרגיש שבגבהה ידו ון הלולא לגמרי יש לאסור והכל לפי ראות עיני המורה :

ב' כתב הגאון דע"ק ז"ל סס בסוף קק"ח שקודם שמקרבין הסכין לגולא לשחוט לריך להעמות הולכות והובאות באויר כדי שבהגע שמגיע הסכין אל הגולא יהיה דרך הולכה והובאה דלא"כ יש חשש שבהגעה ראשונה אל הגולא תתכה כל שהוא מן הושט שלא בהולכה והובאה עכ"ל · ושמעתו שכן נוהגים בע"הק · ואלחנו פה בגדולד יע"א אין נוהגים כן יען שהסכין שלנו אינה חדה כ"כ כדי שתחתוך בנהרה ונקו"ה אין עושין כן · ומ"מ אם אירע שיש לו סכין חדה כל כך שתחתוך בנהרה לריך לעשות כן שמוליך ומביא ונקודם באויר כמנהג אי' :

ג' סעי' ב' שחט בהולכה או בהובאה לבד אם יש בסכין כמלא גולא וכו' ואם הוליך והביא אפי' שחט באחזול כל בהוא כשרה · ומיהו אי"ל להוליך כל אותו מלא גולא שהון לגולא דאין אדם יכול ליזהר בזה ולא הולכת שיעור זה אלא כדי שישחוט בריוח ופעמים שהסכין חריף ושוחט הרוב בלא הולכת כמלא גולא דקיים להו כיון דיש בו כשיעור זה יכול לשחוט בריוח . עוד בשם אביו הרא"ש ז"ל פר"ת סק"ג פר"ת סק"י ומה שסקשה הפר"ת על הפר"ה אינו מובן דהפר"ח ג"כ כ"ל הכי כדקאמר בהדיא ואולי גירסא אחרת היתה לו בפר"ה :

ד' ומיהו אף בסכין חריף אם אין בו כמלא גולא ואון לגולא והוליך ולא הביא אף שידוע לו שלא דרך שהסכין מרוב חריפותו שחט בלא דרסה אעפ"כ שחי' פסולה · פר"ח שם תב"ש בשי' חי' סק"ו שפ"ד סק"ח ז"ת סק"ג וכ"כ בזבח שמואל אות ג' בדיני דרסה :

ה' שם אם יש בסכין כמלא גולא ואון לגולא כמ"ל כשרה ואם לאו פסולה · ואפי' התחיל לשחוט בסכין גרועה והוליך כולה על כל הגולא עד הקתא פסולה · פר"ת סק"ד :

ו' סכין שיש בה מלא בי' גולאים ושחט בהולכה או בהובאה בלבד כשרה ואם חתך כל הראש בהולכה או בהובאה בלבד לא קני בשיעור מלא בי' גולאים · פר"ח סק"ב והתב"ש בשי' חי' הסכים עמו דוקא בבהמה ערפה אבל בעוף כשרה · אבל הרב מהר"ח קסי' בשי' הק לישראל הסכים להכשיר בכל גונא ולא כהפר"ח וכן נראה עיקר וכן הדין הרב שם"ג דאין חילוק · הרב ער"ה סק"א והגם דמקלת לאיותיו אין ראיה כל כך מ"מ מדברי השה"ג מוכח בהדיא הכי וכן מוכח מלשון הגאון רש"ל ביש"ש פ"ב שי' י"א שכתב וז"ל ואלי דהתיר הראש דקאמר במשנה היינו התיר הסימנים וכו' ולאפוקי דעת הרמב"ן דש"ל דוקא גבי התזת הראש כילו הוא דבעינן כמ"ל חוץ לגולא הלא"ה לא בעינן כולי האי אלא לעולם בעינן כמ"ל חי"לא עכ"ל ומדקאמר לעולם משמע דש"ל אף בהתיר הראש גבי בהכי הה פשוט וכן משמע מלשון הרב מעשה רוקח חי"ב פ"ה מה' שחיטה ה"ט ע"ש ולא"כ היון דרבים ניהו המכשירין ולאי דהכי נקטינן ובעוף כשרה בפומבי דליכא אלא דוקא כי הפר"ח · ולא"ל אי נקיס הלוי (ז"ל) דבהמה לא בא לידינו כזה דעל הרוב לא מסכחת לה בבהמה אבל בעוף בא מעשה בזה בתרנגול קטן והתיזו את הראש בהולכה אלא בהתכוין והתיזו בפומבי :

ז' לכתחלה לריך השוחט בהולכה ובהובאה אע"פ שסכין ארוך כמה גולאים בידו · הגאון תו"ח בשיעותו על מס' חולין דף כ' וכן הסכים הפר"ח סק"ג וכן הסכים הגאון מה"ח סי' חי' אות ג' ובתב"ש סק"ח והגאון פר"מ בהלק שפ"ד סק"ב חכ"א כלל ג' אות ג' ודלא כקלת אחרונים :

ח ומכאן תוכחת מגולה לאיזה מוחנים המראים לבני אדם איזון ידיהם שבמהירות וקלות גדול מעבירים הסכין על גולא העוף בהולכה לבד או בהובאה ועל הרוב בחתיכה קטנה מן הסכין שוחטין הסימנים ולכתחלה עושין כן להראות כחם וגבורתם באומנות וזה ברור שהיא שחיטה פסולה לא מבעיא לכתחלה דאין להם לעשות כן דהא בעינן ע"כפ שיעבירו כל הסכין על הסימנים שבשיעור זה קיס להו לרז"ל דהוי כאלו הוליך והביא אבל אם יש בחתיכה קטנה מן הסכין וכ"כ בטהירות א"א שיגלו מחשש דרסה ובולאי

הגמור שלא עשו דבר זה אלא מחסרון יראתם מהשם ב"ה והולים להראות גבורתם לפני שומעים אחרים ואשר לקח בדעבד חייבין לזו השחי' וכל האוכל שחי' כזו מלבד שאוכל כפק דרסה עוד יש שמחזיק ביד עובדי עבירה בראותם כ' מעשיהם חביבים לבני אדם עוקיפים והולכים ומתפארים בעלמם והוסבים שעושים כהוגן ועכ"כ גדול עונם ומשוא · כסף אחר פ"ב ומ' שחי' ה"מ וכ"כ בס' מכ"הז כלל ע"ז בעשרון סק"ח וז"ל ומכאן תוכחת מגולה לאותם שוחטים שמראים חריפותם לשחוט ע"י הולכה לו הובאה לחוד · וז"ל הרב מכתב אליהו כי ידוע בעלמי ביני בחכותי נהגתי כן וקבור סייתי אין לעולה ממנה ומיום שנבחרתי בק"ק זלקאווה ונקיתי לפני הרב ולפני היושבים לפניו לשחוט עופות לפניהם ושחטתי בהולכה לבד וגערו בי מלילה לעשות כזו פעם אחרת רק בהולכה ובהובאה כמשמעות הש"ע עכ"ל וקיים העשרון והעובר על דבריהם נח לו שלא נברא ע"ש :

ט' הגה והמנהג בגלילות אלו לפשוט בבהמה אפי' הוליך והביא אם אין בסכין כמ"ל וחו"לל מקום · אין כן מנהגנו פה בגדולד יע"א אלא מנהגנו כס' מרן ז"ל כיון שמוליך ומביא לא בעינן כמ"ל וכן הוסיג מו"ר כמהר"ר מקה מיס ז"ל בפומבי :

י' הא דאמרינן אם יש בסכין מלא בי' גולאים בהגשחט השחיטה כשרה בהולכה או בהובאה למוך היינו דוקא אם מתחיל ומראש הסכין ומוהו להוליך או להביא כל אורכו ואז אע"פ שאחות חדוד הסכין נשחט במלא גולא חי' כשר אבל אם התחיל במקלת הסכין לריך שיהיה באותו מקלת משוחט בו כשיעור בי' גולאים ומשם ואילך וכן אם נתכוון שלא להוליך או להביא כל הסכין כי אם עד איזה מקום ומקום במקלתו לריך שיהיה השיעור ומקום התחלתו עד אותו מקום שרולה להפסיק שם כמלא בי' גולאים · מ"מ אות בי' וע"ש בתב"ש קומן כלל ע"ז אות ד' :

י"א מעשה בא לידינו שחוטא אי' שחט בסכין אי' שהיתה מראשה עד סלים העליון אינה מקלה כ"כ אבל היתה כשרה כפי הדין והשוחט הנ"ז בשביל כן התחיל לשחוט שלים שמשון עד קופה ושחט בבי' שלים האחרונים בהולכה בלבד ונקתפקו בה והביאו את הסכין לפני חי' נסים הלוי (ז"ל) ועדד את בי' שלים הנזי ומלא שיש בבי' שלים שמחט בהם כמלא בי' גולאים והכשיר את העוף הנזי אבל אם לא היה בעוד שמחט כמלא בי' גולאים היינו מעריפין כהורחת הגאון תב"ש הנז"ל וכ"ש בזה המעשה שהשוחט הנזי היה חוסם ון הסלים הראשון בשביל מלא היה חלק וכן יש להורות :

י"ב סעי' ג' שחט ב' ראשים כאי' ובו' · דין דשוחט בי' ראשים כאי' לא שביה כולי האי ולכן לא כתבנו עליו ומימינו לא מעינו משחטו בי' ראשים כאי' :

י"ג סעי' ד' שנים אוחזים בסכין ושוחטים וכו' כשרה · אע"ג דומלשון הרמב"ם ומרן ז"ל מוכח דלכתחי' נמי יכולים לעשות כן מ"מ הא"כא דלא בקיאי כולי האי יש ליזהר לכתחלה שמא ידקנו זה על זה ואין להקל כי אם לצורך גדול · ממ"ה אות ז' ובתב"ש סק"ח :

י"ד סעי' ה' היה שוחט ואחד כל המפרקת כשרה הגה והמנהג להעניף אפילו לא אחד רק רוב המפרקת וכו' · דעת רוב הפוסקים ראשונים ואחרונים ומעטם כולם להכשיר באחד המפרקת ולא נוהגים כן אלא דוקא בני אשכנז דקבילו עליהו זה המנהג דכ"כ הבכ"הג הגב"י ז"ל ולא נהגינן הכי דכמה עופות נשחטין רוב המפרקת ואין פוסל אותם ע"ש וכ"כ מהרד"ח ז"ל בס' תו"ז מש ס"ג סק"ז · ואנחנו מנהגינו פה בגדולד יע"א אם נחתכה רוב המפרקת מכשירין אבל אם נחתך כל המפרקת ולא נשאר מאנה אפי' חוט מחגיס להעריף · ונראה דיש להקל בהפ"מ או בע"ש אפי' בנחתך כל המפרקת :

ט"ו ואם נתכוון לכך ונתחלה לחתוך כל המפרקת אפי' בנדיות המכשירין בחתיכת המפרקת מ"מ אם נתכוון לכך בשחיטתו אין להקל כי אם בהפ"מ · מ"מ אות ה' ועי' מעם נגון על זה בש"ג סק"ח :

ט"ז ראיתי בעקוס שהגויים המה הקלבים חותכים הראש מגוף הבהמה מיד אחר השחיטה ובזה מבליע דם באברים ועושים זאת כדי שהבשר יהיה כבד שמוכרים לפי המשקל

וגם מוכרים לישראלים ולפי הרשב"א שכתב שלף מותך ומגליע דס באברים יש למחות על זה . ש"ך בנק"ה :

י"ז סעי' ו' כשאדם שוחט עוף וכו' הגה וכן לא יניח האלבע על הסכין וכו' : כל זה הוא לכתחי' אבל בדיעבד אם בדי לו שלא דרס מותר . פר"ח בקו"א כו"פ קק"ה תכ"א כלל ז' אות ט' זב"ת קק"יא שו"ת אות מ' ובתב"ש שפ"ד קק"ה :

י"ח לריך ג"כ להזהיר לשוחטים שלא ישחטו מיושב שהיסיבה ומציאה לידי דרסה . כלה"ג הג"בי אות כ' בלי קק"ד . ובדיעבד אם שחט ביסיבה מותר . שפ"ד שם תו"ז סי' ל"א אות ט' . ועי' להדע"ק סי' מ' אות י"ד שדעתו להחמיר שכתב ואין להקל בזה ע"ש ובג"הק קק"ז . אך הש"ג קק"ח אחר שהביא דברי הכנס"ג הנז' כתב וז"ל ואין נוהגים כן ואין קברתו מכרעת בזה עכ"ד וכתב הרי מכ"חי בלק"י ומש הרב פרי מפרי ז"ל דבע"הק ירומ"תו וגם באזמיר ראיתי שכולם שוחטים מיושב ולא חשו לספק זה ופוק חזי מאי עמא דבר עכ"ל וכן מנהגנו פה בגדלה יע"א ששוחטים מיושב ואין פולה פה וכמ' הש"ג ז"ל :

י"ט אין לשחוט עוף אפי' עוף גדול בסכין גדול שמוחטין בו בהמות גבות כי בקל יבא לידי דרסה . עולת יצחק הביאו ב"הע קק"ד לחה"פ סוף קק"ד בלי"ש שם . וכ"ל דאם בדי לו שלא דרס מותר בדיעבד :

כ' ובשעת הדחק אז לעת הצורך שאין לו סכין אחר יעשה באופן זה דהיינו שיאחז באצבעותיו בגוף הסכין דהיינו בלהב למעלה קמוך לראשו שיעור שישאר מלא בו לוארים ושחוט בזקלת הבשאר מאחיזתו על הראש שנמצא הקתא תלוי לו למטה מתחת ידו ומוצע מלהכביד על הלואר אבל לא יאחז בקתא ושחוט דכל הסכין מכביד ויהיה חשש דרסה . קומץ שם סוף אות ב' זב"ש סוף אות ו' :

כ"א אסור לאחז הכשר לבדו או שוס בהמה דקה על ברכיו בלי קיוע אדם אחר ומכ"ש שאסור לרכוב עליו ולשחוט הקיומים מוטה למעלה דזו היא דרסה גמורה שהלואר מכביד על הסכין וק"ו לשחוט בהמה גסה בלי קיוע דודאי אסור ו' קומץ שם אות י' . ומכתב מאליהו בדיני דרסה משם ע"ל זבח שמואל סוף דיני דרסה :

כ"ב גם אין לשחוט עוף גדול כמו אווז וכיולא לאחז בידו א' ולשחוט בידו הב' כמנהגנו בעופות הקטנים ומפני שמכביד על היד וגורם עיפות ובא לידי דרסה ושהיה אלא לא ישחוט אלא דוקא בקיוע אחר . קומץ שם מכ"מ שם וקייס המכ"מ שם לכן ראוי וכהן לכל חכמי הדור בכל עיר ועיר ליתן השגחתם על זה . וכן מנהגנו פה בגדלה יע"א כשיהיה עוף גדול או אווז ישחטו בקיוע אחר :

כ"ג שם בהגה והמנהג להעריף כל דרסה בין במעוט קנה בין במעוט בתרא בין בקנה בין בושט גם אנחנו כן מנהגינו פה בגדלה יע"א שמעריפין בכל מקום שנעשה דרסה כמ' רמ"א ז"ל :

כ"ד סעי' ז' אלה כילד וכו' בין שחט התחתון וכו' בין שחט העליון וכו' פסולה . וה"ה וכ"ש אם הכניס הסכין תחת ב' הסימנים ושחט שניהם ונמנעה למעלה או שחט התחתון ונמנעה למעלה והעליון כהלכתו הוי אלה ופסולה . ש"ך קק"ו וכן הסכימו כל האחרונים ופשוט :

כ"ה סעי' ח' החליד הסכין תחת העור וכו' אבל אם מעלית פרוס על לוארה ושחט שחי' כשרה וכו' והי"ה אם המעלית כרוך בלוארה שהוא פסול . פר"ח קק"ב פר"ת קק"יא מ"א אות יוד כרתי קק"א שפ"ד קק"ז וכן שאר אחרונים . ויהו אם היו מכובב כ"כ על הלואר רק כדוך כדיכה בעלמא שיכול ליפול מעל הלואר ואם פושט ידו ליטלו יכול ליטלו בתפיקת יד תכף ומיד זהו הוי כפרוס וכשר בדיעבד . פר"ת שם כרתי שם שפ"ד שם :

כ"ו החלדה תפסול בין בסכין בין בשמיעה דהיינו דבעינן שיהא הסכין מגולה בשעת שחי' גם מקום השחי' לריך שיהא מגולה בשעת שחי' . תב"ש קק"טו מש"ז קק"ג וע"כ יש ליזהר כשלריך לכרוך מעלית על הפגימה בשעת הדחק או ב"ש יהא מזהר שלא יכרוך לד העב של הסכין דהיינו גב הסכין יותר מלד החוד קמא ישחוט בפחות בזקוס

שכנגדו כרוך למעלה דכיון שאינו מן הסכין לחיות נחשב מהקתא הו"ל כסוי . שו"ת אות י"ג קומץ כלל י"ז סוף אות ב' :

כ"ז שם הגה וכן יש ליזהר בכבשים שיש להם למר מקובך לתלוש הלמר וכו' . וכן בעופות יש לתלוש הטולות ואם ולא מייסיכן משום ל"בח כיון דלוך אכילה ו"א בלא זה מותר . לבוש סעי' מ' בה"י ק"ד . אבל אסור למרוט טולות מכסה עוף ומחיים לעוף כתיבת אי ד"א ומשום לב"ח . בה"י שם וכ"ש כדאי' בא"הע סי' ה' . וקשה לאדרבא בא"הע ס"ס ה' סתיר ההג"ה שם דכתב ו"ל ולכן מותר למרוט טולות מאווזות חיות ולכאן למ"ח ומשום לב"ח ומ"מ העולם מנהגים דהוי אכזריות עכ"ל והוא מהגאון מהרי"א בפקקים וכתבים סי' ק"ה וא"כ ק' על הרב בה"י איך כתב בתפך וכבר הסיגו הגאון פה"ת בזה הסי' ק"ג וכן הסיגו הגאון גדולי הקדש בסוף אות ה' . ואפשר להלין בעד הבה"י לכותו היא מנ"ש מורש"ס והעולם מנהגים דהוי אכזריות ומ"ש בה"י לא אסור לאו דוקא וא"כ מה שנהגים פה עילנו בגדלה יע"א כשקונים תרנגולים ומושמים שלא יבאנו מוטלות הגדולות מן הכנף יש להם על מה שיקמוכו וכסולאת הגאון מו"הרש ומש מהר"אי . ואח"כ ראינו שכ"כ הגר"מ בח"מ סי' ער"ב בהגה"הע אות ה' אחר שהביא לא מהר"אי שהעולם נזהרים וכו' כתב וז"ל ונראה מומדבר על מרינת הטולה של גוף העוף אבל על מרינת הטולות של אגפים כדי שלא תעוף ותברח מותר וכן עמא דבר עכ"ל ז"ל :

כ"ח יש לזהיר להשוחטים כשתולשים הטולות והלמר מן הכבשים יותר מכדי הלירך ומשום ל"בח וכן לא יטרוט טולות בעוד הבע"ח מפרכס כדי לקנח ידו מן הדם רק יטרוט אחר הפרכוס וכן מקום שהשוחטים לוקחים הטולות יזהרו שלא יטרוט רק אחר הפרכוס . מנה"י בלק"י אות מ"ט :

כ"ט אם עבר והחליד הסכין תחת למר מקובך פסול אפי' בדיעבד . תב"ש קק"יג שפ"ד קק"א . גם אם עבר והחליד הסכין תחת למר שאינו מקובך או תחת הטולה ג"כ יש לפסול בדיעבד . תב"ש שם . והשפ"ד שם הביא הדבר בל"ע . והלע"ק קק"א גם הוא פסל בדיעבד כשעת התב"ש וכתב הלע"ק דגם השפ"ד דעתו לאסור ע"ש . אבל הרב ונחה"י בלק"י קק"כז הביא משם הרי ל"ל החדשות אי' חי' שהסיג על התב"ש בזה ובתר כל ראיותיו והעלה דאם מישוע הסכין ומוסק אין לאסור בדיעבד ע"כ ולכן בהפ"מ יש להתיר בדיעבד :

ל' בשחוטין עופות בי"ע היה מנהג מקודם פה עילנו בגדלה יע"א שמניחין רוק על הטולה וילמו אותה ומעל הלואר כדי שלא תחזור על הסכין בשעת שחיטה ואם כן לפ"ז יש לחזה"ם שיניחו עליה רוק הרבה כדי שלא תחזור על הלואר ויבא לידי חלדה שאפי' בדיעבד פסולה לקבלת המ"ל כמ"ש בשמוך ובפרט יש ליזהר בתרנגולים הגדולים . אכן עתה מחדש שהסיגו שחוטים היו למרוט הטולות בי"ע עפ"י סורלת הגאון מג"א ז"ל בא"ח סי' תל"ח שכתב בשק"כל בקופו ומש הט"מ לאין דוחה י"ע אלא דבר הסכרח כגון שחיטה אבל תלישה שאין הכרח לעשותה קודם שחי' אינה דוחה וכו' ע"ש ומשמע דאם מוכרח לעשותה קודם שחי' ומתר ובמדינתנו שהיא עיר גדולה ושוחטים הרבה עופות ומכל רולים אותם בעהרה ומשום שמחת י"ע ולא"ח לשם לפנות הטולות ועל העופות ומש"ה מוכרחים הם למרוט הטולות . וכן התיר הגאון חיי אדם ז"ל כלל פ"ע אות ג' דנהגו עכשיו השוחטים למרוט ומפני שלא"ח לשחוט בלא זה ע"ש וכן הסכים זב"ש דיני שחיטות דין כ"ח וכן הסכים אחל יצחק סי' כ' סעי' ד' וכתב בלק"יל אות ז' ובפרט מי שהוא שוחט דעתא שאינו יכול לעשות מאתמול מותר למרוט וכן הסכים הקונן כלל כ"ג אות ז' ע"ש . ועפ"ז הנהיגו השוחטים הי"ו למרוט הטולות :

לא אם כפף העוף את ראשו על בית השחי' וקפק אם הגיע על גב הסכין ואף אם ודאי לא נגע א"א להקל . דע"ק קק"ו . וחומרא יתרה היא זו ואין לחוש ע"ז וסגאון ז"ל הוא ומחמיר ביותר ומעשים בכל יום דאין השוחטים מושמים לזה כלל ועוד דהשוחטים שלהו הם בקיאים בתפיקת הסימנים ולאם העוף ואינו יכול לסזיז ראשו כלל ואפי' אתי"ל שסזיז ראשו וכפפו על בית השחיטה ודאי אינו יכול לכפוף אותו לגמרי כדי שיהא חלדה ומ"מ אם אינה שכפף ראשו לגמרי על הסכין ובית השחי' ונתכסת הסכין וב"הש יש לאסור :

רב כולה תלושה שנפלה ע"ג הבכין שקושרו בה יש ליזהר בזה עשוה חללה וכשהגולה לחה
לו שהבכין לח וכדבקת הגולה על גבה . דע"ק קק"ו :

רג סעי' ט לריך ליזהר כשאדם שוחט וחק על העור וכו' ושוחט בראש הבכין ומתבשה
ומהעור אינם אם שוחט באמצע הבכין אין לחוש וכו' ויש מי שמחמיר גם
בזה ויש לחוש לדבריו לכתחי' . דוקא בזה בדין האחרון שוחט באמצע הבכין שבעקוש שוחט
הוא מגולה זהו בדיעבד כשר אבל בדין הראשון כשוחט בראש הבכין והבכין בעקוש שוחט
ומתבשה אין העור אפי' בדיעבד פסול . ש"ך קק"ו ואחרונים :

רד ואפי' אם קלת עקוש השחיטה ומכושה פסולה דבעינן שיהיה כל עקוש השחי' והבכין
שבנגדו מגולה ולכן לריך ליזהר ליטול החבל מלואר הבהמה בשעת שחיטה שלא יבא
קלת מעמו נגד הבכין בעקוש שחיטה . שע"מ אות י"ג קוטן שם אות ב' . ובי"מ דיני שחיטות
אות כ"ח אה"י בלק"י קק"ו :

רה מעשה היה בעיבו שהביאו עז אי לשחוט והעז הכז קרנים שלו היו מעוקמים
הרבה וקלת ומהם שוכבים על הלואר ואא"ל לשוחטה אאא"כ שיהיה הבכין בין
הקרנים ובין הלואר ושחוט ונקתפקו בדבר ואא"ל חי בנים הלוי (זא"ל) שיבניקו הבכין תחת
הקרנים ושחוט ואע"ג דעקלת אין הבכין הוא עכושה מ"מ בעקוש שוחט כנגד הקרנים
אינו עכושה יען שעקוש שחיטת הקרנים היה בין קרן לקרן ואינם עכושים והגם דאין זה לא
לא התיר כה"ג אלא בדיעבד ה"כ הוי דיעבד דאא"ל לשוחטו בעינן אחר ואין לומר דזה לא
הוי דיעבד דיכול לחתוך הקרן ואחר כך ישחוט זה אינו דאם יחתוך הקרן הוי לער בעלי
חיים ומכוס הכי עכו כן :

רו סעי' י אם לאחר שחחט רוב הקרנים החליד הבכין המת מיעוט הנשאר וכו' מותר
הגה והמנהג להעריף כל חללה בין בע"ק וכו' בין בקנה בין בושט . וכן
מנהגנו אנחנו כרע"א דמעריפין חללה בכ"מ שיהיה :

רז אף לדידן דאוקרים חללה בע"ב דק"ל כרש"י ז"ל מ"מ אם שחט רוב הקרי' בהכשר
קק"ב . ואין לכמוך על הוראה זו כלל דהא כתבנו לעיל סי' כ"ג אות ל"ג דהש"ך וכל האחרונים ס"ל
גבי שהיה דאם חזר ואתך מיעוט בתרא בבכין פגום ג"כ אסור מעעם עיקור ואא"כ מאי שבא
הא מהא ועל כן אין לכמוך על הוראה זו והש"ג לשעתיה אזיל דפסק בסי' כג קק"עו גבי
שהיה דחותך מ"ב בבכין פגום ולא קי' עליו מדי אבל לדידן דפסקנו לעיל דאסור אין לכמוך
על הוראה זו . והרב מהרד"א ז"ל בתורת זבח סימן ל"ב אות חי' דהביא דברי הש"ג ולכן כתב
הכז' וכתב עליו שהוא פשוט ולא נרגש מזה לריך לומר דהש מנהגם כהש"ג ולכן כתב
שהוא פשוט :

רח סעי' יא אם החליד הבכין תחת מיעוט הראשון וכו' וכן אם שחט מיעוט הראשון
בחללה וגמר השחיטה שלא בחללה פסולה . בענין חללה ודרסה במיעוט
קטן דקנה נחלקו האחרונים ז"ל דהב"ח והש"ל ודעמייהו ס"ל דגבי דרסה וחללה פסלינן אף
בע"ק דקנה . והש"ך והפר"ח ודעמייהו ס"ל דלא פסלינן בע"ק דקנה אפי' ד"אח . וכ"מ אף לדידן
דפוסלין ד"אח בכל גווא היכא דתפס הקנה בידו ולא נגע בושט והחליד או דרס בע"ק דקנה
לדברי המכשירין כשר אף לדידן דהעיקר דפסלינן בקנה ומשום נקובת הושט והכא דבור לו
שלא נגע בושט מותר . ולענין דינא כתב הפר"מ בחלק שפ"ד סק"יג דבהפ"מ אם תפס הקנה
לבדו והחליד או דרס בע"ק ובדי לו שלא נגע בושט יש להכשיר :

טל ואף להמכשירין בע"ק דקנה היינו דוקא בתחלת השחיטה אבל אם שחט הושט בבהמה
ואח"ך החליד או דרס בע"ק דקנה פסולה . שפ"ד שם :

מ סעי' יב יג יד הגרמה כילד זה השוחט בקנה לועלה וכו' הגרים בקנה בתחלת
שלים וכו' כל אלו החלוקים וכו' . לא כתבנו על דין הגרמה יען
שאנחנו מהגים כסי' ההגה ז"ל לפסול כל הגרמה בין בע"ק בין בע"ב בין בקנה בין בושט-
וא"כ

וא"כ כל דינים שכ' מכן ז"ל פסולה . וכ"כ מהר"דם בתו"ז סי' לג אות ה' דכן מנהגם :

מא אם תפס הקנה בידו והגרים בע"ק ובדי לו שלא נגע בושט ואחר שהגרים חזר לעקוש
שחי' ושחט רוב הסימנין בעקומו יש להקל בהפ"מ אבל אם חוסיף על המיעוט שהגרים
והשלים לרוב סימנים ופסק מלשחוט עריפה דמה שהגרים אינו מלטרף ולא דמי לחלי קנה
פגום דשחט בעקוש שחיטה והכא לאו עקוש שחי' . שע"ח אות יד ועי"ש בתב"ש :

מב סעי' מו עיקור כ"ל כגון שנעקר הקנה או הושט מהלחי ומהבשר וכו' . דוקא
כשנעקר מן הלחי ומן הבשר אבל אם נתלש הבשר עם הסימנים והסימנים
נשארו מחוברים בבשר כשרה . ש"ך קק"כא וכן הסכימו הפ"מה קק"כט ושאר אחרונים :

מג ועוד יש עין עקור אחר כגון שנפרדו הסימנים זה מזה הקנה מן הושט בעקוש שביבתן
זע"ז ברוב אחרכן או ברוב עקוש שחיטתן . מכן ז"ל בב"י סו"ג קק"לז קומן כלל יא
אות ג' . וכתבה מכן ז"ל בש"ע סי' לג סעי' יוד עי"ש :

מד הגא"ה ואמו מותגין לשעריף כל עיקור בין בע"ק בין בע"ב וכו' גם אנחנו מותגין כן
ועיי' לקמן אות מ"ו :

מה אם בהגה ומ"מ לענין חלבו או בילים שלו שהם כשרות . רוב אחרונים ז"ל הסכימו
לאסור והם הש"ך קק"כג פר"מ קק"לב פר"מ קק"ך מי' אדם כלל ז' קוף אות טו שמ"א
אות ו' שמ"מ אות י"ח שפ"ד באמצע קק"כג זב"מ קק"מד לח"הפ קק"עו :

מו סעי' יו הא דפסול בעיקור היינו כשנעקר כולו אבל אם נשתייר בו אפי' משהו
כשר וכו' . כל מ"ש מכן ז"ל דאם נשתייר אפי' משהו כשר ואם נשתייר
רובו אפי' מדולדל כשר זה הוי אפי' לדידן דפוסלין עיקור בין בע"ק בין בע"ב כמ"ש לעיל אות
מ"ד דהגיגן כהגה ז"ל אפ"ה בזה כשר דהא דמתב רמ"א ז"ל לעיל דעיקור אסור אפי' משהו היינו
דוקא שנעקר בשעת שחי' אבל אם נעקרו קודם שחי' מוקמינן לה אדיבא ואם נשאר מיעוט
בעקום אי' כשר וכן נשאר רוב אפי' מדולדל כשר . ש"ך ס"ק כ"ג ושאר אחרונים ז"ל .
ומ"ש לעיל בסוף אות מה על הגה דרוב האחרונים אסרו גם בבילים וחלבו והרב הגה
קושתני על קודם שחי' דקאמר אין שחי' מועלת בו רק חלבו ובילו מותר ועלה קאי ואמר
דרוב האחרונים אסרו גם בחלבו ובילו ומשמע דגם בנעקר קודם שחי' אסור חלבו ובילו ואין
שחי' מועלת בו . ודע זה דוקא אם נתברר לנו שנעקר קודם שחי' ונשאר מיעוט בעקום אי'
או דלדולים ברובו אבל אם לאח"ש ראינוהו כן מיסי' מעת בשעת שחי' נעקר ולדידן אסרינן
אפי' נעקר בעשהו בשעת שחי' ופשוט . ועין לקמן סי' לג אות כד וכה ובז :

מז אם אחר שחחט רוב הסימנים ואח"ך עקר הסימנים בידו ומחזר ושחטו בסהוא עקור
פסולה אבל שחט הרוב ועקר הנשאר ביד ולא שחט אח"ך כלל כשר דלאו דרך שחיטה
הוא זה ואינו פוגל הסחיטה . שע"ח אות ב' ועי"ש בתב"ש ואע"ג דהסמ"ח לא הסכים אלא
דוקא בהפ"מ אבל בדידן נהגינן כן אפי' לכתחי' דכן יש לנו קבלה מן הסוחטים הקדמונים
דאם נשאר מיעוט מן הסי' אלא בשחט מוציא אלבנו ופוסק אותו כמ"ש לעיל סי' כ"ג אות ל"ב עי"ש :

מח ואם מרגיש בשעת שחי' ממש שנעקר מעט על ידי כלכוד הבעל חי וכגון שמוציא בעין
קול שקורין קב"ק אזה מורה על עיקור סימנים שנעקרו מחיבורם בלחי דיש להעריף ואין לזה
שום בדיקה אבל מן הסתם אין לחוש לכל זה . קומן שם אות ה' :

מט לפעמים בתרנגול זכר עפי' הרוב לועק בקול ומשוה בעת תפיסתו לשחי' וזה הוא
שוקף ומוציא את הקנה לגד הגוף ויורד לועמה ומעקם שחי' ואין זה שמועה כלל רק
שלריך להמתין עד שיחזיר את הסימנים מעלמו למקומם הראשון דהיינו ליתן רפיון ידים שלא
להחזיק הסימנים באלבעותיו ואז חוזרים למקומם דאם לא יעשה כן נמלא השחי' למעלה
מספוי כובע והו"ל הגרמה . ולכן עלתי לראות ומקודם השחיטה שיסיר הספוי כובע על מקומו
כי ניכר הוא דרך הטור מבילע שם לחוץ כעין הר ואם לאו יומע אז מלשחוט עד שיחזור
ספוי

ספוי כובע למקומו · ומכתב מאליסו בדיני עיקור אחל ילחק סי' מ' בזב"מ סק"מ קומן מס סוף אות ז דע"ק סק"יב :

נ וכן לפעמים כופלים הסימנים לחון לכך פיו להבעל מי לאחר שמיעה ולית לן בה שזה בא מ"י פרכוסו אבל אם כפל לכך בית השמ"ו זהו עיקור גמור · קומן מס :

נא סעי' יז שהע וכו' ומעלה הב' שמיע וכו' ס"ז פסולים הגה ואפ"ו זרק הטוף מידו וכו' · ואע"פ שפרכס אחר השמ"ו או משמשו ולחקו בסימנים אחר השמ"ו שאפשר להשמע מ"י משמוש זה אפ"ה פסולים · הגאון שמ"ח אות כב ותב"ש סק"לא קומן כלל י"ע אות מ' :

נב מס בהגה מיסו הסוחע נאמן לומר שלא היה שמיע בשעת שמ"ו · הא לכתב מ"כס להסוחע נאמן מייבי שאומר הסוחע בדקתי בסימנים אחר שמ"ו ומלאתי שלא היה שמוע נאמן אפ"ו ביחידי כמו שנאמן על השמיעה אבל אם הסוחע אומר הרגשתי בשעת שמיעה שלא היה שמוע מיסו נאמן שא"א לשמוע ע"ז ולכא כמ"ז סק"יד · שמ"ח מס תב"ש אות ל"ב קומן מס :

נג סעי' יח מעלה הס"ו הסחע שמוע וכו' הילכך בכל גוונא אסור · מעלו שניהם שחוטים ואו מהם שמוע ותפס הסימנים ביחו מקלינן בטוף מהוס ס"ס בפק אם נחתע קודם שנשמע ואח"ל נשמע קודם שנשמע אחר שנשמע אי"ה אחל ואם אין מקום השמ"ו נפוח ולא מאדים ביותר מהנהוג יש לסמוך ע"ז להתיר · מהריק"ש בס' ערך לחם · ועל ס"ס כזה שעשה הרב ז"ל יש בו פלוגתא מן האחרונים אבל דזה הס"ס הוי מס אי' ובכן אי' חמוב כספק אי' שמא נחתע הוא או חביבו קודם שנשמע או שמא נשמע הוא או חביבו אחר שנשמע ויין מ"א סי' הע"ל סק"ג · ועוד דהכא איכא חזקת איסור וג"כ איכא פלוגתא אי עבדינן ס"ס במקום חזקה על כן יש להחמיר · אח"כ ראיתי בס' בית אברהם הכד"מ שגם הוא עבר על דין זה ע"ש בסס"ז סק"כז :

נד סעי' יט שחע הטוף כדרכו וכו' מעלה מבעת מהגרגרת אלא על הסכין כשר הגה ויש מעריפין בזה וכו' · כוב מבני האחרונים הסכימו לאסור כהרב הגה ז"ל וכתב הסמ"ח אות כ"ד בין מעלה על הסכין או על האחן בין שלא בין חתיך אי שמיני אלי שהתך מונחים על שני לדי הסכין ותמוב עליו בין בחוכב בין בחוכב הכל אסור ואין לך מוס לד להתיר כי אם במעלה מישוע מבעת ומאר הגרגרת הוא אלא בעינן תרוייהו ראיה ומשמוש היד · תב"ש סי' אי' סק"מ קומן כלל ב' אות אי' ופה עיקרו בגדאל יע"א הסיגו הסיחנים הי"ו שאחר שחחע הבהמה יוציע אלבעו בבית השחי ויולא הקנה והוסע וילאה אם נשחטו כראוי ובזה אין עוד מקם :

ג מוחנו ובודק שהיה דרכו לבדוק בסימנים הבהמה ע"י מיעביר ידו לבית השחי והגיע רק המפרקת אין לסמוך ע"ז הבדיקה שהרי הבדיקה לריך שיראה בעיניו שני הסימנים נשחטו או מיגומם בידיו על הסימנים ומה"כ בדיקת הכ"ז שלא נגע בסימנים כלל אפשר שהסימנים הם בלדדין לנעה ומוקים שהעביר ידיו ואף שיש אומדנא מלד הרגילות אל מקיש הסימנים שבמוס פעם אינם בבהמה להלאה ומוקים שהעביר ידו עכ"ז אין לסמוך ע"ז ולכתחי' פשיטא דאין לסמוך ע"ז רק לריך לבדוק בעמנים אל ב' הסימנים בחתוך שלשה לגמרי או בראיה בהרה · דע"ק סק"ב :

ד הגה וכהגו לבדוק בדרך זה וכו' מיהו א"ל לבדוק אחר שמוטה וכו' · הש"ך ז"ל בסק"ב פקפק בדין זה והעלה דלכתחי' לריך לבדוק אחר שמוטה וכ"כ הפר"ח בסק"ב שמ"ח אות א' זב"מ סק"ו מכ"א כלל ז אות יח ע"ה אות ב · ואם בשעת שחיטה בשעה שמאחן ידיו שמע כעין קול קנ"ק בזה אפ"ו בדיקה לא יועיל · קומן כלל כ' אות ג · ועיין לעיל סימן כ"ד אות מ"ח :

ה לפעמים חתך השחי קטן מאד ולחק בכח על שכפלנו הקנה עם השפ"כ להון ואז בודאי לא יוהיר מעלמו מפני עכבת הכפ"ך אז מוחר לקרוע מעט את העור כדי שיוחזרו לשם מעלמם · קומן מס אות ב' :

ו אם בדק הסימנים כרוגן אפ"ש ראה שלא נשמטו ואה"כ ראה דהטוף הוליא דרך פיו השפ"כ

השגה ז"ל בזה הדין תקגי לן לסמיר בעיקר הדין אבל לא כתיב ס"ס ואח"כ בודאי הגמור דבהפ"מ מוחר בשופי ואין בו אפ"ו מדת חסידות :

ז הא דאמרינן שאח"ש מלא מבעת מהגרגרת וכו' · כראה דס"ה בבהמה והא דנקט מרן עוף הייכו שהבי"ל זה מן המגור בשם מהר"י מולן שבאבל על זה ומעשה שהיה כך היה · שו"ע סק"מג :

ח מעשה בא לידי שמעלה רליעה עגולה מהוסע על הסכין לאח"ש והטרפתי והסכימו אחי ג' גדולי ישראל · כרם שלמה ע"ש :

ט סעי' כ הסוחע תרגול וכו' · וכן לריך ליזהר להרחיק עלמו מן הבותל וכדומה שלא יגע הבעל מי עליו · שמ"ח אות כה קומן מס אות י"א :

ס וכן לריך ליזהר כשבוחע לוזה וכדומה ע"י שאחר אוחז הסימנים מכאן והיא מכאן שלא יעשה אילך ואילך בחזקה ויבואו לידי עיקור · שמ"ח מס קומן מס :

סא ומנעים זה איקור גמור הוא מה שעושין מקלת איתנים בשחוטים בשבוע תרגיל גדול אי ביו ולא קרקע ושוחע כך דהו"ל עיקור מפני שהטוף מכניד גופו לנעה ותכף בשמתחיל לשחוע הרגרגת נקרע מאליו ונקרא כתיב ושחע ולא נקרע והעונש כן עתיד ליתן את הדין ולהשוע יוגעים · קומן מס :

סימן כה

א סעי' א הסוחע לריך לבדוק בסימנים לאח"ש וכו' · לריך לבדוק הסימנים אם נשחטו ביבן אפ"ו היה הסוחע זריז ומסיר · שמו"בס ז"ל פר"ח סק"א שמ"ח אות א' · ואפ"ו הוליך והביא במקום הסימנים ג"כ לריך לבדוק · הלא"ש בתשובה זב"ת סק"ג קומן כלל ב' אות א' :

ב ראוי ונכון להעביר ידיו הוך מתך שחיטת הבהמה להגיע בשמוש אם שחע כראוי דבלאיים אינו יכול לבדוק יפה דבית השחי מלא דם · ע"ז סק"א בשם מהרי"ל זב"ת סק"א בס"ל מס"ז סק"א · אבל אין לסמוך על משמוש היד גרידא אלא בעינן תרוייהו ראיה ומשמוש היד · תב"ש סי' א' סק"מה קומן כלל ב' אות א' ופה עיקרו בגדאל יע"א הסיגו הסיחנים הי"ו שאחר שחחע הבהמה יוציע אלבעו בבית השחי ויולא הקנה והוסע ויראה אם נשחטו כראוי ובזה אין עוד מקם :

ג מוחנו ובודק שהיה דרכו לבדוק בסימנים הבהמה ע"י מיעביר ידו לבית השחי והגיע רק המפרקת אין לסמוך ע"ז הבדיקה שהרי הבדיקה לריך שיראה בעיניו שני הסימנים נשחטו או מיגומם בידיו על הסימנים ומה"כ בדיקת הכ"ז שלא נגע בסימנים כלל אפשר שהסימנים הם בלדדין לנעה ומוקים שהעביר ידיו ואף שיש אומדנא מלד הרגילות אל מקיש הסימנים שבמוס פעם אינם בבהמה להלאה ומוקים שהעביר ידו עכ"ז אין לסמוך ע"ז ולכתחי' פשיטא דאין לסמוך ע"ז רק לריך לבדוק בעמנים אל ב' הסימנים בחתוך שלשה לגמרי או בראיה בהרה · דע"ק סק"ב :

ד הגה וכהגו לבדוק בדרך זה וכו' מיהו א"ל לבדוק אחר שמוטה וכו' · הש"ך ז"ל בסק"ב פקפק בדין זה והעלה דלכתחי' לריך לבדוק אחר שמוטה וכ"כ הפר"ח בסק"ב שמ"ח אות א' זב"מ סק"ו מכ"א כלל ז אות יח ע"ה אות ב · ואם בשעת שחיטה בשעה שמאחן ידיו שמע כעין קול קנ"ק בזה אפ"ו בדיקה לא יועיל · קומן כלל כ' אות ג · ועיין לעיל סימן כ"ד אות מ"ח :

ה לפעמים חתך השחי קטן מאד ולחק בכח על שכפלנו הקנה עם השפ"כ להון ואז בודאי לא יוהיר מעלמו מפני עכבת הכפ"ך אז מוחר לקרוע מעט את העור כדי שיוחזרו לשם מעלמם · קומן מס אות ב' :

ו אם בדק הסימנים כרוגן אפ"ש ראה שלא נשמטו ואה"כ ראה דהטוף הוליא דרך פיו השפ"כ

הקפ"ב עם התיבת הקנה כסר דתליגן עיקור זה ונכח הפרכוס והנעמוע · ס"ו"ב אות א' ומס דבר שמואל סי' רמ"ד וכ"כ הסמ"ח אות א' לפעמים הסי' יולא דרך פיו וכסר דמזה נראה שלא היה שמוע בשעת שחי' וכן קיים הרי דב"ש ז"ל סס בסס"י רמ"ד וז"ל ובפרע היכא דחזינן דלחלים וגבר מילים דפרכוסא דא לסזליא בלעו ופיו ולפלוט הסי' החולה מלמעה למעלה שלא כדרך הטעוים שיפליס מאליהס למעה ומנקוס מהך הסחי' עכ"ל וכ"כ הרב להה"פ · ויש עוד סי' אם הקפ"כ נופל דרך פיו בודאי שנטמא אח"ש וכשרה ואם נופל דרך ב"הסס אף לאחר פרכוס אז בודאי קודם הסחי' נטמנו וערפה אם לא בדק הטוחנו אחר הסחי' קודם שזרק וכן עשה מעשה הגאון ע"ל ז"ל שהטוחנו לא בדק אח"ש קודם זריקה והיה הקפ"כ נופל דרך ב"הס והעריף · לחה"פ קנ"ג בלו"י קק"ב זב"ת קק"ה :

ז סס ויש מי שאומר שלריך לראות וכי' בוקעים שחיטה בלא הגרמה . אם שחט באמצע הלואר א"ל לבדוק אחר מיגרמת אבל אם שחט לגד הראש פשיעא לריך בדיקה . ע"ז קק"ב פר"ת קק"ב מו"ח בקוף אית א' ושאר אחרונים :

ח הנה ויש לבדוק אח"ז וכי' לא בדקו תחלה בודק אח"כ ולא חיישינן שמא על ידי הפרכוס נתרקב הסתך . יש מן האחרונים ז"ל דפליגי ע"ז וס"ל דחיישינן ויש שחילקו בין שחט כל הקיומים ובין שחט רובם ועיי' כל זה בע"ז קק"ד וס"ך קק"ד ועוד שאר אחרונים . ומנהגינו אנחנו פה **בגדאר** יע"א שוכטיריס בכל גיזכא שאם לא בדקו תכף ומיד אחר השחיטה אלא בדקו אח"כ אחר שזרקו ואחר הפרכוס ומלאו שנשחט ר"ב ונכשרין בכל ענין אף אם לא נהתך כולו ובין בקנה בין בושט וכהוראת הפר"ח קק"ד :

ט הא דונכשרין אנחנו בשחיטת הרוב אם בדקו אחר שזרקו היינו דוקא רוב גדול לא רוב הנראה לעינים . ומהב"ר אות א' כן העלה לענין הלכה וכן הסכים הפר"ת קק"ג וכ"כ הגאון שמ"ח אות ג' דאין להכשיר כי אם ברוב גדול כמו ב' שליש אלא דהשמ"ח כתב דוקא בהפ"ע ואנן לא קי"ל הכי כדכתיבנא לעיל אלא ונכשרין בשופי :

י סעי' ב הבודקים בטולה לראות וכו' עושים הס . פי' שוכטיקים טולה כפילה תוך החלל ועל ידי התפשטות הכפילה יתרחב החלל של הושט ויכיר אם יש בו רוב . והבודק בטולה אף אם מלא שנשחט הריב אסור דחיישינן דהכילה קרעה והשליכו לרוב . עפ"ד קק"ה . והבני האחרונים קללו לעי שבודק בטולה גם אין להתעסק בקבוכתו שע"ח אות ד' . ותיפח רוחו שמאכיל טרפות לישראל . קונן כלל כ' אות ה' ואחרונים :

יא סעי' ג נשחטה כראוי ובא זאב ונטל וכו' ולא חיישינן שמא בטעות נקב לקב · ואפי' אם יש נקבים הרבה שלא בעקוס שיהיו תלינן בזאב . כ"כ ונן ז"ל לקונן בב"ע כי' ל"ו כעי' הי' ע"ז קק"ה ס"ך קי"ו ואף לכ' הסגה לקונן כי' ע"ל קעי' ב' דיש להחמיר בנאבדה הריאה וכן אנחנו נוהגים ג"כ ע"ע הכא גבי זאב ונותר ולא כהפר"ח בקו"א . כו"פ קק"ו וכן הסכים הגאון תב"ש לקונן כי' ל"ו ובלו"י קק"ו ועוד אחרונים ז"ל :

סימן כו

א סעי' א ניקב הושט בשעת שחיטה וכו' עריפה . ה"ה אם נפגם הושט בעקוס בשחט בלא התחך קודם הרוב עריפה . הגאון שמ"ח אות א' ובתב"ש קק"א וכתב עליו הפפ"ד קק"א ופקוע הוא :

ב אם נשחט הושט כולו או רובו ואחר כך ניקב בשעת שחיטה בעקוס בשחט רוב האחרונים הסכימו להכשיר ועיין ע"ז קק"א וס"ך קק"א פר"ת קק"א . אבל הסמ"ח אות א' ובתב"ש קק"ב כתב שבעל נפש יחוש להחמיר בכי' הב"ח ז"ל אבל בהפ"מ יש להכשיר . מה"בר אות א' :

ג אם לאחר שנשחט הרוב או כולו ניקב בתוכבן הושט וכדומה עריפה ונפסק דבון שלא בעקוס הכשר שחיטה הוי כאבר אחר . הגאון ש"מ ותב"ש שם וכתב עליו הפפ"ד קק"א והדין נכון הוא :

ד אם לאחר שנשחט הרוב ונשאר המיעוט וניקב בנגד מיעוט הנלס יש להסתפק דלמעשה מי שכתב הש"ך בסק"א דאף לדידן דפסלינן בחמשה דברים המפסידין את השחיטה במיעוטו בתרא הייבו במיעוט הנשאר עלמו אבל מה שנשחט כבר נכשר ולפ"ז הטעם אם ניקב ב"מ"ב שכול ונשוס דלא נשחט אבל לטעם הב' שכתב הש"ך ונשוס דאינו דרך שחי' ה"כ לאו דרך שחי' ונותר . שפ"ד קק"א ועל כן יש להחמיר :

ה עוד יש נפקותא בין ב' הטעמים הנ"ל אם דרס או החליד במה שנשחט כבר דהיינו נותר כיון שנשחט ולטעם הב' אסור להיות דרך שחיטה . כ"כ הגאון מש"ז שם ועל כן יש להחמיר גם בזה :

ו ואם אחר שנשחט כל הסי' א' בעוף דרס או החליד במה שנשחט אפשר דאפי' לפ' הגאון תב"ש דאוסר לפי' הב"ח בניקב וס"ל דבלא הפ"מ אין להקל מ"מ הכא אפשר דאפי' הב"ח מודה דנותר לטעם הב"ח ונשוס דס"ל יש טרפות לחלי מיות וס"ל דאין הפרש בין ריאה לאותו פי' עלמו כמו בפי' דבריו הפפ"ד שם . והיינו דוקא אם ניקב דנעשה בו טרפות אבל הכא לחלי חיישינן דזה לא ונשוס טרפות אלא רחמנא אגזריה לנשה מנשה דברים ומפסידין את השחי' ולא אגזריה לנשה בחמשה דברים אלא דוקא בדרך שחי' בחי' אלריך לו שחי' אבל הכא כיון שנשחט ולא לריך לי עוד שחיטה אינו פוסל דנקה או חלדה כן העלה מי נסים הלוי הי"ו (ז"ל) ועיי' בסמוך אות ז' :

ז סעי' ב שחט הקנה וניקב הריאה קודם שנשחט הושט או שנשחט הושט וכו' טרפה . היינו דוקא בבהמה אבל בעוף שהכשרו בכי' א' אף אם ניקבה הריאה קודם שנשחט הושט או בני מעים קודם שנשחט הקנה כברה · כנה"ג הגה"ט אות א' · וה"ה אם ניקבו בני מעים אחר שנשחט הקנה או ניקב הריאה אחר שנשחט הושט כן נראה ונדברי הי"ו נתיב ע"ו אות יו"ד והרמ"דס בקצור הי' שחיטה בזה הסי' וכ"כ בלו"י קק"א . ולפ"ז כ"ש אם דרס או החליד ונכאן ראייה לדברי מי נסים הלוי שכתבנו לעיל בסמוך :

סימן כז

א סעי' א חתך ובהמה וכו' ועודה מפרכסת אסיר וכו' עד שתמות וכו' · אבל לאחר שנתה מותר לאכול מנה אפי' מה שחתך ומנה קודם שמתה · עוד ע"ז קק"א ס"ך קק"א ושאר אחרונים . ואפי' לכתחי' מותר לחתוך אדעתא דהכי לאכלו אחר שתמות הבהמה . פר"ת קק"א וכן מוכח כי' הפוסקים והמע"ח :

ב מותר לחתוך בשר מהנשחט בעוד מפרכס להאכילו לגוי אחר שתמות ואין בו מנוס עיוד וכו' . עיר ע"ז סס ס"ך קק"ב לבוש קעי' א' מע"ח אות ב' ושאר אחרונים :

ג ואם חתך בשר בעודה מפרכסת אסור להאכילה לגוי בעודה מפרכסת . לבוש סס כנה"ג הגה"ט אות ב' וכן נשמע מלשון האחרונים . וי"א דיכול להאכילה לנכרי אפי' בעודה מפרכסת . כרתי ס"ק ג' פליתי ס"ק ב' . וי"א דבשעת הדחק ולוכך גדול מותר להאכיל לגוי אפי' קודם מיתת החי בעודה מפרכסת כיון שנחטה ישראל אבל בלא ל"ג אין להאכילו כ"א אחר מיתת החי . שע"ח אות ב' תב"ש קק"ד :

ד ואפי' אם הבהמה היא של הגוי ושחטה ישראל מותר לישראל ליתן לגוי מנה . פר"ח קק"א שע"ח אות ב' ולא כרש"ל :

ה ואפי' אם הבהמה נעלמת ערפה כשחטה ישראל מותר להאכילה לנכרי ולחתוך מנה כהיא מפרכסת דכיון דמהני הך שחי' לישראל להוליאה מידי אמ"ח מהני נמי לגוי וליכא ביה מנוס לפני עיור . שע"ח שם שפ"ד קק"ב קונן כלל כ"א אות ב' :

ו אבל אם כשחטה ישראל נתבלבל בשחי' כגון שנחה לו דרס והחליד או כיון פגומה אסור לישראל למכור הריאה והבני מעים לנכרי . הגאון תו"ח בפ"ק דמולין על דף כ' מן הגמ' שע"ח אות ג' שפ"ד שם ונחב"ר אות ב' הכ"א כלל כ"ז אות ב' שע"ק אות ב' · ו"א

וי"ח דאפי' כתנבלה ומשחיטה מותר למכור טריפה והבני מיעים לגוי . פרי"ח סק"ח . וי"ח דבהפ"מ מותר . קומץ סס . ומנהגינו פה **בנדאך** יע"ח להכשיר וכן מעשים בכל יום ויתכן דסמכו על הורלאת הפר"ח ז"ל · ומ"מ היכא שמים ומזלמן לו בביתו בעל מי שנתנבל בשחי אין למכור הב"מ לגוי כיון דהרוב אסרי :

ז בן פקועה הבא על בהמה מעליותא והוליד דאותו הולד אין לו תקנה ואי שחטיה אסור להושיט בני מיעים לגוי · שפ"ד סס מהב"ר אות ג :

ח בן פקועה הנולד ומרפס ומשחט שחיטת עלמו ונתנבלה נראה דליה בים משום אומ"ה · שפ"ד סס מהב"ר אות ד :

סימן כח

א סעי' א השוחט וכו' לריך לבקות וכו' · יזהר לבקות מיד דחביבה מלוה בשעתה מיהו אם לא כיסה מיד וכיסה אח"ך קיים מ"מ כהלכתה אלא דלא עשה חבוב מלוה בשעתה · ואפי' אם לא כיסה מיד וכיסה לאחר זמן מועט מקרי מלוה בשעתה אלא דאינו בכלל זריזין מקדימין · מהב"ר אות א' ושכ"כ המשז"ז סק"ג :

ב סס לריך לבקות וכו' · וגם באפר חם שרי · כ"ז באו"ח סי' תל"ח סק"טו מש"ס בילה גליון מהר"שא · וסרב דע"ק בסק"י זה כתב אין לבטל או למלות הדם קודם הבקוי ולכן אין לבקות באפר חם שהיד קולדת בו ותמה עליו הרי גס"ק דהוא הפך הכ"ז וס"ס בילה וי"ש דבריו דדוקא עפר התחתון אין לבקות באפר חם דהא בע"כ קושה מעט טרם שיבקה לומעלה מולא בשעת הבקוי מלמעלה כבר מבושל הדם ע"י אפר דלמעה אבל עפר העליון שרי לבקות באפר חם וכ"כ הרי לקוטי יוקף סק"כה ע"ש ולכן יש להזהיר להשוחטים שלא למלות דם הבהמה בכיסה שם בה אש ועפר שה"ש :

ג אם אחר שחט הקדים את הדם חייב לבקות ומפני שקדמה מלות בקוי להקדש · והי"ח אם הקדים את המים או העוף אחר שחט · הרמב"ם פי"ד מה' שחי' הלכה ג' כנה"ג הגה"ט אות ס :

ד הגם אבל השחי' כשרה אף אם הזיד ולא כיסה · השחי' כשרה אפי' לעלמו · ש"ך סק"ג ומאר אחרונים דלא כב"ח :

ה היכא דהעם פרולים באין מקיימים מלות בקוי כראוי או שאין מברכין על הבקוי על השחי' יש לנוגדר מילתא ולאסור השחי' · ש"ך סס שמ"ח אות ב' בפ"ד סק"ג זב"ת סק"ד קומץ כלל כ"ב אות ב' ועיין לעיל סי' י"ט אות א' :

ו וס"ס אם אותו השוחט לחוד הוא פרוץ ואין מברך על השחי' והבקוי וכ"ש אם אינו מכשיר לאסור השחי' על העובר מבוש מגדר מילתא · מ"מ אם בפ"ד סס · ועי"ל סי' י"ט אות א' :

ז סעי' ב' חייב לברך קודם שיבקה וכו' על בקוי דם בעפר · אם שכח לברך קודם הבקוי אין לברך אח"ך דק"בל · שמ"ח אות ג' ובתב"ש סק"ג ודלא כפר"ח · וכן הבכיס בפ"ד סק"ג קומץ סס :

ח ומנהגינו לברך על בקוי דם בעפר כמ"ש מהר"ל וכן מנהג ארץ ומלריס ונהרא בהרא ופסריס · מהב"ר אות ב' דע"ק סק"א וכן ומנהגינו פה בגדולי יע"א :

ט בעפר הב' בקבול · לבוש מש"ז סק"ג ומאר אחרונים :

יוד אם אמר רק על בקוי דם ולא בעפר יצא אף לפי ומנהגינו · מב"א בלל מ' אות ד' ופסוט :

יא הגם מי שחט פעם הראשון יברך שהחיינו וכו' · בזה חלקו האחרונים ז"ל וכתבו אבל לברך וקלא ורבני האחרונים כתבו לברך · ומנהגינו פה בגדולי יע"א אבל לברך שהחיינו על הבקוי ולא בבי' הגה ז"ל :

יב סעי' ג כוי שחוא בפק וכו' וכלאים הב ומבהמה וחיה וכו' · אפי' תיש הבא על בלבייה לאמו חיה ג"כ אין לבקות בי"ט גם אין מברכין עליו ולא כרש"ל ובי"ז ש"ך אבל אבי' הב"מ והלריבה ז"ל ודעמייהו · הרב מעם אשר בי' יח · והגאון

שמ"ח באות ה' והגאון שפ"ד סק"ז עמו פשרה דק"ל לבתחי' אין לשחטו בי"ט ואם שחטו יבבה דמו אבל אין לברך עליו ויש להמיר כדברי מעה אשר ז"ל דאין לבקות בי"ט מעם דברי מרן הבי ומשמע והרי מופת הדור רבינו חיד"א ז"ל דמן לדברי הרי מע"א ז"ל על כן יש להמיר · אח"ך ראיתי שהגאון בית מאיר ז"ל פסק כן אבל לבקות :

יג אם ואין שוחטים אותו בי"ט ואם שחטו אינו מבבה דמו וכו' · אפי' יש לו עפר מוכן אין מבבין דמו דחייבין ליבואו להתיר אבל · ש"ך סק"ט פרי"ח סק"מ שפ"ד סק"ט זב"ת סק"יא כו"פ סק"ה לח"הפ סק"ה :

יד אם ובלילה אם רשומו ניכר יכסנו · הש"ך הביא דעת הב"ח להקל בז"הז דאם מנינ עפר בכלי ויטחוט לתוכו ע"ש ומ"מ לבתחי' לא יעשה כן · שפ"ד סק"י וכן הבכיס הגאון שמ"ח אות ד' :

טו אם הכוי הוא מחוקר אבר בנקוס שאינו עושה אותו מרפה כגון שנקטעה ארכובה הנמכרת עם הראש או שנקטעה אזנו מותר לשחטו בי"ט ויקבל דמו בכלי ויכסנו בלילה עשוס דאין מקבינן מחוקר אבר לע"ז · שש"א סוף אות ג :

טז סעי' ד הבוש"ו כהגו שלא לבקות דמו · והוא מרינ האמור בפסוק · לבוש ז"ל ומאר פוסקים זב"ת סק"יד · והוא העין שקורין בערב"י **גיאמוס** · כ"כ הרא"בע בתרי עשר בעמוס סי' ה' פסוק כ"ב וז"ל ומרינאכס כדברי ר' הלי ז"ל ומלשון מסכת דחלבו אקור ואינו עין בפני עלמו כדברי הגאון ר' קעדיה ז"ל שאמר שחלבו מותר ופי' בו בלשון ישמעאל גיאמש ואינו בנקומות אלא והיא גדול מהשור ודומה לו עכ"ל וכ"כ הרא"בע בישעיה סי' מ' פסוק יא וז"ל עין מעיני השור וגדול ממנו וחלבו אסור והגאון אמר שהוא מלשון מסכה כמו בריאים עכ"ל וכן פי' רל"בג בנלכים א' סי' א' פסוק יוד וז"ל ומריא הוא עין מעיני הבקר השמנים והגדולים עכ"ל וכן בשרש מרא כתב עין מעיני בקר הגדולים וכ"כ הרמב"ם בפי"ח מה"מא הל"מ כגון שור הבר והמריא שהן מעין השור ובן זה הגיאמוש בעינינו הם גדולים מן הבקר והשורים הרבה ויש מהם הרבה בעיבנו ובערביים לאלפים ולמאות ואחמנו מנהגינו שאין עכשיו דם הגיאמוש כסי' מרן ז"ל וג"כ חלבו אסור :

יז הגם אי לשחוט עוף ג"כ · היינו אלא הבוש"ו ולא על גבו · ע"ז שש"א ש"ך סק"א פרי"ח סק"ח ומאר אחרונים :

יח סעי' ה לריך שיהא עפר לועה וכו' · עפר דלועה לריך שיהיה כמו עפר דלועה בכל הלכותיו דבר שנלמיה או שיהיה נקרא עפר · עש"ז סק"ו :

יט ל"ל היקף בקוי גם מלדי הדם · לק"י סק"כה עש"ס דע"ק :

כ' אם ולריך להזמינו בפה וי"ח דאל"ל · העיקר כמו שכתב מרן ז"ל שלריך להזמינו ודלא כפר"ח · ער"ה אות ט תב"ש אות ט :

כא אי יזמין בפה שיאמר זה יהיה לי לעורך בקוי הדם אי יזמינו בידו . כן משמע בב"י וכ"כ שפ"ד ס"ק י"ב וכתב שכן פירוש דברי הש"ך ס"ק י"ב :

כב והוא הדין אם אלא עפר מוכן ומשמש בו בידו כאלו הוא מביאו לכך ואין לריך הזמנה בפה . וכן מנהגינו פה **בנדאך** יע"ח שמביאין בידינו עפר לשם בקוי ואין אומרים בפה כלום . גם אם לפניו עפר תיכוף ומשמש בו בידו כאלו הוא מביאו לכך ואין ל"ל בפה כלום :

כג בדיעבד אם לא הזמין ע"ז דלועה כשר . ש"ך ס"ק י"ב כו"פ סק"א : ויכא לאפשר לגרר הדם וליתנו ל"וך עפר שהזמין יגרבנו ויחזור ויתן על גבי עפר ויכסה בברכה ואם כבר כיסה לועלה פעור . מ"א אות ל' :

כד סעי' ו מכסה בידו או בסכין וכו' היינו בקתא ולא בראש הסכין שמא יפגוס . ע"ז בק"ז ש"ך סק"ג וכל האחרונים :

כה שוחט שמכסה בלהב של סכין דהיינו בלד החוד יש להעביר אותו . מש"ז סק"ז :

כו בידו לאו דוקא אלא ה"ה בכלי אחר או בקיסם . כנה"ג הגה"ט אות ע"ז :

כז אם אבל לא בבגדו וכו' . לאו דוקא בבגדו ממש אלא הוא הדין שאינו יכול לתפוס הסכין

הסכין בהגלו ויכסה מו יהפוך הקיסם מו כלי אחר בהגלו ויכסה . כלס"ג עם אות
יז"ז בל"י ס"ק ו' :

כח כתב בדע"ק ס"ק ד' וז"ל אחר כפוי קיל למעוט עם בהגל לאזדלא ליה מלותו שהכי
אם כהגלה פעור מלכסותו וא"כ לא שייך סיסים מלות בזויות . וגם להט"ל מי הגליס
אין איסור ואחר שהכפוי אין ניכר עם אין עוד אף מדת חסידות מלהעיל . אך ספר הסידים
סי' תתכ"ח הביא מעשה בא' שחטו עוף וכסה הדם ובא אחר ולא להבתין מיד לעם ולא
הניחו אומר עתה בעת כפוי הדם ברכתי לה' עם לכן לא יתכן להיות מעתין או רוקק עם
והדם מכוסה עם עד כאן לעמו וקי' על הדע"ק ומעא יש להלך דהדע"ק מיירי לאחר זמן
מועט והכפוי אין ניכר עם בזה שרי וק"מ מיירי מיד באותה שעה והכי דייק ליסים . ומכל
מקום יש להחמיר :

כט אך המקום להכין הכפוי צריך להיות נקי מומי רגליס וגם שמכסה הלחלוחית מ"מ
יש לבחור מקום אחר לגמרי . דע"ק עם :

ל סעי' ז שחט ולא היה עפר לעמה צריך לגרוף הדם וכו' . והיכא דאין מליאות לגרוף
הדם מ"מ יכסה לגעלה בברכה . מ"מ אות א' ז"ת בק"כד מעם הפר"ת :

לא ואם כיסה מלגעלה ולא היה עפר לעמה מחייבין אותו לחזור ולגרוף הדם ויתן
עפר לעמה ויחזור ויכסה ואינו מברך כיון שביכר פעם ראשונה . פר"ת ס"ק י"
ב"מ"ח אות י"ג ז"ת עם :

לב סעי' ח מי שחט הוא יכסה וכו' . השוחט אין לכבד לאדם אחר שמחזר לקיים
מלות כפוי או אפי' לאדם גדול ממנו ומכבדו לעשות הכפוי זהו אסור .
ד"כ ח"מ סי' שפ"ד בכתי בק"י ובעליתי בק"ג מחב"ר אות מ' בר"ה אות יו"ד הכ"מ
בהלק ב"א שער או"ח סי' ז' :

לג ואם מיגהו בדרך שליחות ואומר לו בפיו עשה זאת בשליחותי מותר דשלומו של אדם
כמותו ומקבל שכר כאלו הוא עשה המלוה . כו"פ עם מחב"ר עם ער"ה עם . ומ"מ
לא ניחא עשה שמינה שליח דמלוה בו יותר מבשלומו ובראה שמתעצל במלוה . מהר"ר עם אות
כ' וכ"כ בשי"ב סי' רס"ד אות א' . ועוד לפי הנוסחא שהביא הכנה"ג בהגה"הט אות כ"ג
בתורת כהנים דיש להחמיר בכפוי דאין למנות שליח יותר מכל המלות מעם דבראה דהמלות
בזויות עליו שהוא אינו רולה לילך עלמו בעבר . ער"ה עם :

לד מיהו אם עושה שליחם דסיימו שמכבד לאדם גדול ואומר לו שיהיה שלומו בראה דיכול
לעבות כן בלי פקפוק . מהב"ר עם אות י' ובשי"ב סי' רס"ד עם . ומ"מ
לכ' הער"ה ז"ל בכתבו לעיל דכפוי שאני דבראה שאינו רולה לילך עלמו מ"מ בגונא זו
מודה דכיון דעושה דרך כבוד לאדם גדול לא מחזי הכי וכן הבכיתו בני הישיבה הי"ו :

לה וכן אם רולה לפנקים לכבד לאדם אחר אף אם איני מכבד ר"כ רק שהמהודר יחזיק לו עובדא
עבור כבוד זה ומכ"ש כשחטו אלל בע"הב שרובם מקפידים ע"ז ובפרט בעת שחיטת
הכפרות בערב יו"הכ שכמעט רובם כמילם הבע"ב מדקדקים שיביאו להם מלוה זו דיכול
השוחט לכבדם . קומץ עם אות י"א ועשרון עם ס"ק"ג וכן המנהג פה **בגראד** יע"א
בכל עייה"כ . ועיי' לקמן אות מ"ס :

לו אם קדם אחר וכיסה אלא בהשות השוחט חייב כמו שיבאר הדיינים . ס"ע ח"מ סי'
שפ"ב . ומקרי גזלן . אחרונים ז"ל . ולריך לפייס חבירו . ע"ז קוף ס"ח ומעם
ס"ק ז"ת בעם הכלבו ס"ס קומץ עם אות י"ב . ולא יוכל המכסה לפעור עלמו בזה
בביהן לו עוף לאח לבחור דזאת מלוה אחרת היא והוי מעוות לא יוכל לתקון . ז"ת בעם
הנוסי' קולין וכ"כ בנפש"ח זה בעור ומעם רבינו הזקיהו :

לז ואם אינו השוחט ולא כיסה אחר בעדק הסיעכים והבכין ואם היא היה אחר ביבדון
ראשה אלא יש הנות לאחר לכסות . פר"ת ס"ק קומץ עם :

לח אם השוחט כיבד ומזמין לאדם אחר לעבות כפוי הדם ובא אדם אחר וכיסה וכיסה
אין לחייב להשוחט אין יכול להיבו דהא לא מיבע מומו המלות דבוא נתנה לאחר
ואחר

ואחר אינו יכול לחייבו דבמה קנה זה המלות של הכפוי דאי מעשה להזמינו השוחט בדבור
בעלמא אינו קונה . כ"כ הרא"ש ז"ל בפ' כפוי הדם סי' ה' גבי מילה וכן מוי כתב הלבוש
בח"מ סי' שפ"ב גבי מילה ו"ל הסכיים הגאון ס"ך עם בח"מ סי' שפ"ב ע"ש וכ"כ
הגאון לב"ש במ' דיניס וכמו כן לכוותה גבי כפוי מוי דינא הכי דמ"ש דאד טעמא הוא
דכמו דהתם גבי מילה יסיב טעמא הר"אש ז"ל ומשום דאם לא מלו אחב כל ישראל חייבים
למולו ה"כ גבי כפוי אע"ג דמלות כפוי על השוחט מ"מ אם לא כיסה הוא חייבים כל
ישראל לכסות כמ"ש מרן ז"ל בסעי' זה דאם לא כיסה ולאחו אחר חייב לכסות ויסבו טעמא
בגמ' בחולין ד' פ"ז ע"א דכתיב ואומר לבני ישראל אזהרה לכל בני ישראל :

לט אם מי שחטו הוא יכסה וכו' . והא"ה העפר דלמעה לריך דהשוחט עלמו יהן העפר
תיחיה דלמעה . ב"ח אות מ' דע"ק ס"ה קומץ בעפרון ס"ק"ח :

מ הא דאמרינן לעיל דאם קדם אחר וכיסה אלא בהשות דחייב היינו דוקא בבכת כפוי
דקפיד ברא מי שחטו יכסה אבל אם היה עומד לשחוט ובא אחר וקדם ושחט אינו
חייב כלום אין עומד עליו לשחוט . ס"ע בח"מ סי' שפ"ב ס"ה כלה"ג הגה"ע אות ס'
ב"ג ס"ק"מ ומה' ג' :

מא סעי' ט שחט ולא חיות או ולא עופות וכו' כפוי א' לכולן . ועשה היה אלגינו
השוחט א' הביאו לו כמה עופות לשחוט והיה אלגו בני אדם
גדולים ומכובדים וחביבים במלות והם רולים לקיים מלות כפוי ועומד השואל ושאל אם יכול לשחוט
עוף א' ולכבד לא' ואלו הגדולים לבקות ואחר שכיסה הראשון יחזור וישחוט עוף ב' ויכבד
לאדם אחר גדול ויכסה וכעז"הל או דילמא אסור לעשות כן דגורם ברכה שאינה לריכה ומשום
דיכול לפעור כל העופות בברכה א' דישחוט הכל בבת א' ויכסה כפוי א' על הכל והוא אינו
עושה כן הוי גורם בשא"ל ואע"ג דכתבנו לעיל באות לב ולג דאסור לכבד לאדם אחר לעשות
כפוי וגם אם יעשה שליח במלות כפוי יש בה פקפוק דמלוה בו יותר ובשלומו ולפי דברי
הער"ה אסור לעשות שליח דבראה כמזלזל במלות כפוי ולא"כ אפי' בעוף א' אין לעשות כן
מ"מ כבר כתבנו לעיל בזאת לד ומשם הגאון רבינו חי"דא ז"ל דאם יעשה שניהם דיכבד לאדם
גדול וגם יעשה אותו שליח מותר בלי פקפוק ולא"כ דולה הכוזקים זה לעשות כן בכל עוף
ועוף אם יכול לעשות כן או אסור ומשום בכה שא"ל ' זהו השאלה נשאלה לפנינו והעלינו
בלימוד הישיבה אחר שהפצנו בדברי הכוסקים ז"ל ונשאלו ונתבנו בדבר ועלה בידינו כמה
הלוקי דינים בזה ' ראשונה דאם השוחט לא ביכד כלל בתחלה אלא אזמין וכיבד לאלו הגדולים
בכל א' יעשה כפוי יכולים הגדולים הכז כל א' ואי' שיכסה אם בתחלה
ביבד השוחט על כפוי שלו עוף א' ואח"ך הם מכסים על העוף הב' והג' ג"כ יכולים לכסות
ויברכו כל א' על כפוי שלו יען שהשוחט מקודם הזמין לכל א' ואי' על עוף א' וכשביבד הי"א
על הכפוי לא היה בדעתו לפעור אלא כפוי שלו ועשה לריכים לברך כל א' לעלמו :

מב אבל אם מקודם שהיו העופות לפני השוחט לא היו הגדולים הכז אלא באו אח"ך
או אפי' אם היו שם ולא היה בדעת השוחט לכבדם ובשעה שביבד על כפוי א' היה
בדעתו על הכל ואח"ך מולך ומזמין לאלו הגדולים יש להסתפק בזה ועל כן נראה כיון דס"ל
אין לכסות הגדולים שלו באם היה דעת השוחט לברך על הכל ' כן העלינו בלימוד הישיבה
בב"ד כמ"ש אלינו באורך בפנקס השאלות סי' לו ע"ש :

מג עוד העלינו שם בבעיבו פה **בגראד** יע"א דרך השוחט לברך על הכפוי בבקר
ודעתו לפעור על כל מה שמביאים לו כל היום כולו ומרבה פעמים פוסק בשיחה אלא
כעין וג"כ הולך למקום אחר ומחזר ובא וזה לפי דעת מרן ז"ל ורבים אשר אתו דלריך
לחזור ולברך כמ"ש לעיל סי' יט סעי' ה דשיחה הוי הפסק בין בחיעה לשחי' ולריך לחזור
ולברך וכן על הכפוי אם עם בין כפוי לכפוי לריך לחזור ולברך כמ"ש הגאון מו"א ז"ל שם
אבל אכן בדיקן מישבים לקבלא האחרת שהביא מרן ז"ל שם די"א דשיחה לא הוי הפסק
ואי"ל לחזור ולברך והיא ס' הרמ"בן ז"ל ודעמיה וכ' הט"ז שם בסק"ט דקב"ל ואין מברכין
וכתב המג"א שם אב"ג דבהם מרן ז"ל לברך מ"מ בס' ברכות החמור הוא אין לברך וכן
הסכמת

הקכמת אחרונים ז"ל דק"בל אפי' הפך דעת ורן ז"ל ומקו"ה כיהגים אנחנו שלא לבדך בין שחי' לשחי' ובין כקוי עקום הפסק שיחה · גם לפי' ורן ז"ל ודעמיה ההליכה הוי הפסק כמ"ש בא"ח סי' מ' סעי' י"ג ולריך לחזור ולברך אבל אנחנו אין מנהגינו לברך ומקום ההליכה המוקפים לפי' הע"ז ז"ל שם בפק"יא ודעמיה דק"ל דהליכה ונדית לבית לא הוי הפסק וכבר האריך בזה הרי זר"א ז"ל בא"ח סי' ב' ופסק דקב"ל וההליכה לא הוי הפסק ע"ש בד · ואי"כ זה הקומה ההולך ומקום לאחר בדרך ואפי' אם אינו הולך א"א לו ליזהר מן השיחה אחיכה לצורך אם מכסה הוא אינו יכול לעמוד סמלוה כתקנה אליבא דכ"ע דאם לא יברך הרי נמנע מלברך על עשיית המלוה וכבר כתב הגאון תב"ש ז"ל בשי' יע קק"ז דמועד להכניס את עלמו בספק גרם ברכה שא"ל מליכנה בפי' שיומנע מלברך על עשיית המלוה ע"ש ולפי' שאר רבותא אינו יכול לברך וא"כ יותר טוב להזמין לאחר לכקות ולברך כדי לעשות המלוה כתקנה אליבא דכ"ע והדברים ברורים :

מד נוהגים פה עירנו **בגדאד** יע"א בכל ליל ע"כ שמיעים כפרות בכל בתי העיר כל הלילה ומשוחטים בבית הב' ומוחטים הכפרות של הבית וג"כ הבע"הב הב' עושה הכקוי וכן עז"הד בכל הבתים ולב"מש לעיל בקעיפים הקודמים יש לערער על המנהג הזה דהא מלות כקוי היא המיא על השוחט ולא על בע"הב ואי כיון עדין שליח נגעו בה כמו שכן המנהג שאומר לו השוחט לבע"הב שתעשה כקוי הא כתבנו לעיל דאין לעשות שליח וכ"ש בליל קדוש כזה . ואפשר לתת טעם לזה המנהג דכתבנו לעיל ומשם רבינו חידא"א ז"ל שאם מכבד לאדם גדול וג"כ עושה אותו שליח מותר ואי"כ הא"כ כיון שהוא בע"הב והכפרות שלו השוחט מכבד אותו במלות כקוי וגם לריך לגוות לשוחט שיעשה אותו שליח ויאמר לו בפיו אתה תהיה שוחט לכקות זה הדם זהו עכי לכל הדעות זהו מה שכ"ל לי"ב המנהג :

מה עוד מוכל לתת טעם למנהג זה עפ"י מ"ש למעלה באות מג והוא דולחי זה השוחט הסולך לשחוט כפרות בזה הלילה מקודם מכסה בבית שלו או בבית אחר בתחלת הלילה וזה השוחט א"א לו ליזהר מן השיחה שלא כענין וגם ההליכה ונדית לבית הוי הפסק ואם יכסה הוא אינו יכול לקיים המלוה אליבא לכ"ע דאם יכסה ויברך הא אמרינן דק"בל ואיכא רבותא דק"ל דאין מברכין ואם יכסה בלא ברכה הרי מנע מלברך על עשיית המלוה לפי רבותא הלד האחר ובשלמא גבי שחי' מוכרח הוא לשחוט בלא ברכה כיון דלאו כ"ע יודעים לשחוט אבל גבי כקוי ומקו"ה נהגו הלילה הזה לומר לבע"הב לעבות מלות כקוי כדי לעשות המלוה כתקנה לכקות בברכה ואין בזה שום כדכוד בין אם נאמר שמכבדו לבע"הב בין אם נאמר דעושה אותו שליח לבע"הב אין בה פקפוק לא ומשום דמלוה בו יותר מבשלומו ולא ומשום בזוי מלוה כיון דעושה כן לאפוקי נפשיה מפלוגתא · זהו מה שעלה בדעתנו ליישב המנהג ועיין לעיל אות ל"ה מ"ש ומשם הקומן :

מו סעי' י השוחט ונבלע הדם בקרקע וכו' · אם ריקומו ניכר חייב לכקות בברכה · מ"מ אות י"א שפ"ד בסוף הסי' · וריקומו ניכר היינו מראה דם ואדום או שחור פר"ת קק"יב :

מז שם אם ריקומו ניכר וכו' · וכ"ל דיגרר קלתו אע"פ שבלוע בתוך הקרקע ויתנגנו ע"ג עפר נפרד ויכסה עפר למעלה דהא למעה ליכא עפר כי אם קרקע ודוקא שעליין לא כיסה למעלה אבל אם כבר כיסה למעלה במקומו ולא גרגו פעור · מ"מ אות י"א קומן שם אות ז' :

מח סעי' יא כיסהו הרוח פעור מלכקות · היינו שכיסהו עד שאין ריקומו ניכר אבל אם ריקומו ניכר חייב לכקות · פר"ת קק"טו :

מט דוקא שכיסהו בדבר הכשר לכקוי אבל כיסהו הרוח בדברים הפסולים לכקוי לריך לגלותו ולחזור ולכקותו בדבר הכשר לכקוי · הפר"ת שם ובסוף קק"יו וכ"כ הגאון מ"מ אות י"ב · ויהו יחזור ויכסהו בלא ברכה · מ"מ שם וכן הסכים בשפ"ד בסוף הסי' · ואע"ג דהב"ת קק"יו כתב דיכסה בברכה מ"מ הא קי"ל דקב"ל :

נ וכן אם כיסה בעלמו בדברים שאין מכשים לריך לגלותו ולחזור ולכקותו בדבר הכשר לכקות בלא

בלא ברכה · קומן שם אות ט' תב"ש ק"לא מ"מ בסוף אות כ"ט :

נא שם ואם חזר ונתגלה חייב לכקות · הא דחייב לכקות היינו בלא ברכה · פר"ת קק"יז פר"ת קק"יו מ"מ אות י"ב מ"מ כרתי קק"יג מכ"א כלל מ' אות מ' באר יעקב בזה הסי' :

נב אפי' אם כיסהו הרוח תכף ומיד שנפל ולא היה ראוי שום פעם לכיקוי ונתגלה אפ"ה מכסה בלא ברכה · ומ"ז שם באר יעקב שם ודלא כפר"ת קק"יו וגם דהרי ער"ה אות י"ב פסק דבין אם נתגלה מעלמו ונדחה מעיקרו ובין אם לא נדחה מעיקרו ומכסה בברכה וכן פסק הרי ר"א ז"ל בא"ח סי' תק"פו קק"ו ומ"מ אנן בדידן לא פסקינן הכי דקב"ל ומשום מוזרא דלא תשא :

נג ומיהו אם יש לו עוף אחר ישחוט אלא זה ויכסה ויברך על שתיהן · באר יעקב שם וכן בדם לתוך מים · שפ"ד קק"יו :

נד ואם רלה לגלותו ולחזור ולכקותו מלוה קעביד · פר"ת שם והרב זב"ת קק"לב הקשה דהא כל הפעור מן הדבר ושוהו נקי הדיוט וכו' ע"ש · והרואה יראה דלק"מ וכן פסק הגאון שפ"ד קק"ב דהרשות בידו לגלותו ולכקותו לקיים המלוה ומצי לה מש"ס התוס' · ועיין להרי ער"ה אות י"ב :

נה שם אבל אם הוא עלמו כיסהו ונתגלה וכו' · לאו דוקא הוא עלמו אלא אפי' כיסהו אחר ונתגלה פעור ולכקות · כרה"ג הגס"ע אות כ"ה ומשם הפרישה והסכים עמו וכ"כ הגאון מ"מ אות י"ג :

נו אע"פ בא"ל לכמרו שלא יתגלה מ"מ אין לגלותו בידים גם אין לשחוט ברחוב העיר במקום לריכת הרבים באהרא דידעין ליה שמתגלה מיד · מ"מ שם ובתב"ש קק"יח מחב"ר אות י"א וקיים וכן כ"ל עיקר ודלא כהפר"ת ודעמיה :

נז מי שנהן עפר תיחוח למעה כדינו ע"ג קרקע והיה מלכקותו עד שנבלע הדם דרך העפר תיחוח אם ריקומו ניכר חייב לכקות ואם אין ריקומו ניכר פעור מלכקות דהא נכסה מלאיהם בעפר תיחוח ואין ריקומם מאליו ע"י עפר התיחוח והו"ל כמו שכיסהו הרוח · קומן שם אות ט' לק"י אות מ' וקיים וכן לשחוט עוד בע"א ולכקותו בברכה ע"כ · ולמדנו מזה דלפעמים האדם שוחט ומכסה דם ע"ג עפר התיחוח וכמו בי' טיפות הראשונות הם נכסים מאליהם בעפר התיחוח ואין ריקומם ניכר ואה"כ יבא שאר הדם עליו ויהיה מרבית דם כ"ל דאין לכקות זה הדם בברכה דהא כיון שנתכסו בי' טיפות הראשונות בעפר מן הכקוי דלא בעינן שיכסה כל הדם אלא קלת מן הדם כמ"ש מרן ז"ל לקמן בסי' ע"ו וכמ"ש הרב בד"מ אות ו' דאם יש טיפה מ' בגומא של עפר מכסה מה שבגומא ודיו ע"ש וכ"כ הסמ"א אות י"ע דאפי' משהו לי והגם דבעי הסמ"א שם שיהיה מדם הנפש מי יימר דאין זה דם הנפש ועל כן ודאי דיש לכקות שאר הדם בלא ברכה דקב"ל ולריך ליזהר בזה כ"ל · ועוד לפעמים יעלא דאחר שיכסה הדם בעפר תיחוח יחזור העפר תיחוח של הכיקוי ויבלע בדם אחר שהיה מועעת ויחזור הדם ויהיה ריקומו ניכר ובודאי לריך לחזור ולכקותו בלא ברכה דזה מקרי כסהו ונתגלה דמעיקרא לא כיסהו כראוי ופשוט ולכן יש ליזהר בעת הכקוי לראות ולהסגיח שלא יקאר משהו ניכר ומלמעלה דרך עפר התיחוח ויש להזהיר לשו"ב על זה :

נח סעי' יב דם שנפל לתוך מים או מים שנפלו לתוך דם וכו' · הנך בי' דיכים אינם מים לתוך דם ונכסה בלא ברכה ומעמם דאין דחוי אבל מים לתוך דם ונכסה בברכה · מ"ז קק"ט קומן אות יג · גם אם נפל דם לתוך מים בפעם א' ולא מעט מעט ויש בו מראה דם ונכסה בברכה · מ"מ אות י"ד קומן שם :

נט שם אם יש בו מראה דם חייב לכקות וכו' · מראה דם בעינן שלא יהיה מראהו כיהה · מהרי"קש בערך לחם ומשם התוס' זב"ת קק"לד · אבל הגאון שפ"ד בסוף קק"ך בסתפק בדבר ע"ש על כן יש לכקות בלא ברכה אפי' אם דיהה ואפי' במים לתוך דם בל"ב אם דיהה :

ס סעי' יג נתערב הדם בין אדום או בדם בהמה וכו' · ה"ה בדם חיה ועופה או בדם היקז של חיה או דם חיה בגילה או טיפה · ש"ך קק"יז פר"ת קק"ח

בזמ״ח לות עו בפ״ד ס״ק״יד לח״הפ ס״ק״יח :

סא אם נתערב דם היה בדם היה שכיסה ונקלט דמו דתו לא״ל לנסכייה לכוליה דמא יש לסתפק אם מבטל ויש לנסכות בלא ברכה · תב״ש ס״ק״כא בפ״ד ס״ק״ז :

סב גם בכאן הדין כמו בנים לתוך דם או דם לתוך מים דאם היין או דם בהמה וכיולא הוא נפל על דם הנסכי ונסכה בברכה וכן אפילו אם דם הנסכי נפל על היין ודם בהמה ונפל בצת א׳ שאלו היה מים היה בו מראית דם חייב לנסכות בברכה אבל אם נתערב לגוך היין או לתוך דדם מיף מיף ואח״כ נתרבה עד שהיה ניכר ונסכה בלא ברכה · כן פסק שמ״ח לות מ״ו ופשוט הוא וכ״כ הש״ך ס״ק״יח דאם בתחלה לא היה בו מראית דם ושוב נפל לתוכו יותר בענין שאם היה מים היה בו מראית דם חוזר ומישור וחייב לנסכות · ומ״מ יכסה בלא ברכה · פר״ח ס״ק״יט בפ״ד ס״ק״יח וסיים שפשוט הוא :

סג כעי׳ יד שתי עוף או היה ושתי עליו בהמה פעור מלנסכותו · היינו באופן שאינו יכול לגרר הדם אבל אם יכול לגרר הדם בהמה יגרר ויכסה דם היה · כרתי לות מ״ז תב״ש ס״ק״כו קומן שם לות י״ל :

סד אם אבל שתי בהמה ושתי עליה היה או עוף חייב לנסכות · ומשום דאיכא פלוגתא בעוף יש לנסכות בלא ברכה · כרתי לות י״ז :

סה אם בהגה שתי עוף או היה וכו׳ · ונתבלבל בינו אם יודע שדם וכו׳ פעור מלנסכות לבל מקתמא חייב לנסכות · מ״ש הה״גה ז״ל אם יודע שדם האחרון כיסה דם הראשון פעור מלנסכות כ״ל דיש לנסכות בלא ברכה כי איכא פלוגתא בזה דלבי תי׳ מרן הב״י ז״ל שת״ל להגמ״י בעוכא דקליל חייב לנסכות כל כן יש לנסכות בלא ברכה כ״ל :

סו ומיהו הא ודאי אם שתי בהמה ופיזר עפר הרבה על הדם הראי לשמוע היה אח״ך עלה דיש עפר לזעה . בפ״ד ס״ק״כא וכן משמע מקומן לות מ״ו :

סז סעי׳ טו דם הביתז ושעל הסכין וכו׳ וגורר אותו ומנסכו . כשגורר אותו ומנסכו חייב לנסכותו בברכה . בזמ״ח לות י״ח :

סח ודאי איכול לראלו בזעה ויש רק שלא יהיו מרובים שידהו מראית דם . שמ״ז שם קומן שם לות י״ז :

סט ואם אי אפשר להכריח דם הביתז יכנסו בזקומו . שמ״ח שם . גם אם כבגודרו אין ניכר מראית דם ומשם דמתערב בו עפרורית יותר נכון לנסכותו בזקומו מלגודרו . פר״ת ס״ק״ך ·

ע אבל דם בעל הסכין אם אינו יכול לגודרו יכנסו בזקומו על הסכין בלא ברכה . שמ״ח שם ערא״ה לות י״ד קומן שם :

עא אם אבל אם יש שם דם אחר וכו׳ שא״ל לנסכות כל הדם . ומיהו הדם אשר לפניו צריך לנסכותו כולו . מ״ז לות י״ד ומשם הבב בית שלמה סי׳ ע״ו :

עב אם בהגה ומיהו ימתין עד שמתחיל וכו׳ כדי שיכסה מקלת דם הנפש . לכתחי׳ יש לחיש לדברי הגאון רמ״א ולנסכות מקלת דם הנפש . ערא״ה לות ע״ו בו״ש ס״ק״לג ועיי׳ בס׳ מנחת יוסף הנד״מ בקו״א לות מ״ג עי״ש :

עג סעי׳ טז השוחט לחולה בשבת לא יכסה וכו׳ ובגילה אם ריסומו ניכר יכסני . בגילה יכסנו בברכה . כנה״ג הגה״ע לות ל״ה ומשם דמק״א :

עד נכון שישחטו בתוך כלי כדי שלא יבלע בקרקע ויתן בו מעט אפר מוכן · ש״ך ס״ק״י בפ״ד ס״ק״כד חכ״א כלל מ׳ לות י״א :

עה אם ויש מי שאומר באם היה לו אפר מוכן וכו׳ . אין הדין כן אלא לענין הלכה אפילו אם יש לו עכר מוכן אין לנסכות . כנה״ג בבע״ח י״ד סי׳ כ״ג מא״בר לות י״ג ס״ק ל״ה :

עו אף להבליע הדם בבגד וכיולא אסור בשוחט לחילה בשבת . מא״בר לות י״ד ומשם הרי תפלרת לומה ז״ל :

עז ומשם בא לפניו בא׳ שחט לחולה בשבת ולא בושט חוט א׳ ונחתך ומנסגיו לאסור

הצוף הסוא ומשום שהיה כמ״ש לומלה בס׳ כ״ג וכיון שראה השוחט שנחסר העוף הבית עוף אחר ובאו לחולה הכ״ז וכשמעמו זה אמרו לשוחט הכ״ז שעשה שלא כדין דכיון דלפי ס׳ ומן ז״ל ודעמיה הצוף הכ״ז שלא בו חוט הוא ומותר ילכתו אוסרים אותו ומשום ונהג כבי׳ ההגה ז״ל בכהב דהמנהג כן וכיון בזמן הדין הגמור הוא מותר הילך יעבור הכ״ז באיסור שקילה ואמרני לו שלריך כפרה שעשה חלול שבת . וכתבנו זה בשביל הטועים שאם הא״ו יבא לידם פעם אחרת כך יהנו לחולה אותו הצוף ויאכל אותו ולא יחתנו לו אחר כיון שמן הדין הוא מותר . וכן כל דבר אסור בבחי׳ שהוא מתלוקת הפוסקים ואנחנו מוחזקין בו אסור כבי׳ המחמירין אם אירע בשחיטה לחולה בשבת סומכין על סי׳ המתירין ואין מוחצין לו אחר. כגון שהיה בעוף שאהה מעט ולא יש בה שיעור שיגביה הבהמה ויבילנה או שהיה דרסה וחלדה בגיעוט בתרא שכ׳ מרן ז״ל דבשעת הדחק יש להקל וכן אם נמלאת הסכין פגומה אח״ש שהפיסול מהמת כפק שמא בעור כפגמה כמ״ש מרן ז״ל לקמן סעי׳ כ׳ כיולא באלו אין שוחטין אחר כי מחמת איסור שקילה דשבת יש להקל . ומוהגים השוחטים שאין בודקים הסכין לאחר שחי׳ כששוחטין לחולה בשבת :

עח סעי׳ יז השוחט וכו׳ וכן השו״ו שחטו ואין אחרים רואין אותם וכו׳ ופעורה מנכוי . אבל כשאחרים רואין אותם שחטו כהוגן חייבים בנסכות ולריך לבדוק ובדיקו דוקא שהן מומחין ויודעים לאמן ידיעה . ב״ך ס״ק ס״ג פר״ח ס״ק כ״ז מ״ז שמ״ח לות כ״א בפ״ד ס״ק כ״ג . ואף הלבוש ומשמע מכיה לא יבדק מ״מ כבר פי׳ הבפ״ד דבריו ואף הלבוש ס״ל הכי :

עט שחיטת הש״ו פעורה ונכסי ואף אם ידלה לנסכות אינו רבאי דחיי׳ דיבואו לאכול ומחיעתן . ב״ח ב״ך ס״כד פר״ח ס״ק״כח פר״ת ס״ק״כא בפ״ד ס״ק״כב כדתי ס״ק״ז . ואף דס׳ נה״ג הגה״הב אית מ״ש תמה על הב״ח והב״ך מיהו אחר״ך סיים ז״ל ואולי דנפק מפומיה דהב״ח ראוי לחוש לדבריו עד כאן לבומו וכ״כ הבב״ח לות ז׳ :

פ אף אם יבלע לנקר הנינו אינו רבאי לנסכות . בפ״ד ס״ק״כד ולא בזמ״ח :

פא והש״ה בגדול שחטו ואינו יודע הי׳ שחיטה פעור מן הנסכי . מ״ז ס״ק״לב לח״הפ ס״ק״כא · ומיהו יכסה בלא ברכה . בזמ״ח לות כ״א ומש״ז ס״ק״ד :

פב סעי׳ יח הבוזה אע״פ שא״ל אלא לדם חייב לנסכות . ולריך לבדוק על השחיטה ומשום דיכול לאכול ומנכה אם שלה . ערא״ה לות י״ח ומשם כמה גדולים . ואף שהרי גן המלך בי׳ כ״ה פסק דאין לבדוק יחיד הוא בדבר . ואף שהעתיק לבוזו הגאון הכ״ז בשקדעתו דומה בזבחיא בשם הפוסקים אין ראיה שהוא קובר כן אלא דוקא כבכותב ולעניין דינא אי וכן עיקר והראיה דהמתב״ר בבי׳ י״ע הביא כמה פוסקים דבשוהבו לפועליו גויים שמבדק הם הפך הרב גן המלך וחזן ומה בזבחיא הערא״ה ז״ל יש כמה גדולים דלא כ״ל שהרי גא״הא ז״ל והם שהבי״ש ברים בי׳ י״ע והרי כר״מ בהלק בכ״ד בי׳ י״ע ס״ק״ב וחכ״א כלל הי׳ אות א׳ והרי פחד ילחק אות א׳ ערך אפלאמו ע״ש והזב״ת בי׳ י״ע ס״ז ועיי׳ לעיל בי׳ יט אות ו :

פג אם כילד יעשה נוחר או ועקר . דוקא בנוחר או ועקר דומכרא ונילתא דבנילה היא אבל בשאר פסולי שחיטה כגון שהיה דרסה אסור לעשות כן לחיסין דילמא ומתלי ואכיל לה וגם הגרמה ונכר כולי האי דכל דחזי לשחי׳ לא ברח לומבדק לומעלה או לומה אבל נהומה ועקומה ונכר . פר״ת ס״כג . ולפ״ז הא״ה לשוחט בסכין פגומה :

פד לפעמים בעירנו זאת כשים לתיזוק הולי החזה יבהכו הרגנול א׳ ויעיפו לתוך פי התיזוק כבהדם חס בבעה ביולא ומצית השמי׳ וזהו משום רפואה כי אומרים בזה הרפואה בדוקה . ומ״מ אין לחס בתחלה להניף בפי התיזוק אלא בתחלה יעיפו לתוך העפר כדי לכסות ואח״ך יעיפו לתוך פי התיזוק :

פה סעי׳ יט לריך לבדוק הסיומים והסכין קודם הנסכי . אם לא בדק בסיומים ונאבד או מתך נאבו דמ״א תו לבדוק ונסכה בלא ברכה אבל לם נאבדה

הקכין ומכסה בברכה . פר״ת ק״כל שפ״ד ק״כה :

פו ואם ידע שהיה הקכין פגום קודם שחיטה אין צריך לכבות כלל ועיקר . כנה״ג הגה״ע אות מ״ח :

פז סעי׳ כ השוחט היה וכו׳ עד שיבדוק הריאה . מייתי דולחי מלי לכבות אה״כ אבל ליכא קפק דלמא מבלע דמא וכדומה יכסה מיד . פר״ת ק״כ״ה זב״ת ס״ק :

פח אוזות המלעיטין אותן אין להמתין לכבות עד אחר בדיקת הושט אלא יכסה מיד . לומ לדק סי׳ קמ״ו שער אפריס סי׳ ק״א פר״ח ק״ל מ״א אות כ״ד שפ״ד אות כ״ו זב״ת ס״ק סי׳ :

פט שם בהגה אבל דבר שמדיחא הוא כשר וכו׳ כגון אחד המפרקת וכיולא חייבין לכבות . ולענין דיחא נראה דגם באחד המפרקת לא יבדק כיון דהוי פלוגתא וקב״ל . מהב״ר אות ס״י :

צ וה״ה בשחיט כל דהו יכסה בלא ברכה : שם אות י״ט ומש״ז קוף הסי׳ וסיים אפי׳ בחיה :

צא וה״ה שחיט דקה והלה בומ״ב יכסה בלא ברכה . אחרונים :

צב חיה שנולד בה קפק טרפות ויש ס״ס להכשירה באכילה פטיעא דמברך על הכשרי כיון דשחי׳ רחויה היא דהחיה מותרת אבר יאכל קרינא ביה ומברך ומכסה ומשוע

צג כל דבר שמכסה בלא ברכה אם אירע כן ב״ע לא יכסה . מח״בר אות כ׳ ומש הרי הוכח יקותיאל ז״ל :

צד סעי׳ כא מי שאין לו עבר לכבות לא ישחוט . ואם שחט אפילו במזיד אין לאסור שחיטתו . פר״ת ק״כז :

צה שם בהגה ואם הולך במדבר וכו׳ תקינו לים רבנן לשחוט ולמלון הדם בבגד וכו׳ ומברך וכשמגיע למקום וכו׳ ומכסהו בלא ברכה והכי נהוג . מקור דין זה הוא מהגאונים ומקן בב״י דהה דבריהם והגם דרמ״א בד״מ ייחד דבריהם מ״מ רוב האחרונים דחו דבריו על כן העיקר הוא כסי׳ מקן זיל דאם הולך במדבר או בקפיצה ואין לו עבר אבול לשחוט ואם מ״א לו בלאו הכי ומוכרח לשחוט יומא הדם בבגד ולא יברך עליו וכשיגיע למקום עבר יכבה הבגד בנעבע מים כדי שיחא בו מראה דם ולא יהא דיהה ויברך על הכבוי . ועי׳ מ״א אות כ״ה ושם בת״ש ק״ל ובפ״ד ק״כט . וכשמגיע בבגד לריך ליזהר שהבגד יהיה מגולה דלא״כ יש לחוש שבבר כדחה מעלות כבוי . דע״ק ק״י :

צו סעי׳ כב השוחט היה ועוף ולא יכא מהם דם מותרים . וה״ה בהמה ולא אמרינן מא מהה היא . הרמב״ם ז״ל פ״ד מה״ש הי״ג ס״ך ק״ק לי׳ מ״מ אות כ״ו שפ״ד ק״ל :

צז ואפי׳ לא פרכבה ומשום דהיתה בריאה . פר״ת ק״כט שפד שם זב״ת ק״ז :

צח סעי׳ כג כל הדברים שהזרעים הנזרעים בהם מלמיחים וכו׳ . דוקא שזורעים בתוכו ומלמיח הא שגדלו כבר במקום אחר ועקרן ונתנן שם ונתוקפו לא מהני דבעינן שהדבר הנזרע בתוכו ילמיח ויגדל . ב״י ע״ז ק״יח ס״ך ק״לא פר״ח ק״לה מ״מ אות כ״ז שפ״ד ק״לא ומש״ז ק״יח הכ״א כלל מ׳ אות ו׳ :

צט וה״ה אם ונעלה עשבים מאליו אין מכסין בו . פר״ח שם מ״מ שם שפ״ד שם ומש״ז שם ב״ת ק״ס :

ק שם לפיכך מכסים וכו׳ ולבינה ומגופה של חרס שכתשן וכו׳ . שכתשן קאי נמי אלבינה דבלאו כתיבה אין ראוי לכבות . מ״ז ק״יט ס״ך ס״ק כ״ג פר״ח ק״לא שפ״ד ק״לב :

קא שם אוכלין או בגדים שרופין . שרופין קאי אאוכלין ג״כ . תב״ש אות כ״ח :

קב שם ולא בשחיקת מתכות אם אינן שרופין וכל אלו שאין מכסין בהם אם נשרפו ונידונו לעפר מכסין בהם דכל דבר שבעולם שנשרף מכסין באפרו . ס״ך ק״לה פר״ח ק״מב מ״מ אות כ״ח שפ״ד ק״לה וכן במש״ז ק״יט :

קג הזריך אין מכסין בו . כנ״הג הגה״ע אות כ״א פר״ח ק״מו זב״ת ק״פא . וכן גפרית ומלח אין מכסין בהם . כנה״ג שם אות כ״ג ומש״ז שם זב״ת ק״עט :

קד פלפל מחון אין מכסין בו . כנה״ג הגה״ע אות כ״ד ומש״ז שם ק״מג ק״מט וסיים וה״ה בזנגביל וקנה ושאר בשמים כתושים שאין מכסין בהם :

קה קמון מחון מכסין בו . כנה״ג הגה״ע אות כ״ב ומש״ז שם :

קו הגפסית מכסין בו . כנה״ג הגה״ע אות כ״א זב״ת ק״פ״א וסיים הזב״ת שבספר הספיק כתב שהוא הנקי׳ בעבי אל גיבס ובלבוניו אל קצ׳ ע״ש . ובעיבו קורין אותו גיץ ואמרו חכמי הסיבה ס״ו דה״ה מה שקורין בעיבו ביוכ :

קז אין מכסין לא בתבן ולא בקש ולא בגבבא ולא בעלים ולא בבולה ולא בכנפי יונה . כנה״ג הגה״ע אות כ״ה ומש התוקפתא :

קח שם אין מכסין בעפר המדבר וכו׳ הגה ולכן אין מכסין בעפר לחה וכו׳ . כגון מתוכתא . וכן אין לכבות בעיר . ס״ך ק״לז מ״מ אות כ״ט חכ״א כלל ז׳ אות ו׳ שפ״ד ק״לז וה״ה כל דבר שנפל עליו מים שהרי ע״י הליחות א״א להשבירן . פרישה מ״מ אות כ״ט :

קט וכן אין לכבות בבגדי אדמה כל זמן שלא לתשן . מ״מ״ח שם ושם בת״ש ס״ק ל״ז שפ״ד ס״ק ל״ו ומש״ז ס״ק י״ט :

קי כל דבר שאין מכסין בהם אם עבר וכיסה לריך לגלות ולכבות בלא ברכה . מ״מ״ח שם שפ״ד ק״לז ומש״ז שם :

איק ומותר לכבות בעפר הבאה מאיקורי הנאה דמלות לאו ליהנות כיתנו . כנה״ג הגב״י אות כ׳ פר״ח ק״מג מ״מ שם ומש״ז שם לחה״פ ק״לב . וכן מי שכיסה באפר החגון הסרוף ומעשה שמים ומעלה אליבא דכ״ע יצא ידי חובתו וא״ל לכבות פעם אחרת . כנה״ג בבעי חיי יו״ד כ״ה סי״ג אות ח׳ ומש״ז שם :

קיב וכן אין לכבות בסוקיל וכלי״ע וזה נלמד מן הקמח . כן הענו חכמי הסיבה ס״ו :

סימן כט

א סעי׳ א מנהה מיני טרפות הם וסי׳ **דן חנק נפש** . הסי׳ הזה יפה לענין ונאה לבנין כי הטרפות ההם הם חונקין נפשות בדין . זב״ת ק״ב ומש שומן קודות ז״ל :

ב בהמה שנרבעת ונאבס מותרת באכילה . ומבא״ר אות ד׳ ס״יא סי׳ קכ״ג אות מ׳ . ובמוקום שנהגו הגויים שלא לאכלה והוא מפורסם יש להמיר ומשום חלול ה׳ . ער״ה סי׳ קכ״ג ומש חכם לבי סי׳ פ״ד . ומלה לבערה מן העולם שלא יאמרו זו שנתקל פ׳ על ידה שנאמר ובערת הרע מקרבך . ער״ה שם ס״ו״ת חכם לבי שם זב״ת אות ב׳ :

ג מ׳ שאכל עוף ואח״כ מצא בו מ׳ מ״ח טרפות מ״ל כפרה על מה שאכל דאנוס הוא . פת״ת ק״מ״ג ומש הרי פנים מאירות מ״ב סי׳ מ״ג וה״ג סי׳ ש״ע :

סימן ל

א סעי׳ א בהמה מ׳ חיה שנתרוקן רוב עלם גולגולתה וכו׳ . דין זה בגמ׳ כתוב גלגולת שנחבקה ברובה ערפה ופי׳ נחבקה יש בו ב׳ פירושים הפי׳ הא׳ הוא פירש״י ז״ל שהוכתה מכות רבות ולא נפחתה וכן פי׳ ר״ש שנתמעכה ונתרוועה הגלגולת ע״י הכאות והוא קרוב לשבירה ולא שבירה ממש וכן פ׳ הש״ך ק״מ״ג וכן הרבה פוסקים . והפי׳ הב׳ הוא פ׳ הכלבו והפרישה ז״ל והוא לנקדקה הגלגולת קרי לחבקה ואפי׳ שכל הגלגולת שלימה רק שנקדקה . ולענין דיחא יש להמיר אפי׳ כפי׳ הב׳ ואפי׳ לא נמצא רק נקדק לבד בין ברוב גבהה או רוב הקיפה ערפה . תב״ש ק״מ״ג כרתי ק״מ״ג שפ״ד ק״מ״ג עיני חכמי הסיבה ס״ו אות מ׳ חכ״א כלל ע״ו אות ה׳ ב״ל אות מ׳ :

ב וה״ה עוף דיבקה בעינן רוב גלגלתה . פר״ח ק״מ״ג ומש מהריק״ש ומשמע דעוף של מיס ערפה אע״ג דלא נחבקה ברובא והיינו משום שהם מפרקים כפי׳ הא׳ שזכרנו לעיל

בעכות קדוש לכבודה כפרש"י ז"ל אבל לפי"ז הבו שזכרנו לעיל דפי"ז נהנבעה היינו נסדקה אפי"
עוף דיבשה לא בעינן רובא לדין דלא בקאינן בבדיקה כמ"ש ההגה בסוף הסי"ו ואפי"ו מעהו
טרפה וכ"ש עוף של מיס ' אבל החב"ש ק"ב חלק על הפר"ח ז"ל והיקל בזה וכתב דבחבשה
קדוש לבדיקה כפי פי"ו האו אפי"ו עוף דמיס כסד כיון שאין כאן שום שבירה כלל ובעינן רובא
וכן הסכימו עמו הפש"ד אות ז' ופש"ח אות א' וכ"כ בעיני הכהן מי א' אות ד' וכן בב"ל
בהלק עמ"ז ק"ג ' ואכן בדידן מיראי הוראה אכן ויש להחמיר בזה כפי' הפר"ח ומהריק"ש
ז"ל וכ"כ הרב בער המיס ק"ח ז"ח ק"ח ' ובעוף של מיס אם נתרועעה הגלגולת עאי
מכות רבות אף דלא נשברה והיינו כפי"ו האו' יש להעריך אפי' במישועה ומשום דעוף של
מיס עורו רך ובעילה כל דהו חיישינן לנקיבת הקרום וכן משמע מלשון הגאון כרתי ז"ל
ק"ח שמחמיר בזה עי"ש :

ג כתבו בשעוך דכפי פי"ו האו' גם בעוף דיבשה בעינן רובא מ"מ בדיקה בעי אף במישועה
דחיישינן שמא נחסר כל שהוא ' פר"ח שוף ק"ח עיני הכהן שם ' ואף לדידן שגי
בבדיקה ומשום דמדיכא שרי :

ד שם בין ברוב גבהה בין ברוב היקפה טרפה ' בביאור רוב גבהה ורוב היקפה רבו הפי"
ויש להחמיר ככל הפירושים וכל כנגד המוח טרפה תב"ש ק"ח :

ה שם אע"פ שהקרום קיים ' ר"ל אע"פ שכל הקרומים קיימים החתון ועליון ' ש"ך ק"ב
פר"ח ק"ג שפ"ד ק"ב כרתי ק"ד ב"ל אות א' זב"ח ק"ז :

ו אם נחבשה הגלגולת ברובה יש להעריך אפי' עבדו עליה יו"ב חודש ' כנה"ג הג"הטו
אות ו' דלא כנס"ל תב"ש ק"ח כרתי ק"ד ב"ל בעמ"ז ק"ד ערה"ה אות ג' עיני
הכהן שם אות ו' וכן הסכים הרי מסר"דה ז"ל בתו"ז סי' ל"ו אות ז' וכן הביא משם החק"ל
יו"ד ח"ח קיומן כ' :

ז ראם עוף הוכה וחלה כמה ימים ויכיון שהולך ואוכל כראוי א"ל לבדוק קרום המוח ואף
בנפוח עור החילון אין חשש לניקב העלם מכ"ש בעוף שאינו של מיס וכגון שהוכה בדבר
עב שאף אם גרם בהכאתו נקב בעלם מ"מ לא היה יכול אותו דבר ליכנס בעומק לנקוב
גם הקרום ' דע"ק אות א' :

ח סעי' ב כפחתה וחבר מומה בכלע ערפה ' כבלע מלומלס ערפה ' ש"ך ק"ג פר"ח
ק"ב ז"ח ק"ט חכ"ח כלל ע"ו אות א' ענ"ה שם אות ז' ' והיינו הפחיתה
עלמה היא כבלע ולא מה שנכנס בתוך העיגול והפחיתה ' שפ"ד ק"ג :

ט אם נהפקו אם הגיע לבלע מלומלס או לא עריפה עד שיתברר שלא הגיע לבלע
מלומלס ' פר"ח שם ענ"ה שם :

י אפי' אם הקרום קיים ערפה ' חכ"ח שם ב"ש שם אות ג' ענ"ה שם :

יא לא מהני שהיה יו"ב חודש בערפות דנפחתה ' שפ"ד ק"ח וכ"כ האחרונים שהבאתו
לעיל אות ו' :

יב הא דבעינן בבלע היינו רוקא בבהמה גדולה אבל בקטנה מעברין הכל לפי קטנותה '
תב"ש ק"ג ענ"ה שם פר"ח ק"ד שע"ה ק"ד ז"ח ק"ח ב"ש שם ' וכתב שתב"ש
כ"ו ז"ל וא"כ מי יודע באיזה בור הגדול שיערו חכמים ז"ל בבלע וקטנים ממנו הם פחות
מה לכן ראוי להמורה לשום עיניו ולבו בדקדוק שיעור זה לבל יכשל חס"ו עכ"ל וכ"כ הב"ל שם :

יג שם ואם ניקבה נקבים שם בהם חברון וכו' ' ואם ניקבה נקבים אחין בהם חברון אפילו
דכי מלפינן להו הוו רובא לא פבלי בגלגולת ' ב"י ז"ל וכתב התו"ז שם אות ט"
דהכי נקטינן ' ומיהו כתב התב"ש דלפי פי' הב"ו שכתבנו לעיל באות א' דנחבשה היינו בבדקה
מהות הבאה ומ"ו לדבריהם יש להעריך בבדקים אפי' יש בנים או ג' בדקים ויש רוב בין
כולם מלגלפין אבל אם רק נקבים אחין בהם חברון יש להבחין אם נעשים ע"י הבאה מלגלפין
לרובא ואם נראה שנעשו ע"י חולי יש להקל ע"ש בבקא"ה ענ"ה אות ח' ועיי' בשע"ה ק"א :

יד ואם אין בבלע בבין נקב לנקב כמלא נקב א' גם הבלע בביניהם נדון כנקוב ומלגלף
לבבלע ' ב"י ולבוש פר"ח ק"א הב"ש ק"ה בפ"ד ק"ד ענ"ה שם אות מ' הו"ז שם אות י' :

טו שם בהגה אבל פחות מזה יש להכשיר וכו' דלא חיישינן בבהמה לנקיבת קרום שם מזה
אע"ג דיש להכשיר מ"מ בעי בדיקה לראות אם ניקב הקרום ואם לא בדק הוי ספק
טרפה ' תב"ש ק"ז ומשם תורת חיים שע"ה ק"ז זב"ח ק"יב ענ"ה שם ב"ש שוף אות
ב' ' וכתב הב"ש שם בעמ"ז ק"י ומשם תב"ש דאע"ג דאין קיימל דאין אנו בקיאים בבדיקת
קרום של מוח הייבו בנקב ומשמו של עוף ומ"אך בבהמה שא"א שיקוב הגלגולת כי אם דבר
בהוא הולך ועב למעלה אפשר לראותו במראית העין ובזה אין בקיאין רק שליך לעין היעב
במראה עי"ש ואפי' נפחת הגלגולת ע"י חולי או מחזה לד שיהיה לריך בדיקת הרפאים להקרום
ומה דכתב מ"א דלא חיישינן הייבו רוקא אחר בדיקת הרפאים היעב ' תב"ש שם ' משמע
מזה דאין בקיאין בבדיקה כמו זו ועשוה דמדיכא כשר ' אבל החכ"א ז"ל בלל ע"ו אות א'
כתב וז"ל וכ"ל רוקא אם נפחת מעלמו מחמת חולי אבל אם נפחת עי' הכאת קוץ ויולא
בו ודאי דלריך בדיקת ורפאים כמו בשי' ל"ב קעי' ו' ולדידן דאין בקיאין טרפה עכ"ל משמע
מדבריו דכל שלא מחמת חולי אקור דאין אנו בקיאין הפך דברי הגאון תב"ש ודעמיה ' והרב
בזה הוא יחיד בדבר ' ומיהו אם לא ניקבה הגלגולת בדבר עב כמו חץ או חנית שכתב התב"ש
אלא בדבר דק כמו בקוץ ומחט בזה יש להחמיר כפי' החכ"א דלא בקאינן בבדיקת הקרום בדבר
חץ וכדומה כתב שאין אנחנו בקיאין בבדיקה אף בבהמה עי"ש על כן יש להחמיר :

טז שם ובעוף המיס בגון אוזא יבר אוזא וכו' אלא כל שהוא עריפה ' הטעם דעריפה משום
דקרומו רך ולפ"ז אין הילוק בין ניקב עי' אדם או עי' חולי דהוי ודאי עריפה ' ומ"ז
שק"ב ב"ש בעמ"ז ק"י :

יז בעוף המיס פשוט הוא דאין חילוק בין נקב מיש בו חסרון לאין בו חסרון או שדק ומהו
הכל עריפה ' תב"ש אות ה' ענ"ה שם אות ט' :

יח שם ועוף היבשה שנשחטה חולדה וכו' מיני אלבעו ופו' חגב ואכן אין בקיאין בבדיקת
הטרפות ופו' ואפי' בעוף דיבשה וכן הוא הנהגה ' ז"ל מ"א משם ב"ש ' וכן הנהגה
פשוט בעירנו פה בגדולה יע"א דבנקב או שדק כל שהוא בין עוף דמיס בין עוף דיבשה מטריפין
ואין אנו בקיאין בבדיקה :

יט ומיהו בעוף דיבשה דאנו מטריפין בניקב כל שהוא דאין אנו בקיאין בבדיקה ודאי אם
שהה יו"ב חודש או כ"א יום והטילה בילים יצאו מכלל ספק וכשפה ודוקא בעוף דיבשה
אבל בעוף דמיס לא מהני ' שפ"ד ק"ה קונץ בדיני אחר טרפות כלל אי אות ד' :

כ והיינו דוקא אם ניקב העלם אבל אם יודע דש מחמת שנקבע העור והעלם קיים כשרה
ע"ז בשם רש"ל ק"ג והביאו אותו כל האחרונים ז"ל ' ואף בעוף של מיס יש להכשיר
פר"ח ק"מ והביאוהו כל האחרונים ז"ל :

כא וכן אם לא נמצא בגלגולת רק נפוח ועלם הגלגולת שלם כשר אף בעוף של מיס '
כנה"ג הג"בי אות ע"ו ומשם אומה כלל כ"ד פר"ח שם והביאוהו כל האחרונים ז"ל
ומיהו אם נמצא נפוח הגם דכשר מ"מ בדיקה בעי לראות אם העלם שלם ' קונץ שם אות
ה' ' ועיי' מק"מ סוף ק"ב :

כב עוף שיש חיה נגע בראשו כמה שוחטים מטריפין אפי' עלם הגלגולת שלם ומוציאים
שם אלא יוציא המוציאה והקיפה שיש בראשו נגעו ואם העלם שתחתיה שלם כשרה
ואם לאו עריפה מכפק ' ב"ג ק"ח מחב"ר אות ה' ומשמו ז"ל אם ענ"ה שם אות ע"ז
וכבר בא מעשה לפנינו בתרנגולת א' שהיה בראשה גלגולתה דש קרום ופיה כראה כמו מכה
והיה יושב אצלנו מ' נשים הלוי היו (ז"ל) והסיר העור והדש מן הגלגולת ולא העלם
שלם ונקי וצר ואין בו שום נקב ולא ריעותא והכשרנוהו :

כג אם בא לפניו עוף שיש לו נגע בראשו וקודם שיבדוק אם עלם הגלגולת שלם נאבד
הראשה כשרה מק"ק ' ב"ג שם מחב"ר אות ו' ומשמו ענ"ה שם ז"ל אם :

כד פעם א' בא לפנינו ראש מן הצאן והיתה ליחה יוצאה מן הראש אבל חקרן ומצורם
בל קרן והלקרו וחתכנו הראש לשנים והסרנו העוף מן הראש ויש העלם מן הצורם

שלם

שלם ויסכסכום כי הליחה לא היה בה ויולא אלא מן השרש של קרן ועלה הראש היה שלם י הגאון רמ"א בד"מ ומשם הגש"ד סי' מ"ז תב"ש סוף שק"ח ופייס התב"ש בלומר מזה כל דחזינן ריעותא כה"ג בראש הבהמה בעי בדיקה · עכ"ה שם אות י"ג וסי' ג' אות י"א · ואפ"י אם לא ראה נקב ומשם בהעלם אלא ראה איזה ריעותא המורה על הנקב לריך לפתוח הגלגולת ואם ראה העלם ונבפנים שלם שוב אי"ל לעיין בקרום · מק"מ שק"ג :

כה יש מיני אוזות שאחר שמקיקין הטולות מעל ראשיהם נראה גומא על הגלגולת שלם רק שהעור כפוף לתחת ונראה כעין גומא וכשמתחילין לחתוך בעור כדי לפלוע הראש נראה בגלגולת שדק ומגיע עד קרום המוח והקרום קייס · גם יש מיני עופות הן בעופות המים כגון אוזות ובר אוזות הן בעופות היבשה כגון התרנגולים שיש להם בעלם גלגולתם טולות זקופות כגון הטוערת ורוב יש להם חסרון הכיכר בעלם הגלגולת · עוד יש מיני עופות שיש להם גבשושית ותחתיו יש בעלם נקבים דקים עשויים ככברה . באלו המינים כתבבעו הפוסקים ז"ל יש מהם אוכלים ויש מהם מתירים ויש מהם שמתירים מיד באומרם דסכי רביתיהו ויש מקילין בעופות דיבשה ומחמירין באוזות ויש מחמירין ביותר ואין מתירין כי אם אחר בדיקת הגלגולת אם שלם הוא בלא שדק או נקב ומהו ובהפ"מ מקילין בעוף דיבשה אחר שהיו י"ב חודש · לכן כיון לאיכא חלוקי דעות וחלוקי מנהגים אם יש מנהג באותה העיר יעשו כמנהגם ונהרא נהרא ופשטיה ויש להם על מה שיסמוכו · עיין כל זה בס' ב"י ומח"בר אות ג' ובשע"ה שק"ח ובעכ"ה שם אות י"ח ובתו"ז סי' ל"ז זר"א יו"ד בקילור מרפיות שלו אות ב' · ולענין מנהגינו פה בגדולד יע"א שאלנו את שוחטי מתא ואמרו לנו דמנהגינו להתיר בלא בדיקה ומשום דהיינו רביתיהו ורוב הפוסקים מתירים כמ"ש המח"בר ע"ש וכ"כ הש"ג שק"יב וכ"כ קונן כלל א' דין שאר מרפות אות ד' :

כו תרנגולת שניקב או נשבר עלם קדירת המוח ואח"כ עלה עלם בנקב או נתחבר שדק השבר ונסתם כאשר בראשונה · הרי מהריק"ש בס' אהלי יעקב סי' קכ"ד הכשיר בבהמת ישראל אבן ספר"ח בשק"ח דחס דברין ואסר וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל כדעת הפר"מ והעריפו וחס תב"ש סוף שק"ח שפ"ד אות ז' ומחב"ר אות ד' זר"א שם אות ד' חכ"א כלל נ"ו אות ג' עכ"ה אות ע"ו שע"ה סוף שק"ח זב"ת שק"כ תו"ז סי' ל"ז אות א' כו"ב תכילא סי' י"ח ביש"ב בתו"חב שק"ב :

כז אבל אם יש לתלות בחא שנבראו כך מתחלת בריתו יש להכשיר · זר"ל שם :

כח ואפ"י בבהמה שניקב עלם הגלגולת ונפק יש בה כשלע או לאו ולא הספיק לבודקה ואח"כ נתחבר ונקשר יפה כבראשונה כמעשה דמהריק"ש יש להעריף · שפ"ד שם ביש"ב בתק"ח שם עכ"ה שם :

כט מעשה בא לידי באוחא שהיה העור שלם מבחוץ והיה נלבר הדם ואתכתי העור ומלאתי שהיה העלם נרקב וחסרון והערפתי דלף שהעור שלם לא מהני דהעיקר תלוי בעלם ולף לדעת המכשירין שכתבנו לעיל באות כ"ח הכא מעריפין דהתם העעם דהיינו רביסייהו כיון דמתולדא הוא אבל הכא הכל רואים דלאו מתולדה הוא זה ועריפה · מש"ז שק"ב ביש"ב בתי"קה שק"ג :

ל מעשה בנא בפני מבפי מתא בעירנו בראש פבם אי שהקרן שלו היה מתכרכל והיה יולא ממנו תולעים והעור והבשר שסביבות הקרן ג"כ התליעו ואי נסיס הלוי היו (זל) אתך את הקרן ואת העור והבשר הכא ורואה שעלם הגלגולת קיים ואין בו שום ריעותא והתיר בשופי ורואים ובכל הסיא שכתבנו לעיל :

סימן לא

א סעי' א המוח יש לו בי' קרומים וכו' ניקב התחתון וכו' מריפה אבל אם ניקב העליון לבדו כשרה הגם ויש מעריפין ג"כ בניקב העליון לבדו אם לא בהפ"מ מו"ש מו"ש ז"ל

ז"ל · ומחב"ר אות ג' זר"א שם אות הי' תב"ש שק"א פר"ח שק"ח ביש"ב אות א' עכ"ה סי' ג' אות א' חכ"א כלל ע"ו אות ו' :

ב ואם תשאל מהו הפ"מ בבאריהו לקמן בס"ד ברים סי' ל"ה :

ג הא דמכשירין בהפ"מ בניקב העליון וכמי' ההגה ז"ל דוקא בנקב בעלמא אבל אם העור העליון כ"ו או רובו לקוי אע"ג דהתחתון אין בו ריעותא כלל יש להעריף אפ"י בהפ"מ · הב"ש שק"ב ומש"ז שק"א שע"ה שק"ח ביש"ב שם עכ"ה שם :

ד שם ניקב התחתון נקב מפולש מריפה וכי' · קרום התחתון הוא הדבוק במוח והוא רך ואם ניקב עד שהגיע למוח מרפה אזה הוא נקב מפולש שלו כיון שאין לו חלל כמ"ש הרמ"ן ברים פ"ג דחולין דכל אבר דפוסל בנקובה ויש לו חלל לא פסלי עד שיקב לחלל ואם אין לו חלל לריך נקב מפולש וכו' ע"ש והקרום הזה אין לו חלל כיון שדבוק במוח וא"כ כיון שהגיע הנקב למוח נקרא נקב מפולש ומרפה · והולרכנו לכתוב זה שלא תטעה בלשון הכב"הג הנ"הנ אות ב' שכתב וז"ל כ"ב נקב מפולש רבינו ב"י בס' הקלר · וכתב ל"ח שבא לומר שיקב לבית חללו כל עובין עכ"ל הכב"הג ויכול לטעות האדם ויחשיב עלריך ג"כ ליקב המוח ומשום דקרום זה אין לו עובי ויפגם עביו על המוח דז"א אלא כיון שניקב הקרום הזה והגיע עד המוח מרפה · דזה הוי נקב מפולש דהמוח לחוד והקרום לחוד · שוב הפשטו בל"ח ולא מליטו זה"ל · אח"כ ראיתי שכתב רבינו המח"בר אות א' שיש טעות בדברי הכב"הג ע"ש ואמת כן הוא דיש ע"ש :

ה הא דמכשירין לעיל בהפ"מ בניקב העליון לבדו וכמי' ההגה ז"ל הייטו דוקא בניקב ע"י מזלי אבל בניקב ע"י קון לכ"ע מרפה . שפ"ד שק"ח מק"מ שק"ב :

ו שוהע א' פתח גלגולת של בהמה גסה והוליא המיח מתוכה וראה בתוך הגלגולת שיולא מעלם הגלגולת פניומה עלם חד ואחוך כאוזך שעורה ובולע לגד המוח ומגלא זה בבי' לדלי הגלגולת ועי"פ הרוב הוא כמוך נגד מקום הקרנים שבמוח ועוקלו חד ובילוע שדוחק בקרום המוח לפנים וגם דוחק במוח עלמו ובדקו עוד בבהמות רבית הנשחטות ומגלא הענין הזה הרבה . ולענין דינא בנדון זה נראה שא"ל בדיקה לכתחלה לכל הבהמות לראות שמא יגלא ענין כזה אף דהוי מיעוט המלוי ומשום דאיכי מלוי שיהיה נקב בקרום שיהיה מרפה ואא"כ א"ל לבדוק אח"ז ואם אינה בשדק ומגלא בגלגולת רעותא זה אין להחמיר בזה לומר שאין בקיאין בבדיקה כיון שהוא מקום ידוע מכוון כלפי העוקלים ואפ"י אם לא יוכל לכוין המקום ג"כ אין להחמיר בזה לומר שאין בקיאין בבדיקה כיון שהוא מקום ידוע ומכוון כלפי העוקלים ואפ"י אם לא יוכל לכוין המקום ג"כ אין להחמיר אלא בודק היטב בדיקה הגונה בגלאית הענין בעיון יפה ואא"ל לקלוף קרום העליון ואם נאבד או נקבע קרום המוח התחתון קודם בדיקה יש להעריף . פתא"ת שק"א ומשם תשובת בית אפרים יו"ד סי' ו' ע"ש תו"ז סי' כ"ע אות כ"ח . אח"כ בא לידינו ס' ב"י אפ' להרי המז' ולאינו שכתב בהדיא דקאי לקרים התחתון דאי' ומשום קרום העליון כבר פשעת הוראה דבניקב העליון לבד כשר . ושאלתי את פי מי נסיס הלוי אם יגלא ענין זה בעירנו ואמר שענין כזה שהוא חד ואחוך כשעורה לא מלאנו אבל יהיה בעירנו בוקלת בהמות שיהיה בגלגולת בפנים לגד המוח בלעת עלם קטנה ואינו מזיק זה לענין הדין דאין בה עוקץ ולא חוד והקרום הוא קיים ובליעה זאת על הרוב באילים שיש להם קרנים המגגחים עכ"ל :

ז סעי' ב המוח עלמו שנרקב מעט ממנו או נתמעך והקרום קיים כשרה . אפ"י אם נהפך מעט ומהמוח ע"י רקבון ומיעוך כשרה . ש"ך שק"ב פר"ח שק"ב שע"ה שק"ב שפ"ד שק"ח חכ"א כלל ע"ו אות מ' זב"ת שק"ח אבל הפר"ת שק"ב היקל עוד דבחכר על פחות ומחליו כשרה ובחלי ומרוח מרפה והגאון פליתי שק"ג היקל עוד יותר דוקא בחסר רובו . ולכן בדינן ומהגינו כס' מרן ז"ל דדוקא חסר מעט כשרה אבל הרבה אסור וכהולאת הש"ך והפר"ח ז"ל :

ח שם ואם נשפך כמים או כדונג מרפה . הייטו אפ"י בוקלת ממנו מרפה . ש"ך שם פר"ח שם הכ"א שם זב"ת שק"ו פר"ת שם :

ט הא דאם נפך כמים או כדונג נרפה כל זה הוא בעוה"ר הקמוך לקרוס אבל אם נתעקש באומנע באופן שהעוה"ר מקיפו קביב כשרה . ב"ח פר"ח סס כנה"ג הגב"י אות ע"ו תב"ש קק"ב שפ"ד סס עכ"ה סס אות ה' זב"ת קק"ז ודלא כהפר"ת שק"ז שאסר :

י סס ואם נמלאו מים בתוך הקרוס ונחבר מהעוה"ר כשיעור המים אם העוה"ר מקיף המים וכו' כשרה וכו' והש"ס אם המים מונחים בתוך שלפוחית וכו' הגה וכן אם השלפוחית מונחת בין הקרוס לגלגולת נרפה . נחבר מהעוה"ר וכו' והחברון מיבר אם היה חלל וגומא בעוה"ר עהיה בו המים או אם העוה"ר נראה לעין שהוא קטן הרבה . מש"בר אות ו' ומש"ת בית יהודה ח"א דף קי"ד ע"ב עכ"ה סס אות ח' :

יא אם העוה"ר שלם ולא נחבר כלל מן העוה"ר ואחר שהוליאו העוה"ר מן הגלגולת נמלא בגלגולת מים כשרה אף שאינו מוקף מן העוה"ר אבל בשלפוחית כה"ג נרפה אפי' אם לא נחבר מהעוה"ר כלל והעוה"ר אם מוקפת היא מן העוה"ר דכשרה . ע"ז קק"ב מחב"ר אות ז' פר"ת קק"ג וקק"ו כנה"ג הגב"י אות כ"א תו"ז סי' ק"ע אות י"ד . ובפי' דברי הע"ז כתבנו האחרונים ז"ל דהפר"ת קק"ג הבין דברי הפר"ח דאם אין העוה"ר חבר ונמלאו מים בין אם נמלאו בין קרוס התחתון לגלגולת כשרה ובשלפוחית נרפה . אבל התב"ש קק"ג דחה דברי הפר"ח והבין דברי הע"ז דאם נמלאו מים בין קרוס לעוה"ר נרפה דאף דאמו רואין דהעוה"ר הוא שלם ומכל מקום אין כיון דהמים בין עוה"ר לקרוס אין לדון בו דין עוה"ר שלם שהרי בעוקרוס המים ליכא עוה"ר דרך העוה"ר נמלאות כל הקרוס ועכשיו שים מים בין עוה"ר לקרוס על כרחך חבר הוא אבל אם המים הם בין הקרוס לגלגולת דוקא כשר כיון דהעוה"ר שלם ובשלפוחית אפי' כה"ג נרפה . ומש"ז קק"ב הביא בי' הפירושים ואמיק כפי' הקצי ע"ש . ולענין הלכה אנחנו בעירנו פה בגדולי יש"א נוהגים כהע"ז וכפי' התב"ש והוא דאם נמלאו מים או שלחופית בתוך העוה"ר חבר והוא מקיף המים או השלחופית ומכל מקום אם אינו מקיף נרפה כיון דנחבר מן העוה"ר אבל אם העוה"ר שלם ומכל מקום אם נמלאו בין הקרוס והגלגולת כשרה ובשלפוחית אף אם היא בין הקרוס לגלגולת נרפה . וכן אנחנו עושים ונעשה בכל יום . והרי אהל יוסף הבין כפי' התב"ש ע"ש בס"ק ח' :

יב המים הנמלאים בעוה"ר וכו' . אפי' אם הם מים זכים . עכ"ה סס אות י"ב :

יג סס בהגה היה קפק אם היה מכוסה נרפה ובו' ע"כ יש ליזהר כשפותחין הראש שיפתחנו וכו' אם העוה"ר מקיף וכו' . בזה נראה לי דאם הרבה ולראות שלא יש גלוי כלל אפי' מעטו והכבוי יהיה שלם ואין לחלות ולהקל אפי' בכלמוד קצת מעטו מגולה לקרוס רק שיהיה נכסה הכל ומראהו ככל שאר עוה"ר בלי שנוי . תב"ש קק"ה :

יד ונעשה היה לפני שוחטי עירנו ה"ו דבראש כבש אי היה שלחופית מים והעוה"ר היה מקיפו מכל לדיו ובלא מן הלדיים מן העוה"ר הכ"ז היה העוה"ר מראיתו מעונה משאר עוה"ר והיה קרוב למראה נכבים וקורין אותו בערבי אלפ"ר והעריפו מעוה"ר דקתם דברי הפוסקים ז"ל שכתבו והעוה"ר מקיפו מכל לד היינו מראה עוה"ר מעם ולא כשנוי זה דזה חשוב כעוה"ר נרקב וקרוב להבלות ולא מהני כסויו וכן מעמע מהא דהבאנו לעיל בשמוך בשם התב"ש ז"ל שכתב ומראהו ככל שאר עוה"ר בלי שנוי עכ"ל מעמע דאם יש בו שנוי יש להעריף :

טו הא דאמרינן בשמוך דאם יש בו שנוי מראה אסור והוא מדקדוק כי התב"ש ז"ל היינו דוקא בגדון זה שיש בו ריעותא שהיה מים או שלפוחית ובענין שיש f העוה"ר מקיף ומש"ה בענין שיהא מראה העוה"ר שלם בלי שנוי כלל אבל בשתם עוה"ר דעלמא דאין בו ריעותא הגם דיש בו שנוי מראה ולא דמי לשאר בשר העוה"ר ומתר דהעוה"ר לא נפסל בשנוי מראה אלא דוקא בעוה"ר . דע"ק קק"א בעוסגר ועי' מק"מ קק"ח :

טז סס בהגה ומ"מ אם לבדוק אח"ז דנאכלנו אנוכא . היינו היכא דליכא ריעותא דהיינו שהבעה בחיים היתה מנענעת בראשה שקופין בלשונם שכינ"ל ובלשונינו בערבי קורין אותה תיולא שזה מגילות הוא בבהמה לעשות כן כשים לה מים בעוה"ר אם השליך הראש או מכרו לגויים ולא בדק אותו הבהמה אסורה . ב"ח ע"ז קק"ג כנ"הה הג"ב אות יב פר"ח קק"ו

כתבי שקאו תב"ש שקה"ה מש"ז שקנ"ג ושפ"ד שקה"ה חכ"ח כלל נו אות יו עכ"ה שם אות יו זב"ת שקי"ד תו"ז סי' קע אות יג ב"ש אות ד וקיים המש"ז שם דלף בהפ"מ אין להתיר וכ"כ הב"ש בתק"ה אות ע :

יז שם ויכול להשליך הראש או לעוכרו לגוי בלא פתיחה . ולדקדוק כי מור"ם זי"ל מעמע דוקא בכה"ג דלא אתי לידי תקלה שיתגלה הדבר דהיה בה מים אבל לעוכרה לישראל דכשפותחה אפשר שיעלה בה מים באופן המעריף ואפשר לבוא לידי תקלה דכבר מוכר הבשר ונתבשל וגם אפשר דנתערב הבשר לא התיבו ולכן אם בא לעוכרו לישראל צריך לבודקה תהלה קודם מכירה הבשר . תו"ז שם אות יד :

יח אם כבר פתח הראש אסור להעלים עיניו מלראות אם יש שם מים . להה"פ קק"ח מעשה ב"ע ס"י סד :

יט הא דאמרינן ליכול להשליך הראש ח"ל להשליך כל הראש אלא יכול להפשיט הראש ולוקה ממנו הלשון והלחיים ושאר בשר הראש ולא ישאיר ממנו אלא דוקא הגלגולת שהקרוס והעוה"ר בתוכה ויניחנה שתוהה וישליך אותה דאלו שזכרנו לא יש בהם הפרש משאר בשר הבהמה ולמה ישליכם . כך העלינו בישיבה ה"ו . וכן הסכימו חכמי הישיבה וכך עשינו מעשה :

כ בס' ב"הי כתב דבחדש תמוז נוהגים שלא לפתוח שום ראש מהדקות כגון גדיים וטלאים מעשה דשכיחי בהם מים וקמוכינן אחובא אבל בשאר ימות השנה פותחים לראות ולא קמוכינן אחובא . והתב"ש בשק"ה דחה דבריו וכתב שאדרבא ליפכא מעתבדא דהרוצה להחמיר יחמיר בחו"ז תמוז דכיון דשכיח הוא בכרכות בריאה דבעי בדיקה ע"ש . ולענין דינא כתב המש"ז קק"ג ומ"מ המנהג שלף בחו"ז המוז מוכרים הראש שלם לגוי ואין רואים אם יש מים בראש . ובעירנו קלת מחו"ז אחר וחו"ז ניסן וחו"ז אייר עד השבועות ימלא זה המים בעוה"ר ואפ"ה מן הסתם אין אנו חוששים לזה ומוכרים הראש לגוי בלי פתיחה דקמוכינן אחובא כמ"ש הגאון מש"ז ז"ל וכן עיקר :

כא כל עקום דליכא ריעותא מחוייב הוא לבדוק ומה"ט כתבנו לעיל בס"י ל' אות כ"ד מעם הד"מ בראש מן לאן שהיה ליחה יוצאה מהקרן ואתכו הראש ולא היה שום ריעותא וכו' והכשיר ומעמע דכל היכא דליכא ריעותא בעי בדיקה . תב"ש סי' ל' קוף קק"ח מש"ז קק"ג מחב"ר אות ח' עכ"ה שם אות י"א תו"ז סי' ק"ע אות ע"ו :

כב ראש של עוף אין אנחנו בקיאין בבדיקתן . להה"פ קק"חמש"ש ב"ע . ועל כן אם נמצא בהם מים בראשן או שלפוחית אסורין :

כג ונעשה שהיה בהרגול אי שהיה דבכו להיות קובב והולך בעגול בנרולה כמה פעמים והיה חשש שמא הוא המיני שקורין שוויכ"ל . הנה בגוף הדין היה נראה דאין לחוש בזה כלל לפי בראש דבלשון אחרונים הכל מבואר הפי' מענענת בראשה אבל לא ההקיף ולפ"ז היה נראה אם לא היה התרגול מענענ בראשו אף שהקיף אין זה ראיה לשוויכ"ל כמי אין ואין לנו להוקיף על הטרפות וראוי ליל בתר רובא ובפרט אף אם היה שוויכ"ל כמי אין הטרפות ברור ומ"מ זה התרגול הוי קפק טרפה . עוד נעשה תשובה הי' ע"ש , ובעירנו מעשים בכל יום שמעריפין לזה התרגיל וכן יעלא לפעמים בעירנו בתרגילים שראשה ולוראה העקוס אותו לצד אחר ואם יבא אדם והחזיר את ראשה ביישר אינה יכולה אלא תחזור ותעקוס את ראשה וגם אינה יכולה להליך הלוך יפה וקורין אותה בערבי מקק"ורא זהו יש לנו קבלה מן הראשונים שאוסרים אותה . ועיי' לקמן סי' ל"ב אות מ"ג :

כד אם נמצא מים בראש כבש אי דמעטפא בים ונתערבו הכבשים יחדיו ולא נודע מאיזה כבש הוא יש לבדוק כחינו השדרה של כל הכבשים וכל כבש שנמצא בו מים בעוה"ר יהיה מים בחו"ה כשר . ב"ח ז"ל בסיפו כתב זה מעם גדול אי . והט"ז שם קק"טו כתב דאין לסמוך ע"ז ע"ש אבן העזר מן האחרונים ז"ל סמכו ע"ז הרי מעט יוסף מ"ב יו"ד סי' הסמי וכתב שכן נלא בקונטרים יש כיסן ושכן עשה ונעשה מהש"ה חכמים בהסכמת רבני אלנו"ניק גם הזב"ת בשק"ג כתב שהרב גו"א וז"ש פסקו לקבלה זו בספריהם ורבינו מ"ל

בזמ"ב הקכים בזה דהעיקל לא הפסיד וכן עיקר וכן הקכים עכ"ה שם אות ז' מכ"מ כלל ע"ו אות ח' . והמחמיר תע"ב עוד :

כה אם היה קפק שהמוח עקיף או לאו כגון כשפתח המוח לא הרגיש ובדק היעב אלא בשעת הכאת הגרזן בלבן הציס ואינו יודע אם היה עקיף או לאו אפ"ה אסור ולא מכשיר מכח ש"ש דמ"ש מהרי"קש והרד"ב ז"ל דקבית הרי"ף והרמ"בם ז"ל בעינן שיפך כל המוח כמיס ואם היה קלת מיס במוח מתירין אפ"י אינו עקיף . ז"א דכבר הפרי"ח שקי"ג דחה דבריהם וכתב דאין הכרע בדברי הרי"ף והרמ"בם ז"ל ואי"כ ראוי לחוש שלא לעשות כפק ומקבלא זו שיחס הרד"ב להרי"ף והרמ"בם . ומ"כ אות ה' עכ"ה שם אות יו"ד :

כו מעשה היה בעיבנו שנלאו עיבר קשה על המוח ולא היה מיס במוח כלל והמוח ג"כ היה שלם ואינו חסר כלום והקרום התחתון היה קיים ושלם והביאו זה לפני ה' נסים הלוי הי"ו (ז"ל) והכשיר ואמר דלמאי ניחוש לה דכבר אי' בגמ' נתמזגו כשר וכתב מרי"ן ז"ל המוח עלמו שנרקב מעט ממנו או נתמעך והקרום קיים כשרה ולא יהא העיבר הזה חשוב אלא כמו נרקב או נתמעך ומשו"ה כשר . אח"ך ראינו להרי' אהל יוסף ז"ל יו"ד סי' ל"ח שבא מעשה כזה לפניו בקלב שחתה בהמה א' ואחר שהתחיל הקלב לנכור הבשר נמלא במוח הבהמה עיבר א' ונבשר נרקב ולא נודע אם המוח היה עקיף את העיבר וכשרה או היה קרוב לקרום התחתון וערפה והערפנו אותה בהמה מהמיה דכתב הרי' המפה ז"ל היה קפק אם היה מכוסה במוח או לאו ערפה וכו' עכ"ל הרי' אה"י ז"ל ומשמע דחשב את העיבר הזה כאלו הוא מיס ובעי עקיף המוח וג"כ משמע מדבריו דהקרום היה קיים ואפ"ה ערפה וזהו לע"ג דלמה אכר בעיבר והלא העיבר הוא קשה ואינו נחשב מיס והוא עלמו כותב עיבר א' ונבשר נרקב ואם הוא בשר נרקב הלא כתב מכן ז"ל שנרקב מעט ממנו כשרה ולמה העריפוהו וכ' שו"ע שהוא של הרי' אה"י ז"ל אין מלאנו לראות שם אם זכר מזה לכראה דבריו דמויים אח"כ בא לידינו ס' שו"ע ורא"ינו שלא זכר מזה כלום . ולמעשה נ"ע מקום דהעיבר בשום מקום לא חשיב היעותא לא בריאה ולא בכבד ולא בשום מקום . ומ"מ אם העיבר הזה יש עוקץ חד בראשו יש להעריף ועיי"ל לקמן גבי ריאה :

כז מעשה שהיה פה עיבנו בגדאד יע"א שהביאו מוח א' והיה נרקב וחסר מעט בראשו והקרום היה נקוב ונכתפקנו בו דנהי דמשום חסרון המוח ליכא ודאי דאיכוא אבל הכפק הוא דמשום דניקב קרום התחתון וקי"ל ניקב קרום התחתון ערפה כמו שפסק מרן ז"ל לעיל והכפק הוא מכוס זה המקום דחסר הוא תחת ידי דעבחא כשהכנים ידו לגלגולת להוציא המוח מן הראש זה המקום החסר יהיה תחת ידו ונוכל לומר זה הנקב נעשה מחמת העבח כשהכנים אצבעותיו להוציא המוח וניקב הקרום מכח ידו מכח התלישה דזה המקום הוא דחוק הרבה וכמו שפסק מרן ז"ל בס' ל"ו בעי' ה' גבי ריאה שנמלאת נקובה דאם יש לתלות בידא דעבחא תלינן וכשרה עי"ש ולא"כ הכא מי יש לתלות בידא דעבחא והא עדיפא דהמקום הרבה דחוק והקרום הוא דק הרבה ויש רקבון במוח ג"כ ומכל זה נראה דבמשמוש קל יבקע הקרום ונכאורה נראה דאין כאן קפק וכשרה . אבל חזרנו ונסתפקנו דלא דמי כדון דידן לריאה דהתם אין בעותא אחריתי אלא דוקא הנקב ואם יש לתלות בי"דע תלינן והבהמה היא בחזקת היתר אבל היכא דאיכא בעותא אחריתי חוץ מן הנקב והוא ריעותא דרקבון וחסר כנ"ל א"כ ליכא חזקת היתר ואקורה ודמיא הא לש"ש ר"א ז"ל לקמן בהגה דאם נמלא מיס וקפק אם היה מכוסה במוח או לאו ערפה ובאיזה מעמו בד"א וז"ל מעשה בא לידינו וכו' דראש בהמה שהיה בו מיס וכו' ולא היה נודע אם היה המוח עקיפו או לאו ואקרום . ויש שרצו להכשיר מחא דתניא דאם נשחטה הותרה וכו' . ולא דמי דהואיל ויש כאן ריעותא בחור מחיים אין להכשיר ומשום זה וכו' עכ"ל וא"כ הכא כמי דכוותה דיש ריעותא מחיים שנרקב המוח מחיים ואזלא לה חזקה . אח"ך נסאלנו ונתננו בדבר עם חכמי הישיבה הי"ו והתרנו אותם והיינו משום דלקמן ס' ל"ז סעי' ו' כתב מרן ז"ל אבעבוע שנמלא בו נקב היכא דלא משמש ידא דעבחא ואינו יודע אם ניקב מחיים או לאחר מיתה ערפה עכ"ל וכתב מרן ז"ל בב"י שם מש הר"ן דאיכא דמשמש ידא דעבחא תלינן בעבחא וכשר ונאמר דניקבה אחר השחי' וכ"כ

כל האחרונים ז"ל . הרי בהדיא אע"ג דליכא בעותא אחרת מלבד הנקב והוא בעותא דבועא אפ"ה מכשירין ותלינן בידא דעבחא ואי"כ ס"ל כב"ד אע"ג דליכא בעותא אחרת בנקבון אפ"ה תלינן בידא דעבחא ומכשירין והגם דכתבנו התם מש התו"ז דמנהג שאלוניקי לסעריף כל בועה נקובה התם הוא משום דחיישינן שלפוחית היתה וכו' ע"ש ואי"כ זו ראיה גמורה לכשיר ב"ד . עוד יש נעם אחר להכשיר מכח ש"ש דידוע דס' ר"ת ודעמיה ס"ל דניקב קרום התחתון כשרה ודוקא ניקב קרום העליון ערפה כמ"ש מכן ז"ל בב"י ע"ש והכא ב"ד קרום העליון היה חזק ובריא ואין בו נקב ואי"כ הוי ש"ש כפק הלכה כמ"ד ניקב קרום התחתון כשרה ואת"ל דהלכה כמ"ד ניקב התחתון ערפה שמא ניקב לאח"ש על ידא דעבחא והוא ותחפך כפק ניקב לאח"ש או קודם שחי' ואת"ל ניקב קודם שחי' דלמא הלכה כמ"ד ניקב התחתון כשרה . עוד יש סריותא אחרינא ב"ד דיש הפרש גדול בין כ"ד לבדון רע"א ז"ל דהיה מיס בגלגולת דכתב רבינו יונה ז"ל הביאו הפר"ח סי' כ"ע דכל כפק שקול ויש דבר לפנינו לתלות בהיתר תלינן ע"ש וכן בכפק הפר"ח שם וכן בכפק התב"ש שם וכן בכפק הפר"א שם בהקדמה דה' ערפות קודם סי' כ"ע וז"ל ואה"ן דאם יש לתלות כמו אנקיבא הריאה היכא דמשמשא ידא דעבחא הו הוי כפק השקול ואוקמא אחזקה וכו' עכ"ל ע"ש ואי"כ ה"ב יש לתלות בידא דעבחא ואוקמא אחזקה וכשרה ועשינו מעשה והכשרנו זאת הבהמה בהשכמת כל חכמי הישיבה הי"ו :

כח סעי' ג אם נמלא תולעת בקרום המוח וכו' ויש מי שאומר שאין אנו בקיאים בבדיקה וערפה הגה והכי נהוג . האחרונים ז"ל הסכימו כסי' יש מי שאומר והגא"ש ז"ל לאין אנו בקיאים בבדיקה וכל שנמצא תוך הקדירה אע"פ שהמוח שלם ויפה וגם הקיומים שלמים ואין בהם לא רושם ולא קורבו דם עכ"ז נהגו להעריף . שו"ע סקא"כא ז"א מעם שם עכ"ה שם אות י"ג . וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

כט אם והמוח קיים וכו' ואם יש ריעותא בחוח גופים ועיד שתולע נקבה הקרום מפולם וערפה וכ"מ לדיקן דהוי ודאי ערפה . מק"מ סק"ב .

ל ואם נמלא התולע בין קרום העליון לגלגולת ולא נמלא שום רושם ולא קורבו דם לא בעליון ולא בתחתון אחר שבדקנו אותה בדיקה מעולה יש להכשיר בהפ"מ . חכ"א כלל ע"ו אות י"ב :

לא אם אבל אם נמלא חוץ לקדירה כגון בחוטם כשרה וכו' . הדבר ברור דלא התיר אלא בלא נמלא ק"ד ולא רושם בחוח אבל נמלא בקרום של מוח רושם או ריעותא יש להעריף . כנ"הג הג"בי אות כ"ז פר"ח סק"ע ס"ל אות מ' חכ"א שם זב"ת אות י"ע עכ"ה אות ע"ו :

לב אע"ג דאם נמלא בחוטם כשרה ומשם ש"ש הגם דפי התולע לגבי חוץ ונראים הדברים שהיה על המוח כבר מ"מ בדיקה בעי ולריך שיבדוק קרום של מוח שלא יהיה בו שום ריעותא ואע"ג דאין אנחנו בקיאין בבדיקה מ"מ בנמלא חוץ לקדירה קמכינן אבדיקה . ע"ז סק"ד פר"ת סק"י תב"ש סק"ז מש"ז סק"ד ודלא כהפר"ח ז"ל ב"ש אות ה' :

לג וכל זה אם הוא לפנינו בעי בדיקה אבל אם נאבד אם נאבד קודם הבדיקה וא"א לבדוק יש להכשיר . ומש"ז שם שע"ה סק"ע ז"א שם תו"ז סי' ס"ע אות כ"ג ב"ש בתק"ה סק"יא :

לד דין זה הוא בין בבהמה בין בעוף . ב"מ משם או"ה כנ"הג הג"בי אות כ"ע מק"מ סק"יב :

לה ה"ה אם נמלא חוך המוח תולע יש להעריף אפ"י לא נמלא ריעותא בקרומים . תב"ש סק"ז ומשם הגש"ד סי' מ"ז . ומיהו אם המוח מקיפו מכל לד ואין התולע מגולה כלל יש להקל בהפ"מ . תב"ש שם והמש"ז סק"ד גמגם בדבר וסיים שלדינא כ"ע ומדברי הפר"ת סק"ז נראה דעתו שאם כיכר שנברא התולע מתוך המוח דינו כמים ולפ"ז אם מקיף מוחר אבל אם אינו כיכר שנברא מתוך המוח מוכרח לומר שבא מבחוץ ובכל אופן אסור ע"ש לשונו . ואנן בדינן כיון דלא בקאינן בדבר הזה על כן יש להחמיר . אמ"כ בא לידינו ס' זב"ת בשות י"ג וז"ל אם נמלא תולעת תוך המוח מבפנים אפ"י אם המוח מקיפה מריפה דתולע גרע מכתמכמס שמנקר ושדי תיכלא בכוליה הכא ומזמור לדוד ס"ל ע"ל . ובדוק ה' שכוונו אל האמת שכתבנו דיש להחמיר דהרי מלינו לנו תבר :

לו תולע שנמלא בגלגולת כבש מבושל ורא"ינו שהתולע נקב הקרומים אין בפק שאסור .

זב"ם אות י' מסס זב"ר סהניא מסס הר"ע :

לז לפעמים כשהותכין הקרבים כמלא בשרם תולעים כ"ל דיש להכשיר ג"כ בבדיקה דהייטו לבדוק העלם אם אין נקוב במקום התולע וגם אם אין שם תולעים בקדירה סמוך לקרום אבל אם כמלא עלם שבקדירה נקוב יש להטריף כי אינו דומה לכמלא התולע בחוטם לכשרה בבדיקת הקרום דהתם הוא רחוק מן המוח ומש"אכ הכא כיון דנקוב העלם וקרום המוח הוא סמוך לעלם ליכא למימר הכי לאין אכו בקיאין בבדיקת הקרום · ביי"ץ בע"זה ק"ק"יא · וכן בא מעשה כזה לידי מבחי מתא דעיכו ומס היה הקרן שלו מתבלבל וג"כ בדקו בעלם הגלגולת ולאו שהוא קיים והתיכו עיי"ן לעיל סי' לו אות כ"ז :

לח אם מלאו תולעת ע"ג קדירה מבחוץ כשרה · ש"ג ק"כב מא"בר אות י"א מסס הש"ג עכ"ה שם אות נ"ז ז"ל"א שם תו"ז שם אות כ"ה :

טל פעם א' היה לאם עז מבושלת ומלאו תחת העין תולעת א' כשרה · ש"ג מחו"ה מא"בר אות י"ג מסס ש"ג עכ"ה שם אות י"ח ז"ל"א שם תו"ז שם אות כ"ד :

מ ראם כבש שהבשל ומלאו תוך המרק שלו תולעת וידוע שילא דרך נחיריו כשרה לכל שהוא כמלא חוט מאותו מקום לא מליכו מי שמטריף · ש"ת תורת חסד סי' י"ג ש"ג מחו"ה מא"בר אות י"ב ז"ל"א שם עכ"ה שם אות י"ז תו"ז שם אות כ"ו :

מא סעי' ד עלם שמוח מוכח בתוכו וכו' וכל מה שיש מהמוח וכו' עד הפולין והפולין בכלל כדון כמוח וכו' ומשם ואילך כדון כמוח השדרא · גם בעוף איכא ב' פולין אלו ודין העוף כדין הבהמה נעכין זה · ב"י כ"ס הג"בי אות ל' פר"ח ק"ק"יא לה"ס ק"ק"יב ש"ג ק"כד תו"ז שם אות כ"ז :

מב שם ונקיבתו במשהו וכו' · פי' נקיבת הקרום במשהו לא המוח דבו אין פוכל נמקר כל שהוא · ש"ך ק"י פר"ח שם ש"ך ק"י שע"ה ק"י ז"ת ק"כד ביי"ץ אות ו' ש"ג שם הכ"א כלל ע"ו אות י"ג עכ"ה סי' ג' אות י"ע :

מג מעשה היה בעיכו בגדאל יע"א שהיה שלפוחית א' של מיס בתוך הפולין עלמס ועוד היה יולא קלת מן השלפוחית מוץ מן הפולין בתוך חוט השדרה אבל רובא היתה בתוך הפולין והיה המוח של הפולין מקיפה מכל לד אבל הקלת מן השלפוחית בהיה יולא לחוט השדרה היה מגולה ומאלו את מ' נכים הלוי הי"ו (ז"ל) ואסר מספק ינן בזה נקראת אין מוח מקיפה מכל לד מכוס אותו קלת של השלפוחית שהוא יולא לחוט השדרה היה מגולה :

סימן לב

א סעי' א חו"ם שנפסק רוב היקף עור המופת וכו' ערפה · הי"ה אם ניקב נקבים כנפה קטוכים ז"ל"ז בהיקף מלערף לרוב היקף וגם השלם שביניהם מלערף כל שאין בין נקב לנקב כמלא נקב וערפה · פר"ח ק"ק"א פר"ת ק"ק"א תב"ש ק"ק"א כרתי ק"ק"א שפ"ד ק"ק"א ער"ה אות א' שע"ה ק"ק"א עכ"ה סי' ד' ק"ק"ג ביי"ץ אות א' ז"ק"א בערפות הלוכ' אות ט' ולשא כהב"ח ומ"ך ז"ל לחי"הפ אות א' מק"מ ק"ק"א :

ב רוב זה שאמרו אפי' אם הוא איכו במקום א' או בהיקף א' אלא נפסק מלמעלה לפנים ומלמעה נפסק לאחור ובין הכל יש רוב ערפה · תב"ש שם שפ"ד שם עכ"ה שם :

ג מלוי בחוט כמו בליטות קטנות מנוקבים ואין לחוש בהו לליקוי כי כן רביתייהו · דע"ק ק"ק"א מק"מ קוף ק"ק"א :

ד סעי' ב נקדק העור לאורכו כשר · אפי' לא נשאר כל שהוא לא לאעלה ולא לאעה כשר · ב"י ב"ח ד"מ ש"ך ק"ג ע"ז ק"ק"א פר"ת ק"ק"ב כ"ס הג"בי אות ב' תב"ש ק"ק"ב ער"ה אות ב' ז"ת אות ד' ז"ק"א שם שע"ה ק"ק"ב ביי"ץ אות ב' · ומשום דא"א לשאלס לריך להשתייר משהו לאעלה שמוך לפולין ולאעה א"ל · שפ"ד ק"ג ער"ה שם אות ג' מק"מ ק"ק"ב :

ה הא דנקדק העור לאורכו כשר היינו דוקא אם הקדק הוא ביושר אבל אם הקדק הוא הולך ומתעקש על שנולא שלאם הקדק הוא במזרחו של חוט ושוף הקדק במערבו של חוט נרפה דזה הוי כהסיא שכתבו באות ב' מסס התב"ש ופסוט · כן אמר מ' נכים הלוי (ז"ל) :

ו שם וכן אם נשברה העדרה ולא נפסק החוט וכו' · ומ"מ לריך בדיקה בחוט ואעי' חזר ונקשר בעי בדיקה · מש"ז ק"ו מק"מ ק"ג :

ז אם נשברה המפרקת והוב בשר עמה והחוט שלם כשרה · מ"ז סי' כ"ז פר"ח שם מ"ח סי' כ"ז אות ד' תב"ש ק"ז כרתי סי' כ"ז לה"הפ ק"ד ולא שהרי חכם לבי סי' כ"ח ובי"ע סי' קס"ב וקב"ו מ"א סי' מ' הסכימו לאסור והסכים עמהם הגאון לב"ש בערפות העלמות סי' מ"ו אות ב' וכן הסכים הביי"ץ אות א' ועכ"ה סי' א' אות א' · מ"מ הז"ר יו"ד סי' ג' הביא דברי הביי"ע והסב"ו ולחה אותם והסכים כסע"ז ופר"ח ז"ל וכתב שם דמכן ז"ל בב"י סי' כ"ז מסמע דס"ל דכשרה ע"ש וכן הר' באר יעקב ביו"ד לעיל סי' כ"ז דחה דברי הביי"ע והסב"ו וכן הגאון חידא"ש בשי"ב לעיל סי' כ"ז הביא הרד"ק כ"י דסעיקר להלכה ולמעשה כס' הפר"ח והע"ז ע"ש מיהו בדיקה בעי מיבדוק בחוט יפה יפה שלא יהיה בו שום ריעותא דבדיקת החוט בקאין כס' הע"ז ק"ד וכן הסכימו עמו האחרונים ז"ל · ואם יש בו ריעותא כל דהו אף בקלתו ערפה ואם לא נבדק ה"ז ספק ערפה · לב"ש סי' ע"ו אות א' ביי"ץ אות ע' · ומיהו אם יש בה עוקץ בשבירת המפרקת יש לחוש ולהטריף מחשש נקיבת הושט · ש"ב שם מסס הרד"ק ז"ל :

ח עוף שדרתו עקומה וכפולה הנקי קוקו"בחדו יש להכשיר דמלא כן דלפעמים לא תוכל הבילה להכיל את האפרוח בתוכה מפני קטנותה ומתעקש בתוכו ונשאלת · מעש יוכף ח"ב יו"ד סי' ו' מא"בר אות ה' עכ"ה סי' ד' אות י' תו"ז סי' כ"ד אות ז' מק"מ ק"ק"ד :

ט מעשה כזה אירע בחוה והוכה זקן א' לפרק החליות א' א' בנחת לראות אם ש"ש קיים או יש רעותא ופרקו כל החליות ולאו שלא היה שום רעותא בחוט והכשירו · מע"י שם מחב"ר אות ו' עכ"ה שם תו"ז שם אות ה' · וכן בא מעשה לידי הסס"ג מהרד"ם ז"ל בתו"ז שם בלואר עוף עקום ובדק כל השדרה ומלא כל החוט שלם וקיים והכשירו · וכן בא מעשה לידינו פעם ושתיס פה בגדאל יע"א בלואר עוף עקום וה' נכים הלוי פירק בנחת כל חוליא וחוליא לבדה ומלא החוט שלם וקיים והכשירו :

י ועוד בא מעשה לידי בבהמה א' שהיתה שדרתה עקומה בתכלית העקמימות והיה העקמימות והכפל נוטה לגדה לגד הלבעות ולא מגבה והביאוה שלימה אלי ולויתי לפתוח השדרה באמצע בנחת ובדקתי כל החוט בעתון דרך עקמימותו והיה שלם הולך ומתעקש בתוך השדרה כתולדתו והכשרתיה דכיון שהחוט קיים ליכא שום בית מיחוש · ת"ז שם אות ט' :

יא מעשה בא לפני בעבי עיכו הי"ו בתרנגולת א' שהיתה שדרתה עקומה והעקמימות היה נוטה לגד פנים ופתחו התרנגולת ולאו שהשדרה יש בה עוקץ כנגד הריאה והעריפוה משיש דמיישינן לנקיבת הריאה ואין אנחנו בקיאין בבדיקתה :

יב הא דהכשרנו לעיל בעוף שדרתו עקומה היינו אם נבדא בתולדתו כך או אפי' אם נשבר וחזר ונקשר יכולין לבדוק בחוט לראות אם הוא שלם וכגון שנכפא בעוב ואין שדרתו כ"כ עקומה ובאופן שיכולים לבדוק החוט אבל אם עלס הלואר הוא עקום הרבה ועולה ויורד דהוא דבר קשה לבדוק יש להטריף משום הפיקת החוט · ז"א יו"ד סי' ג' ועוד לו שם בקיליר ערפיות בערפות הלואר אות ט' :

יג ולריך לבדוק החוט בבקיאות שילאה החוט בבליות דאלו אם בפתחו השדרה או בהפרקת נפסק החוט ולא ראה את החוט שלם בוב אין לו בדיקה וערפה . לב"ש שם ביי"ל אות ט' :

יד סעי' ג כומרך המוח כמים או כדונג וכו' · אם כמלא מים בחו"הש בכל עכין ערפה דלא שייך לומר מוח מקיפו . כנה"ג הגה"ט אות ד' ד' מסס דמש"א דף ל"ב ע"ג זב"ת הקי"מ זלא שם זב"א שם תו"ז סי' כ"ד אות ג' עכ"ה סי' ד' אות ו' :

ודין זה לכ"ג דקי"ל הא דכמלא מים מגולין לקרום בחוח ערפה משום דקוף קוף יבקב הקרום

הקרוס ומחמת המים ונקיבת הקרוס בעצמו ומ"כ קצת בחו"הם למה נאסור במים והלא נקיבתו בהודו ומ"כ אפי' במים מגולים לריך להכשיר ולמה מערבים ולא די לנו זה אלא במוח מקיף לכסר במוח דנקיבתו בעצמו והכא מערבין בחו"הם דנקיבתו בהודו והוי ליבא באלעא וגיורא בשמי שמיא באופן שדין זה ל"ע · וספר דמש"א אינו מלוי בעיבו לראות טעמו של דבר · ושלחנו לחכמי א"י הי"ו והעתיקו לנו דבריו של דמש"א ז"ל וז"ל אחר שבאיא דברי הרא"ש והטור ולשון ראב"ם ובה"ג כתב וז"ל ונל"עד דכ"ש אם כמלא מים במוח של שדרה דהיתה טרפה בכל ענין דלא שייך לומר מוח מקיפה וע"כ לא נאמר אלא שהיא עלמה נימוחה כמים ולא כשמים בתוכה דאז טרפה בכל ענין לכן לא כתב דינים אלו במוח שבחוט כיון שאין שייך לחלק בו אם מוח מקיפה עכ"ל כפי מה שהעתיקו לנו חכמי א"י הי"ו · ולא הבנו כונתו ז"ל דלמה לא שייך לומר מוח מקיפה והלא יש בו מוח כמו בראש ועל כן נשאר לנו דבריו בל"ע וכבל אשר דברו לעיל · והגאון תב"ש סי' לא קק"ב כתב באמלע דבריו וז"ל אבל מוך ונתרוקן טרפה ג"כ בלא שיעור אם רב או מעט כל שנתמוסם אלל הקרוס של מוח סוף הקרוס ליבקב ולהכי אין שיעור למים שמלא במוח מגולה להקרוס ואפי' בעצמו טרפה דבמקום זה סוף הקרוס ליבקב בעצמו וכן בחוט כל שהקלקול נגד רוב רחבו סופו ליפסק ברוב רחבו עכ"ל משמע מדבריו דבחוט אפי' במים אינו נאסר אלא ברוב רחבו וכדברנו לעיל ומ"כ דין זה דסכנה"ג ומש"א דמש"א ל"ע · אחר זמן רב בא לידינו ס' דע"ק ונאינו שם בקק"ג שפקפק בזה וגם הגאון מק"מ שם במוסגר הביא לדברי התב"ש שהבאנו ופסק כמותו וסיים בסוף דבריו שאם אירע שהמוח מקיף כשר ע"ש ועי' במק"מ שק"ז · וידידנו הרב המובהק כמה"רר יוסף חיים הי"ו בן הרב כמה"רר אליהו בן מו"ר הרב מ"ח ז"ל ביאר דין זה של דמש"א וז"ל הנה עיקר הדין של דמש"א הוא ברור וכמו ידע כי הגאון ב"ח ז"ל סי' קא כתב שקבל מגדול א' שכל כבש שנמלא בו מים במוח שברלאש יהיה מים בחו"הם ע"ש · והבאנו דבריו לעיל סי' נ"א אות כ"ד · והסכימו עמו כמה פוסקים אחרונים ז"ל · ומ"כ הטתא דינו של דמש"א נכון וברור לכל שנמלא מים בחו"הם בודאי שהיה מים במוח ולכן ערבה מחמת המים שהיו במוח דדוקא אם היא עלמה נימוחה אזלינן בתר רובא אך אם המים בתוכה הנה זה עדות ברורה שהיה מים במוח ובזה לא שייך להתיר במוח מקיפה ידע כי אין הערבות מלד עלמו של החוט כי אם מחמת המוח ואנחנו לא ראינו איך היו המים במוח וכן ידענו מאלו המים שבחוט שהיה מים במוח · וחולין ואין כי דמש"א מלוי אלנו לא נוכל לדעת אם כך היתה כוונתו ומ"מ הדין דין אמת בפ"י האמור · מיהו נראה דכל זה אינו אלא כשאין הראש של הבהמה לפנינו אבל אם הוא לפנינו ויכולים לדעת ברור שהוא של זה הבהמה יבדקנו ויראה אם יש מלא מוח מקיפו מותר כן נראה לכאורה עכ"ל הר"ו · וכגם שאין להעמיס זה בלשון דמש"א כי שעיקר חסר מן הספר מ"מ הדין דין אמת שאם נמלא מים בחו"הם לריך לבדוק המוח ואם אין המוח לפנינו ערבה :

טו סעי' ד נחסר קלת מהמוח ונתרוקן כשר · דוקא נחסר קלת אבל אם נתרוקן הרבה ערבה ומקום דודאי כשמעמידו היה הריקן שחון לידו שוחה · ש"ך קק"ו פר"ח קק"ג ז"ת קק"י שפ"ד קק"ו ז"א שם ב"ץ בעמ"ז קק"ה :

טז חו"הם שמלא העור בריא וחזק וכן מוח שבפנים קיים אלא שהעור של החוט היה שחור כשרה · ב"הי פר"ח בקו"א לחה"פ קק"ג מה"בר אות א' נ"ב ח"ד סי' יא"ג שעמ"ש קק"ג הנ"א כלל נ"ו אות כ"ה עכ"ה שם אות ח' ב"ץ אות ב' ז"ת קק"ה תו"ז סי' ד"ן אות י' ולא כתב"ש שהמאיר :

יז אבל אם העור לקוי ומחמת השמי ברוב היקף עור החופה את המוח ערבה · פר"ח בקו"א שם הנ"א שם שע"ה שם ז"ת שם :

יח ודוקא שהמוח ונפנים בריא וחזק אבל אם המוח נפסד ונפנים אף דמוח זה לא מעלה ולא מוריד מ"מ כיון דהזיקן שמי מראה בעור אמרינן לקוהה היא וערבה · ומש"ל אות ג' ב"ץ שם · וכן כשמולאין עוף שדלתו עקומה שהכשרנו לעיל אם יש שמי מראה בחוט יש להערים · ומש"ז שם עכ"ה שם אות יו"ד :

יט אם יש אבעבוע ויש לה שמי מראה ובפרע מראה שחור ושלנו השמי מראה מעבר לעבר מרפה · כו"ב שם סי' יו"ג ויו"ד מה"בר אות ב' תו"ז שם אות יו"א עכ"ה שם אות נ' :

כ ואם אין אבעבוע רק גבוה מעט אם לא היה הבשר ומקומה במשמוש להיות רך או כיוצא קלת כשרה ואין להחמיר · כו"ב שם סי' יו"ד מה"בר אות ג' עכ"ה שם :

כא כל מקום שיש שמי מראה לריך לבדוק ולעיין אם אין לקותא בבשר · כו"ב שם סי' יו"ג מה"בר אות ד' עכ"ה שם :

כב סעי' ה טרפות זה וכו' הוא עד פי פרשה ג' וכו' ובעוף הוא טרפות ההוט עד בגוף על מקום כלות שכיבת העלם המחובר לגוף והכי נהוג אם לא במקום הפ"מ · סעיקר להערים כס' רמ"א עד מקום כלות שכיבת העלם הראשון המחובר לגוף · אע"פ שקק"ח תו"ז סי' ד"ן אות ו' שפ"ד שקק"ט ע"ה סי' ד שקק"ג חכ"א כלל עו אות יח ב"ץ אות ה זכ"א שם אות נ' :

כג ובהפ"מ העיקר כדעת הע"ז דהיינו על מקום כלות חבורם בגוף יש לסקל ולא במקום התחלת חבורם בגוף · ע"ז שקק"ג יעין מעה מעם הרשד"ם שפ"ד שם עכ"ה שם אות יג זכ"א שם ב"ץ בתקק"ה שקק"ב :

כד סעי' ו בהמה שהכו אותה על הסדרה וכו' ואם יש במקל קשרים חוטשין וכו' וכן חוטשין שאל בפסק החוט · וכיון דחוטשין לריכה שהיה מעת לעת ובדיקה בחו"הם לבד ואע"ג דאין אנו בקיאין בבדיקה בע"ש הנ"ה לקמן סי' כ"ח היינו דוקא בבפולה אין אנו בקיאין מעוש דלריך לבדוק כל החלל ואין אנו בקיאין בבדיקת כל החלל אבל בבדיקת החוט לבד אנחנו בקיאין · ע"ז שקק"ל תב"ש שקק"ו מש"ז שקק"ד כתבי שקק"ה ער"ה אות ו' ב"ץ אות ז' עכ"ה סי' ד' אות כ"ב לח"הפ שקק"ח :

כה בהמה זו שהכו אותה ע"פ כל אורך הסדרה שהיא כשרה ולא בעי בדיקה מ"מ לריכה ערכוס בשעת שחיטה כדין מקוכנת · אור זרוע סי' תי"ז ע"ש שדעה א' פשקו שהיא טרפה אם לא פרכסה · והגם שרש"בע אח"כ נתפק בדבר הא ודאי קפיקא לחומרא הביא אותו הרי' מק"מ שק"י · ומ"מ אם עמדה מאליה אינה חשובה כמקוכנת ואין לריך פרכוס כלאמרינן לעיל סי' יו"ז שעי' א' ע"ש :

כו וכן אם הלכה הלוך יפה בעי בדיקת החוט · ב"י ומש הר"ן ב"ח תב"ש שם ומש"ז שם ב"ץ שם זכ"א אות נ' חכ"א כלל ע"ו אות יו"ע פר"ח שקק"ח עכ"ה שם אות ע"ו פר"ת סוף שקק"ח · ומיהו יש"א דאם הלכה אינה לריכה בדיקה . דמש"א הביאו הכנ"הג בהג"בי אות יו"ח שו"ת מה"רש מלובלין סי' ל"ד והביאו הפר"ח דגול מרבבה בזה הסי' ס"ע התניא הביאו הגאון מק"מ שקק"ג · והגם דאין הלכה כבבדא אחרונה מ"מ אם נאבד החוט בלא בדיקה סומכין אבבדא אחרונה ומכשרין בהפ"מ · מק"מ שם :

כז כתבנו לעיל דהיכא דאית בה קשרי דחוטשים לריכה שהיה מע"לע ובדיקה בחו"הם · ואם בדקנו בחוט ומלינו בחוט שמי מראה בין שמי מראה בעור או שמי לורה שמתומעך וכדומה ערבה · מק"מ שק"י · והגאון מק"מ שם כתפק אי בעינן ס"מ דוקא ברוב היקף או דלמא גם בשחות ערוב היקף כמי מעריף עיש · וח' כסיס הלוי אמר שאין זה ספק אלא דוקא בשמי ברוב היקף דוקא מעריף כדין החוט שנפסק :

כח ולא מהני בדיקת החוט אלא דוקא תוך ג' יומים מהמעשה דאל"כ יש לחוש שהביא הבלבה המראה כמ"ש רבינו העור ומכן הב"י בס' כז' ומש הרשב"א ז"ל לענין בדיקת דרוסה · מק"מ שם :

כט הא דאמרינן דחוטשין למקום הקשרים היינו אפי' אם הסדרה שלימה ולא יש בה שבר אפ"ה בעי בדיקת החוט · מק"מ שק"יג · ולא כש"ע התניא דפי' דברי הע"ז שקק"ד דאם הסדרה שלימה קני דפי' זה אינו כלום :

ל ואם נפלה לארץ ע"י הכאה זו לא מהני לה בדיקה אפי' בשחות מעשרה טפחים ואפי' הכו אותה ע"פ אורך כל הסדרה בכל ענין שהוכתה עד שנפלה ומחמת הכאה דינא כבפולה

נפולה ואין לה תקנה לאין אמו בקיאין בבדיקת כל החלב · תב"ש סס מס"ז סס ס"ש קוף
ס"ק"י ע"ס סס אות ע"ז · ויהו אפי' בנפולה אם אח"ך סלכה הלוך יפס מסני לה בדיקת
המוע אפי' לדיקן · סס"ז סס :

לא הא דבסכאה מלריכין בדיקה סיינו דוקא בהכאה גדולה סלא כדרך הרגיל והכי מוסגין
דלא בדקינן בהכאות המלויות סוכין הבהמה · תב"ש סס · ואע"ג דהתב"ש אס"כ
החמיר בזה וכתב ו"ל אבל כ"ל דיש להחמיר דאין לא בקאינן לאלן בין הכאה להכאה וכו'
ע"ש ע"ש הרב הולדות יצחק סי' א' דהה דבריו הבילו הפת"ת סק"ב וכתב דהמחמיר יחמיר
לעלמו אבל חלילה להחמיר לאחרים ובפרט להפסיד ממון יקראל אותו חלב שנחלב מן הבהמה
שהכה אותה ודי לנו להחמיר בהכאה גדולה סלא כדרך הרגיל וכו' וכן עיקר :

לב וה"ה אם הכה אותה ונשבר העקל בשעת הכאה חיישינן ודיכה כמו בים בה קשרים :
ב"י מסס הכלבו ע"ז ס"ק פרי"ח ס"ק מס"ז ס"ק זב"ת ס"ק ע"ס אות יא"ד
ע"ס ס"ק"י למ"הפ סס תו"ז סס אות יא"ד ב"י"ץ בעמ"ז ס"ק"ח וכן הסכימו כל האחרונים ז"ל :

לג הכו אותה על ראשה בכח גדול נמהר הליכתה ובבלה במקומה ולא יכלה לעמוד ומתעוה
סס תכף להכאה אף דלא אשלכה רעותא בעלה הגלגולת מושמין מבוש רקוק איברים
ונרפה · מה"בר אות ע' מסס הרב תורת חסד סי' ס' וכן הסכים הבו"ג ז"ל ופ' הע"ס סי'
ר' אות כ"א ז"ל"ח סס · והרי חק"ל י"ד סי' כ"ח דהה דבריו והכסיר ע"ש והרואה יראה
דאין בראיותיו כדי בביעה לדהות דברי הת"ס ז"ל ועל כן העיקר כדברי הת"ס ז"ל :

לד פרה מולבת שהכו אותה בעקל על רוגב השדרה ומכה רבה עד שנחלית ונפלה ואחר
אחה יומים מזרם לאיתנה הראשון כ"ל דהחלב סלה מותר דהגם דלדעת המחמירין וס"ל
דלא מסני הילוך לבד רק הילוך ובדיקה מ"מ אין לחוש בזה לחלב ומכי דהיכא דאפשר בבדיקה
ראוי להחמיר ולבדוק כיון דאפשר לברורי עכ"פ בא"ח לבדוק כגון שנאבד או לענין החלב ודאי
יש להחיר · עוד עשה סי' כ"ב דף מ' ע"ג · והגם דכתבנו לעיל אות כ"ו ועשה הרב מק"מ
דבנאבד החוט מכסרינן בהפ"מ אין לך הפ"מ יותר מזה דנפסד כל החלב :

לה סעי' ז בהמה שגוררת רגליה אין מושמין שמא נפסק החוט וכ' · לאו דוקא רגליה
אלא אפי' גוררת ידיה אין מושמין · כנ"הג הג"סע אות ע"ו ע"ס אות
מ' ע"ס סס אות כ' :

לו לאו דוקא אם אחר שקנה מן הגוי ראיתים שגררה רגליה מותר אלא ה"ה אפי' לכתחי' מותר
לקנות מן הגוי אוזיה ותרנגולים שאינם יכולים לעמוד על רגליהם · כנ"הג הג"סע אות ע"ו :

לז סס בד"א שלא נודע שנפלה אבל אם נודע שנפלה מושמין · אפי' נפלה למעה מעשרה
כיון שגוררת רגליה לריכה בדיקה בחו"מס · תב"ש ס"ז ס"ד ס"ק"ב הכ"א כלל ע"ו
אות כ' ב"י"ץ אות מ' ע"ס סס אות יא"ב · וה"ה אם הכה אותה ונלאה לזנבה וגוררת רגליה
לא חלילן בשגונה ובעיא בדיקה בחוט · פר"ח ס"ק"ע תב"ש סס ב"י"ץ סס ס"ס"ד סס זב"ת
ס"ק"כב ע"ס סס אות יא"ז · ואם לא בדק בחוט בהא דנפלה למעה מעשרה וגוררת רגליה אז
הכה אותה ונלאה לזנבה וגוררת רגליה ולא בדק בחוט אין להעריף · פר"ח סס אבל
התב"ש סס כתב דהוי ספק ועריפה ועיין נו"ב מה"ק יו"ד סי' כ"ב ומס"ת יו"ד סי' יא"ז ועיי"
הכ"א סס · ויש לבאוך על דעה מ' ולהכסיר בהפ"מ אם לא נבדק החוט · מק"מ ס"ק"ו :

לח ואם נפלה עשרה טפחים דינא כדין נפולה בסי' כ"ח דלריך לבדוק כל החלב ולדידן
דאין בקאינן בבדיקה ערפה ואין לה תקנה מטוס דגוררת רגליה ואינה מהלכת
היולך יפה · ס"ך ס"ק"ב ס"ס"ד סס ב"י"ץ סס :

לט בהמה שנתקלה בהגליה האחרונים ונעשית חגרת לריכה בדיקה בינך ולא דמי לגוררת
רגליה דלא חיישינן דשאני הכא שוברה בלבה שנתקלה · זב"ת אות ע"ו ע"ס הד"ע :

מ אם לולעת רק על רגל מ' אין לחוש לחו"מס שאם ראתה הדרה היא בחולה
ומתפשט כחה בכוח בבו' הרגליה והיתה ראויה להיות לולעת בבו' הרגליה · נו"ב תניינא
יו"ד סי' יז ע"ש · ודבריו ל"ע דמדבריו משמע דאם נפסק החוט לריך להיות לולעת בבו'
רגליה וא"א לגלות בהגל מ' · וקי' דדילמא נפסק החוט בפילול מ' הסולך לרגל ימין ולהגל
שמאל

שמאל ונפסק ראש הפלול דרך משל על רגל שמאל אבל החוט שבאמצע והפלול של רגל ימין
עודם קיימים ומטו"ה דוקא לולעת על רגל מ' והכי נקרא פרסה עצמה כמ"ש הב"י ז"ל לעיל
ואם נפסקו הפרסות עצמם ערפה כמ"ש לעיל וע"כ לא זכינו להבין דבריו ולמעשה יש להחמיר :

מא אם לא ראה היהודי שנפלה אין לחוש לנפילה מה שהגוי אומר אחר שילתה מתחת
ידו איכו נאמן ואפי' אמר מהחלה אולי כיון להשביח מקחו שקובר אם יאמר שזה
מחמת נפילה עליף · נו"ב ס"ס פת"ת ס"ק"ג :

מב שור שהיה בו כאב רגליים ונפל ע"ג רגליו ולא הלך מחמת נפילתו אין בו חשש כיון
דמחמת מכאוב רגליו הוא דנפלה אמנם נפשה דהוי נפלה עדעת · תב"ש סוף
ס"ק"ז ע"ס סס אות יט :

מג יש מיני עופות שאינם יכולים לעמוד על רגליהם וכשעומד משבר ראשו ונופל אסור
לשחוט אותו דהיינו דמחמת מיס שיש במוח שלו כך עושה ונופל · באר מיס חיים
ס"ק"יג ומשם זב"ת ז"ר אות ט · וכן מנהגינו פה בגדלה יע"א דכשמביאין עוף שמבשב
ראשו ונופל לאלן אין שוחטין אותו · ועי' לעיל סי' לא אות כג :

מד הרנגולים שרגליהם נפוחים אפי' בעלם התחתון יש לחוש להם שבא להם מחולי
הפוד"נאלה והאוכלים ממם באים לידי חולי זה לכן שומר נפשו ירחק ממם שמלוי
הוא בתרנגולים · שבו"י מ"ב סי' סח וכתב ע"ז הרב הגדול מהר"דם ז"ל בתו"ז סי' לן
אות עוד דיש ליזהר בזה כדברי הרב דמיריא שכתא .

סימן לג

א סעי' א כיעל לחי התחתון כשרה והוא שיוכל לחיות ע"י העלאה והלעיסה · פי'
העלאה היינו שתוחבין לה בבית הבליעה עד מקום שאינה יכולה לחזור
העלאה ובמקום שיכולה לחזור נקרא הלעיסה · ע"ז ס"ק"ב ע"ס סי' מי שהחשיך וכ"כ
כל האחרונים ז"ל :

ב והיה לריך להשקות מים דאל"כ אינו יכול לחיות · ב"ח כנה"ג הגב"י אות ו ומשם
דמש"א שפ"ד ס"ק"ב ב"י"ץ בעמ"ז ס"ק"ג ע"ס סי' ה אות א' :

ג ואת"ת ומיכן אנו יודעים לשער שאינה יכולה לחיות ע"י העלאה והלעיסה אנו יודעין בזה
אם ראינוה שהולכת ומתעצת וגם כשמאכילין אותה ממאכל ואינה מפלה זה יגיד שאינה
יכולה לחיות ע"י העו"אכל · פר"ת ס"ק"ח ע"ס ס"ס :

ד לאו דוקא כיעל לחי התחתון אלא אפי' בבראת חסרה לחי"תת · ע"ס סס :

ה הג"ה וכן עוף שיעל חכעומו ויכול לחיות וכו' כסר · דוקא חכעוס התחתון אבל חכעוס
העליון אע"פ שיכול לחיות ע"י העו"אכל ערפה · כנה"ג הגב"י אות ז ומשם דמש"א
הב"ש ס"ס"ב ומש"ז ס"ק"א זר"ח אות יד ע"ס סס אות ב חכ"א כלל עז אות א ב"י"ץ אות
א זבחי תודה ס"ק"ג :

ו מעשה שאירע בתרנגול א' שיקבב לחי התחתון עד שילא לשומו דרך הנקב והסכימוהו
מעשה דכיעל כ"ת כשרה · באר מיס חיים ס"ק"א ומשם מהר"ר שאול אב"ד דק"ק האג ז"ל :

ז סעי' ב כיעל לחי התחתון וכו' ערפה ואחוי לחוש לדבריו · וכן הסכימו כל האחרונים
ז"ל · וה"ה אם נבראת חסרה לחי העליון · ע"ס סס אות א' :

ח כיעוק הלשון עד המעוטלת והיא עולת הגרון כשרה אבל אם כיעוק עם המעוטלת ערפה ·
ב"ח ומשם רוקח כנה"ג הגב"י אות ח תב"ש ס"ס"א ומש"ז ס"ק"ד מחב"ר אות ב ע"ס
ס"ק"ב ע"ס סס אות ג תו"ז ומשם הבו"ג סי' סז אות ה :

ט ולפ"ז הה"ה אם כיעל הלשון ערפה · שו"ת פרי האלן יו"ד סי' ו וסיים וכן נוהגים
בירושת"ו · ע"ס סס תו"ז סס אות ו :

י מעשה שהיה בלשון א' של בהמה ג' פלולים והיה נראה כגו אלבעות והסכימו רבני מחא
דלא מקרי יתרת לשון הואיל ויש להם שורש א' · פרה"א ע"ס ע"ס סס אות ד תו"ז סס ·
ומשמע

ומקומו דאם לא יש להם קורם אי ערפה דכל היתר כנעול דמי ואי"כ אם יש בו לשונות ערפה · וי"א דאם יש בו לשונות כשרה · עו"מ סי' עז :

יא ונעשה בא לידיהם בלשון של שור הגדול שנמלא ונחנו תחובה בעקב הלשון והיתה שם בשר הלשון ונעופשת וקרוחה על שאינה ראויה לאכילה והכשרנות ונטעם לחין ערפות בלשון ונחנו זה ונקתנא היתה טמונה תוך מאכל הבהמה ובאכילתה נתחב בלשון ולא הבפיק לנקוב הושט · ס"ג ומהו ג הביאו תו"ז שם אות ז · וכן נמלא בלשון אי בועה קטנה וקביב הבועה היה הבשר שלם ויפה שהבועה היתה בפנים והבשר שבחוץ יפה והכשירו · עו"מ סי' עו :

יב סעי' ג ושנו אי תורבץ הושט שניקב לחללו בכל שהו רבילה · אפי' ניקב הושט למעלה קמוך לראש שאם דבוק בבשר אין הבשר קורם ועלפה · תב"ש סי' מו סק"ג שפ"ד שם סי' מ"ו ומ"מבר אות ה' כו"ב יו"ד ח"א סי' נ' עכ"ה אות ו' פת"ת ומשם תשובה מאהבה ח"א סי' פ"ו סק"ב :

יג סעי' ד בו עורות יש לושט ניקב אי מתם כשרה וכו' ואפי' עלה בו קרום וכו' · ואפי' ניקבו זה שלא כנגד זה אקורה ותוא שניקבו שניהם מרוח אי וכו' · ואפי' עלתה בו קתימה עבה אינה מתקיימת · רש"י ז"ל בש"ס פרק"א סק"ו שע"ה סק"ו חכ"א כלל ע"ז אות ג' כרתי סק"ה :

יד ואפי' הטומן שבושט אינו קורם · פנים מאירות ח"א סי' אי תו"ז סי' ב"ן אות ג' ומש"ז סק"י"ה עכ"ה שם אות כ"ז :

טו ניקב עור אי בתורבץ ועור אי בושט ערפה דגם בזה אפשר דומתרמו אהדדי · תב"ש סק"ו עכ"ה שם אות ד' :

יז הא דבשתי רוחות כשרה סיינו זה ברוח זה וזה ברוח שכנגדו אבל אם הרוחות זה אינו זה ערפה · תב"ש סק"ז ומש"ז סק"ה עכ"ה שם אות ג' ב"ן בתק"ה סק"ב · פי' אם אי בנעבב ואי בנזרה כשרה אבל אי בנזרה ואי בלפון אי בדרום ערפה :

יז אם ניקבו מרוח אי אפי' אם רחוקים הרבה זה לנעלה וזה לנטה ערפה דלא פלוג רבנן · ומ"ז סק"ה ומש"ל פרק"א סק"ח תב"ש שם כרתי סק"ו עכ"ה שם אות ג' ב"ן בתק"ה שם :

יח אם ניקבו זה שלא כנגד זה ועלה קרום בא' ומשם אקורה · ערק"ה אות ג' עכ"ה שם אות ה' ודלא כפרי פנים מאירות · תשובה מאהבה בזה הסי' :

יט שם בהגה וכל זה לא מיירי אלא בניכר שהנקב בא מחמת חולי אבל אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ אפי' לא ניקב מן הפנימי ערפה וכו' · רבני האחרונים ז"ל החריבו בזה ולדיקן לחין אכמו בקיאין בבדיקת הושט כמ"ש לעיל סי' כ"ג בכל גוונא עריפה בין ניקב הפנימי או החילון גם לא בקאינן אי זה מחמת חולי או מחמת קוץ ובכל אופן שראינו נקב ערפה כן מנהגינו פה בגדולי ישראל וא"כ כל הדינים שכתבנו לעיל הכל לפי מנהגינו אין בהם נפקותא משום דאנן מעכיפין בכל גוונא וכ"כ הש"ג הביאו הרי זא"א ע"ש :

כ סעי' ה עורות אלו החילון אדום והפנימי לבן ואם נתחלפו וכו' ערפה וכן אם שניהם אדומים או לבנים ערפה · דוקא בכולו אדום או כולו לבן וכן בדומו הו"ל בכולו אבל אדום בעוקלת לית לן בה · ע"ז סק"ח ש"ך סק"ט כרתי סק"ע שע"ה סק"י זא"א אות י"ד הכ"א שם אות ז' עכ"ה שם אות כ"ג ז"ת בת"ש סק"ט :

כא הא דמכשרינן בקלת אדום בפנים היינו דוקא לינא לובן בעור החילון אבל אם איכא משהו לובן בעור הפנימי איכא אדמימות משהו ערפה אף זה שלא כנגד זה דהו"ל כאלו ניקבו שניהם · תב"ש שם שע"ה סק"א כו"ב תניינא י"ד סי' כ"ו חכ"א שם כ"ה הג"ה אות י"ד ומש"ל ומש"א ז"ת סק"יו עכ"ה שם ב"ן אות ט' :

כב ומ"מ אם נמלא בפנימי עוקלת אדום א"ל לחפש ולבדוק בעור החילון לראות אם יש שם לובן · כו"ב שם חכ"א שם ב"ן בעמ"ז סק"ד פת"ת סק"ג :

כג אם עובר האדמימות ע"י שמעמד ברוק תליון שנתאדם מחמת רתיחת השחי וכשרה · כו"ב שם חכ"א שם ב"ן שם פת"ת שם :

כד אם נתחלף עור הושט לשאר גוונים · הפר"ת סק"ו אסר והמש"ז סק"י דאם דבריו להכשיר

והכשיר · ומ"מבר אות ז' תו"ז סי' גן אות יוד זל"א שם · והעיקר להכשיר ינן שהזב"ת סק"יד דמה דברי הפר"ת והכשיר והאומה אתו ינן דכתב הנ"ז סק"י ומשם רש"ל דלא מיכו פסול מראות אלא בריאה וכו' ע"ש וא"ג לאחן ס"ל דלוכן בעור חילון דאסור היינו מטום דסיינו חליף דכתב בגמ' אבל שאר מראות לא נזכר כלל :

כה שם בהגה וכ"ש אם יש לו בו קנים או ב' קנים דערפה · ניעל תיבצן הושט ערפה · כמ"הג הג"הט אות ו' עכ"ה שם אות ח' תו"ז סי' ב"ן אות ט"ת :

כו בר אוזא שהיה לה ב' ושנין ונמעלה היו מחוברים ביחד וכן נמוטה היתה גם כן מחוברת ביחד ובאמצע היה נחלק לשנים ערפה · הגהות מהר"יו ומש"ל מ"ת תב"ש סק"ט פליתי סק"ז לה"הף סק"ג שע"ה סק"ג חק ליש"ל סס"ג ב"ן בעמ"ז סק"כו תו"ז שם אות ט' ויש ט"ש בדבריו · ויהו הזר"א הכשיר בהפ"מ ע"ש אות ל' :

כז בר אוזות הזכרים ברוב ומשם יש כמו ב' קנים דהיינו שלפעמים בקנה שלו באמצע יולא כמין קנה אחר אלא שאין עשוי חליות הליות בעין הקנה וחזר ומתחבר בקנה שברה לסיינו רביתייהו · אחרונים ומשם עולת יחק הכ"הג הג"בי אות כ"א כרתי סק"י שע"ה שם ת"ת סק"יז פרק"א סק"ג זא"א אות ל"א חכ"א שם אות ט"ו ב"ן בעמ"ז סק"כז · ודוקא בזכרים אבל בנקבות אין להכשיר · ע"ל שם ב"ן שם ז"ת שם כרתי שם שע"ה שם זא"א שם לחה"פ סק"ג · וכן הביאו לפנינו פה בגדולי יע"א אות זכר שהיה בו כנין ב' קנים הנז"ל והכשרנו :

כח סעי' ו ז ושנו אין לו בדיקה ונבחון וכו' הגה ולדיקן לאין אנו בקיאים בבדיקה אף עיף אין לו תקנה · ולענין נקב נמי אין לושט בדיקה וכו' · כבר כתבנו לנועלה דומהגינו להטריף בכל ענין ומשום לאין אכמנו בקיאין וכסי' הגה ז"ל :

כט תכנגולים שלנו כל הושט לבן הוא וגם מ"מ לידע ולהבחין שיש לושט ב' עורות שא"א לקלוף זה מזה · כמה"ג לעיל סי' כ' הג"בי אות י"א ומש"ל · ואף שהז"לא בה"ג דף פ' ע"ד כתב על דברי הכמ"הג יש לראות לפ"ז אם יועיל בדיקה גם לדיקן כיון שהעור החילון נמי לבן ונסתפק בזה מ"מ אכן בדיקן כבר כתבנו בסי' כ"ג דומהג פשוט לאין אכמנו בקיאין בכל גוונא :

ל סעי' ח עוף הבא לפנינו ולומרו מלוכלך בדם וכו' הג"ה ויש אומרים כל עוף אי בהמה בלוארם מלוכלך בדם לחיישינן לנקיבת הושט ואין אכמנו בקיאין וכן המנהג · גם אכמנו כן מנהגינו כסי' הגה ז"ל וכמ"ש לעיל ובסי' כ"ג :

לא דוקא נקבע הלואר מבחוץ אבל אם לא נקבע הלואר אלא נמלא לכליך דם אחר שחיטה סביב הושט בפנים אין שום חשש בזה אפי' לדילן · ע"ז סק"יג וכן הסכים הרי מעיל לדקה סי' ל"ה מ"מבר אות מ' חכ"א שם אות ו' תו"ז סי' בן אות כ' זא"ת סק"כו עכ"ה שם אות כ"א כרתי סק"יג לה"הפ סק"יז :

לב הא דהכשרנו דוקא לכלוך דם ואחר שהוחלים לא נשאר שום ריעותא אבל נגלד הדם בעור החילון ולאחר שגוררין הדם נראה נקב בעור החילון ודאי דיש להטריף · עכ"ה שם ומשם פ"מ מ"א וסיים לכנון זה לא עלה על דעת הע"ז להתיר :

לג כפתור גדול של שומן יולא מעור החילון שכנגד הסימנים לאוזא והיה כולו שומן בריא הגם שהיה בלוכך פרק אגולל וכמעי כפרד אין בכך רעותא לחשוש שהיה ריעותא בשומן או שילא קוץ מהושט דרך שם והבריא כי בשומן אין ריעותא לחשוש וגם שהיה בלד פנימי של העור רושם אודם קלת אין ריעותא ומ"מ כאן לבדוק הסימנים ולהפוך הושט ולבדוקו בפנים ג"כ דכל מה דאפשר בקל לבדר מבדרינן · דע"ק סק"ד מק"מ סק"כה :

לד וכן בעיראו בגדולי יע"א נמלאים לדולים בעיר הלואר ונקראים בלשון ערב זורדאת המנהג פשוט הוא ומעשים בכל יום להכשיר ועל הרוב נמלאים בעזים דהיינו הבית :

לה מפרקת עקום א"ל בדיקה בסימנים כי הם כפרדים ממנו ומ"מ עוד לבדוק הנקל · דע"ק שם מק"מ שם :

לו נקבע עור הלואר אלא בפלוש אלא דוקא מבחוץ והעור מבפנים חזק ובריא יש להכשיר בהפ"מ גם בילא דם · כן נראה מדע"ק בסי' כג בבמה דוכתי ועיין בדבריו לעיל

סי' כג אות מס :

לז קון קטן שכמלא בעור החילון נגד הסימנים וכך קלת מהעור היה קרוע שם ותחתיו היה שלם ויפה וגלא היה שכוי כל דהו מכפי תולדתו אין להטריף בכך כי רק בעכין דלא שייך בו כאן כמלא וכאן היה חוטין למקלת עור דעוף ניקב כאלו כולו ניקב ומשא"כ כאן כשר וא"ל לבדוק בהוסט ומ"מ אם הקון עב קלת אין למטוע מלבדוק הוסט בפנים כשיכול בקלות ובפרט כיון דרואים שאין פלוס בעור חילון אין להחמיר וכן הוא בעם שהחמיר עוד הפר"מ ז"ל בקרע ביד בשוף סי' כ"ג שג"כ אינו יודע עד היכן הגיע הקרע ולא שייך כאן כמלא וכאן היה מקא"כ בקון התחוב לפנינו רק בחוץ לא כחשוש שהיה גם לגד הוסט וחזר לאחוריו ושייך שפיר כאן כמלא וכאן היה להקל · דע"ק בסי' כ"ג קק"כו :

לח ומלוכלך בדם לאו דוקא אלא כל שנקרע עור הלואר בפלוס הדין כן ובש"ס מעשה שהיה כן היה ונקטו הפוסקים לשון הש"ס · מק"מ קק"עז :

טל סעי' ט כמלא קון ביסט לאורכו או לרחבו וכו' כשרה · ומ"מ נכון לבדוק אם לא כמלא בפנים אחר רוסט שיהא החיב · דע"ק קק"ס מק"מ קק"כע :

מ לא תיעא דוקא קון אלא ה"ה מחט מחט דשום מחט לקון בדיקים אלו · כ"ה הג"הט אות כ"ז בשם רש"ל תב"ש בשוף קק"יא ע"ה שם אות ע"ז תי"ז סי' בן אות יי"ב :

מא הא דלרחבו כשרה היינו לחבו דומיא דאורכו שמוטה בריוח ויולא וכנכס בלא דוחק אבל אם מוטה כפנים שפני ראשי הקון מוחזקים בב' לדדי הוסט ואין זזים ומשם אלא ע"י קלת כח גבוא מריפה · תב"ש קק"יא ומש"ז קק"עז בין סי' גל ח"ב אות א' ע"ה אות י"ג :

מב כל שמלא לאורכו אפי' אם לא ידענו אם היה תחוב או לא תלינן לקולא וכשרה · כ"ה הג"הט אות כו :

מג הגם אם אין מליו קורט דס מבחוץ · יש להחמיר בכמלא קון מוטה וכמלא קו"ד מליו אפי' מבפנים וכ"ש מבחוץ · כ"ז קק"יו פר"ה קק"יט תב"ש סוף קק"יב כרתי קק"יח ע"ה סוף קק"יט ב"ל שם :

מד אי ליכא מחט או קון ואיכא קורט דס כשרה · ש"ך בנק"הכ ע"ה שם אות עו וכן אין לחוש בכמלא קו"ד אלא במחט וקון כעין מחט שהוא חדוד ולא בדבר עב כיון שמומלא מהודשת היא · הב"ש שם ע"ה שם אות יד :

מה פרס שקרעה נוגר על עוף אינ"דיק דינו כקנה רחב ומסני ליה בדיקה דדוקא בקון ומחט לא מהני ליה בדיקה מכח לנקב מסחו אין כיפר בו גם אין אנו בקיאין בנקב אבל בקבן פרס דאין בו דקות למעלה כמחט הוי כעין קנה רחב ממש ויש לו בדיקה הבדיקה כך היא שיתפוס הקנה לבדו ויסחוט ואח"ך יהפוך הוסט ויבדוק בפנים · ומשום אם אין יוד · ואנן מחמירין הרבה בילא דס ומ"כ בדיקן יש להחמיר ועיפה :

מו עי' לעיל בס"ס כג בדבריהו אות מט כ נא כב ע"ש :

מז שם אבל אם הוא תחוב בו אסורה וכו' הגה ויש מכשירין וכו' וכן נהגו להקל בעיבנו באותן אוזות שמלעיגין וכו' ויותר היה עוב וכו' · העיקר הוא כמ' מכן ז"ל דבתחוב בכל ענין מכפה שהיא שיעה רוב הפוסקים ו' ז"ל אות יו :

מח בענין ההלעגה של אוזות בעיבנו פה בגדלה יע"א אין מיסגין להלעיג האוזות כלל ועיקר ומשום דאין מנהג בעיבנו לא סאלכנו בה · ובעיר שים מנהג ראוי להחרים לבטל מנהג זה דכמה רעות וקפיקי מרפיות מתהוים מזה וכן ראוי לגזור שלא לאכול משומן אוזות הבא מאלן מרחק כי המכשלה רבה בשומן הזה הנעשה ביקודים שאין בהם מוכח הולאה · עי' מה"ר אות יוד ומש הרב פנים מאירות · ומ"מ אי ליכא עדיות שנהגו להלעיג אין בידינו לבטל מנהגם כי כמה רבותא מכשיריס ומתנס לריך הבודק להיות חכם גדול וירא שמים מהנים :

מט אם נמלאת נמלה המובה בוסט ואכל חלי בשרו על עור הפנימי במקום שהיתה הנמלה שם אם אינה המובה בהחק יש להכשיר בפסיעות ואם תהיה בחזק יש להכשיר בהפ"מ · מחנ"ר אות יב ע"ה שם אות יא · ומ"מ הבו דלא לוקף עלה דאם ניקב

כל הפנימי מרפס · תב"ש אות יג ע"ה שם :

נ בר אוזות נמלא בסוף ובא סמוך לקרקבן כמין בועות ובתוכן תולעים חיים וכרוכים בעיגול ודקים כשערה וכשמולאין אותם רוחסין ומתפשטין ונפרדים זה מזה לכן החוש מעיד דמיים קא רבו ואף כשנמלא נקבים בבועות הללו בפנימיותן בתוך הוסט סגי בבדיקה כשמעבר הסני שלם ואין לומר בזה ובא אין לו בדיקה ומבחון גם אין לחוש לנתרפא כי התולע המנקב אינו מניח להתרפאת וכו' ואם נמלא נקב מפולם אסור · ש"ת חתם סופר מי"ד סי' כח מק"מ קק"לג וכן בס' מו"ט כתב ומעשה בא לידי שנמלא בוסט תולעים מוכחים בין ב' הבועות והיו נראין דרך הבועות מוכחים כעין שרשרות ומלבלת וכשהיו מוסבן מעם היה אחוך מאוד ולבן כעין גידים לבנים וכשהניחו אותו על הבלמן היה נכפל ונתכיון מעצמו יחד והיה נראה שיש בו חיות הכה תולעים כאלו היה נראה שהמה נעשים מגוף הוסט ונאן הוא מקום בריאתן גם היו נבדקים כמה וכמה ונעים בבהמות גדולים ובכולן נמצאו אז כן והיה נראה דהכי דביתייהו בזה נראה דבמקום שנראה לעין הטורה דמיים קא רבו ואין מוחה על עור הוסטים בוס ריעותא נראה דיש להקל בזה וכל כה"ג תלוי לפי ראות עיני הטורה ולפי בחינת הזמן והעכין · מו"ט בס"סי ח לף ד ע"ב :

נא אם נמלא תולעת בתוך חלל הוסט ונפנים יש להכשיר ע"י בדיקה בעור הוסט שאין בו נקב אבל אם נמלא אם ק"ול נפנים יש להחמיר במקום הפסד מועט אבל בהפ"מ יש להקל ולסמוך על הש"ך · וכל זה הוא אם נמלא התולע בתוך חלל הוסט אבל אם נמלא התולע מוכח בין ב' הבועות בזה נראה הגם דליכא קו"ד מרפס · מו"ט אם :

בן מעשה היה בעיבנו בגדלה יע"א שהביאו לפנינו תרנגול א' שהיה בו בליעה בין העוף והוסט ובדקנו בעור ולאינו שהוא נקי ובר ולא יש בו אם ריעותא והבאנו סכין ופתחנו זאת הבליעה ולאינו שם כים א' בזאת הבליעה ובו המם א' שקורין אותה בערב"ל כמפס"אנה והיא שחורה וגדולה כמו חלי עקרב והיא דרכה להמלא בבתים ובכותלים וזו הרמש יצא בזה התרנגול בין העור והוסט אלא הוסט לא יש ריעותא ותמהנו הרבה ולא ידענו מהיכן בא הרמש הזה לכאן ואחרי שנשאלנו ונתבנו בדבר עם חכמי הישיבה הי"ו אקרנו אותה מנוס נקיבת הוסט ואע"ג להשתא לא יש בו ריעותא חשבנו שמא ניקב והבריא ונתרפאו אותה ונסתם · אח"ך ראינו שהביא זה הדין בעצמו הרב זר"א ז"ל בקונר ערפות שלו אות יט והערוך ובתחלה בתוך הספר סי' חי הביא כיעוקי ערפיות של הרב מהר"י בריאל ז"ל וכתב שם מהרי"ב הנז' באות ע וז"ל שם פעמים רבות נמצא בתרנגולים קטנים בין הוסט לעור סלואר הפוסיות הנקרא בלע"ז ובפי שהעון מאכי"קולו ועושה סביב כים קטן מקרוס דק ובתוכו המוכי"קולו שלם בכנפיס גסים וקשים כמו שהוא נראה בחייו ולא נראה שום רושם ואין בא כי העור שלם וגם הוסט ונפנים שלם לגמרי ומפני הספק אסרוהו וכו' ועוד האריך וחזר להקל ואח"ך הניח הדבר בל"ע ע"ש והגאון מהרי"ך בעל הספר כתב עליו וז"ל ואני מוסג להטריף דלא יהא אלא ספק עכ"ל וכן בסוף הספר בקונר ה' ערפיות שלו אות יט הביא זה הדין והטריף ע"ש . ואנן בדינן כראינו זה שנמצא בעל הון שראינו זה הדין בעצמו וג"כ הטריפו ותל"ית שכוונו לדעת גדולים יען שהחפוסיות שהביאו הרבנים ז"ל היא הרמש שהבאנו לעיל שקורין בערב"י כמפסא"נה שכן ראינו בעכוך ערך מ בערך חפוסיות וז"ל שם פי' היא התולעת הסחורה וכו' ובלי ישמעאל כ"מפסא וכו' ע"ש והוא הלי' ערב"י שלנו שקורין ג"כ כמפ"סאנה ונענע כשתבש וכן הביא זה הדין הזר"א אות ז מעם הזר"א הנז' והרב זב"ר · וכן ראינו בס' פחד יצחק ז"ל אות ו לף כה בערך ושם שהביא זה הדין בעצמו ול' הרב מהר"י בריאל הנז' ע"ש"ב ומגם הרב הנז' ז"ל נטה דעתו להכשיר ע"ש מ"מ לדברי מהר"ך קומעים הוא בתראה ע"כ יש להחמיר :

גן מנלא כמין בעורות חמודים ביסט ודבוקים שם הרבה וקשה מאד להוציאם מהנקב יש להתיר אחר הבדיקה שלא שלט בלד החילון שמעור הפנימי וזה דוקא בשער אבל בקון מעם וכדומה הלילה להתיר אפי' ע"י בדיקה זו · אחם קופל סי' ל"ה מק"מ סי' ל"ב :

דן עוף שנמלח בו מאכל בין הושט להקנה ולא מידע מהיכן נכנס אותו מאכל וגם לא נמלח נקב בושט עדיפה דמ״ח לבוח שם מאכל אלא ע״י נקיבת הושט · פר״ח סק״כג מסס הרדב״ז כג״הסע אות ז׳ סע״ה סוף סק״ה זכ״א אות י״ז תו״ז סי׳ בן אות י״ט מכ״א שם אות י״א ועוה יוסף ח״ב יו״ד סי׳ ו׳ ד״ה סי׳ כ״ג עכ״ה שם אות ט׳ זב״ת סק״טל שבו״י ח״ג סי׳ ק׳ שער אפרים סי׳ כ״ח יד אפרים סעי׳ ט׳ :

דן אך מה שהכשיר הרדב״ז שם דאם הדבר ברור שנשמע מישוט הושט ממקום חבורו דאמרינן דרך אותו מקום השמוע ככנס המאכל · אין להורות כן דלדידן דפסקינן לעיל בסי׳ כ״ד דמטרפינן כל עיקור ומעוטה בין במישוט קנה בין במישוט בתרא בין בקנה בין בושט הדבר פשוט דיש לנו להטריף בכל גווא · זכ״א שם בשר מים חיים סק״עז :

נו כל מכה לריכה בדיקה אם בה קון או אבן או מאכל ופעם א׳ נמלא בעוף כיס קטן אצל המפרקת דבוק בעור ופתחתיו והיה מלא מאכל תבואה שאוכלים העופות והכיס היה סתום סביב והובא לפני אחר שהוליאו וזרקו הושט והזפק לאוץ והטרפתיו · דע״ק סק״ו : ובעוף שיש לו זפק טרפה מספק ומי שאין בו זפק הוי ודאי טרפה ולא מהני שהייה יו״ד מודם ובהפ״מ ושעת הדחק יש לסקל בשהה יב״ח · מק״מ סק״לז :

נז לפעמים נמלא בושט לבעבועות קטנות ודקות מאוד כמו גרגיר חרדל לבנים ואין בהם לחה אם לאחר שגוררים אין ריעותא בעור שתחתיו כשרה אבל אם יש שני מראה בעור הפנימי טרפה · בל״י סק״ד חכ״א שם אות י״ט ועשם בל״ח ב״ל סי׳ ל״ג ה״ג אות ה׳ · וכן פעם א׳ הביאו תרנגול א׳ בעירבו לפני ה׳ נסים חלוי והיו בו אבעבועות הכ״ל כמו גרגירי חרדל בושט וגרר כל האבעבועות הכ״ל ולחה שעור הושט שלם ובריא ואין בו שום ריעותא והכשיר וכן פעם אחרת בא ונעשה לפניו שתים גרגרים הכ״זל בדקים ואחר שהכשיר אותם בדק בדקים ולא היה שום ריעותא והכשיר :

נח היה בושט בשרו וקותמת מעבר המאכל נראה לעדפה · ע״ה שם אות ל״ז :

נט עובדא בא לידי בחוזא א׳ שהיתה בתוך העור הלואר קטוך לגוף כעין כפתור ושונן וחתכתי עור הלואר ולאיתי בושט ומבחון קלת אדמיות והפכתי הושט לעבר הבז׳ ומלאתי בעור הפנימי מבעולת שועל שקליפה הראשונה שהיא אכולה ודקה תחוב בעור הפנימי ומרפתי מאחר שיש אודם ומבחון א״כ הוי כקו״ד ואמרינן אם אין מכה קו״ד ומכן · מש״ז סק״כג ב״ל בתק״ה סק״ב :

ס ומזה נלמוד שכל שיש איזה ריעותא מחוייב הוא לבדוק עכ״פ · ומיהו לא בדק אין להטריף בכל מקום רק במקום הנראה דהוי ריעותא גמורה אז אפי׳ בדיעבד אסורה אם לא בדק · מש״ז שם ב״ל שם :

סא עוף שנקרו העופות עיר הראש שלו ממול עיקף יש להכשיר כי מי שחזיר הקיימים אחורי העורף לחוש לנקיבת הושט אך לריך לעיין בנקור אם לא נכנס בעומק מן הלדדים זאם לא נראה שום ריעותא בבשר מן הלדדים בעומק שרי · נו״ב תניינא יו״ד סי׳ כ״ג פת״ת סק״ה :

סב אם נמלא בועה בושט כמה דקי״ל דאין בועה פוסלת בשאר איברים ואם נמלא בתוך הבועה מלה טרפה · תו״ז סי׳ בן אות כ״ב ועשה חנוך ב״י בל״י סק״ח ועשה הכ״ל :

סג אם נמלאו בעור הלואר של אוזות פעומות בועות ויש בתוך הבועות מלות מקופלים ומקלתם היו פנוים ומקונים ושאר תבניתם ואחרכם כשאר מלות בזה איכא פלוגתא ביני רבותא ומה אוסרים ומה מתיריים ויש להסמיך כמ״ה האוסרים וכן פסק לקמן נאון עוזיו רביו מידא בשמאבר קימן כ״א אות י״ב כמ״ה האוסרים וכתב דכן ראוי להורות וכן פסק תו״ז קימן בן אות כ״ב :

סד תרנגולת שחוטה שהיה לה בשוף הגרון למעה מוכשה שנפשד כל הגרון שמיך לקיימים ובדקו הקיימים ונמלאו שלימים יש להכשיר דודאי אם היה נקב בושט היה הבשר נפשד מעיקרו קביב הנקב וכעין כגע היה נראה שם וכיון דנמלא הושט יפה ושלם לא נשאר שום חשש וכהן הדבר · תו״ז שם אות כ״ג בשם מהר״ש ילחקי וסכים עמו :

כה עוף א׳ שהיה כל הלואר נגוע ומוכה מן הראש עד מקום דביקתו בגוף ומלא מוכשה לאכלו אף אלא הביאו הושט לבודקו יש להכשיר מפני שהיה כל הערכה על גבי

הלואר

הלואר כנגד עורפו לאכלו ולא מעה הרואה את הקרקע לחוא מקום חניית הושט היה נקי ובר ואין לחוש לו · תו״ז שם אות כ״ד :

סו בהמה שהיתה לה מכה בלואה במקום שחי׳ ומודע שנעשה לה ע״י אומן גוי שהיה לה חולי ולקח האומן בחזל וליבנו באור והכיחו על לואה כדי שיסרף החולי יש לאסור הבהמה דהייסינן שמא ניקב הושט · חק״ל יו״ד מ״א סי׳ כ״ג עכ״ה שם אות ט״ז שם אות כ״ו :

סז לפעמים נמלא מחין בושט במקום בית הסחיטה ונראה שסחט בתוך אותו הסחין ובעור הפנימי ניכר שנחתך לסנים ונחלק הסחין חלק א׳ ללד הראש וחלק א׳ ללד הגוף בזה יש לחוש דלמא במקום נקב שחט · בל״י סק״יב ועשה פנים ומירות :

סח **סעי׳ י** נפרד הושט מסקנה ונתדללו זה מזה וכו׳ טרפה · עיין בזה בסי׳ כד לעיל :

סט **סעי׳ יא** זפק שניקב גנו נקב מפולם בעשהו טרפה וכו׳ כל שיותה וכו׳ אבל אחר זפק שניקב עותה · אם נחסר קלת מן הזפק הוי בכלל ניקב וכסר · פר״ת סק״יח זב״ת סק״מג י וכן עוף שניקב הזפק וגם העור ניקב והמאכל יולא דרך שם לאוץ הכשיר הרב בית יהודה ז״ל ועשה רבו בדף ק״יד ע״ג הביאו מחבר אות יד אכן הזכ״א יו״ד בקליר סי׳ טרפות שם אות כ הלק עליהם והטריף ודחה דברי הפר״ת ז״ל וכ״ל דאם חסר קלת מן הזפק טרפה ובהבעבועות כלו שם חלק גם על הרב״ים והטריף בעוף שניקב הזפק והעור והמאכל יולא לאוץ וכו׳ ע״ש ומיהו כתב אפי׳ לדעת הרב״ים ז״ל אם חסר חבריון גדול שולא כל המאכל לאוץ טרפה וכן אם ניעל מעטו כ״כ שהמאכל יורד לחלל הגוף טרפה אפי׳ לדעת הפר״ת ז״ל ע״ש ובשוף הספר בהשמעות · תו״ז סי׳ גן אות ט וסיים ולענין הלכה יש לסמוך על המקילין :

ע נקרע גב הזפק קרע גדול עד שהמאכל היה נראה מבחוץ ובמשך הזמן חיהה המכה ועטילה בילים טרפה היא והבילה · מחבר אות טו ועשה הטו״ג :

עא עוף שזרקו לה אבן במקום הזפק ויכה לה מעה דם הרבה וחיתה המכה ואחר עטילה בלים יש להכשיר מכה ס״ק · ב״ד יו״ד סי׳ ד שו״ג מהו׳ ד מחבר אות מז אחל יוקף שם הו״ז שם אות ח עכ״ה אות ז וכתב העכ״ה שם דלאו דוקא הבלים אלא דגם העוף יש להכשיר ע״ש · ושרי ליה מאכיה דהרי ב״ד ז״ל כותבו על העוף כאשר יראה הרואה ופשוט :

עב שם בהגה ניקב המעי שבין הזפק לקרקבן טרפה · קתם מעי שבין הז״לק הוא המעי הסולך מן הזפק לקרקבן ואם ניקב המעי הנ״ל שהוא בסוף הזפק בתחתיתו דהיינו ממקום שמתחיל להשתפע והולך לקרקבן והוא גנו על זפק התחתון עם דינו אם כדון כזפק ואינו נפסל בנקב או דינו כשאר המעי ואסור בנקב עשהו בזה נחלקו הרבנים ז״ל בשו״ת גאון יו״ד כלל ח. סי׳ ג׳ שהגא״ון שם אסר והרב מהרי״ל פלאגי ז״ל שם בסי׳ כד התיר וחזר הגאו״ר שם בסי׳ כה וחיזק דבריו ואסר ע״ש והעיקר כדברי הגאו״ר שלא עם שנמתה עם הזפק טרפה שכ״כ הרא״ש ז״ל סי׳ רסא ודברי הא״בן אשתמיע להו להרבנים הנ״ל · ע״ה אות עז :

עג אם נמלא קון או מחט במעי הזה שבין הזפק לקרקבן ואין נראה בו שום נקב כשרה · ב״ה פר״ח בקו״א מס״ז סק״כא ב״ל בשש״ז סק״ו זב״ת סק״ו תו״ז שם אות יא כלל עז אות יד עכ״ה אות ד :

עד אם נמלא תמוב הקון או המחט במעי הזה טרפה · אפי׳ אין שם קו״ד מבחוץ · פר״ח שם דבר שמואל סי׳ רפח הביאו ביו״ב אות ד׳ זב״ת שם זכ״א שם אות כא הו״ז שם אות יב ב״ל שם :

עה אם נמלא בהרות שחורות בזה המעי לעכ״ד כשרה · זכ״א שם אות כב וכן הביא הוא ז״ל בפרים הקכר זכ״א סי׳ ה וז״ל ועשה בא לפני בעוף שנמלאו בו בהרות כעין בועות מלרית דם קרוש בפרים במעי שבין הז״לק והכשרתי אחר שבדקתי שהבשר שתחת הדם היה בריא לולם כדין בועות בבני מעיים שכתב הש״ך ס״סי מו עכ״ל :

עו נמליכו למדין מכל מ"ש לעיל שגג הזפק למעלה הנמתח עם הושט הנקב פוסל בו
וכן למנים במעי שבין הז"לק אפי' גנו הנמתח עם עם הזפק ג"כ הנקב פוסל בו
אבל הזפק עצמו אין הנקב פיסל בו וכדי שלא יטעה האדם בזה המליא המלאה מ" הרי"הג
מהר"דם ז"ל בס' תו"ז דגג הזפק שנטרף בנקב הוו בי קלוות הזפק אי שביב לאבור הושט
כשיעור עבעת יד והבי שביב לאבור המעי היולא לגד הקיקבן כשיעור עבעת יד דסיינו
שמעביר על הושט עבעת אדם ביכומי ומניחו על הזפק עד המקום שנכנס כל אותו היקף
של העבעת נקרא גג והנקב פוסל בו במשהו וכן מי תעביר העבעת על המעי ה ולא לגד
הקיקבן והנם אותו על הזפק כל אותו הקף העבעת נקרא ג"כ גג והנקב פוסל עם אבל
כל מה שהון משיעור בי עבעות אלו מכל הלדדים הוא גוף הזפק ואם נמלא עם נקב
כשרה והוא הנכון לגאת ידי חובת כל הפוסקים ז"ל וכן ראוי להורות ולנהוג · תו"ז עם
אות ג וד :

עז נמלא כיס ובו תבואה מחובר בתחתית הזפק מקום שאין הנקב פוסל בו ובואין
בהזפק ניקב עם ושט ושאר מקומות הכל שלם יש להכשיר · והגם דכתבנו לעיל אית
לן דגם לא נמלא נקב בושט עדפה והשבו"י אוסר גם בנבדק הושט כי אין אכן
בקיאין בבדיקה · הבא באלי שנמלא כיס קבוע במקום שנגד תחתית הזפק דמשייע ג"כ
קורבא לומר שכאן נמלא וכאן היה ומנקב דשם יצא · מק"מ קק"מד ע"ש · ואם שפק אם
מקום האבור הוא נגד גנו או נגד תחתיתו הו"ל שפק דאוריתא ועדפה · דע"ק שק"ז מק"מ שם :

עח ואם הכיס הנז' בים בו תבואה אינו מחובר לזפק יש ס"ס להחמיר שמא מגנו שמא
מן הושט וכל זה בין אם נאבד הושט והזפק בלי בדיקה בין אם נבדקו ושט וזפק
ונמלאו שלמים לעיניו יש להעריף · דע"ק שם מק"מ שם :

עט אם היה במעי הזה מכות ונקבע בלי בדיקה אין להקל · דעת קדושים שק"י
מק"מ שק"מו :

פ היה המעי שבין ז"לק נפגם עד כנפוח וגרדתי בשר המוקולקל והיו תחתיו תולעים
מוסרשים בבשר וגרדתי הכל עד שנשאר קרום שלם ובריא בלי שום קלקול עוד
וסכשרתי · מק"מ שק"מה :

סימן לד

א סעי' א גרגרת שנפסק רוב חללה וכו' · מעשה שהיה בעירנו זאת שהביאו לפניו
תרנגולת אי אחר שחטנו ראו בקנה למעט ממקום שחטנו מקום
אי שהוסרה הגרגרת ממנו דהיינו העבעת הקשה ולא כשאר כי אם קרום המחבשם דהיינו
אותו קרום רך שהיא בפנים עבעות והוא נקרא קנה כמ"ש לעיל סי' כא אות א ואותו
קרום היה שלם מכל לד ולא היה בו שום ריעותא והיה נראה שמתחלת בריתה היתה
כן וסשרנוה כמ"ש מרן ז"ל דבעינן רוב חללה והכא כל החלל שלם וכמ"ש הטור ז"ל דאם
לא נפסק רוב חללה אעפ"ש שהוא רוב הקיפה וכו' כשרה ע"ש וגם דשרה כל העבעות
אין בכך כלום דהלכה כמ"ד רוב חללה והכשרנו בפומבי :

ב כל הדינים האלו נקבעו אי עד סעי' יוד לא כתבנו עליהם כלום דלא שייכים אללנו לכתב
מרן בב"י וכ"כ מו"רם בהג"ה לקמן סעי' ט דכל הדינים האלו דנקובה וחסרון בגרגרת
הם דוקא כשידוע שהוא מחמת מולי אבל אם נעשה מחמת קוץ או מחט לדידן דלא בקיאין בבדיקת
הושט עדפה בכל ענין וכו' דלא גרע מאלו הים הלואר ולוכלך בדם וכן הסכימו כל הפוסקים
ז"ל · וכן מי מסנים בעירנו אין אנחנו בקיאין כלל ואפי' אם יצא דם ועור הלואר אנחנו
מעריפין כמ"ש בסי' כג ועי' ג"כ לעיל בסי' לג וא"כ בכל מקום שמליכו נקובת הגרגרת
או פסוקה או קדוקה עדפה :

ג אם שפק הוא בנקיבת הקנה אם ע"י קוץ או ע"י מולי י"א לכשר דדוקא בושט אנחנו
מעריפין מקום דבושט שכיחי קולים ולא מהני ס"ס במקום השכיח אבל בגרגרת לא שכיח
קולים

קולים ולכן בספק אם ע"י קוץ או ע"י מולי יש להכשיר מטעם ס"ס · שפ"ד סק"י וכ"כ
הש"ד לעיל סי' ל"ג סק"ז ע"ש ב"ל בעמ"ז סק"ז קומץ כלל ד' בהלכות מרפות שאר
האברים בעסרון סק"ו כרס שלמה בזה הסימן · ומיירי שהעור שלם מבחוץ ומקו"ם מכשיר
בספק קוץ או מולי אבל אם עור המילון הוא נקוב פשיטא דיש לחלות שבא ע"י קוץ דנכנס
לו מבחוץ גם אפי' אם אין העור לפניו לבודקו יש להעריף אם ספק ע"י קוץ או מולי מקום
לאין לה הזקת היתר · ב"ל שם · ו"א דגם אם הוא ספק אם ע"י קוץ או מולי יש להעריף ·
הב"ש לעיל סי' ל"ג בק"ח מק"מ לעיל סי' ל"ג סק"טו ודהם דברי הבפ"ד ובזה הסי' סק"ז
מו"ג סק"כב הכ"א כלל ע"ז אות כ"ב ומ"מ בהפ"מ יש להכשיר דכלאי הם המתירים לסמוך
עליהם בשעת הדחק :

ד ומעשה זה הכשרנו במעשה שבא לידינו שהביאו עוף אי שהיה מלא אי של הקנה מעט
גרר יבש מלא הטליון של הקנה ולא בלד שמחובר בושט והסיר הגרר היבש מן הקנה
ונמלא הקנה נקוב אבל הושט היה שלם ונקי ובר ובדקו העור מבחוץ והיה שלם ובריא ולא
יש בו שום ריעותא והכשרנו שהיה בהפ"מ :

ה סעי' י הקנה בקופו וכו' הגה מיהו בקנה הלב וכו' רגילין להיות בו נקבים קטנים
דקים וכו' · והם פיות הסמפונות ומ"כ אם נמלאו שם נקבים שלא במקום
פיות הסמפונות עדפה · ש"ך סק"כב מה"בר אות הי' :

ו אם במקום הסמפונות ניקב הבומן עדפה · בל"י בשם סק"יא שפ"ד סק"כד מה"בר אות
ו' ע"ש סי' מ' אות י"ג :

ז הקנה הוא לבן ואם האדים אפי' נפלה לאור כשרה · ער"ה בסי' כ"ב אות בי ואע"ג
להגאון מה"בר הערף העיקר כדברי הער"ה ז"ל ומכמה עעמים ויתכן שיש איזה ע"ש
במה"בר ועיין לקמן סי' כ"ב אות כ"ג

סימן לה

הואיל ובדיני הריאה יש כמה דינים שיש הפרש בין **הפסד מרובה** ובין הפסד
מועט ראיתי לכתוב בכאן שישור הפ"מ וג"כ ראיתי שהרב
בא"הטו ז"ל כתב אותה ברים סי' זה בסק"ה :

דיני הפ"מ

א הפסד מועט הוא כבד של תרנגולת וכל מה שהוא יותר מזה הוי הפ"מ וזהו לענין
אבל לעשיר כל מה שמפסיד קלת יותר מן השתות בקנן עלמו הוי הפ"מ אף לעשיר .
כן פסק שו"ת נחלת שבעה סי' נה וכ"כ הבו"ג בסי' כד סק"ז וכ"כ שפ"ד בהקדמה לסי'
פר"מ יו"ד כללי הוראת אומ"ה אות ז ע"ש וכ"כ קלת אחרונים · אמנם הגאון שבו"י ז"ל
בספרו קו"לנו כלל נח דין ב דחה דברי הכ"ש וכתב דהפ"מ אין בו דבר קבוע כלל אלא
הכל לפי ראות עיני המורה העשיר לפי עשרו ועני בעניו ולפי העת והזמן והמקום ולדדי
הוראה להקל ע"ש ואחרוני זמנינו נמשכו אחריו פת"ת בסי' לא סק"ב בשם הר הכרמל
יו"ד סי' עו זל"א יו"ד אות ה ב"ל סי' על חלק יב אות א פחד יצחק אות ה וכתב
עם שכן נהגו בעיראה וכ"כ הגאון ב"אפ ז"ל סי' על סק"קנ הביאו הרי בקומץ בפתיחה
אחר פתיחה ד ע"ש מק"מ בכללי הפ"מ אות א :

ב הגם שהעיקר הוא כהרי קו"לנו מ"מ היכא דיש פוסקים שמתירין בדין אי אף בהפסד
מועט והרוב ס"ל דבעינן הפ"מ אפשר לסמוך על דברי הכ"ש הכ"ל דבשתות מן הקנן
חשיב הפ"מ · ואללנו כל ערכם הנמלאת מבוב הפ"מ דהגיים איכם קוים הערפות אלא
בזול יותר מן השתות מן הקנן וכיון דיש פוסקים להתיר אף בהפסד מועט כל כה"ג כסמוך
על הרי כ"ש ולהתיר · שו"ת זל"א יו"ד סי' יג :

ג אולם מדברי הבל"י כי מה שקש"ע ומעמ"ע דלהעריף בהמה הוי הפ"מ לכל הדעות אף לפי הקו"לא וכ"כ הגאון דע"ק כללי הפ"מ אות ס' ובמליתמו פה בגדאל יע"ח הערף מוכר בזיל הרבה מ"כ לגבי דידן כל בהמה הוי הפ"מ לכל הדעות :

ד הפ"מ לא מקרי אלא היכא דמפקיד מן הקרן אבל אם אין מפקיד מן הקרן אע"פ שמפקיד כל הריוח לא מקרי הפ"מ · ס"ך בקלור הנהגת או"ח אות ג סק"י ומזב פר"ח סי' טל סק"כז שו"ת כ"ש סי' כה שו"ג שם דע"ק בכללי הפ"מ אות ח וכן העתיקו האחרונים ז"ל :

ה הגאון דע"ק שם כתב דהעפיל שהיה לעובר בבהמה יש לחשבו עם הקרן דהיינו כמה דאפי' עכירות השוחט שמפקיד עכירות אינו חוסב אותה כקרן כ"ש העיפול · מקש"מ שם אות ח · אמנם אם קנה שעורים לעוכך הבהמה וכיוצא ודאי זה נחשב מן הקרן כיון שמפקיד מכיסו · כן העלו חכמי הסיבה הי"ו ופשוט הוא · וכן הגאב"ילה בלוקחים שקהל מהכשרות לא הוי הפ"מ אבל לענין בהמת ישראל מקרי בהמת ישראל · עי' סי' לז אות ב וסי' טל אות דעו :

ו הא דאמרינן בקמיך דהעיפול אינו נחשב מן הקרן היינו אם הבע"ח הוא כמו בשעה בבית והבע"הב לא הפקיד עליהם כלום אלא מזונים ומבכת הבית ובעת משחט אותם גדולים וכוים הרבה ועת שקנה אותם או שהיו כחושים ונעשו שמנים ובשביל כן ניתוסף הערך שלהם הא ודאי שכל זה נחשב קרן כיון שאם היה מוכר אותם קודם השחי' כך היו שוים ד"מ שקנה אותם בעשרה ובעת השחי' הם שוים יותר מפני גודלם או מפני שמנם כל זה נחשב קרן · כן העלו חכמי הסיבה :

ז ראובן שקנה בהמה מ' מן השוק ד"מ קנה אותה בעשרים אבל הוא נתאנה בה ואינה שוה אלא עו' לא חשבינן הקרן אלא עו' והגם שקנה אותה בעשרים אינו דאפקיד מפקיה · כן העלו חכמי הסיבה הי"ו :

ח הפכד מועט אפי' שאינו מן הקרן כי אם מן הריוח כגון שלריך לזלזל בעכירה קלת אם הוא בעת הדחק לגבור בבשר אף בחול שתיהם יחד מלטרפין להיות נקרא הפ"מ · אבל בלא דוחק לבשר אך שהבעל דבר יפקיד כל הריוח וגם מהקרן קלת ע"י שיוכור לגוי אין להקל · ב"אפ שם הביאו הקומץ שם :

ט לבבד שבת וי"ט אפי' לעשיר הוי כהפ"מ · מו"ש זל"ל בתו"ת בהקדמה ס"ך שם אות ג פר"ח שם פר"מ בהקדמה שם קומץ שם אות ד :

י כתבמו לעיל דעני כל ימות השנה הוא הפ"מ ועשיר בע"ש שוים הם ומ"מ המנהג לומר להם הנעם זה ומפני עניו וזה מפני כבוד שבת כדי שלא יתמהו שלפעמים אוכר ולפעמים מתיר מו"ש בתו"ת שם ומשם מהר"י מינץ סי' מו פר"ח שם פר"מ בהקדמה שם :

יא ומשום כביד אורחים הוי כהפ"מ · ס"ך שם מו"ש בהגה ס"ו סח סעי' יא · ודוקא אורחים המובים · פר"מ בהקדמה שם · ואלהי ופרחי אינם אורחים לענין זה · סו"למו כלל מו ומשם הוכת הלשם · ואם זמנן חברו לבעוד אלו לא מקרי אורחים · שם בשם תוכת הלשם · והבב קו"למו שם דחם דבריו והעלה לכתחי' לא יזמן חברו אלו כשידע שיבא לריך להקל אבל אם כבר זמנן אז יש להקל כמו מפני שאר אורחים דגדול כבוד הבריות מ"ק"מ · שם :

יב שעולת מלוה הוי כבבוד שבת ואורחים · כן משמע מדברי הרב תו"הא וקו"מ שם קומץ שם מק"מ שם :

יג לא מקרי לבבוד שבת אלא כשלא יש שהות לשחוט אבל אם יש שהות לשחוט ולהכין בשר אחר בריוח לא · ואם בודאי לא יכינו אחר לבבוד שבת אף שיש שהות הוי שפיר לבבוד שבת דע"ק שם אות ז :

יד אם שמתינין לבבוד שבת וכדומה ומשאר מנהגו למזוג כשר להוציא והותר הותר ומש"ז סי' ל"ד סוף שק"ע וכתב המק"מ שכן פשק בספר נעם שעשועים שק"י יו"ד וקיים המק"מ

המק"מ שם דה"ב מקתבבא · וכן אם ההיתו דבר אי מקום הפ"מ ומאחר ומנו דק קלת ובזה המעם שכשאר אין בו הפ"מ אין סברא לומר שיחזור ויאסר אלא כיון דהותר הותר · מקדם מעם שם :

טו עובדא הוה בעירנו ביום עש"ק שקהנו מה שלריך להם בבקר והיה דוחק בבשר וכמלא דין אי אתין להתיר אלא בעשה הדחק והתירו חכמי הסיבה הי"ו מקום שעת הדחק ואחר שעה שחטו עוד הקלבים בהמות הרבה והיה הבשר ברוח הרבה ואין דוחק לא אמרינן כיון דבעשה ריוח בבשר מ"כ נחזור ונאסור אותו הבשר שהתרנו מקום שעת הדחק לא עבדינן הכי אלא כיון דאשתרי אשתרי ועוד דזה הוי כחוכא ואטלולא ונשאר אותו הבשר בהכשרו · כן הורו חכמי הסיבה הי"ו :

טז אם בא יחד עני ועשיר ושאלו על דבר אי אתין להתיר אלא בהפ"מ ולעני איכא הפ"מ ולעשיר ליכא הפ"מ הוא"ל ומתירים לעני ומתירים ג"כ לעשיר · מק"מ שם :

יז אם אינו קלב אי שחט בי בהמות והיה שם דין אי בכל הבי בהמות שאין להכשיר אלא בהפ"מ ואם נעריך כל בהמה בעלמה ליכא הפ"מ אבל אם נלרף הבי בהמות יחד הוי הפ"מ הא ודאי דכשיר אלו הבי בהמות ומשום שהם של אדם אי ויש לו הפ"מ · שו"ת ר"ע אינר ז"ל סי' מ"ג והגם דבתחלת דבריו נסתפק בקוף דבריו פשיט ליה להתירא וכן הדעת נוטה · מקדם מעם שם סק"ב :

יח אמנם אם הבי בהמות הכי הם של בי אדם הגם שבאו לשאול שיהם בבת אי אין מלטרפין כיון שהם של בני אדם וכל אי לבדו לא יש הפ"מ וכן בהמה אי של בי שותפין וליכא הפ"מ בחלקו של כל אי ואי בפ"ע אלא שניהם יחד לא מהני · פת"ת סימן ל"א סק"ב מק"מ שם ודלא כהדע"ק שם :

יט כתב בסי' מו"ע תכיא בתוך סי' פ"ט סוכה המוכה להתיר אלא בהפ"מ במקום שלריך הפ"מ ונתערב הדבר או נתבשל בכלים ונעשה עי"ז הפ"מ לא מהני דלא אמרינן כדאי לסמוך עליו בשע"הד רק אם מקודם הוא שעה"ד לאו כשאח"ך ע"י הוראתו נעשה שע"ד עכ"ד · ואין הדין כן דכיון דהתערובת ובטול נעשה עפ"י הוראת חכם אף דהיה בעשות שוגג גמור הוי כמ"ש הע"ז סי' ל"ט סק"ט ומ"א בא"ח סי' ת"ח סק"ג וא"כ לעם לא יועיל מה שהוא עתה הפ"מ ועל כן יש להכשיר · מק"מ שם וכן עיקר :

כ רעותות שכל אי אין להתיר רק בהפ"מ ואינו בי רעותות יחד בדבר אי אף בהפ"מ אין להכשיר דהרי קולי לא עבדינן מקום הפ"מ · דע"ק שם אות אי ובתב מקום מוכר מנין שכן סוכה הגאון פר"מ :

כא אם בא לסמוכה שאלה שמותרת בהפ"מ והאיש עשיר הוא ולא הוי לדידיה הפ"מ יוכל סמוכה להכשיר ולומר לשואל לתתה להעני רק יודיע להעני מקום גניבת דעת כי אולי אף שהוא עני לא יאכל מה שהוא מרפה לעשירים · עיין שו"ת שואל ומשיב מה"ת ח"ד סי' קכ"ח שכראה דעתו לאסור אך הרי מכה"י הכ"דמ בדיני ריאה עכ"ש בל"קי סק"ח ובשופו בשו"ת דף מ' ע"א הביא מקש הגאון יאומע ליב להתיר והביא חזוק לדבריו ע"ש וכן עיקר :

כב כתב הרי רחש אפרים סי' ל"ז סק"לה דכשהיתר לצורך גדול לא הותר אלא לזה שיש לו ל"ג אבל לא לאחרים אח"כ יש גם להם ל"ג כגון אורחים וכבוד שבת וכן סי' הדע"ק בכללי הפ"מ וכתב הדע"ק דלפ"ז ל"ע איך מתירים בהמה דבריה בעייני ערפות בהמה שיהיה הפ"מ לבבה הא לקוחים לא יהיה הפ"מ ול"ל דאם בעריף לבבה יתייקר השער ויהיה דוחק להקוחים ובפרע כשהבבה כשלוחן של קוחים לשחוט ומתכוין בשבילם עכ"ל . אך בש"ת בית שלמה ח"ד סי' קפ"ח הביג על הר"אפ והדע"ק דומבד דהדבריה רחוקים הם המים דהא במקום שלריך הפ"מ לא מהני שע"הד אלא ודאי דהולכים רק אחר בעל השאלה שהשאלה שלו דאם יש לו הפ"מ מותר לכל העולם ומעשים בכל יום דהוהגין כן ועיי' להרי לק"י דיני הפ"מ סי' נ"ל עכ"ל ובתב שהביא מקש הדע"ק בהשמעות סי' מ"ג הנקי קוי' התשובות שדבריה הנז' אינם מהדע"ק ולידד להתיר ומ"מ אם הערפות הוא רק מומרא ואינו איסור דאורייתא לכ"ע מותר אף לאחרים · אך דוקא כשלא פשע הבבה בזה לקנות בהמה כזו בכוון אבל אם פשע והכניס עלמו לקנות בהמה כזו שיהיה עליה השאלה כ"ל דאין קוחים רשאים לקנות מנהו

בגדי לאין לו סיחל רק בהפ"מ ע"ש · לק"י שם :

סימן לה

א סעי' א מוקם לוכי לית לריאם וכו' ואם הכרים לא עינין לו מקמאל לו שהיו בז עינין וגו' מקמאל טרפה · ואם יש לו בקמאל ודו בינין ג"כ טרפה · ס"ך ק"ג פר"ח ק"ג פר"ת ק"ב מ"ח לות כ"ג ובתב"ש ק"כט לב"ש ק"מ כרתי ק"א ס"ד ק"ג מ"ש ק"ד מ"א קוף ק"ב ב"ל סי' ל"ה הלק ו' לות לא זב"ש ק"ד ע"ש ק"ב זה מקמאל ד"ף י"ז ע"ב ק"א כנה"מ הגה"מ לות י"א :

ב הכרים הלומים טרפה בין מקמאל בין עינין · תב"ש ק"ב מש"ז ק"ד מ"ש ק"ש כנה"ג מ"ש קוף לות כ"א ע"ה ק"ב מ"א ק"ג ע"ה מ"ש לות ג' לוכי טוב וסוא הגהות על בדיקות מהר"י ו"ל ק"ד ז"בש דין ע"ו :

ג לא הכרים הלומים דינין לין הורלא מקלות וטרפה · כנה"ג מ"ש מ"ש ע"ה מ"ש מ"א מ"ש ועי"ש לקנן לות לי' דיש חולקין · והעיקר לדינא דהורלא מקלות לאומים דינין לבל לא לאומים דקמאל לא הכרים לין הורלא מקלות :

ד מ"ש בהגה לוכת הלוכות מל ימין לינס דומות לקל מקמאל ולא כתחלפו וכו' כל זה מקרי חליף וטרפה · לגהנו מנהגינו פה בגדלד יע"א להתיר בכל אלו החלופים כבי' רש"ל ז"ל וכ"כ הפר"ח ק"ה פר"ת ק"ג ס"ה ק"ו ז"ת ק"ו ע"ה מ"ש לות ע"ז ב"ג ק"ו :

ה אפי' כתחלפו ונעקו הלומים למעלה והלוכות למטה בין מלד לו' בין מצ' לדדין מנהגינו להכשיר בבי' הפר"ח מ"ש ס"ה ז"ת מ"ש ע"ה מ"ש · לבל לא יש עוד ריעותא לחכת אפי' דלא מנריף בשבילה מ"מ ב"ל כתתי דריעותא וטרפה כן מנהגינו וכן הבין התב"ש בקל"ז כוונת הע"ז ק"ב לע"ג דהמש"ז דחה דברי התב"ש דלין כן כוונת הע"ז והלומה לחו מ"מ לדידן הדין דין לומת וכן מנהגינו דבים ריעותא לחכת עמהם מעריפין :

ו לא נעקו הלומות גדולים כלומים דעת הפר"ת ק"ג להעריף והזב"ת ק"ו דחה דבריו ע"ש · וכן עיקר למנהגינו מלין לוקרים בשנוי תולר כלל :

ז מ"ש והורלא לא הכרים וכו' כשהם הגה ובמדינות לאלו נהגו להעריף וכו' עד קופו : לגהנו מנהגינו להכשיר בבי' מכן ז"ל ולין שום שנוי פוקל בורלא בין לא מקלאו בי' ורלות בין שנתה מקומם לו תלוהה לו שיעורה בין לא נמלא לה כים בין לא מקלאת בבי' כיון כ' מנהגינו להתיר פה בגדלד יע"א וכ"כ הע"ה ס"י י"ב לות לא' ולות בי' דלין לכו אלא פסק מכן בש"ע ז"ל ש"ש קוף ק"ז וק"ח ז"ת ק"ט הו"ז ס"י פ"ז לות לא' ס"ה ש"ג קוף ק"ז :

ח סעי' ג נתוקפי הלומות וכו' לו מלפני הריאה שהיו לעומת הלב ולא היתה על גבה וכו' טרפה · לא נמלא יתכת ע"ג הערוגה דהיינו בחלק הגב בשפוע הנוטה לבל שוגן היורד בין הערוגות הנקרא בינינו גג הריאה טרפה · ע"ז ק"יג כנה"ג הגה"הע לות כו ולי' פר"ח בק"ז ש"ש ק"כו ועיה יוסף סי' ז לף לו ע"ב ס"ג מ"ח לות י"א ש"ג ק"יב הכ"א כלל ע לות מ ולא כזב"ת ק"ך הו"ז סי' ס לות ע :

ט יתכת ע"ג ערוגה והיא פחותה ועי"ש כשהם · תב"ש ק"יד ולא כהרי ע"ל דמעריף וכן הסכים הלב"ש ק"ז ב"ל סי' לה ח"ג בעמ"ז ק"א :

י והוא שתים כעלה מל הדק אחר שנפחוה וכו' · שיעור ערפא לאקא י"א אלכה ובחבה כאוכך ובוחב לפוכן גודל בינוני וי"א כאוכך ובוחב פרק אמצעי של גודל בינוני לכן בכל מקום שנז שיעור ע"ד יש לפקוק כבי' המנורה שבשיחה ר"ל להחמיר אם יש יתכת מגבה רק כע"ד דהיינו לפוכן גודל ערפה ולהקל ר"ל להכשיר הבשעה כגון שהכרה לוכה ולריכה זו להשלים לריך שתים כפרק אמצעי של גודל ואין חילוק בין בהמה גסה לדקה לענין שיעור זה ואפי' בגדיים ועלאים דרכיה מיהו בתוך לי' לגילתן אם כתקנן בהם לי' מכל אלו יש להקל ולעשר בלפוכן אגודל מכוש דאמרינן בהו שקופו להתגדל ולעמוד על שיעורו · קומץ מס לות ג ועי' בעמון ק"ש · וסגאון מק"מ ס"ק"כו הכשיר בהפ"מ ע"ש · מ"ש לות

ז תב"ש ק"ט לב"ש מש מכ"ל מש לות ג מכתב אליהו לות ו זב"ש לות ג ב"ל סי' לה ה"ב לות ו מש"ז ק"יג עכ"ה סי' ע לות ה קומץ בדיני טרפות הריאה חלק ל לות ג ולא כהפר"ח דעתה שיעור לחר מדעתו דכתב בק"יח דשיעור ע"ד להקל לריכה כלפוכן מל בי' גודלים דכבר דחה דבריו התב"ש מש לא מלינו זו הקבלה בפוקקים ז"ל . גם הר"חג מהר"ם ז"ל בקפרו תו"ז סי' ס לות ג המליא קבלה לחכת מדעתו דלחר מהבינה קבלה הגדולים ז"ל כתב ח"ל ובינו כמלא הדם הדבה ועינו הרולות דעלה מל הדם היא קטן מפרק אמצעי מל גודל וגדולה מהלפוכן ולכן משעיכן בגופה מל העלה הכזי עכ"ל · ומלי לים מלרים דכבר הת"ש קבל עלינו הדרך מל הדם משום דיש הבנה מיני הדקים ולא ידעינן בלי"ה מין הדם שיעור דמשמע בקוכה דף לב ולג דכתה מינים הם גם יש הפרש בגבול הלרלות ע"ש וכ"כ הח"א מש ע"כ אין לסמוך על דבריו בזה והעיקר כמ"ש לעיל :

יא וכשלנו מודדים ע"ד אין אנו מודדים אותה מבחון שמבחון כלאים גדולה אלא מעיקר התוכה · כנס"ג הגה"הע לות לג לה"הפ קפ"כד ב"ש קפ"יג קומץ מש לות ג :

יב אם כמלאת אוכה יהיה פחות מע"ד ונאבדה הריאה ולא נפחה לראות אם יש בה כע"ד אחר הנפיחה כשהיה · כנ"הג הגב"י לות קה מה מהר"י קמוץ · והיינו דוקא אם ודע בודאי אלא היה בה בשיעור קודם נפיחה לאוכינן דגם אחר נפיחה אין בה שיעור אבל אם נאבדה ולא ודע אם היה בה שיעור כגון אלא בדקוה כלל קודם הנפיחה ערפה · ע"ה לות ח ולף דהמ"ה דין יל הערלף בזה אפי' אם בדקוה קודם שנאבדה ולא היה ע"ד מ"מ נראה היה להכשיר בהערה"ה ז"ל וכן מועה לעת הסכ"ד ק"כב וכן פסק הסמ"א לות ו ע"ה כ"י יא לות מו · גם נראה ודאי דאם נראה באמצע לעתה דאחר הנפיחה הריה כע"ד כגון דגדולה קלת וקודם נפיחה קרובה לע"ד ערפה בודאי אחר הנפיחה נגדלת קלת · הס"א לות ו :

יג וכל זה הוא דוקא ביתכת מגבה אבל אם אי' מהאוכות היא פחותה מע"ד ולריך לכופחה כמו הפסק מכן ז"ל לקמן סעי' ו אז הוא הדין בהפך אם בודע בודאי הריה בה בשיעור ונאבדה ג"כ ערפה · ובדינו מל הערה"ה אלא בודע אם נראה באמצע לעתה דאחר הנפיחה כע"ד כגון שרואים אחתו דהיא עכשיו קודם הנפיחה הריה קרובה לע"ד יש להתפק בזה דנוכל לומר שהיא בשרה כיון דרואים אחתו לעתה אם יכפחו אותה תהיה גדולה וקרוב לודאי הוא ויתכן דהוא ודאי גמור דמוכרח הוא לסיות גדולה כשנופחים אותה וגם מוקמינן לה אחזקתא דנשתנה אותה ונוכל לומר דכשהה או מוכל לומר כיון דיש בעותא לפניכו דהיא חברה לפניכו לא מוקמינן לה אחזקתה וערפה · ולע"ד הלד הראשון היא העיקר ומ"מ לדינא ל"ע :

יד אם הגה ויש מחמירין לאסור כל יתכת אחינה בדבי דאוי וכו' · אנחנו בעינכו אין לנו אלא דעת מרן ז"ל שמכשירין כל יתכת מקמא ואין לנו חומרת הסגה ז"ל וכן נוהגים כל הספרדים הי"ו :

טו ואם אין כאן יתכת רק אחוזה אי' מוכשרת בראוי ומתעקמת לגבה כשהה ואפי' אם הערוה בולט כע"ד בשהה וכן אפי' הרשה גבוה מאוהה אחלה כע"ל אינו מזיק · מ"ש לות יג · ולמנהגינו אפי' יתכת והיא בדבי דאוי ונוטה לגבה כשהה :

טז סעי' ד נמלאת אוכה יתכה בסוף שפולי אוכה כשהה · ואפי' באוכה יתכה הגה יש לה סמפון ואי' מהדדי אין לה בשהה · מקו"מ ק"מ :

יז וה"ה אם היו בי' לומות גדולות בלל אי' הכל אוכחה הוא וכשהה · מ"ש הלבוש סעי' ח ב"ל אם עכ"ה סי' יא לות ח :

יח כמוקפל היתרות אלעה מן הלומה הם כאותה שבדבי אלעלה ואלעה יש בהם כמפוכות ובדבי ליכא קמפוכות ערפה עכוס חליף הלומה לעלה והאוכות לעה להעיקר הם אותה שיש בהם קמפוכות והרי הם לעה מן הלומה · מקו"מ אם מכם רא"ש והגאון מק"מ אם דהם דבריו דכאן לעה מן הלומה לאו דבי הוא ואינכו מקום אינות אולי

דסמוקוס סוי פ"י מובסק עפי' להכריע מסעליומות סס העיקר ומ"מ בסוף דבריו הביא הדבר בל"ע. וכל זה היא לדידהו דס"ל דאם האומה למעלה ואומות למטה דטרפה אבל לפי מנהגינו דס"ל דאומה למעלה ואומות למטה דמכשירין כמ"ש לעיל בדבריו אות ה' גם בזה הדין כשרה ואין בה ספק:

יט וס"ס אם יש בו אומות יתרות בקוף שפולי אומה דכשרה רק שלא יהיה אומות בלד שמאל יותר מלד ימין דזה מקרי חליף וטרפה. שמ"מ אות ימא ביין פ"י לה מ"ג אות ב:

כ סעי' ה אומה של ימין וכו' אם ימלא על גבה כע"ד כשרה וכו'. כע"ד לאו דוקא אלא אפ"י יותר מע"ד כמי כשרה. לבוש סעי' ה ס"ק ס"ז פר"ח סק"כא

מפ"ד דקכ"ז זב"ח דקכ"ט מכ"א כלל ט אות יא מע"ה דקל"ב עכ"ה אם קוף אות ח:

כא אע"ג דיתרה למעלה ומחליה בבגל חמור כשרה מ"מ אינו מקלים אם היה חסר אומה אי'. כנה"ג הגה"ט אות יא זב"ח דקל"ל לב"ש אות ט ש"ג ס"ק כ"ז מהו' ח ימין מאה אם ביין פ"י לה בעמ"ז דק"א עכ"ה פ"י ט אות יח מאם הרי פרי תבואה ודחה דברי הפליתי דק"ל להכשיר וכן הלב"ש בסק"עו דחה דבריו:

כב אם יש מי שאומר דדוקא למעלה מחליה וכו'. אבאנו פה בגדלד יע"א מנהגינו כיש מי שאומר דלמטה מחליה טרפה וכמסקנת הט"ז דק"ח דיש להחמיר דלפ"ד ראשון חליו בדוחב האומה ואומרים חלי שלמעלה כשרה ולד מטה לגלד הסורם טרפה ולשון שני מוסיף דאף דאותה חליה של לד מעלה אין כשרה כי אם חלי מאי מונה לגלד הקבה לא החלי של לד תחוך הבני שאלה נמצא דאין כשר אלא חלק רביעי מאומה העליונה ע"ש. מש"ז דק"ה וכן מנהגינו:

כג בלשון מרן ז"ל יש להסתפק דבתחלה כתב למעלה מחליה מטמע הא באמצע ומטה טרפה ואח"ך כתב למטה מחליה טרפה ומטמע הא בחליה ומטה כשרה ועל כן יש להחמיר דאם יש יתרה בחליה ומטה טרפה. שע"ה דק"ל. ולפי מנהגינו שכתבנו לעיל דדוקא חלק רביעי הוא כשר אם נמצא בחליה ומטה דהיינו בקוף חלק ד' ומטה טרפה:

כד יש להסתפק אם נמצא יתרה בבגל חמור למעה מחלק ד' לגלד מנהגינו טרפה כפי הע"ז כמ"ש לעיל ואם היתרה הכ"ז היא עיקר שלא למטה מחליה דהיינו היא מתחלת למטה מחלק ד' ועולה למעלה כבגד חלי חלק ד' לגלד הקבה שהוא כשר מה שאומות מתחלת למטה מחליה טרפה דאחליון בתר הסרם אומד כיון דקי"ל אם היא פחותה מע"ד כשרה והכא בכע"ד למטה מחליה לא יש בה כע"ד אבל עי' שלגלף עמה אותו המשך שהיא נמשכת עד למעלה מחליה ואח"כ מע"כ כשרה דאי אחליון על עיקרה שהיא למטה מחליה הא לא יש כע"ד ואי אחליון עליה שהיא יש בה כע"ד מ"מ הרי היא למעלה מחליה זהו מה שסתפקו בני הישיבה היו. אח"ך ראינו שדבר זה מבואר הוא בהכסה"ג הגה"ט אות לא וז"ל אם נמצא יתרות עה"ג המוקוס שמפסיק בין למעלה בין למטה רואים אם יש מסרסה ועיקרה כע"ד ולגד מטה טרפה ואם לאו כשרה אע"פ שהיתרון הוא גדול כיון שאינו מטה לגד מטה שיעור עלה הדם ומכ"מ גאון בדיקות כמי עכ"ל וכן הביא זה הלבוש הרי בר"ג וז"ל קק"כ מחו' ג מס הרי פיכון וז"ל אלא שמס הלבוש מתוקן יותר וז"ל שם אם נמצאת יתרה עה"ג המוקוס שמפסיק בין מעלה למטה הנקבה חוטס כפחינו לריאה ורואים אם יש מסרסה ועיקרה לגד מטה כע"ד טרפה ואם לאו כשרה אע"פ שהיתרון היא גדול כיון שאינו מוסרס למטה כע"ד כשרה מהרי פיכון וז"ל וכ"כ בכה"ג הגה"ט אות לא בשם מהרש"ג וז"ל עכ"ל הקו"ג וז"ל מחו' ג ול"ל שיש ע"ש בכה"ג ומ"ש בין למעלה בין למטה לריך להסיר הלי' שלמעלה וגם לריך להסיר הבין הבי' וכל"ל שמפסיק בין מעלה למטה וכמו שהביא הגיכלא הקו"ג וז"ל וא"כ הדין הכדון הזה היא בעייתו מומ ופקקו לכשרה ואע"ג דבתחלה כתב דהיתרה היא על המוקוס שמפסיק שבין הוטס והיאך אח"כ כתב שהכשרה הוא למטה זה אינו דקדוק דזהו פשוט דיכול להיות דקודם הבפיחה תמלא אותה באמצע ומטה ואחר הבפיחה תהיה לגד ומטה והעיקר היא אלגמו אחר שתהיה כבוחה וכן פ' הכנה"ג בהגבאי אות פ' על ענין כוטה לקמה או לגבה שקי"ל שאם הבטיה לגד מון פחות מע"ד מעטא דכשרה ודחה דברי הרמ"א וז"ל דכתב אע"ג דמה שבטיה לגד גבס ליה ביה כע"ד מ"מ מלרפינן הכל עם הקורם שטומד בדלא דאוי ועדפה ודחה הוא דבריו

וז"ל

וז"ל וכתב מלקתמו הפוסקים ולא חלקו אדרבא איכא לדיוקי דהיא כשרה ע"ש ומן הכרחים בזה הדין של הבטיה הקו"ג וז"ל אם מחו' ד ע"ש ואח"כ נפסטה בעייתכו. ואע"ג דהכנה"ג באות פא אחר דהביא דברי מהרש"ג וכתב עליו והיא פשוט הביא דברי הט"ז ומשם רק"ל דאפ"י טוטה מעטה לא איכפת לנו בזה לכבר גילה דעתו קודם זה באות פ דכשרה:

כה נמצא בבגל חמור יתרה ובפנים דהיינו יתרה מקמא אפ"י למכשירים יתרה מקמא הכא טרפה מפני שמתחבר בגבגרת והתפרק. שמ"מ אות מז הב"ש קק"ך לא"ה דכ"ה הג"ב אות מא דיא טרפה ע"ש. אמנם הגאון ב"ח באות יב בד"ה כתב מהרי"ו וכו' הכשיר ע"ש וכן כנה"ג הביא שם ימא דכשרה מפש דמש"א וכן בל"י קק"כה. ולענין דינא אם יש הס"מ יש להכשיר אבל באין הס"מ ראוי לשמוע לדברי המחמירין. ומש"ז קק"ח לב"ש קקכ"ז ענ"ה פי' ימא אות ט תשובה מאהבה בזה הפי' קומן כלל בי אות ז וכתב שם בעטרון ס"ק ט' ומש פי"מ שכן הסכימו עמו כל מבני העיר. וכן עשינו מעשה פה עירנו בגדלד יע"א והכשרנו בשפסד מרובה. אמנם אם יש עוד בעותא ודאי אסור אף בהס"מ. תש"מ שם:

כו ומן הארץ ולמטה דאין שם שום רבוך דינו כמו כל יתרה מקמא ויש להכשיר אפ"י בלא הס"מ. קומן שם ועיי"ז בעטרון שם:

כז כפהור מבשר הריאה תלוי בשפולי רגל חמור ויותר היה ניטה שכן הוא גידול הריאה ובהוא בשר הריאה ועלה בנפיחה הכפהור הטוא ומיה פחות ומע"ד יש להכשיר כי נראה להדיא שהוא גידול בשר הריאה בלי שום קיבא. דע"ק קק"מ ומק"מ קק"מנ:

כח שו"ב אומרים שבוב יש בחודי עליונה היומית בליטות ואינם ניעותא כלל. דע"ק קק"יא ומק"מ קק"כה:

כט שם בהגה הא דמכשרינן יתרה בדבי דאומי מ"מ בעינן שלא יהו יותר אומות בשמאל ימין תלתא אומי כדינו אפ"י אם היה יותר בלד שמאל כשרה וכ"כ הפר"ת ז"ל בקק"יא. אבל אחר האחרונים דחו דבריהם וס"ל דהעיקר כהבית הרמ"א ז"ל דכל מיש אומות בשמאל יותר מהימין טרפה והם התב"ש קק"ל ש"ך קק"ל קומן כלל בי אות בו לב"ש קק"מא ב"ל פי' לש חלק ו' אות מ' שמ"א אות בי עכ"ש אות ימא בשלגף עמה אות ימ"ח ולמש"א ועוד הרבה מן הראשונים ז"ל. ואע"ג דהכי פליתי הקו"ג כתב דבהפ"מ יש להקל והשע"ה קק"לה כתב דבשעת הדחק יש להקל ס"ק ל' אות ו' שמ"ז אכן בדין מנהגינו להעריך כל מיש בשמאל יותר מן הימין אפ"י בהפ"מ:

ל בלקוטים כתוב דאם יש בי' מימין ובי' משמאל טרפה ואין הדין כן אלא אפ"י אם יהיה בכל לד יותר אומות או מאה כשרה. ע"ז קק"מ ש"ך קק"לא פר"ח סוף קק"כד בכה"ג הגה"ט אות כ"ד שמ"ח אות יא"ח ומש"ז קק"מ ש"ך קק"לא זב"ח סוף קק"לג ומש גו"א הכ"א כלל מ' אות יא"ב ב"ל פי' לא"ה חיג אות בי קומן כלל יא"ד אות ג':

לא אי איכא ג' ביתין ודי בשמאל ולמקה אי' מן הסמאל טרפה. שפ"ד קק"ה ובפי' לא"ו קק"כנ ב"ל אם חלק ו' בע"ז קק"ב ענ"ה פי' יד אות מ' לב"ש קק"ק קומן בדין הר"ל אות כ"א וכתב בעטרון אם קק"ז שכן הסכים בית אפרים:

לב אי איכא ג' ביתין וג' בשמאל ועוד אי' בשמאל בקוף שפולי אומה יש להקל בהפ"מ. מ"מ אות כ"ד לב"ש קק"מב ב"ל אם אות בי' ענ"ה אם אות ז' מנהגינו הוא גידול הריאה אים עא"ח אפ"י לדידן דס"ל כמ"ז ז"ל דזה אומה מקרי ולא אומה כיון דהפר"ת ודעמיה מכשירין בית ביתין ג' והרבה אחרונים ס"ל דבהפ"מ או בשעת הדחק יש לסמוך הפר"ת. ואע"ג דאכתו הערפנו לעיל אפ"י בהפ"מ מ"מ הכא יש לסמוך על זה ולהקל בהפ"מ:

לג ואי איכא ד' בשמאל וג' ביתין ועוד אי' ביתין בקוף שפולי אומה יש להכשיר ואע"ג דהשמ"ש הערי"ן בזה אף בהפ"מ הייכו לפי מנהגם דפסקו כרס"ל דזה אומה מקרי אבל לדידן דס"ל כמ"ז ז"ל דזה מקרי אומה ואדרבא אם הקרה אומה אי' ויש יתרה בשפולי

אומה

אומה מסלמת כמ"ש מכן לקמן סעי' נ' אי"כ פסוט הוא בזה הדין דאיכא ד' בשמאל וג' בימין ואי' בשפולי אומה דזה מקרי שום בשום וכסדה :

ליד שם בהגה ואם נראה באוכה אי' כמין סדק מלטרף להכשיר אבל לא להטריף וכו' · כגון אם יש בלד שמאל אוכה אי' וג' סדקים ובלד ימין ג' אוכות כדרכו אמרינן דסדק אי' מועיל להכשיר ושאר הסדקים איכם כלום להוסבו חלף · ס"ך בקא"לב ס"מ אות כ"ח ס"ג ס"ק כ"ד בלא' ס"ק ל"ח :

ליה אי איכא ג' בשמאל וביתין יש ד' וסדק · בדין זה יש פלוגתא ביני רבותא ואנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל בב"י שהכשיר וכתב ז"ל ודבר פסוט הוא שאין בזה שום לד איכור עכ"ל וכן פסק הש"ך בנק"ה וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א כמרן ז"ל · ולפ"ז מ"ש רבני האחרונים בענין הסדקים לא האריכו בה דבכלהו ס"ל דכשרה דהסדק מלטרף להכשיר בכל ענין ואפי' אם יש בלד שמאל ד' נפרדים ובלד ימין ג' וסדק מנהגינו להכשיר דלא כהרי פת"ב אות ע"ה הביאו העכ"ה סי' יוד אות יא"ג שהטריף בזה · וכ"כ בהדיא הלב"ש אות כ"ה בש"מ בתוך ד' חלאי לבינה ח"ל וסיכא דיש ד' בשמאל וביתין יש ג' ואי' מהם יש בה סדק כסר בלא הפ"מ עכ"ל הרי בהדיא הבך הרי פת"ב ז"ל וסי' פת"ב לא נמלא אלנו לראות הדברים בשלמן :

לו אפי' אם הסדק ניכר מב' עברי האוכה אין חוסשין להטריף · עכ"ה שם אות יא"ד ומש הרי פ"תב אות עט והוא פסוט קומן כלל ד אות יט · גם אפי' לס הולך ע"פ כל ומשך אוכך האוכה עד שלא נשאר אפי' שוכש כע"ח בלי סדק אפ"ה אין מועיל להטריף · קומן שם · והגש שהרי כתב דוקא מלד אי' אבן בדיקן ס"ל אפי' מב' לדיקן דמ"ש דבכל גווכא סדק מלטרף להכשיר ולא להטריף והוא פסוט וגם הראים שהביא שם בעשרון ס"כב תהים ראים אפי' על שני עברי הריאה :

לז אפי' לא ניכר סדק עד אחר הבתכלות היעב נגד שמש מהני · מק"מ ס"מ מ"ש ומש ראא"פ ס"ק קמד :

לח שם בהגה אוכה שבתפלה יש לה שרש אי' כע"ח איכה נחשבת אלא לאחת · הייכו להטריף אבל להכשיר פשיעא דלא גרע מהכשר סדק · ס"ך ס"ק לד · דהייכו ג' ביתין וג' בשמאל ואי' אין הג' של השמאל נתפלה לשכים יש לה שרש אי' כע"ח כשרה דלא היעא דהוי יותר בלד שמאל מבלד ימין ולהוי עדיפא אלא כיון דיש להם שרש כע"ח כאחת נחשבים וכשרה והא"ל שום בשום · אבל להכשיר כגון שיש בלד שמאל ב' אוכות ובלד ימין יש ג"כ ב' אוכות ואוכה אי' מהם נתפלה לשכים ונשאר ע"ח לא גרע מהכשר סדק ונחשב לג' וכשרה וכן אם יש ג' בשמאל וב' ביתין ואי' מהם נחלקה לב' ויש להם שרש אי' כע"ח כשרה וכן אם יש ג' בשמאל ואי' מהם נחלקה לשכים וב' ביתין ואי' מהם נחלקה לב' אין אומרים מ"מ"כ אי' דשמאל אי' דיתין מני אי' או שבשמאל אי' ונתפלה לארבעה בשרש אי' כע"ח דאיל מ"מ"כ אי' דיתכן להו כמחולקים הוא"ל ד' בלד שמאל ואי' לאו הוא"ל אי' דשמאל לא אמרינן הכי דקיא"ל האוכות שנתפלו יש מעלת אי' ומעלת שכים דהייכו בחשרה האוכה חשובות כשכים אבל ביתיר לא חשבינן להו אלא אי' · שמ"ש אות כ"ה ביא"ל מ"ה בע"מ"ז שפ"ד ס"ק ל"ג ול"ה עכ"ה סי' יוד אות יא"ח :

לט שם ויש לה שרש אי' כע"ח וכו' · ואפי' אם יש בהשרש סדק עד לתוך כשרה כ"מ"ש מו"כ"ש ז"ל לעיל בהגה סעי' ב' גבי ב' ורדות ע"ש בית מאיר סעי' ה' :

מ אוכה שבתפלה לשכים בעובים אם שרש אי' להם כע"ח נחשבים לאחת ואם אין להם שרש אי' כע"ח אם המילוכה שרשה בולט להוץ והפכיתי שום נקבה לשאר אוכות שבלדה מזה נראה שהפכיתית היא האוכה הראוי להיות והמילוכה היא יתרת מגבה ועדיפה ואי איפכא שהמילוכה היא שום מגבה לשאר האוכות והפכיתית בולטת לפנים ואיכה שום לשאר האוכיה הרי הפכיתית יהרת נקבה ולדיקן דמכשרינן כל יתרת נקבה כב' מרן ז"ל כמש"ל באות יא"ד הרי זו כשרה ואם שניהם איכם בולטים כשרה דהא קיימו בדרי דאבי ואם שניהם בולטים זו לקבה וזו לגבה יש להחמיר ואפי' לדיקן לנהגינו מנשים הא דמגבה · שמ"ה אות כ"ד בעטע הסור לבון ויאסור לבון ביא"ל ה"ש אות ה' קומן כלל ד' אות כ' בשבוי לבון :

מא פ"לול זה דעובי בין שיש להם שרש אי' בין אין להם אף אם שניהם איכם בולטים איהו עמלים הבדון ואם הקרה אי' מן האוכות אין זה מעלים · פת"ב סעי' ז' ראא"פ ס"ק י"ב לב"ש ס"ק בא"לה בי"ל שם אות ו' · קומן כלל ד' אות כ' כתב להכשיר אינו מועיל והשש"ד סק"כל נכתפק בזה ועל"ל ג"כ מסתפק בזה ובע"מ זה הדין יתברר לקמן לדיקן :

מב כל מקום שנזכר ע"ח הייכו גודל ביטוי ומקום רחב שבו · שמ"ה אות ל"ח קומן שם אות כ"ג :

מג שם בהגה לא מקרי יהרת אלא אם יש לה לוכת אוכה אבל אם נמלא ע"ג הריאה מקום גבוה רחב לוכה ועב לוכה וכו' נקרא גבשופית וכשרה · ואם לוכה אי לוכה מד כבובע הוי יתיר וטרפה · ב"י בשם ר"ש ע"ז ס"ך ס"ק ס"ה בר"ה ס"ק ס"ה ס"ק ל"ח זב"ת שקל"ב שר"ג ס"ק ל"ח אות ז' · פי' הד לוכה הייכו בעקום שמתחלת לעלות כראית כמין סדק שהוא מד כבובע אי שכחבה לוכה יותר מתחתיה ואם היא כע"ד טרפה · שמ"ה אות יא"ז עכ"ה שם קומן בדין ע"ש כלל ב' אות מ' ביא"ל ח"ג אות ו' וסיים שם בע"ז הקי' אם הוא מגבה כע"ד טרפה ומקומא הוי כשאר יתרת מקומא וכשרה לדיקן · קומן שם :

מד ואם הוא רחב לוכה ועגול לוכה כשר · ע"ז שם מ"ז ס"ק י"ח שם עכ"ה שם חכ"א שם קומן שם :

מה אם קודם כפיתה נראה בעין בליעה מדם לוכה אי' לוכה ואחר הכפי' אין שם הדיר כשרה אין מסתרין בריאה אלא כמו שהיא כפותה · וכן אם נמלא שם ב' בליעות קטנים רחבים לוכה ולוכה איכם עבים אלא בעל ידי הכפיתה הם מתקבצות אי' אל אחת ומתחיות כאלו היה הכל בליעה אי' עגולה וכשרה · ביא"ל שם בעמודי זהב ס"ק ע"ב בשם ביא"ל מקו"מ ס"ק כ"ז :

מו אם חברה אוכה אי' ויש בעקום ההוא גבשופית אין להחיר ע"ז דלאו אוכה הוא אבל אם הוא חד בשרשו או בראשו מקרי אוכה ומעלים · שמ"ה אות ט' ביא"ל ח"ב אות מ' סימן ט' אות ג' :

מז אם אין הבליעה חד לוכה לא נאמר דכשר אלא בזמן שאינה מובדלת כלל מן הריאה וסיא כעין הר הבולט אבל אם הוא מובדל מן הריאה כשיעור ע"ד אנ"פ שאינו מסוך וחד כתור אוכה אלא עגול או לוכה אחת הרי זו יהרת וטרפה אם היא מגבה · מק"מ שם מ"ש פת"ב ס"ק מ"ט :

מח שם בהגה וכן אם נמלא אוכה ע"ג ריאה ונוגע תחתיה וכו' כל הנאוכה כופלת לתוך הגוגה וכו' אלא שמניחין היד בנחת עליה כשרה וכו' · אפי' בעשירין היד היא חוכת מיד ויולאת לחוץ קלת מהגוגה אין להחמיר · שמ"ה אות יא"ח לב"ש שם ז"ש סי' כ"ח ביא"ל ח"ש אות אי' עכ"ה סי' יא"ח אות יא"ג קומן שם בע"ר כלל ג' אות אי' :

מט אין להכשיר בכה"ג כי אם שנמלא חוץ לגוגה ועי' הכפיתה נכנסה קלת בגוגה אלא סעדין בולט לחוץ ועי' הנחת יד בנחת הוא יוכל לתוך הגוגה או אם נמלא תוך הגוגה ונחתה הכפיתה ה"א יולאת קלת ובילט למעלה ועי' הנחת יד בנחת חוזרת להיות שוה לבשר הריאה · אבל אם נעלא הפילול כולו חוץ לגוגה ואינו נכנס לתוך הגוגה ונחתה הכפיתה כלל רק נחתה הנחת יד בנחת אין להכשיר כי אם בהבע"ו · ביא"ל ח"ש בתק"ה סק"א בשם ביא"ל שע"ה סק"עב ע"ה שם :

נ ואם אינו נכנס גם ע"י הנחת יד בנחת רק לריך להניח היד ומש לתוך הגוגה ערפה · וכן אם נכנס ע"י הנחת יד בנחת ובשעיר ידו היא חוכת נלאת כולה ותוך הגוגה ערפה דמיינינן שתתפרק · ביא"ל שם ומש ביא"ל מק"מ סק"כנ ומש הנז' ומש פת"ב :

נא וכל זה דוקא אם בעת שנוכחת בגוגה היא שום מצחון לשאר הריאה ומש אבל אם גבוה מבשר הריאה אפי' כעין גבשושית שאינה חדה ערפה · ואפי' אם גבשותה פחות מע"ד רק שכל הפילול כע"ד ערפה · שמ"ה אות יא"ש תב"ש סק"כג ומש"ז סק"ב ויא"ג וכ"ב שכן ומשע ממרן ב"י ז"ל שפ"ד סק"לו ז"ש סק"ע ומש גרא לבש שם עכ"ה שם ביא"ל שם סעי' ב' ז"ש

דין כ"ד קומץ סס אות ג' וכתב אף שבליטס היא באמצע ובלדיס היא סוס לסמך הגומא ג"כ ערפה :

נב ואם הפלול קלרה מהגומא והגומא איה מתמלאה ממנה הע"ז שקי"ב העריף וכן הגאון
בית מאיר הקביס בסע"ז בלי שקלא לחה"ם שקי"טל · והש"ך בנ"הך הכשיר וכן
הפר"ח בשקי"כה כתי שקי"כא שמ"ח סס מש"ז שקי"ב גבול בגיטין שע"ס שקי"מ אמרי טוב
בהגהות אות ע' חכ"א כלל ע' שקי"ע ענ"ה סס זש"ס דין כ"ה זש"ת שקלי"ח · אבל הלב"ש
בשקי"כא אות מ' לא הכשיר אלא בהפ"מ וכן הבי"ל סס קומץ סס אות א' :

נג ואם הפלול אחוכה מן הגומא ערפה אפי' פחות מע"ד יולאת מן הגומא · ש"ך בנ"הך
סס פר"ח סס כתי סס שע"ה סס חכ"א סס זש"ס סס ג"ב סס א"ע סס זש"ת בשס
מע"י סס · וכ"ש דהפלול רחבה יותר מן הגומא עד שילאה מן הגומא באיזה לד ערפה :

נד אם הפלול המז הוא גבוה מן הגומא אפי' בהנחת היד אבן לא יש בו שיעור ע"ד בכל
הפלול כמה בהפ"מ · פת"ב שקי"כה ר"אפ שקי"עא מקי"מ שקי"ק לקי"י שקי"ז :

נה סס בהגה ואין להכשיר פלול כזה רק מגבה וכו' אבל מקומא הפלול נופל למעה וכו'
וערפה · הא לאמרינן דמגבה כמה לפעמים יש שהיא ערפה דהייכו שהמס של הפלול
עומד על לאם חוד של האוכה ומרשו בלד החוד דהייכו בלד החוד הוא דביק בריאה ולמעלה
מלד העב איכו דביק באופן דהפלול לד המחובר שבה הוא בראש הספולי ולד הפרוד הוא
ללד השדרה ומלא כשהבהמה הולכת הפילול נופל מתוך הגומא וערפה לפי שיש לחוש שמא
ידחק בלעות ויבקע · הגהות מהר"ל ומס מל אביו על בדיקות מהר"יו כנה"ג הג"בי אות
פ"ד אחל ישראל סי' ג' אות ל"ב זבחי שלמים דין כ"ד זבח שמואל אות ב' וכתב הזבח שמואל
שס דוקא אם הסרס עומד בחוד אבל אם הסרס עומד באמצע הריאה או למעלה מעט מן
האמצע או למעה מן האמצע מעט ולא בחוד עצמה נראה דבשר דשס הוא סרסה חזק ואיכו
מתפרק ע"ש וכתב עליו הר' מכתב מאליהו ז"ל בדין יתרת אות ז' דלא מקלינן באם הסרס
באמצע וכו' אלא דוקא שתהיה בנפיחה לחוד הולכת בתוך הגומא ומוכחת כהלכתה בלי שום
תפיקת ידי אדם אבל אם לריכה היא להביה יד עליה בנחת אין להקל כי אם להפילול לד
המחובר שבו היא למעלה בעובי הריאה ומוסרס שס והוי כקדל הליכת הבהמה · אבל מדברי
הסמ"ח אות י"ט ותב"ש שקי"כו ולב"ש שס ובי"ל שס אות ג' קומץ שס אות ג' ומשמע
דש"ל דאף אם מוסרסת ללד הספולי ובראש החוד ג"כ יש להקל אם בנפיחה היא מוכחת
כהלכתה בלי שום תפיקת ידי אדם איה

פה"ב והרי ר"אפ ולחאו מהלכה כמו שלמינו מתך לחתוך הריאה והסקיס לערפה ע"ש :

סח אם קודם הנפיחה היא רחבה מהגומא ועי' הנפיחה הפלול מתעגל ומתקלר ונכנס לתוך הגומא ושוה לשאר הריאה כשרה אבל אם הוא מתכפל ומתקמט ונכנס לתוך הגומא ערפה כיון שאינו שוה לשאר הריאה · בית אברהם בל"תב שק"לה מעם ב"אפ הגאון מק"מ בשק"אן וסיים שם מיהו לדעת הנק"הך והפר"ח כשר ג"ז ע"ש · ואי"כ סדבר במחלוקת שנוי ויש להכניר בהפ"מ :

סט אם הפלול נועם לתוך הגומא אע"ג דשרש עומד ע"ג הריאה כשרה דרואים שנשר הגומא הוא · אהל יעקאל אות לא ב"אב בל"תב שק"לו וכתב עליו ועכ"פ לריך שלא יהא השרש גבוה מ"ד אם הוא בענין לאפשר להחשיבו ליתרת ופשוט הוא עכ"ל :

ע מלאתי כתוב בנעשה שהיה בק"ק פב"דמיין בריאה שהיה עליה פלול מגבה וגומא תחתיה ועליה בועה וכשנפחו הריאה היתה שוה לשאר בשר הריאה ונופלת לתוך הגומא ולו להעריפה מעעש הר"ל ואח"ך הכשירוה לפי שע"י הנפיחה הבשר מחפה הבועה ונעשה בהשכמת אב"ד ובני הישיבה · ב"אב שם .

עא אם בתוך הפלול מלא קמפון כדרך אוכה כ"ל לאסור להתב"ש אפי' בשום לגומא · ראפ שק"עש בשם הזבח שמואל מק"מ שק"סב וסיים המק"מ והכי ולאי מתבר דהקמפון מוכה שמתולדה היה זה אוכה בפ"ע וסיים ול"ע :

עב אם מלא יהרת בערוגה שהיא למעלה מן האומות שמוך לשדרה אל שומן היורד בין בי הערוגות כתבו לעיל באות ע דערפה משם הע"ז שק"יג וסיים הע"ז ז"ל שזה נכלל בכלל על גבה שאמר הש"ש ממה שבכלל בגווה עכ"ל באופן דערפה משום דזה נקרא על גבה ע"ש · ומילא ילא למו מזה לאם ילא פלול וגומא תחתיה במקום הכזי דכשרה דזה הוי בכלל פלול מגבה וכשרה · ואע"ג דהרי אהל יעקאל בסי' ג שק"לג כתב דערפה דהוא נקרא מקמא מ"מ סיים שם ח"ל ועי' מ"ש לעיל בשם ע"ז עכ"ל כותבו הא לכתבתי מדפה היינו לפי המכשירין שם ובל"ל דהוי מקמא אבל לפי הע"ז הכא כשרה · אח"ך ראיתי שכ"כ בעשרון שקו עי"ש :

עג פלול מקמא בין הערוגות אלל שומן הלב למעלה ולא הגיע למעלה לגד גב הריאה לגד שרשרה רק בין בי הערוגות בהדופן שלמעלה למעה והיה מוכרח יפה והכשרתי כיון שלא היה שום לד קופו להתפרק בזה שהרי עלמעלה היה מוכרח ומלמעה היה מפולל והיה גומא תחתיו אין בזה לד רשותא של פלול מקמא רק בפלול מגבה שאין בו חשש פרוק כן הוא בזה · דע"ק שק"יב מק"מ שק"סה בשופו :

עד אם בהגה יש דאם מלא יהרת נגד חרין הולדא וכו' אין לשמוך על זה רק בשעת הדחק והפ"מ · היינו דוקא לגאן דאוסר יהרת מקמא אבל לדידן כשר בכל ענין אפי' בלא שעת הדק ובאין הפ"מ · ש"ך שק"לה פר"מ שק"לה שפ"ד שק"לה ולע חכ"א כלל ע זב"ת שק"מב עכ"ה שם ב"אל חלק ה אות ד :

עה מעשה היה בעיר שאוכה הסמוכה לאוש בלד יעין היה בליעה אי בחוד ובחוד של האוש שאללה מלא גומא אי וכשנופחין הריאה אותה הבליעה ונכנסת בתוך הגומא הכ"ז שהיא באוש ומעלאה את הגומא ויהיה שוה בשר הריאה והכשירו חכמי הישיבה הי"ו דבזה לא הישינן דתתפרק כיון שנכנסת בתוך הגומא לא חישינן לפירוק ולא חבדיא בפילול מקמא כיון דהוי בדרי דאוני עכ"ד הי"ו · אח"ך ראיתי כדון אי שהביא הגאון דע"ק בק"ק עו וז"ל בעוקש שאוכה אי חולה תחת חוד אוכה או אומה שאללה אפי' אם נחלקת שם וכפי קנון שבחיים הו"ל זה תחת זה ולא זה אלל זה הנחלק יש בו חשש פירוק באולי מ"מ מקבלא גם הב"א שמחמיר בנחלק מודה בכך דקיל כי בחומר פילול דעלמא מלוקף מה שרבו המחמירים בקמא ומא"ך בכך דהו"ל בדרי דאוני עכ"ל ע"ש · הרי מקמא ודבריו דגם בנחלק שמחמירים מ"מ היכא דהוי בדרי דאוני מכשיר ה"ל בכ"ד כיון דהבליעה ונכנסת באומה בדרי דאוני יש להכשיר :

עו סעי' ו אי מהאומות שהיא פחותה וכו' הו"ל מכרה וערפה · אומה שהיא פחותה

מע"ד ויש בה בועה ומשליותה לע"ד אם אין בה חוט בשר מקיף ערפה ואם יש בה חו"ב מקיף כשרה דהדלא בריא בכל בועה כשיש בה חוט מקיף הדלא בריה ואין כאן חקרון כלל דהא יהיה ע"ד אחר שהבריא כאשר גלאשונה קודם שנעשה הבועה · כנה"ג הגב"י אות קע שפ"ד אות מ ערא"ה אות ט טו"ג שק"כה מחו"ר ה שע"ה שק"לא שם"א אות ה זב"ת שק"מב עי"ה דיני חסר סי' ט אות ה לבש"ש אות ז ב"אל סי' לה חי"ב בתק"ה שק"ג קונץ כלל ג אות ו · ומ"מ כשיהיה אונה פחותה מע"ד והבועה מגלמת לריך שיהיה עם הבועה יותר מע"ד יען דכתב הרי פר"מ בסי' לז הכי בועה מגבה דלאו בכלל גבשונית דקוף הליחה ומוגלה להתמעט כשיתרפה ע"ש ואי"כ הי"כ לריך לשער דאם יתרפה הבועה עתיד המוגלה להתמעט שיהא כשאר אחי"ך כע"ד דאלש"ה יש להטריף ואי"כ לריך שיהיה הבועה יותר מע"ד · ב"אל עם ודברים אמתיים הם :

עז יש אומה שהיא פחותה מע"ד ויש עליה מיכר משליותה כשרה אפי' בלא חו"ב מקיף · כנ"הג הגר"שנ אות לו שש"א שם עכ"ה שם : ויש"א דגם בעיכל בעי חו"ב מקיף · חו"ב שק"כה מחו"ר ה · וע"כ אין לנו אלא דברי המק"מ דכתב דוקא בהפ"מ ובעת הדחק יש להכשיר אף בלא היקף חוט בעיכל · מק"מ שק"כה :

עח אם יש יהרת מגבה פחותה מע"ד ובועה עליה ומשליותה לע"ד ערפה · כנ"הג אות כה מש"ז שק"יא שש"א אות ה יעין משם בזה הסי' שע"ה שם עכ"ה אות יב · ואפי' אם אין חו"ב מקיף · שש"א שם והנעשה לאם אין חוט מקיף היפוך לי' לערפה משום בועה בשפולי ואין חב"מ ערפה · ולא כהער"ה שם דהכשיר באין חב"מ · חו"ז סי' יג אות ב · מ"מ בין משלמת בין אם אין משלמת פחותה מע"ד עקרי רעותא ואם יש עליה בועה אי רעותא אחרת הו"ל תר"ל וערפה ועי' אות יד בדיני תר"ל בזה הסימן :

עט אומה חלקה ואין בה כע"ד רק בלרוף בי החלקים ושרש אי באלצע ומחי ואם אינו כאלצע לריך שיהיה בחלק אי לבדו עם השרש כע"ד דחלק הבי עד השרש כליתיה · מק"מ שק"כו משש ר"אפ שק"פע .

פ ואם אין באורך אומה אורך ע"ד ורחבה יותר מע"ד מסופק בדע"ק אי משליס הרוחב לאורך · עי' בדע"ק שק"ד וכד וכ"ע לדינא מק"מ שק"כה :

פא סעי' ז חסרה אי מהאומות היעין הורדא משלמת · הסיקר הוא כדברי מרן ז"ל דאם חסרה האומה הורדא משלמת וכן מנהגנו פה בגדאד יע"א :

פב אם חסרה אומה מהשמאל והורדא ביעין כדרכה אין הורדא משלמת לחסרון שבשמאל · מרן בב"י ז"ל זב"ת שק"מה עכ"ה סי' ט אות ז :

פג וכן אם חסרה אומה מן השמאל ומלאת הורדא בשמאל אין הורדא משלמת · מרן בב"י ז"ל פר"ת שקי"ג ש"ג שקכ"ז עכ"ה שם :

פד והיה אם יש ורדא ביעין ורדא בשמאל וחסר מאומי דשמאל ערפה · עכ"ה שם :

פה מלאת הורדא בלד שמאל וחסרה אומה אי מלד יעין אין הורדא שבלד שמאל משלמת ללד יעין . פר"ח שק"לב עכ"ה שם פר"ת שם :

פו ואם חסרו בי אומות מלד יעין ויש בלד יעין בי ורדות אין משליעין וערפה · כנ"הג הגב"י אות לי מעשה מהר"ים ומהר"שג שר"מ שק"כז ער"ה אות יב לבש"ש שק"יד ודלא כהרי בער המים עכ"ה שם אות חי זב"ש אות כ"ד :

פז וכן אם חסרו בי אומות מלד יעין ויש שם יתרת מקמא ורדא אין משליעין וערפה · לבש"ש אות חי שק"יד :

פח אם חסרה אומה אי מיעין וג"כ חסרה הורדא ומלאת יתרת מקמא כע"ד משליס בעקוש אומה דאמרינן זאת היא הורדא ואע"פ שאין לה לורת ורדא ואינה בעקוש ורדא כפי שאין שכיל בורדא לדידן ובשרה · ש"ך שק"עב ש"ג מעש מה"רי פינון מחו' ז כנ"הג הגב"בי לות כ"ד זב"ת שק"עה שש"ה בעי"ה קוף שק"עד זב"ש אות חי :

פט אם חסרה האומה מלד יעין אין הורדא משלמת · כ"כ לעיל אות ד' מעש כנ"הג הגר"אנ אות ב"א , לכן הש"ג שק"כז מחו' ז כתב דהורדא משלמת ובשרה ומה שמע מהוהו

בדרך שמוהגים בשאלמוקי להטריף שקר ענה בו וכו' וכ"כ הזב"ח שק"מד יל דול הג"ס והג"בי
אות ד' וכן עיקר ועיי' לקמן בדברינו אות ג' :

צ סעי' ח ריאה שאין לה מחוכי דאוכי טרפה · ונעשה בפרה שמיכה שלא מלאו בריאה
לא אומה ולא אומה ולא מחוכים וסדקים כי אם הריאה היתה חתיכת בשר
חזק אי אומן בקי לקח סכין חד וחתך בקרום העליון דסיינו הלבוש והסכוי העליון שנתקרש
עליה ופתח אותו בכחת וסיה קולף ופושטו בכחת ומפרידו עד שקלפו כולו וראה הריאה כשאר
ריאות בצומה ואומות וכי' והכשירוה · ע"ז בשם רש"ל שק"יב כ"מהג הג"בי אות קי"ו תב"ש
אות מ"ב לבב"ש שם זב"ת שק"מג מכ"מ כלל מ' אות מ"ו עכ"ה סי' יו"ד אות י"ז ב"ל חלק
ה' קעי' ג' תו"ז סי' פ"ז אות אי' שק"יג מחב"ר אות אי' וסיים שם המחב"ר בשם מזה"ש וגם
אני בארץ מולדתי פיס יע"א בא לידי מעשה כזה מעש והכשירוה ואחר הבודק שזה בא מחמת
שהתה מי מערת הפשתן וכו' ע"ש ובתב"ש שם כתב שהקרום הזה כתקרם עליה ומחמת הטמטוטית
וכדומה וכו' · בדיקות מהר"ל בסוף דיני שרכות קומן שם כלל ו' אות אי' :

צא ואפי' אם הריאה תחת העור הכזי בלא חתוך אותות גמורות כי אם סדקים המורים
על כל אומה ואומה שפיר דמי וכשרה ומשום דדל קרום הג' הכ"ל ומכח הר"ל כמו כל
הריאות שמהני בהו סדקים · קומן שם עמרון שק"ג ומשם ב"אפ ז"ל ומק"מ שק"קסח ומשם הכ"ל :

צב אם יש לנקת כעין קמעים תחת הבשר הסוא כשרה · ומש"ז שק"יד עכ"ה שם מק"מ
סוף שק"קסח :

צג אם אחר שהסירו הקרום וקלפו אותו ונעל הריאה אח"ך ילא דם מהריאה עיי' לקמן
שק"י ר"ל אות ט"ב גבי בשר בלוי :

צד לא מתכשרה אלא דוקא שנפוחה אחר הסרת הקרום וילאו שאין בה שום טרפות דאי
לא נפחה יש לחוש שמא מחמת נקב שבה או שאר טרפות קרם עליה עור זה · שמ"מ
אות מ"ב ובתב"ש שק"כח · ואם לא נפחה התב"ש שם כתב דטרפה אפי' בדיעבד ומש"ז
שק"יד כתב ט"ע לדיא ועל כן כתב הלב"ש שק"פו דטרפה מספק · ב"ל חש"ה בתק"ש
שק"א עכ"ה שם קומן שם כלל ו' אות ב' :

צה אם עור זה דבוק או קרוב לדופן או לאיזה מקום יש להכשיר כל שאין הסרכה מהריאה
עצמה · שמ"ח שם הב"ש שם לב"ש שם מש"ז שם וסיים המש"ז אפי' אינה עובדת
מ"י מיעוך ג"כ כשר כיון דקרום זה אינו מריאה הוא · ב"ל בתק"ה שם עכ"ה שם :

צו ואם כשנפתחים אותה עולה זה הקרום בנפיחה ולאי היא טרפה דלא גרע מסרכה תלויה
בעילה בנפיחה והנפיחה תהיה כדרכה לא בהוחק ואם עלה הקרום בנפיחה כדרכה אין
שום סרכא להכשיר בזה · עי"ל קעי' מ' :

צז שם ואם סדק כמראה הפרש ביניהם כשיעור עלה הדם וכו' כשרה הגה ויש מכשירין
בהכר סדק כל שהוא וכו' · המנהג פה בגדלה יע"א כדברי מרן ז"ל דבעינן סדק הפרש כע"ד
והסדק ההוא אפי' אם יהיה מלא אי' דהיינו נראה מקומא ולא נראה מגבה אי ליפכא כשרה :

צח דעת מרן ז"ל מכשיר בסדק בעלמא כע"ד כליומר כאורך ע"ד אף שאינו פרוד כלל רק
עמקו כל שהוא וזהו שכתב מר"ן בשע"ע כמראה הפרש ביניהם דהיינו שאינו עמוק אלא כל
שהוא אבל אינו כע"ד · הגאון תב"ש שק"ח לב"ש שק"ז ב"ל ח"ב בתק"ה שק"ב · ואף
שהם חלקו עליו והעריפו ובעו בעמקו שיעור ע"ד אינו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל :

צט כל דמהני סדק היינו דוקא שהסדק עומד במקומו הראוי להיות שם ומפולל אבל שאר
סדקים לא מהני · ש"ך שק"מג פר"ה שק"לד כ"מהג הג"בי אות ל"ה בל"י שק"לט
ממ"ח אות ד' שפ"ד שק"מג לב"ש שם שע"ה שק"מו זב"ת שק"מח חכ"א כלל ט'
אות ט"ו עכ"ה סי' ט' אות יו"ד ב"ל מ"ב אות ד' :

ק ודוקא סדק כעין חתוך מועיל להכשיר אבל אם הסדק רחב וחלק למעה בראה כעין
הקרום מבחין ולא כשהיה דבוקות אינו כלום להכשיר על ידו · שמ"ח אות ד' לב"ש
אות ד' ב"ל שם בעמ"ז שק"ה עכ"ה שם :

קא היכר סדק מהני בין אם הריאה טולה דבוקה בין אם הריאה פרודה ודוקא בי אומות
דבוקות

דביקות להדדי מהני היכר סדק · ש"ך שק"מד וכן דעת רוב הפוסקים כ"מהג הגה"ט
אות ל"ז זב"ת שק"מח עכ"ה שם :

קב ריאה שאין לה מחוכי דאוכי יגביה אותה כנגד הטמש ואז יכול לראות אם יש שם
סדקים · מח"בר בשם מז"ה אות ה' וכ"כ הגאון תב"ש שם הר' בל"י בשם
שק"מו וכתב עליו התב"ש שם אם יראה הסדק נגד הטמש ונבחון פשוט הוא דכשר אבל אם
נראה הסדק ונבפים תחת העור לא מהני אלא דוקא כהיא מעשה שכתבנו לעיל אות ל'
דהיינו שמפשיט העור העליון כולו וחזינן שאין לקרום הסוא שייכות עם הריאה אלא הוא
קרום ג' בפ"ע אז מכשיר דבחום נראה דקרום זה לאו מן הריאה הוא אבל כשרואה נגד
הטמש שיש סדק ונבפים ונבחון שלא אף כשנפרידין בשין בקרום העליון ולא נפקא זיקא
טרפה הוי דקרום עליון של ריאה הוא שיעא כאופתא והא דלא נפקא זיקא משום דקרום
התחתון שלא הוא ואח"כ ודאי הוא שיעא כאופתא וטרפה · עיי' בתב"ש שק"מו ובלב"ש אות
מ"א בסיפו בין ב' אלאי לגיגא · וכן פי' דברי התב"ש הגאון שפ"ד שק"מז ב"ל ח"ח בעמ"ז
שק"ג מכ"מא בדיני אופתא קעי' ו' עכרון כלל ו' שק"ג ע"ש :

קג ריאה שהיא חלקה כעין ואין לה המוכה דאוכי יש לה תקנה אחת שנפרקין אותה
בסכין חד בנקוס שמשער בדעתו שאם דרך להיות מתוכה דאוכי ואח"ך יבדוק בכפיפה
אם נבלבן כל נקוס החתך טרפה אבל אם נמצא בתוך החתך נקוס שאינו נבלבן אע"פ
שהיא נעשה כשרה דמוכחא מלתא דאית לה מחוכה דאוכי דאי לא היה נבלבן כל נקוס
החתך · נעשה יוכף ח"ב סי' ו' כנה"ג הגב"י אות ק"ב ומשם נהרש"ג שר"ג שק"לא מאות ע'
ומשם מהר"י פינון זב"ת שק"מח · אבל הרא"ש ז"ל בסי' המים דעיש סי' י"א פליג על זה
וס"ל דכל שחלקה מבחון טרפה ועיי' כנה"ג הגב"י אות ק"ו אף שיש להסגיש על דברי הכנה"ג
ז"ל שכתב דהרא"ש פליג על אותו זקן וזה איני דיכול להיות דהרא"ש ז"ל ס"ל בהסוא קבא
והא דכתב כל שחלקה מבחון טרפה אינו ענין לבשר דהתם הוא קרוב ג' בפ"ע ואינו שייך
להריאה ומודה הרא"ש דכשרה והרא"ש מייתי כגון דאינו נקלף הקרום בפ"ע אלא נראה לה
נבפנים שיש לה המוכה דאוכי ובהא הוא דאבר הרא"ש ומ"מ הכנה"ג ס"ל דהרא"ש ז"ל
כפשטיה ופליג על הסוא קבא · ומ"מ על כרון זה ודאי פליג על הרא"ש ז"ל . ועוד
נראה דהגאון תב"ש שק"מו ולב"ש שם ופ"ד שק"מז שהבאתו דבריהם לעיל אות ק"ב דאם נראה
לעין הטמש נבפנים דוקא ולא מבחון דהיא טרפה דהיינו דקרום העליון הלך והא דלא נפקא
זיקא משום דכאלו קרום התחתון אינ"כ הי"כ בגדון זה חיישינן דאי לא דזה המעע שאינו מבלבן
כשאר עליו קרום התחתון ובקרום העליון היה שיעא כאופתא וטרפה ועל כן יש להחמיר כנ"ל :

קד שם בהגה הלונה ההתחונה אל ימין וכו' והא"ה אם היכר שם ס' אחר וכו' ואפי'
היכר ע"י סומפון וכו' · כל זה ההכרים שכ' רמ"א ז"ל דיינו לפי מנהגם אבל אנו
אין לנו אלא פסק מרן ז"ל שאין להכשיר אלא ע"י שיעור סדק כע"ד ולא סגי בהיכר סומפון
או שאר כיוצא · פר"א שק"לה שע"ה שק"מז זב"ת שק"מכ עכ"ה סי' ט' אות יו"ג :

קה אם אינו דבדקה אותה אי' ולא נמצא לה סומפון כשרה · שמ"ח אות י' ובתב"ש
שק"יג קומן שם אות יא' · וכן ריאה שחסרה והוכשרה ע"י היכר סדק ואינו דבדקה
ולא מלאו בה ב' סומפונות כדין ב' אוניות כשרה · לב"ש שק"מז ומשם הר' ג"ש סי' ע"ה והסכים
עמו ולא כהתב"ש שכתב דאין להקל כ"א בהפ"מ אלא יש להכשיר אפי' בהפסד מועט ·
ב"ל ח"ב בתק"ה שק"ד פת"ת שק"יב :

קו כתבנו לעיל בסמוך דאותה שלא נמצא בה סומפון כשרה ואע"פ שיש עליה עור איזה
רעותא אין מלטרף לתרו"ל · בית אברהם בשפ"ז שק"יד ומשם ב"אפ בתר"ל סי' כ"ו :

קז יש מי שכתב דאם חסרה אי' מן האונות ואי' מן האונות גדולה בראה ובמשך כשיעור
ב' אונות אפי' בלא סדק כשרה · כנה"ג הגב"י אות ל"ע ומשם הבוקה · ואין הדבר
כן ואין לסמוך על זה · פר"ח שק"לז וכן עיקר זב"ת קוף שק"מג שמ"ח אות כ' לב"ש
אות כ' קומן שם כלל אי' אות ד' :

קח ואם להפך היכא שיש היכר כראה סדק הגם שהיא איננה רחבה כשתים כשרה רק
שיים

שיהיה בה כשיעור ע"ד לזה ולזה · קומץ שם :

קט מעשה שהיה בלד ימין ד' אומות ובאומה העליונה היתה אומה קטנה ואומה האמצעית היתה גדולה יותר מן האומה הקמוכה לאוש והעריפו · קמ"ח אות ע"ל ותב"ש ק"ר"ה מעם הגאות מהר"ן · וזהו לפי מנהג האשכנזים אבל לדידן בכל גוונא כשרה · פר"ח סוף ק"ר"ה :

קי עם בהגה י"א דבגדיים ועלאים אין להעריף אם לא נמלאו אומות וכו' · אין נקראים רבים לענין זה רק תוך ל' לילדתם וגם נגדרים אחר אמם שמניקתן אבל אחר ל' יום אעפ"ש שנגדרין אחר אמם ומניקתן הביבי כגדולים ועריפה וגם לריך לידע בודאי שהם תוך ל' אבל מן הסתם אומרים דהוא לאחר ל' דאין להבשיר אלא דילעיקן בודאי דהוא תוך ל' אבל מן הספק אסור · ש"ך ק"מו בכה"ג הגה"ט אות מ' ע"ד ק"מו ס"ג ק"מלו ב"ל ח"ט אות ג' מב"א כלל נ' אות י"ז ג"ב בדין אופתא דין ז' בלי' ק"מב קומץ שם כלל ו' אות ד' :

א"יק ודוקא שאין לחם היכר אומות לגמרי בב' לדיים אבל אם בלד אי יש לחם מתוכי דאומי ובלד הב' אין לחם מרפה · ע"ז ק"עז ש"ך שם בכה"ג שם פר"ח ק"לז מב"א שם סמ"ח אות מ"ג לב"ש אות מ"ג ע"ש אות י"ד ב"ל שם בלי' ק"מב קומץ שם אות ה' :

קיב ויהו אם בלד אי יש קדקים ובלד הב' ליכא קדקים כשר דקדק מועיל להבשיר ולא להעריף · מש"ז אות ע"ז לב"ש שם ע"ח שם אות י"ד ב"ל שם בעמ"ז ק"ר"ה קומץ שם :

קיג אין לסמוך על הני י"א אלא אף בגדיים ועלאים מרפה · פר"ח ק"לז ז"ל אות מ"ג שע"ז ק"מב בלי' שם · והפר"ת כתב דאין לסמוך ע"ז אלא כשימלאו כל הגדיים בעלאות זה אז סומכין על ס' זו אבל כשימלאון אפי' קלת גדיים בתוך אומות לא סומכין להתיר דאומרים איך מרפה ויהו ע"ש בק"מו וכ"כ הקומץ שם אות ו' אלא דבעי רובא ע"ש · ולענין דינא העיקר כס' הפר"ח והפר"ת דאף בגדיים ועלי מרפה אף בהפ"מ ובעת הדחק יש לסמוך על דעת יש אומרים אלו :

קיד הא דהבשיר י"א דוקא בגמ"ע דאין דקות סמס ואחרייהו בהכי אבל בעגלים דאין גסות ולאו אחרייהו בהכי מרפה · הכי מכ"מ בדין אופתא אות ע' ב"ל שם בעמ"ז ק"ר"ל קומץ שם :

קטו הבופלו רובם בכולם אין לחם חתוכי דאומי ובשרם דהכי אחרייהו · מ"ז ק"ר"ל מה' · זב"ת ק"מב תמ"ז ס' פ"ו אות י"ב · ואם תלם לידע מהו הבופלו עי' לעיל בדבריהו ס' כ"ח אות ע"ז :

קטז סע' ט אם בלד אי בל הרי"ה הבשר אוכל אי' וכו' היתה בליעה גדולה וכו' בשרם הגה ויש מהגין להעריף וכו' אבחנו מנהגינו כדברי מרן ז"ל שהיא בשרם :

קיז אם נמלאו האומות בבליעות אלא שהא' מן האומה היתה פחותה ומעו"ד ובאומה שבלדם יש קדק המועיל שנתבאר עכ"ל לעיל בשרם · ע"ש ס' ע' אות י"ז מעם פת"ב אות ע' ופסוע הוא :

קיח היה שהיה לה בלד שמאל בליעה מן האומה בחתיך שבין אומה לאומה ממש במקום שדרך הורדא לסיות עומדת כנגדו בלד ימין ואותה בליעה היה לה כיס גמור ומוכנת בכיסה ולא היה לה לוכת ודר כלל וגם היתה שם לאומה מלד קמא כאלו היתה חתיכה מונחה בשרם · ב"ח נ"ז ק"ר"ז פר"ח ק"לח בלי' ק"מב :

קיט ונעשה היה בעירבו פה בגדלד י"ח לפני עבחי ותא שבלד ימין חברה אומה אי' ובקוף האומה של אותה הלד היה כמראה שדק הראוי להיות כלינו והעריפה אי' בקיס תלוי ישן שכתבנו לעיל אות ע"ז ועם כל האחרונים ז"ל שהשדק אינו מבשיר אלא דוקא שהיה במקום הראוי להיות שם חתוכי אומה אבל במקום אחר אינו מועיל ואכא אין ראוי להיות שם אומה אע"ג דאם היה שם אומה ובשריקן כמ"ש מרן ז"ל ובכל מקום אין דרך להיות שם אומה ומרפה ופסוע הוא :

קכ סע' י אין כל הדברים הללו אמורים אלא בבהמה ואיה אבל העוף וכו' · דוקא בחתוך אומות אין לי אבל שאר מרפות הרי"ה כגון מרלות ובועות כולם שייכים גם בעוף רק דב"ל לבדוק אחריהם דלא שביח בהם · מ"ח אות מ"ח לב"ש שם שפ"ד ק"מב ב"ל

ב"ל ח"ח בתק"ה ק"מב · גם ניקבה הריאה או אית לה קון ומבחוץ כנגד הריאה מישיכן לנקיבת הריאה ומרפה · ש"ג ק"מל · ולענין הרכה ברי"ה על עוף יתבאר לקמן בס' ע"ל בע"ה :

דני תר"ל לסימן לה

א יתרת בדרי דאומי לא הוי ריעותא ואינו מלטרף לתר"ל ואם יש עליה בועה או ס' הלדים או מראה כשרה לא הוי תר"ל וכשרה · לב"ש ס' לה ק"לב ודלא כמ"ש ס' לז סע' ה גם דלא כמש"ז ס' לז ק"ג אות ו ומנהגנו להכשיר כס' הלב"ש :

ב אבל יתמ"ק שיש בועה עליה או ס"ת או ס"אר רעותות הבועדות על יתמ"ק הוי תר"ל ומרפה · לב"ש שם ק"מז עלי' בתר"ל ק"מעא ב"ל בתר"ל אות ד קומץ בתר"ל אות יוד סע' שם :

ג ודוקא אם היא כמדת פרק אמצעי של אגודל אחר הכפיחה אבל בפחות מזה אף אם כפרק א' של אגודל יש להכשיר · לב"ש ק"מיא ב"ל שם אות ג עלי"ל שם :

ד יתמ"ק שיש עליה עיבר לא הוי תר"ל וכשר · לב"ש שם ק"מע עלי"ל שם ק"יפא ב"ל שם :

ה אם יש יתרת בדרי דאומי ויולא ממנה יתרת מקמא לא הוי תר"ל וכשר · לב"ש שם ק"יקיג ב"ל שם :

ו יתרת בדרי דאומי ביניין או בשמאל ואינו ניכר איזה יתרת ומ' מהם לעקה כולה או רובה מרפה · לב"ש ק"יקנו ב"ל אות ד בב"י ק"יב :

ז אמנם כשיש יתרת בדרי ויש בא' מהם שני לגרעותא עד שניכר שזו היתרה כדין מלד קטנותה או מלד שאין לה קופון ואותה היתרת לקמה מ"ל דיש להכשיר · לב"ש שם ק"יקי וב"ל שם :

ח אי איכא תלתא מינין ודי משמאל ומעקה אי' מהשמאל מרפה וכתבנוהו לעיל בזה הס"י אות לא :

ט יתמ"ק שלעקה מקלתה ולא רובה כשרה וכ"ש בתרת בדרי שלעקה מקלתה שאין בה סוס לד איסור · לב"ש שם ק"יקיז ב"ל שם אות ה עלי"ל שם ק"יפ"ג :

י יתמ"ק שלעקה כולה או רובה מרפה והגם דבתרת היכא שיש עוד לד היתר המיקל לא הפסיד אמנם בהא יש להעריף · לב"ש שם ק"יקיח ב"ל שם עלי"ל שם :

יא ויהו אם יתמ"ק אין לה קופון או שהיא קטנה מאד ומעקה כולה או רובה יש להקל בהפ"מ ע"ש · לב"ש ק"יקיט עלי"ל שם :

יב אם היה חבר אומה והוכשרה ע"י דק כמ"ש מרן ז"ל בסע' ח אם יש שם בועה או ס"ת או מאר רעותא במקום הדק לא מקרי תר"ל כשרה · לב"ש שם ק"יקך ב"ל שם אות ו עלי"ל שם ק"יפד :

יג ויהו אם יש שם יתמ"ק והיתרת הנז' עומדת אצל מקום הדק יש להסתפק ואולי יש לאסור · לב"ש שם עלי"ל שם · ויש להעריף · ב"ל שם :

יד יתרת מגבה פחות מע"ד מקרי רעותא ואם יש עליו איזה רעותא הוי תר"ל ומרפה · לב"ש שם ק"יקכא ב"ל שם אות ז עלי"ל ק"יעב · קומץ בתר"ל אות יוד סע' קג · וכתבנו זה בזה הס"י אות עה :

טו ודוקא אם הרעותא היא עליה ממש אבל אם הרעותא סמוכה לה לא מקרי תר"ל וכשר · עלי"ל שם ק"יעה קומץ שם :

טז יתמ"ק בהגל חמור שכתבנו לעיל באות כה להכשיר בהפ"מ אם עליה עוד רעותא הוי תר"ל ומרפה · לב"ש שם ק"יקכה וכ"כ שם לעיל ומשם הגאון מו"א קומץ שם סע' ח :

יז נגבשומית שמאלא על גבה הריאה כשיעור ע"ד הוי ריעותא ואם יש עוד רעותא מלטרף לתר"ל ומרפה · לב"ש שם אות קכו ומש"ז בס' כ"ז בתר"ל אות ב ב"ל שם אות ז עלי"ל שם אות כז ואות ק קומץ שם אות ג סע' לא · ועי' לקמן בס' כ"ז מ"ש שם על

הגבשומית

דיני תרי״ל

הנבטומים בחות מ ומח ומב ע״ש :

חי פלול מנבה ומום לבבר סריחה לח מקרי רעותח חבל חס הבלול קלר מהנומח ל״ע חס מקרי רעותח חו לחו · לב״ם סס חות קכו על״ל סס חות קח ב״ל סס חות ט :

יט פלול מקומח סהוח פחות מע״ד מקרי רעותח ומלערף · לב״ם סס חות קכח על״ל סס ב״ל סס :

כ כתבנו לעיל בחות ד שכל חליף שכתב רמ״ח ז״ל בהנה חכן לח נהגינן הכי ולח מקרי רעותח וחיכו מלערף לתר״ל לבד מ״ש לעיל בחות ה דחס כתחלפו החומה לומעלם והחוכות לומעה לכבר מ״מ הוי רעותח ומלערף · כ״כ לעיל סס :

כא חס יש בי וכדות דלדין מכסרינן בבי וכדות כמ״ש לעיל חות ז מ״מ מקרי רעותח וחי חיכח בועה חו שחר רעותח בחלח מכייחו חו בתרוייחו חקיר · לב״ם חות קל ב״ל סס חות יוד קומן סס חות ו סעי׳ מז על״ל סס חות פו :

כב חכן שני וכדות בשרש חו וחפי׳ חס חו מהסס הסוכה לח מקרי רעותח כלל וחפי׳ חס יש בועה חו שחר רעותות לח הוי תר״ל · ומ״ז בדיני תר״ל בסי׳ לז חות יח לב״ם חות קלח ב״ל סס על״ל סס חות עע · וכבר חפי׳ בלח הפ״מ · לב״ם סס דלח כקומן :

כג וכן ברעותח לכים כגון חבר כים חו יתיר כים בכל חופכים שהבשרנו לעיל חיכו מלערף להדדי סוס רעותח לף בחין הפ״מ · לב״ם סס ב״ל סס בביחור על״ל סס חות פ ופז קומן סס :

כד חס חבר מקלת הורדח ומולחת בחתיכה החבשה ביומין חו בשמחל שהיח כשרה מ״ז חס יש עליה חיזה רעותח דיכו כדין רעותח על יתמ״ק דהוי תר״ל ודוקח חס הוח כפרק המלעי של חגודל · לב״ם חות קלו על״ל סס חות ל ב״ל סס חות יח קומן סס חות ח סעי׳ כח

כה חס חבשה הורדח לגמרי חו שלח היה בה שיעור כע״ד חס כמלח סס רעותח חיכו מלערף לתר״ל דלדין כל חבר וחליף ויתיר לח הוי רעותח להלערף · לב״ם שקי״ב :

סימן לו

א סעי׳ א הריחה יש לה בי קרומים ניקבו זה בלח זה חו זה שלח כנגד זה כשרה הגה ויש מעריפין בניקבו זה שלח כנ״ז . שעיקר הוח כסי׳ ההגה ז״ל דלף חס נקבו זה שלח כנגד זה ערפה וכן דעת רוב הפוסקים כמ״ש הש״ך ז״ל · ומיהו היכו דוקח מרוח חו׳ זש״כ חבל חס ניקבו מבי רוחות כשרה · ע״ז שקי״ח · וחס מפקה ז׳קח חפי׳ מבי רוחות ערפה · פרי״ח שקי״ח ז״ח חות מ״ו שע״ה שקי״ב בסיפו וכן מנהגינו · וכ״ש חס ניקב קרום חו׳ בערוגה של מומחל יש להכשיר · קומן כלל ז׳ חות בי :

ב חס נמלח בריחה כדמות נחש בין בי הקרומים ורחשו שקוע בריחה .ומבפנים וחבבו יולח לנעלה חו חיפכח חע״ג לסי׳ ומכן ז״ל דחס ניקבו זש״כ כשרה מ״מ הכח ערפה · ומחב״ר חות חו׳ בשם בני חיי עכ״ה סי׳ יי״ג חות בי תו״ז סי׳ פ״ז חות ת״ו סעי׳ ע׳ · וז״ל הבני חיי בהגה״ע חות חו׳ שמעתי מפי חומן בקי בשם רבני שחליניקי דלפעמים נמלח בריחה כדמות נחש ומכנים חותו בשם וכו׳ ע״ש שהוח דומה לנחש וחה לפעמים נמלח על גוף הח״דם והנשים מלחשים חותו וחה נמלח בריחה בין בי הקרומים ורחשו שקוע בריחה וחבבו יולח מן הריחה מבחוץ ולפעמים בחבך ובחיי הבהמה הוח דבר חי ובמיתת הבהמה הוח ג״כ מת ולפעמים נעשית מוגלח ובולע לחוץ ופשקו דבעכין זה ערפה דהח ניקבו שני הקרומים חו׳ מחמת הרחש השקוע בתוכו והחילון מלד הזכב היולח לחוץ חו להבך ולף שהרש״בח ש״ל ניקב זה שלח כנגד זה כשרה ומשום דבי הקרומים דבוקים זה בזה וכוח לח יבח בניסס הכח, שלחי שהרי בעקים רבילת זה הנחש הוח חלול והריח נכנס בזה ויולח בזה וחיכו יכול להדבק לעולם

עכ״ל והעתיק דבריו הש״ג בזה הסי׳ חות ד׳ וכן העתיק דבריו מכ״י בלבו״ש שקי״ט וכן פחד יצחק חות ושע לף כ״ה ע״ח · נראה מדברי הרב ז״ל שזה הוח נחש מומם שהוח כמו תולע חרוך ומעוקש שבחיי הבהמה הוח רוחש ועושה חלל בריחה · חך מ״ש שמולח חליכו כמו טיכר קשה בריחה והוח מעוקש כמו נחש וגם יהיה רחשו חו׳ שקוע ורחשו חו׳ בולע ואין מקומו הלול חין זה נחש דמייבי בים הרב דזה הוי עיבר ושרי :

ג סעי׳ ב חפי׳ נגלד קרום העליון כולו כשרה וכי׳ · והא״ה חס יש לקותח בכל עור העליון וקולפין ורואין שבחחתון חין שום לקותח דיכו כנגלד וכשרה · לב״ם שקי״ב ב״ל סי׳ ל״ו ח״ח בתקי״ה על חות ג׳ שקי״ב · ומע״ג דהלב״ם שם לח הכשיר חלח בהפ״מ מ״מ בלשונו שם כתב דיש להכשיר בפשיעות חלח דחשם לפי׳ המש״ז חבל חכן בדיכן חזינן דכוכח דבריותח מכשרי והש הגחון דרישם בסי׳ ל״ג והפרי״ח בסי׳ ל״ג שקי״ב והתב״ם סי׳ ל״ג שקי״ה ועוד כיסיף חכמנו הערי״ה סי׳ ל״ג חות הי׳ מכ״ח כלל ע״ז חות זי שע״ה שם שקי״ח גם מדברי הש״ג ז״ל כחן בש״קה נראה דכך ש״ל להכשיר ע״ש · וכיון לכל הכי בבוותח מכשרי הכי נקטינן להכשיר חפי׳ בהפשד מועט :

ד שם חלח שלריכה בדיקה · גם בזה הסי׳ בקיחין בבדיקה זו ובדקינן לה · ש״ך שקי״ט ודלח כהט״ז פרי״ח שקי״ב שמי״ח חות ג׳ ובתב״ם שקי״ט לב״ם חות ג׳ הכ״ח כלל יי״ד חות בי ומ״ז שקי״ב עכ״ה סי׳ יי״ג חות ג׳ שו״ג שקי״ו פת״ח שקי״ח ומש הרי׳ מקוש שמולח סי׳ מ״ז הי״ז סי׳ ל״ג חות ד׳ וסיים שם והכי נקטינן :

ה חס נגלד קרום העליון ונחבדה הריחה ולח נבדקה חו נקרעה חו חיה סנה שיהיה ולח נבדקה יש״ח לכשרה · כהה״ג הגב״י חות ז׳ ומש מהרש״ג פרי״ח שקי״ב תו״ז שם חות הי׳ ז״ב״ת שקי״ד · ומיהו יש״ח לעכשה · ע״ז ס׳ ע״ל שקי״ח תב״ם שקי״ה וסיים התב״ם שכן מסתיות לשון מכן בש״ע ומשמע דהחי בדיקה לעכובח היח וכן ומשמע דעת הש״ך שקי״ט עכ״ד התב״ם שפ״ד שקי״ב הכ״ח שם לב״ם שקי״ב ב״ל שם ובתקי״ה שקי״ד לקי״ן סי׳ כ״ט שקי״ד עכ״ה סי׳ יי״ג חות ג׳ וכיון דהכוב ש״ל דערפה יש להחמיר :

ו בדיקה זו חין לריכה להיות בעיה פיסרים חלח בנפיחה לבד כשרה · לב״ם שקי״ח ב״ל שם בתקי״ה שקי״ג והגם דהלב״ם שם לח הכשיר חלח בדיעבד מ״מ לפי מה שבחתי לעיל כמה רבותח ש״ל דבדיעבד חף בלח בדיקה כשרה ומשום דמדיכח דגמ׳ לח בעי בדיקה דיכו שכחמיר ומחמר דבדיקה מעכב חפילו בדיעבד חבל בדיקת פוסרים ודחי לח בעי · עכ״ה שם בשם חחרונים :

ז חפי׳ ניקב קרום העליון לבדו בעי בדיקה · כהה״ג הגב״י חות ג׳ דלח כש״ך שקי״ב שמ״ח חות ח׳ ובתב״ם חות ח׳ שפ״ד שקי״ב לב״ם שקי״ב שע״ה שקי״ג עכ״ה שם חות ח׳ ב״ל שם ובתב״ם חות ח׳ חו׳ ז שם חות ח׳ חו׳ שם לב״ם שקי״ב ב״ל שם ובתב״ם חות ח׳ חו׳ ז שם חות ח׳ חו׳ ז שם חות ח׳ חו׳ ז ש

לאיה לדבר עיש ועוד הביא מש"ס ריש לקמ"ב דסתם נקב בריאה הוא עי' מולי ולא קון :

יב ודלא שכיקבה אעש"פ שסכים קותמה עלפה . פרש"ח קקש"ל ומש הרמ"בם פ"מ להש"ס קקש"ל לבש"ם אות לא קקו ומש"ז קי' לש"ה קקש"ג :

יג אם בהגה מיהו אם נמלא בועה על מקום שנקלף העור העליון יש להעליף וכו' אפי' בועה של מיס זכים ערפה . שיך קקש"ג פרש"ח קקש"ג זב"ת קקש"ה שע"ה קקש"ד שמ"ח אות לו שפש"ד קקש"ג חבש"ל כלל יו אות לו ביש"ל בזה הסי' חש"ל אות לו תו"ז קי' לש"ג אות ז וקיים אם והמנהג להעליף :

יד אפק נגלד ויש עליו בועה כאר דיש"ל קפק תרש"ל לקולא . דעש"ק קקש"ה :

טו אם נמלא עיכר עש"ג גלולה כאר ודלא קאמר רבותא עפי . ועק"מ קקש"ח :

טז אפי' נגלד פורתא ונמלא במקום הגלד בועה ערפה . ומ"ז קי' לש"ז קקש"ה שמ"ח אות לו . לו ובתב"ש קקש"ל , והש"ה כיקב קרום אי לבד בלי חקרון דיכו כנגלד פורתא ואם נמלא במקום זה בועה אפי' במים זכים ערפה ומקום תרש"ל . לבש"ם אות לו תכש"ל אם אות בו ביש"ל אם ובתש"קה קקש"ה חו"ד קקש"ל :

יז אם נמלא קומר עש"ג נגלד הוי תרש"ל וערפה . תו"ז קי' לש"ג אות ו ומקם הרי ביל"פ בתקובה קי' יש"ל וקיים והכי נקטינן :

יח אם קוטע דם בעליון אפי' לא כיקב אלא תחתון ערפה . וכן אפי' לא כיקב אלא עליון ויש קו"ד ערפה דודאי כיקב גם התחתון . כנה"ג הגב"י אות יש"ב בשם מהר"י פיגון שע"ה קקו"ו זב"ת קקו"ו עכ"ה קי' יש"ג אות עו לבש"ם אות אי וכתב ואם יש קו"ד בקרום הבי ערפה עכ"ל עיש"ש שו"ג סוף קקש"ב :

יט אם יש סרכה אפי' תליה על מקום שנקלף ערפה אפי' בנקוות שעושים נפיחה . כנה"ג הגב"י אות חי ימין ומה שע"ה קקש"ה עכ"ה שם אות חי ביש"ל שם בתקש"ה מחו' בי ומקם הרי ביל"פ ז"ל :

כ לפעמים יולא תחת הנגלד דברים המונעים לעבור הרוח כגון דם נלכד או בועה או עיכר וכיולא ראוי להעליף מלבד הטעם דתרש"ל עוד זאת ולד הנגלד עלמו דלריך לבודקו בנפיחה וזה איכו נבדק בנפיחה ומחמת אותו דבר שנמלא שם דמעכב הרוח לעבור ואפשר דאלו לא היה שם אותו דם נלכד וכיולא היה מבלבן שם על כן יש להעליף . תו"ז קי' לג אות טו :

כא נגלד בריאה וקרכה על גבו לדופן לר דהייכו לבשר ועלם אי שהנגלד בחתוך ומקום קיבי לחתוך אחר כאר בלי בום בדיקת נפיחה ודוקא אם ומכסה הקרכה כל מקום הנגלד ואם איכו ומכסה הקרכה כל הנגלד לריך בדיקת נפיחה . תו"ז שם אות יש"ד ומקם הרי פרי האלן חש"ל חי"ד קי' גו :

כב נגלד בריאה וקרכה על גבו לדופן רחב עם ומה כארה ואל"ל בדיקת נפיחה . ואע"ג דהקרכה תליון בומה והנגלד היה לריך בדיקת נפיחה כדיכו ע"מ אם נאמר דבעי בדיקת נפיחה לריך לפרק הקרכה מן הדופן בקבין דלא חליש פומא ועי' טורח בהיות הבהמה בחלן קנורה ואל"ל לכוין מקתבלא לתלות דמחמת הסכין ניקבה ומשו"ה אל"ל לבודקה וכן המנהג להתיר קרכה ע"ג גלולה לדופן ומה שתחתיה . תו"ז שם אות יש"ל וי"ב :

כג נגלד בריאה ומה בדופן כנגדו כארה והייכו דוקא כשאין עוקץ בומה אבל אם יש בומה שבדופן עוקץ ראוי להעליף דודאי דמשמע קרובה דמחמת עוקץ נגלד . תו"ז שם אות יש"ב וי"ג . והרי ביל"פ המיר בדבר ראש כשבחו הלעגות אפי' שאין שם עוקץ עיי"ל ביש"ל בתקש"ה אות בו שם . ומ"מ המנהג להכשיר אם לא יש שם עוקץ . תו"ז שם . ויש להחמיר כשיש נגלד בריאה נגד הדופן לעיין בלעגות נגדו ובדיעבד אם לא בדק יש להכשיר ולכתחי' לריך ליזהר על זה . ביש"ל בתקש"ה שם ומה הרי ביל"פ ז"ל וכ"כ מקש"ו קקש"ג ומה פתש"ב :

כד ואם אין הנגלד מכוון כנגד הבשר אלא רחוק ומכנגדו עפי' ודי אלבעות כאר בבדיקה והייכו שמעבירין אחר נפיחה תהיה רחוק עפי' ודי אלבעות . ומ"מ קקש"ג ומה ביל"פ קי' עו מיש"ד :

כה קרע בבשר בין הלעות נגד נגלד ודוע שבעשה הקרע עי' נגיחת קרן דחברתה אף דשוב החילון דבהמה שלם המיר כבשר בלע נגד נגלד . ומ"מ שם :

כו אם בהגה יש"ל שאם נפחו בריאה ונקרע הקרום ובו' ערפה . הייכו דוקא מייבי שנפחוה כדרכה אבל אם נפחוה יותר מדאי כשרה . שיך קקש"ה פרש"ח קקש"ג שמ"ח אות הי לבש"ם אות הי עכ"ה קי' יש"ג אות ו ביש"ל שש אות בי בפש"ד קקש"ה שכ"ל כלל יו"ד אות גי בלשי קקש"ה קומן שם כלל חי אות אי :

כז והש"ה אם נפחוה ומחמת איזה רעותא הלריכה בדיקה כגון מראה וכדומה ואחר שנפחוה הלכה לה הרעותא ונקרע הקרום אם במקום הרעותא או במוך לו נקרע יש להעליף אפי' נפחוה יותר מדאי שאני אומר ומחמת רעותא וחילי שבמקום זה נקרע אבל אם נקרע במקום אחר שלא שיה שם רעותא כלל יש להכשיר כיון דנפחוה יותר מדאי . תבש"ם ומש"ח קקש"ה לבש"ם אות הי וכתב דלף שהפש"ד קקש"ה גמגם עש"ז בדאי הם התבש"ם וכרש"ם לקמוך עליהם וכן הבכיס ביש"ל אם קומן שם אות בו . ומה שהביא הביש"ל שם בעמ"ז קקש"ה ומשם הגאון מהר"ר נתן מקק אולמ"ש מלמון רמ"א זיל בד"מ בסי' ט"ל שכתב בין שכשבר במקום רעותא בין בשאר ריאה עכ"ל ומשמע מזה דאף אם נקרע רחוק מרעותא עדיפה . יש לייסד דהבי פי' בין שכשבר במקום רעותא דהייכו בריאה שיש בה רעותא ונקרע הקרום במקום רעותא דוקא ומ"ש בין בשאר ריאה הייכו ריאה שאין בה רעותא כלל ונקרע הקרום מחמת נפיחה דערפה ובאי אריאה דעלמא ודו"ק וכן פשק הרי לקיש"ל קי' ב"ה שקקש"ה ומשם הרי ביל"פ זיל וכתב עוד ומשם ביל"פ שאם רחוק כרוחב קש ממקום הרעותא יש להכשיר עכ"ל :

כח אמרינן בבמוך דאם נפחוה ומחמת רעותא והלכה לה הרעותא ונקרע הקרום רחוק ומשם דכשרה . לא בעינן דתלך הרעותא לגמרי דמ"מ כגון שהיתה מראה פסולה ותחזור למראה ריאה אלא כיון דהזדה לה למראה הכשרה יש להכשיר ומשום דנקרע במקום אחר . הרי יד שאול הכלמ"ו והגס דיש לגמגם בראייתו מ"מ הדין דין אמת וכן ומשמע שכן דעת המקש"ו שקלא עיש"ש :

כט ואם קשר פי סקנה אחר הנפיחה ונשאלה כך נפוחה ואחר זמן מה נקרעה אין לחוש , זבחי המיס בדין יצא אות מו ומשם ביל"פ ז"ל :

ל הא דשרפנו לעיל בריאה שנפחוה ונקרע הקרום בין בריאה שאין בה רעותא ונפחוה כדרכה בין בריאה שיש בה רעותא . הייכו דוקא בנקרעו בי הקרומים העליון והתחתון אבל אם נקרע אי ומשם כשר . כנה"ג הגב"י אות ו ומשם דומש"א שע"ה קקו"ו לבש"ם קקו"כ ביש"ל שם בתקש"ה אות בי זב"ת קקש"כא קומן שם :

לא סעי' ג ניקבה ועלה בו קרום ונסתם ערפה . אפי' סתימה עבה וחזקה ערפה . ע"ז קקש"ד ומשם רש"י ז"ל מש"א אות ו לבש"ם אות ו זב"ת קקש"ה בלשי קקו :

לב אפי' לנפחו הריאה ולא מבלבן במים במקום הנקב הזה ערפה מבוש להקרום שנתקרם ע"ג המוכה הזאת הוא דסותם ואינה סתימה ומשום דקופו להתפרק . כנה"ג הגה"מ אות בי ומשם הרי לדש"ל שו"ג קקש"ל שע"ה קקש"ז עכ"ה שם אות יש"ד :

לג סעי' ד ריאה שנשמע בה קול הבלה וכו' מוציאין אותה במים וכו' . לא כלריך בפרטי בדיקה זו לדידן לא בקאינן בבדיקה זו ואין לסמוך עליה . שיך קקש"ע פרש"ח קקש"ה זב"ת אות ומ"ש במ"ח אות ז חכש"ל כלל יו"ד קקש"ה בפש"ד קקש"ע אות ז ביש"ל הש"ל אות הי לקיש"ל קי' כש"ע אות בי בלשי קקש"ה לחה"פ קקש"ל ומשם עיש"ל :

לד ואפי' יודעים המקום שמשם הקול יולא גש"ב אין מנו בקיאין בבדיקה האידנא . שמ"ח שם לבש"ם שם ביש"ל שם שפש"ד שם חכש"ל שם קומן שם כלל בו אות אי :

לו סעי' ה נמלאת נקובה במקום שיש לתלות וכו' כגון שהעביר ידו הטבח בכח או בתלבה בכח וכו' . והש"ה אם העביר הטבח ידו בעלר החזה שהוא מקום דחיק תליון לחד מתרתי בעינן או בעלר החזה אפי' אם לא העביר ידו בכח ומשום שהמקום רחוק ובשאר מקום הריאה בעינן שהוציא ידו בכח . כן משמע בבשי ז"ל . פרש"ח קקש"ע שע"ה קקש"י אות בו ובתש"ם קקש"ה שפש"ד קקש"י לבש"ם קקש"לא ערש"ה אות הי חכש"ל שם אות ו עכ"ה שם אות יש"ד ביש"ל בזה הסי' חש"ב אות בי ובמש"ז קקש"ב לקיש"ל קי' לו קקש"ל זב"ת אות יש"ד קומן שם כלל יש"ד אות הי :

לז עלר החזה הייכו מן החוט ולמעלה . שע"ח שם לבש"ם שם חכש"ל שם ע"ה שם ביש"ל שם

סס · ור״ל זה הסוע סמנקרין מן החזה ומעלה לגד הסדרה וסיימו בעקים סהדופן עם הריאה דומקין להדדי והוא בדומב מן הסדרה עד הסוע סמנקרין מן החזה ולא עד בכלל ובאורך מתחלת הלבעות עד כגד סיום חחוכי דאוני סמס מתחלת האומה וכל המקומות אלו מקרי מקום לר ומסס כנגד האומה מתחיל להתרחב ואין סס דומק · תב״ם סי׳ ט״ל קעיף כ״ד לב״ם סס ליין עליו ב״ל בעמ״ז סס קימן סס · ודוקא בגב שלהס הוא דמקרי דומק ולא בגד קמא שלהס דגד קמא שלהס לא הוי דומק זולת באומס העליונס שמוכחת במגר החזה דקמא שלה כגב · קומן סס :

רח הא דאמרינן דבעגר החזה אל״ל בדור שהיה בכח אגא קמגא היה בכח היימו דוקא כשאינו יודע אבל אם בדור לו שהעביר ידו בכחת או שגא היה המקום דחוק כגד דגא לעולם יש דומק במקום האומות דין עגר כדין שגא האומות · קומן סס אות ו׳ :

טל והיה אם העביר סס ידו הבעבח בסכין אפי׳ בגא בח תגינן בבעבח וכשרה · שמיח סס לב״ם סס עכ״ה סס ב״ל סס עקי״ל סס זב״ת סי׳ כ״ם אות א׳ קומן סס :

מ הא דתגינן ב״דבע היימו דוקא היכא דכמגאת נקובה אחר שהוציאו הריאה מגוף הבהמה אבל אם בשעה שהעביר ידו על הריאה בעודה בגוף הבהמה הרגיש בה שיא נקובה בריפה · כגה״ג הגה״ע אות י״ג ומס מהרש״ך ז״ל והר״ד מחמיאש זב״ם אות י״ג :

מא בבכיקה יד הבודק לבדוק שמכיקה בבהמה אין לתגות · כגה״ג סס אות י״ד ומס הגז״ל שעה״ה ספ״י מחב״ר אות ד׳ עכ״ה סס אות כ״ב זב״ם אות י״ב קומן סס :

מב גם אם ניקבה בחחוכי דאוני מקרי מגר החזה ואע״פ שגא העביר הבעבח ידו בכח כשרה כיון דהמקום לר תגינן בבעבח · כגה״ג הגב״י ומס מהר״ם גאון אות כ״ם מחב״ר סס אות ס׳ :

מג אפי׳ אם לפוכן הבעבח גדול ולאוי לקרוע אם גא העביר בכח גא תגינן · תב״ם ספ״יט לב״ם אות מ׳ ב״ל בעמ״ז סס ספ״ג :

מד וכל זה מיירי כשיודע בבדור שמשמש הבעבח במקום הנקב הגא״ם מחמרינן מספק · ב״ם ע״ז ספ״ו פר״ם ספ״י מס״ז ספ״ו זב״ת ספ״ו בכ״הב הגה״ע אות יוד ומס דמ״א · אבן יש בודקים מוסגים דכל היכא שמגא הנקב במקום שהעביר ידו בכח וכדומה אע״פ שאינו יודע בבדור שיתה ידו במקום הנקב ומה רק שיודע שיתה בשעה הזה תגינן לומר שגם כאן היתה ידו בכח ויש לסמוך עליהם לגורך גדול · עכ״ם סס חכ״א סס קוף ספ״ו לב״ם סס ספ״ב עכ״ם סס קוף אות יד ב״ל סס בעמ״ז ספ״ד לקי״ל סי׳ ל ספ״ב וקיים סס דבהפ״מ או לגורך שבת או י״ע יש להקל בכ״ל קומן סס אות ה וכתב בעטרון ספ״ז שכ״כ רא״ם :

מה סס או שלקחה אחב והחזירה נקובה תגינן להקל וכשרה · לאו דוקא אחב אלא ה״ה בלב וכחומה ובעב״ם שקיבסה חדיס ועגוליס לנקוב · הרמב״ם פ״ו מה״ש הי יד ב״י ומס ר״ו ז״ל ס״ך ספ״יא פר״ם ספי׳ שע״ה ספ״יא שו״ג ספ״יח שמ״ח אות ח בכ״הב הגה״בי אות מ׳ לב״ם אות ח׳ חכ״א סס אות ו׳ ב״ל סס אות א׳ עכ״ה סס אות יב זב״ת ספ״יד קומן סס כלל יוד אות ב׳ :

מו ואם בעלה גוי והחזירה נקובה אין לתגות בו ועיפה · אבל אם ידוע שנקבה הגוי רק דלא ידעינן בעה תגינן בו כל הנקבים וכשרה ו׳ ס״ך ספ״יב פר״ח ספי׳ בכ״הב הגב״י אות כח זב״ת ספ״יו בקופו שע״ה שע״ה סס שמ״ח סס ב״ל סס עכ״ה סס אות יד · אמנם הלב״ם אות ח וספ״כב לא התיר בידוע שנקבה הגוי אלא דוקא בהפ״מ ואם הגוי מסל״ת שהוא עשה הנקבים כאמן · זב״ת ומס זב״ם אות יא שע״ה ספ״יא :

מז הא דאמרינן דאין תולין בגוי היינו היכא דליכא אמתלא אבל אם יש איזה ענין ואמתלא שהדעת נותנת שהגוי עשה הנקבים תגינן בים בכל ענין · מקמ״ו ספ״לא ומס פת״ב ספ״ל :

מח עוד הא דלא תגינן בגוי היינו כגון שעדין לא נבדקה הריאה אבל אם נבדקה הריאה ונמצאים ואין שם ברכה ואח״ך לקחה הגוי והחזירה נקובה יש להסתיר בכל נוגע דתגינן שהנכרי עשה הנקבים · לב״ם ספ״כט :

מט שם ואפי׳ יש נקבים שם הרבה שלא בעקום שיהיו תגינן כולהו בזאב · והיא אפי׳ החזירה לפניהו ואין שם נקב בעקום שאומה בשיהיו ויש נקבים בעקום אחר ע״מ תגינן בו הואיל ועלול לנקוב אחרינן דעתה כפוייס ס״ב בשיהיו ומקודם זה אחז בכח יותר בעקום הנקבים עד שנקב בשיהיו · שמ״ח אות ח עמ״ז סקי״ו לב״ם סקי״ב בע״ל שם בעמ״ז סקי״ח עכ״ה שם סקי״ד קומן שם :

נ ואם כתייחד אחל הריאה זאב או כלב כל שלא ראיהו שנעלם אין תולין ומרפה מספק · שמ״ח שם לב״ם סקי״כז וכתב שם דאף דהמש״ז סקי״ו הביא בל״ע מ״ע לעכ״ד אין להקל בזה בשום אופן · עכ״ה שם ב״ל שם אות ח׳ :

נא ואפי׳ אם אנו מכירין שלוחת הנקבים הם כתבנית הנקבים שנעשים ע״י שניו דהמתייחד עמהם אין תולין להקל · קומן שם אות ג מקמ״ו סקי״ו שם ר״אם סקי״ו :

נב אם לקחה זאב והחזירה נקובה כשרה אפי׳ לדידן דס״ל דנאבדה הריאה ולא נבדקה דאסור מ״מ הכא גבי זאב מרי אף אם לא נבדקה הריאה מסכנות מקודם · תב״ם ספ״כב ולא כהב״ם ופר״ח בקו״ח דאסרו · לב״ם סקי״כה וקיים שם ובמש״ז סקי״ז כתב להחמיר כב״הי ואין לחוש לזה וכו׳ עכ״ל :

גן ואם נמצא בם דלדולים וסרכות תלויות כשהחזירה ערפה דחיישינן שהיו שלא כסדרן וניתקן הזאב · קומן שם אות ב מקמ״ו סקי״לד משם פת״ב · והמקמ״ו שם סתיר בהפ״מ :

דן תגינן להקל אפי׳ נמצא בועה בחוקה הנקב · ע״ז סקי״ז וכן פסק מרן ז״ל לקמן בש״ע סי׳ לז סעי׳ ו · ועי׳ לקמן סי׳ לז בדבריו אות קלב :

נה כל היכא דאיכא לחתלי בבעבח או בזאב א״ל להקיף ואפי׳ אתרמי דהקיפו ולא דמו כשרה · ס״ך סקי״ב מש״ס הגהות מרדכי וכש״ל כגה״ג הגמ״הע אות יח פר״ת סקי״ח ולא כפר״ח מהרמ״ע ח״ח סי׳ לז זב״ת סקי״ו ער״ם אות ז שס״ד סקי״ב מח״בר אות ז ובש״ב אות ח ובמח״בר סי׳ כון אות ה בקופו עכ״ם סי׳ ל אות ג ועי׳ לקמן סי׳ כון אות ב :

נו ולא מצינו אם מעיקרא ההיה בלא הקפה ואח״ך הקיפה ולא אמרו לאין לאוסרה אלא אפי׳ אחרה מתחלה מעשה בהקיף את הנקבים ולא אמרו כשרה ואין כאן איסור משום דטוא מתיכא לאיסורא דטועה בדבר מצוה הוא · מהרי״ט שם בגה״ג שם מח״בר לקמן סי׳ כון שם ועי׳ לקמן סי׳ כון שם :

נז גדי או עלה לפעמים נמצא בהם חלוק בין הערוגות והוא מחמת שהבעבחים מנתקים הכרם בכח והוסט כמשך עמו בכח וקורע קלת ועל כן יש להכשיר ומ״מ יזהרו הבודקים ויסגיחו ע״ז · ס״ו״ב אות ב משם הרד״ק :

נח שם בהגה ולא תגינן ביד הבעבח אלא אם הנקב משוך וכו׳ · אבל אם הוא עגול וכו׳ · היינו דוקא אם תגינן בבעבח אבל גבי זאב או כלב או חיה שנעלם והחזירה נקובה אפי׳ אם הנקב עגול כשרה דשם שלהם ג״כ עגול · בגה״ג הגב״י אות לד ומש״ם שע״ה ספ״יג קומן שם אות יוד · ואפי׳ אם משוך קלת תגינן בזאב וכיולא משום שלפעמים מגלגלה בפיו ומוטב בשיניו עד שנעשה הנקב משוך · שמ״ח ספ״יא :

נט אם היה עגול פשוט אינו מכריע כ״כ רק ע״פ בקיאות מהעגול ביותר כי ע״י מהנוס ג״כ נעשה נקב עגול קלת אלא בעינן עגול מדויק · ועי״ק ספ״יד מק״מ ספ״מח :

ס שם בהגה וכל נקב שהוא פתוח וכו׳ · פי׳ שיש חלל בנקב כעין נקב שיש בו חסרון · שמ״ח אות יוד לב״ם אות יוד ב״ל מ״ב אות ג לקי״ל סי׳ ל סעי׳ ב ספ״ג :

סא אפי׳ בנקב שהוא פתוח אם מגיעים הבעבח בצלול שמילו נעשה כשר · כש״ל פ״ו אלו מרפות סי׳ כ כ״הב הגמ״בי אות ל תב״ם ספ״ב לב״ם ספ״לב ב״ל שם בעמ״ז ספ״ו קומן שם אות יוד :

סב הא דאמרינן דאם מגיעים הבעבח שמילו נעשה כשר היינו דוקא בנקב פתוח אבל בשאר סימנים המבוארים בסי׳ זה מרפה אף אם יודע הבעבח בצלול שמילו ניקב דשם יותר סימנים מובהקים מנקב פתוח ותגינן שמתחלה שם נקב ועי״ מעמושו כתרחב הנקב · לב״ם שם ב״ל בעמ״ז שם :

סג אם בהג"א אי אחורים או אורם סביב הנקב ואפי' הוא רק אורם סביב הצלעות נגד הנקב טרפה וכו' . ולכתחלה יש לעיין בצלעות נגד עקום הנקב שאם יש בצלעות אורם או שמור עוכה ג"כ שהנקב זה מחיים הוה ולכן יש לקותא נגדו וטרפה : כן משמע בב"י שמ"ש אם בתב"ש שק"כא לב"ש אם חכ"א כלל יוד אות ו ב"ל אם לק"ל אם אות ב קומץ אם אות יא וסיים הקומץ או סמוך לנגדה בצלעית דמי יודע לגמלם שאינו נגדו מעם ע"ש בעטרון שק"יד . ואם לא בדק לראות בצלעות בדעבד אינו מעכב וכשר . קומץ אם מק"מ שק"מה :

סד עוד יש סימנים בנקב אם סביבו לבן וקשה ודאי מחיים נעשה ונרפה . רע"א ז"ל בדמ"מ ס"ך שק"יד מר"ח אם לב"ש אם חכ"א אם זב"ת שק"יב ב"ל אם בעמ"ז שק"ח שמ"ג שק"כא קומץ אם אית יד לק"י אם אני כ עכ"ה אי יג אות יז כמ"הג הגב"י אות כע מעם דמש"א ומהר"י פינון תמ"ז בדיני ריאה אות מון קני' ח . גם אם יולא ממנו כעין ליחה לבנה . דמ"מ אם שמ"ח אם לב"ש אם ב"ל אם לק"ל אם קומץ אם אות יוד :

סה וראה לי שאם היה אחור קלת או אדום סביב הנקב ועי' הנפילה הוא מתלבן ומחזר למראה ריאה יש להכשיר אזה אי' לדבר שלא נעשה מחיים ותולין בדאיכא למתלי . לק"ל אם שק"מ בשם הגאון ב"אם קומץ אם מעם הכז' :

סו הא דתלינן בעבא או בזאב היינו דוקא אם לא יש רעותא אחרת בריאה בעקום הנקב אבל אי איכא רעותא בריאה בעקום הנקב כגון שרבה או מראה פסולה או עקום לעוס וכיולא בדפה ולא תלינן ומשום דאא"א לעמוד על בדיקתו וטרפה . כמ"הג הג"מ אות לד ומשם מהר"י פינון שו"ג שק"יב שע"ה שק"יג זב"ת שק"יז שמ"מ אות יא לב"ש אות יא ב"ל אם בתק"ה שק"ג זבחי תמים אות כה עכ"ה אי יג שק"עו תמ"ז אם אות ע זב"ש אות יו :

סז אבל אם מראה רעותא בעקום הנקב אא"ל לא בדיקה כגון בועה או גבשושית או יתרת או בקרבה כשדרן לדידן דמכשירין בלא בדיקה יש לתלות ומשרש . מע"ה אם לב"ש אם ב"ל אם בתק"ה אם זבחי תמים אם עכ"ה אם קומץ אם אות יג . גם אם מראה בשת יש להכשיר ואע"ג דהשמ"ח לא הכשיר אלא לגורך גדול מ"מ כבר פתב עליו הלב"ש שק"ט דסמקל אף בלא מ"ג . לא הפסיד כי בכל דברי הראשונים והאחרונים מבואר דמכשרי בהא דמה לי בועה מה לי אחר רעותא עכ"ל . ומ"ש למהגינו דאין מחמנו בודקים הש"ת אלא מעם מומרא ואם אינה שנקרעה הריאה אי נאבדה מכשרינן ומ"מ בבאן גם כן תלינן וכשרה :

סח ומעשה שמעתי נקב ועור הריאה תלוי ע"ג הנקב כעין דלת אין להקל ולומר דודאי לאח"ש דאי מחיים הוה כלה העור לגמרי דאין זה ראיה דלפעמים אף בחיים נעשה כך ונרפה . מ"מ אם שפ"ד שק"יד לב"ש אם ב"ל אם בעמ"ז שק"מ עכ"ה אם אות יח קומץ אם אות מו וכי בעטרון ומש ב"א . ומיהו היכא דמשמע ידא דעבחא או לקחה זאב תלינן אף בכה"ג כן משמע ומ"מ :

סט אם וכן אם מעלו עליה תולעים שנקבוה ואין ידוע אם נקבוה קודם שחיטה או אח"ש . כל שמעלו תולעים על הריאה ומבחוץ לנקב א"ל לדקדק שיהיו התולעים בוקא על הנקב או בסמוך לו ומשם אלא כיון שלמו מולאים התולעים בפנימו על הריאה יש הוכחה שהנקבים באו ע"י מורכה . גם א"ל לדקדק שימלאו כ"כ הרבה תולעים כמספר הנקבים אלא כל שמעלא על הריאה אפי' מועטים ומהנקבים ומחוקים ומהנקבים כשר . ש"ך שקי"ו ומש מהרש"ש מלובלין ז"ל בהה"ג הגה"מ אות כ וכן בתשובותיו בס' בע"ח יו"ד ס' לא פרש"ת שי"ב אות ג . ערש"ה אות ט חכ"א כלל יוד אות ז לב"ש שק"מב ב"ל ח"ג בתק"ה שק"ד קומץ אם אית יב וכן מנהגנו פה בגדלד יע"א . ומיהו אם מעלא בוקא תולע אי חוץ לנקב והנקבים הם רבים מנהגנו להעריף ואין אחמנו מכשירין באם הנקבים רבים בוקא בשמעלו בי תולעים חוץ לנקב כהולאת הפר"ת שקי"ט כן אמר אי בסים הלוי הי"ו (ז"ל) :

ע ומעשה היה בעיר פר. בגדלד יע"א שמעלא נקב אי בתוך הריאה ונבה ומפשו בריאה ומלאו תולעת אי הולכת על הריאה מקומא ונסתפקו בזה חכמי הישיבה הי"ו לפי מנהגנו

מלהגנו שבחבמו לעיל דאף אם דאיק הדבה מן הנקב בשרה ה"ג כבלה אי דלמא הי"ו דוקא באותו הלד שמעלא בו הנקב אבל בלד אחר כ"ד שסנקב הוא מנבה ולהתולע הוא מקומא אין להכשיר . ואחר החפוש מלאתו ראינו בקומץ כלל יא אות יב וז"ל ודוקא במעלאו על גוף בשר הריאה עצמה לאפוקי כבד או שומן וכיוצא ב"ש על אחרן דבכל זה אין להקל עכ"ל . וכן האריך הקומץ לעיל בעטרון שק"א ע"ש וא"כ ומשמע דדוקא במעלאת אין מן הריאה כגון על הכבד ועל השומן ועל אחרן אבל אם מעלאת על הריאה בכל אופן איכא בשרה וכן עשינו ונעשה והכשרנו :

עא כתב הרי' מקמ"ו בשק"כד ז"ל ופשוט לכפ"ז אפי' לא מעלא המורכא מוכחת ע"ג הריאה מעם אלא ע"ג השלחן מקום שהיה הריאה מוכח אם בשר מהאי מעמא גופיה כיון שהנקב ניכר ותולע ניכר אהיא מורכא שדרכה בריאה עכ"ל . אמנם הקומ' אם בעטרון אם אוכר אם מעלאת המורכא על השלחן שכתב ז"ל ומה שהבילאי להאריך בכל זה הוא בכדי להוציא מלב הסוהגים בזה הדין איתר דלא כחד מפוסקים דהיינו אף אם לא מעלא כלל על הריאה מתפשין אחריו על הקרקע ומוכין על הכרתו והכרת הנקב וכמו שראיתי מאיזה שוחטי זמנינו שתולין להקל וחלילה לנהוג כן בשום מקום עכ"ל ובודאי שאלו השוחטים שזכר הקומץ שמתירין כשמעלא התולע על הקרקע היינו בעליות שהיתה הריאה מונחת אם דאא"כ לדם אוכר הקומץ וכן הבאתו לבונו בשמיך דגם בשמעלאו על הכבד או על השומן ג"כ אסיר ודוקא במעלאו על גוף בשר הריאה הוא דמתיר וא"כ פשוט הוא דאין להקל ואפי' מעלאו על השלחן שהיתה מונחת הריאה עליו ג"כ אסור :

עב וכל זה היינו דוקא כשהתולעים על הריאה לבד אם יש נקבים בריאה ולא מעלא על הריאה שום מורכא אף שיש תולעים הוך הנקבים ונבפנים בעומק יש להעריף . שו"ת בע"ח שם סי' ו"ב שם ערש"ה שם לב"ש שם ב"ל שם . ויהו בו"ת פרי ע"ח ח"ב דף קנה וקנו כתב שאם מעלאת אפי' תולעת אי על הריאה אע"פ שעדיין יש תולעים בהוך הנקבים שלא פיתשו יש להכשיר ע"ש :

עג אמנם יש תקנה לריאה שיש בה תולעים בתוך החור בעומק שיבדוק אותה בנפיחה דהיינו שינפח את הריאה ואם אחר הנפיחה היצד התולעים רוחשים ומעלמים ויולאים מהנקבים ע"פ הריאה מותר אבל אם ע"י חוזק הנפיחה נופלים מן הריאה לא יהיה להם כח לרחוש . תב"ש שק"כז לב"ש שק"מ ומשם הגאון ב"א זבחי תמים בדין מורכא אות כו ומשם ב"א ב"ל שם בתק"ה שק"ל ומשם ב"א קומץ שם אית ח :

עד אם התולעים יולאים ע"י נפיחה ואוס וחוזרים ונכנסים בתוכה לפנים יש להעריף דמשמעים שנקבו הריאה בחיי הבהמה וילאו וחזרו ונכנסו לתוכה . מקמ"בר ומשם מע"י אות ח קומץ שם אות יוד ומשם ב"א עכ"ה סי' יג אות כה :

עה אבל אם התולע בתוך הנקב וקלתו בפנים וקלתו בחוץ ואפי' כולו בפנים רק שאינו עמוק מן הנקב כלל כי אם פיו בפוה ממש לריאה מבחוץ כשרה . מ"מ אות יד לב"ש שם קומץ כלל יא אות ב :

עו כתבו לעיל כוף אות קע דאם הנקבים הם רבים ותולע אי חוץ לנקב מהגים להעריף ואם מעלאו בי תולעים חוץ לנקב מהגים להכשיר . אפי' אם הבודק לא ראה התולעים ואדם אחר אמר שראה בי תולעים יולאים מנקבי הריאה או על הריאה נאמן הגם שאינו מומחה שבידו ההיתר כי אינו חזקת איסור רק ספק וכ"ש שהשמ"ח מכירין נקב מע"י מורכא ואף שאין מקילין ע"י אומדא מ"מ לא היה חזקת איסור וגם אם אמר העד יש על אחד עמי שראה ואמר האחר שלא ראה לא איבד העד נאמנותו כ"ש אם היה מקום עשות לבבור ספי' ראה ע"ז נאמן העד היצד . למדנו זה מהגאון דע"ק שקכ"ה והגם דסוא התיר אפי' בתולע אי היינו לפי דין שלו ע"ש :

עז אם מעלא אין תולע שאין דרכו ליגדל מגוף הריאה כלל רק בא לשם מקום אחר כגון שמעלא חומע קטן וכיולא ומכ"ש אם הבודקים אומרים שהם מכירים שאין תולע זה

דרכו

דרכו כלל לגדל בתוך סריחה אין להתיר בשום מקום בעולם · פרי"ח סוף סק"ט קומץ שם אות ט ושם ב"ת :

עח הא דמכשירין במלאו תולעים חוץ לנקב דוקא שהנקבים דומים לנקבי מורכא והשומעים בקיאים בזה וכל שאינו דומה לנקבי מורכא יש להעריף · לב"ש שם בית יצחק בתק"ה שם :

עט ומ"ש האחרונים שיבדוק בחוש השמש או כנגד חוט דתנור אין לשמוך בזה לבקל · פליתי סק"ו וכן מנהגינו פה בגדולי ישר"א שאין בודקים בחוש השמש :

פ אם הוסחר קציב הנקב אף אם יש תולעים מבחוץ טרפה · כנה"ג שם בש"ת שם סי' לג ז"ת סקכ"ב שי"ב אות ה לק"ץ סי' ל אות ה :

פא אם הוא אדום קציב הנקב י"א דטרפה · כנה"ג שם ושם מהרש"ג בש"ח שם תב"ש סקל"ג שפ"ד סוף סק"ח ער"ה אות ח לקי"ל שם בי"ל שם בעמ"ז ושם ב"א סק"ו זה"מ ושם ב"א אות ז ז"ת שם שו"ג סקכ"ד · ויהו אם אחר שנפחות ומיכם בם הלך האדום כבכה · כן נראה מלשון השו"ג שם ועי"ש לעיל אות שם · וי"א דאם הוא אדום קציב הנקב כשרה כי כן דרך נקב המורכא שיהא אדום ורך קציבותיו · כנה"ג שם ושם מהרי"ו סמוך בש"ח שם ושם הנ"ז לב"ש סקמ"ג בי"ל שם וכתב הלב"ש שם שכ"כ הב"ח בש"ח החדשות סי' נ"ו ומ"ב וכתב הלב"ש שאם לא נכשיר אדום גבי מורכא א"כ נפל דין מורכא בבירא שלא תמצא נקב של מורכא שלא יהיה אדום וא"כ בעל כל דין מורכא וסיים וכן נוהגים ע"ש · וכן מנהגינו פה בגדולי ישר"א שמכשירין אדום בנקבי מורכא :

פב אמנם אי איכא אודם בצלעות נגד הנקבים הנז' שאינו הולך בעשמוש היד טרפה לכ"ע · גם לריך לכתחי' לבדוק הצלעות נגד הנקב ואם יש אודם טרפה דנקבי מורכא אח"ש אין רגילות להאדים הצלעות · בע"ח שם ושם מהר"י קמוע כנה"ג שם ושם הנז' לב"ש שם שפ"ד שם :

פג יש אומרים דאם יש לצע כצבר נגד נקבי מורכא שהיא טרפה · כ"כ פת"ב הביאו הרי' גס"ק סק"ז · ויהו הגס"ק שם דאם דבריו וכתב שהיא כשרה דתלינן במורכא ולא אמרינן שעשי הצלע כצבר נעשה הנקב קודם שחי' עיש"ב :

פד פעם אי' הביאו ריאה מליאה נקודות שחורות הרבה ואור הבודק כי הם מחמת מורכא שיש תחתיה והצלה בחוש כן ואפ"ה הטרפנו אותה דחזינן בניקבו מחיים וקרום מהמת מכה עלה א"חכ ואינו קרום · שפ"ד שם זת"מ אות א' ושם בא"ש לב"ש שם בי"ל שם בעמ"ז סק"ז קומץ שם אות ט"ז :

פה ואם ראינו נקודות אדומות ותולעים תחתיהם הגאון ר"אפ הטריף כמו נקודות שחורות · וכן הרי' על הביא ושמו · אמנם המקו"מ דחה דבריו והכשיר ע"ש בקופו :

דע"ק וכן הסכימו הז"ש ואהל ישראל להכשיר ע"ש בסק"עב בקופו :

פו אפי' נקב עגול ופתוח תולין במורכא . שמ"ח אות ט"ז לב"ש אות ט"ז בי"ל שם אות ח ע"כ"ה סי' י"ג אות כ"ז :

פז הא דמכשרין במלא תולעים על הריאה ונחוץ לריך שיהיה התולע רוחש ומוקוס לנוקוס · זה"מ בשם בא"ש אות כ"ח כנה"ג שם ושם מהרש"דם בע"ח שם סי' ל"א שו"ג שם סק"כד ו וכן מנהגינו פה בגדולי ישר"א דאם מצאו תולעים מתים חוץ לנקב מעריפין · ויהו נופחים בהבל חם בפיהם על התולע ואם רוחש מכשירין וכ"כ זת"מ שם אות כ"ט ושם בא"ש ובי"ל בתק"ה סק"ד קומץ שם אות י"ב :

פח ריאה נקובה ונמצאו עליה תולעים ויש סרכה בנקב אם הסרכה תלויה או כשדרן תלינן בתולעים אבל סרכה שאינה תלויה שלא כשדרן לא תלינן וערפה · כנה"ג שם בע"ח שם סי' ל"ב שי"ב אות ה' · וכ"ש אם יש אותה יתרה בנוקוב שאינו מעריף או גבשושית ויש שם נקבים ומחמת תולעים כשר · זת"מ אות ט' ושם בא"ש :

פט אם נגלד קלת קרום העליון שבריאה אם התולע ונקלטו בנקב ונקלטו בחוץ ויש תולעים כמספר הנקבים כשר · לב"ש סק"מד בי"ל שם בתק"ה סק"ג ולא כהרי בא"ש לאשר · וכן

וכן אם יש בועה ונה נקב והולע יולא ממנה כשרה · אבל אם התולע ונקלטו בנקב ומקלטו חוץ לנקב או שאין כ"כ תולעים כמספר הנקבים יש להעריף · גב"ש סי' פ"ה לב"ש שם · ולוקא בגלד במקלת אבל בגלד כולו או רובו כיון דלריך בדיקה בכה"ג א"כ כל שיש נקב שם אף שידוע שנעשה אח"ש טרפה שא"א לבדוק · לב"ש שם בי"ל שם :

צ אם נמלא תולע בנקב ופיו תיך הריאה ושולים לחוץ טרפה · תב"ש סק"כו וסיים שם שאפשר שהוא דבר שאינו ולא אירע כך ומעולם וכ"כ הלב"ש סוף סק"מ · ולפי שאינו מצוי ואפשר איכו בנמצא כלל לא האריכתי בו ועיי"ש בע"ח סי' ל"א :

צא אם עור הריאה תלוי ע"ג הנקב כעין דלת אין תולין להקל · קומץ שם אות ע"י ושם בא"פ סק"כה ונק"מ סק"ע וסיים ז"ל ול"לע אם המורכא נקלטה בתוך הנקב בזה ג"כ אסרינן או כיון שתלוי כדלת חיישינן שמא בנוקים נקב נקב ע"ש :

צב דרך נקב להיות פתוח ועגול ואם הנקב מסוך לגמרי טרפה אבל אם הוא רק כמסוך קלת לפי ראות עיני המורה בזה יכול לתלות בתולע שדרכו לנקר קלת גם לאורך שהתולע אינו מתכוין לעגלו ולא בשומנה יתארסו גם ושום ראות הבשר ממתח הנקב קלת · ונק"מ שם סק"ע ושם פת"ב סק"מו :

צג ואם בדק מיד אח"ש ומצא תולע אין תולין דזה מוכח דודאי מחיים פירש כיון שלא היה שהות בין השחי' לבדיקה שינקבו הקרומים · כנה"ג הגה"ט אות כ"ד ושם רש"ל ושם בדיקות קיומן שם אות י"ג ושם ב"אם על"ל סוף סעי' ה' ושם ב"א ונק"מ סק"עא ושם הנ"ל · ויהו המק"מ שם עשה חלוק נכון דכל שלא ראו נקב עמוק בבשר ודאי יש לתלות שהיתה התולע תחת הקרום ולקות הקרום כנגד נקבו לאח"ש את הקרום ובשר אבל אם ראו שהנקב עמוק טובא גם בבשר זה ודאי לריך שהות כי המורכא איכה מוקבת חיש מהר בבשר וא"כ ודאי מחיים פירשה ונקבה הבשר ולכן חיישינן כיון שלא היתה שהות לנקוב גם הבשר בעומק לא"ש שמא גם הקרום מחיים ניקבה ולדינא כשנמצא נקב עמוק גם בבשר לריך שיהיה שהות בין שחיעה לבין שעת מליאות הנקב בכדי שתולע תוכל לעשות הכל אחר שחיטה והכל לפי ראות עיני המורה :

צד ריאה שנמצא על גבה תולע וחפשו שם בריאה ולא היה שם נקב כשרה ואפי' אם יש בריאה רושם בלי נקב אין להחזיק רעותא על הריאה דהשתא ומה אם נקב נמצא אמרינן בזה לא"ש פירש כ"ש אם רושם בלא נקב שאין להחזיק רעותא על הריאה ואין לריך בדיקה · דע"ק סק"כח בשנוי לשון ע"ש :

צה אם יצאו גי תולעים מן הריאה אסור לאכול ריאה הנז' כיון שהוחזקה בתולעים יש לחוש שמא יש שם יותר ולא יצאו ואסור למוכרה אפי' לגוי דלפני עור לא"מ לאסור ושום אומה · זת"מ שם ושם ב"א ב"ל שם בתק"ה סק"ד על"ל סוף ס"ה חכ"א כלל כ"ה סק"ל · ויהו כתב בחכ"א שם אסורה באכילה עד שיבדוק אחר התולעים עכ"ל והדע"ק סק"כא חילק ומתיר לנוכר הריאה לגוי · ונק"מ סק"עה :

צו אם הוחזקו גי תולעים בערוגה אי' גם ערוגה הסמית אסורה · דע"ק ריש סי' כ"א דלא כמי שטעה בזה ונק"מ שם :

צז שם ואם אין נקוס לתלות וכו' עושים נקב אחר וכו' · הגה ויהו בזה"ז אין אמתו בקיאין ואין לסמוך אהקפה כלל להכשיר · העיקר הוא כהרי' ההגה ז"ל דאין סומכין בזה"ז אהקפה כלל · כנה"ג הגב"י אות ו"ו פרי"ח פרי"ח סק"יז פרי"ח זר"א אות ט"ג בע"ח סק"יח שמ"ח אות י"ג לב"ש אות י"ג לק"ל סי' ל' ס"ד שפ"ד סק"יט ב"ל מ"ב בתק"ה סק"ג תו"ז סי' פ"ז בדיני ריאה אות ה' :

צח אפי' אם יש עוד קלת לד להתיר לא סומכין אהקפה האידנא · תב"ש סק"כה לק"ל סק"יב סי' ל' ב"ל שם לב"ש שם שפ"ד שם :

צט סעי' ו ניקב אי' מן הסמפונות וכו' טרפה אבל ניקב לבשר הריאה וכו' וכשרה · העיקר הוא כב' ומן ז"ל דניקב לבשר כשר ולא כהב"ח כן הסכימו כל האחרונים ז"ל · והא"ה אם סמפון חביבו ג"כ ניקב כנגד נקב סמפון זה אע"ג דכל היולא מנקב

זה נכנס תכף לנקב הסמי ואינו הולך בין הסמפונות כלל ומ"מ נרפה לנקובים היא ואין דבר
מיקהוס אותה · שמ"ח אות יז לב"ש שם ב"ל ח"ד אות א' קינן כלל יב אות ב' :

ק אם יש מוגלא סביב לנקב הסמפון נרפה דמוגלא לא מגין · כנה"ג הגה"ע אות כו ·
וכן ביעה או טיר או מוגלא או לחה או שום רעותא אינו מגין · ש"ב שק"ב זב"ח
שק"מ תו"ז ס"י פ"ו אות כ' בל"י שק"ז קונן שם אות א' וכן אם אין בשר על הנקב אע"פ
שיש בלדיו וכנגדו או שהבשר שעל הנקב לקוי נרפה · שמ"ח ולב"ש אות יז ב"ל ח"ד
בעמ"ז שק"ב ער"ה אות יא ענ"ה סי' יג אות כ"ח קונן שם :

קא והה"ה אם ניקב הסמפון למעלה קודם שנתפשט בבשר הריאה ואין עליו בשר רק קרום
הריאה פרוש עליו נרפה דקרום הריאה אינו קותנו נקב בסמפון · ע"ז שק"ע מש"ז
שק"מ לב"ש שק"מו וסיים שם שכל האחרונים הסכימו להע"ז ומי יחלוק עליהם ע"ש ודלא
כהפר"ח קונן שם אות א' :

קב גם אם ניקב הסמפון וגם כל עובי הבשר עד הקרום אע"פ שהקרום נשאר שלם ולא
חסר מהבשר כלום נרפה · ועק"מ שק"עח :

קג דבר זה דנקיבת הסמפונות אינו מלוי הילכך אין לבדוק אחריו אלא אחר ברכות הריאה ·
שו"ג שם תו"ז שם אות ב' ב"ש אות יא הכ"א כלל ח"ד אות יא · ואם נמלא
קיץ או מחט לא כתבו דאין לא בקאין ומגיפין ועיי' לקמן סעיף יז בהגה :

קד סעי' ז ריאה שנשפכה בקתון וכו' ושופכים אותה בכלי שהוא שוע וכו' הגה ומי
שהוא בקי לבדוק שלא נימוחו הסמפונות יכול לסמוך עליהו לעוך הש"ע ·
לא נאריך בחלוקי בדיקה זו משום דלדידן אין לסמוך עליה כיון דלא שרינן בבדיקה זו אלא
להבקי ואתן לא בקאין · בל"י שקיים זא"ח אות כ"ח · וכן אתן בדיקן שם בגדאד יע"א לא
בקאין בבדיקה זו וכל שנימוחה ונשפכה בקתון בין כולה בין מקצתה מגיפין · מיהו דבר זה
לא שכיח וכ"כ הש"ג בשקיבנו דדבר זה אינו מצוי והוה וכו' ע"ש :

קה ריאה של עוף שנשפכה בקתון נרפה ואין לה בדיקה שאין אנחנו יודעים אם הסמפונות
של ריאת העוף הבית שוייקי הוור או גוון אחר · מק"מ שק"פב מש"ב פ"תב שק"פ
בית אברהם בל"ת שק"יב :

קו אם נתרכה מבפנים כעין נימוחה אבל לא כ"כ כמים הנשפכים וא"א לשופכם ועולה
בנפיחה בלי שום רעוחא כשרה בלי בדיקת הסמפונות דכל שלא נימוחה כ"כ ומתמא
נדיין לא הגיע הקלקול לסמפונות · שמ"ח אות יט לב"ש אות יט ב"ל ח"ד אות יד ענ"ה
סי' יד אות ב' לק"ל סי' ל"ג אות ג' וסיים אבל אם יש שם איזה רעותא עליה הוי הר"ל
וכ"כ הרז בא"ה מ"א לף קי"ד ע"ג בשם רבו דכל דליכא בועה אע"פ שנימוח בשר הריאה
מותרת · ועיין לקמן סי' ל"ז אות קל"א :

קז אם נמלא על הריאה מלא לימות שקורין בל"א שליפרוק והוא ענינו כמו דבר לח ונמשך
כמיס וקורין כן לדבר המתנועע שאין לו חזוק בנקוב א' וכענין שמי וכיחה שאין מתחזק
בנקוב א' ומחליק לכאן ולכאן לריך לבדוק אחר נקבים כי מחמת הנקב שהיה הריאה בא
הלחות דרך הנקבים כי הריאה מליאה לחות וכן בא לידי שתיתה הריאה שליפרוק ובדקתי
ומלאתי נקב בריאה והערפתיו לכן לריך הבודק לבדוק אחריה אם יבא לידו · הגהות מהר"ל
בקופו אהל יעקב שק"כג זב"ש ומש ע"ל בקופו בדין ריאה שנשפכה כנה"ג הגה"ע אות
כ"ע הו"ז סי' כ"ו אות ו' יא"א בזה הסי' · וכן אנחנו נוהגים פה בגדאד יע"א בסרואים
על הריאה זה הלחות שבל"א שליפרוק ובלשונינו קורין אותו זהלינא בודקין אותה היטב מן
הנקבים שדרך הוא לימלא בה נקבים · ועיי' לקמן סי' ט"ל אות ז' :

קח סעי' ח חסר מנוף הריאה ולא ניקבה כשרה ויש מי שאוסר · הגה והמנהג להכשיר
אם החסרון כתף פשוטה אבל אם החסרון בכף כפופה אם יוכל להניח
בגוונא דהיא אינה גדול מקני חסרון ונרפה ואם לאו כשרה · יש להחמיר בסי' הסגה ז"ל ואם
החסרון בכף כפופה ובכנף בה אינה גדול ביותר נרפה ואם לא בכנף בה אינה גדול כשרה
ואם החסרון בכף פשוטה בכל ענין כשרה · וכל זה דוקא אחר הנפיחה אבל אם נפחום ולא

כשאר

כשאר בה חסרון כשרה לכ"ע כמ"ש הש"ך שק"כב :

קט בכל דיניה אלו אין חילוק בין אומה לאומה דגם באומה אם חסר כף כפופה נרפה ודלא
כמקלת אחרונים שעשו חלוקים בזה · הב"ש שק"מו לב"ש שק"סב קונן כלל יד אות ז' :

קי אם בהגה בגוונא הסיא אינה גדול · היינו גדול של אדם ביטוי · יא"א בגדול של
אדם ביטוי בעקום הרחב של גדול · פ"תב הביאו מק"מו שק"לו קונן שם אות ד' ·
ר"א אינה גדול באוכלו ומכניסו דרך לדו ולא בעינן בהחבו · לח"ה שק"כנ מש"כ
מאיזה בודקים · והגאון דע"ק שק"לו מסתפק אי הסיעור בעקום הרחב וכ"כ המק"מ מעמו
בשק"לו ע"ש · ולענין הלכה יש להקל בהפ"מ כדעת א' דהיינו דהא דאמרינן דפליגי דחד
בעי רוחב גדול וחד לא בעי רוחב גדול מ"מ בעו ג"כ אריכו של גדול וזהו פשוט וכן משמע
בדע"ק שם בשק"לו והיינו דאמרינן דבפ"מ יש להקל כדעת א' דהיינו שיכנס אריכו לגדול ורחבו :

איק גם בענין אורך גדול איכא פלוגתא הביאה הלח"פ שם בשם מ"כ שמע מאיזה
בודקים דאינה גדול היינו מהון האינה על הפרק וכו' ר"ל מראש גדול עד פרק
ראמון וזהו לחומרא · ומה"ז כתב הלח"פ שם בלח"כ שמע מאב"ד דקק"ק סלאוניקא מהרי יחיאל
כ"ל דמשערין בכל אינה גדול באורך והוא שיעור ד' אצבעות וכו' ע"ש ר"ל דבעינן
כל אורך ד' פרקים של גדול ותעלה ד' אצבעות וכן הוא בחוש וזהו קולא יתירה · בל"י
שק"כב ובעשרון שק"יד הביא משם ב"א דהיא שיעור ד' אצבעות בדקה ולא בגסה וכ"כ ב"ל
מ"ש בתק"ה שק"ב · ועוד להחמיר כיון דיש אורך גדול של פרק אי מעריפין :

קיב אם נמלא חסרון בריאה ונאבדה בלי הבחנה אם החסרון ככף כפופה ומחזיק גדול
וכדומה יש להקל · מק"מ שק"לג מש"ב שק"לא :

קיג וכן אם נפגם שבול הריאה מעבר לעבר על בגראה הפגם ככף כפופה אם יכולים
להניח גדול בינוני לתוך הפגם אחר הנפיחה נרפה כיון דנפגם כ"כ הלי הפגם סמוך
לסמפונות וחייבינן לקלקולם · ב"מ"ה אות כ"א לב"ש אות כ"ל ב"ל שם לק"י סי' ל"ב אות
ג' חכ"א שם אות יא ענ"ה סי' יד אות יד קונן כלל יד אות ז' :

קיד אבל אם לדו אי אחוך ממבדו וכ"ש אם לד אי שום עד למעט הלי הוא ככף
פשוטה וכשרה . והה"ה ככף כפופה שכתבנו לעיל דוקא כשלד מעלה ומעט שוים אבל אם
לד אי אחוך מהשני דינו ככף פשוטה וכשר · שמ"ח שם לב"ש שם ב"ל שם לק"י שם חכ"א שם :

קטו כ"ל לדיכא לענין הסרון בריאה אם יש איזה קוצ בריאה שניכר קלת שנעשה כך
ואחוזת איזה לקותא וחולי אזי כל רעותא העומדת שם טרפה ואשם תר"ל אבל בהסרון
על הריאה שניכר שנעשה כך מהולדתה והוא דבר הניכר לבקיאים אזי אינו מלטרף להר"ל
זולת אם יש שם בועה טרפה אבל בשאר רעותא יש להכשיר בהפ"מ ענ"ה · לב"ש שק"ס
ב"ל שם בתק"ה קעי' ב' :

קיו בענין כף כפופה ב"ל להסכיע דבניכר שהוא מתחלת בריתו יש להתיר בהפ"מ בכל
אופן אף בכפופה אבל בקונים שנעשו ע"י חולי יש לאסור בכפופה אף בהפ"מ דבהא
לא מלינו שום מתיר . לב"ש שק"סה ע"ל קעי' ע' :

קיז וכ"ל לדבר לידע איזהו מתחלת בריתה ואיזהו מחמת חולי אם הגוונא היא חלקה מלאים
הדבריס שזה בא מבטן והולדה אבל אם יש בענין קוים וקמטים אזה מוכח שבא אח"ך כ"י
חולי · קונן כלל יד אות ג' · ושעיקר הוא לפי ראות עיני הבודק :

קיח בענין אינה הגדל בענין בכל המקומות ומהכף הכפופה יהיה רחב ועמוק כ"כ שיוכל
להניח בו אגדל אבל אם בעקוס א' מהכף כפופה לא יוכל להניח בו אגדל בשר אף
שבאר מקומות רחבים ועמוקים הרבה . לב"ש שק"סג ודלא כהתב"ש שק"מז וסכן פסק הר"
מכוכת שמואל שקל"א והוכיח בה הר' חכ"ש מעש להקל לכיון שהתחיל קלת להתרפאות ולא
מחזיק גודל גם כולו יתרפא ומכשיכין · וסיים הל"בש בדין זה שרבו המבשיים וכ' בפרטי
הלוקים שבו שומעין להקל ופשוט עכ"ל ב"ל שם בתשקה שק"ג מק"מ שק"לה :

קיט אם החסרון בענין גוונא עגולה או בלועה אפי' שיעור גדול כשר במכ"ש מכף פשוטה
ב"ש שם ועיי' בתב"ש שק"נא ב"ל שם אות א' מכ"א שם :

קכ אם החסרון בחומרא עמוקה ויש לחוש שיש מגעת עד עקום שהקמעונות מתפשטים שם בעובי בשר הריאה לפי אומד הדעת ולפי גודל הבהמה · יש שהיא ערפה בין אם החסרון כעין גומא או ככף פשוטה שכל שהיא בעומק בתוך עובי הבשר יש לחוש שנחסר מהקמעונות וערפה . ב״יל בע״מז קקי״ג ומשם ב״אפ קומן שם אות ב׳ ומשם הכ״ל על״ל סעי׳ ט׳ וכ׳ העשרון שכן הסכים כ׳ מאירת עיניים · וי״א דלא חייסינן לקמעונות וכשהם · ומזבח העולה בהעלם שלמה שקי״ס ודחם דברי הב״א מלמון הלב״ש שקי״סד מקי״מ שקי״לע וסיים דאין להפסיד ממון ישראל : ויש להקל כדעת ב׳ :

קכא אם החסרון בתמונת מיס שתומה או שמ״ך יש להעריף ככף כפופה כיון שהחסרון מקיף הבשר · מקי״מ שקי״לג ומשם פ״תב שקי״לד :

קכב אבל אם החסרון בתמונות אחרות כגון ל וכיולא בו מתמונות שאין נלמדים לא מכף כפופה ולא מכף פשוטה מדינא הכל מותר רק שמנהג לאסור בכף כפופה ובמדינות שאין עם מנהג (כגון עירנו בבלאד יע״א) יש להקל אלא כיון שהגאון שמ״ח המגיר לאו לשמוע לו באין הפ״מ אבל בהפ״מ כשר · ומ״מ הייבו דוקא בקמע שע״י רעותא שכיבר שהוא מחמת חולי אבל בקמע שמתחלה בריתו יש להקל אף בהפסד מועט · לב״ש שקי״סז ב״יל שם בתקי״ס שקי״ד :

קכג ומ״מ אף הסרון מועט לריך כפיחה לראות שהעור קיים בלי נקב ואם לא נפחה אם החסרון ניכר היטב שהוא מבריתו יש להכשיר בהי״פמ אבל בקמעים שע״י חולי ולקותא יש לאסור אפי׳ בדיעבד · לב״ש שקי״סח :

קכד ומ״מ לריך לראות אם כל העור שבפנים נעתק לזה ממקומו קלת הגם שאינו עולה להשתוות עד למעלה שאל״כ יש לחוש לאטוס · קומן שם אות א׳ ומשם ב״אפ :

קכה ודע דכל היכא דהנפיחה מעכב דיעבד כגון הא דהסרון הכ״ז בשמוך וכיולא אם יש שם נקב אף דתלינן ליה במשמוש ידא דעבחא או זאב או מוכא וכ״הג ערפה · ויותר מזה אפי׳ יודע שנעשה נקב זה אח״ש מ״מ ערפה דהו״ל כנאבד בלי נפיחה כיון דא״א למבדקיה עתה · לב״ש שם ב״יל שם בע״מז שקי״יא :

קכו כתבו בשמוך דבחסרון מועט וניקבה הריאה וא״א לנופחה ערפה ומ״מ אם רחוק מהחסרון נקבע הקרום ונקשה לבדוק עוד מקום הקמע בנפיחה יש לבדוק הקרום שבמקום הקמע נגד השמש אם הוא שלם ומועיל בנפיחה · דע״ק שקי״טל מקי״מ שקי״קב :

קכז אם החסרון ככף פשוטה ומחזיק יותר מרביעית י״א דערפה · ב״אפ הביאו המקי״מ שקי״ק · וי״א דכשרה דהסרון מבחוץ אין חלוק בין רביעית או יותר · דע״ק ש״לז וכן מורה לשון התב״ש שקי״ן הגם שהמקי״מ פירשו פי׳ אחר מ״מ פשט דבריו כן משמע גם הרי מזבח העולה בהעלם שלמה שקי״ס הכשיר ודחם דברי הב״א · מיהו המקי״מ בשקי״ס הביא ב״ע ועל כן יש להכשיר בהפ״מ :

קכח אם נשבר הלשון נגד מקום שיש בו חסרון וקמע יבואר לקמן בס״ד בסי׳ ט״ל אות ס׳ :

קכט לפעמים קמוך לשפולי אומה ממלא שם עפ״י הרוב כמו פגם וקמעים והם באים מחמת דחיקת הבגד כי האומה היא שם מוכחת בגילה ובדחקת מהשדלה ומהבגד עד שנעשה שם כעין קמעים והבודקים קורלים אותם המקליך בא״א ולפעמים נעשה שם כעין כף כפופה כידוע לבודקים מומחים וברתייהו בחכי ולא מקרי רעותא ולרוב פעמים איכא שם סדכות חלויות ולא מקרי הר״ל כי דבר זה ניכר שהקמעים אלו אינם באים מחמת חולי כי אם מחמת דחיקה כמבואר וגדלים עם הריאה ולא מקרי רעותא · ב״יל שם בתקי״ס שקי״ג ובדין הבר אות ק״ג ומשם ב״אפ קומן כלל י״ד אות יו״ד :

קל וכן סדין באומה עליונה של יומן בחלק המונח בגלר הלואר ולפעמים נמלא בשפולי אותו מקום כעין חרץ וחסרון נמי הדין כן וכשרה · קומן שם :

קלא אם הקמע והחסרון היא כעין לבנה דהייבו חלי ענול משבעין איתו אם ב׳ עוקלין שוין ערפה ואם אי׳ ומשם אחוך ומשני כשרה ומשום דהוי כף פשוטה · הגהות ומהר״ל גבי דין ריאה שחסרה כמ״הג הג״בי אות ק״ע ומשם ב״ש והוא הגהות ומהר״ל הנז׳ :

קלב שם בהגה וכל זה שנראה החסרון מבחוץ וכו׳ אבל אם מבחוץ וכו׳ אלא שחסר מבשר מבפנים

מבפנים אפי׳ מחזיק החסרון עד רביעית כשרה יותר מכאן ערפה · וכן מנהגנו פה בגדאד יע״א להכשיר ברביעית ויותר מרביעית ערפה יען שרבים הם המעריפים כמ״ש הלב״ש שקי״כח ומה שכן ב״י ז״ל ואהל מועד וקש״ל וב״ח ומ״ך וב״לי והרא״ש ומ״א ולבוש ומשמ״ז שקי״יד חכ״א כלל יו״ד אות י״ד ולב״ש ומע״ח אות כ׳ וב״יל ח״ד אות ו׳ ולק״י סי׳ ל״ב סעי׳ ו׳ ז״תמ בדין חסר סי׳ ס״א וכן הביא שם בשם ב״אפ קומן כלל ט״ו אות א׳ עכ״ש סי׳ י״ד אות ג׳ זבח שמואל בדין ריאה בפ״כה ומשם זבחי טובים וכן דעת אגודה ורא״בן כמ״ש תב״ש שקי״מד הרי דיש יותר מכ״א רבותא דהסר מעריפין וכן דעת הפרישה ואם כן מי יקל לאמר כנגדם :

קלג ואם השאל בעם ניכר דבר זה ומבחוץ עד שנבוא לחוש לו · יש לומר דאם הוא שמוך מומם להעור א״כ נראה דרך הטוב שיש שם חסר אלא דאפי׳ אם החסר ההוא בעומק הבשר קלת מ״מ הדעת נותנת שעל כרחך ניכר איזה שפלות מקום גם מבחוץ ככל טבע דבר רך שנחסר מתחתיו דבלותו מקום למעלה אינו גדום כ״כ · קומן שם בעשרון שקי״א :

קלד ואם הדבר קפק אם מחזיק יותר מרביעית אם לאו שאינו יכול לשער באומד דעתו ערפה ומקום דהוי קפק אם חסרון ידיעה אבל אם לא הספיק לראות ולבדוק אחר זה עד שנאבדה הריאה יש להקל בהפ״מ · קומן שם אות ב׳ ובתב שם בעשרון שקי״ג שכן דעת הב״א ומקי״מ שקי״ק פ״ח :

קלה אל בדיקת פושרין · גס״ק שקי״כ ומקי״מ שקי״פו ולא כדע״ק שקי״לד :

קלו גם אם נתרוקנה אותה שלימה כל שאינו עפי׳ מרביעית והקרום קיים עומד כראוי כשר · ומקי״מ שקי״פה ומשם כמה פוסקים :

קלז ואפי׳ בבהמה דקה קטנה הסיעור כן ואין אומרים בזה הקטון לפי קטנו · דע״ק שקל״ב ומקי״מ שקפ״ט :

קלח אם נתרוקן בב׳ מקומות או יותר ובכל מקום ליכא רביעית לא מצטרפין להו וכשר · שמ״ח אות כ׳ ובתב״ש קוף שקי״מד ומש״ז שם לב״ש שם ב״יל שם עכ״ח שם קומן שם אות כ׳ · ולריך שיהיה הפסק בשר כל שהוא ביניהם אבל אם פחותים זל״ז מצטרף · ומקי״מ שקי״לא :

קלט שיעור רביעית משערין בכלי מרובע שחללו מחזיק ב׳ אצבעות על ב׳ אצבעות ברום ב׳ אצבעות וחלי אצבע וחומש אצבע והיא רביעית של תורה האמור בכל מקום והאצבע משערין בגודל ביכוכי ומודדין בגודל מרוחב מעט ולא בגמלים והוא רומב ז׳ שעורות ביכוכים זו בלד זו בדוחק ובאורך ב׳ שערות ברוח וכוהגים לשער כשיעור ב״ל ומחלה עם הקליפה · ז״תמ אות ס״ב בשם ב״אפ ב״יל שם בע״מז שקי״יא קומן שם אות ג׳ · אמנם המקי״מ שקי״פט פקפק ע״ז וכתב דמודדין באצבעות מלומלמות לחומרא :

קמ אם קודם הנפיחה נראה שחלל החסרון מחזיק יותר מרביעית ועל ידי שנפחוה נתמלא החסרון קלת ואינו מחזיק כ״כ כשר שכל עייני הריאה לאחר הנפיחה משערינן ואף אם לא נתמלא החסרון כי אם ע״י שנפחוה קלת יותר מדרך הנופחים שאר הראות כשר · זת״מ שם ומשם ב״אפ ב״יל בע״מז שם משם ב״א מקי״מ שקי״פח :

קמא אם יש חסרון מבחוץ כשר הריאה ויש כנגדו תחת העור חסרון מבפנים פחות מרביעית יש להכשיר דחסרון מבפנים לאו דעותא הוא ועוד דאין הרעותות חכופים דהקרומים מפסיקים מיהו בקמעים שבאים ע״י חולי ויש חסרון מבפנים ל״ע לדינא · לב״ש שקי״כא · ועל כן יש להחמיר בקמעים הבאים ע״י חולי :

קמב אם יש חסרון מבפנים ואינו החסרון יש בועה הבולטת בין עור לבשר מעבר הב׳ אל החסרון יש להעריף כדין בועה הבולטת מעבר לעבר · בית אברהם בל״ת שקי״כג אות ב׳ ומשם ב״אפ :

קמג אם נתרוקן מבפנים אפי׳ הוא פחות מרביעית ונמלא ס״ת על מקום זה יש להעריף ולא מלד תר״ל שאפי׳ אין החלל הזה נחשב לריעותא כלל היא ערפה ומעשה הוא״ל ותחת הבועה כלה הבשר לכך לא היה להסרכה יניקה וחזוק מבפנים ולא היה לה כח להתאחז במקום אחר · מ״ב ת״ינא סי׳ כ״ג וסרי פת״ת דחה דבריו וקיים ל״ע לדינא וא״כ למעשה יש

להחמיר · ויהו מ"ש שם הנו"ב והכסיס עמו פת"ת לאם החקרון ביכר מבחוץ ועליו ס"ת דמרפס עי"ש כבר כהבנו לעיל בלות קע"ו מכם לב"ם להיימו דוקא בקמע הבא ע"י מולי לבל בחקרון הבא מתולדתם יש להכשיר וכן עיקר :

קמד סעי' ט הריאה שנמלא בה מקום לטוס כל שהוא אין הרוח נכנס בו וכו' · העיקר הוא כבי מכן ז"ל לטוס כל שהוא טרפה בכל מקום שיהיה בין בקומכיה דריאה בין בקולמיה ובאיזה לד שיהיה אפי' בלד אי' של הריאה כל שהוא טרפה כנה"ג הגה"ט אות ל"ג ול"ד טו"ג בקי"לב במ"ם אות כ"ב הב"ם בק"כה ולא כפר"ח לב"ם בקי"ט שפ"ד בק"כז מכ"ח בכלל יו"ד אות י"ב פרי"ת בק"כ שע"ם בק"כח ב"י"ל ה"ו אות א' עכ"ם סי' נ"ו אות כ' הו"ז סי' א' אות ב"ג לקי"י סי' כ"ב אות א' קומן כלל נ"ז אות א' :

קמה שם נבילין בכין וקוכעין · הגה הקרוס לבד כמוך ומם נוקים הטוס · דבר זה יש בו כמה פירושים והעיקר הוא שיהוך הקרוס שע"ג הטוס ומ"ש מוכס ז"ל כמוך ומם לנוקוס הטוס זהו כוונתו דהייפו הקרוס שע"ג הטוס ויזהר שלא יתוך הבשר כלל אלא דוקא הקרוס · שמ"ח שם תב"ם שם אות ב"ז שפ"ד בק"כה זב"ת בק"מל לקי"י שם אות ב' לב"ם בק"עב ב"י"ל שם אות ב' מכ"א שם אות י"ד תו"ז שם אות נ' וביים שם והנכון לתקן גם זה לקרוע בסוף הטוס לבל מנה הסתתא רואה אם יש שם מוגלה וביים שבך ראה לה' ב"אפ וכו' ע"ש :

קמו אם נוקוס הטוס הוא רחב לריך לחתוך בהבבם נוקומות ולבדוק בכ"מ הטוס ולא בגי בעיקרנו בנוקוס א' · כמ"הג הג"הנ אות לה שפ"ד בק"כה לקי"י שם אות יוד עכ"ם שם אות ו' ו' ומה שהקשה הש"עה בשק"כנ וכן הלב"ם בק"עג דריך שהתך בנוקוס א' ומבלבן אם יתוך אח"ך כמוך לו ולא יתבלבל אין ראיה שהוא מחמת הטוס אלא שהרוח אין יכול לבא לשם מהמת שבבר נתתך בכמוך לו ע"ש · זה לא קושיא כלל דיש תקנה לזה דיקתוס נוקוס הקבע הראשון בנעבו לנר ואח"ך יעשה נפיחה לנוקוס השני ואם בלבן בשרה אבל לא בלבן ערפה ראין יכולים לומר דהרוח אין יכול לבא מחמת מתך הראשון דהא כבר נתתם מתך הראשון · וכן מנהגינו פה בגדול יע"א רכשים ק"ת בריאה ואלל נוקוס זה יש נקב שניקב בידים אנו קומים אותו בלנר שתיעא ונעליא ואינו מבלבן ואומר א' נכסים הלוי דאף אתא"ל דבי הקרוניס לא יש ערתק בינתים אלא כחו"הם דהשתא אא"א ליתתם מ"מ המליאות הוא דדרך הריאה שאם יש בי קרעים או בי אבל זה יבלבן בכל הני נוקומות או יותר והקרעים הראשונים אין מעכבים יען דהרוח מתפשט בכל חלקי הריאה והנקיון יוכיח · אח"ך ראינו בקומן שם אות א' שהכניס לזה הדין והקושיא של הש"עה והנ"בם תי' לותה כמ"ש וכתב שהוא בדוק ומנוסה כמ"ש ע"ש בעשרון בקי"ג וכן הביא מש המ"ע ע"ש · ובדיעבד אם לא קרע רק בנוקוס א' בלבד ובלבן שם ואא"א לבדוק שם נוקוס הטוס כגון שנאבדה וכיולא יש להכשיר . קומן שם ובעשרון בקי"ג מש ב"אפ :

קמז שם אם נמלא בו לחה מותר וכו' והש"ם אם נמלא בו דם עכור או בשר נקב הוי כמו לחה וכשרה · ב"י בשם רוקח ש"ך בק"כו ע"ז בק"יז פר"ח בק"כו שע"ם בק"ל בלי בק"כו מ"ח שם לב"ם שם שפ"ד בק"כו חכ"א שם ב"י"ל שם לקי"י שם אות ג עכ"ם שם בק"א · וש"ם אם נמלא בו שער וכיולא בו · עשרון כלל נ"ז בק"יא :

קמח אם נמלא מוגלה בטוס ואינע שהשיר המוגלה משם ובדק ועדיין יש טוס שאינו מבלבן ערפה · מק"מ בק"קנ מש פ"תב בק"קכא :

קמט ודוקא אם יש בטוס גופים לחה ולא מהני מה שנמלא לחה בטוס הריאה רחוק מן הטוס ולא שכב"הג הג"הנ אות לז · מש"ז בק"יז לב"ם בק"עא עכ"ם שם אות יג ב"י"ל שם בתק"ם בק"ב ומ"מ כתב שם דאינו אלא בפק ערפה :

קנ אם טוס אוכם בליומה או אומה אפי' קרעוה ונמלא מוגלה בנוקוס הטוס ערפה אא"כ יולא המוגלה ע"י מיעוך או פוסרים ואם לאו בפק ערפה וכן אפי' אם מבלבן ע"י רוק לא מהני מש דהיא אוכם בליומה ואינה יכולה להניף על הלב · תב"ם בק"פב לב"ם שם ב"י"ל שם עכ"ם שם אות יד :

קנא שם הגה ולא נוקבי הטוס אלא כשנראה דומה לשאר ריאה וכו' אבל אם נראה דומה לטוגלה וכו' וכבר בלא בדיקה · הטוס בריאה לא בעינן שיהיה דוקא מנשנו בקמה אלא בין קמה בנשנו בין אינו קמה כיון דאינו עולה בנפיחה ונראה כריאה ונקבי הטוס ונ"מ יש הלוק ביניהם דאם הוא קמה בנשנו ועדין לא נפחו לריאה בלי נפיחה ואם נאבדה הריאה ערפה אבל אם אין נשנו קמה אפי' אם לא נפחו לריאה ונאבדה כשרה · שנ"ח אות כג תב"ם בק"מנ מש"ז בק"עו לב"ם אות כב בית יצחק אות ג לקי"י שם אות א' :

קנב שם ואם לא נמלא בו לחה נותנים עליו מעט ריק או תבן וכו' אם נתבלבל כשרה · אפי' הראבא בקיאין בבדיקה זו דוקא או גדפא או גילא · כ"ה"ב הגב"י אות בא בפ"ד בק"כה לב"ם בק"עג לקי"י שם בק"י עכ"ם שם אות ח ב"י"ל בעמ"ז בק"ס :

קנג אם נמלא מראות אחרות שאינו מנראה הריאה בנוקוס הטוס הגם שהוא מנראות הכשרות שיתבאר בס"ו לא מ"מ ערפה · בית אבדהם בלא"ת בק"ב מש ב"א :

קנד ואם יש נקב בנוקוס הקשה אף שנעשה אח"ש כל שאינו מולה בנפיחה ערפה ומפק דכיון שלריך נפי' ולא מלי למיפמיה ערפה מפק · לב"ם שם :

קנה וכן אם יש נקב בנוקוס הטוס עי' מקומם יד הנבה וכדומה אף שנעשה אח"ש הקרוניס לבד ניקבו כבר אם מבלבן אבל אם גם בשר הריאה ניקב ערפה מן הטעם המ"ל · לב"ם שם אות כב ב"י"ל שם בתק"ם אות ב קומן שם אות יג :

קנו שם בהגה אבל אם מראה דומה למוגלה אינו אלא עכי וכבר בל"ב · ואפי' בודק ורואה שאין שם לחות מוגלה כבר דהמוגלה נתיבש ומראיתו מוכיח עליו · פר"מ בקב"מ מש ס"ת הרמ"א סי' ו בל"י בק"כח מש"ז בק"עו לב"ם בק"פא ופב עכ"ם סי' מו אות ה זב"ת בק"מז ב"י"ל שם אות ד · ועיקר כתב בב"י"ל שם מש הרי ב"אפ דפליג ע"ז וס"ל דאם בדק ורואה שאין שם מוגלה ואינו מבלבן שם דבריפה וכתב סב"י"ל שם דבהס"ע יש לסמוך על הלב"ם ולהתיר · אחר שכתבתי זה ראיתי בקומן כלל נ"ז אות יוד ובעבור בק"ז שכתב לריכא פלוגתא בין הפוסקים הכ"ל ובין באו"פ דב"א ג"כ מודה לדינו שב"ל דלרמ"א עכ"פ בעינן שגוף ממשות בשר הלמה ההוא יהיה מראה מוגלה אף שאין בו עפת לחה ולא די בזה שעור הריאה לחוד מראה מוגלה דמה יועיל לנו המראה שבעור כיון שגוף ממשות הבשר לא יש בו מראה מוגלה שכן מבואר בכס"י ז"ל וכו' ואי"כ אם העור דוקא יש בו מוגלה והבשר שתחתיו אין בו שום מראה מוגלה אלא הוא כמראה ריאה אם אינו מבלבן ערפה דגם הרמ"א ז"ל בעי ריאה הבשר מראה מוגלה עכ"ל והא"ת אהו דאם יש בבשר שתחת העור מראה מוגלה אף שאין בו עפת לחה כשרה אבל אם אין בבשר מראה מוגלה כלל אלא דוקא בעור בזה יש להעריך כמ"ש הגאון ב"אפ וגם דברי הלב"ם יתפרש כן ולא כהרי ב"י"ל וכן הוא בהדיא בלב"ם סי' לז סוף סק"ל . אח"ך ראינו שכן הבנים הרי מזבח העולה בהעלה שלמה סי' כ"ז בק"ג :

קנז ואם הטוס מע"לע אם מבי עבריו יש שם מראה מוגלה כשר . אינו אם רק בלד אי' מראה מוגלה ולא בלד הב' יש להעריך מעוס אותו לד שמראיתו כריאה . לב"ם שם ובסק"פב ב"י"ל שם בתק"ם אות ב' קומן שם אות י"ב :

קנח אם יש הטוס בנוקוס רחב ומקלת מקומו כמראה מוגלה והשאר מראה ריאה ערפה · לב"ם שם ובסק"פג :

קנט שם בהגה ואף בהטוס וכו' ליתן הריאה בנים פוסרין או יתן מים פומ' תוך הקנה ויעמע וכו' · אם נתנו לה קרים או חמים קלת יותר מעיעורא דפוסרין ועלתה בנפיחה כשרה · תב"ם בק"מנ לב"ם אות כ"ב ב"י"ל שם בעמ"ז בק"ג קומן שם כלל נ"ז אות ה · **קס** לריך ליזהר שלא יהיו המים נותנין מעוס דבעבעס לרבך אפי' יבש גמור · שנ"ח אות כ"ב לב"ם בק"עב · והגם דהלב"ם שם דחה דברי תב"ם מ"מ כתב דל"ע לענין דינא · לקי"י סי' כ"ב בק"ח ב"י"ל שם אות א' עכ"ם שם אות ג' קומן שם :

קסא אפי' מעהה הפוסרין בתוכה זמן הרבה עד מעת לעת ועלתה בנפיחה כשרה · לב"ם בק"פג

קק"עג ב"יל שם בת"קה לוח ב' ולא כהתב"ש קומן שם .

קסב שם בהגה או לומשם הרבה במקום האטום וכו' . אף לדעת מהריומ"ט ז"ל ח"יל
סי' יא שערער על מסמים הבועה הנם דאמן לא קי"ל הכי מ"מ הוא ז"ל ערער
עליה אבל בכאן מודה גם מהריומ"ט ז"ל שמוציל המשמש במקום האטום . כמ"הג הג"בי לות
עט תו"ז סי' ח לות ס שו"ג קק"לד לות יוד :

קסג שם בהגה ואפי' אם כבר נתתכה הריאה אם יוכל לבדוק ע"י שפופרת וכו' יש להכשיר .
וכ"כ התו"ז סי' ח לות ד וז"ל ובדיקה זו של שפופרת אנחנו רגילין בה בכל שפק
טיפול בריאה אחר שחתכוה לנפוח תוך המעפון בלאת ידי קפק עכ"ל וכן מנהגינו פה בגדאד
יע"א לבדוק בשפופרת :

קסד אם יש ק"ת במקום האטום אף שבדקו ולא בלבן ואח"ך קרעו הקרום ונע"ג האטום
ובלבן אפ"ה טרפה . תב"ש קק"כח שפ"ד לות כ בל"י קק"כו חכ"ח שם לות יב
לב"ש קק"עז ז"תנ לית מה ב"יל שם בעמ"ז קק"ו זב"ש לות כג וסיים דהו"ל זבורה ועקרבתא
ולין לסס תקון כלל וכ"ש אם נולא בתוך האטום מוגלא דטרפה דתליגן הא דלא בלבלה ומשום
מוגלא הוא ולין הבפיתה לאיס . פת"ת קק"יא ומשם הפאחרת לבי :

קסה אם האטום הוא בגב האומות וסיכי מע"ג האטום קרוכה לדופן לר כמרה בלא כפיתה
אלא בלריך שיכשה הסי' כל מקום האטום . כמ"הג הג"הט לות לו שו"ג קק"לד
לות ו ער"ה לות עח תו"ז שם לות יא ב"ש לות כו :

קסו וכן הדין אם האטום בתוך החתוכים וסיכה מע"ג האטום שבתוך אומה אי נאחזת
לתוך האחר שכנגדו ומכשה כל האטום הנז' כמרה . כמ"הג שם שו"ג שם ער"ה
שם תו"ז שם ב"ש שם :

קסז אם האטום בגב האומה וקרכה מע"ג האטום לד"ור עם מכה הסרכה כמרה בלי
בדיקה דתליגן במכה וקולפין הסרכה מע"ג הריאה ובודקין מקום האטום כדינו ואם
בלבן כמרה . כמ"הג שם שו"ג שם לות מ' ענ"ה שם לות נ' תו"ז שם לות י"ג ב"ש לות
כ"ה וסיים שם ומשם הז"ת והדין דין לומת וכאוי לאמרו :

קסח אם האטום הוא מקומא לדו"ל אע"פ שיש רוב הסי' מגבה אינו מליל את מקום
האטום שבקומא אלא מסירין את הסרכה בלא בדיקה גם מקומא כיון שיש רוב על
גבה ועושים בדיקה במקום אטום שבקומא כדינו שאם קרע אותו מקום ובלבן כמרה ואם
לאו טרפה . שו"ג שם לות ו' . וזהו לפי מנהגם אבל לפי מ"ש לעיל דסרכה תלויה על
האטום הוי תר"ל טרפה :

קסט אם נולא מקום אטום בריאה כפתיכן לה אם עלה בשר הריאה וכיסה מקום האטום
כמרה כיון דעלה בשר וקרום על האטום לא אכפת לן אם יש אטום בתוך בשר
הריאה . כמ"הג הג"בי קוף לות ז תו"ז שם לות יד :

קע פה עירכו בגדאד יע"א שאלנו לכל זובחי הזבח ואמרו שביומם לא מלאו מקום אטום
בריאה וכ"כ התו"ז שם ז"ל זה לי קרוב לומ' שכה עומד ושוסק במלאכה זאת ולא בא
לידי לא אטום ולא מרחות הפוקלות וכן שמעתי מומחי כמהר"ח מודעי שגם הוא שמש ס' שכה
במלאכה זו ולא בא לידו לא אטום ולא מרחות פוקלות עכ"ל ופה עירכו בגדאד יע"א ימלא
לפעמים מרחות הפוקלות אבל אטום לא נולא כלל :

קעא אם נולא באטום חוט אדום נמשך מעט אם הוא הפסד מועט ודאי טרפה ולא
מהני בדיקה אבל בספ"מ או שעת הדחק יש להכשיר ע"י בדיקה דהיינו שיכוב
המוט ויבדוק . ספ"ד קוף קק"כז לב"ש קק"עח זב"ת ונש ב"אפ לות מ"ה ב"יל שם בעמ"ז
קק"ג לות מ' קומן שם לות י"א ופי' שם דסמוט הוא מינח לאכלו על פי האטום ובדוק
בו ג"כ לאכלו אבל לא תלוי כשאר מרכות ע"ש בעמון קק"ח והוא פשוט . עוד כתב הקומן
שם שלריך לבדוק ג"כ במקום האטום שחון לחוט ואם לא עשה כן אלא שבדק במקום החוט
לבד כדינו ושאר מקומות האטום לא בדק כלל יש לאסור :

קעב אבל אם החוט הוא לבן יכוב החוט ויבדוק . הגהות מהר"ץ על מהר"יו פר"ת
קק"כז

קק"כז לב"ש קק"עח . ולוקא אם נולא שם מוגלא לבנה אז הוא בשר שמחמת
זה נאטום אבל אם לא נולא שם מוגלה כלל לא מהני בדיקה אחרת לפי שנולאה לבן הוא
מרחות הפוקלות וטרפה . ב"יל שם ומשם ב"אפ קומן שם לות י"ח :

קעג סעי' י ריאה שקבה כעין בשמשום טרפה . אפי' ומהו קבה כעין טרפה . שו"ג
קק"לה זב"התסק"לא שו"ת לות כד לב"ש לות כד לק"י סי' כג לות ח
ב"יל ח"ז לות ח ענ"ה סי' עו לות עו קומן כלל יז לות ח :

קעד לא דמי ליבש מקלתה המבואר לקמן סע' יג דהתם אין בו לחלוחית אבל הכא יש
בו ליחה ואי מנקבי לה מוליאה דם ולחלוחית אלא שבמשומה קבה כעין גם לא דמי
לאטום דהתם עדיין לא הגיע לקבוי כעין רק קבה קלת גם לא דמי לטנרי אע"פ שקבה כאבן
דהתם מרחה מוגלה יש לה והמוגלה שבתוכה נתקבה וסיה לאבן אבל כאן מרחים בשאר ריאה
וגוף הריאה הוא שנתקבה . שו"ת לות כד לב"ש שם לק"י סי' ח לות ח ענ"ה שם ב"יל שם
בעמ"ז קק"ח :

קעה אם נתערב חתיכה אי מן הריאה הזאת עם חתיכה של ריאה אחרת וכפל ונאותו
תערובת למקום אחר כל התערובת אסורים ומפני שהיא ודאי טרפה : לח"אפ קק"לה
ומשם בית יעקב סי' קל"ו וכ"כ הפ"רח בקו"ח סי' לו שהיא ודאי טרפה . וכ"כ הב"ש קק"ש לב"ש שם :

קעו ואם אין ומשומה קבה כעין מומ רק בומשום הבשר שהוא ג"כ קבה קלה יש להכשיר
אבל לריך לבודקה אם הרוח בא שם שכיון שיש קושי קלת חוששים לאטום . קומן שם
לות ב' ומשם ב"אפ מק"מו קק"קיב וכ"כ הת"בש לקמן סי' לח קק"ה ועי' לקמן סי' נ"ח לות ו :

קעז שם בהגה וה"ה קלה כעין טריפה . והיינו בשומרגים בה קלות לפי אומך הדעת שלא
כדרך שאר ריאות ו שו"ת לות כה ובת"בש סי' סג לב"ש לות כה וק"ק פו ומש"ז קק"יח
שפ"ד קק"כה לק"י שם קק"ד ב"יל שם קומן שם לות ג :

קעח זה שיא קלה כעין אינו אלא טרפה ומספק . לב"ש קק"פו קומן שם מק"מו. קק"קיג .
וכ"מ דאם כתערב חתיכה אי מבהמה זו עם חתיכה מכשרה ואח"ך נפל ונתערבתן זאת
לומקים אחרת יש להכשיר . קומן שם ומשם ב"אפ קק"קלו וקלז

קעט ודוקא כ"לה קלה כעין או רובה אבל לא במקלתה . קומן שם וכתב שם הטעם בעשרון
סוף קק"ה דאי במשהו פסולה היאך אפשר להבחין קלות כזה וכ"כ הומ"קנ :

קפ ומעשה שהיה בעירנו פה בגדאד יע"א שמלאו ריאה אי שרגל חמור שלה היה כעין
דהיינו שהרגישו בו שהוא קל שלא כשאר ר"ח שבשאר ריאות גם לא כשאר אומות שבלבו
באותה ריאה ולא ראו בה כובד כלל אלא הרי הוא כרוח שאין בו ומש והביאו כמה ריאות
של שאר בהמות ולאו שאין זה דומה לשאר ר"ח לקלותו ובכובדו ומפחי עירכו הי"ו הטריפו
הבהמה ההיא והגם דכתב הקומן דבמקלתה כשרה כמ"ש לעיל בשמוך ומוד בזה שהיא טרפה
דהוא כתב הטעם בעשרון ומשום שא"א להבחין קלות במקלת וכן מי. המק"מ כתב זה הטעם אבל
בא"ד שהיא לומה שליומה והיא מופלדת משאר האומות יכולים להבחין במשום האומה שהיא שהיא
קלה כעין וכמו המעשה שהיה שהרגישו מבחי עירכו הי"ו בקלות ועל כן פשוט הוא שבזה מודו הקומן
והמק"מ דטרפה . ומה גם שכ"כ הרב מכ"מ בדין ריאה דדמיא לאופתא אות ג' שכתב וז"ל
והיינו מי במשהו ומעשה דעיל אך לבי מגמגם איך אפשר להבחין הקלות דמשהו לכן לריך
השומע ליתן הטגחה גדולה לזו ולא לסומות בדין זה בלי שאלת חכם עכ"ל הרי שהרי מכ"מ
אסר במשהו אלא שכתב שא"א להבחין הקלות אבל בא"ד שאפשר להבחין הקלות כמ"ש ודאי
דמטריף בזה והגם דהקומן שם כתב דלא כמכ"מ מ"מ בזה שאפשר להבחין גודה וכמש"ל :

קפא סעי' יא ריאה שנתמשמשה וכו' וכשתולין אותה וכו' ותפול חתיכות חתיכות וכו' .
כ"ל אפי' לא נחתך ונפל מומה אלא ומשהו טרפה דלא גרע מריאה
שניקבה אפי' כל שהוא דטרפה . שו"ג קק"לז זב"ת קק"כד זב"ש לות כ"ח קומן כלל י"ג לות ד' :

קפב אף אם לא תפול אם הגיעה לנקותא שהרופא גוזרו ומעמידו על בשר חי טרפה .
כמ"הג הג"הט לות מ' פר"ח קק"ל זב"ת שם ענ"ה לות ל"ג . ויהו אגן לא
בקלין בבשר שהרופא גוזרו אלא כל שרואין אותה ערכה ליפסק ביד חי"שיין שפתמשמה

ועוכפה ' ממ"ח אות כ"ו לב"ש אות ל"ל סס בעמ"ז סק"ו עכ"ס סס אות י"ז קומן סס :

קפג קלקול זה דמקמסם הוא גם בקכומי הריאה לאי הקכומים חזקים וקלקול זה הוא בשר הריאה לית לן בה וכעבולר דין זה בסעי' ז' לב"ש סס בעמ"ז סק"ס '

קפד ונעשה סהביאו ריאה לפני המזבח ונפחות ונפל ממנה חתיכות חתיכות ולא יצא הדם ולזה המזבח לנפוח בחוזק על סנפל כל בשר הריאה ולאו סהיה בפנים לריאה קדוש חדש על הריאה כלומר על הסמפונות והכסיר ' הגהות מהר"ל כ"ה הג"בי אות פ"ג פר"ח בק"ל ז"ת סס בלו' סק"לא ס"ס סס ס"מ"ח סס לב"ש סס מש"ז סק"יט וסיים ואם הריאה סלימה אחיך מכל מוס כבדה ע"י כפיחה ב"ל סס בעמ"ז סק"ו עכ"ס סס אות יט ' והכה המעע מדברי הגהות מהר"ל דאם יש קדוש חדש על הסמפונות הגם דליכא בשר חדש על הסמפונות תחת קדוש החדש אלא דוקא הקדוש על הסמפונות מכשרין שהרי אחר שכתב מהר"ל קדוש חדש על הריאה כתב אחיך ר"ל על הסמפונות פ' אלא תנעה לומר שלריך ג"כ בשר על הסמפונות אלא קדוש על הסמפונות שרי זהו פשוט בכוונת מהר"ל וכן משמע מני בכ"ה הג ז"ל שכיון שהסמפונות קיימים הגם דלא יש בשר מכשיר וכן משמע בפר"ח ז"ל שהעתיק לשון מהר"ל אלא בחלה וכן הבל"י הענתיק לשונו כמ"ז ' ויהו הסמ"ח כתב והריאה שלימה כדיבה וכ"ש המש"ז והלב"ש והריאה שלימה מכל מוס ע"ש משמע מדבריהם אלו דבעינן תחת הקדוש החדש ג"כ הריאה על הסמפונות ודנקטו בדבריהם והריאה שלימה וכו' משמע דשלימה הייבו בבשר ג"כ ומזה כתב הקומן אם אות ה בעינן שיהא קדוש החדש על בשר הריאה ולא קני בקדוש ובסמפונות לבדם אלא לריך שיהיה בשר בין הקדוש החדש והסמפונות ע"ש בעטרון בק"ח וכתב שכ"כ הב"ח להדיא ע"ש וכ"כ המק"מ בק"יל מש הב"ח ' וקי' דהם הביאו מעשה זה מהגהות מהר"ל ומהר"ל לא בעי בשר אלא בקדוש חדש וסמפונות לבד קני כמו שהוכחנו לעיל מדבריו ואם הסמ"ח והלב"ש פליגי לפחות היה להם לבאר זה בתב"ש והלב"ש בביאוריו ועל לד הדוחק כוכל לומר דמאי דקאמרי הלב"ש והסמ"ח הריאה שלימה דהייבו שלא יש בקדוש חחדש שום נקב ולא רעותא אחרת וגם שהוא דוחק מ"מ על כרחנו להעמיס כן בלשונם כי היכי דלא לפלגו על מהר"ל דאם הם פליגי על מהר"ל הו"ל לפרש ולא לסתום ועל כן לפ"קד היה נראה דלענין הלכה יש לפסוק דלא בעינן בשר על הסמפונות וכמ' הפר"ח וכתב שכיון שנפל כל הבשר ולא נשאר כי אם הקדוש שעל הסמפונות קרוב להיות שהיא בכלל חבורה ע"ש שהאריך וסיים שלא"ע רב למעשה ע"ש ' וא"כ זהו ודאי דבעינן בשר עם הסמפונות אבל בשעת הדחק או בהפ"מ יש לסמוך ולהכשיר אף דליכא בשר :

קפה סעי' יב ריאה שנמלאה כפוחה וכו' אוכרים אותה וכו' ריאה כפוחה יש בה ג' פירושים הפי' הא' ר"ל שנתוקף בעודי הריאה כדרך מי שבעטו לבה ' ומקו"מ מש הב"ח בפ"תב בק"קו ' פי' אחר שנמלאה כפוחה ר"ל שהיא עליאה רוח ומאלים ' שם מש הפ"תב ס"ק קמ"ב וס"ק קמ"ו :

קפו שם ריאה שנמלאה כפוחה וכו' הטעם משום שהריאה שואבת רוח ומוליאה לחניף לכך וכשהיא כפוחה תמיד אינה יכולה להניף ועל כן נרפה הילכך אם נופחין אותה ונתמלאה קלת ממה שהיתה קודם כשרה שהרי יכולה להניף לכך ' כ"ה הג"בי אות פו מש מהרש"ג ס"ג בק"על וסיים שם והכי נקטיק טע"ם בק"לד לב"ש בק"פט ב"ל שם בתק"ס בק"א תו"ז סי' פ"ז אות ג' סעי' יא קומן שם אות ז' :

קפז ואנן לא נקטינן מהו חביות של דקל אבל המופת הוא כשמוליאין הריאה שהיא כפוחה אז יחזור הנפח לנופחה נפיחה אחרת ואם בנפיחה זו תבדק הריאה ותתקבל זהו הריאה שלינה יכולה הבהמה בחיים לנשום הריאה ונרפה ' כ"ה הג"בי אות פח בשם מהר"י פינון ז"ל ס"ג שם בע"ח שם לב"ש שם ע"ח שם אות כ' ז"ש אות כו קומן שם אות ז' :

קפח ועוד יש תקנה אחרת שלריך לראות שמא נפתח פי הקנה לומלה בקרישות דם הסמיעה ומפני זה לא יצא הרוח ונמלאה כפוחה ' קומן שם :

קפט דין זה דקפוח פוקל בין בכל הריאה או רובה וגם אונה אי או רובה פוסל אבל

נמקלת יש להכשיר ' קומן שם אות ח ולזה בהב"ח סק"מ שש"ל להעריף אף בנמקלת :

קצ כפל לקדיכה חתיכה שנערפה משום ריאה כפוחה וחתיכה אי שנערפה עממה ריאה שהיה בה מראה לובן פחות מלובן ביאה אי"ל אי' רק נגד חתיכה אי' דיש מפרשים כחריות בל דקל כפוחה וי"מ מראה לובן ואי' מש מ"מ כשר ' מק"מ סוף סק"קנו מש פ"חב :

קצא ונעשה שהיה פה עיבו בגדלה יע"ח שהביאו הלגול אי' לפני המזבח שהיתה הבדלה אלו נקובה לנעבה מחבור האגפים בגוף ופתח המזבח את הבדלה לראות אם שחוט קיים ולאה שהחוט הוא קיים ושלם ואמנם ראה שהלעות שבו נמצאת הריאה אם נצוצים ולאו בריאה שלו אלא אי אין הריאה היא כפוחה ולד אי היא כבייתא ונסתפקנו בזה הדין הרבה דהנה בריאה של בהמה כתוב בסעי' זה שהיא אסורה מספק ואי"כ ריאה של עוף ג"כ דיבא הכי אי לאו ' ואחר החפוש ראינו שלא יש הפרש בין ריאה של בהמה לעוף וכמו שהבהמה כפוחה אסורה הה"כ בעוף שבכל הטרפות העוף כבהמה לבד מעכין אומות הריאה וכמו שהאריך רבינו הכ"ה הג"הני סי' על אות א ע"ש וכ"כ הסמ"ח סי' לא אות מ"ח דשאל מרפות הריאה הבאים ממנה נקובת הריאה או שסרוטו כולם שייכים גם בעוף רק דא"ל לבדוק אחריהם עכ"ל ע"ש וכ"כ הלב"ש שם וכ"כ הפר"ד סי' לא בק"מז וסי' לח בק"מע בבופני והביא ראיה מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"א מהש"ש ה"יב ע"ש וכן האריך עוד הלב"ש בסי' על אות ג ע"ש וכ"כ הב"ל בסי' לא ח"ח בק"כ בת"קה וכ"כ התו"ז סי' מ אות ו וכ"כ קומן בדיני ע"הר כלל נח בעטרון סק"ד מש הגאון ב"ח ' וא"כ שעבנו מזה דהש"ש בריאה כפוחה דינא הכי עוף כבהמה ובכ"ד לריכין להעריף :

אלא שאח"ך התבנו זה בלבוף חכמי הישיבה הי"ו ומש"ס לכתבנו לעיל אות קפו מש לכתבנו לעיל אות קפו מש סהיא כשרה ועוד כתבנו לעיל אות קפח ומש הקומן דלריך לראות שמא אח"ש נפתח פי הקנה בקרישות דם הסחי' ומפני זה לא יצא הרוח ונמלאה כפוחה ובכ"ל רלינו לנפות את הריאה לראות אם העלה עוד דבר בנפיחה ולא יכולנו שבשעת פתיחת הבדלה נקבע הקדוש בל הריאה ואח"ל לנופחה ועוד מלאו מעט דם בפי הקנה אבל לא כ"כ וקבענו את הריאה הנפוחה הזו מלד הבלעות ולאינו שיצא הרוח מן הריאה וחזרה כמות בל ריאה שאינה כפוחה ' ואי"כ יש בזה ק"ס בקר הריאה זו אם היתה שליעה היתה מתנפחת עוד ובשרה ואח"ל שלא היתה מתנפחת עוד שמא ריאה זו לא היתה כפוחה מחיים אלא אח"ש עכה בהיתה פי הקנה בדם דהגם לא מלינו דם הבדה בראוי לבתוס פי הקנה שמא עכשיו הלך הדם וגם הוי ס"ס המהפך בי שבקהנה אח"ש מכה דם לו היתה כפוחה מחיים ואח"ל שהיתה כפוחה מחיים שמא אם היתה שליעה ונפחו אותה היתה מגבהת עוד משעה הנפיחה ובשרה ' ועוד יש בפק אחר שהכפוחה עלעה היא אבוה מבפק כמ"ש מרן ז"ל וכיון שעיקר אבוה הוא מן הבפק אפי' אם לא יש לנו אלא בפק אי בשרה ס"ש הכא שיש בו בפיקות ואתרנו אותה בלי פקפוק :

אח"ך ראינו שהביא זה הדין בריאת עוף שהיתה כפוחה הרי' זא"ח בח"ד סי' יח מעמוקי הר"י בריאל ז"ל סעי' יב באוזה אי' שנדחקה בבלים ומוכחת ונלכל הדם תחת הריאה וכו' ולאו שהריאה היתה עבה וכפוחה והעריפה הרי"ב הכז' מחמת הנפיחה ע"ש הרי' שהרי הכז' אבר הכפוחה של עוף כמו ריאת בהמה ובמש"ל ' אלא שראינו לחרי' מהרי"ך ז"ל בכתב עליו דאין נראה לעכ"ד דאין לחוכיח על הערפות וכו' ע"ש ולא יהלנו לדעת הרי' בזה דעלי הוכפה איך בזה והלא הבאנו מכמה פוסקים לעיל דבכל מדי אין הפרש בין עוף לבהמה והכא בריאה כפוחה נרפות בלא מום נקב ובנקב בריאה אין הפרש כלל בין עוף לבהמה כמו שכיל לו בגמ' פא"מ דכל ערפיות שמנו חכמים בבהמה כמנהג בעוף הרי דבן אז"ל ואין בזה הוכפה בלופן שדברי מהרי"ך ז"ל שגבו ממנו ולא שבינו לשבינה והעיקר כדברי מהרי"ב ז"ל אלא שאנחנו ההבנו בכ"ד מש"ס טעמים אחרים דק"ס ' ומ"מ עוד נעשה בנין לחיה בלמו לעיקרא דמלתא מהר"ך מתיר בנפוחה הגם שאין הלבה כמותו מ"מ בנין מיבא הוי וחיה שהבנו אין בו הסם ' אחר זמן רב הגיע לידינו ש"ת יד יוסף סנד"ם מאהרוני שמיבו וראינו שם בפ"ו יא שהאריך בריאת עוף בפוחה ע"ש וכתבו :

קצב סעי' יג ריחה ביבשה אפי' מקלתה טרפה וכו' · מקלתה לאו דוקא אלא ה"ה
משהו טרפה · כמ"הג הג"הטו אות מג מ"ג קק"מא זב"ת קק"מו מע"ח
אות כח לב"ש אות כח ב"יל ה"ה אות מ לק"י סי' כג אות מ תו"ז סי' פו אות יוד סעי'
מ' קומץ כלל יח אות מ :

קצג הא ביבש אקורה בין מרחה ריחה בין מרחה מוגלה · כן משמע מתב"ש קק"סס
לב"ש קק"לב קומץ סס אות ב :

קצד אפי' אם יש מוגלה או ליחה וכפ"ג תחת היבש לא מהני הגם דבאלטוס מהני · לב"ש סס :

קצה הא ביבש טרפה דוקא מבחוץ אבל יבש מבפנים כל סקקומים מבחוץ יפים כשר דחסרון
מבפנים לא שייה חסרון ולא גרע מבשפכה כקתון או מווקה . לב"ש קק"ל ב"יל
סס בעמ"ז קק"ב · ולריך לשער דאם בתיבש כ"כ שיעור שאם יבטל הבשר מסס יהיה סחלל
מחזקת יותר מרביעית הלוג טרפה · קומץ סס אות ד' מסס ב"א מק"מ מק"קט מסס סכ"ז ·
ומ"מ יש להסכיר אם ניקב ומוליא דם · זב"ר סי' ט מוקפים קק"ט מסס הב"א קומץ סס :

קצו סס ואות שתחא נפרכת בלפוכן · פי' כשמשמשין בה בלפוכן היא נפרכת ואף אם
אינו נפרך בין האלבעות ונעשה פתיתין מ"מ כשנפרכת בלפוכן יבש מקרי וק"ו הדברים
כשנפרכת בין האלבעות · ראם אפרים קק"קפו עיש"ב :

קצז סס ואות שתחא נפרכת בלפוכן · נקטינן בזה כפי מרן ז"ל בב"י אפי' בזה"ז דאם
אינה נפרכת בלפוכן כשרה בהחלט בלי בדיקה · כמ"הג הג"הטו אות ג והגב"י אות
פט · ואע"ג דאינו עולה בנפיחה ולא עיילא בה זיקא כשרה · פר"ת קק"כס · וי"א דגם בזה לריך
לראות שיהיה עולה בנפיחה במקום זה · פר"ח קק"כח ולג מו"ג קק"מב זב"ר סי' ט בתעודים
קק"מד מסס ב"א · ואם אינו עולה לריך לקרוע הקרום ולראות אם יש סס מוגלה או מתכלה
כשמניחין עליו רוק או מולה · תב"ש קק"כה זב"ר סס מסס ב"א · ובשעת הדחק יש לסמוך
על סברא זו שכן פי' מרן ז"ל בב"י :

קצח סס בהגם ואם משרטט בלפוכן וכו' וראה הסרטוט בתיבה בקרא יבש ועיפה · אם
כשמשרטט בלפוכן על בשר הריאה וחוזר לקדמותו ומעלמו לאט לאט אע"ג דאינו חוזר
לאלתר בהקרת הלפוכן כי אם בהמשך קלת לא הו"ל יבש וכשרה אבל אם חוזר לקדמותו ע"י
משמוש ידים או כניסה יתירה אפי' לאלתר הו"ל יבש ועיפה · סמ"ה אות כח תב"ש קק"סה
לב"ש אות כח ב"יל ה"ה אות ב זב"ת קק"מז לק"י סי' כג קעי' ב עכ"ה סס אות כא הכ"א
כלל יוד אות עו קומץ סס אות מ' זב"ר סי' ט אות ז :

קצט אם משרטט בלפוכן ואינו חוזר אע"ג דנוקב באותו מקום ומוליא דם יש לאסור
דדילמא נתיבשו הקרומים לבדם ואפי' עולה בנפיחה עיפה · בית אברהם בל"ת
קק"ל ומסס ב"א תב"ש סס לב"ש סס לק"י סס קק"ד עכ"ה סס ב"יל סס הכ"א סס קומץ סס :

ר אם היא אינה נפרכת בלפוכן דכשרה אף לנבדק על ידי נקיבה ולא יצא דם כשרה ·
כן משמע מהגמ' דף מו ע"ב קומץ סס ועיין בעטרון קק"ג :

רא אם נשבר הקרום ומחמת נפיחה במקום שהיא אינם א"ל בדיקה אחרת לראות אם
נפרכת בלפוכן אלא היא יבשה ועיפה · ש"ך קק"ה מסס הר"ל ככ"הג הג"הטו אות
מז מסס דמש"א בל"י קק"לג מ"מ סס לב"ש סס לק"י סס עכ"ה סס ב"יל סס זב"ת אות ל :

רב אם נמלא קטע על הריאה פי' כמו גומא והבשר מבחוכו הוא כעין חרילין יש לחוש
ליובש ולריך לטופחה לראות אם לא מבלבלה ואפי' אם יש על הקטע מראה אדום
או שחור קלת או לבן קלת כל שאינה ערפה ומחמת המראה לא אמרינן דהו"ל הוא שכן דרכו
של קטע להיות לבן או אדום או שחור · ככ"הג הג"הטו ומסס דמש"א אות מח בל"י קק"לב
לק"י סי' כג אות ה ב"יל סס אות ד · וקיים הב"יל סס בתק"ה קק"ג לרבים בודקים טעו
בדין זה וסברום לומר דלריך להיות דוקא בתמונות הללו וכו' אבל טעות הוא בידם ולא
נאמרו סימנים הללו אלא לאסמיכן דלא הוי תר"ל וכו' אבל באמת אם יש כעין גומא בריאה
ובשר בבתוכו הזא קטע כעין חרילין הוי קטע אף שאין בו תמונות הללו וכ"מ דלריך לבדוק
אם אינו יבש או אם לא נקרע הקרום קטוב לקטע עכ"ל :

רג ביבש לא מהני כשמרכבין ע"י תחבולות · תב"ש קק"מו לב"ש אות כח ובקק"לב כתב
ולמעשה ל"ע קומץ סס אות ב :

רד יבש פוסל ביתרת שהיא בדרי דאוני · קומץ סס אות ג · וכן ביתרת מקמא לדידן :

רה אם הסרטוט נראה לתוכה והוא בין אונה לאונה ומגלא סס קרבה כבדרן אפי' מכסה
כל מקום היבש ערפה דכיון שמקום אחיזת הסרבה הוא יבש אינה הולכת וחזק וקופה
ליסהר · זב"ר סס בעופפים קק"ט מסס ב"א מק"מו מסס הכ"ז קק"קד אלא שכתב שם דכר"ו
מכשיר והסכו בבכ"ו ולא מלאו שכתב כן ואדרבא מדבריו מיכה שהוא מערין ע"ש ול"ע :

רו סעי' יד למקה כולה אם מחמת בני אדם וכו' ואם ב"ש וכו' וסי' לדבר
ב"ש כשרה יראת הי' עהולה ובד"א ערפה כי רבה רעת האדם :
כמ"הג הג"בי בשם דומ"א אות ל שי"ב אית ז :

רז העיקר הוא כפי מרן ז"ל דאם למקה מקלתה כשרה ואל"ל בדיקה · ואם למקה רובה
הוי ככולה וערפה · ע"ז קק"ך ס"ך קק"כט מסס רש"ל ככ"הג הג"בי אות לג פר"ח
קק"לג בל"י קק"לד מ"מ אות לג תב"ש קק"עט פליתי קק"יג מ"מ קק"לג לב"ש אות לג
מכ"א סס אות עז ב"יל ה"ע אות ו לק"י סי' כד אות ה וקק"קלב עכ"ה סס אות כב זב"ת קק"מט :

רח הגם שכתבו דאם למקה מקלתה כשרה ואל"ל בדיקה מ"מ בודקים אותה בנפיחה ואם
עולה קרום הריאה בנפי' יאתה מכל הספיקות וכשרה ואם לאו אפי' למקה מעטו ערפה
מדין מקום מעוט · וכן המנהג כי אנו בקיאין בבדיקה זו · ס"ג כוף קק"מד וכוף קק"מו :

רט אם למקה אינה מליאה אע"ג דשאר הריאה לא למקה מכיסה בפוסרים ומוכה בה גם
נותן פוסרים בתוך הקנה ומופך ואם אח"ך חזרה לקדמותה כשרה ואם לאו ערפה ·
והכא לא מהני שהשהה מע"לע בפיסרים דכיון דעדיין לא שלט הקלקול כ"כ אי אתא דתהדר
לאלתר הו"ל למהדר ו ע"ז סס כמ"הג סס פר"ח סס ב"י סס סמ"ה סס מש"ז קק"ך לב"ש סס
מכ"א סס שע"ה סס זב"ת סס עכ"ה סס אות כ"ג לק"י סס אות כ"ג ע"ז אית ע"ב ב"יל סס אות ז :

רי אף דלכתחלה אין לסמוך אותה מע"לע מ"מ בדעבד ואתרמי ושהה מע"לע ומזרה לבריאותה
נראה להתיר בה"פמ · לב"ש קק"כב ב"יל סס בתק"ה קק"ט :

ריא אם למקה אונה מ' ועשיו לה תקנה הכ"ז ומזרה לבריאותה אין חילוק בין שהופחדה
בד"א או בד"ש דאף שהופחדה בד"א כשרה ואם לא הדבא אף בד"ש ערפה · סמ"ה
סס לב"ש סס ב"יל סס לק"י סס אות ו עכ"ה סס :

ריב אע"ג דבלמקה אונה מ' ובדקינן לה ולא מזרה לקדמותה כתבו לעיל באות רע דערפה
מ"מ שפיר כתבו בסי' לה אות לא דאי מיכא ג' ביומין ודי בשמאל ולמקה מ' מן
השמאל ערפה דהכא אמרו להחמיר ולא להקל · שפ"ד קק"כט ז"אמ בדין חליף סי' יא"ג :

ריג אם למקה אונה שלמה או אונה וכתבו לעיל דערפה והכא לא מהני לה סיקבע הקרום
ומשמע יאלא מוגלא או יש רוק במקום הקבע כדלעיל גבי אטום דהתם בעינן רק שיהיה
חיות במקום אטום אבל הכא בעינן שתהיה המוגלא עתידה לצאת בחייה ותוכל להניף
על הלב וכיון שלא יצאה ע"י הפוסרים ועי"י המשמוש ביד גם בחייה לא היתה מוכנת לצאת
ובעלה ממלאכתה והו"ל כחברה אונה וערפה · ועיין לעיל אות קן · מ"מ אות לד לב"ש אות
לד לק"י סס אות כד ב"יל סס בעמ"ז קק"עו :

ריד רוב הריאה או רוב האונה בכולו כדק"ל בבל התורה רובו ככולו ואפי' נשאר בהאי
מיעוט כע"ד לא מהני כיון דמתחלה לא נבראת כך קטנה · מ"מ סס ות"בש קק"פד
לב"ש סס קק"קכו מש"ז קק"ך לק"י סס עכ"ה סס ב"יל סס בתק"ה קק"מ אות מ :

רטו מעשה שהיתה יתרת מגבה פחות מע"ד ולמקה מקלתה אי יומא כיון דאם תחזור
לבריאותה שוב יסיה בה כע"ד וערפה או לא · והסיב יד שאול הבד"מ קביב הש"ך
שהיא כשרה בהפ"מ דכל מעם דלמקה מקלתה דלא אכפת לן היינו משום דראוי לומר שלא
יפחתה הנבע של הבריאה ותחזור לבריאותה והיינו דוקא בלמקה אונה אבל יתרת דהוא בלבול
הילדה והמתנות הנבע שוב אין הראוי לומר דלא תחזור לבריאותה ותשאר בלמוקה ויהיה פסיה
מע"ד ואינה אלא לגדול בעלמא וכשר וגם יש"ל דהוי כתרי רוחין דרוחין עם שלמקה כאלו כתשע

וכו"ל יהרס ויהרס הוי כאלו ביטל הם לא אמרינן כמ"ש המ"ב סי' כא על כן יש להקל בהפ"מ
עכ"ל · ואני אומר דלפ"מש לעיל אות יב מש הס"פד ו"הנ דאי מכל דין בשמאל ולעוקה
אי מסס דעוקפה הוא הפך דבריו דשם כמי הוא בלבול הילכה ולפ"ש המאיר הרב ואחר גם
הז"הנ שם כהב עעש אחר דכיון שכבר היתה עוקפה ומשום חליף מתחלת בריתה היאך תחזור
לכבריהם ע"י לעוקה וה"כ ביוא הכי דכיון דהיתה כע"ד מתחלתה ונעשית עוקפה לא מהני
מה שלעוקה אח"ך וכן כמי כתבו מש הס"מה והל"בש לעיל בשמוך אות יד דאם לעוקה
אותה אי ומשאר בה כע"ד לא מהני כיון דמתחלתה לא נבראת כך וה"כ מתחלתה לא נבראת
כך ועל כן יש להמיר אפי' בהפ"מ · ומיהו הטעם האחר של תרי רוחין כמת לא יש לו
כפר מ"ב לראות דבריו ועל כן יש לפקפק בדינו של הרב ולע"ע לעשה :

ריו לעוקה הולדא רוצה וכשאר כע"ד בשרש שלא קיים לדידן דאית לן דאשרה הולדא בשרה
יש להתיר בפשיעות אפי' בהפסד מועט אפי' אם ראינו שאינו לה בידי אדם · עי'
לב"ש אות לד וסק"קכה · ואף דהלב"ש לא התיר אלא בהפ"מ היינו לענינם דאית להו
דאשרה הולדא עדיפה אבל לדידן כשרה בפשיעות · ואם לא נשאר בולדא אפי' כע"ד אף בידוע
שנעשה בד"א לדידן יש להסתיר הוקא בהפ"מ ואם קפק אם נעשה בד"א או בד"ש יש להתיר
אף בהפסד מועט והמעיין בלב"ש שם יבין הדבר לאשורו :

ריז שם כנון שמחנו אחרת לפיה · מנהג בני אדם כשבאים אצל המחנו ואוחזים עופות
בידיהם ומומדים קביב קביב כדי שמיד שיגמור שחיטת עופו של זה יתחיל בשלו לא
מכון לעשות כן ובפרט בע"ב בשחיטת הכפרות ואין זה נכון כי יש בזה משום לער בע"ח וגם
יש חשש לעוק הריאה ואף שאין להחמיר להליך בדיקה מ"מ לכתחלה יש ליזהר בין בעופות בין
בבהמות וכל זה כשמוחזיק זה אח"ז מיד שיש קלת קולא מחמת סי' הרש"בא שלא תלמיק
לשעה קלה אך מה שמוהגים כשמוחנו אצל בע"הב לשחוט על קעודת החומה או מילה וקובע
מקום לשחיטתו אצל הבלוב מלא עוף ולוקח מהם לשחוט ומשאירים בבלוב כמה עופות שאין
שחיטתם אלא אחר כמה ימים בזה יש חשש לשחיטה · פת"ת סק"יד מש ביאלה זל : ופה
עיקרו בגדולה יע"א אין להסיר בכל זה ונכון ליזהר ובפרט שיש מעשים בכל יום שמביאים גדולה
לא של הנגולים הרבה ומהם שוחטים אותם ומהם אין שוחטים אותם אלא דוקא נותנים לשוחט
לבדוק בשביל הסברים ואחר שמלאו יפים מוליכים אותם לבית אחר שכשחטו קלתם זמו איסור
נמור ונכון להחמיר בזה ויש"ש יצא ידי כולם · גם יש מעשה רע אחרת שמנהג אצלנו שלא
שוחט ואי עומד על גבו ובודק הסכין וניתן לו לשחיט ולפעמים יבא השוחט לשחוט את הצאן
ומכניס א תו תחת רגלו כדי לשחוט אותו וגם מחזיר ראשו לאחור ומכין הסימנים ולפעמים
נדיין הבודק לא הכין הסכין היטב ועדיין צריך לה בדיקה או קנוח וצריך לשהות בה זמן
מה והמנהג הוא שיאחר הכבש תחת רגלי השוחט ומוכן לשחיטה עד שתהיה הסכין בטוב זהו
ודאי איסור גמור והזהרנו לשוחטים שלא יעשו עוד כזה ויענשו על לב"ח דאוריתא אצלא אם
נתנכנה הסכין ביד הבודק יביר רגלו השוחט מעל ראש הצאן ויעזוב אותו עד שיכין הבודק
הסכין ויתן לו ותכף ומיד יכין הסימנים ויסחוט וכן כל כיוצא בזה :

ריח סעי' טו כילד בודקין אותה וכו' מושכין את הריאה בגיס ופו' הגה ונראה דאין
לנו לסמוך על בדיקה כי אין אנו בקיאים וכו' ואם נראה שבא לה
בד"ש וכ' ובזה יש לסמוך על בדיקתנו · הנה בדין זה של לעוקה הריאה יש בזה חלוקים רבים
ודינים מדינים קונים וקובלים הרבה אריכות כמו שיעויין בספרי האחרונים זל ובפרט הת"בש
והלב"בש ואנן בדיקן יתמי דיתמי דאע"ג דכתב רע"א זל דאם נראה שבא לה בד"ש דיש לסמוך
על הבדיקה מ"מ אנן יד עביי אנן דאפי' אם נודע לנו שבא בד"ש אין לנו מהנים בבדיקה
כי אין אמתנו יכולים להבחין בין בד"א לבד"ש שהרבה קעיפים ופלאות יש בה ועל כן אמתנו
ותיכים שום לעיקה כלל ועיקר וכ"כ הזכ"א זל דיני ריאה אות סג וזל ולא אאריך בחלוק
בדיקה זו לפי מה הגה דאין אנו בקיאין עיש ואח"כ כיון שלעוקה נראה עכ"ל שם :

ריט סעי' יז ויח ריאה שהנגים בה שחט בתוכה וכו' הגה ובזה"ז יש להעליף כל
ריאה שנולדה בה מחט וכו' אם לא בנוקים הס"מ וכו' · מחט שנולדה
בשמשונות

בשמשונה בצא הריאה וכו' · הנה מנהגינו פה בגדולי יע"א חמור מאי' שסנה זל לבשי' הגה
זל יש להסיר בנמלאת שליחה בשש"מ וגם אי אשתכח בשמשונה רבא בין שלימה בין מחוכה
כשרה אבל מנהגינו פה להטריף בכל ענין וכמ' הרב או"ש וכמ"ש הכנ"סג מעמו בהגה"בי
אות קכ"ג ואו"כ מחט שנמלאת בבלי מקום בין בבשר הריאה בין בשמשונות הגדולים או ס.קעניס
יש להעריפה עתה בזה"הז שכן הוא דעת הרי"ף והרמ"בם והרא"אש זל להרש"בא והעור ומ"מק
דק"ל דאין חלוק בין כולא בריאה לכולא בשמשונה רבא דריאה וכולם דין אי יש לחש · כמ"הג
הנ"בי אות קכב מש אר"ש הרב ומה שהרי"ף וסיים הש"ג שם וכן מנהגינו עשוש שהמחעים בבז"הז
דקיים הס ובבידי לנקוב בהרבה מקומות .

רכ מעשה בא ליד הש"ג זל בחתיכת ריאה שלוקה שהביאו לפני הרי זל ומחט בתוכה
חלים דרך חידה לגד חון לקרוש הריאה וחלים חיך בשר הריאה ונאל הרב אל פי
המביאה אם מלא המחט כמו שהביאה לפניו והשיב כי אשתו היתה מחתכת הריאה דק דק
לפשעטידה ועי' דוחקא דסכינא ילאה המחט חלים לחון ונמלא שם מה"רי הכהן ז' אדרוע זל
והכשיוה מעשה דכיון דהבודק בדק הריאה ולא ראה שום רעותא נמלא דהמחט היתה תחובה
תוך בשר הריאה דאם היתה קשוך לקרוש היתה בה חלודה מבחון או שום רעותא על גבה
ודקדקו כן מלי מרן זל לכתב ריאה שהנגים בה וכו' שמחט בתוכה משמע שהמחט היתה שמוך
לקרוש עד שהנגים בה שמחט בתוכה אז לריך בדיקה אבל אם היא תחובה תוך הבשר אל
בדיקה דפשיעא דבולם בפיחה ואע"ג שהמנהג להטריף כל מחט כמ"ש רמ"א בש"בה היינו לכתחלה
אבל בדיעבד והפ"מ שכבר נמכר הבשר ונתבטל ולא נודע מי לקח הבשר וכבר נתערב בכמה
תבשילין שמו על דין חורה והכשיוו עכ"ד הש"ג זל בשקמ"מה · והתי"ז זל דחה דבריו
ואשר ועשו דכיון דריאה חתוכה לפניו והקרוש נקוב אין להכשיר ומה שדקדק מלי מרן זל
הרואה יראה דלאו דאים היא והרי כתב שמחט בתוכה עכ"ד בס' פז בדיני ריאה אות מ סעי'
ה ועי' בשמוך באות שאחר זה :

רכא מעשה בא ליד הרא"הג מהר"דה זל ביום פורים התק"ל בחתיכת ריאה שאחר מליחה
מלאה האשה בתוך בשר הריאה חלי מחט אבל לא היתה יולאה חון לקרוש הריאה
והכשיר במעמד מה"רש חכים זל ומשום הפסד גדול ומחת פורים מכח ק"ש קפק אי הלכה
כבע"הת ורוקה דלא בעינן כפיחה כל שרואים שאין שם נקב ואת"ל הלכה כרוב הפוסקים
דבעינן כפיחה מ' דאם היינו מופחים אותה לא היתה מבלבלת אף שאינו מתפשך שמו על
מה"ש ר' חביב זל וכמ"ש בתשובה חי"ד סי' נו עכ"ד מקו · ול"ל שידעים בידאי שבריאה
היתה שלימה ולא היה בה נקב כדמשמע מדבריו · וק' עליו דא"כ למה דחה דברי הש"ג
לעיל ואשר במעשה של הש"ג והא הש"ג חתוכה לפניו ול"ל דש"ל לחבב דאע"ג דחתוכה
לפניו מ"מ הרי הקרוש שלם לפניו כן הוא דעתו זל · ואחר שהר"ר דבריו כ"ע דהרי
בעשה הש"ג זל גי"כ היה ידוע דהקרוש היה שלם ולא היה חסר כ"א הכפיחה דכ"כ
הש"ג זל בתוך דבריו וזל ומעשה כיון שהבודק כבר בדק הריאה בתחלה ולא ראה שם שום
רעותא עכ"ל והבאתו דבריו לעיל הרי מוכח מדברי הב"ג דידוע בברור שלא יש נקב בריאה
ולי מעשה דבמעשה דהש"ג היה נקב לפניו בקרוש בריאה בתחיכה הנזל אבל בזאת המעשה
אפי' אחר חתוכה לא יש שם נקב זה לא מעלה ולא מוריד דהעיקר הוא אבן בעינן שעת
מליאת הריאה לא היה בה נקב דמה שנמלא בה אח"ך בחתיכה הכ"ל נקב זהו ידוע מכח
חתוך ידי האשה דק דק ע"י דוחקא דסכינא וא"כ לא יש הפרש בין מעשה שלו למעשה דהש"ג
ועל כן דברי הרב הנזל לריכים עיון :

ומ"מ לפק"ד אבן ס"ל במעשה דהש"ג זל דיש להחמיר ולאסור והיינו משום דמתחם מודבריהם
הפוסקים זל ומתחם דברי מרן זל משמע דאם היא חתוכה אצלא כל שנמלאת מחט בחתוכה עדיפה ואא"כ לפ"ז אף במעשה
דהרב תו"ז עדיפה כיון דנמלאת בחתוכה · ומ"מ יל הדומה נעוים דיש לחות ונומר דהפוסקים
מרן זל לא איירי אלא בחתם ריאה שלא בדקוה מקודם לראות אם יש בה נקב או לאו
ומצו"ש אם היא חתוכה עדיפה וכמ"ש הרי בע"הת זל אם בס' יד וזל ואם אין הריאה
לפניו

לפניהו כי אם חתך ומנכה ומלא מחט בתוכה עדפה דהלמה אלו בחת הריאה לפניהו כולה
שלימה היינו רואים נקב המחט וכו' עכ"ל ואח"כ הא"ל לכתב מכן ז"ל דבחתיכה עדפה היינו
שלא בדקניה מקודם אבל אה"ל אלו בדקנוה מקודם ולא ראינו בה נקב אה"כ אף בחתוכה
כשרה וכ"ת א"כ לפ"ז מה יש הפרש בין ק' בע"ה לבי' רוב הפוסקים דכיון דלכלהו אם
בדקניה מקודם ולא מצאו בה נקב אף בלא בפיחה ואח"ך נחתכה ומצאו בה מחט כשרה וי"ל
דיש בינהם לענין לכתחלה דלכ' בע"ה אם הריאה שלימה לפנינו לכתחלה א"ל לניפחה ולכ' רוב
הפוסקים ז"ל לריך לה בפיחה זהו מה שכראה לייסב ק' הרב תו"ז ז"ל · ומיהו זה אינו
דומלסון מכן ב"י ז"ל ומשמע דלפוסקים ז"ל אסורה בדעבד בלא בפיחה דכתב מכן ז"ל בב"י
וי"ל אע"פ שמדברי בע"ה נראה שאם הריאה שלמה לעינינו ואין אנחנו רואים בה שום נקב
ובחון כברה בלא בפיחה הרי"ף והרמ"בם והרא"ש והרש"בא והר"ן לא הכשירו אלא בבפיחה
עכ"ל משמע מדבריו דאם לא נפחוה אסורה בדיעבד דאם דוקא לכתחלה הכי הו"ל למכן ז"ל
למנקט הרי"ף והרמ"בם וכו' מלריכים בפיחה ומדכתב לשון שלילה לא הכשירו אלא בבפיחה ומשמע
דלעיכובא קאמר דבלא בפיחה עדפה אפי' בדיעבד ומ"כ כדאו דברי התו"ז דבמעשה שלו יש
להעריך וכבל אשר דברנו · ומה גם לפי הכרעת הש"ך בסק"ל דסיכא דנפחוה ולא הרגישו
עדין במחט רק אח"ך מלאוה בתוכה אז יש לנהוג כדברי רע"א וכו' אבל היכא שהרגישו
המחט במשמוש היד ומהני בדיקה ע"ש וכן הסכים הפר"ח סק"מג והפר"ת סק"לב הרי שלך
לפניך דאף אם בפחוה מקודם כשהיתה שלימה אסר הש"ך וכ"ש בנדון זה וכ"ש לפי מנהגנו
דס"ל דכל דבמלא בה מחט אפי' שלימה אסורה א"כ הא ודאי דיש להחמיר במעשה התו"ז ז"ל
ואם מולד קפק במקולין ונתערב זהו תלוי במ"ש מכן ז"ל בסי' ק"י סעי' ה' ע"ש · ואפשר
שמשום זה התיר הש"ג משום שנתערב כמו שנתבאר בדבריו אלא שלשונו מגומגם :

רכב אם אחד שחתכו הריאה ובשלום מצאו בה מחט תחוב בא' מן החתיכות באופן שיש
בפק אם נתחב בה המחט אחר שחיטה יש להתיר מכח ס"ס קפק קו"ש היתה ק'
לאח"ש נפלה ונתחבה ואח"כ קו"ש היתה שמא דרך קטפוטות נקב ואתא ולא נקב · באר
מים היה סק"לנו משם זב"ש זר"א אות קה · ויהו אם מצאו שום חלודה במחט או שום
רעותא בחתיכה כגון חלודה או שכוי מראה או דם לרור יש לאסור דודאי זה היה קודם שחיטה
כדכתב הגאון תב"ש בי' מ"א סוף סק"י :

רכג אם מצאו המחט מוכחת ע"ג הריאה על אותה מרכה ועבה יש להעריך ומ"כ אם
בא מבפנים ניקבו בני מעיים ואם בא דרך הריאה ניקבה הריאה ופשיטא דעדפה ·
במ"ח סק"מא משם ע"ל בא"הט סק"מא משם ע"י מכ"מ בסוף הספר אית יוד משם הכ"ל ·
ואף אה"ל שבא המחט מן העור ונכנס לחלל מ"מ הא ק"ל מחט שמצאו בחלל הגוף עדפה
כמ"ש הלבוש בי' כא סעי' א בכ"הג הג"בי סי' כא אות ה ומשם ל"ה ש"ג סי' כא ומהו א :

רכד מצאו גרעין בריאה כגרעין המרה שאינה חדודה בין בשלימה בין בהתוכה כשרה דאין
דרך גרעין כזה לנקוב ובודאי דרך קנה נכנסה אבל גרעין החדוד כגרעין זית דיכא
מחט · בכ"הג הגה"ע אות שע פר"ח סק"מ מ"א אות טל לב"ש אות טל שע"ה סק"מד
הכ"א בלל בא אות יא ב"ל חלק יוד אות ד עכ"ה סי' יג אות כט פליתי סק"עו · וכן גרעין
של פרי שקורין נבק אל עצם דיבו כגרעין זית :

רכה קון דיבו מחט · בכ"הג הגה"ע אות ס · וכן שבולת שועל דיבו בקון ומחט ·
פר"ח בקו"א סי' מא . הכ"א שם :

רכו קון שמצאו מחט תחוב בריאה אוסרים אותה על פיו · בכ"הג שם אות קא :

רכז מצאו נקב מפולם באוכה מע"לנו ולפי הנראה כדמה שהוא בתולדה יש להעריך דמאן
מפיס שהוא בתולדה ואפי' אם הוא בתולדה אין הדתר ברור · מ"ב תכילא סי'
יט הי"ד יד אפרים סעיף יז :

page(s) missing صفحة (صفحات) مفقودة

ומשם הסמ"ק וצ"הג ודומיהן שו"ג עחו' ו' וקיים שכן מסמע מלשון הרשב"ם ומהר"שג ושכן נהגו
האידנא כדברי מהר"יק ויש לו קמך מן הרוקח סי' שפג ומשם הגמ"מ והביא אותה הכנ"הג עם
זב"ת סק"ו תו"ז עם אות כא וקיים שכן המנהג · וכן מנהגינו פה בגדלד יע"א :

מד לפי מנהגינו זה שכתבנו לעיל דאף בשתי בועות אי שפכי להדדי כשרה כל מ"ש הגר"ז והש"ך
והה"בש והפ"רמ והל"בש ודעמייהו דליך לבדוק עוד אם יש בהם כים אי או בי כיסים
א"ל כל זה למנהגינו דלידן כל שנשפך המים שבתוכם דרך הנקב שבא מהם מכשירין בלתי שום
בדיקה אחרת ואפי' בבי כיסים · תו"ז סי' כא אות ג ומשם הרי' ב"אפ וקיים דהכי נהוג מכים
קדמוניות ולא קפדינן בכיסי · וכן המנהג בעירנו וכמ"ש לעיל :

סה ועוד דע לך דבשמוקבין אי מהם מלד אי ולא נשפך המים שבכולה או שבאחרת ראוי
לבודק שלא יעריף אלא אחר שיבדוק בתוכן שהם שתים גמורות בלתי שום מעבר ונקב
ביניהם דלפעמים אע"פ שהם פתוחות זו לזו עי' שמתקרם הליחה ומתחיל ליעשות טיבר עומד
בתוך המעבר מורקה קשה ואינו מניח לעבור המים וכאשר יראה הבודק מי מעכב דיש ליחה
קשה שם צריך להוליאה ומשם בנחת ע"י מולה או קוץ ואם יעברו המים אח"ך כשרה ואם בכל
זאת לא עברו טרפה וכן נעשה פעמים הרבה ואינו שהליחה הקשה מונעת לעבור המים לחברתה
ואחר הכרת הלחה ההיא עברו והוא הווה וגיל · תו"ז שם אות ד · וכן א"ל הי נסים הלוי
שכן יהיה פעמים בכמה ריאות ושם נופחים שם בבועה הנ"ז בעקום הנקב ותכף יעבור המים
וכן המנהג :

סו י"א דהדין שכתב ונכן ז"ל גבי שתי מרות בשי' מב לא שייכא כאן שאם נפחו זו ועלתה גם חברתה
או מילו אי מהם מים ונתמלאת גם חברתה טרפה · ש"ך סק"לג שמ"מ אות יג וקיים
שם כיון דאין מוגלה יולאת מאחת לחברתה נראה דשני בועות הם רק הנקובים לחדדי ·
מש"ז סק"ה לב"ש סק"מז · וי"א דגם הכא עבדינן הכי ואי מזיקן ע"י הרוח עולה גם חברתה
או ע"י מים ומתמלאת גם חברתה כשרה · כמ"הג הגמ"הע אות כב מנה יוסף מ"ב יו"ד סי' ו
זב"ת סק"ו בל"י אות ו הביאו המש"ז שם . וכ"ל לדידן דס"ל דאפי' בבי בועות גמורות דקמיכי
אי שפכי להדדי כשרה ואפי' בבי כיסין כמש"ל ודאי הא"כ ס"ל כהמכשירין כיון שיש נקב ביניהם
וכן א"ל לנו עבחי מתא דכשיבא לידם דבר כזה מכשירים :

סז בועה ע"ג בועה שעומדים זה על זה כ"ל דין שפכי זו לזו או לא ואפי' בנ"ז פרפה
מכוס די"ל שבועה התחתונה ניקבה ועלתה עליה העליונה וסוף העליונה קרוס מחמת
מכה דאינו קרוס · קונן שם אות יג על"ל בזה הסי' דף יב ע"ג :

סח שם והנ"מ כשיש בהם מוגלה או מים אבל אם למחים קשים וכו' כשרה · אפי' לדידן
דס"ל להעריף בשמיכי בנ"ז נ"מ אם מליאות רוח כשר בשמיכי · ב"ח ש"ך סק"מ כנ"הג
הג"בי אות לא וכן נראה דעת המש"ז · וכן דעתו בהדיא בשפ"ד אות ע וכן בל"י סק"י לחה"פ
סק"יג והגם לרבים הם האוסרים ומשוים מליאות רוח לנ"ז מנהגינו פה בגדלד יע"א שמכשירים
קמיכי בנ"ר ומערים בנ"ז כהרבים שזכרנו לעיל מק"מ סק"כנ :

סט ומעשה שהיה פה עירינו בגדלד יע"א שהיו תרי בועי דקמיכי האי מהם בועה כדינה
שהיא מליאה מוגלה ושכית היתה שפק מליאה רוח שלא יכולנו לעמוד עליה והנה פשוט
אם בועה אי מליאה מוגלה ושכית מ"ר זהו פשוט דכשרה דמאי שנא דמה לי אם שניהם רוח
או אי מהם כיון דלפי המכשירין לא מקרי בועה הוים כמאן דליתא ונשאלת בועה המליאה מוגלה
לבדה · אמנם בכ"ד יש להעריף מקום להוי ס"ם להחמיר שפק אם הלכה כמ"ד מ"ל טרפה ואף אח"כ
דכשרה שמא זה הבועה היתה מליאה מים כיון דהיא שפק ומשו"ה טרפה תרי בועי דקמיכי דינא דגמי :

ע הא דמכשירין בתרי עיני דקמיכי היינו שאין בהם עיפת לחה כלל אבל אם יש בהם ע"ל
טרפה · ט"ז סק"ו ש"ך סק"ח ומשם ש"אות הכ"מא סי' הו"ז ודלא כר"של · כנ"הג הג"בי
אות כד בל"י סק"ט לח"הפ סק"יב שמ"ח אות יב מש"ז סק"ו שפ"ד סק"ח לב"ש אות יב זב"ת
סק"ח שע"ה סוף סק"יא תו"ז סי' כ אות ז וסי' כ"ז אות ב ב"ל ח"ה אות ח עכ"ה סי' עז אות כה
לק"י סי' יט סק"א · והגם דהרי בית מאיר דחה לדברי הת"בש וש"פד ומכשיר לעיפת לחה אנחנו לרבים
שומעים והגם דהב"ע הביא ראיה מלשון רמ"א ז"ל שם בתשובה וגם הל"בש בחות יב הקשה כן על

page(s) missing صفحة (صفحات) مفقودة

ההיקש מלמטה רמ"ז הכ"ז והכיה בלא"ט כבר הד"עק בק"קו תי' לותה על נכון והקכים דבר"ל
ערפה ע"ש · קומץ כלל כב לות ו זב"ר ק"י יא לות ד :

עא ולריך לבדוק לחי"ז מנא יש בהם ר"ל ואם לא בדק מהזקינן לה בבועה וערפה ·
מת"ח בם לב"ש בם בפ"ד בם ב"ל בם ז"ר בם קומץ בם :

עב וכשיש הרבה טרות קטוכות ז"ל לריך לבדוק לת כולן ולין קומכין על בדיקת הרוב
לומר שכיון שרובן בלי ליהם גם המיעוט כן · מת"ח לות יד לב"ש ק"ק קומץ בם ·
ואם נמלא אחת שלא נבדקה ליכא חשש כלל · מקו"מ ק"ל :

עג ואפי' בדיעבד מעכב בדיקת המיעוט · מקו"מ מנם ב"א בפ"תב ק"ז וכ"א ק"כד
מזבח העולה ביק"הת ק"ו מנם הכ"ל · ו"א דבטרי לין בדיקת המיעוט מעכב
בדיעבד · לב"ש בם מקו"מ בם · ובהפ"מ ולו"ג יש לקמוך על כבדא שכיח :

עד כשיש הרבה טרות קטוכות ז"ל ובדק ולמלום בבקלת ולמלון ולהרוכם בבכוף ומלאו
בהם ר"ל והלמלעיים שביהם לא מלא בהם ר"ל אפ"ה ערפה שהטרות שביהם
לא הוי הפסק · מקו"מ מנם ב"אפ בם מז"הנ בם · ועי' לקמן לות פז :

עה הטיכר שיש בו ר"ל יש בו חיסר בועה וחומר טרי חומר בועה היינו כמ"ל דתרי
טרי לקמיכי ויש להם ר"ל לקוריס כתב"דם ומומר טרי כגון בקטוכה לבועה למעלה
ולמטה יש הפרש קש לז נגד בועה בשני לותות הגם שבה ר"ל לא לזל מיכם חומר טיכר
דהא מ"מ מבחוץ היא קשה ומנקבת · לב"ש מקו"מ דע"ק מקו"מ מקו"מ מקו"ל :

עו ואם הליהם שבטיכרי ליכם מקוכה אל מעין מוגלה והיא רק מעטה לחלוחית בעלמא
יש להקל · דע"ק בם מקו"מ בם :

עז מוגלה רכה כשעוה או כעור קרום אע"ג שאין בה להות ליכה טרי אלא בועה · דע"ק
בם מקו"מ בם :

עח אין להלק בטרי בולאה הליהה הקשה שבתוכו אפ"י היא מרלאה מוגלה או ליזם
מרלאה שיהיה ליכם אלא טיכר · מת"ח לות ז תב"ש מקו"ד ולא כהר"ל לב"ש
לות ז בל"ר מקו"מ קומץ בם זב"ר בם :

עט היכא דיש בו בועות פרודות בבשם בין יש בם מיעוט הפרש או לא ולמעלה נתדבקו
מקלת ז"ל ותיו לאחדים ערפה · לב"ש מקו"כה ב"ל מ"ב בע"מ קוף לות ב קומץ
לות ב ועיין לקמן לות פז :

פ וכן אם יש בו טרים ומלמעלה מדובקים ז"ל ערפה ולף דק"ל שני טרי דקמיכי כבר
מ"מ ליכם דבוקים אבל נבדוקים וקרוכים ערפה · לב"ש מקו"כב ב"ל בם בע"מ לות ג :

פא בם בהגה וה"ה מוכקה בבריאה דהיינו שקרום הריאה מוכקה לותה ואינם נבים
מבשר הריאה וכו' · המוכקה בעינן שלא תהיה בולטת למון כלל כי אם שוה לבשר
הריאה בין שיש עליה מרלאה ריאה בין מרלאה מוגלה אינו לוכר בטמוכות · מת"ח לות יוד
ובהב"ש מקו"כ ולא כמאנר קדמין ק"י פס דבעי מ"ר ע"ג מוכקה וכ"כ זבחי מוזבח בבם
נליון · ולא היא אלא אפ"י מרלאה מוגלה כבר וכ"כ רש"ל קיומן כז וכן דעת הש"ך מקו"ל
ואלא כמי שהבין דברי הש"ך בהפך בכ"ד ההב"ש ע"ש · וכן בפ"ד מקו"ל לב"ש לות יוד
בע"ה מקו"ב ב"ל אם לות ה הלמ"ה ק"י יש לות ד לקמי מקו"ג מע"ה ק"י בז לות מה וכן
הכרים הבב ב"אפ ז"ל הבילו התו"ז ק"י כ לות מו וכן הכרים הקומץ כלל כב קוף לות ו
זב"ר ק"י יא לות ה ולריך בהדע בהתו"ז בם בגג בזה בגילה גדולה דהוא ז"ל בם דהם
דברי כל הני רבותא וכתב ה"ל ולה"ר המהבי עליו דבהדיא כתב בהגהות מהר"ו ה"ל לך
לריך שיש לקרום מ"ר וכן העתיק לבומו הפרי"ת ז"ל בקו"ר כי ע"כ כיון דבעל המיעוה שהוא
מהר"ו מלריך מ"ר וכ"כ הכר"ת ז"ל נראה דאין להיה כי אם דמוכקה הקרום בנ"ר וכו' עכ"ל
התו"ז ז"ל · ובעה"ת נתהלף לו בין מהר"ו לבין הגהות מהר"ו כי הגאון מהר"ו לא כתב
אלא דוקא מה שבנו הרמ"א ז"ל דאין המוכקה בועה ליאסר בטריכות ע"ש בהר"ו
ז"ל ה"ל בהדיא אותו הפר"ת ז"ל הוא מן הגהות מהר"ו והוא הגהות מהר"ל ז"ל על
מהר"ו כמו שיעו"ש בהגהות מהר"ל ז"ל בכתב ז"ל עלמו בהדיא הפר"ת ז"ל וכן הדיא זה
הדין

הדין מאם מהר"ל הרי גדול בטיכרן ז"ל בדין תב"דם לות ד ע"ש ומהר"ל ז"ל ק"ל כ"ש
דמלריך שיהיה עליהם מ"ר וכבר דמו זה הקבלה לאחרונים ז"ל ובמ"ש לעיל ולא"כ התו"ז ז"ל
לא הבנים בזה וכתב דבעל המיעורא שהוא מהמ"ו מלריך מ"ר וכו' ומרי ליה מלחים דמהר"ל
לא כתב זה ומוכל לומר דמהר"ו ז"ל לא בעי מ"ר וכתו הבכרים בדעת מהר"ו הר"לף ז"ל
ומלא כתב בזה בלריך מ"ר ע"ש וכבר כתבנו דמהר"ל הוא לכתב דין זה ומ"ש התו"ז לכ"ב
הפר"ת ז"ל ומעוע דרולה להבכים דעת הפר"ת מי דק"ל דבעי מ"ר אין נראה מדברי הפר"ת
כן דהפר"ת לא נכנס בזה אלא דוקא הבכים לאם ליכם גבוהים מבשר הריאה דעותר וכמו
ביע"ש בם בדבריו לאחר שהביא הגהות מהר"ו כתב וז"ל ומ"ל דהא מלתא וכו' אבל בזה
הדין דבעינן מ"ר לא דיבר מומו כלום · על כן מ"ש התו"ז ז"ל בזה והמ"ר דבעי מ"ר אין
לקמוך עליו בזה אלא כיון דאינם גבוהים מן הריאה אפ"י ליזם מרלאם ביהים כשרה וכבל
הכהו רבותא שהבאתו לעיל וכן סמכתו פס בגדאל יע"ש :

פב ואם המוכקה גבוה מבשר הריאה לוקרת מעשה קטיכי וכלות בבועה ואפ"י אין בם
ב"ד ולא לוכת לוכה · ש"ך ק"ד כ"מהג הגה"ט לות יט פ"ח ק"י ז"ש ק"ש
בלי ק"ש שפ"ד ק"ד מ"מ בם לב"ש בם ב"ל בם לק"י בם הל"מ בם ע"ה בם
ע"מ בם תו"ז בם לות יג :

פג מ"ש ההגה ז"ל דהיינו שקרום הריאה מוכקה לותה פי' לאפוקי לותם טרים קשים
כאלו דע"י שהמוכקה שבתוכה נתקשה כאלו מוקב קרום הריאה והם נרגשים מיד
כקולים מומש ע"ג הריאה והמוכקה נראית מבחוץ מלא ערפה מקום ריאה שניקבה ולע"ש
שהמוכקה קותמת לאו כלום הוא מקו"ו דקרכה וכשהמוכקה נראית מחוץ לקרום הריאה עפי
שהקרום דק מאד כגלדי בילם מהגים לחתוך הריאה מלחוי הטיכר להוליאה לדך בם המוכקה
מעט מעט עם עיס כדי שיתמעך המוכקה ולריך לימון גדול אלא יכתק גם הקרום שעל
המוכקה כולה אז מותחין קרום הריאה ואז נראית אם הקרום נקוב אם לאו וכך עושים מעשה
בבאלוניקי יע"ש · ז"ש מקו"ע מנם ז"ש וטיים ודבריו ברים ולאותיים הם · וכן שמו לי בב"י
עיכו יע"ש שהרבה פעמים נמלא בידיהם מעשה כזה שנתקשה הטיכר עד שנראה מבחוץ ו ס
מנקים קרום הריאה מן הטיכר בנחת כאופן הנ"ל ובאומות ידים עד שמנקין אותו לגמרי
ואז רואים את קרום הריאה באויר לראות אם יש בו נקב וקרבה פעמים ימלא נקוב ומעלים
הבשמה ולריך להזהיר בזה לכל השומעים :

פד תב"דם אהדדי אם מי הכפיחה עולה הקרום של הריאה ומכשה הבועות שאינם ניכרות
כבר · פר"ת ק"ו מנם הגהות מהר"ו וכן הכרים הוא ז"ל פר"ת ק"י וכן נראה
מדברי הש"ך בק"ו שפ"ד ק"ו פנה"ג הגה"ט אות יז ויש תו"ז אם אות יד וכתב שכ"כ
הר"אם ק"ל מחב"ל אות ד מש מז"ת קומץ בם אות ח :

פה תב"דם ואם גבוהים מבשר הריאה אף שעלה עליהם או על אי מסם מ"ר ערפה ·
שפ"ד בם כן לומד מדברי תתב"ש ק"ש · ולב"ש ק"ל"ת דמה דברי הש"ך וכתב דאין
ראיה מן התב"ש · ולכאורה זה תלבב להכשיר בו כיון דכתב הש"ך ק"ת וכן הכרים כל
האחרונים ז"ל דבועה שעלה עליה מ"ר כמרה מעש"ל אות יט ולריכא קיל אפ"י מגבשים לאם
יעלף בקמיכי · ומ"מ כתב מאחר דפשט דברי תתב"ש משמע כדברי הש"ך מתפיכא להקל
מגדו ולעע לריכא וכו' ע"ש · ומעתה מבחי עיכו היו להכשיר בנדון זה וכיון שעלה בשר ומ"ר
על הבועות אי אפ"י על אי מסם מכשיים כמו בק"ת ויתכן שמקבו בזה על דברי הלב"ש
והגם דהלב"ש הכיח בל"ע מ"מ כיון דהכל הבהמות שלנו יש בהם הפ"מ ואפ"י של גוי ומשום
הגאבילה כמש"ל אות ב ומש"ש נהגו להקל · וכן הקומץ שם הכשיר לגמרי אף כשבליעתן
יולא לחון ע"ש וכתב בעשרון שפן הכבים הב"אפ :

פו שם בהגה ולא מקרי קטיכי אלא כשאין ביניהם כב' מ"ש וכו' · כן מהגיהו פה בגדאל
יע"ש לכשיר בב' מ"ש דוקא ולא שני בחוט אי ולא בעינן כרוחב קש ולא כר"ל ודעימיה :

פז יש להחמיר בב' הסברות אי דשמי דברי הש"ב וה"ר"ל ז"ל ובעינן שיהיה בשרשן שיעור ב' שעורות
ואפ"י אם לעשלה הם מרוחקות זה מזה ובשרשן לא יש שיעור שני מ"ש ערפה כפי"ש
ז"ל

ז"ל גם אם למעשה בשכשם יש ספרם שיעור בו שעות ולמעלה הולכות ומתרחבות על שטוכבות
או שמגיעות זב"ז עדפה כמו שרשבא ז"ל אלא בעינן שיהיה ביניהם בו חו"ש בין למעלה
בין בשכשם . פרש"ש שקו"ו ושקו"ל שמ"ש אות ו שפ"ד שקו"ו לב"ש אות ו הלמ"מ ס"ו עז אות
ב ב"ל מ"ב אות ח עכ"ה ס"ו עז אות כד קומן שם אות ח :

פח בהפ"מ יש להתיר כל שיש הפרש למעה בשכשם כראוי אף שלמעלה נגעי אהדדי .
לב"ש שקו"ע ב"ל שם בתקו"ה שק"ב וכתב הלב"ש הטעם כי כן דעת רוב הפוסקים
ע"ש קומן שם . ולדידן מנהגינו פה בגדאד יע"ש להעריף בגדון זה אף בהפ"מ יען כי לא
שייך אלגלו הפשר מועד דאפ"ו בבהמת גוי יש הפ"מ ועשוי עם הקהל כמש"ל אות ב ואו"ב
כיון שהמנהג הוא להעריף מוכרח לומר אפ"ו בהפ"מ . ואולם כשיש שעת הדחק ודוחק הבשר
שלינו מצלא מנהגינו להכשיר בגדון זה ופעם אי איכע בע"ש מעשה כזה שלמעה היה בו חו"ש
ולמעלה היו נוגעים והיה דוחק הבשר והכשיר מי נכיס הלוי (ז"ל) מעוס ש"הד וכפ"ו הלב"ש :

פט ואם הבועות דבוקים זה על זה יותר מדאי על שיש לחוש שמא ניקב ע"י דחיקתן
ועלה בו קרום יש להעריף והכל לפי ראות עיני המורה . לב"ש שם קומן שם :

צ שם בהגה והוא שיהיה בזה שמפרים ביניהם ו"ר אבל אם הוא מראה מוגלה או מראה
אחרת אפ"ו שהוא מראות הכשרות שיתבאר בס"ו לא כיון שתחתיו מוגלה הו"ל שניכי
ועדפה . ע"ז שקו"ש ש"ך שקו"ד פר"ש שקו"ב פר"ת שקו"ש כנ"הב הג"בי אות כט ש"ש שקו"ש
בלו"י שקו"ש שמ"ש שם לב"ש שם שפ"ד שקו"ד חכ"ש כלל יא אות ה זב"ת שקו"ב הלמ"ו שם
לקו"י שקו"ה עכ"ה שם אות כח ב"ל שם תו"ז ס"ו כ אות ד :

צא הו"ה אם יש בין בו בועות ניכר או מוכשם וליכא הפרש בשר ביניהם כדין עדפה .
שמ"ש שם לב"ש שם ב"ל שם בעמ"ז שקו"ה לקו"י שם :

צב תב"דק דקודם נפיחה היה הפרש ביניהם ועו"י הנפיחה הם שמוכים ואין הפרש כשיעור
הראוי עדפה דכל מילי דריאה בנפוחה משערינן ועל כן לריך לנפוח אפ"ו אם יש בהם
שיעור . על"ל דף יב סוף ע"ש זב"ר ס"ו יא שקו"ז מעש ב"אפ . ודוקא אם נפחום כדרכה אבל
אם נפחום יותר מדאי ונתקרבו כשרה . זב"ר שם :

צג אם מחמת דקות הספרם ל"כ f למיקס על מראיתו וא"ש להבחין אם היא מ"ר או מראה
מוגלה או מראה כשרה עדפה דלא מכשירין ליה אא"כ חזינן הכשרו בהדיא . לב"ש שקו"לט
זב"ר שם שקו"א מ"הב ביש"הנ שקו"ד ס"ו לב :

צד ומזה מעמע דכ"ש אם נאבדם הריאה או נחתכה ולא הספיקו לבודקה שהיא עדיפה ופשוט :

צה אם פתחו הבועה והוליאו המוגלה או נתרוקנה הבועה ע"י עשמוש א' מהם או שתיהם
ומ"מ כעשה הפרש מ"ר עדפה . לב"ש שם קומן שם אות כ זב"ר שם אות א' בסופו
ושקו"ל מ"הב שם ביש"הנ שקו"ה :

צו שם בהגה יש מכשילים וכו' אם הנים שבהם זכים וכו' . כבר כתבנו לעיל אות ו דמנהגינו
הבועה בשפולי אפ"ו בע"ז עדפה :

צז שם בהגה בועה על חרין וקמע עדפה וכו' . לא מבעיא בעקום שאינו ראוי להיות חרין או
קמע ונעשה כן ובועה עליה פשיעא דעדפה דס"ול תר"ל אלא אפ"ו הבועה היא על חרין
אוכה העליון דיגין דאיך להיות שם חרין או חרין הורדא מ"מ עדפה . ש"ך שקו"יח ויע שמ"ה
אות מו שפ"ד שקו"יע לב"ש אות מו הלמ"מ ס"ו יח אות ג ז"תמ שם אות לז חב"א כלל יא אות
ה חו"ז ס"ו יח אות ה :

צח ואם אינם מעם על החרין רק שמוך לו וניכר לעינים שאין ככנס מהבועה אפ"ו כל דהו
לתוך החרין אפ"ו אי ליכא הפרש כמו"הש כשרה . לב"ש שקו"עב קומן כלל כב אות
יד ובעטרון שקו"כה מ"ע שרש ד ענף ה שקו"כח זב"ר ס"ו יוד שקו"ב ולא כש"מה אות מו :

צט לא שייך חומרא זו רק בחרין עמוק ולא בשדקים וחרילים קטנים הנגילים בריאה . דע"ק
שקו"ז מקו"מ קוף שקו"כא :

ק ואם הבועה קוב לבשר הריאה אחר הנפ"ו אפ"ו על חרין יש להכשיר לכל הטעמים דהא אינה
מתחכמת בגרגלת וגם אין דרכה להגביה עור הריאה . לב"ש שקו"עו קומן שם אות יד

ז"תמ שם אות לז למ"הפ קוף שקו"כא ומש ע"ו וקייס ולריך שיהיה אותו בשר המכשה מראה ריאה
דוקא זב"ר שם שקו"כג :

קא הא דמערפינן בועה על קמע היינו דוקא בקמע הבא ע"י חולי והוא ניכר ע"י בקיאים .
ולריך לקבץ כל הבקיאים בבהיכה והקיכה אבל קמע שהוא מבריאתו כשרה . זב"ת שקו"ז לב"ש
שם ושקו"עה . ואם א"א לעמוד עליו אם הוא ע"י חולי או מבריאתו הו"ל תר"ל ועדפה . לב"ש שם :

קב בועה מליאה רוח על חרץ וקמע אפ"ו קמע ע"י חולי כשרה . לב"ש שם :

קג ומיהו לריך לידע ע"פי הדוב דרך הבועה לפעמים להקמע הריאה וניכר סביבות הבועה
כיון קמעים ולין זה תר"ל כי הכל מחמת הבועה והתרפות הבועה יתפסנו
גם הקמעים ולא מקרי תר"ל אא"כ הקמע היה מעלמו בלי הבועה וזה ניכר לבקיאים ולריך
בב"הג לאכנופי עבאי ו לב"ש שם :

קד בכל דיניה אלו אם עולה על הבועה מראה ריאה כשר . לב"ש שם . ועיין לעיל אות לט :

קה שם בהגה בו בועות זה כנגד זה וכו' כשרה . וכן מנהגינו פה בגדאד יע"ש ואין חולק בזה :

קו בו בועות זו כנגד זו בין בו אותות ומרכה יולאת מז"ל עדפה . מו"ש ז"ל בד"מ ס"ו על
אות ז ש"ך בב"הך על שקו"ג ע"ש אחל ישראל על בדיקות להר"ו שקו"לה :

קז שם בהגה אבל בועה בגד מנהי כה"ג עדפה . כן מנהגינו פה בגדאד יע"ש להעריף
ולכאו מנהגינו כה' הה"גה ז"ל להעריף :

קח בועה נגד מנהי אפ"ו אינם מכוונים זה כנגד זה מ"מ נפעמים פוגעים זא"ז והקשה מקלקל
יא אות ט על"ל דף יג ע"ש . ומ"מ אם עלה על הבועה מ"ר כשר . לב"ש שם . ואם אינם
מכוונים זה כנגד זה ויש ביניהם רוחב קש אחר הנפ"ו יש להכשיר בה"פנ : קומן שם מעש ב"ש
על"ל שם מעש הכ"ל זב"ר שם שקו"מ מקו"ז : ומ"מ הלב"ש שקו"פ הכשיר בהפ"מ בכל
גוונא הגם דאין ביניהם רו"ק . והכל הוא לפי מראית העין אם אפשר שיפגעו יחד . וכתב
הזב"ר שם דאם לפי מראית העין א"א שיפגעו יחד כ"ע מודים דמותר :

קט בועה נגד מנהי אפ"ו מליאה רוח עדפה . תו"ז ס"ו כ אות יט ובס"ו כז אות ה מקו"מ
שקו"כז מעש ב"ש על"ל שם מ"ע שם שקו"לב זב"ר שם אות ט קומן שם מז"הב כלל לב
ביש"הנ ק"ק יד :

קי שם בהגה בועה ומנהי קמוכים וכו' כשר . כן מנהגינו פה בגדאד יע"ש להכשיר ודלא
כס' הפר"ח והתו"בש דמעדפי :

קיא מנהי נגד מנהי או מינר נגד מורקה או נגד גבשושית בין החתוכים אין לאסור .
אות יד לב"ש שם קומ"ז שם מקו"מ שם על"ל מ"ע שם וקייס הקומן שזה מוכשר
מכל הפוסקים ז"ל :

קיב בועה ומנהי הסוכבים ז"ז הוי כזה כנגד זה דהעמדה מקלקלת הבועה וגם הר"מ מודה .
על"ל דף יא סוף ע"ב :

קיג **סעי' ד** אבעבוע שמנא בשפולי ריאה מותרין לאסור אם אין בשר מקיף וכו' . בועה
בשפולי אפ"ו בועה קטנה . תב"ש שקו"לד לב"ש שקו"פז ב"ל ה"ג אות ח ודלא
כב"ח דבעי גדולה כגודל קומן כלל כג אות ח :

קיד נפעמים מנלא בועה העומדת רק על השיפול לבד ואין מונה כלום על השעה אבל
דוקא עומדת על המדוד לבד כ"ש דעדפה . לב"ש שקו"פח ומ' ב"ל שם בע"מז שקו"ג
קומן שם אות ג :

קטו חוט בשר מקיף כל שהוא . פ"ו אפ"ו בדוחב שער מ' ולא בעינן בי שעות . ש"ך
שקו"כב ומש רש"ל פר"ח שקו"ך כנ"הג הג"בי אות לב שע"ש שקו"כב בלו"י שקו"יח
מ"מ אות יט לב"ש שקו"לב הכ"א כלל יא אות יוד ב"ל אות ב ע"ש מ' מז אות לג קומן שם :

קטז אפ"ו אם חו"ב זה הוא על המוד בין המעמ ובין השיפול והבועה היא נראית בשעה
ובשיפול והחו"ב הוא על המוד ומעמיק ביניהם דהיינו שהחוט אינו על פני הוחב
כל

כל בעת הקיפול שלא לינם נראים הבועה בקיפול אלא דוקא היא בחור ועדיין הבועה נראית בג' מקומות בשעה ובקיפול וכגון שהקיפול רחב והחו"ב מפסיק ביניהם כקרם · שמ"ח שם חב"ש שקר"כט לב"ש לות יט ב"ל שם לות ב קומן שם :

קיז ודוקא כשהבועה רק נראית בהקפול ואינה בולטת לחוץ יותר מכל הקפול ההוא אבל בבולעת לחוץ אז חוב החוב הכ"ז אינו מועיל כלום ובעינן הוב סולך על אמצעית תחתית הבועה · לב"ש שקר"לא ולד קומן שם על"ל קע"ו ד מקר"מ שקר"שם :

קיח חוב זה לריך שיקיף לותה בכל לד שבראית הבועה בשפולי ר"ל שהחוב ילך מחוד הריאה שבלד זה של הבועה ע"פ כל אורכה ואמצעית של הבועה עד החוד שבלדה הב' לאפוקי אם החוב הילך מלד גב של הריאה לד קמא לעמלה על הבועה דק רחבה דאפ"י שכיס או ג' חוטים כי האי לאו כלום הוא · לב"ש שקר"לא קומן לות ב · אמנם בשפולי לוכה האורכה ובבה שפולה רחב אין כ"מ בהולכת החוב לאף שהוקף מלד קמא לד גבה כל שהחוב על האמצעית שהיא תחתית הבועה כקרם זולת כשהבועה מחזקת כל רוחב הקפול הבוא עד בראית מלד קמא ומלד גבה · לב"ש שקר"לד קומן שם ועי"ש בעטרון :

קיט שם מחגיס לאסור אם אין בשר כל שהו ונקיף מכל לד וכו' · פ"ו קתם שפולי היא תחתית הלוחם ומשם ואם הבועה מסיימת שם כזה △ דסיימו שתחתית האומה יש בה ג' לדדין לד דאמצע והחוד שהוא תחתית האומה ומשם ולד הב' והבועה עליה ומגלאה כל הקעה על התחתית הוא ולריך הב' להקיף מג' לדדי הבועה הנוגעות בקפול הייבו בראש הקפול ומשם ומג' לדדי הקפול כי משך אורך הבועה היא מגעת גם מב' לדי הקפול ואם אין החוב מקיף מכל לדי הבועה אלא הכר בנקוב אי מגלה הרי כשאר עוד קלת מהבועה מגולה חוסי פ"ו מקיפה מכל לד · מקר"מ שקר"כד · ויתכן שחוסי כוונת שע"ה שקר"כג :

קך לפעמים יצויר שהבועה בולטת בשפולי הריאה יותר ומשאר הקפול ואע"פכ ישים שם חב"מ כי הבועה דמקה בשר הריאה לתחת ואי"כ בכ"הג ג"כ עדיין לא הגיע הבועה לקפול ומשם דמה בכך שהבועה מתחה את ח"ב קוף קוף עדין לא הגיעה הבועה לקפול ומשם דהאי ח"ב הוא הקפול ומשם אע"פ שמתחה יותר מסקודם מ"מ הרי בשר הקפול הוא · לב"ש שקר"לג מקר"מ שם :

קכא בועה בשפולי ואין חב"מ מרפה מקפה · לב"ש שקר"פב וכ"מ לתערובת או כלים וכש"ב שיש חילוק בין ודאי איסור לספק איסור · לב"ש שם · ולפ"ז בועה בשפולי שנתערבה אח"ך בבהמות אחרות ידאה לבאורה לדד אף שבודע הספק האי הוא קודם התערובת ומ"מ לומשם חלילה לעשות כן אבל בלא בודע המערובת יש להתיר אף בלא הפ"מ · שפ"ד קוף שקר"כג :

קכב בועה בשפולי וחב"מ ברוב מומה ומשאר קלת מהבועה שלא יש חב"מ לא מהני מרפה דבעינן שילך החוב ע"פ כולה מומ כמש"ל לות קיז :

קכג בועה בשפולי מלילה רוח כשרה · מש"ז שקר"מ עכ"ה שם תו"ז סי' יד לות ג משם הרי פתב' לב"ש לות כב קומן שם לות ו :

קכד בועה בשפולי אפ"ו בו"ז מרפה דלדידן אין הפרש בו"ז · תו"ז שם לות א וכ"כ לעיל לות ו דכן מנהגינו :

קכה שם בהגה ודוקא בועה אבל בעצמי כשר בשפולי ריאה · וכן מנהגי פה בגדאד יע"א · וכן מוכחא בשפולי כשר · שמ"ח לות כב מש"ז שקר"י לב"ש לות כב עכ"ה שם :

קכו שם ושפולי היא תחתית האומה או האומה אבל לא החתוכים וכו' · הגה וי"א דבכל מקום שיש שם חדוד מקרי שפולי וכ"ו יש להערף אפ"ו לעצלה וכו' אם הוא נגד חתוך האיות וכו' אבל נגד האומות כשר · כן מנהגינו פה בגדאד יע"א כפ' רמ"א ודעתים דבכ"מ שיש שם חדוד וחיתוך בין בחומות בין בחומות ואפ"ו לעצלה בעבוגה נגד חיתוך האומות דשם ג"כ נקראת שפולי ומעריפין כשיש שם בועה אבל נגד האומות מכשירים דשם הריאה בחבה ולא מקרי שפול :

קכז בועה בקצות האומה לעבה מהדיוק של עבוגה אבל שוגה הגב ולעצלה מהשפול תחתית האומה ומשם כתב הר"מעק שקר"כג בשם מו"ח לכשיר דלא הוי שפולי כי אין שם חדוד ומשם כמו החדוד שמעבוגה לשדרה אך נראה שיש להבחין בזה והכל לפי המראה · דצ"ק שם מק"מ שקר"ע לקוטי יוסף ענף ה שקר"ד :

קכח אינה החתוכה דמואל שהיא אה"ל דשמואל יש בה חוד גם בלד קמא אם יש בועה בחוד ההוא לריך חב"מ . דע"ק שקר"לו מקר"מ שקר"שם :

קכט ובמקום החתוכים שמתחילין האומות בהתחלת בשבשם זש"ז ואין החיתוך שם בפלוש עדין אלא מחוברים מתחת החיתוך אם בחוד מהאחת מהם מהאומות יש שם בועה יש להקל בהפ"מ · מקר"מ שקר"פו , והגם דהדע"ק בעי עוד ס' מ"ז אבן לא ס"ל הכי והעיקר כמ"ל :

קל וכן אם נמלא בועה בין התוך להתוך כמוך לעיקר לא נקרא שפולי · הש"ל בישש"ש פ"ג ס"ו לו בקופו · ולא לומנגינו דכ"מ שיש בו חדוד נק' בשפולי מ"מ בחיתיך שבשרשי ועיקר האומות ס"ל דלא הוי בשפולי · מקר"מ שקר"שנ מסש ב"ל · ויש להקל בה"פמ מקר"מ שם :

קלא אם יש קפק בוועד הבועה אי הויא בשפולי או לאו יש להקל וגם ש"ש בה חבש ס' הכרון ידיעה אפ"ה יש להקל · דע"ק שקר"כד מקר"מ קוף שקר"עג :

קלב שם בהגה ומשמש לגד בועה וכו' והוא שיהיה בהקף בשר מ"ר וכו' · אין הדין כן אלא אע"פ שאין לאותו ח"ב מ"ר אלא כמין חוט קטן כשר · ע"ז שקר"יא ש"ך שקר"כד כמ"הג הגה"ט לות לג פר"ה שקר"כג שע"ה שקר"כט · ובלבד שלא יהיה מראה פשולה המבואר סי' ל"ה ואם אא לעמוד על מראיתו ומחמת דקותו יש להכשיר · בל"י שקר"ך שמ"ח לות כ לב"ש לות כ זר"א שקר"עז ומש"ז שקר"יא לקי' סי' יז שקר"א ב"ל שם לות ג תו"ז סי' יד לות יא חכ"א כלל יא לות יוד זב"ת שקר"י כג קומן שם לות ז · וכן מנהגינו פה בגדאד יעא :

קלג יש מי שאומר דאע"ג דמוגלה לבלה תחת החוט ויש לו מראה מוגלה כשר · לב"ש שקר"לא · אבן האחרונים פליגי עליה וס"ל שלריך שיהיה הח"ב בריא דאם יש מוגלה בוגלת תחת החוט ערפה · קומן שם לות ז מ"ע עכ"ו ו שקר"ג מסש הב"א ועיין בגר"מ שקר"סו שהיה הדבר בל"ע :

קלד אם נמלאת בועה בשפולי ריאה ולא הקפיקו לבודקה ולכופתה עד שנאבדה הריאה לו נחתכה ונבקעה וא"א לעמוד על בדיקתה כשרה · כמ"הג הגה"בי לות כב וקוף לות נון זא"א שקר"עח שע"ה קוף לות כח שוע נחו ע הוש"ז סי' יד לות יז ויש עכ"ה שם מ"ח לות כג ואע"ג דהמ"ה לא הכשיר אלא לאוכל נבול וכן הלב"ש לות כג ומש"ז שקר"כג אפ"ה יש לסמוך על המכשירין ומה גם דלדידן הוי הכל הפ"מ כמש"ל · זב"ת לות עו :

קלה אמנם היכא שראה בבירור קודם הנפ"ו שאין שם חב"מ ונאבדה בלי נפיחה ערפה · וכן אם ראו חב"ב קודם הנפ"ו וע"י הנפ"ו נכחלק החוט ולו למשמש שוא יחזור מ"י המשמוש ולא הקפיקו למשמש על שנאבדה ערפה · קומן שם לות יג ומש ב"א מקר"מ ק"ש עג ומש הכ"ל :

קלו אבן אם קרע הבועה במזיד קודם שבדקה אסורה דהוי כמבטל איסור לכתילה ואסור לקרוע או לעי שנקרעה בשבילו ונשאר כל אדם מותר · שפ"ד שקר"כג לב"ש שם עכ"ה בתקר"ה שקר"ד הו"ז שם לות כג קומן שם לות יד :

קלז אמרינן בקומך דאסור לאסור להקורע ומ"מ אסור למכור לאם ביוקר ומה שהיה מוכרה לגוי אם היא מרפה כדי שלא יועילו לו מעשיו הרעים · קומן בעטרון שקר"כא ומש ב"א מקר"מ שם :

קלח והוא שראו הבועה שלמה אחר שהוליאו הריאה מתוך הבהמה אלא שנקרעה או נבקעה אח"ך אבל אם כשהוליאו הריאה מתוך הבהמה ילאה הבועה בקועה וריקנית ראוי להערף ומשום בועה ישנה · תו"ז שם לות יא ושיים ופשוט הוא :

קלט שם בהג"ה ואם לא היה בהיקף מראה בשר ובאו אח"ך בודקים וכו' וכפחוה ומשמשו בה וע"י בקיאותם וכו' עכו שיאא שם היקף בשר כשר · ולכן אם שיים אומרים שנפחו ולא היה היקף בשר וב' אומרים שהם נפחו או נופח בפניהם והיה היקף בשר תליון דאותם אחרונים היה כחם יפה יותר וכשרה · ט"ז קוף שקר"ז לב"ש לות כד מ"מ לות כד בל"י שקר"כו ב"ל שם בע"ז שקר"יא לקי' שם שקר"יא תו"ז שם לות כא קומן שם לות טו :

קמ ואם אנו חרי ותרי מכחישים זה את זה אפשר אי שנופח בפני ב' הכתות ואינו אומרים שהיקף ואנו אומרים שלא הוקף אפ"ה כשר דדין בועה בשפול הבו דלא לוקף עלה · מ"מ שם לב"ש שם ב"ל בתקר"ה שקר"ה :

קמא אם הקנים האחרונים נפחו בריאה ושיש חב"מ הכקרבו לעיל ואמרינן לעיל ע"י
קכחס יפה יותר מן הראשונים נעשה חב"מ הייבו דוקא אם לא קרעו הבועה קנים
האחרונים אבל אם אלו הבי' האחרונים קרעו הבועה במזיד ובמתכוין ראוי להחמיר ולאסור
הבשר כי אינב נוקף מזה כי לא שלם הוא בסולאה הזאת ויש לחוש לקנים הראשונים ולאסור
הבשר והכל הוא לפי אומד הדעת ב"ד ולפי האדם · קו"ג סי' על מחו' לד תו"ז סס אות כב :

קמב הא דמשמוש ומכי ה"מ כשהבועה במקומה עומדת אחר המשמוש אבל אם על ידי
משמוש נתרוקנה הבועה בפנים אף שיש חב"מ יש להטריף · כמ"הג הג"צי אות כא
שפ"ד ס"ק כב ב"ל בתק"ס אות ב ז"תמ בדין הבועה אות לו תו"ז סס אות טו בל"י ס"ק כא
זב"ם אות יג קומץ סס אות יב :

קמג אבל אם גם אחר שנתרוקנה הבועה לא היה חב"מ ושוב חזרו למשמש ונמלא שהוא
מקיף כשר שא"א לתלות שמחמת שנתרוקנה הבועה נראה שהוא שרבי עיניו רואות
שכבר נתרוקנה הבועה ואח"ך לא היה ח"מ ח"כ מה שעתה הוא מקיף אין זה כי אם
שמשמשו עתה היטב ונעשה שיקף בשר וכשר · כמ"הג שם ב"ל סס מעם ב"א ז"תמ מעם
ב"א סס בל"י ס"ק כא זב"ם אות יו קומץ סס :

קמד י"א מעם ה"כ יעקב עוזיאל ז"ל שלא היה מומשמש בבועה בשפולי אלא היה מעביר
מחט קטנה בקוף שפולי בחתה כדי שלא תנקוב הבועה ואם היתה שופכת הבועה
ברפה ואם לאו כשרה · כמ"הג הג"צי אות כון · ואם שמופת חוזר הוא לכל שעבר המחט
מע"לע ולא נשפך מהבועה בילוע שיש שם חב"מ מ"מ לא נהגו כן אלא דוקא ע"י כפיחה ,
שו"ג מהו' יב וכן הרי ר"אפ שמעיר בזה הביאו התו"ז שם באות כ · ומ"מ כתבנו זה שהועיל
זה הבדיקה כשיהיה מחלוקת בין הבודקים ואי אומר שיש חב"מ ואי אומר שלא יש ובכוך היודע
האמת עם מי הוא אזי יש לעשות זה הבדיקה ע"י מחט כי הוא מבחן נכון לראות האמת
עם מי וכ"כ התו"ז שם :

קמה הא דאמרינן דאם ע"י המשמוש נעשה חב"מ כשר היינו דוקא אם לאחר שסילק
ידו שאר הסיקף במקומו מקרי שפיר חב"מ אבל אם כשסילק ידו יחזור הבשר למעלה
ואין הסיקף במקומו ערפה · פר"ת ס"ק ב קומץ סס אות ט :

קמו אם הריאה כשאינה נפוחה יש בה חב"מ וכשנופחים אותה הולך החוט ואין בה חב"מ
יש להעריף · מא"ח אות כג לב"ם סס קומץ סס אות יוד וכתב סס בעטרון סק"ט
דלא כהפ"רת ס"ק ב שהכשיר לכשר הסינו הגאון ב"א ע"ש :

קמז כשהבודק הנגיש בבדיקת פנים שיש בועה בשפולי יולה לאחר מעשה ההפשעה בכלי
שלא התקרר הריאה ואז לא תוכל להעלות בה מ"ב ויפסיד בחכם · שפ"ד סי' על
ס"ק לב קומץ סס אות יא ומ"מ ס"ק עד מעם ב"א · ומ"מ אם קודם הכפי' היה חב"מ ושהתה
איזה זמן ואח"ך בדק בכפי' ואינו מקיף אין להקל מחמת זה לומר מה שאינו מקיף עתה הוא
מפאת איחור הבדיקה זה לא אמרינן מיהו אם הריאה שהתה כל כך עד שיש לחלית שמחמת
הקירות כולל הסתנות בריאה עד שא"א לה לעלות עתה חב"מ יש להקל בהפ"מ והכל לפי
ראות עיני המורה · קומץ סס ומנהגינו פה בגדאד יע"א כשסתה הרבה ונראה בה יובש
מניחים אותה בתוך בגדי הבהמה בתוך להלוחית הדקיק ואז תחזור לקדמותה ואם לא חזרה גם
בזה מניחים מים פושרים בתוך הקנה ותחזור לקדמותה :

קמח בועה בשפולי ואין חוט מקיף אבל היא מלא אי בעורקה א"כ היא בחיוב שגוף
הרוב אינו בגבהות הבועה בשוס לד כשר היטב · ר"ל שבחוד אינה
גבוהה הבועה ושוה לבשר הריאה . דע"ק ס"כד מק"מ ס"ק סו :

קמט מעשה שהיה פה עיכו בגדאד יע"א שהיה לד יומן של הריאה חסר אונה אחת
ובמקום האונה היה מלאה שדק דכשרה מעוס שהשדק מעלים כמע"ל סי' לה סעי'
ה בהגה ומלא על השדק בחוד שלו שאין בה חב"מ והכשרנוה מעוס ס"ק ספק דהלכה כמרן
ז"ל ודעמיה דבועה בחוד שבין אונה לאונה כשרה הגם שאין חב"מ ואף אח"ל דה' כמ"ד
דגם בחוד שבין אונה מעורפין מ"מ מי יימר שזה עשוי להתפרק דשמא לא תתפרק וגם
לעשות

לעשות הבי' שהוא מלאה העין בכ"ד לא יש מ"הע כיון דאין לה אונאי ומשמ"וה כשרה ·
והגם דלקמן סי' טל אות כב כהבנו מעם מהרי"טץ בריאה אי שהיה לה שדק למעלה בעוקוס
שלם ובאותו שדק והחתוך שהיה לה יאלה קרכה מהחוך נגד והעריפה מהרי"טץ וחשב לשדק
כמו החתוך מעם שאני התם דלא יש קבלה אחרת דמכשיר קרכה מחתוך נגד אבל הכא דאיכא
סי' מרן ז"ל ודעמיה דמכשרי בועה בחדוד שבין אונה לאונה הוי ס"ק וכשרה · ועוד דשם קרכה
שלא כשדרן הוא דיבא דגמי אבל הכא בועה בשפולי הוא מב"הג ובפיקו להקל כמ"ש בב"י ז"ל :

קן אם נמלא כלול אי כמ"ד בתחתית האוס ובחוד פלול ההוא היה בועה שאין בה
חב"מ והכשירו חכמי הי"ב ה"ו מעוס דאין דרכה להיות כן ובפיקה להקל · והיינו דוקא
כגון דיש בה מ"ד הקטן דהוי ס"ק אבל אם יש בה מ"ד הגדול עדיין אנחנו מקפקין בה ולא"ע :

קנא בועה קטנה שאין בה מ"ד בחוד החתוכים הגם שאין בה חב"מ כשרה ומכח ס"ק דלא
הב"מ בועה קטנה בשפולי מותר והגם דלא ס"ל כן כמע"ל אות קיג הייבו דוקא
בשפולי אבל בחתוכי האונות דלא ואין לא חשיב שפולי א"כ הו"ל ס"ק והוא מתהפך ופשוט :

קנב בועה בשפולי ועלה קרוס על הבועה ומכסה אותה כשרה · ד"מ אות ו כמ"הג הג"הע
אות לא מעם דמש"א מה"בר אות ד תו"ז סס אות כו עמ"ה אות לו :

קנג סעי' ה בועה בריאה ומיכרת בעבר אי וכו' כשרה · הגה והוא דלא קיימי בעוקוס
קמפומות דהיינו בי אלבעות מן הספולי בדקה ודי בגסה נהגו להטריף
וכו' ודוקא אי שפכי אהדדי אבל אי לא שפכי אהדדי כשר וכו' · ונהגינו פה בגדאד יע"א כס'
ההגה ז"ל דמן הספיל עד די אלבעות בגסה ובי בדקה אם נמלא סס בועה מע"לע כשרה ולמעלה
מעיעור זה טרפה והיינו אי שפכי אהדדי אבל אי לא שפכי כשר :

קנד סס בהגה דהיינו בי אלבעות בדקה וכו' · אלבעות אלו הם רוחב גודל · שמ"ח אות
כד הב"ם ס"ק לב"ם סס מס"ז ס"ק יג וכן בשאר אחרונים :

קנה כתבנו לעיל בדקה בי אלבעות · היינו בגדולה בדקה ובקטנה בבדקות לפי קוטנה
לפי ערך ב"א בגדולה בבדקות · לב"ם ס"ק קומץ כלל כד בעטרון ס"ק מ"מ
ס"ק עז זב"ר סי' יג בתמידים ס"ק יג וסיים שכ"כ בחגורת שמואל ז"ל :

קנו אם ע"י שהקמיעה הבועה את הספול נראה כאלו היא לעמה מד"א אז שסקמיעה
ע"י כפל בריאה שזכרנו בסי' על אות קעה אז מהני ומודים כאלו לא נפגמה ולא
נקמטה · דע"ק ס"ק לב ומ"מ ס"ק עו :

קנז בועה מע"לע עלי הקרום שבין אונה לאונה או בין אונה לאונה פסיעה דלכ"ע אין
בה חשש כיון שרואים שאין שם קמפומות ולא שום בשר כלל · דע"ק ס"ק בסופו ומ"מ
ס"ק עה · וכן בועה מע"לע עומדת על הקרום המחבר העבוגות אל השוון שביניהם קרומים
של הריאה עלמה הגם שעולים בנפיחה מכל מקום כיון שאין שם בשר וקמפומות כשר . דעת
קדושים סס מ"מ שם :

קנח בועה שבין תחלת מחופי האונות שרק מגבה התוכים ומקמא עדיין מחוברים יש
להתפק אם שייך בזה מע"לע · דע"ק שם מ"מ שם ומנהגינו פה בגדאד
יע"א להעריף יען שיש בשר שם :

קנט שם בהגה ודוקא בשפכי אהדדי וכו' · דהיינו שנוקבים אותה בא' מלדיה ואם נשפך
ומתרוקן כולה דרך הנקב הזה אחת היא וערפה ולפעמים יעלא בתוך הבועה הכי
מוגלא עבה שאינה יולאה מן הנקב מכח עובייה אז יקה כל המוגלה מעם ויפרוך מיס בנקב שבלד
אי של הבועה אם מתמלא גם לד הבי' אז כשמופחין בלד אי של הבועה מתמלא כל הבועה
יש להעריף זה מורה שבועה אי היא רק מחמת עובי הליחה לא יאתה תחלה דרך נקב זה .
קומץ סס אות ג · וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א וכשמופחין בלד אי של הבועה מנהגינו לנפוח
ע"י קנה חלול דק של קש :

קס ודוקא לכתחלה לריך לבדוק ע"י העלה מיס או נפיחה אבל בדיעבד אם בדק ע"י בדיקה
דאי מהם ולא יאא כל המוגלא ולא הפיק לנופחה ונמלאת מיס כגון שנאבדה הריאה
או נקרעה כשרה · קומץ סס אות ד זב"ר סי' יג מוקפים ס"ק ב מעם ב"א :

קסא אם נעלמו קטפורות חוץ לטיעור הכז' דהייבו ד"אל בגסה ומניס בלקה אפ"ה כשרה
דלא חייסינן לקלקול הסטפורות סהם חוץ מטיעור הזה עסוס אינם תכופים ומסיבנים
כל כך · ס"ך הק"כז עסס ל"ח כב"הג הג"בי לות ז פר"ח הק"כה זב"ת הק"כו סב"ד הק"כז
סמ"ח לות כה תב"ם הק"לה לב"ם לות כה ב"יל ס"י לז ה"ד לות ח ה"לנ ס"י יח לות ב
תו"ז ס"י יט לות ב ז"הנ ס"ו לה קומן כלל כד לות ב :

קסב אם בלה ריאה לפניהו ובועה ניכרת מע"לע ולא הספיקו לבדוק אם היא לטעלה
מ"א בגסה וב' בדקה עד שנאבדה הריאה או נקרעה באופן שאיו יכול לעמוד על
בדיקתה יש להסתיר ונכח ס"ם כפק אם היתה עומדת בטקום קטפורות או לאו ואח"ל בטקום
קטפורות שמא הלכה כדעת המכשיריס בועה מע"לע וסוא מתספק · שו"ג הק"כח תו"ז אם לות ג :

קסג ואם אחר שבדקו הריאה ולאיו שהבועה קיימא בטקום קטפוני דהייבו ד' בגסה וב'
בדקה ולא הספקו לבדוק אי אפשי לסדדי או לא אפשי ונאבדה הריאה או נקרעה
שא"א לטעוד עליס טרפה לאין זה נקרא כפק כלל דהולין בטלוי ויש רגלים לדבר שבועה אי
היא · שמ"ח אם לב"ם אם ב"יל אם :

קסד פא דאטרינן דאי לא בדק אי לא אפשי אהדדי טרפה הייבו דוקא שהאם מכוניס
מנאם זה נגד זה שרגלים לדבר שא' היא אבל כל שאין מכוניס זה כנגד זה אנם
ואין רגלים לדבר כ"כ שא' היא יש להסתיר ואין לאסור מספק · לב"ם הק"קד ב"יל בתק"ס
הק"א · מיהו אם קרעו בחיד בלי בדיקה אסור לדידיס · לב"ם אם ב"יל אם :

קסה פא דאטרינן הכא דבטעוך לספולי כשר בועה מע"לע דוקא כשאיכה מתפשטת לטעה
בריאה עד יותר מב"א בדקה ודי בגסה אבל אם מתפשטת לטעה בריאה עד יותר
מב"א טרפה אפי' בהחלתה היא מן הספול כיון שהולכת עד לטעלה מב"א יש להטריף ודבר
זה לריך להזהיר לבודקיס עליו · כן נשטע מע"ז הק"טו כב"הג הג"סט לות כו לס"סס סוף
הק"מב ב"יל אם לות ג קומן כלל כד לות ב :

קסו פא דאטרינן בטעוך לספולי כשר בועה מע"לע אע"ג דלעיל לות קכ"ח נתבאר דכ"מ
חתוך והתוך נקרא ספול ע"ש הכא איו כן אלא דלא נקרא ספול כי אם החתיה
וסוף האוכות והאוזות ממש אשר היא דקה ואין לחוש לקטפורות אבל לטעלה בטקום הבד
אפי' שטוך להאוד ממש טרפה מע"לע · שמ"ח לות כז ספ"ד הק"כז לב"ם לות כז ב"יל אם
לות ב ה"לנ לות ב לק"י הק"ח תו"ז אם לות ס מאם ר"אפ קומן אם לות ס
ודלא כהר הכרמל ז"ל :

קסז יש"א פא דבועה מע"לע דטרפה הייבו דוקא כשהבועה נראית מעבר זה שהיא גבה
דריאה לעבר לד קמא אלא אבל אם היא עובדת מלד גבה להרחבות שבין החתוכים
או מלד קמא לבין החתוכים ואיכה נכרת לעבר הב' כלל כשרה · קומן אם לות ט · אמנם
מנהגינו אם בגדאד יע"א להטריף בועה כזו דהייבו שבועה מגבה או מקמא ונראית בלד שבין
החתוכים זה ג"כ נקראת מע"לע בין אם היא מקמא ונראית בלד החתוכים אפי' דלא נראית
בגבה או אפ היא בגבה ונראית בחתוכים אע"ג דלא נראית מקמא זה ג"כ נקראת מע"לע
וכן נשטע מסתעיות דברי הפוסקיס ז"ל וכיון שמנהגינו להטריף אין לזז ממנו · ונראה שיש
להסתיר בועה כזו בהפ"מ מכה ק"ם והוא כי לפ' הר הכרמל דכ"מ מתוך הוי שפול הגס
שנראית מע"לע ולפ' הקומן גם להטריפיס אם אם בועה כזו אהיא מקמא או מגבה לבין
החתוכים כ"ע מודים שהיא כשרה וא"כ הוי ק"ם קפק אם הלכה כה"סכ וא"ל שהלכה
כהטריפין שמא הלי כקומן והוא מתפך ופשוט :

קסח וכן אם עובדת מחתוך אוכה של לד זו להתוך של לד הב' באותה אוכה יש
להטריף · זב"ר ס"י יג בתמידיס הק"מב :

קסט אם יש בועה בטקום קטפורות ונבדו מעבר הב' היא למעה מטקום קטפורות יש
להסתיר דכיון שבטקום קטפורות לד הב' קיים ואיכה ניכרת כי אם מתחת לטקום קטפורות
איהו מפסיד ולית לן בה · שמ"ח אם לב"ם אם ב"יל אם לות ג קומן אם לות יוד גם ע"א עוד :

קע ואפי' אם קרם הנפיחה היתה נראית מב' לדדיה בטקום קטפורות ובל ידי נפיחה
נתבטלת

נתבטלת מקלת מעטה בלד אי בבשר היבב באופן שמסתכלי על סוף הספול אין בו
טיעור ב"אל כשרה · קומן אם :

קעא אם נעלמה בועה בספולי וס"בנ ומבועה הכז' היא היתה בולטת בספולי הריאה
יותר מהאר הספול ומשכה עמה את הס"ב הכז' ואטרינן לעיל אות קד דכשרה ומשם
ולהלן בטקום הקטפורות נעלמה עוד בועה מע"לע ויש בה טיעור ב"א מקום דהבועה והחוט
נמשכים עוד מן מהספול וניכר שכאשר תתרפא הבועה של הספולי תעמוד הבועה שמע"לע
לעטה מטקום הקטפורות אפשר דיש להסתיר · זב"ר אם בטוקפיס הק"ג :

קעב אם נעלמה אוכה אי בלי קטפון אפ"ה טייך בה דין מע"לע דהא יש לה קטפורות
דקיס · אם בטוקפיס הק"ל :

קעג אם אוכה אי נתפללה לב' ובאו' מספלוליס בועה מע"לע פשיטא דיש לה כל דין
מע"לע דומי שכא · אם :

קעד אם יש פליל מגבה וגיעא תחתיו וכשמופסין הריאה הפלול נופל לתוך הגועא ושוה
לשאר הריאה דכשרה · כמ"ש רמ"א ז"ל בהגה לעיל ס"י לה קע"י ס ואם נעלמה
בועה בהגועא וניכרת בעבר הב' אין קתיעת הפלול מועיל והו"ל מע"לע וטרפה · אם :

קעה אם בהגה בועה שהיא תחת הולדא וכו' טרפה דניכרת מע"לע · מנהגינו אם בגדאד
יע"א להטריף בועה מע"לע בולדא בין בטקום הטבע בין בטקום הדק בכל טקום
הדק שיהיה · לאפוקי מהב"יל שכתב אם בהק"ה הק"ב דלאו בכל דק שבולדא אסור אלא דוקא
בדק הסולך עד אמלעית שתחת הולדא ע"ש אלא מנהגינו להטריף בכ"מ דק שיהיה · גם
לאפוקי מהרי שי"ב אות ס דכי ועשה הרי גו"א דגם בולדא בעינן ב"א בדקה ודי בגבה
אלא היא אלא בכ"מ טרפה וכ"כ התו"ז ס"י יט אות ע :

קעו וכן אם הולדא עומדת על הבועה וניכרת מע"לע טרפה · מור"ם בד"מ ומשם בר"י
שמ"א אות כח לב"ם אות כח ב"יל אם אות ד ה"לנ ס"י יח אות ד :

קעז ואם הולדא עומדת על הטיבר יש לבדוק אחר טיפה לאם ואם יש טיפה לאם בטיבר
הרי היא כמו שעומדת על הבועה וטרפה ואם אין בו טיפה לאם כשרה · ג"ב בדין
בועה הניכרת מע"לע אות ב ועיין לעיל אות עה :

קעח בועה בכיס הולדא כשר אפי' היא מע"לע או בספולי ואין הב"מ . שמ"ח אם
לב"ם אם ב"יל אם לק"י ס"י יח הק"יג :

קעט והא"ה תב"דם להדדי בכיס הולדא כשר דלא גרע מניקב הכיס דכשר · לב"ם אם
ב"יל אם בתק"ה הק"ד :

קפ בועה בלד הולדא אלא לאוה בעקוס שיורד הקמטון להולדא יש להטריף . מק"מ הק"מב
מאם ב"א בפ"תב הק"עז · ונראה היא להסתיר בהפ"מ · מק"מ אם :

קפא אם בהגה עכרי הניכרת מע"לע דיכה בבועה וכו' · לא קי"ל הבי אלא טיבר שהוא
מע"לע כשר · ע"ז הק"יו מאם הס"ל ש"ך הק"ל לב"ם לות כו ספ"ד הק"לב לב"ם לות כו עכ"ה ס"י ע"ז לות
לא תו"ז ס"י יט לות י וכן הביא מאם ר"אפ זב"ם לות יט קומן אם לות ו :

קפב וכן הדין בטיבר שבתוך הריאה שהיא שוה לבשר הריאה וניכרת מע"לע כשרה · שמ"ח
אם ספ"ד אם לב"ם אם ה"לנ ס"י יט לות ד ב"יל ח"ם לות ס תו"ז אם לות יא :

קפג ואם בלד אי בועה דהייבו בולטת לחוץ ובלד הב' שוה לבשר הריאה בטיבר אפ"ה
טרפה דמ"מ הו"ל בועה מע"לע עד שתהיה ב' עבריו שויה לבשר הריאה ואז אע"פ
שיש מראה מוגלה לעור שעליה איהו אלא מורשא וכשר · שמ"ח אם ספ"ד אם לב"ם אם ב"יל אם לות ו :

קפד בועה מע"לע מליאה רוח יש להסתיר אף במקומות דאסרי במיכי בע"ז · ע"ז הע
ס"י כא בעי' ד' זב"ר ס"י יג לות ג :

קפה אם נמלא בריאה אלד זה מקרון מבפנים פחות מעשיעור הביעית ואחר כלות המקרון מתחלת
אם בועה עד שניכרת מעבר הב' יש להטריף · קומן אם לות יא מאם ב"א בעי' קט :

קפו אבל אם יש בועה מע"לע ע"י נפיחה ומשמש עולה אלד אי עור ובשר קלת ואין
הבועה

הבועה כיבית שם כלל ואפי' היכר מורקא אין שם אלא נתכסה בבשר הריאה הו"ל בועה מלד א' וכשר · בל"י קק"כב הב"ש קק"מ לב"ש שם ב"ל שם אות ז קומץ שם אות ז :

קפז י"א דאם בולטת לחוץ לא מהני מה שמתכסית ויש לה מ"ר דמ"מ גבוה הוא מבשר הריאה וערפה דדוקא אם שוה מלד א' ומ"ר עליה יש להכשיר ולא בעינן אחר · שפ"ד קק"לב לב"ש שם ב"ל שם · וי"א דהגם אם בולטת היא כמו הר וגבשושית כיון שמתכסית בבשר הריאה כשרה . קומץ שם אות ז וכתב שם בעשרון קק"יב שכן הסכים הגאון ב"א ועל"ל וכן הסכים המק"מ קק"פ · ומנהגינו פה בגדלד יע"א כשברת המכשירין ומה גם דהכל לגבי דילן הוי הפסד מרובה :

קפח ואם יש מלד א' בועה ומלד הב' עיכר כמי ערפה מיהו לריך להתוך כל הריאה ולראות אם יש איזה הפרש והבדל בין הבועה ובין העיכרי בפנים בריאה כי א"א לבדוק בזה אם שפכי אהדדי כי העיכר קשה לכן לריך לבדוק כמ"ש ואם יש קלת הבדל ביניהם כשר · ומי שרולה להחיר בהפ"מ אין מוחין בידו · לב"ש שם ב"ל שם בתק"ה קק"ד :

קפט דרך הבועות הגדולות לפעמים שאין המים שבתוכם מעלאים כל הבועה ונשפכים בקיתון הנה והנה בתוך הבועה וכשר ואפי' אם יש ריקן בתוכו יותר מרביעית והמ"ש בבועה מע"לע או בשפולי במקומות שאין בהם איקור מחמת השפולי או מחמת המע"לע אז אפי' יש בהם ריקן בתוך הבועה ג"כ כשרה · לב"ש שם :

קצ בועה העומדת באוכה העליונה של יתין אלל החרין והיא במקום שמתפללת הגרגלת ויש שם קמפון אם מלא שם בועה מע"לע יש לאסור משום מע"לע דיש שם קמפון ואפי' חוט בשר מקף מאחר שהקמפון שם הוא מגולה לגמרי ואין שום בשר חופה עליו שונין בעדו · כ"ה הג"הע אות קב הו"ז סי' יט אות ז · ומ"ש לעיל אות לז דבועה על חרין דהגל חמור ערפה מע"ג דאיכה מע"לע ואי"כ הכא למה בעינן מע"לע · זה איני דשם היא הבועה על החרין ומשם מאיכה מע"פ שאיכה מע"לע לערפה ומשום בועה על חרין וקמע אבל הכא הבועה היא איכה על החרין אלא היא סמוך לחרין להכי דוקא בעינן מע"לע לערפה ופשוט :

הצא בועה על יה"מק פחות מע"ד הקטן לא שייך משם מע"לע · לע"ק קק"לא מק"מ קק"פא :

קצב אוכה התחוכה דשמאל יש לה חדוד גם מקמא לא שייך שם מע"לע כיון שפני הבבים הם מקמא · מק"מ שם · וכן בימין אם ימלא כך בא"הל ג"כ דיכא הכי :

קצג אי ליכא בועה מע"לע אע"ג דנמוח בשר הריאה כשרה ולא חיישינן לנקיבת הסמפונות · בו"מ בית יאוכה מ"א דף קי"ד ע"ג ודלא כהערא"ם ז"ל אות ה דהסמיר וכ"כ לעיל סי' לו אות קו משם רוב האחרונים ז"ל ע"ש :

קצד בועה המלאה במקום סמפונות ונאכלו הסמפונות ערפה · זבחים שלמים אות כג משם כ"י וסיים והוא ברור :

קצה סעי' ו אבעבוע שמלא בו נקב היכא דלא משמש ידא דעבדא ואין ידוע אם ניקב מחיים וכו' ערפה · מרן ז"ל וכל הפוסקים ס"ל דהיכא דמשמש ידא דעבדא כשרה אבל מהגה אלטונישקי יע"א הער העיד הסו"מ: ז"ל מהו' יג משם אביו ז"ל דנוהגים להעריף כל בועה הבאה לפניהם קרועה בין בדו"ל בין בדו"ר בין בכ"מ דחיישינן שמא שלפומית היתה ומתוך שאינו יכול לעמוד על בדיקתה ערפה וכן הוא מנהגינו להעריף כל בועה הבאה נקובה ולא חלינן בי"דע ולא ביד הקלב ולא בשום ענין כלל יען על הרוב מלאים בועות יבשות ושלפומית יותר קרוב ועוד הוי דמחמת שהיתה נקובה בעור הריאה והיתה שלפומית נשברה ונשפכה מלתלות ביד המבשר וכך אנחנו עושים מעשים בכל יום להעריף · תו"ז סי' יב אות יוד :

קצו ואפי' אוער הבודק בדי לי כשהעברתי ידי עליה היתה שלימה לא מהימן להכשיר משום דהשלפומית אירע מלאים ונבפנים כי אם בחוץ דבהעברת ידו בפנים ולאה בועה אפשר שהיא שלפומית מליאה והוא פשוט · ב"ש שם תו"ז שם אות יא :

קצז וכ"ש אי ליכא רעותא אחרת בנקב דאיכא עפת דם דערפה אפי' לדעת המכשירים בעקום דיש להלות בי"דע · פרא"ם קק"יז הו"ז שם אות יב :

קצח ומלתא דפשיטא לכ"ש אם הבודק בעת בדיקתו בפנים מלא בועה נקובה באיזה מקום שהיה דודאי הויא ערפה דאיכא לעיסה לבועה יבשה כנז"ל · כנ"הג סי' לו הג"שע אות יג הו"ז שם אות יג :

קצט גם הסי' שכתב ההגה לעיל סי' לו שאם הנקב מקום שיעשית ביד העבדא אין סי' זה אמור אלא בריאה שהנקב עומד במקומו ואין דבר אחר מכריחו להתרחב ולישמר אבל בבועה שאחר שניקבה יולאים ומתוכה המים עם השלפומית שלה ע"י שמבקשים המים לצאת ומתרחב הנקב הרבה והדרך דבעת יליאת המים לחוצה הוא מכביד יותר ונעשה מקום ואין ראיה ברואתו מקום לתלות בעבדא דאין ספק דהיה עגול מחיים והמים מרחבים אותו ומשיך ואזיל וכן בא מעשה לידי שמלא הבודק דרך בדיקתו בועה נקובה והיו רולים להכשיר מעשה דהנקב מקום והטרפתי · תו"ז שם אות ט וי"ד :

ר בועה שהיתה מליאה מוריס וכו' · וכן בועה שהיה בה גרב כתבנוס לעיל אות יב ויג :

רא לפעמים ימלא בועה שניקבו מחיים ב' קרומות הריאה אבר עליה וירחה לומי שלא ידע בהם שלא ניקבו יען כי בתוך הבועה איכא שלפומית מליאה מיים ויחשבו שהיא קרום הריאה ומי שיודע יכיר כי מראה השלפומית כמראה קרום הריאה אלא היא יותר לבנה · כנ"הג הג"הע אות לז · פי' ערפות זה היא דבראה ע"ג הבועה קרום בגלד עגול או מקום ומראה במקום המוגלה קרום אחר ומראיתו יותר לבן מקרום הריאה הייני קרום השלפומית דניקב קרום הריאה וכיון שכן לא שייך שום בדיקה בזאת הבועה כיון דהנקב בפנינו ומה שאיכה שופכת מהבועה הייני מחמת קרום השלפומית ולאו בר קיימא הוא · תו"ז סי' יא אות ב · ומ"ש הש"וג ומה' יא דניהגים בבועה כזאת לבדוק בגולה אם ככנס דאם הגולה בין הקרום ובועה בידוע שניקבה הריאה ואם לא ככנס דאם הגולה בתוכו אע"פ שבראית השלפומית כשרה · אין לסמוך ע"ז ובדיקת הגולה לא תועיל ולא תליל ואין לו בדיקה אחרת כי אם לנקות הבועה ע"י קליפת אותו קרום והוכס כגולה ואלו יולאת הבועות נקובות התת הדלדול הכז' להיות הבועה ישנה שניקבה ועלה בה קרום ולא כשפכה הבועה מחמת השלפומית שבה ומראיתה כהתמה כך היא סדר בדיקתנו בבועה כזאת ואין לזוז ממנה · תו"ז שם וכן מנהגינו פה בגדלד יע"א:

רב גם דע שבנגד השלפומית בא אסקלד"אדו בריאה (פי' כמו ריר עב על הריאה) או בדופן ואסקלד"אדו הולאה שהיתה נקובה הריאה והערפות הזה כמלא הרבה בבבשים וכל זה בבקיאות הבודק וסי' ילילנו מבגיאות כי"אא · כנ"הג שם תו"ז שם אות ד :

רג ערפות זה של השלפומית שכתבנו לעיל הביאו הנו"ז ז"ל בשו"ת סק"ים ובשו"ת בשם מ"כ וז"ל אם נקלף קרום העליון של הבועה דהייני עור הריאה ערפה מפני שהעור התחתון הוא עור הבועה והוא בא מחמת מכה וזהו אפי' בבועה יחידית ואפי' בנו"ז עכ"ל · כנ"הג הג"הע אות כו ומשם דמש"א תו"ז שם אות ו · אבל אם לא ניקב עור העליון כשר כיון שהעליון קיים והוא עיקר הריאה מש"אך כשניקב העליון · הכ"א כלל יד אות יד :

רד בועה בריאה ונמלא בתוכה תולעת וליכא נקב בבועה רק כשפתחו הבועה נמלא תולעת בתוכה כשרה · ש"ת גב"ש סי' פה לב"ש שק"קכא הו"ז סי' טז אות א :

רה ואם נמלא נקב בבועה והתולעת היא מקלתה בנקב ומקלתה חוץ לנקב כשרה . גב"ש שם לב"ש שם תו"ז שם אות ב וסיים ואפי' לפנהגים להעריף כל בועה נקובה מחשש בועה ישנה כל שנמלא נקב רק והתולעת בתוך הנקב אף שנשפכה הבועה יש להכשיר כל מראה בור דמנקבת התולעת כשפכה וליכא שום חשש שלפומית ופשוט :

רו אבל אם נמלא נקב בבועה והתולעת איכה בתוך הנקב אלא על הריאה יש להעריף דלא דמי לריאה שיש בה מוכנא דבין דיש כאן בועה הוי תר"ל וערפה · ב"ש שם לב"ש שם תו"ז שם אות ג :

רז סעי' ז בועה או ברכה שנמלאו בקנה הלב וכו' כשרה · הציקר כפי' מרן ז"ל ודעמיה דבועה בשאר מקומות אפי' באיברים שנקובתם בשהו כשרה בלי בדיקה · משחא דרבותא בזה הסי' תו"ז סי' כג אות ו וכתב שכן פסקו רוב האחרונים ז"ל · וי"א

בלריך לפתוח הבועה אפי' אין שם כי אם אחת ולבדוק אם הבשר תחתיו שלם בלא לקותא
או נקב ולא דמי לריאה דלא לריך לפתוח בועות יחידות ומשום דבריאה שכיחי בועות כמלוה
אפי' ע"ג בשר בריא ומ"אלא במקומות אחרים אין דרך להיות שם בועה ומשו"ה לריך בדיקה ·
ומ"מ אי לא פתח ובדק כשרה · שמ"ה אות ל לב"ש אות ל תו"ז שם אות ב
ומשם רש"ל שו"ג שק"כד וקייס ה"ל וכן מנהגינו לבדוק תחת הקרכה או הבועה הנמלאה בבני
מיעים אם יש שם נקב תחתיו ערפה ואם יש קרום דק שלם כשרה ע"כ והמחמיר תע"ב :

רח קנה אות זכר שבקוף הגרגרת כשמתחיל להתפלל למלמה ראשים היה שם בועה
אי גדולה מריאה מיס כשר ומשום דסיימו דביתייהו · כמ"הג בשמתחיה שבקוף פי'
קב"ל פי' ק"ח · ויש בועה מריאה רום וכשרה · כמ"הג בשו"ת בע"ח י"ד פי' ק"ח · ויש
בעין בועה בלי מיס והיתה קשה כעור הקנה וכשרה דהייהו דביתייהו שו"ג שק"כה שע"ה
פי' לג שק"יג זל"א פי' לד אות ט תו"ז שם אות ג :

רט בועה מריאה ליתה כבריאה ומבושלת בלב או באחן הלב ואין רעותא באחלל הלב
ולא בקנה הלב ומעשה היה בירושלים תו"בב והכשיהוה רבני מתא · הרי פרי הארץ
ח"ד פי' יוד שו"ג פי' מ ומהו פי' תו"ז שם אות ד :

רי ומעשה אירע בלב בהמה גדה שנמלא שם בועה ונכנסת מע"לע ון המלל לחון אלא של
לד החלל היה קרום בשר ע"ג הבועה ומלד חוץ היה מוגלה והכשיהוה ומעשה דלא אסכחן בועה
אלא בריאה ואפי' אם ניחוש לפי' רש"ל ז"ל הא אינא בשר התחתים שלם · שו"ג ומהו יו תו"ז שם אות ה :

ריא עוד אירע מעשה בלב בהמה גדה שהיה בו בועה גדולה דבולה ומע"לע
ומלד חלל הלב היה כל הבועה מלוה בתוך בשר הלב רק שיעור זה אי היה לבן
שהיה נראה שהוא קרום הבועה והיה נראה לחם להעריף דבועה הרי היא כנקב אלא שאח"ך
קרעו הבועה ונשאר תחתיה עוד קרום דק של בשר הלב והכשיהו כיון שנשאר תחת הבועה
קרום דק של בשר הלב לא הגיע לחלל קרינן ביה · שו"ג שם תו"ז שם אות ו :

ריב לפעמים יבא הריאה עקומה בעקומות שיש לה בעקים אי גבוה ובעקים אי נמוך וקורין
לה עקונה של עז ומפני שרוב העקומות של עז הם בחיים כזה ומשו"ה קורין לה עקונה של עז
שמעתי מבודקים שהיא קרכה ובועה רעה בתוך הבשר של ריאה ולכן מסירין אותה בסכין ואם
לא יבלבל כשרה ואם בלבל ערפה · כמ"הג הגש"מ אות לח בשם מ"כ · וכן בא מעשה פה בגדולי
יע"א עקונה של עז ומפני מבחי מתא הי"ו והסירו אותה בידים בחמת ומלאו בועה בתוכה והסירו
את הריר שהיה קביבה וכפחו אותה ובלבלה והעריפוה :

דיני תר"ך לסי' לז

א ק"ת הילולת מן הבועה · לעיל אות יז :
ב ואם ק"ת יולאת מבועה מלא רוח · לעיל אות יט :
ג בועה שיש בתוכה תולע · כתבנו לעיל בסי' לו אות פט :
ד בועה על הגבשושית · כתבנו לעיל בסי' לו בת"ל אות יז :
ה בועה על הקנה · לעיל בסי' לו אות קטו :
ו בועה על יתרת בדרי דאוני · כתבנו לעיל בדיני תר"ל סי' לה אות ח :
ז בועה על יתרת · שם אות ב :
ח בועה שחוברת לנ"ר ע"י כפיחה · לעיל אות כח :
ט בועה שנתלבנת ונלמעה ע"י כפיחה ולמעלה איכה מתלבנת · לעיל אות לד :
י עיבר או מוכתא על גבשושית · לעיל אות על :
יא עיבר או מוכתא בעקום המשמעת קול · לעיל אות מ :
יב מלאה כשרה על הגבשושית · לעיל אות מא :
יג תרי עברי דקמיכי או תרי מוכסי דקמיכי לא מקרו רעותא · לב"ש אות קע"ד ב"ל
בדין תר"ל סי' לז אות יג :

יד בועה ומוכתא דקמיכי אם יש עוד רעותא אלא המוכתא הוי תר"ל ואין מקום המוכתא
נחשב הפסק אבל אם אין הבועה הבועה והמוכתא יש הפרש כל שהוא לא הוי תר"ל ·
לב"ש אות קמ"ה ב"ל סי' בביאור שק"א :

טו בוע ועיבר דקמיכי ויש עוד רעותא קמוך לעברי יש להכשיר לדידן לאכן לא אשכיחן
לעיבר רעותא כלל והגם דהלב"ש אות קמ"ח והב"ל שם והקונן בדין תר"ל אות ב
סעי' עו אשכי לדידן עותר :

טז תרי בועי דקמיכי ונתכסו בבשר הריאה או שחיסה או אי עהם ונשאלו גבוסים ובשר
הריאה וכתבנו לעיל אות פח דכשרה בספ"ו מ"מ מקרי רעותא ואי איכא עוד רעותא
אחרת הוי תר"ל ואסור · קונן שם סעי' ב וכן משמע מלב"ש אות קמ"ה :

יז בועה על מרן וקמע או על מרן אוכה העליונה דיוון · כתבנו לעיל אות לז :

יח בועה בשפולי כל שיש חב"מ דיכא כדין בועה יחידית · לב"ש אות קכ"ב ב"ל שם אות יח :

יט תרי מע"לע דקיימי בעקום סמפונות מקרי תר"ל ואי איכא ק"ת עליהו הו"ל תר"ל
ואסור . על"ל בדין תר"ל אות קכ"ח ב"ל שם קונן בתר"ל אות ט סעי' כט ולא
כלב"ש שהכשיר ע"ש באות קכ"ג :

כ מוכתא מע"לע בעקום סמפונות מקרי תר"ל ואי איכא ק"ת עליה הו"ל תר"ל ועדפה ·
ב"ל שם קונן בתר"ל אות מ סעי' עז · והלב"ש מכשיר ויש לסמוך עליו בהפ"מ :

כא אבן עיבר ומוכתא בשפולי לא הוי רעותא · ב"ל שם :

סי' לח

א סעי' א ריאה שנמלא בה וכו' שחור בדיו וכו' · לא מעלף כי אם בדיו מעט אבל
אם כועה קלת לשחור יש להכשיר רק לדין אנחנו בקיאים היאך שהכוכים דיו
שלחם ולכן בה"מו כל שאינו שחור כזפת לא מקרי שחור כדיו ויש להקל בה ובליכא הפ"מ
יחמיל יותר וכיון שאין אנחנו בקיאים ומ"א לעולם יעמיד זפת בלדו ורואה להליה שעדין
לא הגיע לשהרוריתו של זפת בזה הוא שיש להקל בהפ"מ : שמ"ה אות ה תב"ש שק"ז לב"ש
שק"יב ס"לנו סי' כה אות ד ושם בלק"י ועיי' בקונן כלל כא אות ד :

ב בועה על הריאה ויש בה מראה שחור כתבנו לעיל סי' לז אות יב :

ג עופות שיש מ"שה על ריאה שלהם ולוקה הקרום מא"ל להבחין אם הקרום נקי מהמראה
הו"ל בבעותא מחיים לא שייך בשחטה הותרה ועדפה · ואף אם בשחטה הא"ח כמה
יעיש אח"ש ומלבר הדס תחת הטור ולא"ז י"ל אין רעותא מחיים ובשחטה הותרה מ"מ כיון
דאין בדור שיכול להיות כן רק אח"ש מא"ל להסתיר ספק הכתוב בש"ש לאקור · דע"ק שק"יב .

ד אם אי אסור דומה למראה הבשר וכו' · בשפה יש בשר שטותה ולריך להבחין אלא יפה המראה
נעל"ל הכל לפי שונן עין בשר ואע"ג דאדום ומראות הבשרות הוא לריך להבחין אם אין אדמימותא
זו דומה לעין בשר · שמ"ה אות ד ובת"בש שק"ה לב"ש שק"ו זב"ת שק"ג ס"לנו אם אות ג
לק"י אם שק"ה ב"אם הביאו לק"י אם וקייס הב"א ולכן אין להכשיר במראות אדומות כי
אם עפ"י בודק בקי בדקדוק היעב · מכ"א אם ב"ל אם אות ב ואם בע"מ שק"ה הביא
הסיא דב"א · ואנחנו מנהגינו פה בגדולי יע"א כשיש מראה בשר שבביא מבשר אל אותה
בהמה שנמלא בה המראה ונקיף ובזה יצאו מידי כל הספק :

ה וכ"ל דבבשר מי קאמרינן · שמ"ה אם לב"ש אם ב"ל אם בעמ"ז לק"י אם בשם ב"א
קונן כלל כו אות ה : וסי' לדבר וביום הראות בו בשר מי יעמא · בית אברהם
בל"תב שק"ב זב"ר הי"ד מיקפיס שק"ג · ולא כהרי מ"מ עכף א שרש ה שק"ה שהמחיר ·
וכן מנהגינו פה בגדולי יע"א המדמין בבשר מי :

ו ריאה דקשה במקומה כבשר כשרה ולא מעריף כי אם קשה במקומה כעין אבל בקלת
קטוי

קטוי ומשמוש אין להעריף · הב"ש סק"ה וסייס ח"ל ואני לא שמעתי לעולם מאן דאמ לאה אפי' בלא שעת הדחק וכו' לב"ש אות ד ודלא כהפ"רח ז"ל דהלריך שע"הד גם דלא כהסע"ס סק"ב דסעריף בזה ופי' דעת מרן ז"ל דס"ל הכי דלא היא אלא אדרבא מרן ז"ל בבי' בהלי' מכשיל וכבר דחה דברי הפ"עה הרי לב"ש סק"ח ער"ה סק"ג כתב כן בשם רוב הפוסקים · וכן מנהגנו פה בגדאד יע"א · ועיי"ל לעיל סי' לו אות קעו :

ז אם אי אפשר יבוק אמאכ"ליו בא"עז בין אפשר כמרחה אלמון בין אפשר כמרחה כקותה טרפה · אלמון בילה בין אי בין מבושל · ש"ך סק"ג פר"ח סק"ג זב"ת סק"ה תב"ש סק"ג שפ"ד סק"ג קומן אם אות ד ·

ח כרכוס בין כרכוס גופיה בין דברים שנלבעים ממנו · ש"ך סק"א פר"ח סק"ד זב"ת סקו כרתי סק"א חכ"א אם שפ"ד סק"א בא"י סק"ב :

ט כרכוס הרבה פירושים נאמרו בו יש מפרשים שהוא מורי"קא הנקי בער"בי אל על"פר וי"א שהוא שקורין בער"בי אל כר"כס והוא הבא מאכ"דייא ומותכים אותו בתבשיל ומיין כל זה בת"בש סק"ב · ומנהגנו להעריף בכל מין כרכוס :

י וכן כשותא יש בו כמה פירושים י"א שהוא המעילין אותו לתוך השכר וקורין אותו בעיכו רזגלייב וי"א מיכים ומאריך בזה הפ"רח סק"ה וכ"הג הג"בי אות ד ולענין דינא נקטינן ככולהו פירושי לחומרא · פר"ח סק"ה זב"ת תב"ש סק"ז תב"ש סק"ד טו"ג סק"ד ש"ע סק"ו :

יא ואנן לא בקאינן בזה וכל מין יבוק טרפה · וכללא דמלתא כל הכ"ע לאמרה יבוק גע"ל יש לאסור בין כמרחה השבוה או כאתרוג או בזהב או בכסף הטמוי"ם דסיינו יבוק שבת בין כמין הורקת פניס של חולי יבקון או כמרחה דלעת הכל הוא מין יבוק וטרפה · ט"ז סק"א ש"ך סק"ב כ"הג הג"בי אות ז וחו' פר"ח סק"א בסופו וסיים שם לכל מין יבוק טרפה זולת ככרתי ומשם שהוא בא"עז וי"ד שהוא דומה לתכלת בשרה ומ"כ הגאון כנפי יונה בזה הפי' ע"ש ובלשונו בע"בי קורין אותו כר"אתא וכ"כ טו"ג סק"ד מ"ש אות ב ב"לי סק"ג ש"ס סק"ג כרתי סק"ג לב"ש סק"ג חכ"א אם ה"לנו אם אות ב עכ"ה פ' יז אות ב ב"ל ח"א אות ב קומן כלל כו אות ג :

יב אם וכן אם היא כמרחה הבקעת וכו' · עיי"ל לקמן בסמוך אות יד :

יג אם וי"מ דסייכו כעין חריות אל דקל · והיא קפק טרפה כמ"ש הרמ"בם ז"ל בת"ז עה"ש וכ"מ לעכין ס"ק לא· איכא קפק אחר עמו כגון שנתערבה חתיכה אי מבהמה זו עם חתיכה מבהמה כשרה ואח"ך כפל ונתערבת במקום אחר יש להכשיר ומעמם ק"ק · קומן אם בעכין סק"ק · ודוקא אם בקי ויודע בודאי שמראה ריאה זו ומשם כהריות אל דקל לאבל למי מאיכו בקי לא נאסב לאסק דהו"ל אי מקמן חכמה וכל אי מ"ח הו"ל כודאי וטרפה · שמ"ח אות ג ומ"ז קוף סק"א לב"ש אות ג ב"ל בתק"ה סק"א :

יד אם בהגה י"א דאפי' אם היא כלובן בילה טרפה וכו' · לובן בילה רבו הדעות בזה יש אפי' לובן בילה אחר בשולה · ש"ך סק"ג דקודם בשולה איכא כי אם זהרורית · וב"א אפי' כקרום הקשה בבילה · ואפר"ח פי' כלבמית קרום בילה · ולדידן אין כ"מ בכל אלה דאין אנו בקיאין ולכן יש להעריף כל מין לובן · שמ"ח אות ו תב"ש סק"ח פר"ח סק"ג טע"ה סק"ח לב"ש אות ו חכ"א אם ה"לנו אם אות ה ב"ל אם אות ה קומן אם אות ז · וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

טו אפי' אם נישה קלת ללובן טרפה · לב"ש אם קומן אם :

טז מיהו כ"ל דלבן בריאה יעמיד בלהם בקעת עץ אם דומה ממש הוי ולאי טרפה ואם אינו דומה לא הוי אלא קפק טרפה · לב"ש אם ב"ל אם בתק"ה סק"ג · וכ"מ לס"ש :

יז מרחה לבן לאחר שקלפו עורות הריאה וכתיבשו סר מרחה הלובן אחר היבוש לא מהני וטרפה דהבהמה בחיים בלי יבוש · דע"ק קוף סק"ד מק"מ סק"ח :

יח אם אין המרחה שחור ממש ולא לבן ממש אלא כמרחה בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכתה לבנינותו אין להעריף ומעמם שחור רק מעמם לבן והוא קפק טרפה ולכן אם יש עוד קפק אחר הו"ל ס"ס · מק"מ סק"ד מאם ב"ח בית אברהם בל"תב קוף סק"ב :

יט סעי' ב פל אלו הערמות אינם פוסלות עד שנולדים אותה ושעומק בה בירו אם אחר שעומדו בה ונבחנתה ואחר לעראה שוה ואינה עכבבה דריינו שבקרום כשם מו ברוך וכבבה בעוה דאנחנו בקלן דשחטה דשעות עקבר ובן נוקבים בעלונה: שבאחר שקום שישאר בבכות אם לעקום דמסק בקלן לוחר שנשאר ברבה בשעות ביד בנ"ב הנכי אות בת שעם עכ"ב ישן שעה שעם ברש"ר עכ"ב אות מקק ומיס ואל ובך דשרבנ עוד בינם שעה: בכל יום עבל זכ"ת מק"כ ובן שנבנו בה בגדאד יע"א :

כ עם אם נשרבנ לעראה שוה שוה שוכנת ובו בשיקה בדרי עכ"ן אל דאב אם לא אחרה לעה מקום לבה מקה אבר מקה אבר אם אחרה לעראה שעראה בעוה בא נ"ב בעה · שה מקה בעה הבעה עראה בעוה בעה אם אחרה בעה אם אחרה בעה אם אחר

בדרכך אבל אם נפתוך יודע ערמי ואחזיר לערמך המסור בעדך המעביר דבריך לא ביקר
נגותך פ"פ אבל אם נפתוך יודע ערמי ונקבע בקרוס הוי ערבך עצר עשה ביתך לשל בסי לו שיש
עשה ולבש עם כיס בעשה מקיב קושן עם ואן אם צריך לנוכחי עשוס דעוקא דעמיס בגון לבעלך
חוא בער שקיב לבושך בשבעל ובדוער ובטוקא הריח לא הלבך פי אם ש"י נפתוך יודע ערמי ואם
נוחך בר נפ ערמך לפעלך נראך דעוקך עצר קושן עם :

כט ויאמר שנעצא כי ערמך לפעלך בבדבך שקוער ובקצר שקוער חזיר לערמך בעבר
לא מנ בדבי לבעבירך אלא צריך לבדוק על ערמך ועומך ולעבם כי עד שתחזור לערמך
בעבר דבין עומינו דעוקא אינו עושיל כי אז ב שקוער שחזר לעומך בעבר לביוק ויאיר על
העאר ואם לא בדק בעל עובך יד עאול הנדם מכ כ דשך והלא בכר הבעל עבעיו עקש מקיב :

ל ויאמר שנחבבך ונעצא בחלק עשר שדעוק הבסלות נוחך עביא שוקבק בדבר יוש הוא
עביאך שעבנה ערמך עלך לעומך בפעל ובני יש בין מס שעא בעבוצאו ביאך שן
בבעער לא היך כר זר הערא הבפעל וחלל ביך כי שעא אם ביינו נובמים אוכך היך חזרק
לערמך בער וזך הפס הוא שבלך הנחשר שעא אם ביינו נובמים אוכך היך חזלק לערמך
בער וחלל שבשעאך היך עוטד בעטו שעא אחר שבוצאוך שבבעבר נעבבר הערמך הזך
ושעוך יש לבעביר בין הקיל בפטך שנעחעך בני היח בחזקק היבך בעל עצבבי הערבחק
לבינבא עבבינן לך ובן חעדו בעבק בנא בעבא מיעבר בנא לבי עמנבחנו בולין
בעיעבא הערבחא עלי ובא בחן יובך הוא עצבי עבעו הערבאוק לאחר שנעחעך ונעבבך
ולא בודם עחיעך בבעבכן הנ מי לב עחבר אוק ז עבך עם אוק בב בא מי לא בביב ביאך
אוק ע מעי יב ולא בבעבר אוק ב עבעבך עבל בבבי הבעבכן בל ובבב שבבי בבא ם הוא
אם נעבבך שבאך עבלך עחיים או אחר עחיעך בחם בבבי חיבך חוזבק לעומך בעש ובמי
חחש הוא הנעבבך שיש ולא יבעינן עבבן לו זר הבחובבק לעומך בער דוקא לאחש הוא הלעבר
לא מעבינן הבלעבא עחיים הוא הנעבבך ונעבר שומך לבעלך ועביו בבי עבעי חוזר לעומך
בער מכל אם עבר בעבו ואיך הוא עלא ביך חוזר בחיובו לעומך בעש ואב עבי ובי
בא בבבק ביך בב עומך לבעלך עחיים או בבבוה אחש ואבל עחיים עבעא ביך חוזר
עי בבאך ועל בן הבעיבך בהוראוק הבעבכן בל ובעבך ועין זבש אוקו אחר ואינו בקעש
עבבבים לבבבי הבעבכן בל בחוקן יוד אבל אם לא ואבך הבעומך הבבים בי אם אחר עבעבך
ביאך זעין בב אחר עחיעך עלך עחיים בחוקן עיב לבעלוק עבעחעבן עלי עבן הבאיך יבעל בר
עומך בבו חו עיב לבעלוק עבעבים עביבך עובחבק עם בבעבא לעומך בו יש לבבל ובבב
עם בעבעבן בבבא עבבים עבבי הבעבכן בל ובבב עם בעבעבן עבבבאון בא ועש הבעבו
עבל הבעבכן ובים בעיבבן הבעבך בל ויעבו עם ביעוב אחר נבון עיש :

לא עבר עובר עלא לבעבוק הביאך עובא אבש באום עישין בב הלבבא עבאוק בי עעא
יבר נעבר עבי עומך עי הבעיבך הבעבים לבעבים ובעיבל כאנם עבבם מבעו עעם
לבבב מבעבב בעבבן עם :

לב ובן אם נבעבבן ביבים עלובלבוק בבבע עומך בבן יש לבבלוק הבעומך בבו ובבל לבי
ראוק עב הבעבא יש לבבל עבבם עם בעבן עם :

לג אם ידוע עבבלך לאוק יש לבבעיב בעחעבבק לעומבבק עי בביאך אי עבוס ביבים
עבבם מבעיב עעם לבבב מעי בב :

לד סעיף ג ישש עלין עבאוק ובו ולא עחעבק עובלא עבבבבן ובן אם הבעומך עבב בעבך
אי עיבב שבעומך לבעלך הוא עחעבק הבעבע אי הבעיבב ובעבב . הבאיך בא בבק הבעיב
ובביאובן בל הבאבבים בל :

לה ואם ביבבך עבאוק בבעלוק עבעבאו עבל הבעבלא אי בל הבעבלא ואחר עבבבבן הבעבלא
הלבן עבים הבעומך הבבעלוק בב בעבבך בב עבן בבי עעם בבאיב הבעבלא בעבעבן עם אוק עע
עבע עבע ב עבב מ אוק ו בבב בי עע בבבבים מבב :

לו ובינו דוקא אחר עבבוביבן הבעבלא עבבבעבך אי עבבחבק הבעומך ואחבן הבבעבים לעבב
אבל אם אחר עבבוביבן הבעבלא עבין יש בבבעבים בעומך בבבבעבק עבבב . בבב הבבי אוק בר
בל מבב מבב בבב מבב עבב מבב בבבבב

מז אם יש שדאה שדפה אצל הבור ולא על נכה נפ דינא הוי האם פוטרו העולא שן הבור וחזר ונפל שם אחי אם שרקלה לא היה פלל עולא הקר הבורה אבל אם לא בדף ונאבד שדפה ופן אם חזר שדאה זו שאצל הבור לשדאה פעם פעמה לבש מקשה כ"ז בעשו מק אב אוב כ קושן עם אוב עז :

מז אם יש שדאה שדפה של קרוס הריאה ולא יש עם לא בור ולא עולא אלא שדאה כעפ הריאה יש לבעיר שעה יוסף שהבו אוב כ שעמו עגל עם אוב בב זבח אוב נ בגל עם אוב יוד ומיס וקל ופן בא עשיס פרף לי עפיר שדאה שהוב וקלבן הקרוס ומיגן פשדאה הריאה והשחרוק נעלה על הבער והבעדן, לבש מקמא רחב דכי הקש שאפר ואגע עאגר עאיכו חוגר כו לא איפוד ולא היקף עגל כרפ שלא היפירו עגס לוסק, חפא אוב נ עם כיכן אדם עם כ"ז בעשו מקר עגס כא ואגע דפרב שי לקבל בהפס וגם הקושן עם אוב יש פרב ישער שלה חגס פרב פרבנו רפל לבני הין הי הבש ושער דפלהו ודוופא שפרבנו לשל שפרשיר בשולי, ופן שנהינו לה בנהר יעלא :

מז עם בהיר ופן בא שנו שדאה שנה שער שחור ופו פער שלשיס הבלשן שער ובא לה לריאה עד הקרוס, הש בעס שפי עולן ואשר ח נסיס הלו דבער פעשיס בא לדו שער שחור הקר הקרוס וכשיהיה הבעד על עז פוא קעד ולפעשיס יעצא שבוקב קרוס הריאה ועל עדין הבור שיעיה עז :

מח שדאוה לפעלוה בריאה ואדע שעלקס וחזרו לשרחיקס אחר עלקה אם ידוע ודאי שלא נלה לאור ונעצא הה שעדאה הפעלוה אבי אם אחר העליקה חזרה לשר שדפה, שהר אוב יר עכה עם אוב ו חבש אוב ד עגס מוב מקיב :

מט סעי' ד אם מיגה שאוגה פדיו אלא פעדאה הפחול ופו ונהיגו כין פעדאה הכחול נעצו כין פעדאה הרגיס הנצבש עעבו יש לבעיר, שעה אוב יר כ"ז אב אוב כ :

נ עם או יוקה פנרה ופו ופל עין פוקה יש לבעיר כין יוקה הקרוס כין יוקה פעעבש ופל עין אוקה צבש יש לבעיר שעה אוב ח זו הבש מקיא לבש אוב ח זו כ"ז עם אוב נ וד :

נא עם או שהיא פעדאה הבה ופו שנפנו פה בראה יעא פעיש שדאה בבר שנכיא בבר על אוקה הבעה עצעה ונקיב ובה יצאנו שהי פל חשב פן אל שבה אי הוי :

נב עדאה בבר בבר אי שקיבן הבצל נואה לבשעיס עצבש אחר, שעה אוב ח לבש אוב ח כ"ז עם בעשו מקב

נג או פעדאה בעמול ופו פעדה, פל שדאוה הפעדוה שנהבאדן אבי אינס שעפנים פלל ש נ"ח פעד ולא היש אי שעצהיה שיהיה שנלבן הקבש נ"ח שה מקה בנקב הנבי אוב פח סקה מקיב חבר מקיה הבש מקיב עבר מקה אבא פל יב אוב ר לבש אוב ח כהנה כ"ז בעשו מקה עבר אי אוב יר :

נד עם או שהיא דוחשה ופו צריך לשיין שאור בעדאה אדום עלא יהיה נואה לשדאה בעד, שעה ולבש אוב דוח עשה מקה קושן פל פח אוב ח :

נה בפלה לאור ונעצא אורם כהיאה יש לאסור אם אין הבש ואם יש פוח בעקום האורם יש לאסור נם הבלה, עקה עם שעם בקב מקפו :

נו שדאה אורם אבי נבנה לבעד פעד, הבש עם הלא הרשעת עשה מקב לבש עם ואיס ופן הבעוה האחרונים עבה עם כ"ז עם בעשו :

נז פל שדאה בעמה צריך לבולחה הפון הראיכן הענה צריך הריאה לפפלה ואם לא נאחוה ונאבדה הריאה יש לבעיר, שעה אוב יב שעז מקא לבש אוב יב כ"ז עם הבקב מקב קושן עם אוב נ ואם שים הבעיר הוקא הבש בבר בפבנו פעד לעשיס הלבבי הילן הבל הבש :

נח עם בהיר ו"א האם יש עפר הרולן בבר היאה אדועה ופו ופי נהנה, ופן שנהינו כי בבר ה"ל האם יש עפר הרולן בבר האדשיעוה כהיס לבעיר ולא

כפ עפן ל"ל :

נט אם יש עפר הרולן בבר האדשיעוה הענה אבי אדשיעוה פל עפרו, שעה ולבש אוב יב כ"ז עם אוב ע קושן עם אוב ר :

ס אם שקבה האדשיעוה בבר העפר הענר שהבו שבהבעא אוכה לה יש לבעיר, קושן עם אוב ו בעפן מקיב עגס עם עשה הגל ולדן יש לבעיר אבי בהבקר אם היה עפון יש לבקל הבש עגס עם עשה הגל ולדן יש לבעיר אבי בהבקר עשש עשה סמ :

סא אם לא נעצא אדשיעוה בבר העפר הי אם אחר הבאיה והרס הבאיה לא נאחר הי אדשיעוה אין לבעיר הבש הי אם ישאל לחכם, קושן עם אוב ע, ולדין הפולם איה הין הבש יש לבעיר עמוס הטין זל עשיה בפל נוכא והנס האבן נהבנו פפ עוס זל עש הבא הפקה אין לבאשיר פל פך :

סב אם יש עפר הרולן בבר אדשיעוה הריאה ונפחו הריאה וחזרה לבעה בעפר, עה אקר שך אקא בלה הפא פנבר הנבי אוב לו עשיה אקיב אקר זבר אקיא עשה אוב יב עלר אקא לבש אוב ב חפא פל יב אוב ו כ"ז עם אוב ע עגר אי יב אוב יב קושן עם אוב יב כ"ז בעשו אקר עגס כבה אקבה :

סג אם יש עפר הרולן בבר האורם נעאה אדום עופה עגס אקר אקבה אדום עופה, הוא לעגר בעפר חבר לעגר אבל אם קצרן נעאה אדום עופה עגס אקר אקבה :

סד אם יש עפר הרולן בבר האורם ונאבדה הריאה או נפרעה קרס הבריקה ואה לרולחה בעפר עגה הם אקב. אם הריה חוזרה בבריאה לעגר או לא אקל לא הריה חוזרה עגה הבא בדוב הבוסקים הכל האם האדישה עגה בעפר ופוא שהבבר אבי בעפר הבא בדוב הבוסקים ואקל כוכבו אפיס עגה הריה חוזרה בבריאה לעגר לעשה, שנו אוב אקיב ולא פש שהיה :

סה הא האעיכן לשל העפר הרולן בבר האדום וחזרה לעגר אחר הבריאה הפעפר לא בעכן דוקא עגר אלא אבי חזרה לעפאה אחר עעפאה הערקוה יש לבעיר אל בהבאר עשה. עשה אקל אקר עם לבש עם כ"ז עם בהבקב אוב ר ובנס הבנאון הבש הריה אלא בהבש ופן נעשפו אחיו בעד אחרונים הריה הוא בעש :

סו אם האדים ועפר הרולן בבר ונבחור וחזרה ונעאו הערבעה עלה עגבעה אוב ר עגבעה בעפרולא נוורו יש לבעיר כין הבעה עעובעה אל הבוס לבקב, בבר הבר אוב לו עעיר. ופבל אב אי יח חקר עם לבש עם כ"ז עם בהבקב אוב ר עגבה עם עגבה :

סז אם יש אדשיעוה בבר הרולן ונבחר הריאה לבא אדשיעוה כי אם עאר עפאה הבעפוה יש לבעיר בבר הבש אוב יא הבש אוב יא הכיא א עיש עפעיין עשה עם ואיס אבי בלא בבש חפא עם לבש עם כ"ז עם, ובנס הבבר הבש עם הכיא א עבר לבנו עבריס הבעיאוה :

סח אם יש עפר הרולן ונבחר אורם הריאה ונאבדו הבעפוה ובו לבנס ואורם הם בבעפ פעפ בבעיאוה עגה אקר אקבה, ובנס הבעגה עם עשה עוד אלוקים בין עלה נעבה ובוצא אבן לא הבבנס הבא אבי בעפאה בעלה ונאבדו הבעפוה ונעאה בבעפ הבבנו לעיל אוב עו בעפה פה בבא הפעה הלהבן לבא אבוה בחורם עיש עפה בבנו הרולן הם עעוס הבינן הבבר עבן נבין ולבבר עבן בעפה ואב בוהי עיש לבקל ואין לבאר עוד לאלוקים :

סט ואי לבא עפר הרולן הם עבוקה עבבו אוכה על הרולן ועבבבא עעה בא האדשיעוה בריאה בנון עבריה הבבאה נהלה עפאי הריאה נלקיר על יבר ונס הריה נאה עבנע הא הבבאה עד הריאה יש לבעיר שעה אוב יב עשה עם לבש עם אקבה כ"ז עם בעשה אקבו פושן עם פלל הא אוב ו ולא בכא עשעיב בעבא בעבוה ואם חזרה אחר הלבאה לבש יש לבעיר, קושן עם בעעון אקיב :

ע נעבא עלע עבוה ונבב אי עאיס או לאחה יש לבקל עבה אם עעא לאחר עאיעה בעבה ועעא פלה בבבה אי עאיס אבי בבבה הלקים על ובינו אבנים ועבנים הבאיעה בבר

טפיך ברוכין ואלי ביש שוקן ב"ב יש מבלי שטות לא נקב רע"ק מקי טיבו ינאון שוקט במקבר בקבלן
עיל שטוס רמבלי רלאמ"ס אינו מבלי שטליח דיחדס שבייחיך נגמו שונדן שבשכר עתיים ט"ש
עא דבקו חונוק מלא יש כינגס פרק ביטשלס יש ש"ג בפרק חודס אין זיך ביחדיס בגר שבר ולא מי מ"ל ופשיך
• רשיך מקיים שוקט מקבנ
עב אם אין שבר גר ביחדס שא כונוק שחונוק לא שיקרי שנך ובשבר בנב"ל דבגנ חוק נ שלבתוק
שבמוק מבר קול כן לוי מי אור אבר מקיים וגנס שזקושן בלל לא פיק מוקם מ דעריב בבבדוק שחונוק
אינו איקשה לנו שא דבני מ"ון מ"ל לבקשן מי נגל מעיב פר
עג בנב בבב"ב חוק פר אם אין שם שנב שעשם בק בבדוק שחונוק אם שבייר שם שנב ואיכב ואבבלאיך
בק שיש פאן עור מעשם שקשנב בדלבן גבר ביחדישוק שבבבנו לבמעיב מ"ט אם טל ידי בנביאיך
ביחדישוק חוקר נשלבן אב שאינו חוקר לשוקאב ביאר בי אם לשבאר שונב יש לבקל אב בלא בבלי שבל
ולבידן דבבנו בבבדוק שחונוק יש לבשיר גם בחיקב בשנב אלא בלא שבלבן ביחדישוק
עד ורב נמי אם נשבר ובלעם ואחר ונבשר אשבינן ליר שנב ומ"ל ביחדיס שאחשוק שנב ובדבב. בנב"ל
רבינא שם שחונוק בקבל שם בלי מבי קושן שם
עה אם ביחדישוק ביאר שחשוק שנב בבשר שבין בצלשוק אלא בבלשוק אחב בן יש לבמעיב. בנב"ל שם
חוק יל שעם שבלי בינן בקבל שם שיב מי מל חוק אין ואחב דבשאבר חוקים ביאר דבני מ"ל שבבשיר
מ"ט בבלי שיב אחר ובביאר דבני בנב"ל ובמעיב שיך חוקך ובן שנבינו בר בנדאר ואא לבמעיב בשיש שנב
בבשר
עו ובן אם ביחדישוק שחשוק שנב שבמעבש שבבב. בנב"ל שם חוקיב בקבל שם ובבל שם בקשן שם
עז אם יש שנב בבבר בגר מדרס ביאיך ובבן שביאיך שנב ונבוחך בינו בשבר ומעבך שקשן מקבר שעם בא מביא
יר זכר מי מן מקיים שעם בא ראיים בזכי בלא בבנב בשבשיו בבנב. ובשיך דאם בבבר בגות אחרי שעבבינן
בינא ביש אדם ביאיך ובלא בבבשב שבאיקן בין ביאיך ובין בבבר. ובאינו בבנב בלבוק בבבשב שבבבך ואל בינא
דשבא לך בבבדא מינן לביאיך בידר מי אורח ובו ואי מושבא בדבא ובביאיך ובשבך שבל ובידושא דבני בנב"ל אאי אבבר
ובידושא אינן לביאיך שלך בל שבאיך שבל בבבר אם לבן מבבך ואם אבדוס בבאיר ואבבבא ולבן בשבך מי ביאיך
שאן דבר שבך בבא מי שייבי שבשיו בביב בבבר ואחר בבאיל בביב ביאיך ובו ובבבך בין ביאיך אם נשבא בר
שבאיך לבן מבבך באשר יאיך בבבאיך שם בבנב ושל בן בבר יש לבבשיר ושין לבבאיב בל בבבבבב שבבבא דבני בנב"ל
ושבבל ואבי ביך שיין שם
עח אדם בשור ביאיך ובבבב בשור שונלא ואין בבאדם אב שבשור ביבבבב בשונלא ובי בבאדם
בגר שבר ובבבב שבא אבבבר שבא בבבבב אבבבא
עט יאיך לי בשבאיך אדם בשוטרב של בבושר אם בבבי אם שונלא אם אבבלא בש בבר שבר
בשבאיך אבבב אם בבובבבב בשונלא אבבר לשבר בשבב לבבש אבב בבא מי שבבא אבבבבר
פ לבשבים בא אבבבלאבן ביאיך ובבאיך שביא אבבשוק שאשוק שבב ובשבשבאין בבבבלאבן בבבבר
שבאבב ביאיך שלשבר בבבבין בשבב בבבבא אבב בבבבל שם בבי שם ובי לשבל סינן לא
אבב בב
פא שבשב שביב בב שבבבר יעלא לבבש בבבאי שבבא ביא שביב אבדס ביאיך ובבבבן בבבבן
בבבשב שבין בבבלשוק ביב אבבבבלאבן בי שבבוא בשו ביב שב אבדס של בבשר אבבבר שבין בבלשוק
ובוא בשו בשר בלי ואחר לבבבו בבשר בלי בבא שבל בבשר שבין בבלשוק ובאו שבבשר בבבבין
אבב ובבבר בו בבס ואבבבו ובאו אבבי בבבבן של בבלשוק בבא שבר אבב ובאו שבבס אבדוס שבבשוק
בשבב שבבשבב ביבבב שבשם בבשבבבו
פב אם יש של ביאיך בבבבוק אבדשוק בביב לבבבוק אבב בבבשם בשבבוס בבבבבשוק ואם לא
בבב שבבבב שבבב אבב לבבש שם בבב שם אבב שם

שאין מכה בדופן · לב"ש ס"ק ז' ב"ל בדין תר"ל כ"י לח אות ב :

קא אבן מראה כשרה על ית"מק אפי' לדין שמכשירין ית"מק ערפה אבל אם־לא בדקו לראות אם מתנבלת ע"י כפיסה יש להכשיר · לב"ש שם ס"ק י"ח ב"ל שם קונץ בדין תר"ל אות מ סעי' פא :

קב אבל ית"מק שהוא פחות מפרק אמצעי של גולל אחר שנפיחה ומראה כשרה עליו כשר · לב"ש ס"ק כ ב"ל שם :

קג משמוש קשה בריאה כמשמוש בשר שהכשרנו לעיל אות ד' אפ"ש הוי רעותא ואפ"ש ס"ת עליו אי רעותא אחרת הו"ל תר"ל וערפה · לב"ש ס"ק כא :

קד שני מיני מראות כשרות השמוכים זא"ז אע"ג דהכשרנו לעיל אות בד מ"מ הוי רעותא ואם יש עוד רעותא ביניהם אי מלד אי מהם הוי תר"ל וערפה · לב"ש ס"ק כב קונץ בדין תר"ל שם סעיף פג :

קה וכ"ש באדום וירוק דשניהי להדדי שאם יש רעותא בלד סירוק הוי תר"ל וערפה · לב"ש ס"ק כד וכתב דאלו בלד האודם אפי' אודם לבדו ויש בלדו רעותא הוי תר"ל : ויהו לדין דהכשרנו לעיל אות בד אין להעריף אלא דוקא באדום וירוק שמוכים ויש בלד האודם רעותא אבל אדום לבדו לא הוי רעותא · קונץ שם :

קו מראה פסולה המחזרת למראה כשרה ע"י כפי' ומלטרפת לתר"ל אבן מראה פסולה שחזרת ע"י כפי' לע"ר היו כקרא רעותא ולא הוי תר"ל · לב"ש ס"ק לי ולב ב"ל שם אות ה :

קז ע"ש לעיל אות סב דאם יש ע"בד נגד האודם וחזרה הריאה ע"י כפיחה לע"ר דכשרה לא הוי רעותא ויהו אם חזרה למראה עותר הוי רעותא ואם יש עוה רעותא אחרת הוי תר"ל וערפה · לב"ש ס"ק מ ב"ל שם אות ו :

קח מראה פסולה ע"ג בועה או עיכר או מוגלה ובהורקת המוגלה חזרה לע"ר לא הוי המראה רעותא להלטרף לתר"ל והוי כאלו אין שם רק בועה לבד ועל העכרי לא הוי רק עכרי לבד ועל המוגלה לא הוי רק כעורקא לבד · לב"ש ס"ק כד וכד ב"ל שם אות ז :

קט וכן היכא דחזרה המראה פסולה ע"י הורקת המוגלה למראה כשר ומכ"ש אם עתחלה לא היה רק מראה כשר לא הוי המראה רעותא להלטרף לתר"ל ודיהו כאלו אין שם רק בועה לבד ועכרי לבד ועורקא לבד · לב"ש ס"ק כה ב"ל שם :

קי וכן מראה פסולה אבל בועה ועכרי ומוגלה ובהורקת המוגלה חזרה לע"ר לא הוי המראה רעותא להלטרף לתר"ל ודיהו כאלו אין שם רק בועה לבד ועכרי לבד ועורקא לבד . לב"ש ס"ק כו ב"ל שם אות ט :

קיא מראה אודם העומדת על הבועה או עכרי או מוגלה ויש מכה בדופן כנגד המראה אפ"ש אם בהורקת המוגלה חזר לע"ר כשר אבל אם נאבדה הריאה ולא נדק יש להעריף · לב"ש ס"ק כז ב"ל שם אות יא :

קיב סעי' ה יש בה קליפות כמו כתק והיא שליטה כשרה · והן כפני אדם מלובע והן עשוין כקליפות השוש וגלגיס · רש"ד כ"ה הג"הע אות יו מעמו שפ"ל סוף ס"ק מעמו לב"ש ס"ק כח ב"ל סי' על חלק יא בע"מ ס"ק ה :

קיג ולריך לקלוף הכתק מן הריאה ולטופחה · פר"ת ס"ק ז' ס"מ אות יא שפ"ד ס"ק מ לב"ש אות יא ב"ל שם אות ג :

קיד ואם נדק ומלאת שלמה אפי' יש סרכה מקליפה לקליפה אין זו סרכה וכשרה ואפי' ראשה אי בלד הריאה ורואה אי בלד הקליפה אין זה אלא ס"ת וכשרה ולא כהתו"ז סי' לב אות ז להעריף בזה ע"ש :

קטו וכן לפעמים מצאת על הריאה שומות שקורין ואלילין לריך ג"כ קליפה וכפיחה כמו בכתק ואם הריאה תחתיו שלימה ה"ז כשרה · מ"מ אם שפ"ד שם לב"ש שם ב"ל שם · ואמר אי נסים הלוי ז"ל שהוא כמו עדשים ע"ג הריאה :

קיו אם בדיעבד בין בכתק בין בואלילין אם לא נפח כשר אבל קליפה מהעור הוא מעכב שאם לא קלפו או קלפו ולא הגיהו לראות אם הריאה תחתיהם שלם ויפה ערפה ·

לב"ם סס סק"ט :

קיז אם קלפו הקליפות או הולכלולין מעל הריאה ונלו שהריאה תחתיהם שלם ויפה אינם נקרעים רעותא להלערף לתר"ל · לב"ם סק"עא :

קיח מיהו כראה דאם קלפו הכתק או הולכלולין ונמצא תחתיה איזה רעותא אע"ג דאמרנו דלא הוי תר"ל מ"מ רעותא הוי עכ"ם ולריך לנפחה ואם לא נפחום יש להעריף גם בדיעבד בכה"ג · לב"ם סס :

קיט הולכלולין דכסס להיות על בשר הריאה ונקלפים ואם הם משוכשים בתוך בשר הריאה יש לבדוק אם יש בהם מוגלא ליחה דין בועה יש להם יבישה דין טיבר יש להם וכשרים אבל אם נראה לביניים שהיא כמו בשר לריך קליפה דוקא ונפיחה כמו בנתק · ב"ל סס בעמ"ז סק"ו מהם הגאון ב"ח :

קכ אם קלף הולכלולין מן הריאה וילא דם מהריאה ערפה · ב"ל סס מהם ב"ח סק"ז :

קכא קליפה זו שאמרנו לריכה שתהיה בנחת ואם לא יכול לקלוף בנחת מהם רק שלוך למעך בחזק יד עד שקלפה בזה לריך נפיחה דוקא ואם לא בדק בנפיחה יש לאסור אף בהפ"מ · ב"ל סס מהם ב"ח :

קכב ואם לא יכול לקולפם מן הריאה דרך מיעוך והולרך לפרוק הולכלולין מן הריאה בחזק יד אין מועיל נפיחה ועדפה לריין שלא שלך מעל פני הריאה כי אם בקריעה בחזק נראה מזה שהם משוכשים בבשר הריאה וחוטטים שמא ניקבה ועלה קרום ונשתה · ב"ל סס מהם ב"ח :

קכג נמצא שומן דבוק ע"ג הריאה אם הוא כבלוי לריך בדיקה אי תחתיו שלם ויפה ואם אינו בלוי וניכר שלא ניתק משומן הלב בשרכא בשר בלא בדיקה · מק"מ סק"מב :

קכד ואם יש שומן תחת הקרום של הריאה אף שהריאה אינה מגדלת שומן אינה רעותא כלל · דע"ק סוף הסי' מק"מ שם :

קכה כל מראה הסוקל בריאה בבהמה פוסל בריאה של עוף אבל ש"ל לבדוק אחריהם : ב"ח ע"ז בשם רש"ל סק"ד בקובו כנה"ג הגה"ע אות ח פר"ח סק"יג בקובו שע"ם סק"עו שמ"ח אות עו בלי סוף סק"יא כריתי סק"ח זב"ת סוף סק"י שפ"ד סוף ס"קח מהב"ר אות יג משם בחר יעקב ערה"ם אות ב לב"ם אות יע חכ"א שם אות ע עכ"ח סי' ז אות יז זר"ח אות מה ב"ל מ"ג אות ס זב"ם אות ס :

קכו מיהו סכין בריאה של עוף לרוות דם ונראה אדום או שחור והוא בא מבית השחיטה ואין זה לריך בדיקה כי ניכר הוא לעי שפוא בקי בתרנגולים וכשרה כשהוא מכיר היטב בזה שאינו רק ממעת לריכת הדם מבית השחיטה · לב"ם שם ב"ל שם בעמ"ז סק"ו · וכן אל"ל עבמי מתא שכמה פעמים יולא לרוות דם בעוף ומכשיריס :

קכז בענין כשקרעו הטרפה להכניס היד לבדוק קשן עליהם קנוח בגדול של מיס וכו' שהביא הכנ"הב הגה"מי אות מה יתבאר לקמן סי' על :

דיני תר"ל לסי' לח

א מראה כשרה שנתפרש בתלמוד לפיתר אם אין הפ"מ מקרי רעותא ובהפ"מ המיקל לוער דלא הוי רעותא ואינו מלטרף לתר"ל אין מומין בידו ואפי' נכנס לבשר הריאה וגם אינה משתנית כלל ע"י נפיחה · לב"ם סק"יב ויג ב"ל בדיני תר"ל סי' לח סעי' א על"ל בתר"ל אות קס"א קומן בדין תר"ל אות מ סעי' ס זב"ר בתר"ל סי' עו אות א וכתב שכן הסכים הב"ח סק"הס :

ב אונס בראה אולס אפי' אינו נכנס לבשר מקרי רעותא אפי' בהפ"מ · לב"ם שם ב"ל שם קומן שם זב"ר שם :

ג מראה כשרה על יתרת בדרי וכו' · כתבנו לעיל אות ה :

ד מראה כשרה על יתמ"ק · לעיל אות קא ·

ה ואם מראה כשרה על יתמ"ק פחות מעבק אמצעי של אגודל · לעיל אות קב :

ו מעמות קשה בריאה בבשר · לעיל אות קג :

ז מראה הנוטה קלת לחזור שהכשרנו לעיל באות ח דינה ככל מראות כשרות שהמקל בהפ"מ דלא הוי רעותא אין מומין בידו · לב"ם סק"כב :

ח כני מיני מראות הסמוכים ז"ל הוי רעותא ואם יש עוד רעותא בין בינהם בין מלד אי מהם הוי תר"ל וכ"ם באדום ויבוק דסמיכי להדדי שאם יש רעותא בלד הינוק הוי תר"ל . לב"ם סק"כג ב"ל שם קומן שם סעי' שם ועיין לעיל אות קד וקה :

ט מראות אחרות שלא נזכרו בש"ם לא לאיסור ולא להיתר כתבנו לעיל אות לג דיש סעי' פב · מיהו אם חזר לאחר הנפ"ר למראה כשרה הוי דינה כמ"כ שכתבנו לעיל שכשר בהפ"מ . ב"ל שם קומן שם סוף אות סו :

י מראה פסולה החוזרת למראה ריאה ע"י כפ"ר לא מקרי רעותא לדידן דלית לן מיעוך ומשמוש והחזרת למראה כשרה ע"י כפ"ר הוי רעותא אפי' בהפ"מ ומלטרפות לתר"ל . ב"ל שם אות ה קומן שם סעי' פו ועי"ל לעיל אות קו :

יא אם יש מראה אודם בריאה ויש מכה בדומן כנגדה וחזרה למ"ר אחר הנפ"ר כתבנו לעיל באות קב דכשרה לא מקרי רעותא ואם חזרה למראה המותר הגם דכתבנו לעיל אות קד דכשרה מ"מ מקרי רעותא ומלטרפת לתר"ל . ב"ל שם אות ו קומן שם סעי' פז ועי"ל אות קז :

יב אם יש מראה פסולה על הבועה ואחר שהוריקו המוגלא מן הבועה וחזרו הקרומים למ"ר כתבנו לעיל באות לה דכשרה לא הוי רעותא להלערף לתר"ל ואפי' אם לא חזרה אלא למראה כשרה לא מקרי רעותא ודינו כאלו אין שם רק בועה לבד · ב"ל שם אות ז על"ל אות קס קומן שם סעי' לד · ועיין לעיל אות קח וקט :

יג מראה אדום העומדת על הבועה לריך ג"כ להוריק המוגלא מהבועה ואם חזרו הקרומים למ"ר כשרה ואז אפי' אם מכה בדופן כנגד המראה אפ"ם אם בהורקת המוגלא חזרה למ"ר כשרה אבל אם נאבדה הריאה ולא בדק ערפה · ב"ל שם אות יא · ועי"ל אות לא :

יד מראה פסולה אלא בועה ועכרי · לעיל אות קיב :

סימן טל

א סעי' א אין לבדוק אחר שום טרפות וכו' · אם הגוי מגיד שראה איזה שנוי לכתחי' לריך לבדוק שם אולי יש איזה טרפות ואין לומר לגוי שאם יראה איזה שנוי שלא יגיד ולא יטאל אין ראוי שראה כמעריס · דע"ק סק"א מק"מ סק"א :

ב שם חוץ מן הריאה לריך לבדוק וכו' · הבודק כשבא לבדוק הריאה יזהר כשיבא להכניס ידו שלא יפתח הטרפת יותר מדאי אלא יחתוך בנחת לפתוח הטרפת ויעה לצד הצלעות ולא יפתח יותר מכדי כניסת ידו כדי שלא יחתוך שם איזה שרכה ויש שאין מותכים הטרפת בשכין אלא בלפורן מפני הסשא זו ויש חותכים נקב קטן כדי להכניס אצבעו ולבדוק הביב וחמ"ך מרחיב הנקב · פר"ח סק"א בשם א"ח שמ"ח אות ג חכ"א כלל יג אות ב זב"ת סק"ה בל"י סק"ג לב"ם אות ג ב"ל מ"א בעמ"ז סק"ד · וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א כבבא אחרונה שחותכין בנקב כדי מדת אצבע ולא יותר וחמ"ך מרחיב הנקב מעט מעט :

ג ואם לא חתך בנחת אלא בקע בנקב בצלעות אין שום חשש אף בלא הפ"מ כשידוע שלא חתך שרכה וניכר זאת מלא שאין לפניהם שום דלדול ומרכה · דע"ק סק"ג מק"מ סק"ח :

ד בדיקה זו היינו שיכנים הבודק ידו לפנים בנחת וממשמש בכל חלקי הריאה בנחת ובישוב הדעת להרגיש אם אין בה חבר או חליף או שרכות וכל שאר טרפות התלויים בריאה ובודק זה לריך שיהא מומחה לא מבעיא שלריך להיות בקי בכל דיני בדיקות הריאה אלא גם לריך שיהא בקי ביד ובהרגשה ויודע כל לורת הריאה ומקומה ודרך הנחתה בתוך הבהמה · מ"ח אות ד חכ"א שם לב"ם אות ד ב"ל שם אות ב :

ה אף לזאת יחכל לב נבון בבוא לבדוק את הריאה שיש לנגד עיניו להיכן הוא נכנס להכשיר

להכעיר אוכל נפש. לבנים נסתרים דרכו ואין מי שילאהו כי רם ה' ונפל ילאה ויגיע כל מעייניו אל הריאה לבדוק בנחת ובזריזות גדול ולא יכנים ידו לו זרוע עם גבורה במחק יד דע מה למעלה ומתך הנה ה' כלב עליו לגבר אשר דרכו נסתרים יביא במשפט על כל נעלם וגמול ידיו יעשה לו ועיקר הכל להיות זריז לבדוק בריאת ה' על פניו במורא ופחד ולא ידבר בעת בדיקתו עם איש אדם ולא יעיר אזנו אל דבר אחר כי בנפשו דיבר אולי יפרק איש סרכת בתין מבין והוא לא ידע ואשא ומתן רבים תלוי בו וכשהוא ומשמש בכל חלקי הריאה ימשמש בנחת ובמיתון רב ויהיה בקי בכל דיני הריאה ככל חוקותיה ומשפטיה ולא כלרכה אלא להגיד לאדם אזהרי דרך ישרה בענין הבדיקה דלריך כוונה גדולה וירחת ה' היא אוצרו ויהא הבודק כסר וילא ה' מרבים ומי היא זה אשר יערב לו לומר שהוא כסר וילא ה' ישמע חכם ויוסף לקח ויותר בני הזהר ולא יהיה אסון גם ברוך יהיה ' תו"ז ס"י ז אות ד :

ו הר"הג מהרד"ח ז"ל בספרו תו"ז הכז' האריך הרבה בענין בדיקת הריאה שלריך להוליא התלה הכרס מן הבהמה ואח"ך יבדוק הריאה ומעמה מעמים אחא ומשוש אחיישינן לנקיבת הטרפה וכשהכרס עודנו בתוך הבהמה לא יבדק הטרפה ועוד ומשוש הכרס המלייס בטרפה אל הכרס ועוד ומשוש דהריאה לא תיבדק היעב כל עוד שהכרס בתוך הבהמה ועל כן הנהיגו בשאלבו"קי יע"א ועשו הקמה שלא לבדוק ריאה עד שיוליאו הכרס והאריך הרבה בס"י ח אות ח"עי עי"ש ' ואנן בדיין פה עירנו בגדאד יע"א בעו"הר הקלבים יש בהם שהם ערמיים ובקיאים בניתוק הסרפית ואם נעשה זו התקנה שיוליאו הכרס מן הבהמה איכא למיחש שיתקו הסרכות שהם בקיאים הרבה בזו הרשעות של נתיקת הסרכות ואם נאחר להם שיוליאו הכרס בזה יוצאו להם פתח פתוח ובעת הוצאת הכרס יתקו כל הסרכות שהם יש להם חכמה גדולה בענין זה חכמים המה להרע ומחמת שיבה זו חדלנו מזה ' אבל עשו תקנה אחרת עבאי מירנו להכניס אדם אחר שיכנים ידו לתוך בטן הבהמה ויעכוב את הכרס מעבר לתוך ויבוא הבודק לבדוק הריאה ובל זמן שהבודק בודק את הריאה שאדם האחר הזה מושך את הכרס אצלו ובזה יצאו מידי חשבות הכז' ועל כן ראוי לכל יראי שמים לעשות כן בעת בדיקת הריאה כדי שיוכל לבדוק היעב ודי בזה :

ז כאשר הריאה מליאה ליחה לריך לבדוק אחר הנקבים כי מחמת הנקב בא הליחה דרך נקב הריאה וזהו תחלת הסרכה ' פר"ח קק"ח ז"ת קק"ה לח"הם קק"ג מ"ה סימן הי קוף אות ח ' והוא הוא הדין בעלמו שכתבנו לעיל ס"י לו אות קז ריאה שמולא עליה שלופ"ריק ומשם כמה אחרונים ע"ש ' מ"ה אות ל לב"ש קק"טו :

ח ריאה שהיא מליאה ליחה כז"ל שקורין שלופ"ריק בל"א ובל' ערבי זהליצ ולא הכפיק לבודקה עד שנאבדה הריאה יש להעריך ' ע"ה שם לב"ש שם :

ט שם לריך לבדוק בבהמה והיה אם יש בה סרכה וכו' ' לריך לבדוק בכל מין בהמה והיה בין זקנים בין ילדים ואפ"י היונקים ' מ"ה אות ח לב"ש אות ח ב"ל שם אות ח קומץ בכל כח אות ח :

י דין סרכה בריאה של עוף נכתוב בסוף הס"י בס"ד :

יא אע"ג דמלסון מרן ז"ל משמע דאין לבדוק אלא אחר הסרכות היינו בדיעבד אבל לכתחלה לריך לבדוק על כל הטרפות שבה ' תב"ש קק"ד לב"ש קק"ג וכ"כ התו"ז ס"י ח אות ג דלאו דוקא סרכות אלא אפ"י שאר טרפות כגון בועות ומראות הפוסלות ושאר אסורין האמורים עפ"י לה עד ס"י על הן ותולדותיהן לריכים בדיקה דשכיחי הם ואין לילך אחר הרוב בריאה בכל ענ"ש וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

יב שם בהגה ונהגו לנפוח כל ריאה אפ"י לית בה רעותא וכו' ' אפ"י במקומות דלא נהגו לנפוח מ"מ יש להוליא הריאה אחר בדיקת פנים כדי לבודקה בראיות העין ויש גדולים שנזהרו הרבה על הבודקים שבמקומם ע"ז ולא יסמוך על בדיקת פנים לחוד ' מ"מ קוף אות ב בפ"ד בק"ד וסיים ז"ל ודאי כעת דאו"הר אלא לסמוך על בדיקת פנים עכ"ל לנ"ש קוף אות ב ב"ל שם אות ג חכ"א שם אות ח וכ"כ הרי מהרד"ח ז"ל בתו"ז ס"י כא אות ח ז"ל מנהג המקומות שנופחים כל ריאה שהביא מרן בב"י וכו' ופסקו מו"רם

בהגה

בהגה למדו הקדמונים מקלת החומרא הלזו וקבלו שחייב הבודק להוליא הריאה לחוץ ולבודקה מכמה טרפיות שאינו יכול להבחינם בבדיקה המבפנים בישמוש יד כי אם לראות העין הם כראים דהיינו קרום מינה ודם או תב"ד או אודם בריאה ומכה בדופן או אטום ומראה פסולה או בועה בשפולי וק"ת ומכה כנגדה וכיולא מאלו הטרפות דבעו ראיה בחוש הראות וכו' ובדיקה זו נקראת הגהה והרי רא"ש בס"י טל כתב דיש גדולים שגזרו חרם על הבודקים על זה וכ"כ הסו"ג סק"ג דכן המנהג בשאלוניקי וכן הסכימו רבני אינדר"מי יע"א להוג בעירם וכן שלחו רבני שאלוניקי כתב מריני להשותו שבעיר כאר"ייה שיהיה מיקל בזה שלא לבדוק בדיקה שניה הלזו ופסק הרי' ב"ל שאם עבר אחר שהתראה ולא בדק בדיקת ההגהה לריך להעביר מאומנותו יע"ש וגם בזמנינו נודע לנו מפי המו"ל ומ"ש מע"ר כאנייה הכז' וכו' דלא היו נוהגים לעשות הגהה וכו' ואזדנו כנגד חלליו אלא זעירא ורב אחאי הרב המופ' כמהר"ח פלא"גי וכתבנו לשם חשובה נלחת ותוכחת מוכר לחייבם בבדיקת ההגה לפי הדין ומנהג כל המקומות אשר שמעו מעשה כמבואר בס' חק"ל ה"א ס"י כא ע"ש עכ"ל ' וכן הנהיגו מבחי מתא הי"ו פה בגדאד יע"א :

יג אף למקומות שנוהגים לנפוח כל ריאה אם נאבדה בלי ניפוח לכ"ע כשרה כיון דבבדקה ' ד"מ מנשם ס"ד ס"ך קק"ד בח"מ אות ה לב"ש אות ה בל"י סק"ג חכ"א בס קוף אות ג בע"ש סק"ה ע"ה שם אות ח ' ולפי מנהגינו שנוהגים להוליא הריאה לחוץ כמש"ל ובכח ולא הוליא הריאה ונאבדה או נחתכה וח"א לבודקה כשרה :

יד שם אפ"י לית בה רעותא וכו' אומנם כשמרגיש בפנים איזה רעותא קלת לרך להוליאה לראות בה מן הדין ' מ"ח אות ג . היינו דוקא ברעותא שזה בעיניה אבל רעותא דבועה וכדומה כל שמרגיש שהיא כבועה הנגלה יצא יח בדיקה ' מק"מ סק"ח ' וכ"מ לדין אם נאבדה ולא בדקה כשרה :

טו סעי' ב מי שקרע בטן הבהמה וכו' בא כלב או גוי ונטלה והלך לו הרי זו מותרת וכו' הגה אם נאבדה הריאה ולא נבדקה לפ' מרן ז"ל מותרת ולפ' אחרים אסורה ' ואמרינן אם נאבדה הריאה וכו' או בגדיים ועלאים וכו' ' הגה אם נאבדה הריאה ולא נבדקה לפ' מרן ז"ל מותרת ולפ' ההגה ז"ל אינו מתיר אלא בהפ"מ או בגע"ע ' ואמרן בדידן בעירנו פה בגדאד יע"א מחמירין הרבה יותר מכל הקבלות ומנהגינו בנאבדה הריאה וכיולא כגון בא כלב או גוי ונטלה וכיולא להטריף את הבהמה ואפ"י בג"מ וכן מנהגינו מימי עולם ומשים קדמוניות והמעשה הוא משום דהקלבים שלנו אם נתיר להם בזה תיבטל בדיקת הריאה חו"ו דבכל יום ויום יעשו כן ויאבידו את הריאה בידים ובמזיד ויאמרו דלאו אדעתיכו וביני ביני תפשם המשפחה ותיבטל תקנת ר"מזל חו"ו ובמבול כן תקנו הקדמונים ז"ל כיון דנאבדה הריאה ולא נבדקה מטריפין בכל עניין ובכל מין בהמה וחיה בין גדולים בין גע"ע ' ומה גם לפמ"ש הלב"ש סק"ד וז"ל לפעמים בא"ז גליל סכיני עובדא איזה מין טרפות בבהמות עד שכמעט הרוב טרפו ועכ"פ מחלה על מחלה הוא כאשר אנו רואים לפעמים שמזדמן כך לאיזה סבה אז טרפה נבאבדה אפ"י בהפ"מ כיון דליכא רוב כשרות ואפ"י בג"מ אם סכין בהו דיבא הכי משום דכה"ג הוי ספיקא דאורייתא כל שלא נבדק עכ"ל ' וה"כ בעיניכו זאת ביותר המורף מביאים אלבו מין לאן מעני פרס שקורין כראדי וסמין הזה רובם כולם הם יולאים טרפות ומעט מהם שיולאים כשרות ויהכן במין הזה הוי ספיקא דאורייתא כמ"ש הלב"ש ז"ל ' ואפשר דבמבול כן הנהיגו בעירנו כך משום זה המין דאם יתקיבו רוקא בזה המין אם נאבדה הריאה טרפה ובשאר ימים כשרה לא תתקיים הגזירה באלו הקלבים דמי מפים ומשו"ת עשו גזירה כוללת ותקנה גמורה כל שלא נבדקה הריאה טרפה ודי בזה :

יז אם עבר במזיד והאביד את הריאה כדי לאכול בלי בדיקה דין הבשר כאיסור שבתבטל במזיד ואסור לכל הסברות ' ס"ך קק"ו ומשם הרי"בש סי' תל"א פר"ח קק"ג ולא כספר"ת סק"ב שנ"ש קק"ד מ"ח אות א כ"מהג הג"בי אות יוד לב"ש אות א בב"ש קק"ו זב"ת קק"ו חכ"א כלל יג קוף אות ג ב"ל ח"א קוף אות א ערה"ש קוף אות ו זר"א אות פז :

יח בעקומות שנהגו לנפוח כל הריאות ועבר במזיד ולא נפחה וכגון שקבע הריאה על מ"א

לנופחה

לגופה עוד דיבו הוא כמו שעבר והאביד את הכיאה במזיד • שמ"ח ולב"ש אות ב קימץ
כלל כח אות ו מ"ע שרש א' עכ"פ א' אות ג מק"מ ספ"י • וכ"ל דלמהגיבו שלא היה לרבים
לגפות הכיאה ובמי מתא ה"יו הנהיגו כן מחדש יש להכשיר בהפ"מ :

יח אם עבר במזיד שכתבו לעיל דאסור היינו אסור למבטל עצמו אם הוא שלו וכן אסור למי
שנתבטל בשבילו אבל לאחרים מותר כדין איסור שנתבטל במזיד שכתוב לקמן בשמ"ע סי' לט ע"ש :

יט גם הכלים שנתבשל בהם בשר הזה שהאבידו במזיד כיאה שלו הם אסורים למבטל עצמו
או למי שנתבטל בשבילו כדין איסור שנתבטל במזיד דסי' לט דשם גמ' הכלים אסירים
כדין האיסור • תב"ש שק"ב לב"ש שק"ז ב"ל שם בתק"ה שק"ב שע"ה אות ד • וי"ל דהכלים
שנתבשל בהם הבשר הזה מותרים וגם במבטל איסור במזיד הכלים הם מותרים כיון שאינו
אלא קנס • ער"ה שם סוף אות ו ובסי' לט אות יא • ולדידן ק"ל דיש להמתיר כש"ל דאסורה
חלא דבדים ניכהו והם התב"ש והלב"ש והב"ל והשע"ה • ולעד"ן גם הבש"ד ק"ל הכי בשק"ו
דהכלים לדברי הש"מ"ח דאסר הבשר ומקתמא בסוף דברי הש"מ"ח דאסר הכלים מודה בה שע"ג
דלא הזכירה דאלת"ה לא הו"ל לסתוק וגם ההכ"א ג"כ הכי ק"ל דהוא ג"כ הביא דברי התב"ש
ולא זכר מכלים משמע דלא פליג עליה • ועוד דבא"ח סי' ש"ח גבי תבשיל שנתבשל במזיד
בשבת דאסור לו לעולם ולאחרים מותר למולש"ם מיד כתב המ"א ז"ל שם שק"ה דגם הקדירה
אסורה ומייתי לה מהש הרשב"א סי' קע"ה וכ"כ שם הגאון א"ר ז"ל והפר"מ בחלק אש"א
אות א ומה"הש שם ורא"ז בש"ע שלו סי' א ונדון המבטל בשבת הוא מהש כדון זה דשם
מי' אסור דוקא למבטל עצמו משום קנס ואע"ג דגם הער"ה שם חלק על זו הסברא דהרש"בא
ז"ל וק"ל דמבטל בשבת במזיד הכלים מותרים ע"ש בער"ה א"ה סי' ש"ח אות א • מ"מ
ודאי לדברי מועעים דהוה לפו הכא והתם עשרה חכמים גדולים והם התב"ש והלב"ש והב"ל
והשע"ה והמ"א והגאון א"ר ופר"מ ומה"הש והרא"ז ז"ל • וכ"ת לאיכא התם הרי מעם יהודה
ז"ל דק"ל דהכלים מותרים ע"ש בדבריו בסי' ש"ח שק"א וטעמו משום דלאחריני שרי הכלים
יהיו מותרים ואע"ב הא"כ ק"ל הכי דהא"כ שרי לאחרים • זה אינו דבמילא מכבוד הרי מע"י
ז"ל לא הסניח בדברי הרש"בא ז"ל והקשה על המ"א ז"ל וק"ל דאדרבא הרש"בא ז"ל מתיר
הקדירה ומכו"ש חלק עליו אבל האמת איכו כן דהמדקדק בדברי הרש"בא ז"ל בסי' קע"ה
יראה בהדיא דק"ל דהקדירה אסורה וכמ"ש המ"א ז"ל וכבר דחה
דברי המע"י ז"ל הער"ה שם בא"ח ע"ש ותבו"ץ וא"כ אין ראיה מהרי מע"י ז"ל דודאי
אלו הים מגיה הבב ז"ל בדברי הרשב"א ק"ל לאסור הקדירה לא הוה
פליג על מ"א דכל חילים דהמע"י משום דמהרש"בא משמע להפך וא"כ אין ראיה מהמע"י
ועוד אפ' אי יהיבנא לך כל דיכך ולחבוב להמע"י עם הער"ה אפ"ה הו"ל חרי ואין דברי
הש"ים יכולים להכריע כל הנהו דבוותא וא"כ הכלים אסורים • אחר כותבי כל זה ראיתי
להרי יד אהרן ז"ל בא"ח סי' ש"ח בהגה"ע שהביא להא דהמ"א ז"ל גם הרב עולת תמיד
הביא לזאת הסברא של הרשב"א ע"ש קק"א ולפ"ז דבותהו האוסרים נעשו יש"ב כמרין שבעי
בני ישראל • אח"ך ראיתי שגם הקומץ כלל כ"ח סוף אות ד' כתב שהכלים אסורים • ועיין
לקמן בדבריהו סי' ל"ע אות ל"א :

ך כלים אלו שבשלו בהם זה הבשר שאסורים בשמוך אם הם כלי חרס מגעילן ג"פ ודיו
כ"מ"ש מרן ז"ל לקמן בסי' קיג סע"י יו בענין בש"ג וה"ה כאן • פר"מ בא"ח שם בא"ש
שק"א לעד כן לכלים שבשלו בהם במזיד בשבת ע"ש וה"ה בב"ד דדין א' להם :

כא בשר זה שאיבד הכיאה במזיד אע"ג שמותר לאחרים מ"מ אסור למכור לאחרים בדמי
כסרה רק בדמי טרפה כמו שמוכר לנכרי כדי שלא תהנה ליה ונעביו הרעים • לב"ש
שק"ז ב"ל שם בתק"ה שק"ב ויהו כתבו מש הגאון ב"א ז"ל דאסור למכור לישראל אפ"
בעקה הזול כמו דמי טרפות דכיון שמתו כדי למכור לכל ישראל א"כ כל א' ומקבל הו"ל
כמו שנתבטל בשבילו וכ"מ בהריב"ש סי' תל"ה . קומץ בעמרון שם שק"ז מש ב"א מק"מ
שק"ו . ויהו מותר למכור לבני עיר אחרת . מק"מ שם :

כב ודוקא בשוקו כדי למכור הבשר אבל מי שאין דכו למכור בשר ושתו לאכילה ואיבד
הכיאה

הכיאה במזיד אז אף לבעלמו וכמי שנתבטל בשבילו אסור מ"מ מותר למכרו לאחרים
אפ' שבמי כסרה דכיון שכוונתו בבעול האיסור לא היה למוכרו רק לאוכלה ולא נתקיימה
מחשבתו שרינן ליה למוכרו לישראל אפ' ביוקר . לב"ש שם שק"ח ומש הרי מב"ש ז"ל ב"ל שם :

כג והיכא דעשה בדין דבבר שמותר להשליך הכיאה אז לא קבשינן ליה כלל ודיבו כנאבדה
הכיאה בשוגג . לב"ש שק"ט ולדידן דכתבו לעיל אות עו דמנהגיבו להטריף בנאבדה
הכיאה הא"כ לא שכא ואסורה . וכן אח"ך ראיתי להקומץ שם אות ה שדחה לדברי הלב"ש ואסר :

כד אם בדק הכיאה מכרכות ולא נבדקה משאר ערפיות הש"ייכים בכיאה ואח"ך נאבדה הכיאה
יש להכשיר אפ' בלא הפסד גדול • שמ"ח סוף אות ד לב"ש אות ד ב"ל שם אות
ז קומץ שם אות י • והא"ה לדידן דאסרינן בנאבדה הכיאה :

כה אם בדק הכיאה מכרכות ולא נבדקה משאר ערפיות ואבד הכיאה במזיד הבשר אסור
והכלים מותרים • לב"ש שם שק"י ב"ל שם בתק"ה שק"ב :

כו אם בדק אפ' רוב הכיאה ומקצתה לא בדק דיבו כאלו לא בדק כלל . מ"ע שרש א
עכ"פ ב אות ג מק"מ שק"יב :

זב סעי' ג בא גוי או ישראל ופוליא את הכיאה וכו' והרי היא קיימת כיפהין אותה •
תע"ג דס' מרן ז"ל דמותרת בבדיקה ובפיחה מ"מ אבן בדידן נקטינן להטריף
בהחלט אם פתח הגוי הטרפה וכ"ש אם הוליא הכיאה בלי בדיקה ומעמים בכל יום דאם
פותח הגוי הטרפה מערפינן אפ' בג"מע זולת לפעמים שפותח הטרפה לפניו הקצב גוי אז
בדקינן לה דאנו רואים שלא נגע בכיאה • תו"ז סי' ח אות יא • וכן מנהגיבו פה בגלילה
יע"א שאסרינן אם הוליא אותה הגוי או פתח הטרפה שלא בפניו ופעם א' בקצב ישראל
פתח הטרפה שלא בפני הבודק ואסר אותה מ' נכים הלוי (ז"ל) לעוך שעה ולמגדר מילתא :

כח נהגו בקצת מקומות שאחר הפשט הבהמה תופס הגוי בקנה ומושך אותו למעלה בכח
וכן לגדלים • פר"ח שק"ה מש הרדב"ז זצ"ל שק"ט עכ"פ סי' חי אות יוד • וכן יש
מנהג אחר שאחר שמפשיט הגוי הבהמה תופס הגוי בקנה ומושך אותו למעלה בכח וכוחר
בשכין לגדלי הקנה ועל הרוב מגיע בשכין עד הכיאה • שע"ה שק"י • כל זה לפי מנהגיבו
טרפה לאנחנו יש לנו כל החזוקות ואין להאריך :

כט נאבדה הכיאה בלא בדיקה ויש לו חלב שנחלב מהבהמה זו תוך ג' ימים יש לסתיר •
פליתי שק"ד ער"ה אות ז לב"ש שק"כא ב"ל שם בתק"ה שק"ד קומץ שם אות יא •
ובעל נפש יחוס לעצמו ויש לו להחמיר שלא לאוכלו • לב"ש שם ב"ל שם :

ל ואם איבדה בזמיד כדי לאכול הבשר אעג דהבשר אסור לדידים מ"מ החלב מותר לו .
לב"ש שק"כב ב"ל שם אות ב • אבל אם איבדה גם כדי לאכול החלב אסור גם החלב
לדידים • לב"ש שם ב"ל שם ער"ה שם קומץ שם :

לא ואם אין לו רק חלב שנחלב תוך ג' ימים יכול לכתחלה להשליך הכיאה ולמכור הבשר
לנכרי ולאכול החלב • לב"ש שק"כג ב"ל שם אות ג :

לב ואם אחר שזרקו הכיאה נעלה בלעות מכה רבה שנכרכה הכיאה בלעות אסור החלב
עד יא"ב מודם אבן הכלים שנשתמשו בהם החלב מקולם ג' ימים אם אינן בני יומן
בעת שמלאת המכה כסרים • ב"ח בהסו' סי' קמ לב"ש שק"כד וכה ב"ל שם אות ד • וזהו
דוקא לס' האשכנזים דק"ל אם סרוכה לדופן שיש בו מכה טרפה כמ"ש השמ"ח אות כב
ועיי' בלב"ש אות ע אבי' וז"ל החלב וכו' זולת דבוקה לע"ב או תלויה נגד מ"ב ולא אזלה
ובמיעוך המערפינן אז אם ניכר שהיא מכה ישנה אסור החלב עד יב"ח ע"ש • משמע דהו
דוקא לס' האוסרים לע"ב אבל לדידן דק"ל דמותר אם סרוכה לדופן שיש בו מכה לא שייך דין זה :

לג אם שחט השוחט והלך לו וליכא איכא לבדוק הבהמה ואם ימתין עד שיבא הבודק יתקלקל
הבשר יש מכשירין לאכול בלא בדיקה פליתי סוף שק"ג • ולס' האוסרים בנאבדה הכיאה
יש לאסור . מש"ז סוף שק"א • וכ"ש לדידן דכתבו לעיל אות עו דמנהגיבו להטריף בנאבדה
הכיאה בכל גווכא בכאן יש לאסור לגמרי ולא יעשה כן בישראל דזה דבר החמוה לכבים לאכול
בלי בדיקת הכיאה ולא עזה פרלה גדולה ואין בידיבו להעמיד מעשי הדת על תילם :

לד מאד צריך ליזהר שלא לבדוק שום בהמה דרך החזה בעודה מונחת על המקל ריש לאחוז לפשיקת הסכינות אם לא שבדק תחלה דרך הערפה ולא נמצא קרוכה לחזה · קוטן שם אות יג · ומ"מ בעגלים הרכים שאין סכינות מצויות בשם מותר אף לכתחלה לבדוק דרך החזה · שם :

רה סעי' ד אומה הסרוכה לאומה או לאומה וכו' כשדרן כשרה אף בלא בדיקה וכו' · כן העיקר הוא לאן לא בדקינן סרכה מחתוך ולאלתר מכשרינן לה מיהו אע"ג דלא בדקינן לה מ"מ כפיחה בעי עכ"פ לראות היינו מקום עמידת הסרכה שעל גאו כשדרן היא · שמ"ח אות ח לב"ש אות ח ב"ל ח"ב אות ל · וכן מנהגינו פה בגדולה יע"ש לנפות כל סרכה בחתוכין כדי לידע אם היא מתכסה בין החתוכים ולא כראה מכני ראשיה כלל נמצן ואזי מכשירין אותה :

לו אם נמצאת סרכה מחתוך לחתוך ולא נפחה כלל יש לאסיר אבי' בדיעבד דגרע מראבדה הריאה בלא בדיקה דכיון סרכה איכא למיחש לאיקורא · שמ"ח שם לב"ש שם ב"ל שם קומץ כלל כע אות ב ויל ולא כעכ"ה ס"ל מי אות יד שכשיר לא מוכיחן עליה · ומ"מ אם נהכוון מתחלה להשגיח היטב אם היא ממש כשדרן ונאבדה אח"ך והוא נקי ואומר שבני לו שהיתה כשדרן ממש יש להכשיר · לב"ש שם שק"מב :

לז שם בהגה מיהו אם בדקום ונמצא נקב שם ערפה · כגון שנמצא שם הנקב בעוד שהסרכה בתוכה ובלבלה · פר"ח שק"ז שמ"ה אות ט לב"ש אות ט ב"ל שם אות ב קומץ שם אות ג ז"ש אות ו וכוסף לזה כתב השמ"ה שם לאם בלבלה כשהסרכה בה ואינו שהשיכו הבקרכה ממנה ובלבלה בעוקש שהיתה הסרכה ג"כ ערפה · לאע"ג דלשיטת רש"י ראוי להכשיר מ"מ יש להטריף ע"פי שעת הדוחק והרא"ש ע"ש פליתי שק"ל פר"מ בפתי' דס"ל טל קוף דש"ש הסעה הסכיה קומץ שם ב"ל שם · ויש מתיריס גם בנפחוה בעוד שהסרכה בתוכה ובלבלה · קומ"ג שק"ו וכתב שכן דעת מרן ז"ל דחזר בו מ"מ בב"י כיון דלא פשקה בש"ע וקיים שכן מנהג שאלוניקי ע"ש וכן פסק הרי עוד לישראל אות כב לף יז ע"ד שעה כי ע"ש · ולכן בדיקן בנפחוה בעוד שהסרכה בתוכה ובלבלה נהגו להטריף וכמו"רס בהגה אבל אם לא בלבלה כשהסרכה בה ואינה שהשיכו הסרכה ובלבלה יש להכשיר כי דעת מרן ב"י והכנ"הג והקו"ג דס"ל כרש"י ז"ל דלא"ש בלא נקב ואם כן יש להכשיר בשופי :

לח אם נפחוה ועלתה גם הסרכה בנפיחה יש להטריף אפי' לפי' רש"י ז"ל ומשום דחזינן דנקובה הריאה ואין זה קיומא מעלייתא · שמ"ח שם מש דמש"א דף לח וכן הביא אותה כנ"הג הגי"ב סוף אות על מש דמש"א ע"ש לב"ש שם ב"ל שם אות ב ענ"ה פי' אות יז קומץ שם · והרי יד שאול ז"ל הכד"מ קביבות אבלי רבבי דחפ דבני התב"ש וכתב דבהפ"מ יש להקל · ובמש"כ כל דבריו יש לדחותן בנקל דראיה מי שהביא מדברי התוס' מולין דף מו ד"ה היינו רביתייהו וכו' שהוכיחו מתשובות הגאונים של הרי"ב דסרכה ונחמת נקב מדמלריכין נפיחה בכשדרן וכתבו וז"ל אם הסרכות באות בלא נקב א"כ כשדרן למה לריך נפי' כיון דלא מתפרק וכו' ואז א"ש דבדקי לה בנפי' שמא עדין לא נתפס הנקב עכ"ל התוס' וכתב הרי' י"ש ז"ל ואי כיון דעלתה בנפי' ערפה קי' למה לא כתבו דלכך לריך נפיחה דשמא העלה הסרכה בנפי' ותהיה ערפה אלא ודאי אף שהעלה בנפי' תהיה כשרה וכו' עכ"ל ואין כאן אפילו דמדומי ראיה דכל זה ככלל בדברי התוספות ז"ל שכתבו שמא עדין לא נתפס הנקב ואם תעלה הסרכה בנפיחה הא ודאי הוכחה גמורה היא בלא נתפס הנקב וא"כ הכל ככלל בדבריהם דבין אם יש נקב בפועל בין אם תעלה הסרכה בנפי' הכל הוא מקרי לא נתפס בנקב וזה פשוט ואין להאריך בו · גם קו' ג' שהקי' לס' התוס' דיש סרכה בלא נקב למה לא בדקינן לה שמא תעלה הסרכה בנפי' אלא ודאי דכשרה · גם זה יש לדחות בנקל דלכתחלה לא בעינן בדיקה ולא בדקינן לה דסמכינן אחזקה וחזקה דכלן לא יעלו הסרכות בנפי' ואף דהשמ"שא ס"ל דלריך לבדוק אחר זה הוא לסיעתיה אזיל דס"ל דבעי בדיקה כמו שהביא דבריו הכנ"הג שם אבל לדידן דס"ל דלא בעי בדיקה וכן ס' התב"ש כדמוכח מדבריו אין שם ראיה כלל על כן אין לסמוך כלל בזה על הרב ז"ל ויש להטריף אותה אף בהפ"מ

ומיהו

אם בתחלת הנפי' לא עלתה הסרכה בנפי' ולבסוף עלתה בנפי' ומאמת שנפחה ביותר יש להכשיר בהפ"מ כיון שיש מתיריס בזה ככה"ל :

טל והא"ה אם נמצא דם בתוך הסרכה אע"פ שהיא כשדרן יש להטריף ואבי' אם אחר שחותכין הסרכה ומתניה ומלאה הסרכה והפכה לצבע ערפה דודאי נקובה היא · ב"ל שם בעמ"ז שק"ח ומשם ב"ח קומץ שם אות ג וכתב שם בעשרון שק"ג לכן הסכימו מ"ע ועל"ל מק"מ שק"מלע ומשם פ"תב שק"לב זב"ר ס"י מי אות ד :

מ והא"ה אם יש באמצע סרכה כשדרן כמו כשתור עב יש להטריף · מק"מ שם זב"ר בתוירין שק"ז ומשם פ"תב :

מא שם ואין נקבא כשדרן אלא בשתים זא"ז ומחי' אל זו לחי' אל זו וכו' · אבי' יש די' או חומה אוטים שיש סרכה ומחי' אל זו לא"ש דייכין להו בחתוכין וכשרה . כמ"הג סג"בי אות מב ומשם מהרא"שב תו"ז ס"ו עע אות י עכ"ה שם אות כח · וכן אם יש כמה סרכות בכשדרן הסיכו בין אוכה לחברתה ובינתם כמה חלוחות יש להכשיר · שמ"ח אות יא לב"ש אות יא ב"ל שם אות ג :

מב אם נסרכה כשדרן ויתא"ק בינתם ובסנופחין אותה נפרדים ומאמת היתה שעולה ויורדת בינתם ערפה · זב"ש אות יב ומשם זב"ר :

מג שם ואפי' היא באלכסון וכו' · ואם סרכה מתא"לא באלכסון וקלרה עד שהבשר נקמע תחתיה או אפי' אינה הולכת באלכסון רק שבוחב האוטות הסיכו בעובי החתוכין אינה מכוונת ועי"ז זו מושבת לקולא וזו מאשבת לגבה יש לאסור לעשות להתפשט ולינתן · שמ"ח שם לב"ש שק"מו פר"ת שק"ה עכ"ה שם אות כא ב"ל אות ד עשרון כלל כב שק"ח :

מד אבל אם זו הסרכה מתא"לא שהבשר מקמיע תחתיה אזלא לה ע"י מ"מו יש להתיר בין אם נתפשט הקמע אחר הסרכה בין לא נתפשט הקמע שעדין מקמיע אחר שעברה הסרכה יש להכשיר ולא דומי לסרכה מינה ובה לערפה בב"הג אם לא נתפשט הקמע דהתם סרכה ומקום לעקום אין מגין על הנקב וכיון דתחתיה מקמיע הו"ל תר"ל מש"אב הכא אין שום לעותא מקרי דהחתוכים מגין על הסרכה ואי משום דסרכה קלרה ומיישינן דתתפרק כיון שעוברת ע"י מיעוך אף כשתתפרק ומשם לא יהיה נקב כיון שאינו מוקרם בבשר הריאה : ב"ל שם בתק"ה ומשם ב"ח שק"ב · והא"ה לדידן דליה לן דיכא דמ"מ מ"מ בהא דיכא הכי ומשום דחבירתה מגינה :

מה אבי' הסרכה היא מחתוך זו לחתוך הגי' קלרה ומדבקת החתוכים אחדדי כי האומה שביניהם נכפפה לא לגד גבה או לגד קומא ואינה חוללת אפ"ה ערפה כיון דלאו דביתייהו דסרא"שונה והשלישית בשמיכות כך רק ע"י הסרכה נסמכו לא יתקיימון כן והסרכה תקתר · מק"מ שק"ב :

מו אם כשמרחיק האוטות זה מזה נראה שרם הסרכה בחוד וכשמתקרבין זא"ז נראית בחתוך ערפה אא"כ מבחין היטב שע"י הרחקתן גרם שכוי בגוף הבשר דאוטה אז יש"ל שע"ז היה נראה בהחוד · דע"ק שק"ח מק"מ שק"כב :

מז אם הסרכה היא מחתוך לחוד וכשנופחין אותה תהיה מכוסה נתפפ הדע"ק שק"ו וכן המק"מ שק"כב על כן יש להטריף מספק :

מח סרכה שהיתה כשדרן ונתקה אח"ך כגון שנשאר שם רושם או דלדול וכן אם יש ס"ת בתוך ובנגדו בתוך הבי' יש ג"כ ס"ח והם מתאימות זו כנ' באופן שנראה שדבוקה היתה מתא"לא אפ"ה כשרה · דע"ק שק"י מק"מ שק"כה ודלא כפ"תב שק"לז ושכן מלא בס' תו"ז שחולק אפ"תב מק"מ שם ודלא כזב"ר ס"ו כה בשופטין שק"ד וגם הקומץ בכלל לא אות ה שהסכימו להב"ח דאין הלכה כן אלא העיקר כדע"ק ומק"מ שדהה לדברי הב"ח וכן מנהגינו פה בגדולה יע"ש :

מט שם אבל מגבה של זו לגבה של זו או מחתוך לגב וכו' נקי שלי"ך . הגה וי"ש דאפ"ל בשבית מרן ז"ל ומכשירים סרכה שהיא אם היא מעיקר עד אלין וכו' · אלחכו בני ספרד מנהגינו בכל תפולות ישראל ואין לשנות :

נ לפעמים יעלה ריחם מהאוכם מתחתוכה של יעין דסיינו אוכם הקמוכם לאיס יהיס חתוך סלם יותר קלכם מאוכם האמלעית יען מהאמלעית מתוך שלם הוא יותר אדוך ומשך יותר למעם עד העכוגה באופן שאחר שבשלם מתוך של אוכם הקמוכה לאיס תהיה אוכם האמלעית שוכבת על מתוך האוס וזה יהיה מעשיה בכל יום ופעם אי נעשה ונעשה שהיתה הקרכה יוצאה מתוך אוכם האמלעית שהיא למעם מתחוך אה"ל והיתה נאחזת בתוך האוס ומעלה קרכה זו היא מתוך של האמלעית לתוך האומה והעלה התו"ז ז"ל לכשהה דמשביכן לה כקדכן כיון שאה"ל נפשקה למעם והאומה דבוקה עם האמלעית זהו מקומה שם והוי מקום רביתא ולא גרע מקדק בריאה וקרכה בתוכו שהכשיר הכנ"הג כמו שיבואר לקמן ומה נמי לכוותא · תו"ז שם סי' עע אות יא ז"ל סי' חי בתמידין ס"ז · ואנן בדיקן זה קרוב לעשרה שנים נעשה ונעשה כזה ואשפנו את מכמי הישיבה הי"ו ומה שעלה בגלוחתנו כן הוא · אם זה התוך של האמלעית אינו נמשך הרבה למעם מן אה"ל אלא מעט פחות מגודל אבן מעריפין אותה מקום דהיא קרובה אפשר דע"י כדוד של אה"ל התפרק כיון שהיא קרובה לה אבל אם התוך של האמלעית הוא נמשך הרבה כשיעור גודל או יותר מגודל אז מכשירין אותה דהוי מקום רביתא ולא חיישינן שתתפרק כיון דרחוקה היא ובעינן דהקרבה תהיה רחוקה מן אוכם הקמוכה גודל או יותר דאפי' אם תוך אוכם האמלעית הוא נמשך הרבה מ"מ העיקר הוא תלוי בקרבה כן העלינו עם הכמי הישיבה הי"ו :

נא ריאה אי בה קרבה מתחוך לגב ואחר הכפ"ר היה עולה מהחדוד יתרון אי כמו בשן קטן ותיה מכשה על מקום הקרבה לגב והכשירוה מעשה בדבו אותה מה"לא אע"פ שלפי האמת הוא גב וכן למעשה ממקום ההוא גב גמור מ"מ אם לא היה שם יתרון פשיטא שהוא גב ועדיפה אבל כיון דאיכא יתרון ומכשה על הקרבה דיו כתוך דזיל בתר טעמא דמה"לא כשרה לפי שזה מגין ע"ז ה"ל היתרת הזה מגין עליו ומשברא זו עשו מעשה והכשירוה · תו"ז שם אות יב וכתבם משם מהר"ם ילחקי ז"ל משם מה"רי אלמושכיו והביא דבריהם הש"ג מחו' ז . והתו"ז חלק עליהם וס"ל דזה הוי מה"לג ומיפה כמו שיטו"ש . והרואה יראה שאין בדבריו כדאי לדחות דברי הרבנים הנ"ז שעשו מעשה רב והעיקר הוא כדברי הרבנים הנ"ז ועל כן המיקל בזה לא הפסיד :

נב וכן לפעמים הרבה יעלה רגל חמור רחב הרבה ובתוך שלו איכו שוכב על תוך אוכם האמלעית ואם יהיה שם קרבה מתוך ר"ח עד גב אוכם האמלעית שהיא מכוסה בר"ח יש להכשיר וכן עשו עבחי עיכו כמה מעשים מזה בין אם כל אוכם האמלעית מכוסה מן הנ"ז בין אם קלת אוכם האמלעית מכוסה מעכו כיון דזה מקום רביתא ור"ח מגין עליה והוי כנ.ה"לא וכש' הרבנים הנ"ז . ואפשר לומר דגם התו"ז ז"ל מודה בזה דהא דהעריף התם מקום דהוי לשון קטן ואינו מגין כ"כ בשום אבל בכאן דכן דרכה של ר"ח פעמים הרבה הוי הגבה עצליא ואין בה פקפוק . אחר שכתבנו זה בא לידינו ס' הגאון דע"ק ז"ל ורואינו שהחמיר בזה ע"ש בקק"ל והביא ראיה מ"ל התוס' בחולין בד"ה אבל כשדכן וכו' שכתבו וז"ל כ"ל כשדכן דוקא באותו עכין כמו שהן שוכבות זו אצל זו אבל אם הם שוכבות זו על זו לע"פ שהן קטוכות ז"ל עדיפה דאין זה כשדכן וכו' ע"כל משמע מדבריהם שאם התוך הוא שוכב ע"ג השכית הנה שהם קטוכים עדיפה ע"ש והנה שהאק"מ הכשיר ופי' דברי התוס' בענין אחר הראה ראיה אין פשט דברי התוס' כדבריו ועל כן יש להחמיר · וכ"כ הקיצור כלל ח עשרון בק"כג ומיהו כיון דהכשיר ומוד איכא אחרוכים דמשמע מדבריהם להיתר יש להקל בהפ"מ :

נג מעשה היה בעיכו שהביא לפכיכו ריאה אי והיתה אוכם האמלעית קרבה הרבה מן ר"ח ומן אה"ל ותוך שלם היה עוקב לשלן בשלם למעלה מהתיק ר"ח ואה"ל באופן שאוכם האמלעית איכה מגעת אפי' עד חצי ר"ח ואה"ל וכשכפחו הריאה ראיכו שמחצי ר"ח עד ראשה היתה שוכבת על אה"ל מראשה עד חציה יען שהאוכם האמלעית איכה מפשקת ביניהם שאיכה מגעת עד שם והם מתרחבים בראשם מאחר שיש אוכם האמלעית ושוכבים

זה על זה ונשתפקו חכמי הישיבה הי"ו אם היה שם קרבה מה"לא מראש ר"ח עד ראש אה"ל עם דיכה אם כאחר דערפה משום דהוי מן האשונה לשליטה והוי שלי"ל אי כיעא לכשרה משום דהיינו רביתא דעיעא מאי דמהראשונה לשליטה ערפה משום דהיינו דמתנתקת הקרבה ע"י כעטוע האמלעית שהיא ביניהם והיינו דוקא בשתה ריאה אבל ריאה זו שאוכם האמלעית היא קלה ואינה מגעת עד מקום הקרבה לא תהנתק הקרבה ע"י רחיפתה משום דהיא הדוקה הרבה ממקום הקרבה זה טעמא דמה"לא כשרה משום דעל ידי שכיבתה זע"ז אחת מגיעה על הבריה ולא היישינן לנקיבת הריאה וה"כ הכי הוא דקוכבים ז"עז ואגוני מגמו אהדדי אי"ד לא פליג רבן זהו מה שנשתפקו חכמי הישיבה הי"ו · וכפי מה שעלתה הקבמתנו יותר דיש להכשיר דהו מקרי כשדכן כיון דלא יש הפרש ביניהם אפי' כה"הש וזה דמי לדין שכתבנו באות ן גבי אוכם האמלעית שמשך מחוך שלה עד העקוגה ושם הכשיר התו"ז ז"ל וזה הוי דומה בדומה לשם אלא שלא מלאנו לבנו להקל כיון דלא עליכו כזה בדברי הצוקקים ז"ל · ומ"מ הא ודאי בשעת הדחק יש להכשיר :

נד עוד בריאה זו שהביאו לפכיכו נשתפקו קפק אחר והוא דריאה הכז אוכם האמלעית היה מתוך התוך שלה לעלה עד העקוגה יותר מתחוך אה"ל יען שבתוך אה"ל היתה האמלעית נמשכת לפכים מעכה הרבה וכשאתה נופח הריאה תהיה אוכם האמלעית בתחתיתה שוכבת על חתוך האוס כמעשה דאות ן ועוד דכל אוכם האמלעית מראשה עד כופה היא שוכבת על אה"ל וקלת חוד של אה"ל בנמשך בי ובי אלבעות הוא תחת תחוך אוכם האמלעית ומכשה אותו והיה קרבה מתחוך אוכם האמלעית עד חוד אה"ל ונשתפקו חכמי הישיבה הי"ו אם כאמר דערפה משום דהוי מתחוך למוד או"ד כשרה משום דמכוסה היא כאוכם האמלעית לגבי מגוכא עליה והוי כמו מעשה דאות כב שכתבנו לעיל דהיה ר"ח שוכב על גבי אוכם האמלעית והכשרכו לעיל · וכפי הסברא הכא ג"כ כשרה לכמו דשם באות כב הכשרכו ה"כ הכא דמאי שכא ומ"מ לא מלאנו לבנו להקל דשמא יש הפרש בין הכא להתם ונשאר הדבר נשבק ומה גם לכתבנו לעיל באות כב משם דע"ק דהמיר :

נה אם הקרבה בכשדכן בעקום החתוכים והיא סמוכה למולה וכשנופחין הריאה נראה עקום הקרבה ממנה שהיא פרולה שם קלת ומתרחקת מחברתה יש להכשיר ש"ך ק"ש כ"הסג הג"בי אות מ סי"ח ק"ע בא"לי ק"יג ס"ד ק"יג לבש ק"מז בא"ל בתק"ה סוף ק"ג קומן כלל כט אות ו . ואם יש בועה בחתוכין וכשאתו האוכות כפרות מכח הבועה שהיא החת הקרבה יש להכשיר אף שנראית הקרבה ולא יחליו ילובקו . תו"ז שם אות ג ועיין לקמן אות עב שאם הקרבה היא על הבועה כקרה :

נו קרבה בכשדכן ואוכה על שבנפיחה היא מתכפלת ומוכחת מעלמה בתוך החתוך או יולאת לפכים דהיינו לקאת אע"פ שמתוך שהיא אוכה אפשר להוליא הכפל לתוך גלד הגב כשר . מיהו אם בנפיחה יולא הכפל מבין החתוכים לגד הגב י"א שהיא אסורה דחיישינן דבחיים התהכך הקרבה בגלעות ותתפרק · שמ"ש אות טז חכ"א כלל יג אות יב עכ"ה שם אות לח . ויש חולקים וס"ל דכשרה דלא חיישינן להכוך הגלעות בכה"ג . ואף דיש לחוש לשברא קמייתא מ"מ בעקום הפ"מ או בעקום שיש עוד איזה גד היתר אין מזניחין אותו . לבה"ש ק"ש קומן שם אות ט . ואנחנו מנהגינו פה בגדאד יע"א להכשיר בכה"ג אף אם יולאה גגד הגב והגם דמי שמתיר לא התיר אלא בהפ"מ או גד התר כבר כתבנו כמה פעמים למעלה דלדין הכל הוי הפ"מ . גם הרי לחה"ש מש ע"ל ק"יח הכשיר אף בלא הפ"מ :

נז יש כוסגים בקרבה שלא"כ בודקין אותה ע"י מחט או כולה או אלבע אם נפקקה מקלה הא' ע"י הגבהה מוכשיר . כה"הג הג"בי אות מ"ח תו"ז שם אות ז . ומנהגינו הוא שלא לעשות הגבהה בשום קרבה דשלא"כ . תו"ז שם וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א אין מכשירין כלל ע"י הגבהה הנז"ל :

נח כתב הכנ"הג אם נמלא קדק בריאה ויש באותו קדק קרבה וכשנופחין הריאה נעשה אותו הקדק ואותה הקרבה כקרבה מה"לא כשרה · כה"הג הג"בי אות מג מש מהר"שג ומהר"יף ובן בתשובותיו סי"ד ן סי"ב אות יוד וי"א תו"ז שם אות יד . ועיי"ש אם הריאה

סק"קל ובתשו' שאלה ט שכתב היינו דוקא לאותם האוסרים קרבה ממ"לא אבל לדידן דמתירין קרבה ממ"לא כשרים גם מחתוך לגב . ועיין לקמן באות סד :

נט אורה העליונה של יומן הנקראת ר"מ שדרכה להתפלל אם כמלא שם קרבה מפ"לפ אם כשנפחים אותה נראה כמח"לא הוי כדין קדק וכשרה . כמ"הג הג"י אות מד ובתשובותיו שם סי"ב שם אות ט תו"ז שם ולא כקומץ כלל כב אות ס :

ס מעשה שאירע בעירנו זאת פה בגדולה יע"א שאה"ל היה בה פלוג אי' ברוחב האורה והיה הפלוג עד חצי הרוחב וכדי להביאך שלא תטעה נקביר לך בטוב דהיינו כשדרך האורה להתפלל היא מתפללת לאורכה ותיחלק לשנים כזה ∧ וכתבנו לעיל שאם אורה אי' מתפללה ומלא שם קרבה מפ"לפ דיינינן לה כב' אורות שאם הקרבה הנז' היא מה"לא כשרה אבל אם הקרבה הזאת היא מגד לגב או מג"לא או מחוד לחוד או מחתוך לחוד טרפה עיי"ל בדבריו אות לה וכו' וכן המנהג . והמעשה הזאת לא נתפללה האורה לארכה אלא מתפללה לרחבה כזה ∨ ודע דהגם לכתב הקומץ בס"י לב אות ג בסימו ח"ל ומכ"ש אם מלא יתרת בדרי דאורי או אורה אי' נתפללה לשתים ברחבה אף בשרש אי' כעובי אצבע גודלו מגד לגב נחשב והקרבה עומדת להתפרק עכ"ל סא דקאמר ברחבה אינו ר"ל ברוחב אורה כעובדא דידן אלא הכוונה הוא שנתפללה לשנים באורך האורה והא דקרי לה רוחב הוינו לאפוקי אם נחלקה האורה בעביה כמש"ל סי' לה אות לב וכלפי העובי קרי לה בבאן רוחב אבל לעולם היא נתפללה באורך לא ברוחב ומש . נחזור לכ"ד שהאורה הזאת היה בה פלוג ברחבה ומש כמו שביארנו לעיל ומלא שם קרבה מפלוג לפלוג אל"כ דהיינו מחוד לחוד ונתפקנו בה הרבה דיש דיש להבקיר לעשה דקרבה אל"כ מערפינן הייבו ומשום דמתנתקת ע"י ריחוף הריאה אבל כדון זה שנתפללה לרחבה אין בה משש נתוק כיון שהכל אורה אי' נבשיא מרחפת תרחף כולה או לשנים או לאחור ואותם הפלגים שנתפללה לרחבה כשיהיה בהם קרבה לא תינתק לאותם הפלגים אינם נדים זה מזה בשעת הריחוף אבל כשנתפללה לאורכה מיישנינן דבשעת הריחוף זו תימשך לכאן חו תימשך לכאן והקרבה מתנתקת אבל כשהפלוג לרוחב אין דרכה להתנתק או"ד ל"ש וגם אם הפלוג ברוחב ויש בה קרבה ג"כ מיישנינן דמינתק ע"י הריחוף וכ"ד כמי מערפינן . ואחר שנשאלו ונתבנו בדבר עם חכמי הישיבה הי"ו אסרנו אותה מספק :

סא אם נקרבו האורה והאומה או תרי אורי ממ"לא וילאה הקרבה גם לגב או לשפול בין בקלס אי' בין בשתי קלותיה אזלינן בתר רובא אם רוב בתוך הרוחב אורה או הלים חוץ לתוך מרפה . ער"ה אות יוד יומן מסה בזה הסי' . ואע"ג דהמע"י נסתפק בדבר והביאו המ"בר אות טל מ"מ כבר התו"ז סי' עו אות ח הכשיר ובשפרו כל"ל הליך הלמיד ככל הליך והביא דהרשב"ץ ז"ל בשי' יבין שמועה מכשיר וכן הער"ה הביא לרשב"ץ ז"ל וגם הכד"ל הביא גם כן מסה הגאון רא"ש אפרים דהכשיר דאזלינן בתר רובא וכן כתב הרב לעיר כולם אות ו :

סב ריאה שיש לה לעולם מחתוכה דאורי בעקום הקלס כמין אורה אי' דהיינו שהיה קדק בעקום הקלס ונראה כמו אורה ובאותו הקדק והחתוך שהיה לה יתרה קרבה מגדול לגב אע"פ שיתרה מן הכלל ויש חתוך בעקום הקלס יש להעריף . מ"ות מהריע"ץ סי' סח פרח"ח שקי"ז בלי שקי' עכ"ה שם אות כג זב"ח קוף קק"יב זב"ש אות ע מש"ח אות לב לב"ש אות לב ב"ל ח"ז אות ג שפ"ד שק"כח :

סג ולאו דוקא עובר על שחתוך אלא אפי' יולאה הקרבה מאותה אורה ומעשה באלכסון ולאשה הקי בערוגה נגד אורה אחת ואלכסונה למעלה מן החתוך אין אומרים זהו כמו מעקום לעקום בערוגה שהרי עקום אורה זו ראוי הוא להיות ערוגה אלא אומרים כיון דהתחא חתוך הוא הו"ל כמו מאורה לאורה אחת . לב"ש שם :

סד אבל אם היה קדק בעקום הקלס בלתי מפולש בעקום שאין שכיח להתפלל כ"כ בגובה וקרבה מגד לגב ודאי הוי כמיעה ובה בלי חשש . ער"ק קוף ק"ן מק"מ שק"קל :

סה ריאה לית לה חתוכה דאורי אלא מעט כע"ד שהיא כשרה אם נמלאת קרבה באותו השעה

השעה השלם ממ"לא מג"לא ערפה כיון דהוי עקום אדגיל לחיות לה חתוכה דאורי אע"ג דזו אין לה דיינינן לה כאלו אית לה ואי בריה לן שהיא מגב זו לגב זו ערפה : מהריע"ץ שם . מיהו אם מוכחא מלתא דבריאתה כך ולא קריבן בבשדרן יש להחיר דהוי כשרה מיהה ובה . פר"ח שם בלי שקי' זב"ת שם עכ"ה שם אות כד : ו"א שהיא ערפה . מש"ח שם לב"ש שם ב"ל שם אות ד חכ"א שם זב"ש אות יוד קומץ כלל לב אות ג בעשלון שק"ה :

סו אם מכין האורות כראוי ויש היכר קדק בלל האורות ובקרבה ממ"לא עובר על אותו קדק כשר דאין קדק המיותר כלון כשרוד . עק"מ שק"קו מש"ב פ"חב שק"קג :

סז קרבה מח"לא ובועה תחתיה כשרה . מהרי"ץ בתשובותיו סי' כע מח"בר אות יא כ"הג הג"י אות על . ואח"ל שתבשל הקרבה את כל הבועה . כ"הג שם עכ"ה שם אות כז תו"ז שם אות ג :

סח ואם היו בי' בועות סמוכות זו"ל ואין הב"מ ביניהם או יש תחת הקרבה אי' מערלות הבקולות או נקב בפועל וקריבה אל החתוך האחר אזי לפיך שהבשר הקרבה כל תרתי בועי או כל מראה הבקולה ואם בשאר אפי' קלת עיא' מהם מגולה בלתי קרבה טרפה לחיישינן דליקב שם . כ"הג שם עכ"ה שם תו"ז שם אות ד . ועיין לעיל סי' לז אות כז . גם עיין לעיל אות לח :

סט קרבה ממ"לא ותחת הקרבה בתוך האי' יש שם עקום אעוס כשרה ובעינן שיבשה הקרבה כל עקום האעוס . תו"ז שם אות יז . ועיין לעיל סי' לו אות קסז :

ע קרבה ממ"לא אלא שבתוך אורה העליונה היה בה בועה והיתה בולעת חוץ לתוך ומלא שראש אי' מן הקרבה חוץ לתוך שהיתה הבועה מולאתה ערפה לחשבינן לה כאלו מחתוך לגב . כ"הג הג"י אות מז וכן בתשובותיו סי' כון שי"ב שם אות יג תו"ז סי' עו אות יד והתו"ז שם אות עו פליג על הכ"הג וס"ל לאזלינן בתר רובא דקרבה ואין בדידן ס"ל כדברי הכ"הג ואפי' בנשעו ערפה :

עא כתב הרמ"א ז"ל בד"מ אות ז ז"ל ומ"כ בועה העומדת בין אורה לאורה בקלבן וקרבה יולאת מעם כשרה דהיינו רביתיהו אבל שני בועות העומדות שם וקרבה יולאת מזו לזו ערפה עכ"ל ע"ש . הנה מ"ש המ"כ בתחלת דבריו שאם קרבה יולאת מבועה שבין החתוכים ונקרבת אל החתוך הזאי לכשרה כבר כתבנו כן לעיל באות קז מעם מהרי"ץ וכמה אחרונים ע"ש . אבל מ"ש עוד אבל בי' בועות העומדות שם וקרבה יולאת מזו"ל ערפה . זה שלשן פירשו בו שני פירושים הפי' האי פירש אותו הל"בש בשק"קב דהיינו שבקרבו האורות מהל"ה ובקבלתו אבתו הפשרדים אפי' לעולה מחלין מקרי כשדרן ולפי' האשכנזים כגון שבקרבו לעוה מחלין ואם הקרבה בתוך הראשון היא יולאת מתוך בי' בועות קטנות ויש הב"מ ביניהם ואם הקרבה היא מכסה את בי' בועות הנז' ונקרב אל החתוך הזאי כן פירש אותו הל"בש והשמ"מ באות מד הביא זה מהמ"רן ואשתמיט ליה לי' ד"מ הנז' וכבר הוקג מהל"בש שם והגם שהתו"בש הערוך הלב"ש דחה דבריו והכשיר וכתב המק"מ בשק"קא שכן פי' הב"מ בפירוש ראשון שלו בר"אם דיני תר"ל שק"יג וגם המק"מ שם הכשיר בנדון זה והודה לה"בש והביא עוד שם כמה ראשונים ואחרונים שכן ס"ל וכתב שכן הב"מ שם דעתו להכשיר דמה לי בועה אי' או שתי הבועות ע"ש במק"מ באורך . אמנם זה הפי' הוא דוחק בדברי הר"מ והעיקר הוא הפי' הבי' דהיינו שבועה אי' היא בתוך אורה אי' ובועה הבי' היא בתוך אורה אחרת שבנגדה וקרבה כשדרן מבועה זו לבועה זו זהו ודאי ערפה . וכן פי' הגאון ב"מ בפי' יב ויג הביא אותו המק"מ שם וכן משמע מהגאון מש"ז סי' לא שק"ג וכן נראה שהבין הגאון ע"ך בשק"סך סי' לז שק"ג שכתב בי' בועות בין בי' אורות וכו' ע"ש ואומרו בין בי' אורות משמע שכל בועה באורה אי' וכבר הבאנו זה הדין לעולה סי' לב אות קד :

עב בועה אי' גדולה וקרבה אלה שם ולא על הבועה והבועה אינה מגעת לסגיע הלדדין לסדדי בעקום הקרבה כל זה ערפה . ממ"ש שם אות מד לב"ש שם אות מד . ודוקא אם לפי דאות עיניו בהותא דבועה מוגעת המחתוכים מלשכוב זע"ז בעקום ברשי הקרבה כשהיאה כפותה אבל בשתנא לא חיישינן לחסי ולפ"ז ה"ה בענני ולפי' בנבשותיה . מק"מ שק"קמא

אות

קומץ בתר"ל אות ב' סעי' כו וקיים לאם הבועה רחוקה יותר מעיטור על שנלאה שאינה מעכבת מלהתקרב או שהקרבה היא על הבועה ממש כשרה ע"ש :

עג אם כמלאת מחט החובה חלים בתוך זה וחלים בתוך זה וקרבה על הכל בין מ"לא טרפה · פר"ת שק"ו עכ"ם שם אות יח תו"ז שם אות כג · ודין זה אי"ל ליכתב לענהגינו לענהגינו כיון שימלא מחט בריאה בכ"מ שיעים טרפה ואפי' במקום שבשר כפי הדין אנחנו מעריפין בשום מקום שיהיה בריאה כמש"ל סי' לו אות ריט ע"ש :

עד אם נקרע מגג ערוגה זו לגג ערוגה אחרת טרפה · זה הדין כתבו המרדכי בשם חולין ממנהג אנשי קדיאה והביאו מרן ב"י זצ"ל וכתב עליו ופשוט הוא וכן הביאו מהר"שדים ז"ל באות טל ומ"מ בשם ר"של שקש"יל בכ"הג הג"בי אות עט מ"מ אות ז מש"ז שקש"יל לב"ש אות ז זב"ת שק"לו בשופו מש זר"ם חכ"א כלל יג סוף אות ד עכ"ם שם אות לב תו"ז סי' עח אות עו מש שו"ג מהו' יז · ותמיהא גדולה היא זו שלין אנחנו מביאים זה הדין כולל היא דאיך אפשר בעולם שיהיה קרבה מגג ערוגה זו לגג ערוגה שבנגדה דהרי שומן היורד בין ב' ערוגות הוא מפסיק ביניהם ונאחז בשדרה בחוזק ולא יש שייכות למליאות זו שתהיה קרבה מערוגה לערוגה כלל ועיקר דלא יש מקום לסרבה לעבור המפסיק ביניהם שמן היורד הנקרא קרבה הלב · ואין לומר כגון שנשרבו מקצת חדא דלא יש גם הערוגה אלא מאחורים ועוד שם ג"כ מפסיק ערפש הלב בין לד ימין לגד שמאל ולא שייך לסיות קרבה מזו לזו ועוד מהיכן שייך מחתוך ערוגה זו לחתוך ערוגה זו שכתבו רש"ל והע"ז · ומן התימא על כל הגדולים הנ"ל איך לא השגיחו בזה והז"בת שם והה"ח שם הביאו מש הס"ג וז"ל וכ"ל למעלה בב' אותות העליונות בתקום שאין שומן ערוגה מפסיק שם עכ"ל · כלאה מה שהגיהו מזאת הקושיא ומשו"ש כתבו כגון למעלה בב' אותות העליונות של לד ימין ולד שמאל ואני אומר דשאני להו מאלייהו לחשבו להקן ולא תקנו כלל ועיקר דשם ג"כ בין ב' אותות העליונות יש הפסקה גדולה דשם הקנה מפסיק והושע למעלה ממנו ומחוברים בשדרה בחוזק בבשר ולא יש דרך לנעות ימין ושמאל אפי' כמלא מחט שדקים והדרך קוגרת ומקוגרת כאשר יראה הרואה בבחינה ואי"כ איך שייך זה המליאות ולמעלה מן הקנה יש ערפש מפסיק עד החזה ששם מושב העוגה גאופן דדין זה הוא תמוה הרבה · וחכמי הישיבה הלו לומר כגון דמלאת הריאה פרודה מן שומן היורד וקנה הלב ואי"כ כיון שהיא פרודה יכול להיות מגג ערוגה לגג ערוגה · וזה אתי ג"כ לא יתיישב על הלב חדא דהרי מליאו לקמן בשעי' ז גבי קרבה מן הריאה לכבד דשם מפסיק הערפש כהבו שם הפוסקים כגון דים נקב בערפש ועברה דרך שם הקרבה ואלו הכא אין הפסקה כ"כ לא אשתמיט חד מן הפוסקים לכתוב כן ותו דהא כתבו רש"ל והע"ז ושאר אחרונים דמחתוך ערוגה זו לחתוך ערוגה זו דכשרה דהוי כקרבה מה"לא וזה ידוע דקרבה מה"לא דכשרה מקום דהבדתה מגיהה עליה דשם מקום רביתא ואלו הכא לאו מקום רביתא כיון דהשומן מפסיק ולא רגיל בהכי ולמה תהכשר ועוד דכל המליאות הזה שהוא פלא גדול ועצום שבעקרה הריאה מן הדדה ומן קנה הלב היורד לא לריכים לכתוב רש"ל והע"ז ושאר הפוסקים כגון שבעקרה הריאה וכו' ותו מי יימר דאם בעקרה הריאה מן הדדה ומן השומן שהיא כשרה · באופן דדין זה לא זכינו להבינו על בוריו עד יבוא מו"ל בב"א · אחר שכתבנו זה ראינו להרי' עוד נעם מה"ת סי' עב בשופו דף קא ע"ג שכתב הי"ל יתכן שיהא קרבה גדולה ואחוכה שתלך למעלה על השומן בין הערוגות וכו' עכ"ל וכוונתו היא כמו שפירשו חכמי הישיבה הי"ו וכבר למינו זה לעיל . ועיי' להרי' לקוטי יוסף שהביא להרי' נו"ע הנ"ז וכתב עליו ז"ל ולא ידעתי הא השומן מחובר לדדה עד מ"הכ ואין שום ריוח רק שלייר שנעשה נקב בשומן ודרך שם הולך קרבה או שנדבק דרך שם עכ"ל ע"ש :

עה אם יש קרבה בין התוך ערוגה לקנה הלב היורד בין ב' ערוגות יש להכשיר · ע"ז שק"יל לב"ש שק"כז · אבן השמ"ח אות ז אוסר והלב"ש שם דחה דבריו ע"ש · גם דין זה בע"הר אין אנו יכולים להבינו להרי כתבו הפוסקים ז"ל והביאם מרן ז"ל בב"י דאם האותות או האותות דבוקים לגמרי מראשם ועד סופם לבדן היורד בין הערוגות יש מכשירים בדבק ויש אוסרים ומרן ז"ל דעתו מן האוסרים והגאון רמ"א לקמן סעי' ז הביא דעת המתירין

ע"ש ומבואר שם בב"י ז"ל דאפילו המתירים לא התירו אלא בנדבקו מראשם עד סופם דבוק גמור שלא יהיה שם אבן אפי' כמלא מחט ואם יש אבן מעט הוי קרבה וטרפה ועיי' בשו"ת ובלב"ש לקמן אות כו וזה יהוה דהדבוק הזה שנדבקו האותות ואומות לשומן לא שייך זה אלא שנדבקו מן התוך הערוגה לקנה הלב דבאופן אחר לא שייך והרי כתב מרן ז"ל בזה הסעי' דקרבה מה"לא בקרבה בין קרבה מעט בין קרבה כולה וא"כ אי כיון דקרבה מתוך ערוגה עד השומן הוי מה"לא א"כ למה כתבו דאם יש אבן הוי קרבה וטרפה לכ"ע והלא קרבה בתוכן היא ועוד למה אם דבוקה מראשם ועד סופה יש מעריפין דבתוך אפי' נדבקה כולה קרבה ואין לומר דמעריפין אותה משום דנדבק חוד גג הערוגה לשומן והוי קרבה מתוך לחוד דז"א דשומן הכא לא יגיע עד חוד גג הערוגה גם לא יעלה כל התוך של הערוגה אלא מגיע עד חלי התוך או מעט יותר וא"כ למה אסורה · ויש מי שרלה לומר כגון דנתעקש גג הערוגה ובא עד השומן ונקרב כולו וזה ג"כ לא יתישב על הלב דכל כי האי הו"ל לפוסקים לבאר ולא לעסקה קתני · באופן דדין זה ג"כ לא זכינו להבינו · ומנהגינו פה בגדלד יע"א להעריף קרבה מתוך ערוגה ולשומן היורד ולא כהע"ז זז"ל ואין לסתור מנהגינו חדא כיון דהתב"ש לוקר לאשר הנהגו כוותיה ועוד כיון דדין זה של הע"ז אין אנחנו מביאים אותו דנסתר הוא מדברי הפוסקים לקמן על כן פשוט הוא דיש להעריף קרבה מתוך ערוגה לקנה הלב :

עו אם בהגה ואם יש כעין קרום בין אותה לאותה או בין אותה לאותה וכו' יולא מעיקרו עד אמצעיתו אין להעריף דדרך הוא להעלא כך ואין זה קרבה וכו' דעת מרן ב"י זצ"ל להכשיל קרום זה הנקי ע"לא בכל אופן שיהיה בין בהתוכים בין מחדוד לחדוד או משפול לשפול כל דליכא שום פלוס והלון משום דכך הוא רביתא וכן מנהגינו כדעת מרן ז"ל ומעולם לא ראינו שום בדיקה לקרום זה אבל אי איכא חלון ואיכא בתוך התוך ערפה · תו"ז שם אות כ · וכן מנהגינו פה בגדלד יע"א להכשיר ע"לא הכ"ז בין בחדוד בין בשפול וכדעת מרן ז"ל והגם שמע"א לא קבל הכי ועוד שהפר"ח הביא משם הרמב"א דמעריף בחדוד אנחנו מנהגינו כבדעת מרן ז"ל ואין לשנות :

עז קרום זה הנקי ע"לא אפי' אם הוא בין אותם לאותם מראשם ועד סופה ואפי' השפולי בכלל ג"כ כשרה ואם דכתבו יולא מעיקרו גד אמצעיתו לאו דוקא ואורחא דמילתא נקטו · ב"מ ע"ז שק"ז משם רש"ל ש"ך שק"טז פר"ח שק"יג כנה"ג הג"בי אות כא שמ"ח אות יז וכן בתב"ש שק"כד · וכן מנהגינו פה בגדלד יע"א להכשיר ע"לא הכ"ז מראשו עד סופו אפי' אם מגיע עד השפולי כמו שפי' בדעת מרן ז"ל · ואע"ג דהלב"ש שק"שה כתב שדעת מרן להעריף בקרום למעלה מהחלי וכ"ש בשפול אבן לא ס"ל הכי אלא מנהגינו כב' הגדולים הנ"ל :

עח ואין חלוק בין קרום עב לדק וכן נוהגים להכשיר בכל ענין · ש"ך שק"יל ולא כב"ח לחה"פ שק"כב בלו' שק"טו :

עט ה"ה אם יש באותו קרום נקב דייקינן ליה בקרבה וטרפה אם הקרום הנ"ז הוא ממחדוד לחדוד · כנה"הג הג"בי אות כג משם מהר"שג תו"ז שם אות כ :

פ ע"לא זו ידוע הוא וכיכר לבקיאים ולא תעלה לומר דקרום וקרבה תואר אי להם ואין היכר בינהם אלא שהקרום יולא מעיקרו ואין בו פלוס זה נקרא קרום וכשהם ואם יש בו פלוס זה הוי קרבה דלא היא אלא דיש הפרש בין קרום לקרבה ולא תליא בפלוס והראיה שהרי מרן ז"ל בב"י מקודם הים ס"ד להכשיר ע"לא משפולי לשפולי ומחדוד לחדוד אפי' אם יש בו חלון אלא שאח"ך דחה זו הסברא משום דאין דרכו של קרום להעלא אלא מעיקרו וכו' ע"ש ואם איתא דלא יש הפרש בין קרבה לקרום אלא הפלוס א"כ היאך ס"ד מעיקרא להכשיר הקרום אפי' יש בו חלון מחדוד לחדוד והא הוי קרבה וטרפה אלא מוכרח לזה ידוע דיש הפרש בין ע"לא לקרבה · תב"ש שק"כה ב"ל חיג בעמ"ז שק"י · והבר שיש בין קרום לקרבה הוא דהקרום הוא חלק ושוה בכל מקום מראשו ועד סופו הוא חלק אבל הקרבה היא איכא חלקה ושוה ותבניתה ידוע שנעשה מהריר כשאר קרבות ודבר זה חלוי בראות עיני החכם המורה · שמ"ח אות יז חכ"א כלל יג אות נז ב"ל אם אות ד עכ"ם אם קוף אות לו · ואבן בדיקן עבחי עיניהו הי"ו הם בקיאים להבחין היטב בין קרום לקרבה במ"ש לעיל ועוד יש להם סי' אחר

להכיר בין ע"עלא לקרבה הוא דבעים קרוש בין איבה לאומה או בין אומה לאומה אזי קולפין את הקרוש של הריאה ונלמעלה מלד הבלם של האומות וקולפים ובאים עד שמגיעין לקרוש הבקי ע"עלא הזה ואם הוא ע"עלא אזי נקלף הוא ג"כ עם קרוש של הריאה בעשך אי ויעשך הוא בקליפה אי באופן דבשעקירין אותו מן הריאה רואים אותו באויר שהוא קרוש אי וגוף אי לתם אבל אם הוא קרבה אזי בקולפין הקרוש של הריאה כשמגיע אלל הע"עלא הבזי הוא נפסק ואינו הולך בעשך אי עם הע"עלא הבזי ואפי' אם אינו נפסק אלא נקלף הע"עלא עם הקרוש של הריאה מ"מ יהיה הפרש בין קרוש של הריאה ובין הע"עלא הבזי שהקרוש של הריאה יהיה דק וחלק והם יהיה עב וחזו קרבה בולאי ומעריפין כהיה בחוד · ועוד יש להם סי' אחר שמביאין עפר תיחוה ומניחין על הע"עלא הבזי ומסליכין עליה מים ואם הוא קרבה כשאר מלוכלך בעפר ואם הוא קרוש יחזור נקי היעב כבתחלה ועל דרך שכי' הבכ"הג הגי"בי אות לד ע"ש ומע"י ס"ב מ"ד סי' ו דף לח ע"ב :

פא אם יולא ק"ת מקרוש זה או דבוקה להקרוש עלמו מ"מ"לא כשרה ולא תיולא מדהא קרבה הקרוש כמי קרבה · מ"מ"ח שם לבש"ש אות קז בש"ל שם אות ג הבש"ח שם קומן כלל כנ אות יב :

פב אם יולא קרבה מקרוש הבזי ודבוקה לאותה אומה עלמה בגב או באוד יש להעריף דהו"ל כמתוך לגב · מ"מ"ח שם· ואם יש ע"עלא הבזי בין האומות וקרבה עליו מגב האומה לגב האומה שאלה הוייא מגב לגב ועיפה :

פג אפי' יש תחת הקרוש הבזי ביעה או שאר רעותא כשר דאין הקרוש רעותא · לבש"ש שק"שב :

פד הא דכתבנו לעיל בתוך דק"ת יולאה מן הקרוש ובועה תחתיה כשרה הייבו דוקא אם יולאה מן הקרוש אבל אם ניכר שהתלויה יולאת מן החתוך אם יש תחתיה או אלאה בתוך בועה או שאר רעותא יש להעריף דהו"ל תר"ל · לבש"ש שק"שב וע"ש :

פה שם בחגה ואין דרך קרוש זה להמלא אלא בין אומה לאומה אבל לא בשאר מקומות וכו' · אמנו מבחי עיכבו הי"ו שאין דרך ע"עלא אלא מקומא דהייבו בחתוכין או בחדוד שבין אומה לאומה לגד הלב ולגד הוכדא אבל בחתוך של הבזי של הלעות דהייבו מגבא לא יעלא כלל קרוש זה ומעשים בכל יום שהם בודקי הזבה לעאות ולאכלים ולא כאו שיעלא ע"עלא זו מגבה אבל מקומא יעלא תדיר בכל יום ויום ולפי לאות עיניהם שראו שלא יעלא כלל מגבה מוכח מזה דשם אין דרך ליעלא ; ואם נעלא לפעמים רחיק ע"עלא זו מגבה אזי לריך לדקדק בו הרבה ולהבחין אם זה קרוש או קרבה להייבו שיראה וידקדק היעב ויעשה כל האופנים שכתבנו לעיל באות פ · אחר שיראה אם הקרוש הבזי הוא שוה ואלך בכל מקום מראהו ועד סופו · גם יעשה אופן הבי' שיקלוף אותו וכו' · ועוד יעשה אופן הגי' פי' עפר תיחוה · ולא יעשה הנסיונות כלאחר יד אלא יבין וידקדק היעב וגם יעשה כמופיא כל שוחרי עתא הבקיאים וגם יעשה שאלת חכם ואז יכשיר :

פו לפעמים נמלאות בי' אומות דבוקות או מקלתה או כולם ובודאי דזה הדיבוק הוא קרבה ולא קרוש שדרך הקרוש להיות רחב וניכר ביון עור דק אבל דיבוק זה שהם דבוקות שתיהם יחד בלא קרוש ודאי טרפה אם דבוקה באוד · מעה יוקף ח"ב בדיני ריאה סי' ו :

פז אם בחגה כ"מ שהקרבה כשרה אף אם יש ק"ת וכו' והיא נקראת ס"ב כשר · הנה בדין קרבה כבולה לא הזכיר אותה ומן ז"ל בש"ע אלא דוקא בב"י ועל כן לריך לכתוב כל דין ס"ב אם יש קרבה ומ"לה דהייבו בבקדן ומאותה קרבה יולאה קרבה אחרת תלויה שלא כדבקה לשום מקום כשרה · ב"י וכל האחרונים ז"ל :

פח ואפי' ניכר שהתחלת דיבוק התלויה הוא בהריאה גופה כגון שהבקדן ונראה אי נחבה כשיעור של בי' הקרבות יחד ואח"ך נחלקים לשנים שחלי רוחב הקרבה דבוק ראשה הבי' בקדן וחלי רוחב הבי' הוא תלוי מ"מ כשר · מק"מ שק"מא דלא כבי' תו"ז דאוסר דלא דק :

פט אם קרבה זו הכפולה שיולאת מקרבה בין החתוכים וחזרה ונדבקה להקרבה עלמה כשרה · מ"מ"ח אות מו ב"ש אות מו ס"ג אות ח חבש"ח כלל יג אות נח עמ"ה סי' חי אות לז :

צ אם יולאה ק"ת זו מבין החתוכים של האומות וחזרה ונקרבה בא' מבי' אומות אלו או אם היתה יולאה מבין החתוכים של אומה ואומה וחזרה ונדבקה באותה אומה או באותה אומה עלמה כשרה מעוס ק"ם · ומן ב"י ב"ח ס"ד שק"יז לבוש מע"י יו"ד ח"ב סי' מ"בר אות יוד לבש"ש

שק"מע ע"שב ב"ל שם בתק"ה שק"ח וכן מנהגינו פה בגדאל יע"ח :

צא מיסו הא דהכשרבו בקמוך הייבו דוקא כשאין בשר הריאה מקמיע תחתיה בנפיחה אבל בשר מקמיע תחתיה ערפה כשרה מינה ובה כמ"ש הבי' הבגר לקמן סעי' ע · ס"ד שם ואחרונים :

צב הא דהכשרבו ס"ד שחזרה ונקרבה בגב אותה אומה או באומה עלמה הייבו דוקא אם הקרבות הם שוות אבל אם הקרבה ההולכת לגב יותר עבה מאותה של אח"לה ערפה דעוכחא מילתא דעיקר הקרבה ילאה מהגב ומשם נקרבה לחתוך · ומע"י שם זב"ת שק"כד . וכן אם יש קרבה מ"לה ועוד יולא ומשם קרבה אחרת מחתוך לגב דערפה בין שמתפרדים הקרבות לשנים תכף ביליאתם מן החתוך ובמקום שהם קרבה אי במקום יליאתם ואחר מכך מקום נפרדו לשנים כיון שידעינן דמשם נפיק ערפה וכ"ת מכא ידעינן זה הייבו כגון שיליאתם מן החתוך יהוא שהשנים הם כגון שרחבים ביליאתם מן החתוך כמדת שני הראשים שנפרדו ונדבקו אי בחתוך דאחר ואי בגב יען שאחר פרידתם נעשו דקים ואי הלכה לחתוך ואי הלכה לגב אי שם חדין ביניהם ומתחלת יליאתם דכל זה סוכחא שמקום יליאתם שנים הם ועל כן יש להעריף · לבש"ש שק"מע אות ד ושק"כז נח נע ס :

צג ק"ת היולאת מתוך קרבה דבוקה מ"לה ותחת הקרבה שהיא מ"לה יש בועה דהייבו הבזי שהיא מ"לה יולאת מתוך הבועה כשרה · מיסו אם יש איזה היכר שילאה התלויה מתחתוך הריאה ע"ד שכתבנו בקמוך וכ"ש אם יולאת מ"מ שנים מהחתוך אי כשדרן ואי תלויה אזי אם יש בועה או רעותא אחרת תחת התלויה או אלאה הוי תר"ל וערפה · אבל אם הבועה או שאר רעותא עומדים קמוך להדבוקה והדבוקה מפסקת בין הרעותא ובין התלויה יש להכשיר · וכן אם יש שם בי' רעותות אי מלד אי הדבוקה והשנית בלד הבי' כשר ג"כ . לבש"ש שק"שב מג כד כח :

צד והיכא שיולאת קרבה מינה ובה אלא הקרבה שהיא מ"לה אפי' אם שנים הם בנקים יליאתם או שיש רוחם ונהלקים אחר יליאתם וניכר שהיא אינה קרבה אלא היא מ"לה כשרה · לבש"ש שק"שא כב :

צה הני אוכי דקריבי מ"לה וקרבה יולאת מביניהם לשמן הלב יש להעריף שאמו חוקין שמא מן החתוך ילאה אל השמן ואח"ך כדבקו זו בזו ולא כיש בודקים שש"ל דהולכים בזה אחר הרוב אלא טרפה · כ"הג הגי"בי קוף אות פא ומשם מהרי"מע וכן בתשובותיו הנקראים בע"ח מ"ד סי' ז שי"ב אות יד · ואע"ג דמה"רי פינון ומהר"שג ש"ל כיש בודקים דהולכים אחר הרוב ואם הרוב מ"לה כשרה וכן זב"ש אות יו אכתבו מנהגינו פה בגדאל יע"ח להעריף . וכן הלריך הרמ"ב בזה בהוחב מביכתו התו"ז זל"ל בספרו כל"ל סי' מו והעריף ע"שב ובתו"ז סי' עב אי' יע :

צו אם יש בחתוך אי קרבה אינה ובה ולא חוב אי מאמלע הקרבה ונקרב לחתוך אחר מתוך המחר מגין וכשרה · כנה"ג הגי"בי אות ל ומשם מהר"שג ואות קלה תו"ז סי' עח אות יא משם קו"ג :

צז בי' אומות דקריבי מ"לה וק"ך יולאת מביניהם ונקרבת לגב האומה ומן הגב נכנסת לדו"ל וכן אם אומה ואומה שנקרבו מ"לה ונקרבה יולאת מביניהם ונקרבה לגב האומה ומן הגב נקרבה לדופן שכנגד האומות אזלינן בתר רובא אם ראשה שיולא מן החתוך נוטה לאומה יותר נשרה ואם נוטה לאומה יותר טרפה · שפ"ד ס"ז סו"ג ס"כג מחו' כד בד"ה וכן נראה דעת רבינו בב"י וכו' ע"ש וס"ל לשפ"ד וסו"ג שכן פי' דברי מרן הב"י שהביא מהרי' דורלן ז"ל · אבל אם בי' אומות דקריבי מ"לה וקרבה יולאת מביניהם ונקרבה לדו"ל שנכנס האומות ולא נקרבה לגב יש"ח דשיה טרפה ומשום דדופן אינו מגין אלא דוקא כשנקרב מגב האומה אבל כשנקרב מן החתוך לדו"ל אינו מגין כמ"ש מרן ז"ל לקמן סעי' כ · וכן אם הש"ך יולאת מן קרבה שבין החתוכים שמאומה לאומה ונקרבת לדו"ל ג"כ טרפה ומעשה הכזי · שפ"ד שם סו"ג שם · וי"ח דאפי' אם ק"כ הכזי שיולאת מקרבה דבין החתוכים ונקרבת לדו"ל ג"כ כשרה והעשה משום דיש בי' הגמות הגנה לחתוכים והגנה דדופן וכן אם ק"ך הכזי יולאה מקרבה דבין החתוכין שמאומה לאומה ונקרבת לדו"ל אזלינן בתר רובא אם ראשה שיולא מן החתוך נוטה לאומה יותר טרפה · כנה"ג הגי"בי אות פ והבין דברי מרן ז"ל הב"י כפשטן פר"ח שק"יד לחו"ש שק"כו זב"ת שק"כד · ולענין דיבוק

בהפ"מ או מעת הדחק יש לסמוך על קבלת מכיה ולהכשיר :

צח סעי' ה אם נקתפק אם היא בגד או בחתוך וכסופחין אותה וכו' כשרה · נפיחה זו היא באופן זה לוקח הריאה ביד א' ומסומן סיומך בין ב' עצומות ביד א' וחולי האוכות רואים את הקרקע כמו מציא הריאה תוך הבהמה בחייה ואז רואין אותה אם ע"י הנפיחה נכנסה הקרקע בתוך החתוך כשרה · תו"ז ומס מ"ג ק"כל פ' עע אות ו וסיים וכן המנהג אצלנו נ"כ · וכן פס בגדולי יע"א לפעמים כשהקרקע היא קרובה למוד עושים הנפיחה ע"ז הדרך :

צט אע"ג דבדין שכתבנו בסמוך לא מחזקינן רעותא ונפק ומכשרינן מ"מ רעותא מקרי ואם היה שם עוד איזה רעותא כגון בועה בין החתוכין וקרקה יולאת ממנה מחלה או נקתפק אם היא בגד או בחתוך וכסופחין אותה הרבה כראה שהיא בחתוך וכן הדין שכתבנו לעיל יש להעריף דהוי תרא"ל כיון שמופקים אם הוא בגד או בחתוך אף שאנו מכשירין מקרי רעותא עכ"פ וכשיש עוד רעותא כגון בועה מעריפין · לב"ש ק"נעם ב"ל ח"ב אות ו בעמ"ז ק"ינ ובקו' תר"ל ס' על אות ט :

ק ואם ע"י הנפיחה הרבה שראית ע"ז בחתוך דמכשרינן מ"מ אם נקרע קרום הריאה ע"י נפיחה זו ערפה · לע"ק ק"כה והמק"מ הביא זה בל"ע מ"מ יש להחמיר כיון שבחבנו לעיל בסמוך דזו רעותא מקרי ואם יש רעותא אחרת הו"ל תר"ל וערפה וכתבנו לעיל ס' לו אות כז דאם נפוחה מחמת איזה רעותא ונקרע הקרום הו"ל תר"ל וערפה : כדי לראות אם היא בחתוך או בחוד ונקרע הקרום הו"ל תר"ל וערפה :

קא אם וכסופחין אותה הרבה כראה שהיא בחתוך וכו' · ואי הוי איפכא דבפ' מרובה נראית בגד ובנפיחה מועטת כדרכה נראית בחתוך כשרה · מק"מ ק"מ ק"ז · גם אם ע"י נפ' מרובה נקרע הקרום בגדון זה כשר דסרי אדרבא דע"י קריעת הקרום ניכר שלא היתה נפיחה כ"כ מחייב · לע"ק ק"כה מ"מקמ אם :

קב אם נקתפק בפנים אם היא בגד או בחתוך ונאבדה הריאה ולא נפחוה יש להעריף אפ' בהפ"מ · קומץ כלל כמ אות יד ומשם ב"א בזר זהב ק"מ מ"ע שרש ג עקף ב קוף ק"יד ז"כ במוקפים ס' יח ק"ז ומשם ז"ז הנ"ל :

קג אבל אם נקתפק אם היא בגד או בחתוך וכסהולילו הריאה למוץ נאבדה הקרבה ולא נמצא שום רושם בריאה מראתי הקרבה יש להכשיר משום ק"ש קפק אם הקרבה היתה בגד או בחתוך · ואת"ל שהיתה בגד קפק אם היא קרבה בת יומא או לאו כיון שלא נמצאו לה נאמים וזה סק"ש הוא מתפק · כנ"סג הג"בי אות קס מש מה"רי פינון ז"ל יעין מכם בזה הסע' והגס דהמע"י גמגס בדבר העיקר הוא דבאר · תו"ז ס' עע אות ט · ולא דמי לנ"ש לעיל בסמוך דאם נקתפק ונאבדה הריאה דעדפה דהתם שאני דראיה רעותא לפניהו דיש קרבה וערפה מן הקפק אבל הכא לא יש רעותא כיון דהריאה בפניהו ולא נמצאו ראתי הקרבה בריאה הוחזק לן דאיכה שלא ריר בעלמא כמו קרבה בת יומא וכ"כ הגאון דע"ק ק"כה ומק"מ ק"קס דאי ליכא שום רושם יש להקל ע"ש והגס דהמק"מ לא הכשיר אלא בהפ"מ אבל דיש ק"ל דיש להכשיר לגמרי כדאסיקו הכנ"הג ודעמיה שזכרנו לעיל · מיהו אם ב' ראתי הקרבה הם נראים בריאה יש להעריף וכגון דהריאה נחתכה דא"א לטופחה אבל אם הריאה שלימה ויכול לטופחה אזי מזיקן אם אחר הנפ' יהיה ראש אי מהם ערפה ואם יהיו הב' ראתים בחתוך כשרה וכן משמע מתק"מ שם · ודע דגם דהערה אות יא כתב דהרש"ז ק"ד פע החמיר כבר דהם דבריו הרב ענ"ש ס' מי אות לד דלא מוכח מהרש"ז הכי כמו שריאה הנואה :

קד ומעשה שהיה בעיבנו פה בגדולי יע"א שסאומה של יעין בתחתיתה בשפולי האומה על חתוך פלול אי' היה פלול כדי קשר גולל הקטן היה אם קרבה בחתוכין דהייבו מן החתוך פלול אי' הבא היה פלול הבא וכשנפחו אותה ראש הקרבה האי' היה בתוך החתוכים והראש הבא היה בפק אם הוא בחוד או בחתוך וחכמי הישיבה הי"ו נקתפקו בזה והנה מתחלה התלבו אותה מכח ק"ש דהא כתבנו לעיל ס' לא אות יוד דיש בא' קבלות בקשר גולל יע"א כמדת קשר

גולל

גולל הראשון וי"א כמדת קש"ג הבי' דהייבו כפרק אמצעי של גולל ע"ש ואי"כ שפיר הוי ק"ש קפק אם הלכה כמ"ד קש"ג הגדול והכא שריא ואפ' אתא"ל קש"ג הקטן שמא זו היא בחתוך ולא בחוד והוא מתפשר קפק אם היא קרובה לחוד או לחתוך ואתא"ל דקרובה לחוד שמא הלכה כמ"ד דבעינן קש"ג הגדול זוהי מה שעלה בדעתנו בהשקפה ראשונה · ואח"ך ראינו שאין אנחנו יכולים להכשיר ונשוא ק"ש דזה הוי קפק הקרון ידיעה ולא הוי קפק כמ"ש הרא"ש בקש"ו בד"ה ובהיכא דאנו נתפקים אי הוי מחא"לא או מחא"לב וכו' ונראה דלא הוי קפיקא והוי כקפק הבא מחקרון ידיעה דאם יעמוד בקי וחכם ידקדק לדעת אם היא מחא"לא כפי האמת או לא לא הוי קפק ע"ש · וכ"ת אי"כ היאך כתב מכן בקע"ז ס וז"ל אם נקתפק אם היא בגד או בחתוך וכסופחין אותה הרבה וכו' וכסופחין אותה כ"כ וכו' כשרה עכ"ל ע"ש והרי הוא קפק הקרון ידיעה ז"א דאם הקפק הוא דלא ידעינן היאך היתה נפוחה בחי' הבהמה אם הרבה או מעט הטמידה על חזקתה כמ"ש מכן ז"ל בב"י מש הרש"א ז"ל וזה לא הוי הק"י דהכא אא"א לידע היאך היא נפוחה בחי' הבהמה ולא יש בקי בעולם איזהו זה וכמ"ש מכן ז"ל בס"י פא סע' ד גבי גבינות דאם נעדפה ע"י קרבה דאין לאסור הגבינות וכו' ומשום דהוי ק"ש ומש הטעם דלא הוי הק"י ומשום דהתם כל הדור ליכם בקיאים בזה ולא יש שום א' שיודע זה כמ"ש הע"ז בס' לא שקו"ו ע"ש זהו לא מקרי הק"י · ואין לומר דיש עוד ק"ש אחריכא דידוע דרש"י והרמ"בם ק"ל דאין מעריפין שלא בסדרן אלא דוקא ממנה ולשלישית אבל לאומה שבאלה מקרי כסדרן ואפ' מגד לגד כשרה ואי"כ הוי ק"ש קפק אם ה' כמ"ד דבעינן קש"ג הגדול ואף אתא"ל דקש"ג הקטון שמא ה' כרש"י והרמ"בם דאין נקרא שלא"כ אלא מן הראשונה ולשלישית והוא מתפשר ס' אם הלכה כרש"י והרמ"בם ואפ' אתא"ל דאין הלכה כמותם שמא ה' כמ"ד קש"ג הגדול ואי"כ לפ"ז הוי כשרה · ז"א דכבר אמר הכנ"הג בהגה"בי אות קס דכתב וז"ל ואין אני מקיים לדבריהם בהק"ש שכתבו דרש"י לאו דוקא כתב כן וכו' ועוד כיון דכבר נהגו כל תפולות הגולה אלא כרש"י אין לעבוהו קפק וכו' עכ"ל ע"ש גם הפר"ת בקק"ח סאריך שהבא בדברי רש"י והרמ"בם ופ' דבריהם לאיכו מני ק"ל דמאיכא לאומה שבאלה נ"כ אקורה מגד לגד ומאריך הרבה וכתב וז"ל וכיון דכן הסכימו להמעיר כל הבוותא הגאונים והתוס' והרא"ש והרש"ב והרא"ש והגמ"י והכל בו והמגדלי וגם רש"י והרמ"בם הבי ק"ל כמו שהוכחתי וכו' אשר על כן כל המתיר דבר זה הז מאכיל ערפות ליקראל ולאוי לבהמה כי אין לו על מי שיסמוך וכ' ע"ש ואי"כ אין לעשותו ק"ש · אמנם אח"ך נתוועלנו כל חכמי הישיבה הי"ו והתבנו זאת הבהמה וזוא מכח ק"ש הראשון משום דהבהמה זו היא של יקראל ויש בה הפ"מ הרבה וכתב הש"ך בס' נג סק"ינו דאף בקפק חש"י אי איכא הפ"מ יש להתיר וכ"כ הרב גב"ש הביאו הרב יד יוסף ס' כג וחגס דהפר"ח בס' כה מק"י פקפק בדברי הש"ך ז"ל ומשמע מדבריו דגם בהפ"מ לא עבדינן ק"ש מחש"י מ"מ שפיר איכא ק"ש קפק אם הלכה קש"ג הגדול או הקטון ואתא"ל קש"ג הקטון שמא הוא בחתוך והלכה כהש"ך וגב"ש דבהפ"מ עבדינן כ"ש אפ' בחש"י ועוד יש בב"ד שביותא אחריכא וכשר אליבא דכ"ע והוא דקרבה זאת היתה דקה הרבה כמו"הש ואמרנו לעצה שיחזק את הריאה כדי לרבך את הקרבה וכשבא לבחון אותה קודם שנגע בה נפקקה הקרבה מחמת הטלעול וכתב מכן ז"ל בס' יא וז"ל יש מי שכתב שמכיכים אלבנו תחת הקרבה ומגביה קלת ואם נפקקה מחמת הגבהה כל שהוא קרבה בת יומא היא וכשרה וכו' ע"ש ואי"כ הי"ל הוי קפק קרבה בת יומא שאפ' בלא הגבהה נפקקה מאליה כשבא לבחון אותה והגס שכתב מרן ז"ל אם לא לחקל בכך אלא בבהמה ישראל ובודק כשר ויבא הי' מרבים מ"מ כ"ל בהמת ישראל ועוד דכבר כתב רבינו הכנ"הג אם לא כתב מכן כן אלא לענין המעשה אין לסמוך על המעשה אלא בבהמת ישראל ויבא הי' מרבים אין להום שיגביה בכח שיתפסק אפ' איה קרבה בת יומא אבל קרבה בת יומא גופה לכ"ע מותרת והרב ז"ל עשה בזה ק"ש ע"ש באורך ואי"כ אבן מי כעביד ק"ש קפק שמא היא קרבה בת יומא ואתא"ל שאבי שמא הי' כמ"ד קש"ג הגדול והוא מתפשר קפק דהי'

כמ"ד

כמ"ד קש"ג הגדול ואת"ל דס' כמ"ד קש"ג הקטן שמא היא קב"י ואע"כ ס"ש זה הוא לכ"ע והחרבו זאת הבהמה בפומבי :

קה סעי' ו עיבוכיהא דורדא לכ"ע שהקרב ערפה · אפי' אם הקרבה אונס אי מסיעין דקי"ל דהורדא משלמת אפ"ה זאת הורדא שהיא משלמת ג"כ בכ"ע שתקרב ערפה ולא יש הפרש כלל ביכה לבתה ורדות ולא כמי שכתב דדין אונס יש לה דשבוש הוא · פר"ח סק"ט עיי"ש סק"כא לב"ש סק"עט זב"ת סק"כז :

קו אם נקרבה הורדא להאונס ונקרבה האונס לדופן והם חד קרבא אפי' אם הרוב לדופן ערפה ולא יועיל אותו הרוב כיון דשל"כ מקרי · זב"ש אות כט ומש מהר"מנ :

קז שם ואפי' לכים שלה ואפי' כולה נדבקת בו · העיקר הוא כאי' ומן ז"ל דאם נדבקה כולה לכים שלה דערפה ולא כשמע"ח אות כא שכתב דמפרקין אותה בנחת ונפה"כן לא בפוקריס ואם לא בלבלה כשרה דלא היא אלא כיון שנקרבה או נדבקה אפילו כולה לכיסה ערפה · לב"ש סק"פ ב"ל ח"ד בעמ"ז סק"א וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

קח ואם אינה קרובה לכים שלה ולא דבוקה בו אלא שאינה יכולה ללאת מכיסה מחמת דוחק וא"א להוציאה מן הכים אא"כ פותחין הכים ע"י חתיך אבל אין שם לא קרובה ולא שבוקה דין זה יש להתפסק בו · כ"מ הג"מ אות לו ומש דמש"א שמ"מ אות כא ומש הכי' הכ"ל כלל יג אות יח לב"ש אות כא עכ"ש אי אות מא ב"ל ח"ד בתק"ש סק"א · ויהו לעת הצורך פותחין אותה ע"י חתיך לראות שלא תהיה נקרעת לכיסה יש להקל ולהכשיר כיון שאין הריעותא בעצמותה של הורדא כלל · ב"ל שם בתק"ש ומש הגאון ב"א מק"מ סק"סט ומש הכי' זב"ר אי' יב בעוקפין סק"ב · וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א ולא עוד אלא שמכשירין אותה אפי' בלא עת הצורך אלא כיון שראינו אחר שחתכנו הכיס שאינה קרובה לכים מכשירין אותה :

קט כיס הורדא שנקרב לשומן הלב או לשאר מקומות שאין הנקב פוקל בהם כשרה · שמ"ש אות עא שפ"ד סק"כ לב"ש אות עא :

קי וכן אם יש קרבה מכים הורדא לערפש הכבד ג"כ כשרה ואפי' אם תקיר הקרבה מערפש הכבד יהיה נקב תחת הקרבה בערפש כשרה יען לנקב ערפש הכבד אין פוקל מלד עצמו אלא מקום הכבד וכיון שנקרבה בקרבה כשרה כמו שידוע לקמן בסי' מא :

קיא אף אם יש נקב בפועל בכים הורדא אינו פוקל ואכשרה · שפ"ד שם :

קיב מעשה היה פה עירנו בגדאד יע"א שהערפש שהוא מפקיר בין לד שמאל ללד ימין היה בערפש הכי' קרבה שהיא קרובה לשומן הלב והכשרנו ולמדנו אותו מדין ערפש הורדא שכתבנו בקמוך ולפ"ז לריך להיות אין הנקב פוקל בערפש של לד שמאל הכי' כמו בכים הורדא · ואף דיכולין לדמות דלא דמי לכים הורדא מקום לכמה פעמים הורדא יולאת מזה הכים אבל זה הערפש המפקיר ללד שמאל הוא תמיד סוגר ומקוגר מ"מ לא מליגו נקב פוקל אלא בריאה ולא בשאר מקומות ולא מליגו שזכרו הפוסקים ז"ל נקב בזה הערפש אלא דוקא בערפש הכבד ע"כ יש להכשיר . וכן אם יש נקב בפועל בערפש הכי' ג"כ יש להכשיר כמו בכים הורדא וכן עשינו ונעשה פה בגדאד יע"א שהיה נקב בפועל והכשרנו :

קיג שם והא"ה לכל יתרת לכל היכא דקריכה ערפה · היינו יתא"מק אבל יתרת בדרי דאוכי דין אונס יש לה וכדאן כשרה · ש"ך סק"יט פר"ח סק"יז כ"מהג הג"מ אות ק זב"ת סק"כט בל' סק"כא שע"ש סק"כב שמ"ח אות כג שפ"ד סק"יט הכ"א שם אות כא לב"ש אות כג ב"ל ח"ד אות ג עכ"ה שם אות כט :

קיד אפי' אם יתא"מק זו עומדת בלד הורדא שוה בשוה ונקרבה בכשדן להורדא לאו רביתא היא וערפה . שמ"ח שם לב"ש שם הכמת אדם שם עכ"ה שם ב"ל שם קומן כלל כט קף אות עז :

קטו אם היתה הכי' שהיא מקמא פחותה מע"ד וכן בית"מג ופחותה מע"ד או גבשושית ולאה מונה הקרבה אל גב אותה אונה שבה היתרת או הגבשושית אם אין הבשר שתחת הקרבה מקמיע כשרה דהוי כמיעה ובה ואם הקרבה יולאה ממנה אל גב האונה

הסרית הסמוכה אלגה ערפה . זב"ת סק"כט . ואע"ג דהוא כתב ביולאה אל גב האונה הסרית דכשרה היינו לס' הרמ"בם אבל לדידן ערפה :

קטז אם נמלאת הורדא שנחלקה לשתים ויש קרבה באותו מקום שנתחלקה באופן כשניפחים הריאה נעשית הורדא כחדא והקרבה עומדת בתוכה כמו מחמ"לה אפ"ה ערפה . כמ"הג הג"מי אות מח ובתשובותיו סי' כון ומ"ש הגאון ס"ו"ד ומשמו אות יד דכשרה הוא מ"ש ול"ל ערפה מע"י סי' לה דף לו ע"ב קב"ל סי' ן · וכן אם יש בי' ורדות וקרבה מתחוך של זו לתחוך של זו ערפה · מע"י שם מ"ה שם אות לא בשם הרשב"ץ בס' יש"ש זב"ת סק"כז ומשם הכי' · ואפי' אם יש בי' ורדות בשרש אי' כעובי אלבע ושם קרובים זא"ל ערפה · בל"י סק"כג שמ"ח אות כא לב"ש אות כא ומש"ז סק"יא הכ"א שם אות יח עכ"ה שם אות לא ב"ל שם אות ב זב"ש אות כח . וי"א דבכל זה כשרה · עכ"ה אות יב ומשם הרשב"ץ זב"ת שם ומשם הרשב"ץ בשם רי"הק תו"ז סי' עט אות טו וסי' פב אות ב וס . ומנהגינו פה בגדאד יע"א להעריף כס' רא"שים . אבן אם יש פלול בורדא ואין בה כע"ד ויש בה קרבה מנהגינו להכשיר :

קיז והא"ה אבי יתא"מק שנקרבו להדדי בבשדן ערפה כיון דשניהם לאו אורחא דגדולין הם ומפרקי . לב"ש סק"פה ודמה דברי המפ"ד סק"יט קומן כלל כט אות עז :

קיח ואם הבי' יתא"מק יש להם שרש אי' כאלבע ונקרבו בבשדן בזה י"ל דכשר . מק"מ סק"עז וסיים דבזה יש לקמוך על המפ"ד :

קיט שם בהגה מיהו אם הורדא נדבקת למטה בשרש שלה עם הכים שלה יש להכשיר · הא דמכשירין בורדא שנדבקה בשרש שלה דוקא שיודע בברור שלא נדבק רק השרש לבד אבל כשאינו ברור שהוא השרש לבד יש להחמיר · יא"א אות ו פת"ת סק"ד ומש הכי' :

קך ודוקא אם היא דבוקה אבל אם נקרבה ערפה · מ"מ זב"ר סי' יב בתעידין סק"מד ומש ב"א סק"סט :

קכא הא דאמרינן נדבקה בשרש שלה כשרה אין הדבקות בכל החתיכ הורדא רק בשרשה מקום שהיא תחלת לאחה במקום חבורה באונה והיינו אם דבוק בשולי הכים בסופו דהיינו הפסול שלו המסויים במקום חבור הורדא בין חתוך האונה לאונה ושיעור ומשך הדיבוק מתחלת מקום חבורה עד המקום שהיא מתחלת להתעגל ולהתלבש בלורת ורדא שעד המקום ההוא חל עליה שם שרש ורדא משם מקום גדולה ורביתא בכך להיות דבוק השרש עם הכים · יא"א שם פת"ת שם ועיין בקמוך :

קכב וכדי להבין זה נכתוב לך דרך מושב הורדא שתכונת מושב הורדא כך הוא · שהיא מתחלת לצמוח מכנגד חתוך אונה הסמוכה לאום וגב הורדא כנגד הלב ופני הורדא כנגד ערפש הכבד והחרין כנגד חתוך הפוס של לד ימין ולד שכנגד החרין הוא כנגד לד שמאל והדין שכתבנו לעיל ומשם הגאון יא"פ הוא כך שהקרום הוא היה במקום התחלת מושב הורדא שהוא כנגד חתוך אה"ל ומשם הוא התחלת רלאם הכים ומשם דבוק קרום הכי' והגם דהרב כתב בשולי הכים בסופו אכתבו קורין אותו רלאם הכים וכן מנהגינו אכתבו ג"כ כשים שם קרום כמ"ש הגאון יא"פ מכשירין ובמי עיבו יודעים להבחין בין קרום לקרבה כמש"ל אות פ ועוד מסיקין זה הקרום הנמצא אם הוא קרבה יפסק בהחרה ולא ימשך קרום הריאה עמו ולפעמים ימצא קרום בלד שכנגד החרין דהיינו ללד שמאל הורדא למעה ומחלי הורדא אלא השרש ואחמו מנהגינו להכשיר בזה הקרום ג"כ ולעילם זה הקרום לא ימצא אלא פחות ומחלי הורדא אבל אם כמשך זה הקרום עד חלי הורדא או יותר זהו בודאי שקרבה הוא ומטריפין ולריך הבודק להסגיח בזה הרבה בכוף כל הבקיאים והבודקים · כן אמרו בבמי עיבו הי"ו :

קכג לפעמים תמצא הורדא חברה כולה או מקלתה ומעט הנשאר ממצאת שוכבת הוך כיסה ונראית כמו דבוקה ואין זה דבוק אלא מפני שחברה מתפשטת אותו המעט ומתאמת אלגנו מזה שהתפשטות בא על ידי החברון שאמו מולאים גוף הורדא היא חברה והחברון הכי' הוא ימצא דביק באונה או באונה או באונה מלד שמאל כעין בליעה ויתרת וזה שוכחה דהיא דבוקה ואין בה משש קרבה אבל כשהיא דבוקה הכי' ולא מצא לא באונה

ולא

ולא באומות מבפנים שום יתרת הרי היא דבוקה ומחמת הרכה ומערפין אף לריבא חלון וכן אנחנו עושים מעשים בכל יום · תו"ז סי' קא אות ד וסי' פב אות ד ע"ש :

קכד אע"ג דכתבנו לעיל דאם כדבקה בשרש שלא כשרה מ"מ רעותא הוי וכשיש רעותא אחרת עמו אזי מלערף לחר"ל ואם נמלא נקב אחר שהסיר הרכה ערפה · שפ"ד סק"כ לב"ש סק"פב ופג :

קכה דרך הורדא כשמתחלת לגמוח מבין מתוך אה"ל ואחוש שברש שלא רחב ומתקצר והולך הברש הזה עד תשלים ברש הזה ולפעמים קוף הברש הזה יהיה מופרד מן הברש שלו כע"ד או כחלי ע"ד או כרביע ע"ד או מעטו יהיה נפרד וקורין אותו עוקץ הורדא התחתון ולפעמים יולאת הרכה מזה העוקץ אל הקרום שכנגדו ואנחנו מערערין בזה וגם אם העוקץ הזה פחות הרבה מע"ד עד מעטו אפ"ה נוהגים להעריף ברכה הזה · וכן לפעמים לעולה בתחלת יליאת הורדא בראש ברש שלה יעלא עוקץ כזה וקורין אותו עוקץ העליון ואם יעלא בו ברכה מעטו אל קרום שכנגדו ערפה · ודע דהרבה פעמים וגם מן הסתם לא יעלא בורדא לא עוקץ עליון ולא עוקץ תחתון ולפעמים יעלא התחתון ולא העליון ולפעמים יעלא העליון ולא התחתון באופן כשיש אלו העוקלין ויש בהם ברכה מנהגנו להעריף · כן א"ל עבאי מתא הי"ו :

קכו בריית הורדא כך היא יש לה ברש בתחתיתה לגד האומה ולא לגד האומה והוא פלול העקיף אותה כשבעוב העקיף לגודל ונקרא מושב הורדא ומושב הזה פעמים יהיה מופרד מן האומה ופעמים יהיה מדובק אם היתה ברכה מגוף הורדא לתוך המושב כשרה דכולה ורדא היא וכן אם היתה ברכה מן המושב לאומה ג"כ כשרה שמקום זה נחשב מן הורדא ובלבד שלא יהיה בשר שתחתיה מקמיע · וב"ש אות כד מש מהר"רף בתוס' ביאור וקיים וכן נוהגים בערב ואנחנו ג"כ מנהגנו הכי אמנם כשתחתיה פרודה מן האום אזי יהיה מושב הורדא בתחתית הפלול ואם יש ברכה מן חוד פלול המושב לאום מעריפין אותה דזה הוי אחר מן האום :

קכז אם נברכה הורדא למושב ומאותה ברכה יולאה ברכה בחוט ובברכה חוץ למושב רואים כח הברכה אם חוט היולא מן המושב נמשך עם הורדא אז מבחה הוא בא וערפה ואם לאו כשרה · וב"ש אות כה :

קכח סעי' ז אם נברכה האומה או האומה לגרגרת וכו' ערפה הגם ויש מקילין אם האומות וכו' דבוקות ממש בגרגרת וכו' וכן אם היו האומות או האומות דבוקים לגמרי וכו' בשמן וכו' וכן אם היתה כל הריאה דבוקה בצלעות וכו' · לא נאריך בזה לפי שמנהגינו להעריף הכל ואין אנחנו מתירים שום דבק בין אם היו אומות העליונות דבוקות לגרגרת בלי שום פלוש בין אם היו האומות או האומות דבוקים לקמפון הירוך בין בי ערוגות בין אם כל תחתית האומות או האומות דבוקים מסערוגה לשדרה הכל אנחנו מעריפין והגם דמרן ז"ל בב"י מתיר אם גם הערוגה נדבק בשדרה כפי הרש"בא אנחנו אין מנהגינו כן אלא אוקרים כל מין דבק משנים קדמוניות כן הוא המנהג וכ"כ התו"ז בסי' פא' אות כט בשופו מנוש הש"ג ז"ל דהמנהג לאסור וקיים הוא ז"ל וכן מנהגינו ע"ש על כן לא נאריך :

קכט סעי' ה ברכה וכו' והיא תלויה וכו' כשרה וא"ל בדיקה · אע"ג דמרן ז"ל כתב דלא בעי בדיקה יש מן האחרונים דס"ל דבעי בדיקה והם הב"ז סק"יב פר"ת סק"ו ויו"ד ס"ב סק"כו ומנהגינו פה בבדאל יע"א לעשות בדיקה ועיין בסמוך :

קל בדיקה זו שכתבנו לעיל לפי הט"ז הייבו שלריך לנופחה כשעדין הברכה תלויה אדיקה גם לראות שמא עולה הברכה בכפי דערפה כמ"ש רמ"א לקמן סעי' ט אבל א"ל להעביר הברכה בנחת ולבדוק · מש"ז סק"יב אבל הבל"י סק"כט ס"ל שלריך להעביר הברכה ולבדוק כן הביא ומנו מש"ז שם ודחאו · ולכן בדידן מנהגינו לעשות בי הבדיקות דהייבו בתחלה כשעדיין הברכה עליה אנחנו נופחין אותה לראות אם עולה הברכה בעפיהה ואם ראינו שעלתה הברכה בכפי אז מעריפין אותה כי כן הדין וכשראינו שלא עלתה הברכה בכפי אזי עושים בדיקה שנית דהייבו שקופין הברכה בנחת מע"ג הריאה ונופחין אותה ע"י רוק ואם תבלבץ מעריפין אותה כן המנהג בעילבו משנים קדמוניות ואין לשנות :

קלא אפי' לדידן דמנהגינו לנוכחת אם אירע שלא נפחה כשרה · שמ"מ אות ל שפ"ד סוף סק"כה ב"ל מ"ו אות ג קומץ כלל לא סוף אות ח :

קלב לפעמים כשבאים להסיר הברכה בנחת מעל הריאה אינם יכולים כי היא אדוקה ביותר ולא תתפרק כי אם בחזק כמימלא כן מנהגינו פה בבדאל יע"א להניח אותה כן וכשרה

קלג ס"ת שאינה עולה בכפי' רק שהסירה בנחת בשכין ושיה נקב תחתיה ושיתה בין התחוכים ערפה · מק"מ סק"פה :

קלד ולאו ברכה אי אלא אפי' כמלאו ע"ג הריאה ברכות הרבה חלויות בין אלבות בין באמצע בין בשפולים אין לחוש דאינה אלא ריחים וכשרה · כנה"ג הג"בי אות קל שמ"מ אות כט לב"ש אות כט ב"ל שם אות ח תו"ז סי' עז אות ב ועש ר"אש ז"ל סק"יח קומץ שם אות ח :

קלה וכן לפעמים נמלא בסוף הריאה בשפולי דלדולים כעין ברכות שאינם נדבקים בשום מקום אלא חלוים ועומדים גם זה כשר ונקראים דלדולי ריאה · מהר"יו ד"מ אות יח כנה"ג הג"הט אות קל"א לב"ש סק"קלז קומץ שם אות ו וקיימנם שהם אדוקים קלת ואין עליהם דין ס"ת ואפי' כשנראים אדוקים ביותר א"ל להסירם ולבדוק דשמא יעלא דם החתיהם זולת באם אירע שהסירם בנחת ונמלא זיעת דם מחתיהם ערפה · ז"ב סי' ב בנוקפין סק"א קומץ שם · ואם אלו הדלדולים נקרבות ז"לז ומחוברות דלדול לדלדול אין לו דין ברכה וכשר · ב"ל בדיני הר"ל סי' טל אות ד והגם דסרי ז"ל סיימה בל"ע אנחנו מנהגינו להסיר בזה · ועיין ב"א סי' לז סעי' ב :

קלו אפי' אם הס"ת היא בגד האומה או האומה כשרה ולא חיישינן שתחבר בלבנות ויתהווה אזה נקב · לב"ש סק"לה עשרון כלל לא סק"א :

קלז אפי' אם יש ס"ת הרבה ומחוכות ז"לז כשרה ולא הוי תר"ל · לב"ש שם עשרון שם סוף סק"ב :

קלח לפעמים יש כמין קרום רחב הנקלף מן הריאה גם זה בכלל ס"ת · שמ"מ אות כט ב"ל ס"ו בת"קה סק"א :

קלט ס"ת ויש דם בתוך הברכה ערפה · כן נשמע מר"ז סי' לז סק"כ והביא דבריו כנה"ג הג"בי אות קמה גם הביא דבריו הפ"רח סק"כא שמ"מ שם לב"ש שם ב"ל שם אות ח תו"ז סי' עז אות ג ומשם הרב ב"אש קומץ שם · ועיין לעיל סי' אות עט :

קמ ואפי' כך דם מעט ואפי' רק בברשה הברכה למטה ואפי' אם הדם קרוש ג"כ ערפה · דע"ק סק"לט מק"מ סק"פב · ואם יש ספק אם הדם רק תחת הברכה בקרום הריאה ולא בברכה גופה ג"כ יש להחמיר · מק"מ שם :

קמא וכן אם ס"ת והאדמה הריאה בעקום הברכה יש לאוקרה · כנה"ג הג"בי אות קכז תו"ז שם אות ה ומשם הכנ"הג וב"אש :

קמב ואם קלף עור הריאה ונשאר לבן ורק הבשר מאדים כשר דלא גרע מאודם ומכבד כנגדו ועיין לעיל סי' לח אות לח :

קמג ס"ת שיש בה דם אפי' אחר שחותכים הברכה ומתבית מראות הברכה ונהפך ללבן ערפה · ב"ל שם בעמ"ז סק"ד ומשם ב"אש ועי"ל אות על :

המד ס"ת מליאה מים ערפה · תו"ז שם אות ד :

המה שם הגה וס"ת היולאת מן הבועה וכו' · עי"ל בדבריו סי' לז אות מו :

המו ס"ת מתוך הבועה אפי' היא במקום רביתא דהייבו בתוך שבין אוכה לאוכה ג"כ ערפה · מע"ח סוף אות מו לב"ש סוף אות מו כנ"הג הג"בי אות קמב משם מהרי"בל ח"ב סי' פג :

המז ס"ת שיולאת מן הריאה ויש בועה בלה מעט רחוק מעכה וזו הס"ת נתפשטה ג"כ על הבועה ומכבה עליה וכשבא הבודק לראות היבד איך נתקלפה מן הבועה ולא נשאר שם רושם כלל יש להסיר דאין זה כלומת לבועה וברכה · ב"ש אות ק ומשם מהרמ"ב ובייס שהיא שברא אמתית והגם דכתבנו לקמן אות קכז ומשם הר' פרי האדן ומשם התו"ז הברכה מינה ובה רגל אי על הבועה ורגל אי על הריאה דערפה וה"כ הוי רגל אי על הבועה

שאני הכא מעוש דנקלפה בנקב מן הבועה ולא כשאר בם רוקם. ואמר מ' נקיים הלוי דעוד לריך להתיקב בדבר:

קמח ק"ת ויש בלאקה בועה כמין כפתור בכ"מ שתהיה בריאה בין בשפולי בין בשאר מקומות שבריאה האחרוניה ז"ל חילקו בין הסרכה דקה או עבה ובין הכפתור דק או עב ועי' פר"ח סי' לז ספקנ שמ"מ אות ל מש"ז סק"כג לב"ש אות ל ב"ל סס אות ד תו"ז סי' יז אות ב ע"ש קומן סס אות ג. אבל סיים התו"ז ז"ל דמנהגם להטריף הכל בין גדולה בין קטנה בין עבה בין דקה עכ"ל וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א להטריף הכל:

קמט סס מעכי כשרה. והא"ה ק"ת על יתרת פחותה מע"ד דכשרה. זב"ת סק"לט ולא כהל"קט. ולפמ"ש לעיל סי' לז אות כ אין להכשיר אלא דוקא ביתרת פחותה מע"ד מקומא אבל יתר"מג פחותה מע"ד ויש עליה ק"ת טרפה:

קנ מעשה אירע בהיתה ק"ת מעכי בכיס ומקלת מוכים הוכו לאסורא אבן מקלת מוכים וסס מומחים בבדיקה הוכו להכשיר וכן עיקר. מה"בר סי' לז אות ב וסיים דכן הורה רבו ז"ל ע"ה סי' מי אות כ קומן בדיני תר"ל באות מ סעי' נמ בסופו. וכן מנהגינו אבן בחנאי שלא יהיה שום לחלוחית או מוגלא בכיס ואם נמלא מעט מוגלא בכיס מנהגינו להטריף:

קנא אם ק"ת יולאת מן הבועה וזו הבועה לא יש בה לחה שכשפכת כמים או שכשפכת כדבש אלא יש בתוכה מוגלא רבה כשעוה או כעור קרום זהו בועה ולא מעכי וטרפה כמש"ל סי' לז אות עז:

קנב הא דאמרינן מעכי כשרה דוקא בק"ת אבל אם היא סרוכה למקום אחר אפילו מעכי טרפה. ע"ז סק"יג כנ"הג הגמ"בי אות קמד שע"ש סק"כה בל"י סק"לא.

קנג ריאה מ' שהיה בה בועה והיה כמו קרום יולא על הבועה באוכך בחלי רוחב שעוה ובדוחב ע"פ הבועה כחלי אלבע והוכה זקן מ' שיכפחו הריאה ואם הקרום הזה עולה בכפ' סרכה היא וטרפה ואם לא עלה בכפ' אינה סרכה אלא קרום וכשרה. כנ"הג הגמ"בי אות קמ ס"יוב אות יב. ותמה עליו הסע"ה סק"כה ע"ש ובמח"ד לא ירד לסוף דבריו ופפ' כך הוא הא דקאמר אם עלה בכפ' אינה סרכה אלא קרום וכשרה אין הפ' שבכתב הוא בתוך הקרום בענין זה ולאי טרפה דהוי ק"ת עולה בכפ' לשון טרפה כמ"ש הסגה אלא לא היה אותו קרום אחוז ותלוי כתמונת ק"ת אלא היה מוסכב ע"ג הבועה כמו חלב תלוי הנמלא על הריאה ומשמו מקלת הסומנים שמא היא ק"ת על הבועה ואמרים שבתו דהוא קרום הריאה ומחמת הבועה נמשך באותו מקום קרום הריאה ונעשה רפוי והוכה אותו זקן שיכפחו אותה ואם המות כדבריהם שהוא קרום הריאה מן ההכרח שיעלה אותו הקרום ע"י הכפ' ויהיה שום לשאר קרום של הריאה ואז מכשרינן ליה ואם אחר הכפיחה נשאר אותו הקרום רפוי על הבועה ולא נשתוה בכפ' עם שאר קרומי הריאה ולאי דהיא ק"ת ולאי להטריף. תו"ז סי' עו אות ה. ואנן בדידן מנהגינו פה בגדאד יע"א לעשות כהוראת זקן וג"כ נעשה בקיון אחר הכיר אותו הקרום מע"ג הבועה בכחת ובמיתון כב ואחר שכיר את הקרום הנז' נופחים הריאה ותופשים בידינו את הקרום השלם של הריאה שהוא בלר אותו הקרום אם נמשך ג"כ ע"ג הבועה בעקום אותו קרום א"כ הוראה הוא דזה הקרום לא הוי קרום הריאה כיון דנמשך קרום העיקרי בעקומו והוי ק"ת וטרפה ואם לא נמשך הקרום שבלו ע"ג הריאה אלא כיון שהגיע קרום של הריאה לאותו עקום של הבועה כלה קרום הריאה ונשאר אותו העקום פנוי אז ודאי הוא דזה היה קרום הריאה וכשרה. כן אמרו עובדי עירנו סי"ו:

קנד ק"ת ובראשה דבוק חתיכת שומן מעשה בא לידי ואשכתי דודאי היתה סרוכה לשומן הלב וניתקה מעשה עם השומן וכ"כ יש מן מעשה חלב בלוי בריאה טרפה דעובחא מלתא שהיתה סרוכה בזה החלב לעקום אחר וטרפה. תו"ז סי' עז אות כ:

קנה ריאה שנמלא עליה שלופרו"ק כתבנות לעיל סי' לו אות קז:

קנו סעי' ט סרכה שהיא ממ"לא באותה או באותה וכו' אחנו מנהגינו כב' מרן ומו"רם ז"ל שמכשירין סרכה מינה ובה אחר שנופחין אותה ואינו מקמיע בשר הריאה ואין לשנות:

קנז וכל שטח השלם מהעבוגה עלמה לאורכה מהעוקן שבה דהיינו עוקן האוש בתחתיתה עד הגרגרת כחשב ג"כ לאבר בפני עלמו ואם יש שם סרכה ממ"לא אף שראשה מ' בשטח השלם כנגד אותה זו וראשה הב' בשטח השלם כנגד אותה אחרת ה"ז ממ"לא וכשרה זולת כשעברה מיזה מתוך אף אלין דרך להיות שם מתוך אלא שעתה יש מתוך שם או להפך שראוי להיות שם מתוך אלא שעתה אין שם מתוך מלד שנדבקו שם האותות ערפה זה בכלל אלא כשדרן הוא. קומן כלל לב אות ב. ועי"ש אות שד:

קנח סרכה מינה ובה שיולאת מהעוגה דהיינו כל השלם שכנגד האותות קורין אותו עוגה ונדבקת באותה עוגה או מאותה לעוגה נגד אותה אותה ואם אותה לעוגה שיולאת ממנה הכל הו"ל כמו מאותה לאותה עלמה וכשרה. שמ"א אות לא לב"ש אות לא ב"ל מ"ז אות ב מה"א כלל יג אות ז:

קנט אבל מאותה לעוגה שכנגד האותה או מאותה לשלם שכנגד אותה אחרת הו"ל כמאותה לאותה אחרת וערפה. שמ"א סס לב"ש סס ב"ל סס מה"א סס. דעקרי של"ב ולא מבעיא אם אלכסון הסרכה עוברת על החתוך שבין האותות אלא אפי' אם אלכסונה נמשך למעלה מן החתוך ואין הסרכה עוברת כלל על החתוך דאפ"ה כל שראשה מ' למטה מן החתוך וראשה הב' על אותה אחרת הו"ל של"ב וערפה. לב"ש שקכב ב"ל סס בעמ"ז שקיא קומן סס כלל לב אות ג:

קס סרכה מינה ובה שהיא ומחתוך האותה לגב אותה אותה כשרה דנאחר דאין לה כח לשרך כנגדה באותה אחרת אינה סרכה. כנ"הג הגמ"בי אות קלד:

קסא אם נמלא שדק בריאה בנקיים שאין ראוי להיות אותה אם הסרכה ומחתוך לחתוך דהשדק כשרה. קומן סס אות ד. ואם הסרכה עוברת ממ"לא על השדק או אם עולה מחתוך השדק לגב האותה שהיא אין להכשיר אלא בספ"מ אפי' לדידן דמכשרינן בנינה ובה. מ"ע שכש ג ענף ג שקי"ט זב"ר סי' כא בדיני תר"ל שקי"ב קומן סס. והגם דכתב סס מעש הב"ח דאם הסרכה עוברת ממ"לא ע"ג אותו שדק אף בלא הפ"מ וכ"כ המק"מ שקי"ט מעש הב"ח מ"מ ג"כ כתבו סס המק"מ והקומן והזב"ר והמ"ע ומעש הב"ח דאם הסרכה עולה מחתוך השדק לגב אינה כשרה אלא בהפ"מ ומוכרח לומר דגם מגב לגב מחמיר בה ובעי הפ"מ דמאי שלא וכן הקי' עליו המק"מ סס ע"ש ועל כן יש להחמיר:

קסב והא"ה אם יש סרכה מינה ובה ע"ג האותה ומעש נשרך כחוט אי דק לדופן לר כשרה בהחלט. כנ"הג הגמ"בי אות פג תו"ז סס אות יב ומעש שו"ג זב"ש סס:

קסג ואם המינה ובה ע"ג האותה ומעש נשרך אל הדו"ר אם יש מכה בדופן כשרה תו"ז סס אות ו:

קסד וכן אם יצתה סרכה מהאותה ומאותה סרכה יולאה סרכה אחרת ונאחזת ג"כ באותה אותה באותה ומאותה סרכה יצא סרכה אחרת ונאחזת לדופן לר והיא נקלאת סרכה בדלוגין וכשרה ואם נאחזת לדופן האותה טרפה. כנ"הג הגמ"בי אות פו:

קסה אם הסרכה מינה ובה רגל אי ע"ג ריאה ורגל בי ע"ג בועה טרפה דהוי כק"ת יולאת מן הבועה. זב"ת סק"מ מעש שו"ת פרי האלן סי' אי תו"ז סי' עח אות מ והגם דהרב ז"ל כתב דעבדינן הגבהה אחתו מנהגינו דלא עבדינן הגבהה וטרפה. ועיין לעיל אות קמז:

קסו אם הגה ודוקא שאין הסרכה קלה ומבשר הריאה וכו' הבשר שתחתיה מקמיע טרפה. ולריך לנפח הריאה ואם אחר הנפ' רואין שהסרכה קלה ומבשר הריאה והבשר שתחתיה מקמיע ואחר שהסיר הסרכה נתפשט הקמיע טרפה מעוש דקופו להתפרק. שמ"ח אות לג לב"ש אות לג ב"ל מ"ז אות ה מה"א סס אות ז:

קסז ואם אחר שהסיר הסרכה ועדין מקמיע כשרה וסיינו דוקא אם נעשה כך מתחלת בריתו והוא ניכר לבקיאים דאז לא מקרי רעותא וכשרה אבל אם יש ספק שמא הקמיע הזה בא ע"י חולי ולא ניכר שהוא מתחלת בריתו טרפה. לב"ש ק"ק קכב ב"ל סס אות ז:

קסח וכן ק"ת ואחר שנפחוה נשאר אותו מקום קמיע קמיע יש להטריף. כנ"הג הגמ"בי אות קכ"ט ב"לי סק"כט. דהו"ל ק"ת יולאת מן הקמיע וטרפה. תו"ז סי' עז אות ו:

קסט יש מי שכתב לאם הקרבה המקמעה לאשם בחול הריאה ולאשם הצ' בשעת הריאה כקרבה שכן רגיל להיות דלא נקרא קמע אלא א"כ שני לאשי הקרבות בשעת הריאה דאז יש כח העושך ומתפרקת אבל אם לאשם בחול הריאה עולה ויורדת ואינה מתכתקת . זב"ש אות מו מש מהר"ם אלשאן ומשם הזב"ר כתב דאין להתיר אלא בבשעת ישראל משום דמו"רכם קתם לן ולא מילק כלל מזה ע"ש . ואכן בדידן ס"ל דאין לעשוך ע"ז אפי' בבשעת ישראל אלא מערפינן בכל גווכא מאחר דקתם דברי הפוסקים לא חלקו . ועיין בשמוך :

הע בדיקת הקמע היא זאת כופחים הריאה ומביאים קיסם ומודדים הקרבה ואח"ך מותכים הקרבה ומביאים הקיסם בעקום הקרבי אם חלקי הריאה כתרחבו יותר מן הקרבה ערפה . ב"ש אות מע . וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א כשיש קרבה מיבה ובה מן החוד לבשעת הריאה והחוד מעע מקמיע והוא סגוונא דכתבנו בשמוך אז כופחים הריאה ומביאים קיסם ומודדים הקרבה ואח"ך מותכים הקרבה ומוזכים ומודדים מקום הקרבה באותו קיסם אם כתרחב יותר מעריפים ואם לא כתרחב כשרה :

קעא ספק קרבה מקמעת אסור אפי' בספק . דע"ק ק"כב וכתב שכן פי' ב"א ז"ל מק"מ ק"קע משם הב"א :

קעב אם נאבדה הריאה או נקרעה ולא הספיק לבודקה אם נקמעת או לאו יש להכשיר בדיעבד . תב"ש ק"כא מק"מ שם אמנם מגאון ב"א ז"ל כתב דאין להכשיר אלא בהפ"מ . מק"מ שם :

קעג אם נמצא נקב בלב קרבה מיבה ובה יש לתלות בנדי תולין לגאח"ש ניקב ולא ממיר עכ"פ מחלוים . מק"מ שם :

קעד קרבה מומ"לא ובתוכה דם ערפה . זב"ר פי' כא אות ג . והש"ס לענין כפתור . שם בתמידים ק"יא :

קעה כפל בריאה דהיינו שנתכפלה הריאה בשפולי בחיזה מקום שתהיה אפי' שבדבק היבב הוי כקרבה מיבה ובה ובשר מקמיע תחתיה וערפה . כנה"ג הג"בי אות קב זב"ת משם מהר"שך הו"מא ק"מא תו"ז פי' קב אות ל ימין משם קעי' ז . והגם דמהרבנים כנ"הג ות"ת משמע דדוקא לבבתם דמעריפים מיבה ובה מ"מ לענענא דהז"בת משם הר"שך דהרי הוא כבשר המקמיע ערפה אף לדידן :

קעו אם לאמרינן דכפל בריאה ערפה היינו כשהיא ממעת קרבה אבל אם הוא מתחלת בריאתה כשרה : ימין משם שם . ולמען דעת אם הוא מהחלת בריאתו או ממעת קרבה זוהי בדיקתו שפותחין הכפל בנחת בקכין או ביד ובאומנות גדולה וכופחין הריאה אם יבלבן כל אותו מקום שפתחו ולאי לא הוי קרבה והוי כפולה מתחלת בריאתה וכשרה ואם לא בלבן כולו או שמבלבן חלק ממנו וחלק ממנו לא בלבן הוי ולאי שנכבלה ע"י קרבה וערפה . כנ"הג שם אות קג תו"ז שם אות ב זב"ת אות כב זב"ת שם קק"מא וכן מנהגינו :

קעז כפל בריאה ומשם קרבה יולאת לדופן לר שנגדו אם מנקה הקרבה כל מקום הכפל כשרה דמחמת הקרבה הוא שבא הכפל וכן הדין בחתוכים אבל אם נקרע מקום שלריך נפיחה אם יבלבן עריפה . כנ"הג שם אות קד תו"ז שם אות ג' זב"ש אות נב :

העח שם בהגה כל ס"ת שעולה ג"כ עם נפיחת הריאה וכו' ערפה . ואם היה בס"ת כמין מ"ר בתוכה הגם שעולה בנפ' עם הריאה אין לה דין קרבה אלא הרי היא כחלק מן הריאה ויש לה ג"כ דין משלמת ויש לה ג"כ דין יתרת כפי המקום שישנה שם . פר"ת ק"יג זב"ת ק"מג ענ"מ פי' חי אות נא תו"ז פי' עז אות ל דע"ק ק"לא מק"מ ק"פז מש הב"א קומן כלל לא אות ב ובעכרון ק"מ וקיים שם בעכרון אך מאד לריך לעיין שלא יהגה בה להתיר בקומא בחרובה כי אם ע"פי בקיאות ומומחיות עכ"ל . וכן אמרו בנחי עירנו הי"ו כשאירע כזה לריך לקבץ כל הבקיאים והמומחים כי בקל יכול לטעות . ומעשה היה בעירנו שהיה בריאה אי בבגל חמור כמין ס"ת שהיתה דקה ובראש אותה קרבה היה התיכה אי של ריאה שיעורה כשיעור פרועה והביאו אותה לפני עבחי מתא הי"ו וכפחו אותה ועלתה אותה הקרבה עם אותה החתיכה עם נפיחת הריאה והיתה הכל כמראה ריאה הקרבה והחתיכה שבראשה והכשיר עבחי מתא הי"ו כי אמרו שזו היא אינה קרבה אלא פלוגתא היא

מהבגל חמור ואמרו עבחי מתא הי"ו כי כן יעלה הבבה בבגל חמור וכן בראש כנף האונה ג"כ יעלה כזה ומכשירין אותה כיון שהיא מראה ריאה . וכ"ל דבעליהה לה דס לף שיש בתוכה תלתולי בשר יש לאסור משום דודאי קרוש קרבה היא ולא בשר . קומן שם :

קעט שם בהגה או שיש מכה בדופן כנגדה ערפה . ולפ"ז קרבה תלויה לריכה בדיקה נגדה בגלעות . דע"ע אות יח ש"ך קק"ל פר"ת קק"כה כנ"הג הג"בי אות קנ"ו שפ"ד קק"ל בל"י קקל"ד שמ"ת אות ל בב"ש אות ל בי"ל מ"ו אות ג תו"ז פי' עז אות עו :

קפ גם לריך לבדוק אם יש ריעותא בדופן שכנגדה שראה שמשם כתקה כגון שיש בגלעות מקום לנקת ומורה שנפקד מעם דבר . שמ"ת אות כע תב"ש קק"מג בב"ש שק"קב ב"ל שם אות ב ובעמ"ז קק"ה :

קפא מיהו בדיעבד אם לא בדק אחר מכה בדופן כשרה . שמ"ת אות ל שפ"ד שם בב"ש אות ל ב"ל שם אות ג :

קפב מכה זו שאמרנו דוקא שיש בדופן כעין נגע או בלע כשבר אבל בהרות שחורות בלבד אינו פי' מכה וכשרה . ש"ך קק"ל כן משמע ממנו שפ"ד קק"ל ג"ב דין ס"ת אות ד בב"ש קק"קו סו"ת בע"ה יו"ד סי' עד ב"ל שם בעמ"ז קק"ו ולא כהשמ"ת והתו"ז שהחמירו . כן מנהגינו :

קפג קרבה מיבה ובה בריאה ויש כנגדה מכה בדופן ערפה כמו ס"ת . דע"ק קק"קנה :

קפד כ"ת ומכה כנגדה דערפה לאו דוקא בדופן אלא אף בשאר מקומות דהייבו מכה בערפה או בשומן וכיולא ערפה . ס"ת בע"ה שם שמ"ת אות כנ בב"ש קק"קה ב"ל שם אות ב בבופו הו"ז שם אות יח משם הרב לאש אפרים :

קפה והש"ה מי לא בעינן כנגדה ממש אלא מה לטעלה מה לטעה יש לחוש להעריף כדקי"ל גבי אודם בריאה ומכה בדופן . תו"ז שם אות יט פת"ת קק"ח :

קפו והש"ה אם כמלא תחת הקרבה נגלד ערפה . תו"ז שם אות ז ועיין לעיל פי' לו אות יט :

קפז אי אומשא ריאה ואית בה ס"ת ערפה . פר"ת קק"י עכ"ה שם אות כב :

קפח אם יש ס"ת בדופן כנגד הס"ת של הריאה אם אמר הבודק ברי לי שלא היתה שם קרבה דבוקה בריאה נאמן . ואם הבודק מסתפק ואינו אומר ברי לי שלא היתה קרבה ולאינו שהקרבה היא כנגד אותה קרבה שבדופן יש לחוש ויש להתירה בנפיחה . ע"ש הרש"בץ זב"ת קק"לז תו"ז שם אות כ מש שו"ג וקיים מש שו"ג לאפי' באקום שאין עושים כפיחה בשא מהני . ועיין לפרי בני דוד לף כנ ע"ב שסעריף הוא ובמה הכמים עמו . ולפשר שהוא ג"כ מודה ומתיר בנפיחה ובקבלת אלו הרבנים :

קפט אי שהביאו לו הביא של כבש ראה בגלעותיו קרבות תליות כמו שיש בהבהמה כשהריאה שלו גם בריאה אלא העמד הקומט בחזקתו וכשרה . מהרי"בל מ"ב סי' עח כנ"הג הג"בי אות קכ"ח שמ"ת אות ע פר"ת קק"מא מק"מ מק"לא תו"ז שם אות כב וסיים ולא דמי לעיל בקמוך מ"ש מש הרש"בץ ז"ל דבעינן שיאמר הקומט ברי לי דהתם יש ס"ת בריאה וגם בדופן שכנגדה אבל הכא אין הריאה נפיחו ולא אתחזק איסורא שהיה בה קרבה הדופן ולהכי מכשירין ע"ש :

קצ סעי' י כ"מ שאמרו קרבת הריאה אין הפרש בין וכו' קרבה דקה וכו' לא כאותה שמעכבים ביד וכו' . אחרנו מנהגינו פה בגדאד יע"א כדעת מרן ז"ל שאין מעכבין ביד והמיעוך לא יסמע ולא יזכר בעקומיו כלל ועיקר ואפי' עבר ומיעך ונפקקה במיעוך אחרנו מעריפין לפי מנהגינו :

קצא גם בענין הנענוע נוהגים לאסור כדעת מרן הב"י ז"ל ומ"ך ק"לא וכל האחרונים על כן לא נאריך :

קצב סעי' יא יש מי שכתב שמכיר אלבנו וכו' ומגביה קלת וכו' . גם בענין ההגבהה הזאת אין אנחנו נוהגים בה יען שאין אנו בקיאים בזה ועיקר הוסדה העיר הזאת לא שמענו ולא ראינו שנהגו בהגבהה כלל ועיקר :

קצג סעי' יב עוד להשקות הבהמה קמוך לשחי' וכו' · ואולי שלריך לשקותה יותר מהרגיל המשפיק לחיותה דהייבו ביניה המים קמוך לפיה זמן אחוך ובזה היא קותה ומוזכת ושותה ועפני זה כפסקים הסרכות כשתתעלא הריאה מעאיבת המשקין וימתה עורה ונכרתים הסרכות · פר"ת רק"ז ז"ת רק"ג :

קצד לריך להשקותה מים לוכנים שהסרכה מחמת חמיעות בשם · שמ"ח אות מ לב"ש אות מ חב"א כלל יג אות לו ב"יל מ"ע אות ט קומן כלל לד אות ו :

קצה סעי' יג יש מי שאומר שהבודק יכנים ידו בבהמה וכו' · גם בזה אין אנחנו נוהגים כן אלא לריך להכנים ידו בנחת ואם הכנים ידו בזריזות וניתקה הסרכה אנחנו מעריפין וכ"כ כמה אחרונים :

קצו ומיהו אם הכנים ידו בנחת והרגיש שניתקה סרכה אזי מוליאין הריאה לחוץ ומחפשים בריאה ואם לא נמלא רשם בריאה ריאה הוא וכשרה אבל נמלא רשם אי בריאה או בדופן וכיולא שרכה היא ועריפה · מש"ז רק"עו ב"ש רק"קלה וקלו · וכן מנהגינו :

קצז אם אירע שנחתכה הסרכה בהעברת יד הבודק בנחת והוליא הריאה לחוץ ושכח לבדוק אם רשם בריאה ונאבדה הריאה או נחתכה וא"א למבדקה כשרה לדין הבדיקתו בנחת הרבה ונסי דכתבנו לעיל בשמוך שלריך לנופחה השתא דנאבדה מותרת · מע"י ח"ב יו"ד סי' ו מה"בר אות כו ועי"ש בקו"א עכ"ס סי' חי אות כס תו"ז סי' כ אות יא ז"ת רק"כב וכן דן הלבה למעשה הרי לעיל רודס הכ"מ אות ד :

קצח אם ואין להקל בבך אלא בבהמת ישראל וכו' · אנחנו בעיבנו נוהגים להחשיב בהמת גוי כבהמת ישראל משום מה הקהל שליקחים מן הגוי כמש"ל סי' לז אות ב ומש הבכ"הג ומו"ג ע"ש · והפר"ח רק"כז ק"ל דוקא בהמת ישראל אבל בהמת גוי אפי' שפורע מה אין להקל וכן סי' הגאון מש"ח אות מא ומע"ה רק"לב · והגאון מש"ז רק"עו הביא שתי הסברות וסי' המתירין הביא באחרונה גם הגאון ב"ש בש"ק קיכה העתיק ג"כ סי' המקילין ומשיים והכל לפי ראות עיני המורה ע"ש · ברס הרי הגי אחרון זמנינו מהר"דה חזן ז"ל קיים זו הסברא של המקילין וכתב שכן נוהגים עיין שם בתו"ז סי' מה אות הו"ו וסי' מע אות יא ע"ש וכן מנהגינו כמ"ש לעיל :

קצט הגה ויש מתירים למשש בשרכה ולמעך בשם וכו' · כבר כתבנו למעלה שאנחנו אין לנו מיעוך ולא נעשוע ולא הגבהה וסי' לדבר ויסבות **המ"ן** ממחת · המ"ן ר"ת הגבהה מיעוך נעשוע כלומר שבזה הזמן שאין אנו בקיאים שבתה זאת המלאכה וזהו ממחת דהייבו בזה הזמן :

ר כל מקום שכתבנו שלריך בפי' הנפי' הראויה להיות דוקא בריאה שלימה או לשתוה הנקבים אזי הש"ל בדיקה המוליאה מספק · דע"ק רק"כז :

רא מאד לריך להשגיח על הטופה שלא ידמה אותו במראה פקולה שבו שעושה את עלמו כאלו הוא קלר רוה ועושה לוכתו אדומה ואפשר שפתה את פי הקנה בבשר שסביב אחר שנפתה בכדי שתהא הרוח כלוא בריאה וכראית כפומה וזה בלור שבעת הסיא לא תבלבן אלא לריך שיהא נופח בה דוקא בעת בתיכת המים או הרוק גם יזהר שלא יתן המים או הרוק באופן שיזובו ממקום הסרכה מסר אם הוא בדרך מדרון אלא יגביה בידו מקום הסוא מתחתיו שיהיה עומד בשוה · קומן כלל לג אות י ועשה הכנ"הג בשם מהר"י בי רב והוא בכנ"הג הגי"בי סוף אות רן · ואפי' מי שהוא יכא שמים הוא בטול על ממזמו וילמו תוקפו להיות מתהפך בתהבולות למעע בעסק הבדיקה כדי שילא בהיתר ואל"ל אלו הקלבים אשר ממוכם הביב עליהם מגופם ובשמתם וכבפירים שיאגיס לערף ופני לפבים פניהם · שם בעשרון רק"ז ועשה הגאון ב"א · ואם הבודק מעיין היטב לעמוד על בוריו הקלב ודבר אחו קשות ומחוי ליה בישות ואל"ל אם הקלב בעלמו הוא הטופח שדבר הזה מכוער מאד ואם הוא יבלוע לכלוא את הרוח מה יועילו מים הללו כי אף על הנקב ממש אם יהיה עליו בעף מים ג"כ לא יבלבן · בית אברהם בל"ת רק"מ דף עו ע"א ועשה ב"א :

רב לריך להזהיר להמנפח שקרוש הנפי' לתחוך מעט רחש פי הקנה מפני שיש שם רוב

לס מזיוק הסחי' חלא שיעעוש בפיו עעש לס שאסור ועוד שלא יוכל לנפח יפה · עשרון שם משם הכ"ל :

רג סעי' יד בודק שהוליא ידו ואמר עריפה ואח"ך וכו' הראשון נאמן ואסורה · וה"ה אפי' שנים אומרים שלא היה שרכה אפ"ה הראשון נאמן ואסורה · מש"ז רק"ע שפ"ד רק"לט ב"ש רק"קף קומן כלל לה אות א :

רד לא מבעיא אם בא ראשון ראשון אלא אפי' אם בא כאו וא"פי' קדם המכשיר לבא ב"ד ראשון אעפ"כ עריפה · פר"ת רק"כ ז"ת רק"ש ב"ש לב"ש שם :

רה פא דאמרינן הראשון נאמן היינו דוקא כשהלך לו הראשון אבל אם הוא עתה לפניו ואומר שעריפה ע"י שנלא בה חסר וכדומה ועכשיו רואין שאינו כן אם יש לתלות שטעה בדבר שראוי לטעות בו יש להכשיר אבל בדבר שאין ראוי לטעות בו לאו כל כמיניה להוליאה מחזקת עריפה ולקחור דבריו הראשונים שעריפה בשתם · שמ"ח אות מא פר"ת שם דאם יכול להתברר שטעה בע"ש עריפה ליה לן בה ע"ש ז"ת רק"ס ב"ש רק"פג ב"יל חי' אות א קומן שם אות ב וסיים ואם כהן אמתלא אחרת ומקובלת בעיני המורה יש להכשיר :

רו חזר הבודק הראשון אחר שאמר עריפה והכשירה לאחרים אע"פ שהוא לא אכל ממנה התיר שלא כהלכה · שו"ת מהר"ש אלשקר סי' ב כנה"ג הג"בי אות קס"ג שע"ה אות כז · והבהמה אסורה · מהר"ש אלשקר שם :

רז מיהו דוקא כשאמר עריפה ולאי אבל אמר שרכה יש ולא אמר עריפה דילמא לא היתה שם שרכה מעריפת · שע"ה שם משם מהרש"דש ז"ל

רח אמר בתחלה עריפה וחזר ואמר כשרה וקראו אותו ב"ד ושאלו את פיו על מה היכה דבריו והכחיש ואמר שטעולים לא הערין ובאו עדים ואמרו שבתחלה אמר עריפה אפי' נותן אמתלא לדבריו אינו נאמן · מהרי"מע מי"ד סי' יג כנ"הג הג"בי סי' ח אות פא שע"ה שם :

רט ואם בודק הראשון אמר כשרה והב' אמר עריפה אם הבודק הראשון אדם כשר נאמן והבהמה כשרה אבל אם אירע כמה פעמים תקלה על ידו עריפה בודאי · כנ"הג הג"בי אות קס"א מדברי הרשד"ש חי"ד סי' כג ב"לי סק"מא :

רי סעי' טו נתנו שהכנים ידו ואמר עריפה וכו' שלא נפתה הנרפש וכו' מכשירין אותה · ואפי' להבודק עצמו מותר ולא אמרינן שוייא אנפשיה חתיכה דאיסורא · פר"ת רק"כא ז"ת בק"שא מש"ז רק"יב ב"ש רק"קפד :

ריא ודוקא אם אמר בפירוש שבריאה מלא עריפות אבל אם אמר סתם עריפה חיישינן שמא נקב הרגיש בעריפת עצמו ואפי' אמר הבודק האחרון אני הנפתי בעריפת ולא מלאתי כנ"הג הג"בי סי' ח אות פה בל"י רק"מב שמ"ח אות מע ז"ת שם לב"ש שם ב"יל שם אות ב :

ריב ואם אמר שנעשה בחיזה עכין והוא דבר שאדם טועה בו לפעמים אע"פ שאינו רק מיעוט המצוי וכוב בקיאין הן ואינם טועים בכך מ"מ נאמן שהרי הוא בחזקת כשרות ואין נחשד להאכיל עריפות בידים · בית אברהם בלב"ת רק"ן מש ב"א ס"ק קעא קומן כלל לה אות ג :

ריג ואם אירע שלא נפתח העור או עדים אומרים שלא נגע כלל בבהמה אם הוא בודק לחוד כשרה ואם הוא מוחו ובודק אפשר דבשחיטה טוב אין נאמן וכן אם אמר עריפה ואח"ך אמר אמתלא טובה למה לא אמר כן נאמן · מש"ז רק"ב ב"ש רק"קפה :

ריד סעי' יז אמר הבודק שלא כשדרן וכו' ואחר מכחישו וכו' מעמידין הבהמה בחזקת היתר · מיהי בבאו שניהם בבת אי בב"ד כמו בקע"ף שאח"ז · ע"ז רק"כב ש"ך רק"מ וכ"כ כל האחרונים ז"ל :

רטו סעי' יז הקונה ריאה ואמר שמלא בה שרכה וכו' והמוכר אומר שהיתה במקום שהיא כשרה כיון שבאו שניהם בב"א וכו' · אבל אם בא האוסר תחלה ב"ד הוי כשנים ואין יכול הב' להכחישו דאין דבריו של אי במקום שניים · והיינו דוקא

שנפסק הדין ע"פי עד המוסר והמסרו אותם על פיו אבל אם לא הסכיקו לפסוק הדין ע"פי עדות הראשון ובא הב' ואמר שכשדרן היתה כשרה · ע"ז אם פר"ת קק"כב זב"ת קק"סב שנ"ם אות כ שפ"ד סק"מא לב"ש אות כ בא"ל מ"י אות ג :

ריז מיהו לענין הר"ל מקרי רעותא להלטרף להר"ל וכגון שהיה בועה בריאה בתוך ומעכה יולא שרכה להתוך שכנגדו וזהו מותר משום דמש"לא לף בבועה מכשריכן ואם יש הכחשה זה אומר שרכה היתה כשדרן וזה אומר שהיתה של"כ ערפה דהו"ל תר"ל · לב"ש קק"קפט :

ריז ומ"מ אסור לקונה כיון דשוייא אנפשיה מתיכא דאיכולא וכן בדין שבעיף יו · כ"הג הג"בי אות קסט מסש ל"ח והרש"דס זב"ת קק"סג מש"ז ק"ק כא בל"י קק"מה :

ריח ואם הקונה עדין לא נתן המעות למוכר אין מוליאין אותם ממנו כ"הג הג"בי אות קע מסש ל"ח מש"ז קק"כב זב"ת שם בל"י שם :

ריט אם הקונה לא נתן מעות למוכר שכתבו בשטר דאין מוליאין ממנו ואם המוכר עדין יכול למוכרה לאחרים בלתי הפסד אין לו על הקונה כלום אבל אם א"א למכור אותה לאחרים בשר זה של הקונה אז יכול המוכר לתת שבועה על הלוקח שאומר אמת ויצטר · מש"ז שם :

ר"כ כתב הפת"ת קק"קיז הלי ב"ד ביאיל ולא בעינן ב"ד של ג' כיון דמדי דאיכולא הוא ע"ש והר' לק"י אות כט כתב כיון דאיכא בזה לתא דמעולא דתובע מהמוכר מעותיו לריך ב"ד של שלשה וכן עיקר :

רכא הא דאמרינן שאם באו שניהם בבת א' כשר כגון ששניהם ממוכים על הבדיקה או אינם ממוכים אבל אם א' ממוכה ומעכר בידו לבדוק והב' אינו ממוכה שמוכה לאמן בכל ענין בין לאסור בין להתיר בין בא קודם בין שבא אחריו משום דלבודק יש לסמוך עפי שטוא מדקדק ביותר · מ"ע שרש א ענף ג אות ד מסש פת"ב שכן מוכח מש"ת מהר"שדם :

רכב ואם נראה לב"ד שהעד המוסר הוא מוחזק בשקרות יותר מן הבודק יש לאסור . מנחת יוסף ענף מו אות ח :

רכג ואם אלו המכחישים זא"ז הם תרי ותרי שאינם אומרים שהיה בם שרכה ובא אומרים שלא היה בם וכן כל כיולא בזה ערפה מספק ודוקא שיודעים בבור שזו היא הריאה עצמה שהעידו בם שניה הראשונים ואם אין ידוע בשר · מ"ע שם אות ה · והגם שכתבנו לעיל סי' לז אות קנ על הריאה שהיה בם בועה בשפולי וכופה בפני בא שכתות בפעם א' ואלו אח שהיה בם הב"מ ואלו אומרים שלא הוקף לשרה · כבר תי' אותה המ"ע שם בשק"יא דשאלי התם דמיומא דרבנן היא ואשרו אותם משום מראית העין דמתחזייא כתב"ם ואוקמינן לה אחזקתא אבל הכא בשרכה הוא קפק תורה ובדאורייתא לא מוקמינן לה אחזקתא :

רכד שם בהגה וכן בנקוות שטחטיס אצל הגוי והניחו הבהמות אצל הגוי וכו' מיהו אם עבדים גויים רגילים לעשות כך יש לחוש וכו' · בנדיכתו הגויים רשעים ורגילים לעשות כן יעל כן מנהגינו לאסור הבהמה אם נתיחדה בין שחיטה לבדיקה אצל הריבים :

רכה ואפ' בעבד ישראל יש לחוש לכתחילה אם יש עליו אפילו חשש קלת · מ"מ אות כא מש דמש"א לב"ש אות כא ב"ל שם בעמ"ז שק"ו · וכן בנדיכתו בעו"אר הגוים הקבים ישראל בכך ועל כן אנחנו נזהרים מהם :

רכו סע' יח ריאה שניקבה וכו' בגב האונה וכו' ודופן שותתה בשרכה בבשר שבין הצלעות או בבשר ובעצם כשרה · אין חלוק בין מעלה כן בנוקב א' או אם נשרכו שרכות הרבה לעצם ובבשר כדיבם כשרה · מע"י ח"ב יו"ד סי' ו מ"מ אות נג לב"ש אות נג :

רכז אם אינע שהשיבו השרכה הנ"ז שהיא שרוכה לדו"ל ונאו שיש נקב תחתיה א"עפ כן כשרה · מ"מ שם לב"ש שם :

רכח אם נפחו לשרכה בעוד שהיא שרוכה לדו"ל ועלתה בנפי' יש להטריף · כן הטלו עבחי עיכו הי"ו ולמדו אותה מדין שרכה בחתוכים שהיא ערפה כמ"ש לעיל אות לח :

רכט אם זאת השרכה השרוכה לדו"ל היא מתמשמת ע"י הבבח זו לא מקרי שרכה אלא כיר בעלמא ואינה שותמת ולריך לנפוח הריאה אחר שעברה השרכה הזאת ואם בלבלה יש להטריף · כן אמרו עבחי עיכו הי"ו :

רך שם אבל אם שרוכה לצלם לבדו ערפה וכו' · נראה מדברי מרן ז"ל בש"ע דאפ' מיעוט בבשר וכוב בעצם כשרה אבל הביא ב"י מש מהר"י בן חביב דדוקא שיהא רוב השרכה כנגד הבשר ומיעוט כנגד העצם וכו' ע"ש וכ"כ הפ"רח קק"מא וכמה"ג וכמה פוסקים · וכן מנהגינו דלא מכשרינן כשהשרכה רובה בעצם אלא דוקא רובא בבשר מכשרינן · מיהו בבהמת ישראל מכשרינן מחצה על מחצה כן מנהגינו :

רלא אף אם נשרכה לבשר שעל העצם שהצלע חוצעיתו מגולה וב' לדדיו מכיסים בבשר אם נשרכה לאותו בשר כשרה · כנ"הג הג"הט אות כח מש הרד"בז מע"י ח"ב יו"ד סי' ו ערה"ם אות כז זב"ת קק"ע והר' מהר"דח ז"ל בשפרו כדו"ל סי' מע דף ק ע"א כתב דאפ' לפ' הרד"בז אין להתיר כ"א בהלטרפות עוד מעט מן הבשר שבין הצלעות ע"ש · וכן מנהגינו דאין מתירין בשרכה לבשר שעל העצם לבדו אלא דוקא בעינן דשרכה שבין הצלעות ולבשר שעל העצם אפ' בדבה ואז מכשרין :

רלב ודוקא אם יהיה בשר ומש מה שעל העצם אבל אם הוא קרום לבד כרך בהמות הכחושות אינו נקרא בשר ונרפה . כנ"הג שם וכן מנהגינו :

רלג שרכה מגב האונה לדופן שכנגדה לדו"ל דכשרה ואם מזאת השרכה יולאת שרכה אחרת ונשרכה לעצם לבדו כשרה משום שנולדה מזאת השרכה ודמי לנ"ש לעיל בדין שרכה בחתוכים ושרכה יולאת ממנה באות פט ועי"ש אות לא :

רלד שם וכן הדין בכל השלש שכבר האוכות וכו' ונקרא דופן עד החוט שמנקרין מן החזה ומשם ואילך נקרא חזה ואם נשרכה שם ערפה וכו' ואם נשרכה ע"ג חוט של החזה וכו' ונרפה · ב' ללעות קטנות הראשונים הסמוכים לגואר א' מכל לד הנתנות לכהן עם החזה אם נשרכה שם שרכה ללע קטנה הסמוכה לגואר הכז' יש אומרים וש"ל הכונים כחזה ויש מתירים וש"ל הכדון כדופן · עיין כל זה בב"י משם בעל העטור וכנ"הג הג"בי אות ריב ופר"ח קק"מב · והת"ז סי' מד אות א וסי' פ אות ט ובשפרו כ"ל סי' כז כתב דמנהגם להטריף בשני ללעות קטנות ע"ש · ולענין מנהגינו עי' בשע' שאח"ז :

קלה אם נשרכה לבשר שבין ללע קטנה הראשונה הכז' לשניה נשתפק התי"ז שם בסי' מד אות ג ובכד"ל שם אם אם הוי כללע של מעלה ודינו כחזה ונרפה או כללע שניה למטה והוי דו"ל וכשרה והעלה כיון דשפיקא הוא אזלינן לחומרא דשני הבשר הראשון מלד הללע הקטנה כידון כחזה ונרפה והשלש האחר שהוא סמוך לללע שניה הוי דו"ל וכשרה ע"ש : וכ"כ בסי' פ' אות ט ע"ש ולפי דבריו ל"ל מה שאסרו או הכשירו הפוסקים בב' ללעות הראשונות ל"ל כגון שנשרך בבשר שלמעלה מאותו עלם הקטנה דאין לומר שנשרך בעלם עלמו דבעלם כל הללעות אכורים לרוב הפוסקים ובשלמא לולי דברי הרב ז"ל היינו סובבים דהאוסרים בנשרך ללע קטנה היינו לבשר שאחריה דהיינו בינה ובין הנשיה לאותו בשר נחשב כגופה ושם נחלקו הפוסקים זה אוסר וזה מתיר אבל לפי דברי הרב ז"ל שמשתפק בבשר שבין ראשונה לשניה לא"ל שנחלקו הפוסקים באותו בשר שהוא קודם הראשונה שהוא בשר הלואר או שמוך לבשר הלואר · אבל אנחנו מנהגינו אם נשרך לבשר שבין ללע ראשונה הקטנה לשניה שמשתפק הרב ז"ל אנחנו מכשירין לגמרי וחשבינן ליה דו"ל אבל אם נשרכה לבשר שלמעלה ממנה אנחנו מעריפין :

רלו והדו"ל דאמרינן דאם נשרכה בו כשרה הוא מתחיל מללע ראשונה הקטנה עד ללע מעיית ומעיית בכלל דוקא הוא דמכשרינן אבל ללע שמית ומעמו ואילך הוי דו"ר והשרכה בו ערפה והבשר שבין ללע מעית לשמית יש להשתפק בו ואזלינן לחומרא דשני שלשי הבשר ההוא ללד ללע שמית הוי דו"ר וערפה והשלש ממנו שהוא מלד ללע מעית הוי דו"ל וכשרה · כנ"הג הג"בי אות ריג ושו"ת בע"מ סי' נה הו"ז סי' מד אות ד וסי' פ אות ב ובכד"ל שם · והיינו דוקא אם עדין הוא כנגד האונה אבל אם הוא כנגד האומה ערפה · מב"ש ח"ב סי' יא :

רלז הא דאמרינן ללע מעית הוי דו"ל היינו לפי שרוב הבהמות הכי הוי שמגיע החוך האונות עד ללע ה' אבל אם אינע שראינו בהמה א' שחוך האונות עד ללע ג' או ד' וללע ה' הוי כנגד האומה ודאי דאם יש שרכה מהאונה ללע ה' כשנגד האומה ערפה דזה

מקרי

מקרי דופן רחב ופשוט :

רלח מעשה היה בעיר אחת שהיה קרקע לדופן שבין לבן חמשית לשתים בשני שליחים שהם
לבד לבן שתים שכתבו בשטרי דערפה מיהו כשנפחו הריחה כמלא מקום הכז' הוא
כנגד האוכות וכמשכים עוד האוכות מעכם ולהלאה עד כנגד לבן ז' דבהמה זו היתה מעכית
מעמד הבהמות והכשיר חכמי הישיבה הי"ו לזאת הבהמה דזה מקרי דו"ל וכן מסמע מלשון המב"ע
ז"ל בתשובה הכז' הביא דבריו הכב"הג אות ריב שהשיב שם לשואל וז"ל אם לא שיתברר לפי ראות
העין כשיראה קרקע כזו בין חמשית לשתים שעדין היא כנגד האוכה ולא כנגד האוכה מה שהוא
רחוק להיות וכו' עכ"ל וגם שכתב שהוא רחוק להיות מ"מ משמע מדבריו אם לא ידע כך שהיא כנגד
האוכות מכשרינן אפי' בב' שליחים שמלד לבן שתים ומקרי דו"ל ומעשה זה הכשיר חכמי הישיבה
הי"ו וכן בכב"הג שם אות רע · ועוד דמעשה הכב"הג שם ובע"ח שם דכתב דלבן חמשית הייכו
חוץ מלבן רחשיכה הקטנה ושיא לבן שתים עם לבן הקטנה הראשונה והעידו לפניו הבודקים שכן
הוא מנהגם ועשה מעשה והכשיר ולבשוף שקשק בזה וכ"כ הש"וב במחו' אות מב דמנהגים דגם
לבן שתים מותר וכן כ' הת"ז שם · והגם דאכן נהגנו לחומרא ומשבינן לבן ה' עם הלבן הקטנה
מ"מ בכה"ג דהוי כנגד האוכות יש להכשיר בפשיטות :

רלט ואם הריחה יש לה יתרת בדרי דאוכי כגון שמלאו ד' אוכות בימין או ג' אוכות בשמאל
והקרקע יולאת מאוכה ד' לדופן שכנגדה או מאוכה ג' לבד שמאל לדופן שכנגדה · הרי"ם והרי"בל
ח"ב כי' פג בתוך השאלה דעתו להעריך וכן הכב"הג הג"בי אות רע כתב עשה מהרי"ם ז"ל
שיעור באוכך השלם שכנגד האוכות יש מי שנתן שיעור עד ה' לבעות ויועיל זה כשיולאו ד'
אוכות מימין והקרקע יולאת מהאוכה הד' לדופן שאז כ"ל שאין ראוי להכשיר כל מה שכנגד
האוכה הד' אלא כל מה שכנגד ה' לבעות דאל"כ אין לדבר סוף ואם יולאו ג"כ ה' אוכות
מתפשטות בדו"ל הכשיר כל מה שכנגדן עד ח' לבעות ואין זה קבלה דזיל בתר טעמא ע"כ
כלומר דלא הכשיר כשהדופן קותם אלא מפני שהמקום לר ורביע עליה אבל כשהוא רחב לא
רביע עליה ואינו קותם · שו"ע מהו' ב · כמלא לפ' הרי מהרי"בל ולפ' מהרי"ם ז"ל דשם כמלא
יתרת אוכה ד' בלד ימין או אוכה ג' בלד שמאל ונקרקע לדופן אחר ה' לבעות ערפה · ומה
שהשמיטו לעיל בעשה שהיתה חתוך האוכות מגיע עד לבן שתים וכו' · הייכו באוכה ג' של
לד ימין או אוכה ד' של לד שמאל ואפי' כמשכה עד לבן שתים כיון שהוא אוכה ג' או
בלד שמאל אוכה ד' ואף שאין רוב הבהמות מגיע מתוך האוכות עד לבן שתים כתב המב"ע
ז"ל שזאת הבהמה מעוכית מכל הבהמות ומ"מ כיון שהיא אוכה ג' כדרך כל הבהמות
הכשרינו משא"כ אם היא יתרת בדרי דאוכי בימין או בשמאל אז אם היא יותר מה' לבעות ערפה :

רמ לענין חוט שמנקרין מן החזה הנה דע לך שיש בשר אדום בסוף רחשי הלבעות כולן מזה ומזה
והוא מכסה החזה ומתפשט לרחבו על רחשי הלבעות כשיעור ד' אצבעות והחוט אדום של
דם שמנקרין מן החזה הנה הוא עומד תחת הבשר האדום הכז' באמצעיתו ואם נקרקה האוכה ע"ג בשר
זה ג"כ ערפה ואפי' בראש הבשר הזה שהוא סמוך לבבעות · כן העלה התו"ז בב"ל שם
ובת"ז סי' פ אות יוד :

רמא נפל מחלוקת באופן בדיקה זו איך תהיה יש מי שאומר שבדיקה זו היא בהיות הבהמה
רבולה ומוטלת בקרקע על מתניה ולא תלויה וי"א דהבדיקה האמתית כשהיא תלויה ·
כב"הג הג"הט אות כי מעשה המב"ע ח"ב סי' יא · ושם הסכימו דהעיקר כשהיא תלויה מב"ע
שם כב"הג שם מע"ח אות כד לב"ש אות כד · ואנחנו מנהגינו לבדוק בדיקה זו כשהיא רבולה
ומושכבת בקרקע על מתניה כן מנהגינו מימי ראשונים ולא פקפק אי' בדבר :

רמב אם נקרקה האוכה על שמנונית החזה ערפה דהייכו בהיות הבהמה שמינה הרבה מתהום
בחזה שלה שומן הרבה קרוב לשמנונית הלב והוא דבוק עם בחזה אם נקרקה אוכה נשם
ערפה · הת"ז בשפתו כד"ל שם ובת"ז סי' פ אות יא מעשה הרש"דם והרש"בץ ועוד פוסקים :

רמג ואם מעומן החזה כמשך ע"ג הלבעות ונקרקה האוכה נשם כידון כלבעות וכשרה · מכן בב"י
מעשה בה"ע וכ"יו פרי"ם ספ"מא זב"ת ספ"עד שמ"ח אות כד לב"ש אות כד זב"ש אות שם
תו"ז שם אות יב ובגד"ל שם · ותמה הכ"דל שם דאיך אפשר להכשיר כיון דשמנונית זה מקבת שהבשר

שמינה

ומקום שאם יקוד שרש הסרכה הוא עב וחזק והתפשטות הוא כמו קרום דק וחלוש וזה ל"ש
והיקש עוד להבשיר כי להחמיר לולא שלפעמים ופשיל ומוכש של יבראל תע"ב : זה לשון
לר"ל מאמר ב' כלל א פרק ו כמ"הג הג"הטו אות פ זב"ת שקי"לו מלי זה של הלר"ל ומשמע
דמכשיר אפי' אם המיעוט הוא בעקום הבשר והכוב בעקום העטריף אפ"ם אם הכוב הוא דק
וחלוש ומתכתק בהרה והמיעוט הזא חזק ועב יש להכשיר לחזליכן בתר עקום העב והחזק
וגם שהוא המיעוט מקום דשם שרש ועיקר הסרכה יען דהלר"ל אחר שהביא הרובים של ב"הטו
כתב זה מוכח דקי"ל דיש להבשיר · ויהו הרי' ומאת מקם ח"ב ח"ד סי' א גמגם בדבר שכתב
דמומא ע"כ לא אמר הלר"ל אלא בדבר הסוה כגון מחלה על מחלה ונעלם דבר מציני הבקי
היכא רובא וכגון דא הוא דקאמר דכל היכא דחזייניס עב וחזק שדינן ביה רובא ואידך איכו
אלא ההפשטות ואליכן להקל ברס היכא דאיתיה רובא קמן דליתיה בהכחשה ושכנגדו מיעוטא
הוא מאן ליעא לן דאם הוא קלוש ודק איידי דלא רובו בנקל ליעא דהסוא מיעוטא אשיב
כרובא עכ"ד ע"ש . ומ"מ שמעכו מזה דאם הוא מע"מ יש להבשיר · ויהו אם הכוב הוא
בעקום המכשיר והוא דק וחלוש והמיעוט הוא בעקום הפוקל והוא עב וחזק זהו בודאי
מעטפין וכפשט לי' הלר"ל ופשוט :

שיג ק"ת עבה דעומדת על בועה ורוב הסרכה היא חוץ מן הרעותא בזה לא אזליכן
בתר רובא כהכהו דב"הטו והוה מכשיכן אלא הכא מעטפין דהא לעיל בסי' לז אות
יא כתבכו דק"ת העומדת קמוך לבועה מעפה וכ"ש הכא · לב"ש שקי"קלא :

שיד הגה ריאה שמלא עליה כמו חלב כסוי והוא בשר בלוי קולפין וכו' ואם הריאה וכו'
שלם ויפה כשר ויהו לריך לבדוק הריאה בנפיחה · חלב בלוי המלא בריאה בהמה
דקה על הכוב מלא תחתיו נקובה ואם נאבדה הריאה וכיולא ולא הספיק לבדוק אם שלם
ויפה תהיו יש להטריף מדיכא יען דרובם שכיחי נקובה תהיו · תו"ז סי' כו אות ז וכן
מנהגיכו יען דבעיכו רובם ככולם יולאים נקובים :

שטו בשר בלוי דמכשיכן לעיל אחר הנפי' י"א דהוי רעותא ואם יש תחתיה עוד רעותא
כגון גבשושית או קמע שאיכו מתחלת בריאה או ריאה ומשמעת קול וכיולא הוי תר"ל
ומרפה שמ"ה אות ע בלי' שקי"כב וכתב ב"ל בדין תר"ל סי' על בבי' שקי"ד שכן הסכימו
בלי' וב"א · וי"א דלא מקרי רעותא וכשר · ע"ז שקי"כד כמ"הג הגי"בי סי' לח אות מז פר"ה
שקי"כא שער הנים אות כו כרתי שקי"ב תו"ז שם אות א · ובהפ"מ יש להקל ולהכשיר · לב"ש
ק"ק כד ב"ל שם אות יד · וכן מנהגיכו להכשיר בהפ"מ · ולכן אם יש בשר בלוי בריאה
וכנגדו בדופן מכה לא הוי תר"ל וכשרה :

שיו אם מלא ע"ג הריאה או מבפיס שומן הלב דבוק על גבה דיכו כחלב בלוי וקולפין
אותו ובודקין תחתיו ואם לא בלבץ בנפי' יש להכשיר · תו"ז שם אות י מש הכשב"ש ·
וביאר שם דבריו התו"ז דסיכו ודאי איכו תלוי כתמוכת סרכה דאי הלוי ועומד איכא לעיכש
דהיתה סרכה זו סרוכה לשומן הלב ונתפרקה ואוי להטריף אלא דהשומן הכז' הוא נלבק
על גבי הריאה כמו בשר בלוי דקולפין אותו ובודקים תחתיו אם הריאה יפה ושלימה כשרה
ואם לאו טרפה :

שיז אם מלא חלב בלוי ואחר שקלפכוהו מלא תחתיו נקב קטן ודם נלרר על גביו ולא
מבלבץ אבל הדם שכלרר בתוכו הוי רעותא וטרפה דיש לחוש דגם התחתון ניקב ומשוס שדם
נלרר איכו עובר הכוח · תו"ז שם אות ע :

שיח אם מלא התת הבשר בלוי אחר שנקלף מלא הריאה שם תחתיו שלם בנפיחה רק
שמלא עליו עיפי דמים שמזיע וכשמקכחין אותה הזיעה חוזר ומזיע עוד טפות דמים
אחריה וכעז"הד כל שמקכחין אותו חוזר ומזיע יש להטריף · תו"ז סי' מג אות א מש ב"א ולא
כהלב"ש קק"כג בכתב לחקור ברופאים · ומנהגיכו לקבח אותם ב"פ ואם חזר ויצא פעם ג' מטרפיכן :

שיט אם הבשר בלוי הוא דבוק ואדוק בריאה הרבה וא"א לקולפו כלל אפי' בשכיכא
דחליש פומא או ביד בכח בעיכן שלא יקרע אלא מוכרח הוא שיקלף עמו קרום

דיני תר"ל רסימן טל

אות קח :

ה קרכה מחמ"לה ותחת הקרכה האו יש מקום לעוס · לעיל אות קט :

ו אם יש בועה גדולה וקרכה חללה · לעיל אות עב :

ז קרכה מחמ"לה ומאותה קרכה יולא ק"ת כתבו לעיל אות פז לכשרה ולא מקרי רעותא לענין שילעוף לשאר רעותא · ב"ל אם אות ה :

ח קרכה זו הבפולה שיולאת מקרכה דבין החתוכים חזרה וכדבקה להקרכה עלמה · לעיל אות פט :

ט אם קרכה זו חזרה ונדבקה בא' מבי אומות · לעיל אות ל :

י ק"ת שיולאת מתוך קרכה דבוקה מחמ"לה וקרכה הבזו שהיא מחמ"לה יולאת מתוך הבועה לעיל אות לג :

יא אם יולא ק"ת מקרוס שקורין מיל"א · לעיל אות פא :

יב אם יש תחת הקרוס הבזו בועה או אאר רעותא · לעיל אות פג :

יג כתפק אם היא בגב או בתחוך ויש אם עוד רעותא אחרת כגון בועה · לעיל אות לט :

יד בשר בלוי דמכשרין לעיל ויש תחתיו עוד רעותא · לעיל אות שמו :

טו אם נמלא על הריאה מליאה ליחה מבחוץ שלופיריק שלריך לבדוק אחר נקבים וגם אם בדק ולא מלא אם נקבים מ"מ רעותא מקרי ואם יש תחתיו רעותא אחרת הוי הר"ל וטרפה . לב"ש שקיקיע ב"ל אם אות יז קונץ בדין הר"ל אות ש סעיף קלה :

טז מיהו אם כשהכנים הטבח ידו לבדוק הריאה הרגיש שיש לחה הבזו שקורין שלופיריק וכשהוליא הריאה לחוץ לבדוק אחר נקבים הליחה הבזו ולא מלאה לא מקרי רעותא ואינו מלטרף להר"ל . כן אמר מו נקיים הלוי (ז"ל) :

סימן מ

א סעי' א הלב יש לו ג' חללים ניקב לא' מהם טרפה וכו' · הנה לו' מכן ז"ל הוא לו' הטור ז"ל שכתב ג' חללים אמנם רש"י כתב וז"ל חלל קטן הרבה חללים קטנים יש לו קביב עכ"ל וכ"כ הר"ן ז"ל וכתב הכב"ה הג"הטו אות ד מפי בודק מומחה דהלב יש לו חלל גדול והוא קנה הלב ולגל שמאל וכו' יש חלל קטן ממנו ולגל ימין יש לו חלל א' קטן ומשל שמאל אלא שחלל הזה אינו יורד עד למטה אלא מתפלל וכנכם לחלל הגדול האמלעי וכן ראיתי בעיני עכ"ל הכב"ה ז"ל · ולענין דינא יש לאמר אין לנו אלא דברי מרן ז"ל דאין ערפות רק בג' חללים · מש"ז סק"א . וי"א דלכל חלל טרפה וגם לאלו חללים הקטנים הפחותים לאלו הג' טרפה · פר"ת סק"א · וכן נראה מתשובות הרשב"ג סק"א מק"מ סק"א ובגב"הק סק"א וכתב בגב"הק אם אבן פסק הראש"ם בחלק הש"מת סי' ו · ויש להאמיר כיון דגם המש"ז שמכשיר הביא אח"ך בל"ע :

ב אם אבל אם שומן הלב עלמו סותמו אבר · הגם וי"א דלא מהני שתיתת ש"אל וכו' · הטיקר הוא כמ' רמ"א ז"ל דאפילו ש"אל עלמו אינו סותם ודלא כמ' מרן ז"ל דמכשיר · מ"ז סק"ב ס"ק סק"ב כמ"הב הגב"י אות ג פר"ת סק"א בל"י סק"ב תב"ש סק"ג סב"ד סק"ב פליתי סק"ב שע"ס סק"ס מח"בר אות א ע"רה אות ב עכ"ס סי' יב אות א ב"ל אות א ב"ש אות א תו"ז סי' ס"ת אות ג · וי"א דבהפ"מ יש לחקל · פר"ת סק"ב ב"ת סק"ד הכ"א כלל יז אות א וכלאה דבשעת הדחק ולוכך גדול יש לסמוך על המקילין בהפ"מ :

ג כתב הפליתי ז"ל דכ"ז הוא בבהמה אבל ש"אל דהעוף כיון דכך הוא קותם · פליתי סק"ב וסודם אליו המ"ש סק"ב ובש"ד סק"ב כתב וז"ל ובעוף המקיל בש"אל לא הפסיד כמ"ש בש"ז דקותם דרך הוא עכ"ל וכן הענתיק דבריו הב"ל בתק"ה אות ב וכ"כ המק"מ אות ב :

ד לוהן ע"ג הלב קפק שומן קפק מכה וקפק לחללו הגם דהוי ק"ק להקל מ"מ הו"ל

קי' מקרון ידיעה ומרפה · דע"ק קוף קק"א :

ה סעי' ב ניקב ולא הגיע לחללו וכו' כשרה וכו' אפי' ניקב נקב מפולש אלד לגד ולא ניקב לחלל דהייטו בעביו של לב או לעשה מן החלליס כשרה · הר"ן ז"ל בפ"אט בשמכת אלו כשרות ניקב הלב ולא לבית חללו ע"ש ב"ח אות ג ש"ך סק"ג כל"הב הג"הטו סק"ו פר"ח סק"ב כתבי סק"ג שפ"ד סק"ג בל"י סק"ג חכ"א סס אות ב זב"ת סק"ס ב"ל סס בעמ"ז סק"ג עכ"ס אות ח תו"ז סס אות ד :

ו כתב מק"מ סעי' ב וז"ל פעם אי' בא לבני לב אלא מרקות וספק אם מפולש הקלקול לחלל ונזכרתי מ"ש הר"הב קפר הכוחרי שהלב מרוב בריאותו מכל האיברים ולחזוק הרגשתו מלחה מעליו כל ליחה חמולה וחזק ואין מניח לליחה להתעכב שתהיה מורקה ע"ש ואמרתי לשואל אין זה לב האמתי כי לפי דברי הכוחרי אין לב שייכות מורקה ויבוקה הדבר ויאלא הלב בעוף בריא אינם וזה המקולקל היה רק דבר מיותר והכשרתי ע"פי מאמר השואל שזה היתרת אלא רק בחלל ולא היה דבוק לכן אין להחזיק רעותא שמא היה דבוק במקום הלב והיתר כנגול דמי עכ"ל וכ"ל שאם היה דבוק הו"ל בי' לבבות וכתבו לקנן באות עו שאם כאלא בי' לבבות ואי' מהם לקוי טרפה :

ז אפי' כתהך מומו מהיכה ולא הגיע לחלל כשרה · ער"ה אות ג' ודלא כהרי יש חולר בב"ר פי' מו ס"י ד שהטריף ז"ש אות ח תו"ז סס אות ו ע"ה סס אות י ובפרו שמ"א אות ב :

ח אם ואם נקוב או במקום טרפה · הש"ך הראה מקום לפי' מע ומס כאמר דאם קפק ע"י חולי או קוץ כשרה ומקום ק"ש והגאון שפ"ד סק"ד דמה דבריו ובע"ה כשהגיע לפי' מע נבדר זה הדין בס"ד :

ט סעי' ג נמלא מחט בלב וכו' טרפה הגם מיהו אם לא נמלא וכו' כגדעין של תמרה כשרה · מהגינו כיון שנמלא מחט בכל מקום שיהיה בלב בין בשמפון בין בכל מקום טרפה יען דלא התיכו וחילקו אלא כגדעין של תמרה ובזמנינו לא יש מחט כזה ועל כן בכל גווכא טרפה וכ"כ ש"ג סק"י :

י אם נמלא עלם בחלל הלב שכל לדדיו גסים ואין בו חדוד כלל בשום לד מלדדיו יש להסתיר · פר"ח סק"ה תב"ש סוף סק"ד הכ"א כלל יז סק"ג ב"ל אות ד :

ג מחב"בר אות ח עכ"ה סס אות ד תו"ז סי' סה אות י זב"ת סק"י בל"י סק"ו זב"ש אות ד :

יא ואם נמלא עלם תקוע בעודי בשר הלב והיא דבוק הרבה עד שא"א להסירו וניכר שכך הוא מבריתו הטיבו הקלבים שכן נמלא לפעמים בין בהמה גסה והוא כמין מחיצי הטווים הגדולים שקורין בלשונינו גראמוס ויש להכשיר באותו המין וגם בכל מין בהמה שידעמו שימלא בה עלם כך מבריתה · פר"ח סס מהש שער הטמים תב"ש סס שע"ה סס בל"י סס מח"בר סס ונקי"א אות א זב"ת סס זב"ש סס תו"ז סס אות י ויש עכ"ה סס וכן הביאו מהש כרי האלן ח"ל סי' ע ומהש הרי לח"הפ כ"ופ אות ב בשופו :

יב מחט שנמלא תקוע בלב אם יש היכר מבחוץ בדופן הלבית שידוע שבא המחט לבד פנים יש לעיין אם תקוע מקלתו עדיין לדופן ולא עבר לחלל הלב בנקב מפולש אפי' קופה לבר בשרה ואפי' בומחט דקה · לח"הפ סוף סק"ו מהש רש"ל בשם הרמבי :

יג סעי' ד קנה הלב שהוא קנה שומן וכו' · ע"ל סי' לד בש"ע סעי' יוד בהגה ובדבריו שם אות ס שק"אל רגיל להיות בו נקבים קטנים והם פיות הסמפונות לאורחים הוא ובשרה ע"ש וזהו לוקא בנקבים שבאו מעלמה הוא דמכשרין אבל מחמת מחט שנמלא שם טרפה · ש"ג סק"יא עכ"ה מהש הש"ג אות ז ז"לא מהש הכ"ז :

יד סעי' ה ניטל הלב וכו' טרפה · נמלא שני לבבות טרפה כן הוא בהליא בש"ע לקמן סי' כ סעי' ב מהש שכל היתר כבטול דמי · כ"הב הג"הטו אות יא ומהש דמש"א וכתב התו"ז שם אות בו מהש הש"וג להא דשביא דין זה מוריכו הכ"הב הג מהש דמהש מקום דמעשה רב זב"ת סק"יב מש"ז סק"ה תב"א כלל יז אות ה עכ"ה סי' יב אות יג ז"לא מהש הש"ג ב"ל אות ד כרתי סק"ו :

טו אם נמלא שני לבבות והא' מהם לקוי אפ"ה טרפה · עכ"ה שם אות יב :

כז אם נעלמו בו לבבות ואז נפסק קבעוהו ולא נעלמו בו שום חלל אלא גוש בשר יש להטריף נפסק · עכ"פ שם נפסק הרי שפתי זהב שהביא זה בש"ע על כן יש להחמיר :

יז אם הבו לבבות דבוקים בתחלתן או בסופן יש להסיר . עכ"ה שם נפסק הרי הכז :

יח ויבא אי שפתחה בעון התרנגולת להוליא בני מעיה והתחול היה שם ולא נלאה לב לתרנגולת הכז כשרה דתליון שאכלו החחול ודוקא שהתחול היה עומד שם לאיכא לעתלי בו אבל אם אין שם התחול ערפה · בלי"י קק"ע ונפסק פיסים מאירות ולא כש"ות אי לבי סי' עד כדתי קק"ו ונ"ז שם הכ"א שם אות ה זכ"א אות לג ענ"ה שם אות יד תו"ז שם אות יד ב"ל בת"קה קק"ד זב"ש אות ו ש"שא סוף אות ג וכמז זה הדין מה"בר אות ל :

יט ואם איכא בי עדים או אפי' אם יש עד אי שכיוון ודקדק מתחלת הפתיחה לראות אם יש לב ולא נלא דיש להעלים · מה"בר אות ד ונפסק שאלת יע"בץ מ"א סי' קכו תו"ז שם :

כ לאו דוקא החול אלא הי"ה התרנגולת אי שסיתה עומדת אצל האשה בשעה שפתחה התרנגולת ונכתפקה האשה לאולי הלב נשמע מידה בשעה שעשתה התרנגולת יש להסיר הכל דיש לתלות הגס דלא היה שם חחול יש להקל · דע"ק קק"ג :

כא אם ניעל הלב ונמקומו נעלם התיכת בשר קטן ותולה הלב אין לו כלל רק חלול בפנים קלת כדמות הלב אין זה ונפנים הסרות הלב וערפה · פליתי אות ד ב"ל בתק"ה שם ונמזה מה"בר אות ג קומן בדיני שאר טרפות כלל ה אות א :

כב סעי' ו יש מי שאומר דאם נ"הל דבוק וכו' · לפי סי' מרן ז"ל מייני הכא בשומן ערפש הלב · ב"ה נ"ז קק"ה פר"א קק"ז פר"ת קק"ו זב"ת קק"יג נק"ז קק"ה ב"ל אות ה תו"ז שם אות יו חכ"א שם אות ז ענ"ה שם אות יא :

כג שם ואם נעלם שם או בעודי הלב קו"ד אסור וא"ל אם נעלם בחלו · פי' אם נעלם בעודי הלב ולא נתפשט עד לחלו ערפה וא"ל אם נעלם בעודי הלב ונתפשט עד לחלו שהיא ערפה זהו פי' דברי מרן ז"ל · ש"ך קק"ה כנ"הג הגי"בי אות י בל"י קק"יב ב"ל שם · אבל דס בחלל לא נעלם ולא נוכיל דכל לב יש דס בחלו וכשר · ש"ך שם · ויהו אם יש בחלל רוסס המכה כמו נלבר הדס שזה יש להכיר ולהבחין אפי' בפנים ונשו"ה ערפה · בפ"ד קק"ה פר"ח קק"ע בל"י שם זב"ת קק"עו ב"ל בענ"ז קק"יג :

כד הגם דיש אחרונים ז"ל דנמנמו על סי' יש"ש דהיא סי' ראב"יה ז"ל וס"ל דיש להסיר וגם יש הרבה אחרונים ז"ל הפר"ת קק"ו והחכ"ת קק"ז והחכ"א שם אות ז התיר בהפ"ע אמו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל ואין להקל · כ"כ הרבה מאחרונים ז"ל :

כה הגם נלבר הדס וכו' הרי הוא בקו"ד וערפה · ודוקא אם נמלא שם על הלב רעותא מבחון וגם בעודי הלב קו"ד זהו שאמרינן לעיל דהוא אסור אבל אם הלקותא אין ניכר שום רעותא כלל יש להסיר לכ"ע · עכ"ה שם אות יז תו"ז שם אות כג :

כו אם שומן הלב הכז' לא היה דבוק ללב ונמלא קו"ד לרוב בעודי הבשר ולא הגיע לחלל יש להסיר · שו"ע אות ד ונפסק מה"רי פינטו ז"ל עכ"ה שם אות טז ועי"ש שכתב שמדברי הכנ"הג לא נשמע הכי · ומ"מ העיקר כנ"ש דכשרה דעיקר דברי ראב"יה ז"ל הרבה מן האחרונים פליגי עליה ותקני לן לחוש לדבריו אבל בכ"ד ודאי דכשרה ועי' במה"בר אות ו שהבאנו לעיל וזר"א אות לד כתב הנעשה לפי שפסק בי רעותות משמע דאם רעותא אי דהיינו דס לרוב והשומן אינו דבוק בכ"ד כשרה :

כז קו"ד הכז' בכ"מ היינו מנשמה אודס לרוב בעודי הבשר אבל האדים הבשר לאוד אינו מזיק · שפ"ד סי' מו קק"יו ונפ"ש שו"ת חוט השני סי' סט מה"בר אות ה ענ"ה שם אות יח · ועי' לקמן סי' מח אות לח :

כח ונעשה בלב תרנגול אי שהיה עליו כשוי מלא מים והלב כולו בתוכו וקלפוהו ובדקוהו ולא היה בו נקב וזה כשר · מסריק"ש בסי' ערך לחם פר"ח קוף קק"ה זב"ת קוף קק"י ע"ס קק"ח הכ"א שם אות ד תו"ז שם אות יח ב"ל אות ה והיינו דוקא שהכשוי היה קטוס מכל לד דליכא למיחש שהמים הללו בתו דרך הוסע אבל אם אינו קטוס ויש לחוש שבאו

שבאו אלו המים דרך הוסע אין להכשיר אלא בהפ"ע ואחר בדיקת כל הראבים · מה"בר אות ז · ואם לא היה רק כשוי בלי מים כשרה אם הלב שלם מכל לד . שפ"ד קק"ח מה"בר שם ענ"ה שם אות ה זב"ש אות ה · ויש גירסא אחרת במסריק"ש ז"ל שכתוב והלב בלוי בתוכו זוטי גי' הש"ג הביאו הרב ז"לא ולריך שאחר שיסיר הבשר בלוי לריך שיהיה הבשר שבשאר בשר שלם ויפה · זל"א ונשם הש"ג ומהו ב ועיין ע"ש קק"ח :

כט אם נמלא הלב יבוק בבהמה או בעוף עיין לקמן סי' בן אות יא :

ל לב שניקב לחללו ונבפנים ע"י חולי ועור הלב ונבחון מכל לדדיו שלא ניקב ככתוב ליכו לקמן בסימן מג בש"ל :

לא אם נמלא הלב נקוב ונתבבר שמתחלת בריאתו כך כברא ערפה · עכ"ה אות כא ונשם הרב ל"ל סי' עא :

לב אוזה שהעור שלה שלם מבחון והעלם האונעי שקוטין בולי"ק נחלק לשנים ברוחב אלבעים ונראה ונשם הלב והכבד והיה נראה שכך הוא ונתחלת בריאתו כשרה · ונ"י כלל לד אות יא ונשם הרי ל"ל ענ"ה שם אות כא הכז' :

לג בועה מליאה ליחה שנמלאת בלב או באוזן הלב ובדקו בקנה הלב ובחלל הלב ולא היה בו שום רעותא ונעשה היה בע"ש הק תו"בב והכשירום רבני ונתא · תו"ז שם אות יט ונשם הרי פרי האדן סי' יד ענ"ה שם אות כד ונשם הכז' ז"לא ונשם הש"ג מח ו ה :

לד נמלא על הלב בין אזניו תוקפת כמו אוטם והיו בו שנים אי כך קלת ואי קשה מאד והלב לא נשתנה והשומן שעליו לא לקה וקרעו הלב לשנים ולא נמלא בו שום נקב וקלפו הבשר שבפנים עד שהגיעו לנוקוס האטום ונמלא בשר אי ואז קרעו האטום וילא ממנו ליחה יבוקה כשרה · ענ"ה שם אות ו ונשם הרשב"ן בסי' יב"ש :

לה ונעשה שאירע בשאלוניק יע"א בלב בהמה גשה שנמלא שם בועה הגיכרת מע"לע ומן החלל ולאון אלא שלבד החלל היה קרוס בשר ע"ג הבועה ונעלד מן היה מגולה והכשירוהו ונעשה דלא אשכחן בועה אלא בריאה אם נחוש לסי' רש"ל ז"ל הריאה בשר תחתיה שלם · תו"ז שם אות כ ונשם הש"ג ס"סי לז מהו יו ומזה הרב ז"לא וכן בא ונעשה ליד עבחי עיכו הי"ו והכשיכו :

לו עוד אירע ונעשה בלב בהמה גשה שהיה בועה גדולה ניכרת מע"לע ומלד הלב היתה כל הבועה ענוגה בתוך בשר הלב רק שיעור זה אי היה לבן שהיה כראה שהיא קרוס הבועה ולו להעריפה דהויא כניקב ואח"ך קרעו הבועה וקלפו קרוס הבועה ונשאר התחיו עוד קרוס דק על בשר הלב והכשירוהו דלא הגיע לחלל קרינן ביה · תו"ז שם אות בא ונשם הש"ג שם וג"כ רעזה הרב ז"לא :

סימן מא

א סעי' א כיעל הכבד ערפה · אפי' שנשאה הוראה דבוקה בגידי הכבד ונטפוטות ערפה · תיקי דף מב דה"ה ניקב הלב פר"ח קק"א תב"ש קק"א כרתי קק"א ב"ל בענ"ז קק"א זב"ש אות א :

ב שם אא"כ נתייר כזית בעקוס ערה וכו' · בעקוס ערה היינו בעקוס שהערה מים ויולא כבנד הערה דלא הובא פי' זה בשום פוסק · ועק"ע קק"ג וכ"כ רש"י ז"ל בחולין דף עו ע"א קוף ד"ה ונעגיל ליה ע"ש ובכ"ע בפוסקים ג"סק קק"א :

ג שם וכזית בעקוס מיותא שהוא תלוי בו וכו' · בענין בע"ח יש בו פי' הפי' הא' בעקוס דבקותו בכליות והפי' הב' בעקוס דבקותו בערפש והפוסקים ז"ל פליגי בזה יש שפשקו כפי' הא' ויש שפשקו כפי' הב' ולכן לנאת ידי כל הדעות בעינן ג' זיתים כזית בעקוס ערה וכזית בעקוס הלייתה בכליות וכזית בעקוס הלייתה בערפש · או"ח תו"ח כלל פב דין יא

פרישה

פרישה כ"מ הג"בי אות ג ב"ז ס"ק א' ס"ק ס"ק א' פר"ח ס"ק ב' תב"ש ס"ק ג' כלתי ס"ק ב' מעו"ס ס"ק ב' חכ"א סס זכ"א אות לב מה"בר אות ה עכ"ס סי' כ אות א ב"ל אות א תו"ז סי' סס אות ב קונן כלל ה ודיני סאר ערפיות אות ג ס"ד אות א :

ד מיסו בהפ"ע או לכבוד שבת אם יש כזית ביו"ט וכזית במקום הכליות יש להכשיר . מה"בר סוף אות ה עכ"ס סס . אבל אם לא כשאר אלא זית במקום ורם וזית במקום ערפשא יש להטריף :

ה כתב הפ"ד ס"ק א' וז"ל סא דבעינן ג' זיתים הוא מספיקא ולפ"ז ג' זיתים אם כפלו להבשיל אי' מג' בהמות אי' מבהמה שנשאר זית במקום ערפשא וסא' נשאר מקיים כליות וסא' במקום ורם א"ל אלא אי' כגד זית אי' ע"כ ופרי פת"ח דחה דברי והלריך בכל אי' ב' זיתים וכ"כ מק"מ ס"ק א' וכתב שם מ"ש בפ"ד נשאר ל"ל כיעל וכ"ל שכיעל מכל בהמה זית אי' ונשאר ב' זיתים ע"ש וקיים הפת"ח שהפ"ד חזר בו בחיים וכתב שפלגו קולמוס ע"ש ולפ"ז אם כפל להבשיל אי' ג' חתיכות מג' בהמות שנשאר מכל אי' זית אי' לריך אי' כנגד ב' זיתים ולא כנגד זית אי' ודלא כמ"ש הפ"ד קודם שחזר :

ו דין אם נחתך הכבד ונתחלף בבייתו עיין לקמן סי' כ כי סס מקומו :

ז סס ויהיו ב' זיתים הללו וכו' אבל אם היה ונתלקו או כלועה או מרודד ערפה . לענין דבעינן ג' זתים שליימים כמ"ש לעיל אם כזית שבכליות מרודד וטרפש שלם וכן ב"מ שלם או אם כזית דטרפש מרודד והכליות ודומה שליימים יש להקל באופן כל דאיכא כזית דומה וכזית אחר שלם שלם אף אם הג' מרודד בין בטרפש בין בכליות כשרה . פליתי סוף ס"ג מה"בר אות ז וכתב שכן דעת הגאון כו"פ ולא כמש"ז עכ"ה סס אות ה תו"ז סס אות ד ב"ל בתק"ס סוף ס"ק ז' ב"ש אות ה :

ח לאו דוקא תמוכות אלו ונתלקו או כלועה או מרודד אלא כל שאינו שלם כבייתו כזית בשאותן המקומות הגם שכל השאר שלם ערפה . תב"ש ס"ק ד' ב"ל בעמ"ז ס"ק ג' עכ"ס סס אות ב וכ"כ הב"ד ס"ק ג' דאם ניטלו אלו ב' זיתים אע"פ שבשאר כל הכבד קיים ערפה . וב"כ מה"בר סוף אות יוד דאם אם שאר הכבד קיים בעינן זתים אלו שליימים . ס"ד ס"ק ג' בסופו הכ"א סס עכ"ה סס אות ט :

ט הזתים המ' בעינן כזית מבשר הכבד דוקא והגידים והסומפונות אין מצטרפין לשיעור כזית . תב"ש סוף ס"ק ב' ס"ד סס ודלא כהגאון כ"פ עכ"ה סס אות ד קונן סס אות ד :

י שיעור כזית י"א שהוא כחצי ביצה דסיימו מ' דרסס וי"א כשליש ביצה דסיימו ו' דרסס . ס"ו ס"ק ג' :

יא ובשיעור זית יש להסתיר ולריך להיות כשיעור חצי ביצה . כרתי ס"ק ב' . וסיימו דוקא לחומרא כגון שיטל הכבד ונשאר כי אם הזתים לבד אבל לקולא כגון שהכבד קיימת רק ניטלו הזתים לבד נשאר חצי ביצה דזה קולא הוא אלא כיון שניטלו ונשאר שליש ביצה אסורה . ס"ד ס"ק א' ב"ל בתק"ס ס"ק א' עכ"ה סס קונן סס :

יב ונראה דאי איכא שיעור כזית משליש ביצה מבשר לבד ותשלום החצי ביצה מגידים וסומפונות יש להכשיר דסו"ל ק"ש בבלוגתא דרבותא . עכ"ה סס . וכתב עוד הערוך"ש סס ונראה עוד דאם כזית בומקום ורם וכזית בומקום תליה בכליות שליים מבשר לבד ושיעור חצי ביצה לכל אי' ואי' וכזית הג' לטרפש שיעורו שליש ביצה ובלרוף גידין וסומפונות משליים החצי ביצה כשרה אף בלא הפ"מ מהטעם שכתבתי וכן להפך עכ"ל . וכוונתו לומר ב"ש וכן להפך דאם כזית ב"ש וכזית בטרפש שליים בבשר לבד ושיעור ח"ב לכל אי' ואי' וכזית הג' התלויים בכליות שיעורו ש"ב ובלרוף גידים וסומפונות משליים לח"ב כשרה אף בלא הפ"מ אבל אם כזית בומקום התלויים בכליות וכזית הטרפש שליים מבשר לבד ושיעור ח"ב לכל אי' וכזית הג' ב"מ שיעורו ש"ב ולרוף גידין וכו' אינו מכשיר מלשון וכן להפך כוונתו דוקא לענין זית הטרפש וזית הכליות ע"א להפך אבל זית ב"מ אין להכשיר רק אינו בדין מרודד דלריך כזית ב"מ שלם ואחר עמו אבל אם ב' זיתים הטרפש והכליות שליים וזית ב"מ מרודד אין להכשיר כ"ש המה"בר אות ז ע"ש . ונראה דאף זית ב"מ שלים ולרוף גידין

וכו' משלימו יש להכשיר ונטעם הכ"ל דשאני דין מרודד דאבעיא בגמ' אף על זית אי' כמ"ש המה"בר שם אבל לענין ח"ב ולרוף גידין דהוי פלוגתא דרבותא עבדינן ס"ש אף על זית ב"מ :

יג סעי' ב שיעור זה וכו' אפי' בשור הגדול וכו' . העיקר כדעת מרן ז"ל דכל בהמה בין דקה בין גסה הכי שיעורא דאפילו בהמה דקה שיעורא שוה לשור הגדול דלא כמי המחלק ביניהם . תב"ש אות ה :

יד שם ובעוף הכל לפי גדלו וקטנו . פי' ואפי' עוף גדול הרבה מקילין בו אפי' בקלת בשיעורא זעירא כי אם בקלת פחות מכזית ובתרנגולים או קטנים מהם לפי קוטנם . תב"ש סוף ס"ק ב"ל שם בענ"ז ס"ק ע"ה עכ"ה סס אות ו :

טו מ"ש בעוף הכל לפי גדלו וקטנו אין מתערין לפי ערך גודל וקטנן כל גוף רק לפי ערך גודל וקטנן הכבדים לבד של הבע"ח כי לפעמים יהיה עוף גדול ושיעור כבדו קטן . כגון יונה בראש זה הסי' מ"ק ס"ק ס"ל וסיים שכן משמע בתב"ש סי' ל ס"ק ס"ק ומהרי' מדברי התב"ש וכ"ום בסי' מג :

טז יש מיהן לחם מרה כגון תורים ובני יונה או כמו הלבי מרה שלו בזנבו לא בעינן כזית ב"מ אלא דוקא במקום מיותו . תב"ש ס"ק ס"ק ס"ד סוף ס"ק ז' אות קל"ח מה"בר סי' מב אות מד ודלא כהשש"ל שהמיר ועיין פליתי סוף ס"ק ח' :

יז כבד של עוף נחלק לב' חלקים אי' גדול ומחבירו וחלק הקטן אפי' אם ניטל כולו כשר כל זמן שחלק הגדול קיים דכולהו איתנסו בים בחלק הגדול ב"מ ומקום שהיא תלויה בו אמנם חלק הגדול אם ניטל או נרקב מ"מ או מקום שהיא תלויה ערפה . כמ"הג הג"בי אות ד ועשה מ"ב סי' קג ס"ד ס"ק ש"ג מהו' ח' חכ"א שם אות יט עכ"ה שם אות ז ב"ל בתק"ס ס"ק א' מאות ב תו"ז שם אות ו וכתב שכן נח מעשה לידו שחלק הקטן נרקב והחלק הגדול היה בריא ושלם והכשיר ע"ש ז"ש אות ו :

יח בעופות נראה עיקר דלא בעינן אלא דוקא ב' זתים מקום המרה ומקום דביקות בלב דלף לע"ד במקום שהיא היו היו מקום שהיא דבוקה לכליות היינו בבהמה שהכבד היא דבוקה לכליות ממש אבל בעוף בדקנו כמה פעמים ורמינו שאין לה דבקות לכליות כלל כי הכבד מונח למעלה על הבטן ע"ג הבני מעיים והכליות הם מונחים בתחתיות הבטן אלל האחור ואף שבתשובת משאת בנימין כתב וז"ל ובדקנו בכמה עופות ותרנגולים ומלאנו שהחלק גדול קמוך למרה הוא דבוק לכליות עכ"ל גם אנחנו בדקנו ולא מלאנו כי אם ע"י קרכה והוציא דקים שדבוק ונקרע בה מעט שבולאי בשביל זה לא מקרי מקום שהיא חיים אלא דעיקר מקום חיותה הוא מקום שדבוקה אלל הלב . שבו"י ח"א סי' נא אות לו זב"ש אות ד :

יט סעי' ג יבש הכבד על שפתך בלפומך ערפה וכו' . ואם יבש כ"כ דאם מסרטע עליו בלפומך נראה הסרטוט בתוכו מקרי יבש . ש"ך ס"ק ב' פר"ח ס"ק ג' פר"ת ס"ק ה' לחש"פ ס"ק ג' הלב"פ סעי' ג' ס"ד ס"ק ג' ז"ת ס"ק ח' זר"א אות לט חכ"א סס אות יוד שע"ה אות ה ב"ל אות ג עכ"ה סס אות יוד . ועיי"ל סי' לו סעי' יג בדבריו אות קלח :

כ מיסו בעינן הסרטוט ע"ג בשר הכבד ונא על הקרוס כמו בריאה דריאה מילתא מילתא אבל בכבד בבשר תליא מילתא וכל שיש לחלוחית בבשר כשרה . ס"ד סס ב"ל סס בתק"ס ס"ק ג' עכ"ה סס :

כא סס בהגה ואם יבשו אלו הב' זתים לבד מני ערפה וכו' . הגם דלא יבש אלא זית א' ומסס וכל הכבד עם הזית הסני קיים ערפה וכן לפמ"ש לעיל דבעינן ג' זתים ביבש א' מן הג' ערפה אף שכל הכבד והסנים זתים אחרים קיימים . תב"ש ס"ק ו' הל"פ סס מה"בר אות ט ב"ל סס עכ"ה סס אות יא תו"ז סס אות ט :

כב ולא בעינן שיבש כזית שלם אלא אפי' יבש רק מקלת מהזתים ומשאר עם כל הכבד קיים אפ"ה ערפה . ס"ד סוף ס"ק ג' וכתב שכן משמע מלו מרן הב"י סי' כב מק"מ ס"ק ב' מה"בר אות יוד ע"ה אות ב עכ"ה סי' כ אות ט ז"ש אות א :

כג כבר כתבנו לעיל באות יא דבשיעור כזית אזלינן לחומרא ואי"כ ה"כ גבי יבש אם לא

כמאר בא' מנ' זיתים סלנו כשיעור מני בילה אפי' אם כמאר כשנים בילה ערפה :

כד אם בסגם נימוק הכבד וכו' ערפה אע"פ שכתיינו ב' זיתים וכו' . זהו ס' הבוקע לבי הבגת מכן ומו"כם ז"ל ומכן בב"י דתם דברי הבוקע ופשק להכשיר אם נתיינו ב' זיתים הלנו והעיקר כדברי מכן ז"ל דאם נתיינו נ' זיתים לדיקן כשרה ומה גם דדברי הבוקע נמי יש לפרשם כן דהא לאוכר בלא נתיינו הזיתים אבל אם נתיינו הזיתים כשרה ופני נקעינן . ע"ז שק"ב וכן הביא שם משם מ"ב ס' כא ש"ך בקא"ד והביא שם שכן ס' תו"ח ולהא"מ פרא"ת בקא"ם פרא"ת הב"ש שקא"ו הלא"פ אות ג שפא"ד שקא"ל שע"ה שקא"ו ב"ג שקא"ע מ"מ"ב אות יא ושכן ס' מג"ש ומכ"י וכש"ל וכש"ד ומהרא"ש מפרלג וכמה רבנים עשו מעשה לחתיר ע"ש ב"מ"ב ז"ל שם אות ק זב"ת שקא"י ב"ל שם אות ד תו"ז שם אות י קוצץ שם אות ג זב"ש אות ג :

כה ואם נימוקו הזיתים והשאר בריא באופן שלא כשאר בנקוש מרה ומיותא זיתים ברלים אלא כל כזית מהם נימוקו ע"מו לכ"ע ערכה כדין נעלו הזיתים והשאר קיים מ"מ"ב אות יב :

כו כבד גדול וגם ומצא שהוא נפוח כשרה דלא גרע מנימוק ודלא כמורה לי' שהעריף . מ"מ"ב אות יג מהם שלא יעב"ן מ"ב ס' כח זב"ש אות ח פת"ת שק"ב וביי אפי' אם היתה סנפי' גם בנקוש ב' הזיתים כשר תו"ז שם אות כע :

כז אם יש בועות ועכני בכבד בנ"מ ומ"ח יש להכשיר . מחב"ר אות כא מהם שו"ת הרמ"ז ס' ג ע"ש . וכן כבד מליאה לחתים לבנים קטים מבחון ומבפנים ושאר הבשר אדום אך בשר הכבד כולו היה כעבע ערלה שאר כבדים כשרה . מ"מ"ב אות יד מהם שלא יעב"ן שם ס' נע זב"ש אות י תו"ז שם אות ז וביי דבגם דהזר"א ס' ו לבו מבשם עיין לחרי עיקרי הד"ע ס' ד קע"ו ד דהסכים להכשיר בשופי ועוד דהגם דהרי גור אריה בפתבק בזה יש לכ"ון על המקילין והכי נקעינן ע"ש בהו"ז פת"ת שק"ב . ואם כל הכזית הוא בועה גדולה ולא נשאר ממנו כלום יש להעריף :

כח לפעמים בא הכבד כולה מליאה מבעבועות וכימוק כולה בתמצות היד הא ודאי כל שלא נשאר זיתים שלמים ערפה דאין אמו בקילים בבשר שהרופא גוזרו ופשוט הוא . בש"ד שק"ד . והגם שיש מן האחרונים שהבינו דברי הש"ד שהוא פליג על המקילין ואוסר בבועות אבל בדיקן ס"ל שאין דבריו מוכיח כן אלא שהעיקר הוא שהעריף מפני הכימוק בתמצות היד ועוד שיש שאין אמו בקילין בבשר שהרופא גוזרו מתמע דאם הבשר הוא בריא ויש בו בועות הכשר :

כט אם בהגם יא"ח כבד שקשה כאבן ערפה והוא שלא נתיינו בה ב' זיתים וכו' . ומכן ז"ל בב"י ס"ל דכשר אפי' אם נתקשה מקום הב' זיתים ע"ש ובהש"מ אי' בזה הלוכך יש לפקל כפי מכן ז"ל . ש"ך בקא"ם פרא"ם שקא"ו כ"מהג הג"מי אות יג פליתי שקא"ו שע"ם שקא"ז בלא' שקא"ד זרא"ח אם אות קא חכא"ח אם אות יא זב"ת שקא"ח . ותו"ז שם אות יא התיר אפי' בלא הפ"מ כפי מכן ז"ל ע"ש ואין נפקותא בזה דכל הבהמות שלנו הוי הפ"מ ואפי' בל גוי מעוש הגאבילה כמ"ש לעיל בבמה מקומות ועל כן יש להתיר :

ל סעי' ד התליע הכבד אפי' בנ"מ וכו' כשרה . ואפי' ניעל כל הכבד ולא נשתייר רק הזיתים ואלו הזיתים התליעו כשרה . ט"ז שק"ב . ומיהו בעינן שיבאלו כזית בנ"מ וחיותא לבד מחקרון נקב התולעים . ש"ך שקא"ו פרא"ח שקא"ז בכתי שקא"ע הב"א שם אות יב בא"ח שק"ח זא"ח אות קב תו"ז שם אות יב זב"ת שק"יב :

לא כבד שהתליע והיתה נפוחה ולאו שיש לרוף ג' זיתים מלבד נקב התולעים אפ"ה יש להעריף דאמרינן הא דרולין בבשיו שיש ג' זיתים הייט מבוש הנפיחה מהגדל הכבד ואלו לא היה שם נפיחה לא היה עולה לשיעור ג' זיתים על כן יש להעריף :

לב כבד שהוחזקה בהולעים וקודם שבלאו אם יש ג' זיתים שלימים נאבד הכבד יש לאסור אפי' בהפ"מ . דבי"ק שקא"ז מק"מ קוף שקא"ו :

לג כבד שהתליע הגם שאין הבהמה נערפת בכך מ"מ הכבד אסור לאוכלו אם לא יבדקנו אי מומחה מן התולעים כמ"ש מכן ז"ל לקמן סי' פד סעי' יו . תו"ז סי' קה קוף

אות

אות יב . ועיין בשוג מחו' ב שכתב דהכל תלוי בנראה העיר שיש מקום מרעה שהוא מגדל תולעים כגון שאלוניקי יע"א שמגדלים תולעים בכבד הבשם ויש עיירות אחרות כגון סלדיוכי ולאריכו וכיולא שמרעה שלהם אינם מגדלים תולעים וע"כ החכם עיניו בראשו והוא יפסיק על ידי מרעה העיר :

לד סעי' ה נעקר הכבד וכו' ומעורה בערפשיהון וכו' . הנה מכן ז"ל בב"י בריש הסי' כתב שהעיקר כפי' הראשון דרש"י דהיינו שהיא מעורה ודבוקה תפת הכליות ולפ"ז מ"ש בכאן נעקר הכבד וכו' ומעורה בערפשיהון היינו לנעקרה כולה מנקוט הכליות ומעורה מעט בערפשא כשרה כ"כ מגאון פר"מ בריש הסי' קא"ו וכ"ש אם נעקרה מנקוס ערפשא ומקוס הכליות מעורה עדין לפי' הראשון כשרה ומה שנתפק המש"ז ס"ק הוא לפוסקים כפי' הב' דמקוס היותא הוא מקוס דבקותא בערפש אם נעקרה כולה מן הערפש ורק בשארה דבוקה בכליות מה דינה ע"ש . והגאון מק"מ פשט לה דהשרה דכמו לע"ד מקוס היותא הוא דבוק בערפש אף דבפרל הדבוק כיון דהכבד גופה שליה שם כשרה דהיא מהובדת עדין בכליות ע"ש . ואחר המחר זהו עיקר קפק המש"ז כיון שסגמי מעורה מעורה בערפשיהון אב"ל אי אמרינן גם לפי' הב' אם נעקרה כולה מן הערפש וכו' הכשרה אם לא דבשלמא לפי' הא' דמ"ח בכליות קאמר אם נעקרה מן הכליות ומעורה בערפשא כשרה אבל לפי' הב' דמ"ח הוא מקוס דבקותה בערפש ובא מצטיא לה לגמי אם מעורה מעט עשו עשו אינא לך דאם נעקרה כולה מן הערפש דערפש ולע"ע :

לה לפעמים נמצא כבד של בשר לקוי ונספק לבן וכשלולין אותו מפל תלמי הלמי יש לאכור ולהעריף כיון דכפל תלמי הלמי מסיבת חולי שחין רע מרגילין להמצא בבשרים ומתים בהם . בפ"ד שק"י בא בקוף שק"א מה"מ שק"ב בא אות כ בשם הפפ"ד תו"ז שם אות יג זב"ש אות כז . וכן בזה הסכה בעליכתו בגדלה יע"א בתחלם חולי בבשרים מתים מחמתו וכשלולין הכבד יפה נמס ויפה לבם ועבשי עילנו הי"ו כשרואין כבד כזה ויודעין בבור שהוא מאותן שזכרנו שמשם כשלולין אותו מעריפין אותו :

לו סעי' ו מחמ שמצא בכבד וכו' ומיעור גשם כשיעור גרעין של תמרה . לא נחלק בדין זה יען שבזמנינו לא נמצא מחמ כגרעין ש"ת ואח"כ לענין ליבא בין אם מחמ גדולה בין קטנה בין קופא לבד בין קופא לגיו בין אם הוא מהמחין שתופרין בשם הגפים בים חוד בלאם הנב ליבשם בו החוט (שקורין בערזי אבירי) בין אותם מחמים שהבשים מתחמות בהן שלאמן עגול (שקורין בערזי דבוא"ם) בכל ענין מערפינן ואפי' מחמים שתופרים בשם הבקים הם מוקבים בלד הנב וערפה והכי נקעינן . כן כתבו כל האחרונים ז"ל הו"ז שם אות ל :

לז אם נמצא בכבד גרעין ש"ת כשרה ואם הוא גרעין של זית ערפה . פר"ח שק"יא לאחם שק"ז מק"מ שק"ז :

לח ומחמ בנמצא תחוב בחתיכה אי מחמצעית הכבד לאחר שלאחוסו ובשלוחו יש לאכור הבהמה . פר"ח שם תב"ש סוף שק"י בע"ה שק"ג שפ"ד שק"יל זבחי שלמים אות יד תו"ז שם אות לב :

לט ולענין הכלים שנתבשל בה זה הכבד או הבשר של אותה בהמה מותר להשתמש בהם לכתחי כשאין הכלים בני יומן . פר"ח שם ער"ה אות ו ויתבן דכן נוהגים דעת הפפ"ד שק"יד בסופו הגם שהביא בל"ע זב"ש שם מעשה זב"ר :

מ ואם המחמ לא נתחב כולו אלא קצת ממנו בחלוייה של הכבד ואין שם שום חלודם בחמ ולא שום רעותא בחתיכה כגון חלודם או שבוי מרלה או דם לכור יש להכשיר בהפ"מ ובתנאי שיהא על זה האשה מחמים לאמרינן שבי' התעסקות הדמה ובטל ומחמים שעל האשה תלינן שנתחב ממנה אחר שהיעה ומותר בהפ"מ . תב"ש שם ע"ה שם אות כה :

מא המחמ בתוכו לאח"ש יש להכשיר בהפ"מ ובצורת מלוש . הב"א כלל כא אות כ עפ"י הברעת הב"ש שק"יא :

מב וכ"ז שהכשרנו בקמוץ בהפ"מ ומשם התב"ש שאם יש על האשה מחנים ונתחב קלת ממנו דהליכן ע"י התעסקות האשה נתחב ועוד כתבנו משם הכו"פ שאם נתעסקה במחנים תלינן וכשר בהפ"מ · הייכו דוקא אם יש כמה מחנים בראש האשה ולא תדע מיהם אבל אם האשה הזאת הדע בביאור שלא יש בראשה אלא מחנ אי אי אם אינם לו יותר ועתה נמלאים בראשה זה המנין נמקומם גם אם זה האשה שנתעסקה במחנים יודעת בביאור שלא נתעסקה כי אם במחנ אי אי אם אינם ועתה נמלאים אלה אלו המחנים שנתעסקה בהם זהו פשוט דלא תלינן ואסור אפי' בהפ"מ · כן העלו חכמי הימינה הי"ו :

גמ אם לא הרגישו במחנ אלא בשעת אכילת הכבד אסור הכל אפי' התערובת · שו"ת חב"י ס' עח · ויסו אם אין ניכר שהיה המחנ בכבד כגון שהיה אוכל עמו דבר אחר נראה לכשר · ער"ה אות ה תו"ז שם אות לא זב"ש אות יג ומשם זב"ר :

מד אים אי קנה התיכה כבד מן הנבלה והניחו בביתו ואחר ב' או ג' שנים מלא ומצאו התוב בשמפון אי שבו ולד העב מהמצאו הוא לגלד אבל הבהמה וחודו לגלד הראש של הבהמה והביאו האיש הקונה שהוא אל הנבלה והשיב הנבלה שאינו יודע רק שקלת תימה בעיניו אם היה מתחלה איך לא הרגיש ואותו המצאו לא היה בו חלודה ושאלתי להקונה ההוא אם מלוין בביתו מסתרין ואמר שיש לו לזכור ודמות מצאו זה ממש כמותה והוריתי שהבהמה בריאה וראוהן הקונה אסור לאכול ממנה ואותה התיכה הכבד אסורה לכל אדם · לב"ש בחי' דיני ב"ד אות כב והרי עו"ש מה"ת בשפ"י קבע הביאת דברי הלב"ש הנ"ז והבכים עמו · מיהו מה שאבר הלב"ש להקונה עלמו כתב עליו דאי איכא הפ"מ להקונה כגון דנמלא עם בשר וכדומה יש להתיכו גם לדידים ע"ש :

מה כבד שנמלא בו דם לבור ושגורין הדם נשאר בשר הכבד קיים ובריא אין כאן בית מיחוש אף שנחסר מבשר הכבד כשיעור אותו דם · מ"ב סי' כא כנ"הג הג"בי אות יב תו"ז סי' קס אות כא :

מו סעי' ז מחנ שנמלאת בשמפון גדול שבכבד וכו' וכן אם נמלא בשמפון גדול של הריאה כשרה · ולפמ"ש הל' ריאה דכל מחנ שנמלאת בריאה בחיזה מקום שיהיה אפי' בשמפונא דבא אנחנו מערבין משום דלא בקאינן ס"ב בכבד אפי' נמלא בשמפון גדול יש להערי :

מז כבד אי שיף שנמלא בו קרום אחוך כאלבע קטנה והקרום הנז' עשוי כמו קנה חלול ויש בתוכו דבר קשה כברזל ולא יצא אם דבר מהקנה החלול הזה לגד חלל הגוף אלא כולו נמון בתוך הקרום אף שלא היה נראה בו מחנ ערפה · שו"ת שמש לדקה י"ד סי' מא ובמזו הגאון מה"בר אות נז תו"ז שם אות לד :

מח סעי' ח ניקב ערפשם הכבד וכו' ולא הכבד ערפה וכו' · הניקר הוא דערפשם שניקב בב"מ שיהיה בין מלד הכבד בין מלד אחר בין מימין בין משמאל ואפי' שלא כנגד הכבד ערפה · ב"ח ט"ז שק"ח ש"ך שק"ג בב"הג הג"בי אות ל פר"ח שק"יד בל"י שק"י שו"ב שק"כא זר"א או קז חב"א כלל יז ס"ק יד ע"ה סי' כ אות כח תו"ז סי' כח אות ג וסיים והכי נקטינן וכן המנהג זב"ש אות יו וכן מנהגינו פה בגדלה יע"א :

מט וכן נמלא אצלנו תדיר ערפות זה דנקיבת הערפשם נקב מפולש פעמים גדול וענול כלומת **ריאל** ופעמים יותר קטן ועגול ומערפינן בין מלד ימין בין מלד שמאל בהסכמת רבני האחרונים להערי בכל מקום שבערפשם ועוד ראוי לחוש אף שלא מלד הכבד מן הטעם שכתב הרי לחפ"ס דבחלל הבהמה נמלאים שם מים וכשנמלא נקב בערפשם נכנסים המים בתוך החלל שבפנים מקום יציבת הלב והריאה דרך הנקב ומתנקב הריאה ועל כן ראוי לאסור הנקב בכל מקום מחשש זה והכי נקטינן · תו"ז שם אות ד :

נ אונס אם ניקב הערפשם באותו לד שהוא פרוס על דופן הבהמה יש להכשיר לפי שהדופן מכסה הנקב אף שאינו ככסה לתוכו ודבוק בו · ט"ז שק"ח פר"ח שק"יב ספ"ד שק"יג בל"י שק"י שע"ה שק"נז חב"א שם ע"ה שם קומץ בעשרון סוף שק"ח ב"ל בה' ערפות בני מעים סי' מ"ח ס"ב בעמ"ז בק"ד תו"ז שם אות ה וסיים וגם לטעם הרי להפ"ס דנכנסים המים דרך הנקב יש להתיר כשהנקב קטן לשדרש כיון דבמ"י הבהמה שפנים למטה לא יעלו

המים

המים למעלה ליכנס לרך הנקב אים שם והוא פשוט דראוי להכשיר אף אם היקב מפולש כיון דהדופן מגין והמים לא יוכלו להיכנס . תו"ז שם וכ"כ לחפ"ס סוף שק"ג משם ע"ל :

נא אם ניקב ערפשם הכבד במקום דממשמש י"דע כשרה ואם נמלא קביבו חוטים לבנים אז הוא נקב יפן וערפה · ט"ז שק"ט ש"ך שק"יב משם ד"מ ומהר"ל כנ"הג הג"בי אות לב ספ"ד שק"יב פר"ח שק"יג שע"ה סוף שק"טו זר"א אות קט חכ"א שם אות טו בל"י שק"ט הל"פ אות מ ב"ל שם אות ב זב"ת שק"כג קומץ שם אות ו תו"ז שם אות ט עכ"ת שם אות ל ועיין בפ"י לו כמה חלוקים נאמרו אנקב שנמלא בריאה במקום שממשמש י"דע וכולם שייכי בכבד · כנ"הג שם תו"ז שם :

נב אם היתה הבהמה מהולדתם שנברא כך דהערפשם שלה נקוב יש להכשיר · מ"ב מה"ת חי"ד סי' יב · וכתב עליו המק"מ שק"יט זהו לקבראו דעכשיר בנברא גלגולת נקובה אבל נתבאר בס' ל דלא קי"ל כן עכ"ל ע"ש ולדידן דפסקנו לעיל בס' ל בנברא גלגולת נקובה דכשרה ע"ש אות כה לפ"ז גם הכא כשר · ומ"מ לדיך בקילות גדולה להבחין בין אם נברא כך או ניקבה אח"ך ע"י קון או חולי ועכ"פ מן הספק יש להעריף :

נג נסתפק הגאון דע"ק קוף שק"י דבעופות בין איברים הפנימיים ובין הריאה יש קרום דק שהוא בעוקום ערפשם בבהמה אם נמלא שם נקב בקרום הנז' יש להסתפק אי ערפה בעוף כערפשם הבהמה והניח בל"ע וכתב עליו המק"מ בשק"יט ומעולם לא שמעתי לחוש לזה עכ"ל וכן עיקר :

נד אם נמלא ורלולין או אי מכה בערפשם קולפין אותה לראות אם נשאר בשר בריא ואז כשרה · בית אברהם בשפ"ז סוף שק"כא :

נה שם אבל אם נקרעה בקרעה בלע כשרה · הטעם משום דאין ערפות נקב שערפשם מלד עלמו אלא משום הכבד ולפ"ז בין עלה עליו קרום מחמת מכה או שאר קרום הוי שתימה ואפי' נסתם הנקב בשומן כשר · ש"ך שק"יד ושכן סי' הרי דברי ריבות בכ"הג הג"בי אות לג בר"ח שק"יג כריתי שק"יב זר"א אות קח חכ"א שם זב"ת שק"כד שע"ה שק"טו בל"י שק"י זב"ש אות יו הל"פ שם ב"ל שם קומץ שם תו"ז שם אות ו עכ"ה שם אות לא :

נו אף חלב נמא סיתם · ט"ז שק"טו כרתי שם חכ"א שם זב"ת שם · וסיימו דוקא אם המ"ב נדבק בנוב ונקרע ונהודק בקרעה ונאחז בחוזק אבל אם אתנודד החלב לבאן ולבאן ונמשך לחוץ אחה ואחה זה לא מקרי שתימה ואסיר · תב"ש שק"יב מש"ז קוף שק"ט ב"ל שם בעמ"ז שק"ה ולא כותיה שכתב להכשיר בהב"מ גם דלא כלח"פ שק"יג קומץ שם בעשרון שק"ט תו"ז שם אות יג ע"ש"ב שכן בא מעשה לידו והעריף · וכן מנהגינו פה בגדלה יע"א :

נז אף ניקב הערפשם נקב מפולש ונסתם בקרעה בלע כשרה ודלא כמי שהעריף · תב"ש שם מש"ז שם קומץ שם ב"ל שם :

נח ערפשם הכבד שניקב נקב מפולש ונסתמה בטחול ונקרעה ונסבבה בה כשרה · דריסה כנ"הג הג"בי אות יג ש"ג מחו' ד קומץ שם אות ז זב"ש אות יו תו"ז שם אות ז וכתבו שכן הכלים הש"ג · ואם הטחול קותם הנקב בלא קרעה ערפה · ש"ג שם :

נט ומיהו אם נקרעה בטחול שלא כדרך הנחתה עליה דרך גידולה אע"פ שנקרעה בה שפיר ערפה מעוס דקופה ליפרק ומנהה כיון דאין דרך הנחתה בכך · דריסה כנ"הג הנחתה ערפה · חכ"א שם קומץ שם בעשרון שק"י ע"ה שם אות לב תו"ז שם אות ח :

ס אם הכבד קותם הנקב לא מהני · חכ"א שם קומץ שם אות ז תו"ז שם · ואם יש איזה קרום כל שהוא פרוס על הנקב כשר · קומץ שם ב"ל שם בעמ"ז שק"ו :

סא אם נחבר הבשר שרגיל להיות בין הב' עורות של ערפשם הכבד ולא נשאלו רק הב' עורות כשרה דדוקא בנקב מפולש חשש הבה"ג ולא בזה שהעורות קיימים · שבו"י חי"ב סי' סג ודלא כהרי חב"י סי' על דהעריף ע"ה אות ז זר"א אות קי בל"י שק"י ע"ה אות מד פת"ת שק"ט זב"ש אות כב · ומן התימא על התו"ז אות יד להעתיק זה הדין מהרי חב"י ולא הביר שהוא דאי :

סב אם נמלאו בו טרפות כגרם ולא אמרינן כל יתר כמבול דמי משום דאין בטולו מחמת עצמו · פרש"י שריג ראש אות קמ"ט שקמ"ט זש"ת שקמ"כב תו"ז שם אות יא זש"ש אות כא · אמנם התש"ש בסי' לא אות מז משמע מדבריו שאסור וכן ערש"ש אות ח אבל · מיהו הש"ך בסי' לא שקמ"ל גבי בי כיסים התיר בהפש"מ והש"ך דכוותה כמש"ש הפרש"ש וכן הבפש"ד שקמ"ב התיר בהפש"מ · ומשום דכתבו לעיל דלגבי דיקן כולהו הוי הפש"מ אש"כ יש לכבשיר :

סג אם נמלא רעותא בטרפה מלד סטוא כנגד הכבד ולא הספיק לבודקו אם היה נקב עפולם או לא ונאבד או נקרע באופן שאינו יכול לעמוד על דיקתו יש להטריף משום דדבר בהש"ג הס דברי קבלה והוי קפק מ' ואסור · אבל אם הרעותא היתה בטרפה בלד שאינו סנגד הכבד ולא הספיק לבודקו עד שנאבד יש להבשיר מבעם קש"ק סי' אם הי' כמש"ד דוקא בלד הכבד טרפה והכא בסרם ואתש"ל דהי' כמש"ד דבכל לד טרפה מעת לא היה הנקב עפולם ועל כן יש להבשיר · כן למדנו מפסוש"ב מהו ו הביאו התו"ז שם אות יב ע"ש והגם דמשמע מדבריו שם דהשו"ב הבשיר בכל גווכא אבן מילאי הוכאה אבן דאף הבש"הב הנ"הסע אות יא כתב שהרש"בא ז"ל חולק על דברי בהש"ג ושם שאריה יהודה מ"מ לא הסליע הדבר באופן דאבן דאין זה לא עבדינן קש"ל לגבי בהש"ג ועל כן העיקר כמש"ש :

סד שם בהגה ואם נסרך טרפה הכבד לגש"הב להדוק בכרס וכו' · דין זה יש בו מחלוקות רבות ובכפוב עם שהעלינו עם חבמי הסיבה הי"ו לענין דינא . אם חפש ולא מלא מהע כלל לא תחוב ולא מונח ואפי' בפרס לא מלא זהו כשר לגמרי אפי' בהפסד מועט דלא כהרב פנים מאירות שהחמיר · כן משמע מהרי"ל והפרש"ה שקי"ו דדוקא אם תחובה אבל בנוכח ואינו תחוב כשר ובש"ש אם חפש ולא מלא אות קי"א וכן מהמעט מהשובת מינו הבני ס' קט כפי מה שהביאו עמנו בפש"ד בקוף הסי' כ"ג יש"ד מהש"ק סי' מו ומהש"ת סי' כב מבא"ח שם שקמ"ט ז"ל סי' מח מ"ג אות ד בקופו קונן כלל ו אות מז זש"ש אות מ"ב תו"ז סי' קג אות יא זש"ת קוף אות כו וכן מנהגינו :

סה ואם חפש ולא מלא מחט אבל מלאו כנגדו נקב בכרס או בבית הכוקות יש"א להקור לף אם לא ניקב מצ"לב · באר יעקב הביאו מחא"ר אות מי כ"ג תכ"יכא הי"ד שקי"ו כ' זש"ש שם תו"ז שם אות מ"ב · וי"א דאם היא קרבה בלא מכה אם לא ניקב מצ"לב בקרבה אף שבפיס מלא נקב מעכון מול הקרבה שבחון לריך לבדוק מבפיס ע"י חתוך בקבין חד עד קוף כלות הנקב ואם אינו מגיע לחון בקרבה אף בהפסד מועט דחולין מניקב ע"י חולי וכקרבה ואם בעת שנטאל יש שביל לבן עד החון טרפה אף אם לא יש נקב משום דהשביל הבא מוכה מניקב וחזר ונתרפא ועיין בקמוך · קונן שם וכן מנהגינו פה בגדאל יצ"א שבודקין ע"י חתיכה בקבין ואם לא ניקב מצ"לב בקרבה :

סו וכן יש לפעמים מעשים בכל יום כמו דד קטן כוטה לפנים תחת הקרבה וע"י מנקין הקרבה מצ"ג הכרס בנחת שם כמלא נקב קטן מבחון פוכה אל תוך הדד ולפעמים יעלה דד מ' קטן כזה מבפנים תחת הקרבה ולא יעלה שם שום נקב ולא שום מחט ובכל זה טרפה דכיון דכמלא זה הדד מוכחא מילתא דניקב מצ"לב ואין לד להבשיר והוא פשוט · תו"ז שם אות כ :

סז ואם חפש ולא מחט תחוב בו אף שפי סוחט אינו כנגד פי הקרבה או שיש שביל מהמחט להקרבה טרפה אפילו בהפסד מועט והשביל הוא לבן שסולך בעומק בבשר הדופן · בפש"ד שם ז"ל שם תו"ז שם · והגם שיש מבארין בכה"ג מ"מ יש להחמיר :

סח ואם נמלא מחט בפרס יש להבשיר בהפש"מ דוקא · נו"ב מהא"ק סי' יב ז"ל שם קונן שם :

כט שם בהגה שבודאי יש שם קון ומחט שניקב וכו' · ובדיקה זו לעיכובא ואם אינו שלא בדק הכרס יש להטריף · שפ"ד שם מכ"י כלל פב אות לא נו"ב שם וכו' שאפי' בבהמת ישראל והפ"מ והמיקל בזה גם לבו בטולאה ומאוי לבעוד בו בכזיפה ע"ש ובמה"ת יש"ד סי' כז הש"ח שם ז"ל שם אות ה קונן שם בעבדון שקכ"ה :

ע סעי' ט נמלא מחט בטרפה שבק טרפה · פי' כגון שבולה מעונה ומכוסה בטרפה · פרשה מ"ז שקי' ש"ך שקמ"ט כמ"הג הגמ"הב אות יד פרש"ח שקמ"ז לחמ"הב

שקמ"ז

שקמ"ז שפש"ד שקמ"ט בלמי שקמ"ב הבש"ח כלל יז אות יז הלמ"ם אות ט שמ"ה שקמ"ט זש"ת שקמ"כז ז"ל שם אות ג תו"ז סי' נה אות יוד · ורש"ל שבכנס לטרפה בחוד סמטע ולא ניקב הטרפה אלא שבכנס דרך סנופון דאם ניקב הטרפה תפוק לי דטרפה מעצם דניקב כמ"הג שם :

עא ואין חלוק בנמלא מחט בטרפה בין קופא לגיו בין קופא לבר טרפה · ב"ח ש"ך שם כמ"הג שם פרש"ח שם לחמ"הם שם שפש"ד שם זש"ת שם זש"ש אות יח תו"ז שם :

עב אין הבודק לריך לבדוק בטרש"הב לראות אם יש בו נקב אם לאו דשמכינן אחובא · מ"ז שם כמ"הג שם בלמי שם זש"ת שם הלמ"ם קוף אות ח לחמ"הם שם ז"ל שם בעמ"ז שקמ"ז · וכן מנהגינו פה בגדאל יצ"א זולת אם יש סרכה לכרס או שוס רעותא בדקינן :

עג סעי' י נמלאו בו כנדים וכו' טרפה וכו' · אפי' אם אינם דבוקים ז"אז אלא כל לו בפע טרפה · פרישה ב"ח ש"ך שקמ"ז פרש"ח שקמ"ח שפש"ד שקמ"ז זש"ת אות קי"ג בע"ם שקש"ך הלמ"ם אות י זש"ש אות יט ז"ל אות ז ערש"ה שם אות ג תו"ז סימן סה אות כד :

עד יש"א דאם הכבד הבו דבוק לעטה מעקום מרה וחיותא כגרם דאינם אלא הלחולי כבד וכבר · נ"אר סי' נה ומשם הש"ל ש"ך שם מבשם הנז הלמ"ם שם בלמי שקש"ך חבש"ח כלל יד שקמ"ט ז"ל שם · וי"א דטרפה · פרש"ח סי' נה שקי"ב שפש"ד שקש"ך סי' כה לדעת הש"י דקי"ל כוותיה כמ"הג הגמ"ר אות על תו"ז שם אות כה · והעיקר כפי אחרונים · ובשעת הדחק כדאי הם לסמוך על הפי' הראשונים ולהבשיר וכן התו"ז שם אות כו הבשיר בשעת הדחק ע"ש :

עה אפי' בנתיים אין לבשר מרה אם יש בו כנדים טרפה · שפש"ד שקי"ו ערש"ה שם אות מ :

עו אם נמלאו בו כנדים ואי' מהם נקוי שכולו דם או קשה כאבן וכדומה טרפה דאין לומרים דהלקויים כמאן דליתם דמ"מ קודם שנלקית היתה טרפה ואיך החזור לכשרות · שפש"ד סי' מד קוף שקי"ו מש"בר אות כ וסיים וזה"ל פשוט מאד תו"ז שם אות כב זש"ש אות כג · מיהו כתב הלע"ק שקי"ח דלא שייך יתרת הכבד כי אם שהיתר היא לורת כבד אבל אם חזותו מורה שלא נבלע זה בתורת כבד אלא לריכה דם בעלמא שנעשה בתמונה זו ע"י איזה חולי או סיבה יש להבשיר וכ"כ מק"מ קוף שקי"ב דאם איכה כתמונת כבד לא אמרינן יהבת כבד וכ"כ המק"מ בסי' מד שקי"כד ובתנאי שיהא מוכח שגם הלקויים מתחילתה שליומה היתה כשלר כבד דאל"כ יש"ל מתחלתה כך היתה כאבן או כולה דם ואין כאן כבד יהבה כלל עכ"ל ע"ש :

עז אבן שנמלא בכבד של בהמה טמון בבשר הכבד כגרם לפי שפש מתחה ממותר המאכל היורד אל הכבד · מהרי"ק בהגהותיו פרש"ח קוף שקי"ח לס"הם שקש"ג ומהו ח בלמי קוף שקש"ג שפש"ד קוף שקש"ד זש"ת אות לא מחש"בר אות כג זש"ש אות כ תו"ז שם אות לה · והיינו דוקא אם לא ניכר דאתי מעלמא אבל אם ניכר דמעלמא אתי טרפה · שפש"ד שם וקיים ופשוט הוא ערש"ה שם :

עח תרנגולים הבאים מארץ הודו מלוי להיות בהם כמו אבנים קטנים ולבנים תוך הכבד והמרה ואומרים שבא ע"י שמתלגזים מאד נתנו להבשיר · מש"בר אות כד ומשם הבא קש"לו קוף כלל פו ערש"ה שם תו"ז שם · והש"ה אם יעלה כן בתרנגולים שלנו ג"כ יש להבשיר · חבש"ח כלל כא קוף אות כב · ואמר מי נכים הלוי (ז"ל) דאם נמלא אבן בתרה מועילה לכמה רפואות כן מלא בספרים אחש"ך ראינו שבש"כ זש"ש שקש"כב :

עט מעשה שנמלא כיס אי בתוך בשר הכבד וקנעוהו ונמלא בו שבולת שועל מנוקבים כדרך שנמלא בתוך הקרקבן טרפה · שער אפרים סי' כא פרש"ח בקו"ח לחמ"הם שקש"ח בלמי קוף שקש"ח שפש"ד קוף שקש"ד זש"ת אות לז ערש"ה אות מז זש"ת שקש"כו זש"ש אות ע ז"ל שם בתקש"ה אות ה תו"ז שם אות כ :

סימן מב

א סעי' א מרה שניקבה שניקבה טרפה . ואם יש לתלות בסכין או ביד עבה כשרה .
ב"י משם הרשב"א ש"ך סק"א כ"מהג הג"מי אות א פר"ח סק"א בלו"י
סק"א לק"מהפ סק"א כתבי סקא שפ"ד סק"א טו"ג מהו א שע"מ סק"א זב"ת סק"א זר"א
אות ק"א הכ"פ אות א מה"בר אות ב ע"מ סי' כ אות ב זב"ש אות א ב"יל בעמ"ז סק"א
תו"ז סי' ע אות ב מב"א כלל יז אות כט :

ב הא דמכשרינן ביש לתלות בעבה היינו דוקא העביר העבה יהו בכח או שתלשם בכח כדין
הריאה . ער"ה אות ב שש"א אות ב :

ג וגם בעינן שהנקב יהיה משוך דיכר עילא דעבהא הוא משום דמשוך כמו בריאה . תו"ז שם :

ד שם ואם ניקבה כנגד הכבד והכבד קותמו כשרה . ואם ניקב גם הכבד כנגדה טרפה .
גמו' ב"י ס"ך סק"ב פר"ח סק"ב פר"ח סק"א טו"ג סק"א זב"ת סק"ד תב"ש סק"א
הכ"פ שם בתי שק"ב שע"ה סק"ב מב"א שם אות כא לח"מהפ סק"ב זר"א שם שפ"ד סק"ב
מה"בר אות ג ע"מ שם אות ד זב"ש שם ב"יל אות א בל"י סק"ב תו"ז שם אות ד :

ה ואם לא נשתם הנקב מן המרה אע"פ שהוא קטוף לכבד ונראה כנשתם כגון שניקבה
לתעה בנקוס שאינה דבוקה לכבד טרפה . הרמ"בם פ"ו פר"ח שם לח"מהפ סק"ב שע"ה
שם מב"א שם זב"ת שם . מיהו אפי' ניקבה לנעה בנקוס שאינה דבוקה בכבד ונקתמה
בשרכה שנשרכה לכבד כשרה כמו ריאה שניקבה ודופן קותמתה דכשרה לדידן בשניך וקריך
והא' הכבד קותמא בקי"ום . תו"ז שם אות א משם הטו"ג ע"מ שם אות ג :

ו אם ניקבה המרה כנגד הכבד והכבד קותמה וניקבה הכבד כנגדה ועלה בו קתימה ונשתם
אף דהוי קתימה מעליא טרפה . תב"ש סק"א שפ"ד סק"ב מה"בר קוף אות ג ב"יל שם
בעמ"ז סק"ב ע"מ שם אות ד :

ז שם הגה נשרכה המרה לנקוס אחר כשרה . כן עיקר כמ"ש מרן ז"ל לעיל סק"י לז וסק"י
מו והכי נקטינן . תו"ז סק"ה ע"מ שם אות ה . וכן מנהגינו פה בגדולד יע"א להכשיר
קרוכת הערה ומ"מ בעי בדיקה דהיינו שנכיר הקרכה בנחת ונבדוק בנפי' ואם העיר שלם בלא
נקב אזי כשרה ובדיעבד אם לא בדק יש להכשיר . מש"ז סק"א ועיין לעיל סק"י מל אות שלז :

ח מרה שיהה בולעת בין הלעות למון בין עור לבשר ומלא המרה שליתם וכפהו אותה
ועלתה בנפי' ולא נמלא בה שום נקב כשרה . פר"ח סק"ג משם הרי' ל"ל סי' ע וכן
הכשיר הבב"סג הג"מי אות ה . והיינו דוקא אם העור שלם מבחוץ אבל אם העור ג"כ נקוב
יש להסתיק . פר"ח שם בל"י סק"ג מש"ז סק"א בסופו זר"א אות קי"ט שע"ה קוף סק"ג
זב"ת סק"ס ע"מ שם אות ו ב"יל שם בהק"ה סק"א לח"מהפ קוף סק"ג זב"ש אות ב תו"ז
שם אות ו קומץ בדין שאר טרפות כלל ה אות ח ולא כתו"ז בכל"ל :

ט ואם אין העור לפניו ולא ידעינן אי הוי שלם או לא תלינן להקל מעעם ק"ש וכשר .
הב"ש בק' מע קוף סק"ד ע"מ שם :

י מרה ודקין שנשרכו זל"ז כשר . בא"הע סק"ג משם הרי' חוות יאיר סי' עז לח"מהפ סק"ג :

יא סעי' ב ניעלה ביד או חברה טרפה . אם לא נמלא מרה ואינו יודע אם נחברה
מחייס או לאח"ש אין להתיר מכח ס"ש שמא לאח"ש ואח"ל מקודם שמא
הי' כתקוברים דחברה המרה כשרה דחלילה לסמוך על זה להקל בכלל דלו יהיה דחשיב ספיקא
פלוגתא דרבותא מ"מ ספק לאח"ש לא הוי ספק שקול כיון דלית ליה בעה להלות . שפ"ד
סק"א על"ל קניף א ס"דה ועיין בל"ל וכו' :

יב סעי' ג חברה המרה קורע הכבד וכו' ומוטעמו בלשונו וכו' . אם ניקבה המרה או
ידעינן שניעלה ביד לא מהני טעימת הכבד . תב"ש סק"ג שפ"ד סק"ה
מה"בר אות ח שע"ה קוף אות ד ע"מ סי' כא אות י ב"יל בתק"ה אות ב קומץ כלל ה
אות ט זב"ש אות ו :

יג לכתחי' בעינן קרישה ש"ו ומוטעמו ובדיעבד אם לא קרעו הכבד ועעמו מבחוץ נעשה מר

דבעינן בשר ג"כ :

יח טחול שיש בו בועה גדולה ועליה אבק וחול דק וכראים לתעלה ואין שם לעטים עד"ז
יש להטריף דלא כהרי בי"ה דף קיד ע"ג והביאו המח"בר אות לו יען דכתבו לעיל
דמונלא בטחול טרפה והסיור נהתווה מן המונלא דחחלתו מוגלא וכחקשה כסלע ועל כן יש
להטריף · ואם עוד הטחול סביביו בריא ומכל לד כשר כדלעיל ולכ' שכייה בעינן בשר עמו ·
ר"א סק"י ז ער"ה אות ג תו"ז שם אות יח זב"ש אות ז :

יט אם נבראת כך דאינה עבה בקוטיה כד"ז אלא כל הטחול כולו דק כשרה דלא גרע
מנבראה חסרה בלא טחול דכשרה וכמו כולא דהקעינה בתולדתה דקי"ל דכשרה בקיומן
מד · מח"בר אות יד מסס הרי תפ"לנו והסכים עמו ער"ה אות ב תו"ז שם אות יט זב"ש אות י :

כ אם הטחול נפרך בלפורן הוי כניקב וערפה · כר"סג הג"בי מש"ם או"ה כלל נב אות
יב חב"ש סוף סק"ו · ולאו דוקא נפרך בלפורן אלא ה"ה אם נשרטט ונסאר כך הו"ל
נפרך בלפורן · הב"ש שם ער"ה שם אות כד קומץ שם אות יג · ולע"ג דלמה כל האחרונים
הסמיכו דין זה ולא הביאוהו :

כא בועה שנולאת תחת הטחול בקוטיה בין הטחול והכרס והיתה דבוקה בטחול וקלפה
הבועה ונסאר הטחול שלם בלתי שום מגרעה וגם הכרס שלם ומכל לד ומכשרתיו ·
זל"א ה"ג אות מ מ קי קא :

כב סעי' ג יש מי שכתב שכל מה שדבוק לכרס קרוי עב ולא יותר · ולענין הלכה
אם ניקב בנקוס העובי שאינו דבוק לכרס אלא מונח על הכרס יש להכשיר
בהפ"מ · פר"ח סק"ח תב"ש סק"ז מש"ז סק"ו סע"ה סק"ז ז"א אות קלה מח"בר אות מו
וכן הביא מסס הרי הג"ש זב"ת סק"ח ער"ה שם אות כה ב"יל אות ג תו"ז שם אות יד
וקיים התו"ז וכן נהוי לנהוג להכשיר דבהמה מ' אם נערפה הוי הפ"מ בערך מכירתה לגוי
ומה גם מלד הגאבילה ומכר משומע ומכן מסכים הסו"ג ממו"ר ג ער"ל :

כג אם בנקוס העב שאינו דבוק לכרס נעלא נקב שהעור מביבו שיכר שכבראה כך כמ"ש
באות ה יש להכשיר אף בשאין הפ"מ · מח"בר אות עז בשם הרי הג"ש סק"ח ער"ה שם אות כה ב"יל אות ג תו"ז שם אות יד
וקיים התו"ז וכן נהוי לנהוג להכשיר דבהמה מ' אם נערפה הוי הפ"מ בערך מכירתה לגוי
ומה גם מלד הגאבילה ומכר משומע ומכן מסכים הסו"ג ממו"ר ג ער"ל :

כד אם ניקב מקום העב שאינו דבוק ויש שיעור מעט ויש ספק אם יש בו כעד"ז יש
להחמיר אם אין בו הפ"מ · מח"בר אות עו :

כה אם נתתך מקום העב שאינו דבוק יש להכשיר אף בחפשד מועט · פר"ח סק"ד
מח"בר אות ח תו"ז שם אות יג :

כו סעי' ד עד"ז וכו' שהוא פחות מחצי עביו · אף דנראה לעין פחות מעט מחציו
כשרה והמורה עינו בראשו ידקדק שיהא הפחות דבר מועט מזער · מש"ז
סק"ח מח"בר אות כ ער"ה אות כו תו"ז שם אות יט :

כז יש"א בשיעור עד"ז הוא שלים אלבע שהוא בי שעורות ומחצה · כרתי סק"ט ואין לשמוך
על זה בין לקולא בין לחומרא אלא העיקר הוא לשער בפחות מחצי עביו · מח"בר שם תו"ז שם :

כח בכל טחול בעינן שיסאר פחות מחציו בין דשור בין דעגל בנקוס שהוא עב · ש"ך
סק"ז תב"ש סק"ט כרתי סק"י מש"ז סק"א ובשב"ד סק"ז סע"ה סק"ח מח"בר אות
כא ב"יל אות ד ער"ה שם אות ל תו"ז שם אות כ זב"ש אות יא :

כט בנקוס העב גופיה נקומות מקומות יש ואם ניקב בנקוס עביו ומש בעינן שיסאר
שם חצי עביו דמ"מ אם עב שם טפח בעינן בשיור חצי טפח ובלדיו דאין בעביו אלא
חצי טפח אם נשאר רביע טפח די והכל לפי הנקוס · מש"ז סק"א ובשפ"ד סק"ז מח"בר אות
כב ער"ה שם אות לא ב"יל שם בעמ"ז סק"ט :

ל אין לטעות בלי מרן ז"ל שכתב אם נשאר תחתיו כעד"ז דהיינו דוקא לטעם בלד הדבוק
לכרס אבל אם העד"ז הוא ללד מעלה בגב הטחול וכל מה שלמטה נקוב אינו מועיל
דלא היא העיקר דאם נשאר כעד"ז בין אם ניקב למטה ונשאר למעלה ד"ז בין אם ניקב
מלמעלה ונשאר למטה ד"ז כשרה · שו"ת דבר משה יו"ד קי ה מח"בר אות לא זב"ת

קק"ג תו"ז עם לוח ו ומכ"כ המו"ג :

לא פשוט דל"ל עד"ז כי אם תחת הנקב ולא בלדיו ואפי' אם נמתך כל הדק ונעוך למתך זה ניקב העב ואין בין נקב זה לנקוס שמתך כי אם מעשה או אפי' לא כולם כל מים תחתיו כע"ד כסר · תב"ש קק"ב מח"בר אות כג זב"ת עם ב"ל עם בתק"ס אות ד זב"ש אות ח עכ"ה עם אות ז :

לב אם נקבו שני לדיו דהיינו לד שהוא דבוק לכסף ולד שבנגדו זה כנגד זה ונאמלצ נשאר ביניהם ונשר העמול כעד"ז כסר · פרי"ת קק"ב תב"ש עם ונב"ז קוף קק"ב זב"ת עם ב"ל עם עכ"ה עם אות ח מח"בר אות כד · ולריך לבער היעב שיהיה בשר שנכתיש הוא פחות מעט מחלי עמול · מח"בר עם תו"ז עם אות כא זב"ש אות ט :

לג אם ניקב בקומכיש זה שלא כנגד זה כגון שבלד זה ניקב ונש"ל כע"ד ואלו היה זה כנגד זה יהיו כמוגעים להדדי והו"ל כמפולש · תב"ש עם ונב"ז עם ב"ל עם זב"ת עם מח"בר אות כה עכ"ה עם אות ט :

לד ואם בשור גדול נעשה כך אל"ל רוחב פחות מחלי עביו בין הנקבים ויפציק היעור קלח כל שנראה להבשר בין ב' הנקבים בריא · מח"בר אות כו עכ"ה עם :

לה נשרך העמול למקום אחר אפי' בקומכיש כשרה דאין סרכה פוקלת כי אם בריאה · כמ"ש הב"ש אות ג ומכ"כ הש"ל פי' נח ובכן לעת מרן זי"ל בקב"י כ' דאין קלקה פוקלת אלא בריאה תו"ז עם אות כג עשה המו"ג מהר"ם :

לו אם אחר שהקיבו העמול מן הכרס נמצא נקב או בועה או ריקבון בעמול במקום העב בלד הקמוך למקום הדק ולא נשאר כשיעור עד"ז ואין יודע אם מקום הנקב היה דביק בכרס או לא והבשרם היה בה הפ"מ דהכשרנו לפיל במקום שאינו דבוק לכלום יש לבדוק בעמול עי' אפר כירה לבטיל עי"ג מקום הבועה או הנקב עפר ואח"ך רוחלים אותו במים אם לא נשאר אחר הרחילה עפר כלל שם כותבים ג"כ עי' מקום הדבוק בכרס ורוחלים אותה דבודאי לא יצא עפר ממקום הדבוק וממילא הויא הוכחה דלא היתה מקום הבועה והנקב דבוק בכרס וכשרה · תו"ז עם אות כד עשה המו"ג מהר"ם ד :

לז סעי' ה מולא בי' מחולים כשרה הגה ויש מחמירין וכ"ו ויש להחמיר אם לא במקום הפ"מ · כן היא העיקר דאין להכשיר אלא במקום הפ"מ ואי ליכא הפ"מ אין להקל · ש"ך קק"ט בלשי קק"יא עע"ה אות ט מח"בר אות כט אין אם בי' ב"ל אות ה תו"ז עם אות כו :

לח בהפ"מ יש להכשיר אף אם הבי' מחולים נכנס אי בחברו שאם יבטל האי לא יצא בבני כעד"ז אפ"ה יש להכשיר · מח"בר אות ל :

לט לא מטרפינן ביתרת בהפסד מועט אלא דוקא אם היתה הוא כעין מחול דהיינו לורת עמול אבל אם אין בו ל"ע לא מקרי יתרת דאינו אלא דלדול · דש"מ ככ"הב הג"בי אות כא שפ"ד קק"ט בלשי קוף קק"יב מח"בר אות כא וכתב עזהו שדקדק רמ"א בלשונו וכתב כעין עמול עכ"ה עם אות לב :

מ בהמה שנמלאו לה בי' שאינם מוגעים זב"ז ואין היכר איזהו היתר כי שניהם טרם ותאי מהם ניקב בקומכיש הי"ז ודאי טרפה · לג"ש בחי' דינים ל"ש אות יג ב"ל אות יב מש"ז בפי' כה קק"ד הכ"א עם אות ז :

מא ואם הבי' מחולים אי גדולה ואי קטנה והקטנה נקובה בקומכה ג"כ טרפה · פרי"ת קק"י שורת דבר שמואל בי' שנ ודלא כהרי לש"ך בי' לא בלשי קק"יא מח"בר אות לא זב"ת קק"יב לג"ש עם עכ"ה עם אות לג הב"א עם אות ז זב"ש אות נו תו"ז עם אות כז ומכ"כ הש"ג מחו' ה :

מב אבן אם יש איזה בי' מוכה ומיבר איזהו היתרה כגון דאין לו לורת עמול אלא קלקול בעלמא כמ"ש אות טל ויקבה אותה היתרה כשרה · לג"ש עם ב"ל עם :

מג אם עמול היהר הוא דבוק בכרס דינו כדבוק בקומכיה בבי' מו"כס ז"ל וג"כ יש להכשיר בהפ"מ

בהפ"מ ובהפסד מועט אבור · ג"הק סוף קק"ד ובמק"מ קק"ז :

מד סעי' ז מחול העוף וכו' אין הנקב פוסל בו · העיקר הוא כלעת מרן והרמב"ם ז"ל דניקב מחול העוף כשר ולא* כהפ"מה ז"ל · כתבי קק"יג פרי"ת קק"ו זב"ת אות קמא מח"בר אות לג בביאור הוב קוף קק"יג וקוף הסי' תו"ז אות כח :

מה והה"ם שני מחולים בעוף כשר גם גם אם כל העמול בל העוף לקוי כשר · מח"בר אות לג ולד תו"ז עם אות כט ול :

מו דוקא בעמול עוף אין הנקב פוסל בו אבל בחיה בין נקבה בין דקה דינם שוה בבהמה והנקב פוסל בהם · כמ"ש הג"בי אות יד מעם הרמ"א ומיים והוא פשוט :

מז מחול בל בהמה דבכו הוא לחיות דבוק על הכרס ואם לאינו בעמול אי שאינו דבוק על הכרס כלל יש להכשיר דאין להוסיף על הנרפיות שעמו מבמיס · מי ניפים הלוי (ז"ל) :

סימן מד

א סעי' א מיטלו הכליות כשרה · והה"ם אם מיטלה כולה אי ביד כשרה · כמ"הב הג"הטע אות ח פרי"ת קק"ח עע"ה קק"ח זב"ת קק"ח עכ"ה פי' בב אות ח :

ב אם לפיכך אם נבלעת בכולה אי וכו' · הה"ם אם נבלעת בלא כליות בלל · מח"בר אות ג מעם הג"ם ומכ"כ הרב"בן דיש בריות נעדרי הכליות עכ"ה עם :

ג אם אי בני בליות כשרה · והה"ם בדי והמעם ויותר · מח"בר אות ד מעם הג"ם ובן הביא בשם קמב"ן וכ"ו ובוקח ומרדכי עכ"ה עם :

ד לף אם הבי' כליות דבוקות לחבין כשרה לכ"ע אפי' לדעת הרמב"ן ז"ל · ב"ש פרי"ת קק"ח מח"בר אות ה זב"ת קק"ב עכ"ה עם :

ה הגם אם דבוקות ע"י מולי בעקוס חרץ ואפשר לידע שדבוקים מחמת חולי יש להכשיר לף בהפסד הועע · מח"בר אות ו עכ"ה עם אות ג :

ו ואם אם דבוקים זולת הבי' כליות עד שאם יטול עקוס הדבוק לא יפאר כשיעור בולא עד בשל בדקה ובענבה בגשה יש להעריף בלא הפ"מ · מש"ז קק"ח מח"בר אות ז עכ"ה עם אות ב ב"ין בעמ"ז קק"ח :

ז בם וכן אם ניקבה הבולא או נחתכה אפי' עד עקוס חרץ כשרה · הגה בטור כתב ניקבו או חברו ומכן ז"ל טיעה בלשונו ובעקוס חברו כתב נחתכה ויש בזה כמה חלוקים בהתך דיש התך דאין בו חברון ויש התך שיש בו חברון ובכתוב בל החלוקים · אם נחתכה ולא יש בה חברון הגם אם נחתך עקוס חרץ כשרה לכ"ע · מח"בר אות ט ומ"ש מכן ועד עקוס חרץ הוא עד ועד בכלל וכ"כ ב"ח ושש"ך קק"ד פרי"ת קק"ג עי"ז קק"ג מש"ז מכן הלא"פ אות ח זב"ת קק"ה ז"ל אות קמט ב"ל אות ה תו"ז כי' בו אות ד קומן בלל ה אות ז בעי"ם קוף קק"ד עכ"ה עם אות ח :

ח אם נבקעה לבנים והגיע לעקוס חרץ אף דליכא חברון ערפה · מ"ז קק"ה הב"ש קק"ה מש"ז קק"ה מח"בר אות י ב"ל אות ה עכ"ה אות ט :

ט אם חתך וחבר אלא בעקוס חרץ כשרה · מח"בר אות יא ומכ"כ הרוקח :

י וכן אם חתך וחבר בעקוס שהוא כנגד חרץ ולא הגיע עד החרץ כשרה · מח"בר אות יב :

יא אם נחתכה וחברה והגיע החברון עד עקוס חחרץ יש להכשיר בהפ"מ וכל הבהמות שלנו יש בהם דין הפ"מ דהטרפה נוכר אצלנו בזול הרבה ואפי' בהמה של בכרי יש בה דין הפ"מ ומנוס הגאבילה כמ"ש בעקומות הרבה בדין זה נחתך וחבר פליגי בה הבוחה חד אבר וחד שני ועד אחרון הביני חידא בומ"בר אות יב אבל הרי ערע"ה דחם דבריו והכשיר ולעבד כ"ל דהדין עם הטרע"ה דכן פשט דברי הרשב"א מורין וכמה הבוחה עתירין והם הב"ה והטע"ז קק"ב פרי"ח קק"ב מש"ז קק"ב מע"ה קוף קק"ב הרי יאיר נתיב הבילו הכ"הב הג"הטע אות ג בלשי קק"ג זב"ת קק"ד תו"ז כי' בו אות ה · ומ"כ הים ב"ל להכשיר אך בהפסד מועט אלא דמילאי הילאה אבן חדש ומנוס לאבן בתרים הרבינו חידא גרירן ומה. גם דפבת

דברי

דברי מרן ז"ל ומעמע דק"ל כרש"ל ואוקר דכיכם לפיכו מלו הטור להטוד כתב חסרה ומרן ז"ל
לא כתב חסרה אלא מרחבה והגם דים לדחות מ"מ פשט דבריו הכי מורים וכמ"ש המש"ז ·
ולאיכו בפתי"ם קק"ל בהביא מפש בתן רוקח סי' לה דכתב דנאין הפ"מ יש להחמיר ע"ש
מעמע דנספכד הרובה מכסיר · ועל כן בחרנו לנו דרך האמצעי כדברי הרי' בתן רוקח
ז"ל וסכמו בהפסק מרובה :

יב הא דמכדרינן בריקבו הכליות אפי' בתקוס הרץ הייכו דוקא אם ריקבו ע"י מחט
אבל אם ריקבו ע"י חולי יש בו כמה חלוקים ולא הבאתו דעת מאר הפוסקים אלא
דברי הגאון רבינו הידו"א ז"ל דאתן בהרים גרירן · דאם ריקב מחמת חולי אף אלא יש
חקרון אם הגיע עד הלובן והבשר אריא בריא קביבו יש להחמיר אף בהפ"מ · מ"מבר אות
יד ע"מ עם אות ה :

יג ואם הגיע הנקב עד הלובן ולא יש חקרון והבשר בריא ועוד ולא יש כי אם הנקב יש
להכשיר בהפ"מ · מ"מבר אות ט"ו ע"מ עם :

יד ואם לא הגיע הנקב עד הלובן ולא יש חקרון והבשר יש בו רעותא והרעותא אינו
בלובן יש להכשיר · מ"מבר אות ע"ז :

טו וכל מה שנודע שהנקב מחמת חולי אם אינן יכול להתברר שהוא מחמת חולי ולא יש
בום רעותא בבשר אם לא יש חקרון אף אם הגיע עד הלובן יש להכשיר · מ"מבר אות ט"ו :

טז נמלאת מחט בכליות ומגיע עד הלובן והמחט הוא ניכר שהוא מצץ מ' שלוקח הרועה
ומעט בזזל על גבו והוא כמחט ונמלא רחש המחט העב מחון לעור הבשרם ורחש הדק
לפנים והיה הערובת גדול בבהמות ובכליות כשרה ולא חיישינן שמא ריקב מ' מאיבריה הפנימיים
מקום שניכר במחט זה נכנס מעור הבשר לכליות על ידי הכאות הרועה וניכר שרחשה עב
מבחון · מ"מבר אות יח מ"מ ע"מ הלוי סי' ק ע"מ אות ז :

יז סעי' ב לקתה הכוליא וכו' אם תחתון מקלתו יתמקמם ויפול וכו' · ולדידן דלא
בקאינן בהמקה כל שכתבה מרחית הבשר מחמת לקותא דהמקה מרפה ·
פר"מ קק"ג וכ"כ רמ"א לקמן סק"י כ ע"מ עם אות יא :

יח אע"פ בלא התחילה ההמקה גם מבחון אלא מבפנים לחוד מרפה · מ"ז קק"ד מקה
רש"ל אע"פ אות ב בלו' קק"ד :

יט עם והגיע חולי זה עד הלובן שבתוך הכוליא אבל אם לא נגקה הלובן כשרה · מ"ש
דבעינן שיכסה חולי זה תוך הלובן שבכוליא אבל אם לא נגקה הלובן כשרה · מ"ש
קק"ה וכ"כ רש"ל וב"ח בש"ס הגא"ז אות כד פר"מ קק"ד הלא"פ עם שפ"ד קק"ה שע"מ קק"ה
זבח קק"ה ע"מ אות יד זב"מ אות ב · וכן מנהגינו פה בגדלד יע"א :

כ והא"ה יבש או כפרך בלפוכן והגיע בחרין מרפה · מקו"מ קק"ד וקיים שכן דעת רוב פוסקים ·
והא"ה אם מעבעי ומאחר בך סו"ל כפרך בלפוכן כמש"ל סי' מג גבי מחול אות ב :

כא עם בהגה מכת חרב דיכו כלקתא הכוליא · דברי הגה זו נתחבטו בה הפוסקים ז"ל
ועל כן יש להחמיר כנ' הפירושים ובאחר אותם אחת לא' · מכת חרב היינו שנבקבה
לפנים ומרפה · ב"ח ע"ז קק"ה פר"ח קק"ה ועוד הרבה אחרונים :

כב גם יש לפרש מכת חרב היינו שמכה בהום כדרך שמכין בחרב ומרפה · ש"ך קק"ז
תב"ש קק"ד ועוד אחרונים :

כג עוד פירשו מכת חרב היינו שהכה בחרב ועשה בה פלעים פלעים דמוליד חוש ואדם
ומרפה · כדתי קק"ז ובפליתי קק"ה מ"מבר אות יט מ"מ הכו' והסכים עמו ועוד
אחרונים · ועד דיש עוד פי' אחרים והוא פי' הטע"מ קק"ו ולא חסקמו אליו דסס דברי יחיד
ועוד יש פי' הפר"ת קק"ה לקביב המכה היתה מוגלא כעבע מכת חרב הה נכלל בדברי מרן
בכתב אמ"ש לתה או מיס עכורים :

כד אם וכן אם נמלאת בכוליא לתה וכו' או שנמלא בה מיס וכו' מרפה והוא שיגיעו
עד הלובן וכו' · הרבה מהאחרונים ק"ל להחמיר בתוגלא או מיס ע"מ דאפי' לא
הגיע עד הלובן מרפה ואתן בדיקן אין לנו אלא דברי מרן ז"ל שקבלנו הוראותיו דבכלהו דין

בתוגלא

בתוגלא או מיס ע"מ בעיקן שיגיעו בלובן עלמו אבל אם לא הגיעו בלובן כשרה וכן פסק
הפר"ח קק"ו כרתי קק"ח ופליתי קק"ו מ"מבר אות כב מ"מ הרי' פרים מאירות ה"ב בימן
מו וסי' קד הו"ז סי' סו אות ט :

כה אפי' לא בלט אלא בעעע קלת מהלובן ולא בלט בכולו ולא ברובו אלא בעעע קלת
מעמו כרפה · כרתי קק"ה ופליתי קק"ד מ"ז קק"ז :

כו עם אבל אם נמלא בה מ"ז כשרה אפי' הגיעו ללובן שבה וכו' · כן עיקר כב' מרן
ז"ל דמ"ז אפי' הגיעו בתוך הלובן כשרה · והט"ז קק"ח וקק"י כתב דאפי' במ"ז בעינן
ע"מ בישתייר מקלתו ע"ש והגאון מש"ז קק"ח הקי' על דבריו ע"ש ועל כן בהפ"מ יש להקל :

כז מ"ז אפי' אם הם מלוחים כשרה · דע"ק קק"ד מקו"מ קק"יא ומב"ח חתם סופר כ' מז :

כח אפי' אינם לגמרי מוחר · דע"ק קק"ה מקו"מ עם :

כט היו מ"ז ולא קרוחים ולא בדק כנגד האור אם הם זכים לגמרי יש להכשיר · דע"ק
קק"ד מקו"מ עם :

ל אם לא נבדק אם הם זכים או עכורים יש לאסור · דע"ק עם מקו"מ עם :

לא עם ואם נמלא בה דם דינם כמים וכו' · רוב האחרונים ז"ל פליני ע"ז וכ"ל בדם
דעיפה ואתן ק"ל בדם כדברי מרן ז"ל דכשרה ומה גם דכל בהמות שלנו יש בהם
הפ"מ ואפי' בל גוי מעבי הגאבי"לם מיהו בהא בעינן שיסתיר מקלת הלובן בלא דם אבל
אם נהפך כל הלובן לדם נרפה ואפי' בהפ"מ כמ"ש המש"ז קק"ט :

לב עם ואם נמלאת עליאה מים וכו' ומלאיהם כרכומי כמלאה הדבש כשרה ויש מי שאוסר ·
הגם והכי נהיג · העיקר הוא כדברי הסגה ז"ל דבמלאה כרכומי יש להחמיר כב'
הרב"בא ז"ל · ב"ד קק"ט כב"הג הגא"בי אות ה מ"מבר אות כא בע"מ אות י ע"מ עם אות
כא וכן הביא הכ"נסג עם בעם מהרב"דם ומס"רי אלדבי ובא"ח תו"ז עם אות יד :

לג אפי' לבי' הרב"בא לאוסר בכרכומי לא הוי אלא קפק נרפה · מקו"מ עם :

לד סעי' ג אם לא היה הלקות אלא בלובן אע"פ שכל וכו' נרפה · כן עיקר כנסק
ומרן ז"ל ולא כב' הרא"בד שהביא הפר"ח קק"ז · פר"ח קק"ח הב"ש
קק"ח הל"פ זר"א אות קמו בע"ה בקי"א חב"א כלל יח אות יא ב"ל אות ח הו"ז עם
אות יח וכתב שכן דעת הט"ג ע"ש עם אות כב :

לה גם בכאן הדין כן כמ"ש באות כה דאף אם כל הכוליא נריאה ולא שלט הלקות אלא
בעקלת הלובן נרפה · מש"ז קק"ז ולא כהכ"מ עם פת"ת קק"ח עם אות כ' :
הולדות ילמח קימן יו"ד :

לו סעי' ד נמלאו בכוליא חבים כשרה · אפי' נמלאו החבים בעקוס הרץ · הו"מ
כלל פט סי' ו כל"מסג הי"מסט אות כה כ"ז קק"יא ב"ש קק"יא פר"ח
קק"ח כתבי קק"י זר"א אות קמו חב"א עם אות כ בלו' קק"י · וכל עיני חבים כשרה דלא
כתב"ש קק"ט · ע"מ קק"יב זב"מ קק"ט תו"ז עם אות יח זב"מ אות יג :

לז ולפעמים נמלא בכליות על שוליים עלם בתוכם נמלאה דיש להכשיר כדין עלם שנמלא
בלב כמ"ש לעיל סי' מ אות יא וכן איכא פה אחיר שנמלא בכוליא על בהמה עלם
לא כלות אדם רחש וכגלים וידים והכשיר הבני הדור ז"ל מהאי מעמא · הו"ז עם אות יט :

לח ונעשה בכוליא גדולה כשעיר ד' כליות בתוך כיסה וכשהוליו אותה מעכיסה נמלאת
כולה קשה כאבן ובנבים עגבים כלות ביליס ומלאיתה כמלאית דם עם מיס
ומקלה מוגלא בתוכה והלובן לא נמלא הבלה הרי בתשובה סי' מ דרפה דסקיבות מרה
על הלקות ולו יהא דהזא קפק ס' דאוריתא לחומרא · הו"ז עם אות כ :

לט אם נמלאת רעותא בכוליא ולא הכביקו לבודקה אם הגיע לעקוס חרץ או לא עד
שנאבדה נרפה מקפק · פר"ח קק"ז תב"ש קס אות ג · ואפי' הביאתא היא יש
בה ק"ק כמנעה בהיה בבהמה אי' שנמלאת רעותא בכוליא שיתה קרומה ולא יצאינן אם
הבדקון הוא היה מחלב בעל הכליות או מהכוליא עלמה ואתא"ל מהכוליא עלמה קפק אם הגיע
לעקוס חרץ או לא נרפה · דברי ריבית סי' מי מהרש"דם תי"ד סי' לא מהר"ש ק"ק

עז כל אלו הבילים הכבר"הג הג"בי אות עו · והביא כמה עניניס דלא ידעי ק"ש ועוד דסוי
ק"ש להמגיד · כמ"הג שם בלי"י קק"ו כתבי קק"ס ובפליתי קק"ד שפ"ד קק"ס שב"ס קק"יא
ער"ס אות ה הכ"א שם אות יט זב"ת ק"ף קק"יד זב"ש אות ט ב"יל בהק"ס אות ג הו"ז
שם אות יב ער"ס אות יד פת"ת בשם ס' בני מי קק"ג :

מ היו אנשים הרבה בבית המערבים וקלתם הבידו ברלו מיס ברוסים בבוליא וקלתם
רלו הבוליא ולא רלו הקרמין אין כאן הכתבה ועדפה אמין לא רלינו רלים · כמ"הג
שם אות יז ומשם הב"ד ס' בל על"ה אות עו מע"ס שם :

מא הבידו בנים ברלו הבוליא ולא היה בה מוגלא והבנים אומרים שהיה בה מוגלא אבל
לא ידעו אם היה מגיע לחרץ או לאו הו"ל הכחשה ומוקמינן לגבמה בחזקת בכרות ·
כמ"הג שם אות יד ומשם הב"ד שם בלי"י קק"ו בפ"ד קק"ח ער"ה שם אות עז ב"יל
בהק"ס אות ד :

מב ומיהו אם כולם אומרים שהיה מוגלא אלא בשנים אומרים שהגיע לגופן ובנים אומרים
לא הגיע מיפה מעוס דאיכא ק"ש לאיסורא · בפ"ד שם ער"ה שם אות יט ב"יל שם :

מג ראו בבוליא מיס והכיחו היה ברוחים אין לתלות הבכחון בנקום אחר כיון דאיכא
הגלים לדבר · כמ"הג שם אות יח ומשם דברי ריבות ס' בי ער"ה שם אות יז :

מד ולענין הכלים שנהבשל בהם זה הדבר של הבוליא שנמלא בה רעותא ונאבדה דעדפה
הכלים עלמם אסורים ואפילו אחר מצ"לב שאין ב"י ג"ב אסורין דכל קבץ איסור
תורה אף שנעשה אח"ך דהבן אין לסקל · שפ"ד שם פת"ת שם ומשמו ער"ה ס' עא אות
ו עי"ש ב"יל בתק"ה קק"ה :

מה בדם לענין אם יש לקיחה בלובן לבדו ובאר הבוליא בדיאה ויש קבץ לקותא בלובן
לבדו יש להבשיר ומשום ק"ש קבץ אם הלכה כמקום ועדפה או הלכה כהרא"ש וכבדה
ואת"ל דהלכה כמקום ועדפה שמא לא יש לקותא · וכן מתבאר ס' אם זו לקותא או איכה
לקותא ואת"ל דלקותא היא דלמא הלכה כהרא"ש וכבדה · פת"ת קק"ה בלי"י קק"ה
ער"ה שם אות כב :

מו סעי' ה בוליא שהקרינה עדפה וכו' בבהמה דקה כפול ופול בכלל עדפה ובגבה
עד כעבה בימוים ועבה בכלל עדפה וכו' · ויש דק"ל כדעת בה"ג ז"ל
דפול ועבה כבה והוקא פסות אמה עדפה והביקר כדעת מרן ז"ל דכפול ועבה עדפה ·
פר"ח קק"י ומחרוים ז"ל · ומיהו אי אתרמי לה בביקא אחריבא הו"ל ק"ש וכבדה . פת"ת
בקו"ע ער"ה שם אות לב :

מז ביבשר הפול הוא יש בדבות · שפ"א אות ד :

מח ועיין ביבשר עבה יש בה כמה דעות וכיב הפוסקים הבריעו דהוי כעבה ומעם שכ
גבן וכן ביקר ומשום מומלא יש לבער בעבה היותר גדולה שבזמנינו · ער"ה קק"יא
תו"ז שם אות כב :

מט ומתבאר דלריך ביבר פול ועבה כבריתן ואם ישוך או מרודד ומתלקט הוי קבץ ·
לך אם בקרים בדרך לחיות בבוליה ומפסיק הנב בתוכם ומבלימין אלא זה לא לא אבי
דהבקב לבשיר ומהני רק מה שלינו בקבון בשר כלות בומנום ומלאה לינו ומבלים · מק"מ
קק"יב ומשם דעת קדושים :

נ ודוקא שהקרינה ממעת מולי וכו' בתולדתה כבדה וסיבי ידעינן וכו' מזינן שהקרום שלה
כיון בידעינן ממעת מולי הוא ואם לינו כיון אלא בעבי וכו' וכבדה · ועוד יש ס' אחר
לדבר אם מחולי אם הבריתה אם היא כולה מלאה ואין חלל קביבותיה ולא ריקבון כלל אז
ניכר בכך בריתה וכבדה ואם נולא חלל בם אז הקרינה ואקוקה · ש"ך קק"יד ומשם הבלבו
פר"ח קק"יג · ועל כן שהיה בעינן לחומרא אם כיון אפי' שאין חלל קביבותיה עדפה וכן
אם לא כיון ויש חלל קביבותיה יש להחמיר · בע"ש קק"עז הב"פ קבי' ה · עוד יש ס'
עלבי אם יש ריקבון קביבותיה · ש"ך ומשם הבלבו ובבמוסו לעיל · אי יש קלת לקותא או
בעיתא איכא לאיסור דהקרינה ממעת מולי ועדפה · כמ"הג הג"בי אות בת ומשם בס"ל בלי"

בקו"יא ב"יש אות ג תו"ז שם אות כה · ואי"כ כל שיש בה אי אינו אלא כוון אי אבל אי
ריקבון ומעותא נרפה דבי' הוא דהוי מחמת מולי ובלא נמלא שם אי מעכב אלא מחמת שהבוליא
ממלא הכיס ודאי מהולדתה היא וכבדה · קונן בס אות עו :

נא מוליא בלא הקפיקו לצודקה ובאו עדים והעידו בראות הבלב בפי הבלב מוכחא מילתא
דהיתה גדולה יותר מעכשיו שאם היתה קטנה היה מגליעה הבלב בהגע אי ולא היתה
נראית בפי הבלב ועל כן יש להבשיר · הרש"דם ח"ד ס' על בבופו כמ"הג הג"בי אות כז
ומעמו ער"ה שם אות לו :

נב כיליא שהיתה קטנה ולא הספיק לגדרה אם היתה יותר ומכפול עד שנאבדה כשהה
דהיי ק"ש בפק אם היא גדולה יותר ומכפול ואח"ל שהיא קטנה מע"ל מתחילת בריתה
היתה כך והוא מתהפך וכבדה · כמ"הג שם אות כה בלי' קק"יא פפ"ד ק"ף קק"ח הכ"א
שם אות כא זב"ת קק"יח זב"ש אות עו ב"יל בעמ"ז קק"ג תו"ז שם אות כו ושכן הבבים
הש"יג ער"ה שם אות לא ב"יש אות ג :

נג ומיהו אם הבוליא האחרת שלא נאבדה היתה קמוהה או בוס רעותא דלא מעדפה בה
וכגון שלא הגיע לחרץ ומחמת אותה הבוליא היתה הבהמה כבדה אפ"ה מעדפה דאין כאן
אלא בפק אי בפק גדולה יותר מפול או לא אבל ליכא בפק אחר דשמא מבריתה דכיון דאינו
הבוליא האחרת קרומה ומחמת מולי אבן שהדי בגם הבוליא האחרת קטנותה ומחמת מולי ומעדפה ·
כמ"הג שם בלי' שם זב"ש שם ב"יל שם ער"ה שם תו"ז שם אות כח ודלא בהשו"ג :

נד בהמה אי שנמלא בה בוליא אי גדולה אחד וכוליא בנית בתקינה אחד ואח"ל לעמוד על
הבור אם עי' מולי או מתולדתה הבהמה כבדה דאינן מדהגדילה בנה בלא עי'
מולי כי ודאי נעשית כך מתחלת בריתה אינן דהבנים מני מתחלת בריתה בתקינה · בב"י
ח"ב ס' קב עם הסכמת גדולי הורחה בלי' קק"יב פת"ת קק"ו יש"ש יד דוד הג"הע אות
ו ומק"מ קוף קע' כב :

נה בוליא שבתקינה ע"י אבנים לפחות ומכפול יש להבריף · ומכ"י כלל פר קק"יב בקתפן
והגם דהבלי' קק"י הכבשי מ"מ הגאון תב"ש בסיף ק"ע הריף ונם הגמ"ז הביא דבר
התב"ש ולא זכר מבלי' כלום גם ער"ה שם אות כד הביא דברי התב"ש ז"ל :

נו הא דאמרינן בשמוך בוליא שבתקינה ע"י אבנים דעדפה היינו דיש בה כ' דאינה
מהולדתה כגון דכוון ומבו"ש יש להעריף דלא תיעא דאב"ג דבלא אבנים ודאי עדפה מ"מ
כיון שמלאנו בה אבנים ונתבבר דהקרינה מחמתם א"כ לא הוי מחמת מולי ונחבנה מהולדה
עשוה דדרכה לגדל אבנים לא אמרינן הכי אלא חבבינן לה מחמת מולי ועדפה · אבל אם
הבוליא היא קטנה מהולדתה כגון דלא כוון ולא יש בה כ' אלא הגי שזכרנו לעיל ומלא
בה אבנים זהו בבדה כיון דתחלת בריתה הוא כן · כן העלו מבני הישיבה הי"ו ובינבו
דברי המגי' והתב"ש :

נז בוליא שהיא מעט יותר מכפול דבבדה אם מולא בה מוגלא שלא הגיעה לחרץ דבבדה
דהמוגלא לא חבבינן לה מגוף הבוליא ואינה מבלמת · כן העלו חבמי הישיבה הי"ו · ומה גם
דאפי' בבוליא שהיא שלימה אם יש בה מוגלא ולא הגיעה לעקום חרץ הרבה מן הפוסקים
מטריפין ואף דאין לא ק"ל הבי מ"מ הא ודאי דאינה מבלמת :

נח סעי' ו יש מי שכתב וכו' ומלא שם אלל או מקום ריק וכו' ועדפה · הביקר כדעת
מרן ז"ל דעדפה ודלא בבו' ב"ל דהבשיר · כ"כ כל האחרונים ז"ל :

נט סעי' ז אם היו גו' כליות וכו' והקרינו שיתות וכו' בבבה · הביקר הוא בזה הדין
לאחיר ועדפה בכל ענין ובכל גוונא בין שנעורת שיתה בבה דבא או עומדת
במקום אחר ואפי' ד' ומעשה ויותר כל שלקתה אי אמה עדפה · פר"ח קק"יד פר"ת קק"יא
הב"ש קק"יב בפ"ד שם בית בבתי קק"יג מח"בר אות בח בע"ה קק"יח חכ"א כלל יח אות כב
זב"ת קק"כא תו"ז ס' בו אות כח ער"ה שם אות לא לב"ש בבי' דינים ליו"ד אות עו ב"יל אות ד :

ס ומ"מ אי קיימא במקום אחר והקרינה היא עדפה מן הקבק ובקא מיבה אי אבקא לן

לי כברייתה היא וכמה או ומחמת חולי וערפה בזה יש להכשיר דהי"ל ק"ם · פר"ת
סם זב"ח סם הת"ז סם עכ"ה סם :

סא ולאו דוקא יתרות דהקטינו אלא אפי' בכל לקותא אין חילוק בין הקטינה לגתוקמקם
או נים ע"ום בכל גונא ערפה · חכ"א סם וכן משמע מדברי לב"ש סם קק"כד
ע"ש ב"ל בתק"ה אות ב ע"ש :

סב הא דנערפין בכוליא יתרה שלקתה היינו דוקא אם היא בלומת כוליא אבל אם אין לה
לומת כוליא אבינן לה כחתיכת בשר בעלמא וכמה · תב"ש שם לב"ש שם קק"כב
ב"ל שם בעמ"ז קק"ה :

סג סעי' ח יש מי שכתב דלובן בכוליא לקותא היא וכו' · הלובן זכל בחר שהי מרחה
אינו פוכל עד שיגיע ויהיה בעוקום חרין · הש"ל ב"ח ש"ך קק"ז פר"ת
קק"ז פר"ת קק"יג תב"ש קק"יג ודלא כצ"ז · דמב"א הביאו הכנ"הכ הג"אבי אות טל בלו"
קק"יד והביא עוד שכ"כ בית יבראל בתק"ה קק"ג מח"בר אות כח תו"ז שם אות לא ושכ"כ
הש"ג ועחו ג עכ"ה שם אות לז :

סד וכי תימא כיון דאמרינן דלובן לריך שיהיה בעוקום חרין במה ניכר דלקוי הוא והלא
כבר הוא לבן יל"ל כיון דא"א לעיקם עלה ערפה ובפק דספק דאורייתא הוא · הש"ל
וכל האחרונים בזבכני לעיל שם · ומיהו לפעמים יהיה הלובן של הלקותא מעוכה מלובן דכוליא
ואפשר להכיר גם בלובן דכוליא דיש בו לקותא דלובן כיון דמעוכה הוא ובזה הוי ודאי ערפה
לא ספק · בפ"ד קק"ז :

סה והגם דאכתנו רואים דמין לובן הלקות מעוכה הוא מלובן דכוליא לא אמרינן דלובן
דכוליא לא נלקה מעוכה דאזתו מוכיח עליו שאינו דומה ללובן דלקותא אפ"ה ערפה
כי מן הסתם ישתנה גוון הלובן כשיהיה כמין לובן אחר ואח"כ הליבן דלקותא כשהגיע ללובן
דכוליא נהפך כמוהו וערפה והגם דחזינן דכל הלובן של הכוליא אין בו שום מקלתו לקלתו
במין הלובן עכ"ז איכא למיחש דכולה לובן דכוליא זו לקוי גם ליכא לאוכחי מתין לובן דכוליא
אחרת דלאו כל לובן הכליות שווה הם · פר"ת קק"יג :

סו שהי בלובן אי מעשיק אודם בינו ללובן האדין לא שייך מ"ש האחרונים באין היכר
בלובן וכשהה · דע"ק קק"יג :

סז שם וכל שהי מרחה פוסל בה · דעת מהן ז"ל דהיינוקה ערפה וכל מין ירוק ערפה ·
פר"ח קק"יו הב"ש קק"יג שע"ה קק"כ פר"ת קק"יב ב"ל בעמ"ז קק"יט עכ"ה אות
ט הו"ז שם אות לב ושכ"כ הש"ג קק"כא עכ"ה שם אות לו :

סח בלובן הכוליא יש עליו קרום דק מלמעלה דנוק בלובן שבתוך הכוליא ולפעמים נמלא
אותו קרום שחור נוטה לדיותא ותחת אותו קרום מולאים הלובן לבן כשאר הכליות
יש להכשיר דהקרום לא נקרא חרין אלא דוקא הלובן · פר"ח קק"ז וכתב שכן נהגו בירושל"תו
פר"ת קק"יג בלו' קק"יד זב"ת קק"כג חכ"א שם אות כח שע"ה שם ב"ל בתק"ה סוף
קק"ג הו"ז שם אות לד ז"א אות קלב זב"ש אות יז עכ"ה אות ו :

סט ודוקא אם נמלאת כל הכוליא בריאה ושלימה בלא שום מרחה אז פשיטא דכשרה דלא
אשכחינן שום ערפות באותו קרום שלמעלה מן הלובן אבל אם נמלאת הכוליא בשום
מרחה כמרחה לקות הקרום הכזי יש להסתריך דחיישינן שמא נגע בלובן ולא מיכר · פר"ת
שם זב"ש שם עכ"ה שם :

ע אם נמלאת לקותא בכוליא ונגעת בלובן המכוסה בקלות הכוליא כשרה דלא מקרי לובן
אלא שבאמצע הכוליא אבל המכוסה לא מקרי לובן · ומשמע דכבותא בנמוקי מס"ר
חיים אלפאקי ז"ל זב"ש אות כא :

עא מעשה שהיה בשמה אי שנמלאת כוליא אי מלד אי גדולה עד מאד ולד הבי לא
היה כוליא כלל רק במקומה היה כיס מלא מים ועפרורית ולא היה ס"ם בשר של
כוליא ולא לובן כלל ושור אותו הכיס היה קשה ודומה לכיס של מי רגלים והתירו רבני הדור ·
זב"ש אות כד מש זב"ל ומשקע הוא :

עב כוליא שנתנית מרחיתה נהגו בשאלוניקי לשולקה ואם חזרה לאולחיתה כשרה כי
לפעמים השחרות בכוליא מחמת עייפות ואין זה לקות · שו"ת אהל יוסף ז"ל סי' יד
מח"בר מסמו אות כז זב"ש אות יט תו"ז שם אות לג ושכ"כ הש"ג שקכ"ה עכ"ה שם אות מח :

עג אחר שרחלא ברחה בהרת שחורה בכוליא ולקחה הגוי יש להכשיר מכח שיש שפק הגיע שחרות
ללובן שפק לא הגיע ואת"ל הגיע דילמא אי הוו שלקי גמים הותחין היה חוזר לבריתו
והוא מתרפך מ' אם היה חוזר לאולחיתו בשליקה או לא היה חוזר ואת"ל לא היה חוזר מנא לא
הגיע ללובן · ש"ות אהל יוסף שם מח"בר אות כט זב"ש אות כא תו"ז שם אות לה עכ"ה
שם אות מג :

עד כוליא שנמלא בה שלפוחית שיש בה מים זכים והגיעה עד הלובן ומרחה השלפוחית
שחורה מאד והיא גדולה ונעשה רוחש בלובן לשתנה מרחיתו מלובן אשר באותה כוליא
עלמה בעוקום אחר הבהמה ערפה · פרי האדמה ח"ד פ"ח מה"ש דין כו דף כ' ע"ד · והא
דערפה דוקא מקום דשתנה הלובן אבל אם לא נשתנה הלובן אף דהשלפוחית גדולה ומרחיה
שחורה אין לאסור מקום זה וכשרה כן העלימו הישיבה דלא כדמשמע מדברי הרי המ' ע"ש :

עה סעי' ט כוליא שהאדימה וכו' כשרה · ודוקא שהלובן לא נשתנה אבל אם הלובן
עלמו נהפך לדם לקותא היא וערפה · תב"ש קק"יל שע"ה קק"כא זב"ת
קק"כד עכ"ה אות טל ב"ל אות יוד תו"ז אות לא זב"ש אות כו . ולדיקן דפשקמו בכי' ודן
ז"ל אין לאסור אלא דוקא אם נהפך כל הלובן לדם אבל אם נשאר מקלתו כשלם בע"ש לעיל
אות סג ע"ש וכ"כ המש"ז קק"ט :

עו כוליא שנמלאת בה מכה ונפשק הבשר והאדים הלובן שבתוכה הבהמה ערפה אע"פ
שלא אבדו מכמים אלא לקותא והאי מכה היא כיון שהאדים הלובן יש לחוש שמחמת
מכה נעשה לקותא ולפיכך האדים הלובן שבתוכה וא"כ כפיקא היא הא ק"ל ספיקא דאיסורא
היכא דאתייליד רעותא לאוסרא וערפה · שו"ת מה"רי מינץ סי' לה מח"בר מסמו אות כו
זב"ש אות כ עכ"ה שם אות מג · ואפי' לדידן דק"ל כמרן ז"ל הכא ערפה מפני דאית בה
מכה הוי רעותא והכי משמע מלשון מה"רי מינץ ז"ל דהא דאוקר אותה בבגיל המלה :

עז סעי' י אין ערפות בכוליא של עוף · ואם העלם שם מעוכל ומפולש שיש שם נקב
קטן יש להסתיר בהפסד מועט · דע"ק קק"יל מק"מ קק"ל :

עח ודוקא בכליית עוף אבל חיה בין גקה בין דקה דינה כבהמה · כנ"הג הג"אבי אות
מג מש כש"ל ודמש"א :

סימן מה

א סעי' א בהמה או עוף שנטלה האם וכו' כשרה · אם נטלה האם מן העוף דעת
רבינו חננאל להערוך וחלקו עליו כל הראשונים ומרן ז"ל ולכן יש להכשיר
בהפ"מ אבל בהפסד מועט ראוי לחוש לדברי רש"ח ולהחמיר · ב"ח ש"ך קק"א הב"ש קק"א
הל"פ סעי' א בלו' קק"א שפ"ד קק"א מח"בר סוף אות א ערה"ה אות ח חב"א כלל יט
אות א ב"ל אות ב זב"ש אות א עכ"ה סי' כד אות א :

ב נמלאו בו אמות בבהמה יש להכשיר מכח ס"ם קפק אם הלכה כרש"י דפי' דכל הנעזל
כיתר בנעזל הכל וה"ל נטלה וכשרה ואת"ל דהלי כהרמ"בן דפי' דכל היתר בנעזל
מקום היתר והו"ל כנקוב שמא הלי כמ"ד אפי' נקוב כשרה והוא מתהפך וכ"ש דאתכא דמרן
ז"ל כמכינן דק"ל דאם נטל כשרה וכ"ש ניקב · שפ"ד שם מח"בר אות ב ציו"ב אות א
ובכן הקכיס בבע"מ סי' סז זא"ש אות קנו תו"ז סי' ג אות ה עכ"ה שם אות ג · אחי"ך
ראיתי בלב"ש בסי' דיניס ליו"ד אות יח שלא הכשיר אלא בהפ"מ ומ"מ לדידן הכל הפ"מ :

ג אם נמלאו שניס בעוף אפי' דבוקים ז"ב ואף בהפסד מועט יש להכשיר מכח ס"ם ·
שפ"ד שם מח"בר אות ג עכ"ה שם אות ד והגם דהערה"ה החמיר בזה אכתנו אין לנו
אלא דברי רבינו מ"ד"א ז"ל :

ד אם בסגס ויש מסתיכין לאסור בניקב אז ניעוק ויש להחמיר אם לא בעקוס אפשר ·
העיקר סוף להחמיר בלין הבשר כדברי רש"ל · מהשבר אות ואח והביאו
בקרשא אות ב עשה פרי פלדמה מש"ב דף מד דכן מנהג עיקר יכושתו ומלוכיק להחמיר
עצמה אות ג עמים אם אות סאו :
ה נמחך קלת מן פאם יש להכשיר אפי' בלא הפשר · מחשבל אות ז ושאר אחרונים :
ו אם ניעוק סולד בתוך שליא אל בהמה יש להכשיר בהפשר · תבשם שקשב בלשי כוף
בקשב עשיז סוף שקשא מחשבר אות ט קומן דיכי שלשב כלל ה אות יח תוז אם אות ב :
ז אם נמלאו בתנגלוים בשליתן גילים כרומים ונקבשים מוהר בהפשר · הבשם שקשב בשי
שקשא בפשר שקשב בלשי שקשב מחשבר אות יד בשיל אות ב זרשא אות קנז זבשם אות
ו קומן אם עמים אם אות ט :
ח בעקומות שנהגו להתיר בגילים חבז כהורלאת הגאונים הרב אמונת שמואל והפרשה
אפי' בספק מועט יש לקיים מנהגם ואין להחמיר לאחרים · מחשבר אות יא זבשם אם :
ט אם נמלא מחט חמוד בשלל אל גילים טרפה דחיישינן שמא ניקבו אי אחגריס
הפנימיים · ביז מאם רשל ואותה בהאי אם חשא כלל יש אות ה זבשת שקשב בשיל אם
כשה אם אות מו :
י אם דמחמירין בניקב באם דעוף בהספק מועט הייטו המעיים שהשלל מוכח בתוכו אבל לא
השלל שהוא האשכול שהגילים בתוכו · משז שקשא בשיל בעמשז שקשיא :
יא אם נשתנה מראית האם ותיתה שחורה ושלקוה וחזרה לראליתה כשרה מעוש קשם ·
זשלא אות ט זבשם אות יא עמשם אם אות מז · ובניקב האם אי כשרה אי טרפה
הוא מחלוקת ותוכל קשם · זשלא אם עשם :
יב בהמה שהפילה ולד מת יכול לשוחטה בו ביום ולבדוק האם ואין בזה חשש כלל ·
תוז אם אות ו ודלא כהקלאים שיש להם קבלה להמתין עד ג' ימים ולא היא וכשרה :
יג סעיף ב נטלה שלשומית שמאר נקוים בתוכה וכו' ויש אוקרים · העיקר כדברי
האוסרים ויש להחמיר אפי' בהפשר · מחשבר אות מז בזאם כמה פוקקים
וכיים והכי נקטינן שמאם שקשד עמשם אם אות יוד :
יד הגה והכי נהוג להטריף אפי' בניקב · יש לאסור בכל מקום אפי' לא נודע המטבב
לאיסור זה תלר בחלבי רבני · הבשם שקשב מחשבר אות מז בשיל אות ד קומן אם
אות יב עמשם אם אות יא :
טו מנהג מלאה בשלשומית מאר אינו שם ועל כן יש להטריף · דשאק שקשד :
טז הגוף אין לו כיס הסתן ואם נמלא הרגולת שבגוף לבה וקרביה אחשם וילאו מעלה
מים זכים יש לבדוק במיעים ובריאה ובכל האברים שהנקב פוסל בהם ואם לא נמלא
רשותא יש להכשיר בהפשר · תבשם אם מחשבר אות יח זבשם אות ז בשיל בהקשת אות ד
קומן אם אות כ עמשם אם אות יג :
יז הרגולת זו שנמלא בה מים בחלל שהכשרו בהפשר וכן בהתה שנמלא בה מים בחלל
הבשר שמותרת מאם יש חשש שכבה לאכול מאכל · שבואי חוב אי' אם בשיל בתקשת
בקשב קומן אם זבשם אות יב ואם עיקרי הדשב מקשו קוש שקשב וקיים וכן מנהגינו להודיב
בכולל · ופורש מעלמו ואם שכבה ושמעתי בשהמים בשלשומית אין חשש שכבה עכשל · ואם
הוים אם לדומים או שחורים יש לאוסר ואפי' אם בשלשומית וכן מנהגינו :
יח וכן בהמה שנחייה היו יולדים מיי בגלים המיד ושוב נשחטה והיה מים בחלל הגוף יש
להכשיר בהפשר בבדיקת כל האיברים שפיעיים · ובאב הביאה הרב בי' אם פתשת שקשב :
יט שוכים המשחיטים דם יש לבדוק בשלשומית ואם לא ניקבה מותרים · בלשי שקשד ואם
חוקי דעת שפשד שקשא מחשבר אות יט ואם לחשבה זבשם אות יוד עמשה אות יד
שבשא אם אות ד בשיל אות ד קומן אם אות יב לחשבה שקשד וביים וזשל ואל מן שרלאות
דכל הגידים נקבלים לאם ונהלה הדבר שהלם בא מן הגידים שניתקו מעצמות שרך וכן נמלא
בבי' רפואות ומשלי עצמא כתבו לעלור הלם מן האדם ליקח מאכיעין ולשריתם נמים קרים

מאד ולבלוך בביב גיל האמה ובעלר הדם בדוק ומנוקה עכשל :
ב ואם לא בדק אפשר להקל בהפשר · אפשר אם מחשבר אות כ בשיל בעמשז שקשבה קומן אם :
כא הם נמלא עוד רעות באלו המשחיטים דם אעשה מעשי הדין כשר מאו בהלעלה חולי זה
הוא הרשל ועדפה · בלשי אם מחשבר אות כא בשיל בעמשז אם עמשה אם אות יד :
כב פרה המשמנת דם החלב אלה בחיים מוחר · שאות כמלה ליסלאל הרשמ בי' ח ואם
הביא כמה נאוכים שבסכיתו עמו מושט תכיכא פי' קכא :
כג בהמה שמיה כיס הסתן אלה דבוק בכוליא ונחסרים סכוליא עד מקום הסרין בשדה ·
זרשא יאד פי' ח זבשם אות מו :

סימן מו

א סעי' א ניקבו הדקין טרפה · וכגון שניקבה בעילום ושבוע דעקלה מוצי בניקבה
בשרים ומקלה בחוץ זה אלא כנגד זה כשר · עקשב שקשא :
ב ניקבו הדקין טרפה · והשה אם נחומטו הדקין אפי' בכל שהוא וכשם שרגש כאשר כיל ן
להמלא בעופות שבלחה בתוך הדקין ושוא ניעוק ונראה בעור הדקין לעוטא שהוא טרפה ·
בשהי שקשא כרתי שקשא הוז"ש פי' עם אות ה עמשה פי' כה אות ב לחשבה שקשא :
ג ניקבו הדקין נקב שנראים שנבלאים כך משחלם בגייתה טרפה · מרן בבאי עשה שרבשבא
לבוש כשהג הבשהנו אות ב פרשה פי' מג שקשב ובזה הפי' עוף שקשז הוז"ש אם אות ב
בלשי שקשיא זבשם שקשא עמשה אם אות יג שעשה עוף שקשי זבשם אות יב :
ברם בהנה כוב חכיינא חשיד פי' בא כתב שבעקוס אחד בדקו כמה בהמות ונמלא נקב
בנבי מיעים קרוב ליליאתו מן הקיבה ושוא הולך בשפוע והנבחים אמרו שרוב הבהמות
כך הם והוא בא מעשמוני שבבל ואין לומר שהוא עקרה להעקרה לא יהעיד ונם לא יוכר
מקומו ולוכתו וכיון שהנקב הזה על לורה אי בשפוע ובמקום אי קרוב לקיבה ובכמה בהמות
פעמא שהוא הוורד ההולך מבני מיעים לבבד והרוסאים אומרים שפעולתו הוא שהיה הבבד
זורקת עבה לדך הורד הזה לבשר ומשם לקיבה לעכל המזון ואף שכשבא הבריף ולא האיר
לנבחים של בהמה ביאיו עדין לא נודע מינו של ורל זה ולפיכך מבעו של נקב זה הנעבה
בתחלת הילדה מעיילא היה ליה בחוך הבשר להכנים שם טיפת מרה אבל מפקלא ליה ליה
ואין מבעו להוליא פרעי חולה לחוך החלל ולכן כשיחק הורל הזה בשעה בעילת
הבבד יש להכשיר אבל אם ודאי ניחק מחיים יש לאסור · ושעוד שאין שום חיוב לחפש ולבדוק
אחר נקב זה כלל · יד לאברים בזה הפי' · וכאב שקומן בהשם כלל ו אות ב וזשל נקב
מפולם דנמלא בדקין היולא מהקבה בשמוך לו ערך לאם ומחמלא מלד חלבו והוסף בעניי
כלפי מעלה והוא כמין קנה חלול עשה אחכו אלבע ויולאה בלד מן חוד הקבית בזה A דנוק
תחת הכליות בדבוק גמור על בשר האלבעדא שמשבבה על כף הדרא לבנתא נקב זה פיא בבל
הבהמות מחולקה וכשרה עכשל ועיש בעשרון שקשב בשוכך ונחב שם בעשרון בהאיר הי' אם
עיניו ראה בארן הבאי לקמן פי' מז בסבינא זה הדין מעם הכלבו ומחיר עיישב בבאי פי' מז
מעם הכלבו ופי' מיש לקמן עשז הדין פי' מז אות יג :
ד שם ואפי' לחה שבהם בוחמתן וכו' · ואפי' עלה קרוש על הנקב ונסתם מלבד לחה זאת
לא מקרי סתימה דקרוש שעלה מחמת עבה אינו קבימה ועדפה · שיך שקשא בשאבה
הבאשבו שקשד מעשם כמה פיסקים פרשה שקשא מרשת שקשא הבלשם אות אי לחאבם שקשב
בלשי שקשב הבשם שקשא שפשד שקשא מחשבר אות א שעשה אות א חבשא בלל יב אות ו
בשיל חשב אות א עמשה אם אות א זבשת שקשב הוז"ש אם אות ג :
ה כשים נקב בדקין אשא לאיקס עלה דאילחא אם לחה פיא הקוחמה והדקין ניקבו
עדין לא ניקבו מעשלע יבורר אלחה של הדקין בסכין ויכשה המעי וילאה הנקב מעשלע אעשב כיון דלא בבי
בלשה עבדין ובדקין · פרשה אם :

ו ואם חלב עיקול קותם כשרה שכל חי"ע קותם וכו' לאו דוקא חי"ע דקותם אלא בשר מי
קותם . ומכן ב"י מעם הרמ"בם ע"ז סק"א ש"ך סק"ד פר"ח סק"ד שפ"ד סק"ד כתי
סק"ג זל"א אות קכו ומ"בר אות ב שב"ם סק"ב הל"פ שם בל"י סק"ג חכ"א כלל יד אות
כ ב"ל שם עכ"ם שם אות ז תו"ז שם אות ז ז"ת סק"ד :

ז ומ"מ בושע או תובבן הושע אפי' אם כיקב במקום הבשר אינו קותם . תב"ש סק"ב
ומ"ז סק"ג ומ"בר אות ג ש"ות נו"ב יו"ד סי' ע ז"ש אות ב :

ח אא דס"ע קותם היינו בדבר שלקיבתו בומשהו אבל דבר שלריך שיעור לנקיבתו ותסרונו
כגון נקיבת העחול לא מהני קתימה דמוא אינו קותם כ"כ כע"ד . או"ח כלל כב ע"ז
סק"א ש"ך סק"ג כב"הג הג"הע אות ז פר"ח סק"ג לח"הפ סק"ד בל"י סק"ד ז"ת סק"ד
ומ"בר סוף אות ד שע"ם סוף סק"ב שפ"ד סק"ג חכ"א שם אות כב :

ט שם ומקוס וחלב שע"ג הכרכשתא וכו' . חלב שבתחלת הדקין סמוך לקיבת אינו קותם
דלא כסרי שער אפרים סי' קב והפר"ח בק"א סי' מח . תב"ש סק"ג שפ"ד סי' קב
סק"ים ומ"בר סי מח אות ח :

י חלב שבסוף הדקין שאינו חלחולת והוא בסוף הדקין ובראש החלחולת קותם כהורלת
הפר"ח ז"ל . שפ"ד סי' כד סק"יא ומ"בר שם אות ט :

יא שם והעוף כל שומן שלו קותם . שומן התרנגול ואוז הבא מכח פטום אינו קותם .
תב"ש סי' מט סק"ב ומ"בר אות ז תו"ז שם אות יא ז"ת אות ג . ועיין לקמן סי'
מט אות יד :

יב שם בהגה ואינו קותם אלא באותו וכו' בתולדתו וכו' . העיקר בזה כדברי רמ"א ז"ל כן
הסכימו כל האחרונים . ומ"בר אות ה עכ"ם שם אות ו :

יג והא"ם אינו קותם אלא דוקא בכש"ג כמו הסומן ובאותו אבר שהוא מתולדתו . ש"ך סק"ד
פר"ח סק"ד מש"ז סק"ג ודלא כע"ז ומ"בר אות ו תו"ז שם אות ח ז"ל שם אות ט :

יד כי היכי דבבהמה וחיה לא מהני קתימה אלא אבר עצמו ה"כ בעוף לא מהני קתימה
אלא נקב בל אותו אבר אבל לא נקב אחר . כב"הג הג"בי אות ה מסס דמש"א ומ"בר
אות ט עכ"ם שם אות ט שע"ם סק"ד :

טו סעי' ב יאלו הדקין לחוץ והוחזו מאליהן כשרה . אם יאלו בני מיעים לחוץ בין דעוף
בין דבהמה ולא ניקבו ונשחטו בעודן בחוץ כשרה . ואין לחוש שמא כתפבו
בילאתן ומתמא מותרת . כן משמע מלי הרי הלבוש ז"ל וכן כראה מלי הרי דבני חמודות
אות בעד דהודם אליו בזה ולא פליג בזה אלא לענין חזלה בידים . ומ"בר אות י ויז ויח . והגם
דסתו"ז סי' עו אות ו ובספרו כד"ל מ"א סי' קא ס"ל דערפה וכו' שכן דעת הסו"ג ז"ל וכן
סברו הרי הג"ש אמו אין לנו אלא דעת רבינו הידא ז"ל וכן משמע פשט המחבר כמ"ש רבינו
הידא ז"ל והרואה יראה בבד"ל שם שהראיות שהביא יש לדחותן בקל ועל כן אין לנו אלא סי
רבינו הידא ז"ל לאמן גרירן בתריה וכשרה . וכן הסכים הרי עכ"ם שם אות יד וכן משמע דכן
ס"ל להקומן שם בכלל ו אות א ובעמרון סק"א ע"ש וכ"כ ז"ש אות ה ומק"מ סק"ט א
ועיין לקמן אות כה :

יז אע"ג דאם יאלו הדקין לחוץ והוחזו מאליהן דכשרה מ"מ בדיקה בני דילמא ניקבו דכל
שיאלו בני בדיקה וכן בראה מדקדוק לי הרמב"ם ז"ל . פר"ח בסוף סק"ל ז"ת
סק"יא עכ"ם שם אות כב :

יח ואם יאלו בני מיעים הפוכין אין לה תקנה וערפה . ומ"בר אות כ עכ"ה שם אות יא :

יט שם ואם החזיקו אם נתפבו וכו' ערפה . ודוקא אם מי שהחזיקו אומר שדקדק ומאד
ולא היפך בכלל והחזיקו בסדקן הוא דבכרה אבל אם מספקא ליה אם נתפבו או לאו
וכן אם לא דקדק להבמיקן בסדקן דלא אקיק אדעתיה לדקדק בזה יש לחקור דמשתמא ערפה .
ד"ה שם ש"ך סק"ה כב"הג הג"בי אות ו פר"ח סק"ה בל"י סק"ה כתי סק"ה שפ"ד סק"ה
ומ"בר אות כד וכה וכו' הכמת אדם כלל יב אות י שע"ה סק"ו עכ"ם שם ב"ל ס"ב
אות ח ז"א אות קפ :

יט וכן אם הלך המבכיקן ונתיה קמן לבואלו אם דקדק הדק היעב יש לאקור . ד"ה שם
ומ"בר אות כו עכ"ם שם :

כ ואם הדין בדק ונראה בעינו שכם כשדקן יש להחמיר ואין לבמוך על בדיקתו . ד"ה
אות עכ"ה ומ"בר אות כז עכ"ה שם תו"ז שם אות ט :

כא אם כשהחזיקו היפך קלת ותקנו בחופן בגראה בעינו שהחזיקה לבמות שהיא ערפה .
ומ"בר אות ל עכ"ה שם :

כב שם ואם לא יאלו ונמלאו ומהופכים ערפה . הגם דהש"ך סק"ט הביא פלוגתא ע"ז
ומראב"ים ורש"ל אמו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל שפסק כהרמ"בא ועדפה . ב"ח פר"ח
סק"ז כרתי סק"ט ויוד כב"הג הג"בי אות י הב"ם סק"ד בל"י סק"ט בפ"ד סק"ט חכ"א שם
אות יוד ומ"בר אות כא עכ"ה סק"ז תו"ז שם אות ז ב"ל שם עכ"ה שם אות יט :

כג כל שתם בפנים ומתמא לא לתפבו . ומ"בר אות כב עכ"ה שם :

כד אם נתפבו בין בפנים בין בחוץ אפי' כל דהו ערפה . תב"ש סק"ל ומ"בר אות
יד וכן עכ"ה שם אות כ תו"ז שם אות ח :

כה אם יאלו ונעיה דרך נקב בית הרעי שלה ונחנה כשעודן בחוץ ערפה . כן מבואר מתימת
לי ומ"רא הספרדי שהביא רש"ל ז"ל בא"ה שלו לשערי דורא בסי' לז וכן פי' דבריו
הש"ג סק"ט הביאו הרי כד"ל סי' סא דף קי ע"ד וכ"כ בהדיא קומן שם אות א והביא שם
בעשרון סוף סק"א דכ"כ הרי עי"ל ועוד כתב הרי עי"ל דלף הפר"ת דעתיר בחוחזו מזדה
בדלא הוחזו . והגם דפסקו לעיל באות מו דאם יאלו ושתנן בעודן בחוץ דכשרה התם מיירי
כשנקבע הבמן ויאלו דרך שם כהיא עובדא דגמי דהחוא מרעאה אבל הכא דיאלו דרך לל
אפבר דגם הרי מידא מודה דאף בעודן בחוץ ערפה . וכן פי' הקומן בעשרון שם דברי
הש"ד סק"ט ורבינו מידא נקט כלו הש"ד ועל כן יש להחמיר וכ"כ הגאון מק"מ סק"ב
עי"ש מה שהאריך :

כו אם יאלו דרך נקב בית הרעי והוחזו מאליהן יש מעריפין דכיון דהמקום לר מ"א
שיוחזו כשדקן לפנים ויש לחוש דשמא נתפבו מקדקן וערפה . קומן שם חב"א שם
אות יב תו"ז שם אות ו . ויש מכשירין בהוחזו מאליהן . פר"ת סק"ד בע"ה סוף סק"ה
הו"ג סק"מ זב"ם אות ז ז"אא אות ט בזה הפי' סק"מ טוב ליסראל אות לח דף לג מק"מ
אות ח ועיב נעם ודעת הביאו הרי תיו יאומע אות ד סק"מד . וכיון דרבים הם מכשירים
יש להכשיר בהפ"מ :

כז וכל זה שיאלו המעים הסיינו הדקין אבל מה שלפעמים מצא שילתה הא דרך נקב
שלא וסיא הכרכשא שמעלת מעם הבילים מותר להחזיקה ביד לפנים ואין זה מזיק כלל
וכשרה . קומן שם אות ב וכתב שם בעשרון סק"ב שכן פסק בעל"ל וכן עשינו מעשה
פה בגדולה יע"א :

כח שם בהגה וכן אם נמלאת המעים בין עור לבשר ונמצא הפיר שם וכו' אבל אם לא
נמצא שם תפירה וכו' ולא היה ניכר בה שום רעותא וכו' . מאי דקאמר אין כאן
רעותא ר"ל שלא היה ניכר רעותא ומיים דהיינו שהלבה בעוד קידם במיעה לליבא לאיבא
מעום רסוק אברים ונפילה . דמ"מ מעם אומה כלל כה אות ט ש"ך סק"י פר"ח סק"ח חכ"א
שם אות יא עכ"ה שם אות כא כתי כתי סק"יא זב"ת סק"יג :

כט העיקר הוא כבו רמ"א ז"ל בהגה דאם יש שם תפירה יש לחוש שמא יאלו ונתהפבו
וערפה אבל אם לא יש שם תפירה ובחיים הולכת בע"ב כשרה . פליתי סק"ז ומ"בר
אות מו ולב ולג ולא כתב"ש סק"ה דלא הכשיר אלא בהפ"מ :

ל הרגולים המקוקים אם דרך בני הרעי לכרכם ומתמא המתעקם בקי ואינו ניגע בבני
מעים וכשרים . כב"הג הג"בי אות ט ס"ד סוף סק"י ומ"בר אות לד שע"ה סוף סק"ה
תו"ז שם אות יא ומכ"כ הש"ג סק"יב זב"ם אות ח ומשם ז"ב . וכן המנהג פה עיכו
בגדולה יע"א שם כלים התרגולים המקוקים בני פקפוק יען שהם בלים מכבר הערבים מנקמא
הגדולה והם מבמים ונקיים הרבה בסוף :

לא בעיר הרגילים לברם אם נמצאו בהכנול מסורם בני מעיו דבוקים לבשר וקורמים לעור והיה הולך מחיים בנוד יש להכשיר ; כ"ך בקי' כמ"הג הג"מי אות ח פר"ח בקי"ח בבית יעקב ה"ב כי' קח מ"מבר אות ב' ולז ובן הביא מעם הרי חג"ם ; וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

רב סעי' ג הדרא דבנתא שניקב וכו' ואל"ל אם ניקב לבנתא שהכנתא חלב מיהו וקוהם ; ודוקא דמיון הכנתא לא נחסר מעכו כלום בגיב הנקב אבל אם ניעל מחלב הטהור כל דהו ונשאר בל דהו אויר בנגד הנקב טרפה ; פר"ח בק"ו והזב"ח בק"טו דהה דבריו ולא ירד לבוף דעתו ; זב"ם אות נו מו"ז כי' מד אות יוד עמ"ה פם אות לז ; וכן עבו מעשה פה בגדאד יע"א שהיה החלב עסור ג"כ נקוב כמודם בל מחנו והעריבו :

רג לאו דוקא שומן הכנתא הוא דקותם אלא גם הכבד לבן שמונח על הדקין קוהם כיון דדביק הוא בתולדתו מקום דקי"ל דבשר קוהם ואי"כ פשוט דבבד לבן קוהם ; ב"ל חג בעמ"ז בק"ז :

רד הא דאמרינן דניקב לבנתא וחלב הכנתא קוהם היינו שומן שלהם ותגיד שובבים בו ואדוק הוא מאד והוי בתיזה מעליא ; כמ"הג הג"מי אות יב :

רה סעי' ד מבו שנמצאת בדקין וכו' ; העיקר הוא כדברי מרן ז"ל שפסק כדברי הרא"ן ז"ל שגם אם מונח בדקין ואינו חבוב בתוך טרפה והגם דהרבה מן האחרונים הבשיבו באינו תמוה בהפ"מ אבו אין לנו אלא מ' מרן ז"ל דקבלנו הוראותיו וכ"ם להחמיר :

רו עלם שנמצא בהדרא דבנתא זה היה מעשה בימי מהרש"דם ז"ל ולא ניקבו הדקין והכשיר ; זב"ם אות י' מסם זב"ר ; ואמרו חכמי הישיבה הי"ו בנון דלא יש בעלם עוקץ דאם יש בעלם עוקץ דינו כמחנו וטרפה :

רז אם נמצא בתוך הדקין נרעין אל זית חיישינן לנקב וטרפה ; תו"ז כי' מ"ה אות כ מעם מהרש"דם ; וכן אם נמצא בה נרעין אל ריעין הנקרא בלשונינו נבוק אל ענ"ם מקום דם בראשו עוקץ ונוקבים כמו מתב :

רח חלחולת וכוא מצי אחרון וכו' ניקב בעשהו טרפה וכו' ; והחלב אעפ"ם שהוא מסור אינו קותם כמ"ם מכן ז"ל בסעי' ח :

רט אם בדא"ח שניקב לחלל הבטן וכו' והוא שישאר כמלא דא"ח בשור הגדול ובדקה לפי שיעור זה הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכו' ; די אלבעות לבור ובי אלבעות לאלן ושם ואלבע אי לגדי ובלה ; כ"ך בק"ב מעם דוקא פר"ח בק"ב זב"ת בק"ך הכ"א כלל יש אות ח מב"ם בק"ל בל"י בק"ג בכ"הג הג"מי אות עח מו"ז כי' מד אות כד עמ"ה אם אות כח ז"א אות קסד מו"ג סוף בק"ו :

מ שיעור די אלבעות הם די רחבי גודל גאדם בינוני ובמקום רחב בבו ; תב"ם סוף בק"ם בפ"ד בק"ג ע"ם וכ"כ הגאון לב"ם בהב"הע כי' אי סעי' ב בק"מע ודחם לדברי הפע"ם בק"טו דכתב דוקא אלבע מעם והוא הבני לגודל דלא היא וכן מתבאר מדברי הגאון מה"בר כי' כו אות יא דאלבע בבל מקום הוא לגודל ע"ם וכן הוכיח מכן ז"ל בב"י אם הלי לילית כי' יא דאלבע הייבו גודל ע"ם :

מא לחלל הבטן לאו דוקא ואפי' שלא לגד חלל הבטן כל שאינו דבוק ביריכים מקבי שלא במקום הדבק ; פר"ח בק"ו בל"י בק"ו ; אבל במקום שסחלחלת דבוקה ביריכים אלא הבדרם וכנגד אותו דבוק יש לד שבבגדו אינו דבוק בון לד שמוך לבלפומים או לאם כי ההלחולת אינה דבוקה בכל מקום רק בלד הבמוך לבדרה אבל מלד הבי הסמוכה לבים הבהן או בפרם סמוך לאם בלם אינה נדבקת בלל זהו כשרם שכל מסגיע לבמקום הדביקות בין הריכים כשר לעולם כשבאלר דא"ח ; פהי"ח בק"ם מעם בא"אם יש כי' כו ; אבן הגאון דבי"ק פלג על הגאון ב"ח וב"ל דבי"מ מן החלחולת שאינו דבוק ולי"ף עמ"ם בבשר בבין ריכים ואפשר להפריד זה מזה ביד הוי כל חלל הבטן וטרפה בנקב מעהו וא"כ כדון שזכרנו לעיל בלד אי מלד הבדרה דבוקה ביריכים והלד שבבגדו אינו דבוק ביריכים הוי טרפה בנקב מעהו ולא כבא"ח ז"ל ובי' המקי"מ בק"ז שדעת מרן הבי' מטין יותר כדעת הדע"ק

ובהפסד גדול יש לסעוך אבא"ח ע"ש ; וכן עיקר :

מב אם ואם באותן דא"ח ניקב יש אומרים בעמהו ויש מבשירין עד שיטול רוב רחבו ; ולענין דילא בהפ"מ יש להכשיר עד רובו ובהפסד מועט יש להחמיר בעמהו בכ' אחרונה ; כ"ך בק"ריל בכ"הג הג"מי אות יח בסופו תב"ם סוף בק"ט :

מג ולענין רוב רחבו רבו הבירוסים ונקבינן לחומרא דבטול רוב רחבו עדפה ובטול חלי רחבו כשרה ועוד יש להחמיר אם נעשה בדק באותן דא"ח לאורכן ברוב אורך או לרחבן ברוב רוחב טרפה אפי' בהפ"מ באותן דרוב אורכן או רוב רחבן טרפה אבל כל שבאלר מחלית אורכן או מחלית רחבן כשרה בהפ"מ ; תב"ם בס ענ"ה פס :

מד והנה בזמני זה בסוא החלחולת לגד פי הענבת יש בפעורה בי אלבעות באינו דבוק לבהעמידה אלא הבשר והעור ועמידה ואפ"ה אם ניקב אם לעשה במקום הקמוך ליליאת הרבי בשר דלא בהבע"ם קוף בק"יב שבחב לדעת הרי"ן ז"ל דדינו כמו דא"ח דלא היא אלא אפי' אם ניעל כולו בשר ; זי"לא אות ט כי' מו ענ"ה פס :

מה בהבהתא שנמצאת עוברה מבשרים והיה במקום הנקב כמין חעוברת יולא לחוץ וניקב תוך אותו עובי אך לא היה מפולם ונראה כי העור שהיה לגד חון היה עיקר העור של הבהבהתא שהיה נוזמו כנוון של העור ונקלף כל השומן שעליו ולא היה בס בוס הומס לנקב בלל אלא העור שלם וסבשירו הלבה לעשה ; פר"ח סוף בק"יב בעמ"ז ובפסה והיא בדפוס ביורדא בכי' תעז מהמ"בר אות מל עמ"ה פש אות ל מו"ז כי' מה אות בח זב"ם אות בז בו"ג אות יח :

מו ואם המוקא היתה מן מסעור אחתה ואדוקה בבהבהתא ע"י ריר אינה קוהמת אם ניקב העור כולו ; הרדב"ז פס מהמ"בר אות מ מו"ז פס אות בו מ"ה פס :

מז ודע דבעוף לא שייך בלל דין זה דדוקא בבהמה שהבהבהתא דבוק בין הריכים שייך לומר שהם קותמים הנקב ומשא"כ בעוף ולכן בב"מ שניקב טרפה ; חב"א בלל יב סוף אות ח :

מח סעי' ו אם סרבה יולאה מהדקין וכו' כשר וכו' ; ואף אם נסרבו דקין לדקין שבריהם נקובתן בעשהו אפ"ה כשרה ; שפ"ד בק"ט פר"ת בק"ח זב"ת בק"בב תו"ז כי' עו אות עו ועשה חו"י כי' מז :

מט אם בהנה ומ"מ יש לדקדק שלפעמים ימצאו בועות הרבה וכו' ויש לבדוק ע"י קש מו מלה אם נשתמו ; גם עתה נוהל לבדוק זה מלחר שלא ניכר בו נקב ; דמ"מ מעם אומ"ש בק"ז בכ"הג הג"מי אות בג בכתי בק"יו הב"א בלל יב אות כ תו"ז כי' אות ל ; ואמנם כך מנהגינו לבדוק ע"י שפופרת של קנה בנפיחה אם עובר הרוח ולא בלבן בשום מקום יולאים מילי חשש נקב וגם מחשש שתיית הב"מ ; תו"ז שם ; וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א לבדוק ע"י שפופרת של קולמוס :

נ ויש לחתוך הבועות ולראות אם יש בהם לימוח והבשר שתחתיו רע שהרופא גוזרו סוי לקותא וטרפה אבל כשהבשר שתחתיו שלם ויפה אין עצה כלל לאסור וכשרה ; כ"ך בק"ז בפ"ד בק"ז זא"א אות קסה מהמ"בר אות מא ומב תו"ז שם אות ב זב"ת ס"קבל זב"ם אות יד ב"ל מ"ג בעמ"ז בק"יל מש כש"ל ב"לי סוף בק"טו בו"ג סוף בק"יב וסוף הסימן :

נא מעתה מעכבו הקוחבים עכשיו אם לאו עבר הקש והטולה אינם מעבירים מקום לאפשר שהבתימה היא מחמת לואה שנתקשה בתוכן ומשו"ה אין עובר הקש ולמה נעדיף אותה ועל כן כשאין הקש עובר עושים עוד בדיקה אחרת דהיינו שמרכבין הטלה אותו מקום באלבעותיהם ואח"ך כופפים המעים ואם עובר הרוח מבשרין אותה ; זא"א סי' מו אות ב ; ומנהג בעמי עירכו הי"ו אין עושין כן שמרכבין אותה בידים כמ"ש הזא"א לחוסשין במה ע"י הריכוך והעיעוך תעבור הסתימה ואפי' אם היתה סתימה ממש ולא לואה ועל כן עושין הקנה אחרת שמגיאין מים פושרין ושופכין לתוך המעים ומנענעין את הדקין בשהמים בתוכם אחה ואחה כדי להעביר הלואה בקשה הכזו ואם עבר המים בדקין ומבשרים ואם לא עבר המים אפ"ה שופכים המים הכזו ונופחין את הדקין ואם עבר הרוח מבשרים ואם

לא עבדו המים אז הכוח ונעליפים · כן ונהגינו פה בגדלד יע"א :

בן כתבנו לעיל שיש לחתוך הבושות והקרכות לראות אם הבשר שתחתיו שלם ואפי' אם יש קרום דק שלם כבכה · זאלא אם עשה הש"ג פי' לו קק"כד · ואם בשעה שחיתכים הקרכה אז הבושה נחתך אז ניקב מוהגים עכשיו השוחטים להעריף העוף מקפק · זאלא אם ז"ש אות כב · וכן ונהגינו פה בגדלד יע"א :

נג אבל אם יש בבני מעיס בושות הרבה ובשעה שבאו לבדוק אי מסס נחתכה או ניקבה הב"מ ואח"ך בדקו הבושות האחרים ואז אלא שיש נקב בבני המעיס והעור שתחתם שלם ונהגינו להכשיר בכיון שיראו שאר בושות שלימים אמרינן מקתמא דבושה זו בנחתכה או ניקבה היא גם כן היה שלם הבשר תחתיה · כן אמרו מבחי עירנו ס"ו :

נד ודע לכל הבדיקות בל קש ומלא או שפיפרת הוא אחר שכבר עשה התקון האמור לעיל מחתך הקרכה אז הבושה ומלא עור דק שלם שאינו נקוב ומשום דחיישינן שמא ניקבו הדקין וכיון שנמלא העור שלם כבכה ומשם הנקב אבל יש עוד חשש שמא נכתמו המעיס ועל כן צריך בדיקה זה בקש או שפיפרת ומחשש השתיעה ואם היתה הבושה ומבפנים יעשה העברת הקש המלא או יבדוק ע"י שפופרת בנפיחה כמנהגינו ואח"ך הפוך הדקים כדי לחתוך הבושה אבל אם הבושה ומבחוץ יכול לעשות אזה בדיקה שילא תחלה · זאלא אם :

נה בושות שבדקין שחיות ומבפנים ומבחוץ ג"כ ומלאה אחוז על הדקין וגרמו הליחה ומבפנים ז' הבינו יא"ד סי' יג ב"ל אם בתק"ה אות ב תו"ז אם אות ד ע"ה אם אות לד · ולאו דוקא אחוז אלא הש"ה בשאר בנוי ומלאה ויש בושה · ע"ה אם :

נו ואם אינו אבשבוע רק גבוה ועשו אם לא היה הבשר עשוה בעשוש לחיות רק אז כיוון קלת כבר · נ"ב אם סי' יד הביאו המא"בר סי' לב ע"ה אם :

נז אם תולעים תחובים תוך הדקין ונקלת ונכנסים בחוץ בושה או יבלת ערפה · ומ"ז אם מא"בר אות וד תו"ז אם אות ה ב"ל אם בתק"ה קק"ג ז"ש אות יו ע"ה אם אות לב · וכן אם מלאו תולעים קציב הדקים ואם נקיבים ערפה ולא תלינן שלאו תולעים אחר שחיעה ונקבוה · זא"א יו"ד סי' יב זאלא אם ומשם עיקרי הד"ע תו"ז סי' מד אות ד וכתב בכן בא ומשם לידו והעריף :

נח לא ראו בושה בדקין ולא בדקוה ונאבדה ערפה · מא"בר אות ומשם תו"ז אם אות ז ע"ה אם אות לג :

נט בושות הנמלאים בבהמות בדקים או בעוי העד אינם לריכים כלל בדיקה שאינם בכלל בושות אלא הם כמו שיזן וכפפתחים יולא ומם כמו לוחת אוזן ואין בהם ליחות כלל ולפעמים הם שחוקות ואינם גביסות ומבשר הנעי וכבדה · פת"ת קק"ז ומשם ס"ת הר הבמל ת"ד סקי' מ' . וכן בא לפנינו תרנגולת אחת שהיה בה כמו בושות אלו והכשרנו :

ס וכ"ש אם נשאלו באותו עני עדין לפנינו כמה בושות שלא נעקרו ויכול לבודקן דקני ע"י בדיקת אלו הנשאלים שבדיקה זו ראים על אותן שאין לפנינו . ואפי' לכתחי' אם רולם להחמיר ולבדוק א"ל לבדוק אלא גו' ונייטו ואם נמלא תחתיהם בשר שלם ויפה ואחר הוכחת בדיקה זו על כולם וגם באותם בושות שיש בהם ליחות קני בבדיקת קלתם . פת"ת שם ומשם הרי הכו' · וכן ונהגינו פה בגדלד יע"א כשיש בושות הרבה כיון שבדקנו גו' ואם הבשר שלם קני · והרי אתם קופר ת"ד סי' מו הביאו המק"מ סק"כג מלריך בדיקה לכל הבושות ולא קני בבדיקת גו' ע"ש · ואמרו חכמי הישיבה הי"ד דאם יש בושות גמורים ואם גדולים אז עבדיכן כבי אתי"ם שלריך לבדוק כולם אבן אם הם בושות קטנות כמו קלרין אז א"ל לבדוק כולם אלא גו' ואם דוקא והכל לפי ראות עיני המורה :

סא ואיינו דוקא דקני בבדיקת גו' ואם היינו כשכל הבושות נמלאה אי הם אבל אם יש הפרש בנמלאה הבונו ז לריך לבדוק ונכל נמלאה ונמלאה גו' ומשם · כן אמרו מבחי עירנו ס"ו

סב היכא שלריך לבדוק כולם מ"מ לעיל כגון שאם בושות גדולות ואי רע שבדקו דוקא גו' בושות ומשם ולא עיינו יותר ונאבדו אחר הדקין ואותם הגו' שבדקו אותם נמלא

עוד שתחתיהם יפה אין לחוש שמא היה עוד בהנאבד ואם לא היה יפה אלא מעתה אמרינן להם יפים וכבר · מק"א אם מעשה דע"ק קוף סק"יג :

סג ואם הבלאה הבושות לא אלינו בדי בהוכחה אפי' הוא לעדן מסולפל אך הוא אינו בדי בהוכחה ולא שום מבמים בעיני הולאה ובדיקה וזה קושה עליו לאביל יש לאסור הבשר וגם התערובת מד בחד ולהקל בכלים אחר שהיו מע"ל · אתם קופר סי' מו אם :

סד מעיס קתוים שבעוף כגון סניא דיבי וכגילים לחיות קופס עד אם עד יותר מעפי הכגיל ונפוחים ביותר אין לאקל · מק"א קק"כד מעשה דע"ק :

סה בעיס היה באמלע קבון הומאכל עד הבבה וסוי רעותא דשמא ע"י דחיקת המאכל ביותר לשם ניקב ולכך בדיקה · מק"א אם מעשה דע"ק קוף קק"ב :

סו מעשה שהיה בהלבגולת אי בסיס בה סילי לבעבועות בבני מעיס ומעיבת חילי הכו' וחבועות נקבה כל שומן הדלא הכבה והוא בציף הקרום סמחבר הדקין ונתבולו כל הבב"מ ובמקום הסחלתם הבקי' זב"ז דבוק מאד ונכפלו מחמת הדבקות עד שלא היה עובר הרוח בהוכה ומכח הבדיקות אבר הבדקה כמה פעמים בלותו מעמד ראו חלול בתוכו בעקיפין והסכימו הרבנים שהיו שם לתיר מכוס דעכ"ת היה חלול ושובר הרוח ולא נחתמו הב"מ וכן עשו ונעשה והכשירו · תו"ז אם אי כי אות ח :

סז מעשה והביאו לפני הקבול סיים בקרבה אלל הב"מ מוקבו"מ אחת גדולה בתוך הכיס (דהיינו כיס ומלא מוכשא אותם קרום כמו אגוז) והיתה תלויה בעלם הקולית וכליתי שהב"מ קיימים ומליים גם העלם שלם והכשרתיה דכן דרך להתיילד שם מוכשא ובאותה זמן מתבשלת ויולאת הליחה דרך בי' מבשת וכשהם · ומהר"ם ילמק בב"י תו"ז אם אות ט · והרואה יראה דעת מהרי' הרב ז"ל על מהר"מי שם לק"מ ופשוט דהכי הכו' מבחי לאים מהבליות בל בהמה על הגרון שלו ולא חיישינן לקלקול הב"מ :

סח אלא פה עירנו בגדלד יע"א הביאו הבגולת אי לפני מ"ר ניקים הלוי (ז"ל) שהיה בתוך שלם מתיפה אי מגולה כמו אגוז והיה אדומה והיתה תלויה בדופן של הבגולת הכו' ופתח אי ניקים הכו' אות המתיכה הכו' ולא בהובה חלי אחר דק שתוסרין בי הכסים והטלין אותה מעקום דמחבר שמולא בחלל הגוף מרפה לחיישינן שמא נקב בחיבים הפנימיים אבל אם לא היה בה מחבר היה מפסיד ומהולאת מהר"מי הכו' לעיל · ובאנו לעמוד בזה שאם מולא יחלא בחלל העוף פוקטיראלא כאלו לריך לפתוח הפוקטיראלא הכו' לראות מה יש בתוכה :

סט וכן לפעמים מולא יחלא הלוי בדקין כמו דד קטן ולפעמים יחלא דד הכו' בתוך בטן הבהמה ואמר אי נקים הלוי הי"ו (ז"ל) שלריך לפתוח הדד הכו' ואם לא מולא בתוכו פלוס והעור שלו שלם ובריא אז יש להכשיר אבל פעמים הרבה כאילו שיולא בתוך הדד הכו' שבני מעיס או מחיכה של בהמה בתוך הדד ובא ומעשה לפני מ"ר נסים הכו' תרנגולת אי שיש בה דד בזה ופתח הדד הכו' ולא בו מחיכות בהמה והבריא ועל כן לריך העוכה ליזהר בזה :

ע זכר פשתן שמולא דבוק בדקין של אותה מבחוץ יש להעריף · ביתא אלם בפעל אח"ה הסיך לבלל כא אות יז קק"כח :

סימן מז

א סעי' א בהמה שמולאו בה בו' מיעים וכו' · הנה בזה הדין רבו הפירושים ויש לחוש להומרי דכולהו פירוש ובדי להכשיר היתר בדקין לריך גו' תנאים הא' שקודם שמתחילין להתפלל הטיבו כשולאים מן הקיבה לריך שיהיה בהוחב המעי כרוחב אצבע אי שלם ואין ניכר שם שום רושם שהם שנים ואח"ך מתחיל ליפלל · וגו' שלא יהיה בחוכך עכ"ה היולא יותר מכאצבע · והגו' שחוזר ומתערב לעמה שעוך לבית הרעי כרוחב אצבע ואם אבר אי מגו' תנאים אלו מרפה וכל זה דוקא הוא בהפסד מועט אבל בהפס"מ יש להקל אם אבר תנאי הגו' דהיינו שאפי' הענף היולא יש בו יותר מכאצבע ואפי' כמה אצבעות כל שיש בו לעולה רוחב אצבע ולעמה רוחב אצבע יש להכשיר · הב"ש קק"ג מא"בר אות ב בלו' שק"מ

שפ"ד ק"ל ע"ה ק"ד ב"ל אות ג ת"ז ס"י מז אות מ קומץ ד"י ש"מ כלל ו אות
ד ע"ה ס"י כו אות מ :

ב כל היכא שלמעלה ולמטה הוא מעי אי אף שבאלבע הוא מתפלל הרבה יש להכשיר אף
בהפסד מועט · ומ"מ אות ג מש רש"ל ע"ה שם ומא לכתבנו לעיל דוקא בחפ"מ
דהיינו מטה למעלה ולמטה יש כאלבע והכא מיירי למעלה ולמטה יש הרבה שלא נתפלל :

ג והי"ה שני בית הכוקות או בי קיבות היולאים בעקוס אי והלכי ערבי אלבע כשרה · ש"ך
ק"ג מש הבוקה כמ"הג הג"הטב אות ב פרי"ח ק"ג בקופו בלי' ק"ג ק"ד ק"ג
מכ"א כלל יט אות כ ע"ה שם אות ג זב"ת ק"ל :

ד ילא בעוף מן הבד מן ההלמולת מעי בעקוס שהיכים מצמידים יש לומר לכ"ע קיל ·
ד"עק ק"ב מק"מ ק"א :

ה סעי' ב בד"א בבהמה אבל בעוף וכו' כשר וכו' · ולענין דינא בעוף נמי יש להחמיר
בכל גווכא ואין להכשיר כי אם כשיולא מעמו כענף מן הבד והוזר ומתערב
ולף אם לא ישאר שלם למעלה ולמטה ברוחב אלבע כשרה לכ"ע · ב"ש כמ"הג הגה"ע אות
יו ומש הב"ח פרי"ח ק"א מ"מ אות ד בלי' ק"ה תו"ז שם אות ו :

ו סעי' ג' ד' אי אית לה תרי קניא דיבי עיפה · בהמה שהיה יולא מהדא דכתא
מעי אי בלוחה הקניא דיבי אי מהדקין והיה מלא פרש כמוהו והיה רחב
למטה כמו למעלה כמו הקב"ד מרפה אפי' לפי רא"בן · ואם היה ריקן ולא היה בו פרש יש
להכשיר · כמ"הג הג"הטב אות מ ומש מב"ע מ"ג ס"י קכו פרי"ח ק"ה ק"ה להה"הפ ק"ז בלי'
ק"ז כרתי ק"ו ומש"ז ק"ד זב"ש אות ד ע"ה שם אות ה :

ז קניא דיבי פעמים מלאים רעי שנתקשה ופעמים נתה הרעי ומלין וקלה המעי התחתון
ישאר ריקם בלא רעי והכשרנו ולא דכנו אותם כדין המעים שנתמו לגמרי שקש או ריקם
אינו עובר והחלוק מבואר · ש"מ זא"ח יו"ד ס"י יח אות יד · והחלוק פשוט ומש דבעי
אם לא עובר המאכל קופו לינקב המעים אבל בקב"ד אף אם לא עבר המאכל אינו מזיק
ומש דבלא"ה פיו קתום והמאכל יולא ממקום שנכנס ופשוט :

ח פעמים נתהנה מרלית הקוס של קניא דיבי ונתעבה ויש הולאה שלקתה יש למעבה
להעותה מלא אל לל ואם יבקע העוד אגלאי בהתתים ויש להעניף · עם אות יא :

ט בכל העופות יש הרתי קב"ד ומני לדלי המעי זה כנגד זה ומניחם שפני אל המעי
שביניהם והיינו רביתיהו · מה"בר אות ה בשם מהר"ר גואל בהגהותיו זא"ח אות קע"ח
ומש הנו עמ"ה אות ע תו"ז שם אות ז זב"ש אות ז פסד יאחק אות י ומש הנו דף מ ע"ג :

י יא"ח עוף אי שלא יש לו כי אם חד קב"ד מרפה · מה"בר אות ו ויש מכשירים · זא"ח
אות קע"ח ובקיף הקפר ס"י ב פסד יאחק שם דף מא ע"ח שבן הקבינו כמה רבנים
הו"ז שם אות מ ומש הנו ומש הרי עיקרי הד"ע יו"ד ס"י ה אות כא זב"ש שם ויש שם
ט"ש בדבריו שכתב שכן כברת המה"בר ואין כי המה"בר כן · ומ"ל כיון דרבים המכשירים
יש להקל בהפ"מ :

יא ומעשה בא לפניהו בעוף אי שמליהו קב"ד נפרד בפני עצמו ומהדא לכתא ומלא פרש
ועיינתו בחרי קב"ד המלוין באותה הבוף שדרכן לחות בוין באמיתית והיה הא אחוך מחביהו
הרבה כביעור אותו שמלא כחוך ונפרד ועומד בפני עצמו והגם שהיו כולם שלמים אולי שמחמת
חולי נפסקה מהיכה מליאה רעי והבריא ונסתם מקום הפסקה ומ"מ העוף מרפה · ש"ת
זא"ח ס"י מי קנ"ו ; ומש מהר"יב ז"ל והרי זא"ח הקרים עמו ע"ש :

יב סעי' ה ה"דב שיולא מלמעלה יהרת וכו' כשרה · בדין זה יש קתיבה בדברי מרן
ז"ל ומעתי זה לכבי א והאחרונים ז"ל הלריבו בזה ולענין דינא לכתחי אף
בארץ הלבי לנהגו כמרן ז"ל ראוי להמיר ואין להכשיר אא"ב מתבבד בקופו ג"ב וכמו שהכשיר
האחרונים · מיהו בהפ"מ אם יהיה המעי הזה קתום ואין הרעי יולא מעמו ויהיה יולא מלמעלה
הדקין והוא אריך באמצע ונלאה ודאי שאינו מעי יתר ובהלעוף כל האמור יש להכשיר בהפ"מ
או לכמחת יש"ש · ואפשר להקל עוד גם אם הוא אחוך יותר מאלבע וסיימו בהפ"מ או לכ"ע ·

מה"בר

מה"בר אות יג ויל ע"ה קוף אות ו תו"ז שם אות ג :

יג בבהמות וכן בעופות כמלא יתר במעי היולא מן הקיבה לאחר שנמשך המעי היולא מן
הקיבה זרת או זרתים והתיקותו ע"פי חכמים ואמרו שכל הבהמות יש שם וריד אי
מחובר בכבד לאמו אי והראש הבי מחובר בדקין בדק היולא מן הקיבה אחר שנמשך מן הקיבה
זרת או זרתים והורד הבי הוא חלול וכנגד לתוך המעי היולא מן הקיבה ופעמים שלאחר כל
הורד בכבד כשהוכיים הכבד מן הגוף ומלא המעי היולא מן הקיבה חלק שלא ניכר בו כלל
אלא נראה כאלו לא היה מחובר שם כלל ופעמים שאין מלמעלן לאותכו שראה כל הוריד עם
הכבד אלא שנראה רק שם הוריד במעי שהוא מחובר ונלאה שהוא יתר ואינו כן וזה הוריד
פעמים מקום מבורו במעי בבוחב אלבע או יותר ונלאה פעמים שהוא דק עד מאד וכל זה
הבידו שזתינו ג"כ מבני לויל · מרן ב"י בזה מס"י ומש הבלבו פרי"ח ק"ו וקיים שם דזה
הוריד אין בו רבי ע"ש שע"ה ק"ז זב"ש בש"ות יו"ד ס"י יא וכתב שבן מולאים בעופות
ויולאים מן הבבד או מן הבבד לבן או מן המרה אל הדקין והכשיר ע"ש עה"ה שם אות ו
זב"ת ק"ג · ובבר לעיל בס"י מו אות ג כתבנו כן ומש הגאון מו"ב והקומן וכתב הרי
הקומן שם בעבבון ק"ג שהו בעלמו בידון הרמב"ם ז"ל בס"י שפ"ג שהביאו מרן ב"י ס"י
מו ובזמנינו נהולע הבבד שבן הם כל הבהמות והעופות ועל כן יש להכשיר · והגם דהתב"ש
ס"ק ק"ד הביא ומש רש"ל ז"ל דלריך דקדוק גדול בקבון מבמים הידעים להבין דבר על
בריו אם הוא דומה ומש לדבריהם וכ"כ כמ"הג הג"בי אות מו ומ"ש רש"ל הכו' ק"ק"ז ומ"מ
הלאית בהא דלא מבאי עיבמו בקלאים בזה ויודעים הענין בבבור וכן הראה לנו בחוש הי
בקים הלוי (ז"ל) הוריד הבי בעופות וכן הראה לנו בבהמות וסיא ניכר וידוע ועל כן
יש להכשיר בעופי :

יד אות שמולא כמו מעי יתר בדקין אם היא מוינה בענין שהשומן מכסה כל הב"מ
והוי כניקב שם מ"מ כיון שהשומן מכסה את היתרת כ"ע מודים דיש להתיר בכל גוונא
גם אם השומן הזה בא מ"י קא ע"י פעוס יש להכשיר · הגאון שבו"ו מ"ג ס"י קל יד מ"בים מעמו ·
והגם דהשב"ו ז"ל · מ"מ הכא בנדון זה הדין דין אמת כמ"ש השב"ו ז"ל דלעיקרא דדינא בענין מעי
יתר היולא מלמעלה הדקין מרן והעוד ומה הבוותא מכשירין ועוד כתבנו לעיל דבהפ"מ יש
להכשיר ואי"כ הכא דיש עוד התירא אחרינא ודאי דיש להכשיר בשופי ומש"ה קפק אי
הלכה כמ"ד המעי היתר היולא מלמעלה הדקין כשר ואה"ל דאקור מנא הי למ"ד דהפ"מ
קותם דהא כמה מרבוותא ק"ל דקותם כס"ו השב"ו ז"ל והוא הגאון כנפי יוכה הבילו
הב"ל בס"י מו בתק"מ אות ב וגם הבי"ל סיים דבר זה בל"ע וגם השע"ה ס"י מו ק"ו
דהה לדבני הרי ב"ע וגם החב"א כלל ב אות מו ק"ל דש"ם קותם וכתב והדולה להחמיר
יחמיר לעלמו וכן הרי כרס שלמה הבד"מ כי שבן בי הרי שערי דעת בלופן דומי קפיקא לא
נפיק ומ"ש סו"ל ק"ש וגם מתבאר ס"ו הי כמ"ד ש"פ קותם ואת"ל דאינו קותם מנא הי
כמ"ד דיתר היולא מלמעלה הדקין כשר ועל כן בנדון השב"ו ז"ל יש להתיר בבוצי :

טו הכמגולת שיש לה בי נקבים מאחרים שבהם היא מוליאה הרעי אם פתחו שהכמגולת
אמ"ש ובלקו אותה ולאו שהחלולת שבו מוליאה הרעי היה אי לבד אלא שבי המעי
היה רחב ומעיל רעי לשני הנקבים שהם בגוף העוף יש להכשיר עשוה דבמעי החלולת לא
יקון ומעמו היה יולא הרעי לעקום אחר מרפה · כמ"הג הגה"בי אות כא ומש מה"ש הלוי
ס"ו כה פרי"ח ק"ד ומש הנו בלי' ק"ה זב"ת ק"ד ק"ד שפ"ד ק"ח שע"ה ק"ה זב"ש
אות ג ע"ה שם אות ב תו"ז ס"ו מה אות כז וס"ו מז אות ט · והגם דהרי אבל יוקף
ס"ו ז לא ק"ל הכי כבר למו דבריו הרי מכתם לדוד יו"ד ס"ו ג הביאו המה"בר בקו"א ס"ו

מה

מלא אות ב והתו"ז סי' מם אות כז ע"ש :

טז קידש שילא מעלה גו' ענפים כאורך חצי אצבע בעין חתיכת מיעים והיה קתום בקושי
אך הבשר היה מעין בשר הקידש גלי שמוי כלל יש להסכיר שכן הגילוה להמלא בבהמות
במינות כי הקומן דומה עלמו לפניס מפני כך מקבו הענפים . בלי"י ק"ל ומס הרי חוט
הסני זמ"ל אות קנו ומס הרי מה"ש סי' ה בע"ס ק"ז ומס הרי ל"ל זב"ש אות ו תו"ז
סי' מז אות ד ב"ל בעמ"ז ק"ים וכיס דבזה לריך דקדוק גדול אם בחותו ומקום הגיל
להמלא כך ועי' בקיאים ובלרוף מוכה גדול ע"ש . ואמר הי נסיס הלוי (ז"ל) לדריך ג"כ
לפתוח הענף היתר הכוי דבדוב הפעמים יעלה בו מחט או קוץ או בקנל ובלטוינו קוין
אותו דד . ועיין מ"ש לעיל סי' מו אות קט :

סימן מח

א סעי' א קיבה שניקבה וכו' ואם החלב בעל היתר וכו' כשרה אבל בעל הקבת אינו
קותם . חלב בעל הקבת אם אינע בו ספק לריך להחמיר כי הוא אסיר
מדאורייתא לכ"ע דלישנא קמא עיקר . הב"ש ק"ב מ"ז ק"א מ"אבר אות ב :
ב אי אשכחן אתרא דכהיג להקל בדאקשיתא לענין אכילה או לענין קתימא יש לבטל מנהגם
הב"ש שם מ"אבר אות ג ע"מ סי' כז אות ד :
ג חלב דאיתרא דקותם יש"א בכל בנבפיס לעוגל הרי לאיתרא וקותם ויש מעמעית קלת
מן הפוסקים דס"ל דלאן כל חלב דתוך העוגל קותם אלא דוקא חוט ומוך כמו יתר ועל
כן המורם כשיבאו לפניו קיבה שניקבה וחלב היתר קותמת לריך ליזהר ולעיין אם אותו
חלב קותם לכ"ע . הב"ש ק"א מ"ז שם . ולפ"ז זה היתר של החלב דאיתר שהוא קותם
הוא בספק דאין אתכו יודע היוס אינה חוט היתר המוך ועל כן יש להחמיר . מ"ז שם
ב"ל ס"א אות א הו"ז סי' סג אות ו . ועיכו בהפ"מ כל שהחלב מבפנים יש להקל ולהתיר
מ"אבר אות י ע"מ שם אות ג . וכבר כתבנו לעיל כמה פעמים דכל לגבי דידן הוי הפ"מ
והנם דסתו"ז שם החמיר אפי' בהפ"מ אמו אין לנו אלא דברי רבינו מיו"ל ז"ל דבתרים גרידן :
ד סעי' ב כרס שניקב ונפה וכו' . היינו כל הכרס וגם קניה דיבי וגם בעקום שאין
בו מילת דכל המזכרים הם בכלל כרס ונרפה בנקב ונקהו . הב"ש סי'
ק"ד מק"מ ק"ג :
ה אבן יש מלוק דאם היה הנקב בכרס נמוכה לגד הקרקע אהו נרפה ואלי אבל אם
הנקב סוף בעקום הנחבא ממנו תחת הלגעות מגד זה ומגד זה הוי קבק נרפה . פרי"ח
ק"ב מב"א כלל כ אות ב מק"מ שם :
ו עז אי' שדקוה בין הלגעות קמוך לבמן וילא הפרס ונראה שניקב הכרס ואח"ך היתה
יש"ב הולדם גם בתעברה וילדה כשרה . בינת אדם בשער או"ח סי' כו ונתן נעם לדבר
דכיון דקבק פלוגתא הוא מהני יש"ב הולדם וילדה כמ"ש הש"ך סי' כז ק"מ . אבן הגאון
מק"מ שם דחה דבריו וכתב עליו שגם בזה דלא כתב הש"ך וכש"ל וב"א אלא בפלוגתא
דפוסקים ואף גם זאת כבר נחלקו עליו ולא סמכינן עלה אבל כאן דפלוגתא דאמוראי בש"ס
לוך יתבן להתיר עכ"ל ועל כן ס"ל דהעז אסור . וכ"כ המ"קל מ"ד ח"א סי' כה דף לד
ע"ד דבין מחלוקת שבש"ס בין בעיא שבש"ס דלא אפשיטא לא מהני שהוי יב"ח ועבור ולידה
לך במחלוקת פוסקים שהיא אחר התיעת התלמוד מהני שהיה יב"ח ולידה ע"ש :
ז שם ואין לו דבר שיסתום אותו וכו' . מקלת הכרס הנקרא קאלי"ז בלע"ז והמקום שהוא
הוא מכוון אם ניקב באותו מקום המכוון אפי' ליכא שם חלב מהוד שיסתום כשרה כמו
כשניקב בחבור המקם ובית הכוכות שבפעי' דכשרה מקום שאין הנקב מקום לחון . ב"ש ק"ד :
ח חלב שתחת הכרס אף דבני ריינוס חכלי ליה כרי יוחל לדידן דלא אכלינן ליה אינו
קותם . בלי"י ק"ד מ"אבר אות יא חב"א כלל כ אות ב :
ט אף אם ניקבה הכרס בעקום שהטחול דבוק והטחול קותמו לא מהני לפי שהקרום שעל
הטחול

הטחול הוא חלב מעגל ואינו קותם . מ"ז ק"ב פרי"ח ק"ב כנ"הג הגי"ב אות ד מע"ש
ק"ד זמ"א אות קנו תכ"א מם אות ג תו"ז סי' סג אות ב בפ"ד ק"ב ב"ל שם בעמ"ז ק"ג :
י אם ניקב גם הקרום שעל הטחול ולא נשאר אלא בשר הטחול כש"ז לפ"ז אינו קותם
דכיון שקרום שניקב הקרום מיכף אינו תחוב לבשרותה כשניקב הקרום כמ"ש מכן ז"ל
סי' מד סעי' ו וגבי כליות . מב"א שם וכ"כ הגאון בית מאיר סעי' ב ונתן מעם אחר דכיון
דבשר זה אינו אלא נקב הכרס בתולדתו ע"ש ולא כזב"ת שהבין :
יא אף אם ניקב הכרס בעקום קולמיס לעהול גא"ב אקוב ואינו קותם . מ"ז שם ק"ב
שם ע"מ סי' כח אות יוד ולא כזב"ת שהבין :
יב נקב שנמלא בדופן נגד הכרס לא חיישינן שמא ניקב הכרס ונסרה . כנ"הג הגי"ב אות
ה ומשם הבי' ובפני שמואל סי' קל בע"ח ק"מ . וסיימו אם יש לנדד שהנקב נחתת
חולי אז תלינן להקל דהוי כ"מ אבל אם ניכר שהנקב הוא נחתת ונחת אז קון ואין להסתפק
בו שהוא ע"י חולי אשור דחיישינן שמא ניקב הכרס ונרפה . ע"מ אות ג ע"מ שם אות יד :
יג שם בהגה חולעים שנמלאו בכרס כשר . ואם נמלא הכרס נקוב מחולעים אין להכשיר
כ"א בריאה וקרקנן אבל בכרס יש להעריף . ב"ח סי' לו פרישה סי' לא כנ"הג הגי"ב
אות כח הב"ש ק"ד שע"ח ק"מ מ"אבר אות יב ע"מ שם אות יב ב"ל שם אות ב תו"ז
שם אות כו . ואף אם אינו נקוב רק דיש שם קורט דם או שאר בעיתא יש להחמיר . תב"ש
שם מ"אבר שם תו"ז שם ע"מ שם . ומיהו בהפ"מ יש להקל . מ"אבר שם ע"מ שם ע"מ
שם זב"ח ק"ג ב"ל שם :
יד סעי' ג בשר הנופח את רוב הכרס וכו' שאם יקרע יצא הכרס וכו' . נראה דלמעה
מזה בעקום שאם יקרע שם לא יצא הכרס דאיינו למעה בעקום שהכרס
כלה נגד מיניכים כשרה . רש"י והרא"ן כנ"הג הגי"ב אות ה ומשם לר"ל ומהו"ש אלבקר סי'
מו פרי"ח ק"ד בלי"י ק"ו זב"ח ק"מ זב"ש אות יא זמ"א אות קעו ע"מ שם אות יו :
טו ודוקא שנקרע ע"י חולי אבל ע"י קון או מחט או כיון אפי' נקב משהו ומעולם מעבר
אל עבר מרפה לחיישינן שמא ניקב הכרס . ב"י מ"ז ק"ד ומכ"כ הרשב"א סי' רעז
כנ"הג הגי"ב אות נז פרי"ח ק"מ בלי"י ק"ז כרתי ק"ז ומ"ז קו"ח ק"מ זמ"א שם הכ"א
שם אות ה ע"מ ק"ז זב"ח ק"א זב"ש אות ז תו"ז סי' קד אות ג ומכ"ש הש"ג
סי' ק"ו ב"ל שם אות ה ע"מ שם :
טז שם נרפה אע"פ שלא הגיע קרע זה לכרס עד שנראית אלא כיון שנקרע רוב עובי
בשר זה אי כיעל נרפה וכו' . זהו דעת מרן ז"ל שפסק כהרמ"בם ז"ל ופלוגי עליהם
הגה"מ וק"ל דאם אינו מעולם כשרה ולא מטרפא אא"כ היתה הקרע מעולם על שלמות הכרס
ולכן אם אינו מעולם עד הכרס יש להקל בהפ"מ . מ"ך בבי' הארוך פרי"ח ק"ו הב"ש ק"ז
שפ"ד ק"ד מ"אבר אות יג זב"ח ק"ז ק"ש ק"מ מב"א שם זב"ש ב"ל שם בע"מ"ז ק"מ ע"מ שם :
יז ואם הוא מעולם ואין בו שיעור נפח הדבר גדול שהוא כשר . כן משמע מרן ב"י
ז"ל פרי"ח ק"ו והלא כתב"ז אלא הבין כוונת מרן ז"ל הב"ש שם וקיים אפי' בליבא
הפ"מ זב"ח ק"מ מ"ז קו"ח מב"א שם :
יח אפי' לדעת הרמב"ם ז"ל אם נמלא נקב בבשר המופח רוב הכרס זה והעור קיים לגמרי וידוע בזה
הגיע מגגיות הבהמות בקרכיסם דאין להחמיר דדוקא כבר הקרע מבחוץ שנקרע העור ורוב עובי
הבשר ודאי הוא שקוף הבשר ליקרע כילו והכרס ליקב אתם הוא דמרפיקן לם אבל לא כשהעור
קיים אלא שהבשר נקרע תחת העור ע"י מגיחה דהדבא בריא וכשרה . ב"ח קו"ח אות ג
כנ"הג הגי"ב אות יט מעמו פרי"ח ק"ו וכן הביאו כמה אחרונים ז"ל ומשם הב"ח וכן הבתיק
התו"ז שם אות ו . ומכח מדבריהם לאפי' אם הבשר: המ' נקרע לגמרי בעמולם אפי' בעפח
ולא נשאר כי אם העור לבדו יש להכשיר דכיון דהעור קיים לא מיישינן לנקיבת הכרס דהעור
מגין והדבא בריא וזהו אפי' לדעת הרמ"בם דהוא מחמיר ומ"ש לבי' אחר הפוסקים ז"ל .
ומיהו הרי כנ"הג שם אחר שהעתיק דברי הב"ח הביא דברי הרמ"א ז"ל בדף קנו סוף ע"א

(כי דומ"ש אינו מגלו) ח"ל וכן ראיתי לפקוק הלכה לעשה ואני אחריהם דדוקא כשנשאר קצת בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש אבל כשלא נשאר בוש בשר אע"פ שהעור קיים אני מיהו לדעתי אפי' בעשהו אע"ג דמגיחות הבהמה אחיא עכ"ל הדמש"א אות באות כפי מה שמעתיק הכב"הג וכן העתיק הבל"י סוף סק"ז וכן העתיק הב"יל שם בתק"ש סק"ג וכן העתיק תו"ז שם אות ז' ומבינו מדברי הדמש"א דלף בגדון זה דהוי מגיחות הבורים והעור קיים מ"מ בעי שיהא קלת בשר ואפי' שיהיה רק כלד העור וזה הוי דבא כפי הבש"ח דהב"ח כתב אפי' אם נקרע הבשר תחת העור ומשמע נקרע לגמרי ואלו הדמש"א בעי שיהא קלת בשר תחת העור ומן התיעא על הבכ"הג ושאר הרבנים ז"ל שהביאו דברי הב"ח ודברי הדמש"א ולא השגיחו בזה ' ויהו דברי הדמש"א לא זכינו להבינם דקתיר דידים אחידים דבתחלת דבריו כתב כשנשאר קלת בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש ומשמע דאם קלת הבשר הכי הנשאר לגד העור אפי' שהוא מפולש דהייבו נקרע לגמרי ולא נשאר אלא העור דוקא ויותר ובקיף דבריו כתב אם לא נשאר בוש בשר מיהו להבין אפי' בעשהו ומשמע דבעי שיהא בשר אלא תחת העור בלופן דדבריו כתוביס ולא זכינו להבינם ' ומן התיעא על התו"ז שם באות ח וז"ל ונלמד מדבריהם דאם נקרע או מיטל אפי' בעפה רוב עובי הבשר גלד פנים ומיעוט הבשר הסמוך לעור והעור קיים אין בוש חשש כלל וכו' עכ"ל ע"ש ומ"ש עליו תמיהת מדא דהשוה דברי הב"ח לדמש"א שבהב ונלמד מדבריהם דהייבו לעור ובאמת אין הדבר כן דלדברי הב"ח אפי' אם נקרע לגמרי הבשר שתחת העור ומתל כמ"ש לעיל ומוד תיעא מהריתי דאיך הביע אפי' לדברי הדמש"א דבעי קלת בשר סמוך לעור ומלא בתחלת דברי הדמש"א לא משמע כן וכן היעא לדברי הבכ"הג ושאר הרבנים לא ידענו היאך הביעו דברי הדמש"א ומשמע דדבריו כמו הב"ח ואין הדבר כן ' ונל"צד שכן פי' דברי הדמש"א דהוא הבין דברי הב"ח כן דהא דמתיר הב"ח אם נקרע הבשר שתחת העור הייבו דוקא אם נקרע ולא נחתך אלא כשתחבר הקרע קלתו אל קלתו לא יהא חתך כלל אלא דוקא קרוע אבל אם נחתך הבשר לגמרי וכשהחבר קלתו אל קלתו יהיה חתך זהו אסיר אף לדעת הב"ח וזהו פי' דברי הדמש"א דדוקא כשנשאר קלת בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש דהייבו הבשר לגמרי והוא מפולש אבל כשלא נשאר בוש בשר אע"פ שהעור קיים אני מעיף אפי' בעשהו פי' כשלא נשאר בוש בשר וכשתחבר הקרעים לא יתאימו ויהיה הבשר חתך זהו אסור אפי' בעשהו מבוש לנקדל הבשר . כן היא פי' דברי הדמש"א לענין דעתי ועם שהוא דוחק קלת ולפ"ז עלו דברי הכב"הג ושאר מחברים כהוגן שהב"ח והדמש"א הם בוים ולא נשאר לנו המוהים אלא דוקא דברי התו"ז ' והכה יצא לנו לענין דינא בגדון זה דגיחת הבהמות שהעור קיים אם נשאר קלת בשר תחת העור אפי' אם הבשר הכי קרוע אלא דאם החתך אותו קלתו אל קלתו יהאימו בזה יש להבשיר אבל אם תהבר הקרע קלתו אל קלתו לא יהאים ויהיה הבשר חתך אין להבשיר בזה ' זהו מה שעלה בדעתי לבאר דברי הדמש"א ' [ונראה לפרש הדמש"א דקאמר אע"פ שהוא מפולש ר"ל קצי מאאר הבשר הסמוך לבשר שהוא נקוב נקב מפולש אבל העור וגם קלת בשר נשאר על העור קיים ולזה קיים לבל כשלא נשאר בוש בשר (ר"ל על העור) ' אע"פ שהעור קיים אני מהג להעליף וכו' עכ"ל וכן נראה שהבין דבריו התו"ז ז"ל ומ"ש התו"ז ונלמד מדבריהם ר"ל על הרא כנ"הג ולהרא בית יעקב וכו' וקצי מאות ז שאלו] וחכמי הישיבה היו פי' דברי הדמש"א כפשטן דהייבו דק"ל דגם דהעור קיים ובלם בעינן שיאאר בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש כלומר דלא נקדל כשיעור שלא נקדל מעט מן הבשר והוא מפולש כיון שאין הפלוש כשיעור כשר אבל כשלא נשאר בוש בשר כלומר שנקדל כשיעור אע"פ שהעור קיים אני מהג להעליף זהו מה שפי' חכמי הישיבה היו ' היולא מזה לבו דדמש"א דאם נקדל כשיעור אסור אבל אם נקדל מעט כשר וג"כ זה פי' לא יתישב הינב בדברי הדמש"א דעלת שיש בשר ומלת אפי' בעשהו לא הבוא על כבון ' אח"ך ראיתי שבן פי' הגאון מק"מ בשק"ע דברי הדמש"א כפי' חכמי הישיבה הי"ו וג"כ כתב דקיום אפי' בעשהו אין לו הבנה ע"ש והוא באמלע שק"ע '

אח"ך

אח"ך ראיתי לחכי' זב"ש סי' מח אות לג שכתב וז"ל מעשה שמאלא נגיחה בשור וכו' וכשהפשיטו העור נגלה נקב גדול ומלא בשר דבוק בעור נגד הנקב באופן שהיה נראה לעין שאם היה העבה מפשיע העור בנחת ובהבוש היה מוליא הבשר בלא פלוש ואשר אי"א שאפשר שלא היה בשר קיומה כל הנקב ועוד שהיה הבשר שהוא מוגלה כעין בשר מת וכן אירע פעם אחרת וכו' ונאסרו וכו' עכ"ל ומשם הרי זב"ש ' וזהו כפי הדמש"א דכתב שלא היה בשר קיומה כל הנקב כלומר דהיה נחתך הבשר כשיעור גם הטעם הנו שהיה כעין בשר מת דהייבו נתמעט והמוב כביטל כמ"ש מרן ז"ל קצי ה ' אך היה כל האיכות הזה הוא כדי לבאר דברי הדמש"א אבל מ"מ עיקר דברי הב"ח הוא הלא כדברי הדמש"א אלא פשט דבריו דאפי' אם נחתך בשר תחת העור ומן התיעא על הבכ"הג ושאר הרבנים ז"ל שהביאו דברי הב"ח ודברי הדמש"א ולא הסגיחו בזה ' איהו דברי הדמש"א לא זכינו להבינם דקתיר דידים אחידים דבתחלת דבריו כתב כשנשאר קלת בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש ומשמע דאם קלת הבשר הכי הנשאר לגד העור אע"פ שהוא מפולש דהייבו נקרע לגמרי ולא נשאר אלא העור דוקא ויותר ובקיף דבריו כתב אם לא נשאר בוש בשר טוב להבין אפי' בעשהו ומשמע דבעי שיהא בשר אלא תחת העור בלופן דדבריו כתוביס ולא זכינו להבינם ' ומן התיעא על התו"ז שם באות ח וז"ל ונלמד מדבריהם דאם נקרע או מיטל אפי' בעפה רוב עובי הבשר גלד פנים ומיעוט הבשר הסמוך לעור והעור קיים אין בוש חשש כלל וכו' עכ"ל ש"ש ומ"ש עליו תמיהת מדא דהשוה דברי הב"ח לדמש"א שבהב ונלמד מדבריהם דהייבו לעור ובאמת אין הדבר כן דלדברי הב"ח אפי' אם נקרע הבשר שתחת העור ומתל כמ"ש לעיל ומוד תיעא מהריתי דאיך הביע אפי' לדברי הדמש"א דבעי קלת בשר סמוך לעור ומלא בתחלת דברי הדמש"א לא משמע כן וכן היעא לדברי הבכ"הג ושאר הרבנים לא ידענו היאך הביעו דברי הדמש"א ומשמע דדבריו כמו הב"ח ואין הדבר כן ' ונל"צד שכן פי' דברי הדמש"א דהוא הבין דברי הב"ח כן דהא דמתיר הב"ח אם נקרע הבשר שתחת העור הייבו דוקא אם נקרע ולא נחתך אלא כשתחבר הקרע קלתו אל קלתו לא יהא חתך כלל אלא דוקא קרוע אבל אם נחתך הבשר לגמרי וכשהחבר קלתו אל קלתו יהיה חתך זהו אסיר אף לדעת הב"ח וזהו פי' דברי הדמש"א דדוקא כשנשאר קלת בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש דהייבו הבשר לגמרי והוא מפולש אבל כשלא נשאר בוש בשר אע"פ שהעור קיים אני מעיף אפי' בעשהו פי' כשלא נשאר בוש בשר וכשתחבר הקרעים לא יתאימו ויהיה הבשר חתך זהו אסור אפי' בעשהו מבוש לנקדל הבשר . כן היא פי' דברי הדמש"א לענין דעתי ועם שהוא דוחק קלת ולפ"ז עלו דברי הכב"הג ושאר מחברים כהוגן שהב"ח והדמש"א הם בוים ולא נשאר לנו המוהים אלא דוקא דברי התו"ז ' והכה יצא לנו לענין דינא בגדון זה דגיחת הבהמות שהעור קיים אם נשאר קלת בשר תחת העור אפי' אם הבשר הכי קרוע אלא דאם החתך אותו קלתו אל קלתו יהאימו בזה יש להבשיר אבל אם תהבר הקרע קלתו אל קלתו לא יהאים ויהיה הבשר חתך אין להבשיר בזה ' זהו מה שעלה בדעתי לבאר דברי הדמש"א ' [ונראה לפרש הדמש"א דקאמר אע"פ שהוא מפולש ר"ל קצי מאאר הבשר הסמוך לבשר שהוא נקוב נקב מפולש אבל העור וגם קלת בשר נשאר על העור קיים ולזה קיים לבל כשלא נשאר בוש בשר (ר"ל על העור) ' אע"פ שהעור קיים אני מהג להעליף וכו' עכ"ל וכן נראה שהבין דבריו התו"ז ז"ל ומ"ש התו"ז ונלמד מדבריהם ר"ל על הרא כנ"הג ולהרא בית יעקב וכו' וקצי מאות ז שאלו] וחכמי הישיבה היו פי' דברי הדמש"א כפשטן דהייבו דק"ל דגם דהעור קיים ובלם בעינן שיאאר בשר לגד העור אע"פ שהוא מפולש כלומר דלא נקדל כשיעור שלא נקדל מעט מן הבשר והוא מפולש כיון שאין הפלוש כשיעור כשר אבל כשלא נשאר בוש בשר כלומר שנקדל כשיעור אע"פ שהעור קיים אני מהג להעליף זהו מה שפי' חכמי הישיבה היו ' היולא מזה לבו דדמש"א דאם נקדל כשיעור אסור אבל אם נקדל מעט כשר וג"כ זה פי' לא יתישב הינב בדברי הדמש"א דעלת שיש בשר ומלת אפי' בעשהו לא הבוא על כבון ' אח"ך ראיתי שבן פי' הגאון מק"מ בשק"ע דברי הדמש"א כפי' חכמי הישיבה הי"ו וג"כ כתב דקיום אפי' בעשהו אין לו הבנה ע"ש והוא באמלע שק"ע '

אח"ך

דכוונתו ע"ז הקו' של סב"ם ז"ל · ובאמת שזו קו' גדולה היא אבל אין אנחנו כלולים לדחות דברי הב"ח וכל הגדולים שקב"ל כותיה ושם הכב"הג והדעש"א כמו שהבאנו דבריהם לעיל והפר"ח והתו"ז ובל"י ובי"ל ושע"ה שקר"ח וחכ"א שם לות ו וזב"ת שקר"ח ועי' יכול לדחות דברי עצרם הכמים גדולים עם הב"ח ועשוה קושיא ולא"כ מיובא רמיא להתרן זאת הקושיא · ובתחלת העיון היה נראה לתרץ דעקו' הגמ' לדברי שמואל והב"ח נותן טעם לדברי ריב"א שמפרש כן המשנה וקי"ל כותיה וקים לה לגמ' דטעם שמואל אינו כטעם ריב"א ולהכי עקשה מיהו זהו דומק גמור ודקתמא לא פליגי ריב"א ושמואל בטעמא · ותי' מ"ר נקיים הלוי ה"ו (ז"ל) דלק"מ דהגמ' עקו' דרך כלל מצד שמעתא דזו דשמואל דבר המופה אי מעם אא"כ אף אם תתרץ זה נאמר הקו' מאיך ומשו"ה לא תי' כן · ונראה דזהו תי' נכון דכן מליבו להרב פרי הארץ ז"ל שם בחולין דף מב' דכתב דכל ששם שמעתא יכול לתרץ וליכא קו' מעם ולא עקשה אלא מחד מעם וסוא בוקא לתמיה דקף מדוכתיה וכו' ומשום דעקשה מחד מביא כל השב שמעתא והכמים זה בכוונת רש"י ז"ל ע"ש ולא"כ כ"ש דליכא קו' על הב"ח ז"ל ודעוים דכן מתרץ לך הוא גא"כ דעיקר הקו' הוא מן הטאר · אמ"ך לאינו שקו' הב"ח ז"ל היא מן המאמונים ז"ל דכן כי הגאון אר"ם ז"ל בכלל כא שקי' לא והכב"הג הביא דבריו בהג"הב אות יח אלא שקלרם ולא כתב כל לשונו וכן הביא דבריו הגאון ר"מ בא"ח לא ובקלרם ע"ש ז"ל האו"ם שם וה"ה בדבר המופה את הוב הכרם וכו' אם מעלא נקוב עד חלל נגד הכרם ובני הוצים ערפה אפילו בנקב כל שהוא להא אין הערפות מעשה הדופן עצמו אלא משום חשש נקיבת הבו"ע וה"ב איכא לעניהם בבה"ג וכו' עכ"ל הלריך לענייננו · ובאור דבריו כך הם דהיא ק"ל כבי' הרמב"ם ז"ל דבעפולם וסגיע הנקב לכרם ערפה ויהיב טעמא דעשם ערפות בשר המופה את הוב הכרם הוא משום חשש נקיבת הכרם ולא"כ כיון דטעמא הוא משום נקיבת הבו"ע הא"כ אם ניקב להדיא לחלל איכא לעניהם כה"ג לנקיבת הבו"ע וזהו פשוט · הני מליבו בהדיא לגאון קדמון ז"ל דיסיב טעמא כבי' הב"ח דחשש איסור בשר המופה הוא מיקר בחדיא לגאון אר"ם ז"ל דאינו אלא משום חשש נקיבת הכרם · ובשוב דדברי הלו"ם הכי נבעינו מן הגאון הנ"ז ז"ל דאלו כאם דברי הלו"ם לא היה כותב על הב"ח לא ידענא מאיכן נומר דין זה דהו"ל להביא לו קיוב מן הלו"ם ולפשר דגם הב"ח אתמיה ליה דברי הלו"ם דוא"ו הו"ל לעייתי הכא דעקייב ליה · אחר שפתבנו זה ראינו בבי' לב אריה ס"ו חולין הכל"ו על הגמ' דף מז ע"ב שהביא זה הקו' על הב"ח מעם מהר"ר אליעזר כ"ץ ותי' הב"ח דקדק כן מלו הרמב"ם וכי אחריות תי' התוכי' על הרמב"ם הלא הרב"ם בשם הרמב"ן כתב תי' אחר על דלא מכם הקרון הגלגולת עכ"ד ע"ש · ואמ"ב לעדנו תי' אחר על הב"ח כלכתב הכי לב אריה דיתכן כתי' הרב"ח ז"ל בחידושיו לחולין על דף מב ע"ב ומשם הרמ"בן דגלגולת לא מתכיא שיעולא בהדיא בתהכיא לב"ח ומשו"ה לא הקו' מהכא ע"ש ודברי הב"ח כנים ואמתים הם ואמ"ב קי' הב"ח נתחזקה בהשמרים בל תשחת · ומהילא חוחא שמעתא דלעניין דינא אם נקבע הבשר הכזה אי גם הערוב וחזר והבריא כמ"ד דבקרם וכן הקבינו חכמי הרבינם הי"ו וכן פסק הכי טו"ע מה"ת סי' קנ"ד ע"ש :

כא שם וכמה שיעור וכו' באחבו וכו' ואם היתה וכו' נקבע הוב אוכל וכו' · לאו דוקא ביב אוכל אלא הא"ם בראבו וה"ה בבהמה גדולה שעשוה עפר אין חלוק בין אחבה לרחבה · ב"י לבוש ס"ד קק"ו פר"ח קק"ז כב"הג הגב"י אות כ בלי קק"י ז"ח קק"ח סב"ד קק"ו הלש אות ג בע"ה קק"י חב"א שם ע"ה שם אות יז כתי קק"י ב"ל שם אות ג תו"ז שם אות ד :

כב סעי' ד אם נקבע הבשר הזה וכו' והוא כדי שיכנס בו ג' גרעיני העכם וכו' · הכה בענין שיעור הגרעינין של העכם גמגם ופקפק בה הפר"ח ז"ל בק"ק קק"ח וכתב וז"ל אלא דאין לא בקאין בשיעור קשייתא כי יש כעם עיני קשייתא דאין שיעור זה כשיעור זה לבן כל דאיכא שיעור קלא ואפי' מלומלם קלא ערפה וכו' ע"ל והכא הכי ז"ל פלא לן מאלא שהוא שיעור קשייתא דלא בקאין וסניא לנו אלא שהיא קשה מעכו שיעור הקלא דאין אנחנו יכולים לידע כמה שיעורו · ובאמת זה שיעור הקשייתא אין אנחנו

יכולים

יכולים לשער בו דבעינכו יש כמה עיני תערים יש מהם שהגרעינים הם דקים ויש מהם עבים הרבה ובפרט אלו עיני העכים האלומים הגדלין בלחם הוא כמו שכים מעשר העכים ואפ"ז בעין אי עלמו יש בקלת מעכו גרעינין דקים ובקלת מעכו גרעינין גסים ואא"כ חשש הפר"ח ז"ל היא חשש גמורה · ועל כן הסכמנו עם חכמי הישיבה הי"ו לשער כן בכל הקבעים דהייכו לחביא חוב אי ובעגל אותו סביב הקדירה ואם היה בו טפח מעבעין ואם הוא פחות ומעפח מבסרינן והזה דבר קל דשיעור טפח ידוע שהוא די גולים בגולל ביכוני ורוחב הגולל הוא ז' שעורות ביכוניות זו בלד זו בדוחק והם כאורך בי שעורות ברוחב כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה"מת ה"ט ואין לזה מזה השיעור :

כג שם אם היה יתר מכשלש וכו' · הכה בענין שיעור הקדירה יש פלוגתא בזה לאי' רש"י והרא"ן אורך החוט העקיף כל הקדירה הוא בי טפחים ורוחב הסלע הוא בי שליש טפח לאבל התוס' והרא"ש מובריס אורך החוט העקיף הוא טפח והסלע הוא שלש טפח ומכן ז"ל פסק כש' התוס' לחומרא דרוחב הסלע הוא שלש טפח · פ"ח קק"ח :

כד ואם נקדר הבשר בעיגול בבהמה קטנה לא מכר בזה שיעורא ויש להחמיר ולומר שאם השיש חוט על היקף העגול ואחר שהפשטנו יהיה אורך החוט רוב האורך של בשר החופה הגס אלא יהיה אחרו טפח ערפה דדין טפח בגדולה ודין רוב בקטנה שיש הם וכמו דטפח בגדולה נשיש חוט בתוך העגול ואם יהיה טפח מערבינן ה"ב בקטנה מניחין חוט בתוך העגול ואם יהיה רוב האורך ערפה · כן משמע מדברי הסר"ת שקו"ו לכ' מכן הגס דהות ז"ל כתב דבעינן שאם יתתא העגול יהיה רוב וכו' ע"ש הייכו לפי קבתו דפליג על מכן ז"ל וקי"ל כש' רש"י והרא"ן ז"ל אבל משמע מדבריו דלכ' מרא"ן ז"ל אם נשיש חוט בתוך העגול ויהיה רוב ערפה · מש"ז קק"ח · אמנם הגאון לב"ש בסוף הכ' בחי' דיבים ל"ל אות כ קי"ל דיש לסקל בספ"ו · ויש לסחמיר · ועיין עכ"ה שם אות כג שתמה על הגאון מש"ז ולפי דבריו אין כאן תמיהא :

כה כתב הגאון פליתי שקק"ה דנקבים שיש בהם חסרון מלערפים לקלע ושאין בהם חסרון דהייכו קדקים מלערפים לרוחב דדין בשר החופה את הוב הכרם כדין הגרגרת דאין לומר דאין מדמים בערפות דהא בגמ' יליף גרגרת מחסרון בגלגולת עכ"ד ע"ש והביא דבריו עכ"ה שם אות כב · ולפע"ד בחי"ך דאין לסמוך על הרואה זו דזה ידוע דאין מדמים בערפות כמ"ש הוא ז"ל ופגמ' אין מאכם ראיה כלל דבגמ' דף מה אמרינן אר"י ניקבה כנפה מלערפים לרוחב ומקי' בגמ' מן הגלגולת וכו' ע"ש ותכי מקי' לכאן בגרגרת יהיב שיעורא כאיסר ואמר דהנקבים ג"כ מלערפים ובגלגולת יהיב שיעורא כמלא מקדח ואמר לאי' יש נקבים הרבה מלערפין למלא מקדח ואא"כ דכמו דגלגולת הנקבים מלערפים לשיעור שלא ה"כ בגרגרת לשלקא לשיעור שלא דהייכו כאיסר דבשלמא אם לא אמר בגרגרת דהנקבים מלערפים לא הוה מקשינן דאין מדמין ערפות ז"ל אבל השתא דאמרת דנקבים מלערפין א"כ דיכא היא כמו גלגולת דשם מני הנקבים מלערפין ולריך להיות בכאיסר ולא ברוחב זהו קו' הגמ' וח"ם לא הוי ילפותא אלא הוי כמו גלוי מלתא וזהו פשוט ואין ראיה מעם כלל · וגדולה מזו כתב מרן ז"ל בב"י סי' ל בדין גלגולת גבי נקבים שיש בהם חסרון וכו' וז"ל ומה שהתנה הביאו שיהיה בנקבים חסרון הייכו מדמי בגמ' לרוף נקבים דגרגרת וכו' לנקבים דגלגולת וכו' ובגרגרת אמרינן דנקבים שיש בהם חסרון הוא דמלערפין ואא"ת א"כ כיומא מני בגלגולת דנקבים שאין בהם חסרון מלערפין לרוחב דומיא דגרגרת י"ל דכיון שלא הוכר פיסול זה בשום מקום יש לנו לומר דקים לנו לדבון שאין להשוות גולגולת לגרגרת לענין זה וכו' עכ"ל . והשתא תי' מדבר קו' דאף דהתם דמי דין הגלגולת לדין הגרגרת בנקבים שיש בהם חסרון אפ"ה נקבים שאין בהם חסרון לא נלמוד ומשם דלא הוכרו א"כ כ"ש הכא גבי בשר המופה דנקבים לא הוזכרו בו לא נופל ללמוד אותו מדין הגרגרת וזהו פשוט דלכ' מרן ז"ל אם נמלא נקבים בבשר המופה הוא מותר ואף לכ' הש"ך ז"ל שם בס"ק ל דפליג על מרן ז"ל ומ"ל דכלמד גלגולת מגרגרת אף לנקבים שאין בהם חסרון ומעפה וכו' התם שאני דכיון בגרגרת לרוף הנקבים ובגלגולת כמי א"כ

דין מ' לחם ונלמד זה מזה דלימסם שויס אבל הכא דלא מזכר לכוף הנקבים בבשר החופה ודאי דאין ללמוד זה מן הגרגרת וכן פי' הגמי הפר"ת שם בס' ל' ס"ג ע"ש ומ"כ פשיטא כעתה בכותחא דבדון זה מותר גמור הוא לכ"ע ואם נמלא נקבים בבשר החופה אין מלטרפים וכשרה וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

כו לענין כרס של עוף או בשר החופה את רוב הכרס בעוף עיין לקמן סי' מע אות ל :

כז סעי' ה אם נתעקמה בשר זה וכו' הגה ואין אמו בקילים וכו' ולכן כ"מ שכשתנה מראית הבשר דימו כניעל . הא דשמוי בשר פוסל אבל ס"מ לחול בלא שום רעותא בשר שהבשר לקוי ונתעקמה קלת אז שמוי מראה פוסל אבל ס"מ לחול בלא שום רעותא כשרה כמ"ש לעיל סי' מג אות יב וכן ליימו הש"ך סק"ט ופר"ח סק"יא וכ"כ זר"א אות קפא :

כח סעי' ו מחט שנמלאת וכו' כמחט שנמלא בבית הכוסות · לקמן סעי' ח ע"ש :

כט סעי' ז המסק וב"הכ דבוקים ז"בז ואם ניקבו במקום מבורס וכו' · דע דהמסק וב"הך הם שוכבים זה ע"ג זה ואף שיש לחם בו דפנות לכל א' דופן בפ"ע מ"מ הם דבוקים ז"בז ויש בהם שני מקומות דיש בהם מקום דהם דבוקים ז"בז דיבוק גמור בלא שומן ביניהם כלל ויש עוד בהם מקום דבוקים ז"בז ע"י שומן ולכן הא דאמרינן דאם ניקבו במקום מיבורס כשרה היינו דוקא במקום שהם דבוקים ז"בז ואין שומן ביניהם אף שהם בו עורות אבל אם ניקבו זה בתוך זה במקום שיש שומן ביניהם ומדבקים ערפה דהשומן חלב טמא ואינו קושה · ב"ח מש התוס' ש"ך סק"יא כנ"הג הג"הט אות יא פר"ח סק"יד תב"ש סק"יא מש"ז סק"ט ובשפ"ד סק"יא הכ"א כלל כ אות י בלי' סק"יד ב"יל ה"ב אות א קומץ בדיני שח"ט כלל ו אות ה עכ"ה סי' כט אות ב · ומ"ש הב"ח במקום מבורס שאין לחם אלא עור מ' מפסיק באמצע לאו דוקא אלא משום דלא יש שומן ביניהם קמי ליה עור מ' כן משמע מהתב"ש וכן הבין הקומץ בעשרון סק"ו ודלא כמו שהמה עליו המש"ז :

ל ואפי' אם ניקב מ' מהם דוקא במקום מבורס ג"כ כשרה ולא תימא שהרעי בא ביניהם ודומה עלמו בין הכפולות ויולא לחוץ לא אמרינן הכי שהתימא היא ואינו מניח לבאת דרך הכפולות אלא הוזר ויולא דרך מקומו · תב"ש סק"ט פר"ת סק"ט אלא דהוא כתב הטעם דלא תימא אם ניקב מ' מהם ערפה משום דמצטערת בהכי טפי ואינה חיה וכו' ע"ש בפ"ד סק"י מ"א אם ב"יל אם בעמ"ז סק"ד פר"ח סק"יג ב"לי סק"יג קומץ אם עכ"ה אם :

לא אם ואם הנקב מפולם מע"לע ערפה ואם לאו כשרה בין בהמסק בין בב"הכ הגה ויש אוקרים בהמסק וכו' אם לא במקום הפ"מ · אמו אין לנו אלא כפסק מר"ן ז"ל ואפי' בהמסק כשרה ואפי' בהפסד מועט · פר"ח סוף סק"יו וכן מ' רוב פוסקים תו"ז סי' סג אות ד וכן הביא מהמו"ג סק"יז וסיים וסכי נקטינן :

לב ומ"מ אף דמכשרינן בנקב שאינו מפולם בהמסק מ"מ לריך לעיין היטב ולבדוק בלב הבי ולעיין אלא יש בו שנוי · תב"ש סוף סק"יב · מיהו מ"ש אאם נאבד ולא הבחין לעיין היטב דיש להחמיר יש לפקפק בזה ואין להחמיר וכ"ש דלדידן כולהו הפ"מ ולא כהעכ"ה אם אות ד שעתיק כל דבריו :

לג ב"הכ שניקבו בי' העורות זה אלא כנגד זה כשרה דמיכא ניימי דומיא דקנקבן · ש"ך יש סי' מע סק"א פר"ח בק"כב תב"ש סי' מע סק"א ב"ת סק"לז שפ"ד סוף אות יב וסי' מע סק"א כו"פ סי' מע סק"ב מח"בר סי' מע אות ה תב"א כלל כ אות יב ע"ש סי' כט אות עז שע"ה סק"לא וסי' מע סק"ז ז"א אות קלד ז"ש אות ל :

לד ומ"מ בעינן אלא יהיו הנקבים סמוכים כ"כ אלא יהיה מפולם · שפ"ד סי' מע אם מח"בר אם אות ו וסיים ופשוט עכ"ה אם ז"ש אם :

לה סעי' ח אם נמלא בא' מהם החובה מחט או קוץ ולא ניקב מע"לע הופכין אותו ובודקין וכו' בין בהמסק בין בב"הכ · ש"ך סק"יו שפ"ד סק"יו · והש"ה בקינה וקנקבן · כנ"הג הג"בי אות יו ומש או"ה ז"ת סק"כו ומש בו"ת הרש"בא סימן לכו · ומיהו מ"ש אם בז"ת דקין והדא דכתא אין הדין כן דבדקין כבר פסק מרן ז"ל לעיל סי' מו סעי' ד דמחט שנמלאת בדקין ערפה וכו' והיינו אפי' לא נתחבה אלא

הכא דהיא תחובה והיינו משום דפסק כס' הר"ן ז"ל דדקין חמירי משום דהולכין בהיקף וקרומין כך וכו' עיין בב"י סי' מו ומלחמו ק"ל כמרן ז"ל דקבלו הוכלותיו כמ"ש הרי לעיל כולם בזה הסי' ע"ש והדא דכתא כמי בכלל דקין הם ומ"כ דוקא במשם וב"הכ וקינקבן וקינה וכרס אבל דקין והמ"ה ערפה ואפי' אם מחמת בחלל הדקין ולא נתחבה כס' מרן ז"ל :

לו אם אם נמלא עליו ק"ד בידוע שניקב כולו וערפה ואם לאו כשרה · דוקא עליו מכוון נגד פי המחט אבל אם לא נמלא נגד פי המחט אפי' נמלא סביבות הנקב כשרה · ומרן בב"י תו"ח כלל לד ומש המרדכי ומאב"ים מהרי"קש בס' ערך לחם ס"ך סק"יז וכן מומע דכן ס' הפר"ח סק"יז ב"לי סק"יז כדתי סק"יז ז"ת סק"כח שפ"ד סק"יז מכ"א אם אות יד ז"א אות קפ"ד עכ"ה אם אות ה ב"יל בעמ"ז סק"יא ודלא כהב"ח ודעימיה דהמחמיר וכ"ש דבחמות דידן הם הפ"מ :

לז אפי' אם הקד הוא בפי המחט ונפגים כשרה · פר"ח אם פר"ת סק"יא דין מ' כדתי סק"יח שע"ה כוף סק"כב ז"ת סק"לו ז"א אות קפו ז"ש אות יז :

לח קורט דם היינו נלבר הדם או קורט מומ אבל אמיתות הקרום לבד אינו מזיק · מש"ז סק"יג ומש מוב הסכי סי' סט ז"ת סק"לד וסיים דקורט הוא התיכה כל דהו ע"ה אם אות ט מק"מ סק"כז ועיין לעיל סי' מ אות יח :

לט וכן שאר ש"מ בהון נגד פי המחט כשר אבל אם הסכוי מראה מו המודם בפלוס עד פי המחט ערפה · מק"מ אם מש שפ"ד סי' מע אות ד :

מ אם ניקב ע"י חולי מלד מ' ואינה ק"ד ומבחון כנגד מקום הנקב מש ערפה · באר יעקב סי' מא מש הרב פנים מאירות ה"א סי' מ עכ"ה אם אות יט ולא כדאילק הכב"ה לדעת הא"ז בהג"בי כוף אות ל מק"מ סק"כו · ובזה א"ל לבדוק בחון אחר ק"ד · מק"מ אם מש מתם סופר ז"ל :

מא אם נמלא מחט תחוב בכרס וכנגד אותו מקום נמלא סרכה בכרס תלינן לחומרא וערפה ולא גרע מקד · מכ"י כלל לד סק"א ובפרו שבו"י ח"ב סי' סד וסוא מש"ת ל"ל סי' מו ומבר אפרים סי' סב ומוב הסכי סי' סט עכ"ה אם אות ח ז"ש אות כד פת"ת סק"ו הכ"א אם אות יח ז"א אות קפו :

מב ולאו דוקא סרכה סבוכה ודבוקה למקום אחר אלא אפי' סרכה תלויה ואינה דבוקה יש להעריף · שפ"ד סס' מא בד"ה וילא לנו וכו' · והגם דהגאון דע"ק סס' מל ובזה הסי' סק"עו בתפק בדבר אמו אין לנו אלא דברי הגאון שפ"ד וערפה וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

מג ודוקא סרכה מומ בעינן אבל אם נמלא נפוח קלת מלד חון ועב קלת ואין שנוי בבשר לרעותא אין להעריף דז"ל בא מחמת כאב המחט שנתחב בבשר הסי ואין להוסיף על הערפות · שו"ת שבו"י אם פת"ת אם :

מד מקום קשה בומשוש נתפתק הלב"ש בחי' דיבים שבקוף הספר סק"סב וסג · מק"מ סק"כז :

מה קיבה שנמלא תחוב בה מחט מלד מ' ומלד שאחר יש עליה יבלת קשה ונקרא בערבי פ"אלול ועומדת על שקיבה נגד אותו מקום שהמחט תחוב ונפגים ודמו המחט לגד חון ולא היתה נכנסת דרך אותה יבלת ערפה דהיבלת הוי קרום שעלה ומחמת מכה ואף שלא נכנסה המחט בגוף מ"מ קופה ליקב מעמ מפני שהמכה מעלה מגודה · ע"ת שבר אפרים אם והודה לו הפר"ת בקו"א מש"ז סוף סק"א · והש"ה אם יש ומרעליל מנחון נגאה דקרום מחמת מכה הוא · שפ"ד סי' מע סק"ג :

מו ואם יש שביל נגן עד לחון נגד פי המחט או נגן והבשר קשה הרי אין אנו בקילים בבשר שסרופא גוברו וכ"ש שיש מחט דאין לך רעותא גדולה מזו ומש"ה כל שכתבה מראה הבשר לחוד אף דבעלמא כשרה כאן דאיכא מחט ערפה · שפ"ד אם ועיין לעיל אות טל :

מז והש"ה אם יש מכה מבחון כנגד המחט ערפה · קומץ כלל ו אות יז :

מח אם ק"ד הכז' לא היה עליו מבחון אלא היה בחלב הבשר ומלמעלה לא יש ק"ד

יש

יש להכשיר · שאם שם זב"ש אות לד משם זב"ר :

מט אם כיקב מלד אי ומלד הב' נראה איזה שכוי בעור שנעשה כעין לנקת ערפה דהללקת הוא שי' דכיקב ומזר הבריא ואפי' אם המטה לא היה תחוב בו · כן נשמע מהתב"ש סוף סק"יב וכן בא מעשה לפני מ"ר כשיס הכוי והטריף :

נ מעשה שהיה פה בגדולה יע"א שהיה המחט תחוב מלד אי ומבפון מלד הב' היה כנגד פי המחט גומא אי כנגד פי המחט והעור לא היה נקוב מלד הב' ולא נפוח אלא שיש בו כמין גומא שנאכל כמו שליש מן העור ונעשה במקומו גומא ובדקו אותו ע"י חולה ולא הטעור שלם והביאו זה לפני מ"ר כשיס הכוי והטריף ואמר דלא נגע זה הגומא שנאכל העור מק"ד :

נא כל מקום שמזכר מחט לאו דוקא אלא ה"ה קוץ או מסמר וכיולא כל דבר המנקב · מכן ב"י ז"ל ומשם התוס' פר"ת סק"יא ענ"ה שם אות יא תו"ז שם אות י וקייס ופשוט :

נב נשתפק בנמק"מ אי קש תחוב הוי כקוץ ע"ש סוף סק"כה ומשם דע"ק סק"יא · ואם קש תחוב וסרכה מבחוץ הוי ליקוי להחמיר ומשום כיפות שבעובי · מק"מ סוף סק"כו ומשם דע"ק שם · וכ"ל שהכל לפי ראות עיני המורה :

נג אם כמלא המחט תחוב בבכם ואין נראה מבע"לע אלא דבמקום שהיה המחט היה כפל הבכם ונדבק דבוק חזק ע"י הסומן וידין ונשקובע אותו הדבוק בשכין יראה ראש המחט ערפה ואין לדמותם לעובי ב"הכ הס ב' דפנות דבוקות זו לזו מתחת בריאתן אבל זה הכפל שיש בבכם אינו אלא מלד סומן או מלד אחרת ונאו בר קיימא הוא דעתיד הכפל להתרפק ולהתרחק הבכם ויהיה הנקב מפולם · הרדב"ז דפוס ויניציא ח"א סי' רכז ער"ה אות ב ענ"ם סי' כח אות יג תו"ז שם אות יב ז"ש אות כב וקייס מש מה"רם ביר"דוגו ומשם זב"ר דאם נראה דהם דבוקים מתחלת בריאתן יש להכשיר · וכן משמע מלי הרד"ב שבאתו לעיל :

נד אם הגה ואפי' לא נשאר רק מעט מעור החיצון שלא ניקב · ומתבראה לי מלתא דכל דניקב כ"כ בעובי דלא נשאר אלא כל דהו מש דאי מרחיק כל דהו מנקיב ערפה דקרוב הדבר דניקב וערפה לכל הסברות ומעט דכתב ההגה שאו דוקא · פר"ת סוף סק"י ויב ענ"ה סי' כט אות ו ז"ת סק"כג אלא דהוא כתב דהפר"ת חולק ולא דקדק יפה דהפר"ת כתב דלכל הסברות הכי הוא ולא פליג ופשוט :

נה אם והוא שלא מלאו וכו' ואפי' ראש העב שלו לגד חוץ · פי' שראשו העב הוא לגד חוץ וחודה הוא לגד חלל ב"הכ דאמרינן אוכלין ומשקין דמקומו · ש"ך סק"כד פר"ת סק"כ זת"ת סק"אלא שע"ה סק"כו שפ"ד סק"כד חכ"א כלל כ אות יד תו"ז שם אות יא :

נו ואין חלוק בין אם המחט היא קטנה או גדולה · כנ"הג הגה"הט אות יז ומשם תו"ח כלל לד ש"ך שם שע"ה שם תו"ז שם :

נז אם בהגה ויש מקילין להתיר אם לא ניקב מע"לע והודח ונמלא או שנאבד ולא בדק וכו' ויש לסמוך עלייהו במקום הפ"מ · ולענין דינא אמו אין לנו אלא אי' מכן זל ולא מבעיא היכא דנאבד שלא היה ידוע אם ניקב לחוץ או לא דערפה אלא אפי' אם ראינו שלא ניקב אלא מלד אי ולא הספיקו לבודקו אם יש עליו ק"ל או אם הודח ונמלא ולא אפשר לבודקו אפ"ה ערפה · לכן פסק מכן זל כהרמ"בא זל ואמנם קבלנו הוראותיו וערפה אפי' בהפ"מ וכן פסק הרדב"ז זל בח"א דפוס ליוורנו סי' נח ועי' בכנ"הג סוף הגה"הט וכ"כ הטע"ה סק"כד דלדיקן פסקינן כפסק מכן זל וכ"כ בב"י סק"יח דאין להקל אפי' בהפ"מ וכן הלכה :

נח אם עבר המחט מע"לע ועודנו תחוב בו וכו' הגה יא"א דבז"הז דאין אנו בקיאים יש להעריף וכו' והכי נהוג · וכן מנהגינו דאנחנו אין בקיאים בבדיקה כמ"ש מו"כה זל ועל כן לא כתבנו כלום על מחט התחוב מע"לע דאכן ס"ל דכיון דתחוב מע"לע וניקבה מבי' לדין אפי' לא נמלא ק"ל ולא חלודה ערפה · וכן פסק התב"ש סק"מז ואפי' בהפ"מ וכ"כ הוב רבני סאחרונים וכ"כ תו"ז שם אות יב וקייס והכי נקטינן :

נט אם בהגה מחט או קוץ הנמלאים בהמסק ובה"כ בשלנו וכו' כשר בכל ענין וכו' · ואם נמלא עליו ק"ל מבחוץ ואין שום נקב מבפנים בזה יש פלוגתא דרבותא דהט"ז והש"ך

ודעמייהו אסרי וסלע"ז והפר"מ ודעמייה מכשרי ועל כן יש להקל בהפ"מ · ת"ב"ש שבו"י מ"ב סי' שד מש"ז סק"יד שפ"ד סק"לא ב"יל מ"ג סוף אות א קומן כלל ו אות ז :

ס וכן כמי אם כמלא קוץ או מחט מונח בפרס ויש סרכא על בה"כ ומבחוץ יש להכשיר בהפ"מ דדין הסרכא כמו ק"ל כמ"ש הפוסקים הנ"ל אלא להתו"ז שם אות יד ובספרו כד"ל מ"א סי' יח אשר בסרכא ואכן לא ס"ל כוותיה ובהפ"מ יש להקל :

סא אמנם אם כמלא מחט מונח בפרס ואינו תחוב בו והעור מבפנים ניקב מלד אי ויש עליו ק"ל מבחוץ בהא ודאי יש להסריף משום דניקב מלד אי כמש"ל אות אי גבי חולי ע"ש :

סב אם כמלא המחט תחוב לארכו של רופן בה"כ ערפה אף שאין ק"ל מבחוץ · ט"ז סוף סק"עו הב"ש שם והגס דהתב"ש ההעיר אפי' במונח מ"מ אין לאסר אלא בתחב כנ"הג הגה"הט אות יט מש"ז סק"עו קיומן שם אות יג ענ"ה שם אות יא ומשמע מן הקומן שם דהה"ה אם מוסכב לרחבו של האדר ע"ש · ומיהו מכן זל לקמן בסעי' יא כתב מחט שנמלאת בקרקבן וכולה נבלעת בעובי בשר הכשיר שם כשולאת הרב"א זל והוא הוא הדין בעלמו של בה"כ שכתבנו אלא דסכא נבלע בעובי בשר בה"כ ושם בעובי בשר הקרקבן וא"כ לפי הרש"בא דפסק מכן כוותיה דכשר ס"ל כשר וטעמיס שכי הרש"בא שם שייכא מני הכא · אבל לפי מה"רם זל שהביאו ש"ל סי' לד ואו"ה כלל כא אות כב דאשר בקרקבן ה"ה בב"הכ אשר ומשמע מאו"ה שם דדין הקרקבן ודין ב"הכ שוים לענין זה לקיים האו"ה שם וז"ל ומשמע דמאחר שהמחט לא היתה ניכרת ונבפנים כמו שלא היתה ניכרת ונבחון איכא לומתי ולומר שבאת מבחוץ ונקבה הוסע והדקין וכן כל כיולא בזה עכ"ל ומ"ש וכן כל כיולא בזה דהיינו ה"ה באבר אחר כיולא בזה כמו ב"הכ וקיבה וכיולא ג"כ נימא שבאת מבחוץ הכי ומשמע דקרקבן וב"הכ שוים בדין זה וכ"כ בהדיא הכי בתו"ח כלל לד אות ה שאחר שהביא כ' הרש"בא שמתיר גבי קרקבן כתב וז"ל ובהגהות ש"ל כתב בשם מה"רם לאסור בכה"ג וכן פסק באו"ה וכתב להה"ה לב"הכ שמונח שם המחט תוך העור כבריא דערפה וכו' עכ"ל הכי בהדיא שכתב שה"ש לב"הכ וכ"כ הסב"י ח"ב באמלע סי' סד וז"ל וזה פשוט וערוך לפנינו בש"ע פי' מח ובהגה שם דבחלא מחתא מחתיכו וכו' ע"ש ואח"כ כ' מכן דהתיר בקרקבן ה"ה ב"הכ מוהר · ולקמן אות עב גבי קרקבן שקבו משם האחרונים דדוקא בהפ"מ יש להכשיר ואח"כ ה"ל גבי ב"הכ יש להכשיר בהפ"מ :

סג מחט שנמלאת תחובה לארכה בהקמטים שהם כמין חדרים שבב"הכ וקבה ונקבה בו ושלש מחם אבל אינה מונחה בדופן אלא תחובה לארכה ונקבה שיש שלש מן הקמטים ומונחת שם כבריא וכולה נראית לפנים יש לזה דין תחוב דלד אי ולריך לבדוק באותו מקום שמא נקבה מע"לע וגם לבדוק בחון אחר ק"ל · קומן שם אות יד ומה שקיים עוד בזה ועשה חלוקי דינים הם חומרות יתרות ולא כתבנום :

סד לפעמים נמצא בכרס או בקיבה לנור אי וחלנור הוא קיפון ופעמים הוא מוגלא ואפי' לא יש מחט אם נמלאת הקיפון הכו' ערפה ואנו חותכין מבשר הכרס בישור שיהיה אותו המקום שיש בה הקיפון שוה לבשר הכרס ואנו לוקחין מחט אי ומשימין אותו תוך חלל הקיפון ואם עובדת תוך הכרס ערפה שהרי הכרס נקובה ואותו הקיפון הוא קרום שעלה מחמת מכה וערפה אע"פ שלא נמלא מחט · כנ"הג הגה"הט אות כב ומשם מה"רי פינון זל ז"ש אות לב תו"ז שם אות עז · וכתב דמנהגם לבדוק בטולה ע"ש · וכן בעיקרו פה בגדולה יע"א מלוים קיפוכות כאלו בבכם וכיולא וכן מנהגינו שנביא טולה ונכנים תוך חלל הקיפון ואם עובדת בתוכה ערפה :

סה הא להטרפנו בניקב מע"לע אפי' ליכא מחט או קוץ כמ"ש מכן זל לעיל בסעי' ז היינו דוקא היכא דליכא לתלות במשמש ידי סיבה אבל אי איכא מקום לתלות במשמשא ידא דעבדא ניקב כשרה · כנ"הג הגה"בי אות סב ומשם או"ה כלל כא אות כא עכ"ה קיומן כע אות כד :

סו מעשה שהיה בבני הרב לעיר רודס זל מחט או שנמלאת תחובה בתחלת הדקין סמוך לנקיבה ושם המחט תחובה מע"לע ובדקו בעקום המחט ולא נמלא שם ק"ל כלל וגם

בדקו במחט עלמה ולא מצאו בה חלודה כלל ולא בעקום המחט ובאלו את המפסיע ואמר שהוא לא ראה שום דבר אלא כשבא להפרים הדקין מן הקיבה ולקח ראש הדקין בידו נגבש ע"י שנתחב מעט מן המחט בידו וכמדומה לו שע"י שדחק בידו בדקין יצא המחט לחוץ ונשתפקו בזה . והורה הרי"ז זצ"ל דכשרה דהנה לפ"ז מכן ז"ל היא טרפה דס"ל בפ"ו מו סעיף ד' דגם אם נמצא מחט בדקין ולא נתחב בטרפה כפ"ז הר"ן ז"ל ע"ש ולדידן דקבלנו הוראת מרן ז"ל לריך להיות דטרפה ועיין לעיל בדבריו אות לו אלא דראה להדמש"א הביאו הכב"ה לעיל פ"ו מו הג"בי אות יג דכ"ד שנמצא המחט בתחלת הדקין אף הר"ן ז"ל מכשר דאם דאסר הר"ן דוקא למעה מתחלת הדקין שמשם מתחילין לילך בעגול וגם קרומם כך אבל בתחלת הדקין כ"ד דאין כ"כ קרומם דק כשאר הדקין וגם עדין אין מתחילין לילך בעגול יש להכשיר ואה"ך לא סגך הרב ע"ז משום דהדמש"א בעצמו לא סגך ע"ז החלוק לבשוף . אלא שהרי ז"ל הכשיר בזה משום ש"ש קפק אם הלי כהר"ן דמחט שנמצא בדקין טרפה או הלכה כמ"ד דמחט שנמצא בדקין כשרה ואח"ל דה' כהר"ן אפשר דלא אמרה הר"ן אלא למעה מהתחלת הדקין אמנם בתחלת הדקין שעדין איכם הולכים בעגול וגם אין קרומם דק מודה הר"ן דכשרה סוף דבר שהכשיר הרי מעשה זה ע"ש בדבריו בזה הפ"ו . ואני אומר שאין לסמוך על הרי בזה ומעשה שלו היא טרפה דמרן ז"ל סתם דבריו דכתב לעיל בפ"ו מו סעי' ד וז"ל מחט שנמצאת בדקין טרפה דחיישינן שמא ניקב עכ"ל ומדסתם דבריו מוכח דס"ל דכל מקום בדקין אייכי אפי' בהתחלתם ואכתו שקבלו הולאותיו הא ודאי דטרפה . וכן ראיתי להקומץ דיני שא"ע כלל ו אות ח וז"ל וכ"ל דכל זה בדקין הסולכין בעגול דהיינו מהתחלת הקיבה עד קוף שהוא כתמונת כף כפופה ומשם ואילך היא העצמית הסולכת בכיוון וכו' דכשר דינה להכשיר בהפ"ע וכו' עכ"ל הרי בהדיא דס"ל אפי' התחלת הדקין שיולאים מן הקיבה טרפה וכן הסכימו חכמי הישיבה ה"ו :

סז אלא דאם המצא ימצא כגדון זה בקיבה וכרס וב"הכ ומשם מחט שהוא תחוב מע"לע ובדקו במקום המחט ולא מצאו לא ק"ד ולא חלודה וגם המחט הוא נקי ואין בו לא דם ולא חלודה ובתחלה לא הרגישו במחט אלא דאח"ך בעת הולאת הכרס מן הבשמה ע"י שהוליא בחוזק נתחב בידו ראש המחט והרגיש בו ונשתפק דשמא בתחלה לא היה המחט עובר מע"לע אלא דע"י דחיקת ידו ככרס מע"לע זסו ודאי דכשרה . משום דמעיקר דדין בנתחב מע"לע אם לא ראיתו ק"ד ולא חלודה כשרה כמ"ש מרן ז"ל ואפי' לדידן דמקמירין כמ"ש ההגה ז"ל משום דלא בקאיקן בבדיקה הייתו לוקח בודאי נתחב מע"לע אבל אם הוא כפק נתחב מע"לע ודאי כשרה משום דאין בו לא ק"ד ולא חלודה וכמ"ל אות סה דאם יש להלות בהמשא יש"ר כשרה ופשוט :

סח נמצא ק"ד וכיולא בהון ומחט תחוב בפנים אלא שהיה משמוש יד פנה לתלות שעל ידו היה נתחב אין להכשיר שהק"ד שהוא מכוון נגד תפיבת המחט מעיד דכן היה מסיים . מק"מ ק"ל :

סט סעי' ט אם נמצא עליה חלודה וכו' הגה וכן אם נמצא חלודה מבחוץ נגד המחט אם ניקב מצד אי' ערפה וכו' . אבל אם נמצא החלודה בניקב מצד אי' בפי המחט מבפנים ולא מבחוץ פשוט דהיא כשרה כמו ק"ד שהכשרנו לעיל באות לא :

ע דין זה דחלודה מצד אי' יש בה פלוגתא דרש"ל ודעמיה מכשירין כמ"ש הש"ך ק"ל ולכן ק"ל כמרן ז"ל דערפה מיהו היכא דנאבדה ב"הכ קודם שנבדקה אם העלתה חלודה אם נאו יש להכשיר מכח ש"ש ספק אם עלתה חלודה או לאו ואח"ל עלתה שמא הלכה כמכשירין והוא מתספק ספק אם הלכה כמכשירין או כפוסלים ואח"ל כפוסלים שמא לא היתה חלודה . כ"הג הג"בי אות ס ב"לי ק"הכ שעה"ש ק"לב ב"ל מ"ב בעמ"ז ק"ז עכ"ה שם אות כג וכתב עכ"ה דמ"ש בכ"הג נאבד המחט הוא ע"ש ומ"ל נאבד ב"הכ וכן שאר הפוסקים שסבלו כמשמו אחר הכ"הג ולא דקדקו בזה :

עא סעי' י זה שאמרנו אצל אי' כשרה וכח ודאי לא שבחון כלפי חלל הגוף וכו' ערפה . ערפות זה לאו ודאי ערפה אלא ספק הוא דהוי דהיישינן דילמא נקבה

נקבה אינבים הפנימיים ונרפה מספק וכ"מ אי איכא ספיקא אחרינא פטינא דכשר פרא"ת סק"ז זב"ת סק"לט :

עב סעי' יא מחט שנמצאת בקרקבן וכו' תילין להקל וכו' הגה דהמחט וכו' ואם אין עליו ק"ד מבחון בשר ויש מחמירין ואוסרים ויש לאוסר לדבריהם אם לא בהפ"ע . העיקר הוא שיש לאוסר אבל בהפ"ע מותר כפ' ההגה ז"ל . כן נמצא מכ"הג הג"בי פ' מו אות ז תו"ז פ' פו אות יז וסיים וכן ראוי לנקט להחמיר :

עג ואם יש עליו ק"ד מבחון אסור במ"ש ההגה ואם נאבד או הודם והומלא ולא נבדק אסור . מ"ך סק"מ כ"הג פ' מו אם פר"ח סק"כה ב"לי סק"כד מ"ש סק"לו ז"ל סק"מא חכ"א כלל כ אות כה עכ"ה פ' ל אות יב ב"ל פ' מו בעמ"ז סק"מו :

עד והיכא שיש היכר שבא מבפנים ולא מבחון כגון שיש ק"ד מבפנים ולא מבחון כשר לכ"ע אף בלא הפ"ע . מ"ך סק"מא כ"הג הג"בי פ' מו אות ח פר"ח סק"כו בלי סק"כה ז"ל סק"מב מז"ז סוף אות יח עכ"ה אם בע"ח אות לז תו"ז פ' פו אות יח זר"א אות קלו :

עה מחט שנמצא מוצלב בקרקבן ואינו נקוב לא לפנים ולא לחוץ כנדון מרן ז"ל אלא שהיה קרוב לצד חוץ יותר מצד פנים יש להתיר בהפ"ע . ב"ח מעיל לדקה פ' יג מה"בר אות בו מבמו בע"ח אות יב שם . והרי תולדות יצחק בש"ת פ' ד כתב דאסור ע"ש והרי פת"ת הביאו בסק"יב ואחר העיון בה"ל שם ראינו שאין בו כדי שביעה שהוא הענים זה בכונת דברי הפר"ח ז"ל בסק"כג ואין בלשון הפר"ח הכרח דיכול להתפרש כפשוטו וכן הבין דבריו הש"ש סק"לג שהוא כפשוטו ואין לסוליא דין מזה . אח"ך ראיתי שהכנ"הג הכי ס"ל דכשר לכתב בהג"בי אות שם וז"ל ומדברי הרבב"א שם נראה בפ' דאפי' לא נשאר כחלי אלבע מצד הכים כשר הנהה כ"י לנהר"עי עכ"ל ודבריו תמוהים דמאי אפי' דנקט דהדבר בהפך דאדרבא אם לא נשאר כחלי אלבע מצד הכים דהיינו מצד פנים יש להכשיר יותר מנשאר חלי אלבע דאם לא נשאר כחלי אלבע א"כ הוי קרוב לצד פנים יותר ואמרינן בבא מצד פנים והדבר קו' דאפי' אם נשאר חלי אלבע מצד הכים כשר כ"ש אם לא נשאר כחלי אלבע דבשר ומאי אפי' דנקט ועוד דמאי אתא לאשמעינן מהר"עי וא"כ דברי מהר"עי ז"ל אינא להולמס . אלא מוכרח לומר דיש ב"ש בדבריו וכל"ל דאפי' לא נשאר כחלי אלבע מצד חוץ כשר ובמקום מצד הכים ל"ל מצד חוץ והשתא א"ש דהרבב"א כתב ונשאר כחלי אלבע מצד הכים גם מצד חוץ משמע דמצד חוץ נמי נשאר כחלי אלבע ומש"ה הוכרח מהר"עי ז"ל לאשמעינן דאפי' אם מצד פנים נשאר כחלי אלבע ומצד חוץ לא נשאר כחלי אלבע אלא פחות לא תימא כל' הרי תי"ל משום דקרוב יותר לצד חוץ הצריף אלא אפ"ה כשר והוכיח כן מדברי הרבב"א ז"ל דכתן בעמ דאיכא נמחלי בוה שדכבו דבא עם האוכלים דרך הוטע מבפנים ולפ"ז הנעמ ה"ה אם קרוב יותר לצד חוץ וזהו פשוט דכן כוונת מהר"עי ז"ל והכנ"הג שהביא דבריו ודלא כהרי תי"ל וכשר :

עו סעי' יב קטן שנמצא מחט תחוב בכרס וכו' יש להחמיר ולאסור על פיו . סייגו משום דנמצא המחט ושוי רגלים לדבר ולכן יש להחמיר ולאסור על פיו לאבל להקל שהקטן אומר דנמצא המחט בעקום שאינו מעריף לא קמבינן עלים משום דאיכא רגלים שם מחט . כן משמע מהש"ך ק"מב מה"בר אות עוד :

עז נכרי שעשה מלאכה אצל ישראל בהפשעת הבהמות והביא מקמר בידו ואמר שנמצא אותו תחוב בכרס והראה בעקים שאינו מעריף אש"ה ערפה דאין לפיוך על דברי הגוי להתיר . ש"ת מס"רס מלובלין סי' קו פר"ח סק"כז תב"ש סק"יט ש"ך בכ"סך מה"בר שם זר"א אות קלג שע"ה סק"לה חכ"א כלל כ אות כ זב"ש אות כז תו"ז סי' קג אות כד עכ"ש סימן כח אות ד :

עח אם אחר שכבר פפק הגוי מהתעסק בהולאת הכרס בא אצל היסודי והביא לו מקמר ואל שנמצאו תחוב בכרס אין להאמינו משום דילא הכרס בהיתר . ש"ת מה"כס שם כנ"הג הג"בי אות נב מש"ז קוף סק"יט חכ"א שם עכ"ה שם :

עט אבל אי הגוי מסיגן ליה אסור אפי' אם אחר שילהה מתחת ידו כמ"ש מרן ז"ל לעיל סי' יז סעי' יא גבי אותו ואת בנו · ע"ז קק"יב עכ"ה שם אות ו ומה שהקי' שם על הב"ז יש ליישב בנקל :

פ גויים רחצה חתיכת בשר על שכהר ובאה ואמרה שמצאה מחט המובה עם חיט אי של פשתן והמחט היתה כחדשה והחוט ג"כ היה חדש נראין הדברים דשקר ענתה ויש להתיר אליבא דכ"ע שכבר הותרה ולא מחזקין רעותא וגם שלא היתה מברתה לעבדה אלא היהודית אמרה לה לרחון בשר זה · מש"ז שם מח"בר אות יח ע"ה שם אות ח :

פא אשה שנתעסקה בכרם לנקותה מהפרש שבתוכה ובהיותה גוררת הפרש ומעבירתו בסכין שבידה ראתה שהיתה מעברת גם מחט עם הפרש בגרירתה בסכין ולא תוכל לדעת אם היה המחט החנג בכרם או רק מוכח בהלל הכרם תוך הפרש יש לאסור הגם דיש מעם להתיר מטום ס"ס מ"מ מטום דכבר הסריפה בזיים ולא יראה המחט בשריפה רק ע"י גרירת הסכין ומגלים לדבר שהיתה התובה בו שאם היתה מוכחת לבד היתה עוברת על ידי השריפה ולכן יש לאסור . ח"בי קיימן מ תו"ז אות כה והערו"ש הביא תחלת דבריו :

פב ישראל שמכר כרם לגוי ובא אחיך הגוי ואמר שמצא מחט תוך הכרם איני נאמן אפי' מש"לת · עכ"ה אות י זש"ש אות כח :

סימן מט

א סעי' א הקרקען יש לו בי עורות וכו' ניקב זה בלא זה בשר עד שינקבו שניהם זה כנגד וכו' זה שלא כנגד זה בשר · פי' הכיס שנקלף ומשליכין אותו הנשים עם הטומפת והלכלוך שבתוכו הוא עור אי ושאר בשר הקרקען הוא עור שני · ע"ז קק"א כ"הבו הנ"הנו אות ד פר"ה קק"א ב"לי קק"א כרתי קק"א מש"ז קק"א מח"בר אות א חכ"א כלל כ אות כב תו"ז סי' פו אות א זב"ת קק"א זב"ש אות א ע"ה סי' ל אות א ולא בהרב שתי הלחם סי' על :

ב אפי' בר אחא ואחא כולם שוו בשיעוריהן ויש בו הסני עורות אלו דקרקען שלהם יש כיס שבו נאבף האוכל · מח"בר אות ב ע"ה שם :

ג ואם נתחלפו עורות הקרקען שהאדום היה לבן והלבן היה אדום לית לן בה וכשרה · כ"הב הנ"הנו אות ד מח"בר אות ג מש"ז שם ע"ה שם :

ד הא דאמרינן שאם ניקבו זה שלא כנגד זה כשרה מיסו לריך שלא יהיו שמוכים הנקבים כל כך · שפ"ד קק"א מח"בר אות ו תו"ז שם אות ב ע"ה שם אות ב :

ה ניקבו זה שלא כנגד זה אפי' מכות אי אלא דזה לתעלה וזה לתעה דכה"ג בושע ערפה מטום דאשר דמתרמו אסדדי אפ"ה בקרקען כה"ג כשרה דמינה נייח · כ"הב הנ"בי אות ג ע"ה אות ג :

ו כמו שהדין בניקב כן הוא בניעל שאם ניעל עור אי מסקרקען או נקיב לגמרי כשרה כל שהשני קיים · נו"ב ומה"ק חי"ד סי' יח שו"ג מחו' א מח"בר אות יח תו"ז שם אות ע ע"ה שם אות מו ב"ל בתק"ה קק"א :

ז נתמעטו בי עורות הקרקען עד שאם היו מוכים קלת היו נחתכין יש להעריך · מהרי"קש בסי' ערך לחם מח"בר אות מו תו"ז שם אות ח ע"ה שם אות יג שו"ג מחו' א :

ח הא דניקב זה כנגד זה ערפה היינו אפי' אם מנוקב בשפוע דיבו כזה כנגד זה וערפה תכ"א שם ועיין לקמן אות יט :

ט ואם ניקב שלא כנגד התלל רק בעובי הבשר של קרקען ע"י חולי אצ"פ שהוא מעב"ל כשר בדאמרינן לעיל סי' ו אות ג גבי לב · חכ"א שם :

י סעי' ב ניקב ושוגן שעליו שותמו כשר · אפי' אם עדיין המחט שם אפ"ה השוגן שותם · ש"ך לעיל סי' מו קק"ב ומנזו בכאן קק"ב שפ"ד קק"ב מח"בר קק"ז זב"ה קק"ג זב"ש אות ב ע"ה שם אות ב :

יא לריך המורה ליזהר לפעמים דמשכחת שתיאה על הנקב ואינו שוגן רק קרום שעלה מחמת מכה · שפ"ד שם מח"בר אות ח תו"ז שם אות ו ע"ה שם אות ד זב"ש אות ב :

יב אם נעלה השיגן על חודו של מחט או הקוץ מעמ מלבד שוגן אשר מסביב בידוע שלא ילא והשוגן שותמו וכשר אבל אם השוגן סביב למחט ולא על חודה בידוע שילא חוץ לשתי עורות ונרפה ואפי' אם נשאר מעור החילון שלם קלת שלא ניקב רק שאין שוגן בנגד חודו דניכר דקרום מחמת מכה הוא ונשתנה משאר הקרקען שאין בתקום זה הפסק בשוגן וכאן בנגד המחט יש הפסק בשוגן משו"ש ערפה . שו"ת באר עשק סי' קא תב"ש קק"ב מש"ז קוף קק"א מח"בר אות יב חכ"א שם אות כג ע"א קק"ו ב"ל בתק"ה אות ג ע"ה שם אות ח זב"ש אות ב תו"ז שם אות יב :

יג הא דשוגן שותם היינו דוקא שאין המחט נכנס בתוך השוגן אבל אם המחט יולא קלת לחוץ לתוך השוגן אף שיש שוגן הנבה על חודה של מחט יש לאסור · שו"ת תולדות יצחק סי' ו פת"ת קק"ג משנו פר"ת קק"ב · ועיין במק"מ סי' מו קוף קק"ב שדחה זה וקיים ופשוט להתיר בהפ"מ עכ"פ ע"ש :

יד לריך ליזהר בשוגן אוזנות מפיטמות אם השוגן שותם הוא בגיל בכולן הוא מחולה ושותם אבל אם השוגן הזה הוא מכח הפטוש אינו שותם · שו"ת בא"ע שם תב"ש שם מש"ז שם מח"בר אות יא תו"ז שם אות ז ועיין לעיל סי' מו אות יא :

טו הא דשוגן שותמו כשר דוקא שניקבו שניהם אבל אם ניקב החילון לבדו והשוגן שותמו יש להעריך אף דהשוגן שותמו דאמרינן דהמחט בא מבחוץ וחיישינן לנקיבת איברים הפנימיים · עכ"ה שם אות כב מש"ג קק"ב :

טז כבר בדבוקה לקרקען הוי שתיאה לנקב שבקרקען ואם מפסיק מוגלא אינו שותם ורק כשאין שם שום הפסק ומהודק יפה שותם · דע"ק קק"ג מק"מ קק"ד :

יז סעי' ג אם נעלה מחט תחוב בו מצפיים לינו וכו' · ואם יש שביל לבן עד לחוץ נגד פי המחט והבשר קשה ומשתנה מראיתו וכה"ג דאיכא רעותא דמחט ואין אנחנו בקיאין בבשר שהרופא גוזרו יש להעריך · שפ"ד קק"ב מח"בר אות ט זב"ש אות י שו"ג קוף קק"ג עכ"ה שם אות ה :

יח קרקען שהיה מחט מוגלע בבשר ובפנים היה שביל עד שליש עניו ואח"ך לא ניכר שביל עד המחט ומעקום המחט היה שביל עד לחוץ ובחוץ היה מזהיר ובהביר המחט לא רחו עוד שבורות והבשר בחוץ הוא בריא כשר אפי' בלא הפ"מ · שפ"ד שם מח"בר אות י זב"ש אות ט עכ"ה שם אות ו ב"ל בתק"ה קק"ד :

יט ואם המחט תחוב באלכסון מפולש היה מתחבר לכשר דאי מגין על חביבו אלא דאין אנחנו בקיאין בבשר שהרופא גוזרו יש להעריך · שפ"ד קק"ב מח"בר אות ט זב"ש אות י שו"ג קוף קק"ג עכ"ה שם אות ה :

כ מעשה שבשלו תרנגולים הרבה ונתנו קרקען אי לנער לאכול ובעת אכילה לעק הנער וראו והנה מחט תחובה בבשר הקרקען יש להעריך · שו"ת מה"רי הלוי אחיו אל הנ"ז סי' כה והסכים אליו הנ"ז בסי' מז קק"יח ע"ש שו"ת חב"י סי' מח בא"י קק"ד חכ"א שם אות כה ב"ל בתק"ה קק"ג · וכן הביא בס"י ב"ה קק"א על קרקען שנמצא תחוב בו מחט אחר שנתבטל שהמאכל אסור ע"ש והסכים עמו הפר"ח בקו"א ע"ש ב"ל בתק"ה קק"ב · וכן בא מעשה לפני התו"ז בקרקען שמצאו בשעת אכילה מחט תחובה והביאו לפניו רק המחט והקרקען השליכו אותו והעריף כפי הנ"ז עיין שם באות כז וכן שם באות כג התו"ז הביא הא דבה"י והנ"ז ע"ש :

כא אונגם אם היה המחט מוכח על הקרקען ואינו תחוב בו יש להסביר מטום ס"ס שמא כפל המחט בתוכו עכשיו אמ"ש ואת"ל קודם שמיעה היה בה מחיים שמא לא ניקב רק עור הפנימי וכשר · בה"י שם פר"ח בקו"א שם · ואף אם יש חלודה במחט שהוא ומכח אין בכך כלום וכשר דתלינן דחלודה מעלמא אתיא ולא כהב"י · פר"ח שם זב"ת קק"א :

כב מחט שנמצא תחוב בקרקען ועובר מעב"ל כשיעור חלי אלבע ולא ניכר אלא אחר הבקול

הבשול ובשעת עליתה ושניפה והדחה לא כיבר ולא הרגישו בו כשרה דתלינן שלחו"ך נפל המחט לתוך הקרקבן כיון שהיה אחוך כ"כ שהיה עובר ועב"ל כחלי אלבע אלו היה שם קודם בשול א"א שלא יבגישו בו · שו"ת הרדב"ז ח"א דפוס ליוורנו סי' נח בכ"הג הג"הטו אות י בשול א"א שלא יבגישו בו · שו"ת הרדב"ז ח"א דפוס ליוורנו סי' נח בכ"הג הג"הטו אות י פר"ח שק"ג מש"בר אות נו וסיים שהגם שהרדב"ז שם לא התיר לעשות בדפי ע"ה ע"ע בדוכות אלו המנהג הוא שכל שהי שיעלאו יביאוהו אצל העורה ואינם קוראים על דעתם כלל יש להתיר בלא פקפוק · חכ"א שם אות כו תו"ז שם אות כא זב"ש אות ס · ולא דני לע"ש לעיל אות כ עשם הע"ז והב"הי להעריף אחר בשול דהכא רחוק לומר דמחיים בא המחט שהרי בדקו הקרקבן והתכוהו וניקו אותו יפה כמנהג וכיון שהיה אחוך כ"כ אפ"י תימא שאחר בשול יצא עוד איך לא הרגישו כשהתעסקו בו לחותכו · הרדב"ז שם פר"ח שם מש"בר שם :

כג דרך המחט הנמצא בקרקבן להיות משתכת לוכתו אם הוא של ברזל מעלה חלודה ומשחיר מחמת הלחלוחית ואם של נחשת נעשה ירוקה ומתחיל להתעבל מחמת חוס הקרקבן ואם ראינו מחט שלא היה בו שום שכוי כלל זה עורה שלח"ש נתחב שם · הרדב"ז שם כנ"הג שם אות יא ע"ה שם אות כא · ומהני זה הטעם לעשותו סניף עם טעם אחר אבל משום זה הטעם לבדו אין להכשיר לעשה · הרדב"ז שם כנ"הג שם :

כד אם נמצאת מחט תחובה בקרקבן של תרנגולת ונבחון ונמחט היה יולא לחוץ הרבה הכיבה לאחפוקי שילא לאח"ש והיו שם עופות הרבה ולא היו מכירים את העוף ובדקו התרנגולת ונמצאו בא' מהם רושם בחוד ובשאר העופות לא היה רושם כלל יש להתיר את שאר התרנגולות דמסתמא הרושם השחוד אינו אלא מחמת המחט . הרדב"ז ח"א ד ליוורנו סי' קנ"ב פר"ח שם מש"בר אות נז חכ"א שם אות כו זב"ש אות ד תו"ז שם אות יב ע"ה שק"ז · ועיין לקמן סי' קא אות טל :

כה ומיהו אותו העוף שנמצא בו המחט אסור · כהרדב"ז ז"ל ולא כהפר"ח · מש"בר שם הפר"ח אזיל לשיטתיה דניקב מעני לדדים כשרה אי ליכא ק"ד אבל לדידן דס"ל כיון דניקב מעב"ל אף אי ליכא ק"ד אסור כסי' רע"א ז"ל יש לאסור אותו העוף · תו"ז שם אות כ עכ"ה שם :

כו מעשה בקרקבן שנמצא בתוכו ע"ו פרוטות של כסף שבלשן התרנגול והוא כשר · תו"ז שם אות כז :

כז תיבוק הריף אומר שהוא תחב המחט בקרקבן אולי מועיל ואם גדול ראה שעשה בזמחט אלא הקרקבן אולי קיל יותר ואי תכוייהו איתנהו קיל יותר ואשה נאמנת כי איכא גדר אתחזק איסורא כי היה רק כפק והוכיח לעפרע היעב · דע"ק סוף סק"ד :

כח סעי' ד זה שהכשרנו וכו' ואם לא היה מכיר אם הנקב עחמת קון או עחמת אולי תולין להקל . הא דתלינן לסקל הייבו כשאין ניקב ונבחון אבל אם היה העור נקוב לפנינו מלד חוץ אין כאן כפק דמסתמא נעשה בע"י קון וערפה · פר"ח שק"ד וסי' מד שק"ג תב"ש סי' נא שק"ג שפ"ד שק"ה בע"ה שק"ח עכ"ה סי' ל אות יז · ומיהו אם העור לפנינו והוא שלם ואינו ניכר עחמת או עחמת אולי בהא יש להכשיר דתלינן טפי בחולי ולא בקון · תב"ש שם שפ"ד שם שם"א אות ח · אבל הפר"ח שק"ד ס"ל דאף אם העור שלם לפנינו ג"כ נכשיר מכח ס"ס דאף אם העור שלם ג"כ היינו דבא עחמת וחזר והבריא · ומיהו התב"ש ז"ל שם לענין אם העור שלם לפנינו הגם שהכשיר חזר וכתב לע"ע לדינא · ולענין דינא אם ניקב עור המילון לבדו ואינו ניכר אם הוא עחמת אולי או עחמת קון והעור שלם בפנינו יש להכשיר בהפ"מ דלמ' הפר"ח כבר לגמרי וכן למ' התב"ש ג"כ כשר אלא דהתב"ש כתב ל"ע לדינא ע"כ פקקנו דבהפ"מ כשר ואין בו חשש כלל וכן פסק הגאון מש"ז לקמן בסי' נא סוף שק"ב דאם עור שלם וניקב בפנים הבהמה מלד אי מלד חוץ ולא ידעינן אי על ידי אולי יש להתיר בהפ"מ עכ"פ ואם עור ניקב בחוץ אף בהפ"מ אסור עיין שם :

כט העוף אין לו כרס גם אין לו דין בשר החופה את רוב הכרס הלבן אם נקרע העור של העוף ונבחון כשר · כ"ז שק"ג · ומיהו היינו דוקא אי ידעינן בודאי דזה הקרע

או הנקב הוא מחמת אולי אבל אם לא ידעינן אם מחמת אולי או מחמת קון ערפה אפ"י אם ניקב העור החילון של כרס של עוף אפ"י בשעה ערפה דמיסתיכן לאיבדים הפסימיים · כ"ז שם פר"ח סי' כ שק"ב מש"ז שק"ג שע"ה סי' מח שק"ח הכ"א כלל כ אות ז תו"ז סי' סד אות יא עכ"ה סי' כח אות יב ז"ל סי' מח מ"א אות ו :

ל סעי' ה אם תולעים יולאים מהקרקבן כשרה וכו' · כן הוא העיקר ולא כסברת המעכיפין בסי' לו ע"ש :

לא וכל דיגים וחלזונים שכתבנו בסי' לו גבי ריאה שנמצאו בה תולעים שייכי בכאן לקרקבן וריאה שוים הם לענין מוכנא · אחרונים :

סימן נ

א סעי' א כל אלו הנקבים אם יש בהם לתלות כמו בענבח וכו' הגה ועיין לעיל סי' וכו' · וכבר כתבנו לעיל סי' לו אות לא דאחמו מנהגינו כסי' ההגה ז"ל דאין אחמו בקיאין בהקפה כלל ואין סומכין אהקפה :

ב כל היכא דתליא ב"ידע וכיולא אף אם הקיפו ולא דמו כשרה · ש"ך בסי' לו שק"יב מהם הג"מר שפ"ד סי' לו שק"יב פר"ח שק"א · ולא מבעיא אם מתחלה התיחוס בלא הקפה ואח"ך הקיפה ולא אדמו דאין לאוסרה אלא אפ"י אסרה מתחלה שהקיף הנקבים ולא אדמו יש להתיר מהם דאיכא למתליה ואין כאן מהם דשויא אכפשי מתיכה דאיסורא דעושה בדבר מסרה הוא · ש"ות מהרי"מ יד סי' לז מש"בר אות ה ועי"ל בדבריו סי' לו אות כה :

ג בהגה כל מקום שאין יכולים לתלות שנעשה אח"ש וכו' ולא אמרינן כשחיה הותרה אלא בדבר שכוכל לומר שנעשה הרעותא לאח"ש דלא יצתה מחזקתה בחיים · הגה בדבר זה רבו המחלוקות דרבינו יונה וסיעתיה והרב ההגה ז"ל ס"ל דלא אזלינן בתר חזקת היתר אי איכא רעותא מחיים · והתוס' ומה"רם מלובלין ז"ל וסיעתייהו ס"ל דאף אי איכא רעותא מחיים אזלינן בתר חזקת היתר · ורבני האחרונים ז"ל עשו מלוקים בזה בין ספק שקול או אינו שקול ובין שכיח ובין חזקה ברורה או לאו ואם יש לתלות או אין לתלות וכמו שהאריכו בזה הגאון ש"ך ז"ל בזה סס"י שק"ג והפ"רח בסי' כט שק"א וסת"בש בסי' כט והגאון פר"מ בסקמה לה' מפות שהיא קודם סי' כט ע"ש · ואכן יד עניי אכן ואין בנו דעת להכריע ולא להבין ומי יכול להכריע דאשו בזה היקוד דהוא יקוד גדול והוא הדינים תלויים בו ומתעפים ממנו ואין אתנו יודע עד מה להבחין בשכלו איזה שקול או אינו שקול ושכיח ואינו שכיח על כן אין לנו אלא דברי הגאון תב"ש ז"ל שכתב שם בסי' כט בסוף דבריו וז"ל ולכן אין לשום מורה להקל בשום ספק בעולם כי אם המפורש בפוסקים דאין שוקל לסקיל בראחרי לדק אם הספיקות שקולים גם איזה נקלא רעותא בדורה ואיזה לא ובקל יכולים לעשות בלו ואין להורות בזה כי אם לעורך גדול ובעיון היעב עם הבריס המקשיבים ועי"פי שעת המחמירים עכ"ל והב"ל בסוף שק"יד אחר שהביא דברי תב"ש הנז' כתב וז"ל אכן בדינים אלו מאחר שגדולי הפוסקים מחולקים יש יקוד גדול בזה להקל ולהחמיר לכן אין להקל בפשיעות כי אם ע"י מורה הוראה גדול ול"ע רב עכ"ל הב"ל · ומ"כ אם האדם הגדול הזה הגאון תב"ש כותב כן כ"ש וכ"ש אנן יתמי דיתמי שאין אחמו מחבים אי מי אלף כגד גדולת התב"ש ואפ"י כעור מן אדרי קיע הא ולאי שאין לנו להורות בזה מדעתנו אלא דוקא הכ"זוב בדברי הפוסקים ז"ל ודי בזה :

ד בענין מעשה שהיה דכשפתחו הערפש של בהמה קפץ עליהם קלוח גדול של מים עכורים שהביא הפר"ח ז"ל בשק"א כתבנו לעיל בסי' טל אות שכו ע"ש :

ה סעי' ב כל אבר שאמרנו שאם ניקב וכו' וכל שאמרנו בו אם כיעל ערפה ה"ם לכבדא חסר וש מכשירין הגה והפ"מ יש לסמוך וכו' · ולענין דינא העיקר הוא כסי' ראשונה שהיא סי' הרמ"בא וכל מקום שאמרו כיעל ערפה ה"ם לכבדא חסר ואפ"י בהפ"מ ערפה · פר"ח שק"ד ב"לי שק"ד תב"ש שק"ג מש"בר אות י זב"ת שק"י עכ"ה סי' לא אות ו :

ו אוחז שהיה העור שלה שלם מבחוץ ע"פ כולו והיה נראה גומא עמוקה כרוחב ג' אצבעות באמצע הבטן מ"פ אורכה והיה ניכר שיש שם חסרון מבפנים תחת העור והפשיטו העור ונמצא שאותו עצם האמצעי הבולט באמצע כמו קרס דק שסבסר מג' לדדיו היה נסדק ונחלק ע"פ כל אורכו באמצעו ממש ובאותו הפסק שהיה ביניהם היה נראה מבחוץ שלב והכבד כאשר שוכבים בחלל הגוף והיה נראה שנעשה כך מתולדתו יש להכשיר · שו"ת ל"ל סי' עו · וסיימו דוקא אם העור שלם מבחוץ דיש להכשיר ומכ"ש ס"ש אבל אם העור ניקב מבחוץ שמא דמלתא נעשה ע"י קוץ וטרפה · פר"ח סק"ב בלי' סק"ג זב"ת סק"ח מש"ז סי' מו סק"ג וכו' המש"ז שם שאותו עצם האמצעי הנקרא בילי"ג שע"ה סק"ו · ועיין לקמן בדבריו סי' מו אות כט :

ז תרנגול שיש בעצם גולגלתה חטוטרת שהביא הפר"ח סוף סק"ד עי"ש ל' סי' ל אות כב :

ח סעי' ג כל אבר שנקיבתו וכו' אם נתמעט פסול הגם ואנו שאין אנו בקיאים כל שנשחנה מראית הבשר וכו' · דוקא נשחנה בשר ממראיתו אבל כשאין רואים שנוי בבשר אין לחוש אפי' נקרע הבשר ואין לומר שמא נתמעט ושוי כניטל אלא דלא מחזקינן רעותא · ע"ז סק"ד מש רש"ל ז"ל כר"הג הג"בי אות יוד בלי' סק"ה מש"ז סק"ד זב"ת סק"יא עכ"ה סי' לא אות ז :

ט ואם לא יש רעותא כלל בבשר אלא דוקא שנוי מראה לחוד יש להכשיר · מה"בר אות יב מש כו"ב י"ד סי' יג פת"ת סק"ב מש הכז' כרתי סק"ז וכ"כ לעיל סי' מג אות יא עיין שם ב"ל בעמ"ז סק"כו :

י גם לריך להיות השנוי מראה שולט מעב"ל דאל"כ לא יהא דנתמעט קלת מ"מ אינו מעריף דתורה חשה על מעוכס של ישראל · כרתי שם ב"ל שם · והא דטרפינו לעיל סי' מג מש הכו"ב דבהתמעט קלת טרפה התם הוא דבשמעינן הריקבון והמוגלא כשאר השנוי מראה מעב"ל ומש"ה אמרנו מש הכו"ב דיש להטריף וכ"כ הפת"ת בכאן סק"ב דהלקוי לא שלט מעב"ל אלא השנוי מראה שלט מעב"ל טרפה אבל הכא הגם דיש ריקבון קלת מ"מ שנוי מראה לא שלט מעב"ל כמ"ש הכרתי :

יא אם שיכה איזה אבר מספיקיים את לוכתו מכמו שהגיליס להיות כגון העמוד שדרכה להיות אכוכה ומצלאת עגולה או מכובעת וכיולא בו מן התמונות וכן שאר כל האיברים כשר כיון שאין בהם שום לקותא · מה"א כלל יד אות לב :

סימן נא

א סעי' א קוץ או מחט שניקב לחלל הבהמה או העוף וכו' · לא מבעיא אם נמצא מחט או קוץ בחלל הגוף ואין ניכר שום רעותא בעור ובשר דטרפה דמסתמא בא דרך הושט אלא אפי' ידוע שבא מבחוץ דרך העור והבשר טרפה · תב"ש סק"א מה"בר אות א עכ"ה סי' לג אות א :

ב שם בהגה ואם הוא ספק וכו' וכ"ש שיש להכשיר וכו' בניקב העור והבשר ע"י חלל וכו' · אין הדין כן כפי ההגה אלא כיון דיש נקב בהעור ובשר אלא חוץ זהו הוכחה לניקב ע"י קוץ וטרפה · ע"ז סק"ב וכוותיה ולא מטעמיה פר"ח לעיל סי' מו סק"ד תב"ש סק"ג מש"ז סק"ג שע"ה סק"ג ב"ל אות ג · וכתב המש"ז דאף בהפ"מ אסור וכן פסקנו לעיל בסי' מו את כז עי"ש :

ג בהמה שלא נראה בה שום רעותא מבחוץ ולאחר שנפשטו העור נמצא נקב בבשר שבין צלע לצלע נגד הריאה ודמו בה שע"י נגיחת בהמה אחרת או בעץ הוכתה בכח עד שנדחה העור והבשר לפנים עד שנקרע הבשר ועכ"ז לא נעשה רושם בעור ולא נקב יש להכשיר מאחר שהיתה בהמת ישראל ולא נמצא שום רעותא באיברים הפנימיים · שו"ת חב"י סימן לה פת"ת סק"א ומש הכז' :

ד בהמה שנגח אותה שור בקרנו נגד הבני מיעים ונראה בעוקה הנגיחה בליטה מהעור שנפתח

שנחפח ובולט כעין חפוח גדול הרי' פ"תב סי' י' דעתו להחמיר ומשום דע"י נגיחה ילא בליטה זו הגדולה והלריך בדיקה באיברים הפנימיים וחיישינן לפוסקים שכתבו שמא נחרפא · ואין הדבר כן דהגם דע"י חזק הנגיחה בשרם יכאב עליה וגורם לתפיחה באותו מקום וכי בשביל זה נחזיק רעותא באברים הפנימיים דהא קמן שהעור שלם ומכ"מ כשנראה מבפנים שבמקום הזה כלפי איברים הפנימיים אין רושם לקיתא בלעות פשיטא שאין לחוש כלל . הגאון יד אפרים בזה הסימן :

ה שם ומיהו אם ניקב הקוץ לפנימו ונשחטה הבהמה וכו' ולא ניקב לבית חללו כשרה · בדין זה יש מחלוקות רבות ולענין דינא אין להכשיר אלא דוקא שנתחב הקוץ לפנימו בדופן ואפי' אם בשעה שנתחב לא ידענו היכן נתחב ונשחטה תכף ומיד ונאינו שנמצא תחוב מעמקוס הנקב לתוך חלב ולא להללו בזה דוקא יש להכשיר · אבל אם לא נתחב לפנימו רק שנמצא סי' בין הלבעות בעמקוס התחוב וכן אף אם נתחב לפנימו ונשחטו זמן רב אח"ך ונמצא תחוב בדופן ובלב בכל זה טרפה · תב"ש סק"ד מה"בר סק"ו עכ"ה שם אות ג ב"ל אות ד :

ו אפי' נמצא תחוב בעור ובשר והחוד שם בפנים להבשר ואינו בולט לפנים טרפה דחיישינן שבתחלה נכנס לפנים ונקב ואח"ך חזר ע"י נעבוע הבהמה · תב"ש סק"א מה"בר אות ב עכ"ה שם אות א זב"ש אות ג :

ז ומהאי טעמא יש לאסור כל שהנקב מפולם אפי' אם הקוץ משוך כלפי חוץ ואינו מגיע עד ראש הנקב ומבפנים לאמרינן דנקב וחזר · תב"ש שם מה"בר אות ג עכ"ה שם זב"ש שם :

ח אם נתחב מחט בפנימו מחוץ לתוך חלל הגוף וחזר הנקב ונתרפא היטב עד שאין ניכר מבחוץ מקום התחיבה הבהמה טרפה דהא חזינן דהגיע מחט לחלל הגוף ולריך בדיקה ואנן לא בקיאינן וטרפה · כרתי סק"א זב"ש אות ד :

ט אם נתחב קוץ בפנימו ומיד ילא כגון שנכנס קוץ מן האילן תוך דופן הבהמה בחוזק פתאום ומיד הדביקה הבהמה עלמה ונשאר הקוץ על האילן ועתה אחר שנחבו הבהמה נמצא רעותא בלב אבל לא נכנסה לחלל ונכנראה ברעותה זו מחמת הקוץ שאנו יודעים שהיא נגד הלב דין זה ל"ע . פת"ת סק"ד מש סי' פתח הבית סי' יא · ועל כן יש להטריף מספק :

י סעי' ב הא דמטרפינן בקוץ וכו' אבל קנה וכיולא בו כשר · פי' כיולא בו חתיכת עץ או בדיל עב . מה"א כלל כא אות ט :

יא ואם היה הקנה מהולץ ויש בו קשין דקים חיישינן שמא נקבו הקשין אי' מהאיברים הפנימיים וטרפה · פר"ת סק"ה זב"ת סק"ה עכ"ה שם אות א זב"ש אות ה :

יב שם אבל קנה וכו' כשר ע"י בדיקת האיברים וכו' · הגם דאין ידוע דניקב סמוך לסחיטה ואף שאינו שעת הדחק ולורך גדול נראה להקל בבדיקה בדקדוק כהוגן ע"י בודק הילא את דבר הי' · מה"בר אות ז עכ"ה שם שע"ה סק"ב זב"ש אות ד מש זב"ר · והגם דכתב הרי' שאבית יוסף סי' כג דאין אנו בקיאין אפי' בבדיקת קנה מ"מ האחרונים הקילו בזה וכ"כ הש"ך סי' כז סק"לג ע"ש הכ"א שם אות ט :

יג אם נמצא עגולים של עופרת שקוקין אותם שרוי"ט ובערבי קוקין אותם לגב בחלל הגוף דיכס כקוץ ומחט ואין להם בדיקה אך אם הם גדולים כמו קטניות יש להקל בהפ"מ ע"י בדיקת איברים שנקיבתם במשהו · פת"ת סק"ה מש שב יעקב סי' כה · והרי' יד אפרים ז"ל החמיר אפי' בעופרת גדולים והכל לפי ראות עיני המורה · אח"ך ראינו שהביא זה הדין הרי' ש"ות זר"א סי' יח קעי' ו ומש מהרי"ב גם הביאו זב"ש אות יג וכו' זב"ש שם מש הד"מ דבכדורים גדולים יש להקל ע"י בדיקה עי"ש :

יד סעי' ג אם הקוץ או המחט וכו' אפי' כולו טמון בבשר כגון ביכך שהיא עבה כשרה · ה"ה אם נמצא בשרה · מה"בר אות מש מש או"ה כלל כא דין ב · וה"ה בנמצא בעובי בשר הלבעות · מה"בר שם מש שו"ג מחו' ב עכ"ה שם אות ד זב"ש אות יו תו"ז סי' עב אות ז :

טו אם יש הפרש בזה בין בהמה לעוף רבני האחרונים פליגי בזה מש אוסרים ומש מתירים

מתיבים והעיקר הוא כמ"ש המגו"י מ"ב סי' מז דבעוף בייתי כגון אווזים ותרנגולים שלכם להתחבר באלו דינם כבהמה וכשרה והמחמיר הוא מן המתמיהין אבל הביא אמר תעוף בשמים יש להעריף · ז"א אות ר"א מ"בר אות ע ע"מ סס ז"ש אות ז :

יו עוף גדול שקורין אלדי"אלי ג"כ יש להחמיר ולא כהכרתי ופלתי שסתיר · מ"בר אות יוד ע"מ סס :

יז אם המחט קלישתא כשלמו אף בעוף שני אם מעוכה כולה בצבר היבך · מש"ז שק"ד מ"בר סס ע"מ סס ז"ש סס :

יח אח שמולא תחוב בצבריה בגד אבל הגוף זרת אריכו מוכח קלת בשפוע ואין ביכר שום נקב מבחוץ ומבפנים ובשאר מכל לד עובי בי אלבעות בשר שלם בלי שום רעותא יש להכשיר · מ"בר אות יא מש שו"ת ידי אליהו סי' ק ע"מ סס אות ה ז"ש אות ח פת"ת שק"ז מש המ' :

יט אם נמצא בחוזות הפטומות קמוך לבני מעים כולות אכוכות יש להעריף דיש לתלות בדבר המלוי שהעופות מנקבים ובולעים הכולות ויש לאחוש שניקבו הבני מעים · מ"בר אות יב מש הרי פנים מאירות ח"ג סי' יד וסיים וכן ראוי להוכות פת"ת סס מכש המ' ע"מ סס אות ו · ויהו אם נמצאו מוכחים בחלב המעים ולא יצאו לחוץ בזה יש להכשיר · פת"ת סס מש הרי פמ"א :

כ לאו דוקא כולות אלא ס"ת שבולת קועל או אבנים שנמצאו בחלב הגוף יש לאחוש וערפה · מש"ז שק"ד · וה"ה גרעין של תבואה או שאר זרעונין או אבן וכיוצא בו שנמצאו בחלב הגוף דערפה ובזה לכ"ע ערפה ולאית שא"א לומר בזה ככבש מבחון ואפי' בעוף שיש לו זפק לא תליכן · מכ"א כלל כא אות ב וכ"כ ע"מ סי' לב אות ד לאם נמצא מאכל בתוך חלב הגוף דערפה כיון דאין לו מקום לצאת נוקב את בני מעים אבל אם נמצא בין העור ובשר כשרה :

כא אם נמצא תולעת בחלב הגוף נראה להקל אם לא ניקב שום אבר וליכא רעותא כלל והוי ס"ס שמא מבחון ולא ניקב כלל ואת"ל מבפנים שמא לאח"ש פרים ועוד יש"ל דמנים קא רבו וכ"ש אם נתתה העוף לאח"ש די"ל שאח"ך נתהווה התולע וא"כ יש להקל · הרי שלמה קלונר בנגנים הכל"מ בקוף הספר מק"מ שק"ם :

כב מענין הקזה שעושים לבהמות בלואלים ע"י אומן בקי בכך לרפאות הבהמות אין חוששין לנקיבת הסימנים וכשרה · פת"ת שק"יב מש הרי' ברית אברהם · וכן ראיתי בימי הרפי שהגאון מהר"ר נטע אב"ד התיר כן ומ"מ לא כל תעניינים שויס בזה והכל לפי ראות המורה · מק"מ קוף שק"א :

כג אמנם מה שעושים האומנים רפואה שהוחבין מחט דרך הדופן מכוון לעומול יש להחמיר · פת"ת מש פתח הבית ותפארת לבי ע"ש מק"מ קוף שק"ז :

כד נמצא אלל הדקין כפתור ופתחו אותו וראו בו כמין נייר דק מאד אין לתלות שהוא ריקוס בילם מקולקלת וערפה · דע"ק קוף שק"ג מק"מ שק"ג :

כה אם היה קון ומחט בדופן הבהמה ולא בדקו אם הגיע לחלל או לאו ועתה אין יכולים לבדקו כגון שנתחך יש להכשיר בתפ"מ משום ס"ס ספק ניקב לחלל או לא ניקב ואת"ל דניקב לחלל שמא לא ניקב אי מאבנים הפנימיים דוגמא דספק דרוסה סי' על אי לא על דמותה · יציעות שלמה אות א ועוד דקדק מלי הגמ' דכשר והגם דיש לדמות הדקדוק של הגמ' מ"מ יש להכשיר מכח ס"ס :

כו סעי' ד הלעיעה דבר שניקב בני מעיה כגון קורע של חלתית וכו' ערפה וכו' · וכ"ש בעוף · כ"מ הג"הט אות ט ומש אות מ"בר אות יג מע"מ שק"ז ע"מ סס אות ג בלו"י שק"ו תר"ז סי' מח אות יח בסופו :

כז אפי' הלעיעה קורע אי דוקא ערפה · מ"בר אות יד ע"מ אות ז :

כח אף אם שחטה תכף ומיד אחר שאכלה הקורע ערפה דכל שקופו ליניקב כנקוב דמי · פר"מ שק"ה בלו"י שק"ו ז"ת שק"ז ז"א אות כא מ"בר סוף אות נז מע"מ שק"ע ע"מ אות ח ז"ש אות יוד :

כט בהמות הלקויות בנעיסה שנראה בהם בהרות אדומות ונתות קלתם מלד שאוכלים עשב הנקי בערבי כילך יש להעריף · מכן ז"ל בש"ות אב"ר סי' ריג · והעיד לי מן הסוחרים שלקותא זו כשמשמשין בו הוא מתוסמם ומעלא המעי נקוב · אב"ר סס · ויש שאכלו מאותן הבהמות ומהן מתו כמו עשרה נפשות והכשרים הגיעו לנקודת המות וכלאות סרי המבי"ט כן חזר והודה לדברי מכן ז"ל · אב"ר סס · גם הרדב"ז ז"ל סס באותה השובה הסכים לדברי מכן ואסר וכתב ואיכא בהאי מלתא איסורא וסכנתא וכל המאכיל מהבהמה זו ליסראל הוא שותפו של עולם וסלוחו של ס"מ עכ"ל וכן חתם ע"ז מהר"ר יסראל נ' מאיר ז"ל · אב"ר סס · על כן ודאי דיש לאסור ולהעריף · תב"ש שק"ה מש"ז שק"ה מח"בר אות יח ס"ומ אות א ז"ש אות יא עכ"מ אות ט תו"ז סי' מח אות ר' מש אות ה ז"ש סס :

ל ואם הרוסס הכ"ז של האדמיעות אינו שולט מעבי"ל אלא דוקא מלד פנים כי אף אם כדון אותו כבשר שהרופא גוזרו מ"מ אינו מפולם ועל כן יש לגזור הרוסס ואם נראה עוד מהעור שהוא שלם ויפה ואין בו רוסס יש להתיר בתפ"מ · תב"ש סס מש"ז סס מח"בר סס תו"ז סס עכ"מ סס יא"ש בזה הסי' :

לא כבשים שגדל בהם מין שמן של נגע שרגילין למות בהם בכמה קהלות גזרו בחרמות המ"ז לקמן שק"י קיו בלי שק"ו שבי"י מ"ב סי' מז מש"ז שק"ה מח"בר אות יט ב"ל בתק"ה אות ג ז"ש אות יב עכ"מ אות יוד · ומיהו הא דהמירא סכנתא היכא דיש נגע יש לאסור אבל היכא דליכא נגע לנראה עינינו אין לאסור דהבו דלא נוסיף עלה · שבו"י סס מח"בר סס ז"ש סס עכ"מ סס :

לב ומ"מ הוכיחי לנעשה כל שימלא הקומט עוד רעותא בריאה אע"ג שע"פ הדין יהיה כשר ומ"מ ע"י חולי כזו דייכינן ליה כתר"ל ויש להעריף הבהמה · ז"ש סי' ק בהמלא אות ו :

לג יש מין חולי בכבשים שהכבד שלהם לקוי והפך לנודן וכשלולין אותם כפלי תחלי תחלי יש לאסור אף דאין הענוי מראה פוסל בהם מ"מ בכה"ג כיון דבלייה כפלי תחלי תחלי וגם מתות מהם יש להעריף ולאי שפ"ד שק"ה מח"בר אות כ ב"ל בתק"ה שק"ד עכ"ה סס אות יא · וכן בזה הסכה נעשה פה עינכו בגדאד יע"א רוב הלאן כפל בהם חולי וכבדים שלהם כפלי תחלי תחלי בלליה ואסרנו הבהמות הסס · ועיי"ל סי' מא אות לה :

לד ראיתי ונתון אל לבי להודיע מ"ש לי זקן אי שוחט מומחה אשר הוא בליוזכו יע"א שקודם בילת חולי הקולירא לעיר הכז' פעם ראשונה היה רואה בקיבת הבהמות בועה אי בפנים קרוחה לאין קן ולא היה חושש לה לפי שלא היתה בעוקום האסור וכשהיה החולי הכז' אתו כמה נפשות ולא הרגיש בזה כלל ואחרי עבור זמן גדול היתה הקולירא הכז' בעוקומות הסמוכות לעיר הכז' ובאותו זמן התחיל להראות הבועה הכז' פעם נראית בין ערפי רגל הבהמה בעוקום הרך ופעם נראית בקיבה ומצב בדעתו שמא החולי הזה כמשך ומאכילת הבשר אשר בו החולי הזה וקבל על עצמו להעריף כל הבהמות שנמצא בהם אותה בועה והיה בודק כל הבהמות באותו זמן מכף רגל ועד ראש ומן הסמים בבואו חולי הכז' לעיר לא עת אפי' קטן מיראל ומז ידע בודאי כי זהו החולי ומיד הלך והודיע את הרופאים וגזרו א"מ גם הם לבדוק כל הבהמות ונסתלק החולי מהם ולא חזר עוד אשר על כן הריני מודיע את כל איתר הבהמה גט הוא ולמלות דבר זה בדעתו בזמן שישמע אי"ה חולי ב"מ בעולם לבדוק כל איבדי הבהמה גט הוא ולמלות רבה יחשב לו · ז"ש סי' ק אות ו בסופו · וכן העיד לפני ח"ר בכים הלוי ה"ו (ז"ל) שקודם שיהיה חולי הקולירא בעיר יתראה בבהמות בועה הכז' בכרס או בקיבה או בעבר החופה את רוב הבכרס או בלואר הבהמה אלל הראש גם לפעמים לא נראית בועה ולא מכה אלא יהיה בב"מ כעין שלופירוק שנקי בערבי זהליגי וכן יעלא בבטן התרנגולת כמו בועה הכז' וכשיעלא זה הבועה בבהמות אז יודע שח"ו יהיה חולי הקולירא וכן היה כמה פעמים ועל כן יש להעריף הבהמה כשיעלא בועה הכז' וכמ"ש הרב הכז' :

לה הלתית הוא ידוע הוא שקורין בערבי הלתית או בלאדור כמ"ש הפר"ח ז"ל והרי אולר מיס הביא שהוא הקלאוי ובשי כנפי יונה פקפק ע"ז ואעפ"כ כתב שיש לחוש לאף

ולף שלימו מזיק לשהמה ודוקא כשלוכלין לותם בעין אבל ע"י תערובת מיס אין לחוש · ב"ל בתק"ס לות ב וס' לולר חיים וס' כנפי יונה לינה מלוים מלגיטו . לתה"ך בא לידינו ס' כנפי יונה ולאינו שכ"כ בזה הס"י :

לו שרש של חלתית הוי בקורבו של חלתית ואין להתיר · תב"ש קק"ס בסיפו דלא כמנ"ע · מק"מ סוף קק"יא :

סימן נב

א סעי' א עוף שנפל לאור וכו' · לאו דוקא נפל לאור אלא אפי' נפל למים רותחין סו"ל כנפל לאור · תב"ש קק"א מנש הריקת סי' תו שפ"ד סוף קק"ס מת"בר לות ב וה שע"ס קק"א תוז סי' עד לות ב ז"ש לות א ע"ס סי' לד לות א :

ב נסתפק הר"ש קלוגיר בתשלי הבדבי הכ"מ בהגסותיו על פר"מ בסוף הכ' אס מ"ר הכ' הוא דוקא בעודן על האש אבל נסתלק מעל האש לא וכו' והניח בל"ע לדינא ע"ש · ולדינא מתבראה כל זמן שהי"סב ואפי' הע"יהו מעל האש ג"כ מוקני מים רותחין כמ"ש מרן ז"ל בס' קה שעי' ובא"ח סי' שיח שעי' ע · וגם מתבראה דאפי' כלי שני והי"יבב ג"כ מוקני מ"כ לענין זה בכ' הפר"ח סי' קח קק"יח · אמ"ז ראינו שכן הסכים הגאון דע"ק ז"ל בקא"א בדבריהו דכ"ש שהי"סב ובו דבר גוש שיש להתמיר וכו' מעמע מדבריו דכ"ר שהי"סב פשיטא ליה שאסור הגם דאין בו דבר גוש גם בעכו' התמיר שם אבן אם הוא כ"ש ואין בו דבר גיש כתב שיש לסקל והביא דבריו ג"כ הגאון מק"מ בסוף קק"א מעמע שהסכים עמו :

ג שם ונחמנו בני מעיו וכו' · אפי' לא נתכוונו בני מעיה אלא דוקא נשתנו מרפא · רש"ל סי' כב הביאו הכב"הג הג"הטו לות ב שע"ס קק"ב מת"בר לות ט תב"ש לות ז ע"ס שם תו"ז שם לות ג :

ד אם שהתה שיעור כוילה אף דלא נתכוונו ולא נשתנו לריכה בדיקה (פי' לשלקו) · מת"בר לות י ז"ש שם :

ה אם לא שהתה שיעור כוילה ונשתנו מרפא · מת"בר לות יא ז"ש שם ע"ס שם :

ו ואפי' אם הוריק או האדים לד החילון לבד ולא פגיעית הב"מ מרפא · נ"ז לעיל סי' לח קק"ד כ"הג הג"הטו לות א ע"ס קק"ג :

ז שם ונשתנו הלב וכו' שדרכן להיות אדומים והוריקו וכו' · אבל אם האדימו אפי' הוסיפו באדמימות וכן הב"מ שדרכן להיות ירוקים והוסיפו בירקות כשר · ב"י ומשם הר"ן ש"ך קק"א פר"ס קק"א ב"לי קק"ג שפ"ד קק"א ע"ס קק"ד מת"בר לות יג חב"א כלל כב לות א זב"ת קק"ג ע"ס שם קק"א תו"ג סוף קק"א תו"ז שם ז"ש שם :

ח שם והוריקו כבתי וכו' או המעיס שדרכן להיות ירוקים האדימו מרפא וכו' · בזה יש פלוגתות רבות לבן אכתוב לענין דינא אם נשתנה הכבד ירוק כבתי או כתכלת או קרוב למראות אלו פשוט אבל אם נשתנה למראה אחר בילה או זהב וכל גוון אחר שקורין בערבי אלפר אם הוא שמן כשר ואם הוא כחוש יש להתיר ולהטריף · ב"מ וכ"ל פר"מ קק"ב פר"ת קק"ב ע"ז קק"ב מת"בר לות עו ועז ועו"ב חב"א שם לות ב ע"ס שם לות ב זב"ת קק"ב

ט אם דאמרינן דאם הוא כחוש יש להתיר אם הוא כחלמון בילה שיבו דוקא אם ידוע שנפלה לאור אבל אם אין ידוע שנפלה לאור יש להכשיר · מת"בר שם לות עו"ב ע"ס שם :

י בעקומות שבדי העופות הסמכים ג"כ אדומים יש להתיר אם נפלה לאור גם בשמן גם אם הוא כמראה חלמון או כיולא · מת"בר לות יח ע"ס שם :

יא לב וקרקבן שהם אדומים ונשתנו להיות ירוקים כל מין ירקות בין אם ירוקים כבתי שקורין בערבי אכליר ובל"א ורד"ל בין אם ירוקים כחלמון בילה שקורין בערבי אלפר ובל"א אמ"ר או אזל למיניהם מרפא וכל זה בידוע שנפלה לאור אבל אם אין ידוע שנפלה לאור אם הוא אכלר דהיינו ורד"ל מרפא בהפסד מועט כמ"ש לקמן סעי' ו לות מט ע"ש · אבל

אבל כל מין אלפר שקורין אמאר"ליו כשרה מת"בר לות יט ז"ש לות ט ע"ס שם :

יב דקין שדרכן להיות בבתי ונמצאו כחלמון בילה כשרים · מת"בר לות כ ע"ס שם לות ג :

יג אם נשתנו לגמרא אחר לבן וביולא כשרים · תב"ש קק"ב שפ"ל קק"א מת"בר לות יב פו"ג קק"ב ז"ש לות ח :

יד עופות המים שמעבנן הקרקבן שלהם או הלב והכבד ירוקים ונפלו לאור ונשתנו לגמרא אדום מרפא ויש מי שכתב דהיינו דוקא אם ידוע שנפלה לאור · מת"בר לות כא ע"ס לות ד ז"ש לות יל :

טו תרנגולים ותוכים ובני יונה וחוזות הם עופות של יבשה בייתות שלבן וכבדן וקרקבן אדום · מת"בר לות כב ע"ס שם ז"ש לות טו :

טז יש מי שכתב דכבד החוזות לבן ואם נשתנו כחלמון וכחוטות יש להטריף והיינו דוקא אם ידוע שנפלה לאור · מת"בר לות כג ע"ס שם ז"ש שם :

יז בר חוזא יש מי שכתב שהוא עוף המים ועוף שמנקפק בו אם הוא עוף המים יש להטריכו לאבני עוף אחר מינו ואם נשתנו יטריף · מת"בר לות כד וכה ע"ס שם ז"ש שם :

יח שם והכבד אין שנוי אוכר בו אא"כ נשתנה כנגד המעיים וכו' · דע דאדם האש שוה בטוקלת לדרוסה לא בכולו כי דרוסה אף בטוקום שפוקל בבובו האדם אלו מתפשט בטוקהו בכולו אך האש פועל בעובי ומתפשט מעב"ל אבל לגלדין אין מתפשט · מש"ז קק"ג מת"בר לות כו ז"ש לות י · ולכן נפקא מינה מזה אם הריק הלב לטעה מחללו אפי' היקב מעב"ל שם אינו מרפא כמש"ל סי' מ לות ס וא"כ אם הוריק לטעה מחללו כשר דלגלדין אין מתפשט ואין מרפא אלא שהוריק כל שהוא נגד חללו · מש"ז סוף קק"ד ב"ל בתק"ס לות א :

יט שם אא"כ נשתנה כנגד המעיים וכו' · ואפי' בכל שהוא ודאי לקו גם הב"מ ואפי' הם לפנינו ואין רואין בהם שום רעותא מרפא ש"ך קק"ג ומשם העור פר"ח קק"ג ב"לי קק"ס כתבי קק"ג שפ"ד קק"ג שע"ס קק"ז מת"בר לות כז זא"ל בעמ"ז קק"ב ע"ס סי' לד לות ו זב"ת קק"ס תו"ז שם לות ד חב"א כלל כב לות ג זב"ש לות ג :

כ שם דהיינו בראש הדק שלו וכלפי פנים וכו' · פי' לותו חלק בתוחב הכבד שהוא נגד המעה בחוץ מרפא · שפ"ד קק"ד מת"בר לות כח ע"ס שם :

כא שם או הוריק כנגד המעה וכו' · אפי' בכל שהוא שהוריק כנגד המעה מרפא · לבוש זב"ת קק"ו ע"ס שם :

כב שם או כנגד כ"מ חיותה וכו' . דהיינו שהוריקה שמוך לעקום חיותה בכדי שאם יבטל עקום הירקות לא יראה כזית בעקום חיותא · ש"ך קק"ו מש הר"ן וב"י פר"ח קק"ס ב"לי קק"ז זב"ת קק"ז שע"ס קק"ט שפ"ד קק"ו מת"בר לות כט זא"ל לות יט חכ"א שם זב"ת קק"ד ע"ס שם ב"ל בעמ"ז קק"ב :

כג נפלה לאור ונשתנה הושע שהוא אדום והוריק וכן הקנה שהוא לבן והאדים או הוריק נסתפק בזה הש"ד סוף קק"ס · ויש להכשיר · ער"ס לות ב מת"בר לות ל מש הרשב"ץ ויש ע"ש בדברי המת"בר תו"ז שם לות ח וכן הסכים מק"מ בסוף קק"ד · ועי"ל סי' לד לות ו · אבל ושע שהלבין מרפא כמ"ש המת"בר והער"ה :

כד ומה העלם מלילו אם אין רעותא שם לפנינו · דע"ק קק"ס בד"ס פ"מג כתב ע"ש :

כה כולא של בהמה אם הוריקה יש להכשיר אף לגאן דקובל דדין נפלה לאור הוא גם בבהמה · שפ"ד קק"ו מת"בר לות לא ע"ס שם :

כו שם אבל הרואה אין מושקין לה וכו' · ולענין דינא יש להטריף כשהוריקה ברבתי מחמת האור והיינו דוקא בהפסד מועט אבל בהפס"מ יש להקל כמ' מרן ז"ל · ש"ך קק"ז פר"ח קק"ו זב"ת קק"ט זא"ל לות רך מת"בר לות לב זב"ש לות ס חכ"א שם לות ד תו"ז שם לות ז ע"ס שם לות ז · והיינו דוקא בידוע שנפלה לאור אבל אם אין ידוע שנפלה לאור יש להכשיר אפי' בהפסד מועט · ער"ש לות ד שע"ס סוף קק"י עכ"ס שם :

כז ואם הוריקה כחלמון בילה לו כמוריקא ערפה לכ"ע דהא הוא לו מורלות הפוסלות בבילה אף אם לא נפלה לאור · פר"מ קק"ו פליתי קוף קק"ג שע"ה שם זר"ח שם :

כח שם בהגה עמוד שהוריקה וכו' ערפה וכו' · היינו דוקא בבהמה אבל בעוף כבר כתבנו למעלה סי' עג אות מד דאין נקב פוסל בעמוד שלו עוף · מש"כר אות לד ער"ה אות ה עכ"ה שם אות ח · ולדידן כ"מ בבהמה להפסד מועט :

כט אף שלא הוריק מעצ"ל ונשאר עודי דיבר זהב ערפה · תב"ש קק"ו מש"ז קק"ו מחש"כר שם :

ל עוף שנפל לאור ואחר ימים כשחטנו מלאו שניקב הלב אבל לא לבית הלבו ולא מלאו בו מלאה יבוקה רק ניקב שתם וכן אם הכבד כתושמש כנגד ב"מ אך לא נשתנה מלאיתו מ"מ כיון דבדקו ולא נמצא בו יבקון יש להכשיר הגם דיעוע שנפלה לאור לאוכלין זה הנקב בא מחמת חולי ולא מחמת האש וכיון דהנקב לא סגיע לבית הלבו וכן בכבד שהמקומות לא היה במקום מרה ולא במקום חיותא כשרה · יביעות שלמה אות ח :

לא סעי' ב הא דשנוי פוסל בחיבריס אלו וכו' אבל אם שלקן וחזרו למרליהן כשר · הרמב"ם ז"ל כתב אחר שמלקן מעט ומעט דאם שלקן הרבה אין להכשיר והאחרונים ז"ל כתבו ומשם דלא בקלילן איזה עוקי בשול או שליקה אין להכשיר בשליקה בכל · ומ"מ מתבדא דאם שלקן מעט וחזרו למרליהן יש להכשיר דהא חזינן דתבן חלף הלך השנוי ולא היה מחמת האש רק קוברא עייל בהו ובהא כ"ע מודו דבשליקה דבשיל ולא בשיל חזרו למרליהן יש להכשיר אליבא דכ"ע דכ"ע בקילי לומר זה אינו מבושל כל לרבו והוא בשיל ולא בשיל כמאכל בן דרוסאי אבל ע"י בשול גמור אין להכשיר · מש"כר קוף אות לו עכ"ז סי' לד אות ט :

לב ואם מתחלת השליקה מעט חזרו למרליהן ואחר שבשלן עוד חזרו ונשתנו למראה רע יש להטריף . שע"ה קק"יל :

לג אם שלקן וחזרו למרליהן אף אם לא חזרו לגמרי לגוון הראשון כשרה כיון שנתלק היקות או האלמיות . הרדב"ז ז"ל בתשו' החדשות ח"א סי' רלא מש"כר אות יד ער"ה אות ה מ"ז שם אות ה עכ"ה קוף אות ח :

לד נמצא בהם שנוי ואבדו שח"א לשלקן ערפה . מהריק"ש בהגהותיו מש"כר אות עב עשו . והתא פשוט מ"מ מכן ז"ל לקינן סעי' ה דאם נפלה לאור ואין ידוע דנחרבו בני מעים וליתא קנן למבדקה דאסורים והדבר ק"ו דהשתא ומה התם דלא מליבו שנוי בחיבריס ערפה כיון דאבדו כ"ש הכא דנמצא שנוי . ועיין להשו"ג בנחו' אות ב :

לה כבד ירוק ככרתי ושלקוהו וחזר למרליהו ונחוץ אבל מבפנים עדיין הוא בשנויו יש להכשיר כיון דלא נפל לאור לפניו וחזר עורו למראה הכבד אגלאי מלתא דמחמת חולי הוריק ולפיכך עמד בפנים בשנויו דאלו מחמת האור עיקר שליטת האש מבחון . פר"מ קק"ח מש"כי בניין והסכים עמו ב"מ קק"י שע"ה קק"יל שפ"ד בסוף הסימן . וכפר אף בלא הש"מ . מש"כר אות לז זר"ח אות רכז זב"ת קק"יב זב"ש אות יא ב"ל בתק"ה אות ג עכ"ה שם אות יוד :

לו הא דהכשרנו בקמוך דאם אחר שליקה חזר למרליהו ונחוץ הייבו דוקא אם לא נודע דנפל לאור אבל בנודע דנפל לאור אין לסמוך על זה וערפה · מש"כר אות לא מש הרב שאלת יעבץ ח"ב סימן קע זב"ש שם עכ"ה שם פת"ת קק"א :

לז מלאה אשה יבקות בכבד ולא ידעה אם טוה לאוכל גם לא ידעה אם הוריק בעוקים הפוסל גם לא שלקתו ונאבד הכבד יש להכשיר מדין ק"ש · מהריק"ש בהגהותיו שפ"ד סוף הסימן ודלא כהפר"ח קק"י שהחמיר מש"כר אות בל ופיס שבן הסכים הקו"ג זב"ש אות יג עכ"ה שם אות יא ב"ל בתק"ה אות ד :

לח מלאו כבד כעלה אילן וסשליכוהו ומלאו האפרוח עם לומגו הכל מותר בין האפרוח וכ"ש הלומגו · מש"כר אות מ ודלא כהרב בני דוד דף נג ע"ד דאסר עכ"ה שם אות יב :

לט כבד עוף כולו ירוק ככרתי וכיה ניכר שנשפך עליו המרה שלא היתה המרה מליאה בדרכה יש להעריף דלא אמרינן דהיבקות מחמת המרה דאין לתלות בזה דאם נשפכה המרה

המרה בסלחה בעלמא הולך היבקות ואינו נעשה יבוק בעלם · מש"כר אות מג ודלא בהלב מעש' עכ"ה שם אות יג :

מ סעי' ג אם לא נשתנו איבריס אלו ואינו שלקן ונשתנו ערפה · בכאן מאלינן לחומרא דאפי' אם נתבשלו הרבה ונשתנו אח"ך ערפה דאזלינן לחומרא משום דידעינן דנפלה לאור · כ"כ כל האחרונים ז"ל :

מא ומ"מ מותר לאוכלם לגויים ולא חייסינן שמא אם היו שולקן היו משתנים דאחזוקי רעותא לא מחזקינן . עוד ובש' ומשמה דגמ' ע"ז קק"ז ס"ך קק"יא פר"ח קק"ט שע"ה קק"ט זב"ת קק"יג ב"מי קק"יא מש"ז קק"ז חכ"א כלל כב אות ח זב"ש אות יב עכ"ה שם אות ט :

מב שם כיון שנפלה לאור · אבל אם לא נפלה לאור לפנינו כיון שמקודם לא היו האיבריס מנוגים ועי' השלק נשתנו תלינן להקל וכשרה · ס"ך קק"יב כב"ה הג"מי אות כט פר"ח קק"י פר"ת קק"ח הלא"פ אות ג זב"ת קק"יל שע"ה קק"יט חכ"א שם כלתי קק"ט זר"ח אות ככד מש"כר אות עד וכתב שכן כ' הלבוש ג"כ זב"ש שם ב"ל סוף אות ה :

מג סעי' ד אין יבקות פוסל בכבד של עוף בייתי שיש בגוינו ודבני וכו' · דוקא בכבד אמנו כן אבל לב וקרקבן אפי' ודבריים אלוגים הם . ב"ח אות ח ע"ז קק"ח פר"ח קק"יא ב"מי קק"יל זב"ת קק"ט מש"כר אות מה ב"ל בתק"ה קק"יז עכ"ה שם אות יל :

מד מינו לריך לידע כי אין עוף זה הודבריי כבדו יבוק ודאי כדי להכשיר זה הבייתי · בני דוד דף כד ע"א מש"כר אות מו מש הכא זב"ש אות יו עכ"ה שם :

מה ואפי' אם נמצא מקלת הכבד של עוף זה הבייתי יבוק ולא כולו והיבקות בעוקים הפוסל אמו תולין כן ומכשרין . ב"ד שם מש"כר אות מז זב"ש שם עכ"ה שם :

מו י"א הא דתלינן בחודבי היינו דוקא אם לא ידוע דנפלה לאור אבל ידוע דנפלה לאור לא תלינן ומרפה · פריקה ע"ז קק"ט פר"ח קק"יא פר"ת קק"ט ב"מי קק"יב תב"ש קק"ח כתבי קק"א שע"ה פר"ח חכ"א שם אות ז זב"ש אות יג ב"ל אות ז · וי"א דגם בידוע דנפלה לאור ויש בגינו מדבני תלינן וכשרה · ב"ח אות ח ס"ך קק"ז וכן נראה דעת מרן ז"ל דקאי אנפלה לאור דעשיק בה וכיון דדעת מרן כן יש להקל בהפ"מ ולסמוך על המתירין מש"כר אות מח עכ"ה שם :

מז סעי' ה נפלה לאור ואין ידוע אם נחמרו וכו' ואין ליתא קנן וכו' אסורה · אפי' לא נאבד אלא אבר א' ואחר איבריס לפניו ולא נשתנו ערפה · תב"ש קק"ח מש"כר אות כ תו"ז סי' עד אות יב זב"ש אות יח :

מח אבל אם היה קפק שנפלה לאור כגון שהיו נפלה א' מהם לאור ושמנו א' מהם ואין ידוע איזה מהן ונאבדו הבני מעיס יש להתיר מכח ק"ש · פר"ת קק"י תו"ז שם אות יג · ומכמי היסיבה הי"ו פקפקו ע"ז דהא הוי ס' בגופו ס' בתערובת ואין להתיר מכח ק"ש ועכ"כ לריך להתיסד בדבר · אח"ך מליבו להגאון שפ"ד בסוף הסימן אהק' כן על הפר"ת עי"ש :

מט סעי' ו מנלא שנוי באי' איבריס אלו וכו' ערפה הגם ויש מכשיר כל זמן וכו' שנפלה לאור וכו' ויש לסמוך עליהו · ולענין דינא בהפ"מ יש להכשיר · ס"ך קק"מו פר"ח קק"יג הלא"פ אות ו בלי קק"יד שע"ה קק"יט מש"כר אות כב זב"ת קק"יט זר"ח אות רכח עכ"ה אות י חב"ח שם אות ז תו"ז שם אות יד עכ"ה שם אות נז :

נ סעי' ז אין ערפות שנוי איבריס וכו' אלא בעוף אבל בבהמה אין שנוי וכו' הגם ויש איסרים גם בבהמה בידוע שנפלה וכו' · ולענין דינא יש להתיר בבהמה בהפ"מ דוקא · לבוש ס"ך קק"יט פר"ח קק"מו ב"מי קק"יז הלא"פ אות ז מש"כר אות מז שע"ה קק"ך זר"ח אות רכט חכ"א שם אות ט עכ"ה שם אות יז :

נא אבל אם אין ידוע לנו בבהמה שנפלה לאור אף בחין הפ"מ כשרה · ס"ך קק"יח פר"ח שם ב"מי קק"מו שפ"ד קק"יח פר"ת קק"יג מש"כר אות כה הלא"פ שם שע"ה שם חכ"א שם עכ"ה שם תו"ז שם אות עו :

נב בהמה שנפלה לאור וליתא קנן למבדקה לא מחזקינן איסורא וכשרה · ס"ך שם כמ"הג הגמ"בי

הג"בי אות ו פר"ח סס ב"לי סק"עז כרתי סק"י ספ"ד סק"יח ומ"מבר אות כו הל"פ סס סע"ס סס זר"ח סס חס"ח סס עכ"ה סס :

נג אפי' רמיזות שכפלה לאור ולא הוכיח הלב עד חלנו יש להכשיר בבהמה · ומ"מבר אות כז עסס הרדב"ז חדשות כי רלא עכ"ה סס אות יח :

נד אין להסמיר בבהמה אלא בכבד שהוכיח ברתי אבל בציעתא שרי · ומ"מבר אות כד ועסס הרדב"ז סס עכ"ה סס :

נה כשרואין לעות הבהמה נשרפו בפילוש לכ"ע שוה לעוף · דע"ק קל"ד ומק"מ סס :

נו בהעלת בילים או שסיית י"ב חדש א"ל בדיקה · ומק"מ סס ועסס חתס קופר פי' כב :

נז אף בזמן הזה בקאין בבדיקה כפלה לאור · תב"ש סק"יא ומ"מבר אות מן תו"ז סס אות כז עכ"ה סס זב"ש אות כב :

נח תרגולת שנכנסה להתחמם אצל האור ונשרפה בעור ובשר אצל הצלעות בין הגוף והעלס בקולית ונראה רושם אודם בעור עגול כמו בי אלבעות ומחתך בסכין ומצא בלבר הדם יש להכשיר · בל"י סק"א · ומה שרלה להסמיר הבל"י בש"ות שלו ועוס לאין אנו בקיאין בבדיקה אין הדין כן לאנן בקיאין בבדיקה כמ"ש לעיל והתרגולת כשרה · ומ"מבר אות מן :

סימן נג

א סעי' א נשמעו ידי הבהמה ונעקרן או שנתבטו או נחתכו לגמרי וכו' · אע"פ דהאריכו רבני אשכנז להסמיר בדינים אלו אבן בדידן בכל גילוותנו לא נהגנו לאוש לזה כלל וכל שמועת יד או שבורה ונכשרינן בפשוט אפי' בלבר הדם בלעות אפי' מבפנים ומאחר דקמא בידן לבדוק בריאה אם היא שלימה ויפה לריכא שוש אודם ולא שרכא תלויה כנגדה כשרה ואם האדימה הריאה נגד מכה או נגע שבדופן או יש ק"ת ומרפינן כמו שנתבאר בס' ריאה · תו"ז סי' נל אות עו · והגם לרבני הספרדים ז"ל נמי החמירו בזה וכתבו עוד להסמיר בבהמת גוי פר"ח סק"ד ע"ש סק"ה זר"א אות רלא ובפרע רבינו הגדול חידו"א ז"ל דאנן פסקינן כותיה ג"כ כתב דבבהמת גוי יש להסמיר בעמ"בר אות ב וד וגם בבלבר הדם החמיר בשוף אות ח ומשמע אפי' בבהמת ישראל ומשם דבלבר הדם קאמר לה בשתמא מ"מ בזדיכתו לא שמענו כלל דהעריפו בשמע או נשבר יד הבהמה ואפי' בלבר הדם ואפי' בבהמת גוי יען דבעיכו אפי' בהמת גוי היא כשל ישראל מפני מה הגא"בילה כמ"ש לעיל כמה פעמים ואי"כ פשוט הוא דאין להחמיר כלל ואפי' בבהמת גוי ומה גם דמפני מה הגא"בילה כתבו לעיל כמה פעמים דהוי הפש"מ ומשו"ה אפי' בלבר הדם מכשרינן משום דבדקינן בריאה כמ"ש התו"ז ואי"כ כל מ"ש בזה הגאון לב"ש בדין טרפות העלמות סי' ז והעתיק דבריו הב"ל בכל זה אנן מכשרינן כפשק מרן ז"ל ובהמת גוי לא שכיח אללו בלא מה הקלוב ועי"כ יש להכשיר בפשיעות :

ב שם אי אית לה שתי ידים כשרה וכו' · וה"ה יתרה גף בעוף כשרה · ב"ח בקו"א דלא כפרישה מ"ז סק"א כ"ה הג"הב הגר"הב אות א בל"י סק"א פר"ח סק"ח זר"א אות רמ ומ"מבר אות ה סי"ב ומשם הדד"ק אות א ז"ש אות יד כתבי סק"ג :

ג ואם חסרה גף אי בעוף מתחלת בריתה כשרה · ב"ח בקו"א כ"ה הג"הב אות ב ומש"ז סק"א ש"ות חב"י סי' גן בל"י שם ומ"מבר אות ו סי"ב אות א ומשם הרד"ק הר"א כלל כג אות ח ז"ש אות פו לב"ש בדיני ע"הצ סי' ז סעי' ב סק"ח ב"ל מ"ב אות ג תו"ז שם אות עוב :

ד וה"ה אם חסר בו גפיו כשרה · לב"ש שם ב"ל שם :

ה עוף שנא לפניו חסר גף ואין אמו יכולים להכיר אם מתחלת בריתו כך או שנחסר אח"כ כ"ה הג"הב · ומשם שם מ"מבר שם לב"ש שם סק"ט ב"ל שם ע"ס סי' לה אות א :

ו אבל אם הבוכנא קיים והשאר נחסר ומנו ואין מכירים אם מתחלת בריתו או אח"ך בשר · לב"ש שם ב"ל שם ע"ס שם אות ל :

ז ומעשה בתרנגולת אי שהיה לה בלד אי גף שלא היה בו רק פרק השמוך לגוף והפרק שהוא רגיל להיות מחובר אל הפרק הזה נחסר כולו ובלד הבי היה ג"כ רק פרק אי השמוך לגוף לבד ונחסר פרק הבי אך גם הפרק ההוא המחובר לגוף נחסר האורך שרגיל להיות והיה רק חלי האורך הרגיל בו וכשרה · שו"ת חב"י סי' כג תו"ז שם אות טו :

ח שם אבל העלם עלמו הג"ה עם מענו לומעלה מן השבירה וכו' · ויש מוהגים לחתוך כל האבר השביר . בח"י סי' כה סק"ה ב"לי סק"ב הל"פ אות ב · ונהרא נהרא ופשעיה · ומ"מבר אות ז · ולנחמו כן מנהגינו פה בגדאל יע"א לחתוך כל האבר הבבוד ולהשליכו :

ט ומיהו אם נתבטל זה האבר עם שאר בשר אפי' בדילעינן שילא לחוץ א"ל אי אלא בנגד האבר שמעקום השבירה ולמעה ולא בנגד מה שלמעלה ממקום השבירה · זר"א אות רסח :

י סעי' ב וכן בעוף אם נחתך או נשברו אגפיו כשרה אפי' נשברו קמוך לחבורו לגוף כשמע · מרן ז"ל בב"י ש"ך סק"ה פר"ח סק"ה ספ"ד סק"ה ומ"מבר אות יוד זב"ת סק"ז סע"ס סק"ו חכ"א כלל כג אות א ע"ס שם אות ג :

יא שם הגה ויש אוסרים וכו' והמנהג הפשוט שנהגו לשער בדוחב אגודל וכו' · הגס שמרן ז"ל מכשיר אפי' בשמוך לגוף ומעש ופחות מדוחב גודל מ"מ בכל המקומות אשר שמענו שמעש נהגו כמו"כם ז"ל בהגה וכן המנהג בארץ הלבי ומלרים ואזמיר כפסק מו"רם לגדול אם יש כשיעור ר"ג ממקום השבר עד מקום חבורו בגוף כשר ואט לאו מרפה אפי' אין בשבר שום עיקר · ומ"מבר אות יג תו"ז סי' על אות ב ופיים דהכי נקטינן ע"ה שם אות בי וביים שכן המנהג אפי' בערי קפרד וכן מנהגינו פה בגדאל יע"א ואין לשנות :

יב שיעור רוחב גודל הוא זי שעורות ביטוניות זו בלר זו בדוחק וכן באורך בי שעורות בריות · הרמ"בם ז"ל פ"י מהש"ת כמ"הג הג"בי אות יא פר"ח סק"ד ב"לי סק"ה ספ"ד סק"ז זר"א אות רלט מפ"בר אות יד ע"ה סק"ח חכ"א אם תו"ז שם אות נ · והיינו בהחבו של גודל באמלעיתו · ומ"מבר שם ומש"רם בתשובותיו :

יג שם בהגה אפי' בלמלוש כשר וכו' · ולענין הלכה נהגו בעקומותיכו דדוקא פחות מגודל שמוך לגוף מעריפים ואם יש בדוחב אגודל אפי' בלמלוש יש להתיר · מ"מבר אות עו תו"ז שם אות ג ויש בו ע"ש עכ"ה שם אות ב · וכן מנהגינו פה בגדאל יע"א :

יד מעעריכן בגודל מלבד מה שהוא תקוע בגוף כבוכנא באמיתא שאינו מלעלף · ש"ך סוף סק"ט כ"ה הג"בי אות כה פר"ח סק"ז ב"לי סק"ה הל"פ אות ב ע"ה סק"ח מ"מבר אות ד עכ"ה שם :

טו ומעשה שבשלו עוף אי עם עופות אחרים ובעת האוכל מלאו שבר בגף שמוך לגוף שחזר בשאיתא והתיר התעבודות שנתבשלו עמו ולאסור העוף עלמו הואיל וכפק מפוריים דהש"ך · זר"א סי' יד והביאה בקלור ה"ט אות בלד ע"ש ז"ש אות כב ז"לא מ"ג אות ט ס"ק קס עכ"ה אות יג :

טז אף שנשבר בשוה בלא עקום ובסוף השבר יש בו עוקץ קטן דק שנכנס בתוך אגודל ואם מגדול מעקום השבר כמלא רחוק גודל מן הגוף ואם מגדול מראש העוקץ הקטן הדק היולא לחוץ הוא בליר ומשיעור גודל יש להכשיר · ש"ך סק"ט ומ"מבר אות יז זב"ש אות כו הל"פ אות ב · אמנם אם העוקץ אחוך עד שנחחב לתוך האמיתא יש להעריך · דע"ק סק"ח ומק"מ סק"יג :

יז אמנם אם הגף נשבר באלכסון אף אם אין בו עוקץ לריך שיהיה שיעור אגודל ותחלת השבר כלה הגוף אז מכשרינן אבל אם לא יש רו"ג מתחלת השבר אלא דוקא מאמלעית בל"י סק"ה הל"פ אם שע"ה סק"ט ספ"ד סק"ט ומ"מבר אם לב"ש שם חכ"א אם לב"ש בדין ע"הצ סי' ז סעי' ג אות יג ב"ל מ"ג אות ז זב"ש אות ד עכ"ה שם אות ט :

יח היכא דאיכא רו"ג ותתחלת השבר כשנשבר באלכסון או שנשבר בשיה ולא באלכסון

ומחוק הסדר רו"ג מן הגוף ולא"ך קפלו הסברים ז"עז ובתחברו כך זע"ז באופן שמעקום שמוכח עכשיו שבר החילון לא יש מעמו על הגוף רו"ג לפ"ש כיון שהסבר לחוק לגולל כסר · ש"ך שם כנ"הג שם הל"פ שם שפ"ד שם מח"בר שם מכ"א שם לב"ש שם לות יל ב"יל שם :

יט עוף קטן שאין בכל העלם שיעור לגולל משערים בחלי העלם לגוף ערפה וביותר כשל"

כנ"הג הג"בי לות יג ומשם מ' ילין בתיב שפ"ד שק"ז מח"בר לות יח זב"ש לות ו עכ"ה שם לות יל · ומשמע לי דהוא דלין באין בכל הפרק רוחב בי גולגלים די בחלי עלם ולא"ע · מק"מ קוף שק"יב :

כ היכא דנשבר שמוך לגוף וחזר ונקשר שע"שיי לפי' בתוך לגולל יש לגלד ולהקל פולין ובלא"ה רוב הפוקקים מכשירים בנשבר · בלי שק"ל הל"פ לות ב . ועי"כ בע"ש וכיולא יש להקל · מח"בר לות יג · וכן יש להתיר בהפ"מ · זר"א לות בלג חכ"א שם לות ב לב"ש שם לות ו ב"יל ה"ג לות ג · ובתנאי שיפא מקום חבורו כבוכנא בחסיתא קיים ומבר עלם החילון לא יהיה בו עוקן וגם לריך שלא יהיה פתחה מלאית הבשר שעל הסבר · לב"ש כי ח קעי' ג שק"ו · ושלא יהיה רעותא בלבעות מיהו אל"ל לחפש אחר רעותא בלבעות · מח"בר שם לב"ש שם ב"יל שם חכ"א שם הל"פ שם · מיהו כשמולא זאת אחר בשר ובתר בהפ"מ ולא מיישינן שמא היה רעותא מעבר לבעות לו שמא כשתהה מלאית הבשר תחלה לא מפזקינן רעותא · לב"ש שם · אך אם שוכבים זע"ז ואין שע"שיי אין היתר בשום אופן · ש"ך שם מח"בר שם לב"ש שם ב"יל שם עכ"ה שם לות ה :

כא עלם גף נשבר שהביאוהו לעורה ולא הקפיק לבער אם יש רו"ג עד שנפל העלם מידו ונאבד יש להכשיר מעמש ק"ש שמא היה רו"ג ושמא לי לנשבר כשב · ומ"ז קוף הכי' מח"בר לות יא וקיים והגס דהגאון מק"ז היה בגלוגו כבוד שבת ושא"שיי הייבו מהיות טוב אבל יש להתיר בפשיטות · כנ"הג בש"ות בע"ח קי' עג שי"ב לות ג זב"ש לות ז וכתב שכ"כ עקפי הל"ט לות ד מש מכתם לדוד קי' לה ומכן העלם מזמור לדוד הנכה למעשה וכ"כ זב"ר לב"ש שם לות ה ב"יל שם לות ה · והגס שהלב"ש והב"יל בעו שידע שהבוכנא קיים ואין בו עוקן מ"מ רבני האחרונים שחבאתו לעיל לא זכרו זה :

כב אם נשבר הגף שמוך לחבורו לגוף פחות מגולל לפניהו ונולע שלא נקב עדין את הריאה שלא נכנס הבשר לגלעות ישבור הגף לגמרי כי היכי דלא ליקב הריאה · ובהכי כשרה · פר"ח שק"ז בלי שק"ח מש"ז קוף שק"ט וקיים וליכא למיחש לגער ב"ח אם יחתוך לגמרי דכל דמתקן לאפילה ליכא לב"ח דאותר לשחטו ואין לער גדול כמו מריעת סנולות ע"ש שע"ה שק"י זב"ת שק"ז זר"א לות רלו לב"ש שם לות ח ב"יל ח"ג לות ד וקיים הלב"ש ודין זה הוא לפי' ביש בו עוקן ע"ש · והגס דהרי שלמה קלו"גר בהגהותיו על פר"מ הנד"מ בס' לשלי הברבי פקפק על יש בו עוקן מ"מ האמת עם הלב"ש שכן נראית הסברא · עוד קיים הלב"ש וב"יל לריך שיהא הבוכנא קיים ע"ש · ופשוט הוא דאם אין הבוכנא קיים הו"ל כשנו · מיהו רבינו מח"בר לות כ בתב להתקנה הנזי מהני לנ"ד דעמוא דסביבת הגף מקום דמיישינן שמא אחר שנשבר תכף לו לאחר זמן העלם יכנס ויקיב הריאה אבל לפי הג"מי וסלבום והעגייסו דשל"ל דמיישינן דמכח הסביבה תנתק הריאה בשעה שנשבר ותנקב כי היכי דמיישינן בשמועה ל"ל מהני דמה יועיל עתה אם ישבר הגף לגמרי כיון דיקבה הריאה ע"ש דבריו באורך · ואח"ך כתב וכבר לעיל כתבנו באות יב דהש"ך לידד להקל הוא"ל ובלא"ה רוב הפוקקים ונכשיים בנשבר ע"ש משמע דדעתו ז"לדאין להקל אלא דוקא בע"ש וכיולא לו בהפ"מ כמש"ל לות כ גבי היכא דנקשר שע"שיי ע"ש · והגס דבלות מן גבי דין דהתרגולים שקוחטים ומעקרים לגפיהם בשעה שלוחז לשחוט כתב דאם הרגים בשעת פשיטה דנשבר קודם השחיטה דיש להחגיר מהאי טעמא ל"ל ג"כ דבע"ש לו בהפ"מ. ועיל כמו בכאן דמ"ש הא מהא :

כג אם אם אין שרואה שנלכר הדם ומעבר הגלעות וכו' . זהו לפי מו"כש בהגה דאוסר בנלכר הדם אבל לדיקן כיון שהוא רחוק לגולל אף בנלכר הדם יש להכשיר · מח"בר לות כו זב"ש לות ח עכ"ה שם לות ו :

כד אם ואין מלוק אם עוקן בשבירה או לא ומאחר שרחוק מן הגוף וכו' גדולי בעלי הוראה נהגו כמו"כם ואפי' יש בו עוקן אין מחשבין לראות בלבעות · ב"לי שק"ו מח"בר לות כב :

כה ואם הוא רחוק לגולל ויש בו עוקן ונלכר הדם נתפקו חכמי הישיבה הי"ו כי הגם דאמרינן לעיל דברחוק לגולל יש להכשיר אף בנלכר הדם מכל מ"מ היינו דוקא באין בו עוקן אבל אם יש בו עוקן הייבינן כיון דנלכר הדם או דילמא לא קנא וכשר אף בש עוקן ונלכר הדם ומאחר הדבר בספק לדידן :

כו גם עוף שנשבר באלכסון והשוקן המחובר לגוף הים בו רו"ג אבל באמצע הסבר וכ"ש מעוקן עלם החילון לא הים בו כשיעור לגולל אך שעוקן החילון היתה לגד חוץ לגד הגוף ונקוס שסוכבת הריאה ויש להכשיר · שבו"י מ"ב שק"י סז מח"בר לות כז זר"א לות הלא תו"ז קי' טל לות ח וקיים וכן פמנהג · ואמר חי נכים הלוי (ז"ל) דאם האם העוקן החילון פוכה אל הגלדין ולא יש רו"ג ג"כ אסור דאף מן הגלדין יכול לפגוע בריאה ולא הכשיר הסבו"י אלא דוקא שהעוקן הפילא הוא שוכב ע"ג העלם לגד הראם דשם לא"א לפגוע בריאה ודבריו ברורים · וכ"ל לכי קלת רבוותא דק"ל דחיישינן דבעת הסבירה ונתנתקת הריאה ותיבקב ועל כן אין להכשיר בנדון זה אלא דוקא בהפ"מ וכיולא ומ"ש לעיל לות כ בדין דחזר ונקשר שע"שיי עי"ש :

כז היכא דליכא בבר לפניהו רק עלם הגף עב ונפוח כבר לכ"ע · מק"מ קוף שק"ח מעם דע"ק :

כח אם נשבר רק מקלת עובי העלם או רק הלי רחבו נשבר אין חשש שמגיע העוקן אל הריאה אף אם הוא פחות מגולל ומשום דל"א להגיע קלת העלם להריאה . דע"ק שק"ח ומק"מ מק"מ שק"ו · וכ"ש מי איכא עוקן · דע"ק שק"ח :

כט עוף שהים בגפו כעין חתוך הנראה שנעש"ז עי' קשיהם חזקה בחבל ועברה המכה בעור ובשר ועלם ומפני שהחבל לא נגע שם והתיר העוף ומפני שהיתה המכה רחוק מן הגוף כרו"ג בריות ובלא עוקן כלל ואף הגף התיר מהמכה ולחוץ ושאין כאן מלות פרום כלל כיון שלא הים האבר חתוך לגמרי רק שהים פגום קלת · עיקרי הד"ט מי"ד קי' ו לות ז ומשם דע"ק מאלת יעבץ מ"א קי' יא ושאלת אלי מלמו כי לפ"קל פגם שאינו רחוק מן הגוף רו"ג יש להכשיר כיון שלא נשבר העלם אלא דוקא נפגם וכמ"ש בשמיך לות כח ומשם דע"ק דאם נשבר חלי העלם מוהר :

ל סעי' ג נשמעו לגפיו לפי' לו מהם וכו' ולריך לנופחם לבודקם וכו' · ולדידן לא בקאינן בבדיקה ועופש בכל עכין · ע"ז שק"ו ש"ך שק"יא כנ"הג הג"בי לות ו ב"לי שק"יא כרתי שקי' שע"ש שק"יב שפ"ד שק"יא זר"א לות רמ חכ"א שם לות ג עכ"ה שם לות ח :

לא הגף שיש זכרות שנכנס תוך נקבות כבוכנא באפיתא ונקבות זה העפס הם בי עלמות ומחוברים בראשם שלי ולאשם הבי הם פתוחים והם כמספרים ובראשם שהם מחוברים בין שניהם יש כגומא והוא נקבות לזכרות הגף ואלו הבי עלמות פלי הוא עגול והלי רחב ודק וקוין לותו לוקפאלייקה · זל"א משם הסו"ג שק"ח · ואלו הבי עלמות הנזי המוכחים בגוף בגף העוף ומתחילין אלל הלוחר והם מבפנים מבגוף ואינם נראים כלל מבחוץ והם אחוכים ואינם רחבים ורוחים לבכיים והם מוכחים ממש בגוף על הריאה · ש"ך קי' לב שק"ט כנ"הנ הגנקי לות ו · ויש פוקקים שש"ל דלא אסרינן שמעות הגף אלא דוקא באלו בי עלמות הנקי לוקפאלייקה · ויש מי שהוכה דיש לסמוך עליהם בהפ"מ · ואין לסמוך עליהם בזה אפי' בהפ"מ אלא העיקר הוא דשמעות הגף הוא פרק הנ' הסחיטה בגוף וכשנטע הפרק הנ' הנזי יש להעריך אפי' בהפ"מ · זר"א לות רמ מח"בר לות ל זב"ש לות יב עכ"ה שם לות נז :

לב ואם נשמעו העלמות הנזי שקוין לוקפאלייקה יש לאסור כדעת המפרשים הנזי · כנ"הג הג"הנ לות ו ב"לי שק"יא מח"בר לות לא שע"ש שק"יא עכ"ה שם זב"ש לות יג · ומ"ש שם הזב"ש דדעת הזר"א להכשיר בנשמעו אלו השלמות לא כאינו שכתב כן הזר"א

הזר"ח ואם מעשות דבריו סליח כן יש לדמות בפשיעות :

לג ואם כשבבו העלמות הכז' שקוין איספאדיקה יש להכשיר · כמ"הג שם בל"י שם קע"ם שם מח"בר אות לב חכמת אדם שם אות ג זב"ש שם עמ"ם שם זכור לאברהם שם ומשם הקו"ג שק"ם :

לד הא דאמרינן דכשבבו העלמות הכז' כשרה היינו דוקא שלא במקום הבורס אבל במקום הבורס בידוע שכשמע הגף וערפה דהיינו האמיתא · ז"לא שם ומשם הקו"ג שם :

לה ואם יש שבר בבוכלא ואפי' אין הבוכלא מתנדנדת בתוך האמיתא אלא דבוקה בה כדרכה אבל אין עלם הבוכלא קיים כולו דינו כשמע וערפה · לב"ש קי' ז קני' ב אות ד ב"ל מ"ב אות א :

לו יש מי שאומר דאא דקי"ל דשמועה מרפה היינו אם אין הניצים קיימים אבל אם הניצים קיימים ומה שיתרות האוחזות הגף ומה קיימים ולא אעכול יש להתיר בדיעבד · מהרי"קש בהגהותיו כרתי שק"ע · ואין הדין כן אלא כיון שכשמע הגף אף אם הניצים קיימים ולא אעכול מרפה אפי' בהפ"מ · מח"בר אות לו עכ"ה שם אות יז :

לז גם העוף שכזה מעקומו דהיינו שלא כשמע לגמרי שיצתה הבוכלא ומחזרו לגמרי אל החוץ אלא שכזה מעט מעקומו מכהגינו לכשכיר · ופגם שהלב"ש שם אות א והב"ל שם הערוכו בכזה מעקומו אכן לפ"ל הכי אלא מכשיר ומיינו משום דאם כזה מעקומו הוי כפק שמועה ויש להכשירה משום ק"ם ויש בה ג' או ד' ספיקות דספק אם היא שמועה אם לאו ואח"ל דהוי שמועה שאא הו' כמ"ד דאם הניצים קיימים כשרה ואח"ל דגם הניצים קיימים מרפה דילמא הו' כמ"ד דשמועה לא שייך אלא בעלמות שקוין איספאדיקה ואח"ל דשמועה הוי בעלם המחבר לגוף שאא לא מיקבה הריאה · ולא"כ פשוט הוא דיש להכשיר בשופי כמנהגינו · אא"כ ראינו שהגאון מק"מ שק"ז גם הוא דאה לדברי הלב"ש הכז' :

לח אפי' לא ראינו שבלבר הדס בעלעות ולא שום רעותא מערפינן בשמועה · לב"ש שם אות א ב"ל שם ופשוט הוא :

לט אפי' אם תכף אחר שכשמע חתך את הגף לגמרי אפ"ה מרפה . לב"ש שם אות ג ב"ל שם :

מ גם העוף שכשמע אע"ג דשוב חזר ונתרפא שרואין שנתדבק הבוכלא אל תוך האמיתא כדרך כל העופות אפ"ה מרפה · לב"ש שם אות ה ב"ל שם אות ב :

מא עוף שכשמע גפה אבל לעוכרה לגוי דשאא תתרפא לגמרי ואינו ניכר · לב"ש שם אי"ת ז ב"ל שם · אמנם אם נשבר או נעקר הגף לגמרי ונחתך ונשעוף בשופן דליכא לריחא דשאא יתרפא פעיא דעותא לעוכרו לגוי שהרי הוא מרפה הניכר · אם לבינה הכל"ם בביאי הסלמן סק"יד · אבן עזר שהאמיר עוד שם דאם היא נקיבה אסור לעוכרה לגוי ומשם שאא תעיל בילים ויעכרה לישראל אין המנהג כן בעיניו דהא מעשים בכל יום שתהיה מוגרעת ויעכרוה לגוי אפי' היא נקיבה ואין חוששין בזה ועל כן אין לקיוך עליו בזה דהיא מוערת יתירה :

מב מחבר שמלא בשאה על עוף יש להסריף אפי' בהפ"מ · מש"ז קוף קק"ו :

מג סעי' ד מלא הגף שבור ואינו יודע אם קודם וכו' מרפה הגם ויש מכשירין מכח ק"ם וכו' להכשיר בנשבר וכו' אבל בנמלא שמוע יש להאמיר ולאסור · בדין זה יש בו מן הגמגומין בין לדעת מרן ז"ל בין לדעת מו"הכ ז"ל ועל כן לא בכתוב אלא מה שנוגע לענין דינא · אם נשבר קמוך לגוף ויש בו עוקץ יש לאסור אף בספק אי מחיים או לאח"ם · מח"בר אות מ · ומשמע מדבריו שם שיש להאמיר אף בהפ"מ :

מד גם אם נשמע ויש ספק אי מחיים או לאח"ם יש להסריף אפי' בהפ"מ · מח"בר אות מא :

מה וכן אם נשברה הבוכלא ואפי' שאין בו עוקץ ולא ידעינן אי מחיים או אח"ם מרפה דהוי כנשמע · שפ"ד שק"יב מח"בר קוף אות לה לב"ש אי"ת ט קני' ג אות ב :

מו אם נשבר קמוך לגוף ואין בו עוקץ ומסתפקא לן אם נעשה מחיים או לאחר מיתה יש להכשיר לדינן והגם דמנהגינו לאסור בנשבר קמוך לגוף הגם שאין בו עוקץ תבגי בודאי נשבר לא בספק · מח"בר אות לה זב"ש אות יט :

מז אבל אם נחר אי המכה או נלבר הדס יש לאסור אף אם אין בו עוקץ דנראה דנעשה מחיים

מחיים · תו"ח כלל פו דין יד מח"בר אות טל זב"ש שם עמ"ה שם אות יט :

מח וכן אם רואים שום רעותא בעלעות או בריאה יש להסריף אף בנשבר ואין בו עוקץ · שפ"ד שק"יג ומשם מ"ב ב"לי שק"ג שפ"ד שק"יג פרי"ח שק"י זר"א אות מא מח"בר אות מג חכ"א כלל כג אות ד עכ"ה שם לב"ש שם אות א :

מט ואם יש מקום לתלות הסדיקה והסמעה אח"ם כגון שרלה או דרסה בבוהל או שדרסו על הגף יש להכשיר . תו"ח כלל פג אות יד ש"ך שק"יו פרי"ח שם ב"לי שק"יג הל"פ אות ג שפ"ד שק"יג ומח"בר אות עד זר"א שם שע"ה שק"עו חכ"א שם זב"ש אות כ עכ"ה שם אות כ :

נ בי' תרגולות שאח"ם תלאדם באונקליות של ברזל בכנפיהם וכשבאו לבשלם מלאו כנפיהם שמוטות מלל שכהלו באונקליות ולא היה לא מכה ולא קורע דם כשרות דקרוב הדבר שכשמעו לאח"ם כשתלאום דלא כמי שרלה להמיר . מח"בר אות מה ומשם מה"רי חבדאלי שבדפסה בשו"ת מים רבים ס"י אא"ב זלא ומשם הכז' עכ"ה שם :

נא אם ברור לנו שכשמע או נשבר הגף אח"ם ואח"ך מלא נקב בריאה יש להתפקפ אי תלינן דניקב ע"י השמעיה או השבירה הסיא וכבר אי לא . מח"בר אות לד ומשם תפ"לם זב"ש אות יז עכ"ה אות כב . ועל כן יש להחמיר ולאסור :

נב הני מזוזות שמוליכן לבוחנו ומעקמין אנפיהם על גבם להשים אוזן תחת רגלי האוזן ויקשרים הרגלים דמלוי הוא שנשבר הגף ע"י כך מחיים יש להסריף דתולין לאיסור דמחיים נעשה . ב"ח קוף הסי' כ"הג הנ"בי אות כב ש"ך שק"יד פרי"ח שק"ז מח"בר אות מו חכ"א שם אות ה עכ"ה שם אות כא :

נג הרגולים שמעקמים האגפים בשעה שאוחזין לשחוט עלו הוא שבשעת ההחלת השחיטה שהזא מפרכס נשבר גפו יש להכשיר · פרי"ח שם . אבן אם נשוע מחמת עקים האגפים יש לאסור · ע"ז שק"ט שפ"ד שק"ע :

נד אמנם אם נודע בודאי שמחמת עקום האגפים ושפרכוס נשבר הגף קודם שחיטה יש להחמיר ולאסור · מח"בר אות מז בקופו זב"ש אות כא ובתבנו לעיל בקוף אות כב דבדין זה יש להכשיר בהפ"מ עי"ש :

נה אם יראה השוחט האוז או העוף כנפיו ערולליים הוכחה היא שנשבר מחיים ואם נמלא שבור אח"ם הסלדול עוכים שמחיים נשבר ואין כאן ק"ם · זב"ש שם · והוא הביא זה משם הפר"ח ולא מלאתיו שם ומ"מ הדין דין אמת :

נו שבורת הגף קמוך לחבורו לגוף לא עסני שהית י"ב מו' או לילה · פרי"ח לקמן סי' כז שק"ג בלי' סי' מ שק"כז שע"ה סי' מ שק"ש כרתי סי' מז שק"יו ומ"ז שק"ע מח"בר אות מח לב"ש שם סי' ז קני' ג אות י תו"ז סי' על אות יב וביים והבי נקטינן · ועיין לקמן סי' כז אות לז :

נז שבורת הגף שאין בה עוקץ ונקשר מהני שהית יב"ח או לילה מעשה שנקשר · בלי חיי סי' כז הנ"בי קוף אות ח מח"בר שם לב"ש שם מה"ב אות מג ענ"ה שם אות יא :

נח גם העוף שנשבר קמוך לגוף וחתך האבר ממנה ואחר החתיכה אם חי יב"ח או העיל בליס לאחר כ"ח יום שרי אף בהפסד מועט · לב"ש שם אות י בביאורו :

נט אבן גם העוף שנשמע ונחה י"ב חודש או כ"ח יום והעילה בליס כשרה · פרי"ח לקמן סי' בלי' שם שע"ה שם מח"בר שם לב"ש שם קני' ב אות ו תו"ז שם אות יד כרתי שם מש"ז שק"ע :

ס גם העוף שנשבר רחוק מן הגוף כו"ג דמותר וקי"ל דהאבר אסור אם העילה בליס יש להתיר הבליס · שבו"י מ"ח סי' נג וכן ומשם שו"ת בית יעקב סי' יוד · וכן החלב שחלבו מן הבהמה שנשברה ידה דאסור אותו האבר אפ"ה החלב מותר · שבו"י שם מח"בר אות נ ומשם הכ"ל עכ"ה שם אות כג באר יעקב סי' כה דף מה ע"ג · ועי' לקמן סי' כה אות מב :

כא סעי' ה עוף שהיה לו מכה וכו' ימלא מקום המכה מים ויצפה בקשר דרך הגבגרת וכו' · גם אבן שמכיון אבדיקה זו דגם אנו בקיאין · ע"ז שק"י פרי"ח שק"יא

מקש"ל הלש"פ לות ד בלש' סק"יל שפ"ד סק"יז זכ"ל לות רעג פר"ת סק"ע שו"ג סיף סק"יז מחבר לות כח זב"ש לות כג זב"ת סק"יח עכ"ס שס לות כד · עיסו לריך המוכה לבדוק בדיקה מעליל יפס יפס · מחבר שס :

סב ואם כאבדה הריאה ולא בדק יש להטריף · פר"ת שס זב"ת שס זב"ש שס עכ"ס שס :

סג והיכו דוקא שלריך בדיקה היכו שכיקב העור והבשר שתחתיו נרקב דאז הייבין שלא ניקבה הריאה אבל אם הבשר שתחת המכה בריא לולם מ"ל בדיקה וכשרה · זב"לא מעם השו"ג סק"יח זב"ש שם · וכיולא בזה כתב הרב"ש סק"טו דמכה עמוקה וניכר שהעור שלם ע"ג מקום הריאה יש להבשיר ואין לחוש לשמא כהרפא וכן הביאה מעמו המק"מ סק"כא :

סד היה עור עליון תחת הגף מלא רוח ובולט לחוץ ככיס וכשפתחו יצא הרוח ולא היה שום רושם חולי בזה ג"כ לריך לעשות בדיקה במים כמ"ש מרן זב"ל · דע"ק שם מק"מ שם :

סה נקב מפולש נגד הריאה מרפה אפי' שלא תחת הכנף אך בלא נקב בדופן החשש רק תחת הכנף ששם פתוח להריאה וזולת מקום הכנף אין חשש . דע"ק שם מק"מ שם :

סו אוזות שהגויים דוקרים במחט תחת כנפם להלבות שילאו שמכים אותם שבודע שבעשה בם כן אקורים וכשאינו ידוע שבעשה בם כן אין לחוש . מק"מ שם מעשה הת"ק פי' קכב :

סז אם המכה אינה עמוקה כשרה בלא בדיקה . אם לבינה פעי' ה שק"ג :

סימן נד

א סעי' א הבהמה יש לה כ"ב לבעות גדולות וכו' מלבד אותם בו' לבעות קטנות הנחתכות עם החזה . ש"ך שק"א מעשה רא"ן כש"הג הגה"מ אות ב פר"ת שק"א ב"לי שק"א שע"ה שק"א כרתי שק"א פר"ת שק"א שפ"ד שק"א זב"ת שק"א חב"א כלל רג אות ע זר"א אות רמה עכ"ס פי' לו אות א זב"ש אות א , ולקמן בתוב דין אלו בו' הבלעות ע"ש באות יז :

ב נמלא דהבהמה יש לה י"ח חליות בגבה ממקום כלות העפרקת על פופה וכה סדרן חליא דאשונה שמפרקת תקועים בה בו' בלעות קטנות בלע א' עיינין ובלע א' מסמאל ותקוע הבלע תוך הפליא כבוכנא באמיתא ובו' בלעות תלו נקראים חזה . ואחר חוליא זו יש עוד י"א חוליות אשר בהם תקועים כ"ב בלעות גדולות שיש בהם עוד ד"א עיינין וי"א מסמאל ובלעות אלו ג"כ תחובים תוך החליא עזה ומזה כבוכנא באמיתא . ואחר חוליות הבלו יש עוד בו' חוליות אשר בהם תקועים ששה בלעות קטנות שאין בהם עוד בו' עיינין ובו' מסמאל ותקועים תוך החוליא כבוכנא באמיתא . ואחר חוליות הבלו יש עוד בו' חוליות שאין בהם שום בלעות תחובים בהם ונקראים בש"ש שלהי כפלי הרי בין הכל י"ח חוליות . לב"ש שם כי' יב כעי' ה אות ה בי"ן ה"א ח"ת אב"גד ויתבאר לקמן דין כל א' וא' · זהו לפי מה שהבינו הפוסקים · אבל אחן בדילן בדקנו בלאן שהם אלאנו בין כשבים בין עזים לא יש אלא דוקא י"ג בלעות בין הכל בין קטנים בין גדולים והקועים ב"ג חוליות י"ג מלל וי"ג מלל זה ויש עוד ממשה חוליות שאין בהם בלעות אבל החליות הם י"ח וא"כ כמלאו דהבו' בלעות הראשונים הנחתכות עם החזה א' מכאן וא' מכאן תקועים בחליא א' ועוד יש י"א חוליות הקועים בהם ג"כ בלעות גדולות י"א מכאן וי"א מכאן ואחרי כן יש חוליא א' הקועים בה בו' בלעות קטנות א' מכאן וא' מכאן ואחרי כן יש חוליות שאין בהם בלעות הנקראים שלהי כפלי · אחר שכתבנו זה ראינו להרא' אמרי ברוך בהגהותיו הנל"מ בש"ש אשלי הבדי בפי' קד שכתב שכל בהמה יש מלבד בו' בלעות שחותכים עם החזה עוד י"א בלעות ובכולם יהיו י"ג בלעות ע"ש וזה כדבריו :

ג שם נשבדו רובן של כ"ב האדולות מחלין ומעלה כלפי השדרה וכו' או י"א מלל זה וכו' מרפה וכו' ואם נשתבדו שלא ביושר אלא באלכסון והיינו דמלל א' ברוחב הבלע הוי מחלין ומעלה ומלל הב' הוי מחלין ומעה בזה אזלינן בתר רובא ואם לא היה חלק של לד מעלה רוב הבלע אלא הרוב הוא חלק של לד עמה הרי זו כשרה דבל דיני שבר הבלעות כיון

בה

בה דין רוב אבל אם היה מחלה על מחלה דחלי הבלע הוא כשבר לגד מעלה וחליו נשבר לגד מעה יש להחמיר ומרפה · פר"ת סק"ג זב"ת סק"ג עכ"ס שם אות ג :

ד ואם נשתבדו מחלין כלפי מעה דהיינו לגד הקלקע ואפי' נשתבדו רובן ויש בהם בלעות שנשתבדו מחלין כלפי מעה הסרה דבעינן שכל הרוב יהיה מחלין כלפי שדרה · לב"ש שם סעי' ב אות א ב"ל ח"ג אות א :

ה ואם נשבדו מיעוט הבלעות אפי' אם השבר הוא כלפי פנים לגד חלל הבהמה דהיינו שלאשי הסבירה בולט לפנים לתוך חלל הבהמה והשבר נגד הריאה ואפי' נקב באם השבר את השבר שעליו ולא לחללה ואפי' יש בו עוקץ בשבר אפ"ה כשר וא"ל לבדוק את הריאה : ב"ה סי' סק"א מפ"בר אות ג ושכן הסכים הרי' מה"רי זיין בתשובה זר"א אות רמו לב"ש שם ב"ל שם אות כג זב"ש אות יב :

ו ונעשה שבשבר בלע ונקשר והיה לו עוקץ וניכר בדיאה מים הנחת העוקץ כמו גומא יש להכשיר עי' בדיקת הריאה דמשום רעותא דגומא בריאה לריך לבדוק הריאה ואף לדילן דלא בקאינן בכל מקום הלריך בדיקה שאני הכא דהוי מקום ידוע והסכינו כמה חכמים להתיר · מחבר אות ז ושם תפ"לא עכ"ס שם אות טו :

ז ואם הבלע נשבר ונעקר חתיכה אי אין הבלע ומלך בתוך חלל הבהמה דהיינו או בתוך הדקים ובני מעים הוכה מ"ר נסים הלוי (ז"ל) שיש להטריף הבהמה תהיא דדין קון שמעלה בחלל הבהמה שאקרוה דחיישינן לנקיבת האבדים הפנימיים ואם לא בקאינן בבדיקה ועל כן יש להטריף · ואני הדל עדין מסתפק בזה · אח"ך ראיתי מזה דדין כחבמתו לעיל בפי' על אות שכה שמלאו ע"ג הריאה ומבחוץ חתיכת עצם ואמרו שמבלעות הבהמה מקלף כמ"ש הע"ז לעיל בפי' על קוף סק"כג ע"ש · והגם דהסכרנו לעיל ע"י נפיחה ולא כתב"ז שאבר הוא מקום דמקומו ידוע ואכן בקאינן בבדיקת הריאה של הבהמה ע"י נפיחה ומ"ה מסכינן כמ"ש הכל"ל שהבאתו לעיל ע"ש אבל הכא דמעלם הבז' הוא מולא בחלל הבהמה ואין מקומו ידוע היכן נקב אמו פשוט דאסור אם יש בו עוקץ · ומה גם דפחבנו לעיל אות שכא דאף בכדון הכי' אם יש בעצם עוקץ אסור וכאן פיון שהיא חתיכת בלע א"א אלא יהיה בה עוקץ על כן ודאי דיש להטריף וכהולאת מ"ר נסים הלוי (ז"ל) · אחר כתבי זה בא"תי להגאון מש"ז לעיל בפי' על שהביא כדון זה והכשיר בהפ"מ · אמנם הקומץ כלל לז אות ד דאה דברי המש"ז ע"ש בעמרון סק"ו וכתב דאם יש בו עוקץ דינו כדין מחט המלא בחלל הגוף ושכן סי' הגאון ב"א ומא"ע ע"ש אח"ך ראיתו להרי' על"ל שהטריף בזה בעצם שנמלא בחלל הבהמה וכמ"ש ע"ש בסק"א באורך :

ח ונעשה שהיה פה עירבו בגדאל יע"א שהיו בלעות נשברות אבל לא נשבר כל העצם כולו בעצו אלא דמלל א' נשבר עודי העצם ועודי לד הב' לא נשבר ונשתפקו בזה חכמי הישיבה הי"ו והעליו בזה דבאן ג"כ אזלינן אחר הרוב דאם רוב עודי העצם נשבר אע"ג דנשאר ממנו לד א' שהוא קיים שלא נשבר כיון שנשבר רובו שנשבינן ליה כנשבר ואם מישהו נשבר והלד הנשאר הוא רוב יש להכשיר ואם הוא מחלה על מחלה יש להחמיר ושהולאת הפר"ת ז"ל שהבאתו באות ג ע"ש :

ט שם ואם נעקרו מהחוליא והחוליא קיימת הוי כאלו נשתבדו · לענין דינא יש להכשיר בהולאת מרן ז"ל בנעקר בלע מן החוליא והחוליא קיימת ולא כבה"ג לאחר . פר"ת סק"ד זר"א אות רמ"ז שע"ה סוף סק"ד זב"ת סק"ה זב"ש סוף אות א · והגם דהבבה אחרונים הינם מתירים אלא בהפ"מ ש"ך סק"ד פר"ת סק"ד חב"א כלל כג אות יב הל"ש אות א שפ"ד סק"ד עכ"ס שם אות ב לב"ש שם אות ב ב"ל ח"ג אות ג · מ"מ אמו אין לנו אלא פסק מרן ז"ל ועוד דכל לגבי דידן ואפי' בהמת גוי הוי הפ"מ וכמש"ל כמה פעמים :

י אם קלת מן הבלעות נעקרו מהחוליא וקלתן נשתבדו מחלין ומעלה כלפי השדרה כל מדין כולם יש רוב מרפה להעקירה והשבירה מלטרפין לרוב · לב"ש שם אות ג ב"ל שם עכ"ה שם אות יט ופשוט הוא :

יא יש מי שאומר דנעקרו שאומרו לא בעינן שיעקרו לגמרי דסייגו שילא הבוכנא ותיך
האסיתא אלא אפי' עדיין מעורים ודבוק הבוכנא באסיתא אלא שנתנדנד ונזז ונעקורו
בתוך האסיתא ג"כ נקרי עקירה וערפה · לב"ש שם אות ד ב"ל שם אות ד ענ"ה שם
אות כ · והרואה יראה לכל רבני האחרונים לא סזכירו זה כלל והגאון הלב"ש הוא המליץ
דין זה כיון דמזז נקרי נעקר ומאיותיו שהביא שם מינס ראיות ובקל יש לדחותן ועל כן נראה
לנו דיש להכשיר בספ"ע בנזז ונתנדנד כיון שעדין מעורים ודבוקים הבוכנא באסיתא וכן
הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

יב כשתברו רוב גלעות שאינו חוקרין שייגו אפי' אם עור ובשר חופין כל השבר ולא יראה
השבר כלל לחוץ לא גלד חגל הבהמה ולא גלד חויר העולם אלא כל פעלס מעון חוץ
הבשר והעור והבשר חופין אותו וכל לדדיו אפ"ס ערפה אף דגבי דגל שנשבר כשר בכה"ג
אין מדמין בערפות זה לזה · לב"ש שם אות ה ב"ל שם אות ה ענ"ה שם אות כא :

יג והי"ה אם חזרו השברים ונתקשרו היטב אפי' שע"שיי דבכה"ג בדגל שנשבר כשר הכא
ערפה · לב"ש שם ב"ל שם ענ"ה שם אות כא :

יד וי"ע היכא דנשתברו או נעקרו שנה גלגעות או יותר כל שהוא פחות מרוב ונדבקו
היטב ונתרפאו שע"שיי יפה רפואה מובה באופן שאין ניכר בה עוד הקלקול שהוא
ואח"ך נשתברו או נעקרו שנה גלעות אחרות כשר כיון דבשנה האחרונות עדין לא נערפה
הבהמה לכן כשנתרפאת הו"ל כאלו לא נשתברו כלל ולא מערפא הו בשבירה שנה האחרונות
ומשום דליכא רובא והייגו דוקא שנתרפאת השבירה שע"שיי או העקירה נתרפאת וחזרה ומיגו
כמו שהיתה אבל אם לא נתרפאת שע"שיי אלא שוכבים זה ע"ג זה ואח"ך נשתברו שנה
האחרות ערפה · ושע"שיי שאומרו הייגו אפי' אם מקום השבר עדין עב וניכר מקום השבירה
כל שאין השברים שוכבים זע"ז מקרי שע"שיי ובוקים ע"י מחט דק שתעבור בחלל העלם לרך
אותו מקום שנקשר ואם עבר המחט הוי שע"שיי · לב"ש שם אות ו ב"ל שם אות וז ענ"ה שם :

טו סעי' ב כשתברו גלעות הקטנות וכו' כשרה · וה"ה נעקרו · ש"ך סק"ה ומשם הרש"בא
בתה"א וחו"ה כלל כה דין ג פר"ח סק"ה פר"ת סק"ה ב"לי סק"ד הל"פ
אות ב כרתי סק"ד זב"ת סק"ו שפ"ד סק"ה חכ"א שם אות יוד בע"ה סק"ה זכ"א אות
רמח לב"ש סי' יב סעי' ג אות א ב"ל מ"ד אות א זב"ש אות ז ענ"ה שם אות ט :

יז ואפי' כשתברו גלעות גדולות או נעקרו ואין בה רוב והגלעות קטנות ומליגות לרוב
כשרה דאין גלעות קטנות ומלערפות להשלים לרוב גלעות · פרישה נו"ז סק"ב ש"ך סק"ו
כנ"ה הג"הטו אות ח פר"ח שם פר"ת שם הל"פ שם בלי שם כרתי שם זב"ת שם שפ"ד
סק"ו ס"ג סק"ד חכ"א שם שע"ה שם זכ"א שם ב"ל שם לב"ש שם ב"ל שם זב"ש שם ענ"ה שם :

יח וכן שני גלעות קטנות התחובים בחוליא נאשונה הנחתכות עם החזה דינם כאלו הגלעות
קטנות שהם אחר גלעות הגדולות ואם נשתברו או נעקרו כשרה וכן אין מגלערפין להשלים
לרוב · כנ"הג הג"הטו אות ב לב"ש שם אות ח ב"ל חו"ב אות ח ענ"ה שם אות יז :

יח סעי' ג נעקר ונגלעות גדולות גלע וחלי חוליא עמה ערפה . זהו כי מכן ז"ל
דפסק כהרש"בא ז"ל דדוקא גלעות גדולות אבל גלעות קטנות אם נעקר
גלע וחלי חוליא עמה כשרה · אבל הא"ה והש"ל ולבוש וב"ח מערעין אפי' בגלעות קטנות
ויש לחוש לדבריהם בהפסד מועט אבל בהפ"מ יש להכשיר כפי מכן ז"ל · פר"ת סק"ו כרתי
סק"ה זב"ת סק"ע מח"בר אות ח זכ"א אות רמט חכ"א שם אות יב לב"ש שם אות ג אות
ב ב"ל מ"ד אות ב · והגם דהלב"ש שם לא אסר אלא בגלע וחלי חוליא בגלעות קטנות
אבל בגלע וקלת חוליא מתיר אף בהפסד מועט אכן בדידן כ"ל להחמיר :

יט הא דאמרינן גלע וחלי חוליא לאו דוקא ולא חלי חוליא ממש אלא כל שהשאיתא ביעל
אף שקשר החוליא קיים ערפה ואפי' מקלת חוליא · ומש"ז סק"ג ודלא כהפר"ת ער"ה
אות ב שפ"א אות ד ענ"ה שם אות יוד :

כ וכן מני בבי גלעות הראשונות הנחתכות עם החזה הדין כן דדינה כמו גלעות קטנות
ובהש"מ כשרה כמש"ל אות יז :

כא הא דהכשרנו לעיל בגלעות קטנות אם נעקר גלע והלת חוליא היינו דוקא אם נעקר
מלא אי אבל אם נעקרו מבי לדדין כגון דנעקרה גלע וקלת חוליא מימין וגלע וקלת
מהשמאל זה כנגד זה הי"ז ודאי ערפה לכ"ע דהוי כפק גבערא ואפי' לדעת מרן והרש"בא
ז"ל ג"כ ערפה · לב"ש שם אות ה ב"ל שם אות ג :

כב שם בהגה ודוקא בעקרה אבל אם איגע כך חברה כשר והי"ה אם יהיה חוליא אי
וכו' · הגה מעמע מדברי רמ"א ז"ל דבאסר חוליא אי אי יהיה חוליא אחת כשרה ·
וזה הפך מה שפסק לעיל סי' כ סעי' ב דבספ"מ יש לסמוך אמנסירין דהיא סי' הרמב"ם ז"ל
דכל אבר שאומרו בו אם ניטל ערפה אם נבדא חסר כשר וכאן פסק דכשר פהם ומשמע אפי'
בהפסד מועט · וגם על מרן ז"ל קשה דלעיל פסק כהרש"בא ז"ל דכל אבר שאומרו אם
ניטל ערפה הי"ה לנבדא חסר ואיך הביא כאן בב"י סי' התה"ד ז"ל דכשר בחסר או
יתר חוליא · והב"ח ז"ל כתב דמרן ז"ל ומו"ה לא הביא זה בש"ע ומשום דסי"ל דערפה
והאחרונים ז"ל כל אי מקלה הפס לו תי על רמ"א ז"ל · ולענין דינא הגה לעיל בסי'
כ אות ה פסקנו כסי' הרש"בא ז"ל דכל מקום שאומרו ניטל ערפה הי"ה לנבדא חסר ואפי'
בהפ"מ והכא בזה הדין אם חסר חוליא או יתר הפר"ח סק"ז והפר"ת סק"ז וכרתי סק"ז
אמנו אפי' בהפ"מ והע"ז סק"ד התיר בשופי אפי' לסי' הרש"בא ז"ל וכן הלב"ש סעי' ה
התיר בחסר חוליא או יתר ומשום דכיון דתחלת בריתה נבראת חסירה חוליא אי אי יתירה
אחת עיגיגו רואות שבנין הגוף חזק הוא ומתקיים וכשרה לכ"ע וכן התב"ש לעיל סי' כ
סק"ג פי' דברי התה"ד ז"ל כמו הלבוש ומשום דכאן גבי חוליות אין הטעם ומשום דניעל אבר
דחיותה תלויה בו אלא הכא ומשום דסס מחזיקים הבנין וכי ניעל אי ונבתיס ונשאר באמצע
מקום ריק ופנוי הוי גבערא וערפה ומשום דקופו להתבר הכל אבל בנבדא כך שאין המקום
ריק ופנוי והחוליות אחוזות זה בזה והגלעות נלע אל נלע מה לנו לומינס כיון שהבנין שלם
וחזק ע"ש דבריו באורך · והנה ראינו להזר"א הכא בשות ר"ן שכתב בחסר חוליא אי ודאי
ערפה אפי' בהפ"מ אבל ביתר חוליא אי התיר אותה בהפ"מ ומכח ק"ק סי' הלכה כהרמ"בם
ז"ל דנבדא חסר כשר אי כהרש"בא דנבדא חסר ערפה ואח"ל דסי' כהרש"בא ועדפה מעמ
הי' כהרש"בא בדידך קבדא מני דפי' יתר כמעמל אותו שהוא יתר לבד וכל שאם יבעל אותו
אבר היתר לא מעדפא בים אין לו דין יתר להעריף ואח"כ גבי חוליא כשרה ומשו"ה הכשיר
ביתר חוליא בהפ"מ ע"ש . והשתא דזכינו לדברי הזר"א ז"ל דהכשיר בהפ"מ ומשום דש"ס
אי"כ אף אנו נאמר דבנבדא חסר מני איכא ק"ק וכשר בהפ"מ דהיינו סי' אם הלכה כהרמ"בם
וכשרה אי כהרש"בא וערפה ואח"ל דהי' כהרש"בא דילמא הי' כלבוש ועי"ז ותב"ש דהכא אף
הרש"בא עולה לכשרה והוא מתהפך סי' דהלכה כהנ"ז ודעמיה דהכא כשרה לכ"ע ואח"ל
דהלכה כהפר"ח ודעמיה דהכא מני אקומה לסי' הרש"בא ז"ל דילמא הי' כהרמ"בם ז"ל בנבדא
חסר וכשרה וא"כ בנבדא חסר מני כשר בהפ"מ וכן עליגו להגאון לב"ש סי' יב סעיף ד
אות ה שהכשיר בהפ"מ וב"ל חלק ה אות ג · ועל כן לענין דינא בין בחסר חוליא אי אי
יתר חוליא אי יש להכשיר בהפ"מ וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

כג וכן בענין הגלעות בהמה שנבראת חסרה רוב גלעותיה אי יהיה רוב גלעותיה יש
להכשיר בהפ"מ : לב"ש שם ב"ל שם :

כד אם יתר חוליא ויעולה ביד ע"י אדם ערפה . שפ"ד סק"ב ענ"ה שם אות כה :

כה יש שנוהגין לאכול גלע יתירה ומפני שקרובה היא לחלב הכליות · תה"ד סי' קע"ז
מו"כס ז"ל בד"מ ומשם הכז' ע"ז סוף סק"ד ש"ך ס"ק פר"ח סק"ז ב"לי סק"ז מח"בר
אות יב זכ"א אות רכא ענ"ה שם :

כו סעי' ד נעקרה חוליא אי בכולה וכו' ערפה · בין שנשברה ונפלה לגמרי לארץ ומחוץ
ומחוץ קיים בין שלא נפלה לגמרי רק שתלויה עדין בחוט השדרה כל שנפרדה
מחבורה ובבי קלותיה הו"ל נעקרה. ועדפה · לב"ש שם סעי' ד אות ד ב"ל מ"ה אות ב ·
ופשוט הוא :

כז וכן אם נעקרה החוליא העליונה שהשני הגלעות הקטנות הנקראים חזה תחובים בו

ג"כ טרפה ואפילו בחלי חוליא · אם לביאה קע"ו ל' ק"א בכניפי הכלהן :

כח סעי' ה אם נקבה הקדרה וכו' כשרה · פי' שנקבה שחוליא באמצעיתה אבל הלגע ובובלא ואקיתא מגלד זה וכן מגלד הבי קיימים :

כט הא דנקבה הקדרה כשרה הוא בכל אופן הקדרה ואפי' בעקוש ללעות גדולות בין אם נקבה חוליא אחת באמצעיתה בין שנקבר בין חוליא לחוליא דהיינו שנפרדה חוליא אי בלד האי מהבדותיה דרך מקל כגון שנתכה הקדר הלסכים ונעשית טי חוליות מכאן ומי מכאן או פחות או יותר בכל גווכא כשרה רק שלריך בדיקה בחוט הקדרה ואם נבדק הוי כפק טרפה · לב"ש שם שעי' ג אות י' ב"ל מ"ד אות ה על"ל קעיף ל' :

ל ואחר שסיימנו דין הבהמה נבאר דין ללעות העוף · העוף לא מליכו בו מנין ידוע כמה ללעות יהיה בו ולא כמה חוליות יהיה בו וכל ללעותיו אי הם שאין בהם מום · לב"ש סי' יג קע"ו א אות א ב"ל מ"ו אות א :

לא עוף שנשתברו רוב ללעותיו וכן אם נעקרו רוב ללעותיו דהיינו רוב מהללעות הנמלאות באותו העוף וכן אם קלתם נעקרו וקלתם נשתברו כל שבין כולם יש רוב טרפה וכמש"ל גבי בהמה · לב"ש שם ב"ל שם וכתב בשק"א שכ"כ הגאון מש"ז בא"ח סי' תלא קע"ו ז שכן מבואר בהדיא בשס"מי ז"ל בבילה דבעוף ג"כ טרפה אם נשתברו רוב ללעותיה וכל האחרונים ז"ל בכאן אשתמיט להו דברי רש"י והרכן הנז' :

לב אם נשתברו ברובן אפי' אם עור ובשר חופין את רוב ואפי' אם נתרפאו השברים היטב שעשיי טרפה בבהמה · לב"ש שם על"ל קע"ו ל' :

לג אם נשתברו מיעוט ללעות העוף ואין בהם עוקץ אין להכשיר אלא בהפ"מ · פר"ח קוף שק"ג מא"בר קוף אות א :

לד אם נשבר אפי' ללע אי בעוף ויש בו עוקץ טרפה דמיישינן לנקיבת הריאה · פר"ח שק"ג פר"ת שק"ב ב"לי שק"ב מא"בר אות ב שו"ג מחי אי :

לה ואם יש קצת אם היה שם עוקץ או לא וכגון שכבר נקטר השבר ואין ידוע אם היה עוקץ או לאו יש להכשיר מטוס ק"ב · ב"ח ש"ך שק"ג פ"הג הגי' אות ב ב"לי שם שפ"ד שק"ג מא"בר שק"ד לב"ש שם אות ב ב"ל שם אות ב זב"ש שק"ד :

לו אם נשתברו רוב ללעות העוף ונשתפקו אם הוא מחיים או לאח"ש וכגון שאח"ש השליכה בכח לאן או באיזה עניין היה טרפה מקפק · פר"ת שק"ב זב"ת שק"ה ענ"ה שם אות ה :

לז ואם יש לתלות עפי' לאח"ש נעשה כגון בב יוכה שהתכו אותו לשכים מלד החזה לענלאו מבפנים ומא"ך נמלאו הללעות שבורים יש להכשיר וכגון שבשר הללעות בריא ולא היה בו שום שכוי וכשהתכו אותו מלד החזה התכוהו בכח ולהיות ללעות בר יוכה רכים נשברו ולאו אדעתייהו ועוד שהיה מין השבר כדרך שנעשה ביד ועל כן כשרה וכל כה"ג אין לריין אלא כפי הבחנתו בענין ואין לריין אלא מה שעיניו רואות · פר"ת שם זב"ת שם ענ"ה שם :

לח לא השמו הפוסקים ז"ל אלא דוקא אם נשברו הללעות בעוף אבל אם נשברה הקדרה אין לחוש לנקיבת הריאה אינה שוכבת על הקדרה רק על הללעות מניח מכאן ומניח מכאן · זל"א אות ט :

טל עוף לפעמים שדרכו עקוש ומפולדה ואם אינו מתולדה יבדוק החוט ע"י שיפרק בחת חוליא אחר חוליא · מק"מ קק"ב ומש הגאון י"אפ · וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

מ אם נשבר או נתעקש הללע שלו שקורין בול"ק בל"א כשרה · פר"הג הגי' אות ל ומש דומ"א ב"לי שק"ב שפ"ד שק"ג מא"בר אות ה זב"ש אות ו ענ"ה אות ז לב"ש שם אות ג וכיון אפי' אם יש בו עוקץ והכל לפי ראות עיני המורה ב"ל שם אות ל תו"ז קי' פד אות ו וכיון ויותר עוד לבדוק הבני מעים ע"י קנה שלא יהיה בהם שום נקב :

מא אוזה פעומה שנראה על בעלה גוונא עמוקה ברוחב בי אלבעות באמצע הבטן ע"פ כל אורך מן הלואר עד עקוש שתחת העור הבני מעים דהיינו עקוש שכלה הללע תחת העור כי אם בני מעים תחתיו ועור שעל הבטן היה בריא ושלם בלא שום חסרון וחריץ או לבבת הכאה ואחר שקלפו העור והיה נראה עלם האמצעי הבולט דהיינו קרם דק אשר

מבו לדדיו בשר היה נקדק ונחלק באורכו ע"פ כל האורך לשנים ומיום ביומם כרוחב אלבעים על כל האורך הנז' ובאותו ריוח היה נראה מבחון פכבד וחלב והיה נראה שעתולדתו נחלק בי פים מיומר בקו המדה חלי מקרם דק האמצע לאחכו מכאן ומלי מכאן לא חסר ולא יהל ולא עולף זה על זה · הגאון ס"ות לומ לדק קי' עא התיר בלי פקפוק · והגאון הסובה מאהבה בזה הקי' בתחלה פקפק ע"ז והיה לבו מוקפו · אמנם אח"כ הגאון הגדול מהר"ר גרשון ז"ל שתר דבריו והחזיק בדברי הגאון ב"ל וכן בא לפניו שאלה זו פעמים והורה להקל כביעתא בכותחא · תש"מא שם · ואמרו עבמי מתא הי"ו שהם ג"כ בא מעשה לפניהם והיה נחלק עד חלי העלם והבשיר · עוד אמרו עבמי מתא מזה העלם הוא עלם הבולעיק :

מב אם נשבר ללע העוף בנגד הדקים יש להכשיר והמחמיר תע"ב · מה"בר אות ו · ומ"מ בהפ"מ יש להכשיר · לב"ש שם אות ב · ומ"מ אם יש רעותא בדקין בנגד הבשר חיישינן · מה"בר שם ז"לא מש הש"ג שם · ולריך לבודקן שמא נתמעטו ואם נאבדו הדקין קודם בדיקה כשרה · ז"לא שם מש הש"ג :

מג וכן היכא שנעקרא ללע וקלת חוליא מרפה כמו בבהמה · לב"ש שם :

מד ואם נעקרא חוליא אי אף במקום שאין שם ללעות כלל בין אם נפלה החוליא לארץ לגמרי בין אם לא נפלה רק שעדין תלוים בחוט הקדרה כל שנפרדה מהבוה בבי קלותיה הו"ל נעקרה ומרפה · לב"ש שם :

מה לענין הללע שנשבר עקוש שאינו מעריף כגון דליכא רובא או מחלין כלפי קרקע לענין האבר עלמו אם אסור · הגאון לב"ש בדין פר"הע קי' יד הבוה אותו כדין היד שנתבאר בקי' כג קע"ו א וכדין הרגל שנתבאר בקי' כה קע"ו ה שהללע הנשבר אסור הוא מדבנן וכל הדינים השייכים שם שייכי בכאן בללע הנשבר ע"ש ובקי' דבריו כתב וא"ל וכל זה אינו רק אם יצא הקבר דרך העור לחוץ אבל אם יצא הקבר לפנים לתוך חלל הבהמה אף הללע אינו מעלים בכל יום שרואים ללע נשבר ואין חוששים לכל זה וגם דין זה לא נכתב בפוסקים ז"ל והעלה אותו מן הסברא כמ"ש שם בשק"א ועל כן אין להשגיח על זה וא"ל להשליך הללע · ברם אם ראינו שהללע הנז' שהשבר נקב את העור וילא לחוץ דרך הנקב זהו ודאי דיש לחוש לבי' הלב"ש ז"ל ולאוקמו אבל מתמא לא חיישינן :

סימן נה

א סעי' א ג' פרקים יש בהגל התחתון וכו' אלכובה הנמכרת עם הראש למעלה ממנו וכו' ונקרא קולית וכו' · הנה בלוכת העלמות האלו נבוכים בה הרבה בעלי הוראה ואין בקיאים בהם אם יבואו לפניהם אחר הבשול האם הוא עלם השוק או הקולית גם לא ידעו ראשיתם אם הוא מחובר לאלכובה או הגל בעוף אשר מקיש לו"הג בתוכו או קופן מקום חבור אל הקולית גם בעלם הקולית לא ידעו ראשם וקופם ומקום כיבים אשר ע"ז מקילים הרבה שלא בדת ופעמים מחמירין ולכן נרחתי ליתן בהם פ"מים . וזו היא הגל הנקרא בבהמה אלכובה כנגדו בעוף היא מחובלת עם עלם השוק כבוכנא באמיתא ועלם השוק הוא אחוך הרבה ומעלם הקולית ולאש עלם השוק במקום שמחובר לאלכובא עשוי כמו מרזב שקוע באמצע בהבדל אי ושם מתחילים לו"הג ואוכלים למעלה ולמעלה בגל הבי מקום שמחובר אל הקולית עשוי כעין כשתור עב וגו כמש חטוטים ואינו שקוע ומעלם הקולית בגל שמחובר אל השוק מעשי ג"כ כעין מרזב שקוע באמצע כמו עלם השוק המז' רק קלר הרבה מהשוק ובראשו הבי שהוא מעוך לגוף ג"כ עשוי כעין כשתור אלא שהוא קטן מכשתור השוק ובראשו יש כשלשה חטוטים קטנים ומחובר להגוף בנידים כבוכנא באמיתא ולכן המורה הירא יראה בעיניו ויסביל בדעתו להיות הגיל בו ובלבבו יבין · ב"ל מ"א בתק"ה קק"א · ועוד יש קי' אחר שהשוק אינו

אינו שום בעניו אלא שראשו המחובר אל הארכובה שסם ר"הג הוא דק וראשו הנו המחובר
אל הקולית הוא עד אבל עלם הקולית אין בו הפרש כ"כ בעביו ובמעט הוא כולו שוה בעביו :
ב שם ויש אוכרין בגמרא עלם האעלעי בבל עקום וכו' וכ"כ הגה ז"ל · ולענין הלכה יש
להחמיר כמ' זו אבל בשעת הדחק או הפ"מ כמכינן אשרם מרן להתיר · כ"ה הג"מ הנ"מ
אות מז ובתשו' בע"ח יו"ד ע"י עמ' · והגם דסבא בפכ"הג כתב בהפ"מ מאד מ"מ בתשובותיו
שם כתב הפ"מ שתם · מה"מבר שיף אות ד תו"ז מ"י פג אות ו ע"ה מ"י לז אות ח ש"ג שקי"ה :
ג שם וכן אם נחתך בתוך הפרק שבין לארכובה וכו' לשוק וכו' בין הערקים ובין השוק
ערפה לדעת זה וכו' · ולענין הלכה כן הוא אם נחתך בערקוס עצמו יש להעריף אף
לדידן דנוהגין כמרן מיהו סיימו דוקא בהפרק מוצע אבל בהפ"מ לדידן דיש להכשיר · מה"מבל
אות ז"ת כתבתי שקי"ב ע"ה שם אות ב :
ד נחתך בין הערקוס לעלם התחתון שהיא ארכובה שמכרת עם הראש יש להכשיר · פר"ח
שקי"א בשופו ב"לי שקי"ב מה"מבר אות ט ע"ה שקי"ד בשופו ע"ה שם :
ה אבל אם נשבר או נחתך בין הערקוס לשוק ערפה אם אין עור ובשר מ'פין את הוצו
וילא לחוץ · מה"מבר אות י ע"ה שם :
ו ואם לא יצא לחוץ יש להתיר ע"י בדיקה עאלם בקי בצו"ג אם הם קיימים · מה"מבל
אות יא ע"ה שם :
ז ובעוף אם נחתך בין עלם התחתון להיינו ארכובה לעליון להיינו שוק ערפה ואף אם
נשבר ולא יצא לחוץ יש להעריף ומשם ר"הג ולא שכי לן בין עוה"אר או לא · פר"ח
סוף שקי"א בפ"ד שקי"ג מה"מבר אות יב זכ"א אות כו ע"ה שם ע"ה שם :
ח בהמה שנתבהה בערקוס וערפוהו ועוף שנשבר בין הפרקים וערפוהו וחתיכה מן הבהמה
והתיכה מן העוף הללו נפלו לתבשיל ואין ס' נגד שניהם ערפה · מה"מבר אות יג מהם
אשי"א דף שקי"ב ע"ב :
ט שם ואם נחתך בתוך הפרק בערקוס שמחובר עם הקולית עם השוק ערפה · זה מוסכם
אף לס' קמייתא משום דבין הפרקים דינו כלעלה ממנו . פר"ח שקי"ב פר"ת שקי"ג
וקיים ולהכי לא כתב מרן ז"ל תיבת וכן · מה"ז שקי"ד שע"ה שקי"ה ע"ה שם אות ג :
י קולית שיש בראשו שהוא רחב יותר מהקולית הנו שבעוף ההוא אך לא נשבר אף
קלת ממנו ולא נף והניחים כראוי אין להחמיר בדבר בו קלת מקבילתו שלא על ידי
שבר · דע"ק שקי"ד :
יא עלם הפוח בהיה בראש שם שבר וע"י הבהמה היעב נגרר בעין עלם הפוח מאם
ובשאר העלם שלם כהוייתו יש להכשיר · דע"ק שם · והגם דהרב שם הניח בל"ע
אבחנו מהגינו להכשיר דהרבה פעמים נמלא העלם נפוח וגרר אותו ונמלא הבלם שלם
והכשיר מבחי מתא הי"ו :

יב טעי' ב

עלם הקולית שניתק ממקומו וכו' והוא לתבשיל ניבים והם היתרות שבעלם
הנף היולאות על עלם הזכר ומוחזות אותו וכו' · אבל יש פי' אחר והוא פי' רש"י
ז"ל דניבים הוא גיד שבראשו המחובר בחוט וקטן הוא מאד והחוט הוא האמיתא ויולא מהחוט
גיד קטן נחזי בראש הבוקא והוא כראה לעין כן כי"מי בחולין דף כ"ד ע"ב ומעט תוספת
מהרי בתי כתיבה ח"א פי' יא דף כ"ד ע"ב ע"ש וכ"כ הכנ"הג הג"בי אות יח ומרן בב"י
לא הביא אלא פי"מי ז"ל וכן פי' הר"ן בר"מי ז"ל וכן או"ה ור"ז והמגדלי כלם כפי' רש"י
ז"ל · אבל מרן בב"ש לא כתב אלא דוקא פי' הרמ"בם ז"ל וכן הלבוש ומה"א ז"ל לא הגיה
כלום ומשמע דכן ס"ל כהרמ"בם בחופן שאין הכרע בזה שיש רבותא כרש"י ז"ל ואיכא רבותא
כהרמ"בם ז"ל · וכתבו האחרונים ז"ל דיש להחמיר כשני הפירושים · פר"ח שקי"ג פר"ת שקי"ה
ס"ה שקי"ז שפ"ד שקי"ח זכ"א אות כז זב"ת שקי"א תו"ז מ"י כח אות ה לב"ש מ"י א
סעיף א אות עו ב"ל מ"ב אות ז זב"ש אות ו ע"ה מ"י לח · אות א · ואי"כ לפ"ז אם
אעכול ניב דרש"י ולא אעכול ניבים דהרמ"בם מיפה וכן אם אעכול ניבים דהרמ"בם ולא
אעכול

אעכול ניב דרש"י ג"כ טרפה :
וים תמיהא גדולה על מנהגינו פה בגדאל יע"א דהמנהג הוא דלא בדקינן אלא ניב דרש"י
ז"ל וניבים דהרמ"בם אין מסגימין עליו כלל וכשמצא שמועת יבך בעוף או בבהמה אבן
בדילן יש לסומכים בקיאות גדולה והם למידין אותה אים מפי אים שפל שומע שלמוד הסמיכה
ובדיקת הריאה מלמדין אותו בקיאות הנז' של הסבבים של העופות שעדין היא חיה ומתמשין
בכל מלקי הגליה עראש הקולית עד האלכובה התחתונה ואם היא שמועת יבך לסיימו בוקא
דאמא דשם מדוכתיה ניכרת היא מבחוץ כשהיא חיה ויש לחם בה סימן ויודעים אותה וכן
אם יש שבר בקולית או בשוק או בלו"הג או בערקוס הכל יודעים אותה ע"פ בקיאות הנז'
וזהו כלל ידוע בגדאל וכל אגפיה שיודעים לבדוק בדיקת הסבבים של העופות הנז' · והמנהג
הוא כשרואין עוף שיש בו בוקא דאמא דשם מדוכתיה לכתחי' אין שומטין אותו ואומרין לבעל
העוף שהביא אותו לשחוט שזה אסור ואם אירע פעם א' שסחטו לאותו העוף שיש בו
שמועת יבך הנז' שהרבה פעמים שומטין את העוף הנז' עפ"י מנהג ומעות או מכתבלף
בעופות אחרים או לפעמים כשאומרים לבעל התרנגול שזה אסור אומר להם בעל התרנגול
תסחטו אותו ותבדקו אותו שמא יצא כשר ואני רשאי בעצמי לאם לא יצא כשר אפסיד אותו
וכן עושים השוחט שישחטו ויבדוק אותו ואם הניבים קיימים יכשיר אותו ואם לאו יעריף אותו
זהו המנהג בעירנו · ואם יביאו לפני השוחט בר"ל דשם מדוכתיה ואם שחטו אותו ע"פ מעות
או ע"פ לוי בעל התרנגול אזי יפתח השוחט הבר"ל ואם יראה הגיד הקטן שבראש הבוכנא
שהוא קיים ולא נתעבל ואפ"י אם נפסק כיון שלא נתעבל מכשיר אותו ולפעמים הגיד הקטן
הנז' יצאר בחור האמיתא ועל הרוב הוא כן שיצאר הגיד הקטן נאחז בחור האמיתא ואז
מביאין קיסם או אור כולה מ' ומכניסין בחור האמיתא ומוציאין אם עדין קיים הגיד הקטן הנז'
ומכשירין אותו אבל לפעמים יצאר הגיד הקטן הנז' נאחז בעצם הבוכנא שהוא בראש הקולית
ולפעמים יחלק הגיד ויהיה חציו בבוכנא וחציו באמיתא וג"כ מכשירין את העוף ההוא כיון
שלא נתעבל זהו המנהג הפשוט בעירנו · ומעולם לא ראינו ולא שמענו בשום פעם מן הפעמים
ואפ"י בדור שלפני פנינו בשום שוחט שהביאו לפניו בר"ל דש"מ שחש לס' הרמ"בם ובדק
ביתדות הנז' אלא דוקא בודק בגיד הקטן הנז' וכשרואה שהוא קיים מכשיר את העוף ההוא
ואין פוצה פה ומלפלף וכן מעשים בכל יום ואין מי שחושש לס' הרמ"בם כלל :
ופליאה גדולה היא זו דעל מה ולמה לא חשו לס' הרמ"בם כלל והלא הגאון לב"ש ז"ל
כתב בס' ח סע' ח בסק"עז דס' הרמ"בם לניבים הם היתרות היא ס' רוב
הפוסקים הגם דלדילן לא מלאנו שהרוב כס' הרמ"בם דהפוסקים שסם מלוין אלנו רובם
כרש"י ז"ל מ"מ הא ודאי הוא קים לים הכי ואי"כ למה לא חשו לס' הרמ"בם ז"ל דהיא ס'
רוב הפוסקים ז"ל ואף אתי"ל דליכא רובא לסי הסבבות אלא אית דסבבי כרש"י ואית דסבבי
כהרמ"בם אפ"ה לא מכרעא מילתא ולמה לא חשו לה ותו דאכן קבלנו עליו הוראת מרן ז"ל
בש"ע ומרן ז"ל הגם דבב"י לא הביא אלא ס' רש"י ז"ל מ"מ בש"ע לא הביא אלא ס' הרמ"בם
ז"ל דוקא משמע דכן העיקר וכן ההגה ז"ל לא הגיה עליו כלום משמע דכן ס"ל וכן קבלת
הלבוש ז"ל וא"כ העיקר הוא ס' הרמ"בם וכאן אפ"י מיחש לא חשו לה ועוד דכל גדולי
האחרונים חשו לשתי הסבבות ומי יגלה עפר מעיני חכמים הקדמונים ז"ל שהיו פה עירנו
יע"א לראות למה לא חשו לזאת הסבבה · א"כ תמיהא גדולה ונשגבה היא זו ואין בנו יכולת
ליישב המנהג · [ואפשר ליישב התמיהא הנז' והוא כי לעולם חכמי עירנו הראשונים ז"ל חשו
לשני הסבבות כהסכמת רבני האחרונים ז"ל אך כיון דרש"י אינו ניכר מחיים כלל ואפ"י לאח"ש
אינו ניכר עד שנביא סכין ונקרע הבשר שעל הבוכנא ונעקור הבוכנא מהאמיתא ונראה אם
הגיד קיים או לאו וגם הרבה פעמים יצאר שנתעכל הגיד הנז' שהוא קטן ביותר ובנקל
יתעכל לא כן ניבים דס' הרמ"בם ז"ל קשים מלהתעכל בנקל עד שיתמשמש הבשר שעל עלם
הקולית ויבאים וזה נודע ומחיים ואין שוחטים את העוף ההוא ואח"ן אם נזדמן לפניהם עוף
שנתמשמש הבשר ושחטו אותו ע"פ מעות ועשות ודאי שבודקים אחר ניבים דהרמ"בם ג"כ
ופשוט] · ואמו אזני קיר חלושי השכל והמדע כיון שראינו זאת התמיהא עשו ביניהם עצמי

עירבו הי"ו ובראשם ח"ר כסיס הלוי הי"ו (ז"ל) שמכאן ואילך יזהרו בנפשם לבדוק היתדות ג"כ כפי הרמ"בם ז"ל וכן לוו לכל השותפים הי"ו שבבוא לפניהם בו"ד דש"מ בין בבהמה בין בעוף שיבדקו היתדות ג"כ כפי הרמ"בם ואם רואו עוף אי או בהמה אי שנתעכל ניבו בין אם נתעכל הגיד הקטן כפי רש"י ואפי' אם היתדות קיימים ובין אם נתעכלו היתדות כפי הרמ"בם ואפי' אם הגיד הקטן קיים אוסרים אותה מספק · וחלותיהו היא מסש"ית שיעמידו על האמת וילילנו מכל מכשול ויעזרנו ע"ל כבוד שמו כי"כא נכ"ו . ועיין עוד לקמן :

יג סם הגה וכן אם לא נתעכלו רק מיעוטן ורובן קיים כשר מדינא וכו' · וכן המנהג פה עירבו כשבודקין הניב הקטן כפי רש"י ז"ל אם נתעכל רוב רחבו או רוב אורכו ואפי' מחלה על מחלה מעריפין ואם נשאר רוב רחבו ורוב אורכו שלא נתעכל מכשירין · ולפמ"ש שכתוב לפי הרמ"בם ז"ל ג"כ הדין כן לאמר ח"ר כסיס הלוי (ז"ל) דאלו היתדות הנאחזות מעלם הכף על עלם הזכר הם ג' אי שבא מעלם הכף ונאחז באמצע ראש עלם הקולית מלמעלה והב' נאחז מימין העלם הכז' והג' נאחז משמאל העלם הכז' בין בעוף בין בבהמה והראה לנו בחוש כן שאלו היתדות הם שלשה · ואי"כ לפ"ז אם נפסק גיד אי מאלו הג' ומשאר סיים כשרה וכן אם נפסקו אלו הג' גידים בראחד ומשאר רוב סרוחב שלא נפסק ג"כ כשרה וכ"ת מהיכן נדע אורכו ורחבו של גיד הקטן או רחבן של אלו הג' גידין המנהג בעירבו שנפתח רגל הסכית הבריאה שלא נשמעה ונשער עליה ומשם נדע אורך ורוחב גיד הקטן וגם רוחב השלשה יתדות :

יד יש להתפלא לפי הרמ"בם ז"ל שהניבים הם היתדות אם כנגד המקום שמוע הניבים שליימים ולמעה משם מעוכלים ומה ונכאורה על דו אלבעות בגשה ובי בדקה בעיקן שלא יהו מעוכל ולמעה מזה כבר פסק כחם ולא אבפת לן בעיכול דשם ואולי עד חלי עלם נמשך עדין כחם כמ"ש בפי' מ בלו"הג ולע"ע · מק"מ קק"י וכפי מה שמובן מדבריו דבחליו הקני אם יש שם עיכול אין להתפלא :

טו שם בהגה י"א דאין אנו בקיאים וכו' לכן יש לאסור כל שמועת יבך שמא נעכול ניבים וכן אם נשבר שמוך לגוף אע"פ שחזר ונקשר וכו' ועוד להחמיר בעוקם שאין הפ"מ · הכה לענין מנהג שלנו אבן בדיקן בבדיקת הגיד הקטן כפי רש"י ז"ל ומעשים בכל יום שאפי' נפסק הגיד הקטן אבן בדקין ניב וכי חזינן ניב דלא נתעכל ומכשרינן דאנהנו בקיאין בבדיקת הגיד הקטן אם נתעכל או לא נתעכל הפר"ת ז"ל קק"ז דבקאינן ובקאינן ע"ש · אבן לפמ"ש למעלה דצריך לבדוק היתדות כפי הרמ"בם ז"ל זהו ודאי דלא בקאינן דפרוק הבשר ש"ג הנעלם לריך אומנות גדול להפשיט הנעלם מן הבשר עד שיתגלה עקום הבור ומבלי שיגע באלו היתדות המקשרין אותם דא"א לשמש ולהבחין אם נתעכלו היתדות או לא נתעכלו דצריך בקיאות גדול ואין אתנו יודע כמ"ש התו"ז שם אות ח ואי"כ אם בדקנו באלו היתדות ואינו שנפסקו אנהנו מעריפין · אבל אם בדקנו באלו הגידים היתדות ואינו אותם שלא נפסקו אנהנו מכשירין דבזה יכול הבודק לראות אם נפסקו דאין לוך לבקיאות כמו אם נתעכלו דבאלו בראיה תליא מילתא אם נפסקו או אם הם קיימים ובזה בקאינן ואי"כ אם ראינו שלא נפסקו כשרה . וכן פסק הפר"ח קק"ו וכן מנהגי מדברי הפר"ת קק"ו דהסכים לפר"ח שע"ש קק"יג זר"א בשו"ת מי"ד סי' עו תו"ז שם אות ט הל"פ אות ב מכ"א כלל כד אות יז וסיים בש"א בשער אומ"ם סי' ל אות יח דבנפסק אין צריך בקיאות ואף אנהנו בקיאים בזה ואם הוא אינו בקי דעת שוטים הוא זה ע"ש זב"ת קק"עז ענ"ה שם אות ג · אמנם אם זה האיש אינו בקי לידע אם נפסקו או לא נפסקו זהו אסור מדינא · פר"ת קק"ח ניכת אדם שם ופשוט :

יו אם בשעה שהניחו העוף לשחוט יודע בודאי דלא היתה שמועת יבך דבך ומשל כגון לדין דידעינן לבדוק קודם שחי' אם שמוע או לא שמוע ובשעה שאחז העוף לשחוט הרגיש השוחט שנשמע היבך ע"י תפיסת ידו בחוזק כשרה ואפי' אם נשמע קודם שחי' ומשום דבשעת מועטת כזו לא חיישינן לעכול ניבים · ב"י ומשם המגדלי ש"ך קק"ד וסיים הש"ך ואפי' לאסיק ניבים כשרה · בנ"הג הג"בי אות כז פר"ח קק"י הל"פ שם זב"ת קק"יט כתי

קק"ח עמ"ש שם אות ט מכ"א שם אות יח :

יח אמנם אם קפק שהיתה שמועה קודם לכן אם לאו עדפה ולא מכשרינן מכח ס"ס · כנ"הג שם אות כח הל"פ שם מכ"א שם ולדין דבקאין בבדיקת הגיד הקטן כפי רש"י ז"ל לא שייך דין זה דאפי' ודאי נשמע ונפסק כשרה דבדקינן הגיד ואם לא נתעכל כשרה · אבל לפי הרמב"ם ז"ל שייך דין זה אפי' לדין דפסקינן לעיל דאם נפסקו היתדות מדפה ואי"כ אם בשעת שחיטה הרגיש שנפסק בידו כמ"ש בשמוך זהו כשרה דלא חיישינן בשעה מועטת לשעכול ניבים אבל אם קפק עדפה :

יט ומ"ש ההגה ז"ל וכן אם נשבר שמוך לגוף אע"פ שחזר ונקשר הי"ב עדפה · דין זה לא שייך אלא אם כן אמר בקאינן לבדוק העוף מחיים אם היו שמועה או לאו ואי"כ כיון שבדקו ומצאו שלא נשמע הבוקא דאמרא אנהנו מכשרינן ואפי' אם נשבר שמוך לגוף דכיון דנקשר בע"ש דבלנו משום שבירת העלם דקולית כשרה דמשום פסיקת הניבין לא חיישינן וכן מעשים בכל יום ויום מבינים אלנו כמה עופות שיש בהם שבר בראש הקולית השמוך לגוף וכיון דבדקינן העוף מחיים ומצאנו שאינו שמוע וגם אמ"ש בדקינן עלם הקולית ע"י מחט כהוג וחזינן דהם שע"ש מכשרינן ולא חיישינן לפי ההגה ז"ל ואי"כ כל מה שהאריך הלב"ש ועשה חלוקי דינים בזה לא שייכא לגבי דינן :

יט וכן אם הביאו העלם הקולית לפני המורה אחר שנתבשל ונתמקמק הבשר והגידים ונק העלם לבדו עמוס עומד בעינו והוא שבור שמוך לגוף הרי בתי כסונה מ"א סי' יא לידד להקל משום כמה ספיקות והביא דבריו המה"בר אות עו · כל זה לא שייך לגבי דין דלדינן כשרה בודאי כיון דבדקנו העוף מחיים ומצאנו שלא נשמע וכ"ת אם זה השומא שנשמע זה העוף אם הוא בקי וקמוכין עליה בבדיקת העוף מחיים שלא היה נשמע ואתה מתיר העוף הזה ע"פ בקיאותו א"כ אין לא הסגיח על שבר זה דקולית אלא ודאי כיון דלא הסגיח כ"ז המבר ועבר ממנו א"כ נאמר שאין שומא זה בקי ולא נשמע עליו בבדיקת הבו"ד ז"ל אינו בבדיקת הבו"ד · זה אינו דודאי זה השומא הוא בקי ומ"ש לאמר שאין נתחיים לאלנו אין מתחיים קמכה לשומא דלא מיישינן לזה דודאי זה השומא בקי ויש לו סמכה דאלנו אין מתחיים קמכה לשומא עד שיהיה בקי בבדיקת שבר העופות מחיים וקמוכין עליה ואם דלא הסגיח בשבר של הקולי ז מוכל לומר דע"י שמופין אותו עור ובשר לא הסגיח בו בעוד ועבר עליו אבל בו"ד א"א לעבור עליו כיון שהוא בקי ועל כן כשרה בודאי · ואו דלא תליא זה בזה דאף אם נאמר דאיתרע הזקתו בבדיקת שבר הקולית מ"מ בבדיקת בו"ד לא איתרע ועודנו בחזקת בקי כבראשונה :

כ כתבנו לעיל דמנהגינו לבדוק הגיד הקטן כרש"י ועוד כתבנו דלריך לבדוק ג"כ היתדות כפי הרמ"בם ז"ל אם אחר שראה אותם שמועה מחיים אינו אינו שבדק הגיד הקטן ואמה שלא נתעכל ואמ"ך נאבדה או נפסקה ולא בדק היתדות עדין מדפה דהעיקר הוא לריך לבדוק שניהם וכיון דלא בדק היתדות ונראה שלא נפסקו ועדין לא בדק הגיד הקטן ונאבדה ג"כ :

כא וכן אם בדק היתדות ונראה שלא נפסקו ועדין לא בדק הגיד הקטן ונאבדה ג"כ מדפה זהו פשוט לכבתנו · והגם דהלב"ש בדין זה כתב דכשרה בהפ"מ היינו לכבתנו אבל לדין דאית לן דהעיקר כרש"י פשיטא דעדפה אם לא בדק הגיד הקטן :

כב שם בהגה אם לא נשמע היבך ואעכול ניבים כשר · כ"כ מרן בב"י ז"ל ומשם המגדלי כשר · ולא כהכר"ח סק"י דהעלם לאסור דלא היא לכבר דהו האחרונים ז"ל דבכי הפר"ח והעלו לכבר הרי הב"ש בבכיר שור על הגמ' בדף כד ב"לי סק"ז ספ"ד סק"ו כרתי סק"ז מה"בר אות עז הכ"א כלל כד אות יט הל"פ אות ב לב"ש שם אות יא ב"ל ח"ב אית ד בית יהודה א"א דף קי"ד ע"ב בדיני מכתבי אהגי"ל וכתב שם דאף אם נתעכל הבשר שבאן ומכאן כשרה כנ"הג הג"בי אות כו זב"ש אות ע תו"ז סי' כ' סי' כח אות עז וכן הביא מהם הרדב"ז ת"א סי' שא ענ"ה סי' לה אות ו :

כג אם נשמעה מתחלת בריתה אסורה והגם דיש מתירין מ"מ אנהנו אין בקיאין בה ואסרינן כל שמועה :

כד כתב הרי"ן ז"ל מקבלא דאם נעלם היבך מדפה ואע"ג דלא אעכול ניבים דכי מכשרינן בלא

בלא לעכול לע"ג דלפסיק הייכו משום דסדרא בריה והכא לא אפשר כיון שביטלה
עכ"ל והביאו מרן בב"י ז"ל וכן הביאוהו כל האחרונים ז"ל · ופי' הכב"הג הג"די לות כה
דברי הר"ן ז"ל דהייכו שאם ביעל היכך בלא הלל שלא דהויא ערפה דהייכו כמ"ש רש"י והר"ן
ז"ל לעיל דף כא שביטל העלם עם קלת בשר הפכימי ונשאר בשר סעליון והעור עד חלי היכך
לו שליתיו דערפה הוא דהויא לבל אם ביעל כל הבשר עד שנראית גופה של מקום החתך
כעין חלל הויא נבילה והכא מייני שלא ביעל כל הבשר ולא נראה חלל דהויא ערפה ע"ש
וזהו פשוט שכן פי' הר"ן ז"ל וכתב הכב"הג ז"ל שם שזה הפי' פשוט הוא בהר"ן · והגאון
שפ"ד קוף קק"ח פי' דברי הר"ן דנחתך היכך ופשוט דכוונתו כמו שפי' הכב"הג ז"ל ·
והפר"ת קק"ט פי' דברי הר"ן דביעל היכך כולו לחלוטין ע"ש ולא הבנתי דבריו דמשמע
כוונתו דביעל היכך הייכו דנחתך האבר לגמרי ואזל ליה וא"כ קי' הא הוי נבילה דולאי כיון
דנחתך האבר לגמרי הא ביכר חלל שם והוי נבילה באופן דדברי הפר"ת לא זכינו להבינם ·
והכמי הישיבה הי"ו אמרו דדברי הפר"ת מובנים דיתכן להיות דהגם דנחתך הקולית לגמרי
ואזל ליה יכול להיות דלא נראה חלל אחר נבילת הבהמה דמכסה על החלל בשר הסוק והעור
עכ"ד איך שיהיה דברי הר"ן ז"ל פשוטה כותבו כמו שפי' הכב"הג ז"ל ·
והגאון בב"ש בפתיחה סי' יג פי' דברי הר"ן בענין אחר דהא דמכסיקן בו"ד דש"מ הייכו
שיתק ומחבורו אבל מדין לא יצא מהאיתא ולחוץ אבל אם יצא לגמרי חוץ מהאיתא
אז ערפה לע"ג דלא לעכול ביבים משום דס"ל להר"ן דלא הדרא בריא וזהו פי' דברי הר"ן
דאם ביעל היכך לע"ג דלא לעכול ביבים דהייכו שיצא לגמרי ומחוץ האיתא דהיא ופסק
בסי' ז סעי' ב אות ז וז"ל קולית שנשמט מחבורו ונשבר לגמרי דהייכו שיצא הבוכנא כולו
ומחוץ ומחוץ האיתא ערפה לע"ג דלא לעכול ביבים ואפי' עור ובשר שלם בלי שום נקב
דבוקים ג"כ לעלם ככל דיני חפוי וכו' עכ"ל וכתב עוד בפתי' סי' עו דאע"ג דמלשון התוס'
בחולין דף מז ע"א בד"ה דילמא שכתבו עלם היכך שקפץ ומקומו ממוך שבעלם אליה שהוא
תמוב בו וכו' עכ"ל משמע דלא כהר"ן דמשמע שיצא מן החוך וא"א לגמרי דהייכו שיצא
דברי התוס' דלא יצא לגמרי מן החוך אבל כיון דנפף ומקומו לע"ג דלא יצא לחוץ קרו ליה
קפץ ומקומו וכתב עוד הלב"ש שלא ראה מולק על דברי הר"ן ומן התימא על הש"ע
והאחרונים למה לא הביאו דין זה · ואח"ך כתב שם שראה בבא"מצ שקק"ב שהביא בשם סי'
דמש"א הפך דבריו והובא ג"כ בכב"הג אבל שפסק דמש"א וכב"הג איכם בידו וגם לי' זה
שהביא באה"ע איכו מובן לכן לא אאריך ואיך שיהיה העיקר כדברי הר"ן עכ"ד הלב"ש
בפתיחה סי' עו ע"ש · ומרי ליה מאריה דסוליא דין מדש וחומרא יתירה מלי' הר"ן ואיכו כן
דדברי הר"ן הם פשוטים כמ"ש הכב"הג דהייכו שנחתך היכך והעלם עם בשר הפכימי ונשאר
בשר העליון והעור בהא הוא דקאמר הר"ן ז"ל דערפה אע"ג דאעכול ביבים משום דנחתך
היכך והעלם מעיקרו אבל אם יצא העלם לגמרי חוץ מחוכו זהו ודאי אם לא אעכול כשרה
וע"ז אמרו בגמ' והפוסקים ב"ד דש"מ דהייכו אע"ג דיצא מחוכו לגמרי כיון דלא אעכול ביבים
כשרה · והלב"ש ז"ל לא היה בידו סי' הכב"הג כמ"ש הוא ז"ל ויתכן דאלו היה רואה דברי
הכב"הג שהבאתו לעעלה באות כה מ"ש בדברי הר"ן היה חוזר מדבריו :
ומ"ש הלב"ש עוד דדברי הדמש"א שהביא הבא"מצ איכם מובכים לפק"ד לא ראיכו בהם שום
קושי הבנה כפי מה שהביאם כב"הג הג"די אות כג וז"ל שם הכל הוא בכלל שם מדוכתיה
לא שבא דשם כפשוטו ואיכו עומד באסיתא רק מלד או עומד באסיתא אבא שבתחבר ים חלל
בין בוכנא לאסיתא ג"כ נקרא שם מדוכתיה · דמש"א שם עכ"ל הכב"הג אות באות והעתיק
הג"לי שק"ג וכן הבא"מצ כמש"ל · ופי' דברי הדמש"א הם פשוטים דל"ש דשם כפשוטו
ואיכו עומד באסיתא דהייכו דילא לגמרי מן חוך האסיתא ועומד חוץ מן האסיתא מן לד האסיתא
ולא בחוך ול"ש אם עומד באסיתא אבא דשם מעיקרו ונשמט מעיקר חוך האסיתא וילא לראש
החוך ונתחבר שם ולא יצא לגמרי מן החוך אבא קלת מעלם הבוכנא הוא עודכו בחוך אבא
שנעשה חלל בין ראש הבוכנא לעיקר חוך האסיתא משום דנשמט ממקומו, ובכל זה קרי ליה
הרי

הרי דמש"א שם מדוכתיה דהכל בכלל בין יצא לגמרי מן החוך בין לא יצא אבא דנעתק ממקומו
הכל בכלל בלשון שם מדוכתיה ומ"כ הרי בהדיא דברי הדמש"א והאחרונים שהביאו דבריו הכב"הג
וב"לי ובא"מצ וגם הזב"ש אות כו הביא דבריו הכל הס הפך דברי הלב"ש ומתירים בשופי
אפי' אם יצא ומהחוך לגמרי וגם דברי התוס' שהביא הוא הפך דבריו והגם דפי' דבריהם
כפי שיעתו הרואה יראה דפשט דבריהם לא משמע הכי :
אח"ך מצאתי ראיכו דאשתמיט ליה להגאון לב"ש דברי גאון המורים וראש הפסקים הוא אדוכיכו
הרמ"בם ז"ל דהוא בהדיא הפך דבריו וז"ל הרמ"בם ז"ל פרק יוד ומה' שחיטה ה"כ
בהמה שנשמט היכך שלא מעיקרו ויצא מן הכף שלו אם נתעכלו ביבים עכ"ל הרי בהדיא
דהרמ"בם ז"ל מכשיר אע"ג דיצא מן החוך לגמרי דאם איתא לדברי הלב"ש למה לו לרבינו
להאריך כ"כ בשלומו והו"לל בהמה שנשמט היכך שלא מעיקרו ואינה יודעת דאם נשמט מעט
מן החוך שלו ונתעכלו ביבים דערפה ולמה לו לומר עוד ויצא מן הכף שלו אבא משמע דכדי
שלא תטעה ותאמר דאם יצא מן הבוכנא לגמרי לא בכלל בשר מדוכתיה ותאמר כפי' הלב"ש
דבילא לגמרי אף אם ביבים קיימים ערפה לכבי האריך רבינו ז"ל דבריו ומתב דיצא מן הכף
שלו דהייכו דילא מן החוך לגמרי אפ"ה בעיכן עיכול ביבים וא"כ פשוט אצלכו דדברי הרמ"בם
ז"ל נשמטו מן הלב"ש ואלו היה רואה אותם היה חוזר בו דהא גם לדברי התוס' דיכול להתפרש
עפ"י דבריו חש להו הלב"ש והביאם ופירשם אבל דברי הרמ"בם אין בהם מנוס ולא נפתל
ולא יתפרשו פי' אחר ומוכרח הוא הפך דבריו וא"כ הו"ל להביאם ולבאהם אבא מוכרח דאשתמיט
מיכה דברי תרמ"בם ז"ל הכז"ל · וכ"ת יתרץ לך הלב"ש וכי אחראין אכחו לדברי הרמ"בם
דאמיכא לך אבא דלעולם פי' הר"ן כמ"ש הלב"ש והר"ן פליג על הרמ"בם ז"ל · ז"א אדא
דכתב הלב"ש שלא מצא חולק על הר"ן משמע דאם היה מוצא חולק על הר"ן לא היה פוסק
כן והבא ראיכו גדול המורים שחולק על הר"ן ועוד דהר"ן בהדיא כתב דהוא ס"ל כהרמ"בם
ז"ל דכן מצינו להר"ן ז"ל בפ"ג דחולין גבי הא דא"ר יהודה א"ר שמועת ירך בבהמה ערפה
הביא בי' פירושים ודחאם ובסוף דבריו כתב וז"ל לפיכך נראה עיקרן של דברים כדברי רש"י
ז"ל דב"ד ושמועת ירך אדא מילתא היא ולא מערפא עד דאעכול ביבים ולזה הסכים הרמ"בם
ז"ל בפ"י מה"ש וכו' עכ"ל הר"ן ז"ל שם הרי בהדיא דהר"ן כתב דקבלתו כפי' הרמ"בם ז"ל
ואם נפרש דברי הר"ן כדברי הלב"ש יצא דין גדול בין הר"ן ובין הרמ"בם דלהר"ן אם יצא
לגמרי מחוך האסיתא הגם דלא אעכול ביבים ערפה ולהרמ"בם כשרה אבא מוכרח דדברי הר"ן
לא יתפרשו אבא כדברי הכב"הג והגם דיש להתעקש ולומר דהא דכתב הר"ן ולזה הסכים
הרמ"בם ז"ל הייכו על עיקר הדין דב"ד ושמועת ירך אדא היא אבל אה"ן דיש הפרש ביניהם
בענין אם יצא מחוכו לגמרי מ"מ לא הו"ל להר"ן למקתם קתומי כיון דפי' שם מדוכתיה יש
הפרש ביניהם דלהר"ן לדעת הלב"ש אם יצא מחוכו לא בכלל בשר ולהרמ"בם הוא בכלל
שם לא הו"ל להר"ן לכתוב סתם משמע דקבלתו וכ' הרמ"בם אדא היא · וא"כ הגם דאין
אנו כדאים לדחות דברי הלב"ש דגאון גדול הוא וכל דבריו אמתיים מ"מ בהא הניח לנו
מקום להתגדר בו · והבא דיבא דאף אם נשמט הבוכנא לגמרי מחוך האסיתא ויצא לחוץ מן החוך
אפ"ה אם הביבים קיימים כשרה ודבא כהלב"ש ז"ל ולור ישראל ילילו מגיאות ומ"ן אכי"ר :
אחר שכתבתי זה ראיתי להרי' שש"א אות ד שהוא ג"כ דהה לדברי הלב"ש מדברי הכב"הג
שהבאתו ומדברי התוס' ע"ש · גם אחר זמן רב ראיתי מקו"מ בג"הק קק"ג שהביא דברי
הר"ן כמ"ש הכב"הג והשפ"ד והכל כמ"ש · גם הביא ראיה מדברי הרמב"ם כמו שהבאתו והאריך
הרבה ע"ש גם הרי' טו"ר ז"ל מה"ת סי' קכז וסי' רה שהביא דברי הלב"ש הכז' ודחאם וג"כ
הביא ראיה מל' הרמב"ם ז"ל ע"ש והגם שמקו"מ קק"ה הגם שדחה להלב"ש מ"מ חשש
לדבריו ולא התיר אבא בשעת הדחק גדול אבו אין לבו אבא כמ"ש דיש להתיר בשופי :

כה בהמה טולעת על יכיה וכיכר בחייה שהיתה הבוקא ומתבלבלת אם אח"ך חזרה
ונתרפאת וקוב איכה טולעת ורואים שהבוכנא חוך האסיתא ומחובר והולכת כדרך כל
הבהמות כשרה וא"ל בדיקה כלל אם נשחטה · לב"ש סי' א סעי' א אות כ ב"ל חי"ב אות
ט כנפי יונה בזה הסי' · וכן מי שקנה בהמה והיתה הולכת ביושר ולא ניכר בה העותא כלל
לא

לא בחייה ולא לאחש"ש אלא שאחש"כ באו בי עדים ואמרו שהיו רולים לקנות בהמה ואח"ל המוכר שהיא לוקעת קלת לפי שהיכך כפל ומסאיתא בהמה זו מותרת דכיון שהיא לפניו בריאה וחזיכן דלא אפקוק ולא אעכול לא מעכפינן כיון שראיו דהדרא לבריאותה ואין לוכך לבדיקה דיכן דאלו אפקיק ואעכול כיבים לא הוה הדרא בריא וכשרה . שבו"י מ"ב מ"ד סי' נו פה"ת שקי"ד ושמו תו"ז סי' כח אות יז :

כו אבן אם זו הבהמה שהיתה לוקעת חזרה ונתרפאה ואינה שבדקה אחש"ש ומלא הביבים שנתעכלו ה"ז כפק טרפה ואסורה . לבש"ש שם אות כב ב"ל שם :

כז בהמה הלוקעת בהגלה ואין ניכר מצחון בוה רעותא בהגל ולא במקום הבוכנא וגם לא מודע לנו בוה קיבה מלבעותה זהו דין הש"ש דתולין גרירת הגלה בשגרותה כמש"ל סי' לב וא"ל לבדוק בפנים אולות אי' ומרפיות הגל אבל כשמודע הקיבה כגון שהוכתה במקום הבוכנא או נתקלה בהגלה ועי"ז התחילה לקלוע אז צריך לבדוק אח"ש אולות אי' ומרפיות הבייכים להתהוות ע"י קיבה זו ומילא לריך לבדוק אי לא שף הקולית באופן המעריך . מק"מ שקי"א . ודין זה כתבתיו לעיל אות כה ומשם הש"ו ז"ל :

כח וכן בהמה שנתקלה בהגלים האחרונים ונעשית חגרת בהגלה אי' לריכה בדיקה באותה הגל הגס דקי"ל לעיל סי' לב סעי' ז בהמה שגוררת הגלים אין חוששין שמא נפשק החוט וכו' הייתו דוקא שלא מודע שנפלה אבל מודע שנפלה חוששין וכיון דאיכא רעותא לפניו שהיא חגרת ונתקלה איכא הגלים לדבר דע"י שנתקלה נעשית שמוטת ידך ולריך בדיקה ביכך זו . שבו"י שם פה"ת שם . וזהו דין שכתבנו לעיל בשמוך :

כט אם נשברה האשיתא שבו הבו"ד מוכח יש להטריף דכיון דליכא אשיתא ודאי דאעכול ביבים שאפי' הנלם לא מולא . שע"ש שקי"ז ומש הרי בית יעקב סי' לד וסשכים שמו תו"ז שם אות כב וכתב עמו ונעקה זב"ש אות ח ומש עיקרי הד"ט לב"ש בפתי' סי' כו וכתב דהוי כפק טרפה ע"ש .

ל מכה עמוקה בראש הבוכנא ואין הבוכנא שמוטה או גבהות בראש הבוכנא ואין רעותא אהרת כשר . דע"ק שקי"ד מק"מ שקי"ו :

לא סעי' ג ראש עלם הקולית המסובר לשוק שביתה ממקומו כשרה אפי' אם אעכול ביבים הג"ש וי"א דוקא כשעור ובשר אח"כ . הכה דין זה היא מחלוקת הרשב"א והרא"ש דלהרשב"א שמוט אינו כשבור ולא בעינן טוה"אר . ולהרא"ש שמוט דינו כשבור ובעינן טוה"אר ומכן ז"ל פשק כהרשב"א ומו"כש ז"ל פשק כהרא"ש והגס דהש"ך שקי"ז כתב דלא נמלא כן בהרא"ש מ"מ רבני האחרונים ז"ל כתבו שכן נמלא בשו"ת הרא"ש כלל כ סי' יו . לחם חמודות בפ' המקשה סי' מ כמ"הג הג"בי אות מה פרי"ח שקי"א שפ"ד שקי"ז ועוד אחרונים ודבך אגב נאמר דהגאון שפ"ד בתחמיו אשתמיט ליה השאלה של רי יחיאל משאל מהרא"ש אביו שם דהוא כתב בשפ"ד סי' שקי"א דסלי"ח והכנ"הג שהביאו לי הרא"ש אם נתפרק עלם לאגלי מהחהון לו מעליון אם יש לו דין דנשבר כך גילקתם בהרא"ש אבל שו"ת הרא"ש שלפניו שהוא דפוס וויניליאה שנת הש"ז כן כתוב נתפרק עלם לאגלי מהחהון היינו קפיקא דידי וכו' . ולפי זאת הגירו אין ראיה מהרא"ש עכ"ד הש"ד בשקי"א ע"ש . ובמ"ך הוא ראה דוקא בתשובה שהשיב הרא"ש לרי יחיאל ז"ל אבל הלשון שהביא הכנ"הג הוא לי השאלה משאל רי יחיאל מהרא"ש וכך שאל אם נתפרק עלם לאגלי מהחהון או מעליון אם יש לו דין נשבר וכו' ומשתמע כי השיב לו הרא"ש אביו על דבריו השיב לו דגם אם נתפרק מעליון והרא"ש הוא שקילר בתשו' וכ"כ בהדיא הכנ"הג שם שהראיה היא מהשאלה משאל רי יחיאל מהרא"ש ע"ש בכנ"הג ולאנהנו שו"ת הרא"ש שלפניו הוא עם שנדפס בוויניליאה שי' הש"ז וכך כתוב בשאלה כמ"ש הכנ"הג וכל זה נעלם מהש"ד . איך שיהיה לענין דינא הוא הכי' ההגה ז"ל דאם נשמט הקולית מן השוק בעינן טוה"אר . פרי"ת שקי"ג בה"י שקי"ג בלי שקי"ח שפ"ד שקי"א וחי' לבש"ש סי' א סעי' ז אות א בלי"ל ה"ש אות א זא"ש אות כשא ובשו"ת חי"ד סי' מו תו"ז שם אות יו ושכ"כ הש"ג שקי"ח . והגס שכתב מור"ם ז"ל לקמן בסעי' גבי שבורת עלם דאין אנו בקיאין

בחפוי

בחפוי בשר ויש להטריף אף בעומ"אר היינו דוקא בנשבר אבל בנשמט דיש לנו סי' הרשב"א ז"ל דמכשיר לגמרי לא מיישינן לזה ודיינו להחמיר כהרא"ש ז"ל היינו אם אין עומ"אר אבל כשעומ"אר כשרה אף בהפשק מועט . בה"י שם ב"לי שם שפ"ד שם זא"ש שם לב"ש שם . זהו מ"ש לענין הדין הגמור :

אך מה נעשה למנהג בלנו פה בגדאד יע"א דכשרואין שמוטת הקולית מן השוק הם מעריפין ואף אם עומ"אר ולא יש נקב כלל בעור מעריפין ולא ידענו הסיבה . אח"ך ראינו שהביא מנהג זה הזר"א שם בשו"ת יו"ד סי' נו וכתב דאפשר דהמנהג מיוסד לאוסן לסי' הים אוסרין שכתב הטור ומשם הרשב"א דראש הקולית שנשמט מן השוק אסור אע"פ שלא נפשקו ולא נתעכלו גידיו ומיור טפי מצו"ד דש"מ . ואע"ג דכבר מחו לה אמותה לזאת הסי' בעזאר בשו"ת הרשב"א סי' רלד ובהר"ן פ"ג דחולין הם חשו לה אבל אם אנו יודעים דהוא מנהג בעעות דעתו וקביני דהוא טרפה לא חיישינן להאי מנהגא עכ"ד דבריו הזר"א שם ע"ש . וכיון דמנהג בלנו לא נתיסד עפ"י הדין אם בא לידנו שמועת ראש הקולית מן השוק ועומ"אר נסי דבהפשק מועט אין מתירין אותה דחיישינן למנהג מ"מ בהפ"מ או קעורת מלוה מתירין אותה בשופי וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

לב אין היוק בין אם נשמט הקולית מן הערקוס שביבו לשוק או נשמט בין הערקוס לזה לשוק שתחתיו הכל מקרי נשמט ראש עלם הקולית משוק . לבש"ש סי' ח שקי"א :

לג סעי' ד אם יש לה ג' רגלים טרפה וכו' והוא שיהא זה היתר מראש עלם התחתון למעלה . וכן אם היה זה היתר בערקוס טרפה . ס"ך שקי"ח ב"לי שקי"ט הל"פ אות ד שע"ש אות מז שפ"ד שקי"ח כרתי שקי"ט :

לד אבל אם היה יתרת באלכוצא התחתונה למעה מן הערקוס כשרה . כן עיקר וכפשק מהן ז"ל ודלא כהפר"ח שאסר . זא"ש אות רכב וכן משמע מדברי האחרונים ז"ל :

לה אם בהגה ודוקא שזה היתרת יש לה תואר רגל וכו' אבל בלא"ה אינו מקרי יתרת ולא הוי רק לגדול וכשר וכו' . פי' דאם הרגל אינו מגיע לארץ ואינו הולך עליו הגס דיש לו לירת רגל אינו אלא תלתול וכשרה . ב"י ומשם רא"בן והמגדלי פרי"ח שקי"ב . וכן אם יש לו לירת רגל אינו אלא תלתול וכשרה . ב"י ומשם רא"בן והמגדלי פרי"ח שקי"ב . ועוד פוסקים לא סל כרא"בן אלא תלתול וכשרה . ב"י ומשם רא"בן והמגדלי פרי"ח שקי"ב . ומכן דלא היא וכל דבריו תמוהים וכבר דחה דבריו הרי מהרל"ף ז"ל בשו"ת מכתם לדוד חי"ד סי' ב הביא דבריו המה"בר בקו"א סי' מא אות ב ע"ש :

לו וכן אם יש לה יתרת כעין רגל אליבי מעם לגד הזנב ולא דבוק כלל לא' מרגליה כשרה . ב"י ומשם המגדלי ומש"ז בשמעה דבריו וכשרה אפי' לדעת רש"י ז"ל ולא כפפר"ח שם ע"ש בשמ"ז זא"ש אות רסד :

לז שם בהגה ואם נבלעת חקרת רגל אי' טרפה . כן עיקר והגס דמכן דאם הוא פשק כהרשב"א דטרפה וכן עיקר :

לח וכן אם נבלעת חקר רגל התחתון דהיינו האלכוצא הנמכרת עם הראש עם הערקוס טרפה ומשום חקרת הערקוס ולא כלבוש דסכשיר . מכ"י כלל פז שקי"ט :

לט מעשה בבשר אי' שנבלע חקר בהגליו האחרונים כל הפרק התחתון הנמכר עם הראש רק חתיכה קטנה היה במקום הפרק הנז' מחובר לשוק וקבוע בו פרקות והיה הבשר חולך כבעל רגלים גמורות יש להכשיר . שו"ת חב"י בקי"ר גן תו"ז סי' פג אות נד :

מ מעשה בעוף אי' שנמלא בנוי בעלם הקולית שלו שנמלא בו שני עלמות אי' עב ובתוכו מוח ואי' דק בלי מוח וערבי אחדדי מלמעלה ומלמטה והעב היה עקום קלת וכל שני יכיו שויס ובשניסס נמלא העלס כך בלי שנוי כלל יש להכשיר אלא דכיון דעבי אחדדי ליכא

למימר

לומר כל היתר כבטול דמי כמ"ש הפר"ח לעיל סי' לג גבי שני שטים ואע"ג דלא עבדי אלא שיעור מועט לא אכפת לן ועוד כיון שזה העלם היתר אינו כלותו וכבריתו לעלם הקולית שהרי הוא דק ובלי מוח ליכא למימר כבטול ככנגדו וגדולה מזאת נאמר אפי' אם היה מקום להסתפק ולומר דשמא זה אינו מתבלת בריתו אלא שפעלם נקדק ונחלק לשנים מ"מ יש להכשיר דהכא לא מצינו איסור אלא בנשבר וילא לחוץ והכא אין לאסתפוקי כלל כיון דאין כאן שבר להסתפק דילמא יצא לחוץ וזהו פשוט . זש"מ אות ז מסי הזב"ר שהביא מסי הרי מזמור לדוד ז"ל ע"ש . והגם דאכן לעיל סי' לג אות כו פסקנו בשני ושטים דערפה ודלא כהפר"ח ולפחות הזר"א בעי הפ"מ מ"מ בכדון זה כשרה ומשום טעם האחר נמי דזה דמי למ"ש ההגה ז"ל דאם אין לו רגל דכשרה דזה אינו יתר אלא תלתול בעלמא וה"כ דכוותה דאין לו לורת עלם הקולית ועל כן יש להכשיר :

מא סעי' ה כל מקום שאם יחתך שם הרגל טרפה וכו' נשבר וילא לחוץ וכו' ואם עור ובשר חופין רוב עביו ורוב הקיפו כשרה וכו' הגה ויש מחמירין אף אם עומ"אר וכו' ומזה נתפשט המנהג באלו העדיות להטריף כל שבירה בעלם וכו' ואף אם עור ובשר מקיפין אותו מכל לדדיו וכו' מ"מ המנהג להטריף וכו' ואין לשנות אם לא בזמקום הפ"מ לפי דאית עיני המורה שיש להקל להורות כהלכה וכו' . ולענין הלכה המנהג שלנו כרמ"א ז"ל להטריף בכל שבירה אף אם עומ"אר ולא יש שם שום נקב כלל ולא רעופא מנהגינו פה בגדאד יע"א להטריף . אבן בהפ"מ יש להכשיר כיון שעומ"אר ואין שוטים למנהג שאומרים שהמנהג להטריף גם בהפ"מ כמ"ש הרי ז"לא ז"ל בערך ערפה סי' כה וז"ל אמנם מ"ש שמהאם ג"כ להטריף אפי' בהפ"מ זה לא ניתן לימר מאחר שגם מור"ם המחמיר מכולם בהפ"מ מודה וכו' עכ"ל וכ"כ גר"ד הרב הכז' בקפדו חק"ל סי"ד ד והאריך ובקוף הסי' כתב וז"ל אלא דמאחר שאומרים שכך נהגו להטריף ומנהג מור"ם אין לערער אחריהם כיון דיסנו למנהג זה בעולם ואפשר דהמנהג הוא קדוש בעיר כיון שאין הפסד בדבר מי זה יעבד אל לבו בקום עשה לבעל מנהגם בדבר שכבר נהגו ולאי דראוי וסגון הוא להריחם בזמנהגם ברם כשים הפ"מ ולאי דהחיוב מוטל עליהו שלא להשגיח בדבריהם ולאבד ממון ישראל חלילה לעשות כן מאחר דהתו' חסה על ממונם של ישראל וכו' עכ"ל . וא"כ אבן בדינן נמי בהפ"מ ועומ"אר יש להכשיר בשופי ואין מעגיחין במנהג :

מב כתבנו בסעיף דאם עומ"אר מכשרינן בהפ"מ היינו לומר אף שיש לקותא מעט בשבר דהיינו שהעור שלם לגמרי ולא יש בו נקב כלל אבל הבשר מבפנים יש בו נקב או לקותא ויש בו רוב בשר חופה רוב עביו ורוב הקיפו כשרה . הגם דהגאון לב"ש בפתי' אות כו וכז וכח וכט וכן בפנים בסי' ח סעי' ו אות כד כתב דבהפ"מ בעינן עור ובשר שלימים לגמרי בלי שום נקב אבל אם יש נקב בעור אף שכל הבשר שלם בלי נקב טרפה וכן אם יש נקב בבשר גם דהעור שלם טרפה מ"מ אבן לא ק"ל הכי אחת דמעיקר הדין אף לסי' דש"י כתב מכן זה"ל בב"י מש הריב"ש סי' רלו דעור לבדו מליל ולא בעינן רוב בשר וכ"כ הע"ז סק"ח ופר"ח סק"יט וב"לי סק"יב ע"ש וכתב הרי חק"ל שם שכן הסכים הש"ג והיינו אפי' בהפסד מועט וא"כ תקני לן לסמיר אף בהפ"מ חומרא יתפה דעור לבדו אינו מליל אלא בעינן רוב בשר נמי והעור שלם אין בו נקב דהוי שתי חומרות חומרא דהפ"מ וחומרא דרוב בשר אבל נאמר נמי דהבשר נמי יהיה שלם ואין בו נקב זהו לא ניתן לימר ועוד דכל מנהגינו הוא עפ"י הרב ההגה ובהדיא כתב רמ"א ז"ל וז"ל ואין לשנות אם לא בזמקום הפ"מ וכו' שיש להקל להורות כהלכה עכ"ל ופשוט שפי' דבריו להורות כהלכה דהיינו לאוקמא כדינא דגמי שאם עור ובשר חא"ר כדינו יש להתיר וכמו שכן הבין הלב"ש פי' דברי ההגה בפתי' סי' כט ולא כפר"מ וכן הסכים החכ"א בכל כד סוף אות ג לכתב על דברי רמ"א וז"ל וכ"ל דכוותה דבמקום הפ"מ יש להורות כהלכה וכדעת הב"י בש"ע דאם יש מפוי בשר רוב עביו ורוב הקיפו כשר אע"פ שיש נקב קטן וכו' עכ"ל וכן פי' דברי ההגה החק"ל שם . וא"כ הגם דהלב"ש חשש והחמיר מעוש דברי הגאון פר"מ אבן הספרדים דקבלו חומרא מכן ז"ל לא דייני שבאלן אין עושין כמכן ז"ל אלא מחמירים כחומרת רמ"א ז"ל מ"מ תקני לן לעשות

בהבנת פשט דברי רמ"א וכמו שכן מבינה הלב"ש והחכ"א והחק"ל וכן משמע מדברי הזר"א והא ודאי להם שמוצין שהם הרבים ואין למום כלל לכו' הפפ"ד קק"ט דהיא סברא יחידאה וא"כ אנו אין לנו אלא כמ"ש החק"ל בסוף דבריו שם וז"ל ולא מבעיא בשאין שום רעותא כלל דהבור ובשר כולו שלם ובריא ומכל הלדדין דודאי פשוטא ופשיטא ליה להתיר בשופי בזקיס הפ"מ אלא אפי' אם יש איזה שלוי מעלם או איזה ריקבון בזקלת הבשר כיון שהעור שלם ומכל הלדדין וגם בשר חופה את רובו ודאי יש להכשיר בזקיס הפ"מ עכ"ל וא"כ אפי' אם יש נקב בבשר כיון שהעור שלם יש להכשיר :

מג וכך בודקין את הטלם כשיהיה בבור שיעתה הלבר כמו שהיה ויקרב זל"ז וירחה אם עומ"אר . ב"י מסם הרוקח מ"ז קק"ה מסם הרוקח פר"ח קק"יד כב"הג אות בה מסם כמה פוסקים :

מד ולענין אם חזר הבבר למקומו ונקשר נכהוב לקמן בסעי' יב בס"ד :

מה אם ואם נשבר הטלם בזוקים שאינו נערף וכו' והשבר אסור ומדרבנן ולריך לחתוך גם מעט מהמוחה וכו' . ולבר כתבנו לעיל בסי' ג אות מ שמנהגינו פה בגדאד יע"א כמ"ש הב"י קק"ה לחתוך כל מאבר הטבור עד הפרק ולהשליכו ע"ש וכ"כ הטפ"ד קק"י וסל"פ אות א והלב"ש סי' יד סעי' א אות ז שכן מנהגם ועוד כתבנו לעיל שם באות ט שאם כתבשל זה האבר עם בשר הגוף דידעינן מילא להון מ"ל שהיה רק כנגד הבבר שמזקים הבבירה ולמעה . זר"א אות רסא :

מו לענין האבר הנ' אי שרי ליתנו או לטוכבו לגוי יש אוסרים . ש"ך קק"יא ומשם הקמ"ג והשמ"ק וכש"ל ובש"ת . מש"ם אות מ זר"א סי' רסא . ויש מתירין . ש"ך שם ומשם הרבב"א והכ"ן ומשמע שכן דעתו . פר"ח קק"מ . והנכון הוא שלא ליתנו לגבי כח מנוס דהפבר מוטב הוא ומנוס גזיפה שמא יתן לו אבר מן המי . עפ"ד קק"יא לב"ש שם אות ב :

מז שם בהגה ולריך לחתכו קודם שיעלמנו וכו' ואם לא חתכו ונתבשל או נלקה עם אותו האבר לריך שיהיה כנגד אותו האבר מן הטבירה ולמעה והיינו דוקא בישנין ודאי דילא לחוץ אבל בבקר אם ילא לחוץ אין אם נקבר יפה או לא אזלינן לקולא ומותר התבשיל גם בליכא מנוס . ב"מ אות ז ש"ך קק"יג פר"מ קק"יח מכ"י כלל פו קק"ג זר"א אות רסז חכ"א כלל כז אות ו זב"מ קק"אלא לב"ש קימן יד קטן ב אות א עכ"ס קימן לז סוף אות ד זב"ש אות יג :

מח ואם זה האבר שלריך לאותכו חזר ונקשר שאפ"יי מותר ואל"ל לאותכו . מש"ז קק"ז זר"א אות עד לב"ש שם קטי ג אות א ודלא כהפר"מ קק"יח שע"ה קק"לא :

מט הלב שנחלב מאותה הבהמה שהאבר אסור מותר החלב וכן הבילה שנולדה ומשוף שבור הגף רחוק אנולל מותרת . שו"ת שבו"י סי' נג וסכ"כ הרי בית יעקב בלא יעקב בזה הסי' מה"אבר סי' נג אות ג פת"ת קק"יב עכ"ס סי' לה אות כג לב"ש בפתי' אות מז . ועי"ל בדבריו סי' נג אות כע :

נ סעי' ו נשבר ע"הן ונעל ממנו קודם מרלתו העליון וכו' ונתעכלו מיעוט ניבין אם עומ"אר כשרה . משמע דאם נתעכלו רוב ניבין טרפה וקי' והא פשקנו לעיל אות כב בהגה אם לא נשמע ונתעכלו ניבין בשר והא הכא לא נשמע ואמאי טרפה וקו' זו הקי' הפר"מ ז"ל בקק"כא . ותי' האחרונים ז"ל דסכא כיון שנשבר הו"ל בנשמע ומשו"ה טרפה . וא"כ לענין דינא אם נשברה הבוכנא כולה או אפי' מקלתה ונתעכלו ניבין טרפה הגם דלא שף מלוכתים . עפ"ד קק"ו לב"ש סי' ג סעי' ג אות יג תו"ז סי' כח אות כח וסיים שכן עשו מעשה להטריף :

נא הא דכתבנו בסעיף דנשבר וניעל קודם מרלתו ועיר ונשר חא"ר כשרה : היינו מדינא אבל לפמ"ש לעיל דאכן אין לן מומרת ההגה ז"ל להטריף כל שבירה הכא טרפה . זר"א אות רעא . ומיסו יש פקותא נמי לדיון בהפ"מ דחזינן אדינא וכשרה כמ"ש לעיל :

נב מעשה שהיה אצלנו פה בגדאד יע"א בעלם הקולית דנשבר ראש עלם הבוכנא לוקא ונשארה

וכשלבה מחובבת בשמיחה וסמיכים קיבים בין הגיד הקטן לבי כש"י בין היתדות לבי מדמ"בס אבן רחש העלס על הקולית שבראש הקבר נעשה בחסו הלק הרבה מנוב החיכוך שנתחכך בראש הבוכנא ואמר מי נקיס הכוי (ז"ל) שיש להעריף כיון דהראש של העלס נעשה חלק הרבה וגם בראש העלס אין דרך לימלא שם עם אינו מוזר ונקבר זה העלס בראש הבוכנא לעולם ומש"ש אף עוד ובשר חמ"ר דהא דמכסיין בבקבר ובוה"אר היינו משום דדרך העלס שמוזר ונקבר ויתרפא לגמרי ושא המוזר ומתרפא משום שיש בו מוח אבל הכא בראש העלס לא יש שם עם ונעשה חלק אינו מוזר ונקבר לעולם מש"ש מרפה לבי כש"י ז"ל דכיון דאינו מוזר ומתחבר לעולם סוף כל סוף יתעכל הגיד הקטן לגמרי ויתיבש וילך ומעתה חביב כמעוכל ולא הוה לו חכמי הישיבה הי"ו דאין להוסיף מרפות ומדעתנו כיון דלא מזכר זה בפוסקים ומי יימר דאינו מוזר ומתחבר ועל כן יש להכשיר ובדון זה הוי ככל שבר של הקילית ובהפ"מ כתבה כמש"ל :

נג סעי' ז הא דמכסיין בעומ"אר היינו דוקא כשבוב החפוי מן הבשר וכו' אבל בעוף וכו' מלטרף עם הבשר וכו' . אבל עוד לבדו אינו מליל אפי' בעוף . עוד ומ"ש בק"מן וכל המהבוים . גם אפי' הוב עוד ומיעוט בשר אינו מליל . פרי"ח בק"בב . ודע דגם דין זה שייך לדידן דיש לנו מוגרת הסגה ז"ל דיש כפקותא בהפ"מ . ז"ש אות ער"ב :

נד סעי' ח' ט' י' יש מי שכתב שיש מקיס שעור לבדו מליל וכו' . גידין שבופן וכו' לא סיב וכו' בוקיס אי . כל הדינים מני שייכי לדידן בהפ"מ :

נה סעי' יא נקבר הבשר בשכין וכו' . דין זה שייך לדידן דכיון דנקבר הבשר הו"ל נקב בעור ואבן בעינן שיסא העור שבל ואין בו נקב אף בהפ"מ ובמ"ש לעיל אות מב :

נו סעי' יב נשבר העלס וכו' . ומזר ונקבר וכו' כשרה . ודוקא כשעומ"אר . מ"ש מק"ב ומס הו"מ ואו"מ כמ"הג הגי"בי אות קה פרי"מ מק"כז ז"ל אות עזר בפ"ד מק"ד מע"מ אות על הו"ז סי' פג אות כו לבי"מ סי' ח מעי' ו אות עז ב"ל ה"מ אות ג . וכן מנהגינו . וכל זה הוא בהפסד מועט כשרה . ע"מ סי' לז אות עו :

נז . בחבנו לעיל דבעינן עוה"אר מ"מ אם הים העלס שמ"שיי ובאבר העלס ולא ידענו אם עוה"אר או לאו יש להכשיר דכיון דנקבר שמ"שיי היא בחים דסים עוה"אר דבלא"מ לא הים נקבר . מק"מ מק"מן :

נח ואף אם יש נקב בעור ובבשר רק שיסיס עומ"אר כשרה כיון בחזר ונקבר שמ"שיי . לבי"מ שם ב"ל שם ושאר אחרונים :

נט הא דמכסיין עי' קשיה דוקא אם נקבר בחוק עלס אל עלמו אבל קשיה כל דהו שיכול להתפרק בידים לא מהני . לבי"מ שם סעי' ד אות יז :

ס שם וסוא שחזר וכו' ומתחבר שמ"שיי וכו' . וכדי לידע זה אם הוא שמ"שיי או לאו המנהג הוא להתוך באבי עלס הקולית ומכניס קיסם דרך מוח העלס לס נובר מעמ"מ אז הוא שמ"שיי אבל אם ילא הקיסם בלא שבר העלס לא קיימן בים שמ"שיי ומוהם שילא לחוץ ויש להעיריף . בכ"סג הגי"בי אות קז מח"בר אות כד מע"ס סוף מק"טל ז"ל אות נפ"ל לבי"מ סי' יב מעי' ב סוף אות ו ב"ל סי' כד מ"ג אות ז ז"מ אות כא מע"ס שם ז"לא בזה הבי' ומכ"ב הס"ג תו"ז שם אות כח :

סא ואפי' אם הים הבשר בקולמוס ונתחבו הבשרים ואפי' שיש בהם עוקלים והעוקלים אינם מכווניס בבריסס אפ"ס כיון שעובדת המחבו מקרי שמ"שיי . כמ"הג הגי"בי אות קי"ל מע"ס מק"מא ז"ל שם לבי"מ סי' ח מעי' ו אות עז ב"ל מ"ס אות ג תו"ז סיון סג אות לב וסיים וכן המנהג :

סב אם העבינו המהו בתוך העלס הכוי ולא עבר ואח"ך בחנו הדבר עי' שהעילו מים מלד מי . וגפלו מלד האחר של העלס דסינבר הדבר דהמוס הים עובר בבריותם בחיים להמוס כמו מים ומס שהוא נקבס הוא לאח"ש כידוע אפ"ס אין להכשיר עי' מים וטרפס . ומיהו אם נתערב הבשר בבהמות אחרות יש להכשיר . הו"ז שם אות לד ולה ובפסקו בל"ל מ"ל

מ"ל סיון שם ומו :

סג ומעשה שהיה פה עירנו בגדלה יע"ל בעלס הקולית שנקבר הועד שאש"ש אבל הקשיה היתה מעט בחלבון ובעקיימות דכשלחבבו לאשי הבבלים זה על זה נתחבר מעט בחלבון ומכח זה בדקו בקיסס כדי להעבירו דרך יבר ולא עבר ובבילו זה לפני מ"ר נסיס הלוי והביא מולה לו קיסס רך ועקס אותו כמו עקיימות העלס והעביר אותו בתוך העלס ובבר מלד זה לא הבי הבקי והכשרנו דכיון שעבר המחבו המוח ג"כ עובר דרך עקיימות וכשרה . וכך אנחנו דנים בכל יום :

סד שם אבל אם לא חזר לעקומו הראשון אלא שני שברי העלס בובבים זה על זה וכו' מרפה . יש מי שאומר דהא דמערפינן באם לא נקבר שמ"שיי אלא שני שברי העלס בובבים זמן היינו דוקא בזמן שהבשר מסובב מקת ומבחון ומבפנים אבל אם הבשר לא נתחבר ומלאיתו לעצ"ם בהעלס מוכבב קלחו על קלחו כשרה . הרדב"ז מ"א דפוס ויצי"אה סי' שלג פרי"ח מק"לב חכם לבי סי' נח בח"ת ומים יובף מ"ב סי' יח ועוד אחרונים . ולין המנהג כן אלא כל שלא חזר ונקבר יפה דהיינו שאינו עובר המחבו הגם שאין שום שבר מרפה . כמ"הג הגי"בי אות קז וכמ"ב הרי ומשאת בנימין סי' ו וכן סי' הרב ומהרי"ל זין בשו"ת מעה יובף שלו סי' יז הו"ז סי' פג אות ל . וכן מנהגינו פה בגדלה יע"ל דכיון דלא עבר המחבו בעלס הכוי מעמיקין אותו בהפסד מועט הגם דאין שבר בעור ובשר :

סה ובל זה הוא שאשרנו בשני שברי העלס שובבים זע"ז ולא נקבר יפה היינו דוקא בהפסד מועט אבל בהפ"מ כיון שנקבר יפה אע"פ שאין שמ"שיי כיון שעומ"אר ומבוד שלם לגמרי ובכל לד ולא יש בו נקב כלל יש להכשיר כמש"ל אות מב והכשרנו בשופי גבי תבר העלס ועומ"אר ובדין לא נקבר ע"ש מלתא בטעמא ומ"ר הא ודאי הכא שחזר ונקבר הגם שאין שמ"שיי דילא שבי דהא לבי הש"ך סק"יד ומלבו"ם סי' ח סעי' ו בביאור סק"יב ויב ובש"ל בח"ת סק"א ובי' בביאור ובפ"ד סק"יד ועוד אחרונים כולהו ס"ל דאם נקבר העלס בלין שמ"שיי הוא עדיף ומלא נקבר כלל ומ"ר כיון שהכשרנו בהפ"מ בשלא נקבר כלל כ"ש הכא ולבי' הפר"ש ז"ל ודעימיס ס"ל דבלא נקבר כלל או נקבר ולא שמ"שיי דוין להכשיר ע"ש בפר"ח סק"לב וכ"ב הזר"ח אות רף לבי' הפר"ש ולבי' הש"ך ע"ש ומ"ר כיון שהכשרנו שם בהפ"מ הי"ר כשרה ולא מלינו מי שאומר דאם לא נקבר כלל הוא עדיף מנקבר ולין שמ"שיי בלתי שבבה מה"מי זין בבו"מ ומה יובף ומה"ב שם בבי' יז ע"ש ובבר דאם זה הבבה הרי מר מרין ז"ל שם בבי' יח ע"ש ולא מלינו לו חבר לאחר"ז הזר"ח והוא ימיד בדבר . וכיון שכן לענין דינא הי"ר כשנקבר העלס ולין שמ"שיי אם העור שלם ומכל לד ושומ"אר יש להכשיר בהפ"מ בשופי :

סו ודע דהא שכתבנו בשומך דבהפ"מ הגם שלין שמ"שיי כיון שנקבר יפה ושומ"אר והעור שלם דיש להכשיר לאו דוקא כגון שנשחטה הבהמה ותעוף ואם מוכרס עכשיו יפליל הדבה אלא אינ"ג דהבהמה או העוף הוא בחיים והוא קנה אותם בחזקת שלימים ואח"ך נאבה שיש בהם שבר שנקבר ולא ימציו ידובקו ואם יוכור אותם לגוים יהיה בהם הפ"מ ביקבו אותם בזול אפ"ס יכול לבוחנם לכתחי' ולאכול אותם כיון דאיכא הפ"מ בוכיחתם דו"ל אם הבע"מ הוא חי או מת דבוק כוף יש לו הבקר בזה ומותר ובשוע :

סז ואפי' אם יש לקותא בעור או מקומם דק שאין בה נקב יש להכשיר . לבי"מ כי' ח סעי' ו אות יג ב"ל מ"ס אות ח . והגם דהלבי"ם שם הכשיר לאחרים אף באין הפ"מ אבן מילאי הוראה ואין מכשיר אלא דוקא בהפ"מ בין לעצמו בין לאחרים . מיהו אם יש בעור לבקת אין להכשיר דמן הלבקת מוכח דהיה נקב בעור ובהגפ"ל :

סח מעשה שהיה פה עירנו בגדלה יע"ל בעלס הקולית של בהמה שהיה נקבר היצב אבל אין באש"ש והבילו אותם לפני חכמי הדורה הי"ו ולא שהיה הבשר חוב עדיו ורוב הקיסו ובאלו על הבור לראות אם הוא שלם ולא יש בו נקב ואמרו לחם הקלבים שהעור נתערב עם כיבר עורות ולא ידעינן לים והיה בדבר הפ"מ והכשיר חכמי הדורה הבהמה הכוי כמ"ש הלבי"ם שם אות מו והבי"ל שם אות ב ו"ל היכא דבולא אחר בבול קבלים בע"ש ולא בבדק הבור ובשר מה היה לו ונאבד יש להכשיר לאחרים בהפ"מ דוקא ואם

ואם נבדק ונודע שהיה חפוי כדינו רק שלא נודע אם היה בו נקב כשר בכה"ג אף באין הפ"מ עכ"ל · והכא מ"ש דבאין שאש"י ולא נבדק העור ונשאר הנשר לאחריה בהפ"מ אין המנהג כדבריו דמנהגינו להטריף דאם הביאו עלש עדות לפניו ולא נקשר שאש"י ובמו שנהוג לקונן בק"ד · מיהו מ"ש שאם נבדק ונודע שהיה חפוי כדינו רק בלא נודע אם היה בו נקב זהו כדון שלנו שראינו שיש בו חפוי בשר ועור כדי"ו שסקלבים אומרו שהיה בו עור ממנה אבל לא ידענו אם היה בעור נקב או לאו שנאבד העור והרי זאל הבשיר בנדון זה אף בהפשד מועט ואנן מילאי הולאה אנן ולא הכשרנו בנדון שלנו שנאבד העור אלא דוקא בהפ"מ · וה"ש מי בעוף שאם אחר הבדול הביאו העלש לפניו והיה בו חפוי בשר כדינו אבל העור לא נוכל לידע אם יש בו נקב או לאו דיין דהעור על העוף דרך הוא להתעקש אחר הבדול ויש להכשיר בעוף מי בהפ"מ :

כט אם הביאו העלש לפני המולה אחר התבשיל עדות ובלי לבוש מנהגינו פה בגדאד י"ל לבדוק ע"י המחט ואם עבר בו המחט מכשרינן בלי פקפוק ואם לא עבר בו המחט מטריפין · והנה דלפ"מ לטיל בלות פה דאם עוה"ל ולא יש נקב בעור דנשר אינ"פ דאין שאש"י מ"מ בנדון זה מעכבינן דהיינו שמא לא היה נוה"ל כ"ש בקילין בדי"ו הפוי כמ"ש הרי אהל יוקף הי"ד סי' כז ומנהגינו להטריף אף בהפ"מ · ואמרו חכמי הישיבה הישר דלפי מנהגינו שאנחנו נוהגים פה בגדאד כשיבילו נופות לבודקו לשמוע אזי הבודקו בהחלט בודק אותם ע"י מנמוש בלודרי העוף ההוא ישן שאנחנו בקיאים לידע העוף ומחיים אם יש בו שבר או לאו כמבי"ל אות יב · ומ"ש דין זה לא ביין אלא בבהמה אבל בעוף אם מלאו אמ"ך בהבשיל שבר בקולות יש להכשיר יען דודאי השבר המו לא הפגים בו הקומבו הסוא בשעת שחיטתו והנה דכל בודקו מיומא אללנו הוא בקי ומאד בבדיקת השבירים יש"ל דבעלם השבר מן הקומבו הנזי מרוב רבוי ובוני הבשר שעליו לא המגיע בו בעת המנדוש וכיון שכן הוא ודאי הגמור שהיה בו חפוי בשר כדינו והעור לא היה נקוב דאם לא היה בו חפוי בשר עור לו היה בו נקב בעור לא היה מתחיע מניח לקומבו הנזי והיה מגיע בו ולא שייך בזה כל מילתא דלא רמיא עליה לאו אדעתיה דהכא הקומבו הנזי זו שילתא רמיא עליה והוא מבקש בעד בשר הנזי ומ"כ בודאי דהוה ביה חפוי בשר כדינו ויש להכשיר העוף ההוא · אמנם אם זה העוף לא נבדק אלא הקומבו ונמצא אותו בלי בדיקת הנזי שכמה פעמים מהרמי כשיהיה הרבה עופות לקמוב יתנו לו לבומבו בלי בדיקה ע"י עדות ושגיאה הה בעל העוף שהביא אותו לקמוב יודע אם נבדק או לא נבדק ומ"כ אם אומר בעל העוף שזה הבוף לא נבדק אזי מעכ"ין אותו ואין הפרש ביו לבהמה · כן העלינו עם חכמי הישיבה הי"ו :

ולענין לאקור הכלים שנתבשלו בהם הדבה ומן האסקונים ז"ל שהיו לבלים הנזי · אבל עד כעבה לאנהגנו שאנחנו ונהגינו לאקור הכלים ולהגעיל אותם · ונלע"ד כיון שהמנהג הוא קומא יהבה אין לאקור הכלים בל החדש או של הפרדסו שהם כלי שני ואין להם תקנה בהגעלה ויש בהם הפ"מ אבל הכלים שהם של נמוכת הגם דהם כלי שני יש להגעילם כיון שבלאה"ה הוא מגעיל הכלי ראשון יגעילם עמהם דמה יש פקידא בדבר ומהות בוב יגעילם · כן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

ע מעשה שהיה בעלם הקולית שנשבר ונקבל ונשבלו להחוך שני ראשי העלם נחבך ע"י החבאה עלם אלל העלם ונפתח שם יותר לגעת והעבירו המחט ולא יצא דרך נבר המחט כי אם באותו לד שהיה החתך לגעת הנפתח לאפשר דאם היתה נשאלת זאת החתיכה בעקומה לאפשר שהיה בוס קבל שם ולא היתה בוכלת המחט והכשיר הבהמה ונעשה ק"ש · הו"ז סי' פג אות לג :

עא בכל השברים באומרנו לעיל שדינם הוא להכשירם בעוה"ר אם העלם הנזי לא נשבר לגמרי אלא נקלף קלת ונגנו לאחרו או לרחבו והשבר הנזי לו הקליפה הנזי לא הגיע החקרון לחלל העלם בחמות שם אלא שעקום הנזי עדין הוא חתוב והעלם עקיבו ונכל לד יש להכשיר אפי' לן עוה"ר · ז"ש בשקע"ז הביא דן זה ונעשה הרי גו"א ז"ל גבי הא דשבר עלם חקונית ר"ל ונגנו קורע ונלאנו העלין ונמעלו איזנע גידו שפקק גבן

ז"ל בשעי' ו אם עוה"ר כשרה ובתב הרי הנזי שאם לא הגיע החקרון לילל העלם כשרה אף אם אין עוה"ר עי"ש · ומנגנו לעדנו דכ"ז כן בכל הבבריס לכפ"ד דדין זה פעוע הוא גם שלא אמרו הרב הנזי :

יב סעי' יג מולא שבור ואינו יודע אם נעשה מהיים אם בעוקה המכה בחוב ובח · ובגון שאין עוה"ר . פמ"ש בקש"ל . ולדידן דאית לן מוארת ההגה במכ"ל אף אם עוה"ר לענ"ד דיש קפק אם מחיים לו לאה"ש עכ"ז יש להטריף ולא בכשיר מכח ס"ש ומ"מ אם עור ובשר שלם ואין בהם לא נקב ולא בוס רעותא דמדינא ראו"ל לההיר הגם לדידן בהגינן להטריף מ"מ הכא ג"כ דיש אידך ספיקא דמעא לאה"ש בשבר יש להבשיר גם לדידן · זא"א לות כפל · וכ"ש אם יודע בודאי בשעת שהוליך העוף לבהוע לא היה שבור ואה"ש מלאו שבור והעור והשבר בלי בוס רעותא בבה"ג ודאי יש לההיר בבופי · זא"א בס לב"ש סי' ט סעי' ג אות ד :

עג בס ואם יש בעה להלות בגון שדרסה או בללה וכו' הולין להקל · אין בעוף בין בבהמה · הו"ש כלל פז אות יא ב"ח בקוף הסי' כמ"הב הגר"הט אות לא ועסי דמש"א פרש"ה סק"לה שפ"ד סק"בא שע"ה סק"מד זב"ת סק"מט אות כג עמ"ה סי' לז אות יח :

עד והיינו דוקא אם לא הובחר פי המכה אבל אם הובחר פי המכה הגם בעוקה אים הולין כגון שדרסה או רללה אפ"ה טרפה · הו"ת שם ב"ח שם כמ"הב הגר"בי אות קי"ו פרש"ה סק"לד בעש"ה סק"מג זב"ת בס זב"ש שם ב"לי סק"יה זא"א אות כפג :

עה ואם אין מקום המכה ברור אלא כללר בשר ואין בהם להלות טרפה · ב"י ובל האחרונים ולא כמהרי"ק :

סימן נו

א סעי' א ביצלו לו"הב לו שנפקקו טרפה וכו' · והי"ס אם לקו לקות המטרפת ביצור המגיע בבריקה . פרי"ת סק"ב זב"ת סק"ב זב"ש אות א עי"ש סי' בל אות ד :

ב אם נקפלו לו"הב הללו החילונים ועל העלם דהיינו שבבלו ועל העלם בעוקה הדוקה אע"פ שדבוקים בבשר ובעוק הי"ז טרפה אפי' לא נפקרו בבוס עוקה · ב"ש אות א עי"ז סק"א ב"ך סק"א בב"הב הגר"בי אות א פרי"ח סק"א לה"הב סק"א ב"לי סק"א ובב"ז סק"א ובשפ"ד סק"א שע"ה שבק"א ומ"מבר אות ב זא"א אות בכו מב"א בלל בד אות יב לב"ש סי' ו סעי' ב אות ג בא"ל מ"א אות ג עי"ש שם אות ב וקיים שב"ב הקבא"ן ביב"ש :

ג ויסו זהו דוקא בשנקפל בל ביעור לרבן אבל אם נתייר עיקלת ביעורם בדין דבוק לעלם בשר · לב"ש שם אות ד ב"ל שם עי"ש שם :

ד אם נבלא תבר לו"הב יש להטריף אף בהפ"מ · מ"מבר אות ד זב"ש אות ג עי"ש שם אות ג :

ה סעי' ב לו"הב בבהמה וכו' בעלם האמצע כלפי הון שהזב נופל עליו ויש מי שאומר שהם כלפי פנים וכו' הגה ויש להחמיר כשתי סבברות וכו' · ובן עיקר שיש להחמיר כשתי הסברות · ב"י ב"ח אות ב פרישה מ"ש בק"ב ובש"ל בפו' ב"הב סי' יד בש"הב הגר"בי אות בו ועש עהש"ס אלעקר בי' עה והרש"ש בקלור מרפיות בימן בו ולא"ח אות לד ועש דעת"א דף בא פרי"ח סק"ב פרי"ת סק"ג ב"לי סק"ד בע"ש סק"ב זא"א אות בפז הו"ז סי' פה אות ג ובקיים עכן כלו לנהוג עכ"ה שם אות ה לב"ש סי' ו סעי' א ב"ל ח"א אות א ב"ש אות ד מב"א שם אות י :

ו גם בעוף לו"הב דינא הכי שהביקה הם בחון ויש להחמיר ג"כ בפביעיה ולא כהרב ב"הי וזש יותר מ"ו בתרוייהו · שפ"ד סק"ב מ"מבר אות ה לב"ש שם אות ע ב"ל ח"ב אות א זב"ש אות ה עכ"ה שם :

ז שם הגה אבל הבבהא הראשונה היא עיקר · פי' הגם דלענין דינא יש להחמיר כב' הסברות מ"מ היכא דיש עוד לד קבלא להקל יש לסמוך על קבלא ראשונה · ומכ"ל כלל

פו אות כב שפ"ד שם וקיים והיינו כשיש קפק בפגימייס יש להחיר מעשה ק"ש מחמ"ב אות ו ומשם מבי' פרח"ת ק"ג לבש"ש שם ק"ל בגילוי זבח"ת ק"ל ענ"ה שם אות ה :

ח וכיון שלא"הג הפגימייס הם קפק ערפה אם נגרלת בהמה הקר לא"הג הפגימייס כשרה : לבש"ש שם אות ג :

ט וכן אם נקפלו לא"הג הפגימייס דהיינו שנבדלו מהעלם ומהבשר ושומדים בלויר ואינם דבוקים כלום כל שעדין הם למעלה ולמעה מחוברים לגוף ויונקים ממנו כשרה אפי' אם כל שיעור אחכן נקפל רק דבוקים בגוף למעלה מחלי הבוק ולמטה מהערקום כשר אבל אם נחתכו למעלה או למטה הי"ז קפק ערפה ואסורה דדוקא כשמחוברים לגוף עדין למעלה ולמטה אז לא הוי כניעל עי' הקפלה אבל כשנחתך בלד אי מן הגוף או למעלה או למטה הו"ל כניעל · לבש"ש שם אות ו :

י סעי' ג ההחלתם למעלה מהערקום והוא עלם קטן וכו' שקורין קוגי וכו' · דו שמות יש לו ערקום רכוכה קוגי משיך · שפ"ל ק"ג מ"מבר אות ח · ובלבוש פה בגדלה יע"א קורין אותו כמ"ב :

יא סעי' ד אם נפסקו לו כיעלו כנגד הערקום כשרה למעלה מהערקום וכו' ערפה · ולענין הלכה כבר כתבנו לעיל סי' כה אות גדס"ותה ואין לכפול הדברים :

יב סעי' ה שיעור אחכן וכו' בבהמה גסה יו"ד אצבעות ויש מי שאומר שסוף ד' אצבעות וכו' · ולענין הלכה העיקר כמ' הראזנה שהם יו"ד אצבעות מיהו בלא"הג הפגימייס מקלין ואין להערך אלא עד ד' אצבעות ומשם דהוי ק"ש ובמש"ל אות ז · פרח"ת סקי"ו זבש"ש אות ח ומשמו תו"ז שם אות ז עמ"ה שם אות ז :

יג סעי' ו יש גידים אחרים וכו' בזכרות בנקבות ואותם אינם בכלל לא"הג · פי' ואם נפסקו כשרה וגידים אלו מבלעים הם בפגימייס ואם יעלה בחילוקים ג"ב ליכא הכי · בית יוסף :

יד סעי' ז לא"הג בבהמה גו' וכו' נחתך העב וכו' נחתך רובו על כל אי' מהם ערפה · ולענין הלכה אמו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל בש"ע והולם אליו הרב המגה ז"ל שלא הגיה עליו כלום וכן סי' הלבוש ז"ל וא"כ אם נחתך העב ונשאר הסנים הדקים או נחתכו הסנים הדקים ונשאר העב כשרה · וכן אפי' אם נחתכו הסנים הדקים וג"כ נחתך מיעוט העב ונשאר דוקא רוב העב כשרה וגם אם נחתך העב ומיעוטן של הסנים הדקין ולא נשאר אלא רוב סנים הדקים כשרה · אבל אם נחתך רוב העב ואפי' נשאר מיעוטו ונחתך רוב אי' מן הדקים ואפי' נשאר מיעוטו ואי' מן הדקים כולו שלם ערפה · וכן אם נחתכו רוב של כל הגו ונשאר מיעוטם ערפה · פרח"ת סקי"ח עש"ה סקי"ו הו"ז סי' פה אות יב זבש"ש אות י עמ"ה סי' מל אות ט · והגם דסש"ך ונאר אחרונים דבני הלשבנים החמירו אמו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל :

טו סעי' ח בעוף הם בעלם האמצעי וכו' ואם נפסק רובו של אי' מהם ערפה · משמע דדוקא נפסק רובו של אי' מהם אבל מחצה אי' מהם כשרה · פרח"ת סקי"ח זבש"ש אות יא עמ"ה · מיהו אמן יתמי דיתמי אין בקיאין בכל זה ולכבו להתרחק בכל העותא בלא"הג של עוף וא"כ הגם דלמראה עינינו אחמו רואים שהיא מעש"מ מעריפין :

יו סעי' ט קינן מקום שבלים לא"הג בעוף כשיגנס בבהמה דקה · הגה ומי שבקי לשער ומי שאינו בקי לשער ישער ברובד אצבע בעוף וכו' ולעולם אין לא"הג למעלה מחלי עלם אמצעי · הנכון הוא לשער מחלי עלם האמצעי ולמטה הוי לא"הג ומחליו ולמעלה אין שם לא"הג ויש לסמוך ע"ז בין בעוף בין בבהמה ואם הוא למעלה מחלי עלם האמצעי אין לחוש לא"הג . הו"א כלל פו אות י ש"ך שקי"ח כש"הג הגמ"בי אות מע פרח"ת סקי"ז עו"ת דבר מעולל סי' קלז מה"מבר אות יב מעש"ה שקי"ט זבש"ש אות כלל לבש"ש בפתיחה אות לז ובסי' ו סעי' ב אות ט זבש"ת שקי"ט זבש"ש אות יב תו"ז שם אות טו בו"ב קוף שקי"יב עש"ה שם אות יא · וכן מנהגינו פה בגדלה יע"א :

יז שם בהגה ומנו אין אמנו בקיאין בבדיקת לא"הג של עוף וכו' אפי' אינו רק נפוח וגלגל

וגלגל הדם מאחר שהיה לריך בדיקה ואין אנו בקיאין בעוף היא ערפה · ומכל לפי הנראה ולריך המוכה קודם שיעריף שיחתוך הנפוח ולעיין בו אם נראה מתוך הנפוח שיש בו ריקבון ויינוח ערפה ואם אחר הנתיח ולא נראה בו ריקבון כשר ואל"ל לבדוק הגידים אבל כשנראה ריקבון יש להעריף ואין קובבין על הבדיקה · ב"ח בשם הפ' ומשם רש"ל מ"ז שקי"ח ש"ך שקי"ח כש"הג הגמ"בי אות כ פרח"ת שקי"ט ומי"ו כלל פז שקי"ב בלי' שקי"ו הלי"ש בזה הפ' שעי"ח שקי"א זמ"א אות רלה זבש"ת שקב"ג תו"ז שם אות יט וכא לבש"ש פ"ו סעי' ב אות יג ב"ל חי"ג אות ב עמ"ה שם אות יב :

יח ומ"ל דה"ה אם רואה קלת ריקבון בצוני הבשר וכשמעמיק יותר בצוני הבשר יכלה שם הריקבון קודם הגישו אל מקום לא"הג מעוך לעלם באופן שבמקום לא"הג הבשר בריא כשר ואל"ל לבדוק לא"הג כלל · לבש"ש שם ב"ל שם אות ה :

יט וכל זה דוקא בנפוח אבל שמי מראה לחוד וכה"ג שאין שם לקיתא ולא נפוח אל"ל לחתוך ולראות אם יש שם ריקבון · ב"ח שם ע"ז שם כש"הג שם פרח"ח שם מנ"י שם בלו"ש שם הלי"ש שפ"ד ק"ש"ח שקי"ח שעי"ה שם ז"ל"ח שם זבש"ת שם תו"ז שם אות כ לבש"ש שם אות יב ב"ל שם אות ח עמ"ה שם מיהו המזעיר לחתוך ולעיין אחר הריקבון תעי"ב · ב"ח שם כש"הג שם בלו"ש שם שעי"ה שם תו"ז שם לבש"ש שם ב"ל שם :

כ וכן בגלגל הדם דוקא גלגל הדם הרבה על שמעמנו אין הגידים ניכרים אבל לגודת דם מעט אין מעריפין מאחר שאין רשותא בגידים · לבוש ש"ך שם כש"הג שם ב"בלי שם מנ"י שם שעי"ה שם תו"ז שם לו"ז כב וקיים והכי נהגינן לבש"ש שם ב"ל שם וכן מנהגינו פה בגדלה יע"א שאין מוקשים אלא דוקא בנפוח וגלגל הדם אבל שמי מראה לחוד מכשירים בלא בדיקה :

כא אם נראה נפוח וגלגל הדם בעוקום לא"הג ונאבד המוק קודם שנבדקו אם יש בו ריקבון ערפה מקפק בין בבהמה בין בעוף · זבש"ת שם לבש"ש שם אות טו ב"ל שם אות ז זבש"ש אות טו · והיינו דוקא כשראה רשותא תוך אגודל בעוף דק וחוך בי' גודלים בעוף גם ולמעה מחלי עלם בבהמה אבל כל שהוא למעלה מזה הסיעור ונאבד כשר · לבש"ש שם ב"ל שם :

כב והיכא דליכא נפוח וגלגל הדם מעט ונבחון למעלה מעקום לא"הג ונמשך אותו הנפוח עד להיך מקום לא"הג אלא שבעקום לא"הג כבר כלה שבנפוח ואין שם רק שמי מראה דינו סוי כאלו נפוח בעוקים לא"הג עלמם ולריך בדיקה · לבש"ש שם אות יח ב"ל שם אות · :

כג ואם הוא נפוח או נשתנה מראיתו ומחמת הקשרים שקושרין את העופות יש להחמיר שלא לשוחטו עד שיחזור ויבריא וכן נוהגין בעי"אשק יהוש"תו · ימין ומשם בזה הפי' · ובן אמו נוהגין פה בגדלה יע"א · מיהו אם שחטו שהיה יש לסמוך על דברי הבכ"ו ולהבשיל ואפי' אם נתחך הטוב וקלת בשר עמו ע"י קשירה הנ"ל כיון שהבשר שעל לא"הג הוא בריא ומלא כשרה · כרתי שקי"ו לבש"ש שם אות יב ב"ל שם אות ח זבש"ש אות יד ושב"ש סבב מעש יוסף מ"ב סי' ו דף לז ע"ב בעוף שהיה הגליס שלו בעקוים לא"הג ומחמת הקשירה ונדל"ו בלע"ז והכשיר מאחר שלא היה נלגל הדם ולא נפוח ע"ש :

כד כתבנו לעיל דאין אנחנו בקיאים בבדיקת לא"הג של עוף וכל שהוא נפוח וגלגל הדם וערפה ואין אנו בקיאין בבדיקה היינו דוקא בעוף שבדיקת לא"הג שלו קשה אבל בבהמה שגידים גדולים ואינם רק ג' בקיאין בבדיקה ובדקינן לה אפי' אם נפוח וגלגל הדם אם מלאנו אותם שליים כבהמה · דע"ע ומשם אומ"ה תו"ח שם ב"ח שם ש"ך שקי"ו כש"הג שם שקי"ח שקי"ט ב"בלי שקי"ט שפ"ד שקי"ו הלי"ש שם תו"ז שם אות יט זבש"ת שקי"כב חבש"ת כלל כל אות טו לבש"ש שם אות יג עמ"ה שם :

כה ומעשה שהיה הדך בעוקום לא"הג על עוף והערפנו · חבש"ת שם :

כו נאו דוקא נפוח אלא הש"ה כל עין בעותא כגון שזרקו אבן ונלגלל הגלה חיישינן לפשוקת הגידין · ב"ד ה"ד סי' ח ונח"מבר אות יג ומשמו עמ"ה שם :

כז יכל על עוף שהיה נרגש בו בנשמש היד אזה מקומות קשה כאבן וקלפו העור והיה למקום קשיה בומו מגלים אדומים על הבשר והבשר אשר תחתיהם שלם ויפה בלי שמו

וקולע

ק וכו' דס ולא ס"ס לקותא לא בבשר ולא בעור זה סיס מעמא וסכסכנו לענ"ג שהיה בעקיס לו"הג לא עליכו בושי ועכמי אלא ביראה ' זב"ש אות יו מעס הכב מזמור לדוד :

כח ניפוח בגיד יש להמיר ולריך להיות ולאי כוב הגיד ביראה בלי ניפוח ' דע"ק קק"ג בקופו :

כט סעי' י נסבר הטלס בעקוס לו"ה ונקשר יפה וכו' הגה ולדיקן לאין לאו בקיאים בבדיקת הטיף טרפה ' וכן מכהגיכו פה בגדאד יע"א מכל ס"ס שבר בעוף בעקוס לו"ה להיכו מחלי עלס ולועטה מעליפין ולא בדקינן בלו"ה מעיס לא בקאינן בבדיקה ' לאנס אס יש בו רוחב אלבע גולל מין מהבוכבא ויש לה עוד להקל כגון שעש"י או קפק נסבר או קפק חלי הטלס יש להבשיל בהפ"ע או ע"ש או שבת הדחק וכל זה דוקא אס עוחא"ר ' כן מתבאר מהלבו"ש בפתחי יהודה קק"לה ולו ולו ובפיס קי"ל קע"ו ע אות ה וסיף ' אות י ע"ש :

ל והיכו דוקא בעוף אבל בבהמה בקאינן ואס נסבר הטלס ונקשר אמש"יי בדקינן בלו"ה בין בחילוים בין בבינוניים ואס נתלו עליהם כשרה ' מ"ש קק"ג פרח קק"י בלו"י קק"יא שפ"ד קק"יג זא"ל אות לא בבה"ה קק"יד חבא"ל כלל כד אות עז עכ"ה שם אות עו לבו"ש קי"ל ל קע"ו ' אות ל וקיים ובעיקן עוחא"ר בא"ל חו"ה אות ל :

לא ואס עדין הטלס שבור לפניו ולא נקשר יש לסתיף אפי' בבהמה ולא מהני בדיקה לו"ה ' מ"ש שם פרח שם בלו"י שם שפ"ו שם זא"ל שם שבה"ה שם חבא"ל שם עכ"ה שם לבו"ש שם קע"ו ע אות ל בא"ל חו"ד אות ל :

לב ואס נסבר הטלס בעקוס לו"ה בבהמה ומזר ונקשר אבל אין אמש"יי אפ"ה יש להחמיר ולהטריף ולא מהני בדיקה ' הכא כב"ה הג"ה אות עו נקתפק בדבר וכן הגאון שפ"ד קק"ג הביא הדבר בלו"ב מהבחש חו"ג אות עז אבל וכן אלקוט חו"ל אי' לו"ג ומחו"בל אי' נס אות כב הביא דברי מהבחש והלקוט הו"ז אי' פג אות כע ובכו"ס הבו"ג קק"לו ' והגה דהלבו"ש הכשיר בגדון זה דבבר בבהמה אס חזר ונקשר אף שאין אמש"יי ע"ש בפתי' אות על ואי' ל קע"ו אות ל ע"ג הבוהטו האוקרים אס הביה ועל כן יש להחמיר :

לג ואס נסבר הטלס בעקוס לו"ה בבהמה ומזר ונקשר אבל אין אמש"יי אפ"ה יש להחמיר ולהטריף ולא מהני בדיקה ' הכא כב"ה הג"ה אות עז אבל אס הס אליוים כשרה ' לבו"ש אי' ל קע"ו אות ל וכ"ב לעיל אי' נס אות ו ולפי' בנתתך בין עקוס לבוק מהני בבהמה ע"י בדיקה לו"ה מלאס בקי ובו"ש נסמע :

לד ואס בעוף נסמע בין אכבוכה לבוק בזה יש פלוגתא ביני הבוותא אחרי מזר"ח עאל בבו"ת ב"ד חי"ד אי' ה הביר בבמועה דלא דמי לבפוח ולגבר הדס דאקרין דהתס הוא מעוס דהוי בעקוס לו"ה אבל בבמועה הסיא לעבלה מלו"ה אע"ג דנסמע כגלה כיון דבעקוס לו"ה אס אבוף הפרק הסמוך לאכבוכה ליכא בוס רעותא כשרה ולא מלינו דחמו לגו"ג אלא בנתתך אבל בנסמע ודאי דלא מיקרין מעה אפקרו לו"ה וכשרה והביאו דבריו מחבר אות יד תו"ז אי' פה אות כג וכתב הרו"ז בכן הביא דברי הבו"ג וכן עבה ועשה ענ"ה קיגן על אות יד וכן הכשיר בהדיא הרבב"ז מ"א דו וטיו"אה אי' כז וכ"כ הז"לא והוא ג"כ הביא הבו"ג עבה ועשה והכשיר ע"ש ' אבל הלבו"ש בפתי' אות עא ובאי' ל קע"ו יב אות ל אבר אפי' בהפ"ע וכתב דלא גרע מעבותא כל דהו כגון נפוח וגדר הדס בעקוס לו"ה ע"ש בז"ל חו"י אות ל ' ולענין דיבא הכא ע"ש הלבו"ש בפתיחה דלא גרע בבועה ונפוח וגדר הדס כבר לחה זה הרי בז"ד ז"ל כו"ל ועל כן בלו"ב דבהבקד מיעב ודאי יש לחוש לבו' הלבו"ש ולאסור בנסמע אבל בהפ"ע ודאי דיש להכשיר כבו' הבז"ד ז"ל ודעמיה דהס הרבים ודעמייהו מתבר ומיהו לריך המורה לפהוח מקום לו"ה ולעיין אס הבשר הלס מכל לד ואז יכשיר בהפ"ע ' וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

לה כפרך קודם מהבלס באורך יש לחוש לגו"הג ' מקו"מ קק"י מסס דע"ק :

לו בתרבגול מקודם הגיל לחיות הלא הטוק בעקוס לו"הג בולגו בבנוי ואין חבש ' דע"ק קק"ז מקו"מ שם :

לז עוף שנשבר בעקוס לו"ה לא מהני שהיה יש מודם או כ"א יום להעלות ביליס ביום הקביה הלא לשעת קביה מיקרין אלא מתוך שהולך על רגלו ודוחק אותו מיקרין בכל

בכל שעה שע"ל נתקלקלה לו"ה ' מיהו אס נקשר היטב שאמ"יי ולא נשאר שם עוקץ כלל ואתי"ך נשתהה יב"ח או כ"א יום מהני ולריכא לגמיה ' שפ"ל קוף קק"ג מחבר בקו"ל ס"ל כז קק"ג ומשם הכי מכהה לדוד יו"ד ס"ל ס תו"ז ס"ל פג אות מז וכתב שכן הסכים הבע"ח יו"ד ס"ל קן עכ"ה שם אות עז :

לח מיהו אס הטבר הכזי הוא לועלה מעיור גולל אף שהוא מחלי עלס ולועטה מהני ליה שהיה יב"ח מעטה שנקשר ' זא"לא חי"ג אות קב וכ"מ מהגאון לבו"ש שם בבי' קק"ג ע"ש :

לט אס נסבר מחלי עלס ולועלה והעלס שלועלה ירד על מקום לו"ה והשבבים נקשרים זא"בז יש להעליף דיש לחוש דבעת דחיפתו לועטה נפקק אי' מן המוטים או רובו של אי' מהם אע"פ שאין בעלס עוקץ ' ב"לי קק"ה כב"הג הג"בי ס"ל כה אות קיג מהם הכבב"ז בפ"ד שם בקיף הס"ל ע"כ"ה שם אות יט :

מ בהמה נפוחה רגל לולעת ואינר הגוי שנשברה רגלה ואי' שחעה ואכלה ולא בדק אס יש שבר או נפקק בלו"ה רחוי לעוקה שחייב כדוי ' מחבר אות עו ומשם הכי' מרחי' ס"ל קעה זב"ש אות יט תו"ז ס"ל פה אות כד :

מא אס הכו בהמה בגיד הנשה שלא בחץ יש לחוש לפסיקת לו"ה ולריכה בדיקה ' מוכ"ה בדו"מ בקוף הס"ל ומשם הגא"ל פרח קק"ח עכ"ה שם אות יג זב"ח קק"כב :

מב אס נרקב העור ובשר שלא בעקוס לו"ה או בעקוס שאין לחוש לאעכול ביביה אפי' נחסר כל העור והבשר ואפי' עד הטלס אס אמו רואין שהטלס שלס מן הבשר יש להכשיר בבשיעות אבל אס הריקנון בעקוס לו"הג או ס"ס לחוש לאעכול ביביה הגם שהטלס קיים לדדי המוערא נראין ביותר ונרפס ' עיקרי הד"ט ח"ד ס"ל ו אות ו :

מג עיקוס בטלס מקעבות העוף אין חשש לו"הג ' מקו"מ קוף קק"ים :

סימן נז

א סעי' א דבוקה מרפה וכו' ' ואין חלוק בין שיהיה הדוקה או הבדקה זכר או נקבה ' או"ה כלל כ"ז אות ל כב"הג הג"הט אות ד ויש שם מ"ש מרפה ס"ל מ אות ה :

ב אס כילד הארי יש לו דריקה אפי' בשור הגדול ובגבה שבחיות וכו' ' ואפי' אסס גדולים מן הארי ' ב"ח קוף אות ג מ"ז קק"ב פרח קק"ב פרח קק"ג שע"ה קק"ג הב"ח כלל כה אות ב זב"ח אות ב מ"ה שם אות ל ' בין יש מילין או אין מילין ואל"ל בדזוער מגיה ' פרח שם זב"ח שם :

ג אס הזאב אין לו דריקה בבהמה גבה וכו' ' וי"ל דיש דריקה לזאב בבהמה גבה ' ב"ח אות ב ב"מי קק"ל ' ויש לחוש לדבריהם אס אפשר לעוכרו לעכרי בלא הפסד ובעגלים היכא דליכא הפ"ע בעכיבתו לגוי מיב לעוכרו לגוי ' מ"ש קק"ל ובו' פרח קק"ג ודו' פרח קוף קק"ג ב"לי קק"ל חכ"ל אס זב"ח קק"ג ' אבל בשפק לחוקה אין לחוש ועוחר אפי' בהפסד מועט ' פליתי קק"ל שפ"ד קק"ל חכ"ל אס פח"ח קק"ג מגס גבעת שאול ע"ה שם אות ב :

ד אס חתול ומייס ושועל וכו' וכ"ש בכל העופות וכו' ' ואפילו בעופות אסס גדולים מגדי ועלה ' פרח"ה קק"ה ע"ה שם אות ג :

ה אס כלב אין לו דריקה וכו' ואס ניקב על החלל דיבו כקון וכו' ' ולדיקן דלא בקאינן עלפה ואס בשן נקב אס הוא רחב יש לו בדיקה כמו בקנה רחב המבואר בס"ל כל ' בפ"ד קק"ד ע"ה שם ' וכן עמיבו מעבה פה בגדאל יע"ל :

ו אס ושאר חיות מעאות כל שאין גבה מהזאב וכו' ואס היה גבה מהזאב דיבה כזאב וכו' . הדוב אבל בדקה אסור לעוכרו לגוי דלא גרע מזאב ' מ"ש קק"ו ב"לי קק"ד הלח"פ אות ל בפ"ד קק"ו מע"ה קק"י זכ"ל אות כלא חכ"ל אס אות ו ע"ה שם אות ד זב"ש קוף אות ל :

ז עכבר אין לו דריקה ולא הוי אלא כקון בעלגע ' ע"ה שם אות ה ומשם הרב ב"ל

פ"י מן תו"ז פ"י מ אות ד וכן עשה ועשה ש"ש כו"ב מב"ת פ"י :

ח כל מיות ושופות העסוכים אין להם אדם ואין דורסים · ג"ם עשם תוקי מולין דף כב ר"ש שאר כב"הג הג"סטו אות ג מש"ז שק"ל :

ט בהמה טמאה אין לו דריסה · כב"הג שם מש"ז שם :

י גדיים ועגלים דק"י זה מדכתב ומן ז"ל בכבשים גדולים אין להם דריסה משמע דוקא גדולים אבל כל זמן שאינם גדולים יש להם דריסה והיינו כל זמן שנקראים כן בלשון בני אדם · בית אברהם בלדני זהב ומהו"ל :

יא סעי' ב כל העופות אין להם דריסה וכו' מון משנן שיש לו דריסה בג"מו . י"ל דוקא כן יש לו דריסה בג"מו אבל עוף הגס אין לו דריסה בג"מו · פרישה כב"הג הג"בי אות יד ומב"ב ל"ש אות קפו וכן מוכח מהב"ח ע"ש בבב"הג סב"ד שק"ח חב"ל שם אות יא זב"ש אות ב שע"ח שק"ל · וי"ל דב"ש עוף הגס דיש לו דריסה בגו"ע · ש"ך שק"ח פר"ח שק"ח הל"ש אות ב זר"ל אות רלט זב"ת שק"ע · ונ"ל דיש להקל בהפ"ע בין דרבים המבבילים וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

יב שם והוא שיקוב בלפרנו לבית החלל שלא מעיל אדם · ולענין דינא דאנן לא בקאינן כל שקיקב לחלל אפ"י באחרי רבבי ואפ"י לא האדים הבשר מרפה · פר"ח בקוף שק"ע זר"ל שם זב"ש שם :

יג סעי' ג הנן יש לו דריסה וכו' · פ"י אפ"י לא הגיע למלא וכל דרוסה שבעה"י זה היינו בבה"ג . ש"ך שק"יב פר"ח שק"י זר"ל אות ש חב"ל שם אות ע זב"ת בשק"י שע"ח שק"יד זב"ש אות ג :

יד שם ושאר עופות הדורסים וכו' הגה מון מן הגס שקורין פלאקון וכו' · הנה בעו"הר אין אתנו יודע עד מה לא נדע עסו גם ועהו בן ולא פלאקון ולא איס"עור ולא לאביולן · ועל כן לדידן לענין דינא כל שמלימו עוף שדרס נאסור הדריסה מן הסקפ ואפילו בגדול ממנו דמנמ הוא גם אי כן אי עינים אמרים שלדעת הרי"ן והרש"בא שמן הכן ועד הגס דכשי אפ"י בדבבי מנייהו ואי"כ יש להמיר לכל עוף הדורס אסיר :

טו סעי' ד כל שאינו וכו' בין אם בחים להליל בין אם אין בחים וכו' · וס"ה בחותם שאין להם דריסה אין מנוק בין מגילין לאין מגילין · ש"ך שק"יז פר"ח שק"יד זר"ל אות שב זב"ת שק"יו שע"ה שק"יט שפ"ד שק"יז ע"ה כ"י מ אות ו חב"ל שם אות יב :

יו סעי' ה י"ל שעכשיו נוהגים היתר בחתולים וכו' שהם בני הרבות וכו' וכל שלא הכהו אין חוששים · אבל אם הכהו אפ"י שניהם שותקים ניפה · ש"ך שק"יח פר"ח שק"טו זר"ל אות שג שפ"ד שק"יח שע"ה שקד זב"ת שק"יז זב"ש אות ה חו"ז סי' ע אות ג · וכן אם הכהו אסור לעוכבו לגוי · ש"ך שם הנים בל"ע · בהי שק"ג פר"ח שם שפ"ד שם :

יז ודוקא הכה עוש חיישינן אבל לפעמים כשזרקין מאבל להתגולים בא החתול ופוגע והשם נגע בהם בידו ומניח ידו עליו ואינו כדרך כדיפה והכאה מותר דלא חשיבא הכאה אלא בהם דרך רוגז · ט"ז שק"ע זר"ל אות מז חב"ל שם אות ב וב"ב דע"ק סי' שק"ל אלא מניח ידו על העוף כדי להבריחו מן המאבל שלפניהם קיל :

יח לב"ע בעופות הדקים כגון תורים ובני יונה ולפרים יש להם דריסה · ב"לי שק"ו ועשה דומ"ל מק"ע שק"ח :

יט י"ל שאפ"י אם החתול אינו מכה בלפרניו הלפרים הקטנים רק פוחק פיו כנגדו הוא מעיתו אעל כן אם פוחק פיו כנגדם בלפרים קטנים יש לחוש · כב"הג אות כד ועשה דמש"ל ב"לי שם · אבל מקתיות דברי הפוסקים אין נראה כן דאין דרוסה אלא ביד · שפ"ד בסוף הסי' הניח בל"ע אבל הש"ה שק"ך כתב ואין זה עלינו אלנו רק בחתולים שרפים אונם בחתולים לא ראינו מעולם דפוחק מנית ועל כן יש להתיר ע"ש · וכן עיקר :

כ החתול שהכה להתגולת על הכנפים או על הרגל לעשה מלא"הג בשר · ביצת אדם באו"ש פ"י יב אות לא מק"ע סוף שק"י :

כא החתול שמביאין מי היער אינם בני תרבות ודורסים · אבל החתול יערי שהתגיורו ובא מעצמו ללון בבית ומוד עם עיפות בשלים לעשה בני תרבות · דע"ק שק"ל מק"ע שק"ע

כב שפק הכאה יש להקל · דע"ק שם :

כג החתול הרבות שדף לעוף ומלאו דם יולא מהטוף מיישינן · דע"ק שם :

כד סעי' ו אין דריסה אלא ביד וכו' · דו תכאים יש בדריסה הא' מחיים והב' יד ולא רגל והג' לפורן ולא שן וסד' כוונה וס"י לדבר **חצ"ך** נתתו בי ר"ת חיים לפורן יד כוונה · כב"הג הג"הט אות יו ומשם מעפני שמואל ויליד נתיב תו"ז סימן ו אות יג :

כה שם אלא ביד · אבל באגפים דעוף לא היו דריסה · פרישה כב"הג הג"בי אות נה מש"ז שק"ה שם אות י :

כו שם ובלפורן · אבל ניעלו לפרנים דיל אין לה דריסה דאין מעיל אדם · פרישה כב"הג שם ומב"ב דומ"ל מש"ז שק"ל ענ"ה שם · ודוקא אם ניעל כל הלפורן אבל אם ניעל עד הבשר ונכיל ארם · מש"ז שם ענ"ה שם :

כז אם כמו לפרני תירוק בכסף וכולא בה ולד בו עוף מותר לאוכלו שאני לא הטיל אדם והוא שלא ניקב מ' מהאיברים הפנימיים שהנקב פוסל בהם · לד"ל ומאמר ב כלל ח פ"יב בב"הג הג"בי אות מו פר"ח שק"כב מש"ז שם ענ"ה שק"כב ב"לי שק"י זב"ש אות ו ענ"ה שם :

כח שם אבל דרסה בבגלה וכו' זהו בחים שיש לה ידים ורגלים אבל בעוף יש לו דריסה בהגל · ב"י ומשם הרש"בא ס"ז שק"י ש"ך שק"יט פר"ח שק"יט הל"ש אות ט ענ"ה שק"כא שפ"ד שק"יט חו"ז שם אות ז זב"ת שק"יט זב"ש אות ו ב"לי שק"ז ענ"ה שם :

כט אם נלרסה האם והולד בתוכו עיין לקמן סי' עד ומשפטו :

ל סעי' ז אין דריסה אלא מדעת וכו' אי שכבל עליו וכו' · ב"י ומשם סמ"ג ומהש"ת ש"ך שק"כ פר"ח שק"יח ב"לי שק"ח שע"ל אדם · ב"י ומשם הרש"בא אלא מדעת בשרה דאין מעיל אדם · ב"י ומשם סמ"ג ומהש"ת ש"ך שק"כ פר"ח שק"יח ב"לי שק"ח שע"ה שק"כג הל"ש אות ו זר"ל אות שא שפ"ד שק"ך זב"ת שק"יט חב"ל שם אות יד זב"ש אות ז חו"ז שם אות ח ענ"ה שם אות יא :

לא שם דרך מקרה וכו' · כ"ל דבהמי גם בחאדים בפנים כשר · מקש"ע שק"יג :

לב סעי' ח אין דרוסה אלא מחיים וכו' אבל אם בפנינו ולפורן תחודם בו וכו' · היינו כל היד עם הלפורן אבל לפורן תאשה לחוד בתנאל לקמן דחלינן בכותל · פרישה ודרישה כב"הג אות כ ומש"ז שק"יא :

לג שם ועד אלא הוליא לפרנו הוות הדוסה וכו' · ואפ"י האדים הבשר בנגד הנעים לא חיישינן · ב"י ומשם הרי"ן ש"ך שק"כא פר"ח שק"כ שפ"ד שק"יא ב"לי שק"ע זב"ת שק"כא מב"ש אם אות עו זר"ל אות מו ענ"ה שם אות יב ולא כהשע"ה כל"כד לכתב דיש להוש מאא שתחיל לעשוך ידו ומשו"ם האדים כהיא דהבאתו לקמן ומשם הרדב"ז ע"ש דלא היא דבגדון הרדב"ז שאני דשם רואינו דעשך ידו קלת אבל מסתמא לא חיישינן ופשוט · והראים דהפר"ח והשפ"ד הביאו שני הדיעות ומשע לא פליגי · וכ"ה באותם שאין להם דריסה אפ"י האדים הבשר אין בכך כלום · שפ"ד שם ענ"ה שם :

לד ואם מת הדוסה ובהדי דקפיק נמתים שויע לידים מן הנדרס כשרה שבשעה הריגה לשמקלים מנים לגמרי עד דמית הדוסה מעפה ומשם שמשעה שמתחיל לעשוך לפרנו ומשלים האדם · פרש"ת שק"יט ומשם הרדב"ז כ"י ומש"ז שק"יא זב"ת שק"כא וכ"ה ענ"ה שק"כב הל"ש אות מז זב"ש שם חו"ז שם אות יא ויב ענ"ה שם :

לה שם אם נמחה הנדרס ה"ז כשר · וכ"ש לאחר שנשחט הנדרס לגמרי שאם לדם שחוטה אפ"י בלימה מותרת · דש"ו אות ב ומשם או"ש בלל מז אות א בב"הג הג"בי אות יז ומשם הכו"ל :

לו אבל אם אחר שהוליא לפרנו אפ"י אם מיהר ונחנו הנדרס קודם שהספיק האדם לעבור ולנקוב ה"ז דרוסה ואסורה · דש"ו שם ומשם הרש"בא ה"ל סימן תקש"ו בב"הג הג"הט אות יח ומשם הכו"ל מו"ג שק"כב :

לז סעי' ט חוסמין לכפר דרוסה כגון אם רצו אחי שנכנס בין הטווים וכו' . לאו דוקא אחי אלא כל סדוסין שנכנסו לבין אותם שיש להם דריסה בתם אלא מילתא פקיקתא נקט . ב"י ומשם הרמב"ם ז"ל פרישה ומשם הכו' בכ"הג הג"בי אות עח ועי"ש שליין לכמה פוסקים חב"מ שם אות יז :

לח שם למקום לר שאינם יכולים לבדוק וכו' . אבל במקום רחב אפי' כמלא אי מהם דרוסה אין חוסמין לאיבך ואמרינן לא הטיגס . הגהות פרישה ומשם רש"ל ש"ך סק"כג הלא"פ סק"ח שפ"ד סק"כג וסיים ואף הב"י יודה לזה שע"ה סק"כז זר"א אות ח שח"ש אות ט ע"ה שם אות יג :

טל ואפי' אם המקום רחב כמלאו גו' דרסיס או יותר יש להסיר דאמרינן דלאחריו לא הטיג . ע"ז בקוף הסי' וכן הסכים הש"ך בנק"הך כ"הג הג"הטו אות כד פר"ח סק"כג שע"ה סק"כז ומש"ז בקוף הסי' ב"לי בסי' פד סק"כה ער"ה אות ד זב"ת סק"כה תו"ז סי' מא אות יד וכן בספרו כד"ל ה"א סי' סח האריך הרבה וכתב שרוב האחרונים הכי ס"ל וכן עיקר :

מ שם כגון שנכנס לדיר שלהם וכו' . זהו דעת מרן ז"ל אבל הרבה מהאחרונים ז"ל ס"ל דלא מקרי מקום רחב אלא בקעה שאינה מוקפת גדר ומחילה אבל בחלר שמוקף גדר ומחילה חוסמין אבל בעופות דנשמרין מן הדורס אנה ואנה לא חיישינן בחלר רחב אלא בבלוב שהוא להם מקום לר . ב"ח אות יח ע"ז סק"יד ש"ך סק"כד כ"הג הג"בי אות פג פר"ח סק"כד הל"פ אות ח ב"לי סק"ע ומש"ז סק"יד זב"ת סק"כה זר"א אות שח שע"ה סוף סק"כה זב"ש שם תו"ז שם אות ה וסיים וכן הסכימו כל רבני האחרונים . ולא"כ יש להחמיר :

מא ויהו מותר לזוכרו לגרי אף בבהמה בחלר רחב המוקף כיון דיש מקילין בזה הו"ל ספיקא דדינא . ש"ך שם פר"ח שם כ"הג הג"בי אות פז הל"פ שם ב"ר שם שפ"ד סק"כד זב"ת שם שע"ה שם חב"מ שם אות כב ע"ה שם אות יג :

מב לול של תרנגולים מני דאמרינן בנכנס היינו דסוף קגור דלא מלו לבדוק ומפני הדורס אבל אם הוא פתוח הו"ל כשדה ומקום רחב דיכולין לבדוק דפתח פתוח לפניהם " הו"ז שם אות ו ובספרו כד"ל סי' סח :

מג י"א דא"ע דאמרינן לעיל דדיר הוי מקום רחב לעופות דיכולים לבדוק ויהו עוף הדורס הכל מקרי מקום לר כיון שיכול לעוף ולבוא אליהם ואינה יכולה לבדוק ומפני הדורס ואפי' גם הכדרס הוא עוף . כ"הג הג"בי אות פד ומש"ח . ואין הדין כן אלא גם בעוף הדורס שרי דאמרינן לא הטיגס וכ"מ מלשון מרן ז"ל בש"ע . ומש"ז סק"יד ע"ש שם . ויהו אם הדיר מקומה יש להחמיר . כן מסתע ממש"ז שם :

מד י"א דחלר רחב כחלר המשכן דהיינו מאה אמה על מאתים מקרי מקום רחב ואפי' מוקף גדר . כ"הג הג"בי בקוף אות פג ומש"ח . ואין הדבר כן דמלבון האחרונים ז"ל משמע דאם הוא מוקף גדר ומחילה כל מה שיהיה אין להקל . ומש"ז שם :

מה עוד י"א דאפי' במקום רחב אם סבבו את העדר שניים וג' זאבים הוי מקום לר . בלי סק"יא ומש"ל . ואין הדבר כן אלא כל דלא מוקף מחילות אפי' שניים וג' דורסים הוי מקום רחב . שפ"ד סק"כד שכן משמע מהאחרונים ז"ל ע"ש :

מו יעל אע"פ שיש בו אילנות המעכבים רוח הבהמה אפ"ה מקרי מקום רחב שכמו שמעכב לבדרסים כן מעכב לדורס . חב"מ שם אות כב וכ"כ חת"ס יו"ד סי' ס :

מז שם ואם מתך ראשו על מי מהם אין מובטח וכו' . ומ"ה הרג ולא מתך . ש"ך סק"כה פר"ח סק"כו ב"לי סק"יב שפ"ד סק"כה שע"ה סק"לא חב"מ שם אות כו זב"ש אות יג תו"ז סי' עא אות ח כרתי סק"ה :

מח שם אבל אם פגע אי מהם מוסטין וכו' . וה"ה דרס אפי' לא פגע . ש"ך סק"כו שפ"ד סק"כז ב"לי סק"יד זב"ת סק"ל שע"ה סק"לו הל"פ שם חכמת אדם שם ע"ה שם אות יד :

מט ואם פגע אי דרס אי מהם אפי' הוא והם מותקים כלם אקורים . ש"ך סק"כו פר"ח שם ב"לי סק"יג כרתי סק"ו הל"פ שם שפ"ד סק"כו שע"ה שם חב"מ שם :

נ הא דאמרינן ואם מתך ראשו על אי' ומהם אין מוסטין ה"ה אם הוליא ושיה להון אין מוסטין ודוי בקטע ראשו על אי' ומהם . תו"ז שם אות יז :

נא הא דאמרינן דאם הניח אי' ומהם נה רוגזים ואין מוסטין היינו דוקא דנכנס תכף שילא הדורס ומאה אותה ומתה כגון דא אמרינן דהדורס הרגה ואלה בעיניו ומיתתה נמה רוגזים אבל אם לא נכנס תכף אלא לאחרת מלא לאותה ומתה לא מסתיכין בבבדא זר דנה רוגזים דאמרינן שבעה שדרסה לא ומתה ולכם אחרות ג"כ ואחר שילא הדורס ומתה אר אחר שעה ומש"ה חיישינן . פר"ח סק"כו ומש"ל ס"ל סי' קה בלי סק"יב כרתי סק"ה שע"ה סק"לא חב"מ שם אות כח זב"ת סק"כט זב"ש אות יג תו"ז שם אות ח פת"ת סק"ז ומש הרי גב"ש . ומיהו בהפ"מ יש להסיר . שפ"ד סק"כד :

נב אם נכנס תכף ומלא אי' ומפרכסת אמרינן דכיון דהכה אותה מכת מות נה רוגזים דכן דרך כל המומתים מפרכסין ובהכאת מות תליא מילתא . חב"י סי' כה ער"ה אות ו זב"ש אות מו תו"ז שם אות ט . ומיהו שייכו דוקא בהפ"מ אבל בהפקד גוצנו חיישינן שיכו מצוה דראיכו להרי ב"לי דבתב דזה הפך ומ"ש לעיל ומש הרי ל"ל ע"ש וכ"כ הפת"ת סק"ז ומש גב"ש דאפי' מפרכסת אפשר דחיישינן וכ"מ מדברי הע"מ שם אות עו הרי ל"ל פליג על זה . והגס דזו לא מכרעא דלפ"קד הל"ל והחב"י לא פליגי דעדון הל"ל אמרינן לא הכה מכת מות אלא דוקא דהכה ולמחרת מתה ומבו"ה לא נה רוגזים אבל אה"ן אם ראיכו שהכה אותה מכת מות אף אם אינה מפרכסת מודה להרי חב"י דאמרינן נה רוגזים ומש דהכה אותה מכת מות הו"ל כמתה ונה רוגזים ולא פליגי אבל מה נעשה דהגאונים הכו' אמרי דפליגי ומבו"ה בפקנו דבהפ"מ דוקא מפרכסין דאפי' בכדון הל"ל מחבנו לעיל בהוראת שפ"ד דבהפ"מ מותר :

נג ומעשה שנכנס בלילה זאב אי' לחלר גדול המוקף מחילה כביב ושיה בה אלן וכבשים ומ"ג תכולים ולבדוה דרך הפתח ובלילה שעמו הרועים שהכלבים נובחים והכבשים מקבקשים בזוגיים ומאו שקפץ הזאב ואלא לחון ומלאו כבש אי' דרוס . הכבשים מותרים מפני שהכבשים היו יכולים לדלג על הקולם ולצאת דרך הפתח מבוס דלא היה בבוס רק אמה מיהו אין להתיר אלא לאותם שבבר קנו מאותם הכבשים מבוס פקילא אבל לכתחי' אסור לקנות ולאכול עד י"ב מודש . למה לדק סי' ק . ומדברי שפ"ד סק"כד משמע קלת דגם לכתחי' יש להקל ע"ש :

נד שם בהגה ואפי' הרג אי' מהן דוקא שלא ראיכו בדרס וכו' אבל אם דרס אחרים וכו' כל מה שבדיר אקור . וכל שמלאים קלתם כדרסים אפי' לא ידעינן שדרסן אחר שהרג אי' מהם כולם אסורים . ש"ך סק"כח פר"ח סק"כח ומש הע"ב בפ"ד סק"כח שע"ה סק"לב זב"ת סק"לא תו"ז שם אות יב ב"לי סק"טו כ"מתג הג"הנ אות כב ע"ה שם אות מז :

נה אם המית הדורס יותר מאי' כמו שניים או יותר אפ"ה כולם אסורים . דמ"מ ומש לו"ה כלל מ' לבוש ב"ח אות יד ש"ך שם וכתב שכן פסק המורת היים כ"הג שם ובכ"ה ל"ח אות רג ומש"ל דף קלט גם מדברי מה"כס מלובלין סי' קד בראה דהכי נקטינן עכ"ד הכ"הג הל"פ אות ח ב"לי סק"טו שע"ה סק"לג ועי"ש שהתיר בשעת הדחק זב"ש אות יד תו"ז שם אות יג וסיים דהכי נקטינן דכולם אסורים :

נו ויהו יש להתיר לזכות לנכרי בהם המית רבים . ב"לי שם חב"מ שם אות כז :

נז ומיהו בי' זאבים ובי' כבשים הרוגים ודאי' ומתרים לכ"ע . שפ"ד סק"כח וכתב שכ"מ מהגאון ל"ץ ואם בי' זאבים וכבש אי' מרוג דאי' לא נה רוגזים ומעא דרס . שפ"ד שם :

נח לאו דוקא דרס אחרים אלא ה"ה פלע . ע"ז סק"יו פר"ח סק"כח ב"לי סק"טו זב"ת סק"לא חב"מ שם :

נט ועשה שהיה בדיר של עלים בי' אוזות בבלוב ועוד הלבו ובאו בדיר בי' אוזות ודי' בר אוזות ובאחר מלא די' בר אוזות כולם קטועי ראש ומודע מזה עשה הבדלם שכך הוא מנהג מוכח בעיר שלהם . ופסק המחבר שהשנים שהלכו ובאו בדיר בשדי הכי די' בר אוזות אסורים לאיכא הכא ספק על שהרי ודאי על ביניהם והרג לבר אוזות אבל הבי' אוזות שהם בבלוב שרי ומכום דאיכא ספק דילמא לא על בבלוב וסיימו ומעמא דכל היכא שנעשה בי' כתות

כמות בחדר אי בבי עקומות כפרדים אע"פ דעל במקום אי כיון שהרג וקטע בי וגי מהם
וכולהו אקירי מ"מ לגבי הכי הוי כת אחרת ולא ידעינן דעל והוי ק"ק ושריא · מ"ת ב"ח
המקמות קי"ב ולביעתיה אזיל דק"ל כמו שפסקנו לעיל באות נה דאם המית רבים מהם
חייסין · יאמר בזה הקי' עכ"פ שם אות כג :

ס עוד מעשה שהיו בדיר תרנגולים בכלוב וגם חזן לכלוב הלכו התרנגולים בדיר אחר ואכל
ולמחר מלאו בי תרנגולים מתים בכלוב ומאותם שחזן לכלוב שהלכו בדיר מלאו אי מת
ולא נשמע קול לוחש בין התרנגולים בלילה גם לא נמלא שום פצע מכה וחבורה לא בשני
תרנגולים במתו ולא בתרנגולים שנשארו חיים · התרנגולים מותרים בין לותם הנשארים בכלוב
בין הנשארים בחזן לכלוב דלא אמרינן מהרגו ע"י דוחק אלא הלינן במתו מעמת איזה חולי
ואתא"ל שמתו ע"י דוחק איכא קפיקא מעת לא נגע בנשארים והוי ק"ק ושרי · מ"ת ב"ח
שם סי' כא ער"ה אות ה יא"פ שם ז"ש אות יז :

סא תרנגולים שהיו עומדים על כלונס התחוב על הסותל ומאזן לכאן בעקום גבוה ובי
תרנגולים קטנים היו קשורים ז"ז למעה מהם בקרקע באופן אלא היו יכולים לעלות
ולמחר נמלאו בי התרנגולים אי שנאכלו כולו ונשתייר העצמות והבי נקעם נאמו אותם שהיו
למעלה על הכלונס מותרים · מ"ת ב"ח יקנות סי' קמ"ח :

סב גוי מק"לת מאור שנכנס זאב לתוך עדר של ישראל אין הגוי נאמן ואפי' אור הגוי
שראה שדרס אי מהם אין הגוי נאמן לאסור דבר של ישראל שהוא בחזקת כשרות ·
חב"י סי' נט וכ"כ הרי בית יהודה ח"יד סי' ו שאין הגוי נאמן בדבר שאינו בידו אפי'
מק"לת ער"ה אות ב הו"ז שם אות עוד ז"ש אות יד :

סג שבור או חולה אא מהני ליה מקום רחב · דע"ק ק"ד מק"מ ק"כ · גם ולד אינו יכול
לבדות · מק"מ שם מבו"י ח"א ק"י כד :

סד גם במקום רחב יש לבדוק לכתחי' אם אין בשם שום פצע ומושם דיקה מבחוץ ·
דע"ק שם וקיים המק"מ קוף ק"כא ומכון הוא :

סה אמרינן לעיל אם מהך ראשו של אי מהם אין מושמין · היינו אפי' אינהו מקרקי
מותרים דמכי קטע ריסים דחד נם רוגזים ולא שכיח שידלום עוד · מק"מ ק"כה :

סו היה דוחק בחדר אי בין הצופות ולא לחדר הבי וקטע אי אין אותם שבחדר הא'
מותרים · מק"מ שם מסם קי' יאושע קי"ח מה · והמק"מ שם הניח בל"ע :

סז אמע קרקיל עופות והלך לראות והיה עוף בפי הדוחק ובכח אין חשש על הנשארים
ודמי לקטע ריסא דחד · דע"ק ק"קא מק"מ שם וכתב שכן קי' מת"ש ז"ל והר"ש
בענה ז"ל · עוד הביא מהם קי' יאושע קי"ח מה כיולא בזה שאם בא אדם לדרוס והדוחק
מחזיק לאן אי ודוחק ואוכל בה ובשביל ביאת האדם בהם והניחה אף שלא מתה הכף אין משמ
על האחרים ע"כ · והמק"מ הגם שפקפק בזה מ"מ כתב כיון שאהבעה מעיני לעל כוונו
לדעת אי להתיר יש לקייק על דבריהם כיון דבאו"ש כתב דקטע ריסא דחד לאו דוקא אלא דב"ש
כשאכל אותה וכ"כ בהגהות בן הל"ל דבאכלה עדיף דאמרינן לא בא רק להשקיע רוגז בעבורו
ובאמר אכל אותה נה רוגזים ע"ש א"כ י"ל דבטשא את הבע"ח בפיו דמזינן דכוונתו לאכול
ממנו וכ"ש כשכבר התחיל לאכול הגם שבשעת בריחתו לא נגמר מיתת הכדרס מ"מ כיון דולליו
לא הניחה רק הוכרח לברוח מפני הבאים להליל הא ודאי אלו לא באו להבריחו היה אוכלה
להשביע רעבונו ודמי לקטע ריסא דחד ומהם וכו' ע"ש באורך :

סח סעי' ו בד"א שאם מהך ראשו של אי וכו' אלו החתולים שעולים על כלוב ונלא
עוף ומכניסין ידיהם ונפרים וכו' לא נה רוגזים דמתוך שהם בורחים וכו'
כועס עליהם · אבל אם סליא התרנגול ראשו מן הכלוב והחתול עומד על לולאו וקטע ראשו
אמרינן בבה"ג נה רוגזים והשאר מותרים דשאני הא מנהון ערן ז"ל דהתם הכנים החתול ידו
לפנים ומשום שבורחים ממנו הוא כועס ודוחק כל מקום שידו מגעת אבל הכא הוא לא הכנים
ידו אלא העוף הוליא ראשו ולא מיישינן שהאחרות ג"כ הוליאו ראשם ודרכן דיכולים לברוח
אלא ואלא וכגון דא הוי כמקום רחב ועוד דאמרינן נה רוגזים והו"ל תרתי לדדים לתיתרא -

מ"ת הב"י סי' מ ער"ה אות ז ב"לי קק"יב ער"ה שם אות יח מ"ז אות
יא וקיים ודברי מעם שם :

סט אם הדוחק יכול ליכנס ללול אבל הוא לא נכנס אלא הושיע ידו וקטע ראשו של אי מהם יש
להקל הגם שעתה הוא לא נכנס כיון שולאי יכול ליכנס בקלות אין להחמיר · דע"ק ק"מ :

ע אם יכול הדוחק ליכנס לשם זרך מקום אי שאוכל העוף הגם שנמצא הקטוע בלי שאינו
יכול ליכנס לשם מ"מ כיון שיכול ליכנס מלד השני יש להקל · דע"ק שם מק"מ ק"כא :

עא סעי' יא בד"א שאם הוא שותק וכו' היכא דחזינן דקצץ עלייהו וכו' אע"פ שהוא
בן תרבות אסור · דהא חזינן דעשה מעשה דריסה ואיכ שבקיה
לחיותיה · מ"ז ק"יח :

עב סעי' יב יש מי שאומר היכא דלא ידעינן אי שתק ואי לוחש וכו' לא חיישינן ליה ·
הגם ויש אוסרין בכה"ג ויש לחוש לדבר ולאסור · ולענין דינא העיקר
הוא כדברי מור"ש שיש לאסור מיהו בהפ"מ מותר . מ"ד ק"לא כמ"כ הג"בי אות ק
בקופו וקיים דמותר לאכלו פר"ח ק"לא ופקפק בהא דמותר בהפ"מ מ"ש ז"ש ק"לה
ב"לי ק"יז שעה"ה קוף ק"לו הל"פ אות ט ז"ש אות כ :

עג ולמוכרו לגוי לכ"ע שרי · מ"ד שם כמ"הג שם פר"ח שם ב"לי שם כרתי ק"יז ז"ש
אות ט"א הל"פ שם שע"ה שם ז"ת שם ז"ש שם ע"ה שם אות כ :

עד סעי' יג וכא דחושדין דוקא מידעינו וכו' אבל אם הוא קפק אם נכנס או לאו
וכו' · ואפי' שנעשו אותם מקרקרין · פר"ח ק"לא מעם הרשב"א
ז"ת ק"לו שע"ה ק"לז :

עה אם בהגת וכבר כתבאר לעיל סי' לג אם מבעבע דם בלואר מוהגים לאוקמו · ואפילו
אם הקנה רחב לפיכו ג"כ אנחנו מוהגים לאוקמו אם הוא בלואר והגם דהש"ך כתב
דיש לו בדיקה מ"מ אנו מוהגים לאפי' יאא נפת דם מעור הלואר אסור ועי"ל בדבריהו ס"לג :

עו סעי' יד אבי שנכנס בין השוורים ונמלאת לפורן של אבי תלושה וכו' בגבו של אי
מהם · לאו דוקא אבי אלא ה"ה כל שאר הדורסין כמש"ל אות לז :

עז ודוקא שראינו שנכנס הדוחק הוא דחיישינן אבל לא ראינו שנכנס תולין שכבתל היה
לפורן זה ונתחבך בכותל ונתחבש בגבו · ב"י מש הרשב"א ד"מ אות ה וכתב דאף
דלא הוי ק"ק גמור מ"מ הוא"ל ואיכא הכי קפיקי באבי ובכותל ליכא אלא חד קפיקא תלינן
במלוי יותר ומותר וכ"כ הגאון דריסה ז"ל ע"ז ק"כא פר"ח קוף ק"לו מש"ז ק"כא ז"ש
אות ט"ג הל"פ אות יא שע"ה ק"מג מהרי"קש בערך לחם מכ"א שם אות כד ז"ת ק"מג
ז"ש אות כב ע"ה שם אות כה ודלא כתב"ח בקו"א והדמ"א שאסרו :

עח אבל בתרתי ותלת דקיימין בדרא דקמופי דבר ברור לאסור אף בלא ראינו שנכנס ·
פר"ח שם ז"ת שם ע"ה שם שע"ה שם מהרי"קש שם ז"א מ"א שם ז"ש שם :

עט ואם מכירין הלפורן שהוא מכלב פטיעא דאין חושדין · כ"מ הג"בי אות עא ועש"ל
דמש"א ומשמע מדבריו דוקא אם הוא מכלב אבל מאר דורסין חושדין וקי' והא לא
ראינו שנכנס מאר דורסין אלא דוקא ראינו שנכנס אבי אבל מאר דורסין הוי קפק לא על
ומותר וי"ל דהוא אזיל לבעתיה שכתב הכנ"הג שם בשות עז דהדמש"א ק"ל כהב"ח בקו"א
דקי' על קי' לא על חיישינן מש"ה כתב בכאן דוקא כלב אבל לדידן דפקקו לעיל בשות עז
דבק"ע קל"ע ומותר א"כ הכא בראינו שנכנס אבי דוקא ולא מאר דורסין אם היה הלפורן
ומאר דורסין לא חיישינן וכשרה :

פ אם אפי' אם הוא בותק וכו' . וה"ה אם הוא ומש מקרקרין · פר"ח ק"לו שע"ה
ק"מג ז"ת ק"מג מכ"א שם אות כג ז"ש שם :

פא אם ולא לזה בלבד וכו' אלא לכל הסורים שבדיר וכו' · ואפי' כולם שותקים · ב"י
ודלא כריו"ז ע"ז ק"כב פר"ח ק"לז ב"לי ק"מו הל"פ שם שע"ה ק"מג ז"ת ק"מג :

פב ואם הגם אי מהם והבי נמלאת לפורן תחובה לו בגבו חיישינן לכל הנשאים · כ"מ הג
הגה"ע אות כט שפ"ל ק"לד · אבל אם נמלאת לפורן תחובה על הסרוג עצמו יש
להסביר

להכשיר השאר · שפ"ד שם דלא ככה"ג שם ע"ש שם לות פל"ה :

פג זה שהלפורן בגבו לפי בזוקוש רחב דליכא מילים ויכולין לברוח אע"פ הישינן ליה · ורן ז"ל גב"י ודלא כהט"ז ס"ס ס"ג פר"ח שם שע"ה שם ע"ש שם · ויהיו שאר בורים מותרים במקום רחב וכן כותל ורן בב"י · פלפה ודלא כמו שהבין הגלון המ"א ומנו וכ"כ כל האחרונים ז"ל :

פד שם וכ"ש אם מקום לפורן לו חוש לפרכיו וכו' · פי' דאם כמלא ומה בגב הבור ולא כמלא שם לפורן אלא מקומות הוכשרין · י"א דבמקום לפורן הוכשרין הגם שלא כאיבו שכבשם אחי · פר"ח ס"ס בדי"ח והיכא דאשכחן מקום לפורן וכו' עי"ש גם הרי אל"ש ז"ל הכי ס"ל עי"ש בשעי' י"א ס"ס · אבל הפר"ח וכולהו דנותא שהבאנו לעיל בלות עח לא אמרו בשפק על אלא דוקא בהרתי ותלת דקיימא בדלא דקחופים ומשמע מדבריהם דבמקום לפורן ס"ל דלא אסרינן בס' על ע"ש ויש לתקל כדבריהם ושיטו מבוס דהרשב"א ז"ל לא נתפתק אלא דוקא בהנהו דקיימי בדלא דקחופים דכ"כ ה"ל ול"ש בתרי לו בתלת כיון דאיכא הוכחה שאין המתהכים בו לפרכים לו גו יתבות לשם בגבן לטולם ובדלא לפרכים ודאי אי ככנם ודבקה וקרוב הדבר מאד לאמור עכ"ל הרשב"א והביאו מרן ז"ל בב"י ומשמע דדוקא בדלא דקחופים דוגלתא דלא שכיחא היא שיהיו בו לו גו לפרכים מעקים ויושבות בגבן ומ"ש בשתפק הרשב"א לפי' דלא דאיכו שנכנס אבל גבי מקום לפורן יכולים לדור שיהיה מקום בלשון בהתל שתחלך בה לו יחל קבן היה שקוע שם הה המלה נעשית אבא זה בגופם ועל כן אין להחמיר :

פה סעי' טו טז יז לא כתבנו עליהם כלום ומשם דאין אמו בקיאין בבדיקה כמ"ש בסעי' יח :

פו סעי יח יש מי שאומר דכ"מ שכו' שם בדיקה וכו' בדלות הללו וכו' ולים לה תקנתא אלא לבהיר יב"ח וכו' · ולפי' לדאי דכוקם מהני שהיה יב"ח לו בשתלא · ס"ך שק"מב כמ"ה הג"הטו לות כ ובכ"כ הדמש"א לף קנג ע"ד פר"ח שק"מה ב"לי שק"כב שע"ה שק"כד כתבי שק"יא זב"ח שק"נו הב"א כלל יד לות כט שפ"ד שק"מב עכ"ה שם לות כט :

פז הא דאמרינן יב"ח דוקא לבנה פשוטה אבל לשפה מעובדת בעינן יב"ח מודעים · תו"ח כלל עג לות ב ס"ך שק"מג ובכ"כ הרי לפי הבבי הג"הטו לות מז ושכ"כ דמש"א ובלי ב"לי שק"מב שפ"ד שק"מג שע"ה שק"לה הל"ם לות יב מה"בר לות יב תו"ז סי' מב לות כ זב"ח לות כז עכ"ה שם דלא כפרי"ח ופרי"ת ובכ"כ הטו"ג שק"מט :

פח שם לו בנקבה שתתעבר ותלד וכו' · גם בנקבה מהני שהיה יב"ח ב"ח לות כט פרישה כמ"הג הג"הטו לות מח ב"לי שק"כד כתבי שק"יג דלא כשע"ה שק"נו וכ"כ הטו"ג שק"ן :

פט ודוקא שתתעבר ותלד אבל עבור לאחר לא מהני · ס"ך שק"מה כמ"הג הג"הטו לות מ"ע וכן הביא מש"א דמש"א פר"ת שק"כא כתבי שם ב"לי שם שע"ה שק"נו שפ"ד שק"מה מה"בר לות יד מהי כלל מג שק"א הב"א לות כח תו"ז שם לות ד עכ"ה שם דלא כפר"ח שק"מז וכ"כ טו"ג שק"כא :

צ אם ילדה לו בעוף שהעילה בילים שאינם גמורים י"ל דלא מהני ואפשר דגם לפי' הפר"ח דמכשיר בעבור לחודים מולה בזה דנפל גבע הסוכים קופו על תחלתו ולא עבור מעליא הוי · פת"ת שק"יב מש מומות יהושלים סי' ע :

צא זכר עדפה אם מוליד נחלקו בו האחרונים פר"ח בתשובה שבש"ם מיס חיים סי' ב וקיעת מהחמורי כתבו דאינו מוליד והבאיה שהביא הפר"ח דמו לותה רבנן בתרלי בגמ"ש הומה"בר לות יג והרי שקל"ל יד סי' כז העמיק בדבר והעלה דגם זכר עדפה מוליד ולפ"ז זכר שהוא בנא על הנקבה וילדה אבתי הקפק עומד לאמור · זב"ש לות כח וכן עיקר :

צב אם וכן בעוף אם גמרה להעיל כל הבלים של עשיה הלשונה והשתה ומ"ש יום ואח"כ חזרה להעיל בלים כשרה וכו' · ואז כשהעילה בלים פעם שניה כל הבלים של עשיה הלשונה לאפרע הם מותרים · ס"ך לקמן בסי' פו שק"כו פר"ת לקמן שם שק"יד טו"ג שק"כב :

צג גם בהמה לריך לידע אלא היתה מעובדת כשנעפה אם היתה מעובדת לריך להתין

עד שתתעבר פעם שניה כמו בעוף · פר"ח שסק"מז וסיים ופשוט הוא כתבי שפ"ד שק"מה הכתב דלידה לחודה לא מהני אלא בעינן עבור ולידה שע"ה שק"מז זב"ת שק"מה עכ"ה לות יג תו"ז שם לות ס :

צד בהמה נקבה שנתעברה והגיעה לסוף העבור ושחטוה ונמלא הולד בתוכה וקרוב הדבר דולדאי אי לא שחטה היתה יולדת יש להקל ולהתיר · זב"ש לות ל מש מחמור לדוד · וסי' מז"ל אינו מלמו לראות הדין בשרבו שם ומהפוסקים מוכח איפכא דזה לשון רש"ל ז"ל הביאו הפר"ח שק"מז ובלי"ש שק"כד דדוקא תלוי בלידה אבל לא בעבור לאחר דאשתבר דתתעבר עבור שלא תבא לידי לידה אלא תמות בו עכ"ל ואח"כ ס"ל בזה הכרון דאף דסיא קרוב ללידה שמא לא היה בה כח לילד מש"ה אבל לידה אלא היתה מתה על כן אין לקמוך עליו בזה והבהמה אסורה · וגדולה מזה אני אומר אף אם שחטוה ונמלא בה בן י' מי וילא לאויר וחיה אפילו הכי היא אסורה דשמא לא היפה יכולה לילד אותו · וכן הסכימו חכמי הימיבה הי"ו :

צה כ"א יום בעינן שלימים ובליל מהני · מרן ז"ל בש"ע לקמן סי' פו סעי' ט שפ"ד שק"מו :

צו וכן שפק ערפה שלא העילה מעולם בעינן כ"א יום שלימים משכולל הספק · שפ"ד שם :

צז שהיית יב"ח לא מהני אלא דוקא לדחוקה כפולה אבל שבוכה גם בעוף מוך לחבוכו בגוף שערפותו ומשם חשש נקיבת הריאה לא מהני שהיית יב"ח ולידה לאבתי איכא לאיחש שמא בתוך יב"ח האחרונים ניקבה הריאה · פר"ח סיף שק"ן מה"בר לות עז בלי"ש שק"מכ שע"ה שק"ם כתבי שק"עז זב"ת שק"מה זב"א לות סיו חכ"א כלל יד לות לא ועי"ל סי' נג לות מו מה שליינו עוד לכמה פוסקים :

צח ומיהו אף בשמועת הגף דלא מהני יב"ח או כ"א יום מ"ש אם שהשה כ"א יום וחזרה והעילה בלים הבלים של מעיה ראשונה שמקומה כ"א יום מותרים · פאת נגב סי' דף כג ע"ד בסופו זל"א ח"ג לות ע · ופשוט הוא :

צט אבן שבולת הגף אין בו עוקץ ונקשר מהני לידה או שהיה מעשה שנקשר · מה"בר שם ומשם בני חיי · ועי"ל סי' נג לות מז :

ק ומיהו שמועת גף בעוף מהני לידה או שהיה אשה לנקיבת הריאה אלא בשעת השמעה · פר"ח שם ב"לי שם שע"ה שם כתבי שם זכ"א שם מב"א שם · ועי"ל סי' נג לות כט :

קא עוף שנשבר עצם האמצעי במקום לו"ש ובעליו שהה אותו יב"ח ומי לא מהני אלא חזר ונקשר יפה שאשאי ולא נשאר שם עוקץ כלל ואח"ך שהה יב"ח כשר ולישא לאיחש לאדי · מה"בר בקו"א לות ב ומשם הרי מכתם לדוד יד סי' ט :

קב ומיהו אם יש קיעור רוחב אגודל מן הסבר על מקום לו"ש ושהתה יב"ח או שעילה בילים אחר כ"א יום לריך להכשיר מכח ס"ק דהוא הדין שכתבנו בסמוך ומשם הבב מכ"ל דסבר במקום לו"ש לא מהני שהיה ולידה פליג עליה הרי אדמת קדם ח"א סי' יב ועוד דאף דהמהבג הוא לו"ש עד חלי העצם מ"מ הכב"הג ז"ל פי' בדברי רמ"א דבעוף קני בדוחב גודל ואח"כ אף לכהגינן בחלי העצם מ"מ הוי ס"ס שפק אי קני בדו"ג או לא ואתי"ל דלא דילמא הי כהאד"ק דמהני שהיה או לידה אף בזה · ז"לא ח"ג מ"ד דף ס עי"ש :

קג שחט הרגגולת ואח"ך נאה אלא שחט אלא מקלת ושט ונשתפק אם היה רודו והעריפה והשליכה מידו והתרגגולת עמדה והלכה ואח"ז חיתה הרבה והעילה בילים ויצבה והגדילה אפרוחים ומזרה והעילה עוד בילים והרי היא בריאה אלא שנשאר קלת רושם בלוחרה והאיש אומר דודאי חתך הושט בלי שפק לדידיה אקורה והאפרוחים מותרים ולכ"ע שרי דקבלת הז"ל נגד האיש הזה · אמנם יש בידנו לבדוק כיון שיש רושם מבחון לשוחטה לאעלה ושאר ואם נמלא בקנה רושם הרבה כשרה ואם נמלא בושם ערפה · מה"בר בקו"א לות ג ומשם הרי מכ"ל :

קד אם בהגה ואנו בדורות האחרונים אין בקיאין בבדיקה וכו' ואין קומכין על בדיקתכו וכו' י' י"א דאי איכא עוד קלת להתיר יש לסמוך ולסקל ע"י בדיקה · כמ"הג הג"הטו לות

אות מד . וכגם דהב"לי סק"כה דחס זאת הקבלה מקום דמכן ק"ל כדעת רא"שונים ע"ש ז"א דאכן ק"ל דהיכא דכתב מכן ז"ל י"א ו"א ק"ל כליכנא בתרא כמ"ש הרי' יד מלאכי ז"ל בבללי הש"ע אות יג קלג ע"ב ע"ש וכ"ש דקי' לאבונה הביא אותה בשם יש מי שאומר וקי' שנים כתב אותה בשם י"א ודאי דק"ל כקי' שנים ופשיר כתב הכב"הג . ומ"מ כבר הקפ"ל סק"מא בקפק בזה על בן יש להסמיר :

קה עוד י"א דרוקה שנתערבה באחרות אע"ג דלא בקאין בבדיקה מוכל לסמוך אבדיקה להתיר אחרות . כ"הג שם אות מה . וגם בזה בקפק הגאון שפ"ד שם והניח בצ"ע ומ"כ יש להסמיר ג"כ בזה וכ"כ המק"מ סק"מע וקיים וכן המכבג פבוע ע"ש :

קו בערפה מן הבטן איכא פלוגתא אי מהני בה בהיתר יב"ח ולידה או לא כמ"ש הכב"הג הג"הע אות מו וע"כ יש להסמיר ולא מהני בה יב"ח או לידה . ועיין עכ"ה שם אות לו :

קז שם בהגה ויש מחמירין עוד דכל שלריכין לשהותו יב"ח חייבין להקלה וכו' . אבל בעוף דא"ל להשהותו רק כ"א יום לא חייבין להקלה בזמן מועט כזה . ש"ך סק"מז פר"ח סק"מע שע"ה סק"מע זרע אמת אות שמו זב"ת סק"ש הכמת אדם שם אות כח הל"פ אות יב ע"ה שם אות ל :

קח אחרינן בכמוך דבעוף כיון שהוא זמן מועט לא חייבין להקלה והגם שאירע הקפק בזמן שמעלת בילים דאז לריך להמתין עד שהכלה להביילם ואח"ך כ"א יום שתחיל מחדש להביל א"כ יהיו ימי השמים כ' יום וכדומה אפ"ה שרי . מק"מ סק"ן :

קט כל שיש עוד לד היתר אף דאין לכמוך אבדיקה מ"מ שרי להשהות יב"ח . מק"מ שם ופכ"כ הכ"א שם :

קי שם בהגה וכ"מ שהוא ודאי ערפה וכו' אסור . ואם הוא קפק יתרת מהני בה שהיית יב"ח . ש"ך סק"מח ער"ה אות עו ודלא כפר"ח ז"ל :

איק ולאו דוקא קפק דמליאות דמהני שהית יב"ח ולידה אלא גם בקפק דדין דפליגי בה הפוסקים אהני שהית ולידה דהוי נסיון לנוקבו כפי המתיר . פר"ח סק"ן שע"ה סק"ה הכ"א שם אות כט זב"ת סק"אא תו"ז סי' מב אות ז משם החק"ל סי"ד סי' כה ענ"ה שם אות כט :

קיב אם הוא קפק דרוסה והדבר קפק אם עבדו עליו יב"ח או לאו אין להתיר מכח ק"ש משום דליכא חזקת היתר ואסור . תו"ז שם אות מ' :

קיג סעי' יט י"א שלפרים קנמים וכו' דין זה לא שייך לדין דאין לא בקאין בבדיקה בכל מילי כמ"ל :

קיד סעי' ך אם רבים הנדרסים אסור להשהותם וכו' הגה והמנהג להחמיר אפי' בא' . העיקר כפי המ"א ז"ל כמ"ל :

קטו ואם רבים הנדרסים הם עופות יכול להשהותם כ"א יום משום דהוא זמן מועט . כ"מ מש"ך סק"ג שפ"ד סק"ג :

קיו הא דמיבין לתקלה אפי' בא' היינו דוקא בודאי איסור אבל בספק דרוסה לא חייבין לתקלה אלא כשהם רבים . ער"ה אות עז ומ"כ המחבר כלל ד סק"ו :

קיז עדר שנתערב בו קפק דרוסה בהוא לא חייבין לתקלה ושרי להשהות יב"ח חזון עבוד ולידה . כ"הג הג"הע אות ס כוף הפי' והגם דאמרינן לעיל דרבים הנדרסים אסור להשהותן אאי הכא כיון דנתערבה יכול להשהותן . כ"הג שם ב"לי סק"כט מק"מ סק"ן :

קיח סעי' בא אסור לסמוך דרוסה וכו' לגוי שמא יחזור ויעבדנה לישראל . עופות שבמקום אחד אוכלים אותם עפ"י העקות ובמקום אחר אין אוכלים אותם ואירע קפק עופות במקום שאין אוכלים אותו מעתה יאסר לישראל . ולא חייבין שמא יעבור לישראל בעדיבה אחרת שאוכלים אותו דשמא דרוסה בי הלי לא חייבין . אבוה"י הא"ש סי' נה ער"ה עשה הגה אות יד פת"ת מק"מ ב"לי סק"כט ענ"ה אות ל :

קיט גם שהגה עותר לעבור לגוי ולא חייבין דיחזור ויעבדנו לישראל דישראל לא זבני שהעה אין הגוי . ער"ה אות יח וכן נוהגין :

קך קפק דרוסה אסור להניחה לנפשה מיד דשמא יעלהנה ישראל ושוא לא ידע . כ"הג הג"הע אות גג ועש הרש"בא ז"ל :

קכא הגה ודוקא בערפות שאינו ידוע אבל עופות הידוע וניכר לכל מותר . ואפי' אם אינו ניכר בעודו חי אבא לאח"ש והפשע וניתוח כגון שבוחה ודכוותא מותר לעוכרה לגוי דלא חייבין לעה שיבין לבמות את ישראל שיקנה אותה בחזקת כשרה דלהפסד ממון הלוקה לא חשבו להפסיד הטוכר דאי חזית ולא חייבין אלא היכא לאפשר לבוא לידי תקלה שיאכלו . פת"ת ענש שאלת יעב"ץ מ"א סי' עב :

קכב אפי' בעיר שרובה גויים ג"כ אסור לעוכרה לגוי שמא יחזור ויעבדנה לישראל להבוקיים לא הילקו . שם ענש הכז' :

קכג שם בהגה וכן אפי' ס' ערפות ויש מכשירין וכו' מותר לעוכרו לגוי וכו' . אין להקל בזה אלא בס' דרוסה לבלא"ש יש לה היתר בבדיקה אבל בשאר ערפות אחר בפלוגתא דרבוותא היכא דאין לדין בלא"ש להתיר אין להתיר אפי' לעוכרו לגוי . ש"ך סק"כא פר"ח סק"כג ב"לי סק"כבי כרתי סק"ז שפ"ד סק"כא וקיים והעיקר דאין לעשות ק"ש בידים ואף בפלוגתא דרבוותא ע"ש זב"ת סק"שה שע"ה סק"קד ענ"ה שם אות ל :

סימן נח

א סעי' א נפולה אסורה כילד בהמה שנפלה אבו מכריקה ועד שעכרה וכו' עשרה עופות חוסמין וכו' . הסוך אם נפל לבור עמוק חמשה עופות ג"כ חוסמין יען כי יש מכריקה עד רגליה יותר מאלבעה עופות . כרתי ופלתי סק"ב :

ב שם אליך שיהיה וכו' יש"ע וכו' . ואם איכא בעותא שאינה יכול ליכך אפי' בפחות מעשרה חיישינן מנוס פסיקת הטוע . מחב"ר אות ד ומשם התב"ש ומו"ב מ"הק סי' כב ועיי"ל בדברינו סי' לב אות כ"א וכב מ"ש כמה חלוקי דיניס ע"ז :

ג והיה כשמוליכין על העגלה אל יזרוק מן העגלה בבה משום חשש כמולה . ב"לי סק"ב ע"יל :

ד שם זהא דבעינן גוהה יש"ע דוקא כשנפלה ונעלמה וכו' . פי' לא לראותה אלא מעלמה אירע לה סגיון כדרך שיפול הטופל אבל לראותה לא חייבין . פר"ה סק"א פר"ת סק"ב שע"ה סק"ב זב"ת ס"ב זב"א אות שך ענ"ה סי' מא אות ב :

ה שם אי הפילוה אחרים וידעה שרוצים להפילה אבל אם הפילוה אחרים שלא מדעתה אי אפי' ידעה וכו' שהפילוה בבת אי אפי' בפחות וכו' חוסמין לה . הכא מיירי כגון לילית היא מתאמלת עצמה בכל כחה כשרוצים להפילה בבה וסילבך בפחות מעשרה כדי אבל הפילוה בבת אי היינו בבת אי ממש כגון שמפילין אותה פתאום אי שקשרו רגליה והפילוה וכל כיולא בזה אפי' פחות מעשרה חוסמין . ש"ך סק"א כב"הג הג"בי אות ח פר"ח סק"ב פר"ת סק"ד ס"ל אות א זב"א אות הא זב"ת סק"ו שע"ה סק"ג הכ"א כלל כו אות ה ענ"ה שם אות ב :

ו הא דהפילוה אחרים בבת אי חיישינן אפי' בפחות מעשרה מסתברא דלא מתסרא מיעוט מכריקה לאחן וכל פחות מזה מסתברא דלא מתסרא . פר"ת שם זב"ת סק"ז ענ"ה שם . והגם דהמב"ז סק"א גמגם בזה מ"מ הסברא כך היא :

ז הגה ואין מלוק בין בהמה לעוף וכו' . עיין מ"ש לקמן אות י' ויא :

ח סעי' ב העוף שדרכו אדם בדגליו אי ערפו לכותל אי שרלאתו בהמה וכו' חוסמין לו . הגה וכן אם נפל אחן אי דבר קשה על גופו וכו' . באחן אין מלוק בין גדול עשרה לפחות עשרה אלא הכל לפי האדן אם יש בו כדי להמית . ב"י בשם הכלבו דמ"מ ס"ז סק"ב ומשם מהר"שאל סי' קב ואו"ה ש"ך סק"ב ודלא כהב"ח כ"הג הג"בי אות ט וכן הביא ומשם הלב"ה אות קעד פר"ה סק"ג פר"ת סק"ה וקיים וכבל לפי דאות עיני המורה ב"לי סק"ד ענ"ה סק"ד כרתי סק"ד מש"ז סק"ב ונשפ"ד סק"ב זב"א אות שכל זב"ת סק"ט הכ"ש אות ב הכ"א כלל כו אות י' תו"ז סי' עה אות ט ענ"ה שם אות ד :

ט אם בהגם וכן בבהמה וכו' . אכולא מילתא דלעיל בסעי' ב קאי דהיינו אם טרפה בכותל או שרצלתה בהמה או דרסה ברגליו וכ"כ הטור אבהמה . ש"ך סק"ג כ"מהג הג"הטע אות ג פרי"ח סק"ד שע"ה סק"ה שפ"ד סק"ג זר"א אות שכב עכ"ה אם אות ג :

י וכן הדין בעוף אם הפילוה אחרים בבת אי אפי' בפחות מעשרה או כפלה מעצמה י"ע חושבין אע"ג דעוף יש לו כנפים ופורחת ומצלת עצמה מן הנפילה אפי' בכף אי' מ"מ כשנפלה ונתבטה ע"ג קרקע ולא הלכה הא קמן דלא הלילה עצמה וחושבין לה מושם רקוק אדרים . כ"הג הג"הטע אות ד מושם מהר"ש הלוי מי"ד סי' כג ער"ה אות ב זר"א אם תו"ז אם אות ז מושם הטו"ג ע"ש והגם דמהר"ש הלוי לא אסר אלא דוקא בהפילוה אחרים האחרונים שזכרנו הער"ה והזר"א דהו דבריו והעיקר כדבריהם :

יא הכלל העולה בזה דבעוף ג"כ תליא בהליכה וא"כ מ"ש הלח"פ סק"ג מושם פני יחוק הא דבעוף דיהו כבהמה היינו דוקא בנדבקים שני כנפיו וכ"כ הב"לי סק"ג . כל זה לא ק"ל הכי וכבר דחה דבריהם הזר"א אות שכג ע"ש . גם מ"ש הש"ד סק"ג דבעוף לא איך בים גובה עשרה דאפי' שני כנפיו קשורים דעומד הוא על רגליו אם לא שרגליו קשורים עכ"ל ומשמע מדבריו דלא איך בעוף כפילה אלא דוקא אם רגליו קשורים . כל זה אינו דכבר דחו דבריו האחרונים ז"ל ומכללם הגאון מק"מ סק"ה והגאון דע"ק סק"ב ג"כ דחה דברי הב"לי והש"ד גם הרי אם לבינה אות ג כתב על דברי הש"ד דהם הפך דברי מרן לקמן סעי' ה דכתב אם שני כנפיו נדבקו בדף חושבין לו וכי לא איירי שעומד ברגליו על הדף ההוא הרי הפך דברי הש"ד וקיים דלא יכל לקוף ד"ק ע"ש . וא"כ אין לסמוך לא על דברי הלח"פ והב"לי וכ"ש על דברי הש"ד והעיקר הא מ"ש הטו"ג בקוף סק"ו ו"ל לענין מעשה אין לנו עסק בכל אלו החלוקים אלא הכל תלוי בהלכה או לא הלכה וכו' עכ"ל וכ"כ עוד הטו"ג בקוף סק"ז לענין מעשה כבר כתבתי דאין לנו עסק בכל אלו החלוקים אלא הכל תלוי בהלכה או לא הלכה ות"לנו וכן הסכים התו"ז סי' עה אות י והכל כמ"ש בסמוך וכן קיים הרי אם לבינה אם דכל שלא הלכה חושבין ע"ש וכן אנו נוהגין פה בגדאל יע"א דגם בעוף הכל תלוי בהלכה . ועיין מ"ש לקמן סעי' ח אות ו :

יב סעי' ג כפולה שאמרנו וכו' ואם שהתה וכו' צריך לבודקה כנגד כל החלל . לא כאריך בזה אלא בקאין בבדיקה ואין להתיר אלא בהלכה כמ"ל על כן לא כתבנו על זה כלום :

יג אפי' אם נתערבה כפולה זו באחרות אפ"ה אסורה ולא מהני לה בדיקה . מש"ז סק"א בסופי מח"בר אות ה ער"ה אות ג ועיין ער"ה אם אות כה :

יד אם אי שנתרסק אבר מאיברים שבפנים וכו' . בהמה שלא ראינו שכפלה אין חושבין לה אם נתרסק מעצה אבר ונפסדה לורתו שאין חושבין מעוש רסוק איברים והפסד לורה אא"כ ידוע שכפלה . ע"ז סק"ג פרי"ח סק"ז פרי"ח סק"ח וקיים דאמרינן שמחמת חולי אירע לה כ"הג הג"בי אות יג מש"ז סק"ג כתבי סק"ו :

טו הגה ואם הוכתה באבן וכו' רק כנגד המקום וכו' . ואם הוכה עוף נגד הריאה שלו לרך בדיקה בריאה ולדיקן שאין אנו בקיאין בערפה . ש"ך סק"ד פרי"ח סק"ח כתבי סק"ח שפ"ד סק"ד לח"תפ סק"ד זב"ת סק"יו שע"ה סק"י זר"א אות שכו תו"ז אם אות עז עכ"ה אם אות ז חכ"א כלל כו אות י . ואפי' אם הלכה ערפה דלא מועיל ההלוך בזה . דגול מרבבה פרי"ח סק"ה חכ"א אם :

טז הא דאמרינן דאם הוכתה עוף נגד ריאה דערפה היינו דוקא עוף שהריאה נחבא בין הצלעות אבל בהמה צלעותיה מגינות עליה ודיה כשאר איברים . חכ"א אם . וי"א דאין חלוק בזה ובהמה דינה כעוף . מק"מ סק"ע . מיהו חזר וכתב נגיחה נגד ריאה דבהמה אי עוקן עץ מגדר קנים וכותים אף שעור שלא אם הבשר שבין הצלעות נקבע י"ל דחמיר . דע"ק סק"ד . וכתב עליו המק"מ דוקא דנקבע בשר שבין הצלעות משמע דהמק"מ חזר מדבריו שכתבנו לעיל משמו דגם בבהמה חושבין והודה לדע"ק דדוקא אם יש רעותא דנקבע בשר שבין הצלעות וא"כ בודאי שבהפ"מ יש להתיר בהוכתה הבהמה נגד ריאה :

יז בהמה שהוכתה על ראשה ומתוך הכאה הבלה בעקומה ושחטוה ויש בלא עורה ובלא הלכה דיהא כדין נפלה שחושבין לרסוק איברים ולדיקן דלא בקאין בבדיקה ערפה . תורת הבל סי' ו שו"ג סק"עו . וי"א דלא חיישינן לה כיון דהוכתה באבר א' לא חיישינן לרסוק איברים וכשרה . חק"ל חי"ד סי' כא דף לא ע"א שהביא להרי תו"ה ולחם דבריו . ואולם אח"ך ראיתי להגאון מק"מ סק"ז שבתחילה הביא פלוגתא בנפולה גבי עוף דלא"ש הרא"ש ועור דעוף א"ל בדיקה דעלם הגבולת מגין על העוף ולא' הרמב"ם ומרן דגם גבי עוף בעי בדיקה בנפולה ובאור זרוע סי' תלז שחייב בדבר וחיים לעוף ואח"ך כתב דגם לא' העור והרא"ש דלא חיישי בנפולה גבי עוף מ"מ בהכאה על העוף גרע וחיישי ובספרו ג"הק סי' ל סק"א הביא עוד ראיות לדבר והביא תשובת הרשב"א ח"ג סי' רעו דאם העוף ביתו חיישינן לנקיבת הקרום כמ"ש בגמ' דקועה דף מח גבי יוחנן כה"ג וכו' עי"ש בג"הק באורך ומוכרח לומר דהגאון חק"ל אשתמיט מכיס תנ' הרשב"א ח"ג הנז' ולו ראה אותה אפשר דהוה הדר ביה . על כן יש להחמיר :

יח בהמה שחיתה חתך הגבר וגרדום ומשם יש לחוש שנחבעה בשדרתה בגשר כשהגביהה ועל כן נכון לבדוק החוט . דע"ק סק"ד מק"מ סוף סק"ו :

יט סעי' ד אם עמדה וכו' גם דין זה לא שייך לדיקן דאין בקיאין בבדיקה :

ך סעי' ה מ"ש דכל שעמדה והלכה וכו' אין חושבין לה . עמדה והלכה אוכחא דמלתא נקט ואפי' העמידוה אחרים והלכה הלוך יפה ומעלמה בגי ואין חושבין לה . ש"ך סק"ו מ"ז סק"ז פרי"ה סק"יא כרי"ת סק"יא שעה סק"יד ב"לי סק"ו זר"א אות שכז הלא"פ אות ג זב"ת סק"יט מש"ז סק"ז הכ"א אם אות א עכ"ה אם אות יב :

כא סעי' ו הלכה כשרה וא"ל בדיקה וכו' הלכה והיא לוקעה לריכה בדיקה . ודוקא שנפלה והיא לוקעה אבל לוקעה ולא מודע שנפלה אמרינן שגרמה נקעה וא"ל בדיקה . ש"ך סק"ח פרי"ה סק"יד הלא"פ אות ד שע"ה סק"עז כרתי סק"יב זר"א אות שכח זב"ת סק"כא הכ"א אם אות ב שפ"ד סק"ח עכ"ה אם :

כב עוף שחבעוהו בקרקע והלך הילוך יפה רק שנכעע בראשו כאיש כדאם אין נעעוע זה הנשא לאוכלה וכשרה . כב"הג הג"בי אות לז מש"ב מהר"ש הלוי מי"ד סי' כג ב"לי סק"ז זר"א אות שכט ומיהו הלריך לבדוק המוח משום עיש ע"ש :

כג אם בהגה וי"א דאין הלכה אלא כשהלכה ד"א הלוך יפה רק בהלכה וכי נהוג וכו' . וכן מנהגינו פה בגדאל יע"א :

כד אם ולא נקרא הלכה אלא כשהלכה ד"א הלוך יפה כמו שהלכה קודם שנפלה וכו' . עור שהיה כמו חזק בהלוכו יותר מקתם שוריס ונפל ואח"ך הולך רק כדרך שאר שוריס הגם שמדברי רא"א משמע דבעינן הולך כמקודם מ"מ מסמעות הפוסקים כל שאינו לוקע הלוך יפה ואא"כ בספ"מ יש לסמוך על בדיקתנו . שו"ת ר"ע איגר ז"ל סק"י פג פת"ת סק"ה ומשמו :

כה וה"ה בעוף אם הלכה מוהרת כמו הבהמה . כב"הג הג"הטע אות יג מש"ר מהר"ש הלוי מי"ד סי' כג וכתב עוד שכ"כ הר"ן ז"ל בהדיא ע"ש . ועיין מ"ש לעיל אות יא :

כו נתן לב לראות שאינה חולה והולכת יפה הגם שלא ידע אז הנפקותא להתירא ע"ז לא הוי מילתא דלא רגיא . דע"ק סק"ה מק"מ סק"יב :

כז אם נשברו רגליה בתוקה שבשר ואפשר להבחין הלוך יפה להוליא מדין נפולה כשיכאו תחת רגל השבור אופן המשבר ותלך ע"ז יפה בשאר רגליה אפ"ה חושבין לה ואסורה . דע"ק שם מק"מ שם וכ' המק"מ דבתשו' הסיב משם מי"ד לא כתב דבלועת רק על רגל השבור ובשאר מהלכת יפה מהני ע"ש והגם דבהש"מ מכשיר המק"מ הביא בל"ע ועל כן יש להחמיר :

כח אם בשעה שנפלה תכף ומיד הלכה בבהלה הלוך בעולה ונראה מזה שעדין לא הרגישה בכאב שלה ואחר שנחה מעט הרגישה בכאב שלה ואינה יכולה לילך עוד כי כן הגילות אלנו לאחר שנחבע התרגול הולך תכף ומיד אחר השחיטה בעולה משום שעדין לא

לא הרגיש בשמיעה וזו נמי הכפולה דכוותה · בזה נתתפקו חכמי הישיבה ס"ו ונשאל הדבר אצלנו בספק :

כט סע' ז עוף שנחבט ע"פ המים וכו' · לעומת המים וכו' · פי' נחבט היינו בעל כרחו · מהריק"ש זהב אמת אות של וכן כתב הפר"ת שקו"טו שנחבט בכח חדש זב"ת שקו"כט :

ל וה"ה לגדיים ועגלים · מהריק"ש שם זר"א שם עכ"ה שם אות יד :

לא ואם המים עומדין במקומן כגון אגמים כל שעה עגלא קיימתו בכל גונא שפיר דמי · ש"ך שקי"ד ומשם הג"מ וב"י שע"ה שק"יח בסופו · ודוקא לא מעכי אפי' קלת אבל אי מעכי אפי' קלת כגון נהרות וימים הגם דמחזו דקיימי מעכי ניהו ותיישין · פר"ת שקי"ו זב"ת שק"לד עכ"ה שם :

לב וכיון שכתבנו דבאגמים דקו וקיימי לא חיישין א"כ הרגול שלפל לפור כיון שבע ע"פ המים הילך והילך מוחטין אותו ויד וכן הוכחנו להתיר · תו"ז שם אות כז ומשם שו"ג שק"כג · והיינו דוקא שנפל מעצמו בלי מזונתו אז שהפילו אדם כאש"ל אות כט אבל אם קפץ מעצמו לפור אפי' לא שע כלל לא חיישין ומכוס דאמיד נפשיה כמ"ש מרן ז"ל לקמן סע' יב · והיינו דוקא אם הבור הוא רחב כדי שיוכל לעמוד נפשיה וגם הבור אינו חשוך אבל יש בו אור כדי שיוכל לראות התהנגל :

לג ואם נפלה לבית הכסא הגם דהוא מיא דקיימי כיון דלא בריכא ומילתא דשע הינא ע"פ הלואה בעינן הילך אסר הולאתו בחוץ הלוך יפה · תו"ז שם אות כח :

לד סע' ח נדבקו כנפיו בדבק וכו' ונחבט וכו' · פי' נחבט על דבר קשה כמ"ש מרן ז"ל בסע' ב · ואם תלה לידע מהו דבר קשה עיין בפר"ח שקי"ח משם הב"ש ובל"י שקי"ח :

לה שם ואם לא נדבק בו אלא אחד מהם אין חוששין וכו' · ואם נדבק כנף אחד וכנף הסני לא נדבק כולו אלא מלק ממנו ונשאר קלת ממנו ומעופף בו אפ"ה חיישין · פר"ת שקי"ז דבעינן כנף אחד שלא נדבק כלל זב"ת שק"לא עכ"ה שם אות עו :

לו ושיעור כפילת שנדבקו בו כנפיו הוא ג"כ דוקא יש כמו בבהמה ובדיקתו בחלוך ד"א בינשה כמו בבהמה · או"ה כלל בו אות יו כמ"הג הג"בי אות כג ובד זר"א אות שלב ויתכן דאסתמיע ליה להזר"א דברי הא"ה והכמ"הג הכו' :

לז סע' ט זכרים הנמצאים זא"ז וכו' · כגון שורים ותישים וכבשים שיש להם קרנים . כמ"הג הג"הטב אות יו ומשם רש"ו כתיב עו אות יו שע"ה שק"ך תו"ז שם אות ל :

לח שם ונפלו לאחר חוששין להם · אפי' בבהמות מ"ע · ש"ך שק"יא פר"ח שק"יח פר"ת פקי"ע הל"ש שק"ז ב"לי שק"יב שע"ה שם זר"א אות שלב זב"ת שק"לע שפ"ד שק"יא ומש"ז שק"ע תו"ז שם עכ"ה שם אות נז זב"ש אות יא :

לט ואפי' לא הו מנגחין אלא אי הוה מנגח ואי מתנגח ומיושב מלגנח אפ"ה כיון שבעל כרחו ונפילו בבת אי חוששין · פר"ת שם זב"ת שם :

מ סע' י אור שהבילוהו לשחיטה וכו' כפילה גדולה הוה קול אין חיישין לו וכו' · ואפי' כשהיה ג"כ קול יללתו כשנפל ואבש"ש שגבוה עשרה אין חוששין לו · כמ"הג הגב"י אות עא פר"ח שק"יב פר"ת ש"ך שע"ה שק"כא זר"א אות שלג כרתי שק"עו זב"ת תו"ז שם אות לא .

מא שם בהגה ודוקא שלא קשרו כל רגליו וכו' אבל אם כל רגליו קשורים וכו' חוששין לו · אפי' בבהמות ועשרה כיון שהפילוהו אחרים · ש"ך שק"עו כמ"הג הג"בי אות עה בסופו פר"ח שק"כא שפ"ד שק"עו שע"ה שק"כד וקיים והיינו דוקא בהפילו בבת אי אבל הפילו לאט לאט אין חוששין :

מב המנהג הנכון הוא שלא לקשור רק שני רגלים · ט"ז שק"יא · או ב' ידים · ומש"ז שק"יא בלי שק"יג זב"ת שק"עו · ואם קשר ג' רגלים יש להתיר בדיעבד · ב"ת אות יד ש"ך שק"יג שפ"ד שק"יג שע"ה שק"כב הל"ש אות ח מב"א כלל כו אות ו :

מג ואם קשר כל הרגלים והפילו לריך להתיר החבל ולהאות אם יעמוד וילך · ב"ת שם כמ"הג הג"בי אות עו ומשם תבו"ז ומשם דומ"א תו"ז שם אות לג וקיים מנהג הטו"ג מקו' ג לתרתי בעינן עוידה והלוך דבחדא לא קני יע"ש :

מד אם אמז רגלי הבהמה ומכיבד הבהמה נחבטה לאחר כשרה · ש"ך שק"יד דלא כה"בח כמ"הג הג"בי אות עז שע"ה שק"כג מב"א שם אות ז . ומנהגנו פה בגדאד יע"א שאוחזים הכבש בידיו ומגליו אבל לא מובטים אותו לאחר בכח אלא בנחת ואם אינו שחבנו אותו לאחר בכח אנחנו נוטרים בהם אבל לא אוקרים אותו :

מה ואם נפל בבע על כתפו ומשמע לאחר בלי כוונה נופה דיש נוגה עבדה . כר"ו שק"יו מק"מ שק"טו :

מו סע' יא קפלה מלבתה אפי' ממקום גבוה הרבה אע"פ שאנו רואים שאינה יכולה להלך אין חוששין וכו' · ואפי' מגלא שנו באינרים · פר"ח שק"כג שע"ה שק"כז תו"ז שם אות לד זב"ת שק"עג עכ"ה שם אות יב · והמחמיר בזה תבוא עליו ב"ע · פר"ת שק"כב זב"ת שם זב"ש אות יג :

מז הא דאמרינן שאפי' אינה יכולה לילך אין חוששין היינו דוקא עומדה או שאחנה מיד ולא ידע אם יכולה לעמוד בבהה אבל אם ודאי אינה יכולה לעמוד לריכה בדיקה · ע"ה אות י משם הא"בן ס"י רמע עכ"ה שם · ואי"כ לדידן דלא בקאינן בבדיקה חוששין ולקוחה . והגם דהמש"ז שק"יב התיר בלא עומדה היינו מבוס דלא רא"ה דברי הא"בן ואפשר אלו היה רואה דברי הא"בן הוה הדר ביה ועל כן יש להחמיר :

מח אבל בהמה או עוף שנקשרו רגליה כמו מוכיחין לשחיטה והניחה על השלחן וכיולא בו ונלאה לעמוד ודאי חוששין ולריך להתירה ולראות אם תלך הלוך יפה ד"א · הכ"א שם אות ח · ועיהו אמר הי כסיס הלוי (ז"ל) דבעוף אפי' קשור לא חיישינן משום דפורח בכנפיו עכ"ל והדין עמו שכן הסברה כועה ולא חיישינן :

מט מעשה היה פה עירנו בגדאד יע"א שלבי אי קפץ מאליו ומעצמו מן הגג עד התחר ולא היה יכול לילך והגג שקפץ ממנו היה עוקף גדר באופן שכשהלבי הוא עומד בגג אינו יכול לראות התחר ולאמוד כפשו ינן שהגדר מולן בפניו והלבי הכ"ז קפץ קפילה גדולה מן הגג ועבר את הגדר הכ"ז ונפל לתחר ומכח הנפילה הכ"ז אינו יכול לילך ובאו ושאלו בב"המד והורינו להם שלבי הכ"ז מותרין לו ואקור דבכאן לא שייך מעמה דאמדה נפשה משום דהגדר חולן בפניה וכן הסכימו חכמי הישיבה הי"ו :

נ ודע דאנחנו וכל חכמי הישיבה נוהגים להוהות דאם אי מן אחרי הלבי וקפץ מלמעלה למעה חוששין לו דזה לא מקרי מדעתה אלא בעל כרחה משום דהלו אחריה ופבוע הוא :

נא מלאים שמרבילים אותה בהבאתה ע"ג בהמה על שבעת שחיעה כמלא בשרה אדום מאקינן · תשב"ץ ס"ג ס"י רק"א עכ"ה אות יא משם הכ"ז עכ"ה שם אות כז זב"ש אות עו :

נב סע' יב נגנבים בגנבו וכו' אין חוששים וכו' להפילה על מתניה וכו' · ואם נפלה פתאום על מתניה אין חוששין ולא כדוקא · ש"ך שק"יח פר"ת זבח שם אות ד ומשם הטו"ג :

נג ואם נפלה פתאום וכפה אם נפלה על מתניה או על לגעותיה חוששין · כמ"הג הג"בי אות יח פר"ח שק"כד תו"ז שם אות ה ומשם הטו"ג :

נד שם אם מחמת תשובה וכו' מותרים וכו' אלא מחמת ילאה חוששין לה · ואם כפה אם הקיזוה מחמת תשובה או מחמת ילאה חוששין לה · פר"ת שק"כג שע"ה שק"כד הל"ש אות י זב"ת שק"עה עכ"ה שם אות כ זב"ש אות י ומשם זב"ל :

נה כל מקום שאמרנו בנפולה אין חוששין מותר ויד ולא בעי בחיים וכל מקום שאמרנו חוששין דינה כנפולה ומש ואקורה לדידן · ב"י ומשם הראקוניס פר"ח בסופו עכ"ה אות ע תו"ז שם אות כג :

סימן נט

א סעי' א הגלודה אסורה וטומאה שנפשט עורה בין בד"א בין בד"א ערפה וכו' היכא דמחיא תלגא לבהמה ואשתכח עקרא הוי גלודה · ב"א אות א ועשה בה"ג כנ"הג הג"בי אות א ועשה הנ"ל ודע"א :

ב שם ואם נשתייר וכו' ע"פ כל הבדרה וכוחב סלע ע"פ כל הטבור ו"ש על ראשי איברים ה"ז עוהרת וכו' העיקר הוא כפי מקן ז"ל דבעינן ר"ש על שלשתן . כ"כ כל האחרונים ז"ל :

ג שם ואם כיעל וכו' מע"ג הסדרה או מעל הטבור או מעל ראשי איברים ומאר כל הטור קיים כשרה · וכן עיקר כפי מקן ז"ל · אחרונים :

ד סעי' ב הטוף שניטלה מולתו כשר · וכן עיקר דאמו אין לנו אלא דברי מקן ז"ל :

ה יש נולד דדוקא גלודה ע"י חולי או שחין או ע"י אדם אבל אם נבראת כך בלא עור אפשר דהיא כשרה · מש"ז בקוף הסימן מה"בר אות ב תו"ז סיגן לה אות ג עכ"ה סימן מב אות ג :

ו ואפי' ניעלה הגולה עם העור שעל הזפק כשר · פר"ת שק"ג שפ"ד קוף הסימן וסיים ובתנאי ע"י חולי עכ"ל ז"א אות שלא עכ"ה שם אות ד :

סימן ס

א סעי' א אחוזת דם · שאחזה דם ותלתה · רש"י · או שגבר עליה הדם עד שחנקה · הרע"בם בפי' העשרה · ש"ך שק"א כנ"הג הג"בי אות ה פר"ח שק"א שע"ה שק"א ב"לי שק"א ז"ת שק"א עכ"ה סי' מג אות א :

ב מעשה בא לידי בעוף אי שגבר עליו הדם עד שהיו כל מעיו בפנים מאדמים בדם ביותר סמוך לגרונו למעה מבית הבליעה ומלאתי כל בני מעיו שליים ונקיים מכל מום והכשרתיו · ס"ע אות א ועשה הרד"ק כ"י · ואמר מה נקיים הלוי (ז"ל) שהבאה מביאים אללו בהמות ועופות שהם כך שמאדמים בדם וכל בני מעיה ובמעה הם כך ומכשיר אותה :

ג שם והעטלפת · פי' שנכנס עצם בגופה · רש"י והרא"ן · אי שגבר עליה מרה השחורה · הרע"בם ז"ל · ש"ך שק"ב כנ"הג הג"בי אות ו פר"ח שק"ב שע"ה שק"ב ב"לי שם הלו"פ אות א ז"ת שק"ב ע"ה שם :

ד שם והעלוכת · חולי מחמת לחה · רש"י והרא"ן · אי שגברה עליה ליחה לבנה · הרע"בם · ש"ך פק"ג כנ"הג הג"בי אות ז פר"ח שק"ג ב"לי שם שע"ה שק"ג ז"ת שק"ג ע"ה שם :

ה שם אי אחלה שם המות שהוגג הבהמה · והיא שמותר לאכול דגים הגלודים בשם המות שלהם · ב"לי שק"ב · וקוין אותו בעבי"ז זה"ל :

ו שם שאכלה שם המות . כאן כלל כל מיני אכילה שהבהמה מתכנת בהם כגון האכילה הורדפני שהוא פרחי אילן הגדל בהרות ואגם מים והוא לעגה או תועה ועלי חלתית ולוחת הרגולים ולוחת כלבים לפי גירסת הא"ג ופלפלין כי כולם בכלל שם המות דבהמה · פר"ת שק"ב בלי שק"ב ז"ת שק"ד · וכל אלו הבהמה מתכנת בהם אבל אין מוחבין בני מעים והדקים . פר"ת שם ז"ת שם שפ"ד שק"א וכתב דאין נפקא מינה בזה דכל שאין נראה מעשה בגופה כשרה :

ז שם או שתתה מים הרעים . פי' מים מגולים · ש"ך שק"ד ומשם רש"י והרא"ן ואחרונים · או מי אגמים שהם רעים לבהמה · פר"ת שק"ג ז"ת שק"ה . או מים שמכבה הנפח בהם את הברזל · אדני זהב בשם ראב"ן כ"י :

ט שם הגם בהמה שנתפגמה בדברים אסורים וכו' רק בדברים אסורים אסורה · אין הדין כן אלא אפי' נתפגמה כל ימיה בדברים האסורים לאכילה עותרת · פר"ת שק"ה פר"ת סוף שק"ד ז"ת שע"ה שק"ז שע"ה שק"ה ש"ג שק"ג מה"בר אות ב ומ"י כלל שם שק"ז ע"ה אות א הכ"א כלל כו אות יד ע"ו אות ב ; מיהו המחמיר תע"ב וקלוש יאמר לו · מה"בר

שם עכ"ה שם אות ד ז"א אות שלש :

ט מיהו בנתפגמה באיסורי הנאה כל ימיה יש לאסור . פר"ת שם ז"ת שם לשון לעיל מ"ש קי' לא עכ"ה שם והביא עוד מעשה סרי חסדי דוד ז"ל עכ"ה שם הכ"א שם ז"א שם :

י סעי' ב אכלה שם המות אל אדם וכו' . אפי' אם נשחטה שם המות בגוף הבהמה יש לאסור · פר"ת שק"ה ולא כפר"ח ז"ת שק"ע כרתי שק"ד ז"א אות ה ס"ע ז"ת אות ג :

יא אכלה דברים שקופן לנקוב מעיה כגון זכוכית כתוש ערפה · ס"ע אות ג מעשה גו"אל · ואפי' אם שחטה מיד יש לאוסרה · ס"ע שם :

יב שם ואסורה ומשם סכנת נפשות · וגדולי ישראל לא היו אוכלין ממנה · מכן לקיון פי' קי' ז ומנו הע"ז בכאן שק"א מש"ז שק"א ז"ת אות ה :

יג בהמה שנשחטה כלב שועה אסור לאכול ממנה משום סכנת נפשות · עוד לבוש ז"ת אות ד מש הרשב"ן בס' יב"ת שק"א :

יד כשעיה שגדל בהם מין שחין כתבו דיכם לעיל סי' כא אות לא ע"ש :

טו כשעיה שהכבד שלהם לקוי וכשלולין אותם נפלי תחלי · שם אות לג :

טז על עכין חולי הקולירא לתפ"ן שיש הרגש בבהמה · שם אות לד :

יז סעי' ג בהמה וכו' שנפשקו רגלה · הגה ולדילן וכו' מותר בלא בדיקה · מבהגין כהרב ההגה ז"ל ולא בעי בדיקה :

יח מיהו בבהמות שדרכם לנוח בהמדבות ומרחיקין קלת מן הישוב חיישינן דמן הסתם שכיחי התם נחשים וזוחלי עפר · פר"ת שק"ו ז"א אות שמא שבו"י מ"ב סימן קג פתחי תשובה שק"ד ועשה הנ"ז :

יט בהמה שנפשקו רגליה מותר לשלותה ב"ע ולא חיישינן לרעותא וחוי ערמא שלא לשוך אוכל נפש ב"ע · שבו"י מ"א סי' כג ע"ה אות ב ומשמו פת"ת אות ג ומשמו :

סימן סא

א סעי' א חייב ליתן לכהן הזרוע וכו' על שור ושה · וה"ה לכל בהמה עהורה · ש"ך שק"א פר"ח שק"א כרתי שק"א שפ"ד שק"א ופיים ושור הבר אין בהמה ע"ש :

ב אין מברכין על מלוה זו ומשום דאין ישראל נותן משלו אלא כהנים משלהן גבוה קל זכו · כנ"הג הג"הע אות ב' ומשם הרשב"א מ"א סי' יח פר"ח שק"א פר"ת שק"ה כרתי שק"ב מה"בר אות א ומש"ז שק"ז ב"ו"ג מחו' א :

ג גם אין הכהן מבכך שהחייבו · כנ"הג שם אות ג' ומשם הרשב"א פר"ת שם ב"ו"ג מחו' ב :

ד סעי' ב זרוע דוקא של יומן וכו' אלכודה וכו' ושם ב' פרקים . ושם ביד יומן ב' פרקים ופרק הב' מחובר לגוף ועד בכלל עם רוחב הבשר של יד הכל לכהן ואלכודה הנקי מעתיד לא יתן לכהן · מש"ז שק"ב :

ה סעי' ג הלחיים הם מפרק של לחי עד פיקה של גרגרת וכו' · לחיים הוא לחי התחתון וקרי ליה לחיים בלי רבים ומשום שהם ב' פרקים ימיני ומשמאל · פרישה דלא כהרגוש יב"ע פר"ח שק"ד מה"בר אות ג' שש"א אות א :

ו עד פיקה של גרגרת · היינו שפוי כובע ועד בכלל אבל מעבעת הגדולה אינה בכלל · פר"ח שק"ה כרתי שק"ג :

ז שם ולריך ליתנו עם העור ועם הלמר שבראשי כבשים וכו' · ולכתב זה גבי לחיים ולא כן גבי זרוע ומשמע דעור של הזרוע אינו חייב ליתן לו וכ"כ הב"ח בשלו אות א ופיים ומשום דבשפיקה דדיכא המ"עם ולא כפר"ח שק"ז דכתב דלריך ליתן לו העור והלמר שב הזרוע דאנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל וכמה פעמים הביאו אללנו מתנות ולא כתבו עור והלמר של הזרוע · ש"ג שק"ח :

ה סעי' ד הקנה לריך ליתנה לכהן וכו' אלא"כ נהגו הכהנים להניח פחלב ביד הבעלים . (מג)

פ"י כיון דנסגו הכהנים לחזור וליתנו לבע"הב א"ל ליתנו כלל אלא ועכבו לעצמו · כנ"הב הג"הע אות ו וכ"ו ג"כ הכי פ"י ע"ש וכ"כ פרישה ז"ל :

ט והא"ה אם נהגו ג"כ עין יפה בלמר ועור הלחיים הוא נמי כן · ע"ז קק"ז כנ"הב שם אות עז פרי"מ קק"ע מש"ז קק"ז כרתי קק"ד :

י נראה דאם בא כהן א' ואמר איני רואה לותר אין מוציאין לו כיון שנהגו בו עין יפה · ע"ה אות א מש מה"כי קולקוס ז"ל בפ"ט מה' בכורים דין יד :

יא סעי' ה אע"ג שמותר לאכול וכו' קודם שיפרים וכו' · ואפ"י איסור דרבנן ליכא · פרי"מ קק"י פרי"מ קוף קק"ג :

יב ואם בא ליד כהן בהמה שחוטה זכה במתנותיה דמתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמיין ואם אכלן אחר אח"ך חייב לשלם דמתנה הוא · ש"ך קק"ב שפ"ד קק"ב :

יג סעי' ו אפ"י אינו מוחא לאיך אכילה וכו' במקו ומצא טרפה פטור · ואפ"י שפק טרפה פטור · ש"ך קק"ג · ולא מבעיא מ"ר טרפה אלא אפ"י בהמה המעיפין אותה ומחמת הוצרת האחבורים ומדלוריתא כבר אעפ"כ פטור ממתנות · פרי"מ קק"יא כרתי קק"ו מה"בר אות ו · וי"א דמה שהנו אוכלים מהוצרות האחבורים חייב . פרי"מ קק"ד מש"ז קק"מ ערי"ה אות ג שש"א אות ג :

יד בן פקועה אי שהפרים ע"ג קרקע וכולא בן מ' כיון דעדיין שייב במתנות · כנ"הב הג"הע אות ה · ואם לא רצה הבע"הב לתת המתנות אין מוציאין מידו · כנ"הב שם מש"ז שם :

טו אומנם אם בן פקועה זה להפרים ע"ג קרקע הוא ערפה פטור מן המתנות מדאיכ דאם שבבהו בבן פקועה פטור דאינו בכלל זובחי הזבח ואם נחבבהו בבאר בהמה הרי הערפות פוקע בה ואינו בכלל זבח וחם בכור · יבמות יעקב קוף קע"ו א :

טז הקומנו את הערפה ומצא בה בן מ' אי שייב במתנות · כנ"הב שם אות ו · ולאו דוקא ערפה אלא אפ"י שחטה ונתנבלה בידו והא"ה לומר ומעקר כיון דלריך שחיטת עגלו שייב במתנות · שם אות ז :

יז סעי' ז יתנם לכהן אבר ואם אין שם אבר יתנם לבע"ה · ואם קדם ונקה כהן ע"ה מקהבלא דאין מוציאין מידו דכבר זכה בהן דהא דאמרינן אין נותנים לבע"ה אם יש אבר היינו לכתחי' אבל בדיעבד אם נתנו לו לו נקה הוא זכה בהם · ערי"ה אות ה מש הרד"בז ז"ל בפי"ב מה' הנזמות :

יח בזמן שאין שם כהן אבר א"ל לעכבם עד שימצא אבר או ישכור ויבלה לעוקים אחר אלא יתנם לכהן ע"ה · יא"ש מש הרש"בא מי' חולין דף קל והרא"ן בחי' חולין דף קל וכ"כ הריע"בא בחי' חולין דף קל ב"ג שקי"בה :

יט ואפ"י אם הכהן אבר הוא בעקום קרוב אין להמתין עד שיבא · מה"ת קק"ב מש בית יעקב שקי' קמב ועיין תוס' חולין דף קל ד"ה מכן וכו' :

ך שם הגה וכן אם האבר אינו רולה לקבלן וכו' · ואם האבר עשיר אף שהוא יולה לקבל ואינו לריך ואינא כהן עני ואנו מלוון להאיתו יתנו לעני · כנ"הב הג"בי אות ה מש התוס' ושכ"כ ר"של פי' ב ול"ח אות ג מה"בר אות ח ב"ג שקי"כב ערי"ה אות ו :

כא כהן המוצא כשים בעבירה או מצאו נמתים אין נותנים לו המתנות אפ"י אין שם כהן אחר אלא שם אותם בדמים ונותן לכהן שיזדמן לו אח"ך · כנ"הב הג"הע אות כ ערי"ה אות ז מש"ז אות ט ב"ג מהו ג :

כב סעי' ח נותנים אותם לכהנת אפ"י היא נשואה לישראל · וגם דאיכא כהן גמור יכול ליתן לכהנת · רש"ל בי"ש פ' הזרוע פ"ו מה"בר אות ט :

כג אם יש בהן ע"ה והיא אשת אבר גוב ליתן לאשת האבר ואם יש כהן אבר ואשת אבר שקולים הם · רש"ל שם כנ"הב שם אות כב מה"בר אות י ערי"ה אות ח ב"ג שקי"ב :

כד וכן אם בכהנת אשת ע"ה וכהן ע"ה שקולים הם · רש"ל שם ערי"ה שם :

כה אלא אינה אוכלת שאין חלקים בכלל כהנים וכן כהן חלל אינו אוכל · כנ"הב שם אות

אות כא מש הרמ"בם פכ"א מס' בכורים פכ"ח שקי"ב כרתי קק"ח מש"ז אות ט מה"בר אות יא שי"ג שקי"כד :

כו ולא מבעיא דחללה אינה אוכלת אלא מקבל שקלינן מינה דכיון שנבעלה לפסול לא פקעה מינה קדושתה · מה"בר אות יב מש מש"ל שוף פ"ע דבכורים :

כז שם והנותנים לבעלה ישראל קיים מלות נתינה וכו' · והבעל שם כהנת יכול לקבל המתנות בלי ידיעתה והנותן מקיים שפיר מלות נתינה · רש"ל שם אות כד פרי"מ שוף שקי"ג :

כח ואם אשתו גלתה דעתה דלא ניחא לה בהכי שיוכרו המתנות ליד בעלה אלא שיתנו לידה לא קיים מלות נתינה אם נתנם לבעלה · פרי"מ קק"יג כרתי קק"ע שפ"ד שוף קק"י מה"בר קק"יג ודלא כספרי"ת קק"ו · ואף אם האשה היא מוכירי כהונה ג"כ פקפק בזה הגאון יא"ש והניח בלע"ע ע"ש ואי"כ יש להעיר דלא קיים מלות נתינה :

כט עוד כתב הפרי"ת שם דאם נתנם לבע"ח של כהן קיים מלות נתינה ע"ש והגאון יא"ש פקפק בזה ואף אם הוא מוכירי כהונה הניח בלע"ע ועל כן אין לסמוך על הפרי"ת בזה :

ל אם הכהן בלא בירור ליעול המתנות אינו מקיים מלות נתינה עד שיגיע לידו של כהן · מה"בר אות יד מש מחנה אפרים הי' זכייה ק"מי ע יא"ש בזה הסימן · ולכתחילה לא יתנם לבליה דשמא לא תגיע לידו של כהן · פרי"ת שם יא"ש שם :

לא שם וכ"ש שבעלה ישראל פטור מן המתנות · בשל כהנת שנשאו אותה להפרישה מתנות וליתנם הכהן כדי לקיים המלות דשאי דיקיים המלות ותע"ב ואין זה בכלל כל הפטור מן הדבר ושופטו נקרא הדיוט דהכא הוא ישראל והוא חייב במלות אלא דמפטר עשוה דהוי בעל כהנת וחייב כמפרש ונותן לאשתו ומאחר שכן יכול להפרישם בפועל וליתן לכהן אחר · מה"בר אות יו יד אפרים שם :

לב סעי' ט לא יחלקם להבנים כהנים וכו' אלא נותן זרוע לא' וכו' המעשר דבעינן כדי נתינה לכל א' וא"כ אם היה גדי קטן נותן הכל לא' · ערי"ה אות ט מש הרדב"ז :

לג שם ולחיים לבנים וכו' · והלבון לריך לחלקו חליו לכל א' כדי שכל א' יהיה אלו חלי לבון . פרי"מ קק"יד :

לד שם ובשור הגדול יכול לחלק הזרוע לבנים וכו' · ויכול לחלק אפ"י לג' ודי כל שיש בחתיכה כדי נתינה הראוים להתכבד וה"ל הלחיים יכול לחלק · פרי"ת. קק"ז ערי"ה אות י · מש אחרונים כנ"הב הג"הע אות שם מש הרמ"בם ז"ל פ"ע מה' בכורים :

לה סעי' י אם אין שם כהן יבוש המתנות בדמים וכו' . אבל אם יש כהן פשיטא שליך ליתן לו המתנות בעצמם ולא דמיהן ולא כאותן שנוסגים שמין אותן בדמים ונוהגים הדמים לכהנים . פרי"מ קק"יו . וכ"ש אם ניתנים פרוטה לכהן ונפעעים הכהן ונוחלם בלא דמים קודם שבאה ליד כהן בודאי לא שפיר עבדי · מה"בר אות יב · ושאילנא אהבא ומתחלים לקנות גדיים כדי לקיים המלות לא זולת וכן ראוי לעשות לאזר ולקיים מלותו יתו בהלכתה ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה ביראה ואהבה ושמחה רבה · מה"בר שם בסוף אות יב :

לו שם ונותן הדמים לכהן · ואם יכלה יכול לחלק הדמים לד' כהנים דמה לי הן מ"ל דמיהן · פרי"מ קק"יז כרתי קק"י בד"ג קק"כט · ואם הוא בעקום בשבשר בזול ואין בדמיהן כדי לחלק לד' כהנים נותן לג' או לשנים או לא' דכתיבה מעליא בעינן ובכ"ג לא אמרינן מ"ל הן מ"ל דמיהן דבהן איכא נתינה מעליא לד' כהנים ובדמיהן ליכא · ב"ג שם ·

לז סעי' יא אין לו לכהן לחבוש המתנות אלא אם יתנו לו לרך כבוד יעלם · והא"ש בשולחן בניתו לרך כבוד · פרי"מ קק"יט כרתי קק"יא :

לח שם ואם היה לטוב זה בעקום שאין מכירין וכו' יעול וכו' · ואפ"י לתבוע אלקו בשם יכול ונעשם סגנם · כרתי קק"יב ·

טל סעי' יב שכהן יכול לאוכלם בכל עניו וכו' יאכלם בגלי ובחדרל . ואם נתנם לו מכהן לישראל אינו מחויב הישראל לאוכלם לגי ולובל לאתם כמו שיעלם פרי"מ קק"כא כרתי קק"יד ערי"ה אות יג מש הרד"בז ה' בכורים :

מ סעי' יג יכול להאכילם לבלבים וכו' וליתנם לגוי · ודוקא שאינו רחוי לאכילה בגוף בהקריבו

הסקיומו או שבאו מבהמות כחושים ורע בשר יכול להאכילם לכלבים או למוכרן לגוי · ש"ך
ס"ק"ח ומשם רש"ל ס"ס יא כ"מג הג"הטע אות כח פר"ח סק"כב פר"ח סק"ח כרתי סק"ד שפ"ד
ס"ח סו"ג סק"לג :

מא ומשתבלא דסיכא דעם שמאכיל לכלב או לגוי הוא ביוקר יותר מן המתנות יכול להאכיל
לכלב או לגוי אפי' בשר חשוב ומתנות דסא בזה ומתני הישראל ביותר · פר"ח שם :

מב סעי' יד כהן שיש לו מכירים שרגילים וכו' ודוקא שתזוכה ת"ח ותעשה דחוקה
וכו' · ודוקא כשמוליא אותם הבצה מתחת ידו ונותן אותם לאחר דהייכו
לרבא מהבן דדחיקא ליה דישראל בתקוס כהן עומד וקריבן ביה ונתן לכהן אבל אם הבצה
עלמו הוא ת"ח דדחיקא ליה אפי' אם הכהן מתרלה ליתנה לו אין לו ליקח כיון דלא קריבן
ביה ונתן לכהן דאין כאן נתינה · פת"ת סק"ח ומשם הרד"בז :

מג שם ולא יהיה המזכה מעכת וכו' שמא יזכה בעל כרחו וכו' לאו דוקא מעכת אלא
ס"ח אדם כפוף לאחר אסור · כ"מג הג"הטע אות לא ומשם ריש"ו כתיב ב ס"ג :

מד ונראה דאם לקחן בדמים אע"פ שהוא מעכתו שרי דאגב זוזי גמר ומקנה . סו"ג סק"לה :

מה ואם חזר בו כהן המזכה בכל גונא לא זכה הת"ח שהרי בטלו השליחות וגם אם
מת המזכה ומילא אע"ג דלא בטלו היורש בהדיא אין לת"ח לזכות בו . כרתי סק"יו :

מו ואפי' אם עדין לא באו ליד הלוקח הת"ח יכול למכור אותם לאחר דעשאומו
כזוכה · כרתי סק"עו :

מז שם גם"ח אם הכהן מעכת לבע"הב וכו' · מיהו אם כבר באו לידי מעכת יכול ליתן
לאורח ת"ח ואפי' לא דחיקא ליה או לרבו · פר"ח סק"כד ומש"ז סק"יו :

מח סעי' טו לא נתן המתנות לכהן אלא אכלם או הפסידם פטור מדיני אדם וכו' ·
ומ"מ אם הם עדין בעין ב"ד כופין אותו ומוציא מלות הפרשה · כן
מבואר בב"י ס"ז סק"יז פר"ח סיף סק"כו :

מט ואף אם אין אלא כהן א' בעיר לא סיו תובעים דיאמר אמתין עד שיבוא אחר
וכדומה · מש"ז סק"יז שפ"ד סק"ו :

נ ואם בע"הב יש לו בהמה ובה מתנות ובא א' ולקחן ואכלו פטור · כרתי סק"יו :

נא סעי' יז ישראל שאל לחברו וכו' מותר לאכלן · פי' מותר לקבלן ולא חיישינן שמא
גזלן דלמזוקי איכא בהשיבי לא מחזקינן ופשיטא דאפי' יודע שגזלן ועבר
ולקחה ממנו מותר לו לליקח לאכול דמתנות כהונה כגזלות · ב"ח אות יב ש"ך סק"ז כ"מג
הג"הטע אות לב פר"ח סק"כז שפ"ד סק"ז ומש"ז סק"יח כרתי סק"יט :

נב ונראה דס"ס אם שלח לו מתנות כהונה גילדא מעשר זה דמ"ל הן גילדא מ"ל
בעבלייסו ופשוט הוא · סו"ג סק"לו :

נג סעי' יז יח מתנות איכא כוסגות וכו' · לבי הבא על עז וכו' · לבי הבא על
הבן שאינו חייב אלא בחלי מתנות וכן תיש הבא על הלביה כיון דמחמת
הבא הוא דפטור אם תפש הכהן בחלי הבי בלבי הבא על החייב ובחלי א' בתיש הבא על
הלביה אין מוליאין מידו לדעת מרן ז"ל כמו שפסק בסעי' כג ובסי' שעו סעי' א גבי הפק
הבור · שפ"ד סק"י ער"ס סק"יז :

נד סעי' ך בכור קודם שבא ליד כהן וכו' ומכרו לישראל ונתערב בבהמות אחרות
אם הבים שומעים וכו' כולם פטורים שכל א' יאמר שלי הוא הבכור וכו' .
ר"ל כגון שכל א' שמע בשמה א' ראם א' שחט ב' בהמות אינו יכול לדחות את הכהן
בטענת בכור אלא באי' מסנה · וכן מ"ש ואם א' שחט את כולם אין פיטרין לו אלא
א' ומה לאו דוקא שחט את כולם אלא אפי' שחט שנים אין פטור אלא א' ופשוט · סו"ג סק"מו ומ"ח :

נה סעי' כא מתנות כוסגות בכל מקום וכו' וימ"ש שאין כוסגות בחו"ל וכן כהגו ·
ופה עיקרו בגדלד יע"א המנהג כמ"ש מרן ז"ל שאין מפרישין מתנות ·
ומי שרולה לספרים מתנות בחו"ל הרשות בידו ולא הוי יוסרא · כ"מג הג"בי קוף אות
מא ומשם רש"ל ומשם מהר"יל ומשם מה"לס בתשובה פר"ח סק"לב מת"בר אות כד ב"יל
אות

אות ג · ויותר לריך לחוש לקיים המלות אף בחו"ל . מת"בר אות כג · וכן בעיקרו יש אחרי
מעשה שעקיימים זאת המלות :

נו יש אחרי מעשה שכותבים מעות לשליחי א"י לקנות בהמה בעות לשמש ויפרים המתנות
בעלם דהוי כמו שלוחו · פליחי סק"ו מת"בר אות כח מעשה הכ"ז והגם שהכ' פליחי
פקפק ע"ז כבר ידידנו הכ' ר"ח מוב כ"ו האריך הרחיב בהיחב מכיתו ופקק דבריו עבדי
בקפדו הב בהכות הכ"מ בלות כ' ס' ח ע"ש וכ"כ הב"ל בס אות ג' וע"ש בת"קס סק"ג :

נז סעי' כג לויס קבק אם חיבים בתנות ואם כעלן הכהן מידו וכו' · ואם תפס
לוי מתנות מישראל מוליאין מידו · ש"ך סק"יג פר"ח סק"לג · וה"ה
אם הישראל נתן ללוי מעלמו ג"כ מוליאין מידו · סו"ג מהו ס :

נח הכהן נעל מתנות מבהמות לוי והזל הלוי ומעפן מיל הכהן אין מוליאין מידו :
כ"מג הג"בי אות מז ומשם רמ"א סו"ג סק"מב :

נט לויס בשואה לישראל בעלה חייב במתנות מיהו בהמות דידה כגון שכתבו לה ע"מ שאין
לבעלה רשות בהן וכיולא בעולה דומיא דשאר לויס · פר"ח שם סו"ג מהו ו וקיים
וכ"ש לויס בעוים דבעוסה :

ס הגל הכהן פטור מן המתנות מקפיקא . שפ"ד סק"יב :

סא הכהן בעל מוס פטור מן המתנות ומשקל מי שקיל דבכלל כסנים הוא · שפ"ד שם :

סב סעי' כד בד"א שהכהן פטור וכו' ואם הוא קבוע לעכור בבית מעבדים וכו' · דוקא
שיש לו מחות ועלי קבוע לקבל עליו בשר אבל אחרת מחות לחודיה בלי עלי
קבוע לא קבע · כ"כ הפ"רח סק"לה ודקדק מדברי הכ"ן ז"ל · אבל פה עיקרו בגדלד יע"א
אין מנהג הבעבדים ליתן עלי לקבל עליו בשר אלא דוקא מביאים כלוקסאות אחוכים שיש בהם
אוקליות לתלות בהם הבהמה וא"כ כיון שהבים האוקליות הוי קבע מקחתא וחייב והם פטור ·
וזא דהולרכו לכתוב זה בשביל א"י :

סג סעי' כה הקותב לכהן ולנכרי פטור וכו' והמתתף עמהם וכו' · אבל אם קותפים
ישראלים חיבים במתנות · ב"י פר"ח סק"לא כרתי סק"כט :

סד קותפות גוי פטור אפי' יש להם שתי בהמות בקותפות · כ"מג הג"הטע אות מו ומשם רמ"א :

סה דע שבכל מלכות תוגרמה יש חק מלכות ליקח מכל ומקל ליטרא פרוטה א' לא מקרי
קותפות גוי דאין קותפות פוטר אלא דוקא מחיים אבל קותפות דלאח"מ אינו כלום
דהא מצעת שחיטה חייב במתנות · פר"ח סק"מא ומש"ז סק"כז · וכן המנהג בכפרים שלוקחין
מן הבהמות אחר שחיטתן קך ידוע כל זה לא מקרי קותפות גוי :

סו שם בהגה ובמקום שנוהגים לבחוש אבל הנכרים אם נמלא מרפה וכו' · ואם הוי איפכא
הוא ישראל ומוכר לגוי אם נמלא מרפה ואם נמלאת כשרה נמלרת לו חייב במתנות ·
פר"ח סק"מא ומשם מהריק"ש כרתי סק"לב ומש"ז שם סו"ג סק"מה :

סז סעי' כו בד"א שיש קותפות וכו' בקותף בכולה וכו' · ואם הוא קותף דוקא בגי
איברים אלו בראש וגיד ובני מעים אפי' דון הדין פטור מ"מ אין לעשות
כן מקוס דומזי כעומה כדי להפקיע המתנות פרישה כ"מג הג"הטע אות מז :

סח סעי' כז אם יש בהמה לכהן ומוכר ראשה לישראל וכו' · במוכר קודם שחיטה מייבי
דלאח"מ כבר נפטר מהתנות . ב"י פר"ח סק"מד כרתי סק"לג :

סט סעי' כח הקותב בהמה ישראל חבירו חוצה על הקותב ליתן מתנותיה לכהן וכו' ·
ואם בא הכהן אל הבעה ואמ"ל בבעל הפרה אמר לי ליתן המתנות לי
הבעה מחויב ליעפל ולשאול לבעל הפרה א"כ הוא ואינו יכול לדחות ולומר לו לאו בעל דבריה
דידי את שהחובה עליו ליתן מתנות כהונה · פרישה כ"מג הג"הטע אות כח . גם אין הקותב
יכול לדחות לכהן שילך לבע"הב אלא הקותב מחויב ליעפל בעלמו לילך לבעלים לישראל
אם רולה ליתן לכהן זה או לאחר · ומש"ז סק"כט :

ע הא דאמרינן דחובה על הקותב היינו דוקא אם עדין הוא בקותו אבל אם כבר נתנו
בעה לבעלים או שמכרן אין לכהן על הבעה כלום · ער"ה אות כג ומשם הריבב"א בחילושיו :

עא אם הגם מיהו וכו' ואסור לבעלים ליקח דיבר מכהן וכו' . וכן אסור לכהן לסייע בבית בהפסדת הטור וכדומה . שפ"ד סק"ט :

עב דע שאע"פ שהכהן אם מחלל לבעלים או אם בעלים נתנו לו ע"מ להחזיר בדינבד הוייא מחילה וילאו ידי נתינה מ"מ לכתחי' אסור לעשות כן ואף למוכרן בפחות מכדי שויים לבעלים אסור אם הדבר ידוע שמוכרים יותר מזה לאחרים מקום דכל זה מקרי מקייע בבית הגרנות ואסור . פר"ח סק"מג :

עג סעי' כט כהן שמכר פרה לישראל וכו' חוץ ממתנותיה הוי הבאי וכו' . ואם כהן אומר לישראל אני מוכר לך פרה זו אלא מתנותיה אלא הוי כחזן וביור הוי ומתנותיה של הכהן . כמ"הג הג"בי אות לה וכן משמע בב"ח אות כד ובפר"ח קוף קק"מד עי"ש בו"ג ומה ו :

עד סעי' ל ישראל שמכר פרה לחבירו ושייר המתנות חייב הלוקח ליתנם וכו' . מיהו נוהגת הבאה למוכר . פרישה כמ"הג הג"בי אות מו פר"ח סק"מה כרתי סק"לו :

עח סעי' לא המתנות עלמן וכו' אם מכרן וכו' מפני שאין לו תובעין וכו' . ומ"מ לאת ידי שמים חייב . ש"ך סק"יב כרתי סק"יז שפ"ד סק"יב :

עו אם והקונה אותם וכו' מותר לאוכלן וכו' . הא דמותר לאכלן דוקא שבבר אכלן הלוקח הלוקח או שאין המוכר יכול להשיגו כגון שהרחיק נדוד שאז פטור המוכר לגמרי דבריהם אינו יכול לתובעו דהוי ממון שאין לו תובעים ומלד המלוה אינו כיפין אותו לקיימו משום דאין המתנות בעין אבל אם המתנות עדין הם בעין ביד הלוקח כופין את המוכר לעשות ולקחתם מיד הקונה ולהת לכהן לקיים המלוה . בו"ת זכרון יוסף יו"ד ס' ח :

סימן סב

א סעי' א אבר מן החי אסור בבהמה חיה ועוף . אבל לא בדגים וחגבים . ש"ך סק"ב כמ"הג הג"הבו אות יב פר"ח סק"ב חכ"א כלל כז אות א :

ב סעי' ב אבר הפורש מן החי אסור וכו' . אמ"ה אינו מוסג בבהמה מעלה וכ"מ כיון דאסור משום אמ"ה הוי בריה ולא בעיל אבל אמ"ה מבהמה מעלה לא מקרי בריה ובעיל . ב"ח אות א ש"ך סק"ג פר"ח סק"ג שפ"ד סק"ג :

ג אף אמ"ה בבהמה מעלה אסור להושיב לבני נח משום לפני עור לת"מ . ש"ך שם פר"ח שם מ"אבר אות א חכ"א שם :

ד אף שאסר אסורם להושיב אמ"ה של בהמה מעלה לגוי וכ"ש להאכילו בידים . ער"ה אות ב :

ה גם אמ"ה של עוף או אבר מן החי אסור להושיב לבני נח . מ"מ"ז אות א :

ו אפי' חלי שיעור דאמ"ה אסור להושיב לבני נח . מ"מ"ז שם בשתפק וכן מ"אבר אות ב בגם הער"ה אות ב פסק בפשיטות דאסור ע"ש :

ז רועב של אמ"ה ובמ"ה מותר להושיבו לגוי . פלתי סק"י פא סק"ז ער"ה אות ט :

ח פרעי איסור **לפני עור לא ת"מ** איסור דאבזרייהו דאיך בזה רבינו הכמ"הג הג"הטב בזה הטימן . וסרי מסרח"א בס' דרך הקדש דף יו"ד ע"א . חזון נחום עתרות דף כד . אורח מישור מיר בסוף מסדולא בתרא . בו"ת מלאת מעם יו"ד דף ל ודף מח ע"ג . יד מלאכי אות שלא וסמשך . ברכי חיים ס' ט דף לם ולו . מיו"ב ס' קכא . שפ"ד סק"י סק . בו"ת בית יאודה יו"ד סי' מו עכ"ל מ"אבר אות ד . ועוד עיין על פכט זה ביעיר אזן מע' כ"ל אות יב ויג :

ט סעי' ד בילי זכר שנתלבו וכו' . אבל מותר להושיבם לבני נח כיון דאינו אלא ממעם מנסג ופשוט :

סימן סג

א סעי' א בשר הנמצא מוטלך בשוק וכו' ובשר אסרו חכמים וכו' בין ביד גוי וכו' . ואפי' כאו שהגוי לקחו מיד ישראל אסור . ש"ך סק"ט כמ"הג הג"בי אות יז חכ"א כלל כז אות יב ב"יל מ"א אות ג :

ב אפי' בבהמה טריפה היתרין לבשר שנתעלם מן העין דלא פלוג רבנן . ב"ח אות א ב"לי קק"א דלא כש"ך קק"ו כרתי קק"ח שפ"ד קק"ו ער"ה אות א :

ג אם אמ"כ היה לו בו קיומן וכו' . וקי' שחיטה אינו קיומן כמ"ש מרן ז"ל לקמן סי' קיח סעי' ו . ש"ך שם כמ"הג הג"בי אות כ שמ"א אות ד ובתב"ש סק"ט :

ד ניקור הוי סי' לגבי בשמ"ה כמ"ש מרן ז"ל לקמן שם סעי' ה . כרתי סק"ט :

ה בעקומות שנהגו להתוך חתיכות איברי הבהמה הכשרה בעצין אחר מן הערפה וניכר מתוך הכשרות הוי סי' גבי בשמ"ה . שמ"א אות ח . וכן בעדיתנו פה בגדאד יע"א מתוך איברי הבהמה הכשרות מתוך אחר לא כמו שמוחכין הגויים ועל כן הוי קיומן :

ו אם לו שיל בו ע"ע ומוא מכירו ודאי שהוא זה וכו' . וכל אדם אפי' ע"ה לאמן בע"ע . ויהו דוקא חתיכות שלאה אותם בתחלה היינו . ע"ז קק"א ש"ך סק"ז כמ"הג הג"בי אות כא פר"ח סק"ד שמ"א אות בז מש"ז סק"ג ב"יץ אות ט :

ז אם אי שהיה לוכ וחתוס . לא בעינן תרוייהו אלא לוכ לבדו או חתוס לבדו מהני וב"ש שהוא קשוי . הב"ש סק"יב :

ח סעי' ב תלה כלי וכו' ויש מתירין בשמ"ה וכו' הגה והמנהג להקל וכו' . ואמו אין לו אלא דברי מרן ז"ל ובשמ"ה בכל גוונא אסור כפ' לאשוכה . שמ"א אות ב וכן עיקר :

ט אשה נאמנת בע"ע אבל קטן לא מהיינן בע"ע . שמ"ה אות בז ב"יל מ"א בשמ"ז סק"יו :

י אין חלוק בע"ע בין ת"ח לע"ה אלא בעינן מעבתן הענין . שפ"ד סק"יא מה"אבר אות ח ב"יל בהקה"ה אות ב :

יא סכין שנמצא בתוך היהודים ותוך עובדים גויים לריכה הגעלה . בלי' סק"ב מש הרי מו"י סי' רכ"ח לחכ"ש סק"ב מש"ז סק"ב מה"אבר אות ד ב"יל בחקה"ה שם :

יב גם בבתי חתיה של ישראל שקורין בער"בי מיכא"נה דרוב בבריס עלון אם נמצא סכין ש להחמיר . מש"ז שם מה"אבר אות ה :

יג שור מקומן מלד לו והקלב בבני חתך הסור לבריס והקומה אומר שיש לו ע"ע שהוא חלק עלותו הסור והחלקים הו מתאיות יש להבשיר . שות חכם לבי סי' על בלי' סק"ג שפ"ד סק"יא מה"אבר אות ז ב"יל בתקה שם :

יד יש לחוש לאותן שכותבין סי' לבהמה כשרה תי' כשר בנקב יוכל הגוי או מומר לזיף תיבה זו אלא יכתוב סי' אחר שאינו עלוי לזייפו . כמ"הג הג"בי אות לא ולז בלי' שם בפ"ד שם מה"אבר אות ט :

טו פעם אי נמצא בבשר שהיה קולף את הכתב של הסי' קליפה דקה מן הדקה והיה מדביקה במקום אחר ועל כן בוש יהודי לא יקנה ממקולין של גויים אמ"כ יעשוה יפה על הכתב לראות אם נקלף ממקום אחר והשם במקום זה . כמ"הג שם ב"לי שם שו"ג ש"ך ובי"ש שהביא כמה מעשיות על בש"מה ע"ש והרו"ן :

טז יש מהגי לאיזה בעלי בתים לבלוח עופות שחוטים ובשר והבשיל ע"י קטן בן שש וכן זו והגוי מלוהו יש להתיר שכיון שהגיע לגדר לשמור מה שבידו שאם בא אדם לגזלו מיד ליעק ובוכה או מוצא או מספר לאמו פלוני לקח מה שבידי אין מעגיחין בבנים ומוכין עליו . עיקרי הד"מ סי' ע"ז אות ח ומש הרדב"ז ח"ג דפוס פיורדא סי' תקי"ט . וכן מותר לשלוח ע"י קטן כזה עופות אלל העבח הגם שעובר דרך מבואות הגויים . שם . וכן כתבני לעיל סי' א אות שא :

יז עוף אי שפל מבין עופות השמועות ואמ"ך מלא במבוי של הקוחבו אסור אם אין לו מדעות עין . הלק"ע סי' רלב :

סימן סד

א סעי' ב הכוחע את הבהמה וכו' אבל אם הפרים ע"ג קרקע אקור · סא דאקור מדרבנן מפני מראית העין ולפ"ז קלוע בן פקועה שהוא מותר בלא שחיטה חלבו כמי מותר · פר"ח קק"ס ומשם הרב"בא כרתי קק"ג :

ב שם וי"א שאם שלמו כו' וכו' ומלאוהו חי וכו' חלבו אקור · כתבו האחרונים ז"ל דלע"ג דדיעה א' כתב לדיתה מכן ז"ל בשתה ומעמע דהכי הלכתא מ"מ מדהולך להביא קבלת אחרונה בשם י"א ומעמע דעכ"פ חושש לזו הקבלה ועל כן המחמיר בזה שפיר עביד ותע"ב :

ג סעי' ג הושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב וכו' והוציאו חייב · דוקא אם הוציאו קודם שחי' אבל חלבו והניחו שם מותר בשחיטת אמו לכ"ע · ב"י ע"ז קק"ד ס"ך קק"ו פר"ח קק"ס ספ"ד קק"ו :

ד סעי' ה האליה מותרת וכו' הגה גם לריך להסיר חוטי הגליה וכו' · ומייתי גם בשור ונז דלע"ג דליכא בהו חלב מ"מ חוטין הללו יוקרים ומחלב הכליות וכן נהגו המנקרים לנקר תחת הזנב של שור ונז מפי הטבעת ולפנים · ש"ג קק"יד וכן נוהגים פה בגדלה :

ה סעי' יא מועל לאם הגיד וכו' · ראיתי אומן בקי בזה שהיה הולך קלת בשר קביב העמול ומחמ"ך מוכך לאם הגיד ובזה נקל שיעשה עמו כל החוטים הדקים ולא יפסק שום א' מהם · מחמ"ר אות ח משם מ"ש בהגהותיו כ"י :

ו סעי' יב הכוליא וכו' ויש מחמירין לפטר אחריו · וכן נוהגים פה בגדלה לשרש אחריו :

ז שם בהגה יותרת הכבד וכו' המנהג לנקר ולהסיר ב' הקרומים וכו' · ובדיעבד א"ל שהיה רק נגד לב הכבד · ע"ז קק"יב פר"ח קק"יט :

ח סעי' יז נהגו מנקרי הבשר לנקר בשכין א' וכו' . וחלב גמור אסור להתוך בשכין שמותכין בו בשר ויש להזהיר למנקרי בשר בזה · ספ"ד קק"יד חב"א כלל מה אות ח :

ט סעי' כא מנה שדרכו לנקר בשר וכו' אם היה כשעורה מעבירין אותו , כשעורה להבנינו לריך בעקום א' · ער"ה אות י :

סימן סה

א סעי' א יש חוטין שאסורין משום דם וכו' ובחוטי הלשון וכו' · הרבה מהאחרונים קפדו הגר על מי שאינו מזהר בזה · בל"י קק"א מ"ר אות א :

ב שם ובגולר וכו' · אף שאחר הוכידין בעוף אפ"ה לריך להתוך אלו החוטין וה"ה בבהמה אף שאחר הוכידין · ב"י ומשם הרב"בא והר"ן ס"ך קק"א פר"ח קק"א ספ"ד קק"א :

ג שם בהגה וכן נוהגין חוטין שאחורי האוזנים ואינו אלא חומרא בעלמא · ואע"פ שבאלה בהם דם אל לחותכן דבומנא בעלמא הם , ב"י ומשם הר"ן ע"ז קק"א פר"ח קק"ג כרתי קק"א ומ"ז קק"א הב"א כלל כה אות עו :

ד שם וקרום שעל המוח וכו' · יש מי שהומה שמותר לגלות כבד כשהיא מיבבכת בגייר על האם ולא אמרינן דהגייר מפקיע בין הכבד ובין האם · ע"ז קק"ב · ואין הדבר כן דהגייר חשוב כמו כלי שאינו מכוקב · ומ"ז קק"ב · ועל כן אסור אף בדיעבד בשר או עוד שנלקה מכוכב בגייר וגם בכבד יש לאסור · ומ"ר אות ב ומשם מהר"ר עזר , ועיין לקמן סי' עג אות ס :

ה שם בהגה ואם לא נטלן ובשלן בלא שתיכה לריך סי' וכו' ואם לא נטלן ובשלן בחוטי וכו' · בחוטי לואר א"ל שמים ומשם דמתחת הבהמה אבר אבר קני בהכי אלא דלכתחי' לריך ליטלם · ס"ך קק"ד פר"ח בק"ו הל"פ אות א בל"י קק"ב כרתי קק"ב ספ"ד קק"ד :

ו שם בהגה ובלני קני בקליפה · וגם במליחה לריך קליפה · תו"ח כלל לד דין ג · ועיתו בין בלני בין במליחה חומרא בעלמא ומדינא אבי וכ"מ דאם לא קלפוהו ובשלוהו כך מותר בדיעבד · ס"ך קק"ה פר"ח קק"ז הל"פ שם בל"י קק"ג ספ"ד קק"ה ומ"ז קק"ג חב"א שם :

ז סעי' ב הרולה לגאת ידי חתיכת חוטים אלו וכו' אלא יחתוך הבשר והעלם לחתיכים · וכן

וכן נוהגים בעדינתנו פה בגדלה יע"א בגם בעהגם להוליא כל החוטים אף בחלק פרים אפ"ה אין מניחים שום עלם בלם אלא מעבדים כל העלמות :

ח סעי' ג גף העוף כיד הבהמה הילכך לריך להתוך עלם האגפים וכו' · הגם וי"א שאל"ל ליטול בעוף חוטים אלו וכו' וכן המנהג וכו' · וכן המנהג פשוט גם בזמנינו זה · ס"ך קק"ז · ויש נוהגים שהותכים ראש הכנף בעוף ודרך שם יולא הדם ע"י מליחה · מח"בר אות ד משם הרדב"ז לפוש וינלייאה ס"י בג . וכן נוהגים בעדינתנו דסגם שאינם חותכים עלם האגפים לפנים דלהנהו נוהגים כבי' הסגה ז"ל מ"מ אנחנו נוהגים שחותכין ראש הכנף קודם מליחה כמ"ש הגאון מח"בר ז"ל :

ט סעי' ד בילי זכר וכו' ונהגו לנקר הבילים וכו' · וכן מנהגינו ובדיעבד מותר :

י סעי' ה גיד הנשה נוהג בבהמה ובחיה הגם ואין חלוק בין חיה לבהמה וכו' · ואפי' שומן הגיד אסור בחיה כמו הבהמה · ער"ה אות ד משם כמה פוסקים מח"בר אות י משם הרדב"ז סי' תרע :

יא שם בהגה רק מה שאסור משום חלב א"ל לנקר בחיה · ולאו דוקא חלב המכסה את הקרב וחלב הכליות אלא גם שאר חלב א"ל לנקר לכל דאסיר משום תרבא מוהר · ער"ה אות ג וסיים וכן דעת כל הפוסקים :

סימן סו

א סעי' א דם בהמה חי"ע וכו' אסור וכו' · וכן דם כוי אסור · עור וב"י ס"ך קק"א הל"פ אות א :

ב מקום שמעמידין המלח בדם הבילה ואם יאמר אדם להביא לו מן החוץ מלח הנעשה בהיתר אחת דתו להעית ה"ז אסור בעיניה כגון לעבול בו בילה או לכון אבל מותר ליתנו בתבשיל לכתחי' ואם יש במלח דבר אחר עם הדם הו"ל ז"ז גורס ומותר אפי' לאכול המלח בעיניה וכל כה"ג שמכין אכבי מש"לת · כמ"הג הג"הנ אות א משם הרמ"ע סי' כז ספ"ד קק"מז בסוף הסי' מח"בר אות יב ב"ג מחו' א :

ג המור שקורין מוס"ק מותר באכילה ולא חיישינן לאיסור דם דעפרא בעלמא הוא . כמ"הג שם אות ב וסיים ומעשים בכל יום להשליך המור תוך המוקאות או מיני מתיקות לריח טוב · מ"ז בא"ח סי' ריז קק"ב פר"ח בש"ות מיס חיים סי' י ומש"ז בא"ח קק"ב כתב דפלוגתא דרבנן לקולא · ועיין ספ"ד קק"מז בסוף הסי' מח"בר אות יא ב"ג קק"כז :

ד ומ"מ האלג"ריא שהיא זיעת חתול לכ"ע אסורה באכילה ולפ"ז לריך ליזהר שלא לאכול האלג"ריא או ליתנה תוך מאכלים וה"ה שאסור להריח בה ולבדק כמ"ש בעל שה"ב מכל דבר שיש איסור באכילה אין מרחיקין בו ומברכין עליו וכ"כ במפתחות שכלשקו בש"ס קב"ל סי' קג והיא להבכ"הג ב"ג קק"ב :

ה סעי' ג נמלא עליה קו"ד וכו' אבל אם נמלא בחלמון כל הבילה אסורה · הגה"ה וי"א וכו' ויש מחמירין וכו' ומזה נתפשט המנהג וכו' לאסור כל הבילה שיש בה דם ואין מאלקין בין חלבון לחלמון · הכהן הוא דבעל נפש יחוס לעלמו להחמיר ולאסור כל שנמלא דם בבילה בכל אופן כפי' הרגה ז"ל וכן נהגו שלימים וכן רבים · מח"בר סיף אות ד · ויש בני אדם בעיכנו פה בגדלה יע"א שהם מוכרים בילים ומוכרים לעולם לבשים טפת דם על החלמון זורקים את הדם ואוכל השאר ובשהוא בחלבון אוורים שהיא אסורה והשורלאם הזאת היא כפי הרלא"ה ז"ל והפר"ח ז"ל והיא הפך פי' מרן ושגם ז"ל הם תיע"ל גדולים דמהיכן להם לעשות הפך מרן ז"ל שקבלנו הורלאותיו וע"כ הוראה זו מעות היא ולא נשאו כן מעולם ותלמיד עוועם בדבר הולה ואומרים שכן שמעו מפמיים גדולים ושקר הוא בפיהם ועל כן העיקר דאם אי הוראה כפי' מרן ז"ל דעל החלבון זורק את הדם ואוכל את השאר ועל החלמון כולה אסורה אין מזמינין אותו ביון שאסורה כן אבל בעל נפש יחוס לעלמו ויאסור הבילה בכל פנים בין בנמלא בחלמון אז בחלבון ואכן בדיקן מיוס שעמדנו על דעתנו כך נהגנו

לכל שומל לאסור לו בכל פנים כל הבילם בין בחלמון בין בחלבון :

ו מיהו בשעת הדחק או בהפ"מ יש לסמוך על הגאונים להקל בנטלא בחלבון חוץ לקשר ·
ע"פ אות ה משם הרי חקדי דור על התוספתא פ"ט לתרומות והסכים עמו :

ז גם בילם את יונא אם נטלא בה דם ג"כ אסורה דלא פליג רבנן וכסורלאת הש"ך סק"י
בין בחלמון בין בחלבון · ב"לי סק"ב שפ"ד סק"ו · ומיהו ולאי בילם את יונא אם נטלא
בה דם לא הוי אלא מדרבנן וכ"מ לסקל בשפיקו כגון שכפל גלא ואינו יודע אם יש עכיס
וכדומה מכשירין · שפ"ד שם :

ז"ז מותר לעכור בילם שיש בה דם או ליתנה לגוי · כנ"סג הג"בי אות לד מעם ל"מ
ס"ו שם מע"בר אות ה :

ט ים רולים לומר דבילם בזמני תרגולת שחוטה זורק את הדם ואוכל השאר והוא ער"ה
אות ו ומשם הרש"בא ז"ל (ומבשמו בהרש"בא ז"ל בתה"א ובח"י לחולין ולא מליכו רמז
מזה וגם הש"ד ומע"בר הביאו זה ולא זכרו הרש"בא ואפשר שיש איזה טעות בדברי ער"ה)
ואפשר דגזרו עליה כמו בילם את יונא ואכולה מקפק · שפ"ד סק"יד מע"בר אות יד וכן
הביא בפת"ה סק"ג מעם הפ"לא שהיה בל"ע :

י סעי' ד בילים הטרופות בקערה וכו' אבל בילים הטבולות יחד בקערה וכו' ונטלא דם
בחלמון (כל"ל ולא בספרים שבתוב בחלבון מש"ז סק"ג) שלא מ' מהם יקח
החלמונים הכשרים כל מ' ומ' בפ"ע והם מותרים ויש"ר וכו' עם חלבוני הבאר ויזרקם ·
אע"ג דכתב מרן ז"ל דיקח החלמונים הכשרים כל מ' ומ' בפ"ע משמע דחלב ניס הכשרים
יזרקם כולם מ"מ כשלוקח החלמונים הכשרים מן הקערה כל חלבון העולה עמו כשר דמשתמא
חלבון העולה עמו הוא מינו ואין בו מגילת האסורה אבל כל החלבונים הנשארים שלא עלו
עם החלמונים הם אסורים משום דמתערב בהם מן האסורה וז"ש מרן עם חלבוני הבאר
ויזרקם פי' אותם בלא עלו עם החלמונים · מכ"י כלל קג סק"כ וכב"מ להריא מהנ"מי
ומה"ה כלל מג דין ד הכ"א כלל כא אות ו :

יא שם בהגה וכ"ז כשיעינן שהיה הדם בעקום האוכלו אבל אם היה קפק וכו' יש
להתיר התערובת · והכי נקטינן כמ"ש הגה מרן ז"ל דגם מרן מודה בזה מיהו היינו דוקא
אם הקפק הוא אם היה הדם על החלמון או על החלבון אבל אם הדם נטלא על החלמון
זהו אסור אפי' ע"י התערובת דאין קי"ל כפי' הגאונים והרי"ף והרא"ש וכתב"ם וקיבתם דנטלא על
החלמון אפי' אלא בעקום הקשר אסור מדינא ולכא קפיקא כלל וכמו שקפק מרן ז"ל לעיל
בקעי' ג · כ"כ הרב בתו"ת כלל קג סק"יג ודלא כהש"ך סק"י שהכשיר והגם
דהחכ"א שם אות ז הכשיר כהש"ך והכשיר מ"מ אינו אין לנו אלא דברי המנ"י דאסור כיון
דמרן ז"ל דאנחנו קבלנו הוראותיו פסק כהגאונים והרי"ף והרמ"בם וכן הגה ז"ל כאן בד"מ
ובתו"ת שנהגנו לעיל הכשיר כן מי יוכל להקל כנגדם ועל כן אם נטלא על החלמון אפילו
על ידי התערובת אסור :

יב שם בהגה יש להתיר התערובת הוא"ל ובלא"ה חד בתרי בטיל אבל אם הבילה לבד
אסור וכו' · הנה הלשון זה של מו"כס ז"ל יש לסתפק בו דמהלת דבריו משמע דלא בטיל
אלא דוקא חד בתרי אבל חב"ח אינו בטיל ואסור ומש"ה דבריו מבמע דוקא הבילה לבד אסור
משמע דהב"ח מותר ובשביל זה הש"ך בסק"י הכשיר בהתערבו חב"ח ע"ש · אבל הע"ז סק"ה
אסר חב"ח ולא הכשיר אלא ח"בת ע"ש וכל האחרונים ז"ל הסכימו כע"ז ואסרו בהתערב
חב"ח והם הרמ"א לף קע"ג ע"ד הביאו הכב"ח הג"בי אות לד וכן הכרים הגאון מה"י שם
סק"יל וכתב דוקא דוקא הש"ך מלבון מ"א דכתב אבל אם הבילה לבד אסור אין זה דקדוק
כלל דלדייק מקיפא לדייק מדינא איפכא ומ"כ קשיא מדינא לקיפא אלא ודאי כל בלא בהתערב
ח"בת הוי כאלו לא נתערב וסוי כגופו של איסור עכ"ד המ"מי ע"ש וכן הכרים הבר"ח סק"י
וב"לי סק"ד וכ"פ סק"ו וכן נראה שכן הכרים בש"פד סק"י כמ"מי וכיון דרוב האחרונים
הכי ק"ל ודאי דהכי נקטינן ואין להתיר הערובת חד בחד :

יג פה דמבכיר הגאון מה"א ההערובת היינו מקום דהתערב מ"בע בשאר בלים אבל אם

נתערב

נתערב הבילה שלא בעינו יש לאסור התערובת ועין בשא"מ מן הסורה בעל בשמים
כדלקמן סי' לח · ש"ך סק"יא ע"ז סק"ד :

יד מעשה שבא לפני הגאון ע"ז ז"ל בסק"ה באשה א' שעשתה עיסה שלושה בצלים ואחר
הליסה מעלא ע"ד בקליפה של בילה א' ומתה והיו שם בלים הרבה באותו תערובת
ופסק הגאון ז"ל שמותר הכל והגם דהבא בעיסה דהוי מין בשא"מ ולריך ששים מה"ת
ז"א דהא נתערב גם בבלים כשרים ומעיקר קלק אם שא"מ כאלו אינו ואינו רבה עליו ומבטלו
ומש"ה התיר הכל ע"ש וכן עיקר כפי' הע"ז שמותר יען שכן פי' מרן ז"ל בש"ע סי' לח
ס"ב דאמרינן רואין את שא"מ כאלו אינו ואינו רבה עליו ומבטלו והגם דהש"ך שם בס"קה
לא ס"ל הכי אנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל ומותר · ואינו אפשר לומר דהבא גם הש"ך
יודה עכוס דיש הרבה דעות הדש בלים דרבנן . מש"ז סק"ה · והגם דהכ"א סק"א לא הכשיר
אלא בהפ"מ אבן בדידן כיון דמרן ז"ל ס"ל הכי ומש גם דנוכל לומר דהבא גם הש"ך מודה
כמ"ש המש"ז יש להתיר גם בהפקד מועט :

טו ואינו אם נתבטלו הבלה הבלים מ"בת פשוט הוא דיכול אח"ך ליתן לתוך העיסה לכל
הדעות דכל מתבטל תחלה מ"בת ומותר הוא בעינו אף שנותן אח"ך לאינו מינו לא
אסר כמ"ש רמ"א בהגה סי' קו דיבש בינש שנודע מותר לבשל אח"ך בדוגד וסוי א"מ
וה"ה כאן דדבר לערבן ולמרס תחלה ובטל ונעשה היתר נמור ואח"ך מותר עם קמח · מש"ז
שם וכ"כ המכ"א בעלמו בב"א שער אר"ס סי' כב אות לז · והגם דאנן לא ס"ל כמו"כס אלא
כמרן דאסור לבטל כמש"ל סי' קו אות לב מ"מ כיון דהבא גבי דם שהוא בפק שנמלא בעקים
הלובנו וגם יש קבלא דדם בלים דרבנן מקו"ה מותר :

יו אשה א' בהיותה שובבת בלים ונותנת תוך מחבת מליאה מעלי מולייתה ובהיותה שופכת
בילה א' לתוך המחבת ובבר יבד להוכה קלת מהחלבון הרגישה שהיה בה דם בחלמון
ותכף העתה המחבת מן האד וקלאה לחוץ כל מה שיכלה מאותו חלבון ומ"מ קלת עמנו כשאר
בתוך המחבת וזה החלבון לא בתערב בכל המולי אלא באותו מקום שנפל שעד ואין באותו
מלוי בכשאר עליו שהיה כנגדו אפ"ה זה המלוי מותר אבל עכ"פ לריך להסיר אותו המעט
מולייתא שבאור לו כשאר עליו אותו החלבון משום דזה מקרי איסור בעין ולא שייך ביה
בטול אבל שאר המולייתא מותר לבשלו ולערבו עם שאר מולייתא שבמחבת ואין זה נקרא
מבטל איסור לכתחי' כיון דאין כוונתו לתקן המאכל אינו ככנס בטוג מבטל כמ"ש בטא"מ סי'
קנג וא"כ עוהב כל המולייתא · ואין לומר דמולייתא זו אסורה משום דאותו מקום של
המולייתא שבתערב בו זה החלבון אין בו בשים לבטלו אא"ב יש פנים לאסור כל המולייתא
משום שאינ"ג דכשנפל אותו יש בשים כנגד החלבון מ"מ אין בו בשים כנגד אותו קלת
המולייתא שבתערב בו החלבון של איסור · זא"ל דאנחנו מנסגינו כמו שפסק מרן ז"ל סי' לב
ס"ד דלא אמרינן חתיכה עלמה נעשית בלילה אלא דוקא בבאות אבל לא בתאר איסורים
וכן מורים מעבים בכל יום בעינינו וא"כ פשוט הוא דכל המולייתא מותרת · שו"ת זא"ח יו"ד
סי' כא והגם דהרי' ז"ל שם היתר מעשים אחרים היינו למנהגם דכתב דמנהגם דהנ"ב
בכל האיסורים להבי הלריך מעשים אחרים אבל למנהגינו יש להתיר בפומבי .

יז יש מי שאומר דבילה בקמח כיון שנותנים לתקן זה אח זה הוי מ"בע כמבולל סי' קב
ס"ד בהגה דאם נתנו בילה בקדירה או שמלוחה בתרגולת מקרי מ"בע בכל דבר אלריך
ז"ל הוי מ"בע · ב"לי סק"ד משם המ"א · ויש לדחות דשאני התם ביותר משאר דשאר
אמרינן כל דלתקן העיקר הוי מינו ולא בעיל אבל בפחות משאר דבעינא מילא מילתא א"כ
כל אלא בתבטל הבילה חד בתרי ונתנו בקנה הוי אינו מינו ואסור וכמ' הע"ז · מש"ז שם :

יח אם אי היתה בובבת בילים ולא נמלא בהם דם שבבים הבנים ובעוד שהיתה מבטת
אם יש בה דם נפל חלבון הבנים אל תוך הרלאבוגה ולאחת דם בחלמון ועבבה אותה
בילה והשליכה את החלמון לחוץ ובבנה בילים אחרים והשליכה אותם לתוך הרלאבוגות יש מי
שמתיר כל הבלים הרטופות יחד · שו"ת ב"ע סי' עח והביאו ב"י סק"ל ואין לסמוך ע"ז
לדין לבבר בתבנו לעיל אות יא לכ' מרן ז"ל ונמ"א ז"ל דאם נמלא דם בחלמון בל

הבלים

הבלים הערופות לאקורים · ויהו אם יש שפים כנגד חלבון האקור ווחר :

יט ועשה שהים ב"ב בלים שמו אותם חוך הקדירה של בשר הנחמלא בחוך עלי הגפן שנקלה בערו"בי יפרא"ג ובבילה אי כמלא דם בחלמון ולא בתחלת הרקוח והיה שפק אם עלה רועב הרתחה לעולה מכל הבלים ויחיר התבשיל · לח"הפ שק"ד ועשה מה"רם די בוען שי' כע · וזהו לשבחא דידהו אבל לדידן דקבלנו הולאת מרן ז"ל דש"ל דאם מילא בחלמון הבילה לאקורה וכן שי' מו"רם ז"ל ולא בעינן תחלת הרקוח התבשיל לאקור · (וספר מה"רם די בוען איהו מלוי אלינו כעת לראות הדברים בשרשן) :

ד קדירה שבשלו בה תבשיל ובלים והוציאו בילה אי ומלאו בה דם אם נאכל התבשיל ולא יודע אם היה שהיה דינו כנשפך דאמרינן קלף אות שא"מ ומיהו רבה עליו ומבעלו והרי יש ב' בלים של היתר דהוי מיהו דוקא בבילה שיש בה דם אבל בבילת אפרוח ונאכל התבשיל ולא ידעינן אם יש בו שהיה אקור דזה הוי מין בשא"מ דהעיקר הוא נבי מ"בע דאזלינן בתר טעמא וא"כ בלים של היתר עם בילת אפרוח הוי מין שלא במינו ואקור · ער"ש אות ח ודלא כהרי בית יאודה יו"ד סי' מג דדלה להכשיר :

כא בילה שעושים לשדר ליל פסח שבשלה בקדירה ע"ש ובאותה קדירה בשלו ג"כ התבשיל ליל א' וליל ב' ואח"ך באו לאכול הבילה הכז' ומלאו בה דם ולא יודע אם בשעה שהתבשלה בקדירה היה בו שהיה שכבר נאכל התבשיל נראה לומר לבבי תבשיל הב' שיש בו שי' כנגד הבילה ודאי שהתבשיל מותר דאף אח"ל שהבשיל הדבר אינו אקור דאותה היא הבילה הרי ידענו שיעור האיקור ואין עשערין כנגד הבילה והרי יש בתבשיל שהיה ודומה לכף הדשה דשי' לא קעי"ה והתבשיל הב' מותר · מ"ת בית יאודה אא"ח סי' כ וסגם הרי יא"ש ז"ל בסי' לב דאה דבריו וש"ל דגם התבשיל הב' אקור היינו לדידהו דש"ל דהע"כ בכל האיקורים וא"כ התבשיל הראשון לא יודע שהיה בו שהיה ואם אין בו שהיה נגד הבילה א"כ התבשיל נעשה בבילה ולריך שהיה כנגד כל התבשיל וא"כ גם התבשיל הב' אקור דאין בו שהיה כנגד כל בלישת התבשיל הראשון ומה"ה אבל לדידן דקי"ל כבי' מרן ז"ל דלא אמרינן הכ"כ אלא דוקא בב"ות א"כ שפיר הורה הרי ביא"ש ז"ל שהתבשיל הב' מותר :

כב ולענין הכלים שנתבשל בהם התבשיל לבאורה יש להתיר מכח ס"ס קפק שמא לא היה הדם במקום האוקרו וכבדה ואח"ל שהיה בחלמון ואקורה שמא היה בתבשיל שהיה ולא נאקרו הכלים והרי בית יאודה ז"ל אם דמה זו הקבלה מעוה דהוי קפק אי בגופו וקפק בתערובת דלא הוי ס"ס כמ"ש מרן ז"ל לקמן סי' קי סע"ו ט ע"ש והרי ער"ה ז"ל דמה לדבבי הרי ב"ים ז"ל והכשיר דהא דאמרינן בי בגופו וסי' בתערובת לא חשיב ס"ס הראשון ואיך נחזור ונכשיר עכשיו מפני התערובת אבל הכא דלא באנו להתיר גוף הבילה שנאסר מכח סי' הראשון ואיך נחזור חשיב ס"ס · וכ"כ הגאון קו"לא כלל קו ע"ש עכ"ד הער"ה ע"ש · וכן מליגו לבבי קו"לא עלמו שכ"כ בספרו שבו"י ח"ב חי"ד סי' קט ע"ש וכן נראה דעת מהר"שך ז"ל בח"א סי' עח דעשה ס"ס כעין זה שביאו הכנ"שג סי' מד בהג"בי אות יא על בהמה שהיה בה מכה בכוליא וקפק אם הגיע לחץ והכשיר הכלים מכח ס"ס ע"ש וקי' והא הוי ס"בג וס"בת אלא מוכרח דש"ל כהגאון קו"לא מעוה דלא באנו להתיר אלא הכלים וכ"כ הער"ה ז"ל על מהר"שך הכז' דש"ל בבבי קו"לא ע"ש בער"ה סי' מא אות ו · ומיהו אנן בדידן עדין מסתפקים בזה דהנם להער"ה כן כתב מ"מ רבינו חי"דא ז"ל פליג ע"ז וש"ל דגם בכה"ג ס"בג וס"בת לא חשיב ס"ס שכ"כ בשו"ת חיי שאל סי' עד אות מא בענין קפק דג טמא שנמלא עם דגים טהורים דאין להתיר מכח ס"ס מעוה דהוי ס"בג וס"בת ע"ש וגם דהתם אין אנחנו באים לדון אלא על הדגים שנמלאו עמו ולא על קפק האיקור אפ"ה לא חשיב ס"ס וכן מליגו להער"ה בסי' פג אות ד שהביא דברי רבינו חי"דא הכז' ודחה אותם מעוה זה הטעם ע"ש וכן ראיו דברי רבינו חי"דא ז"ל בספרו מח"בר בח"ד סי' אות ו ולא ס"ל הכי ע"ש וא"כ מי יכול לסכים לחשו בין הריס גדולים ולהכריע כאי מהם ·

אח"ך ראיתו לבבי פר"מ בס"ו קי בדיני ס"ס אות א בד"ס הנה דין הב' וכו' שהביא דברי הבבו"י ז"ל חי"ד ס"ב סי' קע שהבאתו לעיל ופקפק בהם וכתב ולא הביאותי דבריו מעמע דלא ס"ל זה החילוק ומיהו כתב שם דבספ"מ יש להחיר ע"ש וא"כ אכן מי נאמר הכי דיש להתיר בהפ"מ :

אלא נראה דיש להתיר בכ"ד הכלים ואפי' בהפסד מועט והוא מעוה זה סדין בעלמו דס"בג וס"בת הוא מחלוקת ר"ת ור"י בפ"ק דבילה גבי הא דבילה אקורה ואם נתערבה באלף כולן אקורות ועיין להפר"ח סי' קי סק"מו שהביא דברים באריכות ע"ש ולפי ר"ת חשיב ס"ס ולפי ר"י לא חשיב ס"ס ואכן ק"ל כר"י ומכן הקדוש בב"י סס"ו כז כתב מעם מ"ך דלא אמרה ר"י אלא בנודע הספק קודם התערובת אבל אם לא נודע עד אחר שנתערב מודה דעקרי ס"ס להקל ע"ש ואח"כ בנדון זה של הרי בית יאודה ז"ל שלא נודע הספק עד אחר שנתבשלה הבילה ובליל ב' באו לאכול הבילה ומלאו בה דם א"כ עבדינן ס"ס והכלים מותרים מעוה דלא נודע הספק עד אחר התערובת וכיון שכן פי' מכן ז"ל ולאחרו קבלנו הולאותיו ודאי דהכי ס"ל והכלים מותרים · ומיהו מ"מ מילאי הולאה אנן לענין מעשה אין בנו כח להוכיח כיון שהוא אחרונים פליגי על מרן ז"ל וכמו שהאריך בזה מהר"ח אבו אלעפיים ז"ל בס' אהל יוסף סי' כט דף מט ע"ג ע"ש שהאריך וכתב שאין לסמוך בזה על מרן ז"ל וגם דהרי אהמ"י ז"ל בסי' ל לא ס"ל כמהרח"א וכתב כמרן ק"ל מ"מ אחרתו חלוסי הדעת אין בנו כח להכריע · ומ"מ אחר העיון נראה דיש להתיר הכלים דהנה הרי מהרח"א ז"ל שם בס' אהמ"י סי' כט דף נב ע"ד רלה להתיר בנדון שלו מעוה ס"ס אחריתי וסוא קפק שמא הי' כר"ת והרי עופות הוהרו מעוה ס"ס ואח"ל הלכה כר"י ואין לחש היתר בס"ס כזה שמא העיקר כס' מרן ז"ל ודעמים דסברי דלא אמרה ר"י אלא כשנודע הספק קודם התערובת אבל אם לא נודע עד לבסוף ונסרא שרי מכח ס"ס ואח"ך פקפק בזה הס"ס מעוה דאינו מתהפך ע"ש · וא"כ אכן בדידן נעביד ס"ס כזה והוא מתהפך ואין בו פקפוק של הרי הכז' והוא דעבדינן ס"ס בס' ר"י דק"ל כוותיה קפק אם הי' כמרן ז"ל ודעמים דאם לא נודע עד לבסוף עבדינן ס"ס ואח"ל דאין הלכה כן ואף אם לא נודע עד לבסוף לא עבדינן ס"ס שמא הי' כהער"ה ודעמים דבכלים כיון שאינן גוף האיקור עבדינן ס"ס והוא מתהפך ס' אם הלי כהער"ה דבכלים עבדינן ס"ס כזה ואף אח"ל דהלי כהרי חידא"ח ודעמים דגם בכלים לא עבדינן ס"ס כזה שמא הי' כמרן ז"ל ודעמים דאם לא נודע עד לבסוף עבדינן ס"ס שמא הי' כהער"ה ודעמים דבכלים בשפי · ועיין עוד שהארכנו בזה בס' קי אות קיב :

כג סעי' ה כאלא הדם בבילה במקום שאינו אוסר וכו' ושכח ועלה הבילה עם הדם כ"ל שהוא מותר · ולדידן דבכ"מ שנמלא הדם יש לאסור בבילה ואח"כ אפי' בשהיה הדם בעין חבקו אקורה הבילה כ"ש עכשיו שנתערב ואח"כ בכל גווכא אסורה · ס"ך סק"יב פר"ח סק"יא ב"לי סק"ה כרתי סק"ח שפ"ד סק"יב שו"ע סק"יד חכ"א כלל כע אות ט :

כד ויהו גם במקום שנהגו לאסור אם נתערב הדם עלמו בתערובת אחר כגון שנפל לתבשיל אחר שהוא מותר · ס"ך שם ב"לי שם שפ"ד שם חכ"א שם :

כה הא דאמרינן אם נפל הדם לתבשיל אחר שהוא מותר היינו דוקא בשתה דם בילים אבל אם הוא ידוע שהדם הוא מאפרוח מרוקס כיון שכי' הרש"בא דהוי דאורייתא הוי דם נבר ואוסר תערובתו ובעינן ששים · הל"ש סק"ה :

כו סעי' ו כמלא דם בבילה שמעוה על המעין להלעמק וכו' מותר כל המעין · הנה אנחנו מנהגינו בכל שבת ומבת ליתן בילים על כסוי הקדירה כדי להלעמק ואם כמלא דם בא' מהם מותר המעין לכ"ע · ואם נתן בילה על התבשיל בתוך הקדירה ואין מגיע רועב לבילה יתבאר דינו לקמן בדבריו סי' פו ע"ש :

כז סעי' ז בילים המחרות וכו' · אפי' אם המחרות באים מזכר שכי אם אין בהם דם · ב"י מנם הי"מן ס"ך סק"יד · ולא כ"מ בדין זה דאינו אין אוכלים בילים המחרות מעוה שקוץ ולא שמעינו ולא ראינו בא' מאכל המחרות · גם בז"הז אין יודע איזו סיא דקפנא מאלעא וכוב הבילים הם מזכר ועל כן לא שייך אלינו דקפנא עאלעא :

כח אם אפי' יצטרך התרגולת יומים הרבה מוחר לאכלן · ויש מומחיין בזה וקי"ל דכיון שיצטרך עליהם גו' יומים מע"לע ונעשו מהדות אקורים הבילים הבאים מזכר · כנ"סג הג"בי אות מד כדתי ק"י הכ"א בס אות יב ובבינו המס"בר הביא דבריהם :

כט סעי' ח מותר לאכול בילים לעויות וכו' · יש בני אדם אין אוכלים בלים מבושלים אם לא בדקום ספותחין אותם ומניקין בקצרם ומחזירין אותם לקליפתם וקותמין הנקב וטולין אותם · כנ"הג אם אות מת · ובבנו הארי' ז"ל לא היה הוצם לזה כמ"ש בשער המלות פו' אחרי והגהות מגלות מעני קדום הארי' ז"ל אין לחוש לחומרות הבני אדם הכז' · מה"בר קיף אות ט יד אפרים וכ"כ הס"וג ס"ק"כא :

ל סעי' ט אם דגים אע"פ שהוא מוחר אם קבלו בכלי אקור · והמ"ה אם הגבים מותרים בעינן ע"י סיכר · פרי"ח ס"ק"יד ער"ם אות ט :

לא אם מצוס מלאים העין לפיכך אם ניכר שהוא מדגים כגון שיש בו קשקשים מוחר : ואפי' אם אוכלו בחדרי חדרים ג"כ אקור מעים מ"הע ובעינן הכירא דיש בו קשקשים דאע"ג דיש קבלה דהא דאסרו מצוס מ"הע היינו דוקא בדאורייתא אבל בדרבנן לא אחמר ומ"מ באקורי אכילה לא שייך זה ואף בא"חד אקור · ע"פ"ד ס"ק"עז מה"בר אות עו :

לב וכן אם דגים אם פי' על הבכר ואין בו קשקשים אקור · ער"ם אות י ודלא כבבנו אות עז :

לג סעי' י אם אדם אם פי' מוכו אקור וכו' אם אלבנו מעפעף אם אדי לחלון אחרי ניכר דמאלבנו קאתי . ב"לי ס"ק"ח מצם אורח מיקור פר"ח ס"ק"עו כדתי ס"ק"יב ער"ם סוף אות ט · ומגם דהב"לי אם אחר מ"מ לאם מוצעים דבבים ניכרו ועיל דמלתא דרבנן היא ובדינן לקולא :

לד בני אדם הקוים בבר ומשיגין אותו בקופות ובכלים שאינם מיוחדים לכך אלא מניחים בהם גם פירות וירקות יש לגעור בהם דלא יפה הם עושים מפני שאדם נקרב בקופות או בכלים ואוכלים הפירות שמניחין שם אח"ך בלא הדחה ואף אם ידיהו הקופות או הפירות אינו כלום כיון דהוי מידי דלאו אורחיה בהדחה כדלקמן סי' לא · פר"ח סי' קע"ו ס"ק"כד מה"בר אות יג :

לה אם המלא בקדירה או בכלי שבחלב בתוכה חלב מבהמה אוהו שחלב אקור · שו"ת כחלת שבעה סי' ג חב"י סי' לח מה"בר אות יד ומשם הבו' · ולכן חלב הנוטה לאדמימות אקור ואם עשאו חמאה יכול למכרה לנכרי באופן שלא ידיה מחזור וימכרנה לישראל · חב"י אם יאפה אם מאם הבו' · וכן הכלים שבמד בהם אותו שחלב מע"לע אקורים · כ"ש אם · גם הכלים שנשתמשו בו בחמין אקורים · כ"ש אם חב"י אם יאפה אם וכ"כ הרי קו"לא כלל קם דין ג ער"ם אות ח :

לו מיהו אפי' נתבשל שחלב עם הדם שבשר מותר בשלאם לליבא בדם עם חלב אינו בשר בחלב · קו"לא אם ער"ם אם :

סימן סז

א סעי' א ב לפיכך מותר לאכול בשר מי בהדחה בלא מליחה וכו' · בהדחה מצוס דם שע"פ הבשר · ב"י מאם ה"כן ש"ך ס"ק"א פר"ח ס"ק"ג בפ"ד ס"ק"א ודלא כהכ"ות :

ב סעי' ג הצוכר מפרקתה של בהמה וכו' · והמ"ה בעוף ועל כן לא יפה הם עושים בקלת מקומות שבוכרים מפרקת הצוה מומאחר לעות ואפי' הצוה של בהמה · כנ"הג הג"הע אות ד ובכ"כ מסרימ"ע פי"ד סי' כג פר"ח ס"ק"ע כדתי ס"ק"ע מה"בר אות ב חב"א כלל כע אות יח :

ג אם מפרקתה של בהמה · היינו קודם שתלא נפשה · ש"ך ס"ק"ו פר"ח ס"ק"ד חב"א אם · הא לאחר שתלא נפשה אף שעדין מפרכסת וינקה לית בה מיתה וקריא · פפ"ד ס"ק"ב :

ד אם וגלגי מותר אפי' בלי מליחה · היינו כדי שלגלגם כל לגרו · ש"ך ס"ק"ח מאם

הכ"ן

הכ"ן פר"ח ס"ק"ו כדתי ס"ק"ח · ופי' מגלגם כל לגרו היינו כדי מלי לגייתו .פר"ח אם הכ"א בס ועין שפ"ד ס"ק"ח :

ה אם בהגם י"א שלריך ליחסר וכו' או לתחוב סכין וכו' · אבל מותר להכות על הבשר דדוקא ע"י בבילת עלם משקתה מבליע דם · ש"ך ס"ק"ע פר"ח ס"ק"ע כדתי ס"ק"י פפ"ד ס"ק"ע הכ"א בס :

ו עוף שקורין הכדי"ק מהגיס שמובריס המפרקת בקרדום ולא יפה הם עושים · מש"ז ס"ק"ע הלא"ם בבי' ס"ק"ג הכ"א בס :

ז סעי' ד מלגר הדם מחוצת מכה אסור לבשלו עד שיחתוך המקום ויולחנו יפה וכו' .

הא דקאמר יחתוך המקום ויולחנו אינו כ"ל שיחתוך את הלגר ויבקבו מאחר הבשר ואח"ך יולחנו אלא בעודו מחובר עם שאר הבשר כן יעשה במקום הלגר יחתכנו ויעשה בו קבע ואח"ך יולחנו ולא יולחנו בלא קריעה כמו שאר הבשר ואי"ב אלו שמוסגים לבשל הריאה שלגר בה הדם ואין מיתכן כל הלגר ומוציאין לחוץ בפני עלמו רק שחותכין בריאה במקום שלגר יפה הם עושים כבוכת הדין · בית דוד סי' יא דף ו ע"א וכמ"ו מה"בר אות ד בו"ג ס"ק"יב :

ח כל שלגלו או חתכו ומלאו לקדירה כדינו אפי' לא הכך ומלאה אדמימות שבו שרי · כנ"הג הג"הע אות ח מסם הרמב"א ז"ל בת"ה פר"ח ס"ק"י ב"ד אם בו"ג אם :

ט אם נמלא בקדירה שמבלין בה בשר החיבה אי' שלגר בה פדם לריך בי' נגד הדם . ב"סי ס"ק"ב · והיינו לדיקן לין מבינכ · בלי ס"ק"ב · ודבר זה מלוי לפנמים בבשר בהמה שאינו ניכר בחוץ רק אחר הבשול וכשחותכין הבשר נמלא לפנמים כך ולריך ליחסר · בהי' אם ב"לי אם · וגם מלוי בעוף ביכרים בין הנגל עם שדבק לגוף ודבר זה מלוי · ב"לי אם :

י אם בהגם וי"א דמשום זה יש להחמיר וכו' או לחתוך באותו בשר וכו' · היינו אם הוא רולה לבשלו אבל לגלי דינו כשאר בשר שלגר בו דם דשרי בכל גווכא · ש"ך ס"ק"יא פר"ח ס"ק"י כדתי ס"ק"יא :

יא סעי' ה בשר שלא נמלח ונתנוהו בחומץ וכו' אם נתאדם הדם וכו' הסומץ אקור וגם הבשר אסיר לאוכלו מי וכו' · ובל זה הוא בבשר שלא נמלח אבל בשר שנמלח אינ"ג דבהר הכי אסמיק מותר לאוכלו מי בין הוא בין הסומץ · מכן ז"ל בבי' וכן הביא מסם כי"ו כנ"הג הג"בי אות כו וסיים וכן הוא המנהג פשוט בכל ישראל · ומה שנוסגים כשבושים בשר מלוח פאקבי"רמס ואחר שמולחין אותו מתכים אותו הוך הסומץ כדי שיתייבש ולא יקרה ולקלת יביס מכיכין אותו הסומץ ומניחין אחר וסומץ הראשון מסליכין אותו לאיבוד ואין אוכלין אותו וזה עשות לבבי הדין מותר לאכול הסומץ הראשון אבבר ילא כל הדם בהליחה כנ"הג שם · ואמר מי כסיס סלוי (ז"ל) יתכן הא דמסליכין הסומץ הראשון לא מעעם איסור אלא מעוס דבשר ואינו נאכל עכ"ד ומעם כצון הוא :

יב אם ואם לא נתאדם הבשר הסומץ מותר וגם הבשר מותר לאוכלו מי · וכן לבשלו לקדירה ע"י מתיבה ומליחה · ש"ך ס"ק"יב פרישה כנ"הג הג"הע אות יא פר"ח ס"ק"יא כדתי ס"ק"יב מש"ז ס"ק"ד :

יג סעי' ו סומן שנתנו בו בשר פ"א וכו' הגם וי"א בז"ז אין בקיאין בחליבה וכו' ומ"מ בדיעבד מותר · וכן עיקר בדיעבד מותר לאכילו בז"ז ולא כב"ח · ש"ך ס"ק"יג פר"ח ס"ק"יב כדתי ס"ק"יג פפ"ד ס"ק"יג :

יד הא דאמרנו דבדיעבד מותר היינו דוקא בבוגג אבל בזיד אקור · ער"ם אות י מסם הרי"בא ז"ל :

סימן סח

א סעי' א הטמא הרשם נגלותו צריך שיכוין שיהיה בית השחי' למעה כדי שיזוב הדם דרך שם וכו' · הרמ"בם ז"ל פ"ו מה"מ"ח הי' יד כתב אם תלהו ובית שחיטתו למעה מותר ע"ש הא דכתב הרמ"בם אם תלהו לאפוקי שלא תהיה ב"השם למעה וטוגע לארץ דאם טוגע בארץ אז האדם מעכבת את הדם מלאת והו"ל כמולח בכלי שא"מ אלא צריך שיתלהו בחויר ולא יהא טוגע בארץ כדי שיזוב הדם · מיהו היינו דוקא אם לולהו ע"ג קרקע קשה אבל בזמן שהוא כעפר תיחוח אין להקפיד בזה ואפי' אם טוגע ב"השם למעה בזמן מותר דלא מקרי מולח בכלי שא"מ · כמ"הג סג"סע אות ה :

ב שם ואם הניחו על הבלדין המוח והקרום אסורים אא"כ נקב עלם המוח והיה הנקב למעה וכו' · ומאר הרשם מותר ואפי' קליפה לא צריך · מ"ך שא"ח פר"ח שא"ח · והא דאמרינן שהמוח והקרום אסורים מיירי אף כשמלח הרשם שכיון שאין כח בשם להפליט דם הרשם בלא מתך כ"ש שלא יפלטנו המלח · פר"ח שם וכ"כ מרן לקמן בש"ע ס' עא ס"ג דגם בעליהה צריך לנקוב העלם והקרום ע"ש כדתי שא"ח :

ג שם אא"כ נקב עלם המוח וכו' · ואפי' לא ניקב הקרום דכיון שהוא לולהו כל שניקב העלם שוב אין הדם מתכנס בתוכו ונוכח מעאב שא"ב · מ"ך שא"ד משם ב"י ס' עא פר"ח שא"ד כדתי שא"ד הכ"א כלל לג אות ג :

ד פעם אי הניחו לבני רשם עלה לבי ולא היה חתוך עלם המוח אלא היה מקמר תקיע בעלם המוח ואמרתי להם דהנם שכתב מרן דאם ניקב עלם המוח שהדם זב דרך שם ה"מ היכא דנאחר הנקב פתוח אבל הכא שהמקמר ורשאו קותמים את הנקב לא יש דרך שיזוב דמו ולא דמי להא דכתב מרן בסמיך דאם הניחו על נחיריו אם נגע בו קנה או דבר אחר מוסר שאני נחיריו שאין שם עלם באותו קו המיסור אלא בשר קשה ומבקיע בינו לבין המוח הילכך כל שניקב בו הנם שנשאר שם הקנה זב דמו דרך שם אבל עלם המוח קשה הוא ולשם המקמר קותמו ולא יצאר דרך לזוב דמו · בו"ג שא"ד :

ה שם בהגה ולכתחי' נהגו להחמיר שלא לנלות שום רשם שלם וכו' · אלא נוהגים להסיר המוח ולמולהו תחלה קודם לליה · מ"ך שא"ח פר"ח שא"ג ב"לי שא"ג :

ו סעי' ב הניחו על נחיריו אם נגע בו קנה וכו' מותר · ולכ' כש"י צריך שיהא הקנה מונח הוך שנחיריה כל זמן לליה · כמ"הג הג"בי אות ב ופ"ש שכן נהגו בקונ"ע פש"ד שא"ד :

ז סעי' ג יש מי שכתב להסיר את השער וכו' הגה וכן נוהגים לחרוך הרשם וכו' וכן עופות משיורי נולות שעליהם וכו' ואינו אסור אלא הטמנה וכו' · וכן נוהגים שם בגדלה יע"א בהרגולים להבהב אותם ע"י האור ולחרוך שיורי הנולות מעליהם ואינם מניחים אותם במקום אי אלא מעבירו הנם והנה ולא מיקרין שיבלע הדם · ועי' מ"ך שא"ח פר"ח שא"ה ופ"ש וכן עיקר לדינא ב"לי שא"ב :

ח סעי' ד אם בשל הרשם שלם וכו' אא"כ יש ס' כנגד המוח וקרומיו · היינו כשמלח תחלה · מ"ך שא"ו כמ"הג הג"בי אות יח שו"ג שא"י :

ט הגה שם ואם לולהו וכו' הקרום והמוח אסור וכו' · פי' אפי' לולהו בלא הטמנה הקרום והמוח אסורים וזה לא נתבאר בדברי מרן ז"ל סעי' אי · מ"ך שא"ז פר"ח שא"ח שא"ח שם אות ה · ועיין שו"ג סעי' יג :

י שם כנגד המוח וקרומיו · בי קרומות יש למח אי דבוק לעלם הגלגלת ואי דבוק במח עלמו ואין במח ס' כנגד בי קרומות ואם כשבשל המח עם בי קרומיו הכל אסור אבל כנגד הקרום הדבוק בו יש ס' במוח כנגדו ואם כשבשל עם קרום זה הכל מותר . כמ"הג הג"בי אות יז בשם אא"ם ומשא"ח בו"ג שא"ב :

יא סעי' ח הגה למולג הרשם צריך לחתוך הוטים שבלחי קודם מליגה וכו' · אחי מליגה היינו הטמנה בזמן כמ"ש מרן בסעי' ח :

יב שם וכן צריך להדיח ב"השם וכו' הגה ואפי' אם חוכך רק להסיר השער וכו' · והגם

דאף לכתחי' לא נהגו ליזהר היינו מטום דנהגו להבהב ע"ג קש ותבן אבל המבהב ע"ג עלים צריך להדיח ב"השם ומ"מ בדיעבד אם לא הדיחו כדי · מ"ך שא"ח פר"ח שא"ט ב"לי שא"ד כדתי שא"ז בפ"ד שא"ח הכ"א שם אות ח · ועכשיו פה עירנו בגדלה יע"א נהגו להבהב התרגולים ע"ג עלים ומיורי נולה שעליהם או מפני התולעים שעליהם שקורין בערבי קראל קודם שמדיחין ב"השם ולא יפה הם עושים הגם שבדיעבד אין לאסרים מ"מ אין לעשות כן לכתחי' ומ"ש צריך כל אי להזהיר בביתו שידיחו ב"השם קודם ההבהב :

יג סעי' ו כשמולגים הרשם והרגלים וכו' · אחי מליגה הוא מליגה בזמן ולא מליגה דחמין שבשעף · בית דוד ס' יב בית מאיר בזה הטעי' וכתב הב"ד שם דהוא חמימות מעט ע"ש :

יד שם אא"ל למולחם וכו' ומולחם אח"ך וכו' ואא"ל לחזור ומולחם אחר המליגה וכו' · ומלוה מן המובחר למלוח אחר המליגה או אחריכם , מ"ך שא"יב ומשם רש"ל פר"ח שא"י ב"לי שא"ם · ואחכמו פה בגדלה יע"א אין מנהגינו למלוג פרמן :

טו סעי' ז המשמין רגלי הבהמה וכו' להסיר הטלפים בלא מליחה מותר ויש מחמירין והותכין ראשי הטלפים מעט וכו' · נקיבת הטלפים צריך שיהא נקב ומשם ולא מהני שהותכין מקלת הלפונן ואין נקב דהוי כמולח בכלי שא"מ · ב"לי שא"ו ומש"ז שא"ד · ומנהגינו בבית שבוקבים הטלפים עד שיראה הבשר :

טז סעי' ח פרסות הרגל שנמלחו וכו' לא נאסרו ויש אוסרין וכו' אבל הסאר מותר · ואין חילוק בין מוכחים לאכסה או שעומדים על עלפיהם · מ"ך שא"יג פר"ה שא"יא ב"לי שא"ז כדתי שא"ח שפ"ד שא"יג הכ"א שם אות י :

יז שם בהגה אבל בחירוך שער בעלמא שהעבירו על האש וכו' הכל מותר · ומ"מ לכתחי' נוב להחמיר אפי' בהבהב להסיר ראשי הטלפים · ד"מ אות ג בבופו מ"ך שא"ט פר"ח שא"יב ב"לי שא"ח כדתי שא"ט שפ"ד שא"ט הכ"א שם · וראה דהא דלריך לכתחי' להחמיר אפי' בהבהב היינו ע"ג אש עלים אבל על הקש אפשר שאין קפידא · שפ"ד שם :

יח סעי' ט מותר למלוג תרגולת וכו' והוא שידיח ב"השם יפה יפה וכו' · כבר כתבנו לעיל באות יב שלריך להזהיר כל אי לבני ביתו לפי מנהג שלנו שמבהבים התרגולת ע"ג האש דעלים ואין מדיחין ב"השם ועל כן לריך להזהירם שלא יעשו עוד כן אלא מקודם ידיחו ב"השם יפה יפה ואח"ך יהבהבו :

יט סעי' י אין מולגין גדיים וכו' בכלי אי וכו' · ואפי' בדיעבד אסור דכלי ראשון מבשל כשסי"סב · מ"ך שא"כג כמ"הג הג"בי אות יב פר"ה לדעת מרן ז"ל כדתי שא"יד הכ"א כלל נט אות ו :

כ גם בכ"ר אפי' לאחר שהעבירוהו מן האש כל זמן שסי"סב אסור למולג בו ואפי' בדיעבד אסור · פר"ח שם ומש"ז שא"ט בבוף אות ב :

כא הא דאסור בכ"ר היינו שסי"סב אבל כשאין הי"סב אינו מבשל כדלקמן סי' קה סעיף ב ולכן אם שמו רגלים או ראש בכ"ר למולג בלא מליחה כל זמן שאין הי"סב מותר · ב"ד קיימן יב שו"ג שא"כח :

כב שם וכן אם לא יערה עליהם וכו' ואם עירה די בקליפת העור וכו' · בין שהיה רגליו למעלה או שהיה מונח על הלבדין די בקליפת העור · לבוש מ"ך שא"כח כמ"הג הג"בי אות עו פר"ה שא"יב כדתי שא"עז הכ"א שם :

כג שם ואם ראש העוף למעלה וכו' אא"ל קליפה · מטום שהנולות מגיעות כדי קליפה וא"כ אם עירה על התרגולת בעוד הנולות עליה אין לערות פעם שני דאז הנולות נופלות ונפעם אי ולריך קליפה · מ"ך שא"כו ומשם תו"ח כלל לג אות ד פר"ה שא"כ כדתי שא"יז הכ"א שם :

כד מ"ש הגאון מה"רש מלובלין ז"ל סי' כט לענין התרגולת שנמלחה ומלגו אותה ע"י עדוי או בכלי שני בלא הדחה אחרונה ככתוב לקמן סי' שט סעי' ט אות לד :

כה הא דעדוי אינו מבשל אלא כד"ק אין חילוק בין עירה פעם אי לפעמים הרבה אלא אפי' עירה כמה פעמים ג"כ אינו אוסר אלא כד"ק דלא כהע"ז סי' לה שא"יב · שפ"ד שא"כז :

כו סעי' יא אפי' בכ"מ י"א שלא יטלנו וכו' ואם מלג מותר · הא דבדיעבד מותר היינו התכנגולת אבל הכלים כיון דאפשר בהגעלה כלכתחי' הוי ולריך להגעילם ומשחמש בהם מיהו בכלי חרס שאין לו תקנה בהגעלה כדיעבד דמי ומותר להשתמש בו · מכ"י כלל לג ק"ג ער"ם אות ו לדעת מרן ז"ל :

כז אם בהגה ואין חילוק בין כלי חרס לכלי נחשת וכו' · וכן עיקר · ס"ך ק"ג פר"ב ק"ב :

כח סעי' יב ואם מלג גוי עופות ולא רלה שראל וכו' מותר הגה ועי"ל כי' שם מדין זה · הגם דלקמן בסי' שם סעי' י' ס"ל למו"כס בהגה דגוי מק"לה כאמן מ"מ כתבנו לקמן סי' שם אות קז דמרן ז"ל ס"ל דגוי מק"לה אינו כאמן הי' בדין זה גוי מק"לה אינו כאמן ומכו"ם לא כתב מרן ז"ל זה ע"ש :

כט ואם הזהירו ישראל שלא למלוג אלא בפניו ומלגו שלא בפניו לא תלינן במלגו בכלי שני ובלמד זה מהגה לקמן סי' שם סעי' י · כמ"הג הג"מי אות שא בי"ד ק"ל וסיים של עשם הם ולאוים לאומרם דהא כיון שעבר על לוי בע"הב מוכחא מילתא דשותא הוא ומלאהא עבר אהא מי עבר :

ל סעי' יג תכנגולות שמלאו ימל בכ"ש וכו' לא נאסרו האחרות · והפר"ח ק"כו כתב דאם ה"ק לריך קליפה · ב"לי ק"טו · ובהפ"מ יש להתיר כן משמע מהמג"ז סוף הסי' בדין החמיצי · ומיהו אם יש ספק שהים ה"כב יש להתיר לף בלין הפ"מ משום ק"ש · ומש"ז שם :

לא סעי' יד מיס שמלגו בחם יש ליזהר שלא לחזור להרתיחם וכו' · וגם ברחלו יפה לוחר התכנגולת מן הדם שעליה אפ"ם יש ליזהר מבוש דלכתחי' חייבין לבדרת האומרים דכ"ש מפליט ומבליע כמ"ש מרן ז"ל בסעי' יח · פר"ח ק"כז ·

לב סעי' טו אם מלגה התכנגולת בכ"ש במחבת וכו' ויש מי שמתיר · הא דכתב מרן ז"ל ויש מי שמתיר פירשו בו האחרונים כמה פירושים הש"ך ק"לה וסע"ז ק"טו והכב"הג הנ"מי אות סג · ומ"מ העיקר הוא לענין דינא כמו שפסק מרן ז"ל לעיל סעי' י' דעדוי אוסר כדי קליפה · פר"ח ק"כט ב"לי ק"ז וכן עיקר :

סימן סט

א הנה בענין דם שבשלו או מלחו אם שבשלו או מלחו איסורו הוי דאורייתא או דרבנן איכא פלוגתא ביני רבותא כמו שהאריך בזה הפ"ח ק"א והגאון כ"מ ק"א והגאון פר"מ בפתי' לה' מליחה ע"ש · והרי"ף והרמ"בם ז"ל הם מן הכת שקובלים דם שבשלו אסור מן התורה כמ"ש הגאון פליתי שם וכן המה"בר ק"א כתב דהרמ"בם הכי ס"ל וכו' הער"ם ז"ל ק"א שכן עיקר דדם שבשלו איסורו מדאורייתא ע"ש וכתב עוד הער"ם מנם הרשב"א דף למ"ד דהוי דרבנן הסמיכו בספיקו כבל הזרם ע"ש ועל כן יש להמיר ומה גם דמרן ז"ל דאחרו קבלנו הוראותיו ס"ל דדם שבשלו דאורייתא ומ"ש סי' פז סעיף ו שהעתיק לו הרמ"בם וכתב הז"ל לו שבשל דם בחלב פעור ואין לוקין על אכילתו ומשום ב"בת עכ"ל מקמע דמשם דם לוקין וכמו שדקדק הוא ז"ל בב"י מלו הרמ"בם וכ"כ הש"ך דם ק"טו וכ"כ הגאון פליתי ז"ל דם דמדהעתיק מרן ז"ל זה הלכון בל הר"ם בתשלל ומעמ דק"ל דהוי מ"מה ומ"כ יש להחמיר מיהו אמרו הכמי הי"ב דיש לפקפק [דהא מרן ז"ל בב"י בקוף סי' קע כתב וז"ל שהרי המגיד הומה על הרשב"א ז"ל וכתב עניו מרן ז"ל ול"כ שאין כאן מקום חומר כיון דדם שמלחו אינו עובר עליו לא חשו לגזור עכ"ל הרי בהדיא כתב דדם שמלחו אינו עובר עליו וכ"כ מרן בזה הסי' על דברי הס"מק נכרי המבשל בבית ישראל שכתב עליו ז"ל ואיכא למידק וכו' מ"כ ומשום דקבר וכו' דאין הנכרי נאמן אלא בעדות אבל בדאיכוד דאורייתא אבל באיסור דרבנן נאמן בומ"לה ומאי מני איסורא דרבנן דבין דעליה כדותה הוי דם שבשלו ואינו עובר עליו עכ"ל ועיין בש"ת בשמת חיים בהמגיד שלו בקיצור ס"ל ולף דיש לו לדחות דהאי דקאמר דם שבשלו הוי דרבנן הוא לפי הסמ"ק והרשב"א ז"ל

ז"ל מ"מ שמיעת דבריו ומעמע שק"ל דרבא שכתב ומאי מני איסורא דרבנן ומא דקי' פז שכתב דם שבשלו בחלב וכו' דמשמע שק"ל לדוקה משום דם דהוי דאורייתא דרבו ז"ל להעתיק לי' הרמב"ם ז"ל ולף דלא ס"ל הכי · ועיין להרי' מעם יהונתן הלד"מ סביב אשר שכתב דשאני דם קרוש היולא ע"י מליחה דאינו אלא מדרבנן וכו' וקיים על מה שהעתיקו הטור והמחבר לי' הרמב"ם לף דהם ודאי ס"ל דדם שבשלו הוי דרבנן וכמ"ש הטור בסי' מו בדם הרשב"א ז"ל וכן המחבר מבואר בה"מ כן הוא דרבנן אני אומר דלק"מ כיון דשאילת ליבא מלקות לא חשו לזה ובעין זה מליחו בבמה מקומות ופשטו הוא ועיין להדרישה בסי' ו וכ"כ הרי יד יאודה בסי' הקלר אות כד ובשאלוך אות י אי"כ אין כאן הכרח דמרן ז"ל ס"ל דאורייתא כמ"ש הרבנים הנז' · ועיין להגהות יד שאול על קעי' יט שכן הבין דעת המחבר שק"ל דם שמלחו דרבנן ע"ש] :

ב סעי' א לריך להדיח הבשר קודם מליחה הגה ואם הדיחו הטבח א"ל להדיח בבית וכו' . ומה שמהגים הטבחים לרחוץ הלעות שלימות בהטבלה בעלמא כדי לגאותן לא מקרי הדחה · אומ"ם רש כלל ד חומ"ם כלל מו דין ד ס"ך ק"ב כמ"הג הנ"מי אות הן פר"ח ק"ב ב"לי ק"ד הל"פ ק"א כתבי ק"ג וסיים לא כפי קלי הדעת לרמץ בטעמ מיס בלי כוונה ע"ש :

ג מיהו אי ידעינן שהדיחו המבח אמרינן מסתמא הדיחו יפה · ס"ך שם כמ"הג שם אות כט פר"ח שם ב"לי שם הל"פ שם · ופה עיכו בגדאל יע"א אין מנהגינו להדיח הטבח כלל ועיקר גם ביעיסס כיס הטבח הוא מנקר הבשר אבל אללנו הטבח אינו יודע לנקר אלא הבעלת הבית היא המנקרת ומשו"ה אין מדיחין הטבחים דקודם ניקור מה מועיל ההדחה כיון שאין יכולים למלוח קודם הניקור ומשו"ה זה הדין אינו שייך אלינו :

ד דם בעין שבשל ע"ג בשר ונתיבש ונקרש אין די בהדחה ושטיכה לבד אלא לריך לשפשף היטב מפני הדם שנתיבש על פניו ויש להמיר לשפשף היטב בשעת הדחה להעביר מה שנקרש על פניו ויש לנקותו ביד כיון שלפעמים אינו נשרק מעל הבשר ע"י הדחה שעלמא לגמרי ונשאר לחלוחית הדם בעין קיים על פניו גם לאחר הדחה וכן ילמד אדם בתוך ביתו ליזהר בזה · יד אפרים · ובמדינתנו בימות הקיץ נשאר אלא הקלבים חחיכות בשר ובפרט חתיכות הלוחר שמתיבש הדם עליהם ואינו יולא בהדחה בעלמא אלא לריך להעביר הדם שהוא בעין בידים ומוליך ידו אנה ואנה על הבשר לשפשף היטב ויש ליזהר מאד בזה :

ה שם ואם אחר שהדיח חתך כל נתח לשנים וכו' לריך לחזור ולהדיחם וכו' · יא"ח דדוקא חתך בסכין דלריך לחזור ולהדיח דאגב דוחקא דסכינא מפליט אבל קטע ביד לא לריך · ס"ך ק"ג מי' ק"ז בכתי ק"ד מו"ד בב"י ק"ג · והי"ם כל הדומה לבסין שפולט דם · מי' שם · וי"א דגם קטע ביד לריך הדחה · פר"ם ק"ד ב"לי ק"ג הל"פ ק"א · וטוב ליזהר :

ו אם אכל היהול קלת מהחתיכה יש להשתפק אם לריך להדיח במקום אחד לבדה ראשונה · מו"ד ק"ג פת"ם ק"ג ומשם הכז' · ובכון ליזהר :

ז בם לריך לחזור ולהדיחם · ואל"ל שייה דבבר נחרבך הבשר · ומש"ז ק"ג חו"ד ק"ד :

ח אם בהגה ואם לא עשה כן הוי כלא הודח וכו' · ולענין דינא אם אחר הדחה לשנים או חתיכה שלא הודחה כי אם עלד אי שני בדיעבד בהפ"מ אבל בלא הפ"מ אין להתיר · בפ"ד ק"ג · והגם דהר' חו"ד ק"ד התיר בלא הפ"מ הייט משום דהוי כבשר שמלח מלד אי שהכשיר מרן ז"ל לקמן בסעי' ד אבל רמ"א ז"ל אם בהג"ם אחר אפי' בדיעבד ופשקו לקמן אות כח דיש לחוש לבי' רמ"א מיהו בהפ"מ מותר ועל כן הל"ל בהפ"מ מותר :

ט אם בהגה הדחת הבשר לכתחי' יזהר לשרותו עד אלי שעה וכו' · אבל אם לא שראו רק הדיחו היטב קני ליה וכו' · ובמדינתנו פה בגדאל יע"א אין נוהגים לשרותו אלי שעה אלא מדיחין חוהו ומפטרין אותו היטב על מיאדינו מי הדחה שנלמא בגמדינתנו כשתם מרן שכתב בלאם הקעי' שלריך להדיח הבשר קודם מליחה וכו' ולא כתב הא דאלי שעה ומשמע כיון דהדיחו ושפשף בו יפה יפה קני ולא בעינן שייה אלי שעה ועל כן נהגו בגדאלתנו כן כשתם מרן ז"ל וכן מעשים בכל יום · אבל הש"ך לעיל בסי' ·

סק"ך כתב מסם הרשב"א והר"ן ור' יונה ז"ל דבעי על שילהו המים בלא מרלית דס ע"ש וכן כל האחרונים ז"ל לעיל העתיקו דבריהם משמע דכן הלכתא וכן הר' חו"ד סק"א כן כתב וכ"כ הפכ"א כלל ל אות ג וז"ל ידיהם הינד הינד במים וישפשף הינד וימזור וידיה במים שייש עד שיאחר המים לגן עכ"ל ומשמע מדבריהם דקתם הדהם שכהבו וכן ופפוקים ז"ל הילא כן דבעינן על שיתלבנו המים · ומסוס כך הנהגנו בבית שלנו כן מדימים הבאר עד שיתלבנו המים כמ"ש הרלאקונים ז"ל ר' יונה והרשב"א והר"ן ואחריהם נמסכו האחרונים ז"ל ועמינו נסיון שבהדהם ג"פ יתלבנו המים וכן הנהגנו בביתנו ובבתי איזה ימידי קנולה הי"ו ומיהו העיקר הוא הפשוף הינד שאם לא ישפשף אפשר גם בהדהם ג"פ לא יתלבנו המים ואם ישפשף שפשוף בכח יתכן שבאמי פעמים יתלבן המים ויכול לפי ראות עיניו ודי בזה :

י אם הדיהו הינד א"ל לחזור ולטרוח ולעקרותו אפי' לא נמלא עדין אבל אם הדיהו הדהם מוועמת לא אני לריך לחזור ולהדיהו · ס"ך סק"ה פר"א סק"ו סל"ב אות א שפ"ד סק"ה חו"ד סק"ה :

יא ואם נמלא בהדהם מוועמת י"א שא"ל לחזור ולמלחו אפי' אם עדין בשלו · ס"ך סק"ה ויד בלי סק"ז סל"ב שם חו"ד סק"ה ויד הכ"א כלל לב אות א · וי"א דהא דעותר בדיעבד בהדהם מוועמת דוקא לאחר בטול אבל אם לא בשלו עדין ונמלח אפשר כיון דאית ליה עוד תקנה ע"י הדו"מ שנית לא מקרי דיעבד אלא לריך לחזור ולמולחו שנית · ומי' כלל טו סק"ג וכלל ה סק"ג ע"ש שהדהם דברי הס"ך והכית בל"ע והעיקר הוא דבעינן לחזור להדיחו ולמולחו שנית ואפי' בהפ"מ ג"כ בעינן מליחה שנית וגם אחר בטול ג"כ אסור בלא הדו"מ שנית לדעת מרן ז"ל · שפ"ד סק"יד ועיין לקמן אות לד :

יב בשר שפרה אותו בכלי בתים וחלי חתיכה היה למעלה מן המים א"ל לחזור ולהדיח כל החתיכה אלא דוקא מדיח אותו הלד שהיה למעלה מן המים וקבי בהכי · פת"ח סק"ה :

יג אם בהגה ואח"ך יותין מעט מיעפעפו המים קודם שימלחנו וכו' · אבל לא יותין עד שיתנגב הבשר לגמרי דאז לא יוצא המלח ולא יוליח דס הינד אלא יותין מעט ומולחו · הו"ז כלל טו אות ב ט"ז סק"ד ס"ך סק"ז כ"כ הג"מי אות אם פר"ח סק"ז בל"י סק"ו הל"פ אם כתבי סק"ו חו"ד סק"ו חכ"א כלל ל אות ג :

יד ומיהו בדיעבד אפי' אם נתייבש מאד אחר הדהם יש להתיר אפי' בלא הפ"מ · מש"ז סק"ד :

טו אם בהגה ונהגו שלא להשתמש בדברים אחרים בכלי ששורין בו בשר וכו' · דאיסיכן שמא לא הדיחו יפה מדמו ודוקא דבר לא בלוקן או יבש בחמין מיהו בדיעבד שרי אפי' בשתמש בו רותח אם הדיחו קודם · ד"מ אות א חו"ח אם דין ו ט"ז סק"ס ס"ך סק"ז ב"ח אות א כ"כ הג"מ אות ב הל"פ אם ב"לי סק"ז שפ"ד סק"ז הכ"א אם אות ז חו"ד אות ז ז"לא יד אות מ בהי מליחה :

יו ודוקא בכלי מיוחד לשרות בו בשר תמיד אבל כלי בשר שנעו ושרו בו בשר פעם ופתים לא נאסר הכלי אלא ידיחנו היטב במים לוכים מבית ומחוץ ומותר אח"ך להשתמש בו אפי' רותח · ב"ח אם כ"כ הג אם מש"ז סק"ה ז"לא אם :

יז אם בהגה אם נשתמש הבשר בשרייתו מע"לע וכו' · דין זה עי' לקמן סע"ו טו בש"ע :

יח אם וגם הכלים אסורים וכו' · אבל אם שהם בו מי הדחה לחול לא נאסר הכלי מאחר שהדם מעורב במים מיהו אם אין שמים כנגד הדם אין להתיר אלא דוקא בהפ"מ · ב"לי סק"ט מש"ס פ"י :

יט אם ואף במקום שנאסר הכלי מותר לחזור ולשרות בו וכו' · מקום דאין שורין בו הבשר אבי מע"לע ומיהו בולע · ס"ך סק"י מש"ס אות :

כ מותר לשרות בשר בכלי של גויים לצורך מליחה אפי' אלא בשעת הדחק · מש"ת בביאין סי' ל כ"כ הג"מ אות א ב מש"ס הכז לח"ה סוף סק"ד ס"ג סק"ח :

כא בשר שנמלח ולא הודח אם שרה אותו במים מע"לע אם נאסר עין מש"ס לקמן סי' קס :

כב אם בהגה בשר שנמלח קרח כילד כוסגין עם שרייתו עי"ל סי' קח וכו' · לעיל סי' קח סעי' יא בהגה דשם נתבאר דמותר להניח בכלי אבי אפי' לכתחי' חתיכה מליחה

קרח וכפור כדי לשמר מליחתו ועוד ליזהר לכתחי' שלא להניחו רק בשעה שאין היש"ב ע"כל רש"א ז"ל שם · וכתב הס"ך שם בסק"לב אם אפשר ליזהר ע"ש משמע דאם אי"א יכול להניחו בכלי אבי אפי' אם היש"ב לכבוד שבת וי"ע או לכבוד אורחים כמ"ש הס"ך שם בסק"כב ומשם התו"ת וכן בהככ"אב הג"מי אות סו בסופו ע"ש מכ"א כלל ל אות ה :

כג בשר שנקרש אסור למולחו עד שיכך אותו כמו שהיה ומחלש דהייבו כמ"ש בסמוך להניחה בחמין בכ"ש ואם נמלח ואח"ך נקרש קודם שהשה שיעור מליחה אם נפשר אח"ך עוד למולחו פעם אחרת ולהשהותו שיעור מליחה ואם לא מלחו פעם אחרת ושהה שיעור מליחה אחר שהפשר ונתבשל מותר בדיעבד · רש"ל בי"ש פ' כל הבשר סי' לג ס"ך סק"יא כ"כ הג הג"מי אות קח פר"ח סק"יב ב"לי סק"יב הל"פ אם הכ"א אם חו"ד סק"י מ"ש כלל מו סק"ד · אבל אם הדיח מיד אחר שנפשר ולא שהה שיעור מליחה אחר שהופשר נאסר דכיון שנקרש אז אינו פולט כלל והוי כמו בשר שלא שהה שיעור מליחה ואסור · רש"ל אם כ"כ הג אם מ"י אם מח"בר אות לז :

כד יש"א דאם נשתהה זמן מה רפוי קודם התחלת הקרישה אע"פ שלא שהה אחר הנפשר כשיעור מליחה כיון שנשתהה ש"מ בין הכל בהפשר ראשון ושני הגם שנקרש בנתיים מלטרפין לס"מ לפי שאין כח בקרישה לבטל קלת דס שנפלט קודם לכן · פר"ח אם ב"לי אם הכ"א אם · ו"א דלרוף לא מהני אפי' בדיעבד דכבר נתבטל רתיחה ראשונה ולריך לשהות אח"ך ביחד ש"מ ואין השהיות מלטרפות · שפ"ד סק"יא חו"ד סק"י · ויש להחמיר יען דפשט לשון רש"ל והש"ך מורה כקבלא האחרונה :

כה אם היה שפק ואין ידוע אם נקרש או לאו ועד אי' שעיד דלא נקרש נאמן · שו"ת משאת בנימין סי' קח כ"כ הג הג"מי אות ע ב"לי שם שפ"ד שם · אבל אם הדבר שפק ואין עד מעיד שלא נקרש אזלינ לחומרא · מיהו אם כפי הזמן לא יכול ליקרש מאיכון להקל · כ"כ הג שם ב"לי שם שפ"ד שם . ואם עד אי' אומר דלא היה נקרש אף אם לפי הזמן היה אפשר שיקרש נאמן · שפ"ד שם :

כו דין בשר שהודח ונקרש הבשר חכף עם העיס ונעשה קרח ושהה עם הקרח כמה ימים בלא מליחה ככתוב ומשפטו לקמן סעיף יב בע"מו :

כז בשר שנמלח וכודח ואח"ך נמלח באמלע הבשר קרח אין תקנה לחזור ולמולחו כיון דבשר החילון הסביב פלט כל דמו אין כח בנמלח לספליט דס הבשר שבשים כמו שפסק בהגה לקמן סי' עה דאם נמלח בחלחולת מלד פנים ולא מלד חון הוי כאלו לא נמלח דאין המליחה בלד שאין בו דס מפליט הדס שבלד אחר ואין הקנה אלא לגלותו · ער"ה אות ה פת"ת ומש לוית חן סק"ו . ומיהו קיים הער"ה דבסי' עה אות ד הטלה להתיר בחלחולת אם מלח מלד פנים ולא מלד חון ע"ש הגם דלא זכינו לאורו דשם בסי' עה לא כתב הער"ה מדי אפשר דע"ש ואיך שיהיה סצר"ש מתיר · גם בבשר שנמלח מלד אי' הכשיר מרן ז"ל לקמן בסעיף ד וכתבנו לעיל אות ה דיש להתיר בהפ"מ והז"לא בסי' עה והכ"כ הג אם בסי' עה גם"כ בדיעבד גבי חלחולת ע"ש על כן יש להתיר בהפ"מ :

כח סעי' ב אם מלח ולא הדיח תחלה ידיחנו ויומלחנו שנית וכו' · ואם לא הדיח ומלח שנית ובשלו כך אסור אפי' בהפ"מ · פר"ח סק"יד כתבי סק"י ב"לי סק"עו שפ"ד סק"יב מח"בר אות ז וכתב אם הפ"ד דמשתם מרן ז"ל וכתב ידיחנו ויומלחנו שנית משמע דאין תקנה אלא הדו"מ שנית אבל בלא"ה אסור אפי' בדיעבד · ומה שהתיר הרי ב"ד ז"ל דסיכא דאיכא בקדירה מרק ותבלין כשיעור מה שהיה הבשר אז ודאי סוא דהוי כי נגד הדס שעליו ומותר · כבר חזר וכתב דהיינו דוקא לטעם האומרים דהדחה הראשונה הוא עשה הדס שעליו ומהני לים שמים אבל לדעת האומרים דהדחה ראשונה הוא כדי שיתרכך הבשר ואם לא כן אינו מצלינו הדס לא מהני שמים וכו' ע"ש ואכן כתבנו לקמן באות לד דמרן ז"ל לא סמך אלא על טעם דריכוך הבשר וא"כ לפ"ז אכן דקבלנו עליהו הוראת מרן ז"ל אפי' אי איכא בקדירה מרק ותבלין ככבר הבשר ג"כ אסור ועל כן יש להחמיר · מיהו הסכימו חכמי הסיבה הי"ו דבהפ"מ ועש"ש ובעת הדחק יש להתיר כהוראת הרי ב"ד ז"ל :

כט אם יש לוקחין · מכן ז"ל בב"י כתב דלענין הלכה אין להתיר אלא בספ"מ או בע"מ ואח"כ להכין אחר ע"מ וכאן בס"ע אתה להתיר משעה דעתו לקמוך ע"ז אף בהפסד מועט ומכוס לכתב כי לאסגה בקתם והוא הפך ממה שפסק הוא ז"ל בב"י ולא אחזו בו ממה שפסק בב"י · משא"ז קק"א מחבר אות ו · ולענין דינא יש לחוש לכי' אביה ואין להתיר אלא דוקא בהפ"מ או לכבוד שבת וא"א להכין אחר כמו שפסק מכן בב"י · וגם לדעת הכב"ה ז"ל ודעמיה לדעת מכן ז"ל בכל מקום שקותם מכן בס"ע להתיר ואח"ך כותב יש לוקחין שלכך כתב כי' החולק להודיע שיש לחוש לכי' זו כמ"ש רבינו ירוחם ז"ל בחמ"ר לעיל כי' כה קוף אות ד ושכן לידד הש"ך בפסק הנהגת איסור וסיהר כי' רמב בדעת מכן ואף אם נאמר דאין הדבר כן אלא דעת מכן לקמוך על הקבלה שאתה להתיר אף בהפסד מועט מ"מ גדולי הדורות הבאים אחריו רצו לקמוך על הסתה להתיר בהפ"מ דוקא כמ"ש רבינו ירוחם ז"ל אם אם בחמ"ר כי' ט אות ב ועל כן למעשה נקטינן להחמיר בהפסד מועט אבל בשעת הדחק או בהפ"מ שמכינן אתה מכן להתיר עכ"ד רבינו ירוחם בכי' נם אות ד וכן הכריס מו"רם ז"ל בהגה שכתב מיהו בעקוס הפ"מ יש להתיר וכן הסכימו הלבוש אות ב ש"ך קק"ב ב"לי קק"טו הל"פ אות ב חכ"א כלל לב אות ב מש"ז קק"ט :

ל גם בהפ"מ מותר לגלי אף אם לא הדיח ומלח שכית לכל עקוס דשרי הר"מ כ"ש דשרי לגלי · ש"ך קק"יב כב"הג הגר"בי אות פו פר"ח קק"יד ב"לי קק"מז הל"פ אם ועיין לקמן כי' עו אות ח :

לא אם בהגה ואפי' לא נמלח רק מעט וכו' לא שהה במלח וכו' · והכי נקטינן כמ"ש מו"רם ז"ל דאפי' לא נמלח רק כדרך שמולחין לגלי וגם אפי' לא שהה במלחו שיעור מליחה ג"כ אסור ואין להתיר אלא דוקא בהפ"מ · אחרונים ·

לב גם לגלי אפי' לא נמלח רק מעט ולא הדיח תחלה או לא שהה במלחו ש"מ אין להתיר אלא דוקא בהפ"מ אבל בהפסד מועט גם לגלי אסור מספק מיהו אי איכא תרתי למעליותא דהיינו לא שהה במלחו ש"מ וגם אם לא נמלח כי אם מעט כדרך מליחה גלגי יש להתיר לגלי גם בהפסד מועט · שפ"ד קק"יג ועי"ל כי' עו אות ט :

לג אם בהגה מיהו בעקוס הפ"מ יש להתיר וכו' · היינו כשחזר והדיחו ומלחו שכית כמש"ל אות כט :

לד אם בהגה ואם לא הודח רק מעט וכו' מותר בדיעבד וה"ה אם היה אשים בחתיכה וכו' . הא דמותר בדיעבד בהדחה מועטת או אם היה כי בחתיכה היינו עקוס דקמכינן אמ"ש דטעמא דהדחה אי עקוס דס שעל הבשר אבל לטעמא כדי שיתרבך הבשר לא מהני הדחה מועטת דאינו מתרבך בזה כמ"ש הט"ז קק"י וש"ך קק"יד ע"ש וא"כ לכי' מכן ז"ל דס"ל דאם מלח ולא הדיח תחלה יחזור וימלחנו שכית ואינו דוקא לעשה כדי שיתרבך אבל לעשה עקוס דס שעל הבשר לא מהני כמ"ש מכן ז"ל בב"י א"כ כיון דעיקר הטעם עקוס ריכוך דקמך עליו מכן ז"ל ואף אם תאמר דלא קמך עליו בהפסד מועט מ"מ בהפ"מ מיהא קמך עליו וא"כ הכא אי שכיון בדיעבד עקוס דמכינן לטעמא עקוס דס שעל הבשר אי"כ הוי כלא הודח ואף אם כתבשל אסור אבל מו"ס ז"ל בהדחה מועטת מכינן לטעמא דדס שעל הבשר ומותר בדיעבד וכן אם יש שיש בחתיכה וגם לכי' זו דמו"ס ז"ל הא דשריכן בדיעבד היינו דוקא ע"י הר"מו שכית אבל בלא"ה אסור אפי' בדיעבד גם לדעה זו · הגאון פר"ח בש"ז קק"י ובשפ"ד קק"יב ויד ע"ש באורך · וא"כ לדידן דקבלנו עליהו כי' מכן ז"ל ודאי דאסור אפי' בדיעבד בין אפי' הדיחו הדחה מועטת ובין בין בחתיכה שיש ואף אחר בקול ג"כ אסור אם לא הדיחו ומלחו שכית בבשר שלא הודח ונמלח · ומיהו בע"ש ובהפ"מ ושעת הדחק יש לסמוך אמקילין דאי איכא שיש מותר בדיעבד כמש"ל אות כח לכי' הב"ד דסמוך על עשה דס שעליו ואתכי ליה שיש ופ"ה כאן ולא הוי תרתי דקתכן ועיין לב"ש אות לא ועיין יד יהודה באורך קק"מו :

לה אם בהגה ואם נמלח חתיכה בלא הדחה עם אחר חתיכות אחר חתיכות עותרות והיא אקורה · מקום לגבי האחרות מקרי דס פליטה כיון שמתם תחלה ונתחלה ונעשה

גלול קודם בואו לאחיות הו לא הוה דס בעין מתחיל הוה דס בעין מתחיל חתיכה מיד מגליא שעדין גוש ועב · ש"ך קק"יו שפ"ד קק"יו :

לו חתיכה (שלא) נמלחה והודחה הדחה קנייתא ונתערבה בחתיכות שהודחו ונמלחו והודחו כדינן ואין מבירין אותה חתיכה שלא הודחה מן הדין בטילה ברוב כדין יבש ביבש הא הוי דבר שיאכל דלא מקרי דס"ל מן הדין בטילה כמו שפסק מכן ז"ל לקמן בסי' קב סעי' ג גבי כלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב וכו' ובסי' קכב סעי' ח ע"ש וא"כ בש"ך שלריך לפזר במלח ולערוה ולחזור ולמלוח כל החתיכות שכית לא מקרי דס"ל מן הדין הוא כדין יבש שבטלה ברוב וכ"ז הוא להלכה אבל למעשה טוב הוא לחזור ולמלחן שכית כיון שיש חתיכות הרבה והוי הפ"מ ופסק מכן ז"ל שמותר ע"י הדחה שכית כמש"ל אות כט ועוד יש להתירן ע"י הדחה שכית מקום ש"ס · כו"ת מה"רי לבית הלוי ז"ל סי' לא בשו"ת הגר"בי אות לה ז"ל חי"ד עי' מליחה · והגם דהכב"ה פקפק בש"ס דלא מבדילן ש"ס בבלוגתא דרבותא מ"מ כל כפרי האחרונים מלאים מזה דמבדילן ש"ס בבלוגתא דרבותא וא"כ אפי' אם היה הפסד מועט יכול להתירו ע"י הדחה שכית · ועיין לקמן אות נט :

לז ומעשה דין בשר שנמלח ולא הודח הדחה קנייתא נופגין המדקדקין לאסר שלא לקוס בשר שלא הודח מתחלה לא על קוס קף ולא על שלחן שאינו מיוחד לכך כי שמא יש מלח על השלחן או על הקף ולאו אדעתיה והמלח מגליא הדס בבשר · מכ"י כלל ה אות ט ומשם רש"ל ע"ז קק"יב בב"הג הגר"בי אות לו ב"לי קק"יט מש"ז קק"יב חכ"א כלל ל אות ט"ו ז · ולכאה דאם כהן בשר ומלא קלת מלח אפי' בלא הפ"מ שרי דכגד קלת מלח שמגליא קלת דס בעין שעליו יש בשיס בחתיכה · משא"ז אם חו"ד אם :

לח ומה יש לעשות שלא לתת מלח על מקום שמיוחד לתת אם בשר כשמגיהין אותו מכית הבשר · מ"ז אם כב"הג אם ב"לי אם משא"ז אם חו"ד אם :

טל גם אין להניח בשר בקופות שאין מיוחדין לכך משום שמניחין באותה קופה יבקות ושיכות והדס בשם · פר"ח קק"כד משא"ז אם חכ"א אם · וכחבנוהו לעיל כי' פו אות לד · גם אפי' בשר שנמלח אין להניח באותן קופות משום שהיבקות לפעמים מבשלים עם חלב · משא"ז אם :

מ סעי' ג לא יעלה במלח דקה כקמח ולא בעלה בשה וכו' הגה ואם אין מלח אחר רק מלח דק כקמח מותר לעלות בו · אבל במלח גם יהדקנו עד שיהא כיבוי ויעלה בו · ש"ך קק"יח בב"הג הגר"בי אות לח · ואם יכול להדקו כגון שהוא קשה כאבן ואינו מתהדק יכול לעלות בו אפי' לכתחי' · ב"ח אות ב בב"הג הגר"בי אות לט ודמש"א ב"לי אם שפ"ד קק"יח :

מא כשאין לו אלא מלח דקה אז אחר הדחה באמונה לריך שיניח הבשר שעה קטנה קודם שימלח כדי שיעשפעו המים מהבשר דאל"כ כיון שמלח דק יתמחה במי הדחה אי אבל מהרה למלוח במלח גם אל לעפעף מן הבשר המים של הדחה אי דודאי לא יתמחה המלח מהרה כיון שהוא גם · בב"הג הגר"בי אות ק מש"ש ב"לי אם שו"ג אות יו :

מב גם בשמולה במלח דק כדבקת היא בבשר ולריכה שעיה גדולה להעבירה מעל פניו · פר"ח קק"יח ב"לי אם :

מג אם יש לו מלח בינוני והוא מלח במלח דק אל לחזור ולמלחו שכית במלח בינוני אלא אין מעבירין אותו והוי כדיעבד · שפ"ד קק"יז :

מד סעי' ד יפזר עליו מלח וכו' ואל להכבות עליו מלח יותר מזה וכו' · פי' דאל לעשותו כבכין ולפזר מלח שיהיה עד אלא שיעלה שלא יהיה מקום פנוי מבלי מלח · ש"ך קק"טו פר"ח קק"ך שפ"ד קק"יט :

מה אפי' אם החתיכה היא עבה אל לחותכה לשנים דקי"ל בהר"שבא · ש"ך אם ומכ"כ בשל אל פר"ח אם וקיים וכן עיקר והכי נהוג ב"לי קק"בב הל"פ אות ד · וכן המנהג :

מו אם ומולחו מב' לדדים ושופות לריך למלחם גם מבפנים וכו' · וה"ה כל דבר חלול ·

ס"ז סק"ג הלא"פ סס ב"לי סק"כב חכ"ח כלל ל אות ח · וע"כ יש ליזהר בשעת שמתקנים ריחה ע"י עליהם לריך לפתוח קודם עליהה את הקנוקות שבם · ע"ז סס ב"לי סס הל"פ סס בבי' · ודוקא לכתחי' אבל בדיעבד אם לא פתח הריחה ועלהה כך מותר כמ"ש מכן בש"ע לקמן סי' שב סעי' ד ע"ש · ב"לי סס מכ"י כלל מו סק"כח הל"פ סס בביאור · ועיין לקמן סי' עב אות כה :

מז תכנגולת שלא נמלהה אלא מלד אי מבפנים ומבחוץ דסייגו שלא נמלא אלא לצע אי של עוף אפי' בדיעבד אסור שהרי החלל מפסיק ולא דמי לחתיכה עבה · פרי"ח סק"כא ב"לי סק"כו מש"ז סק"יג חו"ד סק"יח שו"ע סק"יח :

מח יש קלת נשים שמוהגות לנפוח עור תרנגולים קטנים והעור נשאר נפרד מן הבשר ומולחין ע"ג העור אף בדיעבד אסור · בה"י סי' מז סק"א פרי"ח בקו"א ב"לי סס מש"ז סס הל"פ סס חו"ד סס :

מט מוב וכמן לבקוע הצופות לשנים ולחי"ך מולח ומשוס ריחה הנחבית בין הלבעות ויש בני אדם שאוכלין אותה והעלה זורקים לפנים ועל הכוב אינו מגיע לריחה · ב"לי סק"כד · וגם למנהגינו שאין אוכלין הריחה של עוף אלא מוליאין אותה מן התרנגולת קודם עליהה וזורקין מ"מ מוב וכמן לעשות כן משום הכליות של עוף המונחים בתוכו ואי"אינן דלא יגיע לסס העליהה · מש"ז סק"טו בקופו · ועיין לקמן סי' עב אות כו .

נ ומ"מ יש ליזהר שיקרע העופות מלד אי כולו או רובו לא כמו שכופגין מקלת נשים לעשות רק נקב קטן להולא הבני מעים שאין יכולים למלוא יפה מבפנים · חכמת אדם סס · וכן מנהגינו :

נא גם הראש לריך לחותכו לשנים ולמולחו ואם לא נבקע לשנים ומלחו מכל לד שפיר דמי דהוי כמו חתיכה עבה דא"ל לבוקעה לשנים וכן הראש רק לריך לנקוב את העצם משום המוח וקרומיו כמ"ש מכן לקמן בס"ע סי' עא · ע"ז סק"יג · ואם מלא הראש ומלחו מלד המני עבה בחתלה מכל לד ואח"ך חתכה לשנים תוך שיעור מניחה לריך לחזור ולמולחו מלד המני דדוקא כשהוא נמלא מכל לד הדם נגרר אחר המלח מש"אלך כשהוא מגולה לאויר · מש"ז סק"יג · ועי"ל אות קד :

נב עוף שמלחו עם הזפק ובשלוהו כך לריך סי' נגד המאכל · מכ"י כלל ע סק"מ ב"לי סק"כג מש"ז סוף אות אות יג . וי"א דא"ל סי' רק כנגד קליפת המאכל · הכ"א כלל לד אות כב · וי"א דאפי' כנגד קליפת המאכל לא בעינן אלא משליך הזפק ודיו · ז"א ח"ג ת"ד אות קלא משם עיקרי הד"מ אות כח בשם יחזקאל סי' כז הביאו הלב"ש בחי' דיני י"ד אות ו סק"קל · ויש אומרים דאין להתירו אלא במקום הפסד או לכבוד אורחים וכה"ג · לבש"ש סס אות ו :

נג וה"ק בקרקבן שמלח עם הפרש שבתוכו לריך משיס נגד הפירשא · מכ"י סס ב"לי שם · וי"א דמותר כיון שנפלע בפרש הוי כע"ל ומותר · הכ"א סס אות כא ומש"ז סס הכיח בל"ע · וי"א דאין להתירו אלא במקום הפסד או לכבוד אורחים וכה"ג · לבש סס :

נד דין עופות שמולחו ולא כפתחו ככתוב משפטיו לקמן סי' עד אות טו :

נה סס ואם לא מלחם אלא מבפנים או מבחוץ וכן חתיכה שלא נמלחה אלא מלד אי מותר הגם יש אוסרים אפי' בדיעבד והכי נהוג אם לא לצורך וכו' · ובהפ"מ או לכבוד שבת מותר גם לרבים אוסרים · חת"ח כלל עו דין ז' לבוש · ולענין דינא נקטינן כסי' ההגה ז"ל דאפי' בדיעבד אסור ודוקא בהפ"מ או לכבוד שבת או לצורך אורחים מותר · מכ"י כלל עו סק"מו עכ"ס אות ח וכן עיקר :

נו והייטו דוקא בחתיכה שמלחה מלד אי דוקא אבל אם נמלחה משני לדדין אלא דלא נתפשט המלח בכל עקום מותר בדיעבד אפי' בלא הפ"מ · ב"ח סוף אות ג ע"ז סק"יד ש"ך סקד וסיים וכן נוהגים העולם שאין מדקדקין בכך כנ"סג הג"מי סוף אות קיב הל"פ אות ד מש"ז סק"י"ד מכ"י סס חו"ד סק"ך :

נז בשר שנמלח מלד אי והלד שנמלח הניחו אותו למעה כל שעת עליהה יש מי שאומר

בזה הבשר אסור אבל אפי' בהפ"מ · ומעות הוא בידו דודאי המלח מולן סדס זמושכו אל המקום אשר הוא שם בין אם לד הנמלח למעלה לו אם לד הנמלח למעה ומותר בהפ"מ בין מלמעה למעלה בין מלמעלה למעה · פת"ת סק"י מסס רבינו משולם סי' ו י"אם בזה הסי' ודלא כב"לי סק"כה ומשם פני יצחק :

נח שם בהגה ודוקא אם כבר נתבשל כך אבל אם לא נתבשל עדין לא יבשלנו כך אלא אם הוא הוך יש בשעת שמלה יחזיר וימלח לד הב' וכו' ואם הוא אחר יבש"מ אזי יצלנו וכו' · פי' דאם לא נתבשל עדין לא יבשלנו ואפי' בהפ"מ אסור כיון דיש לו תקנה בצלי · מ"ז סק"כו מכ"י שם סק"יב מקיס בנאל בחי' דיני דף ה כ"א הב"ז סק"מו וסיים דכך מוכח לכון רמ"א בהגה ודלא כש"ך סק"כא :

נט שם בהגה אלא אם הוא הוך יש"מ שמלה יחזיר וימלח לד הב' וכו' · ואפי' אם הולח אחר שמלה מלד אי ב"ח יש לו תקנה בעליחה שנית כיון שסוא בעקום הפ"מ · מ"ז סק"מו מכ"י שם סק"יג ובכלל ו סק"יד · ומיהו לריך לחזור ולמולחו ובי' לדיים כשהולח אבל כשלא הולח אל למולח רק הלד הב' בלא מלח · מש"ז שם חו"ד סק"ך :

ס שם בהגה ואם הוא אחר יבש"מ אזי יצלנו וכו' · ואף דפסק הרב בש"ע עז דאסור לצלות בשר שלא נמלח עם בשר שנמלח שאני הכא דא"א בצינן אחר דאל"כ יהיה הבשר אסור לגמרי · מכ"י שם סק"יד הל"פ שם מש"ז שם :

סא עוד יש תקנה אחרת לבשר שנמלח מלד אי והוא אחר יבש"מ חון מצליח · יש לו עוד הלד שנמלח עכשיו ואלמו להלד שלא נמלח ויניחו כל זמן שיעור שמליחת דוקא על זה ומותר והגם דכתבנו לעיל אות כז דשעלה מולן שדם אפי' אם לד שנמלח למעה ומוסך אותו מלמעלה ב"ז אין כח בדם מחמת רתיחת העליחה ליכך מלמעה למעלה אלא דוקא לומיך מלמעלה ולא להוליך למעלה הם פשוט אלא שלריך ליזהר הרבה ולידע ולדאי שלא נתחסך משום שלריך לעמוד על גבו ליזהר שלא יתחסך כלל וא"מ משום שהוא הפ"מ שפיר יכול לעשות תקנה זו וליזהר שלא יתחסך כיון דבלא"ח דעת מרן ז"ל לחקל בנמלח מלד אי · הגאון שפ"ד סק"כג עמ"ד בזה ולא הכריע בדם הגאון י"א ת"ר ע"ש :

סב בצלי אין חליק בין שולח לאלא שולח ובכל גונא מותר ולא אמרינן שיתמו נקבי הפליטה · כ"מהג הג"מי אות קטו משם דמש"א הל"פ שם :

סג מעשה שמלחו בשר בנלח בגרופין שלים או רביע שאסור כיון שיש מקום הגרופין ישיה הרבה מקום פנוי ובלותו מקיס כאכל מהמת מלחו וזה מעכב בדיעבד אליבא דכ"ע לכן אם לא שהה עדין שיעור מליחה יש לסדיחו ולחזור ולמולחו בנלח יפה דאסור למלוח בעוד שהנלח ודם עליו ואם שהה שיעור מליחה ידיחנו מעט וימלחנו דאם ידיחו יפה יסהמו נקבי הפליטה גם יצלנו על מקום נקי ולא על אותו כלי שנלח בלאשונה · פת"ת סק"ט משם המודי דניאל סי' לו והגם דלעיל אות נט כתבנו הגם אם הולח יכול לחזור ולמלוח לא כתבנו אלא דוקא בהפ"מ ע"ש :

סד סעי' ה אחר שנמלחה השתיכה ואחר מנחה מ"ל לחזור ולמלוח וכו' · והייטו דוקא בשהה ש"מ מ"ל לחזור ולמליח מקום השתך אבל קודם ש"מ לריך להדיחו היבש ולחזור ולמולחו · מ"ז סק"יו ש"ך סק"כד כנ"סג הג"מי אות קיז פרי"ח סק"כח ב"לי סק"כח הל"פ שם כתבי בקי"ו בפ"ד סק"כד הכ"ח כלל ל אות ד :

סה סעי' ו שיעור שהיה נמלח אינו פחות מכדי הילוך מיל וכו' · ומנך לדבר **בבי"ח** תמלח ג' מיל · אות"ם בנ"מהג הג"מהו אות יא מש"בר אות י ערא"ם אות יא · ועוד יש שמך אחר לבלתי אכול הדוס ק"ת מיל · ערא"ם שם בשם הרי כ"ש :

סו שם בהגה ומ"ז יש לנאוך בדיעבד וכו' · כגון אם מודם אחר שסשה שיעור מיל ונתבשל · ש"ך סק"כו . אבל אם לא נתבשל אף שהולח יחזיר וימלחנו שנית מנ"ל אי פלנ כל דמי אפיר דמי ואם לאו הרי לא נשהמו נקבי הפליטה כל זמן שיש דם בתוכו · בפ"ד סק"כו מכ"י כלל מו סק"יז כליתי סק"ג ה"ד סק"כג · ומיהו אין למולחו עם בשר אחר משום

דביעור מיל פולנו כל דמו ודולנ מפליעת בשר אחר ואין יולא כיון סהולח · בפ"ד מס · [אבל עיין להרי דגול מרבבה על קרי זה והביאו הפה"מ מכתב על דברי הב"ח הנז' ח"ל באו"ח כלל ו' וכן בד"מ לא מזכר מנהבל אלא קהס בבדיעבד יש להתיר בביעור מיל אלא וכו' ולכן נלע"ד דגם הב"ח אינו מהמיר אלא בקהס רק ביעור מיל וכו' ובדיעבד אם קהס יותר מהלי מעט נלע"ד להקל אחר שכבר הודח עכ"ל ע"ש וכ"כ הרי תפיבה מלהבדח בים להקל בדבר בפי ההפקד וכפי הזמן ע"ש · ולכן המיקל כפרי ד"מר לא הפסיד ומה גם דמנן ז"ל שאנו קומכין עליו בכל מקום מתיר לכהתי בביעור מיל אלא לנהגו בעינכו כרמ"א מלד חומרא ולא"ב הבו דלא לוקיף עלה] :

כז אם לו אפי' לכבוד אורחים וכו' · האי אורחים כגון בעלי הורה ובעלי אם טוב ומע"ט לו עני בן עובים לו עשירים שלאו לכבדם שאינם כובים רעה ולא הגמועים לו הקבלים שעובדים ובנים בשביל מיקר ומזון שאם בכלל לדקה ואינם בכלל כבוד אורחים . קו"לנ כלל נו מעם הורה אאם פה"ת שקי"ב מאם הבו :

סח גם מי שזימן הבינו לסעוד אצלו הוי בכלל אורחים דלא כהורת אאם שבבר איבכא · מיקו לכהתי לא יזמן אצלו חבנו אם יודע שהוא צריך לסקל בעבין הדשון אבל אם כבר זימן אצלו יש לסקל כמו שאר אורחים ובגדול כבוד הבריות · קו"לנ שם פה"ת שם :

סט שם לכבוד אורחים לו לעיכך שבת וכו' · גם בשהוא על הדרך ואין ממתינין עליו לו שהוא שעת הדחק . מכ"א כלל ל' אות ט' · והא"ש חולה ומולה לאכיל בשבילה זהו שעת הדחק :

ע שם בהגה אבל בלא"ש המנהג וכו' ביעור שעה וכו' · וכן הוא מנהגינו :

עא האי ביעור שעה בינוכית דבינו שביה לא זמניות · פרהי בקי"ט :

עב סעי' ז קודם שיתן הבשר בכלי וכו' יפץ המלח בעליו וכו' הגה וי"א שלריך להדיח

הבשר גי"ש וכו' · הנה בענין זה רבו הדעות ועל פן הסכון שבתחלה יפץ המלח שעליו לו יפעפנו בנים בחוד ואח"ך יניח הבשר הוך הכלי ואח"ך יניח בו הבשר וידיחנו ג"פ ובין הדחה להדחה יעטוף הכלי ובשבוקף הכלי בין הדחה להדחה יניח הבשר בכלי מנוקב אחר עד שיעטוף הכלי שוביה בו ולא יניחנו בכלי שנלאתן שמלח בו לו אם רולה להניחו בכלי מנוקב הראשון שמלח בו יחתוך אותו היבב ואז יכול להניח בו הבשר בין הדחה לדחה ובזה יצאנו ידי כל הדעות וכן כ"ג · [ויש הנוהג להדיחו ב"פ כמרן ז"ל לא הפסיד] :

עג עוד שם בהגה ויותר להדיח הבשר בעי מיכות וכו' · בבלן בהחבנו האחרונים זה לוקר ודה מתיר ועל כן אין להדיח הבשר בין בהדחה אי בין בהדחה אחרונה בעי מיכות ובדיעבד מותר · והגה בבנו"ש הבנ"הג בבש ף בי' קנ"ל בי' בי אוקר אפי' בדיעבד המתירים אם רבים ויש לסקל :

עד אם אין עמו אי מכל אלה לא עיש ולא עי מיכות לקדירה אין לו הקנה ונשים לדם מבשר דמשרק שריק ואינו אוקר אלא בדי קליפה הילון והבלאר מוחר ואם הוא קמוך לשמיטה אדם בטל המתיכה עדין לא נקרם ולא נתיבב בני כביקבא המתיכה יפה יפה באופן שלא יטאר דם על עניה ובני בלא קליפה · הבדש"ז חדשות מ"א בי' לב מ"א בר אות יג ונשם הבי :

עה סעי' ח אם לא ניבן המלח וכו' אין לאסיר בי הוים בבבלי ונבלין כח המנה וכו' · אבל אי ליכא לא ניש ולא מוחל אלא ומיי דם בל איבור גרידא דלא המלח מחר ונבלע בבשר ואבור בעיש כדמ"ק · ב"ח ק"ל פה"ח שקי"ב ב"ל בקי"ב :

עו בשר המוטח בדין בגליחתו ונכבל לתוך הנים שבתו בו הבשר קודם עליחה בתוך מיעוט עליחה ולאי מותר ולא מבעיא אי ליכא מנש וכגון שמלח בגיבית ע"ג בלים אלא לפי' נפל על בולי הגיבית שהנים בהוטו ג"ש מותר מבוש שהנים ומבלין כח המלח אך אם נפל לאחר שיעו נכלס להתיר ומי שבבו ניקבו בעש יתיר בעי בל מה שבית לף בבשר ס.ט זמו שעיש בן מיידי דבלבי ליר יבלוע ג"ש מה שבלע אבן יהר שיעלמו בפני עלמו ולא נש בלא בשר · נו"ב מהיש הי"ד בי' מל יש"ש קעיף ח בבמון :

עז אמר שבשלם בשר ושכחם אם מלחם אותו תחלה יש לאסיר · ש"ך בנקש"ך דלא כע"ז קק"אד מכאי כלל ו' בקש"ט קש"לנ אם בא"לי שקש"ט מש"בר אות יד ע"ש אות כז · ומיהו בהפש"ט יש לסבאיל לדלאים הם הטש"ז והפש"ח שקש"ד ומהכאי בפליתי שקש"ל לסיוך עליהם בהכש"ט · ומש"בר שם · אבל אם שבחם שמלחה לד מכי אם לאו נראה לסחיל בכש"ט דמלחר שמלח לד אי הינל דבר שהיל מולחה לד הבו · פת"ח שקש"יל מנם מחכ"ר שבת כ"ן כ"י :

עח מי שבשלה לו בשר ון המליכ בש"ם אחר חלות וכתב בו שובבל אותו בבשר זה לאכיל בשבת ואת הבינן אותו לאכול בשבת בלי מליחה ודחתם תבלם ואח"ך נפל לו שפיק אולי לא נמלח ולא אודה עדין בשר זה אסיר · מבואי ח"ד ח"ב בי' שנ מח"בר אות ע"ש ונשם הבו' והבכים עמו ודלא כהרי בכים מאיות ח"א בי' יא שרלה לגדר להתיר :

עט אמר שמלחה בשר בתקנו ואח"ך מלאה שהיה בלר הבשר שסומלח והולח והוסם בכלי מלאה מתיכה בל חלב ולא מודע אם הבלב נמלח עם הבשר או לאו בשר זה אסיר מבוש דבשר וחלב הוי עין בשא"ע ואסיר · שו"ת ל"ל בי' עג שו"ת עה"ג בי' יד פש"ח שקש"ד בשלי שקש"נ מש"בר אות עז · וי"ש דאם קילף הבשר מותר · בתי שקש"לנ ע"ש אות כח חבא"ל בלל לב אות יג :

פ בשקוכין בשר עין הבצה ואין יודע אם עלום הוא אם לאו אסור לטועמו בלשונו · בי"ש בי' לו קעי' ד' ונשם הב"ל ש"ך בי' עב שקש"ד בכש"בג הג"הבו אות ד' תב"ש בי' עב שקש"ד דלא בפש"ח שם בבי' עב שקש"ד שחיל לליחא ע"ש בתב"ש וכן עשנע בפליתי בי' עב שקש"ך עכ"י כלל ל' אם שקש"נ :

פא ואם הבשר הנו הוא בחלב ובומן ולא ידע אם עלהו עם הבומן או לאו הוי עין בעינו ויש להבשיר בהפש"ט · שב"ל שקש"נ מש"בר אות עז :

פב [שם בהגה ויש מתירין אפי' לא היו מים כלל בכלי וכו' דאין לאוס בשעה מוצעת כזה וכו' ויש לסמוך עליהו · ומכן ז"ל בבא"י הביא קבלה זו בשתם ומשמע דש"ל כותיה וכן עיקר] · שם בהגה ואין מלוק בין אם הדיחו בכלי בשר וכו' או מולבת וכו' · בי' כיון דהכלי אינו מלוכלך אפי' אם אין שם עיש בכלי וגם אפי' אם הכלי בן יומו מותר · ש"ך שקש"לנ בא"לי שקש"לה :

פג שם בהגה ואם היה מעט מים וכו' אפי' אם הכלי וכו' מלוכלך וכו' מותר · ואם אח"כ כשמיה בו לבלוך חלב ממש · נ"ש ריקש"ים ומשם רש"ל בי' כל הבשר בי' פג בכש"הנ מבא"ל אות קיג בא"לי שם הלש"ם שקש"ט שפש"ל שקש"ים הו"ל שקלא :

פד סעי' ט בשר שנמלח ונתבשל בלי הדחה אחרונה וכו' · ולכלי שאם כלה בלא הדחה אחרונה מותר ובלבד שידיחנו אחר לליה פע"א לקמן בי' עו אות ו' בדבריו :

פה שם לריך שיהא בו בי' כדי המלח קבו · הטעם הוא מבוש דלא ידעינן כמה דמא בלע ומשו"ה אפי' לדין דק"ל דלא אמרינן מכ"ח אלא דוקא בב"ח ג"כ בעינן בי' · ש"ך בקש"לד פר"ח שקש"לה כרתי שקש"נ מכ"א כלל לב אות ד' שפש"ל שקש"לד מו"ד שקש"לב מו"ג בקש"לה :

פו ולאו דוקא כדי המלח בבו אלא ה"ה דלריך כמי כנגד דם פליטה מע"פ הבשר דבעינן נגד לחלוחית הדם ומלח שעליו מבחוץ · מו"ה כלל ו' דין ו' ש"ך שם פר"ח שם בא"לי שקש"ל דין ט' כרתי שם שפש"ד שם הכ"א שם מו"ד שם :

פז שם בהגה וכל הקדירה מלטרף לבי' וכו' · וכן דעת מרן ז"ל דמ"ש מרן לריך שיהא בו בי' לאו בחתיכה לבדה קאור אלא בכל הקדירה · ש"ך שקש"לה בכש"הנ הג"בי אות קיד ולא כרש"ל דכתב בי' נגד כל החתיכה :

פח והא דמלטרף היינו כל מה שבקדירה אבל הקדירה עלמה אינה מלטרפת דאין גיף הכרס בל הקדירה מלטרף כמ"ש מרן ז"ל לקמן ריש סי' לג · ב"ש שקש"ך פר"ח שקש"ט בא"לי שקש"לה כרתי שקש"כל הש"ז שקש"ך :

פט הא דאמרינן שבתבשל בלא הדחה אחרונה דבעי בי' היינו דוקא בבשר אבל בבי מעיס דאמרינן לקמן בסי' עה דאין מחזיקין דם בבא"ח אם נמלחו הב"א ונחבשלו בלא הדחה אחרונה מותר ומ"ל שעיס · כש"הנ הג"הבו אות כב בש"ג מחו' ב' · ועי"ש בי' עה אי"ש בקרא

נקלה בני מעים · ומומן על בא"ו דינו כבשר · ש"ג שם :

צ שם בהגה ואם יש בקדירה כ"כ כמו שמחיכה וכו' הכל שרי · ואין חלוק בין מתיכה עצה לאתיכה דקה · תו"ש כלל ו דין ב בא"ח אות ח ש"ך שקי"ל בא"לי שקי"לנו :

צא עובדא היה בא' שחשך בשכין הולבה מלח קשה ולא"ך מלח במלח זה בשר ולא היה ק' נגד הלהב על שכין יש לחתיר בשפ"מ ובש"ש דוקא · משז"ש שקי"כא :

צב אם כשתפקה האשה אם הדיחה אם שבשר שדחה אחרונה או בשלתו במלחו הרי ע"ז שקי"כל הביא שמלח בקיבץ קטן שהוא מותר וכתבו כב"הג הגאבי אות קלא · ולפו"ש לעיל אות עז באשה שאחר שבשלה שכחה אם מלחתו תחלה שהוא אסור ודמיו דברי הרא"ז ע"ש גם בכאן אסור דדין אי לחם · ומיהו כתבו לעיל דבתפ"מ יש לסמוך על הרא"ז ולהתיר הא"כ לא שלא :

צג שם בהגה ואי ליכא ק' וכו' אפי' לא סומס רק בכ"ש הכל אסור · פי' כ"ש שהיש"ב . תו"ז כלל ו דין ג ש"ך שקי"לז פרא"ח שקי"לז כתבי שקי"כו שפ"ך שקי"לה הל"ם שם חכ"א שם אות ה :

צד שם רק בכ"ש הכל אסור · ובשל"ל זל פי' כ"ה ק' פג של דבכ"ש אינו מבשל דהמלח לאחר שפשק כמו לא חביב עוד כרותה והבשר מותר · וי"א דהעיקר כק' רשל"ל ומותר · ל"ז שקי"כב פרא"ח שקי"לה · וי"א דהעיקר כק' רמ"א ואסור · שאות מהר"ם מלובלין ק' כע לבוש אות ע לא"ח אות ריב מבי' כלל ו שקי"ח · וי"א דגם דיש לחוש להחמיר מ"מ בשבא"מ או ע"ש או אומרים יש לסמוך אדברי המתירים · ש"ך שקי"לז הל"ם שם מו"ד שקי"לד חכ"א שם · ועל כן המקיל בשפ"מ לא הפסיד :

צה אף לדעת שניה שהיא ק' רמ"א אפשר להסתפק ולומר דדוקא הבשר אסור אבל הקדרה לא נאסרה · ומשז"ש שקי"כב · ולפו"ש לעיל דיש להקל בשפ"מ · ואלי דהקדרה מותרת משום ס"ס :

צו שם מאחר שיש שם מלח וליר אפי' בכ"ש מבשל וכו' · והא"ה אם יש שם הומץ ושאר דבר חריף כש"ג מבשל אף בכ"ש · ש"ך שקי"לה מש ק' אפי' דברבי פרא"ח שקי"לז בא"לי שקי"מב פליתי שקי"כה חו"ד שקי"לד שפ"ד שקי"לה :

צז ואף לק' רשל"ל דמתיר בחלה מ"מ בחומץ ושאר דבר חריף מודה דאסור אף בשפ"מ דעד כאן לא התיר אלא בחלה שפשק כמו ועשה פעולתו ולא מסיב שוב כרותה אבל חומץ וליר אסיר :

צח עובדא הוה בבשר שנפל לכ"ש רותח וזרק בו זלעט"ש עם חומץ וחלב וסיק"ב הבשר וחזלעט"ש אסורים לכ"ע אף לק' הש"ך דמכשיר בס"ז"מ הכא מודה דאסור וגם רשל"ל מודה בזה משום דהוי דבר חריף כמ"ש בסמוך · ומיהו בחלה יש להתיר הבשר · שפ"ד סוף שקי"לז :

צט שם בהגה ובשר יבש יש להתיר אפי' בכ"ר וכו' . פי' שלא סודה אחר מליחתו אבל אם הודה וסוכשר כדימו קודם שהיבש ואח"ך מלח אותו מליחה שנית ליבשו הרי הוא כשאר בשר ואל"ל זהירות אפי' לכתחי' · מכן זל"ל בבי' ש"ך שקי"לט בבי' שקי"מב ועוד אחרונים והוא פשוט :

ק שם בהגה אבל לכתחי' יש ליזהר אפי' בבשר יבש וכו' . עוד להליה סדחה אחרונה של בשר יבש בנים פוקרים שיותר עוד לפסיר סדס והמלח שנתיבש עליו ואלונים · אר"ה תו"ש כלל ו דין ד בבי' שקי"מג :

קא שם בהגה מלח שמלחו בו וכו' אסור למלוח בו פעם שנית וכו' . ובדיעבד מותר ודוקא אם כתבשל מעוד דיעבד אבל אם לא בשלו עדין ידיחנו ויחזור וימלחנו · ש"ך שקי"ג כתי שקי"כז שפ"ד שקי"מ הל"פ לית ע · ומיהו עם בשר אחר אסור למולחו שנית · שפ"ד שם :

קב דין זה שהמלח שמלחו בו הוא אסור יש בו פליגתא שסרמב"ן והרא"ש והרשב"ל מתירין ונראה דאע"ג דאכן קי"ל כק' שקי"ק דהמלח אסור מ"מ יש כפיתא אם הוא קפץ אם כאלה הבשר בשלה כשר או בשלה שבשר בשלה בו פעם אחרת מו"ר מעוש ש"ש קפץ אם הלכה כשקי"ק או כהרמב"ן ואת"ל כשקי"ק ק' אם נמלח בשלה כשרה והוא מתפשר · שו"ע שקי"מ זל"ל בני מינך דזה הפי' :

קג ולפ"ז דגים מלוחים בחביות שמביאים מונילת הים וק' אם נמלחו בחלה כבר או בחלה שמולחים עורות בגילה מותר בש"ש זה · אמנם בשאלוניקי ובירושלים אסרו הדגים סבר מכוס דנתבבר לחם בודאי שמולחים בחלה עורות · ואין לסקבות דמ"ש ממלח שמבשלין גרים וכותבין בו יין או דם ללבנו דכתב מורא"ם ז"ל לקמן שקי"ד קלד דמומר להחם אין כותבים אלא מעט דם ומתבטל · ש"ג שם זל"ל שם :

קד שם בהגה וכ"ש שאסור לאכול המלח אחר שנלח בו · ואפי' אם נתיבש המלח אחר שמלחו בו אפ"ה אסור לאכלו · ש"ך שקי"מא פרא"ח ס"ק שקי"מב בבי' שקי"מב כבתי שקי"כא שפ"ד שקי"מא מבי' כלל ט ש"מ :

קה מיס שהיחו בהם בשר קודם מליחה ונתאדמו ולא היה בהם שמיס בגד הדם שבתוכו וכשפכו על המלח יכיחנו להתיבש ומותר למלוח בו בשר אחר להוליא דמו אבל ליתן לתוך המאכל אסור ואם הוא מלח הרבה לא יהתם בתוך ביתו שלא יפעו ליתן מיהו בתוך המאכל אע"ג דבדיעבד אינו אוסר שנתבטל מעט דם שבתוכו מ"מ לכתחי' נוהג ליזהר · שבו"י ק"יד ח"ג ק' קו יד אפרים סע' ע מעשה הכ"ל :

קו סע' י גוי מעשה בבית ישראל וכו' אם יודע הגוי מנהג ישראל ובו' אם קטן בן דעת · ודוקא בגוי בעינן שיודע מנהג ישראל אבל הקטן אע"פ שאינו יודע רק רואי להיות יודע מדתם מנים הגוי · פרישה ב"ז שקי"כה וכמו שפי' דבריו המש"ז ש"ך בנקה"ך בבי' שקי"מז מש"ז שקי"כה מו"ד שקי"לז זל"ל מ"ד אות ס ·

קז יש להזהיר שלא לאלוח הבשר רק ע"י ישראלית ולא ע"י שפחות נכרים · בבי' שקי"מז מש בעל המעיר לחו"ח שקי"ו מש הכ"ל :

קח שם בהגה ובהל מנייהו בני אי בעמ"לת וכו' · הכא הרי שהגה מבשיל בגוי מ"לת אבל מין זל"ל לא זכר מזה מעוע דקל"ל לאין גוי מ"לת נאמן · ב"ח סוף אות י ש"ך שקי"מב כב"הג הגבי' אות קעג פרא"ח שקי"מ בבי' שקי"מז כתי שקי"כו · וכיון שמין מחמיר אינו אין לנו אלא דברי מרן זל"ל וגוי מ"לת אינו נאמן והתבשיל אסור אי ליכא ישראל יולא ונכנס וכן דעת הבב"הג שם שבתב ומנהג העולם כשפק רבינו המחבר דבילא ונכנס בני ובלו"אה אפי' מ"לת לא מוכי עליה עכ"ל וכן דעת הפרא"ח שם בבי' שם לחו"ה שקי"כא שו"ג שקי"מב :

קט שם אי אישראל וכו' יולא ונכנס דמרחת הוליל ויודע מנהג ישראל וכו' · דוקא בעבדו ומפחתו שייך מרתת אבל לא בגוי דעלמא · ש"ך שם מש אפי' דברבי כב"הג הגבי' אות קכ"ב שפ"ד שקי"מב ובחב שם דכן מש"מ גוי מרן זל"ל לסון מרן גוי מעשה לסייגו מעכת שלו ומבי מרתת הו"ד שקי"מז זל"ל שם :

קי גם לא מקרי מרתת אלא היכא שלא יכול לעלות לזה עליות דברים ומפחד שהיא לריך לפרוע .. כב"הג שם אות קנו מש או"ש :

איק שם בהגה אפי' קטן יולא ונכנס . בעין הקטן כמה יעיו ע"ל ק' קטו בדבריו אות יב :

קיב קטן שאומר שהדים הבשר ושם בקדירה אין להתיר כמ"ש רמ"א זל"ל בהגה לקטן ק' קכו שקי"ג דהיכא דאתחזק איסורא אף בעם שבידו ובדבכן אינו נאמן . שפ"ד כוף שקי"מב :

קיג סע' יא בשר שנתבשל וכו' . ואף אם לא נתבשל לגמרי רק שמוהו בקדרה שעקלתה מה וה"ש אסורה · תו"ש כלל ב דין ב מש הג"מד ש"ך שקי"מד כב"הג הגבי' אות קצא בבי' שקי"ן שב"ם אות יא שפ"ד שקי"מד הו"ד שקי"מל חכ"א כלל לב אות ז זל"ל מ"ד ק' קע אות ע :

קיד הא דכתבנו בסמוך דאם שמש בקדירה שה"ש אסורה אינו דוקא שבקדרה יש"ב דזל"ל אבל אלא אף אם מתיכה אין ה"ש כיון שהקדירה יש"ב מבליע ומבשל . שפ"ד שם ולא כהגאון מבי' כלל ב שקי"ה ע"ש :

קטו אם מתבטל בלא עליה וכו' ואין חלוק בין הודה שהיה קוייחא בלא שולא דלפ"ז אם הודה תחלה בעינן כ' ואם יש שנים עותר לפ"ז לותה שהתיכה לדיקן אף אם לא הודה · ב"ח אות יא בכ"מ הגהה מים כנ' זאלא אם :

קיו אם לריך שיהיה בתבטל כ' וכו' · ואם אין כ' פבוט דהכל אכור לפ"ז הקדרה · בכ"מ הגה"מי אות קפה ובכ"מ הרוקח ס"ג ק"מנה זאלא אם :

קיז אם כ' כנגד אותו בשר וכו' · פ"ז דבעינן כ' מין מאותה התיכה דהבשר אינו מלערף לכ' אלא בעינן כ' מין מן הבשר · בלי' ק"מכא ולא כהפ"מה ק"מנה ומ"ז קוף ק"מכנ ענ"ש אות כ :

קיז ואם אחר שנתבטל כל לרכו ונפל לקדרה אחרת אם מהר ואיכר או לאו · המ"ז ק"מכנ הקר הקילה זו וכתב נראה שיש לאכור דאין בחור אלא כשאר דם בתתיכה ונמלא להמ"ך פיגם ואוכר את הקדרה הראשונה · ותרי מ"ל ק"מנו כתב וז"ל כפי מה דק"ל דאפשר לקושטו דהיתרא עותר כמ"ש הש"ך כ' ל ק"מנו מפש הרי מהרש"ל מלובלין ומ"ש בפ"ש אם כ' המ"ז ק"מלא גבי ואם נתבטלו הזתים הא כיון דדם הלינבים אלא פיגם עותר הוי כאשר לבוזעו דהיתרא · והגאון אמרי בפר על חומ"ד ק"מ כתב הא"ל היותר נכון כמ"ש בגלין הפליתי בכ' לא ק"מ ע"פי דברי הרש"בא בתה"א דף לח בז"מל חדלי נאסרה ובשבילה בקדרה אחרת אין אנו יודעים שנאסרו מעמה כל האיסור ומבו"ש אין אנו מתירין עכ"ל ומעילא היכא דליכא חזקת איסור ואדרבא לא היה עדין בתתיכה איסור מלד הדם כשנולד לה"ב כפק מוקמינן הבשר בחזקת היתר ותליגן דלא נאסרה כלל ונהדם ועם שפיגם יצא לחץ אף שהדם עצמו נאבד בפיגם מ"מ על התיכת בשר לא היה איסור מחמתו אם פיגם ולא עכ"ד · ועיין להרי יד יהודה הי עליה דף מג בפ"ו הארוך אות מח ובפ"ו הקלר אות עד דאם נהבטלה התתיכה כ"ל ונפלה לקדרה אחרת אף שאין בה כ' מותר וכתב נהוא פשט ע"ש · אבל בבבד שנתבטל בלא לליה ויש כ' כנגדו ואה"ך נפל בקדרה אחרת שאין בה כ' אבר הרי יד יהודה שם ע"ש והרי ר"מ מוד ה"ו בכאל על הבבד בבנון זה והתיר ולמדו מדין מלבי כמו בלבי התרנו בבמול בלמת הדם ושוב אינו פולט כן בתבטל כ"ל גמ בלמת הדם ושוב אינו פולט · ואין להקשות ממ"ש מרן ז"ל כ' עג קע"ו ל אם נתבטל לבדו וכו' בלי לליה בדישבד מותר אבל הקדרה אסורה שפולטת ואינה בולעת ולפי קבלת הלבוש כיון שנתבטל כ"ל בלמת הדם ואינו פולט עוד ומהר ובולע מהקדרה · דא"ל דם אינו פולט ליל כמו בבשר אחר שיעור מליחה :]

קיח אם ואז מותר הכל הגה ויש אוסרים לותה התיכה וכו' · ולענין דינא אמו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל דקבלנו הוראותיו והבשר מותר בדאיכא כ' אף בהפסד מועט וכן מנהגינו פה בגדאד יע"ש :

קיט גם בשומן אלא כמלח ונתבטל לריך כ' כנד כל הטומן · פת"ת ק"מיה ולא כפת"ת מעם לדקה כ' לו בלי ע"ש · וצ"ל כ' עה בהגה ק"מנ"ו א :

קך התיכת עור של בהמה שנפל לתבשיל אוכר עד כ' ומשום דם כדין התיכת בשר אלא כמלח שנפל לתבשיל · לבש בחי דיני ל"ד אות לה מנהגים ממזיקין דם בעור בהמה וכ"כ הגאון קרלא כלל עו דין יב דלא כמ"ז כ' בב ק"ז · ויש מתירין דבחי דאיכא דם בעור מ"מ לאו עין בשר הוא כדאמרינן בבריתות דף כא גבי דם בילים ודוקא עור העוביות ואוזנות דרכיך ונאכל כמו הבשר עין בשר משוב ודם שבו אסור אבל דם עור של בהמה לאו עין בשר הוא ואינו אוכר · הגאון יאלף בבי' עז ע"ש :

קכא אם נתנו הבשר אלא כמלח בעיר רותחין ונתבטל אם בתור הדבר שהיו פעמים רותחין מלד ויש דוחק בגין שרוא ע"ש או הפש"ע יש לתקל מנוס דהוי חליעה ונתיבש דמו בתיכו ושוב אינו פולט · מהריק"ש בהגהותיו ס"ח אות ח ערש"ה אות כא :

קכב אם נשפך התבשיל ונפק אם היה בו כ' יש לאכור · בחי' ק"מנו ערש"ה אות כב ולא מנעה הבה"י אלא מעטה אחר · ועוד הביא זה הגאון ערש"ה בבי' לה לות ט ע"ש :

קכג מיהו אם כשנתנו הבשר בתבשיל היו הרבה רותחים ונתבשל אם בתור הבשר שהיו הרבה רותחים ואין יכולים

לעמוד עליו אם יש בו ששים יש להתיר בשופי ולפ"ז בהפסד מועט ומע"ג דלעיל לא התרנו מנהגם הליעה אלא דוקא בע"ש לו הפ"מ מ"מ הכא דיש בו קיב אחר עוד דשמא יש בו כ' מותר לפ"ז בהפסד מועט · כן העלו הרבני הרבים הי"ו :

קכד כשר אם בהה בעלה כשיעור מליחה ונתנו בקדירה מוחר מנהגם ק"ש שמא שהה כשיעור ולפ"ל לא שהה בעת הבי' כהרא"ש ודעמיה דבשם הילא ומעבירין . מהרי"ק בהגהותיו קפ"ו ו ע"ש אות כד וקיים דלף אלא שהה בעלה כשיעור ולפי דילא מנעו קלת דם ומנהגם מעכירין על הרא"ש ודעמיה דאין לבער בכל שתתיכה ומותר :

קכה הבגולת שלימה וקנוקה ובמוח בקדרה בלא מליחה אחרת הבגולת אחרת לפ"ז אם יש בקדרה כנגד כל הבגולת מנהגם דאיכא לחיכא בשרים הרבה מן הבשר ובלי מוחים ונבלע בהבגולת ולינו ולא עוד ואסור ובאר כל התבשיל מותר אם יש בו כ' כנגד כל הבגולת · מרן ז"ל מנהגם המרדכי ז"ל מהרי"ק בהגהותיו קפ"ו בהגה"מי אות קן ע"ש אות כד :

קכו מיהו אם הילוי מונחת הבשר ובני מעיים דינה כבשר ואם יש ששים כנגדה מותרת הבגולת · מהרי"ק שם בחר בבנ דף קז ש"ך בנקה"ך ולא כתו"ח שם דאסר מ"ש מ"ז ק"מנו וכתב המ"ז שם דאע"ג דהמ"ז שם ק"מ המיר מנהגים בעכ"פ מנהגין בתוך הסיף הרבה שלו בדבוקה בלבנה ואיכא לחיכא בבלע הדם מהם לעקוב אחר מ"מ לפי מנהגינו בהגים לבקוב הבגולת לבשים ולוקחים הרבה יש להתיר הבגולת ולא הוי פיגם כי מיד שנבלע מדוזן לו נחלק לכל הקדירה ע"ש · ועל כן אם הבגולת פתוחה ולקחו ממנה הבבד ומ"מ הרבה יש להתיר לדקן אף בהפסד מועט :

קכז אם בהגה ואם נעלמה התיכה ולא נעלמה בראוי וכו' · הייני אלא שהתה שיעור מליחה ומ"ל אלא שהה בו כראוי למליחה · תו"ח כלל ג דין ג ע"ז ק"מ כנה"ג הגה"מי אות קעה ומנ"י אם ק"מ בלי ק"מנה הלשם אם הוא ק"מנד ז"אלא אם :

קכח אם בהגה ובן בשר שנתבשל לריך ששים כנגדו · ולדיקן אף התתיכה עיתכת ולדילהו הסתיבה אסורה ובהפ"מ מותרת · פרש"ה ק"מנד בלי ק"מנו ז"אלא אם :

קכט סעי' יב בשר שבתה בלי מעלה בלא מליחה וכו' ולא יצא עוד מ"מ מליחה ואין לאוכלו מבושל ופרי · ואפ"ל שיתנו לותו בעיס פוטרים כדי שיתערב דמו בלאת לא מזיק . תו"ח כלל ד דין ד עשה אות כשל בתו"ש כ' ד ופכ"מ כ' אם אין ק"מנו כנ"מ הגה"מי אות לע ובריש וכן הוא מנהג אבותם פרש"ה ק"מנה בלבי ק"מנה בשר ק"מנו ש"ב ג ש"ג ק"מנו הבא כלל לב אות ט :

קל אם ואין לאוכלו מבושל . לאו דוקא מבושל אלא אף אלא בתבשל לבעלי אלא שמאוחו בקדירה ש"מבא אסיר ודינו כבשר אלא מולח שבתבנו לעיל אות קיג · כנה"מ הגה"מ אות לד וכן כוונת הת"ז כלל ג אות ג ע"ש :

קלא אם ואין לאוכלו מבושל אלא לבי וכו' . ואל מליחה מעוטה לבלי אלא לבתחי יש לאוכלו קלת כמאי לבי · תו"ח כלל ד דין ב ש"ך ק"מ כנה"מ הגה"מי אות לג הלש"ם אות יב בראש ק"מ בלבי ק"מנו מנהגי אם ק"מא אם ק"מנו הרא"ש הבא"ש אם :

קלב אם ואחר בטלו לא יבטלו ואם בטלו מותר · פ"ז דלבתחי אסור לבטלו אחר לליה ובדישבד אם בטלו מותר ואם אינו ע"ש והבשר דמוק אחיכם מולחים בשר אחר לקנות מכוס כבוד בעת מותר לבטל אחר לליה אפ"ז לבתחי · כנה"מ הגה"מי אות לא מעם מהרש"ל הלוי מ"ד בי יב · ולפ"ז מתיכה עדרך לאבלם ללוס גם מותר לבטלה אחר לליה לבתחי מכוס כבוד בעת דבבטל יכול לעשות מעשים רבים מבלי בלבי · כנה"מ אם מע"ז קוף ק"מלא ס"ש אות ג מעם הרא"ש · והש"ה לאוכל קבועת מלא . ס"ש אם וכיים וכן עיקר ז"אלא אם קע"ו יא מעם הש"מ · וכן בהפ"מ יש להתיר בטול אחר לליה אפ"ז לבתחי . תו"ח ז"ל יוד בי כב . וכ"ש אם אחר הלליה יכיה אותו בעיס רותחין דהוי חליעה דמותר בהפ"מ דבלא"ם הרבה בי קלא מתיל בהליעה והגם דסרי ע"ש גמגם עליו מ"מ הכא יעשה כן כדי לצאת ידי כל הדעות :

קכ בשר שחוטה ג' ימים בלא מליחה ומח"ש מלחוסו מליחה גמורה לקדרה ולצלאוהו לפ"ה לקוה לבשלו אחר מליחה ולליה לבתחי' ללא כמי קדרה להתיר בזה . הרי המתיר הוא מהר"ר ע"ז בקונץ ישן הביאו הנ"ז קוף קק"לב ודחו זאת הסברה האחרונים ז"ל והם שמש לדקה בח"ד סי' לח דף פח ע"ג כתב ו"ל ונגס דהנ"ז הביא בקוף דבריו מה שמצא כתוב בקונץ ישן לתקל לא להלכה הביאו וגם הכנ"תג הג"בי אות כ מלה בכלל המהמירים ע"ז ומ"ש שניסה גם יחד עכ"ד גם הרי מכ"י בכלל ד קק"ב דחה זאת הסברא ובקב"ו ח"ד ח"ב סס"ו קנ גם הש"ות מהרש"ם הלוי ח"ד סי' יו מעמע הבך זה וכן הגאון מש"ז קוף סק"לב בא מעשה לידו בא' שחטה ג"י בשר בלא מליחה ולא רצה להתיר ע"י מליחה ולליה לבשלו לבתחי' ולא כב"לי קק"ש שהכשיר עכ"ד מכ"ל שם חו"ד קק"מו . ויסו בהפ"מ מותר ע"י מליחה ולליה . מכ"ל שם מו"ד שם שו"ת שמש לדקה סי' לז נחלת שבעה סימן כה . ולעיל כתבנו שמותר בהפ"מ לו כבוד שבת בללים לבדה לבשל לח"ש ומ"ש ב"מ"ל וכן הזא"לא שם אבר ובתב שאין נראה כן מתמיות כל הפוסקים :

קכא אם נמלח הבשר שחה ג"י בכלי שאינו מנוקב דינו כדין בשר דצלמא דאם בחם בכלי כשיעור שיהנו מים על האש ויתחילו לסיתיז דהבשר אסור אף לצלי . בית יוסף ח"ח בתרגי אהגיל סי' ג דף קנו מח"בר אות זך וכן מעמע מתוך דברי הע"ז קק"לב ע"ש כנ"תג הג"בי אות כיו פר"ה קק"מז :

קכב בשר זה שחה ג"י בלא מליחה ונלחו אותו בכלי מרקב כשיעור מליחה ומח"ש הביאוהו ואזרו ונלחו אותו בכלי שא"מ ומלאו שם ליר ושתה בו שיעור כביסה כדי שיתנו מים ויתחיל לדיקן הבשר אסור אף לצלי . מש"ז קק"לב דאף דהנ"ז קק"לב הבא מש דמותר היינו בנדון שלו שלא שתה בם ש"כ כמ"ש הנ"ז שם אבל לדיקן דשתה ש"ך גם רש"ל יודה דאסור לליה מהר לכנום פועל יותר מליחה ע"ש וכ"ש לפ' הש"ך בנ"ח ודמיים לאסרו גם בנדון רש"ל ופשוט . ואם לא שתה ש"ך לדיקן מותר דדינו כמו בשר בטלא בכלי שא"מ רק בתוך הליר אינו נאסר על כ"ס ש"ך דהיינו כדי שיתנו מים ויכהיה כמ"ש מהר ז"ל לקיון סי' יח :

קכג ואם מלח בשר זה שחה ג"י עם בשר אחר שנמלח לזוליא דמו הבשר שנמלח מהו פשוט דהוא מותר כמ"ש מהר בנ"י ומה הגאון וגם הבשר עצמו שחה ג"י ג"כ מותר ע"י לליה דאף אתל הבלע הש דעריך לבלוע הש כ"י לליה פולע הש הבלע מהאר ודלא פחע"ז שם . ש"ך בקק"בכ כנ"תג הג"בי אות רע מכ"י שם קק"ע . ובש"ם לדיקן דקי"ל לקיון סי' ס סעי' ו דומה ז"ל התיר בדיעבד ע"י מליחה שנית ה"ה כאן דמותר ע"י לליה . פר"ח קק"מו מי' הגרשוני בזה הסי' בלי קק"ש הש"ז שם ערה"ה אות לב הו"ד קק"מו . ודע דמ"ש הפר"ח בכאן וז"ל הנ"ב יש להתיר ע"י מליחה שיהנו ויחלחנו עכ"ל כתב זה שלא בדקדוק דכיון שאינו מוזר אלא ע"י לליה ליתא לריך מליחה שנית דבבר כתבנו לעיל אות כו מש כמה פוסקים דכ"מ דמהכי הד"מוע שנית כ"ש דהכי בלבי אלא מוכרח לומר דלא דק וז"ל דזה הלליה כמו מליחה שנית וכן הבין דבריו הבפ"ד שם ובערה"ם שם ודוק :

קכד ואם מלח בשר זה שחה ג"י עם אחר בשר שנמלח והוזר ונלח אותם בכלי אחד מלא"מ אותו הבשר בנמלח כמו מותר ע"י הד"מוע שנית לדיקן דפסק מהר ז"ל לקיון סי' ע אות ו דלא נפ"מין בקבי הפליעים ע"י הלחה והחל ופולנו ע"י מליחה שנית . מהר"י שם קק"ח שפ"ד שם :

קכה מונח על בשר או מונח על אות שחה ג"י בלא מליחה נאסר ודינו כמו בשר דגם בשונח מחזיקין בו דם כמו בשר . בנ"י קק"מ שפ"ד קק"כא מש"ב אות לב בבוגו וכתב דגם בהפ"מ אסור מ"ד קק"מו ועיין לעיל אות קיט . ועיין לקיון סי' עם בהגה בסעי' ח לבש"ם בחי' דיני שבופי אות לא :

קכט מונח שחה ג"י בלא מליחה אסור לעבוד עם מונח אחר ולבשלו ולבעלו בס' מנוס דהוי מבעל איסור לבתחי' . בב"ד שם מש"ב שם :

קכו ויהו יש להתיר הבונן שחה ג"י דבתחלה יעלהו מליחה שלימה ואח"ך יבשל הבונן בנים שיש בהם שנים כנגד הבונן והנים יפפוך אותם שאסור להשהות בהם לעורך אכילה אלא יכו לאיבוד והבונן מותר ומותר לעבות בן לבתחי' ולא הוי מבטל איסור לבתחי' דזה דומה להבעלה דבריא מהאי טעמא שאין כיונתו רק להפליש האיסור ולא לבעלה כמ"ש הנ"ז בא"ח סי' תכב בק"ה והפב"ח בא"ח שם סי' תכב בק"ח ומשם הר"ן דלא אמרינן אין מבטלין איסור אלא במתכוין לערב איסור בהיתר כדי ליהנות ממנו אבל במתכוין להפסיד דאינו נהנה מן האיסור שרי עי"ש ומקו"ה האו"ח שם הביאו הגאון חק יעקב בק"יא כתב דאין להשתמש בני הבעלה של איסור אף שיש בו שנים משום דהוי כמבטל איסור לבתחי' כיון שבולה להשתמש בנים ע"ש מו"ד שם והחזיק דבריו הגאון י"אפ בזה הסי' מזה הטעם דוקא ולא מטעמא אחרינא שכתב המו"ד ע"ש . ואי"כ לפי טעם זה גם בבשר שחה ג"י בלא מליחה יכול להתירו בזה האופן אפי' לבתחי' שיבטל אותו בנים שיש בהם שי' כנגדו ויפפוך הנים ויאכל הבשר :

אח"ך ראיתי שמפורש דבר זה בשו"ת הרשב"א ז"ל ח"א סי' תלה שאם כתב דהתיבה בבלעה חלב ונאסרה ואח"ך נפלה לקדרה שיש בה שנים כנגדה שהתבטל מותר וגם אותה התיבה מלטרפת לבטל האיסור אבל התיבה עלמה אסורה ומוסר דא"ח פעמוד על האיסור הבלוע אם יצא מתוכה אם לאו . ושקי' לו הכותב דמאחר דהתיבה עלמה אינה נעשית כבלה ואינה נאסרת אלא מחמת מיעוטא שאין בה כדי לבטל עכשיו שיתוסף הבתר הרי יש בו לבטל . והשיב לו הרשב"א ז"ל ח"ב עליו הגעלה באוכל ואמרו לי מנהו אסר אם נעשה כן בשוגג אבל לבתחי' אסור לפי שאין מבטלין איסור לבתחי' אמרתי לו וכו' שאין אומרים מעתה אלא כשמבטל את האיסור לאוכלו אבל לשהו את האיסור ולהוציאו מתוך הבתר אין זה מבטל איסור אלא מכשיר את הבתר ומפריד ממנו האיסור שא"כ בעלת כל הגעלה וליבון וכחל וכו' עכ"ל ע"ש מדבריו דאם היה אפשר לסוליא האיסור מהתוכה היה מותר לבטל בבשים ולהגעיל אותם התיבה אפי' לבתחי' מנוס דאין זה מבטל איסור ואם דאתיבה אסורה מנוס דא"ח לנו לילא דלא האיסור מתוכה אפי' בשים ולהכי אסורה בתיבה עלמה . ואי"כ הכא לדיקן דקי"ל כמבן ז"ל דפסק לעיל דאינו מבטל בשים ונתבטל בקי' ומה שכתב בו הוי בם הביבים שלא פיכם דקי"ל כהרא"ש ז"ל דדם שפיכם ממקום למקום באותה התיבה מותר א"כ ולאי דיכול לבטל בקי' זה לבתחי' בנים בקי' ולפפוך הנים ומכל התיבה ודוקא בנדון הרשב"א ז"ל דהתיבה נאסרה ממקום אחר ואי"א לעמוד עליה אם יצא כל האיסור או לאו ומ"ש אסורה אבל הכא דאין אסורה ממקום אחר אלא מחמת הדם שבתיבה בתוכה מותר לבעלה בקי' בנים אפי' לבתחי' ולפפוך הנים דדם שפיר ממנה כבר הלך לו עם הנים ודם שבשאר בה מותר דהוי דם הביבים שלא פיכם ומותר ודו"ק :

קכא בשר שחה ג"י בלא מליחה יכול לבעלו אחר שלבאו ע"י שמניחין אותו בנים רותחין דאין דם הביבים פוכם . הרדב"ז סי' קלח . ויש מגמגמין בדבר . ער"ה אות ל :

קכב עוף הבושה לנות אח"ש כמה שעות ונתחשה ג"י בלא מליחה ונשעת שחיטה אבל משעה שנת וילאה כפשו ליכא ג"י עוף זה מותר דמיקון ג"י ונשעה שחלא כפשו דאז מתייבש דמו בתוכו דכל שעודנו חי הביבים פועלין פעולתן ודמו עודנו בבתיחתו ופועל פעולתו ואינו מתייבש ואפי' הכבד ובמ"ו שלו יש להתיר ולא חשבינן לה כמאן דמנחא בדיקולא . פתח"ת שק"כא ומשם בבית אברהם ח"ד סי' כנ :

קכג שם בהגה ואין להשהות בשר ג"י בלמ"ו דחיישינן שמא יבשלנו . ואם שחה ג"י בשוגג מחוייב לאכול תכף דחיישינן דילמא ישתלי ויבשל ליה . שו"ת שמש לדקה סימן טל . והגה דמדברי הרי קו"לנו כלל ד דין ח בהגה לבן הרי המחבר מוכח דיכול להשהותו אח"ך ואין מחויב לגלותו מיד ע"ש . מ"מ להרי ש"ל שוועים דהש רבים הש"ל ומהר"ב ז"ל ומהר"י אבוהב ז"ל ע"ש ועוד דעתם הרי קו"לנו יש לדמותו דהוא כתב דלא מלינו שום פוסק מהזכיר דבשר שחה ג"י לאסור להשהותו בביתו אלא יגלנו מיד וכו' עכ"ל ואין נעשה זה

מקפיק להתיר דהא דלא הזכירוהו הפוסקים הוא משום דכלומר מכ״ש כמ״ש הש״ל שם ע״ש ועוד דעליכו להגאון מה״בר שבדיא דבדי השי״ל אות לא ולא ע״ש וגם פת״ת שקי״ו ועל כן נראה לאסור · ועיין לקמן אות קמו :

קמד כבד מותר להשקות ולא גזרינן דילמא יבשלנו דסכבד ולמי יעלנו לאסור בבשול ואע״ג דסכבד מותר לבשלו אחר לבי ואיסורין שמא יבשלנו אחר לבים מ״מ כיון דמותר בדיעבד אם בשל בשר שפשה אחר לבים כמו שפשק מכן כל מדי דבדיעבד מותר לא חיישינן בשמא יבשל · פת״ת שקי״כו משם ר׳ המודי דכיאל ס״ו לד .

קמה אין להקל בכבד שפשה ג״י בל״מ לבין הבשר אלא דין הכבד כדין הבשר וג״כ לכתחילה אסור לבשלו אחר הבלים ובדיעבד מותר · מכ״י כלל ד שקי״ג וכן כתבו לקמן סי׳ עג אות יט משם כמה אחרונים ע״ש :

קמו בשר שפשה ג״י בל״מ אין לאותכו דק דק ולערב מלח או שומן שלא מולח ולמלאות ממנו מעי הבהמה שלא מולח כמעשה הכלכשות ומשהה אותם זמן רב ולאוכלן לצויות על יד על יד דחיישינן דילמא מתלי ומבשל לחו · ועוד דאשר לקמן בהגה סי׳ עז לעבות לכתחי׳ מולחת ע״ש · שו״ת ש״ל יו״ד סי׳ מל וכן הקכיס הרי׳ מהרי״ב שם ומהרי״א שם מה״בר אות לא ולא כהרי׳ מכתם לדוד יו״ד סי׳ יג הביאו המה״בר אות כט שהתיר · מה״בר שם יו״אפ בזה הקעי׳ · ומיהו אם עשה כן בדיעבד מותר לאוכלן תכף ומיד לצויות על גבי גחלים כמ״ש המכ״ל שם · גם מה שהתיר המכ״ל שם לגלגלם בכיר שרוי ולטוונם כך תחת הגחלים כבר כתבנו לעיל סי׳ קה אות ד שאסור אפי׳ בדיעבד ע״ש · מה״בר אות כט :

קמז בשר שפשה ג״י בל״מ אם חתכוהו דק דק ומלחוהו יותר מן הראוי ושרלאוהו וסיו מלחים והלחה אחרונה אזיל קומקא ואתי חורא ונעשו המים לבנים אפ״ה אסור · שו״ת ש״ל יו״ד סי׳ לז מה״בר אות לא :

קמח סעי׳ יג ואם שרו אותו בחים תוך ג״י יכול להשהותו עוד ג״י אחרים וכו׳ · ואפי׳ לכתחי׳ יכול לעשות כן לשהותו בחים תוך ג״י ולשהותו עוד ג״י אחרים פחות מעט · ש״ך שקי״כג בא״לי שקי״בב ככ״הג הגא״בי אות כד וביים ובמקומות הללו אע״פ שהבשר מלוי בשופע מוהגים כן לכתחילה ואין פולם פה ומלפלף עכ״ל מכ״י כלל ד שקי״ד וכן משמע מדברי מרן ז״ל :

קמט שם ג״י אחרים פחות חלי שעה וכו׳ · לאו דוקא ה״מ אלא פחות מעט · ש״ך שקי״כד בא״לי שקי״בד · ונהגו להדיחה אפי׳ לכתחי׳ ע״י הדחה בעלמא · ככ״הג הגא״בי קוף אות רו קו״לא כלל ד דין ג ערא״ה אות לג קו״ג שקי״כה וכתב אפי׳ רגע אי ע״ש :

הנ גם נהגו להדיח אפי׳ אלא אי שליחה · ככ״הג שם קו״ב שקי״כג :

קנא לאו דוקא ב״פ ג״י אלא אפי׳ ג׳ או ד׳ פעמים ויותר יכול להשהותו ע״י שרים כל ג״י פחות מעט · שו״ת דב״ש ס״ו ס ככ״הג הגא״בי אות רח וקיים וכן פעמים רבות אם הוא באפשרות להשהות הבשר ולא הקריח ע״ש מה״בר אות טל וכתב הז״לא שכן הקכיס הבו״ג שקי״כד וכתב שהוא פשוט ע״ש · וי״א דוקא בדיעבד אבל לכתחי׳ אין לעשות כן · ע״ב אות ד מש הגהות גו״א · ומיהו בומקום שנהגו להתיר אין לערער עליהם דיש להם בב מהכ״ש ז״ל ודעמים המתירין בפשיעות · ז״לא מ״ג אות קלה משם עיקרי הד״מ ס״ו ז אות ח :

קנב אוזים שליים שהודחו תוך ג״י בעודם שליים עם העור רק שנחתו יש מי שהופה להפשיט העור של סאוז ושאר הבשר יצלם כדין בשר שפשה ג״י בל״מ דהחת העור לא שייכא לבשר · מכ״י כלל ד שקי״ה משם מהרי״ש מפרלג · ואין הדבר כן אלא יש לפקל דהעור יש בו נקבים וגם הלמוני ומחלחלם והדחתו תועיל לבשר · מכ״י שם משם רבותיו וכן הקכיס הוא ז״ל שם ובקו״לא שם ע״ש וכן הקכיס הגאון בו״ב בא״אח מה״ת שקי״ו כז פת״ת שקי״כז . ומיהו מיבריס הפכיעיים כגון כבד וב״מ לריכים לבי · בו״ב שם פת״ת שם משמו :

קנג בשר שרו אותו בחים תוך ג״י וכבלקמוהו מהחים היה לח כמו בו׳ וג׳ שעות עד שהיו המים נוטפים יש להקל ולומר דלא מכיון ג״י משעה שלקחו מן המים אלא

מעת שכלה כל לחלוחית המים · פת״ת שקי״כא .

קנד אם היה הבשר מלא קרח ושרה אותו תוך ג״י יש לאסור אפי׳ בדיעבד דבזמן שהוא בקרח כאבן קשה הוא ואין פועלת השרים בו כלום · שפ״ד סוף שקי״בג מה״בר אות לו :

קנה וכן אם שראו בחי פירות אפשר להחמיר · שפ״ד שם ·

קנו בשר שהיה מלא קרח על פניו ונפשר שקרח מעליו ועבר זמן ג״י בלא שרים אך מה שנפשר היה תוך ג״י הבשר הזה מותר לבשל ע״י מליחה משום דאחר ההפשר מהקרח הוא מלוחלח בחים של ההפשר והו״ל כהדיח דרך העברה דמותר בדיעבד ובהגאי שיהיה מפקה מופה על פניו · יו״אפ בזה הקעי׳ ו ומ״מ יש להזהיר לעבה שיהיה אותו שיעור הלי בעה בחים קודם שיוכרנו כדי שיתרכך היעב לפי דלפעמים הקונה יש לו שעה דמוקה לבשל וכזה אותו דרך ערא״י וכיון שזה הבשר עברו עליו ג״י הגם שנקמוך על מי ההפשר מ״מ מוד לכתחי׳ לרכבו עתה בשריים היעב · יו״אפ שם :

קנז בשר שפשה בל״מ ואל יום ג׳ שלו בשבת אם מותר לשרותו בחים בשבת יש אוסרים . הרי׳ מ״א בא״ח סי׳ שכז שקי״ז . ויש מתירין · הרי׳ א״ר בסי׳ שם שקי״ע ע״ש · ועל כן נכון לשרותו מ״י ברכי · והגם דהמ״א שם אסר אף מ״י ברכי מ״מ מוד האחרונים התירו · שו״ת בנו״י הא״ח מ״ג סי׳ כב שו״ת מ״ב מ״ב תכיבא א״ח סי׳ כז והגאון פר״מ בחלק מלא״א סי׳ שכא שקי״ז נהר שלום סי׳ שכא שקי״ח מי״י אלס כלל לב סי׳ יוד מלמר מרדכי סי׳ שכא שקי״שד :

קנה בשר שפשה בי׳ יומים בל״מ ואל יום ג׳ בשבת יכול להעביס ולרחון ידיו על הבשר בשבת · שו״ת עדות ביעקב סי׳ ח דף ב ע״ב בד״ה כתבת עוד וכו׳ ע״ש פחד יצחק ערך בשר שפשה עיקרי הד״מ מ״ד סי׳ ז אות ט · גם יכול לעלמו כלאחר יד ולשומו בומקום הגשומים או לדוחפו בהגליו או בדרך אחר ע״י שרוי חוך כלי של מים · פ״ל שם עיקרי הד״מ שם :

הנט ובקלב חכוני המוכר לאחרים שנשאר לו בשר הרבה ואם ישהה ג״י בל״מ לריך לזלזל במכירה פיון שהקונה אינו יכול לאכול מבושל כרלונו כי אם לאי זהו פסידא גמורה יחשב וגם המ״א ז״ל מודה דיכול מ״י גוי כיון דאיכא פסידא . שבו״י שם :

הס והרולה לשחמיר לעלמו עכ״פ יש להתיר ע״י שבות דשבות שיאמר לגוי שילוש לגוי אחר לעשותו : שבו״י שם :

קסא ואם אל יום הג׳ ב״מ מותר להדיח משום שהוא רחוי לבשל בו ביום לית ביה משום תקון · כו״ב חא״ח חכיא סי׳ לב פת״ת שקי״כא ומשמו · גם הפר״ח בא״ח סס׳ תק סתיר ואכן עשה עוד חכאים ע״ש :

קסב אם אל ע״מ יום הו״ן ואם ישרה הבשר קודם ע״מ יאסר הבשר בבשול אזי ישרה קודם ע״מ דהיינו בב״הסש של ע״מ לערך שעה או יותר אחר ילאת הכוכבים ואז יקח הבשר מן המים ובמו״ש ישרה אותו תו״מ בתחלת הלילה קודם שכלה זמן שרה אינו בליל ע״מ דאמרן שהוא קודם כלית זמן ג״י תכף ישרה כדינו ויעלה . בל״י שקי״בג שפ״ד סה״כג :

קסג אם בהגה בשר שנעלה ונפק אם נעלה חוך ג׳ מותר . ואע״ג דלא בשלו עדין מ״מ לבשלו לכתחי׳ דנפק דרבנן לקולא וגם דיכול לצלות ולשיל״מ לא אמריפן סד״ל זה לא עיקרי דשי״לא כמ״ש מרן הב״י לקמן סעי׳ יד דבטל ברוב ולא עיקרי דשי״לא · מכ״י כלל ד סה״ז :

קסד וכ״ש אם יש ספק בשחיטת בהמה אם נשחטה חוך ג׳ מעמידין הבהמה על חזקת חיים ואמרינן עכשיו נשחטה ומותר · כלתי שקי״לא חכ״א כלל לב אות יא :

קסה וכ״ש שא״ל להכשיר הכלי שנתבשל בו בשר שהוא ספק אם שהה ג״י · שו״ת ע״הג סי׳ עו ע״ה אות לא :

קסו סעי׳ יד בשר שהה ג״י וכו׳ ונתערבה וכו׳ בעלה ברוב וכו׳ · פי׳ שנתערבה בחתיכות אחרות שלא שהו עדין ג״י ולא נעלמו עדין מותר לבשל כולן עי״ל שיעלה כולה א״כ מייני שבבר נעלמו כולה ואי נעלמה אחר ששהתה ג״י והאחרות נעלמו חוך ג״י דמותר לבשל כולן בל״מ · ש״ך שקי״כה בל״י שקי״שה הל״ש אות יד שפ״ד שקי״כה

קק"כה חו"ד קק"מה חכ"ל סס לות יוד · ומ"ש דבאיכן מלוחות מותר לבשל ע"י שימלא כולן הייכו שימלא כל מ' בפני עלמה · כמ"הג הגב"י לות ריח בל"י סס שפ"ד סס ז"לא בזה הקעי :

קסז סס ומותר לבשל כולם וכו' · דוקא יבשל כל מ"ות בפ"ע או לא ירלה לבשלן כולן כמ' בקדרה מ' יכול לבשלן ובלבד שיבבה עליהם על שמים הלא"ה לא כמ"ש הס"ע לקמן סי' קי · ש"ך קק"כה פר"ה קק"מע בל"י קק"סז כרתי קק"מ הל"פ סס שפ"ד קק"כה חכ"ל סס :

קסח חתיכה שלא נמלחה שלחערבה בין חתיכות המלוחות יש מי שאומר שכולם מותרים וא"ל לחזור ולמולחן ולא הוי דש"לנו כיון שלריך הולאה למולחן · ע"ז קק"לה מש הש"ל שכ"ה סי' פו ער"ה לות לו · והכהן לכתחי' לריך לחזור ולמולחן כולם אבל אם אין לו מלח או שהוא סמוך לשבת ואין לו פנאי עוד למלוח פעם שנית יש להתיר אפי' לכתחי' · בל"י קק"סה מש"ז קק"לה ע"ש · [הגהה הכא הש"ך קק"כה הקשה דהלא קי"ל בסי' קע דמין בשא"מ ביבש לריך סי' מעוס ואם"כ אינו טעם כסיבשלם ועל מרן ז"ל ל"ק דבשר שהה ג"י הוא רק תוספת הגאונים ולא המציאו כולי האי אבל על רע"א ז"ל לכתב וכן בשר שלא נמלח ובו' דמשמע דבטל מני ברוב קשיא דבשר שנתבשל בלא מליחה מדינא אסור וכו' ע"ש ולא קשיא ליה הלא על רע"א ז"ל דס"ל לקמן בסי' קע דבא"מ אף באיסור דרבנן בעי סי' אבל להש"ך עלמו דס"ל התם דבטל ברוב יע"וש בסק"ט ולא כרע"א לק"מ דדם שנתבשל הוי דרבנן ומפיר בטל ברוב · וא"כ קי' על מו"ר ז"ל דמשהיר לכתחי' בלא מליחה כשאין לו מלח וכו' משמע דס"ל דבטל ברוב וא"כ תקשי ליה קו' הש"ך דבא"מ בעי סי' ואין לומר דס"ל דבאיסור דרבנן לא בעי סי' כהש"ך שם ודם שנתבשל הוי דרבנן ז"א חלא שהוא עלמו פסק שם לקמן בסי' קע לות כה דלא כהש"ך ובעי סי' ע"ש ועוד דבריש סי' זה לות ה מתפק ועולה בדעת מרן ז"ל אי ס"ל דס שבשלו דאורייתא או דרבנן ודעתו נוטה להחמיר ע"ש וכן פסק בהליל לקמן בסי' ע לות לו ובסי' עב לות יב וכל ובסי' עג לות ב ע"ש · ויש ליבב דס"ל דדם עם הבשר הוי ע"בנו כמ"ש הרי' גמור כלל ה סי' כנ שדם האיברים שנפלבו מן האיברים נעשה האיברים יש לו והוי תערובת ע"בנו שבטל ברוב וכ"כ הרי יד יאודה בפי' הקלר לות לג וע"ש בפי' האלוך לות קא ובפליתי קק"יל ע"ש · ע"כ הגהה] :

קסט סעי' טו בשר שלא נמלח עדין · ע"ז קק"לו ש"ך קק"ש לדעת מרן ז"ל פר"ח סק"כע בל"י קק"סע חו"ד קק"כא :

קע מה שנוהגים לסניח בשר שנחתך דק דק בל"ע בכלי אים בו שמן ושומן על ע"ש לאור מעשה כבוש כדין בשר שנשרה בחיים מע"לב בל"ע ומותר בלבי לדידן דס"ל כמרן ז"ל · בית יאודה מ"א לף קפו בשם רבו מה"אבר לות לג ער"ה לות לח · אבל אם לא שהה מע"לב מותר דשמן לא הוי חריף לע"ג דשמן הוי חריף בעלי בשמן · ער"ה שם :

קעא שם לאוכלו כי אם לבי · אמו אין לנו אלא כפסק מרן ז"ל דמותר לאוכלו לבי · ולא כספר"ח קק"כא דפסק כהגה לאנחנו קבלנו סוכאת מרן ז"ל :

קעב בשר שנשרה בחיים כגי שעות וסוליאוסו ואח"ך חזרו וסניחוסו שעה אי בלותו חיים או בחיים אחרים יש אוסרים לבשם בבסרוגין הוי כבשם · הק"ל חי"ד סי' עע ותק"ל חי"ד מ"ב סי' ג · ויש מתירין לבשם בבסרוגין להש"ך · הרי שב יעקב י"ד סי' זך סי"ב ב סי' קה לות ה מכ"י כלל קד קק"ב ומשם הגאון זקיני מהר"ש שפירא ז"ל פת"ת קק"לב חו"ד סי' קה קק"ב יד אפרים בזה הסע"י ומשם שו"ת כתר כהונה ז"לא חי"ד בערך כ ע"ש שהאריך הרחיב ודחה כל דברי הגאון הק"ל וכתב שבדיעבד מותר עי"ש וכן בספרו הש"ל חא"ח סס"י יא ע"ש גם הרי מעיל לדקה סתיר הביאו החק"ל מ"ב שם גם הרי עיקרי הד"ע הביאו הז"לא מ"ג לות קעו סתיר וכתב על דברי החק"ל דמומלא יתירה היא וכיון דהרוב מתירין הו"ל הגאון הק"ל ימיל בדבר ומא ולאי דבדיעבד מותר אף מי שיבלה להחמיר מ"מ בהפ"מ מותר שכן דעת המש"ז סי' קה קק"א בדה"ה כמש זמן ז"ל ובהפ"מ נאוי להתיר כה"ג עכ"ל :

קעג בשר שהושם בתוך הקדה כדי שיתקיים ימים רבים ועבר יותר מג"י אבור לאוכלו מבושל כי אם לבי · שו"ת דבר שמואל סי' שע"ג · וכן בשר שהשימו בימים ונקרש והיה מונח ג"י נאסר לאוכלו כי אם לבי · שו"ת מכ"י בקוף הספר סי' יד שפ"ד קק"ש מה"בר לות לח · והגם דהרבנים הכז' אינא פלוגתא ביניהו דחד מתיר ליה כבוש וחד מתיר ליה כשרה בימים ג"י לדידן ליכא כפקיתא דאין קי"ל כמרן ז"ל דבין בשר שנשרה בין כבוש מותר בלבי :

קעד סעי' יו אין מולחין אלא בכלי מנוקב או ע"ג קטן וקטנין וכו' · הב"ח לות יג התיר למלוח הבשר ואינו מניחו בכלי אלא תולהו באויר ע"ש ול"ע דלמה כל האחרונים ז"ל שבאו אחריו לא זכרו דין זה ודיותר תימה על מרן החב"ב בכב"שג דדרכו להעתיק כל דברי הב"ח אמאי השמיט זה · ואפשר מעוס דיש חשבא כתולה הבשר באויר יתנפץ המלח מעליו ולא תהיה מליחה מעולה ויתכן דמעוס זה השמיטוהו האחרונים ועל כן אין לעשות כן למלוח הבשר ולתליתו באויר ובדיעבד אם עשה כן התירוהו הכמי הישיבה הי"ו :

קעה אם מלחו בכ"מ ואח"ך בתוך שיעור מליחה חזר והניחו בכשא"מ אסור כיון שעדין לא השלים מליחתו · הו"ג קק"סא וכתב שכן כוונת הרי"ן שהביא ב"י :

קעו כלי שא"מ אע"פ שהוא גדול מאד אין מולחין בו בקרקעיתו ולא בדפנותיו ואפי' אם היה מניחו מונח שמא יפול הבשר בתוכו ונשרה שם ויאסר · ומיהו בדיעבד כל כה"ג מותר · הריבב"א ז"ל בחי' חולין על דף קיג ע"א :

קעז הגה ודף חלק כרשיעני וכו' ולכן לא יעמידנו ע"ג קרקע כי היא ככלי שא"מ וכו' · ומקו"ה לות לד : ראוי לסחמיר שלא לטלות בשר ע"ג קרקע · תו"ה כלל יא דין ד ומשם האחרון ד"מ לות לד :

קעח אמרו הכמי הישיבה הי"ו דאם מלח ע"ג חול שדק ביותר דכשיבא עליו מים יבלע בו ובהרה יש להכשיר בדיעבד כיון דתכף ומיד יבלע הליר במול לא מיישיכן שיחזור ויבלע בבשר ולא הוי כקרקע דעלמא :

קעט שם בהגה ובדיעבד אין למיס לכל זה . זה קאי אהא דאמר דאין ליתן כלי ע"ג קרקע או ליתן קש וקטיש דבדיעבד אין למוש אבל אם המיס מתכנסים שם ואינם יורדים אפי' בדיעבד אסור דהוי ככלי שא"מ · ע"ז קק"לה כה"ג הג"הטו לות לה וקיים שכן משמע מדברי הו"ח כלל יא דין ב ודלא כמהר"ש הלוי ז"ל מי"ד סי' פא שהכשיר בל"י קק"עב ומש"ז קק"לה חו"ד קק"כל :

קף ויש ליזהר שמולחים בקלה הספסל ובספסל יש נקבים גדולים ומתקבץ הליר והבשר נכנס בתוך החור זה ודאי איסור גדול דהוי ככלי שא"מ . בל"י שם הכ"א כלל ל לות יב :

קפא עוברי לכיס שמולחים בשר וכורכין אותו בבגד פשתן אסור אפי' בדיעבד שהנקבים נסתומים וא"א לדם לצאת אם לא שיהיה הבגד אגוז מנוזח הנקבים ובפי עיני המורה ומשום דלא פלוג כ"ל דאסר סדבר לבעל המנהג לגמרי . קו"לנו כלל יא דין ב ומשם הגאון הי"פ בתורת האמת וסוא ז"ל כתב וז"ל הנה מלבד חשש איסור הנשתנה הבלחוחים והמלח מן הבשר ע"י הכריכה על כן יש לבחלה הפשתן קלת ולתלות אותו על הטגלה כדי שיטפטף היטב או יעשו נקב בפשתן עכ"ל. חכ"א שם לות יג :

קפב שם ואם מלח בכשא"מ אסור להשתמש וכו' · ואם מלח ע"ג קערה כפוים איכה נאסרת ומשום דדש מסרק שריק וטופל ואם יש גומא בקערה ודאי נאסרה · מרן בבי' ומשם סי' מלות פר"ח קק"כג בל"י קק"עג :

קפג שם אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח · אפי' אחר שסודח הכלי · ש"ך קק"סג כה"ה הגב"י לות רעד בל"י קק"עד חו"ד קק"כה הל"פ לות עו :

קפד שם בהגה ואם נשתמש בו בעי קליפה בדבר יבש וכו' · דין שנשתמש בו דבר יבש ועב לגמרי דין דבר יבש שיש לו רטיבות קלת א"ל אלא כד"ק ולא בעי נטילת מקום · פר"ח קק"כד :

קפה וכ"ז דוקא כשהקערה לוכנת והבשר הם אבל אם שניהם הוין הבשר והקערה אי אפי' אם הבשר לוכן והקערה רותח להתאה גבר זהו ליבא לאם נשתמש בו דבר יבש

יבש וגרוב לגמרי בעי קליפה ואם הוא דבר שיש בו רטיבות קצת צריך גערלת מקוש • ע"ש
בק"סד פרי"ח סס בי"לי בק"עס :

קכו סס בהגה ואם הוא דבר לח בעינן ס' כנד קליפה מן הקערה • משמע מדבריו דגם
אם הקערה לוכנת ג"כ בעי ס' כד"ק מן הקערה • ולענין דיבא אם הוא לח גמור
כרוטב וכיוצא חגין או הקערה זכו בעינן ס' כד"ק מכל הקערה לב"ע • תו"ח כלל יא דין
ח ס"ך סס פרי"ח סס בי"לי סס כרתי בק"מס כמ"הג הג"בי אות רמו חכ"א כלל לב אות לב •
[הגהה • ולפי מה שפסק מ"ור ז"ל לקמן ס' לא אות כג דכל דבר שצריך קליפה ונשלו
בל"ק ולפ' נשאר איקורים והגם שהקליפה היא בעין דמותר בהפ"מ יעו"ש • ל"ל דהכא
אייבי בהפסד מועט וסע"ך והפרי"ח דפסקו הכא דבעי ס' לשעייהו אזלי דקי"ל התם דכל היכא
שהקליפה היא בעין אוקמת עד ס' ע"ש] . ואם הקערה לוכנת ונשתמש בה רותח לח גמור
כמו רוטב י"א דלדידן דפסק מכן לקמן ס' לא קפי' ד דהחלב מותר כולו גם מו"ס ז"ל
בהגה שם פסק דמקוש שהבשר צריך קליפה אם לא קליפהו ונשלו כך מותר בדיעבד דלא
כריב"א ז"ל ה"כ מותר ולא בעינן שיש כד"ק • פרי"ח ק"מכ • וי"א דגם אם הקערה לוכנת
ונשתמש בה בדבר רותח בלא כעין רוטב ג"כ בעינן ס' כד"ק מן הקערה (ר"ל במקוש שבגע
שם הרוטב) ס"ך ק"סג דהכא יש להחמיר מכי' לא מכ"י כלל יא ק"מי ולא מעשם הס"ך
אלא עשה חילוק אחר שיש להחמיר כאן יותר מכי' לא ע"ש מהריק"ש בערך לחם כרתי שם
בי"לי שם שפ"ד ק"סג חכ"א כלל מא אות י חו"ד ק"מכ • ונראה דכיון דהבים האוקרים יש
להחמיר להצריך ס' כד"ק מן הקערה במקוש שבגד דוקא ולא כמ"י לעיל :

קפז שם שאפי' בלוכן אסור וכו' וכו' . משמע דלדעת מרן ז"ל דאתם כדעת
הרב דאסור להשתמש בו בלי הדחה • ומ"מ האחרונים כתבו דיש להחמיר בכלי
ק"מכ בלי ק"מו הל"פ שם חכ"א שם חו"ד ק"מכ • תו"ח שם רב"ל חכ"ב פ' ס ס"ך
שקו בלי ק"מו הל"פ שם חכ"א שם חו"ד ק"מכ • [ה"גהה . אמת הוא שכ"כ הס"ך
שם בשם התו"ח ומנשכו אחריו כל האחרונים ז"ל ומנפ הרואה שם בתו"ח ירא"ה דכ"ח
אפי' ע"י הדחה אין להשתמש בו לכתחי' מכוס דשמא אתי לאשתמושי בים בחמין וכ"כ
המכ"י שם אות יא ודחה דברי הס"ך ע"ש וכן הביא הרב ר"ע איגר בחדושיו וכן פסק
הש"ג סוף ק"סד הביאו הרי' ז"לא אות מ בפי' זה ע"ש ועיין להרי' בית מאיר שהגיה
בס"ך דאסור להשתמש בו לכתחילה אפי' על ידי הדחה ע"ש] • ובשאר כלים צריך לקנחם
היטב קודם שישתמש בהם לב"ע • רש"ל שם ש"ך שם בי"לי שם הל"פ שם חכ"א שם חו"ד
שם כרתי ק"מו שפ"ד ק"סו :

קפח שם בהגה אבל מותר לחזור ולטלוח בה בשר לאחר שנקבוש וכו' • משמע דאף לדעת
י"א דאסור להשתמש בה בלוכן בלי הדחה מותר לטלוח בה בשר והיינו דוקא בבשר
התיכו ומקוש דאוכלים בסדוס קודם שיתבושו בקדרה אבל אחר דבריס אפי' לוכנים אסור לדעת
י"א כיון דבעי הדחה להי"ך מיישינן דילמא יבכה ולא ידיח • ס"ך ק"סז פרי"ח
ק"מו ס"ד ק"מע חכ"א שם • ומיהו כבר כתבנו לעיל דאין להחמיר בשאר כלים אלא דוקא
בכלי חרס • [שגם ע"י הדחה אין להשתמש בו לכתחי' וכמ"ל בסמוך] :

קפט שם בהגה או אפי' בלא נקיבה אם הבשר שהם כבר בטליתתו והולח ומקוש דאין
כביסה לכלים • ב"י ואחרונים • [ומ"ל כביסה כדי שיתנו על האש וירתיח • ולענין
כביסה דמע"לע לא ביאר בכאן וקצר אמ"ש בסימן קה ע"ש] :

קן סעי' יז אבל אם הוא מנוקב מותר לאכול בו אפי' רותח ויש אוסרין ברותח הגה
ויש ליזהר לכתחי' ובדיעבד מותר • האחרונים הסכימו דבשאר כלים אסור
לכתחי' ומותר בדיעבד כיון שהיא מנוקבת ובשל חרס אפי' מנוקבת אסור בדיעבד • ב"ח סוף
אות יד ע"ז ק"מג ק"מע בכ"הג הג"סט אות מג פרי"ח ק"מכע בי"לי ק"מעח כרתי
ק"מו שפ"ד ק"מע הל"פ אות יז חו"ד ק"מא חכ"א כלל מז אות עו :

קצא מיהו בלוכן מותר להשתמש אפי' לכתחי' ואפי' בכ"ח מנוקב בלא הדחה לב"ע בלא
נקיבה היבש • ס"ך שם פרי"ח שם בי"לי שם הל"פ שם חו"ד שם :

קצב וכ"ז שכתבנו הוא לענין הדין אבל בדר בהגו העולם שלא להשתמש כלל בכלי שמולחין
בו לא בדוחה ולא לוכן ומנהג ישראל תורה הוא • מו"ג ק"מו הביאו הז"לא
בזה הסעי' • וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א :

קצג דין ליר שנפל על הכלי שהביא מרן בי"ז ז"ל ומשם הג"סד כתבו מו"ס לקמן בהגה
ס' לא קוף קעי' ה ע"ש :

קצד סעי' חי בשר שנמלח בכלי שא"מ וכו' • שיעור עליתה דעת מרן ז"ל היינו שאינו
נאכל מחמת מלחו כעין מליחה לקדרה כדלקמן ס' לא קעי' ה ודלא
כהגה • ס"ך ק"עא פרי"ח ק"מ שפ"ד ק"עא יכרתי ק"מן מו"ד ק"מב :

קצה שם ובהה בו כשיעור שיתנו מים על האש וכו' • אבל אם שם בתוך הליר
כשיעור זה אסור כד"ק • עוד משם הרא"ש לבוש בזה הסעי' ס"ך ק"עב פרי"ח
ק"מא והגם דהפרי"ח כתב שאין כן דעת מרן לקמן ס' לא כבר דחאו הפרי"ת לקמן ס' לא
ק"מו וכתב דגם לדעת מרן ז"ל הכא ק"ל דחתיכה שהיא בתוך הליר הגם דלא שהתה בעי קליפה ע"ש :

קצו שם ויתחיל להכתיח וכו' • נראה דמעברין בכלי בינוני לא בשולו עב שמתאחר להכתיח
ולא שבולו דק שמהר להכתיח וכן בשים לא מרובים ולא מועטים וכן באש לא מהובה
ולא מועט • ב"ד י"ד ס' יו מ"ב אות מו ס"ג ק"מז :

קצז יש להשתפק בכסוי אם דוקא מכוסה שמהר להכתיח או אפי' מגולה • ב"ד שם
מ"ב אות מז ומשם דוקא מכוסה משום דעל הכתב כל שמתחיל מכסין
בכסוי • ב"ד שם ס"ג שם :

קצח שם כל מה שמונו בליר אסור לאוכלו אפי' לי וחלק שמתיכה שהון לליר אין אסור
וכו' • ואם הוליאו החתיכה מן הליר ולא נודע איזה לד היה מונח בתוך הליר כל
החתיכה אסורה • כן משמע מדברי הרא"ש שהביא מרן בב"י ב"ח ק"מב בלי ק"מעט
פליתי אות יו ז"לא בזה הסעי' • והיינו דוקא שיש בשר שמא רוב החתיכה היה בתוך הליר
אבל אם ברור לן דלא היה רובא אסור ברובא בעיל דאל"ל חד בתרי בעיל רק רובא . פליתי
שם • [ועי"ל קוף אות קמח בהגהה] :

קצט שם ומלק החתיכה שחון בליר אין אסור ומנו אלא כד"ק וכו' • פירוש במקוש
בנגע בחתיכה שהיה בליר • ס"ך ק"עג פרי"ח ק"מב בי"לי ק"מעט הל"פ
אות ב חו"ד ק"מב :

ר אם כבל בשר אלא מלא מלח אין לאוסרו בכשימלחנו ע"י שיבלוע דם דידיה יבלוע
ג"כ מה שבלע מקוש אחר • מ"כ ז"ל בהגה לקמן ס' ע קעי' ו מ"ב אות מע •
וכן בשר שנמלח להוליא דמו ונעף מליחו נמצא על הבשר ועל הבשר שבשרה בנים ולא נמלח
ידיח הבשר ויעלהנו או יגלה הבשר והבגד ואין כאן כדבוד איסור • מ"ב אות מח מה הרי
פרים מאיכות ס"ב ס' קב"א :

רא הגה ויש אוסרין כל החתיכה אפי' זה שחון בליר ואפי' לא נמלח רק מעט וכ' ואפי'
לא שהה ש"מ וכו' וכן נוהגים וכו' • כל זה הוא לנהגא האשכנזים אבל אנחנו בני
ספרד קבלנו עלינו הוראת מרן ז"ל ואין לנו אלו החומרות ועל כן לדידן אין אסור אלא דוקא
חלק החתיכה מה שבתוך הליר ומה שחון בליר מותר וגם אפי' החתיכה שהיא בתוך הליר
אינה נאסרת אא"כ שהה שיעור שיתנו מים על האש וירתיח וגם אם נמלח מעט אינה נאסרת
אלא בעינן שיעור עליתה לקדירה שאינו נאכל מחמת מלחו וכל שהוא פחות מזה בין אם מלח
מעט בין אם שהה מעט אסור כד"ק וכן מנהגנו פה בגדאד יע"א ואין לשנות וכ"כ הפרי"ח
ז"ל ק"מב ע"ש •

רב אין להתיר הבשר כאן בשיש ס' בשר נגד הליר ונומר שלא תהיה הליר גרוע מדם
לגלוג שהוא דאוריתא ובעל בס' דאין אסור הכא מכח הפליטה • מו"ש כלל י אות ח
תו"ש כלל יא אות י ב"ח אות נז לחם מגולות אות לג כמ"הג הג"בי אות נח שם :

רג אם לא נראה שום ליר הכל בני בין הכלי בין הבשר • ב"ח שם ל"ח שם דמ"א לף
שלא הביאו הכמ"הג וכתב שם ואע"פ דאין אסור אלא מפני דס שבתוכו בעינן שיהא

בכלי

בכלי מעמ ליר כדי שנוכל לדעת שהדס פירש מעקום מכיון שהתחיל מקלת ליר לאחת · כמ"הג שם אות רסו :

רר בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב שנתערב באחרות ואינם מיוחדת חד בתרי בעיל · מ"ז שקר"מד מסס רש"ל ש"ך שקר"עו מסס רש"ל פ"כה סי' לז כמ"הג שם אות עדה פר"ח שקר"שה שו"ג מהו' יד · וכתב השו"ג שם דגס חסר"ל בעלה כיון דאינה אסורה מחמת עצמה אלא מפני שקבלה מעם הליר לא מקרי חסר"ל ובעלה דלא כדמש"א שהביא הכב"הג מסמו דאינה בעלה :

רה סעי' יט אחר שנמלח הבשר וכו' אפי' בנים שאינם רותחים ויש מי שמלריך ליתנו במ"ר · לחכי כתב מרן סי' יש מי שמלריך לסיא סי' הרמב"ם ז"ל לומר לך דהיכא דאפשר יש לחוש לעשות כן כמ"ש בב"י . ש"ך שקר"עח :

רו סעי' ך בשר שנמלח ושהה כדי מליחה וכו' ונתמלא מליר מותר ולפ"ז בשר שנפל וכו' ושהה כד"מ מותר ויש מי שאוסר בזה ובזה וכו' · ומיהו אם הדיחו קודם שנתנו בכלי שא"מ מותר לכ"ע . הו"ח כלל יא דין א כמ"הג הגא"בי אות רפח. ואם הדיחו אפי' הדחה אי סגי לכ"ע · ש"ך שקר"ף כמ"הג שם פר"ח ס"ק קט בל"י שקר"פח מכ"י כלל יד שקר"ג כתבי שקר"כד שו"ג סוף שקר"עו חכ"א כלל לב אות יח :

רז גם לאוסרין אינו אסור אא"כ שהה בתוך הליר כדי שיחנו על האור וירתיח אבל אם לא שהה כדי שישור זה מותר . מכ"י שם שקר"ג · והגם דלעיל כתבנו באות קלה גבי מלח בכלי שא"מ דאם לא שהה הבשר בתוך הליר אפ"ש בעי קליפה התם שאני דהוי ליר גמור אבל הכא כיון דלא הוי ליר גמור לא בעי קליפה ולמדנו חילוק זה ממ"י שם :

רח שם ויש לחוש לו לכתחי' הגם ויש אוסרין אפי' בדיעבד כד"ק והכי נהוג · ואנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל שבדיעבד מותר לגמרי כדעת האוסרים שקשה מרן כמותה ולכתחי' אין לעשות כן כי יש לחוש לדברי האוסרין :

רט אפי' לפי' המתירין אם נכבש בתוך הליר יום שלם מע"לע אסור משום שהשרים מע"לע מבלעת דם שבמלח בתוך החתיכה · קמ"ג לאורן קל"ז בחל שבע דף קח ע"א בחי' על חולין דף קעז ע"ש כמ"הג הגא"בי אות רפח זא"לא בזה הסעי' · ובשע דלי איכא בליר כנגד החתיכה מותר דאין לך חתיכה שאין בה שלשים כנגד המלח שעליה כמ"ש הרמב"ם לעיל ט וחליר שלשים שהוא כנגד החתיכה אא"כ הוי סי' כנגד המלח ומותר :

רי בשר בין שנמלח בין שלא נמלח שנפל לתוך מים שנתאדמו ונמצאת שהדיחו בהם בשר או שנפל ליר באותן המים ומותר לכתן שנתערב הליר בתוך המים אפי' ליבא סי' בתוך לא הוי רותח . מרן בב"י עשה הגא"א והגא"שד והאגור שו"ג ומהו מו · וכ"ל שהבשר לריך הדחה דכתי דהמים הללו לא מקרי כרותח מ"מ אסורים כיבשו . שו"ג שם :

ריא שם בהגה וחכלי שנפל בו אותו הליר אסור וכו' · היינו לדידהו אבל לדידן דק"ל כדעת מרן ז"ל דהבשר מותר גם הכלי מותר :

ריב שם בהגה וכן אם היה הכלי חולבת ויש בו לכלוך אסור הבשר וכו' · דוקא מלוכלך אבל אם הכלי אינו מלוכלך אפי' בקיומו מותר משום דאין מליחה לכלים כמו שפסקו מרן והגה לקמן סי' קה סעי' יב · הו"ח כלל יד דין ה ש"ך שקר"פג פר"ח שקר"עב בל"י שקר"פח כתבתי שקר"מו מכ"י כלל יד שקר"ג ודלא כלבוש ומ"ז שפ"ד שקר"פג ודלא כמ"ז מקי"ן הו"ד שקר"עג חכ"א שם אות יח , והגם דהכמ"הג הגא"בי אות ה כתב על מרן דק"ל אפי' אין הכלי מלוכלך משום דכתבה בב"י לא"א דהגא"ד בשתם ובסי' הכמ"הג יש מ"ש לכתב ובסי' כתב והוא מ"ש וכ"ל ובב"י כתב דהיינו בבית יוסף ומש"מה עשה חלוק בין מלח לליר וגם בשו"ד כתב דהמ"ז קאי על הבינו המחבר דק"ל אפי' אינו מלוכלך שרי ליה מאחרים דודאי הגמור מרן ג"כ מתיר כמ"ש לקמן בסי' קה ומה שחילק בין מלח לליר אין זה חילוק ומה שהעתיק בב"י דברי הגא"שד אין ראיה דמרן בב"י מעתיק כל הסברות אפי' אם דחויים כמ"ש האחרונים ז"ל ומנוך על הדין הגמור שאין מליחה לכלים כמ"ש המ"י שם ומ"ש לענין דיבא ודלי דק"ל ככל האחרונים ז"ל שהבאנו דאם הכלי חולבת אינו מלוכלך מותר הבשר :

ריג שם בהגה אסור הבשר וכו' · היינו אי ליבא סי' נגד הלכלוך · הו"ח שם פר"ח שקר"עג ·

ריד הא דאמרינן דבכלי חולבת ויש בו לכלוך דאסור הבשר היינו אפי' לדעת רש"י ז"ל · ב"י הו"ח שם פר"ח שם :

רטו שם אבל אם הוא הפ"מ וכו' . כלומר דבכ"הג אפי' לענין לכלוך דאנרינן להליר לא מחשב רותח · ש"ך שקר"פד פר"ח שקר"עד כמ"הג הגב"י אות שא בל"י שקר"פע כריתי שקר"כז מכ"א שם :

ריו שם ולפי דבריו אע"פ שהשה הבשר בולא אסור לאכול מנו עד שילינו וכו' הגם דלדעה דאסורה ג"כ לריך להדיח הבשר אחר מליחה כדאיתא בסעי' ז מ"מ א"ל להדיחו תכף אלא בשילנה לבשלו ילינו אבל לבי' זו לריך להדיחו תכף ומיד דהיינו שמא יבלע בבשר · מ"ז שקר"כב ש"ך שקר"פה פר"ח שקר"עה כרתי שקר"כח שפ"ד שקר"פה · עוד יש בפקותא אחרינא דלדעה דאסורה אם אחר הבשר ובכל לדדיו מותר לאוכלו בלא הדחה אבל לבי' זו דהליר הגיב דם לעולם לריך הדחה להסתים נקבי הפליעה · ש"ך שם כרתי שם שפ"ד שם :

ריז שם ואסור להתוך מנו בסכין קודם שידיחנו וכו' · ומ"א אם הולח פעם אי מותר להתוך מנו בסכין לכתחי' אליבא דכ"ע הגם דלכתחי' בעינן הדחה בו או ג"פ היינו להתבשל דוקא אבל מותר להתוך בסכין . מ"י כלל יז שקר"יל :

ריח שם ואם אחר לריך להגעילו · היינו דוקא לבי' אחרונה אבל לדידן דקי"ל כבי' קנייתא דבדיעבד סרי א"כ אינו אסור אלא להתוך לכתחי' אבל אם אחר א"ל הגעלה . ש"ך שקר"פו פר"ח שקר"מו כרתי שקר"כט שפ"ד שקר"פו עכ"ח סוף אות מד ויש בו מ"ש · אבל הדחה בעי כמ"ש הבגה לקמן · פר"ח שקר"עע :

ריט שם הגה ויש מתירין להתוך בסכין לאחר שנחה מ"מ וכו' · ואפי' אי איכא גומות בסכין ג"כ מותר כי ע"י הולכות והובאות הסכין בבשר מתקנה הלכלוך מן הגומות · ת"ה ס"י קכב תו"ח כלל יז דין ה ש"ך שקר"פז פר"ח שקר"עז בל"י שקר"ן שפ"ד שקר"פז כרתי שקר"ש :

ך שם וכשרולים לעשות מליחה להתקיים וכו' מליחין אותו יפה יפה ואח"ך חוזרים ומולחים אותו וכו' · זה נמשך לבי' אחרונה ולפי מה שפסקנו לעיל בסי' מרן ז"ל לכתחי' יש לחוש לה לדידן נמי ג"כ לריך לעשות כן ו ש"ך שקר"לב שפ"ד שקר"לא :

רכא סעי' כא במקום שאין מלח מצוי ילנו הבשר וכו' · ויכול לצלותו אפי' ע"ג גחלים ממש רק שיקלוהו מקודם · או"ח כלל ח אות ח כמ"הג הגב"י אות שד מא"בר אות בן :

רכב שם עד שיזוב כל דמו וכו' · משמע דלא סגי בחלי צליתו אלא בעינן שילבה כל לבבו · כמ"הג שם וכ"כ רש"ל פכ"ח סי' עב ע"ז שקר"כד וכתב שכן דאוי לנהוג בל"י סי' עו שקר"יב ומ"ז שקר"כד ומא"בר אות גן :

רכג אפי' אי בעי לאוכלו צלי ולא רולה בבשלו אפ"ה לריך לצלותו עד חצי לייתו או שילבה כל לבבו דהיינו לומר כדאית ליה ולומר כדא"ל דאע"ג דדם שלא פירש מותר היינו שלא פירש כלל אבל פירש ומקום למקום אסור ואפי' לדידן דק"ל כהרא"ש ז"ל דמקום למקום באותה חתיכה לא מקרי פירש הכא מודה הרא"ש ז"ל מקום דאיכא למיחש שמא יצא הדם לחוץ באותה חתיכה נלמה וכל שפירש להון הו"ל כפירש ממקום זה למקום אחר · כמ"הג הגב"י אות שז זא"לא בזה הסעי' :

סימן ע

א סעי' א מולחין הבשר חתיכות זע"ז וכו' ואפי' בשר שור עם בשר גמו ואפי' עם עופות וכו' · ומכאן אתה למד שעופות עם בהמה ודים מותר למולחן יחד · כמ"הג הגא"הנו אות ב מסס הרי הסגיל פ"ו והמ"א סי' עז :

ב שם בהגה חתיכה שנמלח אותה ב"פ מותרת וכו' · היינו בלא הדחה בחתים ודוקא שמלח בדיעבד אבל לכתחי' אסור לעשות כן אלא לריך להדיחו יפה יפה קודם מליחה שנית

מ"ך ס"ק"ב פר"ח ס"ק"א להס"פ ס"ק"א ב"לי ס"ק"א בכתי ס"ק"א ס"פ"ד ס"ק"ב ס"ו"ג ס"ק"ל
חכ"א כלל לב אות כא :

ג אם בהגה ולא חיישינן שמלא הבו מבליע הדס וכו' , ואפי' אם מלא לאחר מע"שלע מזתר ·
פר"ח ס"ק"ב מכ"י כלל עו אות עד דלא כסע"ז ס"פ"ד ס"ק"ג ובמס"ז ס"ק"ד :

ד אם ואם עבר ומלמן יחד העופות מוהרין אבל הדגים לריך ליעול מהם כד"ק וכו' ·
ואפי' אם מלא העופות תחלה ואח"ך מלא הדגים ג"כ אסורים · מרן בב"י מהם הרמב"א
ז"ל ער"ה אות א :

ה ואפי' אם מלא הדגים על העופות ג"כ כמו קליפה דאע"ג דהדס אינו מפעפע למעלה
מ"מ קליפה בעי מדי דהוס אחתיכה שמעלהם בכלי שאינו מעוקב דמה שחון לליך קליפה בעי ·
מ"ך ס"ק"ד כ"ה הג"ה הגמ"ה אות יא פר"ח ס"ק"ד ב"לי ס"ק"ג ס"פ"ד ס"ק"ד מו"ד ס"ק"ב
חכ"א אם אות כע :

ו וי"א דאם הדגים למעלה מן העופות אפשר דלא בעו קליפה ולא דמי לחתיכה שהיא
חון לליך דהתם חתיכה אי היא מש"ה בעי קליפה ומשא"ך בשתי חתיכות לא בעי קליפה
אבל הדסה פשיטא דבעי · ומ"י כלל כ ס"ק"כג · ויש לסמוך עלייהו בשעת הדחק כגון לטוך
ע"ש וכדומה ונתבשל כך בל"ק יש להקל ולהתיר אף שאין אי' · ס"פ"ד ס"ק"ד :

ז י"א דהא דאסיר הדגים דוקא בעליהה אבל דגים שלמה עם העופות מותרים דבל שהיא
ע"י האור כבולעו כך פולטו , ער"ה אות ב ומאם הריטב"א ז"ל בחדושיו · וי"א דדגים
כיון דכפו קמנייהו הדס נקרך בהם ולא אמרינן כבב"פ · ער"ה אם ומאם הרי"ן בחדושיו ·
[ועי"ל אי' קיו דרוב הפוסקים ס"ל דהמלים של דגים עם בשר אסור גם בדיעבד ע"ש] :

ח אם ואם לא כיעלו קשקשיהן כשמולהו מותרים · לפי שהקשקשין הם בטיקום קליפה ולא"כ
אם בשלם עם הקשקשין לריך אי' כנגד הקשקשין האסורים · ס"פ"ד ס"ק"ד בקופו ולא
כהמכ"י אם ס"ק"כד מו"ד ס"ק"ג :

ט אם בהגה ויש אוסרין כל הדגים וכו' · אבל אנו אין לנו אלא דעת מרן ז"ל ואינם
אסורים אלא כד"ק :

י דגים שמולהו עם עופות או בשר אין לאוסרם ומאם שכנה דאין שכנה בעליהה · אע"פ
כלל יג אות ד ת"ש כלל כ' דין מו ע"ז ס"ג ס"ך ס"ק"ו כ"ה הג"ה הגמ"ה אות יד פר"ח
ס"ק"ז ס"פ"ד ס"ק"ו ב"לי לקמן אי' ס"ק"ו ס"ק"ס · וכ"מ כגון היכא דליכא אים איסור כגון
שאמו שיעור עליהם וחזרו ומולהו יחד [ולדידן דאינם אסורים הדגים אלא כד"ק יש בפקותא
בלא"ס] ס"ך אם כ"ה הג אם ס"פ"ד אם · ומאמע מקתמיות דבני הפוסקים דיכול ג"כ לבשל
הדגים אח"ך והגאון ס"פ"ד אם נקתפק בזה דדילמא הא דמותרים היינו לאכלם כך ולא לבשלם
וחכמי הישיבה הי"ו הסכימו דמותר לבשלם ויתכן דגם הס"פ"ד כך ומקקתו ע"ש · ויש
לפקתפק אם מותר לכבוש דגים עם בשר או עופות דדמי לעליהה ומותר או דמי לבשול ואסור
ומאחר הדבר בספק · ומ"י אם ס"ק"כז ס"פ"ד אם :

יא סעי' ב בד"א שמלא שניהם יחד או שהעוף עליו והג תפל וכו' · ודקתם מרן ז"ל
דבריו משמע דמייני אף בדג תפל שלא נמלא מדין ואפ"ה אסור ולא מהני
ליה מליחה אח"ך ולא כהגה ועיין לקמן אות יז :

יב אם אבל אם דג מליח ועוף תפל וכתבם זה אבל זה או זעג"ז אף דגים מותרים בל"ק ·
ואף שמונחים זה ע"ג זה וכוגעים ז"ב אפ"ה לא בעי קליפה גם לפ' הים מי שאוסר
לקמן בסעי' ג הכא שאני ולא בעי קליפה · ס"ך ס"ק"ז פר"ח ס"ק"ח ס"פ"ד ס"ק"ז :

יג אם בהגה וכן אם הדגים מונחים על העופות וכו' מותרים · מ"ש הסגה בכאן הוא
לדידהו דמשערים בעליהם בפ' ומ"ה יש הלוק בין אם דגים למעלה או למטה אבל
לדידן דקי"ל כמרן ז"ל דמשערינן בקליפה כמש"ל אות ה · ס"ך ס"ק"י פר"ח ס"ק"יא ס"פ"ד ס"ק"י ועיין
מ"ש לעיל אות ו :

יד אם בהגה וכן אם לא הניח הדגים אבל העופות אלא לאחר שהיו העופות בעלמן
שיעוד

שיעור עליהה וכו' · ואפי' אם הדגים הם עדין לא שהו ש"מ אלא הם תוך שיעור פליטתן
דהכיבי רותחים כל שסעופות הם לאחר שיעור עליהתן שרי · ומ"ז ס"ק"ו וסיים ופשוט :

טו וכן אפי' שהו הדגים ג"כ מתחלה ש"מ והניחן אבל העופות שהו ש"מ מותרים · ס"ך
ס"ק"יב כמ"הג הגמ"בי אות כו פר"ח ס"ק"יא ב"לי ס"ק"י הל"פ סוף אות א :

טז אם בהגה ואם מולהו דגים בכלים שמולהו בהם שבר הדגים מותרים וכו' · ואפילו
לכתחי' מותר ג"כ לעולה דגים בכלים שמולהו בה בשר · ב"י ומאם הרמב"א לבוש בזה
הסעיף כמ"הג הגמ"בי אות ל וקיים דהא לנקע מור"ם ז"ל לי' דיעבד לוכחא דמילתא נקע
ומ"י כלל כ אות כח ב"לי ס"ק"יא :

יז אם בהגה והא דאמרינן דאם הדג הפל וכו' היינו דוקא שהדג פלט כבר דמו וכו' ולא
דמור"ם כותב כן לפי קבלתו אבל לפי אי' מרן ז"ל שכתבנו לעיל אות יא אף אם הדג עדין
לא נמלח אפ"ה אסור ולא מהני ליה מליחה אח"ך דדגים לא דמו לבשר · פרישה אות ד
מהרש"ל בא"ש ובפ"כה כ' עד ע"ז ס"ק"ח ס"ך ס"ק"ו וס"ק"יד כ"ה הג"בי אות כח פר"ח
ס"ק"ו וס"ק"יד ומ"י אם ס"ק"כו ב"לי ס"ק"יד ס"פ"ד ס"ק"ו ער"ה אות ה :

יח אם בהגה ועי"ל כ' לא נמלח רק לצלי חשוב רותח מליחה אינה מועיל דהוי כרותח · ואם נתבאר דליר מבשר
נמלח אפי' לא נמלח רק לצלי חשוב רותח וה"ה הכא · ס"ך ס"ק"ע פר"ח ס"ק"עז .
ועיהו אנחנו הבפרדים לא קי"ל הכי אלא בעינן כעין מליחה לקדרה אז הוי רותח כמש"ל כ' לא ע"ש וכ"כ לעיל כ' סע אות הא ע"ש בדבריו :

יט סעי' ג בשר שחומה שמולהו עם בשר טרפה וכו' והם נוגעים ז"ב אסור כד"ק
וכו' · הא דקאמר מרן ז"ל והם נוגעים ז"ב הייהו לומר שאף אם נוגעין
ג"כ אם הבשרה מלוחה והטרפה תפלה מותר אבל אה"ל בדיעבד אם נמלחו ביחד אי
שהטרפה מלוחה והבשרה תפלה אפי' אינם נוגעים אלא עומדים בשמוך והפליטה של זה נוגעת
בזה אסור לכ"ע כיון דעכ"פ הליר נוטף על הבשרה עם לי נוגע או לא נוגע וכמ"ש רמ"א
ז"ל בהגה דבשטרפה מלוח ובשר תפל אפי' בבה"ג אסור דהייהו אפי' אינם נוגעים ורמ"א
כותב זה אליבא דכ"ע · ס"ך ס"ק"ז פר"ח ס"ק"ז ב"לי ס"ק"יו ס"פ"ד ס"ק"ז מו"ד ס"ק"יא הכ"א
ז"ל בהגה דבשטרפה מלוח ובשר אם בשר שבלה הוי ספיקא דרבנן ולקולא אליר דגים מעלין דרבנן ·
מהריק"ש בהגהות' בזה הסעי' ע"ז ס"ק"ט ס"ך ס"ק"יא פר"ח ס"ק"יא מו"ד ס"ק"י בו"ג
מחו' א · [והיינו בליר דגים מעלים כחוטים אבל בשמנים אסור מלוחייהא · ועי"ל
סימן פג אות כט :

כא הכא גבי מלח בשר כשרה עם הטרפה או דג טמא עם דג טהור אין לחלק בין
שהאסור לוטה או לוטלה דלוקא בדם אינו מפעפע מלמטה אבל ליר מפעפע
אפי' מלמטה לוטלה · ומ"ש כלל יג אות ו ב"מ אות ח כמ"הג הג"הט אות יב :

כב אם יש מי שאוסר בנוגעין ז"ב וכו' · ומרן ז"ל סתם כס' לאסורם וסמי ס"ל יכן
עיקר · ס"ך ס"ק"יט כמ"הג הג"הט אות מג פר"ח ס"ק"יט ב"לי ס"ק"יט ס"פ"ד ס"ק"יט :

כג ומעתה שמולהו בשר הרבה בכלי מעוקב ומולהו ג"כ בכלי אחר עופות ואחר שאהו הכל
כדי עליהה הניחו העופות עם הבשר ועירבו הבשר עם העופות והפכו הכל עד
שנגעו הכל זה עם זה ומאלא אח"ך שאוזא אי היתה טרפה ואין כ' כנגדה אין להתיר אלא
דוקא בהפ"מ וקעודת מלוח דבהכי י"ל דאחר שאסה ש"מ לא מחשב ליהו כרותח אבל
היכא דלא הוי קעודת מלוח אע"ג דהוא הפ"מ או קעודת מלוח ואין הפ"מ אין להתיר ·
ומרן בב"י ומסס ה"הד כ' קנו רמ"א ז"ל בהגה לעיל כ' סע סעי' כ באמצע ולקמן בהגה
כ' לא סעי' ה תו"ח כלל ו דין ז וכלל כא דין ב מהריק"ש בהגהותיו ערך לחם ומ"י אם
ס"ק"ו ע"ז לעיל כ' סע ס"ק"מז ס"ך לקמן כ' לא ס"ק"יא כמ"הג הג"בי אות כד בו"ג מהו

ב והגם דהפר"מ לקמן סי' לא סק"י אסר בכל גוגא כדאי הם חכי רבוותא לסמוך עלייהו בעזרת עלוה והפ"מ . ואי ליכא הפ"מ ועזרת עלוה אינם אוסרת אלא כד"ק אי לא הוי שייכם דאכן קי"ל כסי' מרן ז"ל לקמן סי' לא דמעליהם אינם אוסרת אלא כד"ק מיהו אם היא שייכם אסור הכל כמ"ש מרן ז"ל לקמן סי' לא ובסמוך סעי' ד :

כד סעי' ד הא דאמרינן דאינו אוסר אלא כד"ק וכו' אם אי' מהם שייכם וכו' מפעפע האיסור בכולם אם היתה העיפה העלוחה למעה וכו' . אבל אם הבשרה החפלה למעה אע"פ שהערפה שייכם למעלה אינו אסור אלא כד"ק כדלקמן סי' קה סעי' יא . ס"ך סק"כב פר"ח סק"ך . מיהו בעל כפש יחמיר לעצמו ויאסור הכל באיסור סון ואפי' אם הבשרה תפלה למעה וכמו שפסק לקמן בהגה סי' קה סעי' יא עיין שם . מה"בר אות ה .

כה סעי' ה יש שהבשר שנעלה אסור להשהותו בעלמו וכו' לפי שחוזר ובולע וכו' ויש מתירין להשהותו בעלמו אפי' כמה ימים ולכתחי' יש לחוש לדברי האוסרים ובדיעבד מותר . ואפי' לסי' ההגה דקי"ל לעיל בסי' סע סעי' כ דבעי קליפה הכא מודה דיש לחלק בכמה אנפי . אחרונים . ומיהו לדידן בלא"ה לא בעינן קליפה כדין דלעיל וליכא נפקותא מדי .

כו בשר שנעלה בע"ש ונשכח בעלמו ומזכר בשבת אסור להניחו ע"י נכרי והו"ל כדיעבד ומותר לעו"ש . בל"י סק"ך משם לח"הפ סק"י ז :

כז סעי' ו יש אוסרים ליתן בשר שלא נעלה כלל או שנעלה ופלט כל דמו וכו' ויש מתירין ע"י מליחה שיעלהו אח"ך וכו' ויש מתירין בכל זה ולכתחי' יש לחוש לדברי האוסרים . הגה אפי' בדיעבד נוהגים לאוסרו אם נפל בשר שפלט כל דמו ולינו אבל בשר שלא שהה עדין ש"ע ויש"ע שכל מע"לע לאחר שנעלה פולט ליר וכו' וכן נוהגים אך בעוקום שאין הפ"ע יש לאוסרו לאחר יב"ב שעות וקולם לזה אין להחמיר כלל וכ"ש אם לא נעלה כלל דאפי' אם נפל ליר עוש אין לאוסרו וכו' . הגה בדין זה רבו הדעות ואנחנו לא נכתוב אלא מה שסעלו האחרונים ז"ל בדעת מרן ז"ל שאנחנו קבלנו סולאותיו וגם נכתוב ס' רע"א ז"ל . והגה לסי' מרן ז"ל בין בשר שלא נעלה עדין כלל והוא תפל ובין בשר שנעלה ופלט כל דמו ולינו ואפי' לאחר מע"לע שאז אינו פולט ליר לכל הסברות ובין בשר שהה ש"ע והולם שהוא שוה לבשר שפלט כל דמו ולינו כמ"ש הס"ך סק"לא והסכימו עמו האחרונים ז"ל כל אלו שאמרנו לכתחי' אסור ליתנם עם בשר שנעלה ולא שהה עדין ש"ע על סוך שיעלהו אח"ך אבל בדיעבד אם עבר ועשה כן ונתן מאלו מתיכת בשר שזכרנו עם בשר שנעלה ולא שהה ש"ע מותר עי' שיעלהו אח"ך זהו לעת מרן ז"ל . [אבל בשר שנעלה ולא פלט כל דמו ולינו הסיינו בתוך יב"ב שעות לדעת מרן ז"ל לזמן פליעת ליר הוא יב"ש כמ"ש הס"ך סק"לג ומנ"י כלל ו אות יד והפר"ח סק"כה ע"ש אא"כ אא"ל מליחה שית שכיון שעדין פולט ליר לא בלע כמ"ש מרן ז"ל בסעי' א ומה גם לסי' הס"ך ז"ל בסק"לב דגם להרמ"א כל זמן שפולט ליר אא"ל לחזור ולעולהו יע"ש וסגם להרע"ז בסק"יו חולק ומליך מליחה בי' זהו מליבא דרמ"א אבל לדעת מרן ז"ל לכ"ע אא"ל מליחה בי' ועיין ט"ז סק"א והוא פשוט] . וסי' הגאון רע"א ז"ל בהגה הכי ס"ל אם בשר שלא נעלה כלל והוא תפל לכתחי' אין להניחו עם בשר שעדין לא הסליס ש"ע אבל בדיעבד אם עשה כן מותר ובלבד שיעלהו אח"ך ובזה הוא מודה לסרן ז"ל : וכן בשר שנעלה והסליס שיעור מליחתו ועדין לא עברו עליו יב"ש ג"כ שיש הוא לבשר שלא נעלה כלל ובדיעבד אם נתן אותו אצל בשר שלא הסליס שיעור מליחתו יכול לחזור ולעולהו ומותר [זהו לסי' הע"ז בסק"יו דמלריך מליחה שית אבינא דהרמ"א אבל לסי' הס"ך בסק"לב גם להרמ"א א"ל לחזור ולעולהו] אבל בשר שהה בעליחתו יב"ש ונתן אותו אחר יב"ש אצל בשר שלא הסליס מליחתו זהו אם הוא הפ"ע יכול לעולהו אח"ך ואם הוא הפסד מועט כאסר הבשר ואין לו תקנה . ובשר שהה בעליחתו מע"לע ונתן לותו אחר מע"לע עם בשר שלא שהה ש"ע וכן בשר שנעלה והולם ונתן אותו עם בשר שנעלה ולא הסליס מליחתו כל אלו כאסר הבשר ואין לו תקנה שיעלהו אח"ך זהו סי' מרן ז"ל

ז"ל בהגה . אבל בין לסי' מרן ז"ל בין לסי' מור"ם ז"ל אין להתיר אלו התיכות בשר שזכרנו בלא מליחה אח"ך אפי' בשר שעדין לא נעלה ופלט כל דמו אסור בלא מליחה אח"ך . ואנחנו מנהגינו כסי' מרן ז"ל שקבלנו סולאותיו ומי שהוא בעל כפש ויהוש לעלמו וכולה להחמיר ולעשות כסי' מו"רס ז"ל קדוש יאמר לו . ומיהו לאחרים אין להורות לדידן אלא ככו מרן ז"ל :

כח ודע דמ"ש לעיל בשר שלא נעלה כלל דמיתר בדיעבד ע"י מליחה בי' היינו דוקא שהולה מתחלה ואח"ך הניחו עם בשר שנעלה ולא שהה ש"ע הוי דינו כבשר שנעלה בלא הלחה קמייתא שהעלינו לעיל סי' סע אות לא דבהפסד מועט אסור ואין להתירו ע"י שדיחתו ויעלהו שית ובהפ"ע או לכבוד שבת מותר ע"י הד"ע שית ע"ש וזה הבשר ג"כ דינו הכי דבהפ"ע או לכבוד שבת מותר ע"י הד"ע שית . כנ"הג הגב"י אות פה וזהו כוונת הס"ך סק"כו והגם שיש לחלק ביניהם מ"ע יש להחמיר עיין שם בכנ"הג ועיין שפ"ד סק"כו :

כט מעשה שנעלהו מתיכה שנעלהה עם אחרת שלא נעלהה ובשלוה בלי מליחה שית . אסור התבשיל אא"כ יש בהבשיל שתים נגד קליפת אותה מתיכה . שו"ת ב"ד סי' יח מה"בר אות יא . והגם דהכי מעיל שמואל סי' ע לא פסק כן ובעי שתים כנגד כל החתוכה אבו אין לבו אלא דבכי הב"ד ז"ל מהוס שפסק כמרן ז"ל לקמן סי' קה להמליחה אינה אוסרת אלא כלי קליפה :

ל מעשה ברגלים של בהמה באחר שמלחום ומלגום בעים רותחים כדרכם שכחה האשה ומלחתן פעם בי' עם בשר אחר שלא נעלה ויש להסתפק דלדידן דס"ל כמרן ז"ל דבשר שנעלה ופלט כל דמו שנעלהו עם בשר אחר שלא נעלה דמותר ע"י מליחה שית אי מהני כמי בכ"הג לחזור ולעולה הרגלים פעם בי' הו"ל לא מהני מליחה שית רק בבשר אי אבל בבשר מבושל אפשר דבולע ואין כח בעלה להפליט מעמו מה שבלע והעלה החק"ל הי"ד סי' יא דמהני מליחה בי' לרגלים אלו ומותר דאין סברא לעשותו לבושל יותר חמור מבשר אי אלא כיון דבבשר אי מהני מליחה בי' ה"ה בבושל . ולפק"ד דאין לסמוך על הולאה זו דשאני בשר מבושל כיון דבלע דם שוב אינו יולא ע"י מליחה משום דרכיך כמו שמליחו לעיל בעלה בשר עם רגלים שהרגלים אכולים ולא מהני להו מליחה בי' כמ"ש מרן בב"י ומשם הרמב"א וטעמייהו משום דרפו קרמייהו ובולעים הם בנקל ובשרם רך ומתפשט הדם בתוכם ואינו נפלט אחר שנבלע כמ"ש הפר"ח סק"ז ומשם הרמב"א בתו"ש ואפשר בשר מבושל הוא רך יותר מן הרגלים ועל כן לא מהני מליחה בי' לבשר מבושל ומיהו אינו אסור אלא כד"ק כמ"ש גבי דגים וכן הכסימו הפמי הישיבה הי"ו . ואפשר הרגלים של בהמה אף לאחר מליגתם בתותחים עדין קשים והיו כמו בשר חי ולכן מהני בהו מליחה בי' וכן בראש של בהמה כמי דינא הכי] :

לא הם בהגה ואפי' כמלח הבשר ולא שהה עדין ש"ע ונפל ליר וכו' אם לא נכבש לתוכו וכו' אך אם שהה ש"ע ונפל ליר קודם שהה ש"ע וכו' . דברי ההגה זו הם אינם מובנים והאחרונים ז"ל נתחבטו בדבריו ואנחנו לפק"ד לא זכינו לידע לבוף דעתו ז"ל ולכן מהכנו ידינו מלכתוב על דברי הגאון רע"א ז"ל בכאן ולא בכתיב אלא דעת מרן ז"ל שקבלנו הולאותיו . דאם נפל בשר שעדין לא שהה ש"ע לתוך הליר אוכל בשר שהה ש"ע ליר ואפי' אחר יב"ש או אחר מע"לע בכל זה לא נאסר הבשר אלא דוקא אם נכבש בתוכו שיעור כביסה דהיינו בכלי שיתנו מים על האש וירתיח כמה"ל סי' סע סעי' יח וקולם שיעור זה לא נאסר כלל [כ"ל שלא נאסר כלו רק כד"ק מנהו כמה"ל סי' סע אות קלה] דין אם נפל ליר או נפל הליר עליו גם אפי' אם שהה שיעור כביסה אינו נאסר אלא דוקא אם שבתוך הליר אבל אם אחוז ליר אינו נאסר וכ"כ מרן ז"ל לקמן סי' קה דבעי ש"כ עי"ש וכל זה האסור אם הוא בכלי אא"ש אבל בכלי מנוקב לא שייך כביסה ומותר כן הוא דעת מרן ז"ל . ודע דליר דהכא הוא ליר שנעף

מן הבשר בתוך שיעור מליחתו כמ"ש מור"ם ז"ל בד"מ מנסם ס"ד וכ"כ הכ"ח כלל לב אות כח אבל ליר של הבשר אחר ש"מ אינו אוכר דהוי מוהל בעלמא כמ"ש מרן ז"ל לעיל סי' סע קעי' כ ודוקא לכתחי' הוא דחיישינן ע"ש ומ"ש הפר"ח ז"ל בסוף סק"כט וז"ל ומיהו לדידן דמקלינן בעופרא דרש"י ה"כ יש להקל משום דליר היולא מן הבשר לאחר שהם ש"מ אינו אלא מוהל בעלמא וכו' עכ"ל לא זכינו להבין דבריו דאלו לא בליר זה קיימינן אלא בליר שנטף מן הבשר בתוך שיעור מליחתו ולע"ע :

לב שם בהגה וכ"ז לא מייני אלא בליר וכו' אבל דם בעין שנפל על בשר שהוא הוך שיעור מליחתו והוא מבוש כרותה וכו' לקמן סי' לא נאסר וכו' דלגבי דם בעין לא אמרינן איידי דטריד וכו' כ"ז בקבלת ההגה ז"ל שפסק לקמן סי' לא דאחר ש"מ אינו מבוש כרותה אבל לדידן דק"ל כמרן ז"ל הדבר הוא בהפך דהוך ש"מ אינו מבוש כרותה ואם נפל דם עליו לא נאסר ודוקא אחר שנחתך כדי מליחה נחשב כרותה כמ"ש מרן ז"ל לקמן סי' לא סעי' ס ע"ש . גם אפי' אחר שיעור מליחתו אם נפל דם עליו אינו אוסר לבו' מרן ז"ל אלא כל"ק בזמליחה וכדי נטילה בלבי כמ"ש הטפ"ד לקמן סי' עו סק"ה עיין שם וכן עיקר :

לג שם בהגה בשר שנפל לתוך ליר שעל הקרקע דינו כאלו היתה הליר בכלי וכו' מקובל אני מגדולי בעלי הוראה מומחים זקנים שהיו בדור דוקא רלפה של עפר כמו שיהיו בפפרים וכדומה אבל רלפה של אבנים שקורין ליינ"ל בלע"ז הם כלי חרס גמור ואין כאן מקום ספק דהוי ככשא"מ וכן נהגו כל בעלי הוראה בפרא"ג . כתבתי סק"כו חכ"א כלל לב אות יז . ועיין בסי' תש"מ שפקפק בזה . ובמדינתנו פה בגדאד יע"א אבנים שלנו ג"כ הם ככלי חרס ומשום שקורפין אותם בכבשן והוי כלי חרס גמור :

לד אם בשעה שהניחו הבשר הניחו אותו אח"ך ע"ג הדף עד שיזוב מימיו שעל הבשר ואח"כ נתלאה הקרקע ומרמים שזבו קודם מליחה ואח"ך כשנוטף הליר קמא קמא בעל בנים ואין באותו ליר כח לאסור . מכ"י כלל ו סק"ב כ"כ הג"ר סי' קע הגב"י אות רפ ומש מ"ב סי' סד בל"י סק"לט שפ"ד סק"מז . ומיהו בעינן שיהיו המים רבים מהליר כמ"ש לקמן אות לז . בל"י שם :

לה שם בהגה בשר שנגע בחתיכה שמלחה בבשא"מ ונאסרה דינה כאלו נגעה בליר וכו' פי' ומהני לה מליחה אחיך . ש"ך סק"מח פרוח סק"לד בל"י סק"מ שפ"ד סק"מח חו"ד סק"ל . וכבר כתבתי לעיל דלדעת מרן ז"ל בכל מדי מהני לה מליחה אחיך :

לו שם בהגה קפק ליר קפק מים מותר דליר מדרבנן וקפיקו לחקל וכו' . משום דדם שמלחו אינו אלא מדרבנן . ש"ך סק"מט . ולפמ"ש לעיל סי' קע אות א דאפשר דמרן ז"ל דדם שמלחו אסור מן התורה יש להמיר בהפסד מועט :

לז שם בהגה ליר מעורב עם מים אפי' מועטים לא הקיבי עוד כותה וכו' פי' שאין במים סי' כנד הליר אבל עכ"פ בעינן שיהו מרובין מהליר . ש"ך סק"יז ומשם פוסקים ככ"הג סי' קע הגב"י אות לו פרוח סק"לו מכ"י כלל ו סק"כד בל"י סק"מא כתבתי בקיצור שפ"ד חו"ד סק"לב וסי' מ"ח בא"ח סי' קיז סק"לט כתב דומשט דברי הרמ"א משמע דלא בעינן רוב מים ע"ש . ואיך שיהיה כבר כתבנו לעיל דלסי' מרן ז"ל דכל מדי מהני מליחה אחיך :

סימן עא

א סעי' א הראש מותבו לבנים ומולחו יפה לבד פנים וכו' . היינו למלוח מן המובחר . עיי"ז סק"ח ש"ך סק"ח בי"י סק"ח חו"ד סק"ח הל"ש אות א שפ"ד סק"ח . ואם לא נתתך הראש לבנים רק נקב עלם הגלגולת שני . מח"ב אות א ודלא כהרי ב"ע סימן ל פת"ח סק"א :

ב מ"ש מרן ז"ל ומולחו יפה מלד פנים ואח"ך על השיער משמע עיקר המליחה על המח בפנים

בפנים ואח"ל להוליא המים אלא עומה כך בעלם הגלגולת . שפ"ד סק"א :

ג שם והוא ומולח על השער וכו' . ואם לא מלח על השיער אסור אף בדיעבד בהפסד מועט ואין להתיר אלא דוקא בהפ"מ או לכבוד שבת או לצורך אורחים כמש"ל סי' סע אות כה גבי התיכה שלא מלחה אלא מלל מ' :

ד ובהגלי הכבשים שהם מלחים מלמר אחוך בו או בו אלבעות לא מסכי מליחה על הלמר . הלק"מ ח"ב סי' רלג לח"ס סק"ד מח"בר שם ז"לא משם הטו"ג סק"א . גם בראש הכבשים לפעמים יש למר מבוך בלואר סמוך לראש שנוזים שנוזים אותם משנה לשנה ואז צריך להזהיר היודעים לשחיטים יודעים שיגזזו הלמר קודם מליחה . ס"ו"ג שם :

ה סעי' ב העלפים מחתך אותם למעה ומולח וכו' . ואם לא חתך אותם למעה אלא בקלופתם לא נאסרו ויש מי שפיקא דהא דקאמר מרן לא נאסרו היינו דמ"מ בעי מליחה בו ולפ"ז אם מולחו בקליפתם ולא חתך נאסר יש להם תיקון ע"י מליחה פעם בו לאחר שיסיר העלפים ואם נתנם בתוך בתים רותחים קודם שמלחם שנית נאסרו ע"י מליחה זו אח"כ יש שי כנגד העלפים . ב"ח תוכת חסד סי' י מס"בר אות דש"ם מנס הכז' . ואין הדין כן אלא אף אם לא מלחם שנית ומלגם בש"ר או בשלן לא נאסרו ומותר התבשיל אף אם לא יש שי כנגד העלפים . כן משמע מדברי מרן בי"י ז"ל בסי' קח שכתב שם ולענין הלכה לכתחי' רא' למוש לדברי קו"ק אבל בדיעבד כדאי הם כל הנך הנותנא לקמוך עליהם עכ"ל ע"ש . והנך הנותנא בכללם הוא הבינו יאודה שהבינא המגדכי שהבינו תחלה שם בבי"י שהתיר אם בשלם בלא מליחה בו וכן הרשב"א בתו"ה שהבינא בי"י שם ואח"כ משמע בהדיא שמרן ז"ל קומך על ר"י והרשב"א ז"ל ומותר אפי' בלא מליחה בו . וכ"מ מלשון האחרונים ז"ל הש"ך לעיל בסי' קח קוף קק"יג כתב וז"ל ומיהו הא בלא"ה רוב הפוסקים מתירים אף מה שבתוך העלפים עכ"ל ומשמע דמותר לגמרי וכן הפר"ח בזה הסי' קק"ג כתב שלדידן אינו אלא לכתחי' וכו' ע"ש וכן בתכ"ר כלל עו קק"לד מכ"א כלל לג אות י וכ"כ מח"בר אות ד שאין משמע כן מדברי האחרונים . גם כ"הג לעיל סי' קח הגב"י אות ע"ז התיר בזה וגם בתשובותיו שו"ת בע"ח ס"ד סי' קח וכתב שהיה שאין לחש עוד תקומה מאבד מנוו ישראל ע"ש . ומיהו לכתחי' יש לחוש לדברי התו"ח שאם אלא ולא מתך למעה לריך לחזר ולמולחם שנית אחר הסרת העלפים :

ו ונוהגים להסיר ג"כ ראשי הלפרנים באוזים ותרנגולים . בה"י סי' קח קק"ב קו"לא כלל מו דין מו . ובמדינתנו פה בגדאד יע"א לא שייך דין זה דמנהגינו להסיר כל האכובה התחתונה על לו"הג בעופות :

ז סעי' ג הקרום שעל המח ובו' קורטי ומיליא המח וכו' ואם כלה למלוח הראש והמח בתוכו ינקוב העלם כנגד הקרום וינקוב גם הקרום ומולח וכו' . ולא מהני אלא בכ"הג אבל בלא נקיבת הקרום אינו כלום גם אם מניחו על בית הסחי' או אכמיניו ודן בית מדי דמהני ללבי כדלעיל בית סי' קח למליחה לא מהני . ש"ך סק"ה כ"הג הג"הע אות יב פרוח סק"ד כתבתי סק"ג שפ"ד סק"ה חכ"א כלל לג אות ג חו"ד סק"ה :

ח ואם תוחב עץ או ברזל בנחיריים ונקב הקרום אל"ל עוד לנקוב בעלם הגלגולת דבנחיריים העלם פתוח רק הקרום מפסיק והא ניקב הקרום . פליתי סק"ב כתבתי סק"ג שפ"ד סק"ה חו"ד שם :

ט שם ויניח הנקב למעה ומותר אפי' לקדרה . אבל אם לא הניח הנקב למעה נאסר המח . מרן בבי"י ז"ל :

י שם ויניח הנקב למעה וכו' . לאו דוקא למעה אלא אפי' מניחו על הלדרים באופן שיכול הדם לזוב חולם שכי . כ"הג הג"בי אות ע ויד ש"ג סק"ו :

יא שם בהגה ועי"ל סי' קח כילד נוהגים וכו' . כלומר דשם נתבאר בסעי' ד בהגה דלכתחי' נוהגים לעוול המח קודם מליחה מתוך הגלגולת ולחתוך הגלגולת שתי ועכב אלא מתחתך הקרום הינב . ש"ך סק"ו פרוח סק"ה חו"ד שם חכ"א שם אות ד . וכן מנהגינו פה בגדאד

בגדלה יע"ש · ועיכו עדיכה עותר כמ"ש כאן בכיבת הקרוש אף הקרוש שכי · שפ"ד ק"ו :

יב שם בהגה ואם כעלה הראש שלש בלא נקיבת הטלש הקרוש והעוה אקוריש וכו' · וגם בעוף הדין כן · תו"ה כלל עו דין יח ש"ך ק"ז פר"ה ק"ו הכ"פ אות א ב"לי ק"ג כרתי ק"ד שפ"ד ק"ז מו"ד ק"ו בו"ג ק"ע מכ"א שם אות ב :

יג שם בהגה ושאר הראש עותר · לפי שע"הג מפקיק בין שבתוכו לבשר ולפ"ז אם הקיל בשר הראש מעל הגלגולת ועלתו ופלטו כל דמו וליכו ואח"ך הכיחו עם הגלגולת בשעת עליתה עותר וכן אם הכיח שאר בשר אחר פליעת כל דמו אלל הגלגולת בשעת עליתתה אחר שהוכר מעכה בשר הראש עותר · ב"ך ק"ח פר"ה ק"ז ב"לי ק"ד מכ"י כלל עו ק"לא הכ"פ שם שפ"ד ק"ח כרתי ק"ה מכ"א שם · ולדיכן כמי דס"ל דאן מכו זא"ל יש כ"מ בזה דאז"ל עליתה אחרת · ויש מפקפקין בזה הדין וס"ל דאף דעל"הג מפקיק הוא מהני לדם שכיוש בתוך טוייקי דמא אבל שאר הדם שבגוף המת והקרוש מתעלה בתוך על"הג כמו דם המת של שאר עלמות ואי"כ יש לאסור · מו"ד בבי' ק"א ומי' ק"ו עי"ש ולפ"ז לדיכן לריך לחזור ולעלתו · ויש להחמיר :

יד אשה אי עשתה פשטי"דא עליתה מת והכיחתו במרחשת עם אחרים וכתכתו ושוב כזכרה במת שבפשטי"דא הוליתה מעכו הקרוש אבל לא עלתה את המת בראה דלא די לו שנאסור את הפשטי"דא שיש בה המת אלא גם הפשטי"דות האחרים שבמחבת ג"כ אקוריש משום שהתערבו עם פשטי"דא שיש בה המת ואין אי' כנגד המת והכל אסור · כ"ה הג"מ לעיל אי' קח הג"מי אות עו ובהשובותיו בבע"ה ח"יל אי' קז ועיין עוד שם וז"ל והפשטי"דא עם שאר הפשטי"דים אקוריש אם אין בהם אי' כנגד כל המת וכלי חרס אשר בשלו בו יבשר אך את הזרוע ואף הכסף ואת הבדיל ואת העופרת יעביכו באש בעיס רותחים ועשר עכ"ל ש"ת תורת חסד אי' ח ומ"בר אות ט :

טו שם בהגה הקולים ושאר עלמות שיש בהם מח לריכים עליתה ועליתת הטלש מועיל למח שבקבו וכו' · ואם נתבטל בל"מ המת אסור משום דמחזקינן דס במת וכן כל שנתבטל עמו אסור אם אין אי' כנגד המת שבעלמות וגגד הטלש לא בעינן אי' להטלש מלטרף לאיתר ואם יש אי' אף המת עלמו מותר · ש"ך ק"ע כ"ה הג"מי אות יו פר"ה ק"ח ב"לי ק"ה שפ"ד ק"ע מו"ד ק"ז הכ"פ אות ב :

טז שם בהגה מיהו לכתחי' לא ימלחו עם שאר בשר וכו' · ואמו מהגים לכתחי' למולחו עם שאר בשר משום דאמו מחזיקין בהם דס כשאר בשר · כ"ה הג"מי בשם אות יד פר"ה ק"י ב"לי ק"ז · וכן מנהגינו פה בגדלה יע"ש :

יז עלש שיש בו מח שמולח שלש בלי שום נקב ושבירה והודח כראוי ואח"ך מלחו אותו עם בשר אחר ובשלום יחד בקדירה כיון שנתבטל עם הבשר יולא הדס הבלוע בכדי קליפת העלש ונבלע במח ובכל הבשר ולריך שיהא אי' בכל התבשיל כנגד הכדי קליפת של העלש ולמ"ד דכ"מ שהלריכו כד"ק אם נתבטל ולא הוליאו כד"ק מותר הכל בדיעבד כמש"ל בסי' לא ש"ד בהגה ה"ב מותר אפי' לא יהא בו אי' · ב"ד ח"יד אי' יב מ"בר אות י בו"ג מהו' א והגה דהערש"ה ז"ל אות ג דחה דברי הב"ד ז"ל לא דחה אלא מעם הראשון דכתב דלהבליע הדס בדבר אחר העלש מעכב והוא ז"ל כתב דליתא אלא מבליע אבל אה"כ כתב לאסור כדין בשר שפלט דמו וליכו ומזרו ומלחתו עם בשר חוך שיעור מליחתו ודין הבשר הכ"ז כך הוא דליכו נאסר אלא כד"ק כדין מליחה שאיכה מוקרת אלא כד"ק כמש"ל אי' קח וסדין דין אמת · ואם היה מודע לו קודם הבטול יאליך העלש לבדו ומותר המת כי העלש הוא יותר הרבה מכד"ק · ב"ד שם · או אם יולה יחזור ויעלה העלש מליחה שכית ומותר כמש"ל אי' קט גבי בשר :

סימן עב

א סעי' א הלב מתקבץ הדם בתוכו בשעת שחי' וכו' · זהו לפי גירסת רש"י אבל לפי גירסת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש יש גי' מיני דמים ללב האי' דם המובלע בבשרו ועוד שני שיש דם שכוש בתוך חללו תמיד והגי' דם הנמשך אליו מעלמא בשעת שחיטה · כמ"הג הג"הטו אות א מש"ז ק"א ער"ה אות א · ואי"כ לפ"ז גם דם הסליל הנמלא בבשרה בין אי אי מת דיתר בשחיטת אמו לריך לקרוע הלב שבתוכו משום אותו דם הכוש בתוך חללו . הרמב"ם פ"ו מהט"א דין ד ומי' כלל כז ק"ב ומש הרמב"ם ומש"ז שם ער"ה שם ומש רש"ל פכ"ה סי' כד דיש לחוש לשני הגרסאות מו"ד ק"א :

ב שם לפיכך לריך לקרוע קודם מליחה וכו' ולמולחו אח"ך הגה ואז מותר אפילו לבשלו וכו' · אפי' עם שאר בשר מותר לבשלו · ש"ך ק"א ומש אות ב"לי ק"א שפ"ד ק"א הכ"פ אות א מו"ד ק"א הכ"א כלל לד אות א :

ג שם בהגה ויש מחמירין לבשלו וכו' · ואין לחוש לחומרא זו אלא מבשלין אותו אחר המליחה · ע"ז ק"א ומש רש"ל ודע"ו כ"הג הג"בי סוף אות ב פר"ה ק"ב ב"לי ק"ב ומש"ז ק"א מו"ד ק"ב זלא ומש הט"ג · וכן מנהגינו שם בגדלה יע"ש שמעשים בכל יום שמבשלין הלב אחר מליחה בקדרה עם שאר בשר :

ד יש מהרין שלא לאכול שום לב בין לב עוף או בהמה דקשה לשחה . ש"ך ק"ב ומש התבב"ן פר"ה שם שפ"ד ק"ב הכ"א שם מו"ד שם ס"ג ומה' א וביים הט"ג ו"ל ומעתי אומרים הטעם ומנו לם ומש הקדוש האר"י ז"ל ומשוש שבלב מוכב לכפש ומנא כפש איזה אדם כתגלגל בבהמה זו או בעוף זה והאוכל אותו לב יכול אותו כפש שכתגלגל באותו בהמה להתגלגל באדם האוכל את הלב ולכך כל יודעי ספר מהרים בזה שלא לאכול שום לב עכ"ל · והב"לי ק"ג כתב דאין לאכול לב בשים מעובות וחכרים אפי' של עוף ושאר בשים ובתולות אוכלות לב אפי' של בהמה עכ"ל . ומנהגינו פה בגדלה יע"א כפי הב"לי ואין אוכלים אותו הזכרים רק הנקבות :

ה סעי' ב מלחו ולא קרעו קודם אחר מליחתו ומותר וכו' דכבכ"פ וכו' והש"ם אם ללאו ולא קרעו וכו' · ואם אחר שנמלח הלב כפל לליר או אם כפל דם בעין על הלב בעודו במליחה או בלבי בעודו על האש אין להקל בלב יותר מאשר בשר אלא הוי דינו כשאר בשר · ומה' שם ק"ג שפ"ד ק"ג מו"ד ק"ג · ועיין לעיל אי' ע · והש"ם אם בכבש בתוך הליר כדי שיעמוד על האש ויכתים כל מה שבתוך הליר אסור כדין שאר בשר . שפ"ד שם · וי"א דאם אחר שנמלח הלב כפל לליר מותר · ש"ך סוף ק"ג לח"הפ ק"ג ער"ה אות ג עיין שם :

ו מיהו אם נמלח הלב בלי הדחה אחרונה יראה להתיר אפילו בהפשל מועט · שפ"ד ק"ד מח"בר אות ב :

ז שם אבל אם בשלו בלא קליעה אסור עד שיהא אי' כנגד הלב וכו' · ואפי' אם נמלח הלב תחלה אי' כנגד הלב · ע"ז ק"ד בכ"הג הג"בי סוף אות ט לדעת מרן ז"ל עי"ש כרתי ק"ג הל"פ אות ב לח"הפ ק"ה מו"ד ק"ה . [אבל הש"ך ק"ה והפר"ח ק"ו כתבו לדעת מרן דאם נמלח תחלה לא בעינן אי' אלא כנגד הדם שבלב וכן פסק הט"ג ק"ו וכן נראה מדברי מרן שפסק לעיל בסי' כב דלא בעינן אי' אלא כנגד הדם שבחוטין לבד ומשום דדם הכוש יכולים לטהר אותו ולמה הכא בעי אי' כנגד כל הלב ולכן בהפ"מ או ערב שבת או לצורך אורחים יש להקל] :

ח הגה ואפי' בדאיכא אי' הלב עלמו אסור וכו' · ולענין דינא בדאיכא אי' גם הלב עלמו מותר · ש"ך ק"ו לדעת מרן ז"ל פר"ה ק"ו כרתי ק"ד לדעת מרן הכ"א שם אות ג לדעת מרן ומהריק"ש בהגהותיו ז"ל ומש הט"ג ק"ז · וי"א דדעת מרן הוא קפק ולדיכא אף בדאיכא אי' הלב עלמו אסור · כ"הג הג"בי סוף אות יו ער"ה אות ו · [והמקיל להתיר הלב בדאיכא שיש לדעת מרן ז"ל לא הפסיד דאין קפיקו של הכ"מהג מוליא מדי ודאי של שאר פוסקים] :

ט לב מבושל הבא לפניו קרוב קפק נקבע קודם התבשיל או אח"ך מותר ומקום ק"ס ·
ש"ג ק"ג זאלא ומס סמ"ג · והיינו מקום דאיכא קבלת הרמב"ם וכ"ם אבר עמו
דס"ל דאחר הבשול קודם ומותר ואיכא ק"ס כי אם כי כהרמב"ם ז"ל ודעמיה דאחר הבשול
מהני קביעה אח"ך ואח"ל דהלכה כר"ת דלא מהני קביעה אחר בשול דילמא זה נקבע קודם
בשול והוא מתהפך ע"ש :

י עוף שנמלא בו לב ולבו אותו באגנים שקורין בקעין ומקלתו בדוגב ומקלתו חוץ לדוגב
עוף זה אסור דמיסיכן לפי רש"י ז"ל ואין החתיכה שהיא חוץ הדוגב מלטרפת לחביכה
שהיא חוץ לדוגב ואסורה ודעת רש"י הוא לקמן פי' לב בהגה ועיין בש"ך סי' לב סק"ד ·
ומי' כלל כז סק"ז ומס הגאון ומרש"ם שפירא ז"ל ודלא כמו"י שכתב שאין להחמיר ואלא על
מהרש"ם שער אפרים סי' נט בא"לי סי' מג סק"עו ומס"ז סק"ט ודחה דברי המו"י ומ"מבר
אות ה ומס הבא"לי · והגם שהמח"בר הביא ומס הגאון מר"ב היא"ד סי' כה להתיר היינו לטעמא
דיליה שס"ל דלא שבשלו לדבקן כמו שיעו"ש שהכשיר מעמס זה אבל לדידן דס"ל כמרן ז"ל
וכתבו לעיל סי' קע אות א דס"ל דס שבשלו אסור מן התורה ולאי אסור [ולפמ"ש לעיל
סימן קע סוף אות א דכמה פוסקים ס"ל דגם מן ז"ל ס"ל דלא שבשלו מדרבנן ע"ש
א"כ יש להכשיר בהפ"מ כהרא"ש ז"ל] :

יא ומיהו אם סניהו בכלי ויולעים בולאי שהלב הים חוץ לדוגב מ"מ הכל מותר ואם אלאס
הדבר בספק אסור כי דרך להתהפך · ומ"ז שם :

יב אם העוף היה שלם בשעת הבשול ואח"ך הוציאוהו מן הקדרה ועדין רותח שהיש"ב
והתכוהו ונשאר הלב דבוק בחלי העוף שאין בו סי כנגד הלב חוזר ונאסר אותו החלק
שהלב דבוק בו כיון דקוב ליכא סי ודבר גוש דיבו ככלי ראשון ואחר ונאסר מן הלב · הו"ל
בבי' ק"ב ובפי' ק"ג · וגראה דיש להקל קלת מכמה טעמים · יאלא בזה הקטרי ע"ש
ועל כן לפחות בהפ"מ יש להכשיר ולקמוך בזה על הגאון יאלא ז"ל :

יג וכן אם נמלא לב עוף בקדרה אפי' אינו דבוק בו ויש בכל הקדירה שאים שהתבשיל
מותר יש ליזהר שיפוך כל הקדירה בבת א' לתוך הקערה ואם לא עשה כן אלא מחלה
בפך המרק לבדו לתוך הקערה מה שנשאר בקדרה עם הלב אסור כיון שלא נשאר
שאים כנגדו · יאלא שם :

יד עוד כתב הגאון יאלא ז"ל שאם שפך בתחלה מעט רוטב בקערה שכתבו שהתבשיל
הנשאר בקדרה נאסר אפ"ה אם חזר ושפכו לשאר התבשיל שנאסר להוך הקערה ע"ג
דהתבשיל אסור מ"מ הקערה לא נאסרת כיון שאין עדוי אוסר רק כד"ק וכאן שבדוגב הראשון
בקערה מפקקת ביניהם ואף שלפעמים ע"י קלות העדוי הרוטב אשר הוא מקורם מתפשט
לכדרים מחמת הקלות שלמעלה והקלות טוגע בשולי הקערה וכה"ג אמרינן בפ"ר קד בעינן
מכבר שנמלא בשומן אחמת קלות החם ביתך וכימש מפכו ומשא"כ כאן אפשר
בא"ינו יכול ליגע בשולי הקערה וגם אין להחמיר כולי האי בדם שנלחו ודם שבשלו דרבנן עכ"ד ·
ואין הדבר כן אלא הקערה ג"כ אסורה מדא דהחום יעיד על זה שמחמת החזק הקלות נוקב
את הרוטב הראשון ומגיע עד שולי הקערה ועוד דאף לקבהו לא התיר אלא ונשים דס שבשלו
דרבנן אבל לדידן דפסקנו לעיל אות י דס"ל כמרן ז"ל דדס שבשלו דאורייתא פשוט הוא דגם
הגאון יאלף ז"ל מודה דאסור ועל כן הקערה ג"כ אסורה וכן הסכימו חכמי הסיבה סי"ו ·
[ועיין מ"ש לעיל אות י בתוך חלאי לביכה] :

טו ונלחו הנבא עופות ובתים ומהם היו קגורות עם הלב והכבד בתוכם העופות כולם
מותרות בשבול והלב יקבענו ויונלחנו והכבד יבלענו · פר"ה סק"יא בפ"ד בק"ך סו"ת
דבר אשם מ"ד סי' ז מ"מבר אות ו ש"ג בסי' עב מחה ג ומ"מ לפמ"ש ב"י סי' סט אות
כה דאם לא נלה מלה מלד מ' שאין להכשיר אלא בהפ"מ וכבוד שבת מ' לאוכל
לוקחים מ"ש וא"כ הכא העופות שהיו קגורות לריך לחזור ולמולחם ומבפנים · ע"ש אות ז ·
ומ"מ הב"מ יעליך כיון שאין מחזיקים דס בב"מ והם הפלים לא מרידי לאופלנו ועל כן ישליכם ·
בפ"ד אם מ"מבר אם · אח"ך ראינו להרי הק"ל מ"ד סי' ה שכן העלה כמ"ש בדם אשם לדברי
המתמירים

המתמירים וכתב דדוקא בהפ"מ מותר אותו העוף הקגור ע"י מליחה בו אבל בהפסד מועט לא
בישל אותו אלא יאכל אותו לבי ע"ש · ואנו אין לנו אלא כמו שכתבנו :

טז אם בהגה ו"ש מהמירין אפי' במליחה לאכול שאר בשר שנמלח עמו וכו' והמנהג להקל
וכן עיקר . ולעניין דיאא הגאון מו"ר בהגה וסלבוש והב"ח והש"ך סק"י ופר"ח סק"ח
כולם כאו' ס"ל דבשר שנמלח עמו מותר ועוד הביא הכמ"הג הג"בי אות לז שכן דעת או"ח
כלל עו אות ב ומרהאב"ן בהגהתו שנדפסה בסוף שד ומהר"י מינץ סי' עו ובניעין זאב סי'
ס"ז וא"ח אות קכב ודמש"א דף שנו ע"ג מו"ג סק"ט כולם פסקו להתיר · וי"א ביש להחמיר
ולאסור בשר שעמו · ע"ש סוף אות ח · וי"א בעקום לאין הפ"מ ראוי לאוסר לדברי האוסרים ·
כמ"הג אם בסוף אות לז ע"ש :

יז אם בהגה ואין מלוח בין אם הלב קגור או פתוח לעולה וכו' · פי' דאפי' קגור לעולה
מהני שפתוח לעולה לא מקרי קרוע וכן אם נתבשל כך אסור · תו"ח כלל כז אות ג ש"ך
סק"ג כמ"הג הב"בי אות טל פר"ח סק"יב לה"ספ סק"יד סו"ג סק"יא חכ"א כלל לד אות
ח · ואם הניחו על פיו דאיכא אם מקום לזוב מקרי קרוע · תו"ח אם ע"ז סק"א פר"ח
אם לה"ספ אם סו"ג אם חו"ד סק"יא :

יח אם בהגה ונוהגים לכתחי' לחתוך ערלת הלב וכו' . וכן נוהגים במדינתנו בלב בהמה ·

יט סעי' ג אין עוף שלא יהא בו סי' נגד לבו ומותר וכו' · ואפי' לב אלם שלא נמלא
או לב שנאסר ונתבשל עם עוף שלו אז לב טרפה שנתבשל עם תרנגולת כשרה
כיולא בה מתעא יש שאים כנגד כל הלב ומותר · ש"ך סק"יז פר"ח סק"י שפ"ד סק"יו

כ הגה וכל עוף יש בו שאים אפי' אין בו שעור והרגלים וכו' · אוזא שהופשט עורה
אין בה סי' כנגד לבה · ש"ך אם סו"ת ע"הג שיאן כע כרתי אם שפ"ד אם בא"לי
סק"יב ערה"ס אות י מכ"א אם אות ו :

כא גם אם חבר כנפים ג"כ יש להחמיר · ע"הג אם כמ"הג הג"בי אות לה מו"י כלל
כז אות עו חו"ד סק"יג וכן נראה מע"ז סק"ט :

כב אף שהוא חבר מן העוף חלק גדול והנשאר הוא סי' נגד הלב העוף כשר אם הוא
לפניו ונוכל לבער · ע"הג אם בא"לי אם הל"פ אות ג ופשוט הוא :

כג אף שאין בני מעים בתוך התרנגולת יש סי' כנגד הלב · מה"י אם מ"ז סק"ט וסיים
ופשוט הוא מ"מבר אות ג מאם הרדב"ז :

כד אם בהגה ואם אין שלם ולכאו' בו סי' יא"א להמ"כב ובעינן סי' בקדרה נגד כל העוף
וכו' · כ"ז לפי' האשכנזים דס"ל דגם בשאר איקורים הכ"ב אבל לדידן דס"ל כמרן ז"ל
דלא אמרינן הכ"ב אלא בבשר בחלב כמש"ל סי' לד ס"ד בכל גווכא ומבעיינן כנגד הלב דוקא
ואם יש סי' הכל מותר . ש"ך ס"ק טו פר"ח סק"יו בא"לי סק"יד שו"ת ב"ד סי' כ מ"מבר אות ד :

כה סעי' ד הריאה איכה לריכה לחתוך אבל נהגו לקורעה ולפתוח הקנוקנות וכו' · ואם בשלה
בלא קריעה מותר בדיעבד · ש"ך סק"כ כמ"הג הג"בי אות מב ומס המים
דעיס סי' קמ"ח פר"ח סק"יז הל"פ אות ד בא"לי סק"יו שפ"ד סק"כ חו"ד סק"יו הכ"א אם אות
י וסיים וכן ראוי לעבות אפי' בדיעבד כל זמן שלא בשלה · ועי"ל סי' קע אות עו :

כו אפי' לכתחי' לא נהגו כן אלא בריאה של בהמה אבל לא בריאה של עוף דאין מדקדקין
בה לקורעה מן הצלעות בין בעליאה בין בבשול · כמ"הג הג"בי אות עג ומס דמש"א
אף שע ע"ד בא"לי אם זאלא מס בו"ג · ואנחנו מנהגינו פה בגדאד יע"א להוליא הריאה
מן התרנגולת ונוקבין אותה ואפשר שהוא מקום מיאום ועי"ל סי' קע אות כב :

סימן עג

א סעי' א הכבד יש בו רבוי דם וכו' · אפי' כבד של אווזא ופטומה שהיא לבנה כולה
דם · לבוש בה"י סק"א כמ"הג הג"בי אות מס בא"לי סק"א שפ"ד סק"ב
מהב"ר

מחש"בר אות ח ופשוט הוא מכ"י כלל כד אות קק"יג :

ב אם לפיכך לכתחי' אין לו תקנה לבשלו ע"י מליחה וכו' ומולחו שיהא ראוי לאכילה · י"ל דבחלי לליתו מקרי ראוי לאכילה וקגי · ש"ך קק"ד פר"ח קק"ג כנ"הג הג"הטו אות ג ב"לי קק"ג כתתי קק"ד אפ"ל קק"ד חו"ל קק"ד הל"פ אות ח אש"ל קק"ח · וי"ל דהכבד אין לבשלו אלא אחר לליה גמורה · ער"ה אות ד · ולפי מה שפקקו לעיל סי' סט סעיף כח באות רכב דדעת מרן ז"ל דגם גבי בשר בעקום שאין מלח מלוי ומולח לבשלו צריך לליותו לליה גמורה כ"ש הכא שלריך לליה גמורה וא"כ העיקר שיש להחמיר כדעה אחרונה וכ"ש לדידן דאית לן כסי הרמב"ם ומרן ז"ל דדס שבשלו דאורייתא כמ"ש הער"ה אם א"כ יש להחמיר · ומיהו בזמדיכתו כהגו ללות אותו חלי לליה ומבשלין אותו ונהגו כסי ראשונה וגדולי כל בעל נפש יחמיר בביתו כסי מרן ז"ל וילללו כל לרבו ואח"ך מבשלו · [גם מלאכו למרן ז"ל בתשובותיו בסי אבקת רוכל סי' ריז אבי דלכתחי' יש לאוס לגאי דמשמע מפסטא דליסנא דאורחות חיים שכתב שילללו כל לרבו דמשמע דסוא יותר מחלי לליתו ע"ש וא"כ כל בעל נפש יחמיר לעלמו] :

ג ואין להתוך בה בשכין קודם חלי לליתה כמ"ש לקמן סי' עו סעי' ד · לה"הפ קק"א :

ד ומותר לללות הכבד עם התבשיל בתנור אי אף למ"ד ריחא מילתא · לה"הפ אם אפי ילחק :

ה אם קורעו ש"וע וכו' · ובכבד העוף שהוא חליק לשכיס יתתוך כל חלק ש"וע · מרן ב"י ומשם רביכו יונה תו"ח כלל כד קוף דין ו ט"ז קק"ד פר"ח קק"יא ב"לי קק"ו לה"הפ קק"ד מחש"בר אות ב :

ו גם בכבד של עוף לריך לעשות כן כמו כבד של בהמה והבשיס אינם נזהרים בזה ואינם קורעים כבד של עוף אף אם רוצים לבשלו אח"ך אלא לולין אותו בלתי קרועה לריך להזהירם על זה דלא יפה הם עושים וירא שמים ילוה תוך ביתו · ז"לא מ"ג אות מ דף פז ע"ב אות קלא בקופו וכן העלה בתשובותיו הק"ל ח"ד סימן יא ע"ש :

ז אם ולולהו ואח"ך יכול לבשלו · ללי מקרי בין בשפוד בין ע"ג גחלים ממש · ב"לי קק"ב ומשם פני ילחק סי' עו ומחש"בר אות ד לה"הפ קק"א :

ח אסור לללות כבד על הכייר על האש להכייר השוב בכלי שא"מ ודלא כמי שהורה להתיר · משו"ז לעיל סי' סח קק"ב ודלא כע"ז אם קק"ב מחש"בר אות ב ביכת אדם שעל אוא סי' כו פת"ת קק"א ומשם תשובה מאהבה ח"א סימן פד ותשובת הגאון בעל כו"ב ז"ל אם ועי"ל סימן סח אות ד :

ט אם בהגה ואם מנקבה הרבה פעמים בשכין חוי כקרעה ש"וע · הייכו אפי' לכתחילה מועיל נקיבה בשכין הרבה פעמים ומבשלו אח"ך · פר"ח קק"ד מכ"י כלל כד קק"יב · ו"א דוקא בדיעבד מועיל הנקבים אבל לכתחי' אין מועיל הנקבים כדי לבשלה אח"ך · תו"ח כלל כד דין ו ט"ז קק"ב ש"ך קק"ג כנ"הג הג"הטו אות ח הל"פ אות א ב"לי קק"ו שפ"ד קק"ג חו"ל קק"ג מחש"א כלל לא אות ו · והמחמיר תע"ב :

י אם בהגה וכן אם ניעל ומשם הוכה והתיכה בשר מן הכבד וכו' · פי' שחתך מומה הגידין והקנוקנות באותו לד שהוכה תליה בו וחתך מעט מבשר הכבד עמשם · תו"ח שם ש"ך קק"ד פר"ח קק"ה הל"פ אם חו"ל קק"ד חב"א אם · ובזה אפי' לכתחי' מותר כהולה לבשלה אח"ך לכל הדעות · ש"ך אם הל"פ אם שפ"ד קק"ד חו"ל אם :

יא אם בהגה וכשבא לבשלה אחר הלליה ידיחה תחלה אחר הלליה קודם הבטול וכו' · וכן בשר שללה בשפוד ורולים לבשלו לריך להדיחו ג"כ · מרן ז"ל בב"י ש"ך קק"ה פר"ח קק"ו :

יב אם ובדיעבד מותר אם נתבשל לבדו בקדירה וכו' · ואפי' נתבשל בלא מליחה בתחלה ג"כ מותר לדעת זו · ש"ך קק"ז פר"ח קק"ז שפ"ד קק"ז חו"ל קק"ו חב"א כלל לד אות יא :

יג אם אבל הקדירה אסורה וכו' · וה"ה הרועב שנתבשל עם הכבד אסור · ש"ג קוף קק"ד · אבל הקערה שאכלו בה הכבד מותרת · תו"ח אם אין ב ש"ך קק"ח הל"פ אם ש"ג אם · והיינו דוקא אם אכלו בה ולא ידעו אם עירה לתוכו הרותח דכלי ראשון רק קתנא ולכתי מותר אבל אם נודע דעירה לתוכו רותח דכ"ב פסיעא דאוסר כד"ק · פליה' קק"ג מכ"י כלל כד קק"ג וכן נראה דעת הטפ"ד קק"ח ע"ש :

יד אם יש מי שאוסר הגה וכן נוהגין לאסור הכל וכו' · ולענין דינא יש לחוש לכבדא שביה ואין להתיר אלא דוקא בהפ"מ או לכבוד שבת וא"א להכין שכן דעת מרן ז"ל שבכל מקום שקותם להתיר ואח"ך כותב ויש אוסרים שלכך בי' קבהות החולק להודיע שיש לחוש לכ' זו · ועי"ל סימן קע אות כט :

טו אם בהגה ואפי' מולחה הכבד קודם בשולה וכו' · כלומר ואפי' מולחה שיעור מליחה לקדרה וקרעה ש"וע והתוכה לתחת קודם מליחה והולחה כדין שאר בשר לא מהני · ש"ך קק"ט פר"ח קק"ט הל"פ אם חב"א אם :

טז כבד שנשרה בנים מע"לע ואין סי' כנגדו בנים הכבד מותר ואפי' לפמ"ש לעיל אות יד דבהפסד מועט אסור הכבד בבטול מ"מ הכבדות מותר · פר"ח אם בו"ת שער אפרים סי' פח ש"ת מקוס שמואל סי' כז ב"לי קק"ט כרתי קק"ח ש"ג מהו א מח"בר אות ו ומכ"ב מעיל לדקה סי' לה וסיים שכן כ"ל עיקר חו"ל קק"ח יל אפרים בזה הסימן :

יז מיהו הכלי שבכבש בו הכבד יש לאסור · ב"לי אם כרתי אם מח"בר אות ז יל אפרים אם :

יח אם הלב והטומן והכבד בכבש יחד מע"לע הלב והטומן אסורים והכבד מותר · כרתי אם מח"בר אות ח :

יט כבד שנהתה ג' ימים בלא מליחה מותר לבשלו אחר לליה · פר"ח אם שער אפרים אם כרתי אם מח"בר אות ט זר"א מ"ל סי' כג ש"ג מהו א :

כ כבד שנפל תוך ליר ונהה שיעור כבישה כדי שיתיה על האש לדידן לא נאסר הכבד · מכ"י כלל כד קק"ב מח"בר אות י :

כא אם מולחה הכבד בבשא"מ מלאה לאסיר · מכ"י אם מח"בר אות יב · [ולפי מה שפסק מרן ז"ל בסעי' ו הכבד שבשלו בדיעבד מותר ה"ה כמי אם מולחה בבשא"מ בדיעבד מותר דדס שפיכם מע"לע מותר · ועיין ביל דוד אות ד בהג"בי ובכתב כובר מ"ל סי' מב דהתיכו בדיעבד ע"ש :

כב סעי' ב חלבוכו בחומץ או בבותחין וכו' ובדיעבד מותר · ואפי' אם נתבשל אחר החליבה עם בשר מותר הבשר · ש"ך קק"י פר"ח קק"י ב"ג קק"ט :

כג סעי' ג ללי לריך חתיכה וכו' ואם לא קרעו קודם לליה יקרעו אח"ך · דעת מרן ז"ל הכשלולהו לבשלו אח"ך בקדרה לריך קרעה ש"וע כמ"ש בתחלת הסי' סעי' א אבל כשלולהו לאוכלו כך אחר לליה קגי בקרעה או שתי או ערב אלא שלריך שהחתך יהיה בכל האורך או בכל הרוחב וה"כ לריך החוכה לתחת ובהני מייבי בזה הסעיף · פר"ח קק"יא ז"לא בזה הסימן :

כד אם בהגה וי"א דא"ל ללי שוס חתיכה כלל וכן נוהגים וכו' · ודא דכתב רמ"א לעיל בסעי' א דגם ללי לריך נקבים התם מייבי כבולה לבשלה אח"ך ובאן מייבי שבולה לאוכלה ללי ופשוט הוא ודלא כע"ז קק"ה דאין כן כוונת רמ"א · מכ"י כלל כד קק"יז · ומנהגינו פה בגדאד יע"א כרמ"א ז"ל דלללי א"ל חתיכה כלל דמעטים בכל יום דלולין כבד של עוף בלי חתיכה כלל רק מולילין ממנו המרה · ומיהו מה שמוהגים קלת בשים לבשל כבד של עוף אבר לליה בלתי שוס קרעה כלל לריך לאחות בידם ולהזהירם ע"ז דלבשול אח"ך לריך חתיכה גמורה ש"וע ולולהו ואח"ך מבשלו לכ"ע וליכא שוס דעת בזה דאינו לריך חתוך וכבר כתבנו לעיל אות ו כן מנהג הקה"ל מ"ל סי' יא ובכל ירא שמים לריך ללוות בתוך ביתו :

כה סעי' ד אם ללאו עם בשר וכו' ובספרים שלולין אלל האש לאסור ללאותו עם בשר לכתחי' וכו' · לפי שלפעמים מגביהין הספוד ונתפך עליון לתחתון ואותן ספולים הטבוים בעלין שמתגלגלים ועלמם מותרים לכתחי' ללות הכבד עם בשר דתניא הם מונחים שוים לאחרכם · כנ"הג הג"בי אות מז מנהג לא"מ אות קלז ב"לי קק"ז שפ"ל קק"יג ועיין לקמן סימן עו אות יד :

כו אין ליתן לכתחי' בספוד בשר שכבר נללה ונעשה עם בשר אי שלא נללה כלל ובדיעבד מותר · כנ"הג הג"הטו קוף אות יג ובתשובת בבע"א סימן קיד מח"בר אות עו · והעולם אינם נזהרים בזה · כנ"הג אם :

כז מותר ליתן בגלל בין חתיכת בשר בשפוד · מהריק"ש בס' אהלי יעקב סי' קט פכ"ח לקמן סי' עז סק"ח מח"בר אות עז ומש מקור ברוך סי' לה ערו"ש סוף אות ז · וי"ל דאין לעשות כן לכתחי' · שו"ת מהרש"ש ח"ד סי' מו · והמחמיר תע"ב :

כח אין מחלוקת זה אלא לאסור הבלים אבל הבשר מותר · מכן המב"ב בשו"ת בע"ח יו"ד סי' קעו מח"בר אות טו בא"לי סי' עז סק"ז :

כט מש בהגה ומיהו אם נתלחה הכבד כבר מותר וכו' ואפי' ע"ג בשרא וכו' · וכ"ש תחת הבשר שמותר בלבותו . ש"ך סק"יד פכ"ח סק"יד כתבי סק"ז מכ"א סק"ל לד אות יד :

ל כבד שמלאהו ע"ג גחלים על הכירה ונגע בשעת הבלים בקלה אי בקדרה כלי חרס של הבשיל רותח העומד מס אלא האש ואין מסיס בקדרה נגד הכבד הכל אסור הקדרה והתבשיל שבתוכה · פת"ת סק"ג מש ברו"ת הר הכרמל ח"ד סי' יד ועוד יש חלוקי דינים ע"ש :

לא סעי' ה לא יעלהנו לכתחי' ע"ג בשר אלא החתיו · מיהו בכבד עם בני מעים יש להמיר כיון דדס הכבד מרובה ואין מחזיקין דס בב"מ · הרדב"ז סי' תרפט מח"בר אות יט ערו"ש אות א :

לב הגה ונהגו שלא למלוח כבד כלל אפי' לבדה וכו' . וכן מנהגינו פה בגדולה יע"ש :

לג מש בהגה ונהגו להדיח כל כבד אחר שליתה וכו' · אין המנהג כן אצלנו פה בגדולה אלא רוקא אם רוצים אח"ך לבשלו ודיחים כמ"ש ההגה לעיל בסעי' א אבל בשאוכלין אותו ליי אין ודיחין אותו וכ"כ השו"ע סק"יט :

לד סעי' ו מולא כבד בעוף ליי מותר הגה וי"ל לקלוף מעט סביב הכבד · ואנו נוהגין להתיר לגמרי בלא קליפה בפסק מכן ז"ל · פכ"ח סק"יט · וכן מנהגינו פה בגדולה שאין קולפין כלל :

לה מש ואם הוא מבושל לריך סי' כנגד הכבד הגה ואין לך עוף שהוא סי' נגד הכבד וכו' · יש אומרים שאם יש חתיכת כבד בתוך העוף שאינו כבד מלב של אותו העוף אלא כמו הלב של אותו העוף אומרין מסתמא דיש בעוף שתים כנגדו כמו בלב · ומ"מ כלל כח סק"א · ולמעשה יש להסתפק דבלב בא הקבלה דשיעור חז"ל דיש סי' כנגד דס הכנוס המובלע בבשר מש"ך כבד דכולם דס אינא דליכא תתים . מפ"ד סק"כב · ועל כן אין לסמוך על זה אלא לריך לשער סי' לפי האומד :

לו מש בהגה ולכן אם הכבד שליים ודבוקה בעוף נעשה העוף חתיכת בילה וכו' · ואנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל דלית לן חנ"ב בשאר איסור וכיון דאיכא סי' מותר בין דבוק בין אינו דבוק · ש"ך סק"כב לדעת מרן פר"ח סק"ד :

לז מש בהגה הכבד עלמה אסורה כמו בלב · ולדידן דק"ל מרן ז"ל הכבד עלמה מותר · פר"ח סק"ד וכא · ומנהג העולם לזרוק הכבד ואינו אלא מדת חסידות :

לח מש בהגה עוף שמלאהו בבילים ומצא בו לב או כבד דינו כמבושל וכו' · וזה אינו בלי בשפוד · הו"ח כלל כו דין ב מש אומ"ש כלל יו בשם האגודה לבוש סעי' ו בה"י סק"ג ב"לי סק"יו הל"פ אות ה בקופו חכ"א כלל לד אות ט :

טל מש בהגה ובעינן בשם מן העוף וכו' . ואנן לא ק"ל הכי אלא כדעת הרמב"ם וסמג דאף בעלוי בילים הכל מותר מש"ה לכבולעו כך פולטו וכן עיקר · פר"ש סק"כב שו"ע סוף סק"כב ז"לא בסוף זה הסי' · ועי"ל סי' עז אות ח :

סימן עד

א סעי' א הטחול אע"פ שיש בו מראה אדמיעות דינו כשאר בשר · ומותר לבשלו אפי' עם שאר בשר · הרמב"ם ז"ל פ"ו מהמ"א ה"ט הו"ח כלל לא דין א ש"ך סק"א כ"הג הגה"הט אות ב פר"ח סק"א בא"י סק"א חו"ד סק"א :

ב טחול שבלבא בלי ניקור אין לאכל ולומר דאתם טחול ואינו כשר אבו יש בו סי' נגד הלב האסור אלא כל הטחולים בו ס ואין להתיר מא"כ נראה לענ"ד שיש סי' בהיתר נגדו · הו"ח

מס דין ג ב"מ אות א ע"ז סק"א פר"ח סק"ס ב"לי סק"ג מס"ז סק"א מח"בר אות א ערו"ס אות ב חו"ד סק"א :

ג מיהו אם נתלח עם בשר ויש הפ"מ בדבר הנקיל להתיר הבשר לא הפסיד · שבו"י ס"ג ח"ד סי' קט ב"לי מס מח"בר אות ב ערו"ס מס חו"ד מס מכ"א כלל כד אות כו :

ד הגה יש"א שנהגו שלא לבשל הכליות או בילי זכר וכו' . ואנחנו נהגנו לבשלם ולא שנעבו פולה פה ומלפלף . מרן ז"ל בב"י בזה הסי' ש"ך סק"ב מש מרן הב"י פר"ח סק"ב וסיים וכן פשט המנהג בינינו ב"לי סק"ב חו"ד סק"ב מח"בר אות ד וכן נהגו פה בגדולה יע"א לבשל הכליות ובילי זכר :

ה מש בהגה ומותר למלוח כל אלו עם בילי זכר וכו' · ומ"מ לצלותן ע"ג בשר אי אף לכתחילה · פר"ח סק"ד :

סימן עה

א סעי' א אין מחזיקין דס בב"מ כגון בכרס וקיבה ודקין וכו' · אבל הקרקבן מיחזק בדס ודינו כשאר בשר · מ"ז סק"א ש"ך סק"א ולא כדרישה בב"הג הגה"הט אות א בה"י סק"א פר"ח סק"א ב"לי סק"א הל"פ סק"א מס"ז סק"א מקום שמואל בחי' דינים דף יג ע"ב מח"בר אות א חו"ד סק"א מכ"י כלל ב סק"יא שו"ע סק"א הכ"א כלל לד אות כא :

ב גם אם יש ספק בטליחה אם הקרקבן נטלח או לא אין להקל ולעשות ס"ס ולהכשיר דדעת הדרישה דמתיר הוא יחיד בדבר ועל כן יש להחמיר ולאסור גם בס"ס · מס"ז מח"בר סק"ב ומכן אלא בשבלי הלקט כ"י מ"ב סי' יא דקרקבן יש בו דס ע"ש ויתכן דאלו הגאון דרישה היה רואה דברי המ"הל היה חוזר בו :

ג מש ודקין וכו' · הם הקובבים סביב הכנתא אבל כנתא גופה יש בה דס · ש"ך סק"ב פר"ח סק"ב ב"לי סק"ב שפ"ד סק"ב חו"ד סק"ב :

ד מש לפיכך אם בשלם בל"מ מותר אא"כ אסמיק · אבל אי אסמיק אפי' בדיעבד אם בשלו בלא מליחה אסור · ב"מ אות א פר"ח סק"ג ב"לי סק"ג :

ה מש הגה אם נתלחו בכשא"מ דמותרים וכו' · היינו בלא אסמיק · ב"ח מש ש"ך סק"ד פר"ח סק"ד שפ"ד סק"ד חו"ד סק"ד :

ז מש בהגה ויש חולקין בכרס ואומרים וכו' ואפי' בדיעבד אסור בשר · ולענין דינא העיקר הוא כבי רמ"א ז"ל דמחזיקין דס בכרס שכן דעת רוב הפוסקים ואפי' בדיעבד אסור . ב"ח אות א רש"ל בא"ש ובפרי"ח סי' לא ע"ז סק"א ש"ך סק"ו כ"מ"ב הג"מ"ב אות ד פר"ח סק"ו ב"לי סק"ח כרתי סק"ג בה"י סק"א מס"ז סק"א הל"פ מש מח"בר אות ג ערו"ס אות ג ז"לא מס הבו"ג סק"ח · וי"א דבהפ"מ יש לסמוך על א' מרן ז"ל ודעמיה ולהתיר · מכ"א מש :

ח מיהו אם יש עוד איזה ספק בגון ספק אם נתלח וכדומה יש להקל בכרס מנוס ס"ס · בה"י מש ז"לא מס הו"ג מש :

ט והו"ס בהמשך המחזיקין בו דס · כ"הג מש מס נמ"ש ומב"מ מהנ"ז סוף סק"א ב"לי סק"ס מס"ז סק"א · [אבל בקיבה אין מחזיקין בה דס ודלא כהשו"ג סק"ז מסכיר קיבה עם הכרס ובה"כ גם דלא כהגהות מוהרש"ק בזה הסי' דלא אסתמיע לפוס פוסק שכלל הקיבה עם הכרס ואדרבא בהדיא מוכח מהחכ"א מש דהקיבה איננה בכלל כרס יעו"ש] :

י והו"ס זפק של עוף יש בו דס כמו בכרס ולריך מליחה · מס"ז סק"א ועי"ל סי' קט אות כב :

יא עוד בהמה לריך מליחה דמחזיקין בו דס · קולמ"ו כלל עו דין יג ערו"ס אות ב · ועי"ל סימן קט אות קד :

יב מש אבל שונן שעליהם דינו כשאר בשר וכו' אלא בלד החילון [מש השונן דבוק · ואפי' לכתחי' א"ל לטולהו רק מלד החילון ולא מלד הפנימי ולא דמי לשאר בשר

דאמרינן בסי' קע"ו ד' דלכתחי' צריך למולחם מב' צדדים דמאחי שומן דאין בו כ"כ דס
תו"ח כלל עו דין יב"ך ס"ק כ"ה הג סג"ב אות כג פר"ח ס"ק ז' ב"לי ס"ק ו' חכ"א סס אות כג :

יג סס בהגס ואס מלח המלחולת מלד פניס וכו' ואס נתבשלס כך ערפס וכז' ולכ'
מכן ז"ל סרי בדישבד ' כ"ה הג סגב"י אות כד פר"ח ס"ק ח' ' ועל כן בס"פמ וסעודת
מלוס יש להתיר אע"ג דאין סס שמיס ' כ"ה הג סס ומש"ז ס"ק ד' ומשמו מח"בר כוף אות ד .

יד סס בהגס ואס נתבשלס כך ערפס וכו' ' ואס יש כ' נגד השומן והגידים שבה הכל
מותר אפי' השומן ' תו"ח כלל ב דין ה ס"ק ס"ח כ"ה הג סס אות פח פר"ח
ס"ק ח בלי ס"ק ז' ומי' כלל עו ס"ק כה שב"ד ס"ק ח הל"פ סס חו"ד ס"ק ז' חכ"א סס :

טו סס בהגס אס יש עליס שומן מבחון וכו' ' ודוקא ביזוע שהיס סס שומן כדי לאסור
אבל אין לאסור בדיעבד מעמס שא"א לנקרס שלא יטלר בס שומן . תו"ח כלל עו
אות יב"ך ס"ק ע כ"ה הג סס אות כס פר"ח ס"ק ע בלי ס"ק ח הל"פ סס כרתי ס"ק ד
חו"ד ס"ק ח חכ"א סס :

יו סס בהגס ואס לא נתבשלס עדין יחזור וימלחס מבחון ומותרס וכו' ' ואין חלוק בין
הדיפס לו לא הדיפס קודס ואפי' לאחר יב' או כדי שעות סרי לחזור ולמולחס ' ס"ך
ס"ק ח כ"ה הג סס אות כו פר"ח ס"ק י בלי סס הל"פ סס מכ"י כלל עו ס"ק כ"ה ס"ק ד חו"ד ס"ק ט חכ"א סס :

יז חלחולת בכסף לעבד המאחל ומלאו בקמח ושאר דברים בלי מליחס ומלגו במים רותחין
ע"י ערוי כיון דערוי אינו מבטל אלא כד"ק וגס אין מחזירין דס בב"מ ו"ח"כ הס
מילים כד"ק ויחזור וימלח מלד השומן ומותר ' מיהו אסור למלוח השומן כשהוא דבוק
אלא צריך להסיר השומן מעל הבכבשס ולמולחו לבדו ומותר לחייסינן דיחזור הבכבשס ויבלע דס
מן השומן ולא אמרינן דס משרק שריק או כבולעו כך פולטו דכיון דהבכבשס נתבשלס ע"י
ערוי לא שייך הכי טעמי ' ס"ד בסוף הסי' מח"בר אות ס .

יח סס בהגס בלים המלאים בעופות לאח"ש אס לא נגמר חלבון שלהס רק החלמון לריכים
מליחס כשאר בשר וכו' ' וכן עיקר דאכן קי"ל כס' מכן ז"ל דפסק לקמן סי' פז
סעי' ס כהרשב"א ז"ל דכל שלא יש לה חלבון וחלמון אלא חלמון לבדו אסור לאוכלס
בחלב ומקרי בשר ' וא"כ אס לא מלחס ונתבשלס בקדירס עס דבר אחר אוסרת עד סי' כדין
בשר שלא נמלח ' ובינו התב"ש בשו"ת בע"ח חי"ד סי' קמט דף לח ע"ג :

יט סס בהגס ואס נגמר אף החלבון אפי' הקליפס קשס וכו' מוסגים למולחס וכו' '
שלא למולחס עס בשר מיסו בדיעבד אין לאוס ' כל האחרונים המהו ע"ז דזס
הפך הדין דכיון דנגמר החלבון והחלמון הו"ל בלים גמורות ולית בהס דס ומותר לאוכלס
בחלב כמו שפסק מכן ז"ל לקמן סי' פז סס וא"כ פשיטא אס נמלחו עס הבשר בולעים דס
ונאסרים וא"כ אין לסמוך על זאת ההוראס אלא כיון שנגמר החלבון והחלמון ואפי' לא יש
בהס אלא קליפס רכס וכ"ש אס קליפס קשס ומלחס עס הבשר נאסרו הבלים שבלעו דס
מן הבשר ' ב"ח בסוף הסי' רס"ל בא"ש ובפכ"ס סי' ב ע"ז ס"ק ס"ד ס"ק יב כ"ה הג
סס אות לא פר"ח ס"ק יא בלי ס"ק ו' מכ"י כלל ע ס"ק ג' מש"ז ס"ק ס"ה ער"ס ס"ק ד חו"ד
ס"ק ח חכ"א כלל לא אות יג :

כ מיהו זו הבילס גמורס בחלבון וחלמון שמלחס עס בשר שאמרינן שנאסרס ואחת הבשר
אינס אסורס אלא כד"ק שאנחנו קבלנו סי' מכן ז"ל דפסק בסי' קס דסמליחס אינס
כחוש אינס אוסרת אלא כד"ק וא"כ אס יש להס קליפס קשס או רכס יביר הקליפס ומותר '
פר"ח סס בלי סס שו"ת אהל יוסף י"ד סי' בג שו"ת מגן שאול סי' ט כרתי ס"ק ס"ה ער"ס
סס חכ"א סס ' ומ"ש הכ"ה הג שו"ת בע"ח סס וז"ל ואפ"ל דפסק הכסן הנלע"ד שהוא
ראוי לסמוך עליו דהוא דעת רוב הפוסקים ובכללן רבן של בני הגולה מהר"י קאלו ז"ל
אחר אחתו מושכין אחר סורלאותיו ולכן בנדון שלפנינו שיש לה חלבון וחלמון וכו' אבל אס
קודס שנתבשלס עס הבשר נמלחס עס בשר נאסרס וחזרס ואסרס התבשיל עד סי' ע"ל
דבריו אלו ל"ע ולא זכינו להבינס דסוא פשוט לעיל סי' ע ולקמן סי' קס דסמליחס אינס
אוסרת

אוסרת אלא כד"ק לדעת מכן ז"ל ואיך הכ"ה הג בעי סי' וגבי דס לא שייך איסור שמן כידוע
ול"ע ' אח"ך ראיתי בס' מ' אות בקוף הספר שהרי מס אלגאלה דחס דברי הכ"ה הג
כדבריו ע"ש דף נז ע"ג ב"ח עיין להרי וכו' גס הש"ג ז"ל בקוף ס"ג דחס דברי הכ"ה הג
ועיין לקמן סימן כו אות כב :

כא בילים שאינס גמורות לאמרינן לעיל שלריכים מליחס אס שהו אלו הבילים ג' ימים בלי
מליחס והדחס יש מי שהורס דמוקריס אח"ך ע"י מליחס ומעשס דרכימי ' שבו"י מ"א
ח"ד סי' כח ' ומיהו הגאון שבו"י קלא באותה תשובה הוס ג"כ שהשוה בשס ג"י בלא"ע
ג"כ דמותר לאזור ולמולחו מזה הטעם דאכיך ומזה הטעם ג"כ פסק בבילים שסתן ג"י בלא"ע
דמותרים מי' מליחס בי' דרכיכי וא"כ אפשר לפוסקים ז"ל דאמר דברי הש"ל ובי' שומן ואכמו
פסקו כמותס דהס סדבים כמש"ל סי' קע אות קלא אפשר דגבי בילים שאין נמוכות שסהו
ג"י בלא"ע ג"כ אסרי ועל כן דין זס ל"ע ' אח"ך ראיתי בשו"ת הגאון כו"ב מ"ס ס"ק סי' כד
שכתב על הש"ב ז"ל שכל דבריו בתשובה זו סגילות הוא עכ"ל וא"כ בודאי הגמור שזו
הומלא של הבלים ג"כ דאס אותה ועל כן לענין דינא אלו הבילים שסהו ג"י בלא"ע אסוריס
ואין להתיר אלא לוקא בלי כמו הבשר :

כב אס הבילס נולדס כדרכס אף שהקליפס רכס א"ל למולחס אף מלד הנ"ה דאס אינס
דאיכא למליחס מעיס דס א"כ היתר לגמרי ומשום אבר מן החי דלא כמוהס אי שעמה
בזה ' פה"ת סק"ג מעס הרי שאינס יבש"ן סי' קב :

כג אס בהגס וכל שומן אפי' אל עופות דינו כבשר בשר וכו' ' וכן כתבו לעיל סי' קע
אות קיב ואות קלא :

כד סעי' ב בני מעיס וכו' מותר למולחן עס בשר הגס ויש אוסרין למילחן וכו' ' העיקר
הוא ככ' מכן ז"ל דמותר למילחן עס בשר אפי' לכתחילה. מ"ז ס"ק ז' מעס
כש"ל פב"ח סי' לו וסיים שכן הוכיח ב"לי ס"ק י"ח ' וכן מנהגינו פה בגדאד יצ"א :

כה הדקין וכל בני מעיס לריכין הדחה לכתחילה קודס מליחס ובדיעבד אין לאסור אס
נתבשלו בלתי הד"מו כלל ' כ"ה הג סג"ב אות כ מעס או"ח כלל כד אות ע :

כו סעי' ג שומן הכלתא שעל הדקין וכו' ועכשיו מוסגין סיתר ' ואותן מוצין של דס
כשאדס בקי בהן עותחן ונפשלין סיעב וכו' ' וכן מנהגינו פה בגדאד יצ"א
לבשל הכנתא ובקיאין בזיקוי מוצי הדס ' ואמר מ' כסיס הלוי (ז"ל) דבשס מעיס קמוך
ליליאתן ומעי הבהמה הס מוסכין בנקל :

כז שומן הכנתא שסהס ג"י בלא הד"מו דינו כשאר בשר ואסור ולא כמי שהבשיל
בזה ' כרתי ס"ק ח :

כח גס בכנתא של הבופ"לו אינו בקיאין בזיקוקן לא כמי שעשו בזה ' פו"ג ס"ק י"ט :

סימן עו

א סעי' א הלבי מ"ל מליחס וכו' אבל אס דס אחר נגף על הלבי אפי' אותו דס הוא
לוקן וכו' ' אין שכנף הדס על הלבי בשעת שהוא אבל אחס ואין שכנף
עליו קודס שהבילו אבל אחס שהיס לוקן ואח"ך נלאו בעי כדי נעילס ; ס"ך ס"ק כ"ה הג
הגס"ט אות ו פר"ח ס"ק ג' ב"לי ס"ק ג' ס"ד ס"ק ח' חכ"א כלל לה אות ח :

ב ואפי' אס נגף עליו אחר שהסיר אין אחס ועדין הוא כחוש בלי ג"כ דינא בכי . כרתי ס"ק ח :

ג אס ואוסר ומנו כדי נעילס ' גבינה קרס ולחה שנפלה על הלבי אחס הגבינה לריכה
קליפס מפני שבלעס אין הבשר לאע"ג דגבינה לא פלעה מ"מ פלעת מעט בשר '
מיו"ד אות ב מעס הגאון הו"י סימן קא :

ד מותר לגלות על קרקע התבור גרוף וקטוס ואין בו אלא חוס לבד ולא ח ישיבן אמא
אחר שנפלטו הדס חוזר ובולע דחוס לבד שוקף ' כ"ה הג סג"ב אות כה שו"ת דבר
מעס ס"ג ס"ד סי' ג ער"ס אות ג חקל"ד ס"ד מ"א סי' לו דף כה י"אפ בזה הסי' שו"ת

הר הכרמל הי"ד סי' יד הביאו הרי פת"ת בסי' עג ס"ק"ח ונעמס לפי שהאש שוחד הדם ונכלסו ונייבשו ואין מניחו להבלע בבשר · והגם דהגאון נו"ב בשטתו לנ"ם לפסחים דיש פ' כילד קלין אוכר ונעמו ומשום דאין מקום לדם לזוב וחוזר ונבלע בבשר וכן החו"ד בביאורים ס"ק"ח אינו מתיר אלא זוקא שלולמו ע"ג מקום הלח שאם יספך מים יזוב מיד כמו גבי מליחה מ"מ להמתירים שומעים דהם הרבים ועוד דהגאון ס"ל והגאון י"א הביאו ראיות להתיר אבל הגאון לנ"ם והחו"ד אסרו בלא ראיה · אך בנתן בשר במחבת בלי שום מקום והיא עגולה באש כמו גחלת אינו רואה מקום להתיר משום דהיא כלי · מק"ל שם בשוף הבי' :

ד בשר לכבוש לריך הדחוה והדחה כמו לקדרה לכבוש הרי הוא כמבושל · עוד מכן בב"י משם הרשב"א שו"ע ס"ג :

ו סעי' ב רלה למלוח לני ולאוכלו בלא הדחה עושה וכו' · האי הדחה היינו הדחה מאחר המליחה קודם הכלים וכך מייני בבאן שמקודם הדיחו הדחה ראשונה כדינו ומלחו ג"כ כדינו ולא הדיחו הדחה אחרונה בזה מייני מכן שיכול לצלותו כך לכתחילה ולאוכלו בלא הדחה אחרונה · ע"ז ס"ג ס"ק ס"ו פרי"מ ס"ק"ו ב"ח ס"ק"ה כתבי ס"ק"ד מש"ז ס"ק"ג מו"ד ס"ק"ג :

ז אם דים מי שאומר דהי"מ כשעולהו ולולהו מיד אבל אם שהה וכו' לפיכך מדיחו יפה קודם לליה · ואם לא הדיחו קודם לליה לריך להדיחו אחר לליה ובכשר בזה · ע"ז ס"ק"ד ב"ח ס"ק"ז פרי"מ ס"ק"ז כתבי ס"ק"ה ס"ק"ד ס"ק"ז מו"ד ס"ק"ד חכ"א כלל לה אות ה · וכן ראוי לעשות שאם ללאו בלא הדחה אחרונה אין לאוכלו אא"כ מדיחו אחר הלליה :

ח אם הגה והמנהג להדיחו תחלה וגם לעולהו קלת כאשר נתבר בשפוד ולולהו מיד וכו' · ואף שהודה מקודם אין לעולהו קודם נתיכתו בשפוד שהעלה יתעלה בדם אלא עולהו על השפוד בשעה שלולהו על האש והכף ומיד לולהו · מש"ז ס"ק"ד · וכן מנהגינו פה בגדולה יש"א כשלולין בשר מדיחין אותו הדחה ראשונה תחלה ותוהבין חתיכות הבשר בשפוד ואח"ך מפזרין עליו מלח מעט כשהוא בשפוד ולולין אותו מיד ויש בני אדם לפעמים מדיחין הבשר והוהבין אותו בשפוד ואם יסיח להם עקק מעט מניחין השפוד על הכלי או קומכין אותו לבוהל ועושין העקק הזה ואח"ך באין ולולין אותו לריך להזהירם שלא יעלהו אותו כשהוא בשפוד והולכין לעשות העקק ואח"ך לולין אותו אלא אם אירע להם כך יניחו השפוד על הכלי שלי מליחה ועושין העקק הזה ואח"ך כבשאין לללות הבשר אותה שעה יפזרו מלח עליו ולולין מיד :

ט אם בהגה מיהו אם לא הדיחו ולא מלחו כלל או מלחו בלא הדחה תחלה ולצלה כך וכו' שלא שהה כך במליחתו וכו' אבל אם שהה כ"כ קודם שצלאו אסור וכו' · הכא בהגה זה התבטנו בו האחרונים ז"ל דהוא קותר עלמו לנ"ם בהו"ח כלל ע דין ג ועל כן אנחנו לא נכתוב זה אלא לענין הדין שלענין דינא כבר כתבנו לעיל סי' קע אות ל דאם לא הודה הבשר החלם ומלאו שיעור מליחה דינו הוא שיכול ללצותו ומותר ולוקה בהפ"מ או בנ"ש ומ"מ לכבין אחר אבל בהפקד מועט אסור ע"ש וכן כתב הכ"הג בבאן הג"בי אות ד בקופו מה"בר אות ג ומש הנז' :

י גם ללי בעינן תהי למעליתא שאם לא הדיחו הדחה אי אפי' לא נמלח רק מעט כדרך מליחה ללי ושאם שיעור מליחה אסור ואין להתירו אלא בהפ"מ ואם נמלח כשיעור מליחה לקדרה ולא שהה שיעור מליחה ג"כ אינו מותר אלא דוקא בהפ"מ אבל בהפקד מועט אסור · ויסו אי איכא התי למעלייתא דהיינו לא שהה בנלאו שיעור מליחה וגם לא נמלח אלא מעט כדרך מליחה ללי מותר אפי' בהפקד מועט · ומ"מ כלל ע ס"ק"ד וכלל הי' ס"ק"ה וכן כתבנו לעיל סימן קע אות לב :

יא מיהו מה שמוהגים שאינם מדיחין ולא מולחין הבשר ללי לא יפה הם עושים ומי שיש לו נפש היפה בינלאת הי' יזהר ידו מלאוכלו אפי' אם כבר נלצה מיהו לענין הדין מותר באלילה בדיעבד וכמו שנפסק הרמ"א ז"ל בבאן · כ"הג אם מה"בר שם :

יב אם בהגה ואין מנוק בכל זה בין אותות לעאר עופות המלוים וכו' · פי' דאין מליק בכל זה בין בשר ובין עופות ואותות המלוים שלא"פ שהדם בהם פושם ומדופן אל

דופן

דופן מ"מ כבתבנו כך פולנו · ס"ך סק"י כ"הג הגב"י אות כנו בר"ח סק"י ס"ס"ד סק"י הו"ד סק"ז חכ"א שם . ולענין הלבה אף לכתחי' מותר לצלות אותות ושופות המלוים כמ"ש ההגה כאן · ומן ז"ל בב"י ת"ח כלל ע דין ו וסיים כ"מ מדברי מהרא"י בהגמ"ד ומדברי מהרי"ו ניוסין כ"הג הגב"י אות כנ :

יג אם בהגה ובלבד שלא יהיו מלאים בביליס או בשאר בשר וכו' · דין המלוי כמאוב מעפמו לקמן סי' נז :

יד אם בהגה ונהגו להחמיר כבלולין בשר בל"מ שלא לאכל הטפוד המיד וכו' · פי' בל"מ בין שלא מלאו כלל בין שמלאו ולא שהה כשי"מ לקדרה . ת"ח אם דין ה והאחרונים :

טו אם בהגה ובדיעבד אין לאוסר וכו' · ואנחנו מנהגינו אף לכתחי' · פר"ח סק"יג בל"י סק"יא · וכן מנהגינו פה בגדולה יע"א . ומיהו הייני דוקא שהיפך באקראי אבל לגלול הטפוד המיד אסור לכתחי' . מש"י כלל ע סק"ו ס"ס"ד סק"יב וכיים וכן נוהגים העולם שאין מהפכים שיהא נלצה יפה · ומ"ש לעיל סי' עג אות אם בהגלגלים המיד בלא הפקק אלא כמו הקרקרי דאל"כ הקשי על הגאון ס"ס"ד מדיחים אדידים :

יז אם בהגה ואין מנוק בכל זה בין אם רולה! לאוכלו כך לני או רולה לבשלו אח"ך רק שילנו תחלה כדי שיהא וכו' · היינו דוקא אם רולה לבשלו אח"ך דאז אם לא ילבנו כל לרכו נשאר דם בתוכו ויולא אח"ך ע"י בשול אבל אם רולה לאוכלו מך לני יאבלנו כמו שילנה אף אם לא נגמר לניתו משום דדם המיבריס שלא פיהם מותר · פר"ח סק"יל ודלא כס"ך סק"יג ער"ה אות ט :

יח אם בהגה דהיינו כחלי לניתו וכו' . היינו כי' בהגה ז"ל אבל לכי' מרן ז"ל כתבנו לעיל בסי' כנ אות רכב דלא כגי בחלי לניתו אלא בעינן שילנה כל לרכו ע"ש . ומיהו מנהג העולם בעדינתנו פה בגדולה יע"א בכי' בשר דלוין כבד חלי לניה ומבשלין אותו כמש"ל סי' עג אות ב . וכיון דנוהגין בן בכבד כ"ש בשאר וילא שייך לדעת מרן ז"ל וילאהו כל לרכו ואח"ך יבשלנו :

יט אם בהגה וי"א דכל לני לריך הדחה אחר לניתו וכו' . ואנן נהגינן לאכול לני בלא הדחה כלל משום שהדם שילא לחוץ מעבר בריק ומרא מלאב בא"ב ליה ומה שיש אחר לניה ע"פ הבשר אינו אלא מעט בשר וכן עיקר שא"ל הדחה כלל אחר לניה. פר"ח סק"יו ז"א מש הש"ג · וכן מנהגינו פה בגדולה יע"א שאוכלים הלני בלי הדחה ומעמ"ל סי' עג אות לג · ומיהו בשר לני שבולים לבשלו אח"ך לריך לבתחי' להדיחו מקודם . מרן ז"ל בב"י סי' עג פר"ח שם ועי"ל סי' עג אות לג והגם דהז"לא הביא משם הש"ג סק"י הגם אם רולים לבשלו אחר הלני אין המנהג להדיחו כיון דמדיחה בדי ע"ש אמנ אין לנו אלא דברי מרן ז"ל וכן נהגו בעינכו להדיח הכבד אחר לניתו שקרולים לבשלו ובשאר לא ראינו מעולם שבשלו אותו אחר לניה .

יט סעי' ג לא נקב הזוכידין בעוף בשעת שחיטה וכו' · דין זה דוכידין עיין מ"ש לעיל סי' כב :

ך סעי' ד יש מי שאומר לחתוך בשכין וכו' ויש מי שאומר הטפוד וכו' ויש מי שהוסיף שאסור להשהות הלני על הטפוד ויש מתירין בכל זה וכן המנהג להתיר · וכן נהגו פה בגדולה יע"א להתיר ואין פולה פה ומלפלף :

כא גם אם תביר הטפוד עם הבשר ועל האש קודם שלילה חלי לניתו מותר וכן מעשים בכל יום כשלולין בשר שלא נמלח שאין מזהרים להסיר הטפוד עם הבשר מן האש לתקן האש · ע"ז סק"ט כ"הג הגב"הט אות יא פר"ח סק"כג וסיים וכיון שכן מנהגם של ישראל הוה היא ז"ל בזה סי' עש הש"ג · וכן מנהגינו פה בגדולה יע"א דכמה פעמים מכירין הטפוד לראות אם נלנו כל החתיכות ולפעמים איזו חתיכה או חתיכות לא נלנו כל לרכם ואינם מקפידין בזה כמ"ש הבינו הכ"הג ז"ל :

כב ואם נלנו בטפוד בשר איסור אסור אפי' בדיעבד דדוקא באיסור דם יש להקל אבל לענין

בליעת

בליעת אוכל דמעכך כריך לא שייך להקל · ע"ז קק"י כמ"הג הג"בי אות לז בקופו
פר"ח סס מש"ז קק"י מו"ד קק"ז בו"ג מהו ד מב"א כלל לא אות יד :

כג אם אלו בשר בשפוד ואח"ך תחבו השפוד במאכל חלב בלא ליבון אסור מאכל חלב .
שפ"ד קק"כג מה"בר אות ט :

כד אם אלו בשר שלא כמלח בשפוד ותחבו השפוד לתוכ או להבשיל של יבקות ואח"ך נתנו סס
חלב מותר שהבשיל דהי"ל נותן טעם בר כ"ע דהתירא · שפ"ד סס מה"בר אות י :

כה סעי' ה אלי שלא נמלח והתכו ע"ג כסר אע"פ שיש בכסר מלח אדום מותר וכו' ·
ואפי' עבר בכל הכסר מעב"ל ואפי' המוחל עב מותר · ש"ך קק"כד
ודלא כרש"ל ז"ל כמ"הג הג"בי אות יט פר"ח קק"כד ב"לי קק"יו הל"פ אות ד כרתי קק"מו
שפ"ד קק"כד מו"ד קק"יח :

כו סס עד כדי שהוא ראוי לאכילה · עיין מ"ש לקמן בסמוך אות כח :

כז סעי' ו בשר בטולין בלי מ וכו' · או שמולח ולא שהה בעליהו ש"מ קודם שנתנו
על האש · כמ"הג הג"הנ אות כ מש כ"הת · ופשוט הוא :

כח סס אין מותרים כלי תחתיו וכו' עד שיהא ראוי לאכילה ע"י לליה זו וכו' · עיין מ"ש
לעיל אות יז דלהגו פת עיקמו לבשל הכבד אחר חלי לליתו וכ"כ הערה"ש אות יא בקופו
דהמקיל לבשל בשר אחר חלי לליה לא הפקיד ע"ש · ומיהו כתב הז"לא בזה הקי' מקש הש"ג
קוף הקי' דלא נהגו ליתן כלי תחת הלבי כלל אפי' אחר שנלבה כל לרכו ואין לשנות עכ"ל ·
וגם אנחנו בארצותנו לא שמענו ולא ראינו גם אי' שנהן כלי תחת הלבי ואפי' נלבה כל
לרכו ועל כן אין לעשות כן :

כט בשר שנמלח ושהה ש"מ ולא הודח הדמה אחרונה כלל בדיעבד מותר לתת כלי תחתיו ·
לבדוק קע"ו ו כמ"הג הג"בי אות חן וסכן הביאו הל"ח אות קפו מכ"י כלל ע קק"מז
ב"לי קק"יז · ומש"ז קק"יא הכיה דין זה בל"ע · ולענין סלכה לרבים שומעים ועוד דאין קפק
מולא מידי ודאי ומיהו כבר כתבנו לעיל שאין אנחנו מוהגים בבי דומי כלל :

סימן עז

א סעי' א שופות או גדיים שמנלאים אותם בשר שלא נמלח וכו' ואפי' אם נמלח
החילון וכו' . פי' ואפי' אם נמלח החילון והודח ופלע כל ליבו · מ"ז קק"א
לדעת מרן ש"ך קק"א לדעת מרן פר"ח סק"א כתבי קק"א :

ב הגה וכ"ש אם נמלח הפנימי ולא החילון דבבי וכו' · וכן עיקר דלא כהש"ך קק"ב · פר"ח
קק"ב ומה"י כלל ע קק"ח וכ"ש לדידן דק"ל כמרן ז"ל :

ג אם בהגה וכל זה בדיעבד אבל לכתחי' אין לעשות וכו' רק אם נמלחו שניהם וכו' · וכן
מנהגינו פה בגדולה יע"א דמעולם לא ראינו ולא שמענו שום אי' שמולא העופות או
מולייתא לבלי או לקדרה אלא דוקא שמולח שניהם כדין מליחה לקדרה ומדיח כדינו ואח"ך
נותנם המלוי וכ"כ הז"לא מסס הסו"ג קק"ב :

ד אם ולקדרה אסור עד שימלח חילון לבדו ופנימי לבדו וכו' · פי' וידיחם אחר המליחה
כשאר בשר דעלמא · ש"ך קק"ג פר"ח קק"ו ב"לי קק"ב שפ"ד קק"ג מו"ד קק"ג :

ה אם מלח הפנימי לבדו ומילאו בחילון קודם הדחה אחרונה והחילון נמלח והודח בין
מבפנים בין מבחוץ רק הפנימי מילאו בחילון בלא הדחה אחרונה ובשלו בקדרה מותר
בדיעבד דעוף גופיה מתמלא הוא יותר מן המלוי וקי"ל בסי' קע קעי' ע בהגה דאם יש
בקדרה כמו החתיכה שנמלח ולא הודח הכל שרי וה"כ דכותה דיש בעוף כמו המלוי ויותר
ומותר בדיעבד · ומש"ז קק"ג :

ו אם מלח שניהם הפנימי והחילון כל א' בפ"ע ומילא הפנימי בחילון קודם שנתנו במליחה
ואחר שנתנו במליחה הדיחם הדחה אחרונה כל א' בפ"ע היה נראה שמותר מן הדין הגמור
דלף שהליר של הפנימי אין לו דרך לפלוט אלא דרך החילון מ"מ אמרינן כבולעו כ"ש בין
בפנימי

בפנימי בין בחיצון זה היה נראה לכאורה · אבל מ"מ יש להקפיד דשמא כיון דהמקום דחוק
לא אמרינן כבב"פ והוי כמולח בכלי שא"מ ומשאר הדבר בקפק · מש"ז שם · ולפבר דבהפ"מ
מותר דיותר נראה דגם בכגון זה אמרינן כב"כפ :

ז אם אבל אם לאחר וכו' איכו מפליט דם בבפנימי · ולריך לטלוח החילון בין מבפנים בין
מבחוץ וגם הפנימי יעלוח מכל לדדיו וידיחם היטב ואח"ך יטלאם ואם מלח החילון מבחוץ
דוקא ולא מלחו מבפנים אסור אפי' בדיעבד · ש"ך קק"ד · וכבר כתבנו לעיל בסי' קע אות
כה דבהפ"מ או לכבוד שבת או לטובת אורחים מותר מ"ש :

ח אם בהגה וכל מיני מלין בטוליתא וכו' אבל אם יש בילים הנקבים דינו כאלו נתבשל
בקדרה וכו' · וכל זה הוא לדידהו אבל אנן אין לנו אלא כדעת הרמב"ם וסמ"ג דאף
בטלוי בילים אמרינן כבב"פ וכן עיקר · פר"ח קק"ג סו"ג קק"ג · ומ"ל קק"י עג אות טל :

ט לענין ליתן בלל בין חתיכת בשר לחתיכה אחרת בשפוד בלבי כתבנוהו לעיל קי' עג אות כו :

י אם בהגה בשר שלא נמלח וכו' שנלבה עם בשר שנמלח וכו' אבל לכתחי' אסור לבלות
בשר שנמלח וכו' · ומ"ל קי' עג אות כח :

סימן עח

א סעי' א המופל בלק בעוף שלא נמלח וכו' ובכל גוכא יש לאסור · פי' היינו בלבי
ש"ך קק"א · והא"ס בעליהם כה"ג שנפלו בבלק אסור הבשר דהוי כמולח
בבשא"מ · שפ"ד קק"ל :

ב אם בהגה פסטידא יש לו כל דין בישול בקדרה וכו' · פי' מופל היינו בלילתו ככה
ופסטידא היינו בלילתו עבה ולדידן אף בלילתו ככה יש לו כל דין בשול בקדרה דלא
בקאינן בלילתא · לבוש ש"ך אם שפ"ד אם ב"לי קק"א הו"ד קק"א :

סימן עט

א סעי' א קיבי בהמה וחיה וכו' מעלת גרה ופרסותיה קדוקות וכו' · היינו שפרסותיה
מופרסות ומובדלות לגמרי מלמעלה ומלמטה בשתי לפרכים מחבלה ועד סוף
אלא בעינן מובדלות לגמרי מלמעלה ולמטה · כמ"הג הג"הנ אות ד פר"ח קק"ל ב"לי
קק"ב שפ"ד קק"ל :

ב אם לפיכך המולח במדבר בהמה וכו' אם אין לה שיניים למעלה בידוע שהיא
טהורה והוא שיכיר בן גמל וכו' · ואם יש לה קרניים ילא מכפרן גמל ועהורה · פר"ח קק"ד :

ג אם בהגה בשר אדם אסור לאוכלו מ"מת וכו' · והגה לאיכא מהבותא דק"ל דמותר
מ"מ יש להחמיר :

ד מה שנהגו הנשים לבלוע עלבת הזכרים שחותכים בעת המילה כדי להוליד זכרים כראה
דאסור . מה"בר אות ב מש הרשב"ם קי' תקיח ס"ג קק"ו :

ה תיכף שנבל בתוך יומה שבשלו דבש על האש ומת התיכוק אפי' שלא היה עדיין בבגד
התיכוק הדבש מותר משום שהבשר פוגם את הדבש . ב"י קי' קא קק"ב פר"ח בקו"א
בזה הקי' שפ"ד קק"ג מה"בר אות ג ער"ח אות ג :

ו אבל אם נפל התיכוק ביומה על שבר אסור להשבל אינו פוגם הבשר . ב"י שם פר"ח
שם שפ"ד שם מה"בר שם :

ז גם בתיכוק גוי אסור בהנאה · שפ"ד שם דקי"ל כש' מרן ז"ל לקמן קי' מינו ער"ה
אות ב"ג ס"ו"ב קי' מינו אות ח :

ח לעשות קנולה לחולה לעשן עלמו החולה בשן מת גוי אסור דלמ"ג דליכא לאו מלתא
סיא מ"מ הנאת רפואה הוא הנאה ואסור · ס"ו"ב שם

ט המוציא שכיח בשר אדם עותר לרפואה אפי׳ למולם שאינם דעפרא בעלמא היא . ערוה אות ג עסק הרדב״ז סי׳ הלכ :

י סעי׳ ב טמאה שילדה כמין עהולה וכו׳ ועשוה שילדה כמין טמאה עותר . ודוקא כמין בהמה טמאה אבל ילדה כמין עוף טהור אסור . ב״מ אות ד כדלעיל סי׳ יג סעי׳ ה ש״ך סק״ה כמ״הג הגמ״הט אות יד פרי״מ סק״ז בלי׳ סק״ח כרתי סק״ג שפ״ד סק״ה חב״מ כלל לז אות ט :

יא שם ודוקא שילדתו בפניו אבל אם הניחה וכו׳ אין טומאה כרוך אחריה וכו׳ אסור וכו׳ . וכ״ה בטמאה שהניחה מעוברת ולא ראינו שילדה ואנו רואין אין טהור כרוך אחריה חייטיק ג״כ לחומרא טמא זהו שכולל ממנה ואסור . לבוש ש״ך סק״ז כמ״הג שם אות ט בר״מ סק״ט בלי׳ סק״ט כרתי סק״ה שפ״ד סק״ז חב״מ שם :

יב ולענין אדהו ואת בנו בכרוך אחריה אסור . כרתי שם שפ״ד שם . ומיהו אין ליקון מקפיקא . שפ״ד שם :

יג סעי׳ ג הנולד מן הערפה עותר . אם כדרכה מאם ועוד מאלד בתוכה הולד אסור מקפיקא . ט״ז סק״ה כמ״הג הגב״י אות י פר״מ סק״י כרתי סק״ז מב״ז אות ה חב״מ שם אות י שבו״י מ״מ יו״ד סי׳ כד ער״ש אות ח :

יד ואם ילא הולד וחי יב״מ עותר . פר״מ שם כרתי שם חב״מ שם . ואם שחטו בתוך יב״מ אסור . פר״מ שם :

טו ודוקא שנדרכה לפניו כנגד החלל באופן שיש להוש שנדרכ הולד ג״כ אבל אם נדרכה בצואר או בדפנות או בגגליה וכיוצא הדבר בנוד שהעובר עותר . פר״מ שם כרתי שם מב״ז שם חב״מ שם :

יז אם נכנס הדורס לדיר ונמצא לפוקן החוב בא׳ מהם והעובר בלה ולא נודע אם עד שלא נדרסה ילדה או אחר שנדרסה ילדה הולד אסור . שבו״י שם ער״ה אות ט :

סימן פ

א סעי׳ א חיה טהורה אבנה עותר וכו׳ . אפי׳ חלב הניקור ג״כ עותר בחיה ולא כמי שכתב בהפך . פר״מ סק״א מב״ז סק״ג . וכן מנהגינו פה בגדאד יע״א שאין מנקרין בשר של חיה אלא דוקא גידי הדם וגיד הנשה :

ב שם אם הם מפוללות ולאי חיה טהורה היא ואם אינם מפוללות אריך שיהיה בו קיימנים וכו׳ . והאידנא אין אנו בקיאים בקיימנים אלו ואין לנו אלא מה שקבלנו במסורת מאבותינו . ש״ך סק״א בלי׳ סק״ב הל״פ אות ב מב״ז סק״ב שפ״ד סק״א חב״מ כלל לו אות א . ופה בגדאד יע״א יש לנו מסורת וקבלה על בו מיני חיות והם הלבי והאיל והיחמור :

ג שם ולאי חיה טהורה היא וכו׳ . דוקא כשהיא מעלה גרה ומפרסת פרסה אבל אין ליקון מפילול והקרניים מהני ומודה שהיא טהורה דבמעלה ג״כ יש קרניים . ש״ך סק״ב פר״מ סק״ב פר״מ סק״ג כרתי סק״ב :

ד עסי׳ ג בור הבר אין בהמה הוא . והגם דרמ״א בהגה לעיל כתב דהבופ״לו שהוא בור הבר יש לבקות דמו ונפק כבר כתבנו לעיל שם סי׳ כח דאנו אין לנו אלא דברי מרן דהוא אין בהמה ולאי ולא״ל לבקות דמו ע״ש :

ה סעי׳ ה כל שיתפק לך אם הוא אין חיב וכו׳ ומכסין את דמו . פי׳ בלא ברכה . ש״ך סק״ד פר״מ סק״ו הל״פ אות ה :

ו סעי׳ ו כלאים הבא וכו׳ הוא הנקרא כוי וכו׳ ומכסין את דמו . פי׳ בלא ברכה . ש״ך שם זכן פסק מרן ז״ל לעיל סי׳ כח סעי׳ ג :

סימן פא

א סעי׳ א חלב בהמה וחיה טמאה וכו׳ . מי שיש לו חולי שאומה מעורב בחולי לרות והרפואה אמתית . שאות הל״קט מ״א סי׳ רן ב״לי סק״א והן עתה הוגלו הרופאים לתהו גם לבאר חולאים כי כן יקרו חכמי הרפואה חדשים מקרוב ע״פ המצחן והכסיון אומנם רופא שבאל יש לו ליזהר שיהיה חולי שיש בו סכנה דוקא ולא יתנהו ליבראל אלא בחולי מעורב ודוע דרפואה זו אהמתית לחולי זה . ומ״בר אות א :

ב שם ומ״ר אסורים וכו׳ . ואם נפל לתבשיל ויש רוב נגדם יש״ל דשרי כמו זבובים דקש״י קל . שפ״ד סי׳ קג סעי׳ ב סי׳ רש״ע איגר ז״ל :

ג שם ומי רגליה אסורים כבשרה ויש מי שותיר בב״ר וכו׳ . משמע דלדעת הראשונים כל שכיח הגם בנדבר מרן ז״ל משמע דאפי׳ מ״ר דחמור ג״כ מותרים כבי׳ הרמב״ם ז״ל מ״מ אין דעת כל הפוסקים כן אלא אף לדעה שכיח ג״כ מ״ר דחמור אסיר על כן לענין דינא בחולה שאב״ס הותר לשתות מ״ר של שאר בהמות אבל מ״ר של חמור אין לשתיר בחולה שאב״ס . ש״ך סק״ד פר״מ סק״ב ב״לי סק״א שפ״ד סק״ב :

ד שם אבל מ״ר דאדם ד״ה עותרים . ומ״מ אסורים משום בל תשקצו אבל לרפואה בעלמא אפי׳ חולי שאב״ס שרי . תו״ח כלל קס אות ה ש״ך סק״ג פר״מ סק״ג ב״לי סק״ב הל״פ אות א שפ״ד סק״ג וקיים השפ״ד דכל שעושה לרפואה לא שייך בל תשקצו ומחב״ר סק״ד :

ה וכן אם השתין תיכוק לקדרה שאין ניכר עותר . תו״ח שם ש״ך שם ב״לי שם שפ״ד שם . וכן אם נתנו לאכול בני דעה שטוא מ״ר אין בו משום שקון . כרתי סק״ב :

ו סעי׳ ב גבינות שנעשו מחלב בהמה ומעלא טרפה וכו׳ אבל אם יהוא שקודם שחלבה נטרפה כגון יתרת אבר וכו׳ או הוגלד פי המכה וכו׳ כל הגבינות שנעשו מחלבה אסורות . הגם ומיהו בהוגלד פי המכה וכו׳ רק הנעשה ממנה תוך ג״י אבל מה שנעשה מחלבה קודם לזה שרי וכו׳ . הגם דרמ״א בהגה בהוגלד פי המכה התיר קודם ג״י אין כן דעת מרן ז״ל אלא ק״ל למרן ז״ל בהוגלד פי המכה אפי׳ מה שנעשה מחלבה קודם ג״י אסור . ט״ז סק״ג ש״ך סק״ד פר״מ סק״ד פר״מ סק״ג שפ״ד סק״ד . ואח״כ לדידן דאנחנו קבלנו עליהו הוראת מרן ז״ל בהוגלד פי המכה אפי׳ קודם ג״י אסור :

ז ומיהו בהוגלד פי המכה דאסרינן אפי׳ קודם ג״י היינו דוקא בתוך יומ״ב חודש אבל קודם יומ״ב עותר דטרפה אינה חיה וכו׳ . ודוקא ביתרת אבר דהוא טרפה ולאי אסרינן לה מן הנבלה אבל בהוגלד פי המכה אינו אסור אלא דוקא עד יב״מ אפי׳ לדידן . ש״ך שם כמ״הג הג״הטב אות ט פר״מ שם פר״מ שם שפ״ד שם :

ח שם בהגה אבל יתרת או שאר טרפות הבא מן הנבלה וכו׳ מעולם אסור וכו׳ . אפי׳ קודם יב״מ . ש״ך סק״ה . יש מי שאומר שאם נטרפה ולאי כגון יתרת אבר וילדה אח״ך גם הולד טרפה אע״ג דטרפה אינה יולדת אמרינן מעשה נסים הוא והא דאמרינן לעיל סק״י עט דהולד מן הטרפה מותר מייתי בשתעבדה ואח״ך נטרפה אבל נטרפה ולאי כגון יתרת אבר וכיוצא בו אף שתעבדה אח״ך גם הולד טרפה . בהגי סק״י עט ובפי׳ מז סק״ד ובפיון פא לחה״פ סק״ו . אבל כתב הלח״הפ שם שבפי׳ בדית מעשה (אינו מלוי אלנו) בהקדמה קף ד ס״ב הקי׳ על דברי בי״הי ע״ש גם הרי על״ל דאם דברי הב״הי מדברי הרוקי עיש״ב והנים זה הדין בל״ע גם מסתמיות דברי מרן סקי׳ עט ומשמע דבכל טרפה מותר הולד וכן משמע מלי הש״ך והשפ״ד שם גם אבן קי״ל ז״ז גורס מותר וכן הקי׳ הטל״ל שם ועל כן מכל אלין מוכח דקי׳ זו דאוים היא ולפחות בהפ״מ מותר הולד :

ט שם בהגה ואם יש קי׳ בהמות בעדר וכו׳ . אע״ג דלא נבדקו אחרות עדין ומשום דרוב בהמות בחזקת כשרות הן . תו״ח כלל מא דין ד ש״ך סק״ו כמ״הג הג״הטב אות י פר״מ סק״ו שפ״ד סק״ו . והיינו דוקא שפות אחרות עדין היות הם אבל אם שחטו

שחטו קלת ואם אז כולם ועדין לא נדקו הריאה אסור לאכול מן החלב עד שיבדקו הריאה . שפ"ד שם :

י שם ולא ידעינן גודלי שחלב מן הטרפה היא יותר ואחלב אי הלאכות וכו' . ואם ידעינן גודלי שחלב הטרפה היא יותר ואחלב אי מן הכשרות אף שהשאר שהכשרות ואכשרות נותנים יותר הבנה כדי שיהיה מי בין כולם ע"ו כיון שראינו שהטרפה היא יותר ואי ואכשרות אעדינן ואסמוא אין הלאכות הכשרות נותנים חלב יותר מזאת הטרפה ולפיכך הכל אסור דהא ליכא מי . ש"ך סק"ז פר"ח סק"ז שפ"ד סק"ז וקיים שכן עיקר ודלא כהרי בנו בסי נקיכך שעשה ע"ש בדברי אביו שע"ך הכ"א כלל לז אות ז . ועיהו הגם דידעינן שחלב הטרפה היא יותר ואחלב אי מהכשרות ע"ו אם ידענו ג"כ בברור שחלב אי מהכשרות יותר ואחלב הטרפה כשיעור עם שסוא יותר חלב הטרפה מאותם כשרה ואותר . פר"ת סק"ס :

יא ודע' שלף שחלב הוא מודלי טרפה ג"כ ואשעדינן בסי בהמות . ש"ך שם ולא כפרישה פר"ח שם בלי סק"ס הלא"ש אות ב פלא"ת שם שפ"ד שם :

יב שם בהגה אעדינן אבהמה דליכא סי ואותר וכו' . יש"א הא"ש בלין שם סי בק שאמו יודעים שיש שם בהמות אחרות ואשיבמים הבנה אזו ואפשר שיש סי בהעובת אלינן לקולא ואוהר כיון לבנן הוא דלכרוה שיש דעדאוריתא אל בתרי בעיל ואשוש דסוי מ"בנו כעין שאמרו לקון בסי לה קעי' ב בעין בעינו שכשך . ע"ז סק"ד כ"מסג הגא"טע אות י פר"ח סק"ס בלי סק"ס ואשז סק"ד הלא"פ שם לחא"הפ סק"ז חכ"א שם . וי"א דהגם דיש שם בהמות אחרות ואשבמים אפ"ס אזלינן לחיערא ואסור דאעדינן אע"ג דליכא דחלבי טובא ליכא כמי דלא ואי ואשלות לחבתה והא ליכא שיש ולא דמי לע"בנו שכשך דאין לד לועס לאסור ולזה אלכוה שיש . פר"ת שם . והרש"ק בהגהותיו על פר"ע בסוף הלבלי . הבבי שבד"ע כתב שהש"ך חולק על הע"ז וק"ל דאסור והגם דיש לדחות דבריו ע"ע ועיינו חבר להפ"ת . ולענין דיכא יש לסקל בעת הלוך בסי הע"ז ודעעיים דהיא סי כאשוכה כע"ש הגאון אש"ז סק"ד בד"ה עוד כתב וכו' ע"ש :

יג שם ודוקא כשנתערב החלב אבל אם נתערבה הגבינות אין בעלות וכו' . פי' דעבו החלב יהי אע"ג דאש"ך עבו גבינות מן התעובת מותר אבל אם עבו מכל אחת בפני עלמה גבינות ואח"ך נתערבו איכם בעלות . ע"ז סק"ד ב"ש סק"ט פר"ח סק"ט בלי סק"ו לחא"הפ סק"ח הלא"פ שם פר"ת סק"ו כתי סק"ו שפ"ד סק"ט חכ"א שם :

יד ואם הוא כפן ולא ידעינן אם נתערבו בעת שהיו חלב או אחר שבעשל גבינות נתערבו יש לסקל כיון דהוא דבבן . ע"ז שם פר"ת שם בלי שם לחא"הפ שם הלא"פ שם ע"ז סק"ד חכ"א שם :

טו וכן מי אם לא נתערב ונתבלבל החלב יחד רק כל אי עומד בקדרה אלו ולא נעשה מהם גבינות אלא שלא נודע איזהו של ערבה ואיזהו של כשרה מי דינו אם אינו מסר"ל מקרי יבש בינש ואד בתרי בעיל דהא אינכו דבר שבמכין . כ"מסג הגב"י אות כג מש דמא"א . אבל אם הזר ועשה גבינות ואכל כלי בפני עלמו אסור :

יז ואף אם עבו גבינות ואכל אי בפני עלמה ובשעה שעשו לא נודע מן הערבה ולאח"ש נעלא אי ערבה אפ"ת אינה בטלה ואסור . ע"ז שם :

יח ואם ידוע שיש שם ערבה באותם סי ואבלבן הגוי ועירב החלב עותר לקנותו לכתחי' מן הגוי ולא סוי כמבטל איסור לכתחי' כיון שהגוי מערב החלב בלא לוי ישראל . ש"ת מסר"ם מלובלין סי' קד ער"ם אות ד . ואם עשה הגוי בשביל ישראל אפי' לא לוסו אסור אבל כל שלא נעשה בשבילו הקנים חשוב דיעבד אפי' בטלו ישראל . ער"ם שם :

יט שם ואם נערבה ע"י שיכסה אין אוסרים הגבינות וכו' דהוי ק"ס הגם ויש אוסרים אפי' בשיכסה מה שבחלב תוך ג"י וכן יש לנהוג אם אין הפ"מ . יש הא דאתיר מכן ז"ל בשיכסא מכח ק"ס היינו דוקא קודם ג"י אבל מה שבחלב בתוך ג"י אסור אפי' בהפ"מ ולא כמו"ס בהגה מדכתב ויש אוסרין מה שבחלב תוך ג"י משמע מדבריו דמכן אתיר אפי' תוך ג"י . ע"ז סק"ס ש"ך סק"ע פר"ת סק"י כ"מסג הגב"י אות כה חכ"א כלל לז אות ו .

ולפ"ז

עב אם אבל ירקות עלמס אם מלא בהם ג"פ יש להוס וכו' . נראה ברור שהכוונה ג"פ
דבכל פעם מלא תולעת א' והא"ם אם במלא ג' תולעים בפעם א' והראיה ע"ז דבסי'
ק כתב ג' תולעים . מה"בר אות כנ :

עג ואם מלא בהם ב' תולעים האחרונים ז"ל האריכו בזה ולענין הלופי הגירסאות שיש
בפו"ת הרשב"א ז"ל ועל כן הנכון בזה הוא מ"ש הגאון בכור שור בקוף הספר דף
קכו דמה שאפשר בבדיקה כגון לקבן הרועב כיון דאפשר להביר האיסור הו"ל דאורייתא ובחרי
זמני הוי חזקה ולפ"ז כיון שמלא ב' תולעים אסור לאכול הרועב בלא קבון אבל הירקות
עלמס דא"א בבדיקה דבכה"ג בטל מדאורייתא אין לאסור אותם כי אם בג' תולעים . מה"בר שם :

עד ואם נמלאו בתבשיל רחשים שאין מתרוים מגוף הירקות אלא הם אתו מעצמא כגון
נמלים או יתושים רבי האחרונים ז"ל נחלקו בזה יש אוסרים ויש מתירים ואנו אין
לנו אלא דברי הרי' החסיד פר"ח סק"כב דהגם דדעתו נועה לס' המתירים מ"מ אם נמלאו
ג' נמלים בתבשיל אסר מטום דאב"ג דמעצמא אתו מ"מ יש בעינם הרבה כי כן דרכם להמלא
ובמדינתנו ג"כ כן הוא שנמלים ויתושים מצויים הרבה ועל כן יש לאסור בין נמלים בין ביתושים
וכ"ש להמון עם שאינם יודעים לחלק בכך ויבואו להתיר הכל ולכן כל מיני שמצויים הרבה
אוסרים התבשיל בטלטם :

עה אם קנו הרבה אנשים קמח מחנות א' ועשו מהם לחמים ואפה א' בדקה הלחמים שלה
ומצאה בה תולעים והלכו אצל העובר ומצאו בקמח הנשאר אצלו ג"כ תולעים כל הלחמים
שאצל בעלי בתים הכז"ל שקנו מן העובר הכז' כולם אסורים דלא אמרינן דבשעה קלה מתהוו
התולעים דזה אינו מצוי כ"כ אלא אמרינן דמקודם שקנו היו התולעים והכל אסורים . ש"ך
בנק"הך דלא כנ"ז סק"י כב"הג הג"בי אות ס ומס דמש"א פר"ח סק"לג ב"לי סק"כו מה"בר
אות כח ער"פ אות ג ש"ות חב"י סימן מט וכתב שכן הורו בבית מותבא רבא בני
הישיבה דק"ק פוזנן . ואיהו אם קנו לילה א' קודם י"ל שנולדו התולעים בבתים ואותם שקנו
קודם מותר . ב"לי מס חוות יאיר והב"י שם פר"ת סק"כא ער"ה שם :

עו ואיהו אם לא מצאו כן אצל העובר יש להתיר דאמרינן שהכלי של אותה אשה היה קמח
מתולע דבוק בו שכן שהם כלי המיוחד לקמח ושאר בעלי בתים מותרים . ער"ה שם
מש הרי חו"י ס' קט וקיים הרי חו"י ואם לא נתברר זה והאשה אומרת שהיה נקי יוכלו
הנשים לומר לה אין אנחנו מאמינים לך . לח"הפ סק"כו מש הרי חו"י . גם הפ"כח שם
התיר אם לא מצאו אצל העובר דאמרינן מעצמא נפלו ולא שהיו בקמח ע"ש :

עז ואם לא נמצא אצל העובר אבל נמצא אצל ג' בע"ב שקנו מאותו קמח אמרינן מסתמא
שהוחזק קמח זה שיש בו תולעים וכל בע"ב שקנו מאותו קמח הכל אסור וגם שלא
מצאו כל בע"הב אלא תולע א' הכל אסור מטום שמצטרפים הג' בע"ב ומחזקין לקמח זה
בתולעים . פר"ח שם ב"לי שם . וכן אם קנו מא' כמה בע"ב פירות יבשים ובדקו ג' כשים
שלקחו מאלו הפירות ובכל א' מג' כשים מצאו תולע א' כל בע"ב שקנו מזה אסורים . ב"לי שם
דלא כחב"י ס' כח מה"בר אות ל דלא כחב"י :

עח ואם בפירות היבשים לא מצאו תולעים אלא בבו בע"ב יש"ש שאע"פ שמצאו כל א'
באלו הפירות ג' תולעים או יותר כפי הפירותיהו איתקנו מ"מ הנאר מותר . פר"ח
שם ב"לי שם . וי"ש כיון שיש כאן איסור תורה כגון בשעה מועטת בתרי הוי"ש חזקה ומטום
דקנו הכל מאדם א' אף דכל א' קנה לעצמו הרי הוחזקו הפירות בתולעים ואם נמצא בב'
בע"ב אפי' כל א' תולע א' כל בע"ב שקנו אסורים . מה"בר שם . ויש להאריך בכ' אחרונה :

עט ומתבארת מי שאם קנה קמח ועשאו בו תולעת א' והלך ומצא בשאר הקמח
שבאמות ב' תולעים שפת אסורה ומטום שהוחזק קמח זה בתולעים הרבה .
פר"ח שם ב"לי שם :

פ פה ירוש"תו מצוים תולעים במים שבבורות ועוברין רגים בזה במה שקורין פת מן הגויים
ודבר ידוע שלשו אותו במים שיש בהם תולעים בלא סיגון להך מנקיותא לא קפדי ואין
להתיר מעשה רבותייהו שהרי אנו המים שואבין אותם מן הבור ויש לחוש שפיכשו בדלי אר

בדופני הכלי שהם מוכמים שם · פר"ח שם ב"לי שק"כז שפ"ד סק"ח ומ"מבר אות ג בהכות המים דף כא ע"ג · ולב"ז דאם יש עיר אי שם תולעים במים כמו יושלים עיר קדשנו תו"מבב הפת של הגויים אסור :

פא גם בזה עושין כמה שטותין הקלווי של גויס שעושין מהמים הכז' ומה שאוכרים שהתולעת ירד למעה הם דברים בטלים ואינם כדאי לסמוך עליהם · פר"ח שם ב"לי שם :

פב גם בזה עושים במים שבכלים שמניחין הגויס בבית אי' לשהות מהם עוברים ושבים " וקורין אותו במדינתנו קביל " שטותין מהם המון עם בלא קיצון וכן כל כיוצא בזה ולריך להזהיר ולדרוש ענייניס אלו לעם יותר מלדרוש להם פשעים · פר"ח שם ב"לי שם :

פג בדוב ערי פולאקייא ובקלת מקומות בטיריקייא רובם קוניס פת מפלטר גויס דיש מקומות דלא שכיחי תולעים ובאחרא דשכיחי קפדי מאנקיותא והם מקנין את המים והגם דאפשר דאינם מקנין יפה מ"מ כל שהם מקפיס הוי שפק אם נשאר תולעים ואם נשאר שפק אם נימוחו בשעת עריכה ולאכי פשע הסיתר ואין פולה פה · מח"מבר אות ד · וכן נהגו בעירנו פה בגדולה יע"א שקוניס פת מפלטר גוי :

פד המאה יוצא בה הבצה יהודים על הדוב ועל כן ראוי ליזהר שלא לאכול המאה כ"א לבקן אותה · ב"לי שק"כח · וכן אנחנו נוהגים בבתינו שלא לאכול המאה עד שמקנין אותה :

פה דבש של המרים שקורין בטיבי סילאן והגויס קורין אותו דבש יעלא בו יתושים ומולים ודבורים ויש לאזהיר בזה להמון שלא לאכול סילאן כי אם ע"י סינון :

פו לריך ליזהר בענין יבקות בגון הסילאקא ואקפייך שמלוי בו ההולעים בתוך הירק עלמו מלבד התולעים שיש בקלח ועיקר הבדיקה בזה להעמיד כל עלה ועלה נגד השמש ונראה התולעת ולפעמים אינו נראה ולריך מיבוש בידים למולאו · פר"ח שק"לד ב"לי שק"כט מח"מבר אות כג :

פז וכן הכרוב שקורין קול הפייור יש שנים שיש בהם תולעים הרבה ואם קטנים עד מאד ואא"א לשום אדם לבודקם ובשנים שידוע שיש בהם תולעים אין לאוכלם כלל · פר"ח שם ב"לי שם מח"מבר שם . ובמדינתנו פה בגדולה יע"א יש מין כרוב שקורין אותו בטיבי להאילא לפעמים ימלא בה זבובים קטנים עד מאד וימלא בעלים החיצונים הרבה מאד"א לנקותם ולבודקם ועל כן לריך ליזהר בבדיקתן הרבה ואין לאכול אלא דוקא העלים הפנימיים על ידי בדיקה יפה עד מאד :

פח הנטיעה כן קורין אותו בטיבי והעולמין שקורין בטיבי הכדובא מלוי בהם תולעים דקים בהכלים ועל כן לריך ליזהר בבדיקתם הרבה · כנ"הג הג"בי אות בן ומשם ק' הזכרונות וסיים והיודעים בדבר מוסכין את יריסם מעמה · פר"ח שם ב"לי שם מח"מבר שם · ומימינו בבית שלנו לא אכלנו כטיבי בהבשיל :

פט המזרח הרחם מלוי בהם הרבה ולריך בדיקה יפה מפני שהתולעים הם דקים וקטנים וכמראה המזרח עלמו ומשכתי את ידי מהם שלא לאוכלם · כנ"הג שם · וכן במדינתינו פה בגדולה מלוים הרבה תולעים בחזרת בין בעלים בין בשמות ולריך לבודקם בדיקה יפה :

צ הכמון שכיחי בה תולעים בתוך הגרגרים וזו בדיקתו שתמלא לגרגרך מימו ותשפשף אותו הדק היטב ותמלא בו תולעים הרבה · פר"ה שם ב"לי שם · ואנחנו מיימינו לא אכלנו כמון בביתנו :

צא גם לריך להזהר באלו התמרים הכתושים שנקי' ערי"מא בא' הש"ק שמערבים בה תמרים מרוקבים מלאים תולעים וכמה פעמים ימלאו בה תולעים בלמים ואסוכים ומעיקר הדין הבומר בפשו יבחק מהם · פר"ח שם ב"לי שם · ובמדינתנו פה בגדולה קורין אותם לתמרים הכתושים עם שומשמין מדגו"גא והמנהג הוא שלא לאכול מדגו"גא של גויס אלא דוקא מדגו"גא של ישראל המוחזק לבדוק התמרים מן התולעים :

צב יש מקומות שהגולגליות שנקראים ויסנ"אם מלילות תולעים דקים מאד ושומר כפשו יבחק מלעשות מרקחת מהם . כנ"הג הג"בי אות פב פר"ח שם ב"לי שם מח"מבר אות פה :

צג הכרפס יש בו תולעים והוא כגון הכרפס יבוקים ולריך ליזהר בבדיקתו יפה ולבדוקו

פעם ושתים · עוד יש מין כרפס במדינתנו פה בגדולה יע"א שקורין בערבי מעדנוס והמון עם אלנו אוכלים אותו בלי בדיקה שאומרים שמין זה לא יוצא בו תולעים שבורחים מריחו והגם שאנחנו הבאנו מנהו ובדקנו כמה עלים בדיקה יפה ולא מלאנו בו תולעים מ"מ אין לסמוך ע"ז ואוי לכל ירא שמים שיבדוק את המעדנוס בדיקה יפה כמו הכרפס :

צד גם יש מין אי במדינתנו שקורין אותו בערבי רסאל והוא שני עיניס ויש קבלה אלנו פה בגדולה יע"א שרסאל הגדל בגנות ובפרדסות זה עלו בו תולעים הרבה ואא"א בבדיקה והיסראל אין אוכלים אותו אבל הרסאל שגדל בשדה מאליו וקורין אותו רסאל אל בר זה יש קבלה שאין בו תולעים ואוכלים אותו היסראל בלא בדיקה כך הוא המנהג בעירנו . ואין בדיקן מימינו לא אכלנו רסאל לא זה ולא זה דמי מפיס לשמה הגדל בגנות יש בו תולעים והגדל בשדה אין בו תולעים ומיהו אין בידנו למחות בידם כיון שיש להם קבלה כך :

צה הלמון יש בו הרבה תולעים בעלים שלו ואנחנו מימינו לא אכלנו למון אלא דוקא המתוקות אבל הבלין לא אכלנו מימינו מטום דבדיקתן קשה אבל המנהג בעירנו שאוכלים גם הבלין על ידי בדיקה ולריך לסזסים שיבדקו הבלים בדיקה יפה ומעולה פעם ושתים ושלש :

צו הכרתי במדינתנו אוכלים אותו בלי בדיקה באומרם שאין בו תולעים אבל אנחנו בדקנו בדקנו ומימינו ולאינו לפעמים שיהיה בו תולעים שהם בתוך עלי הכרתי בין העור לבשר ואינם נרגשים אבל נראה במקומם על הכרתי כמו חוט לבן והתולעים הם בסוף החוט ועל כן לריך ליזהר בבדיקתו הרבה :

צז עוד במדינתנו עושים מרקחת מקליפת אתרוגים המוזים שקורין אותם קטר על דבש הדבש אם עבו המרקחת בהקליפות הכז' כשהקליפות לחים זהו אין בהם בית מיחוש אבל המנהג הוא שכל שהכוכים מלגיעים אלו הקליפות של הדבש ומיבשים אותם ומוכרים אותם וכשמתיבשים אלו הקליפות נעשה בהם התולעים על העור מבחוץ וג"כ עושים התולעים הכז' חוט לבן ומס תחת החוט ופעם אי קנו מאלו הקליפות היבשים ועשו מהם מרקחת ואחר שעשו הביאו לשודה ואכלו מהם הרבה והיה שם אים אי נקדן ולא שים תולעים תחת החוט הלבן ואפי' אחר הבשול ובקנו אותם ג"כ כלו אלו התולעים ולא נימוחו ועל כן לריך ליזהר שכל מי שיקנה מאלו הקליפים היבשים לריך לבודקם מן התולעים האלו שהם תחת החוט ולדקדק בהם הרבה הדק היטב :

צח נכון לכל בעל תורה שלא לאכול זלא"עה מיתק אי כי מלוים הולעים ואף שבדקוהו בעים אי אנשים הדיוטות מהיריים יש לחוש לספק תורה אבל כשהיתק עבושל יש לסמוך על בדיקתם דיש ס"ס · כתי סק"יט וסיים דמיוס שעמד על דעתו לא אכל יתק אי מח"מבר אות כז :

צט עלי גפנים בעיר אדם לוצה היה מבוכה גדולה שבדקו עלי גפנים ומלאום מלאים הולעים דקים ואחר שבדקו כמה פעמים עינא דשפיר חזה בגד הטמא עין לו לאתה לאכתי פשו מובא וכיולא עשו בקיומות הרבה ולכן עלתה הקבמת הרי"ל והר"מל ז"ל ומאר חכמי לובה לאוכרם לגמרי ועי"ש בס' חכן אלהים למהר"חא ז"ל · מח"מבר אות כד · גם פה עירנו בגדולה יע"א יש הקבמה קדומה משנים קדמוניות שלא לאכול עלי גפנים ואללו הם אסורים כמו בשר חזיר וזה פשוט אצל הכמון · וזה כמו שתי שנים שהיינו בפרדס אי עם כמה בני אדם ואי מהם הביא בידו עלי גפנים ואא"ל תראו לנו היכן הם הולעים והבאנו אותה בשמש כמו גי דקים והראינו להם בהמון כמה וכמה הולעים קטנים שהם רלים ומרקדים ומלאים בתוך העלים ואמרו לנו ברוך שבחר בהם ובמשנתם :

ק מנהג שאלונ"קי ועיירות אחרות שלא לאכול קומ"נו יען כי הוא מלא תולעים · מח"מבר אות כו · ובעירנו לינו מלוי זה גם אין אנחנו יודעים מהו קומ"נו :

קא סעי' יא אשה שנמלא אחר בדיקתם וכו' · יש מי שאומר שאין הנשים נאמנות בבדיקה שיש בה עורח · רש"ל פא"ט סי' קו · ואין המנהג כן אלא המנהג הנשים בודקות הפירות והקטניה ועליסם מוכיגן · תו"ח כלל מו דין ט ע"ז שק"יד ס"ק שלה כנ"הג הג"בי אות קב פר"ח שק"לה פר"ת שק"כג מח"מבר אות לב עשם ס"הל כ"י הכ"א

כלל לא אות כה · וכן מעשים בכל יום פה עילכו בגלאל יע"א דהפשים בודקים הקטניות ומזרת ופולין וקמכיכן עלייהו ואין פוסק פה ומלפלף · ומ"מ לענין דינא כל אשה שהיא כשרה ומדקדקת בעלות וסלייאם בדעתה כאמנת ודאי אבל מי שאינה מדקדקת בדקדוקי מלות ואינה דעתנית אינה כאמנת ובעל כפש יחוש על עצמו ולא יחזיק אשתו בחזקת כשרה ודעתנית לכמוך עליה והיא פחותה , פרי"ת שם · גם אם יודע באשתו שהיא בודקת בשהרה ולא בשהון אין לכמוך עליה · כן משמע מדברי הגאון כרתי סק"יע :

קב שם אבל אם לא נמצאו וכו' שאינם נראים אלא לאחר שליקתן מותר וכו' · פי' אף אם הוא תולע גדול כיון שאינו כיכר אלא לאחר שליקה מותר לאכול מבדיקתה וה"ה תולעים קטנים ודקים שא"א להכיר בקל תולין שסגגה היתה ומותר לאכול מבדיקתה · פרי"ת שם שפ"ד סק"לו :

קג יש מיכי יקרות שהבדיקה קשה בהם משום שאין רואין עליו שום תולע רק שחובטין אותו על בגד שחור נופלים ממנו כמה תולעים והתולעים ג"כ יקרים וע"י בגד שחור כיכרים התולעים ולכן לריכים בדיקה יפה · כנ"הג שם ב"לי סק"ל שפ"ד סק"לו :

קד סע"י יב מרקחת שנפלו לתוכו נמלים ועברו עליהם יב"ח וכו' שהבשר דרכו להעמיד הדברים הנמסכים בתוכו · והיינו דוקא דברים שליימים אבל דברים הנחתכים הנופלים בתוכו אדרבא דרכו למסר למחות ולכלות . ש"ך סק"לז משם ש"ות הרשב"א סי' פ ורבינו יונה פ' כילד מברכין כנ"הג הג"בי אות קג פר"ח סק"לז ב"לי סק"לא כרתי סק"ך שפ"ד סק"לז וסיים הש"ך וכ"מ לענין שרן דבבעדשה לא בעיל כדלקמן סי' קד סעיף א בהגה ובדבש בעיל :

קה יש"א דוקא שידעינו שנפלו ונאבדו אבל אם סומזקו כגון שנמלאו ג' ואנו מחזיקין את המרקחת שיש בה תולעים לא מתמרינן בכה"ג לאסור אחר יב"ח מספק שדרך הדבש וכו' · פרי"ת סק"כד · ואין אנחנו מביאים דבריו לכיון דסומזקו בג' א"כ לא היה ספק אלא ודאי שיש בו נמלים ולא נשאר אלא ספק אי אם הדבש מעמיד או אינו מעמיד ונהדיא כתב מכן ז"ל לענ"ד ע' ויש מי שאומר דס"מ אלא נמלאו אי אי שנים אבל ג' אי ד' סכל אסור ע"כ והוא כתבו מכן בב"י ומשם הרא"ב דכיון שנמלאו שם כ"כ סומזק תבשיל זה שיש שם יותר מאי איכא למימר שמא נימוחו ובטלו ומשום חד ספיקא לא שריכן ליה וכו' עכ"ל ע"ש ואם כדברי הפרי"ת ז"ל דדבר שסומזק בג' מוי ספק א"כ סו"ל לסתיר אפי' בג' תולעים ומשום ס"ס אלא ודאי ומשמע דכיון שסומזק לא מוי ספק ולא דמי לס"ס מורש"ס ז"ל בס"י קי' ע' ולפי"ד דבר שיש לו חזקת איסור מותר בס"ס דסתם יש ס"ס להתיר חוץ מן המזקה אבל המזקה עלמה לא מקרי ספק והגם דהפרי"ת לעיל בסע"י ע' כתב טעם אחר דאיכא ספק נימוח דסומזק בתולעים שלא נימוחו מ"מ הרא"ש לא כתב כן וע"כ כלע"ד שאין לסמוך בזה על הרב ז"ל ולפי"ד בסומזק בג' נמלים ועברו עליהם יב"ח אסור · אחר כתבי זה ראיתי לחרי בינת אדם שער או"ח סי' לז אות כד שכתב דכיון דמומזק בג' תולעים לא מקרי ספק וכו' ע"ש והוא כדברינו וכ"כ ערו"ה אות ד ע"ש ומעתה · אחר"ך ראינו שדברי הרי הסיל פרי"ת ז"ל פוגתו פשוטה דסא דמתיר בסומזק בג' תולעים לא מעשה ס"ס דזה פשוט כיון שסומזק לא מקרי ספק אלא הא דמתיר הרי ז"ל בזה משום דזה הספק שהדבש מעמיד הדבים אינו ספק שקול אלא הוא ספק קלוש הרבה ומכן ז"ל בב"י הביא זה משם ש"ות הרשב"א סי' פ שכתב ה"ל אי מוכך לפי שהדבש דרכו להעמיד ולקיים וכו' ע"ש ולשון הנקבה הרשב"א אי מוכך ולא נקבה אי משתפק משמע דאינו ספק גמור אלא חשבא בעלמא · גם ראינו בגוף התשובה עלמה בסי' פ שכתב ז"ל אלא שאני מוכך קלת במרקחות שהם נעשות ע"י דבש וכו' ע"ש ומדנקט קלת משמע דאינו ספק כ"כ אלא חשבא קלת וכיון דאינו ספק כ"כ משו"ה התיר הרב בסומזקו ג' ולענ"ד פשוט שזה כונת הרב ז"ל · ומ"מ הגם דהרי ז"ל התיר בסומזקו ג' נמלים אם בדיקן ס"ל דאין להקל בזה כיון דמכן ז"ל קבא אותו ספק שכתב יש לחשתפק ועוד דסומזק בג' הרי הוא כודאי ומשו"ה אף בסומזקו אסור · [הגה · ואחרי כ"א אגב חוכפים לא דק דמאי דק"ל על הפרי"ת דכיון דסומזק בג' סו"ל כודאי ואין כאן אלא חד ספק

ואיך

ואיך התיר · לק"מ דהרב ז"ל אזיל לפיטתיה דמתיר בתולעים אף בנמלא ג' שכתב בסק"כב דדוקא בתולעים דאתו מגופיה הוא דאמרינן כיון דהומזק בג' אסור אבל אי אתו מעלמא אף בנמלא ג' אמרינן דחש שכפל דחש שנמלא ואין כאן מזקה לאסור וכתב שכן דעת מהר"ם הבי"ז והמ"א ע"ש ואח"כ ה"כ גבי מרקחת דהכי מעלים לאו מגופא קא רבו אלא מעלמא אתו ואין כאן מזקה לאסור בנמלא והגם שכ' אח"ך שלבו נוקפו וכו' כתם הוא דליכא אלא חד ספיקא אבל בכ"ד דאיכא ס"ס מעו"ס התיר בפמיעות · ומה שהביא מו"א כ' ראים מעכ"ו אינה ראים דהתם מייכי בתולעים שבירקות דמיכים קרבו ואיכא חזקה לאסור מעכ"ש הכא דמעלמא קאתו אף בנמלא ג' לא מקריא חזקה שכן הוא דעת מכן ז"ל כמ"ש הפר"ת גופיה שם וג"כ מה שהביא עוד ראים מהרי"ב בינת אדם והעד"ה יש לדחות כן וא"כ דברי הפר"ת חיים וקיימים והדין דין אמת להתיר במרקחת אף בנמלא ג' נמלים לאחר שעברו עליה יב"ח · ואחר זמן אינה הי' לידינו כ' מזמור לדוד לאסר"ק ז"ל ורא"ינו שכן פי' כוונת הפר"ת ז"ל ומאחכו] :

קו סע"י יג דבש שנפלו בו נמלים יחמנו וכו' ויסננו · ואין זה מבטל איסור לכתחי' סמ"ן כוונתינו אלא לתקן הדבש · מכן ז"ל בב"י משם אורחות חיים ע"ז סק"יח ס"ק סק"לה פר"ח סק"לה ב"לי סק"לב · ושוד מעם אחר דאין כאן מבטל איסור כיון דמסננו ומפריד האיסור · כרתי סק"כא וכ"כ לעיל אות כ משם הגאון חק"ל ח"ד סי' מב וחק"ל ח"ד סי' ו ע"ש ועי' בערו"ש אות ז :

קז סע"י יד חטים שמתולעים מותר לטוחנן וכו' · הנה דאם הם מתולעים בדוב בעכין דאיברו אותם מן התולעים קודם טחינה והגם דמפשט דברי מכן ז"ל משמע דאפילו לבדר אותם קודם טחינה מ"מ האחרונים החמירו והסכיכו לבדר אותם קודם טחינה וכיון דלא נשאר אלא חשבא דיש שם תולעים מותר לטוחנן · ש"ך סק"לט כנ"הג הג"בי אות לו פר"ח סק"לט ש"ך סק"לט הכ"א שם אות כד מנ"י כלל מו סק"לו :

קח ומעשה שמותר לטוחנן מפני שבודאים התולעים לחוץ דרך דופני החפרכסת ועוד דאף אם יעמנו התולעים בעילים בדוב בתוך הקמח ולפ"ז לכתחי' אין לטחון אלא בדיחים גדול שיש בו חפרכסת ובדיעבד אי אין לו דיחים גדול שיש בו חפרכסת לענין שהוכל לבדוק שם מותר לטחון גם בדחים של יד · ש"ך סק"מ כנ"הג הג"בי אות לה פר"ח סק"מ ב"לי סק"לד כרתי סק"כב ש"ך סק"מ חכ"א שם :

קט שם והוא שיקד הקמח לאור היום · אלו שני התקנות שבודאים התולעים מקול הרימים ומרקדין הקמח אח"ך לא מצאו אלא באלו עין התולעים הקטנים או האדומים שאם לא יהיה להם מקום לבדוק הם ניכרים בקמח ומתבררים ומה שנטחן מהם מתבטל אבל תולעים הדקים הלבנים שאלו אינם בודאים גם אינם נבררים בריקוד אין לטחון ומ"מ אם עבר ומחן בדיעבד מותר שחזקתן שנימוחו · פר"ת סק"כו :

קי וכ"ש קמח שהתליע ונתהוו מילבין בתוכו שאסור לטוחנו ולא דמי לחטים דשם לא הוי מבטל איסור דכוונתו לטחון החטים אבל בקמח ולפי הוי מבטל איסור משום דכבר נחון ועומד · משז"ז סק"יח ש"ך סק"לט :

איק ואם לא עשה החטים קמח אלא דוקא מלקו אותם ברחים ועשו אותן גרס אסור לבשלן בקדרה לפי' אח"ל שנתלעו בתלוש פוסקים בתבשיל ואין כאן אלא ספק נימוח · פר"ת שם :

איב לא מכי מחלה לחטים או פירות מהולעים · חב"י סי' נח מק"מבר אות לד :

איג זתים שנכנס אי באותו מקום שתליעו בעמובר יותר טוב לקנות הטמן מן הגויים שעמנו הזתים ולא מישראל ולריך לבער שיש ס' כנגד המשן ואם מספקא לן אם יש ששים אזלינן לאומרא ואם עבר יב"ח על הטמן הכז יש לדון להקל · ש"ות דבר שמואל סימן רבו מק"מבר אות לה :

איד מותר לעשות מחטים אלו שהתליעו חלב חטה שהם כיומים ונקרמים ונקצאים כגבינה לבבק בהם בגדים · ער"ה אות ע משם הרי פרים מאירות מ"ג סי' נה :

קטו אם קנה פת מן הטוק ולאה חולעת אי' עתה בהוך הפת יזרוק את התולעת עם כטילת עקוס מן הפת ויאכל הבאר . טו"ג קק"עם :

קיו סעי' טו איני עופות הגדלים בחילן וכו' אסורים . וכן הסכימו כל הפוסקים דלא כהג"עה ומהרש"ל ז"ל דמתירים בבחיטה :

קיז סעי' יו כל תולעים הנמצאים בבעתם וכו' והנמצאים בדגים בועיה אסורים וכו' . ואם נמצאים בעוה הדג או בבבד ג"כ אסורים עשוס דמעצמא אתו ועיילי ליה דרך נחיריו . ב"ך והגס דבש"ך הנמצא אצלנו לא כתב זה הדין מ"מ הגאון מב"י כלל מז קק"א הביא כן עשס הש"ך פר"ח קק"עם ב"לי קק"לז קו"לנו כלל מו אות א חב"א אם אות כח :

קיח יש ליזהר להסיר הב"מ של הדגים הגדולים בתולעים . לח"הפ קק"לה ב"לי אם עשמו :

קיט עוד יש להזהיר העם להחוך מן הראש של הדגים שקורין זאבר"ש (ויתכן בזהו שקורין אצלנו בערבי בגיטוג והוא אדום) שב"ש הרוב מולאים אם תולעים קטנים מאד . ב"לי אם . וכן בעיננו מקורין הבגיטוג הנז"ל ויתכן עשוס טעם זה :

קך יש מקומות שהנים מגדלים בדגת היס שרלים אצל הקנפירין כמוך מעם לאס וגס על הקנפירין ובתוך הפת ואס עגולין כעדבה ואין ניכרים כלל ויש לאס עינים שחורים בבני עפי זבובים קטנים זה אצל זה והמוכר אותם יכול להפליאם בקבין וכמה פעמים הפרשתי אותם והנחתים בצלוחית של מים ולאו אותם שעים בזמים ובק"ק פראג הכל מכירים אותם ונתפרסם אם האיסור ועכ"פ היוב גדול לגרר הינב הינב על הקנפירין וקמוך לחם ועל הזנב ולבדוק היטב אחורי האזנים ובפה . חב"א אם :

קכא ובכל המקומות צריך לבדוק הכף מתחלת יני פקח בדגים בפה ובאזנים פיש אם תולעים כמו חוטים והוא כמו כחש ארוך ודק ואני הראיתי לאם הרבה פעמים זה מצוי מקודם הפסח עד יני החוקף . חב"א אם :

קכב אם ואפי' פירשו קלת וחזרו מותרים וכו' . היינו כשלא פירשו לגמרי אבל אם פירשו לגמרי אסורים . ב"ך קק"מד פר"ח קק"מו שפ"ד קק"ד :

קכג אם ודוקא מחיים אבל הגדלים בבשר אח"ש או בדגים וגבינה מותרים כל זמן שלא פירשו וכו' . הכח יש בזה מחלוקת גדולה דראב"יה ס"ל דאף אם פירשו לגמרי מותר וכשב"ט ס"ל דאם פירשו לגמרי אסור אבל אם פירשו ע"ג חתיכה או ע"ג הגבינה מותר דהיינו רביתיהו ולא דמי לפירות דאם פירשו ע"ג הכלי דאסיר אבל הכא מותר והרש"בא ס"ל דאין הפרש ביניהם לפירות וגם הכא אם פירשו ע"ג חתיכה או ע"ג הגבינה אסורים ויעוין כל זה בב"י . ומכן ז"ל יש להסתפק בו דמ"ש כ"ז שלא פירשו לא ידענו דעתו בזה דמוכל לפרש דבריו כל זמן שלא פירשו לגמרי אבל אם פירשו על החתיכה או על הגבינה לא מקרי פירשו או נוכל לפרש הא דקאמר כ"ז שלא פירשו היינו לא פירשו לא ע"ג החתיכה ולא על הגבינה אבל אם פירשו על אלו מקרי פירשו ואסור . גם מ"ש אח"ך ז"ל ולא חיישינן בעוד פירשו מחיים חוץ לחתיכה וכו' משמע דוקא אם פירשו חוץ לחתיכה אבל אם פירשו ע"ג החתיכה. לא מקרי פירשו אבל אפ"ם נובל לפ' דבריו דאפי' אם פירשו ע"ג החתיכה חוץ לחתיכה קרי לה ואסור ודוקא אם פירשו בתוך החתיכה עצמה מותר בחופן דברי מכן ז"ל הם סתומים ולא יעיינן מי ס"ל כרש"בא או כרש"בא אבל הא ודאי דלא ס"ל כראב"יה ז"ל אלא ס"ל דין בבשר דין בדגים דין בגבינה אם פירשו לחוץ אסורים ודלא כרמ"א בהגה שכתב שיש לסתוך על ראב"יה ז"ל אם נתערבו בשאר מאכל . ולענין הלכה הפר"ח בסק"ג האריך בזה והסתיר בזה מאד וס"ל דלא כראב"יה ז"ל גם הפר"ת ז"ל סק"כו הסכים עמו וגם ס"ל להפר"ח בסק"ב וגג דאף אם פירש ע"ג החתיכה או ע"ג הגבינה אסור מספק כמו גבי הערה . ואכן פה עינינו בגדולי יע"א נוהגים כהפר"ח ז"ל וכ"ז הרשב"א ז"ל דאם ראו הזלעים בגבינה מרעישים העולם ואוסרים אותם ואי"כ פה עינינו יע"א דין בבשר דין בדגים דין בגבינה אם פירשו על גבינה הכל אסור לנהגו כ"ז הרשב"א ז"ל וכדעסיק הפר"ח ז"ל ואין לכאות :

קכד ומיהו מזות קצה הוגד לי דבעינינו בגדולי יע"א מחמירים ביותר מזה דאף אם ראו תולעים בתוך חתיכת הגבינה והתולעים אינם נראים מבחוץ אלא כשיבטו חתיכת

הגבינה

הגבינה יצאו מהם הולעים הם אוסרים אותה וזה לא מצינו קבלה בעולם שאוסרים דאף בפירות שהתליעו בתולעים אם הם בתוך הפרי מותרים ולא ידענו למה כך מפורין . וכן כשמולאים הולעים בחלב חמוץ שנקי יגורי"עי ובערבי לבן אוסרים אותו ולפי הדין הוא מותר כיון שלא פירשו אלא הם בתוך היגורי"עי ואף אם פירשו בדופני הכלי של היגורי"עי ג"כ מותר ואי"כ לפה אוסרים היגורי"עי ואף אם הוקנו מכלי אל כלי ג"כ מותר כמ"ש מכן ז"ל בב"י והביאו מו"כם ז"ל בהגה לעיל סעי' ד . וקלת מן החברים אמרו דהא דאוסרים התולעים שבתוך הגבינה והיגורי"עי היינו משום דעל הרוב הוסקין דאלו התולעים אתו מעצמא דע"י שבאים לתוכו יתוסים וזבובים מתרוים מהם התולעים ולא הוכח לנו בזה . ואפשר משום דאיסור התולעים הוא חמור מאד דעל כל תולע ותולע חייב המש מלקות או שם מלקות והגבינה והיגורי"עי הם מקורים ביד נעי האדלות שרוב החרוים אצלנו הם עמא דארעא ואפי' מקבא אינם יודעים מש"ם ראו להחמיר עליהם ואסרו להם אפי' הולעים בתוך הגבינה ושל היגורי"עי שאנו אינם יודעים להבחין בין אם פירש אחון או לא פירש ומש"ה אסרו להם הכל זהו מה שעלה בדעתנו ליתן טעם למנהג . ומ"מ מי שירצה לאכול הגבינה שמצא תולעים בתוכה דוקא וגם לאכול היגורי"עי המתולע אין אנו יכולים למחות בידו ודי בזה . והכח מה שתמצנו על המנהג שאוסרים דזה נאמר על המסקה ולא על האוכל ואנחנו בתחלת הענין המצנו אותו ליגורי"עי שהוא מסקה אבל אין האמת כן אלא היגורי"עי הוא אוכל ולא מסקה ומ"ש האמת הוא שמן הדין אוסרים סיגורי"עי שחיישינן שמא יפרים על דופני הכלי ומ"ש המנהג שאוסרים היגורי"עי הוא מנהג כפי הדין אבל מה שאוסרים הגבינה שנמצא בה תולעים הוא משום חומרא כמ"ש דאין לומר דחיישינן שבשעה שמשבר הגבינה לחתיכות הם פוסקים על הגבינה ואסורים חדא דיתכן דאף אם יפרשו על חתיכת הגבינה אחר שיבטו אותם ג"כ מותר דהיינו הביתייסו ועוד דאנחנו לא התרנו לאכול התולעים של הגבינה מ"ו דאם רואו תולעים בגבינה בשעה שמחתכין אותה לחתיכות הא ודאי אין אוכלים אותם להתולעים ותוקנין אותם לחוץ דאיכא משום בל תבקלו וכך היא המיסתנו דהמנהג הוא כיון שרואים תולעים בגבינה הם אוסרים את הגבינה הכז' לגמרי ומה היאסר הגבינה דלמאי חיישינן דאם בעת שיבבר הגבינה יראה בה הולעים הא ודאי שיזרוק אותם ואם חיישינן דהגבינה שאוכל יש בה הולעים ונפנים זהו מותר לכל הדעות :

קכה אם הילכך הולעים הנמצאים בקערה שנפלו מן הבשר מותרים לדעת המתירין וכו' . הפי' הכהן הוא היינו לדעת המתירין בפירשם מתה דהא מכן לא הבליע להתיר בפירשם מתה בסעי' ד . פר"ח קקמ"ח פר"ם קקכ"ח . ומיהו אכן בדיקן בסעי' ד אות כה כתבנו דחיישינן לחומרא ואסור ומ"כ לפ"ז הולעים שבקערה שנפלו מן הבשר אסורים :

קכו זבובים המטיליה בילים בבשר בימות החמה והם כמו גרעיני חרדל לבנים לריך לבודקם ולהדיח הבשר יפה יפה שלא ישאר אפי' אי' וי"א דהני גרעיני לבנים שמטילים הזבובים אינם בילי זבובים אלא מתהוים מרוקם ולחתם והראים שאינם נעשים לאחר זמן זבובים אלא הולעים וכל עוד שלא נעשו הולעים הוא כפירשא בעצמא ושרו ול"ע ושומר נפשו ירחק מהם ומ"מבר אות לז מסם מהר"ם ן חביב ז"ל בחבובותיו כ"י סי' תי' ודבר זה הוא עלוי פה עינינו בגדולי ובפרט בימות החמה ועל כן לריך ליזהר בזה מאד כי כיון דהטילו הבלים הנז' אחר שעה אי' מתהוים הולעים לבנים דקים מאד למאות ולאלפים ולריך בדיקה גדולה מאד ומנהגינו הוא במלכיעין הבשר בימות הקיץ לכרוך אותו בטעלית כדי שלא יכומו בו הזבובים או לכסות אותו בכלי היטב באופן שלא יכנסו שם זבובים . ופעם אי' קנה אי' בשר מן הקצב ולאה בו הולעים מאלו הבילי זבובים הבדם ועל כן לריך להזהיר בזה לבעון העם שיבניחו על הבשר היטב היטב :

קכז יש"א שכן הנמצא בחבשיל הנקי' אגלאל אם נמצא עדין בקליפתו בטל טעמו בחבשיל ואם נמצאת הקליפה ריקנית חזקה שלא לתוך החבשיל ואינו מכר ואינו כדין בריה דאפי' באלף לא בטיל אם אי"א עי' שיטן . בית יאודה חי"א דף קטו קוף ע"א מה"בר אות מ . ואמנו החבבים הי"ו שיתכן שזהו שקורין בערבי זאכרעאה ובלבון תורם נקי שבבול כמש"ם

כמו

כמו שבלול המים יהלוך שהוא יש לו קליפה ונחבא בתוך הקליפה וכשאדם תופס אותו הוא מוציא עלמו מהוך הקליפה · וי"א דהתבקיל מותר משום דגדילתו בשדה ומתערב עם מזרעונין ורובו ריקן ואם כן איכא ס"ס וקרוב לודאי שביעוה ולכ"ע מותר לשמא כפל ריקן וחקר ואת"ל יש שרץ שמא ביעוה · ער"ה אות ה :

קכח מרקחת מפירות כבושים בחומץ ובשם והפירות לפין בתוך המשקה שנתהוו בהן תולעים יש להתפקק אם השרלים מן המשקה הנטיעו או מן הפירות דאם לאחר מן המשקה התליעו הגם דאם פורשים על דופן הכלי מבפנים מותרים כמו שרץ המים אבל אם לאחר דמן הפירות התליעו אם פירשו על דופני הכלי מבפנים אסורים כמו פירות שהתליעו ודעת הה' המואל להקל דאפי' אם נכנסו מן הפרי כיון דהפרי בתים הוי שרץ המים ואף אם יפרשו על הפירות ג"כ לא מקרי פירשו כיון דהפירות הם לתוך ומשקה טופח עליהם ובעל המחבר אסר המרקחת הזה ומעלם להחמיר · ס"ות תשובה מאהבה ח"א סי' לד הביאו פת"ת סק"ז וס' ת"מ היכו מלוי אלכו לראות הדברים בשרשן · ויתכן הא דהחמיר ואסר משום דס"ל דמן הפירות התליעו ולא ס"ל דהוי שרץ המים אלא הוי כמו פירות יבשים שהתליעו ואם פירשו אסורים ומשו"ה החמיר · ולפ"ז בזעשה שהיה שהיה לנו מרקחת של תפוחים כבושים בחומץ ושאר הבלין והתליעו התפוחים ואסרנו לזאת המרקחת דהשתנו שמא פירשו ואי"כ יפה עשינו דכוונכו לדעת הרב המוסר :

קכט פעי' יז שרץ שרוף מותר לאוכלו משום רפואה וכו' · וכ"כ מור"ם ז"ל בהגה לקמן ס"כי קנה ע"ש · ואפי' אם הוא מאיסורי הנאה דקי"ל כל הנשרפין אפרם מותר"חון מע"ז וי"ן · ס"ך לקמן ס' קנה סק"יט כנ"הג הג"בי אות איק שס"ד סק"מט · ואפי' לחולה שאינ"ש · מור"ם בהגה שם כנ"הג שם משם המרדכי שפ"ד שם :

קל ומיהו להמחותו אסור אם לא חולי שיש בו סכנה · כנ"הג שם אות קיב משם רש"ל ודומ"א :

קלא אע"ג דמלשון מכן ז"ל משמע דדוקא משום רפואה מותר אבל לאדם בריא אסור מ"מ לענין דינא הייכו דוקא לשרוף שרץ לכתחי' אסור לאדם בריא משום דהוי מצ"א לכתחי' אבל אם הוא כשרף מאליו דלא הוי מצ"א מותר אפי' לבריא · כ"מ מלי המרדכי פ' כל שעה וכ"מ מלי אר"ם כלל מצ דין יט מלי כלל מו סק"ט משו"ז סק"כג מה"בר אות מצ ער"ה אות י :

קלב נכפה שבא גוי לרפאותו ולהאכילו מאכל שיש בו שרץ העוף אם הרפואה בידוע מותר ואם לאו אסור · כנ"הג הג"בי אות קיג משם הגמ"י פ"ד מה"מא ורש"ל ספ"אט סי' קכו ואר"ה כלל נט סי' לה · ע"ז סק"כד בלי סק"מב ספ"ד סק"כד שר"ג סק"כב · ואם בעל הגוי השרץ בששים לרפואה מותר · כנ"הג שם אות קיד משם הכז' ע"ז שם בלי שם שפ"ד שם :

קלג וכ"ש שאר חולאים עלמה שיב"ש שאין לחוש להאכילם עפ"י רופא מומחה דבר טומאה כגון התרילאק וכה"ג שמעורב בו דבר איסור אז אף האיסור לבדו · כנ"הג שם אות קיג בשם אר"ה שם שר"ג שם :

קלד ומנהג פשוט בקוסטא להאכיל החולה מן הסדפון מבשר הקפוד שאומרים שהוא יפה לחולי זה · כנ"הג שם :

קלה הא דאמרינן שרץ שרוף מותר לריך לדקדק בו שיהא נשרף עד שיעשה נחלת מבפנים ושרף כולו עד שיעשה אפר גמור אבל אם נחרך עד שנעשה כפחם לבד אסור כי עדין יש בו ממש ומגשם שבפנים נעמו עם כל זה אין לאוכלו אלא על אופן הכז' · פר"ת סק"ל :

קלו מי שיש לו חולי שאינו יכול לסעמיד השתן יש להתיר לשרוף זנב עכבר עד שיהיה כעפר זו היא תרופתו לתת לו לשתותו אמנם כ"ע מודו דאם אפשר בלא איסור אין להתיר אפי' איסור קל ואם א"א בלא"ה והוא משש"ש מי יאסור אפי' איסור חמור · ז"א מ"ג מ"ל עיין ח אות עו משם עיקרי הד"ט סי' עו :

קלז מנהג פשוט בעיכנו פס בגדאד יע"א דמי שיש לו חולי השבכון שותה גיכל כן שמו בער'בי והוא בילים של כלב המים ורפואתו ידועה :

קלח רפואה לבעלי יקרון לבלוע שמונה כנים של נאשו ואחולה יולא ונכנס רק שנתפך

פניו

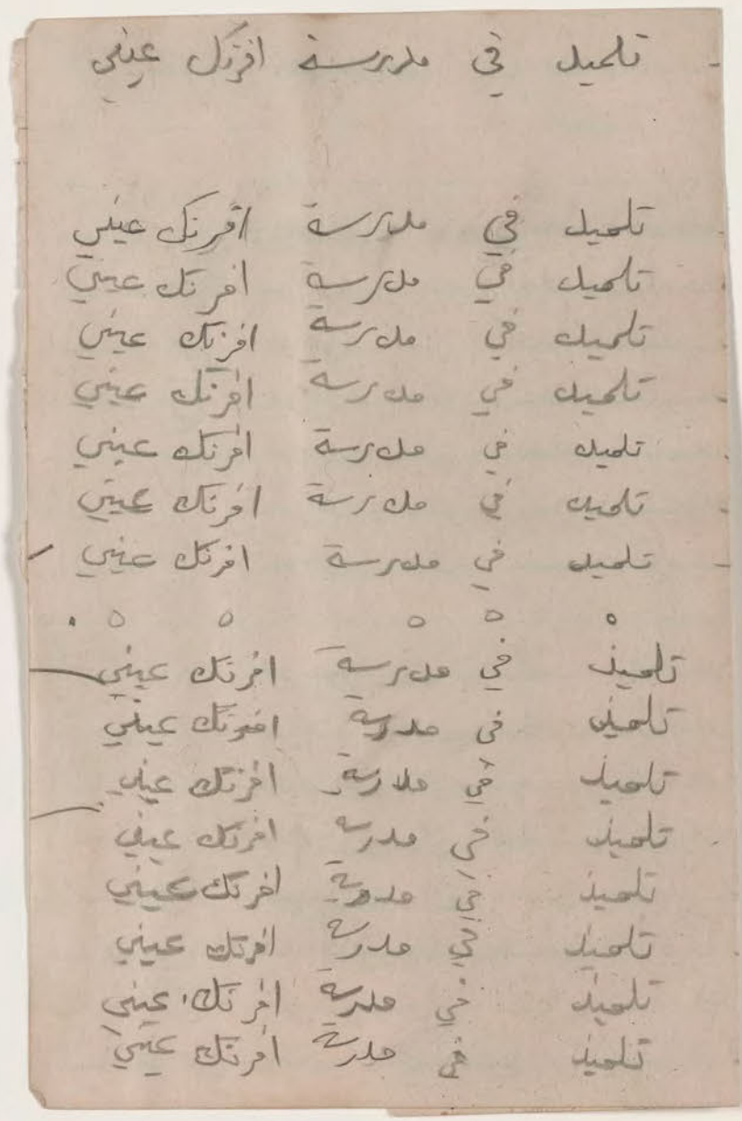

fragment/insert found with book قطعة شظية وُجدت مع مادة مفردة

الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني

الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني

الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عيني
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك
الياهو فرج موجود في بغداد تلميذ في مدرسة افرتك عي

fragment/insert found with book

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب

פכיו ליקון לאור ופכי אלין כפולאם זו בדוקם ומנוסים · בל"י סק"מב מסס סכב חו"י סי' קג לח"הפ סק"מל :

קלט הסולף דבר איסור דרך כחיכיו אף לכסכם גרומו בכזית פעור אלין דרך אכילתו בכך · ס"ות הל"קט ח"ל סי' לם ב"לי סס ת"הב לות מג :

קמ מנהג פה עיכנו בגדלד · יע"ל סלס אז כשקעה בו חולי הקדחת והאריך בזס סחולי תכופתו ממגיאים הולעים שגדלים בפרדס ע"פ לוות המים וקורין לותס בערבי דול אל בקתאלין וסס תולעים גדולים ואמרכים אדומים ומחוריס וכל א' אורכו יותר מאלבע ומגיאין תולעים הכז' ודכים לותס בעדוכם הילק היעב' עד שיהו כמים ואח"ך מכיאין לותס בתבשיל של המולס או בקתון של מים ואוכל לותס או שותה לותס בלי ידיעתו ואח"ך מודיעים לאולס שאכל או שתה תולעים הכז' וסוף מלטער ונרתע וזס יהיה תכופת הקדחת הכז' :

קמא היכוקות שמוליאין הטעין בפיסס תכופתס שיקחו בקיא א' של שור וקורין לותס בערבי בקאי"ת אל שור וסוף גדול ומלוים בשורים או בגאמוס ומעכין לותס בידס ומוליאין הדס ומוסחין אה כל החעים שבפי שתיוק בדס הכז' · ותכופתו ידועס · כן עושים פה בגדלד :

סימן פה

א סעי' א שיעכי חגבים וכו' · ועכשיו כנהגים שלא לאכול שום חגב אפי' בידוע ששמו חגב לפי שאין אנו בקיאין בשמותיהן · ע"ז סק"א כ"הסג הג"בי לות ג ב"לי סק"א חכ"א כלל על לות א :

ב ועתה שאין אנחנו לוכלין כי אם בעקורת כל חגב שיש לו ד' שיעכין שפיקא הוי ולא ולאי וכ"ע כשיש עוד ספק דהוי ק"ס · שפ"ד קוף סק"א :

ג סעי' ב חגבים אינס מעוגים שחיעה · וע"ע אסור לאוכלן חיים ואפי' להעביכן בפה חיים אסור ; ש"ך סק"ג פר"ס סק"ד כ"הסג הג"בי לות ד עס"ז קוף סק"א מו"ג סק"ס :

ד אין ליתן חגב חי טעא לקטן לשחוק בו דילמא מייח ואכיל ליה והוי כאלו ספין ליה איסורא בידים · פר"ח שם עס"ז שם :

ה סעי' ג ליר חגבים טעאים מותר · ויש אוסרים לאכול הליר בפני עלמו דלא כס' מכן ז"ל ולענין דינא יש להקל כיון דסוף איסורא דרבנן · פר"ח סק"ס :

ו אע"ג דליר שנבים טעאים מותר מ"מ לס חגבים אסור · פר"ח שם עשם שרמ"בס ז"ל כרתי סק"ד עס"ז סק"ג :

ז חגבים טעאים ע"י בשול אסור דטעם כעיקר דאורייתא · שפ"ד שם · ועל ידי כבישס מע"לע יש להתפק · שפ"ד שם :

סימן פו

א סעי' א שיעכי בילים להכיר שהם מעוף טהור אם ב' ראשים כדין או חדין וכו' · ואפי' אם יאמר שמוכר שהם מעוף טהור אין סומכין עליו ואף שהוא מוחזק בכשרות ויאמר זה הוא שעוף ואלו בילו איכו כאמן דודאי מסקר · ש"ך סק"א פר"ח סק"א פר"ת סק"ב שפ"ד סק"א מכ"י כלל סו סק"ג חכ"א כלל על לות ב :

א ומיהו היכא דאיכא לפכיכו עוף טהור הכאכל בעקורת ובשיעכיו והטיל בילה לפכיכו ע"ז הדרך כראה דשרי . פר"ת שם :

ג בילה שבני ראשים כדין או חדין שמצאת בלול של תרנגולים חשש גדול שוא זה וצא מעשה וחפשו ומצדו שהיה הלד אא' חד מן שאחר כחוט השערה והכשיכו ועל כן מקום שיעלא כן לריך למדוד הב' ראשין ואם כמלא ראש אא' יותר מחביכו יכשיכו · שו"ת הלק"מ

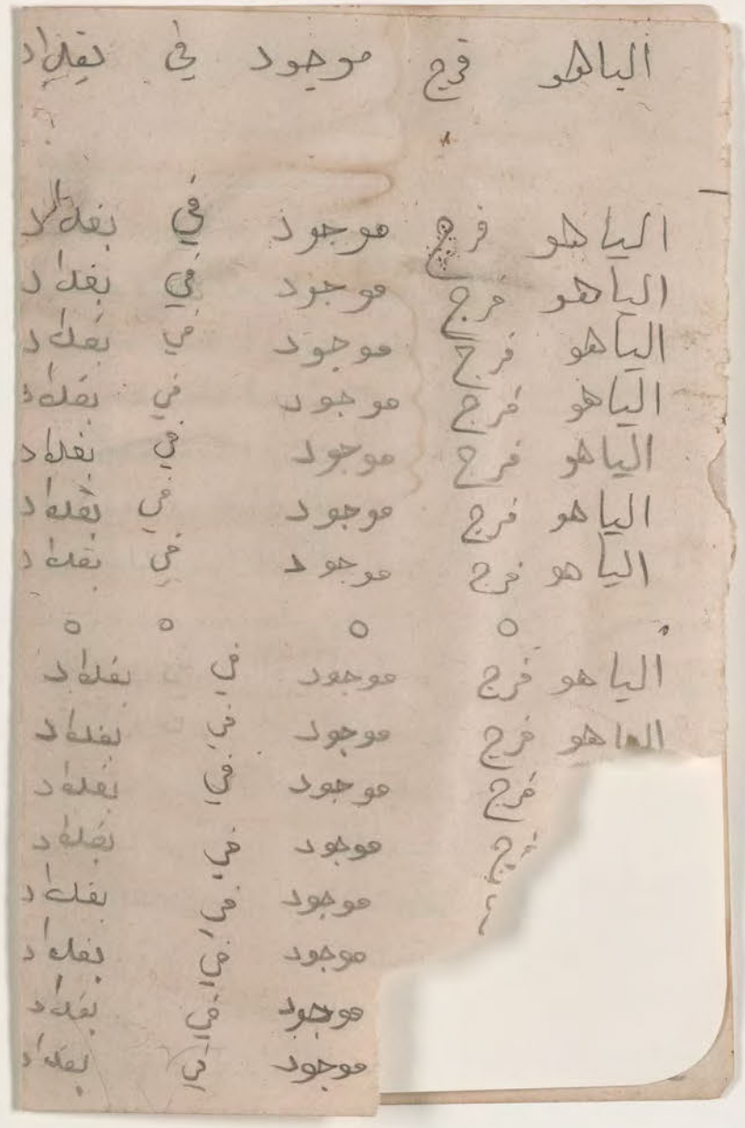

fragment/insert found with book قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب

מ"ש קי לד מ"מ"ב אות ח :

ד אם אז אסיה מלמון מבחון והלבון מבפנים בילוע אסוא בילה עוף מ"מ וכו' בילה אים לה בי מלמוכים יש לאסיר · פר"ח אק"ה ב"לי אק"ב אפ"ד אק"ו מ"מ"ב אות ב וסיים וכן המנהג פשוט אמלוים בבילים לפעמים בבי מלמוכים ואוכלים אותם ואין פולה פה ומלפלף · לחס"פ אק"ח אי"ג מסו אי וכן המנהג בעיכו בגדאד יע"ח :

ה וכן לפעמים כמלא בילה קטנה בתוך הגדולה ומותרת · פר"ח אם אאם אער האמים ב"לי אם מ"מ"ב אם וסיים וכן העיד לי מכס חביל אסוא ראה בעיניו בילה בקליפה בתוך בילה אחרת ע"כ :

ו אם כמלא בילה אי בין בילי תרנגולות קטנה מחברותים מעט ובברה ומלאת כל החלבון לבן מבלי חלמון כלל בילה זו אסורה · מסרי"קא בהגהותיו פר"ח אם ב"לי אם מ"מ"ב אם וסיים הפר"ח אם זולת אם נתבעלה מ"מנו ברובה יש לאסיר · ואומרים העולם כשאתרנגולת פוסקת להעיל בילים מעלת בילה אי אכולה חלבון ועכ"ז כשאגוי מוכר בילים לא מוכיחן אדאכי לאסיר אאין בה אי מסרה . מסריק"ש בש"ות אהלי יעקב סי' קא מ"מ"ב אם . ומ"מ אם כמלאת בלול אתרנגולים אבביתו יש לאתירה ומיהו לריך אתאיה קטנה ביותר · לאמ"הפ אם אפ"ד אם אי"ג אם מ"מ"ב אם :

ז אם לפיכך אואל לליד ישראל . הגה אי גוי · הנה בזה מכן אק"ל כאי הרמב"ם ז"ל אהגוי אינו כאמן ואפי' אם אמר אל עוף פי' מסור הם והישראל ל"ל אל עוף פי' מסור וידעינן אהוא מסור והגם דהאחרונים העלו כאי אהגם ז"ל דבכרי כאמן אמו אין לכו אלא דעת מכן ז"ל אקבלכו אולאותיו :

ח אם אם אמ"ל אל עוף פי' הוא ואמו מכירין אעוף מסור הוא קומך עליו · ואם אמר אל עוף פי' מסור הוא ואין אמו מכירין אותו העוף אכור · מ"ז אק"ב כב"אהג הגר"אעו אות ב כרתי אק"ל :

ט סעי' ב ועכשיו נוהגים ליקח בילים בשתם מכל אדם וכו' · פי' ואפי' בכרי · פר"ת אק"ל :

י אם בהגה ודוקא בבילים אאכיחים דהייכו בילת תרנגולים או אוזות וכו' · ואם אבילה הגוי בילים לפניכו ובבדם אלא בכוונה ולא הכרכו עדין בע"ע אהם אל תרנגולת מותר לאזליכן בתר רובא אבל כשהם אלמים לפניכו ואמו מכירין אותם באיכם מתרנגולות ואוזות אין להתירם · מ"ז אק"ה פר"ח אק"ה פר"ת אם מ"ז אק"ה מכ"י כלל אז אק"ח :

יא בנקומות הללו אין לאכול אלא בילי תרנגולים ואוזות אבל אל עופות הקטנים כגון הקליפה · רביכו הכנ"הג בהגו' בע"ח מי"ל אי' קטנ אק"ל ומדברי רביכו אכתב ועדין היא אדומה בב"י מסמע הכי להא כתב על דברי הטור וז"ל אבל ומדברי רביכו אכתב ועדין היא אדומה ומעורה וכו' אלא בבכבר פירסה מן האכול עקקין ואפי' אעדין היא אדומה ואית בה אוייקי קומקי קרי לה מעורה בגידין וכו' עכ"ל ע"ש הכי דלא הולך לפרש זה אקוייקי קומקי נקראת מעורה בגידין דוקא לדברי הטור ז"ל מאם דמסמע ומדבריו אאפי' פירסה מן האכול ג"כ יש בה ערוי גידין ומ"ו"ש אוכרח לפי' דגידין הייכו אוייקי קומקי אבל לפי' הרמב"ם אהבילה מכן בב"י קודם זה מסמע דמעורות בגידין הוא כפשטן דהייכו אעליין מרובות באאכול וכי' הרמב"ם היא אגמרו בחלמון והלבון אל"כ מסמע בהדיא דאפ"ם אייך בהם מעורות בגידין וזה פשוט · וכי תימא דדברי רביכו הכנ"הג איכם מובנים דכיון דבילה זו הפילה התרנגולת מהיכן אכו יודעים כשהיתה בבטנה אם היתה מעורה בגידין או לאו ואיך אומר רביכו הכנ"הג אאם ראיתה ובדוק אלמו אלא היתה מעורה בגידין דאריא ומהיכן אכו יודעים זה · דכבר פירשו הכמי הישיבה הי"ו דאפיל כובל לידע זה דזה ידוע דכל דבר אהוא אחנתק מהבירו מוכרח להיות רושם בדבר אהוא מעותק ממנו ומ"כ הכא אם אכו רואים דזו הבילה לא יש בה קלת מן הא' אהיתה תלויה בו או אפי' גומא לא יש בבילה הכז' כדי שנאמר שמכאן נתנתק המוח אלא היא אנק"ז לגמרי ולא יש בה אום רושם כלל הרי זו היא בודאי אלא היתה תלויה ומסובבת באבכול אבל אם ראיכו בבילה הכז' קלת חוט שבאאר תלוי בבילה או אפי' אין בה חוט אלא יש בה גומא קטנה או רושם אהיה אם חוט ה"ז אפק מעורה בגידין ואקוייה

הבילים הנ"ל ולא בטיל · אפ"ד אק"י אכ"ח אם אות ד · ועי"ל בדבריכו סי' קי אות יב ·

טז אם אבל אפק אם היא בילת נבלה או אם היא בילת אחוטה מותרת וכו' · בין אהיו בי תרנגולות ואאי' ואהם נבלה ואאי' אחוטה ואינו יודע בילה זו מאיזה מהם ובין אידעכו בודאי מאיזה תרנגולת היא אלא אים אפק אים אפק בתרנגולת אם היא נבלה או אחוטה כגון אפק בשחיטה דקי"ל אהוא אסול הבילה מותרת · מ"ד אק"יא פר"ח אק"י פר"ח אק"ז ב"לי אק"ו הל"פ אות ג אפ"ד אק"יא אכ"ח אם אות ה :

יז הא דאמרינן בשמוך דגם אם מודע מאיזה תרנגולת היא אלא אחינע אפק בשחיטה אבילה מותרת הייכו דוקא כגון אפק שהם ודרס או אכין פגומה דהוי אפק בשחיטה אבל אם הקפק בשחיטה הוא אלא בדק בשיכים אם אחנ הרוג או לא דהוי ודאי נבלה אין להתיר הבילה · אפ"ד אם :

יח אם בהגה ואם נשחטה התרנגולת ונמלאת טרפה דין בילים כדין אבל אנאבל בבהמה ועיין לעיל סי' פא · גם עי"ל סי' פא בדבריכו אות יא דערפות דרבנן ונתערב אהוא מותר מעוס אמ"ש ע"ש ואדון לכאן :

יט גם דין תרנגולת אלא נמלא בה מרה וקודם אשחטה היה לו מנהג בילים עיין בסימן מד אמנו · וכי תימא דדברי רביכו הכנ"הג איכם מובנים דכיון דבילה זו הפילה התרנגולת מהיכן אכו יודעים כשהיתה בבטנה אם היתה מעורה בגידין או לאו ואיך אומר רביכו הכנ"הג אאם ראיתה ובדוק אלמו אלא היתה מעורה בגידין דאריא ומהיכן אכו יודעים זה · דכבר פירשו הכמי הישיבה הי"ו דאפיל כובל לידע זה דזה ידוע דכל דבר אהוא אחנתק מהבירו מוכרח להיות רושם בדבר אהוא מעותק ממנו ומ"כ הכא אם אכו רואים דזו הבילה לא יש בה קלת מן הא' אהיתה תלויה בו או אפי' גומא לא יש בבילה הכז' כדי שנאמר שמכאן נתנתק המוח אלא היא אנק"ז לגמרי ולא יש בה אום רושם כלל הרי זו היא בודאי אלא היתה תלויה ומסובבת באבכול אבל אם ראיכו בבילה הכז' קלת חוט שבאאר תלוי בבילה או אפי' אין בה חוט אלא יש בה גומא קטנה או רושם אהיה אם חוט ה"ז אפק מעורה בגידין ואקוייה

כך היא כוונת רבינו הרמב"ם הג"ל . ולפ"ז ל"ל מ"ש המח"בר בסי' עם לות ה מעם הגאון שאלת יעבץ מ"א סי' קב דאם התרנגולת הטילה בחלמון וקליפה רכה דאז"ל מליחה וכו' עי"ש ומעמע דמותר לאוכלה וכן הביאו הפת"ת בסי' פז סק"יב ומעם שאלת יעבץ הנז' דמותר לאכלה בחלב ל"ל כגון שידענו בבירור שלא היתה מעורה בגידין וכמ"ש לעיל כדי שלא יתלוק על דברי הרמב"ם וסי' שאלת יעבץ אינו אלא אלנו . ומיהו כל זה הוא לפי הדין אבל הרי בית יהודה מ"א במנהגי אהגיל דף קיד ע"ד לות הב הביאו המח"בר לות ה דהתרנגולת שהפילה בילתה קודם שנגמרה הקליפה הקשה נוהגים לאוקרה ועשה הענהג דאוקרים בקליפה רכה ומעם דמוסדין לאותם חוטין אדומים דנראים לפעמים בקליפה דשמא כן הם הגידים הנז' בפוסקים ונקי' מעורה בגידין כסי' הטור וקיצתו . וכ"כ המרא"י כלל קב סק"ב וכ"כ הטפ"ד סק"יד וקיים וא"כ יש להחמיר כס"ג ע"ש . והולרכו לכתוב כל זה ומעם לאנהנו ומנהגינו פה בגדאד יע"א שאם הפילה התרנגולת בילה קודם שנגמרה הקליפה הקשה אין אוכלין אותה וכהוראת הרי ב"יהו ז"ל . ומיהו כתב ב"יהו שם דכל זה לכתחי' אבל אם נתערבה בחבשיל ודאי שאינה אוקרת על שתשיה מעורה ומחוברת ומשם בגידין כמו שפסק מרן ז"ל בש"ע עכ"ל וכן נריך להיות לפי מנהגינו דאם נתערבה בחבשיל אינה אוקרת

כג סעי' ה בילת עוף טמאה שנתבשלה עם אחרות אם היא בקליפתה אינה אוסרת וכו' .

טעמא דמילתא ומעם דאמרינן מיא דביעי כיבסו ואין בה טעם כלל ואא"כ אפי' ביבל בילה אי עם בילה אי של איסור הרי מיהו אם ביבל שנים של איסור עם אי של היתר אסור לאוכלן מדרבנן דכל דהוי רוב מן האיסור אסור מדי דהוה דאיסור פגום לאוכלו בעין . פרי"ת הקר"ע . ומ"מ למעשה נריך להתיבב בדבר דאין נראה כן מדברי הפוסקים ז"ל דמשמע דמיא דביעי אין בו טעם כלל כמ"ש הוא ז"ל בראש דבריו ולא דמי לאיסור פגום דשם עכ"פ יש איסור פגום אבל הכא לא אתיב מדי ולא"ע :

כד בילה שמולחת ביי"ע שנתבשלה עם בילים אחרים וכולם עם קליפתם אע"ג דאמרינן הכא דמיא דביעי בעלמא ואינו כ"מ מ"מ מעמו מיהא איכא ודבר פ"ילמ במינו בטעמו ועל כן אסורים כל הבילים . הגם דהגאון הפ"ד הקר"ע נסתפק בזה ע"ש מ"מ הערה"ה בסי' לא אות ו כתב דאסור ומכן דעת מרן ז"ל בא"ח סי' תק"יג ע"ש וכוותיה קי"ל :

כה שם ואם היא קלופה אסורה וכו' . ואפי' אם שמותרות אינם קלופות רק האסורה קלופה אסור . פריסה דלא כב"ח ע"ז הקר"ע הר"ד הקר"ע הגר"בי אות לג פר"ח הקר"יב הל"פ הקר"ה ב"לי הקר"ה כרתי הקר"יב מש"ז הקר"י ערה"ה אות ג מכ"י כלל קג הקר"ל הכ"א כלל על אות ה :

כו ואם שמותרות קלופות והאסורה אינם קלופה יא"ל דגם בזה אסור . פריסה שם פר"ח שם ב"לי שם מש"ז שם . ויא"ל דאם האסורה אינם קלופה הגם דהמותרות קלופות מותר . ע"ז שם הל"פ שם ער"ה שם הכ"א שם . ולענין דינא יש להסכיר בחפ"מ כי כדאי הם המתירים לסמוך עליהם בחפ"מ והגם דהגאון מש"ז שם כתב דבחפ"מ אינו אומר בה לא אסור ולא היתר מ"מ כיון דהרשב"א ז"ל התיר כדמשמע מדבריו בתשובותיו הא"א סי' תק"יג ע"ש וכמ"ש משמו הער"ה ז"ל פשוט הוא דנסמוך עליו בחפ"מ ולדעתי אלו דאם המש"ז דברי הרשב"א ז"ל באותה תשובה לא היה כותב כן :

כז שם בהגה ואם היא נקובה דינה כקלופה . הגם דכל הבילים יש נקבים בקליפתם כמ"ש סי' לה סעי' ב מ"מ הנקבים הם בעבה ואין בהם הסרון אבל הכא נקב מעם ויש בו הסרון . פר"ח הקר"יג ומאר אחרונים ודלא כע"ז הקר"יא הסכיה בל"ע :

כח וה"ה בילה קדוקה דינה כנקובה . כן העלו חכמי הי"ב הי"ו :

כט שם ונריך א"א בילים כנגדה לבטלה וכו' . פי' אין לסער בילה האסורה אלא בעת שיש בתוכה אבל לא מסערינן כנגד קליפתה ואדרבא הקליפה של בילה האסורה מלערפת עם הקליפות של היתר וא"כ בבילת אפרוח אפי' אינם קלופה שנתבשלה עם בילים שניים שאינם קלופים אז בילת איסור כגון עוף טמא שהיא קלופה שנתבשלה עם בילים שאינם קלופים מלערפים כל הקליפות לבטל דרך משל הרי שיש כ"ה בילים של היתר והקליפות מחזיקין שם

בילים

בילים הוו ק"א ומותרים . ש"ך הקר"טו פר"ח הקר"יד מכ"י כלל קג הקר"א מש"ז הקר"י בקופו הל"פ אות ה ער"ה אות ה :

ל שם ואם נתבשלה בתבשיל של היתר א"ל אלא הי' מן התבשיל לבעלה ובילה שיש בה אפרוח אז הרי הם אוסרת המתבשלה עמה אפי' קלופה . הגם מרן ז"ל הקר"ל בחא כדעת הרשב"א והרמב"ן ז"ל ואפי' בבילת אפרוח דסוא דריס ב"ל בתבשיל רק הי' לבעלה ומדקתם דבריו וכתב ובילת אפרוח אוסרת המתבשל עמה משמע דליכא כמו בילת עוף טמא לענין תבשיל ולא יש בה הפרש לבילת אפרוח אלא דוקא אם נתבשלה עם בילים דלא הוי מיא בעלמא ולריך ק"א לבעלה אבל אם נתבשלה עם תבשיל אבי בשמים . מש"ז סוף הקר"יג וזה פשוט . ולענין דינא בבילת אפרוח יש להחמיר כסי' הרמב"ם ז"ל וגם בתבשיל בלא בילים אחרים בעי ק"א אבל בילת עוף טמא קלופה בתבשיל אבי בסי' כסי' מרן ז"ל . ער"ה סוף אות ד . ומ"מ בהפ"מ אי שעת הדחק כדאי הוא מרן ז"ל ודעמיה לסמוך עליו להתיר אף בבילת אפרוח בתבשיל אבי בשמים :

לא שם אי אם אוסרת המתבשל עמה וכו' . ודוקא כשידוע שהאם הוא בעוקם האוסרו

אבל בספק התערובות מותר כמ"ש ההגה לעיל סי' קו סעי' ד . ש"ך הקר"יז פר"ח הקר"טו בל"י הקר"יא הל"פ שם מכ"י שם הקר"ה הכ"א שם סק"ה אות ח . והייבו דוקא אם הספק הוא אם היה האם על החלמון או על החלבון אבל אם האם נמצא על החלמון זהו אסור אפי' עי' תערובת . מכ"י שם וכ"כ לעיל בדבריו סי' קו אות יא עי"ש :

לב שם בהגה וקליפות האיסור מלערפות עם ההיתר וכו' . פי' אפי' אם בילת איסור אינה קלופה ונלקה עם בילים שאינם קלופים קליפות האיסור מלערפים עם קליפות ההיתר דלא כב"ז הקר"יג דפי' דברי ההגה ז"ל דקאי אתבשיל עם בילת אפרוח אבל עם בילים שליניים אינם מלערפים דלא היא דבהדיא כתב מוכ"ש ז"ל עלמו בתו"ח כלל קג דין ד וז"ל ואם נתבשל בילה אסורה בבילות אחרות מלערפים קליפת ההיתר לבטל האיסור וכו' ע"כל הרי בהדיא דגם עם בילים מלערפים . מכ"י שם הקר"ז וכ"כ לעיל אות כה :

לג וגם לפי' רמ"א ז"ל דס"ל לקמן סי' לו דבהפסד מועט עלמות ההיתר אינם מלערפים . מכ"י שם אות ט שפ"ד הקר"יח ער"ה אות ה . וכ"ש לדידן דס"ל כמרן ז"ל ופסק לקמן בסי' לו דעלמות ההיתר מלערפים בכל גווגא וא"כ הכא ודאי מלערפים :

לד ופשוט הוא דס"ה הרועב והמים מלערף לא"א בילים . כרתי הקר"טו שפ"ד הקר"יז מכ"י שם הקר"ז :

לה סעי' ו בילה טרפה ונבלה דינה כדין בילת עוף טמא וכו' . הגה וי"א דכל בילים דינם שוה ואוסרים וכו' וכן יש לנהוג בעקום שאין הפ"מ וכו' . ואחרנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל ואפי' בהפסד מועט מותר :

לו סעי' ז אפרוח שנולד מבילת כ"ע מותר הגה וי"א וכו' ולכתחי' יזהר . העיקר הוא ככ' מרן ז"ל ואין להחמיר בזה אפי' לכתחי' . ש"ך הקר"ד ב"הג הגר"בי אות מו פר"ח הקר"יט בל"י הקר"טו מש"ז הקר"יד מכ"י כלל קד הקר"ג :

לז גם לכתחי' מותר להושיב תרנגולת על בילי טרפה לפגום האיסור ולא הוי מבא"א לכתחי' . ער"ה אות ו ומש הרא"ה ודלא כשאלת יעבץ"ז סי' קנא :

לה סעי' ט טרפה אינם יולדת לפיכך עוף שהוא ספק טרפה וכו' . דוקא ספק טרפה אבל ודאי טרפה לא . ש"ך הקר"כד פר"ח הקר"כג הפ"ד הקר"כד :

טל שם אם יעשון פעם אחת כשרה וכו' . ודוקא יעשון ויעיל בילים אבל שעינם לחוד לא הרי . ש"ך הקר"כה פר"ת הקר"יג דלא כהפר"ח בל"י הקר"יז פליתי הקר"ט הפ"ד הקר"כד מהר"ב אות י :

מ שם ואם יעשון פעם אחת כשרה . ואפי' בילים שהטילו בפעם ראשון . ש"ך הקר"כו . ולא אמרינן מעשה נסים נעשו לה ונתרפאה . פר"ת הקר"יד הפ"ד הקר"כה :

מא ועי"ל סי' כז סעי' יח בדבריו כמה דינים עוד :

מב סעי' י אין מוכרים בילת מ"מע לגוי וכו' יערפנה בקערה ויומכרנה לגוי וכו' אבל מותר לקנות ממנו פת סמילוס בבילים הגם וי"א וכו'. המנהג בעיבו בגדאד יע"א כשיהיה בילה אסורה עורפין אותה ומוכרין לנכרי כמו שפסק מרן ז"ל וגם לפ' מור"ם ז"ל מותר דבעיבו אין מוסגים ליתן בילים על הפת:

מג ודוקא כשהם עדופות לגמרי שהכל מעורב יחד חלבון וחלמון אסור לקנות אבל אם הם שביות שהחלבון והחלמון שלם מותר לקנות. פר"מ קק"כנ כתבי קק"ז. ובמדינתנו פה בגדאד יע"א מוסגים שאין לקנות אפי' אם החלבון והחלמון שליים:

תם ונשלם חלק הראשון מס' זבחי צדק ברוך
מחזיק כל ברק ' והי' יעזרנו לגמור גם חלק
השני הוא עזרי ומגני ' כיר"א

ראשי תיבות שמות הספרים המובאים בספר הזה עפ"י א"ב

א אה"ע · אבן העזר : אס"י · אהל יוסף : או"ח · איסור וסיתר האיסור : או"ש · איסור וסיתר שלו : אי"ר · אליס רבש : אד"ק · אדמת קדש :

ב ב"י · בית יוסף : בד"ס · בדק הבית : בבכ"י · בבכי יוסף : בתו"ה · בתורת הבית : ב"יל · בית יצחק : בתו"א · בתורת הבית האחרון : ביו · ביאורים : בתו"ק · בתורת הבית הקצר ב"א · בית אדם : בקו"א · בקונטרים אחרון : בה"י · בית הילל : בע"הר · בערפות הריאה : בל"ת · בלבושי תבואה : בע"הע · בערפות העלמות : ב"לי · בית לחם יהודה : בא"הע · בא"ר היעב : ב"יס בית יהודה : ב"א · ב"א"פ · בית אפרים : ב"ד · בית דוד : ב"ח · בית חדש : בע"ח · בני חיי : בקש"ק · בקוף קפר : ב"ע · באר עקק : בב"ר · בבראשית רבה : בתק"ס · בתקון הבית : בס"ג. בעל הלכות גדולות :

ג גו"א · גור אריה : ג"ור · גנת ורדים : גה"ק · גדולי הקדש : ג"המ · גן המלך : גב"ש · גבעת שאול :

ד דע"ק · דעת קדושים : ד"מ · דרכי משה : דב"ש · דבש משה : דמ"ר · דגול מרבבה : דמש"א · דמשק אליעזר : די · דפוס :

ה הג"הע · הגהות הערוך : הגב"י · הגהות בית יוסף : הרב"ז · הרב דוד בן זמרא : הכ"מ · הכלפה מחדש : הל"פ · הלכה פסוקה : הר"ז · הרב רבינו זלמן : הל"מ · הלכה למשה : הר"ע · הרב דניאל ערלאי :

ז ז"לא · זכר לאברהם : זב"ת · זבח תודה : זב"ר · זבחי רצון : זב"ש · זבחים שלמים : זבח שמואל : זר"א · זרע אמת : ז"תע זבחי תמים :

ח חכ"א · חכמת אדם : ח"ל · חכם לבי : חקי"ל · חקרי לב : חי"ד · חלק יורה דעה : חא"ח · חלק אורח חיים : חא"ה · חלק אבן העזר : חמ"מ · חלק חשן משפט : ח"א · חלק א' : ח"ב · חלק ב' : ח"ג · חלק ג' : חז"ל · חכמים זכרונם לברכה : חי' · חידושים : חב"י · חכוך בית יהודה : חת"ס · חתם סופר : חג"ש · חגורת שמואל : חמ"ד · חמודי דניאל : חו"ד · חוות דעת : חק"ל · חקר לאברהם :

ט ט"ז · טורי זהב : טו"ט · טוב טעם ודעת : טה"ע · טרפות העלמות : טה"ר · טרפות הריאה :

י יא"ש · יד אפרים : יש"ש · יס של שלמה : י"ש · יד שאול :

כ כנ"הג · כנסת הגדולה : כ"מ · כסף משנה : כר"ופ · כרתי ופלתי :

ל לח"ח · לחם חמודות : לח"הפ · לחם הפנים : לב"ש · לבושי שרד : לק"י לקוטי יוסף : לק"ל · לקיעת יצחק : לב"ת · לבושי תבואה : כ"י · כתיבת יד :

מ מ"ל · מגן אברהם : מ"מ · מגיד משנה : מש"כר · מחזיק ברכה : מכ"י · מנחת יעקב :

מנח"י · מנחת יוסף : מק"מ · מקדש מעט : מר"הז · מנחת הזבח : מר"מ · מכתב מאליהו : מש"ל · משנה למלך : מש"ז · משבלות זהב : מה"ש · מהלכות שמיעה : מה"ק · מהדורא קמא : מה"ב מהדורא בתרא : מה"ת · מהדורא תנינא : מו"ת · מר חמיו : מ"ר · מלאתי כתוב : מ"ב · משאת בנימין : מה"סס · מחלית הסקל :

נ נ"ש · נחלת שבעה : נק"הד · נקודות הכסף : נל"ל · נליב לב : נו"ב. נודע ביהודה :

ס סו"לא · סלת לנחת : ס"ק · סעיף קטן : ס"י · סימן : ס' · ספר : ס"הת · ספר התרומה : סמ"ג · ספר מצות גדול :

ע על"ל · עלי לבונה : ער"ה · ערך השולחן : ע"הג · עבודת הגרשוני : ענ"ה · עיני הכהן : ענ"ז · עמודי זהב : ענ"ל · עד כאן לשונו : ענ"ד · עד כאן דבריו :

פ פר"ת · פרי תואר : פכ"ה · פרק כל הבשר : פ"א · פרק א' : פ"ב פרק ב' : פת"ת · פתחי תשובה : פר"מ · פרי מגדים : פר"הא · פרי האדמה : פר"ח · פרי חדש : פא"ע · פרק אלו עוברין : פת"ב · פתחי תבואה : פא"ן · פאת נגב :

צ צ"ל · צמח צדק : **ק** קב"ל · קול בן לוי : קו"א · קונטרים אחרון :

ר ר"אש · ראש אפרים : רמ"א · רבינו משה איסרלש : ר"ת · רבינו תם : ר"ו · רבינו יהושע :

ש ש"ע · שלחן ערוך : שו"ג · שלחן גבוה : שמ"ח · שערלה חדשה : ש"ך · שפתי כהן : שפ"ד · שפתי דעת : שבו"י · שבות יעקב : שש"א · שלחנו של אברהם : ש"ות · שאלות ותשובות : שיו"ב · שיורי ברכה : שחי' · שחיטה : שפ"ז · שפתי זהב : שע"ה · שער המלך : שי"ה · שבע יהודה : שלמ"ה · שני לוחות הברית : ש"ד · שערי דורא : ש"ל · שום לדקה : **ת** תב"ש · תבואת שור : תו"ה · תורת חטאת : תו"ז · תורת זבח : תק"ה · תקון הבית : תיב"ע · תרגום יונתן בן עוזיאל :

ראשי תיבות המובאים בספר הזה מסודרים ע"ס א"ב:

א אא"ל · אי אפשר : או"ב · אותו ואת בנו : אמ"ז אחר זה · אחר זמן : אח"ך : אחר כך : אמ"ש · אחר שמיעה : אב"ל · אב בית דין : א"כ · אם כן : אס כן : אינ"ג · אף על גב : אע"פ · אף על פי : אפ"ה · אפילו הכי : אפי' · אפילו : א"ל · אין לריך : אכי"ר · אמן כן יהי רצון : את"ל · אם תמצא לומר :

ב ב"ע · ביום עוד : בז"הז · בזמן הזה : בד"א · במה דברים אמורים : בכה"ג · בכהאי גוונא : בע"הר בעומתיכו הרבים : בע"ש · בערב שבת : בכ"ד · בכדון דיקן : ב"פ · בי פעמים : בא"ע · בא"ק · בא"ח · בעקום מכה : בא"ח · בעקום מיותא : ב"מ · בני מעים · בל מעין : בע"ח · בעלי חיים : בא"ק · בטיעוט קמא : בא"ב בטיעוט בתרא · ב"הש · בית השחיטה : בעה"ב · בעל הבית : בש"ד · בשיעתא דשמיא : בל"ב · בלא ברכה : ב"ע · בידא דעבדא : בשע"ה · בשכתעלם מן העין : בל"מ · בלא מליחה : בב"וח · בבשר וחלב : בפ"ע · בפני עלמו : בע"ע · בעביעות עין : בו"ד דש"מ · בוקא לאמא דשף מלוכתיה : בה"כ · בית הכוסות : ב"א · ב' אלבעות :

ג ג"י · ג' יריס : ג"פ · ג' פעמים : גו"ע · גרייס ועלאיס :

ד ד"א · ד' אמות : ד"וח · דרשה וחלדה : ד"מ · דרך משל : דשיל"מ · דבר שיש לו מתירין : ד"ש · דבור המתחיל : דו"ר · דופן רחב : דו"ל · דופן לר :

ה ה' · הלכה · הלכות : ה"ה · הוא הדין : הפ"מ · הפשט מלובש : ה"ש · הלכות שמיעה · הלכה למשה מסיני : ה"ר · הכי רמי : הי"הב · היל קולדת בו : הלא"ה · הא לאו הכי : הו"ל · הוה ליה : הכ"ל · הכזכר לעיל : הד"מ · הדרים אמורים : בכה"ג · בכהאי גוונא : ותכו"ל · ותכוה לאאוך : ואא"ת · ואם תאמר : ו"ל · וזה לשונו : ובמחכ"ת · ובמחילת כבוד תורתו : וכ"מ · וכן משמע :

ז ז"ל · זכרונו לברכה · זה לשונו : זלו"קל · זכר לדיק וקדוש לברכה : ז"א · זה אומר : זו"ז ·

זה וזה : ז״עז · זה על זה : זל״ז · זה לזה : זס״כז · זה שלא כנגד זה :

ח מ״ו · חס ושלום : חי״ו · חיתוך : חע״כנ · חתיכת נעים כעילם : חכ״נ · חתיכת כעשית כגילם : חב״מ · חוט בשר מקיף : חש״ו · חכם שועס וקטן : חו״חש · חוט השערה :

ט ט״ר · טרפא לאסא : ט״ס · טעות סופר : ט״מ · טעם מל :

י י״א · יש אומרים : יא״ש · יש מי שאומר : יב״ח · יב חדש : יב״ש · יב שעות :
י״ל · יש לומר : יי״דע · ילא לעבאא : יכ״ש · ילא שוים : יע״א · יכוכבא עליון אמן :
יח״מק · יתרה מקומא : יח״מג · יתרת מגבה :

כ כ״כ · כן כתב · כל כך : כ״מ · כן מסמע · כל מקום : כ״ע · כולי עלמא · כ״ס · כן
קבלת : כ״ש · כל שכן · כלי שני : כמ״ש · כמו שכתב : כד״ק · כדי קליפה : ככ״ל · כן כראה
לי · כמזכר לעיל : כמ״שכ״ל · כמו שכתבנו לעיל · או לקמן : כ״ר · כלי ראשון : כדקי״ל ·
כדקיימא לן : כי״כא · כן יסי הלון אמן :

ל לק״מ · לא קשה מדי : לפמ״ש · לפי מה שכתבנו : למ״ד · למאן דאמר : לי · לשון :
לצ״ז · לעבודה זרה : לפ״ז · לפי זה : לא״ע לתא״מ · לפני עיור לא תתן מכשול : לפק״ל ·
לפי קולר דעתי : לעכ״ד · לפי עכיות דעתו : ל״ש · לא שכא :

מ מ״מ · מכל מקום : מ״מבמ · מין במינו : מבמ״אמ · מין בשאינו מינו : מ״מ · מלות
עשה : מל״ת · מלות לא תעשה : מו״ש · מולאי שבת : מש״אך · מה שאין כן : מה״ש ·
מהלכות שחיטה : מקו״ש · מקום שכי : מע״לע · מעת לעת : מע״בל · מעבר לעבר :
מק״לת · מקיח לפי הומו : מ״ז מיס זכיס : מ״ר · מראה ריאה : מז״לז · מזו לזו : מב״א ·
מבטלין איקור · מבי אלבעות : מע״לע · מעוקום לעקום : מ״בד · מכה בדופן : מח״לח ·
מחתוך לחתוך : מח״לג · מחתוך לגב :

נ כ״ל · כראה לי : כפ״י · כפיחה : כ״מ · כפקא מיכה · ס ס׳ · כפק · ספק : ס״ס · ספק ספיקא :
ס״ל · סביבא ליה : סב״ל · ספק ברכות להקל : ס״ת סרכה תלויה : סכ״ד · סכיא דיבי :

ע עוה״אר · עור ובשר חופין את רובו : על״הינ · על לד היותר עוב : עכ״פ · על כל
פניס : עכ״ז · עם כל זה : עע״ג עומד על גבו : ע״ז · על ידי זה : עיש״ב · עיין
שם באורך : ע״ס · עולם הזה : ע״הב · עולם הבא : עכ״ל · עד כאן לשונו : עע״ז ·
עובדי עבודה זרה : ע״ג · על גבי : ע״ה · עם הארץ : עכ״ד · עד כאן דבריו : ע״ד · על
דרך · ע״פ · על פניו : ע״וס · עכוכים וסרוסים :

צ צע״ג · צריך עיון גדול : צע״ר · צריך עיון רב : צו״ג . צורך גדול : צ״ל · צריך לומר :
צוס״ג · צונת סגידין :

ק קו״ד · קורבן דס : קס״ג · קשר גורל : ק״ע · קבלת עדות : קי״ל · קיימא לן : קמ״ל ·
קא משמע לן : ק״ו · ב״ב של ק״ו · קל וחומר בן בנו של קל וחומר :

ר רס״ל · רחמנא ליצלן : ר״ח · ראש חודש : ר״ת · ראשי תיבות : ר״ל · רולה לומר :
רו״ג · רוחב גולל :

ש שמי · שחיטה : ש״וב · שוחטים ובודקים : שב״כ · שלא כשדרן : ש״ו · שתי וערב : ש״פ
שומן פעוס : שאש״יי · שבר אל מבר יחליו ידובקו : ש״״מ · שיעור מליחה :

ת תר״ל · תרתי לרישותא : תבד״ש · תרי בועי דקמיכי : תע״ב · תבא עליו ברכה : תלי״ת ·
תהלות לאל יתברך :

נשרם על ידי העוסקים במלאכת הקדש
המדפיס אישע יצחק אישע שוחט ס״ט
והמסדר אליהו אהרן שמש הי״ו

דף	שיטה	טעות	תיקון
ז	ד	להחפש	לחפש
כח	ח	נ״ז	נ״ז
כז	ד	קבוע	קורע
כח	ז	ס״א קני״ג : ס״ח קני״ט :	
〃	יז	התלוים	הכלוים
〃	יח	בז׳ האגפים	באגפים
לב	לג	כחב	כתב
לג	כא	פר״ת	פר״ח
לד	קוף הקי״	חסר ·	ר״ן והיה דעות היה דיכו כדעות בהמה ומותר · בא״ח סס :
			ר״ח אם העיבר ראשו וכובו דומה לבהמה לענ״ב דמיעיבו דומה לאדם או לעוף דיכו כבהמה · שו״ח סס :
לח	יא	לות כו׳	לות ק׳ :
לו	יג	כ״ש	זב״ש
〃	יו	ק״ג	קק״ג
〃	יח	ה׳	ד׳
〃	כא	חסר	כיון דקתם מרן
〃	ל	קק״א	קק״ב
לז	יג	ב״לי	קק״ח קק״ז
〃	לב		לות ט
לח	ז	קק״כא	קק״כס
〃	יו		ס״ך קק״ך
〃	יט	י״ח	יד
〃	כג	ולא	שחט בשוגג כל״ל והשאר
〃	מא	קק״ב	קק״ך
מל	ה	לוא	לות
〃	יא	רמיכו	רמיכו
〃	יג	יד	אבל · בנפולה אם עמדה ע״י גערה או מקל מהני · הכל בעמק
〃	כו	בדבריהם	כדבריהם
〃	ל	מקבלה	מקבלא
מ	יד	עם	סס
מב	יד	חסר ·	המפרקת דאיכא הרתי לטיבותא שעוכו רך וכגע ג״כ בעלם המפרקת אפ״ה :
מג	כה	הפגם	כפגם
מה	ל	אוקרים	אומרים
〃	מ	מזק	נמחק
מז	ד	ד׳	כ׳
〃	ו	קק״כא	קק״כה
נג	ה	כן	כל
כל	לא	אות	אות עו
כה	עו · ל	ק״ג	ק״ך

דף	שיטה	טעות	תיקון
כו	יז	ק״ו	פב
〃	כג	ב׳ אות	ב׳ ערא״ם אות
כז	מה	שנכרכים	שמדברים
כב	לא	ר״ב	כ״ב
סג	י	ז	יו
〃	יא	העשים	העשוים
〃	כה	ואין	דאין
〃	לה	כא׳ בלי	כא׳ אפי׳ בלי
סד	מ	וגם	והס
ע	על	חסר	אהרונים שהתיבו אפי׳ לבהמה
עה	לד	ב׳	כ׳
〃	לו	ל״ב	לד
עו	יח	כשעט	כשחט
עח	מו	חסר	בין הקנה לבין הושט ויש בחילקו בין שחט וכו׳
עט	לג	מקום	מקום עיור · מקום לפני עיור
פ	〃	חסר	אחן הלבי ומלמים
〃	מ	הב	הבא
פו		קוף אות קה חסר ·	גם מ״ש אבל מסתמא חייב לכסות ג״כ יכסה בל״ב · שו״ש אות מ״
〃	〃 〃	עה	ל״ז
פז	יו	ק״ק	נמחק
〃	יז	ם	כ״ז
פח	עו	חסר	ופשוט · מש״ז קוף קק״יו :
〃	לו	חסר	אלא שעה שזורעין בו אינו מלמים אין
〃	מד	קק״מו	קק״מא
לא	לז	והקיפה	והקליפה
לב	כב	בבהמה	בשל
לד	קוף כג	חסר	הקרוס והעוה ערפה אבל אם המים הם בין הקרוס
〃	מ	חסר	אבל היכא דאיכא ריעותא דהיינו
לה	מ	כחוט	בחוט
לח	ח	אות כ״ז	אות ל׳
〃	כ	חסר	העוה עלמו · דבו
לט	יט	〃	ונשאלת כן ·
〃	לז	〃	לבדוק אחר החוט ואיא לבודקו יש
קב	כא	〃	החלב · ומחיים · ולאי
קג	קוף יט	〃	לחזור בקרא
〃	לד		ההמחון העליון

דף	טיעם	טעות	תיקון
קד	ז	טו"ט	טו"ט
קס	ט	קס"יג	קק"יג
קו	ח	מס	מו ומז :
קז	ח	מוסגן	מוסכן
קט	כח	מיסס	מיתס
"	לא	גמס"ז	בעמ"ז
קיב	כיס יח	חסר	כעמו גדולים
קיג	" כו	"	סכי רעותות
"	טל	דמוקיס	דמוקיס
קיד	ג	**א**	**ב**
"	יח	לי	סט
קטו	טל	מסדלי	מסדכי
קנז	לח	יתכות	יתכת
"	טל	סדין	סכי
קכח	מס	סח	סז
קכג	ז	סכי	גכי
"	כח	חלקס	חלוקס
קכד	ג	לקמן	לעיל
קלב	יב	עק"יל	לק"יל
קלס	ח	בסק"כד	בסק"סד
קלח	לח	קלח	קלב
קמ	ל	בסק"ס	בסק"ק
"	לב	ס'	רלח
קמח	מג	חסר	עיפס דומיל דק"ת יולאס מן הבועס
קמד	כס	סקרומיס	הקרעיס
קמג	יב	בל"ס	בל"ת
קמס	יו	בעסוס	כמסוס
"	כ	סיסג	קק"סג
קמו	יו	חסר	ג"כ בסר סריאס
קמז	ו	נקובס	עקומס
"	כג	העלס	העלס
קכ	כו	סמלאו	סכמלאו
קכח	יב	מעסס	מעעס
קכב	כז	לרכס	לכוכס
"	לז	קון	קון
קכג	כח	מ"מ	מ"ע
קכע	מב	קמ"ל	קלע :
קס	ז	חסר	ולדין בז חו"ב כמס"ל לות פו · ואס
"	לח	עג :	קח :
"	לס	בגוף	כגוף
קסח	ו	סבח	סבחת
קסג	יב	בבועס	בבועס

דף	טיעם	טעות	תיקון
"	כב	חסר	ואחר סכתבוקיכס המוכסס כולס לז
קסד	סוף לב	חסר	פס בגדלד יע"ל לסעריף בא"ז כס' מכן ז"ל ואס"י בסעת הדחק וסס"ע כא"ס הפר"ס סק"יד סו"ג סק"ע ע"ס סק"מע תו"ז ס"י כ לות ס דבועס ·
קסס	יח	לע	ק
"	לח	סס	סס על"ל סס
קסס	לח	בעוכסס	כעוכסס
"	מג	חסר	סלו בועס סאין
קעח	כח	בר"י	בד"י והוא ר"ת
"	לח	בעוכסס	כעוכסס
קעד	לס	חסר	יתרת מקמא
קעס	ד	בוע	בועס
"	יז	אכן	אכן
"	כו	ולוקס	ולדקות
"	מ	מ"ל	קעי' יד
קעח	כ	חסר	וכחב דלא מקרי
קעע	לב	חסר	סק"ג לות ב מס ב"אפ קומן כלל
קפ	כח	מלבע	ללבע
קפס	כג	וכל	וכס
"	כז	פסולס	פסולס
קפו	מ	לות ס :	לות ק :
קפז	א	בבסר	כבסר
"	כל	קיב	קי :
קפע	"	הגס	סגס
קלא	לב	חוך	קורס
"	לו	קמ	קכז
"	לע	ובמיעוך	בעיעוך
קלב	יו	סמ"ס	סמ"ח
"	כס	כי לעס	כלעס
קלד	יז	חסר	ספים בס
קלס	ו	זס	גס
קלו	יו	לות לב	לות מ
"	ל	חסר	נד"ל ס"י מס
קלז	עז	לח :	כח :
"	מא	לב לות קד :	לז לות קו :
קלע	כ	דקרוס	בקרוס
רו	כ	חסר	מן סריאס ומן
"	כב	"	הוי כגוף
"	כג	בחוס	כחוס
רז	יב	קלא	קלא

דף	טיעם	טעות	תיקון
רז	טו	חסר	סס · ואס הסיכס בכח ומלא ע"ל מחתיכס אפ"ס יש להעריף · קומן סס · ואס אלו
"	כו	ס"י לות	ס"י לז לות מע :
רח	מב	חסר קז ·	ובזס הסי' לות ז ום :
רט	ז	מסעורגס	מסעורגס
ריב	לב	ידעס	יכעס
"	מס	סקרוס	סקורס
ריג	טל	לא	כמסק ולא"ל לגאס לעיל בן
ריז	"	הקומות	הלוכות
"	"	חסר	אבל אלא
ריח	יב	הסתוך	מסתחוך
רך	ג	בודלאי	בודלאי
"	ז	מהרד"ף	מהר"רס
"	כו	סק"מ	סק"ע
רכא	כח	גד"ל	כד"ל
רכב	כב	ת"ו	ה"ו
רכג	א	חסר · אבל אס בז רגליסס בעוני ערפס דלאריכן סנסרכס	
"	כס	"	דלית דלאני בתרא
רכד	עז	מסוען	לסוען
רכו	ע	חסר	היכא קאי רוגא
רכז	כז	"א	יש
רל	כח	כמון	בעין
רלא	ח	כ :	ג :
"	לח	בכ"ד	ככ"ד
"	טל	לודס	לו דס
רלב	י	חסר	גוף הבעל חי
רלו	עו	"	מסעכין כאלו
רמז	ו	חלבו	חלב
"	כ	בח"סע	בא"סע
"	כו	סק"ע	סק"א
רמח	יג	חסר	ולאי יש לסעריף
רמע	ע	יע	ע
"	על	היא הסיקר	היא אלא הסיקר
רן	י	חסר	כע"ד וכיקב מלל סכנגדו
"	לו	בז	בז מחולים
"	מג	קלקול	חלתול
רנב	עו	אס אס	אך אס
רנג	י	אינס לגמרי	אינס לגולים לגמרי
רנס	ז	לו :	ל :
"	מא	דכא	דוכתא
רנח	יח	חזרס	ולא חזרס
"	קוף	הסיעס חסר	והא דסכוי מפאס

דף	טיעם	טעות	תיקון
		דעוקל	י"א דסייכו דוקא
		בסרלאיכו סכפל	לאור ע"ל סי' ה
רס	כע	פליג בזס	פליג עליס
"	קוף	מא לו לאו	לו לאו ערפס
רסב	כו	מיסאר כמלא	מיסאר מעכו
רסס	לב	בזס	כזס
ערא	קוף כז	חסר ·	וגס סעור הים קרוע וחזר וסבריא וכעסס בעקומו
רעו	עו	ורידין	וכירין
"	יז	לו מלד	לו סיבס מלדס
רעע	ד	בסר	כסר
רפ	לא	נקוב	נרקב
רפב	כב	סכיח וצין	סכיח לו לא סכיח
רפס	כג	סדמיקס	סרמיקס
רפע	ח	וקרקבן	וקרקבן
רלד	לו	יסבר	יסבור
רלה	כ	לי ליכא	לי ליכא
רלז	ח	חסר	אבל אס זרקו בכח לארץ אין לתלות בו ואסור דאין זריקס מלוי לסבר מסמת זס · ספ"ד סס מסס מהרי"ק מח"בר סס זב"ס סס
ס	לז	פר"ת	פר"ח
"	מא	ולא	כמסק
סע	ח	כיביו	כיביו ערפס
סיא	לו	הסינו	הסינו עליו
סיב	ס	להכא	דהא
סיד	"	ומסו"ס	ומסו"ס ערפס
סטז	מג	חחוס	סחוס
סיט	ד	חסר	דאין אלו בקיאין בבדיקה ·
סכד	מ	עא	מא
סל	כג	סק"ה	סק"ס
סלא	כא	סק"ב ע"ל	סק"ב מסס ע"ל :
סלב	ס	י"ע	מגוכס י"ע
סלח	קוף יז	חסר	ואס חפס הכהן אין מוליאין
"	לז	למתיס אין	למתיס בעזיל אין
סמס	מס	אז	או
סמז	א	ומין	דמין
"	י	סדס	דדס
"	כו	קנג	תכג
סנח	כא	ומעיכה	ומעיפס
"	ל	בה"י	בחי'
סנו	יג	עדין בבלו	עדין לא בבלו
"	כל	תו"ז	תו"מ
			וכל"ל בדיעבד בלא סומ"ל

דף	שיטה	טעות	תיקון
		לגבל לא יש כי בהתיכה גם לכי זו	
סנח	מג	באורך	באריך
סנט	ג	כל״ל התיכה שמלאה ולא	מולאים
"	כט	ולא יכול	ולא אין יכול
סקג	מב	תש״ז	מש״ז
סקד	קוף כו	מסר	שפ״ד שק״לז ולא חו״ד
		שם · והש״ה מלה תוך ש״מו לאפשר	
		לאסור לף לרש״ל · שפ״ד שם ·	
סעא	ז	ובתכלי	ובתכלי
"	יג	שכז	שכא
סעב	לה	כגו	כ״ג
סעד	יט	שם שאפי׳	שם ו״א שאפי׳
סעו	מד	מסר לכלים	ומהגש״ד אין כלים
		דליהו ש״ל דיש מליהה לכלים	
סעז	יח	שק״מו	שק״שו
סעח	ל	שק״ד	שק״ג
"	ח	כמו	בעו
סעט	א	שיער	שיעור
"	כו	דהרבים	דהדבר
ספ	ז	הבשרים	הכשרים
"	"	לעמלה	לעעלה
"	קוף מב	מסר	לחש״ך ומותר
ספב	ד	בעופרא	בעובדא
"	לה	קמז	תמז
ספג	כח	וכתב	וכתב שמי שהוכה
"	כו	ממוו	ממון
סצא	לות ו	מסר	בהגה מיהו לכתחי׳ ן שם
		לריכים מליהה וכי׳ כשאר	
		בשר · גם העור ומכן הכי ש״ל דכתבו לי׳ דיעבד	
		לפיכך אם בשלם בלא מליהה מותר ומשמע	
		לכתחי׳ בעי מליהה · כש״הג הג״הטו שק״ב ·	
		וכן המנהג בעדיהכו למולחים כשאר בשר :	
סצו	כג	דוכי	דוגי פי׳ שכותכין כלי לקבל
		המומן (עי׳ חולין קיא) :	
סצע	יט	שחון	שחוץ

דף	שיטה	טעות	תיקון
סצע	מד	מא	עא
ת	ו	הטרפה	הכשרים
תד	יז	ובמקום אין	ובמקום אחר אין
"	יט	בעי חיי	בכי חיי
"	כז	כלל לג	כלל לו
"	לא	מעכורת	המעכורת
תה	ב	שראה שמע	שראה או שמע
תז	לו	דס	דג
תח	מג	לכבוש	כבוש
תי	כג	אסור לכ״ע	אסור לדידים לכ״ע
"	כד	הג״הג	הג״הטו
תיא	יח	אות י	אות ג
תיב	א	בבד	בבגד
"	יג	מסר	אבל כל שלא הוחזק בזה
		אסורים דאורייתא בעמובר	
"	כו	מכלי אל כלי	מעבי אל פרי
"	לב	הגם	הגם
"	"	דאף	דאם
תיד	מג	בעוחבר	בעמובר
תטו	י	דהי״לו	דהי״טו
"	כד	שיחזר	שיחזור
"	לא	דים	ריש
תטז	ט	דאבא	דאיכא
"	כ	שם	שם
תיט	מג	ואין המנהג	ואין הדבר
תכב	כז	הכלי	הפרי
תכד	מ	בלא איסור	בלא מאכל איסור
תכה	כה	· וכן חגבים	חגבים
"	מד	כן מקום	כן כל מקום
תכו	ז	בילה בקליפה	בילה קטנה בקליפה
"	ט	ובבורה	ובבורה
תכט	מג	יעטון	יטעון
"	"	אהכת	אחכת
תל	בש״ת	חסר	יבש״ם · יבין שמועה
"	"	מ״ל	מ״א

שאלות ותשובות

א שאלה ראובן שחט הביאו לו כמה עופות לשחוט והיו אצלו בני אדם גדולים ומבוגרים והיכים בעולות והם רולי סלקיים עלות ככוי הדם ועומד השואל ושאל אם יכול לשחוט עוף א׳ ולכבד לא׳ מאלו הגדולים לבקות ואחר שכיסה הראשון יאור וישחוט עוף ב׳ ויכבד לאדם אחר גדול ויכסה וכן עז״הל אי דילמא אסור לעשות כן דגורס ברכה אחת לריכה מעשה דיכול לפטור כל העופות בברכה א׳ דישחוט הכל בבת א׳ ויכסה כשוי א׳ על [illegible] והוא אינו עושה [illegible] וכ״ת עם זו שאלה והלא בלא״ה אינו יכול לעשות

לעשות כן ואפי׳ אם שחט עוף א׳ אינו יכול לבבד לאדם אחר לכשות כמו שהעלו האחרונים ז״ל ב״ד ק״ו כה דומסוס דהשוחט עליו העלוה לעשות אינו יכול לבבד לאדם אחר כמ״ש הגאון כ״מ שם שק״ג וכ״כ חיד״א בומחב״כ שם אות ח והרי ב״א בשער או״ח סימן ז ועי״ש שם אות י גם אם אינו עושה דרך כיבוד אלא עושה שליח בחריקה לכשות ג״כ לא מוב עושה מסוס דעלוה בו יותר מבשלומו ובראה כמתעלל בעלוה כמ״ש ממ״בר שם אות ט ובשי״מ ב ז״ל ק״ו רשד אות א ע״ש והער״ה שם הוקיף לפי מוקמא שהביא הכנ״הג שם בתוכת כהנים דאסור לעשות שליח גבי כשוי מוסף לגבי שאר מלות משום דמחזי דמבזה מלוה שבראש דאינו רולה לילך עלמו בעשר ע״ש ואי״כ אין זו שאלה · ומ״מ השאלה היא ע״ז האופן דהגאון ומחב״כ שם וגם בשי״מ שם כתב דאם עושה כבוד לאדם גדול וגם אומר לו שיהא שלוחו מוהר בלי פקפוק ע״ש · ואפשר דגם הער״ה מודה בזה דכיון דעושה דרך כבוד לאדם גדול לא מפזי הכי ואי״כ זה השוחט רולה לכבד לגדולים האלו וגם לעשותם שלוחים דידים באמור להם תהיו שלוחים שלי לכשות זה הדם אי אריך לומבד הכי או דילמא הוי גורס בש״ן ושכמ״ה :

תשובה · בתחלה לריך לראות אם זה האדם השני או הגי שהיא מכשה יש עליו חשש דגוסס בש״ן ומשם דקי״ל דהשחיטה לא הוי הפסק בין כשוי לכשוי כמן שפשק מכן ז״ל ב״ד ק״ו יט סעי׳ ה ואי״כ הכא יכול האדם הבא או הגי שהוא רולה לכשות לפטור אלמו בברכה הראשון ואפי׳ שהעוף אינו שחוט עדין ואי״כ כיון דיכול לפטור עלמו מן הברכה ולא פטר הוי בש״ן · ז״א דבבר דבר זה כפתח בגדולים דאם א׳ יכול לפטור עלמו בברכת חביו והוא אינו רולה לעשות כן אלא רולה לברך הוא על מלים מעושה ואינו רולה לפטור עלמו בברכת חביו דהרי דהרי המב״ע ח״א סי׳ קיז וקי״ח קף והרשד״ש א״ח סי׳ ח ודעמייהו ס״ל דאינו יכול לברך הוא אלא לריך לפטור עלמו בברכת חביו ואם לא עשה כן הוי גורס בש״ן אבל מכן ז״ל ודבים אשר אתו ס״ל דלא הוי בש״ן ויכול לברך הוא ואינו פוטר עלמו בברכת חביו כמ״ש מכן ז״ל גבי ברכת השחר בא״ח סי׳ ו סעי׳ ד ע״ש וכ״כ בה״ל לילים סימן ח סעי׳ ה וכתב הרי ברכ״י א״ח סי׳ רלה אות ה גבי הבדלה ז״ל ויכון דפשט המנהג כמכן ז״ל בברכות השחר וכן כל א׳ מברך העומר כראה דסמ״ה דמלי לברך כל הברכות ויכון שלא ללאת וכ״ה עכ״ל ע״ש וכן כמי גבי שחיטה כתב מכן ז״ל בס״ה יט סעי׳ ג ז״ל בס״ים שוחטים בו בעלי חיים יכול לברך הא׳ להוליא חביו וכו׳ עכ״ל ופי׳ הפוסקים ז״ל מדקאמר יכול משמע דאם רולה יכול לברך לעלמו ואינו יולא בברכת חביו וא״כ ה״כ גבי כשוי יכולים לברך כל א׳ ואי׳ על כשוי שלו · עיקר קי׳ דא״כ למה גבי מילה פשק מכן ז״ל ב״ד ק״ו רסה סעי׳ ה וז״ל מי שיש לו בו תינוקות למול וכו׳ ואפי׳ אם שניים מלין הראשון יברך על המילה ועולה גם לשני וכו׳ עכ״ל ומלשונו משמע דדוקא היא דלא יברכו שניהם אלא דוקא מברך א׳ ובוער הבו׳ וזה הדין הביאו הטור ז״ל ומתשובת הרא״ש כלל כו שאלה ד וטעמו מן התוספתא עשרה שעשו מלוה א׳ ברכה א׳ לכולן ע״ש ומעם התוספתא הזאת משום ברוב עם הדרת מלך כדאי׳ בברכות דף כב גבי מאור בא״ש וכב״ה וכן פשק מכן ז״ל בא״ח סי׳ רלה סעיף יד גבי מאור בא״ש ע״ש וכן פי׳ הרי המב״ע בא״ח סי׳ קף דף פד ע״ב דהתוספתא משום ברוב עם הדרת מלך ע״ש וכן משמע מהגאון תב״ש סי׳ יט שקא״ם דטעמא דהראש״ם גבי מילה משום ברוב עם ובו׳ ע״ש וכן גבי שחיטה כמי כתב מכן ז״ל בב״י בס דטעמא משום עשרה עושים את המלוה וכו׳ ע״ש ואי״כ קי׳ לעם גבי לילית וגבי שחיטה פשק מכן ז״ל דהיכות בידו ומכא גבי מילה החליט הדבר · ואין לומר דגבי לילית ושחיטה לא שייך ברוב עם משום דאם אינם אבל גבי מילה כיון דעומדים שם הלבור ודרך המילה להיות בכמפיא וקהל מקרי ברוב עם יותר · ז״א דכבר כתב מכן ז״ל בב״מ בסי׳ ברכות פ״א ה׳ יב משם הרמ״ך דגם מקרי ברוב עם ע״ש וכ״כ בשה״ג פ׳ כילד מברכין גבי הסנו א׳ מדרך לכולן ע״ש וגבי לילית כי׳ מכן ז״ל וז״ל אם אינם אז׳ גם מתעסקים בעלית בא׳ וכו׳ וגם יש בהם משום ברוב עם וכו׳ וא״כ קי׳ ובבר הגאון כו״ש בס״ו יט שקא״ו הקי׳ כן על מכן ז״ל ואינם בל״ע וכן הגאון תב״ש שם כתבלם בזאת הקושיא ולא יכול לתכן וכן כמה מראחרונים ז״ל עמדו בזה דדבכי מכן בזה הענין קתבלי כיבו ויש מן האחרונים ז״ל [illegible] דדבכי מכן ז״ל · איך

שיהיה שכלומם ברכת הכסוי לברכת הפחי׳ לפיא מענין אלא לכמו להכא גבי שמיעת יכול לברך לעצמו ואינו נפטר בברכת חביבו ס"מ יכול לעשות כן ויכשה ויברך כל מ׳ לעצמו · מיהו ים לדחות זה וכב המגפק ביניסה דשאני גבי שמיעת דלא ים שייכות מאדם לחביבו אלא המלוה דידיה היא וכל מ׳ רולה לברך הוא על מלוה שלו ואינו רולה לצאת בברכת חביבו וכן גבי ליליה אבל הכא גבי כסוי כיון דעכה אדם מ׳ קפאתו מכה הקוסבע דהוא חייב בפני הכסויים אינה לך אלא כיון דהוא אינו יכול לברך אלא ברכה מ׳ על שני הכסויים והקובם כמו מלוה מ׳ ה"מ גבי לאתו בחביקים שהם שלומים שלו וזה המלוה הם עושים בשבילו דהחיוב מוטל עליו לא מלו לברך אלא ברכה מ׳ דמלוה מ׳ דמייא ודמי כסוי למילה דכמו גבי מילה דהחיוב מוטל על אבי הבן מברכים ברכה מ׳ ס"מ גבי כסוי כיון שהחיוב מוטל עליו ברכה מ׳ לקניסה · ש"ל הייבו אם הטעם הוא משום בש"ץ אז נעשה מילוק זה ונאמר כיון דעכה אדם מ׳ קפאתו אסור לברך בש"ץ המעורה ומשום חומרא דלא חשא דהעולם נזדעזע עליה אבל באמת הטעם הוא משום ברוב עם ה"מ כמש"ל מהם הרא"ש ז"ל וכיון דטעמא הוא משום ברוב עם לא איכפת כ"כ אם לא הסגתנו עליה דבעילה כל דהו לא חייביכן לה כמ"ש הרי מיי אדם זל בא"ם ס׳ ברכות ותפלות כלל ה אות יז דלא נהגו עכשיו הא דברוב עם ולאחת בברכת חביבים מפני שאין הכל בקיאים להתכוין להוליא אז שמא יפסיק הקומע בדברים אחרים וכו׳ ע"ש וא"כ גבי כסוי אין להאמים למי שרולה לברך על הכסוי ואינו יולא בברכת חביבו אפי׳ אם החיוב הוא אינו שלו אלא בא מאדם אחר יכול לברך על מלוה מעושה הוא ואין למוש משום ברוב עם דהוסש שמא אינו יכול ליזהר מהפסק שיאה שלא מענין אז משום שאין הכל בקיאים להוליא ומשו"ם יכול לעשות כן · ודאיה דהרי הסקיד מהר"ם ן עמאר ז"ל בקפדו דאשון לליון בס׳ רסה סעי׳ ה דף קיא ע"ג כתב וז"ל ולענין דינא בהיכא דאיכא שני מוהלים וכל מ׳ רולה לברך לעצמו ברכת המילה ואינו רולה לצאת בברכת חביבו כ"ל דיכול שיכוין שלא לצאת בברכת חביבו ויברך הגם דמכן פסק דיכול לעשות זה עכ"ז פשיטא כיון שהם ב׳ מוהלים ואיכא קלת זמן שמוהל שני יוסב ודומה בקרוב אתי לידי היסח הדעת לכן עוב הוא שלא לכוין לצאת ויברך לעצמו עכ"ל ··· הכל כמו שכתבנו · וכל זה שאמרנו הוא על אדם העושה המלוה והכסוי שיכול לברך לעצמו אבל בכאן יש חשש אחר והוא על הסוחבו דבכסה בחשש גורם בש"ץ כמ"ש בשאלה והוא כיון דיכול לברך הוא בעצמו שהמלוה שלו ויפטור בברכה מ׳ והוא לא עשה כן אלא הזמין לב׳ בני אדם או יותר ובשביל כן ברכו ב׳ או ג׳ ברכות הוי גורם בש"ץ · ז"ש דמשמע מדברי הפוסקים ז"ל דאין גורם בש"ץ מאדם לחביבו ולא שייך בש"ץ אלא דוקא על אדם מ׳ שעושה הוא המלוה ויגרום בה בש"ץ אבל זה הוא כוונתו לזכות לחביבו לעשות מלוה או לכבדו במלוה ומאילא כיון שחביבו עושה זאת המלוה הוא מברך עליה אין עליו משום בש"ץ ולא מלאו לפוסקים ז"ל בשום מקום שחששו כן ודאיה מהרב ר"אלי ז"ל גבי מילה שהבאתי לעיל דפסק בב׳ מוהלין דיברכו ב׳ ברכות ואם איתא הו"ל לומר דמעיקרא אסור להזמין שנים משום גורם בש"ל אלא ודאי דאין בזה בש"ץ גם יש ראיה מלו מכן ז"ל גבי מילה דסביא בב׳ משם תשו׳ הרא"ש ז"ל דב׳ מוהלים יברכו ברכה מ׳ משום התוקפתא עשרה שעשו מלוה מ׳ ברכה מ׳ לכולם ואם איתא היו"ל ליתן טעם עליה ומיה שהיא חמור משום בש"ץ דאם יברכו שניהם ה"מ הו"ל אבי הבן גורם בש"ץ אלא ודאי דלא חיישינן לזה ולית בה משום בש"ץ · עוד יש ראיה בין לשאתה בין לאדם שעושה הכסוי ומברך ואינו יולא בברכת חביבו שיכול לעשות כן מהרי׳ חק יעקב ז"ל בס׳ פסק לכתב מכן ז"ל בס בס׳ תכ"ז טוב לקרב הטיקות בימל וכו׳ וכתב הרי מ"ה ז"ל שם המנהג לחפרים מכל עיסה ועיסה לבדה ומ"מ די בברכה מ׳ ובו׳ וכי עליו הרי מ׳ ז"ל בשקי"ג וז"ל ועכשיו נהגו על פי הדוב לחפרים מכל עיסה ועיסה אחת אחרת ומברכת לעלמה וכו׳ ע"ש הרי הדיא דאשי"ג דאלו [illegible] מ׳ כמ"ש הרא"ש דדי בברכה מ׳ אפ"ם כתב הרב

מ"י שכל מ׳ תברך לעצמה ולא חשש לא משום בש"ץ ולא משום ברוב עם והכא גבי חלה דומה בדומה לכסוי דס"כ החיוב הוא בא מכח אדם מ׳ בעל העיסות ולא רמיא על אחרים וה"כ ל"ש · עוד יש ראיה לפי"ד דכתב הטור ז"ל בס׳ פסח סי׳ קלב משם אביו הרא"ש ז"ל ופסקה מרן ז"ל שם בש"ע סעי׳ ב גבי בדיקת חמץ שבע"הב יעמיד כל בני ביתו אצלו בשעת שהוא מברך ויתפזרו לבדוק אים בזמקומו על סמך ברכה שביבך בע"הב עכ"ל וסיים הטור שעשרה שעושים מלוה מ׳ מ׳ מברך לכולם ע"ש משמע משם לא אמרו שם בשעת ברכה לריכים הם לברך כל מ׳ בזמקומו דטעמא הוא משום דאז מברך לכולם הא אם לא ביבך מ׳ לכולם לריך לברך כל מ׳ ומ׳ וכ"כ הרי׳ אפי׳ זוטרי שם בסי׳ תלב דכ"מ מלי הש"ע וכן הבין הגאון רי׳ זלמן ז"ל בס׳ שבת סי׳ רס"ג בקו"א אות הי׳ וז"ל ולפ"ז מבואר מדעת הרא"ש והטור דהם חייבים בברכה והטעם משום דהם מלוים המלוה זו מדין ערבות ואף שהבע"הב כפטר בברכה מ׳ לכל החדרים מ"מ הם לריכים לברך על מלוה שעושים שהם חייבים בעשייתה דמ"ל שחייבים מחמת עלמם ומ"ל שחייבים מחמת ערבות וכו׳ ומ"כ למה לא יברך על חיוב זה כמו שמברך המחויב מממת עלמו וכו׳ עכ"ל וכן משמע מדברי הרי׳ מהר"ם שקר"ו ע"ש · מיהו הרי׳ שילת שבת ז"ל הבין מלו הש"ע והטור והרא"ש ז"ל דאם לא עמדו אצל בהכתו אינו יכול לשלוח אותם לבדוק וכתב זהו למלוה מן המובחר אבל לא לעכב דאפי׳ אין עומדים אצלו יכול לשלח אותם לבדוק ומ"ל לחזור ולברך וכו׳ והרי׳ חק יעקב ז"ל הם בשק"א הסיג על הע"ש ופסק דאם אין עומדים אצל בהכתו אין יכול לשלוח אותם לבדוק כלל משום דאיכא יכולים לברך וכו׳ וכ"ת ה"כ יברך הסליח ש"ל דאין לברך ברכה מ׳ ב"פ על מלוה מ׳ כיון דביבך בע"הב והוא רק חדא מלוה אין לברך ב"פ עליה לכך יעמוד אצלו לצאת בברכתו של הע"הב וכו׳ עכ"ד ע"ש והסכים עמו הרי׳ אליה רבה ז"ל הם בשק"ז ע"ש · והרי׳ אפי׳ זוטרי הם כתב הרה"י ק"ל שאם לא עמדו הם בשעת ברכה לריכים לברך כל מ׳ בזמקומו ע"ש ומרי ליה מאיה דאין כן דעת הרה"י וכמ"ש לעיל ואפשר שיש ע"ש בדברי אפי׳ זוטרי והרי׳ מהוקק יאודה ז"ל על הי׳ פסק הם בס׳ תלב שק"ג כתב דהפר"ח ק"ל דאם לא שמעו הברכה מבע"ש לריכים הם לחזור ולברך · כמלא דיש ג׳ דעות בענין הבדיקה באם לא עמדו אצל בע"הב דלפי׳ הגאון ר"ז והרי׳ אפ"ז ודעמייהו ק"ל דלריכים הסלוחים לחזור ולברך והרב ע"ש ק"ל ליבדוק הסליח בלא ברכה והרי׳ מ"ה ודעימיה ק"ל דאין יכול לבדוק הסליח אם לא שמע הברכה משום דאין יכול לברך ב"פ על המלוה ובלא ברכה אסור לעשות המלוה :

אמנם הרי׳ מהוקק יאודה הם עשה חילוק מ׳ דלכ"ע אם בתחלה קודם שביבך בע"הב מכר לחזור ולברך · כמלא דיש ג׳ דעות בענין הבדיקה באם לא עמדו אצל בע"הב דלפי׳ הגאון

לכל מ׳ אדר לבדוק זה פשוט דאם לא עמדו אצל בהכתו לריכים לחזור ולברך כל מ׳ על המלוה המוטל עליו בסליחותו של בעה"ב ואין כאן ב׳ ברכות על מלוה מ׳ דהרי דעת בע"הב לא היה בברכה רק על אחדר שבאמר לעצמו וכו׳ וא"כ מה שמכר לכל מ׳ הרי מוטל על כל מ׳ מלוה בפני עצמו וה"ז דומה לעאי דמשמע ביה"ד קי׳ שכו בש"ך ועי"ז משם הגאון מ"ב דמבואר מהם אם מתחילה לקו כאם עיקות כל מ׳ בפ"ע חוכל אחשה בעלת הבית דהיא כמה כסים ויעלו כל מ׳ אלה מעיקה מ׳ ויברכו לעצמם ואחשה בעלת הבית נ"כ מקודם מפרשת אלה מעיקה מ׳ ומברכת דכל מ׳ הוי מלוה בפ"ע כיון שאין דעת בעלת הבית רק על מיקה שבאמר לה וה"כ דכוותא גבי בדיקה והכא אף הע"ש והשאי מודו בזה שיבדקו ויברכו כל מ׳ לעצמו דכ"ע מודו בזה אבל כי פליגי הע"ש והשאי באם כבר ביבך בע"הב והיה דעתו לבדוק הכל ואח"ב כמלך ולוה גם לאחרים לבדוק איזה שדרים בזה דעת הע"ש דיכול לבדוק הסליח ואי"ל לחזור ולברך ודעת השאי דאין יכול לבדוק הסליח בלא ברכה וגם אין יכול לברך כיון דהבע"הב היתה כוונתו מתחלה לברך על הכל אין לברך על מלוה מ׳ ב"פ עכ"ד הרי׳ מהאי ז"ל עי"ש · ולענ"ד מדברי צרורים הם ואין לפקפק עליהם והלכתא כוותיה ומעמה לחזור לכ"ד דהכ"ל כדון דינן כמו מלוה הבדיקה דהכא הסוחבו לא ביבך כלל בתחלה אלא הזמין וכיבד לאלו הגדולים שכל מ׳ יעשה כסוי וא"כ יצא דיכא שכל מ׳ מברך לעצמו אף שהם בלו מכח הסוחבו דכ"כ במלוה הבדיקה בלו מכח בע"הב · גם אפי׳ אם בתחלה ביבך הסוחבו על עוף מ׳ ואח"ב הם מכסים [illegible] ביבכו כל מ׳ על כסו

אלו יען שהשומע מקודם הזמין לכל אז ואז עוף אז וכשצריך הוא על הבכוי לא היה בדעתו אלא בכוי אלו ומוא"ם לריכים לברך כל אז לעצמו ובמ"ש הרי מחוקק ילודים ז"ל כתב"ל · אבל מאי דאיכא לבפוקי אם מקולים שהיו העופות לפני השומע לא היו הגדולים הכזי אלא אח"ך אז אפי' אם היו שם לא היה בדעת השומע לכבדם ובשעת שציך על בכוי ראשון היה בדעתו על הכל ואח"ך כמלך וכיבד לאלו הגדולים מה נאמר דהוי כמו מלות הצדיקה דפליגי הש"ס ושמ"י דמר סבר לצדוק בלא ברכה ומ"ש דאינו יכול לצדוק והש"ל לפי הש"ס הגדולים הכזי יעשו בכוי בש"צ ולדעת המ"י אין יכולים לעשות בכוי כיון דאין יכולים לברך אז דילמא דשאני גבי צדיקה דהיא מלוה אז דמוטל על בע"הב לצדוק כל המקומות שמא ימלא שם חתן אבל שבא כיון דהש בי מלות כ"ע מודו דיברכו כל אז ואז וכן משמע מלו המ"י דכתב וז"ל יש"ל כיון דציך בע"הב והוא רק חדא מלוה אין לברך ב"ש עליה עכ"ל משמע דבשאי מלות פשוט הוא דיברכו ב"ש · ואף דהכא הוא המיוב על השומע לבכות שיש ובוי כמו מלוה אז ז"א דמ"מ שניא היא מן הצדיקה דגבי צדיקה המיוב הוא דוקא על בע"הב לבער החתן שלו אבל הכא אם לא כיסה השומע כל ישראל חייבים לבכות א"כ גם עליהו רמיא המלות יכולים לברך ובמו שעשה חלוק זה בין צדיקה למילה הרי מחוקק ילודים שם קק"ד והרב מאמ"ר שם קק"ו ורגול מרבשה שם · אז כיון דמ"מ כיון דעכ"פ השתא הוא המיוב הוא על השומע דוקא מקרי מלוה אז ואיכם יכולים לברך ועל כן נראה כיון דקב"ל אין לבכות הגדולים אללו באם היה דעת השומע לברך על הכל · אבל בעירנו בגדאד יע"א דיך הבוחנו לברך על הבכוי בבקר ודעתו לפטור על כל מה שמבינאן לו כל היום כולו והרבה פעמים פוסק בשיחה שלא מענין וג"כ הולך למקים אחר ומחזר ובא וזה לפי דעת מרן ז"ל והבים אשר עמו לריך לחזור ולברך דכבר פסק ב"ד קי"ו יש קצי"ם דשיחה הוי הפסק בין שחיטה לשחיטה ולריך לחזור ולברך וכן על הבכוי אם שם בין בכוי לבכוי לריך לחזור ולברך כמ"ש הגאון רמ"א שם אבל אנחנו מושבים לפי אחרת שהביא מרן ז"ל שם ד"א דשיחה לא הוי הפסק ואז"ל לחזור ולברך והיא קי' הרמ"בן ודעימיה וכתב הט"ז שם בשק"ט דקב"ל ואין מברכים וכתב המש"ז שם לאע"ג דקחס מרן ז"ל לברך מ"מ בפי' ברכות החמור הוא אין לברך וכן הסכמת האחרונים ז"ל דקב"ל אפי' הפך דעת מרן ז"ל ומכו"ש מהגים אנחנו שלא לברך בין שחיטה ובין בכוי לבכוי מקום הפסק שיחה · גם לפי' מרן ז"ל ודעימיה בהליכה הוי הפסק כמ"ש בא"ח סימן ח קצי' יג ולריך לחזור ולברך אבל אנחנו אין מברכים מקום ההליכה דהוסשין לפי' הט"ז שם בשק"א ודעימיה דק"ל דהליכה מבית לבית לא הוי הפסק וכבר האריך בזה הרי זרע"א ז"ל בחא"ח סי' ב ופסק דקב"ל והליכה לא הוי הפסק עיש"ב . וא"כ זה השומע ההולך ומקום למקום אחר שציך וב"כ אא"ל לו ליזהר מעיהה שאינה לפורך אם מכסה הוא אינו יכול לעשות המלוה כהקנה אליבא דכ"ע דאם לא יברך הרי נמנע מלברך על עשיית המלוה לפי' מרן ז"ל ודעימיה וכבר כתב הגאון חב"ש ז"ל בפי' יש ק"ז דמוטב להכניס את עלמו בספק גרם ב"ש מליכה בספק שימנע מלברך על עשיית המלוה ע"ש ולפי' שאר רבותא אין יכול לברך וא"כ יותר טוב להזמין לאחר לכסות ולברך כדי לעשות המלוה כהקנה אליבא דכ"ע כן נלע"ד : אחר שכתבנו זה ראינו להגאון רבינו זלמן ז"ל בא"ח סי' רנ לות ז שכתב הז"ל ואפי' רבים

שעושים מלוה אחת שלימה לאדם אז שכולם מוצלות עליו חוצה כגון שמפיסים חלה מעשיתו לו קובעים מזונות בפתחיו לו מלין את בניו בשעה אז אין רשאים ליחלק אלא לריכים לעשות ביחד כדי שיברך אז לכולם שכיון שלא יצא ידי חובת מלה זו עד שיעשה כולם הרי לא נגמרה המלוה עד שיעשה כולם ולכן די בברכה אחת ואקוב לגרוס ברכה שאינה לריכה וכו' עכ"ל ע"ש ואח"כ לפי קי' הרב ז"ל בכ"ד אלו הגדולים אינם יכולים לברך כל אז לעצמו ואפי' אם לא ביכך השומע כיון דמלות בכוי רמיא על השומע אין רשאין ליחלק אלא אחד מברך לכולם והיא כמו מלות מילה לאדם אז · ובאמת דברי הגאון הזה קשים ואין אנחנו יכולים להבינם דלא דמי חלה לצדיקה דהצדיקה היא מלוה אז אבל העיקות בי מלות הם וכל אז נגמרה מלותם כשהוליא ממנה חלה וכן גבי מזוזה נמי הכי והכא אפי' הרב ח"י מודה [illegible] דהקלים שכתב [illegible] מכל עיקה ועיקה אשה אחרת ומברכת

לעצמה

לעצמה וכו' כמו שהבאנו דבריו לעיל ואי"כ הוא הוא לפקפק על המנהג דאין מברכין על מלוה אז ב"ש אלא ודאי ק"ל דזה הוי כל מלוה לבדה · וביותר תמיהא גדולה על הרב ז"ל דאיך כותב על מלות הנילה כן והלא מלות המילה מוטלת ג"כ על כל ישראל דאם לא מלו אביו חייבים כל ישראל למולו א"כ לא הוי מלוה המוטלת עליו דוקא וכמ"ש לעיל מש"ס מסוקק יאודה ומאשור ודעמיה וא"כ ודאי מסיבא בי מלות ואיך כותב שלא בגמרא המלוה עד שיעשה כולם אתמהא · על כן נראה דאין לסמוך בזה על הרי ר"ז ז"ל הבאנו דבריו לעיל ועוד דרבים פליגי עליה גהוא יחיד בדבר והוא הרי ראשון לציון ז"ל הבאנו דבריו לעיל שכתב גבי בי מילות דלכתחילה יברך כל אז לעצמו והרי חי' גבי חלה והרי מחוקק יאודה גבי חלה כמש"ל גם הרי ב"מ ז"ל ק"ל בסי מילה סי' רסה כתב דבעיר חדשה יש להסתיג לברך אכל מלה וחדא הפך דברי הרי ז"ל גם הש"ך שם ק"ט הביא דברי הב"ח אלו וכתב עליהם דכן נכון לעשות הרי המעשה גדולים ק"ל דאא כותיה ואם נחפש עוד נוכל למלוא עוד רבים דאא ק"ל הכי וביחיד לגבי רבים לא אמרינן קב"ל כמ"ש הרי זכור לילחק שימן מז דף פב ע"ב עיין שם ·

ואף שהרב ז"ל אא מ"ג אות בי פקפק בזה וכן בספרו חש"ל סי' יח ע"ש אפשר דהיינו דוקא בעיתו לגבי רבים אבל ביחיד נגד רבים אפשר דעודה בזה · עוד אמרו חכמי הישיבה סי"ו דהכא בכ"ד אף הר"ז עודה בזה משום דבשעה שמברך הראשון על הבכוי עדין לא יש מלות בכוי לפנינו אין העוף שחוט לפניך ואף שבתבנו לעיל דאין שחיטה הפסק בין בכוי לבכוי אפ"ש ודאי מקרי בי מלות כיון שעדין לא היה ולא נברא דם הבכי אפי' ר"ז עודה דיכול לבכות הבי בברכה וכ"ת למה יעשה כן הו"ל לשחוט מקודם הכל ז"א דאינו מחויב לשחוט הבי אבל הכא גבי מלות חלה ומזוזה ומילה חייב הוא לעשותם ואף לגבי עיקה כמי אינו מחויב ללוש עיסה הראשון העוף אינו שחוט לפניך ויכול הוא שלא לשחוט גם הר"ז ז"ל מודה דיברך כל אז ואז לעצמו · ועל כן תבנא לדינא דיכולים הגדולים הכזי לברך כל אז לעצמו ואין בה פקפוק וכן הסכימו כל בני הישיבה הי"ו :

שייך לסימן מז

ב ונעשה שהיה בתרנגולת אז שבא כלב ונשכה ונקב העור והגוף על לחלל ובדקו בבני מעים והקובקבן וכל איברים הפנימיים ונמלאו שלימים ולא נמלא בהם ריעותא כלל ועמד השואל ושאל הרבנות זו אסורה או מותרת · השובה · הנה מרן ז"ל בש"ע יו"ד סי' מז כתב. וא"ל כלב אין לו לריכה וכו' ואם נקב על שחלל דינו כקון שניקב לחלל עכ"ל והנה בלי מרן יש להסתפק הא דקאמר דינו כקון וכו' אם נאמר דינו כקון לגמרי דבקון נתבאר בסי' כא דאין לו צדיקה אם ניקב לחלל ואי"כ ל"ש ותרנגולת זו אסורה או דילמא הא דקאמר דינו כקון הייבו לענין דאסור כמו הקון דאין לו דריסה אבל לענין ניקב לחלל הוא חשוב כמו הקנה דבקנה כתב מרן ז"ל בסי' כא סעי' ב דיש לו צדיקה ואי"כ לפ"ז תרנגולת זו מותרת והנה מלאנו ראינו להבנ"הג בסי' מז הגר"מט קק"יא דנסתפק בספק זה ע"ש · והנה שלמת הרועים ז"ל והס הרי בא הגולם והט"ז והש"ך ז"ל כולם כאו' כתבו כמו שנתבאר בסי' כא ע"ש ומשמע מדבריהם דק"ל דדינו כקון לגמרי ולא מהני צדיקה ואי"כ התרנגולת זו אסורה · אבל אחר החיפוש ראינו לתרנגולת זו מותרת דאע"ג דשלמת הרועים הכזי כתבו כן דינו אם נקב בלפורן ומשום דהלפורן שלו חד כמו קון אבל בשן מותר וכמו שכ"כ הרי פרע"ו בשפ"ד קק"ד וז"ל דינו כקון שנתבאר בסי' כא ש"ך ועי"ש בחות ג דינו ואם בשן נקב אם הוא רחב יש לו צדיקה כמו בקנה רחב שנבואר בסי' כא עכ"ל ע"ש ומשמע מדבריו דהא דכתב מרן ז"ל דינו כקון דינו בלפורן ולא בשן וכ"כ בחמ"ז שם שק"ל עכ"ל ע"ש וא"כ אם שן בכלב הוא רחב תרנגולת זו מותרת ועשינו מעשה ותפשנו כלב אז גדול ככלב שנשכה ונאלותו סיון ופתחנו שינו וראינו שניו רחבים כמו הקנה ונכשרנו התרנגולת :

ג שאלה · אשה אז מלאה בתבשיל של בשר עגל של ראש שטוק שלא מלאה אותו וקודם שמלאה הבשר זרקה אותו לגוה העגל ובאה אשה אחרת ומלאה זה העגל בהון

ומבנה

ומקצה מקום מלוח ונתנה אותו לתוך התבשיל הכז׳ ואח״כ באה האשה הראשונה בעצת התבשיל
ומלאה לזה מעצם הכז׳ בתוך התבשיל והביאה אותו לב״המעל לשאול אם תבשיל זה מותר
או אסור ישן שמעצם הכז׳ יש בו מיא וכיון שלא נמלח בעינן ס׳ ככנגד המוח שהיה בו כדין
בשר שנתבשל בלא מליחה דבעינן ס׳ ככנגדו משום דלא ידעינן כמה דמא כפק מיכים כמו
שפסק מהר״ן ז״ל בס׳ קט בסעי׳ יא וחכמי המדרש היו שאלו לאשה הכז׳ בשביל כמות התבשיל
הכז׳ שהיה בקדרה לראות אם יש ס׳ בתבשיל הכז׳ ככנגד המוח והשיבה האשה הכז׳ שהיא לא
יודעת כמה היה התבשיל של אותה קדרה שכבר נאכל התבשיל אלא היא שואלת על הכלים
שנתבשל בהם התבשיל והכלים שהריקו בהם התבשיל ע״י עכו״ם אם נאסרו והיא הריקה התבשיל
בשני כלים והשני כלים הנ״ל החזיקו את התבשיל הכז׳ אמרו לה חכמי המדרש שתביא אלו
השני כלים לפניהם והלכה והביאה אותם לפניהם ואמרה שבאלו בז׳ כלים היה התבשיל הכז׳
והראתה להם בעד כאן היה התבשיל בזה הכלי וכן בהביאו וחכמי המדרש הביאו מים והניחו
בכלים הכז׳ ושקלו את המים כדי לידע אם יש ס׳ ככנגד המוח וכפי מה שקלו את המים
הכז׳ ולפי מה שמיערו בדעתם בכמות כאו שיש בתבשיל הכז׳ ככנגד המוח והקדרה והכלים מותרים
וחזרו ונסתפקו אם יכולים לאכול להאמין האשה הכז׳ ע״פ דבריה שעד כאן היה התבשיל באלו
הכלים ונתיר על פיה או דילמא האשה היא נאמנת והכלים אסורים יורנו המורה וקבמ״ה :

תשובה . דבר זה נפתח בגדולים הוא הרב מהר״י מיילס ז״ל בס׳ בית יהודה ח״ח ס׳ מא
על מעשה שבא לפניו על כף חולבת בת יומא שניערו בה קדרה של בשר ונסתפקו
אם היה ס׳ בקדרה או לא שכבר נאכל התבשיל והאשה בעלת הבית שיערה בדעתה וסוריתה
לפה על איזה מקום בקדרה היה התבשיל ומיערו שהיה יותר מס׳ והשיב דהאשה הכז׳ היא
נאמנת ואין לסמוך על דבריה לכתב בהגה ס״ר קכז סעי׳ ג ז״ל והאשה נאמנת בדבר איסור
לומר תקנתיו ודוקא בדבר אסור ולאי אבל בספק מותר אין כאן איסור כגון שלריכה לברר
דגים טמאים מטהורים או איסור שיש בו לדדים להקל אין אשה נאמנת דאשה דעתה קלה
להקל עכ״ל מור״ם ז״ל בהגה וקיים הר״ר שם ותע״ב דאיכא אומדנא שיש ס׳ כיון שבני הבית
מרובים מ״מ אין לסמוך ע״ז להקל באיסור דאורייתא עכ״ד ע״ש . ואח״כ לפ״ז בכ״ד כמי
הכלים אסורים דאין האשה נאמנת דס״ל איסור דאורייתא לב״ר מכן ז״ל שאנחנו קבלנו סורותיו
דס״ל דס שבשלו דאורייתא כמ״ש בב״מ ס״ר מז מפס הרמב״ם [איכו מוכרח כמ״ש בפרים ריש
ס״ר קט בהגה עיש״ב] וכן פסק בש״ע שם ס״ו ו המעשן וכו׳ או שבשל דס בחלב פעור
ואין לוקין על אכילתו משום בב״ח עכ״ל ומעע דדוקא ומשום בב״ח אין לוקין אבל משום
דס שבשלו לוקה ועיין בפרי״ח שם סק״יג וכן דס האיברים שפיכם ממקומו ונתעולד בלאת
ונבלע במקום אחר שהוא בלא תעשה כמ״ש מכן ז״ל בס׳ מז סעי׳ ח ע״ש ואח״כ הכא שלא
מלא המוח הוי דאורייתא ועוד דהכא גבי הקדרה הוי איסור דאורייתא לכ״ע אף למ״ד דס
שבשלו דרבנן דבשעה שהתחיל להתבשל עדין אסור מדאורייתא וכבר נאסרה הקדרה כמ״ש הרב
בית יהודה הכז׳ בחא״ם ס״ו כון ע״ש הביאו הר״ר ערש״ה יא״ד ס״ו סו אות ז וכתב שכבין זה
כתב הרש״בא ע״ש ונסתפא לכ״ד לריך לאסור הכלים דלא שמכינן על האשה וכמו שפסק הר״
ביה״ו ז״ל . מיהו חכמי המדרש היו המה ראו כן המהו לדיך יתכן שלא נאמין לאשה
דמעשים בכל יום כמה וכמה שאלות יבואו לפני החכמים ויקמכו ע״פ הנשים בין בענין בב״ח
בין בליעת איסור בין גבי מליחה וזהו המנהג מימי חכמים הראשונים ז״ל שהיו לפניהם ולפני
פניהם יען דעקבי התבשיל הוא בידם ולא נמלחים בבית אלא הנשים . ועוד תמהו בני
הישיבה הי״ו דלא דמי כידון זה וכידון הר״ר ביה״ו למה שהביא הרמ״א ז״ל דשם גבי דגים
הקיל בדעתה משום דלא יש איסור בהור לכיון דבדקה קלת מן הדגים הכז׳ או רובן ולא נאתה
דגים טמאים הסמוך על האומדנא בדעתה ותאמר שלא יש בכאן דגים טמאים וכן הא לכתב
או איסור שיש בו לדדים להקל הייכו כמ״ש הרשן ז״ל בריש פסחים גבי בדיקת חמץ דיכול
להיות שלא יש חמץ כלל אבל הכא בכ״ד שיש איסור בודאי מוח שלא נמלח וגם כידון הרב
ז״ל שיש כף חולבת בתוך התבשיל של בשר שהוא איסור בהור הא ודאי דנאמין לנשים . ואחר
שנפשט מלאתו לאיכו בס׳ התשב״ץ ח״ד בס׳ מוע המשולש בעור הראשון שהוא לאהרש״ם דוכלן
ז״ל

ז״ל בס׳ מד על עכין קדרה של בשר שהעבירו אותה מעל האש ונהתה על האדן כמו שעה
ואח״כ תחבו כף חולבת ושאלו לאשה ואמרה אין היש״ב בתבשיל באותה שעה ופסק דהכל
מותר התבשיל והקדרה והכף לאשה נאמנת אפי׳ באיסור דאורייתא עי״ש הרי בהדיא שתשובה
הכז׳ היא הפך הרי ביה״ו ז״ל אח״כ דאינו להרי ערש״ה ז״ל בס׳ לד אות ג שהביא הך תשובה
דס׳ חוט המשולש למהר״שד ז״ל ואחר שהביא דברי הרי מהרש״ד הכז׳ הביא דברי הרי ביה״ו עד
הכז״ל שהם הפך דברי מהר״שד הכז׳ וכתב אח״ך ז״ל וכ״ל דהתם באשה נאמנת דהוי ודאי איסור עכ״ל
ופשוט הוא דכוונתו לדחות דברי הרי ביה״ו ז״ל וס״ל דהאשה נאמנת משום דהוי איסור ודאי ולא בהכז׳
ביה״ו וכבל אשר דברו . אחרי שמוך ראו ראינו להגאון יאאפ ז״ל על יא״ד הכל״מ באא״ר בסוף הספר
שהוא ב״ח דחה לדברי הרי ביה״ו הכז׳ בס׳ לד ובתחלה כתב על דברי ביה״ו הכז׳ וכ״ל דעייני שנודע
הדבר מתחיבת הכף הנוא שלא מפיה של בעלת הבית דלא״כ פשיטא דנאמנת משום מגו דאי
הוה בעיא היתה מעלות הענין לגמרי עכ״ל ובראה נראה להאמת אתו דכיון דהאשה הזו
היא חוששת מאליה ובינה לבין עלמה ובאה לפנינו ומודאלת הדין מוכח מזה שהיא חוששת על
האיסור ואינה מקילה ולריך לסמוך על דבריה וחכם א׳ מבני הישיבה הי״ו פקפק בזה דהגם
דזה ידוע דהפה שאסר הוא הפה שהתיר מ״מ מוכל לומר דהאשה הזאת בתחלה חשבה לזה
האיסור שהוא ודאי ובאה לפנינו ומאלה ואח״כ כיון שרואה דהחכמים שונים על דבריה
ומודאלים אותה עד היכן מגיע זה התבשיל משפוט בדעתה לפי האומדנא דעל כאן היה ואפ״
שאינו בהור אלא תקל בדעתה מכח האומדנא עכ״ל הי״ו . אבל מ״מ כפי הסברא נראה
שהעיקר כדברי הרי יאאפ ז״ל דמשום דאפי׳ בינה לבין עלמה היא חוששת על האיסור אינה
שומכת על דעתה עד שיהיה בהור אלא . ואח״ז הגאון יאאפ ז״ל הרבה לתמוה על הרי ביה״ו
כמו שתעהנו ז״ל עוד שם אך אפי׳ אם היו אחרים רואים שאינה הפסק הוא תמוה שנאמר
שלא נאמין להאשה דמעשים בכל יום שהאשה בעלת הבית או המשרתת באה להעורה לשאול
ושומכים על אמירתה אם אומרת שהיה בענין שהוא מותר ואין מדקדקין כלל וכו׳ עכ״ל ועוד
תמה תמיהא אחרת כמו שתמהנו אנחנו תמיהא הסניה דכאן הוי ודאי איסור ע״ש דבריו באורך
ובסוף העלה ז״ל ולדינא כלע״ד דדוקא לענין בדיקה איתמר וכו׳ אבל בענין שאלה בעייני
אומ״ם תמיהא אחרת כמו שתמהנו אנחנו תמיהא הסניה דכאן הוי איסור דאורייתא כגון עובדא דלעיל
שנתחב כף ולפי דבריה היתה הקדרה מליאה בענין שיש פ׳ היא נאמנת ומתירין על פיה וכו׳
עכ״ל . והשתא קס דינא דהנשים נאמנות בכל עניני איסור והיתר ובין כ״ד ובין כידון הרי
ביה״ו ז״ל הכלים מותרים ואין להשיב . ודע דמ״ש לעיל מעם הרי בית יהודה אא״ם ס״ר כ
דאף למ״ד דס שבשלו דרבנן מ״מ לגבי הקדרה הוי איסור דאורייתא וכו׳ . אמ״ך ראינו
להגאון יאאפ הנז״ל בס׳ לב בדא״ה וכתב בשא״ות ביה״ו בקדרה שבשלו בה תבשיל וכו׳ בחמלע
הדבור שפקפק בזה וכן הביא מעם הגאון פרא״מ ולפי שאין שם ענין שלנו לא אאריכנו . ודע
עוד דהייכו יכולים למלות היתר עוד לאלו הכלים דכ״ד אף לפ׳ הרי ביה״ו ז״ל דאין הנשים
נאמנות מ״מ הכא דהאיסור הוא משום המוח דלא מלח אותו זהו תלוי בפלוגתא דהש״ך ז״ל
והר״ר מכאי ז״ל דהרש״ך ז״ל בס׳ עט סק״ט ס״ל דאם נתבשל בלא מליחה המוח אסור משום דמחזקינן
דס בשוח ע״ש אבל הגאון מכאי ז״ל בכלל טו סק״כא דחה דברי הש״ך וס״ל דאין מחזיקין
דס בשוח שבעלמות ואינו לריך מליחה אלא לכתחי׳ ע״ש ואח״כ לבא״ז דדברי הש״ך דחויים ואין
מחזיקין דס בשוח שבעלמות דמליחה דרבנן ובאיסור דרבנן מהימנינן לאשה ועוד אפי׳ איסור
דרבנן לא הוי אלא דלכתחי׳ בעי למולחם כמו בני מעים אא״כ הכלים מותרים בכ״ד אפי׳ לס׳
הרי ביה״ו ז״ל . מיהו אח״ך ראינו לגדולי האחרונים שסקיימו לס׳ הש״ך ז״ל והש הגאון
שפ״ד שם בס׳ עא סק״ט שהביא לדברי המכ״י הנז״ל והמה עליהם והעלה בסוף דבריו ז״ל
זכן הלכתא דמוח שבעלמות יש בהם דס ואסור בדיעבד בלא מליחה עכ״ל וכן מליו להרב
ערא״ה בס׳ עא אות ב שהביא לה דהש״ך ומכ״י וכתב דהעיקר כהש״ך ע״ש ואא״כ הזכרו
לפניותא שלנו דכשיש נאמנות . אחר שכתבנו זה ראינו לרבינו חידא״ה בשא״ר ס״ר מב אות
ל ואות לה גבי מעיעת הכבד דנאמין לאשה דכל מדי דלית ביה עדמא אף באיסור דאורייתא
האשה

האסם נאמנת ולא כש"ת חב"י סי' פו וש"ת זכרון יוסף סס"י ד והביא עוד מש"ת דבר שואל סי' שנג דרוב ישראל נוהגים להקל ולהאמין נשים הנשקות והמוזחות כאנשים הנשרים וכן עליכו לסרי תו"ז סי' ע סוף אות כג גבי עניעת הכבד שנשקים להמחב"ר וקיים ח"ל וכ"ש נשי דיין דבקיאות ומלומדות בכך וכן המנהג עכ"ל התו"ז · ומכל זה מוכח שהשכימו למש שכתבנו דנשים נאמנות ולא כסרי בית יאודה ז"ל ·

ואחר שכתבנו זה נפלנו בחיקור אחר על זה הכלים וכילוהו מן איקור הקדוש ונפלו בחיקור אחרון והוא דקי"ל דכל מילתא דלא רמיא עליה דאינש עביד ולאו אדעתיה כמו שפסק מרן ז"ל בסי' ח סעי' ג וסי' יח סעי' ד גבי מקוקקה ובדברי הש"ך סי' יח סק"טו וע"ז סי' ו סק"ג גבי פגימה ע"ש וא"כ הכא איך נאמין לאי שאומר עד כאן היה שתבשיל והלא הוא לא היה יודע עדין ומהיקור ולא יתן דעתו בטוב דעביד ולאו אדעתיה · אח"ך ראיתי שכתב מרן בסי' לד סעי' ח התוחב כף חולבת בקש"ב או איפכא משערין בכל מה שכתחב ממנו בקדרה וכו' ע"ש ושם ג"ב קי' אין נאמין לזה שאומר שתחב ממנו כך בקדרה והלא כל מילתא דלאו רמיא עליה דאינש עביד ולאו אדעתיה · מיהו הא לא קשיא דמוכל לומר כגון שיש היכר בכף שעל כאן נתחב כגון שמלוכלך בהבשיל ומכח הלכלוך נודע גבול מקום התחיבה שהמקום שאינו מלוכלך ודאי אינו נתחב ולק"מ · מיהו אי קשיא הא קשיא שכתב מרן ז"ל באותו הסי' סעי' ז וז"ל בשר רותח שהתכו בשכין חולבת כל שהתיכה אקורם אם אין בם סי' כנגד מקום השכין שתחך הבשר וכו' הרי בהדיא דאינו משער בכל השכין אלא דוקא במקום שתחך וכגון שלא בריא לי אלא נגעתי אלא במקום זה וקי' והלא כשהיה חותך בזו השכין בשר לא היה יודע שזו שכין חולבת ואיך נאמינו כשאומר לא חתכתי אלא במקום זה ומ"ש מהא דסי' יח סעי' ד וסק"טו בש"ך דשם נמי היא שכין ומה שהיכלנו לעיל גבי כף לא שייך לתרץ גבי שכין דשכין שחותך בה בשר אין בה לכלוך הניכר ·

ולאינו להש"ך שם בסק"כה שבאמת כן פסק רש"ל ואמר דבעי לשער בכל השכין משום כשחותך בשתים בלא כוונה אינו יודע עד כמה חתך ואפי' אומר בדי לי עד כמה חתכתי מ"מ כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה וכו' עכ"ל הש"ך ומשם רש"ל וכן הביא לשון זה דרש"ל הע"ז בסק"יב ע"ש וא"כ הקי' חזקה על מרן מדידים אדידים דבסי' יח פסק גבי שכין דאינו נאמן משום דלאו אדעתיה ואיך הכא פסק גבי שכין דחתך בה בשר דנאמן וכן נמי קי' על הש"ך ז"ל דבכאן דחס דברי רש"ל ופסק כמרן ומו"ר ז"ל דנאומר בדי לי גבי שכין נמי דנאמן א"כ למה לעיל בסי' יח סק"טו פסק גבי שכין דים בה פגימה דאינו נאמן · ותי' מ' אברהם יאושע הי"ו דשאני התם בסי' יח משום דיש לו חזקת איסור דשם יש שפק בשמיעה ובהמה בחיים בחזקת איסור עומדת ומש"ה אין מאמינין אותו בשכין אבל בכאן דלא יש חזקת איסור אבן מהימנן ליה ותי' כאן הוא · ואחר התיפוש דאינו לסגאון שפ"ד בסק"כה שהקשה זו הקו' ותי' דשאני הכא דהזי איסור דרבנן דבב"ח בלא רועד לא הוי דרך ביטול ולא עדיף מעיגון ומש"ה מהימנן ליה דדוקא באיסור תו' אמרינן כל מילתא וכו' אבל בדרבנן לא גזרו אם אומר בביטול ע"ש · איך שיהיה נחזור לנ"ד דהכא איסור דאורייתא ואיך נאמין אותו · ודאינו לרש"ל ז"ל פי' גיד הנשה סי' מג ובאו"ח סי' קא שליין עליו הש"ך בסק"א שכתב ח"ל ומ"מ ראוי להחמיר ולשער כנגד כל השכין היכא שחתך בו השכין בשתים · ומשום דבשחותך בשכין שתים אין מדקדק כמה חתך בשכין והוי כדבר שלא נוכל לעמוד בה ואף אם אומר עד כך ועד כך חתכתי בו מ"מ מאחר שחתך בשתים בלא ביון אמרינן כל מילתא דלא רמיא עליו לאו אדעתיה אבל מה שתחב הכף בקדרה בעקרה אם בתוב לו עד כמה תחב לא מעשרינן יותר ממה שבכנס וכו' אבל בשכין קטנה חותך בשכין להוליך ולהביא ולא רמי עליה לא כיולא כל כך וכו' עכ"ל · שמענו מזה דיש הפרש בין הכף לשכין דשכין דרכו להוליך ולהביא בכל השכין אבל הכף דאינו חותב אותו בקדרה אלא בעקרה ואין דרכו להוליך ולהביא בכולו אם בתוב לו כמה תחב מהמינן ליה ואין בזה משום כל מילתא וכו' וא"כ אזדא לה חקירתנו ואם מ' אומר שעד כאן תחבתי הכף או עד כאן היה הבשיל בקדרה או בכלי נאמין אותו אם אומר בבתוב · אח"ך ראינו לסגאון נו"ב מה"ת סי' עז שכתב וז"ל ועוד אני אומר

דבדבר שהאדם עצמו עושה לא שייך לומר מילתא דלא רמיא אלא אפי' לא רמיא עליה כעת כיון דעכ"פ יודע שבשום פעם יש חילוק בדבר יודע איך הוא עושה ואיה מרים סי' לד בש"ך שאומרין עד היכן תחב הכף והלא בשעה שחחב לא היה יודע שזה בשר וזה חלב אמנם בדבר שאינו מעלה על לבו שיש בזה איזה קפידא בשום פעם כגון בותו שלא למד הי שחיטה ואומר אחר שלמד בריא לי שהשחטתי יפה לא מהני כיון שבשעת שחיטה לא ידע שיש קפידא בשום פעם בשחיטה ודרקה עכ"ל ולפי דברי הרב ז"ל נתן לנו טעם אחר חוץ מטעם שכתב רש"ל דגבי בב"ח נותן דעתו בדבר שהוא עצמו עושה מבשום פעם ים חילוק ומוש"ה נאמין ליה · אחר שכתבנו זה מצאנו ראינו להרי פת"ת ז"ל סבד"מ קביב שאשר"ר בסי' לד סק"א שעמד בחקירה זו והביא דברי הנו"ב הנז' ודחאם וכתב הפת"ת וז"ל ומ"ש הנו"ב שם ראיה מרים סי' לד בש"ך שאומרין וכו' הנז' מין זכרון ומה בלל ואפשר שיכוון לדברי הש"ך בסק"כה במה שמולק על רש"ל גבי קבין ע"ש ומ"ש מר"ש לד ע"ש ולא"ל בסי' לד וכו' עכ"ל הפת"ת · ופליאה גדולה על הפת"ת איך לא הבין על דברי הש"ך ריש סי' לד שבהדיא יש ראיה מדבריו שכמוך על דבריו על הכף כשאומר על היכן נתחב שאם הביא הש"ך מהרש"ל באו"ש סי' שא ופב"ש סי' מב דאם אינו ברור לו עד כמה תחב מעערינן בתחם דרך לתחוב וכו' ע"ש משמע דוקא אם אינו ברור לו אבל אם ברור לו בודאי עד כעת נתחב מעערין ע"פ דבריו ומה הש"ש בהגהו לעיל והש"ך הביא קוף דבריו ולא הביא תחלת דבריו ומ"מ מעילא משמע מדברי הש"ך שהוא מודה לרש"ל ז"ל דאם אינו ברור לו מעערינן בתחם הא אם ברור לו קומכין על דבריו ומעערינן בכף כפי מה שאומר לנו עד כמה נתחב · באופן דברי הפת"ת ל"ע ואשתמיט ליה הבנת הש"ך הנז' וקפתי הנו"ב ברור מלנו שיש ראיה גדולה מש"ך הנז' ואין כאן ע"ש · ואח"ך כתב הפת"ת שאין ראיה ג"כ מקוף סי' לד סעי' ז גבי קבין דשם שוי דבבן והביא דברי הגאון פר"מ שהבאנו לעיל וקוף דבריו העלה שלמכין דינא ל"ע יען שבפר"מ בפתיחה לא"ש סדר שני אות יג מבואר דאם לא ניכר עד היכן תחב יש לפקפק אי מהני אמירת בדי לי כיון דהויא מילתא דלא רמיא ע"ש בפת"ת ומשמע מדברי הרי פר"מ שהוא עדין מקפק בדבר לענין הכף ·

אמנם אמן בדין בריא לן שלענין הכף יש להאמינו ודלא כהרי פר"מ ומשך אחריו הרי פת"ת שנסתפקו בדבר שכן מוכח שתם לי' מרן ז"ל שכתב מעערין בכל מה שנתחב ממנו בקדרה ומהיכן כדע זה אם לא ע"פי דבריו ואע"ג דכתבנו לעיל שמוכל לידע זה ע"י לכלוך הכף וכמו שכן מוכח לשון הפר"מ בפת"ת לא"ש שהביא הפת"ת שם באות יג שכתב וז"ל אבל אם אומר בדי לי אלא נתחב כי אם מקצת מעט מכף מעערין בכף דאינו אומר בדי לי גבי שכין ולפ מילתא דלא רמיא עליה דאינש יש לפקפק בו מ"מ ניכר הוא ע"פ הרוב ויש בו רושם עד היכן נתחב עכ"ל ומשמע דמפרש דברי מרן הא דמעערין בכל מה שנתחב ממנו היינו בניכר ע"י רושם הבבליל · ולדידן י"ל דהגם דיכול להתפרש דברי מרן כן אבל מ"מ שתמיות דברי מרן ומשמע דבכל גווכא מעערין בכל מה שנתחב ממנו בין ע"י היכר רושם בין ע"פי דבורו הכל כי הא הו"ל למרן לפרש · ותו דבהדיא כתב רש"ל שהבאנו לעיל דבכף אם אומר בדי לי קומכין על דבריו והגאון ש"ך הביא דברי רש"ל על דברי מרן ז"ל ומשמע דמרן ז"ל ג"כ הכי ס"ל · ותו לכאי דברי הפת"ת לריך להיות בין מרן ובין רש"ל סברות הפוכות לאם נפרש דברי מרן ז"ל כאן דיש היכר בכף ע"י רושם אבל אם לא יש רושם בכף לא נאמין אותו ע"פ דבורו ואקריכן ולקמן בסעי' ז גבי שכין כתב מרן דלא נשער אלא דוקא מקום אחד של השכין ובשכין לא שייך רושם וכתב הפת"ת הנ"ל דשם בשכין נאמין אותו ומשום דהוי דרבנן א"כ לפ"ז לפ' מרן הכף אמור מן השכין דבכף לא קומכין עליה ובשכין קומכין עליה וקי' רש"ל היא בהפך סבי' בהדיא דבכף קומכין עליה ובשכין לא קומכין עליה וזה נודע אם יש תרתי דפליגי לא נעשה ביניהם סברות הפוכות אלא דוקא על לד ההכרח וכאן לא יש מי שמכריח לנו כנוא ונעשה סברות הפוכות אתמהה אלא מוכח לומר כיון שדאינו להגאון רש"ל דקס"ל דבכף קומכין עליה בודאי הגמור מרן ג"כ הכי ס"ל ולא יש פלוגתא ביניהו אלא דוקא בשכין · ופור דגם אם

כפגול זה הלוחק ונפרס דבכן מכן כן מ"מ דבהי הס"ך ז"ל לא יתפרסו הכי לקמן בסק"כח
בני קכין דהם דברי רס"ל והסכים כמכן ז"ל דגם בסכין קמוכין עליה מסמע מדבריו דלא דהם
דברי רס"ל אלא בסכין אבל בכף הדין כמותו ועוד דבהדיא לעיל בסק"א מזכרנו לעיל הביא
הס"ך דברי רס"ל הכ"ל גבי כף וכמ"ש לעיל דמסמע דאם בדוק לו סמוכין עליה הרי בהדיא
דלדברי הס"ך אין מנוס למוכרח לומר דבכף ס"ל כרס"ל דמהימן ע"פ דבורו · וראינו עוד
להב"ח ז"ל בס"ס לד סהביא דברי רס"ל אות באות ומסמע דס"ל כותיה בין בכף בין בסכין וכן
ראינו להט"ז בק"יב שהביא דברי רס"ל גבי סכין וס"ל כותיה ופשוט הוא דגם בכף ס"ל כותיה
דאל"ה הו"ל לבאר דבכף אין הסברא כרס"ל ז"ל · ומצא דרס"ל והב"ח וט"ז וס"ך ועד אחורן
הרי גדול הדור הכו"ב ז"ל כלהו ס"ל דבכף אכן סמוכין על דברי פשוטל ולית בה מסוס מילתא
דלא דמיא ודאי להם שומעים ומה גם דע"פ הדוב מכן ז"ל ג"כ הכי ס"ל וא"כ לענין דינא
ודאי דני שבא ואמר עד כאן כתחב בכף או עד כאן היה תבשיל בכלי או בקדרה כנ"ד ודאי
דסמוכין ומשערינן ע"פ דבריו מכמה טעמים חדא דסמוכין על אלו החמשה גדולי חכמי ישראל
ועבדינן כוותייהו ועוד דלא מצינו מי שחולק עליהם וסגם דהרי פר"מ פקפק בדבר לא ק"ל
כותיה דאין קפיקו מוליא מידי ודאם לאלו גאונים שזכרנו לעיל · וקרוב בעיני לומר
דהרי פר"מ דכתב דבכף יש לפקפק בו אם לא שביכר ע"י רושם עד היכן נתחב אינו מפרש
דברי מכן ז"ל דבדברי מכן ס"ל דסמוכין ע"פ דבורו אלא הוא אומר קבלה דבפסיה דהוא
מחמיר בכף ופשוט אצלי דכך היא כוונתו אבל בדברי מכן אין קפק דס"ל כרס"ל ז"ל וכמו
שהכרחנו לעיל . ועוד דמעמים בכל יום שאנחנו ודורות שלפנינו כשיבוא לפניהם דין אי"ם
בזה מאמינים לדברי השואל על היכן היה ולא יש מי שפקפק בדבר וא"כ כל מ"ש הפת"ת
והכיא זה בס"ע אין לסמוך עליו בזה ולור ישראל יאו"מן :

שאלה ד · חבית אי חסובה של חרס הבא מאשור סהיה בה דבש תמרים ונפלו באותו
החבית ד' עכברים גדולים ומן הבראה שסהו באותה החבית יותר מכ"ד שעות והדבש
יען שהעכברים הכז' הם כתפחו והבאישו וזה ידוע שלריך לזה זמן יותר מכ"ד שעות והדבש
הכז' לא יש בו ס' כנגד העכברים והם שפכו את הדבש ועתה עמד השואל ושאל אם החבית
הכז' שהיה בה הדבש הזה אם מותרת היא להניח בה דבש פעם אחרת או שום דבר לא או
אסורה ואין להניח בה שום דבר לא ושכמ"ה ·

תשובה · לריך לחקור בתחילה הדבש הזה אם היה בעין אם מותר הוא או אסור · והנה
דבר זה כתוב בש"ע יו"ד סי' קד דעכברא דבבא הוא כ"מ לשבא אבל עכברא
דמתא הוא קפק אם מסבית בשכר וחומץ או פוגם ע"ש בסעי' א ושם בסעי' ב כתב מכן ז"ל
בש"ע וז"ל אם נפל ליין ושמן או שאר משקין פוגם בודאי וא"ל ס' לבטל פליטתו עכ"ל ומשמע
דדבש כמי פוגם דבכלל בשאר משקין וכ"כ הט"ז סק"ב ומשם רס"ל דבדבש לכ"ע פוגם ע"ש
וכ"כ הס"ך סק"ה ובר"ה סק"ה וכן שאר אחרונים וא"כ לפ"ז כיון דהעכבר פוגם הדבש
הדבש מותר וכ"ש הכלי ונפשטה שאלתנו · ומ"מ עדין לא יצאנו מידי קפק דהרי הרי ע"ש
יו"ד אם באות ה הביא כמה רבותא דס"ל דאינו פוגם הדבש ושם הרשב"א והרא"ש והרא"ש
ז"ל דומני ליה לשומן וס"ל דשומן אינו פוגם הדבש וכו' ע"ש וא"כ לפי זאת הסברא הדבש
אסור וחזר הקפק על הכלי מה יהיה בו אסור או מותר · והנה אכן אתכא דרים גלותא
סמכינן הוא רבינו הגדול מכן ז"ל וגראה דעתו הוא דבדבש פוגם חדא דבסעי' א כתב דבשכר
וחומץ הוא קפק ובסעי' ב כתב דיין ושמן ושאר משקין פוגם בודאי ובין מרישא ובין מסיפא
משמע דבדבש פוגם דרישא נקט דוקא שכר וחומץ הוא קפק משמע דדבש פוגם וכן סיפא
בכלל בשאר משקין דפוגם בודאי ומינו אין אנחנו לריכים לכל זה דבהדיא כתב בסי' קג אות
יא דהעיקר הוא כדעת הסוברים דשומן פוגם הדבש וכו' ע"ש · וא"כ לפ"ז נפשטה בעייתנו
דהחבית הכז' מותר ואחר דהדבש עלמו הוא מותר דאנחנו קבלנו עליו הוראת מכן ז"ל בין
לחקל בין לסחמיר · ומ"מ אנחנו דרכנו לחפש היתר לכל הסברות דכן מליו לגדולי האחרונים
ז"ל דלע"ג דסלכם כן הם יוצאים ידי כל הדעות וכ"ש אנחנו איזובי קיר דאכן מיבאי הוראה
אכן וכ"ש במדי דאיסורא · והנה כדי לצאת דעת הגאון מוה"ר ז"ל זה אינו לריך לפנים דכתב

שם בסי' קג ובעקוס שאין הפקד גדול יש להחמיר עכ"ל משמע דבהפ"מ מותר והס"כ הוא
הפ"מ דחבית זו שוס הרבה · אבל לריכים אנו לצאת דעת הגדולים שס"ל דשומן אינו פוגם
הדבש הביאם הער"ה שם ע"ש וכמ"ש לעיל וא"כ כלי זה מה דינו · וכדי להתיר זה הקפק
לריכים אנחנו ליכנס בענין אחר והוא דיש מחלוקת קדומה בין הפיסקים ז"ל אם יש כביסה לכלים
דהנה הרי אי"ה כלל גב דין ע ס"ל דאמרינן כבום כמבושל אף בלני ואם שרו דבר איסור בכלי
של היתר מע"לע נאסר הכלי הביאו הט"ז בסי' קה סק"א וס"ך שם סק"ב ע"ש וגע"ג דהט"ז
והס"ך שם הסיגו עליו וס"ל דאם בדיעבד שרו בו באותו כלי מע"לע דבר היתר מותר ומשום
שהכלי לא נעשה כבום אלא אחר מע"לע ואז הו"ל כע"ל ואין פליטת הכלי אוסרת לפי שהיא
פגומה ע"ש מ"מ גם לדידהו ס"ל דהיינו דוקא בדיעבד אבל לכתחי' אסור להשתמש באותו כלי
מע"לע כמ"ש בהדיא הס"ך בסי' קע סק"י ע"ש והוא פשוט דזה ידוע בדין כלי שאינו בא
שהוא פוגם ואם נשתמש בו מותר אבל לכתחי' אסור להשתמש בו בלי הגעלה וחבר לבו
האו"ה ודעמיה דס"ל דיש כביסה בכלים ·
אבל רוב הראשונים ז"ל ס"ל דאין כביסה בכלים ואע"ג דבולע אין בו כח להפליט אחר כ"ד
שעות וכמו שאסף אותם הגאון מק"ל ז"ל בח"ד סי' עז עיש"ב וכתב לענין ז"ל מבלייסו
דס"ל אין כביסה בכלים והוא בש"ע סי' קכב וקלה וקלז מסתם מוכח דס"ל דאין כביסה
בכלים ואינו בולע ופולט כי אם מעתה ובמעתה בולע אפי' לשבח מותר לבעלו אפי' לכתחי'
כמ"ש בש"ע סקי' לט ובסי' קכב סעי' ה ע"ש בחק"ל באורך · גם הרי ער"ה שם בסי'
קה אות א הביא זה הפלוגתא עיש"ב · וא"כ בנ"ד כלי זה מותר מכח ס"ס סי' אי הלכה
כמאן ז"ל ודעמיה דבשר פוגם בדבש ואת"ל דהי' כמ"ד דהבשר אינו פוגם הדבש דילמא הי'
כמ"ד דאכ"ב וכלי זה מותר והוא מתספק סי' הי' כמ"ד אכ"ב ואת"ל דיש דילמא הי' כמ"ד
דהבשר פוגם ובזה יצאנו ידי כל הדיעות · ומיהו בס"ס זה איכא למשדי ביה כרגא דסוי סי'
בגופו וסי' בתערובת דסי' הראשון אם הבשר פוגם הדבש או אינו פוגם הוי סי' בגופו וסי'
הבי אם יש כ"ב או לא הוי כמו סי' בתערובת ולא עבדינן ס"ס · לזה יש"ל דאם לא נודע
האיסור עד אחר שנעשה כבום אלא אחר מע"לע נאסר הכלי ואין פליטת הכלי אוסרת לפי שהיא
נגומה ע"ש מ"מ גם לדידהו אזר"א אם · גם הרי רבינו הידר"א ז"ל בחיים שאל סי' עד אות מא כתב
על ענין אי שקנה דגים וים בתוכם דג אי שהוא קפק טמא ומלחו אותם ביחד וכו' וכתב דאין להתיר
מטעם ס"ס סי' טמא סי' טהור ואת"ל שהיה טמא אפשר אלא היתה המליחה באופן שאינו נאכל
מחמת מלחו דאפי' וכו' דהוי סי' אי בגופו וס"בת וכו' ע"ש גם במחב"ר סי' כב אות מ כתב על
ענין כזה כתב שם דהוי סב"ג וס"בת דלא מקרי ס"ס ע"ש · והרי ער"ה סי' פג אות ד אלא עמו
ודאם דבריו כיון דאינן באים לדון אלא על הכלים שהולחו לא הוי סב"ס ע"ש ואנחנו רלינו
להכניס עלמנו בזה המחלוקת של רבינו הידר"א והער"ה ז"ל וגם מחלוקת מהריב"ל והרשד"ם
ורלינו לראות כדון שלנו לפי דומה וכ"ז היה לריך איכות ואין הפכאי מוכיח · אחר"ך מלינו
רפואות תעלה לזה והוא דכתב הגאון מק"ל שם בסי' עז דף קיז ע"ג דיש מחלוקת אחר בזה
דאיכא רבותא דס"ל דאין כביסה אלא באומן ושם רס"י ז"ל והערוך ודעמיה וכו' וא"כ עבדינן
ס"ס הכי סי' אי יש כביסה בכלים או אין כביסה ואת"ל דיש כביר שמא הי' כמ"ד אין
באומן וכו' ע"ש בחק"ל וא"כ בנ"ד סי' אם יש כביסה או א"כ ואת"ל דא"כ שמא א"כ אלא באומן
ואלו הספיקות מניחה שוים ולא הוי כס"בג ס"בת וא"כ כלי זה מותר ·
בכה עדין יש לאוסרו ונעשה אחר והוא דכל דבר שיש בו איסור פגום אסור להשתמש בו
לכתחי' עדי דהוה כלי שאינו ב"י דאסור להשתמש בו לכתחי' כמ"ש מכן ז"ל בסי' לד וא"כ הכא

בנ"ד הכלי זה שאתה בא להתירו ומשום דבשר פוגם הדבש וכלי זה בלע דבר פגום נהי דאם בדיעבד כבשו בו דבר היתר בתוך ע"ש בזה הכלי עותר מ"מ לכתחי' אסור להשתמש בו ואי"כ מ"ש בראש דבכו דלדעת מרן ז"ל דס"ל בדבש פוגם כלי זה עותר כפל פיתא בבירא וכלי זה לריך להיות דאסור ומשום זה הטעם אף זה אינו דמעטעם ס"ש עותר מ"מ אנו רוצים היתר בשופי דכבר כתב מרן ז"ל בב"י סי' לד היינו דוקא הקדרה אסורה ומשום דבלעה מתחלה טעם לשבח אבל אם מתחילתה קבל לפגם שרי להשתמש בה אף לכתחי' וכו' ע"ש וכ"כ הרי' באר הגולה זה הטעם שם בס"י לד אות ו וכן האריך בזה הער"ה שם בס"י לד אות ס' ואי"כ הכא כלי זה עותר להשתמש בו לכתחי' ומשום דמתחילתו לא קיבל אלא טעם פגום דעכברא בדובשא · ואע"ג דהרי ז"לא ב"ד באות ע בע' טעם לפגם פקפק בזה החילוק מפני הרי' קול אליהו ז"ל והוא ממ"ש הרי' ס"ד ז"ל ופסקו מו"כס ז"ל בהגה סי' קכב סע"י ו דאם חמצו בכלי של גויים אלום בהם פת דאסור אלום באותם המים דלדבר זה מקרי לכתחי' ע"ש ואמאי הא' התם המים קבלו טעם פגום גם הרי' כמ"סג' סי' לה הג"בי סוף אות מו סקי' זו הקו' ופקפק ע"ז החילוק ואע"ג דהרי ז"לא ייבב לזה אין בו כדי שביעה כמו שיראה הרואה · מ"מ ז"א דכל רבני האחרונים ז"ל ס"ל זה החילוק וכן מעשים בכל יום ומה שקי' מן סי' ס"ד הכא לק"מ דמים שאני כמ"ש הרי' ערא"ה ז"ל שם בס"י לד באות ח בקופו וכמ"ש הגאון ס"ך בס"י לד סק"יט ובס"י לה סק"יד דהואיל ואינו מאכל אלא מים גרידא הוי כלכתחי' ע"ש ומו"כס ז"ל שאסר המים אזיל לטעמיה שבס"י קלה שכתב מרן ז"ל שם סע"י יב המים של הערוי מותרים וכתב עליו ההגה ויש אוסרים המים וכו' וכתב שם הס"ך סק"כט דוקא מים הואיל ואינם מאכל אלא מים גרידא מחמירין לכתחי' ולין על סי' לד סק"יט ע"ש בס"ך ולפ"ז אין כאן קו' כלל · תבנא לכ"ד דחבית זו עותר ליתן בו פעמים אחרים דבר לח בדע"לע דכלי זה עותר בשופי · מיהו משום דרך הטוב והישר אומרנו לבעל החבית הכא שיעשה לה הכשר ערוי של ג' ימים הידוע וכמ"ש בס"ע סי' קלה סע"י יא משום דאע"ג דהוא כלי חרס ואינו יולא מידי דופיו מ"מ כיון שהשמיטו בלונן כיתר ע"י ערוי ג' ימים ואע"ג דהס"ך סק"לג ס"ל דבשאר איסורים שבבלעו בלונן ע"י כביסה לא מהני להו הכשר מלוי וערוי ולא אמרו כן אלא ביין וכו' ע"ש כבר האחרונים ז"ל דהו דבריו וס"ל דגם בכל איסורים לתשמישן בלונן מהני להו הכשר זה דמלוי וערוי כמ"ש הער"ה ז"ל שם בס"י קלה אות י ע"ש וכן האריך בזה הגאון סק"ל שם בח"ד סי' עח וכתב דמרן ז"ל בש"ע ס"ל דאין הפרש בין יי"ש לשאר איסורים דבשאר איסורים כמו מהני הגעלה או מלוי וערוי לכלי חרס כמ"ש בש"ע א"ח סי' תנא סע"י כא דחבית של חרס שכתבו בה שכר שעורים מותרים בהגעלה או בערוי ג' ימים ע"ש הרי בהדיא דמרן ז"ל ס"ל דגם בשאר איסורים מהני ערוי ואף דהגאון סק"ל שם ס"ל בענין הכשר כ"ח דהבו האוסרין וס"ל דלא מהני אלא דוקא ביין וספך מרן ז"ל בש"ע ע"מ כתב שם כיון שהכביסה היתה ע"י דבר שאינו חריף יש לחתיר בערוי משום לירוף דעת האומרים אין כביסה בכלים והתיר שם · ואי"כ ס"כ בנדון דידן ואין לפקפק :